

<36606605230018

Hist. lit. Artis Poëseos. 1640.

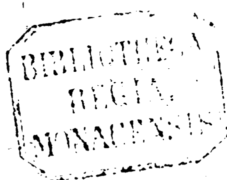
POLYCARPI LEYSERI
POES. PROF. ORD. IN ACAD. HELMSTADIENSI

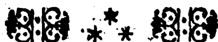
HISTORIA POETARVM ET POEMATVM MEDII AEVI
DECEM,
POST ANNVM A NATO CHRISTO CCCC, SECVLORVM.

CENTVM ET AMPLIVS CODICVM MSTORVM OPE
CARMINA VARIA
ELEGANTIA, INGENIOSA, CVRIOSA
EVVLGANTVR, EMENDANTVR, RECENSENTVR.

HALAE MAGDEB. SVMPTV NOVI BIBLIOPOLII,
In quo per nundinas Francofurti ſub Mehlianis, & Lipſiae ſub
Brummerianis aedibus proſtat.
MDCCXXXXI.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

PRAEFATIO.

INdignos si forte iudicaveris, Benevole Lector, medii aevi poetas, quorum notitia studiose perquiratur, & ad posteros transmittatur, viros accusa magni nominis, qui eorum evulgandorum, vel illustrandorum, vel recensendorum operam non poenitendam habuerunt. Aequius exspectare licebit de conatu meo iudicium, postquam aut corpus poetarum, sequioribus seculis vindicandorum, aut notitiam saltim eorum desideratis non nullius momenti accensere soliti fuerunt eruditi. Aliquam eorum notitiam suppeditarunt CHRISTIANVS DAVMIVS in *Syllabo poetarum Christianorum veterum* Benedicti Paulini Petrocorii de vita B. Martini libris sex praefixo, OLAVS BORRICHIVS in dissertationibus de *poetis*, JOANNES ALBERTVS FABRICIVS in *Bibliotheca Latina*, pluresve. Verum eorum omnium observata vix primas quasdam exspectati operis lineas exhibere vel cum hac historia conferenti patebit.

Barbarum scio haberi medium aevum, barbarosque poetas eius omnes.

 Ne-

Neque mihi alia mens ante fuit, quam eos nofcere inciperem. Puto idem evenire reliquis, quibus vel nomina poetarum mediorum a nato Chrifto feculorum incognita funt, tantum abeft ut fcripta legerint. Non tangam quae omnibus eruditis illorum temporum obiiciuntur barbarici indicia, quaeque poetas noftros eodem ictu feriunt. Sunt enim infcitiae nonnullorum non omnium documenta.

Poetas carpunt inprimis ob *quantitates fyllabarum* neglectas, *ftylum minus elegantem*, *voces peregrinas*, & *rythmum*.

Primum incufationis caput verba non res refpicit, quae tamen non minus quam verba poetam faciunt. Interim difpiciamus, utrum ille quantitatis neglectus barbariem fignet. Olim cum Latina lingua vernacula adhuc effet, fine regulis profodicis omnes, ex fola pronunciatione, fyllabarum diverfitates cognofcebant, id quod in omnibus vernaculis hodieque obtinet. Eliminata vero e vulgari fermone lingua Latina non peccant in poefeos genium, qui numerum hodiernae pronunciationi convenientem admittunt.

Styli

Styli elegantiam omnibus poetis nostris denegare velle iniquitatis nota foret, quamvis ingenii potius, quam verborum elegantiam in poetis quaerendam & laudandam putem. Vindicabit tamen poetas nostros ab hac labe corpus poetarum medii aevi elegantiorum.

Voces peregrinas adhibuerunt veteres poetae, cur non etiam recentiores eodem gauderent iure. Caussam nostrorum poetarum tuetur HORATIVS Epist. III. Lib. II. v. 47. sqq.

Dixeris egregie, notum si callida verbum
Reddiderit iunctura novum si forte necesse est
Indiciis monstrare recentibus abdita rerum.
Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
Continget: dabiturque licentia sumpta pudenter,
Et nova fictaque nuper habebunt verba fidem, si
Graecó fonte cadant, parce detorta. quid autem
Caecilio, Plautoque dabit Romanus, ademptum
Virgilio, Varioque? ego, cur acquirere pauca
Si possum, invideor? quum lingua Catonis & Ennî
Sermonem patrium ditaverit, & nova rerum
Nomina protulerit? licuit, semperque licebit,
Signatum praesente nota producere nomen.

Rythmica poesis variis artificiis prodiens destituitur fateor veterum exemplo, non vero barbariem secum vehit,

nisi hodieque barbaras habuerimus Patrum Societatis Jesus scholas, quarum alumni & huic poematum conformationi operam dare solent. Neque universalis adeo est, & omnibus aevi sequioris poetis communis poesis rythmica, ut non insignis Poetarum medii aevi collectio institui possit, omissis illis singulis, qui minus elegantes sunt. En enim conspectum CORPORIS POETARVM LATINORVM MEDII AEVI, missis illis, qui in corpore veterum poetarum Latinorum Genevensi leguntur.

CL. MARII VICTORIS de *Genesi* libri III. ex editionibus Joh. GAGNEI GEO. FABRICII & Gvil. MORELLI.

PAVLINI *carmina* ex edit. Joh. Bapt. le BRVN.

HILARII Arelat. *Hexaemeron* ex edit. Lud. MIRAEI, Geo. FABRICII, Joh. WEITZII & Petri COVTANT.

DRACONTII *poemata* ex edit. Andr. RIVINI.

PROSPERI *poemata* ex edit PVLMANNI & MS.

TVRC. RVFFI ASTERII *Collatio veteris & novi Testamenti* ex edit. Geo. FABRICII.

Ejusd, Epigramma in *Sedulium* ex edit. Jac. SIRMONDI, Casp. BARTHII & Phil. LABBEI.

RVST. HELPIDII *Historiae Testamenti veteris & novi* ex edit. G. FABRICII & M. H. GOLDASTI.

Ej.

Ej. de *Christi Jesu beneficiis* ex edit. G. FABRICII.

ORIENTII *Commonitorium* & alia *carmina* ex edit. Edm. MARTENE & Henr. Leonh. SCHVRTZFLEISCHII.

ENNODII *carmina* & *epigrammata* ex edit. Andr. SCHOTTI & Jac. SIRMONDI.

BOETHII *Carmina* ex libro de *consolatione philosophiae* ad editiones Noribergenses annorum 1483. & 1495. Argentoratensem 1501. Coloniensem 1516. Florentinam Nicolai CRESCII 1521. Hanoviensem Theod. SITZMANNI 1607. Antwerpiensem Joh. BERNARTII 1607. & tres codices manuscriptos.

ARATORIS *Historia Apostolica* ex edit. Geo. FABRICII, & Lugdunensi 1588. item ex MS.

FORTVNATI opera *poetica* ex edit. Geo. FABRICII, Jac. SALVATORIS, Christoph. BROWERI &c. & MSS.

CORIPPI de *laudibus Justini* lib. IV. ex edit. Mich. de AZAGRA & Th. DEMPSTERI.

COLVMBANI *poemata* ex edit. Henr. CANISII, Melch. Haim. GOLDASTI & Patric. FLAMINGI.

GEORGII M. P. R. *Hymni* ex edit. PETRI Toscianensis.

MARCI Casin. *vita S. Benedicti* ex edit. Prosp. MARTINENGI

EVGENII Tolet. *carmina* ex edit. Jac. SIRMONDI.

ALDHELMI, libri de *laude virginum* & de *octo principalibus vitiis*, ex edit. Henr. CANISII.
Ej. *Aenigmata* ex edit. Mart. Ant. del RIO.
BEDAE, *vita S. Luthberti* ex Actis Sanctorum Benedictin.
Ej. alia *carmina* ex operibus.
PAVLI WARNEFRIDI *carmina* ex edit. Prosp. MARTINENGI.
FERII HELPERICI epos de *congressu Caroli M. & Leonis Pontificis.*
ALCVINI *vita S. Wilibrordi* ex edit. Henr. CANISII.
Ej. de *Pontificibus & sanctis Ecclesiae Eboracensis* ex edit. Thom. GALE.
Ej. alia *carmina* ex ed. Petri LAMBECII, Stephani BALVZII, JO. MABILLONII &c.
ETHELWOLFI carmen de *abbatibus & viris piis coenobii S. Petri in insula Lindisfarnensi* ex Actis Sanctor. Benedictinor.
THEODVLPHI *carmina* libris VI. ex edit. G. FABRICII, Henr. CANISII, M. H. GOLDASTI, Joh. MABILLONII, & MS.
ERMOLDI NIGELLI libri IV. de *rebus gestis imperatoris Ludovici pii* ex MS.
WALAFRIDI STRABONIS *visio Wettini* ex Actis Sanctorum Benedictin.
Ej. *vita S. Blaitmari* ex Actis Sanctor. Januar.
Ej. *Carmina* ex edit. Henr. CANISII, M. H. GOLDASTI &c.
DREPANII FLORI *Carmina* ex ed. G. FABRICII, And. RIVINI, & Joh. MABILLONII.

RA-

RABANI MAVRI *poemata* ex edit. Christoph. BROWERI, Steph. BALVZII, God. HENSCHENII &c.

MILONIS *vita S. Amandi* ex Actis Sanctorum Februarii.

HERRICI *vita S. Germani* libris VI. ex edit. Parif. 1543.

HINCMARI de *fonte vitae* ex edit. Casim. OVDINI.

ANONYMI *vita Caroli M.* ex edit. Rein. REINECCII & God. Gvil. LEIBNITII.

HVCBALDI in *laudem calvorum* ex edit. Basil. 1516. & Casp. BARTHII.

FRIDEGODI *vita S. Wilfridi* ex Actis SS. Benedict.

FRODOARDI *vita S. Columbani* & alia *carmina* ex Actis Sanctorum Benedictin.

ROSWITHÆ carmen de *coenobii Gandershemensis fundatione ac primordiis* ex edit. G. G. LEIBNITII & Jo. Geo. LEVCKFELDI.

Ej. opera *poetica* reliqua ex edit. Conr. CELTIS.

ANONYMI carmen panegyricum in *laudem Berengarii*, ex edit. G. G. LEIBNITII.

THEODVLI *Ecloga* ex edit. M. H. GOLDASTI & MS.

ABBONIS *obsidio Parisiorum a Normannis Danisque tentata* lib. III. ex ed. P. PITHOEI & MS.

AIMOINI *Historia translationis S. Benedicti* ex Actis Sanctor. Benedictinor.

Ej. poema de *prima fundatione Floriacensis coenobii* ex edit. Fr. DVCHESNE.

FVLBERTI *carmina* ex Biblioth. Max. Patr.
JOANNIS de GARLANDIA *opus Synonymorum* ex MS.
Ej *Mysteria ecclesiae* ex MS.
WIPPONIS *panegyricus ad Henricum III. Imp.* ex edit. Henr. CANISII.
METELLI *Quirinalia* & *Eclogae* ex edit. Henr. CANISII.
WILLERAMI de *nuptiis Christi & ecclesiae* ex edit. Paul. MERVLAE & MS.
GVALDONIS *vita S. Anscharii* ex edit. Petri LAMBECII, Joh. BOLLANDI, & Joh. MABILLONII.
ALPHANI *carmina* ex edit. Ferd. VGHELLI.
GVLIELMI APPVLI *rebus Normannorum in Sicilia, Appulia & Calabria gestis* ex edit. G. G. LEIBNITII.
MARBODI *Lapidarius* ex edit. Henr. RANZOVII.
Ej. *carmina* ex edit. Jac. HOMMEY.
LAVRENTII VIRONENSIS *Rerum in Maiorica Pisanorum ac de eorum triumpho Pisis habito A. MCIV.* Lib. VII. ex edit. Ferd. VGHELLI.
BALDRICI *carmina historica* ex edit. Franc. DVCHESNE.
EADMERI *vita S. Dunstani* ex edit. Henr. WHARTON.
RAINALDI *Synopsis vitae S. Hugonis*.
HILDEBERTI de *misterio missae* ex edit. Paris. 1548. Gvidonis de MONTE ROCHERI, & Joh. Alb. FABRICII.

Ej.

Ej. *vita Mariae Aegyptiacae* ex edit. G. HENSCHENII.

Ej. *versus de creatione mundi & operibus sex dierum* ex MS.

Ej. de *excidio Troiae* ex MS.

Ej. alia *carmina* ex GULIELMO Malmesb. ex ed. Jac. HOMMEY, Ant. BEAVGENDRE & MS.

BERNARDI MORLANENSIS de *contemtu mundi* ex edit. Matth. FLACII, Nathan. CHYTRAEI, Eilh. LVBINI & MS.

FRANCISCI MAVROI *vita S. Bernardi* ex operibus BERNARDI.

BERNARDI CLARAEVALLENSIS de *laudibus B. Virginis* ex edit. Jac. HOMMEY.

Ej. alia *carmina* ex operibus & MS.

PETRI VENERABILIS *carmina* ex Bibliotheca Cluniacensi.

PETRI PICTAVIENSIS *panegyricus Petro Venerabili dictus* ex Biblioth. Cluniacensi.

PHILIPPI de ELEEMOSYNA *carmina* ex edit. Nicolai CHAMART.

ARNVLPHI LEXOVIENSIS *epigrammata* ex ed. Odon. TVRNEBI.

JOANNIS SARISBERIENSIS *carmina* ex Policratico & edit. Andr. RIVINI.

GODEFRIDI VITERBIENSIS *carmina* ex Chronico.

SAXONIS GRAMMATICI *carmina* ex Historia Danica.

HENRICI SEPTIMELLENSIS elegia de *diversitate fortunae & philosophiae consolatione* ex MSS.

ÆGI-

ÆGIDII CORBOLIENSIS de *pulsibus* & de *urinis* ex edit. Gentilis de FVLGINEO & Avenant. de CAMERINO.

Ej. de *virtutibus & laudibus compositorum medicaminum* ex MS.

PETRI de RIGA *Aurora* ex MSS.

ÆGIDII PARISIENSIS *Carolinus* ex MS.

NIGELLI WIREKERI *Brunellus* sive *speculum stultorum* ex editionibus binis seculi XV. & MS.

JOHANNIS HANWILLENSIS *Archithrenius.*

FVLCONIS *historia gestorum viae Hierosolymitanae* cum *supplemento* GILONIS ex edit. Franc. DVCHESNE.

GVALTERI *Alexandreis* ex edit. Argentoratens. 1513.

MATTHÆI VINDOCINENSIS *Tobias* ex edit. Jo. HERINGII & MS.

JOSEPHI DEVONII de *bello Troiano* libri VI. ex edit. Albani TORINI & Sam. DRESEMII.

GVALTERI MAPES *carmina* ex edit. Matth. FLACII & MSS.

GVNTHERI *Ligurinus* ex edit. Conr. CELTIS, Petri PITHOEI & Conr. RITTERSHVSII.

EBERHARDI BETVNIENSIS *Graecismus* ex edit. Vincenti METVLINI.

Ej. *Labyrinthus* ex MSS

GALFRIDI de VINO SALVO *poetria* ex MSS. Ej. de *statu curiae Romanae* liber ex edit. Matth. FLACII & JOH. MABILLONII.

GVILIELMI BRITONIS *Philippidos* Lib. XII. ex edit. Franc. du CHESNE. & Casp. BARTHII.

IV.

JVSTINI *Lippiflorium* ex edit. H. MEIBOMII.
THEODORI VALLISCOLORIS *vita Vrbani IV. P. R.* ex edit. Ferd. VGHELLI & MS.
AVCTOR *Historiae ablati & relati corporis S. Vincentii*, ex edit. Ferd. VGHELLI & Dan. PAPEBROCHII.
BONAVENTVRAE *hymni* ex operibus.
HENR. ROSLAE *Heringsberga* ex edit. Jo. Henr. MEIBOMII.
ALANI de INSVLIS *Anti-Claudianus* ex edit. Car. de VISCH & MSS.
Ej. carmina ex libro de *planctu naturae* ad ed. Caroli de VISCH & ex MSS.
Ej. Liber *parabolarum* ex edit. Coloniensibus ann. 1497. & 1502. Caroli de VISCH & MS.

Mitto poetas seculi decimi quarti, & plures alios. Mitto minutiora carmina. Nec nisi unum alterumque ex rythmicis adduxi elegantioribus. Patebit, credo, etiam selectione adhibita, facile tamen colligi posse corpus poetarum latinorum medii aevi, corpori poetarum veterum mole minime cedens, cuius autores ingenio & elegantia ab antiquis vix superentur.

Vtinam & haberi possent
GODELBERTI *Allegoriae Scripturarum*
GILDAE *carmina*
AVITI opera poetica in *Exodum*, *Leviticum*, *Numeros*, *Deuteronomium* & libros *Josuae* & *Judicum*.
VERGVNDI libelli duo de *resurrectione & judicio*, item de *poenitentia*

CO-

CORIPPI *Johannis.*
ILDEFONSI Tolet. *Epitaphia & epigrammata.*
BONIFACII de *virtutibus & vitiis liber.*
ALCVINI de *Martyrio S. Bonifacii* & de *pago Doccumensi.*
HILDVINI *vita Dionysii* libris IV.
WALAFRIDI STRABONIS *vita S. Galli.*
MILONIS de *pudicitia & sobrietate* libri II.
BRISTANI threni in *cineres monasterii Croylandensis.*
HINCMARI explanatio in *ferculum Salomonis.*
FRIDEGODI *vita S. Audoeni.*
FRODOARDI *gesta Pontificum Romanorum* Libri XIV.
Ej. de *triumphis Italicis martyrum & confessorum* libri XV.
Ej. de *triumphis Christi & sanctorum Palaestinae* lib. III.
Ej. de *triumphis Christi Antiochiae gestis* lib. II.
WITEKINDI *passio Theclae.*
Ej. *vita Pauli Eremitae.*
LAMFRIDI liber de *fundatione Wentanae Ecclesiae.*
ARNOLDI *proverbia Salomonis.*
JOANNIS de GARLANDIA *Vnum omnium.*
Ej. *Satyricorum opus.*
Ej. *Epithalamion D. Mariae.*
HERMANNI CONTRACTI libri de *conflictu ovis & lini, in modum Theodoli, de contemtu mundi.*

AMA-

AMATI libri IV. de *gestis Apostolorum Petri & Pauli.*

FVLCOII *Vtrum, Neutrum & Vtrumque.*

GVNTERI *martyrium S. Cyriaci.*

THEODORICI *vitae S. Trudonis, S. Bavonis & S. Remoldi.*

GOTFRIDI WINTONIENSIS *carmina.*

FRANCO de *statu futurae gloriae.*

SIGEBERTI GEMBLACENSIS *passio S. Luciae, passio Thebaeorum, & Ecclesiastes.*

GELASII *passio Caesarii.*

GREGORII CASINENS. de *captione Casinensis coenobii.*

GREGORII TARRACINENSIS versus de *transitu peregrinorum ad sepulchrum Domini & captione Hierosolymitanae urbis,* & alia *carmina.*

GVALFREDI SENENSIS *sacra Gothofredi Bullionis in orientem expeditio.*

PETRI BLADVNII de *laudibus Faritii Tusci.*

ECKARDI *laterna monachorum.*

RADVLPHI de S. ALBANO *vita D. Albani.*

QVINTINI CRASII *elegiae & carmina.*

JOANNIS SERLONIS *carmina.*

LAVRENTII DVNELMENSIS *hypognosticon* & alia *carmina.*

HENRICI LINCOLNIENSIS *epigrammata* & alia *carmina.*

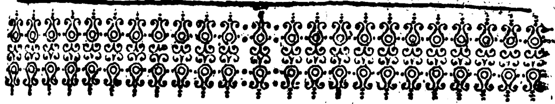
GALFRIDI ARTHVRII *vita Merlini* & alia *carmina.*

THOMAE BEVERLACENSIS *vita B. Margarethae.*

GVI-

GVILIELMI RAMESEGENSIS *carmina*.
RICARDI PLVTONIS *carmina*.
ALDREMANNI LONDINENSIS *carmina*.
BALDWINI DEVONII *carmina*.
HENRICI SVINESII *poemata*.
CONRADI HIRSAVGIENSIS de *laudibus S. Benedicti*.
MAVRITII SOMERSETI *carmina*.
GVILHELMI PEREGRINI *hodoepericon Richardi regis*.
RICARDI CANONICI *epigrammata*.
JOSEPHI DEVONII *Antiocheis* & alia *carmina*.
GVALTERI MAPES varia *carmina*.
MAVRITII MORGANII *epigrammata & carmina*.
GVNTHERI *Martyrium S. Cyriaci*.
Ej. *Solymarius*.
GERVASII de MELKALEGA *carmina*.
ALEXANDRI ESSEBIENSIS *carmina*.
GVILIELMI BRITONIS *Karlotis*.
ALEXANDRI NECKAM *carmina*.
HELINANDI *Rythmi*.
MICHAELIS BLAVNPAYN *carmina*.
JOANNIS GRAMMATICI *carmina*.

Haec & plura, quae non commemoro, insigne augmentum collectionis poetarum medii aevi exhiberent. Latet maxima pars in Bibliothecis, Angliae praesertim, aliquando forte eruenda. Neque nihil in illis carminibus reperiri quod ad variam eruditionem faciat, vel sola illa specimina quae huic historiae inserta leguntur, evincunt. Vale.

HISTORIA POETARVM ET POEMATVM MEDII AEVI.

IGnorantium temeraria plerumque ſunt iudicia. Quae medio aevo eruditionis fuerit facies neſciunt plerique. Imo quia neſciunt, negant exſtitiſſe viros eo tempore eruditione inſignes. Quantum huic rei ſubſit veri in diſſertatione de *ficta medii aevi barbarie* indicavi. Quae in eadem dicta fuerunt nunc non repetam. Occaſionem vero ſubminiſtraſſe argumentum fateor, hanc Poetarum latinorum hiſtoriam condendi. Superciliosi critici, qui barbara di-

cunt medii aevi secula, ad latinum inprimis respexerunt sermonem. Existimavi, fundamento calumniae everso, reliqua concidere facile. Itaque attendens ad illud, quod summum in sermone est, poësin scilicet, nullum seculum poetis & ingeniosis & elegantibus fuisse destitutum probavi. Subnatus est apparatus non orationi cuidam conveniens, sed maiori volumini, quod nunc damus, methodum in ipsius historiæ elaboratione observatam paucis indicantes.

AVCTORES, quotquot carmina scripserunt, sive pura ea fuerint, sive minus, adduxi. Cum enim non in verborum solum, sed etiam rerum sublimitate collocanda sit poeseos maiestas, non videntur e *poetarum* numero eximendi, qui, neglecta elegantia, acumina tamen sectantur. Præter ea, quoniam omnis sermo numero certo adstrictus poeseos nomine gaudet, prætermittendi nulli videbantur.

Poetas ORDINE chronologico locavi, initium faciens a seculo V, & sequentia ad decimum quintum usque complexus. Ita enim poeseos latinæ medii aevi termini

ni ponuntur a plerisque, ex quibus nunc unum profero Garnerium, qui ait: Poetices Latinæ tres fuerunt ætates, prima, media, & postrema. Prima in Claudiano finitur, id est, in fine quarti seculi: media ex ea protenditur ad decimum sextum: postrema ex eo tempore ad nos usque. Prima purioris est latinitatis, secunda corruptioris, tertia reflorescentis. Ad mediam ætatem pauci admodum pertinent, præter nonnullos sacros. a) Postremo dictorum falsitatem evincet historia nostra. *Aetatem* ubi haberi potuit, ex proximis fontibus indicavi. Vitas vero integras scriptorum dare supervacaneum duxi. Paucis solum, ne confusio oriretur, patriam & officia notavi. *Scripta* non nisi poetica enumeravi. *Editiones* ordine chronologico locavi. Singulas a Caveo aliisque notatas enotare nolui. Indicavi etiam, quæ ad codices manu scriptos paratæ, quæ secus. Nihil enim prodest, nosse editiones omnes & varias, nisi simul quæ autographæ quasi sunt, a reliquis discernantur.

a) v. Joannis GARNERII Systema bibliothecæ Collegii Parisiensis Societatis Jesu Parisiis 1678. p. 46.

SEC. V. Specimina *elegantiae* adduxi aliqua ex editis scriptis. *Inedita* tota, nisi prolixiora, evulgavi. In his ex scribendis, ubi forte Codices obtigerunt plures, *varias* omnes *lectiones* non notavi, sed rectiorem tenui, dum modo auctoritate cuiusdam codicis manuscripti fulciretur. Quid iuvat scribarum errores, plerumque manifestos, lectionum nomine colligere? *Notas* addidi textui carminum recens editorum, non tamen nisi breviores & ad explicationem necessarias. Commentarios enim scribere, & locos communes facere, a scopo alienum esse putavi.

SECVLVM V.

I.

AVRELIVS PRVDENTIVS CLEMENS

GEnere Hispanus ex urbe Caesaraugusta, ut ex eo hymno, quem in laudem duodeviginti martyrum Caesaraugustanorum Prudentius scripsit, colligit ALDVS Romanus. a) Iurisconsultum fuisse magistratus auctoritate, & postea militem ipse PRVDENTIVS innuit *Cathemerinon praefat.* b) his verbis:

Bis

I. a) in vita Prudentii praefixa Prudentii Operibus ed. Antverpiae 1536. b) ed. cit. p. 85.

Bis legum moderamine SEC. V.
Frenos nobilium reximus urbium,
Ius civile bonis reddidimus, terruimus reos.
Tandem militiae gradu
Evectum pietas Principis extulit,
Assumptum propius stare iubens ordine proximo.

Fuisse Massaliae consulem & militasse sub Honorio vult verbis his adductus ALDVS. c) Ex librorum adversus Symmachum lectione agnosci Palatinum militem fuisse Prudentium tradit GENNADIVS, d) quem tamen auctor notae ad Gennadium e) refellit, & hoc ipsum a Prudentio in praefatione dicta tangi probat.

Aetatis aliqua indicia dedit ipse PRVDENTIVS f) qui ita:

Per quinquennia iam decem
Ni fallor, fuimus, septimus insuper
Annum cardo rotat, dum fruimur sole volubili.

& mox: g)

Haec dum vita volans agit,
Irrepsit subito canities seni
Oblitum veteris Messaliae consulis arguens.

Aub. MIRAEVS h) in ultimo versu legit me Saliae, & quoniam Salia cum Philippo A. C.

 348.

c) l. c. d) de viris illustribus Cap. XIII. e) ed. Hamb. 1718. p. 11. f) praef. cit. p. 84. g) l. c. p. 85. h) Schol. ad Gennadii l. c.

SEC. V. 348. consul fuit, his annis addit 57. quos egerat Prudentius, insertque scripsisse eum haec A. 405. Claruisse Prudentium sub Gratiano Imperatore A. CCCLXXX. narrat Joh. TRITHEMIVS. *i*)

Scripsit I. *Psychomachiam*, id est de compugnantia animae. *k*) De compugnantia librum appellat TRITHEMIVS. *l*) In eo enim libro vitia cum virtutibus pugnant, & succumbunt vitia. *m*) Praefatio libri scripta est carmine iambico senario acatalectico, initio: *Senex fidelis prima credendi via est*: Liber ipse est versu hexametro contextus initio: *Christe graves hominum semper miserate labores.*

II. *Hymnorum* diversorum lib. II. *n*) sive ut vulgo sine divisione inscribitur, Liber *Cathemerinon*, hoc est, diurnarum rerum opus. Sunt enim odae ex vario metrorum genere a matutino ad vespertinum crepusculum. Praefatio libri incipit: *Per quinquennia iam decem.* Ipse liber: *Ales diei nuntius.* Prudentii hymnos de natali Iesu & in Epiphania illustravit Erasmus T. 5. Opp. edit. novæ p. 1337. seq. *o*)

III. Fecit in *laudem martyrum*, sub aliorum nominibus, invitatorium ad martyrium

i) de Scriptor. Eccles. n. XC. *k*) v. GENNADIVS de Scriptor. Eccles. c. XIII. *l*) l. c. *m*) v. ALDI vita l. c. *n*) v. Jo. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccles. n. XC. *o*) v. Jo. Alb. FABRICII Supplementum bibliothecæ Latinæ Hamb. 1712. p. 293.

um librum unum, & hymnorum alterum. SEC. V.
p) Ern. Sal. CYPRIANVS in notis ad hæc Gennadii monet verba: *ſub aliorum nominibus invitatorium ad martyrium*; omitti in ſuis MSS. & recte quidem. Vulgo inſcribitur *Periſtephanon*, id eſt de coronis. Periſtephanon lib. I. apud Ioh. TRITHEMIVM *q*) incipit: *pius fidelis innocens*. Ubi tamen nota quædam editionis Fabricianæ *r*) obſervat, in editis hoc eſſe initium; *Immolat Deo patri pius fidelis innocens pudicus. De martyribus* alium librum adducit TRITHEMIVS *s*) qui eodem gaudet initio: *ſcripta ſunt cœlo duorum*; quod habet hymnus I. libri de coronis. *t*) Laudes ſancti Laurentii initio *Antiqua fanorum parens*; quas TRITHEMIVS *u*) ſingularis libri loco recenſet eſt pars libri de coronis. Idem dicendum de libro, qui laudes ſancti Vincentii, initio: *Beate martyr proſpera*, exhibet narrante TRITHEMIO. *x*) His addendae Laudes Romani contra gentiles lib. I. *Romane, Chriſti fortis*. *y*)

IV. *Apotheoſin* id eſt de divinitate. *z*) Eſt enim opus de rebus divinis. *aa*) Libro praefigitur praefatio hexametra initio: *Eſt tria ſumma deus, trinum ſpecimen, vigor unus*. Eam velut librum integrum de divi-

p) v. GENNADIVS de vir. illuſtr. Cap. XIII. *q*) de S. E. n. XC. *r*) p. 27. *s*) l. c. *t*) ed. Antverp. 1536. p. 214. *u*) l. c. *x*) l. c. *y*) v. Jo. TRITHEMIVS l. c. *z*) v. GENNADIVS de S. E. c. XIII. *aa*) v. ALDI vita Prudentii l. c.

SEC. V. nitate allegat Ioh. TRITHEMIVS. *ab)* Praemittitur etiam hymnus in fideles initio: *Est vera secta te magister consulo.* Liber ipse in diversas sectiones dividitur, quarum prima inscribitur: Contra haeresem, quae patrem passum affirmat; incipiens: *Plurima sunt sed pauca loquar, ne dira relatu.* TRITHEMIO haec sectio singularis est *ac)* Contra Patripassianos liber. Secunda inscribitur: Contra Unionitas, id est Sabellianos haereticos, initio: *Cede profanator Christi iam cede Sabelli.* Haec apud TRITHEMIVM *ad)* liber est contra Sabelliones. Tertia inscribitur: Adversus Iudaeos, initio: *Haec si Judaicos sic intellecta rigassent.* Et hic librum singularem contra Iudaeos comminiscitur TRITHEMIVS. *ae)* Quarta contra Homuntionitas incipit: *Sunt qui Judaico cognatum dogma furori.* TRITHEMIVS *af)* librum contra Homuncionitas memorat. Quinta de natura animae inscribitur, incipitque: *Occurrit dubitans hic dissertator & illud.* Hic est liber quem de animae natura seorsim nominat TRITHEMIVS. *ag)* Sexta adversus Phantasmaticos, qui Christum negant verum hominis corpus habuisse, initio: *Est operae pretium nebulosi dogmatis umbram.* Et huic sectioni singularem vindicat librum TRITHEMIVS. *ah)* Septima de resurrectione carnis humanae inscri-

ab) de S. E. n. XC. *ac)* l. c. *ad)* l. c. *ae)* l. c. *af)* l. c. *ag)* l. c. *ah)* de S. E. n. XC.

ſcribitur, incipitque: *Noſco meum in Chriſto corpus conſurgere quid me.* Singularem hic quoque librum habet TRITHEMIVS *ai*) minus tamen recte initium *Poſio* effert, unde forte factum ut in editis librum Trithemium non repererit Jo. Alb. FABRICIVS. *ak*) SEC. V.

V. *Hamartigeniam* id eſt de origine peccatorum. *al*) Praefatio libri eſt iambico ſenaria initio: *Fratres ephebi foſſor & paſtor duo.* Quam nomine libri ſingularis Amartigenian inſcripti citat Joh. TRITHEMIVS. *am*) Ipſum opus eſt hexametrum. Sectio eius prima adverſus Marcionitas qui duos deos eſſe affirmant, incipit: *Quo te praecipitat rabies tua perfide Cain.* Liber Contra Marcionitas apud TRITHEMIVM *an*) cum ea convenit. Secunda de integritate viſionis animae incipit: *Errat quisque animas noſtrorum fine oculorum.* Congruit haec cum libro de ſtatu animae quem habet TRITHEMIVS. *ao*) Tertia peroratio eſt poetae initio: *O dee cunctiparens animae dator, o dee Chriſte.* De ſpe veniae oratio ſive liber inſcribitur a TRITHEMIO. *ap*)

VI. Adverſus *Symmachum* idololatriam defendentem. *aq*) Praefatio operis incipit: *Paulus praeco Dei, qui fera gentium.* Operis carmine hexametro ſcripti Liber prior inci-

pit:

ai) l. c. *ak*) not. ad Trithemii l. c. *al*) v. GENNADIVS de vir. illuſtr. c. XIII. *am*) l. c. *an*) l. c. *ao*) l. c. *ap*) l. c. *aq*) v. GENNADIVS de vir. illuſtr. c. XIII.

SEC. V. pit: *Credebam vitiis aegram gentilibus urbem.* Posterioris praefatio incipit: *Simon quem vocitant Petrum;* liber ipse: *Hactenus & veterum cunabula prima deorum.* In hos libros commentaria Isaaci GRANGAEI Gymnasiarchae Vindocinensis adspexere lucem Paris. 1614. 8. *ar*)

VII. *Dittocheum* de toto veteri & novo testamento personis exceptis. *as*) Diptychum legendum esse ex Gifanii emendatione non admitto cum auctore notae. *at*) Accedo potius ad ALDI Romani sententiam, *au*) qui Dittocheum explicat duplicem cibum. Esse enim titulos historiarum veteris & novi testamenti, atque hinc putat Dittocheum appellatum hunc librum. Observat is ipse in antiquissimo quodam Codice legi Dirrocheum cum explicatione quasi sit duplex refectio, quod scriptorum culpa erratum coniicit. Nollem etiam cum MIRAEO legere excerptis pro exceptis. Agere enim librum de personis utroque testamento exceptis textus docet. Quoniam non sic excultus est & elaboratus hic liber, ut caeteri a Poeta compositi, sunt qui non esse Prudentii dicunt. ALDVS vero Romanus *aw*) ipsum a caeteris separare non audet, tum quia GENNADIVS Dittocheum a Prudentio composi-tum

ar) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 697. not. (c) *as*) v. GENNADIVS l. c. *at*) ad Gennadii l. c. *au*) in vita Prudentii. *aw*) l. c.

tum dicit, tum etiam quia in antiquissimo codice caeteris Prudentii operibus, quae imprimenda curavit, insertus & hic erat libellus. Sub AMOENI nomine editum poema est aliquoties, quod forte epitheton Prudentio tribuerunt Librarii ob singularem carminum eius svavitatem & amoenitatem. SEC. V.

ax) Enchiridion hoc historiarum novi & veteris instrumenti praefationem habet initio; *Pius fidelis innocens pudicus.* Quod initium Ioh. TRITHEMIVS *ay*) minus recte libro Peristephanon adscribit. Enchiridion ipsum carmine hexametro scriptum incipit: *Eva columba fuit tum candida, nigra deinde.* Adeoque idem est cum Historiarum libro apud TRITHEMIVM. *az*)

VIII. Commentatus est in morem Graecorum *Hexaemeron* de mundi fabrica usque ad conditionem primi hominis & praevaricationem eius *ba*) libris VI. *bb*)

IX. Liber de *origine peccatorum bc*) forte non differt ab Hamartigenia.

X. De sancta *Trinitate* lib. II. *bd*) qui & ipsi forte cum Hamartigenia concurrunt.

Opera Prudentii aut omnia aut aliqua collecta prodierunt in collectione poetarum ve-

ax) v. BARTHIVS Adversar. L. VIII. c. XI. apud Jo. Alb. FABRICIVM Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 697. *ay*) de S. E. n. XC. *az*) l. c. *ba*) v. GENNADIVS de vir. illustr. c. XIII. *bb*) v. Joh. TRITHEMIVS l. c. *bc*) apud TRITHEMIVM l. c. *bd*) v. TRITHEMIVS l. c.

SEC. V. veterum Ecclesiasticorum Aldina 1502. 4. *be*)

Exstant seorsim Aurelii Prudentii Clementis Opera multo quam antea castigatiora, praeterea & Aelii Antonii Nebrissensis commentariis haud poenitendis illustrata, quibus insuper adglutinata sunt Scholia Johannis Sichardi, omnia primum excusa Antverpiae per Martinum Caesarem A. 1536. 8. Editor SICHARDVS in dedicatione Basileae 1537. mense Martio data monet se non ingenio fretum sed ex codicibus vetustioribus, quorum unum Argentorato Werinherus Woflinus miserat, pristino nitori Prudentium restituisse.

Prodierunt eadem in collectione poetarum veterum ecclesiasticorum Basileensi 1541. Hinc cum notis Georgii FABRICII Basileae in simili collectione 1562. 4. *bf*)

Prudentii opera omnia studio Theodori PVLMANNI & Victoris GISELINI ex fide 10. librorum manuscriptorum emendata Plantinus 1564. suis typis publicavit. *bg*)

Edita sunt eadem in corpore omnium veterum Poetarum Latinorum Genevae 1611. 4. *bh*)

Postea sunt evulgata a Joh. WEITZIO Hanov. 1613. 8. in qua editione praeter commen-

be) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latina ed. Hamb. 1712. p. 696. *bf*) v. FABRICIVS l. c. *bg*) v. Aub. MIRAEI Schol. ad Gennadii de Vir. Illustr. c. XIII. *bh*) v. FABRICIVS l. c. p. 691.

mentarium editoris occurrunt ISONIS Ma- SEC. V.
giſtri gloſſae e MSS excerptae, & quaecunque in Prudentium ſcripſere Ael. ANTONIVS Nebriſſenſis, Jo. SICHARDVS, ERASMVS, Jac. SPIGELIVS, G. FABRICIVS, Adam SIBERVS, Jo. MVRMELIVS, Victor GISELINVS, Georgius REMVS, Adam Theodorus SIBERVS & Andreas WILKIVS. Item a Nic. HEINSIO. Amſt. 1667. 12. Steph. CHAMILLARDO in uſum Delphini Pariſ. 1687. 4. a Chriſtophoro CELLARIO Halae Sax. 1703. 8. *bi*)

Prudentii non pauca e veteribus membranis emendat Ob. GIFANIVS collectaneis ad Lucretium, quem illi obſervat admodum familiarem exſtitiſſe. Nec male de Prudentio promeritus Chriſtianus BECMANNVS, qui multa eius loca e Codice Palatino caſtigat in manuductione ad latinam linguam capite VI. *bk*)

Prudentii Codex perantiquus ſeptimo vel octavo ſeculo ſcriptus exſtat Mediolani in Bibliotheca Ambroſiana, quo nullum alium remotioris antiquitatis vidiſſe ſe teſtatur Bernhardus de Montfaucon Diar. Italici p. 18. Codicem praeclarum Urbinatem Alexander VII. Vaticanae addidit Bibliothecae quem laudat Holſtenius diſſ. de veribus Dianae Epheſiae. *bl*)

II. A-

bi) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 698. *bk*) v. FABRICIVS l. c. *bl*) v. FABRICIVS Supplem. ad Bib. Lat. ed. cit. p. 293.

SEC. V.

II.

AMOENVS

Floruisse hoc nomine scriptorem seculo quinto perhibet Christophorus HENDREICH *a*) Scripsit I. *Enchiridion* sive tetrasticha in praecipua quaedam capita veteris & novi Testamenti. Prodiit illud in poetarum veterum Eccelsiasticorum collectione recensita a Georgio FABRICIO Basileae 1562. 4. *b*) Cum reliquis veterum Poetarum Christianorum operibus a G. FABRITIO collectis & emendatis Basileae 1564. 4. Item Parisiis 1589. *c*) Cum Isonis Magistri glossis in manuali Biblico sive Enchiridio S. Scripturae 1610. 8. *d*) Deinde A. 1624. & in Bibl. Patrum Bignaei, Tom. 8. Col. 587. Nomen Amoeni in vetusto codice Argentoratensi fuit praefixum, ut Joan. Sichardus refert in fine scholiorum in Prudentium. *e*)

II. Acrostichidem in *Leontium* Ecclesiae suae Burdegalensi redditum Par. 1567. 4 & in Bibl. Patr. Bigne Tom. 8. 592. 702. 587. *f*)

Conferatur PRVDENTII scriptum VII.

III.

CLAVDIVS CLAVDIANVS

Alexandrinus *a*) patria, urbe Aegypti. Autores Graeci, qui Claudiani meminerunt Alexan-

II. *a*) in Pandectis Brandenburgicis p. 154. *b*) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 708. *c*) v. HENDREICH l. c. *d*) v. FABRICIVS l. c. *e*) v. HENDREICH l. c. *f*) v. HENDREICH l. c.
III. *a*) v. SVIDAS ed. Basil. 1544. L. 2.

xandrinum appellant: cui sententiæ ipse Claudianus adstipulatur, dum Nilum suum vocat. b) POSSIDONIVS qui fuit Claudiani familiaris dicit Pelusiacum genitum Canopi. Sunt tamen autores, qui originem dicunt e Florentia traduxisse. Nam & Patrem eius mercaturae gratia Canopum profectum, uxorem ibi duxisse, ex qua genuit Claudianum, Calutius PIERIVS epigrammate testatur. PETRARCHA expresse dicit fuisse Florentinum. c) LANDINVS etiam & POLITIANVS pro Florentino, Lud. MORERIVS in Lexico & Nic. CHORERIVS pro Gallo perperam venditant Claudianum. d) Hispanum genere apud Florentiam Italiae habitatorem dicit Claudianum BLONDVS Flavius. e)

SEC. V.

Tribunum & Notarium fuisse Claudianum discimus ex tabula marmorea meritis Claudiani ab Arcadio & Honorio Impp. dicata. f) Mediolani versatum & sub Honorio Aulicum fuisse & Militem tradit Leonardus ARETINVS g)

Vixit temporibus Arcadii & Honorii, h) ex quibus Arcadius A. CCCCIIX. decessit. Id quod ex monumento etiam horum Imperatorum memorato colligitur. A Chri-

b) v. Petri CRINITI vita Claudiani. c) v. Raphaelis VOLATERRANI Anthropologia. d) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 624. e) Historiar. lib. I. f) v. eam præfixam Claudiano ed. Amstel. 1665. g) Lib. VII. Epistolar. h) v. SVIDAS l. c.

SEC. V. A Christi nomine alienus fuisse dicitur ab AVGVSTINO, *i*) & paganus pervicacissimus ab OROSIO. *k*) Indeque GV. CAVEVS *l*) infert, quod Claudianus scriptis editis fidem Christianam oppugnaverit, etiamsi in iis quae supersunt nulla vestigia deprehendantur. Christophorus LANDINVS Claudianum Christianae pietati addictum affirmat fuisse: illum enim scribit primo quidem tempore Diis gentium initiatum verum mox mutata in melius sententia Christianum factum. *m*) Accedit Landino Casp. BARTHIVS *n*) dum epigramma de laude Christi Claudiani esse contendit & se de Claudiani Christianismo egisse lib. I. Adverſ. cap. VII. monet. Christianum plerique suspicati sunt ex his quae de Theodosio scripsit:

O utinam dilecte Deo, cui militat aether
Et coniurati veniunt ad classica venti.

Ita enim versus eius afferuntur ab Augustino, Orosio, Paulino Petrocorio, Paulo diacono & iunioribus infinitis, licet Poetae ipsius verba fuerint haec:

O nimium dilecte Deo cui militat alto
Aeolus & rapidi veniunt ad classica venti. *o*)

Sed quanquam de religione Christiana sancte simul & pie aliquando loquatur, tamen, ut

i) de Civit. Dei L. V. c. 26. *k*) VII. 35. *l*) Hist. Lib. Script. Eccles. P. 2. *m*) v Lilii Gregorii GYRALDI de Latinis Poetis Dialog. IV. *n*) Animadv. ad Claudianum ed. Francof. 1650. p. 1070. *o*) v. Jo. Alb. FABRICII Bibl. Lat. ed. 1712. p. 625.

ut Theodosio blandiretur, fecisse creditum est. p) Imo tametsi de Christo exstet carmen eius nomini inscriptum, illud tamen ab eo in Honorii gratiam conscriptum, ut fuit assentator maximus, credit Joh. Ludov. VIVES. q) SEC. V.

Vitam Claudiani scripsit Janus PARRHASIVS commentariis praepositam. r)

Scripta Claudiani sunt I. In Sex. Anicii *Probini* & Sex. Anicii Hermogeniani *Olybrii* fratrum *consulatum* panegyris, versu hexametro initio: *Sol qui flammigeris mundum complexus habenis.* Haec prima est operum latino sermone a Claudiano perscriptorum. s) Contigit hic consulatus A. 395. t) Panegyris tota in consulatum Probini & Olybrii duriuscula est, & nescio quomodo caeteris Poematis haerentior, sentias minus adsvetum Musarum Latinarum cultorem, etiamsi testimonium auctoris absit: judice Casp. BARTHIO. u)

II. In *Rufinum* libri II. Prioris Praefatio est elegiaca initio; *Phoebeo domitus Python cum decidit arcu.* Liber ipse hexameter incipit: *Saepe mihi dubiam traxit sententia mentem.* Posterioris praefatio elegiaca incipit: B *Pan-*

p) v. Conr. GESNERI biblioth. Univers. Tiguri 1545. f. 169. a. q) Comm. ad Augustin. Lib. V, cap. XXVI. de Civ. D. r) v. Conr. GESNERI biblioth. univers. Tiguri 1545. f. 169. a. s) v. Casp. BARTHII Animadvers. in Claudianum ed. Hanov. 1612. p. 3. t) v. CLAVERIVS not. ad Claudian. ed. Amst. 1665. p. 2. u) Animadvers. in Claudianum ed. Francof. 1650. p. 10.

SEC. V. *Pandite defensum reduces Helicona sorores.* Haec praefatio bello Gildonico praefixa legebatur, quam secutus auctoritatem Lucens. Gyrald. & aliquot aliorum codicum huic loco inserendam curavit NIC. HEINSIVS. BARTHIVS existimat ad aliquem ex deperditis libris pertinere. *w)* Liber hexametro versu scriptus incipit: *Jam post edomitas Alpes, defensaque regna.*

III. De *tertio consulatu Honorii* Augusti Panegyris. Eius Praefatio elegiaca incipit: *Parvos non aquilis fas est educere fetus.* Ipsa panegyris: *Tertia Romulei sumant exordia fasces.*

IV. De *quarto consulatu Honorii* Augusti panegyris hexametra initio: *Auspiciis iterum sese regalibus annus.* In consulatum quartum Honorii Augusti commentario illustravit Joh. Casp. KÜHNIVS, Argentor. 1707. 4. *x)* Panegyricus hic inter omnia Claudiani opera non quidem dictionis elegantia aut acumine sententiarum praestantissimus, pondere videlicet gnomarum ad institutionem vitae, praesertim viri Principis accommodatissimarum, quarum quidem in tam brevi libello tanta copia, ut parem apud nullum alium scriptorem, non poetam solum, sed quemvis alium,

w) v. notam HEINSII ed. Amst. 1665. p. 85. *x)* v. Jo. Alb. FABRICII Supplem. Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 264.

um, reperiri posse sacramento deneget quinquagenario Casp. BARTHIVS. y) SEC. V.

V. Epithalamium in *nuptias Honorii* Aug. & *Mariae*. Eius praefatio elegiaca incipit: *Surgeret in thalamum ducto cum Pelion nuum*. Epithalamium ipsum, quod est hexametrum: *Hauserat insolitos promissae virginis ignes*.

VI. In *nuptias Honorii* Aug. & *Mariae* Fescennina vario carminum genere lyrico initio: *Princeps corusco sidere pulchrior*. Nullum politius lyricum carmen ab Horatii usque aevo ad hoc nostrum pervenit, quam Claudiani Fescennina iudice Casp. BARTHIO. z)

VII. De *bello Gildonico* liber. Excerpta Pomponii Laeti huic libro praefigunt praefationem, quae in vulgatis exemplaribus libro II. in Rufinum praemittitur, addita hac inscriptione, *belli civilis* liber tertius: pari modo & secundus Vaticanus. Reliqui quoque codices praefationem hoc loco agnoscunt cum primo Gyraldino. Primus Vaticanus aliter: Oiselianus codex Librum de *bello Gildonis* inscribit. aa) Liber est hexameter incipiens: *Redditus imperiis Auster, subiectaque rursum*. Duos scriptos fuisse huius generis libros verba ad finem posita: Deest liber secundus, arguunt. bb)

 VIII.

y) Animadv. in Claud. ed. Hanov. 1612. p. 92. z) l. c. p. 167. aa) v. Nic. HEINSII notas ed. Amst. 1665. p. 285. bb) v. Claudianum ed. Amstel. 1665. p. 328.

SEC. V. VIII. De *consulatu* Fl. *Mallii* Theodori panegyris. Prologus elegiaco carmine incipit: *Audebine, precor, doctae subiecta catervae.* Panegyris hexametra incipit: *Ipsa quidem virtus pretium sibi, solaque late.* Perperam consul ille in Membranis Manlius vocatur, qui in veteri marmore apud Onuphrium PANVINVM in Fastis Mallius appellatur. Oiselianus codex: *Incipit Panegyricus dictus Theodoro consuli.* ac)

IX. In *Eutropium* libri II. hexametri. Prior incipit: *Semiferos partus, metuendaque pignora matri.* Posterioris praefatio elegiaca: *Qui modo sublimes rerum flectebat habenas.* Liber II. *Mygdonii cineres, & si quid restat Eoi.* Dictionis elegantia & acumine sententiarum regnant disertissimae in Eutropium invectivae, iudice Casp. BARTHIO. ad)

X. In *primum consulatum Fl. Stilichonis* libri II. hexametri. Prior incipit: *Continuant superi pleno Romana favore.* Posterior: *Hactenus armatae laudes. Nunc qualibus orbem.* Lucensis aliique nonnulli codices. *De Consulatu Stilichonis* hunc librum inscribunt. Idque rectius: testatur ipse illo versu:

Consule defensae surgunt Stilichone curules.

Optimus tamen Vaticanus cum Oiseliano, *incipit Laus Stilichonis. Libri numero III.* BARTHIVS duos primos libros ad priorem Stilicho-

ac) v. HEINSII not. ad Claudian. ed. Amst. 1665. p. 334.
ad) l. c. p. 928. 65.

chonis Consulatum refert, tertium ad posteriorem. Cui sententiae subscribit NIC. HEINSIVS. Sed quod additur his quartus ab illo liber, qui de bello Getico in vulgaris editionibus nominatur, non assentitur. *ae*) Esse tres Panegyricos de uno eodemque consulatu vult CLAVERIVS. *af*) SEC. V.

XI. De *secundo consulatu* Fl. *Stilichionis* Liber Praefatio elegiaca incipit: *Maior Scipiades, Italis qui solus ab oris.* Liber ipse hexameter incipit: *Quem populi plausu, procerum quem voce petebas.*

XII. De *bello Getico* liber. Praefatio elegiaca incipit: *Post resides annos longo velut excita somno.* Ipse liber hexameter: *Intacti cum claustra freti coëuntibus aequor*: Liber iste sine controversia argumentum habet generale Laudes Stilichonis; speciale, Bellum sive Victoriam eiusdem Geticam, Alarico Gothorum Rege ad Pollentiam superato. *ag*) Huius libri titulus variat in antiquis codicibus unus habet, de *bello Pollentiaco*: alter de *victoria Stilichonis contra Alaricum*, quod magis placet CLAVERIO. *ah*) Utrumque inscriptionem in suis quoque codicibus deprehendit Nic. HEINSIVS. Lucensis inscriptus erat: De *bello Gothico*. *ai*) In Vaticano quodam

ae) v. HEINSII notam ed. cit. p. 467. *af*) v. Claudian. ed. cit. l. c. *ag*) v. BARTHII not. ad Claudianum ed. Amstel. 1665. p. 564. *ah*) v. Claudiani ed. cit. l. c. *ai*) v. HEINSII not. ed. cit. p. 566.

SEC. V. Codice inscriptio legebatur: De *bello Pollentino*, quam genuinam & ab ipso Claudiano profectam esse non dubitat HEINSIVS. *ak*)

XIII. De *sexto consulatu Honorii* Augusti panegyris. Praefatio elegiaca incipit: *Omnia quae sensu volvuntur vota diurno.* Panegyris vero hexametra: *Aurea Fortunae reduci si templa priores.* Incidit hic consulatus in A. CCCCIIII. *al*)

XIV. Laus *Serenae* Reginae uxoris Stilichonis, versu hexametro, initio: *Dii, mea Calliope, tanto cur tempore differs.* In huius carminis fine aliqua desiderantur.

XV. *Epithalamium* dictum *Palladio* Tribuno & notario & *Celerinae.* Praefatio elegiaca incipit: *Carmina per thalamum, quamvis festina, negare.* Epithalamium versu hexametro scriptum est initio: *Forte Venus blando quaesitum frigore somnum.* Vulgo pro Celerina falso legitur serena. *am*)

XVI. De Raptu Proserpinae libri III. Libri primi praefatio elegiaca incipit: *Inventa secuit primus qui nave profundum.* Libri omnes hexametri. Primus incipit: *Inferni raptoris equos, afflataque curru.* Secundo praefixa praefatio ad Florentinum elegiaca initio: *Otia sopitis ageret cum cantibus Orpheus.* Liber II. incipit: *Impulit Jonios praemisso lumine*

ak) praef. ed. cit. *al*) v. CLAVERII not. ad Claud. ed. cit. p. 610. *am*) v. notam ad Claudian. ed. Amst. 1665. p. 679.

mine fluctus. III. *Jupiter interea cinctam Thaumantida nimbis.* Mutilum hoc poema ad nos pervenit. Raptum Proserpinae auctorem inscripsisse putat Nic. HEINSIVS non *de Raptu*, quod commentum barbarorum habet. *an*) Scripsit de Raptu Proserpinae libros IV. sed quartus aut non absolutus ab illo est, aut iniuria temporum ad nostram non pervenit aetatem. *ao*) Argumentum in primum secundum & tertium librum exhibet Conradus GESNERVS. *ap*) Ad libros de Raptu Proserpinae Commentaria scripsit Janus PARRHASIVS. Erudita ea esse ex illis facile cognovimus excerptis, quae eiusdem auctoris Quaestionibus Epistolis adiecit Henricus Stephanus, ut ait Caspar BARTHIVS. *aq*) Prodierunt haec commentaria Mediolani 1509. 4. Paris. 1517. 4. Basileae 1539. 4. Uberius commentariis illustravit Nic. BIFFIVS, quibus vitam poetae praemisit Mediolani 1684. fol. *ar*)

SEC. V.

XVII. *Gigantomachia* versu hexametro initio: *Terra parens quondam coelestibus invida regnis.* Poematium hoc quod mutilum ad nos pervenit, ex Graeco Claudiani Latinitate donatum aut ab ipso Claudiano aut ab alio temporum istorum scriptore existimat Ni-

an) not. ad Claudian. ed. cit. p. 694. *ao*) v. Conr. GESNERI Biblioth. Univers. ed. Tigur. 1545. f. 169. a. *ap*) l. c. *aq*) praef. Animadvers. in Claudianum ed. Hanov. 1612. *ar*) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 626.

SEC. V. Nicolaus HEINSIUS. Idem quoque sibi persvadet de Epistola ad Hadrianum, deque Idylliis nonnullis, qualia Phoenix, Hystrix, Torpedo, Nilus & Magnes. ut enim aliquid Claudianeum in iis facile agnoscas, ita langvent numeri plerumque, & raro ad Poetae nostri hac in parte felicitatem adsurgunt. Nec accesserim, pergit HEINSIVS, his, qui seni & effoeto ista excidisse opinantur. a D. Hieronymo ex Gigantomachia incerti haec citantur:

Quo fugis Encelade? quascunque accesseris oras,
Sub Jove semper eris

quae huic poematio non vana coniectura accenseri possint. Graece quidem Gigantomachiam scripsisse Claudianum testis omni exceptione Maior Arsenius in Apophthegmatis. Noster ipse Praefatione VI. Cons. Hon.

Enceladus mihi carmen erat victusque Typhoeus

Eius Gigantomachiae partem in Sicilia suo tempore inventam Petrus Bembus affirmat Epistola ad Angelum Politianum, ubi versuum numerum CXLV. facit, cum Gigantomachia quae superest tantum CXXVIII. numeret. *as*)

XVIII. *Epistolae.* I. Deprecatio ad Hadrianum, Praefectum Praetorio. Eam ex Graeco Clau-

as) v. Nic. HEINSII not. ad Claudiani edit. Amstel. 1665. p. 797. 798.

Claudiani Latinitate donatam aut ab ipso SEC. V. Claudiano aut ab alio temporum istorum scriptore existimat NICOLAUS HEINSIVS. at) 2. Ad Serenam. 3. Ad Olybrium. 4. ad Probinum ut scribat. 5. ad Gennadium ex proconsule.

XIX. *Eidyllia*. 1. Phoenix. 2. Hystrix. 3. Torpedo. 4. Nilus. 5. Magnes. Haec quinque Idyllia ex Graeco Claudiani Latinitate donata aut ab ipso Claudiano aut ab alio temporum istorum scriptore existimat Nicolaus HEINSIVS. au) 6. Aponus. 7. De piis fratribus & eorum statuis quae sunt apud Catinam. Sordida satis clausula est de Phoenice carminis protam luculento poemate. Nec nos arbitramur a Poeta esse, quem suspicamur potius ἀτέλεςον hoc carmen ut alia incepta reliquisse, quam fine tam degeneri adeo luculentam texturam deturpasse. Ita sentit Caspar BARTHIVS. aw)

XX. *Epigrammata*. 1. de Mulabus Gallicis 2. De sene Veronensi qui suburbium nunquam egressus est. 3. De Apro & Leone. 4. Descriptio armenti fragmentum. 5. Concha Serenae 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. De Crystallo cui aqua inerat. 13. In sphaeram Archimedis. 14. De Polycaste & Perdicca. 15. De Zona equi regii missa Honorio Aug. a Serena. 16. De Zona ab eadem missa Arcadio Aug. 17. De chla-

 myde

at) l. c. p. 797. au) l. c. aw) Animadvers. in Claudian. ed. Hanov. 1612. p. 471.

SEC. V. myde & frenis. 18. De freno, phaleris & cingulo equi Honorii a Serena missis. 19. Deprecatio ad Alethium quaestorem. 20. 21. In Curetium. 22. In Jacobum magistrum equitum. 23. Rimanti telum ira facit. 24. In Podagrum. 25. De Theodoro & Hadriano. 26. Ad Aeternalem. 27. Ad Maximum qui mel misit. 28. De Locusta fragmentum. 29. De Balneis Quintianis. 30. Descriptio portus Smyrnensis. 31. Est in conspectu longe locus. 32. De Quadriga marmorea. 33. Fragmentum. 34. 35. De paupere amante. 36. In sepulcrum speciosae. 37. De Birro Castoreo. 38. De Hippopotamo. 39 Quae in mensa de Sardonyche lapide. 40. Carmen paschale. 41. Laus Christi. 42. Miracula Christi. 43. In Sirenas. Ex his Epigrammata, 24. 23. 26. 27. 28. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. non videntur esse Claudiani Autori Indicis operum Claudiani. *ax*) Carmen paschale seu de Christo servatore Damasi nomen prae se fert in editione Barthiana Hanoviensi A. *1612*. *ay*) Non omnia Epigrammata Claudiani prodita in lucem esse testis est Claudius BINETVS, qui aliquam multa secum servare, quae nullibi hactenus comparuerint, in iis quae ad Petronium adiecit, testatum facit. *az*) Pollicitus est Binetus varia Claudiani epigrammata, quae lucem hactenus non adspexissent, se propediem daturum.

ax) ed. Amstel. 1665. *ay*) p. 338. *az*) v. Casp. BARTHII Animadvers. ad Claudian. ed. Hanov. 1612. p. 465.

SEC. V.

rum. Eius notae unicum inter catalecta Petroniana ab illo prolatum, quod Claudiani genuinum esse sanus nemo dixerit, Nicolao HEINSIO iudice. Sed & Stephanus CLAVERIVS nonnulla in Codice illo Cuiaciano praestantissimo ac schedis Gnosianis deprehendisse se testatur post indicem operum Claudiani, quae ipse Claudiano non ausus sit vindicare. Sane Petrus & Jacobus fratres Puteani, qui Binetum aut Bineto coaetaneos novisse poterant, non semel asseverarunt Heinsio, nequaquam huic homini fuisse tam exactam de priscis scriptoribus iudicandi facultatem, ut temere illi credendum esset de Claudiani scriptis sententiam ferenti. At vero in Sirenas carmen & laus Herculis, cum laude & miraculis Christi ex Comertis aut Isingrini membranis profecta videntur; cum nec in Heinsianis exemplaribus, nec in Claverianis aut aliis vetustis libris compareant, *ba*) Sunt alia Claudiano adscripta, ut in Marcum Epigramma inter Petroniarum fragmenta quod illius minime tamen est iudice Caspare BARTHIO. Duo item in Aquilam & Bacchum ex Schedis veteribus a Claverio prodita, ipso non indigna. Tria haec Animadversionibus suis in Claudianum inseruit Barthius. *bb*) Aliorum trium Epigrammatum de Liberalibus, de Laude Martis & de Junonalibus, Clau-

ba) v. Nic. HEINSII praefat. ad Claudianum ed. Amstel. 1665. *bb*) p. 1071. 1072. ed. Francofurt. 1650.

SEC. V. Claudiano adſcriptorum meminit Nicolaus HEINSIVS, quae Claverius etiam in ſuis exemplaribus invenerat. De Junonalibus carmen trium verſuum & quidem mutilorum erat. Duo reliqua inſerta a Nicolao HEINSIO praefationi operibus Claudiani praemiſſae. *bc*) Legebantur & alia in eodem Vaticano Codice luce nec dum donata. *bd*)

XXI. *Laudes Herculis* carmine hexametro initio: *Pieridum columen, cuius Parnaſſia magno*; in nonnullis editionibus Claudiano tribuuntur: Aliae Anonymo poetae adſcribunt. Poſt carmen Claudiani Mamerti extant in editione Barthiana Honovienſi. *be*) Nemo tam fatuus unquam erit, qui Laudes Herculis & carmen ad Colleam digna cenſuerit Claudiani genio. Etſi illud ad Colleam pro aevo ſuo non negem eruditum & venuſtum eſſe. Ita ſentit Caſpar BARTHIVS. *bf*)

XXII. Ad Claudiana refert Nic. HEINSIVS carmen in *Aetnam* quod in Catalectis poetarum veterum adſcribitur Cornelio Severo, & cuius partem potiſſimam, vulgatis exemplaribus longe caſtigatiorem illic ſe obtuliſſe, tam Gyraldus ipſe, quam ſchedae Medicae fidem indubitatam faciunt. *bg*)

XXIII. In Codice quodam Vaticano Clau-

bc) ed. Amſt. 1665. *bd*) v. HEINSII praefat. l. c. *be*) p. 346. *bf*) Animadverſ. ad Claudian. ed. Hanov. 1612. p. 492. *bg*) v. HEINSII praefat. ad Claudianum ed. Amſt. 1665.

Claudiani nomen prae se ferebat *Epithalamium Laurentii*, quod ex versibus XXCVII. constabat, satis frigidis ac ieiunis, quósque nihil facere ad Poeticum Claudiani nitorem vel puer facile agnosceret. *bh*) SEC. V.

Prostant Claudiani poemata collecta.

Venetiis 1470. quae editio passim laudatur a Thoma DEMSTERO commentariis in Corippum Africanum. *bi*)

Editio Vicetina 1482. princeps habita olim a Nic. HEINSIO, *bk*) qui tamen postea sententiam correxit. *bl*)

Prodiit & Parmae opera Angeli VGOLETI 1493. 4. quam primam dicit Joh. Alb. FABRICIVS. *bm*)

Hinc Vicentiae 1498. fol. Deinde cum commentario Jo. CAMERTIS Viennae 1510. *bn*)

Prioris & posterioris editionis Aldinae meminit Nic. HEINSIVS. *bo*) Sine commentariis excusus Claudianus ap. Aldum. 1528. 8. o. *bp*)

Paris. 1530. 8. *bq*)

Hoc rubro: Cl. Claudiani omnia quae quidem exstant opera, ad veterum exemplariorum fidem quam fieri potuit emendatissime excusa; versibus etiam aliquot, eorundem

bh) v. HEINSIVS l. c. *bi*) v. HEINSIVS l. c. *bk*) l. c. *bl*) ibid. *bm*) in Bibliotheca Latina ed. Hamb. 1712. p. 629. *bn*) v. Jo. Alb. FABRICII Bibl. Lat. l. c. *bo*) l. c. *bp*) v. FABRICIVS l. c. *bq*) v. Jo. Alb. FABRICII biblioth. Lat. & Hamb. 1712. p. 629.

SEC. V. dem beneficio, supra omnes hactenus editiones sparsim locupletata. Basileae 1534. o. In titulo est insigne Palmae Bebelianae. Dedicationem praefixit Michael ISINGRINIVS datam Calendis Septembr. 1534. Hinc vulgo Isingriniana editio audit. Testatur Isingrinius sibi Claudiani emaculationem animam agentem testamento ea lege mandasse, ut studiosis quibusque suis typis communicaret, Michaelem BENTINVM. Fac collationem, pergit Isingrinius, & videbis quid passim lucis ex huius restitutione Claudiano accesserit: quot ubivis locorum verba natali sensui restituta: quot versibus sparsim auctus. Usus fuit exemplaribus veneranda vetustate commendabilibus, quorum alterum suppeditavit Capito. Contulit vero ita ne ambiguis in locis lectori nasuto fraus fieret: tolerabilem enim utcunque lectionem marginibus assignatam lectoris superciliosi arbitrio reliquit integram. Cui castigationi successit alia. Postremam siquidem manum adiecit Jo. HONTERVS Coronensis. Huius editionis fidem immerito suspectam olim habebat Barthius. *br*).

Exstant: Cl. Claudiani opera. Apud Seb. Gryphium. Lugduni 1535. o.

Item: Cl. Claudiani opera apud Seb. Gryphium. Lugduni 1548. d.

Flo-

br) v. Nic. HEINSIVS praefat. ad Claudianum ed. Amst. 1665.

SEC. V.

Florentiae 1549. 8. Lugduni 1551. 8. Porro ex Theodori PVLMANNI recensione cum M. Antonii DELRIONIS notis Antwerp. ap. Plantin. 1572. 1585. & deinde saepius 12. bs)

Panegyricos Claudiani Plinii Epistolis & XII. Panegyricis subiecit H. Stephanus 1591. 12. bt)

Prodiit & DELRIONIS Claudianus Antwerp. ap. Plantin. 1596. 12. bu)

Raphelengianam quandam editionem omnium quotquot vidit optimam habet Nic. HEINSIVS, bw) quam Scaligerum recensuisse volunt.

Cum Stephani CLAVERII, PARRHASII & DELRIONIS notis, & Jo. TORNORVPAEI commentario ad carmen de tertio & quarto consulatu Honorii Paris. 1602. 4. bx)

Exstat & Cl. Claudianus, Theod. PVLMANNI Craneburgii diligentia & fide summa, e vetustis codicibus restitutus, & Martini Antonii Del Rio notis illustratus. Aureliae Allobrogum Excudebat Petrus de la Roviere. Anno 1606. d. In Dedicatione data Antverpiae VI. Idus April. 1604. docet editor, se summam fidem in vetustis codicibus conferendis praestitisse, quos sic semper sit secutus, ut nihil suis coniecturis tributum velit

bs) v. Jo. Alb. FABRICII Bibl. Latin. & Hamb. 1712. p. 629. bt) v. FABRICII Supplem. ed. cit. p. 264. bu) v. FABRICIVS l. c. p. 265. bw) l. c. bx) v. FABRICII Bibl. Lat. p. 629.

SEC. V. velit. Usus est libris aliquot calamo exaratis. 1. Theod. Pulmanni in quo de Probini & Olybrii consulatu panegyris, laus Serenae, laus Herculis, epithalamium Palladii & Serenae, Gigantomachia, epistolae, & epigrammata desiderabantur. 2. Christ. Plantini, in quo opera omnia, sed quae supra enumeravimus, recentiori manu adscripta erant, praeterquam laus Herculis, laus Christi, miracula Christi, quae heic quoque deerant. 3. Jacobi Pamelii, qui tres libros de raptu Proserpinae, laudem Serenae, laudem Herculis, epithalamium Palladii & Serenae, Gigantomachiam, epistolas, & epigrammata non habebat. 4. Gulielmi Genetii de raptu Proserpinae. 5. Leodiensis collegii S. Jacobi de raptu Proserpinae. Adhibuit & Michaelis Isingrinii editionem Basileae editam. 1534. Codice secundo adeo oscitanter usus fuit Pulmannus; ut praestantiores plerumque lectiones annotare neglexerit; observante Nic. HEINSIO. by)

Pulmanni editionem Moretus & alii complures Typographi expressere. bz)

Insertus est Claudianus Corpori poetarum Latinorum ed. Genevae 1611. 4. ca)

Prodiit postea hoc titulo: Claudii Claudiani quae exstant Caspar BARTHIVS recensuit &

by) praefat. in Claudian. ed. Amstel. 1665. bz) v. HEINSII praef. l. c. ca) v. Jo. Alb. FABRICII Bibl. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 694.

& animadversionum librum adiecit. Hanoviae in Bibliopolio Willieriano. 1612. 0. Editionem Raphelengianam a capite ad calcem emaculavit BARTHIVS, quamvis initio animatus non erat. Nam solam Pulmanni editionem A. 1596. recusam secutus in emendando auctore est, quam & cum omnibus vitiis & virtutibus in textu exprimendam iussit, ut constaret lectori potius ex Animadversionibus quam cum periculo scriptoris quid corrigendum & mutandum censeret: interpunctiones praecipue non sunt satis emaculatae, quas non omnes nisi & in recentiori eiusdem Pulmanni editione corruptae mansissent, correxit. Diligentissimi huius, ait BARTHIVS, Pulmanni fidem in MSS. librorum lectionibus proponendis secuti sumus. Eius Notas in margine libri non admisimus, cum omnis varietas Lectionum pensiculate in Animadversionibus nostris examinetur. Manuscriptos alios conferre non lubuit. Nam si tot illi nihil potuerunt melioris notae afferre, unde Claudiani insignes naevi emacularentur, supervacaneum arbitratus sum, bonas horas in unius alicuius Manuscripti collatione corrumpere. Longe enim ab iis dissentimus, qui quicquid in librariorum stupidissimorum deliriis inveniunt, illico pro ansa egregiae alicuius & inauditae observationis habent. Adeoque censeo paucissimos libros exstare, si non pla-

SEC. V. nemullos, quibus dignum aliquid luce post Pulmannum in hunc auctorem extricari valeat; cum in omnibus fere eius aetatis auctoribus admodum raro operae pretium faciant libri scripti. Qui nisi prorsus antiquissimi, rarissime emendati sunt. Et saepe non tam iuvent scripturae integritatem quam conturbent & impediant. Inspeximus unum, qui characterum elegantia & puritate membranae facile probabat quod diximus. In aliis inquirendis operae pepercimus. *cb*) Ita eo tempore BARTHIVS, qui rectius penuriam codicum manuscriptorum fuisset fassus. In repetita enim editione sententiam mutavit, & XVII. codices se contulisse gloriatur.

Prodiit & Claudianus cum Nic. HEINSII notis Lugd. Bat. 1641. 12. quam editionem praestantissimis annumerat Jo. Alb. FABRICIVS, *cc*) qua tamen praestantior longe est repetita Heinsiana. In Heinsium iniquior, FABRICIO sentiente, *cd*) Jacobus Gronovius in Exercitationibus de Juda p. 173. testatur se ex auctione Heinsiana redemisse quinque exemplaria Claudiani quibus omnes collationes MStorum codicum vir ille doctus commiserat. Loquetur pro se ipso postea Heinsius ubi de repetita editione agendum est, & calumnias Gronovii retundet satis.

cb) v. Casp. BARTHII praefat. in Animadvers. ed. Hanov. 1612. *cc*) in Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 630. *cd*) l. c. not. [h]

tis. De altera se editione Claudiani cogitasse NIC. HEINSIVS testatur in litteris ad Sirmondum datis Holmiae 1650. T. IV. Operum Sirmondi p. 726. quod & negligentiorem se praestitit typographus me absente, ut ait Heinsius, & ego quoque dum libris destituor nimis praecipitarim has curas. ee) Perfecisse Heinsium quod meditatus fuit mox patebit.

Prodierunt: Cl. Claudiani quae exstant: Ex emendatione virorum doctorum Amstelodami typis Ludovici Elzevirii. 1650. Sumptibus Societatis. Sed.

Item: Cl. Claudiani quae exstant. Caspar BARTHIVS ope septemdecim manuscriptorum exemplarium restituit: commentario multo locupletiore, Grammatico, Critico, Philologo, Historico, Philosophico, Politicoque, ita illustravit: ut auctor pretiosissimus omni aetati, Scholasticae Academicae, Aulicae, Politicaeque, esse debeat ex commendato commendatissimus. Francofurti apud Joannem Naumannum Bibliopol. Hamburgensem Anno MDCL. q. Quinam fuerint septemdecim illi Codices non memorat Barthius. Belgicorum solum passim mentionem facit in Commentario. Ut adeo fidem facile praebeam NIC. HEINSIO, qui ita: Libuit ista proferre, ut agnoscas lector, quibus

 auxi-

ee) v. FABRICII Bibl. Lat. Suppl. ed. cit. p. 265.

SEC. V. auxiliis instructus Barthius lucubrationes in Claudianum suas tanto opere venditarit. Nam praeterquam quod in ipso curae posterioris commentario membranis compluribus, iisque optimis se fretum Claudiano manus admovisse testatur, Isingriniano cuidam codici a Pulmanno variis manuscriptis collato, & a Raphelengiis redemto manu sua adscripserat, Edituro Claudianum hic liber incomparabilis thesaurus est. Hoc enim exemplar longe post editionem toties a Plantinianis repetitam multis MSSis libris collatum est, quorum variae nondum lucem viderunt. At ego adfirmo praeter unum Plantinianum codicem, quo Pulmannum negligentissime usum fuisse indicavi, nihil fere in tota hac farragine apparere, quod curiosos oculos morari ulla ex parte debeat. *cf*) Idem HEINSIVS observat, *cg*) codicem aliquem Palatinum a Barthio excussum esse Juni Gruteri beneficio: etsi suum codicem, non Palatinum appellet Barthius plerumque, contra quam fieri debuit. His circumstantiis motus nollem editionem Barthianam cum Jo. Alb. FABRICIO, *ch*) inter praestantissimas locare, cum Heinsiana non iisdem solum sed & pluribus longe subsidiis instructa sit.

Re-

cf) v. Nic. HEINSII praefat. ad Claudian. ed. Amst. 1665. *cg*) l. c. *ch*) Bibl. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 630.

Repetita est editio Barthiana 1654. 4. Cygneae. *ci*) SEC. V.

Exstat editio Claudiani Schreveliana cum notis variorum. Amstel. 1659. 8. quae ex praestantissimis est indice Jo. Alb. FABRICIO. *ck*)

Alia editio adornata hoc rubro compare: Cl. Claudiani quae exstant. Nic. HEINSIVS Dan. Fil. recensuit ac notas addidit, post primam editionem altera fere parte nunc auctiores. Accedunt selecta variorum commentaria accurante C. S. M. D. Amstelodami ex officina Elzeviriana. 1665. 8. In Praefatione HEINSIVS testatur, se scriptorum codicum potissimam ubique rationem habuisse, coniecturis rarius indulsisse. Hinc confidit infinita propemodum a se restituta esse, quae Barthii diligentiam effugerint, cum & plures quam ille & meliores membranas evolverit. Indicem subsidiorum quae adhibuit Heinsius dabo: 1. 2. Exemplaria duo ex Leidensi deprompta bibliotheca, quorum prius inter optima censendum. 3. 4. duo ex Oxoniensi Bodleiana. 5. Patricii Junii, quod Gulielmi Cambdeni olim fuerat. 6. 7. Balthasaris Moreti, quorum altero, sane perquam insigni ac probo, C. litera in Plantiniana editione notato Pulmannus usus fuerat, sed

ci) v. Christoph. HENDREICH Pandectae Brandenburgicae ed. Berolin. 1699. p. 431. b. *ck*) l. c.

SEC. V. sed adeo oscitanter ut praestantiores plerumque lectiones annotare neglexerit. 8. Patrum Societatis Jesu Lovaniensium. 9. ex Buslidiano in eadem urbe collegio, sed quo ob temporis angustias minus exacte licuit uti, paucis tantummodo locis perpenso. 10. 11. 12. Tres Alexandri Petavii. 13. ex Regia Parisiensi. 14. ex Thuana. 15. ex bibliotheca fratrum Puteanorum. 16. ex Mazariniana. 17. Caroli Monschalli Tholosanae sedis Archiepiscopi. 18. 19. 20. 21. 22. Quinque ex Medicea Florentina. 23. Ex monasterio S. Marci Florentiae. 24. 25. 26. Tres ex Ambrosiana Mediolanensi 27. ex bibliotheca S. Salvatoris Bononiae. 28. Cathedralis Ecclesiae Patavinae. 29. quod Celtis Protacii & Antonii postea Quaeringi fuit a Johanne Rhodio oblatum. Caeterum in tanta copia pauci reperti, qui Claudiani omnia exhiberent, nulli magnopere a vetustate commendandi, quive quingentorum annorum aetatem aut attingerent aut excederent. Editiones vulgatas diligenter etiam excussit Heinsius. 30. Florentiae in Medicea Vicetinam anni MCCCC LXXXII. videri contigit, cuius ad marginem Vir doctus diversas lectiones ex optimo veterrimoque codice, quem Lucensem ipse nuncupabat, adnotarat, poematiaque ac epigrammata, quae in illa editione desiderabantur, manu sua descripta addiderat. 31. A Puteanis fratribus Parmensem

sem accepit, cum scriptis itidem libris a viro SEC. V.
erudito commissam. 32. Aldinam posteriorem a Patribus Societatis Jesu Antverpianis, quam Lilius Gregorius Gyraldus ad vetustissimum, cuius in vita Claudiani ipse meminit, exemplar manu propria castigarat, quodque praecipuo Heinsio usui fuit. adscriptae erant etiam margini eiusdem codicis ex praestantissimo Vaticanae bibliothecae libro diversae lectiones manu Johannis Livinei. Sed Gyraldi annotata ex veterrimis membranis depromta, quas ille in vita Claudiani fuisse Francisci Petrarchae opinatur, adeo in plerisque cum Lucensibus excerptis Mediceae bibliothecae consentiunt, ut ex uno eodemque codice collecta esse omnino credat Heinsius. 33. Rhemensis libri excerpta communicavit Dionysius Petavius. 34. Vaticani alterius Albertus Rubenius. 35. Pricaeani Isaacus Vossius. 36. Alterius incerti Gevartius ac Gronovius. 37. Basileensem Isingrimi editionem ex antiquissimo libro castigatam saepe adhibuit Heinsius. 38. Aldina prior. 39. Claveriana. 40. Lugdunenses non unae. 41. Raphelengiana. Haec in prima editione adhibita fuerunt ab Heinsio subsidia. Postea addita: 41. Codex Vaticanus a Livineo consultus, ante annos sexcentos, quantum apparebat exaratus, omniumque, quotquot ad manum fuere Heinsio, praestantissimus ac veterrimus, si Lucensis

SEC. V. ille Gyraldinus excipitur, cuius nihil praeter excerpta, atque illa satis oscitanter descripta vidit Heinsius, quamquam volumen ipsum, cum Lucae esset, irrito successu sit investigatum, quod in eo exstitisse nonnulla compertum haberet, multo usui futura, quae ab aliis membranis mutuari haud possis, quale carmen istud in Aetnam. Evoluto hoc Vaticano codice mox deprehendit Heinsius, longe plurima, nec contemnenda ea, illic exstare, quae Livinei diligentiam fugissent. Sed codex foedissime lacer suspicionem reliquit, lecta in eo aliquando plura Claudiani, quam nunc circumferantur. Ipse praeter haec ordo poematum turbatus. Initio quippe voluminis Fescennina & libri in Rufinum prioris carmina usque ad versum CCXVI. manu recenti exhibentur illic adscripta. Tertius etiam & quartus Honorii Augusti Consulatus, & Raptus Proserpinae, & de bello Getico panegyricus, cuius solum inscriptionem manus vetusta prodebat. Post libros in Eutropium sequebatur haec inscriptio, Incipit Epithalamium Laurentii. Hinc Epigramma in sphaeram Archimedis. Postea Epigrammata de Liberalibus, Laus Martis, de Junonalibus. Legebantur & alia in eodem codice, luce quod sciam necdum donata. 42. ex bibliotheca Vaticana, qui Fulvii Ursini fuerat. 43. 44. Duo bibliothecae Vaticanae. 45. chartaceus bibliothecae Vatica-

tica-

ticanae. Horum nullus Claudiani omnia SEC. V.
complectebatur. 46. Codex bibliothecae Vaticanae in membranis quidem exaratus, sed recens admodum, quod cum primo in omnibus conveniret, non visus sibi est Heinsius operae pretium facturus, si percurreret totum. 47. Alius bibliothecae Vaticanae Codex nihilo vetustior, quem tamen a capite ad calcem percensuit. Fuerat pars olim Palatinae Bibliothecae, iam ante a Gaspere Barthio excussus quoque. 48. Farnesianae membranae. 49. Johannis Pricaei exemplar. 50. Bernardi Rottendorphii codex. 51. Emerici Bigotii codex inter optimos numerandus, qui ex Antonii Oiselii bibliotheca ad Jolyum ecclesiae cathedralis apud Parisios canonicum, ab avunculo ad nepotem haereditatis iure transiverat. 52. Pomponii Laeti excerpta, quorum copiam ac facultatem Vaticana scrinia fecerunt. Vir ille editionis Vicetinae codicem non indiligenter commiserat cum duobus aut tribus exemplaribus manu exaratis. Nam ex discrepantibus scripturis minio nonnullae, nonnullae & atramento designabantur, unde manifestum fieret plus unico libro ad partes ab illo hic vocatum fuisse. Locis praeter haec difficilioribus uberrimas explicationes atque interpretamenta copiosa subiecerat. Sed quae ob temporum angustiam ab Heinsio ad examen

 revo-

SEC. V. revocari non dabatur. 53. Suppeditavit insuper Jacobus Mentelius Isingrinianae editionis exemplum, cujus margini alleverat nonnulla, sed pauca admodum, & aliunde iampridem Heinsio deprehensa. 54. Petrus Pothoeus aliqua dedit ex membranis incertis. 55. Marquardus Gudius Isingrinianae editioni lectiones varias a collectore incerto adscriptas communicavit, quod exemplar Jacobi Cuiacii olim fuisse dicebatur. Sed excerpta haec & serius paullo ad Heinsium perlata sunt, cum sub prelo iam ferveret Claudianus, ut accurate ea excuti vix potuerint, & supra codices plebeios nihil sapere aut ostentare videbantur. Cum de iis plurimum sibi promisisset Heinsius, probe recordatus, quam exquisita, quamque praeclara horum pleraque essent existimanda, quae ex schedis Cuiacianis Claverius in animadversiones suas contulisset. Quodsi, addit Heinsius, paulo liberalius frequentiusque id ab illo factum foret, nostrae diligentiae spicilegium minus luculentum profecto reliquisset. 56. Excerpta Viennensis in Austria libri, qui in Caesaris bibliotheca adservatur. 57. Excerpta Helmaestadiani ex academia Julia codicis. Hos Lucas Langermannus cum vulgatis exemplaribus sedulo commisit. 58. Basileense Isingrini volumen cum variis membranis a Theodoro Pulmanno post missam ab illo in publicum edi-

editionem Plantinianam, collatum. Quorum innumero praeter Pamelianum, Gentianum, Leodicensem & Pulmannianum codices, literis C. J. G. L. & P. in ea quam diximus editione denotatos, adhibiti, V. Susii liber oblongus. A. liber antiquus Jocobi Susii in folio, quod plicatur in octo, in quo aliquot opuscula habebantur, in asseribus compactus. S. liber Susii columnis distinctus, qui de raptu Proserpinae libros non habebat. S. liber eadem forma cum superiori sine columnis, in quo erant de Raptu Proserpinae libri. M. exemplar Plantini de Raptu Proserpinae scriptum in Papyro. P. Pulmanni liber de Raptu Proserpinae cum commentariis Gaufridi Viteracensis. His auxiliis instructus Barthius lucubrationes in Claudianum suas tanto opere venditavit. Barthius huic codici adscripserat: Hoc exemplar longe post editionem toties a Plantinianis repetitam multis MSSis libris collatum est, quarum variae nondum lucem viderunt. At Heinsius affirmat, praeter unum Plantinianum codicem, quo Pulmannus negligentissime usus fuit, nihil fere in tota hac farragine apparere, quod curiosos oculos morari ulla ex parte debeat. Quicquid tamen inde frugis corradi potuit, id annotatis suis inseruit HEINSIVS. 59. Prior Barthii editio, quam Barthius cum Codice Palatino membranaceo quidem illo sed recen-

SEC. V.

SEC. V. centis notae commiſerat, quo & Heinſius Romam translato poſtea eſt uſus. *cl*) Ex dictis patet editionem hanc iure praeſtantiſſimis annumerari a Joh. Alb. FABRICIO. *cm*)

Prodiit & Claudianus Pariſiis cum interpretatione & notis Gvilelmi PYRRHONIS in uſum Delphini 1677. 4. quam editionem praeſtantiſſimis accenſet J. A. FABRICIVS. *cn*) Claudiani opera olim diviſas fuiſſe in duas partes colligio ex Jacobi Philippi BERGOMENSIS verbis: *co*) Duos libros Claudianum ſcilicet maiorem & minorem edidit. Hinc etiam forte Angelus DECEMBRIVS *cp*) de Raptu Proſerpinae ſcriptum dicit Claudiani minus opus.

De Commentatoribus quidem in Operum recenſione dictum fuit. Pauca tamen addemus. Pontici VIRVNII Tarviſini in Claudianum commentaria memorat Jo. TRITHEMIVS. *cq*) M. Antonius Delrius notis bona fruge plenis hunc poetam illuſtravit. Si quid conferre potuerunt ſub nomine auctoris ſui in Commentariis prioribus Barthianis examen ſubierunt. *cr*)

Ca-

cl) v. Nicolai HEINSII praefat. edit. Amſtel. 1665. *cm*) Biblioth. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 630. *cn*) l. c. *co*) Lib. nono Chronicorum. *cp*) de Politica Litterarum Lib. I. *cq*) v. Jo. Alb. FABRICII Supplem. Biblioth. Latin. ed. cit. p. 265. *cr*) v. Caſp. BARTHIVS praefat. Animadverſ. in Claudian. ed. Hanov. 1612.

Caspar BARTHIVS Claudianum cum aetatis XVIII. annum ageret illustrare coepit. SEC. V.
cs) De Animadversionibus suis prioribus ipse dicit BARTHIVS, omnes ad unam puero fere excidisse. Cum, inquit, annum aetatis agerem XX. eas ad Meliorem Goldastum misi, qui Editionem in se receperat. Post id tempus quasi duobus annis ex Belgio ad Wechelianum Typographeo praefectum scripsi, ut editio inhiberetur. Qod factum magnopere gavisus sum. Annus enim iam agitur tertius, ex quo in superiorem Germaniam redii, quo cum otium mihi nonnunquam a severioribus foret, hunc Commentarium multis in locis mutavi. Adeoque cum in Hassiam, ubi eo tempore vivebam, lues Pestilentiae incidisset, nec fugere vellem, sine ope & auxilio omnium librorum has lucubrationes relegi. Et cum eas recenserem ipsa Claudiani Poemata ad manus mihi non erant. Itaque ex sola memoria non pauca meliora facienda erant. ct)

Adnecto potiora de Claudiano eiusque vena poetica iudicia, eaque inprimis, quae solo verborum splendore non fulgent.

Instar omnium esse potest testimonium antiquissimum, tabulaque marmorea expressum, quod in Foro Traiano ante annos prope-

cs) v. Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 431. b. ct) v. Casp. BARTHII praefat. ad Animadvers. in Claudianum ed. Hanov. 1612.

SEC. V. pemodum ducentos erutum in Farnesianis aedibus etiamnum exhibetur his verbis: CL. CLAVDIANI. V. C. CL. CLAVDIANO. V. C. TRIBVNO. ET. NOTARIO. INTER. CETERAS. VIGENTES. ARTES. PRAEGLORIOSISSIMO. POETARVM. LICET. AD. MEMORIAM. SEMPITERNAM. CARMINA. AB. EODEM. SCRIPTA. SVFFICIANT. ADTAMEN. TESTIMONII. GRATIA. OB. IVDICII. SVI. FIDEM. DD. NN. ARCADIVS. ET. HONORIVS. FELICISSIMI. AC. DOCTISSIMI. IMPERATORES. SENATV. PETENTE. STATVAM. IN. FORO. DIVI. TRAIANI. ERIGI. COLLOCARIQ. IVSSERVNT.

ΕΙΝ ΕΝΙ ΒΙΡΓΙΛΙΟΙΟ ΝΟΟΝ ΚΑΙ
ΜΟΥϹΑΝ ΟΜΗΡΟΥ
ΚΛΑΥΔΙΑΝΟΝ ΡΩΜΗ ΚΑΙ
ΒΑϹΙΛΗϹ ΕΘΕϹΑΝ.

Comparet haec inscriptio rudi atque impolito literarum ductu tabula marmorea oblonga, nullis admotis distinctionibus, nullo ornatu adhibito expressa, mutila adhaec nonnihil adeo quidem, ut duas aut tres priores literas versuum trium priorum liqueret intercidisse, nec manifestum satis esset, quid pro VIGENTES, aut quod alii praetulere INGENTES ARTES legi oporteret. Persvasum habet Heinsius, DECENTES ARTES exaratum fuisse. Pro DOCTISSIMI IMPE-

RA-

RATORES a manu prima illic GLORIOSISSIMI SEC. V. vocabulum exstiterat, sed erasum postea, sic ut primam eius syllabam GLO non penitus abolevisset sculptor. *cu*) Sepulchro Claudiani hoc elogium inscriptum fuisse perhibet Raphael VOLATERRANVS. *cw*) Perperam meo iudicio. In foro enim Traiani positum fuit.

Addo aliorum iudicia. Michaelis scilicet ISINGRINII: *cx*) Claudianus est poeta castus, tersus, elegans, & omni denique virtute poetica commendabilis. Petri CRINITI: *cy*) Ingenio excellenti fuit maximeque apto ad carmen componendum: nam & assurgit feliciter, variisque figuris ac sententiis mirifice delectat, ut videatur a natura ipsa instructus ad poeticam facultatem. Julii Caesaris SCALIGERI: *cz*) Maximus Poeta Claudianus solo argumento ignobiliori oppressus, addit de ingenio, quantum deest materiae, felix in eo calor, cultus non invisus, temperatum iudicium, dictio candida, numeri non adfectati, acute dicta multa sine ambitione. Hadriani JVNII: *da*) Recondito & minime vulgari usu verborum gaudet Claudianus. Francisci ASVLANI: *db*) Ea fuit Clau-

ct) v. Nic. HEINSII Praefat. ad Claudian. ed. Amstel. 1665. *cw*) in Anthropologia. *cx*) in Dedicatione praefixa editioni Basileensi 1534. *cy*) in vita Claudiani. *cz*) Lib. VI. Poet. *da*) Animadv. lib. I. c. VI. *db*) praef. Edit. Aldinae.

SEC. V. Claudiani virtus, is ſpiritus, ut in quamcunque partem ſe verteret, ſummus & excellens exſiſteret Poeta: Ita eſt aliquando feſtivus, ita concinnus, ita elegans, nihil ut fieri poſſit argutius; ita vero aliquando inſurgit, & artificioſa verborum concluſione carmen explicat, nihil ut ſit magnificentius. Julii Caeſaris SCALIGERI: *dc*) Quam palmam ſicut de Homero tulit, Virgilius: ita de eo Claudianus. Cuius verba cum perpenderimus inveniemus noſtros nullis numeris, nullis apparatibus cedere Graecorum inventioni. Johannis CAMERTIS: Exornant hunc poetam inter caetera facunda & exquiſita elegantia, variae locorum ac rerum deſcriptiones, artificioſae orationes, aptiſſimae comparationes, Hiſtoriarum nobilium frequens commemoratio, multiplices ex intimo philoſophiae ſumtae ſententiae. Huius igitur poema ab omnibus his convenit legi, quicquid ſit pulcrum, quid turpe, quid non; plenius & melius Chryſippo & Crantore dicit. Joachimi VADIANI *dd*) Claudianum adeo diverſa a Manilio ſententia tenuit, ut nulli prope rei in phraſi ſua maiorem impendiſſe operam fateatur quam compoſitioni, & ipſi, ut ſic dicam, carminis filo. Totas ſiquidem paginas legenti vix prom-

dc) Poet. Lib. V. cap. VI. *dd*) Libro ad fratrem de Poetica cap. XXIX.

promtum est unum aut alterum versum re- SEC. V. perire, quem aut Elleipsis aut Synalesa a nativo suo splendore deiiceret. Et illa tamen omnibus Poetis concessa non vitia dico sed quasi ornamenta sunt; compacta in eo omnia & solida, nec lubrica quidem, sed ita placide manantia, ut numerus numerum & syllabam syllaba svavi lapsu excipiat. Mira in eo ingenii felicitas, & Naturalis in artem promtitudo nec trivialis eruditio. Est svavis, luculentus, & inoffensi stili, sententiis acutus, in narrando subtilis & enucleatus, rerum quoque prope omnium peritia, nullius quod quidem praeclarum solidumque poetam absolvat inscius. Casparis BARTHII: de) Venantii Fortunati Lib. VI. Carm. II. fere frustillatim de variis Claudiani locis contextum est: Unde videre habemus pene solum imitatione dignum eo aevo aestimatum: ut neque Sidonio & Ennodio ulla pagina fere sine sublectione nostri.

In contrariam ab his sententiam ivit Lilius Gregorius GYRALDVS qui ita; df) Cum minime numeros & liniamenta variet Claudianus, idemque fit ubique, ab aliquibus eo nomine in ordinem redigitur. At si cui forte illius numeri satis placent placeant: eius certe flaccessit inventio. Nam cum

 pri-

de) Commentar. ad Claudian. ed. Francofurt. 1650. p. 3.
df) de Latinis Poetis Dialogo IV.

SEC. V. primo animi impetu, ut videmus; pulcre materiam apparet, & animosius feratur, mox tanquam ventus hominem deficit, nec principiis satis postrema respondent. Omnino tamen est poeta canorus volubilis & valde dulcis: sed certe parum idoneus dignusque, ut tantopere illum imitari studeatis. Respondet ad haec Caspar BARTHIVS: *dg)* Quid faciamus de tam alogo iudicio Gyraldi. Re ipsa in omnibus libellis nostri contra testimonium perhibente praeteribimus tam absurdum iudicum. Si librorum de Proserpinae Raptu personam eximas, qui, utpote manci, testimonium hoc loci perhibere non possunt, iurare possis, nullum in toto isto auctore Poematium exstare quod non redimat luculentum exordium speciosissimo colofone. Gildonicum bellum si pro integro habebis, magnam compositissimo scriptori iniuriam facies, quod idem de libris in Eutropium clarum est, nec minus tertio Laudum Stiliconiarum, & Laude Serenae. Quid autem fingi possit omnibus singulisque sententiis & versibus a proprietate sermonis exactius, a phrasi Poeta luculento dignius, ab ingenio felicius, a iudicio subactius, a structura elegantius, a concinnitate amabilius, a gratia nitidius, a perspicuitate facilius, ab numeris sonorum magis dicere non

dg) Animadverſ. in Claudian. ed. Hanov. 1612. p. 368. 369.

non poterit; cui paullum saltim aceti Poetici indulserit favor Apollinis. SEC. V.

Huc referri potest Mart. Antonii DELRII censura: *db*) Quae cuncta fere Claudianus ex Marone decerpsit, ut vel eo solo pervincat quis, magnam Claudianum imitationis curam habuisse, non omnia illum sua afferre.

IV.

SYLVIVS BONVS.

Brito seu Britannus. Claruit Gratiani Imp. aetate A. C. 410. Scripsit *Poemata* diversi generis lib. 1. *a*)

V.

VICTORINVS.

Ita appellatur a GENNADIO *a*) & Joh. TRITHEMIO; *b*) VICTORIVS in manuscripto Gennadii Corbeiensi; *c*) vulgo CLAVDIVS MARIVS VICTOR. Rhetor Massiliensis. *d*) Claruit A. CCCCXXX. *e*) Moritur Theodosio & Valentiniano regnantibus. *f*)

Scripsit ad Filii sui Etherii personam in Genesin, id est a principio libri usque ad obitum Patriarchae Abrahae tres diversos libros, Christiano quidem & pio sensu, sed utpote saeculari litteratura occupatus homo,

db] Adversar. ad Senecae Agamemnonem pag. 275.

IV. *a*] v. Christophori HENDREICH Pandectae Brandenburgicae p. 655.

V. *a*] de vir. illustr. Cap. LX. *b*] de Scriptor. Eccles. n. 143. *c*] v. not. ad Gennadii l. c. ed. Hamb. 1718. p. 28. *d*] v. GENNADIVS l. c. *e*] v. Joh. TRITHEMIVS l. c. *f*] v. GENNADIVS l. c.

SEC. V. mo, & nullius magisterio in divinis scripturis exercitatus, levioris ponderis sententiam figuravit. Ita GENNADIVS, *g*) cuius tamen codex Corbeiensis legit: quattuor versu edidit libros. *h*) Quatuor librorum meminit etiam TRITHEMIVS. *i*) Claudii Marii Victoris, Massiliensis Oratoris de *Genesi* libros III. epico carminis genere e Joh. GAGNEI editione mire interpolata recudi curavit G. FABRICIVS inter poetas Christianos. Gvil. MORELLUS libros de Genesi sinceriores, etsi admodum mendosos ediderat Parisiis 1560. 4. *k*) Claudii Marii Victoris carmina ex interpolata Gagnei editione recudi curarunt etiam Bibliothecae Patrum Conditores. Confer Christiani DAVMII notas ad Paulinum Petrocorium p. 320. *l*)

CCCCXXX

VI.

AVGVSTINVS.

Afer. *a*) Tagastae in Numidia natus, *b*) A. 355. *c*) Hipponensis oppidi episcopus. *d*) Decessit V. Kalendas Septembris aetatis 76. episcopatus 36. conversionis 43. anno *e*) Anno Christi CCCCXXX. *f*)

Scri-

g] l. c. *h*] v. not. [k] ad Gennadii ed. cit. l. c. *i*] de Scriptor. Eccles. n. CXLIII. *k*] v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 699. *l*] v. FABRICII Bibl. Lat. ed. cit. Suppl. p. 293.

VI. *a*] v. GENNADIVS de vir. illustr. Cap. XXXVIII. *b*] v. Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 385. a. *c*] v. Aub. MIRAEI Schol. ad Gennadii l. c.. *d*] v. GENNADIVS l. c. *e*] v. MIRAEVS l. c. *f*] v. HENDREICH l. c.

Scripsit *Hymnos* ecclesiasticos qui inter- SEC. V.
ti G. FABRICII poetis Christianis, & postea editi sunt Francof. 1578. ab Elia EHINGERO. *g*)

VII.

PAVLINVS. CCCCXXXI

MEROPIVS PONTIVS ANICIVS PAVLINVS fuit tota eius appellatio. Natus est in Aquitanis, seu Burdigalae, ut VRANIVS Presbyter apud Sur. T. 3. tradit, qui eius vitae summam, aut potius mortem in litteras misit, seu Ebromagi, quam ipse Paulinus patriam adpellat. Paternum id oppidum erat, haud procul a Burdigala, ad ripam Garumnae fluminis: quo loco vicus est hodie Embrau nomine infra Burgum & infra Blaviam: ut Elias VINETVS scribit. Ortus est autem sub annum Christi CCCLIII. Adultior factus, sub Decio Magno Ausonio, suo Burdigalae magistro; ita profecit ut in Oratoria ac Poetica facultate docentis gloriam vel adaequarit vel etiam superarit. Burdigalae a S. Delphino Episcopo baptizatus, biennio post Barcinone Sacerdos a Lampio Episcopo creatus inde Nolam demum migravit. *a*) Presbyter & discipulus S. Augustini Hipponensis salutatur a Joh. TRITHE-

 MIO.

g] v. FABRICII Bibl. Lat. ed. 1712. p. 711.

VII. *a*] v. Auberti MIRAEI Schol. ad Gennadii de vir. illustr. Cap. XLVIII.

SEC. V. MIO. *b*) Poſtea Nolae Campaniae Epiſcopus. Claruit temporibus Honorii & Valentiniani. *c*) A. CCCCXX. *d*). Obiit A. CCCCXXXI. *e*)

Scripſit I. Ad *Celſum* quendam *Epitaphii* vice, conſolatorium libellum ſuper mortem Chriſtiani & baptizati infantis, ſpe Chriſtiana munitum; referente GENNADIO. *f*) Aptius dixiſſet Gennadius obſervante Auberto MIRAEO: Epitaphium de Celſo puero compoſuit. Exſtat illud, numero XV. inter Paulini poemata, hoc titulo: de obitu Celſi pueri Panegyricus, ad Pneumatium & Fidelem parentes. *g*)

II. *Hymnarium*. *h*) ſive Hymnorum diverſo carmine lib. I. *i*)

III. Vitam Felicis Nolani verſifice. *k*)

Ex carminibus Paulini non niſi decem prodierant, donec Lutetiae A. 1608. ſeorſim & poſtea 1610. in Bibliotheca Patrum vulgatum eſt DVNGATI opuſculum: in quo is quindecim numerat, & fragmenta ex iis, quae non exſtant, non exigua promit. Natalem XI. XII. XIII. primus e Mediolanenſi edidit & notis eruditis illuſtravit MVRA-

b] de Scriptor. Eccleſ. n. CXVII. *c*] v. GENNADIVS de vir. illuſtr. c. XLVIII. *d*] v. TRITHEMIVS l. c. *e*] v. MIRAEVS l. c. *f*] l. c. *g*] v. MIRAEVS l. c. *h*] v. GENNADIVS l. c. *i*] v. TRITHEMIVS l. c. *k*) v. SIGEBERTVS Gemblac. de Scriptor. Eccleſ. Cap. 14.

RATORIVS T. I. Anecdotor. Latinor. Opera omnia Paulini Antverpiae typis Plantinianis 1622. 8. cum notis Frontonis DVCAEI & Heriberti ROSWEIDI sunt publicata. Recentior pleniorque editio Jo. Baptistae le BRVN Paris. 1685. 4. Vide & Petri Francisci CHIFLETII Paulinum illustratum Divione 1622. 4. *l*) Paulini ad Deum omnipotentem precatio & carmen pro salute Augustorum exhibetur a G. FABRICIO inter poetas Christianos p. 769. & p. 817. *m*) Paulini carmen de Joh. Baptista & III. Epistolae exstant in corpore Poetarum Latinorum ed. Genev. 1611. *n*)

SEC. V.

VIII.

HILARIVS

CCCCXLVI

Monachus Lirinensis. *a*) Deinde Episcopus Arelatensis. *b*) Concilio Regensi seu Regiensi anno 439. & Arausicano I. an. 441. interfuit. Post annos aliquos in Episcopatu transactos Lirinum rediit: ut ipse HILARIVS testatur homilia de S. Honorato, & SIDONIVS in Eucharistico ad Faustum Reiensem Episcopum. *c*) Claruit sub Theodosio

 prin-

l) v. Aub. MIRAEI & Jo. Alb. FABRICII Schol. ad Gennadii de vir. illustr. c. 48. *m*) v. Jo. Alb. FABRICII Bibl. Lat. ed Hamb. 1712. p. 708. *n*) v. FABRICIVS l. c. p. 995.

VIII. *a*) v. Aub. MIRAEI Schol. ad Gennadii de vir. illustr. c. LXIX. *b*) v. GENNADIVS de vir. illustr. c. 69. ISIDORVS Hispal. de Scriptor. Eccles. cap. XVI. *c*) v. MIRAEVS l. c.

A. C. CCCCXLVI principe iuniore A. CCCCXL. *d*) Moritur Valentiniano & Martiano regnantibus, *e*) anno decimo Leonis I. Papae, hoc est, Christi CCCCXLVI. *f*)

Scripsit I. Ad Leonem I. Papam versu heroico Historiam *Geneseos* usque ad septimum caput. *g*) Hilarii Pictaviensis Episcopi Genesis sive Hexaëmeron ad Leonem Papam carmine Epico constat hodie rectius tribui Hilario Arelatensi, etsi Pictaviensis operibus addidit Lud. MIRAEVS. Paris. 1544. Benedictini in Hilarii Pictav. editione Paris. 1693. fol. curante Petro COVTANT potissimum vulgata, inter supposita illius Episcopi iterum ediderunt. Cum Joh. WEITZII notis prodiit Francof. 1625. 8. Exstat & inter G. FABRICII Poetas Christianos. *h*)

II. Fabii Marii Victorini Afri de fratribus Maccabaeis interfectis ab Antonio Epiphane carmen BARTHIVS III. 23. Adversar. Hilario Arelatensi attribuit. *i*)

SEC. V.

VIIII.

DRACONTIVS

Ignotum esse, qua gente aut patria fuerit Dracontius, dicit G. FABRITIVS. *a*) Hispanum

d) v. Jo. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccles. n. 149. *e*) v. GENNADIVS de vir. illustr. c. LXIX. *f*) v. MIRAEI Schol. ad Gennadii l. c. *g*) v. MIRAEVS l. c. *h*) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 699. *i*) v. FABRICIVS l. c. p. 702.

VIIII. *a*) Comment. in Poet. Christianos p. 45.

num fuisse docent, non obscure ISIDORVS, SEC. V.
b) disertius Johan. VASAEVS. c)

Vixisse Dracontium seculo V. probare videtur Inscriptio libri II. Dracontii, quae est ad Theodosium iuniorem Augustum ab A. C. CCCCVIII. ad A. CCCCL. Imperatorem. Econtrario ISIDORVS d) ordine chronologico procedens inter Avitum Viennensem Episcopum & Victorem Tunnunensem collocat Dracontium, atque adeo ad seculi sexti initia aetatem Dracontii referre videtur. Imo floruisse Dracontium temporibus Justiniani, Imperatoris ab A. 527. ad A. 565. & Athanagildi Regis Gothorum perhibet Johan. VASAEVS, e) cui contrarius non est Melchior GOLDASTVS, f) qui Dracontium Justiniano imperante A. 540. viguisse vult. Retulit eundem ad seculum sextum Bibliotheca maxima patrum. g)

Scripsit I. *Hexaëmeron* de opere sex dierum & creatione mundi, versu hexametro, initio: *Prima dies lux est terris mors una tenebris.* Hoc opus, quale a Dracontio scriptum fuit, non amplius super est, sed correctum ab EVGENIO iussu Chindasvinti Regis. Cum enim multis erroribus esset involutum, Eugenius superflua demsit, manca supplevit, & crebro repetita reiecit. Versiculi

b) Libro Originum. c) in Chronico Hispaniae A. D. 651. in Eugenio. d) de Scriptor. Eccles. cap. XXIV. e) l. c. f) in epistola ad Weizium. g) T. IX. p. 724.

SEC. V. enim, quos huic operi detrahendos esse putavit Eugenius, & sensu tepidi & verbis illepidi erant, & nulla probabantur ratione subnixi: nec in eis aliquid reperiebatur, quo lectoris animus animaretur aut mulceretur doctus, aut doceretur indoctus. *h*)

Hexaëmeron Dracontii, quod hodie superest, esse illud ipsum, quod Eugenius correxit, BARTHIVS ex stylo colligit, *i*) dicens: *Stilus universi huius libelli facile duos auctores refert. Nam non assentior doctis qui hoc ipsum* ἀρχέτυπον *Dracontii censent, potius id quod ab Eugenio Toletano interpolatum esse traditur. Certe* ταυτόλογον *hoc opusculum & minime narrationibus detexendis sibi constans, extendit iam fini proximas, & abruptis aliis alias non suis locis intexit.* Mallet BARTHIVS *k*) superesse Dracontii libros primae editionis. *Utinam*, inquit, *publicasset integros etiam ipsos Eugenius, ut posteritati constaret modo Ratio mutationum eius; quae enim ille tepida & illepida & nulla ratione subnixa convitiatur, forte nunc nobis pulcra & amoena & docta viderentur.* Videtur Barthius aliqua ratione compos voti fieri potuisse. Vidit enim in pervetusto MSto codice Petri Ruizii Aza-grae

h) Ita iudicat ipse EVGENIVS in epistola ad Chindasvintum Regem praefixa Dracontii libellis *ed. Lips. Rivin. A. 2. a.* *i*), Adversar. LVII. c. XX. col. 354. *k*). Adversar. L. LV. c. XI. col. 2614.

grae emendationem & operam, quam S. Eu- SEC. V.
genius in restituendo & illustrando Dracontio adhibuit, scholiastes Hildephonsi. *l*) Eundem auctum ab Eugenio III. librum, Gothicis characteribus scriptum, in Bibliotheca Martini Roderici Azagræ suo tempore servatum fuisse, testatur Joh. GRIALIVS. *m*)

Prodiit Dracontii Hexaëmeron ab Eugenio correctum A. MDLX. cum Cl. MARII VICTORIS Commentationum in Genesin libris III, *n*) A. MDLXIV. in Georgii FABRICII Poetis Ecclesiasticis; *o*) A. MDCX. seorsim cum Joh. WEITZII indice, glossario & notis. *p*) Hi non nisi 575. versiculos Dracontianos exhibuerunt. *q*) Ante Jacobum Sirmondum Dracontium, ab Eugenio contractum & interpolatum, edidit in Hispania Michael Ruisius ASSRAGRIVS. *r*) Prodiit postea A. MDCXIX. per Jac. SIRMONDVM. *s*) LIX. versibus auctior est haec editio tribus superioribus editionibus. Exstat & excusum A. MDCXLIV. in Bibliotheca magna Patrum; *t*) A.

---

l) v. Editor Bibliothecae *Patrum* tom. 6. p. 501. apud Andr. RIVINVM in *not. ad Eugenii & Dracontii opuscula D. 8. a.* *m*) not. ad libr. XII. Isidor. Orig. cap. 2, apud Andr. RIVINVM *l. c. a. b.* *n*) Parisiis pag. 38. *o*) Basileae col. 351. *p*) Frfti. o. *q*) Vid. Andr. RIVINVS not. ad Dracontii & Eugenii opuscula E, 1, a. *r*) v. Casp. BARTHII Advers. lib. LV. cap. XI. col. 2615. *s*) Parisiis. vid. Aubertus MIRAEVS Schol. ad Isid. Hisp. de Scr. Eccl. cap. XXIV, Andr. RIVINVS l. c. a. b.

SEC. V. t) A. MDCLI. per Andr. RIVINVM in Dracontii libellorum biga, u) ad Sirmondi editionem; A. MDCLXXVII. in Bibliotheca maxima Patrum, x 1.) ex editione Sirmondi; T. 2. Opp. Sirmondi p. 890. x 2.)

Mendis adhuc pluribus scatet Hexaëmeron, quae nisi tollantur, frustra notha pro legitimis, supposita pro genuinis interpretari labores. Ita sentit Caspar BARTHIVS, y) qua in re ipsi adstipulatur Andr. RIVINVS. z) Castigationes textus in Hexaëmero dederunt Georgius FABRICIVS, tribus quatuorve emendatis erroribus, quos typographus admiserat; *aa)* Wolfgangus SEBERVS, cui duas castigationes debet editio Weitziana; *bb)* Simon TOELMANNVS, cui unam emendationem debet editio Weitziana; *cc)* Joh. WEITZIVS, qui se pusillas aliquot papulas in Hexaëmero, in aprico positas, diutius restare non fuisse passum fatetur. *dd)* Non ultra decem a Weitzio datas esse castigationes monet Andr. RIVINVS; *ee)* Caspar. BARTHIVS, qui plurima loca correxit; *ff)* Andr. RIVINVS in notis ad

t) Parisiis Tom. VIII. col. 837. u) Lipsiae A, 3, a. x. 1.) Lugd. Tom. IX. pag. 724. x. 2.) v. Jo. Alb. FABRICII Supplem. Biblioth. Latin. & 1712. p. 293. y) Adverſ. Lib. VII. cap. XX, col. 352. z) not. ad Dracontii & Eugenii opuſcula E, N, a. aa) vid. FABRICII Comment. in Poet. Christianos pag. 45. bb) vid. Andr. RIVINVS l. c. cc) v. RIVINVS not. cit. dd) in praefatione ad Lectorem Dracontii ed. Francof. 1610. ee) l. c. ff) Inprimis Adverſar. Lib. VII, cap. XX. tot. Lib. IX, cap. VII,

ad Dracontii & Eugenii opuſcula multis in locis. Monet Rivinus Barthium multa adhuc ſuae & aliorum diligentiae, & coniiciendi ſolertiae dereliquiſſe. *Quae ipſa*, inquit, *hic pateſcet ad oculum, qui modo praelaudatas editiones cum hac ipſa noſtra conferre voluerit, in qua, praeſertim quoad caſtigationes, neminem ſua promerita laude voluimus quidem defraudatum, neque nobis tamen iudicii libertatem derogatam.* gg) SEC. V.

Notas in Hexaëmeron ſcripſerunt Georgius FABRICIVS; Johannes WEITZIVS; Andreas RIVINVS; & ex parte Caſpar BARTHIVS. *hh*)

Luculenter ſcriptum eſſe Hexaëmeron iudicat ISIDORVS Hiſpalenſis. *ii*) Eruditum, atque inſigne opus, habet Georg. FABRICIVS.

II. Librum *ad Theodoſium* iuniorem Auguſtum. Verſu elegiaco. Initium:

Rex aeterne Deus, auctor, rectorque ſerenus.

Contenta addit editio Riviniana: *Hoc ſequenti libello auctoris ſatisfactio continetur, qua ab omnipotente Deo veniam petit, ne praecedenti carmine aliquid incautus erraſſet. Dein Theodoſio iuniori Auguſto precem defert, cur de triumphis illius eodem opere tacuiſſet.* An potius hunc librum debeat Eugenio, qui pentametris plane ſimilibus alias gaviſus, ad-

col. 426. Libr. XXIII, cap. XIX, col. 1148. lib. XXXIV, cap. X, col. 1563. gg) vid. Rivinus not. cit. E, N, b. *hh*) in adductis editionibus. *ii*) de Script. Eccl. cap. XXIV.

SEC. V. adſcribere dubitat Caſpar BARTHIVS. *kk*) Correctus eſt ab Eugenio. *ll*) Confer, quae de correctione Hexaëmeri dicta ſuperius. Prodiit ante Sirmondum per Michaelem Ruiſium ASSAGRIVM; *mm*) A. MDCXIX. per Jacobum SIRMONDVM; *nn*) A. MDCLI. per Andream RIVINVM, in Dracontii libellorum biga, *oo*) ex Sirmondo; A. MDCLXXVII. in Bibliotheca maxima patrum *pp*) ad editionem Sirmondianam. Caſtigationes textus dedit Andreas RIVINVS, in notis ad Dracontii & Eugenii opuſcula. Notas ſuppeditavit Andr. RIVINVS annexas Dracontii Libellorum bigae. *qq*)

Hos binos Dracontii libros iunctos ediderunt Mich. Ruiſius ASRAGRIVS, Jacobus SIRMONDVS, de quibus in Hexaëmero vide; Andreas RIVINVS. En titulum Riviniani operis integrum:

Dracontii Hiſpani libellorum biga: quorum prior de opere ſex dierum & Creatione mundi, Hexaëmeri titulo pridem, ſed XCI. verſibus mutilus, editus, fuit, ſcriptus Heroico metro; alter vero poſterior Elegiaco, poſtfatio quaſi quaedam eſt, & praecedanei illius pariter

kk) ad Clandian. p. 507. *ll*) Vid. eius Epiſtola ad Chindaſvintum, praefixa Dracontii Libellis. *mm*) vid. BARTHII Adverſ. lib. LV, cap. XI, col. 2615. *nn*) Pariſiis. Vid. Aub. MIRAEVS Schol. ad Iſidorum Hiſpalenſem de Script. Eccl. cap. XXIV. *oo*) Lipſiae B, 8, a. *pp*) Lugd. Tom. IX, p. 729. *qq*) J, 4, b, ſ.

ter atque sui ipsius ad Deum & Regem Theodosium iun. Augustum excusatio, primum vigesimo abhinc anno Parisiis prodiit, nusquam alibi excusus. Nunc vero utrumque & inprimis Hexaëmeron illud, sive de machina mundi post Eugenium Toletanum Episcopum, [cujus simul hic apposita est Septidui Recapitulatio, ut & Epigrammata reliqua, aliaque poematia ejusdem subjuncta reperies: Item post Georgium Fabricium, Joh. Weitzium, Jacobum Sirmondum, Casparem Barthium, Simonem Toelmannum, Wolfg. Seberum &c. restitutum integre emendavit, inque eo confusa distinxit, & commodiorem atque faciliorem ad sensum obscura redegit, notisque prioribus aliorum selectis, novis quoque auxit & illustravit Andr. Rivinus D. & P. P. Lipsiae Aera Dionysiana ∞ IↃↃ LI. o. pl. 10.

Falsa videntur esse quae de XCI. versibus, novae editioni accedentibus, titulus refert. Neque admitti potest, vicesimo ab A. 1651. anno primum Parisiis prodiisse posteriorem libellum. Quamvis enim non satis definire valeam, an Assagriana editio illum libellum exhibeat, tamen jam A. 1619. a Sirmondo illum vulgatum esse constat.

III. Nonnulla carmina, nisi forte mentitur inscriptio, inedita edere constituit Philippus LABBE. *rr*)

LAV-

rr) vid. eius Biblioth. nov. MSS. p. 58.

SEC. V. LAVDES cum censura de Dracontii Poësi sequentes a me observatae: *Plurimum ingenii fuit in Christianis veteribus vatibus, & quidem saepe adeo excellentis, ut dum illustrare volunt quaedam, omnia confundant. Sane Dracontius adeo acute & nervose de plerisque incidentibus loquitur, ut vix se ipsum satis intellexisse videatur, tantum abest, ut ab iis potuerit sententia eius percipi, qui nostra aetate in ea re studuerunt.* Ita sentit Caspar BARTHIVS. *ss*) Intricatiorem, sed mire eruditum poetam habet BARTHIVS. *tt*) Poetam sensu & eruditione, quam eloquentia, longe meliorem & instructiorem dicit Dracontium idem BARTHIVS. *uu*) Dracontium probum autorem, concinnum & ipsa brevitate commendabilem, sed ab aevo sequiori; in quo tamen elegantiarum flosculi, ceu purpureae quaedam institae, interluceant ac scintillent: esse iudicat Melchior GOLDASTVS. *xx*)

En aliquos Dracontii ex Hexaëmero *yy*) versus:

Clarus ubique Deus, nunquam mutabilis, auctor
Quem non obscurant quacunque ex parte tenebrae,
Nec celantur ei quaecunque obscura geruntur;
Principium factis lucem dat lucis origo;

Quae

ss) Adverf. L. VII. cap. XX. col. 352. *tt*) Adversar. lib. XXIII. cap. XIX. col. 1148. *uu*) Adverf. Lib. LIV. cap IX. col. 2539. *xx*) in Epistola ad Weitzium. *yy*) v. 13. sqq.

Quae mundo vitae praemissa est principe luce, SEC. V.
Quae totum praecessit opus, quod continet orbis,
Quae solis praevenit iter, lunamque coruscam,
Cuius iussit ope clarescere cuncta creata.

Addo memoratu dignam obſervationem, verſus ſcilicet, quibus conſtat, Dracontium Paradiſum in India quaeſiviſſe, iis opponendos, qui hanc ſententiam nimis habent paradoxam: zz)

India tunc primum generans pigmenta per herbas
Eduxit ſub ſole novo rudibusque racemis.

X. CCCCLXIII

PROSPER.

Quatuor huius aevi Proſperi fuerunt. Primus Aurelianenſis epiſcopus Aniani ſucceſſor Sidonio Apollinari familiaris fuit: ut ex huius epiſtola 15. lib. 8. conſtat. Secundus Regii Lepidi in Aemilia Epiſcopus, ſi Eccleſiae iſti, quae feſtum & officium de eo celebrat, ac proprium etiam hymnum cantat, & Romano Martyrologio ad Junii 25. diem fides eſt. Tertius Aquitanus. Et hunc quidem Trithemius, Flaminius aliique cum Regienſi in Aemilia epiſcopo confundunt, & unum faciunt. Sed nunquam Epiſcopum fuiſſe contendit Sirmondus in Notis ad Sidonium: quamquam nominis aequivocatio fecerit, ut quae Chronographo & Gallo

zz) v. Hexaem. v. 61. 62.

SEC. V. contra Pelagianos scripta ac similia conveniunt, Regiensi pariter adscribantur. Vetus Ecclesiae Regiensis hymnus, a Joanne Ferrario in Catalogo Sanctorum Italiae productus, qui Prosperum suum canit a S. Leone I. Papa missum Episcopum; tum Martyrologium Romanum, quod hunc Regiensem contra Pelagianos quoque scripsisse testatur: ea omnia eumdem cum Chronographo faciunt. Est & PROSPER TYRO, quem Beda in fine libelli de re metrica memorat & coniugatum fuisse dicit; cum exhortatorium illius carmen ad uxorem refert, *Age iam precor mearum comes irremota rerum.* *a*) Quicquid huius sit homo Aquitanicae regionis vocatur noster a GENNADIO, *b*) & in huius MSto Corbeiensi salutatur consiliarius Papae Leonis. HONORIVS Augustodunensis, qui presso alioqui pede vestigia Gennadii legit, Prosperum dicit Episcopum Aquitanicae regionis. *c*) Episcopum Reginensem post Faventium habet Joh. TRITHEMIVS. *d*) Presbyterum fuisse non episcopum contendit Aub. MIRAEVS. *e*) Neque Reiensem in Gallia, neque

X. *a*] v. Aegidius BVCHERIVS in commentario ad Victorii Aquitani Canonem Paschalem cap. 6. apud Aubertum Miraeum in Auctario de Scriptor. Ecclesi. n. XCIX. *b*] de vir. illustr. cap. 84. *c*] de Scriptor. Ecclesiast. Lib. II. Cap. 83. *d*] de Scriptorib. Ecclesiast. n. 164. *e*] Schol. ad Gennadii l. c.

que Regienſem in Italia epiſcopum fuiſſe vult & probat SIRMONDVS. *f*) SEC. V.

. Claruit temporibus Leonis Imperatoris magni Anno CCCCLX. *g*)

Vitam ad annum CCCCLXIII. extendit. *h*)

Carmine excellens fuit & proſa, iudice Joh. TRITHEMIO. *i*)

Scripſit I. Ex ſententiis B. Auguſtini Epiſcopi verſibus hexametris & pentametris, mixtum proſa, opus pulcherrimum quod praenotare voluit *Epigrammata* lib. 1. *Dum ſacris mentem placet*. *k*) Exſtat nomine Tironis Proſperi Aquitanici Epiſcopi Regio Lepidi, Sacrorum Epigrammatum ſuper Auguſtini ſententias liber primus, Epigrammata ſeu minuta poematia CXII. complexus, quorum duobus poſtremis Proſper orat Deum; in G. FABRICII Poetis Chriſtianis. *l*)

II. De libero arbitrio contra ingratos aut Pelagianos liber primus. Poema Epicum vivente adhuc Auguſtino ſcriptum, ut ad Mercatorem obſervat Jo. Garnerius. Exſtat in FABRICII Poetarum Chriſtianorum corpore. *m*)

f] in notis ad Sidonii epiſtolam 15. lib. 8. apud MIRAEVM Auctar. l. c. *g*] v. TRITHEMIVS l. c. *h*] v. MARCELLINI Comitis Chronicon apud MIRAEVM l. c. *i*] l. c. *k*) v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 164. *l*) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 706. *m*) v. FABRICIVS l. c.

SEC. V. III. Versus quidam anacreontici ex adhortatione Prosperi ad coniugem, de quibus superius iam dictum est. Eos etiam affert Lilius Gyraldus dialogo quinto Historiae Poetarum, & Georgius Cassander inter hymnos ecclesiasticos. *n*)

Paulini & Prosperi poemata a se recensita edidit Pulmannus Antwerp. 1560. 12. His vulgo accensetur Carmen Heroicum de providentia divina a G. Fabricio omissum, quod non Prosperum sed scriptorem Pelagianum habet auctorem. *o*)

XI.

CLAVDIANVS MAMERTVS

CLAVDIANVS vocatur in editione vulgata GENNADII. *a*) Eius tamen Codex Gemblacensis hunc scriptorem vocat CLAVDIVM. Supra etiam in Salviano Gennadii c.67. consensu codicum omnium Claudius dicitur. *b*) Joh. TRITHEMIVS *c*) Claudium appellat, monetque eundem dici MAMERTVM. Ab aliis pleno nomine dicitur CLAVDIANVS ECDICIVS MAMERTVS. *d*) Fuit frater Mamerti Viennensis Episcopi. Noster vero Viennensis Ecclesiae Presbyter exstitit, *e*) non Epi-

n) v. FABRICIVS l. c. *o*) v. FABRICIVS l. c. p. 706. 707.

XI. *a*) de vir. illustr. cap. LXXXIII. *b*) v. not. [g] ad Gennadii l. c. ed. Hamb. 1718. p. 36. *c*) de Scriptor. Eccles. n. CLXXVIII. *d*) v. nota [g] ad Gennadii c. 83. edit. 1718. p. 36. *e*) v. Gennadius de vir. illustr. cap. XXCIII.

Episcopus, ut habet Joh. TRITHEMIVS. *f*) Claruisse sub Zenone Imperatore A. CCCC. LXXX. dicitur TRITHEMIO, *g*) rectius A. CCCCXLIII. Auberto MIRAEO, *h*) cum ipsi defuncto Sidonius versu epitaphium scripserit quod lib. 4. epistolarum numero II. ipse recitat. SEC. V.

Scripsit I. Hymnum de *passione Domini* cuius principium est: *Pange lingva gloriosi.* *i*) Hymnum istum Venantio Fortunato tribuunt antiqui etiam scriptores & codices: sed stilum is redolet cultiorem, quam Fortunati esse soleat. Sirmondus censet ipsum esse scriptum a Claudiano Mamerto, & Sidonio lib. 4. ep. 3. ad Claudianum laudari. In eum, inquit, scite cadunt omnia, quae laudantur a Sidonio. Scriptus est versibus trochaicis, quibus inserti aliquando Pyrrichii numeri; commaticus est, crebris aptisque commatiis incisus, sententiis non interruptis, sed molliter cum versu cadentibus. Denique Claudiano carmen hoc vindicat non solum vetus Scholiastes, verum etiam Gennadius, non quidem ut editus est, sed prout in codice coenobii S. Michaelis de Tumba, vulgatis auctior, in Claudiani mentione legitur. *k*)

II. Carmen *contra varios errores*, seu va-

f) de S. E. n. 178. *g*) l. c. *h*) Schol. ad Gennadii l. c.
i) v. GENNADIVS l. c. *k*) v. Aub. MIRAEI l. c.

SEC. V. *vanos Poetas* exſtat inter opera Poetarum Chriſtianorum & in Bibliotheca Patrum. *l*) Eſt carmen hexametrum incipiens. *Jam mihi polliceor ſacris tua carmina libris*. Prodiit inter G. FABRICII poetas Chriſtianos. *m*)

III. Sunt qui ea quae de *Chriſto* carmina leguntur non Cl. Claudiani, ſed Claudiani Mamerci eſſe affirment, ea in primis ratione perſvaſi, quod & varius ſit ſtilus & quod ille a Chriſtiana pietate fuerit alienus. *n*)

XII.

CCCCXCI.

PATRICIVS

Epiſcopus & Hibernorum Apoſtolus. Obiit ſub A. CCCCXCI. aetatis XXCII. ſi Mariano SCOTO Chronographo credimus. *a*) Verſus S. Patricii Epiſcopi de *rebus Hiberniae admirandis* habentur manuſcripti in Bibliotheca Cottoniana Titus D. XXIV. 3. *b*)

XIII.

A. C. D.

TVRCIVS RVFFVS ASTERIVS

RVFIVM appellat Codex quidam MS. apud Phil. LABBEVM; *a*) TVRCIVM RVSSIVM ASTERIVM QVINTVM alius a Caſp. BARTHIO *b*) viſus.

Vir

l) v. MIRAEVS l. c. *m*) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 711. *n*) v. Lilii Gregorii GYRALDI de Poetis. dial. IV.

XII. *a*) v. Auberti MIRAEI Auctarium de Scriptor. Eccleſ. n. CXII. *b*) v. Thomae SMITHI catalogum p. 130.

XIII. *a*) in nov. biblioth. Libr. MSS. p. 23. *b*) Adverſar. L. XII. c. XIX. col. 705.

Vir Consularis fuit. *c*) Exconsul ordinarius atque patricius salutatur in inscriptione tractatui cuidam praefixa, quod ex scheda vetustissima quadam notavit BARTHIVS, *d*) & ex alio Codice MSto Phil. LABBEVS. *e*) A. C. D.

A. C. CCCCXLIX. dicitur cum Protogene Collega suo Consulatum gessisse. *f*) Sed confunditur Verus Asterius cum Flavio Asturio, nosterque A. CCCCXCIV. una cum Fl. Praesidio consulatum administravit imperante Anastasio. *g*)

Scripsit I. *Collationem Veteris & Novi Testamenti* Carmine elegiaco, cuius initium: *Cantemus socii domino cantemus honorem.* Carmen istud ab Asterio editum esse, quanquam inscriptum sit Sedulio, annotavit Cn. Spinianus atque Aldus. Panninius vero Turcio inscriptum & missum vult. *h*) Prodiit nomine Asterii Parisiis Anno MDCXLIV. in Bibliotheca magna Patrum; *i*) Lugduni A. MDCLXXVII. in Bibliotheca maxima Patrum. *k*) SEDVLIO *Collationem* tribuunt aliqui, in quibus Geo. FABRICIVS, qui illam Basileae A. MDLXIV.

c) v. Inscriptio *Collationis.* *d*) l. c. *e*) l. c. *f*) v. Aub. MIRAEVS in Auctar. de scriptor. Ecclesf. n. LXXXVII. *g*] v. nota praefixa Collationi in *Bibliotheca Max. Patr. T. IX. p. 464. F.* & Gv. CAVEVS hist. liter. script. ecclesf. ed. Londin. p. 376. *h*] v. nota praefix. Coll. l. c. *i*] T. VIII. col. 701. *k*] T. IX. p. 464.

A. C. D. Poetis suis Ecclesiasticis *l*) inseruit, & GV. CAVEVS. *m*) MAMERTO etiam CLAVDIANO adscribi opus illud observat Aub. MIRAEVS, *n*) suntque manuscripti codices, qui collationem Claudiani Mamerti esse dicunt, ut monet nota praefixa Collationi. *o*)

II. *Epigramma* in SEDVLIVM elegiacum, initio: *Sume sacer meritis veracis dicta Poetae.* Editum est a Jac. SIRMONDO in notis ad epistolas Ennodii, ex Codice Rhemensi; *p*) A. MDCXXIV. a Caspare BARTHIO in Adversariis. *q*) ex scheda vetustissima; A. MDCXXXVIII. ab Auberto MIRAEO in scholio ad Isidori Hispalensis librum de scriptoribus Ecclesiasticis Antverpiae Cap. VII. recusum Hamburgi A. MDCCXVIII. *r*) ex Sirmondo; Parisiis A. MDCLIII. a Philppo LABBEO in nova bibliotheca manuscriptorum *s*) ex codice MSto.

III. Huc referri potest, quod *Sedulii versus* post eius mortem ex ejusdem scriniis collectos recensuit. *t*) Ascribo speciminis gratia versus aliquos Asterianae Collationis:

Virgo Maria nitet, nullo temerante pudorem,
Post partum pueri, virgo Maria nitet

Ipse

l] col. 565. *m*] l. c. *n*] l. c. *o*] l. c. *p*] v. BARTHII Adversar. l. c. & Aub. MIRAEI Scholion ad librum Isidori Hispal. de Scriptor. Eccles. cap. VII. *q*] L. XII. c. XIX. col. 705. *r*] p. 52. *s*] p. 23. *t*] v. Epigramma Asterii in Sedulium.

Ipse tulit Dominus, pro poenis munera, servis, A. C.
Pro servis poenas ipse tulit Dominus.
Lumen adesse Dei persensit tartarus ingens,
Nec cernunt homines lumen adesse Dei.

XIV.

GODELBERTVS. D.

Presbyter, a) claruit temporibus Anastasii Augusti, anno Domini D, teste TRITHEMIO. b) Poeta insignis salutatur a Joh. Trithemio. c)

Scripsit *Historiam a mundo condito ad usque natalia Salvatoris* metro. d) *Allegoriae scripturarum* lib. IV. inscribitur apud Joh. TRITHEMIVM. e) Imitatus est Aviti studium. f) Scripsit Heroico metro. g)

XV.

RVSTICVS. HELPIDIVS. D.

ELPIDIVS scribendum esse Graeca Spei indoles iubet, observante Caspare BARTHIO. a) Alios legere HELFRIDIVS, observat series authorum, praefixa Bibliothecae Max. Patrum b) Medicus fuit Theodorici Gothorum regis & Exquaestor. c] Exillustris Ex-

XIV. a] Vid. SIGEBERTVS Gemblacensis de Scr. Eccl. cap. 23. b] de Script. Eccl. n. CXCVIII. c] loc. cit. d] Vid. SIG. Gemb. de S. E. cap. 23. e] de Scr. Eccl. n. CXCVIII. f] v. SIGEBERTVS l. c. g] Sigeb. l. c.

XV. a] Adverf. Libr. XXVI, cap. IX, col. 1266. b] Tom. IX. c] vid. Mantissa ad Auberti MIRAEI Auctarium de Script. Eccles. ed. Hamb. 1718. pag. 107.

A. C. D. quaestor dicitur in Inscriptione Historiarii Testamenti V. & N. d) Vixit temporibus Symmachi & Boethii, Anastasio imperante, ad A. C. D. vid. Autor notae, praefixae Helpidii Historiario. e]

Eius sunt

I. *Historiae Testamenti veteris & novi*, carmine hexametro scriptae. Hujus libelli in libris scriptis hic fuit titulus: *R. Elpidii Historiarum novi Testamenti.* Nemo intellexit titulum. Scribendum esse *Historiarium* monet BARTHIVS. f] Initium:

Evae, vipereu, vetitum decerpere pomum.

Prodierunt in Georgii FABRICII Poetis Ecclesiasticis, ed. Basileae MDLXIV; g] M. H. GOLDASTI Manuali biblico, S. Enchiridio. SS. Scripturae a catholicae Apostolicae veteris Ecclesiae patribus compendiato. Frfti MDCX; h] Bibliotheca magna Patrum ed. Paris. MDCXLIV; i] & Bibliotheca maxima Patrum ed. Lugdun. MDCLXXVII. k) Emaculat locum quendam hujus scripti Barthius. l] Rustici Helpidii Tristicha de historiis quibusdam utriusque Testamenti & carmen de Christi Jesu beneficiis Andreae RIVINI notis illustrata cum Lactantii Merobaudis & aliorum carminibus prodiere.

Li-

d] in Bibl. Max. Patr. Tom. IX, p. 462. E. e] in Bibl. max. Patr. f] loc. cit. g] col. 753. h] pag. 17. i] Tom. VIII, col. 706. k] Tom. X, pag. 462. l] loc. cit.

Lipsiae 1652. 8. Laudat BARTHIVS III. 16. Adversar. & LABBEVS p. 64. Bibl. nov. MSS. emendatiorem illorum promisit editionem. v. Jo. Alb. FABRICII Bibl. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 709. A. C. D.

II. Carmen hexametrum de *Christi Jesu beneficiis*:

Conditor omnipotens rerum, mens unica summi.

Exstat apud FABRICIVM; *m*) in Bibl. Magna PP. *n*) in Bibl. max. PP. *o*) Emaculantur & illustrantur varia hujus carminis loca a BARTHIO. *p*)

III. Carmen in consolationem doloris sui, cujus ipse mentionem facit. *q*) Verum id interiit. *r*)

Non fuisse ineruditum, fatetur BARTHIVS, *s*) & nos sequenti specimine *t*) probamus:

Tu divina salus strepitus miseratus amaros
Ac morbos furiasque dolens, & crimina laesi
Sangvinis, in nostros passus descendere visus,
Atq; hominem miscere Deo, mox conscia veri
Exhibuit documenta fides, praedictaq; priscis
Temporibus, stupuit miracula subditus orbis.
Et cui terra jacet, pelagus silet, atque coruscis
Ob-

m) l. c. col. 756. *n*) l. c. col. 707. *o*) l. c. pag. 463. *p*) Adversar. libr. XXVI, cap. IX, col. 1266. lib. XLIV, cap. IX, col. 2003. *q*) Vid. Gvil. CAVE de Script. Eccles. pag. 301. ed. Genev. *r*) Cave l. c. *s*) Advers. lib. XXVI, c. IX, col. 1266. *t*) Extat in Carmine de Jesu Christi Beneficiis v. 54.

K. C.

Obsequiis servire minor vix sufficit aether,
Calcatisque celer famulatur nubibus axis:
Hunc gravidante Deo mortalis nescia foetus,
Virginitas foecunda tulit, partuque pudico
Expletum est pietatis opus, nec enim ederet ortum
Vulgaris natura novum, coramque pateret
Maiestatis apex, si nil mirabile terris,
Ignotumque daret, nec tanti pignora foetus
Enituere simul, nam claro sidere mundus
Irradians rutilae lucis cognovit honorem
Autorem peperisse suum, qui nobilis aevi
Inchoamenta gerens, fragiles processit in artus.

In penultimo versu Maxima Bibliotheca Patrum legit *perisse*, cui lectioni & metri & nexus ratio obstat.

SECVLVM SEXTVM

I.

DXVII.

GILDAS

ALbanius, Patricii discipulus. Obiit IV. Kal. Febr. An. DXII. *a*)

Scripsit I. Versus *vaticiniorum*. Lib. I. Init. *Orabiem Britonum quos copia divit.* *b*)

II. de *Sexto cognoscendo*. Lib. I. Initio: *Ter tria lustra tenent quum.* *c*) Rectius inscribitur: Versus de *Sexto Rege Hiberniae*.

Ex-

I. *a*) v. Joh. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. I. n. L. *b*) v. BALEVS l. c. *c*) v. BALEVS l. c.

Extant hi manuscripti in Bibliotheca Bodleiana n. 2086. 14. & n. 2157. 31. *d*) A. C.

III. Super eodem *Sexto*. I. initio: *Cambria Carvernam Anglis*. *e*)

IV. *Historiam Britonum* ad tempora B. Augustini Anglorum apostoli, versu heroico, quae exstat manuscripta in bibliotheca Cottoniana Julius D. XI. I. *f*)

II.

ORIENTIVS DXVII.

Vel ORENTIVS, vel ORONTIVS. Episcopus Illiberitanus. Ex subscriptionibus concilii Tarraconensis & Gerundensis patet, Orientium A. DXVI. & DXVII. Illiberitanum episcopum fuisse.

Scripsit I. *Commonitorium fidelibus*, quod & *Memoriale* vulgo dicitur, & in antiquis Glossariis Graeco nomine *ὑπομνηςικὸν* appellatur. *a*) Caspar BARTHIVS, Sigeberti verbis, *heroo* metro scriptum Commonitorium dicentibus, insistens, putavit non verum germanumque esse Orientii opus, vel minimum ex aliqua parte suppositum. Deinde pro sententia sua affert particulam, *ne*, pro *non* ab Orientio usurpatam, quod praeter & contra aevi illius consvetudinem esse docet. Hos scru-

d) v. Catalogos manuscriptorum Angliae & Hiberniae p. 110. 113. *e*) BALEVS l. c. *f*) v. Thomae SMITHI Catalogum p. 10.

II. *a*) Vid. Henr. Leonh. SCHVRTZFLEISCHII praef. ad Orientium p. 2. & 3.

A. C. DXVII. scrupulos eximit Henr. Leonh. SCHVRTZFLEISCHIVS, b) regerendo veteres scriptores ecclesiasticos saepius elegos appellavisse hexametros, ut Bedam, c) quod & monet DELRIVS. d] Quod ad alterum dubium, Schurtzfleischius pro *ne* legit *nec*, autoritate codicis Turonensis motus. Metro heroico scriptum est, imo, si hexametrum heroicum dicendum, elegiaco. e] Initium:

Quisquis ad aeternae festinus praemia vitae

Aut si hoc praefationis initium dixeris, ipsum opus ita inchoatur:

Principio geminam debes cognoscere vitam.

Liber II. incipit:

Si monitis gradiare meis, fidissime Lector.

Edidit illud primus Martinus DELRIVS A. MDC. f) ex MSto Aquicinctensis Monasterii. Orientium a RAMIRESIO publicatum vidit Caspar Barthius apud Marquardum Freherum. g) prodiit Salmanticae MDCIV. h) Editoris nomen est Laurentius Ramiresius de PRADO. i) Deinde editum

b) in praef. ad Orient. p. 6. 7. c) in Hist. Eccles. lib. V. c. 8. d) Praef. ad Orient. Cf. Christiani DAVMII epist. ad Thom. Reinesium, Reinesianis Epistolis inserta n. 87. e) Vid. SIGEB. Gemblacensis de Script. Eccles. cap. 34, & CAVE. f) Antwerpiae. g) Vid. BARTHII Advers. Lib. LV, c. XI, col. 2615. h) in qu. vid. SCHVRTZFLEISCHIVS l. c. pag. 45. i) Vid. H. L. SCHVRTZFLEISCHII Praefatio ad Orientium Supplemento auctum, A, 3, 2.

tum est Tom. V. Bibliothecae Patrum editionis postremae Coloniensis. *k*) Rursus hoc rubro: S. ORIENTII *Illiberitani Episcopi versus Commonitorii floridissimi, diu quidem antea desiderati, sed non ita pridem ex MSto membranaceo Abbatiae Aquicinctinae in lucem postliminio reducti, & nunc oriente pacis liberioris tempore, quam ille praecipue hoc opusculo Christianis inculcatam voluit, pristinae suae dignitati & integritati, quod licuit, restituti, ac post Heribersum* ROSWEIDVM, *Martinum* DELRIVM, *Iustum* LIPSIVM, *Aegidium* SCHONDONCHIVM, *D.* FABRICIVM, *Casp.* BARTHIVM *&c. emendati, & scholiis paucis enarrati ab Andrea* RIVINO *D. & PP. Lipsiae, Anno Christi* cIↄ Iↄc LI. o. pl. 4. Porro in Bibliotheca magna patrum ed. Parisiis MDCLIV; *l*) postea in Bibliotheca maxima Patrum ed. Lugdun. MDCLXXVII. *m*) ex editione Mart. Delrii. Edmundus MARTENE edidit Orientii Commonitorium integro libro II. auctius Rothomagi Anno MDCC, insertum Veterum Scriptorum & Monumentorum collectioni novae, ex MSto Turmensi S. Martini. *n*) Prodiit seorsim: *Heinrici Leonhardi* SCHVRTZFLEISCHII ORIENTIVS, *cujus libellus, qui inscribitur Commo-*

A. C. DXVII.

k) Col. 1618. Vid. MIRAEVS in Scholio ad cap. IX. Gennadii de Scriptor. Eccles. *l*) Tom. XV. *m*) Tom. VIII. p. 876. *n*) Vid. H. L. SCHVRTZFLEISHII Praef. ad Orient. pag. 47.

A. C. DXVII. *monitorium Fidelium, denuo collatis duobus MSCtis codicibus, Aquicinctino & Turonensi, ex lectione Martini Delrii & Edmundi Martene editus, recognitus, atque integro libro secundo qui & in maxima patrum Bibliotheca desideratur, auctus, ejusque & variorum notis illustratus. Vitembergae Saxonum A.* cIↃ IↃcc VI. qu. pl. 22½. Textus ex Martenicana editione desumtus est. Huic editioni appendix accessit: *Henr. Leonh.* SCHVRTZFLEISCHII *S.* ORIENTIVS *supplemento auctus, sive nova e codice MSto Bibliothecae Oxoniensis Anglicano recensio, itemque curae posteriores ad Libr. II. Orientii Vinariae 1716.* qu. pl. 3. Exhibet autem haec edititio praeter editoris dedicationem & Praefationem p. 55. Martini DELRII Praefationem p. 58. Andr. RIVINI Praefatiunculam, p. 62. Eiusdem notas in titulum, p. 65. Excerpta ex Edmundi MARTENE praefatione. Libro I. subjunxit seorsim p. 41. notas & animadversiones Casparis BARTHII, pag. 47. Andrae RIVINI emendationes & Scholia, p. 68. Henr. Leonh. SCHVRTZFLEISCHII additamenta variarum lectionum. Emendationum textus conjecturas in margine editionis suae dedit Martinus DELRIVS, & eum secuti. Notas dedit idem, juvantibus Justo LIPSIO & Aegedio SCHONDONCHO. o)

Ori-

o) Vid. SCHVRTZFLEISCHII praef. ad Orient. p. 44.

Orientium hoc scripto *mulcere legentem suavi breviloquio*, judicat SIGEBERTVS Gemblacensis. p) *Carmen lucidum & salsum* esse *sermone dulci, facili, nec tamen diffluente, aut languido; sed acri & nervosa brevitate* [*eloquentia Latinitatis limi trahit nonnihil, sed de aevo*] *duriusculum, sed locis pauculis, & forte culpa malae manus alienae, vel electione, & quadam ornatum respuente pietate;* judicat Martinus DELRIVS. q) *Elegantissimos & prudentissimos versus* habet Casp. BARTHIVS. r) *Stylus Orientii pressus est atque nervosus, & quamvis seculi, quo vixit, latinitatem redoleat, tamen non est languidus neque barbarus*, sentiente DUPINIO. s) A. C. DXVII.

II. De *Nativitate Domini.* Hexametr. Initium:

Splendidior Lux luce micat, majorque diei

Exstat annexum Orientii Commonitorio ed. Vitemb. 1706. t)

III. De *Epithetis Salvatoris* nostri. Elegiac. Initium

Janua, virgo, Leo, virtus, sapientia verbum.

Exstat annexum Commonitorio ed. Vitemb. u)

p) de Scr. Eccl. cap. 34. q) in praefamine ad Lectorem de Scriptore Orientio *in Bibl. max. Patrum pag.* 875. G. r) Adv. lib. XLIII, cap. IX. s) in Bibliotheca Autorum Ecclesiasticorum T. V. t) pag. 80. u) pag. 89.

A. C. DXVII. IV. De *Trinitate*. Hexam. Initium

Quod fuit a seclis, quodque est in secla seclorum.

Exstat annexum Commonitorio edit. Vitemb. x]

V. *Explanationem nominum Domini.* Hexametr. Init.

Ianua considerat coelo, secretaque pandat

Extat annexa Commonitorio ed. Vitemb. y)

VI. Orationes XXIV. Jamb. Senar. Init.

TibiqueDomine celsum Cherubim dicatum est.

Reperiuntur annexae Commonitorio ed. Vitemb. z)

Specimen Poeseos Orientii dabunt Versus aa] Commonitorii:

Affectu toto Dominum, totisque medullis,
Atque tuum toto dilige corde Deum.
Et recte, quid enim poteris tu justius unquam
Obstrictus tantis solvere muneribus?
Qui tibi, cum limus terrena in fece jaceres
Dempsit perpetui temporis esse lutum:
Qui tibi, quod membris constas, quod mente moveris,
Quod lingua loqueris, quod ratione sapis,
Quod manibus tangis graderis pede, lumine cernis,
Aure audis, sentis naribus, ore probas,

Aure

x) pag. 90. y) pag. 96. z) p. 100. aa] n. 48. sqq.

Ante aliquod meritam, propria pietate ministrat, A. C. DXXI.
Corporis ac animae sic pater ut Dominus:
In orientium castigationes & animadversiones Jo. COMMIRII occurrunt in memoriis literariis Trivultinis 1710. p. 112. & p. 332. Johannis vero Georgii ECCARTI in Monathl. Auszug. 1701. Octobr. p. 27. *ab*]

III.

MAGNVS FELIX ENNODIVS

EVODIVS dicitur a Joh. TRITHEMIO. *a*) Episcopus Ticinensis. Claruit sub Anastasio Imperatore A. DX. *b*) Mortuus A. DXXI. d. XVI. Kal. Augusti, teste Epitaphio. *c*)

Scripsit I. *Carminum* librum.

II. *Epigrammata* CLI.

Collecta carmina Ennodii prostant in Operibus Ennodii per Andream SCHOTTVM Tornaci 1610; a Jacobo SIRMONDO recensita & notis illustrata Parisiis 1611. 8; *d*) in Sirmondi Operum Tomo I; *e*) in Bibliotheca Maxima Patrum edita Lugduni 1677. *f*) ex editione Sirmondiana.

Locus quidam Ennodii explicatus a Ca-

a] v. Joh. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. Supplem. ed. Hamb. 1712. p. 298.

III. *a*] de Scriptor. Eccles. n. CCIII. *b*] v. TRITHEMIVS l. c. *c*] apud SIRMONDVM in proleg. ad opera Ennodii. *d*] v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 715. *e*] v. FABRICII Bib. Lat. Suppl. ed. cit. p. 298. *f*] T. IX. p. 426.

A. C. DXXI. ſpare BARTHIO. *g*) Alius locus ex Ennodii. Epithalamio Maximi illuſtratus a BARTHIO *b*)

Ex carmine ad Olybrium aliqua ſpeciminis loco decerpo:

Fama refert, veterum quae neſcit perdere geſta,
Quae loquitur ſemper quicquid in orbe fuit.
Germina dum lucis Titan diſpergit in axem,
Et ditat mundum nobilibus radiis.
Vda vaporiferas cohibent dum lora quadrigas;
Et nitidum gurges mittit ubique diem.
Undantes doctis manibus ſol flexit habenas,
Artificem dominum lux bene nota tulit.
Sed Phaetontaeo poſtquam dare regna precatu
Non exploratis viribus inſtituit.
Degenerem primis rectorem motibus aſtrum
Senſit, & excuſſis currere cœpit equis.
Tunc totam ſonipes lucem de naribus efflans
Non tenuit legis tempora certa ſuae.
In flammam ceſſit ſplendor, quod luminat, uſſit;
Quodque animat terras, exitium peperit.

A. C. DXXII.

IV.

LVXVRIVS

Vel LVXORIVS. Floruit Carthagine ſub Thraſimundo Vandalorum rege mortuo A. DXXII. *a*)

Scripſit I. Epigramma de *aquis calidis Cernen-*

g] Animadverſ. ad Papinii Statii I. Thebaid. pag. 114.
b] Animadverſ. ad Papin. Statii I. Achilleid. p. 1682.
IV. *a*] v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Lat. ed. Hamb. 1712. pag. 688.

nensibus elegiacum initio: *Ardua montanos inter splendentia lucos.* Quod edidit Nicolaus HEINSIVS notisque in Claudianum inseruit. *b*) A. C. DXXII.

II. Salmasius ad Historiam Augustam profert huius Luxurii epigramma hactenus ineditum: *Quo festinus abis gula impellente sacerdos. c*)

III. *Pervigilium Veneris*, sive carmen trochaicum de *vere* a quibusdam Luxurio tribuitur. *d*)

IV. Plura Luxorii epigrammata inedita vidit apud Petrum Scriverium Nicolaus HEINSIVS. *e*) Nonnulla huius poetae cum Joh. Alb. Fabritio communicavit Christophorus Woltereck. Vide itidem quae Almeloveenius Poematis veteribus inseruit p. 10. sqq. & autor Ephemeridum Lipsiensium editarum Germanice A. 1710. (*Ausführl. Bericht von neuen Büchern*) p. 1010. seq. *f*)

V.

DXIII.

ALCIMVS ECDICIVS AVITVS.

AVITVS simpliciter nominatur ab ENNODIO, *a*) GREGORIO Turonensi, *b*) AGOBARDO,

b) ed. Amstel. 1665 p. 852. *c*) v. FABRICIVS l. c. not. [y] *d*) v. FABRICII Bibl. Lat. p. 688. *e*) v. Comment. ad Claudian. l. c. *f*) v. Jo. Alb. FABRICII Bibl. Lat. ed. 1712. Supplem. p. 292.

V. *a*) in vita Epiphanii. *b*) lib. II. Hist. Francorum cap. XXIV.

A. C. DXXIII. DO, c) FLORO diacono ecclesiae Lugdunensis, ADONE, d) SIGEBERTO Gemblacensi, e) ISIDORO Hispalensi. f) ALCIMVS simpliciter dicitur a FORTVNATO. g) ALCVINVS ECDICIVS AVITVS salutatur ab Auberto MIRAEO. h) ALCIMVS AVITVS apellatur ab AGOBARDO, i) & Aub. MIRAEO. k) ECDICII nomen deprehendit Jacobus SIRMONDVS in titulo epistolae, quam de poematum suorum editione scripsit ad Apollinarem fratrem. l)

Fuit Episcopus Viennensis, m) in Gallia. n) Claruit tempore Zenonis Imperatoris sub rege Gundebaldo: o) sub Zenone & Anastasio principibus Anno Domini D. indicante Joh. TRITHEMIO; p) temporibus Papae Hormisdae a quo Vicarius in Galliis constitutus est, vt constat ex epistola Hormisdae ad ipsum. q) Obiit Anno DXXIII. d. V. Febr. r) Epitaphium, quod Alcimo Avito Viennae quondam positum fuit

c) adversus legem Gundobadi, in libro & adversus dogma Felicis. d) in Chronico aetate sexta. e) de Scriptor. Eccles. c. XXII. f) de Scriptor. Eccles. cap. XXIII. g) Lib. I. de vita S. Martini. h) Schol. ad Sigeberti l. c. i) de Judaicis superstitionibus. k) Schol. ad Isidori l. c. l) v. SIRMONDI notas ad Avitum in Bibl. Max. Patr. T. IX. p. 625. H. m) v. SIGEBERTVS, INNODIVS, GREGORIVS, ISIDORVS ll. cc. n) v. MIRAEVS ad Sigeberti l. c. o) v. SIGEBERTVS l. c. & AGOBARDVS adversus legem Gundobadi. p) de S. E. c. 197. q) v. BELLARMINVS de Scriptor. Eccles. r) v. Gv. CAVE de Script. Eccles. ed. Genev. p. 297.

fuit legitur praefixum AVITI opusculis. *s*) A. C. DXXIII.
Scripsit multa versu. *t*) Scilicet.

I. De *Mundi Principio & aliis diversis conditionibus* libros sex, ut titulum effert SIGEBERTVS Gemblacensis, *u*) & GREGORIVS Turonensis. *w*) Ab AVITO inscribuntur de *spiritalis Historiae gestis*. *x*) Quo tamen titulo non solos hos sed & reliquos in Exodum, Numeros &c. complexus est. Ex his priores quinque vulgo inscribuntur de Mosaicae historiae gestis libri V. Quorum I. de *origine mundi*, incipit; *Quod variis eveniant humana ingente labores*. II. de *peccato originali* incipit: *Vivitur interea venturi nescia casus*. III. de *sententia Dei* incipit: *Tempus erat quo sol medium transcenderat axem*. IV. de *Diluvio mundi* incipit: *Infectum quondam vitiis concordibus orbem*. V. de *transitu maris rubri*, incipit; *Hactenus in terris undas patuisse canenti*. Omnes sunt hexametri. Prima & antiquissima huius operis editio est anni 1507. per Joannem Adelphum MVLINGVM, *y*) qui ea carmina e praeceptoris fui

s) ed. Zehnerianae Lipf. 1661. p. 5. *t*) v. GREGORIVS Turonensis lib. II. cap. 34. ADO Viennensis in Chronico apud Aub. MIRAEVM Schol. ad Isidori l. c. *u*) de S. E. c. 22. *w*] l. c. *x*] in Epistola ad Apollinatem Sidonii filium n. 45. in Bibl. Max. Patr. T. IX. p. 581. D. *y*] v. AVITI opuscula per Joach. Zehnerum ed. cit. p. 7.

A. C. DXXIII. sui phil. Beroaldi codice vulgavit Argentinae apud Gruningerum. z)

Hinc vulgavit poemata haec Martinus de WERDENA Colon. 1508. aa) Editionis Coloniensis anni 1509. meminit Jacobus SIRMONDVS. ab) Prodiit & Parisiis per Ascensium 1509. 8. ac)

Editum esse Alcimum Parisiis 1510. testatur SIRMONDVS. ad)

Quarta editio lucem adspexit Lugduni 1536. 12. ae) cum Cl. Marii Victoris poematis, af) per Joh. GAGNEIVM. Ea editio innumeris locis depravata est, & quingentis prope versibus, inaudito, ac nisi autor ipse proderet, incredibili facinore interpolata. Quae & in caeteras passim editiones recepta eas infecit. ag)

Cum notis suis Alcimum edidit Menradus MOLTERVS Basileae 1546. apud Oporinum. ah)

Prodiit quoque in Georgii FABRICII poetis Ecclesiasticis Basileae 1564. ai)

In corpore poetarum Latinorum Lugduni 1603. ak)

Ex

z] v. Jo. Alb. FABRICII Bibl. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 701. aa] v. J. A. FABRICIVS l. c. ab] not. ad Avitum in Biblioth. Max. Patr. Tom. IX. p. 639. D. ac] v. FABRICIVS l. c. ad] l. c. ae] v. FABRICIVS l. c. af] v. Christophori HENDREICH Pandectae Brandenburgicae p. 352. b. ag] v. SIRMONDVS l. c. ah] v. FABRICIVS l. c. ai] col. 367. ak] Lib. IV. p. 469.

Ex recensione Jacobi (rectius Joachimi) ZEHNERI. Lipsiae 1604. 8. *al*) Ad Alcimi editionem MSto Fuldensi usus est Joach. Zehnerus. *am*) A. C. DXXIII.

In Corpore poetarum Latinorum Genevae 1611. *an*)

In Aviti operibus studio Jacobi SIRMONDI Parisiis 1643. *ao*) ex MS.

In Bibliotheca magna patrum Parisiis 1644. *ap*)

In Bibliotheca patrum 2. edit. Paris. Tom. VIII. fol. 359. *aq*)

Exstant & titulo: Divi Alcimi AVITI Archiepiscopi Viennensis, opuscula, In compluribus Germaniae Bibliothecis hactenus desiderata, & ad probatissimorum exemplarium, cumprimis vero ad vetustissimi codicis manuscripti fidem, correctius edita e recensione Joachimi ZEHNERI. Lipsiae impensis haeredum Thomae Schüreri, & Matthiae Gôtzii Bibliop. Anno MDCLXI. o. annexa compendio Theologiae eiusdem Zehneri ed. Schleusingae 166.1

In Bibliotheca maxima patrum Lugduni 1677. *ar*) ad Sirmondianam editionem.

F 5 In

al] v. HENDREICH l. c. *am*] v. FABRICII Bibl. Lat. ed. cit. Supplem. p. 293. *an*] v. FABRICII Bibl. Lat. ed. cit. p. 694. *ao*] p. 213. *ap*] Tom. VIII. col. 596. *aq*] v. HENDREICH l. c. *ar*] Tom. IX. pag. 603.

A. C. DXXIII.

In Sirmondi operibus T. II. as)
Integrum Alcimum restiturum se promisit Dammius. at)

Locum quendam ex Alcimi Aviti lib. I. emendat Caspar BARTHIVS. au) Alia duo loca ex libro IV. Idem. aw) Alium ex Avito locum emendat BARTHIVS. ax)

Egregium carmen habet hos quinque Aviti libros FORTVNATVS. ay)

Quam corruptus sit & ingeniosus doctusque hic auctor dici non potest, nisi collatione veterum librorum instituta; iudicante Casp. BARTHIO. az)

II. Liber de Consolatoria *laude castitatis* ad Fuscinam sororem, virginem Deo sacratam, vulgo sextus dicitur praecedentium respectu. Inscribitur & de *laude virginitatis* apud ISIDORVM Hispalensem. ba) Liber hexametro versu scriptus incipit: *Suscipe complectens Christo dignissima virgo.* Ediderunt eum Georg. FABRICIVS; bb) Corpus Poetarum; bc) Opera AVITI; bd) Joach. ZEHNERVS; be) Bibliotheca magna Patrum; bf) & Bibliotheca maxima Patrum. bg)

Hunc

as] v. Jo. Alb. FABRICII Bibl. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 701. at] v. FABRICII Bibl. ed. cit. Supplem. p. 293. au] Animadverf. ad Papin. Statii III. Thebaid. p. 748. aw] Animadv ad Statii IV. Theb. p. 1290. ax] l. c. p. 1291. ay] Lib. I. de vita S. Martini. az] l. c. ba] de Script. Eccl. c. 33. bb] in Poetis Christianis col. 425. bc] l. c. p. 492. bd] l. c. p. 296. be] p. 172. bf] l. c. col. 618. bg] l. c. p. 621.

Hunc librum pulcherrimo compositum carmine, & eleganti epigrammate cooptatum esse fatetur ISIDORVS Hispalensis. *bh*) A. C. DXXIII.

In manuscriptis codicibus Gabrielis Naudaei reperiuntur Aviti poematum libri VI. tribus versibus, quos nulli codices editi repraesentant, auctiores, quos exhibet Philippus LABBEVS. *bi*)

Hos libros plane gravissimos & venustissimos nuncupat BELARMINVS. *bk*)

III. Exstant & eius opera poetica nondum edita in *Leviticum Numeros*, *Deuteronomium* & libros *Josuae* & *Judicum*. *bl*)

Adde Exodum. Hos omnes ineditos libros rudes passim & impolitos ac mendis scatentes in tribus, quae vidit, exemplaribus animadvertit SIRMONDVS, adeo ut evulgare religioni duxerit. Haec non obstant quo minus aliquam de iis notitiam dare congruum nobis videatur. In *Exodum* metrum Aviti versus continet 1328. initio: *Interea varios agitant dum tempora cursus.* In *Leviticum* versus habet 308. initio: *Postquam conspicuo longinqua in devia templo.* In *Numeros* versus continet 689. initio: *Verterat interea solitis se cursibus annus.* In *Deuteronomium* versibus gaudet 287. initio: *Hactenus informis eremi vexatus arenis.* In librum *Jesu Nave*, ver-

bh) de S. E. c. 23. *bi*) in Bibliotheca nova MSS. ed. Paris. 1653. p. 126. *bk*) in Catalogo. *bl*) v. LABBEVS l. c. p. 57.

A. C. versus habet 452. initio: *Haec inter dominus*
DXXIII. *Jesum dignatus adire.* In librum Judicum, versus continet 695. initio: *Postquam conspicuo Jesus decesserat actu.* bm)

Specimen venae Aviti praebeant versus quibus singularem prorsus lieni vindicat usum: bn)

Lienis laevam sortitur regula partem,
Qua crines perhibent unguesq; recrescere sectos.
Nec concisa dolent: hinc nunc augmenta resumunt,
Quae vivunt sensuque carent in corporis usu.

Addo verba ex lib. II. quibus Eva Adamo vetitum persvadet sumere pomum: bo)

Sume cibum dulcis vitali ex germine conjunx,
Quod similem summo faciet te forte tonanti,
Numinibusq; parem. Non hoc tibi nescia donum
Sed jam docta fero. Primus mea viscera gustus
Attigit, audaci dissolvens pacta periclo.
Crede libens, mentem scelus est dubitasse virilem
Quod mulier potui. Praecedere forte timebas,
Saltem consequere, atq; animos attolle jacentes.
Lumina cur flectis? cur prospera vota moraris?
Venturoque diu tempus furaris honori?

DXXIV. VI.

BOETHIVS.

BOETIVS dicitur ab HONORIO Augustaduno, a) SI-

bm) notae Jac. SIRMONDI ad Avitum in Biblioth. max. patr. T. IX. p. 639. F. bn) Lib. I. v. 110. ss. bo) v. 242. ss.

a) SIGEBERTO Gemblacensi, b) & in Codicibus MSC. c) In veteribus lapidibus & monumentis iam BOETHIVS iam BOETIVS scriptum invenitur, ut notavit SIRMONDVS ad Ennodium p. 31. d) ANNITIVS MANLIVS SEVERINVS BOETIVS vocatur ab ANONYMO Mellicensi. e) MANLIVS SEVERINVS BOETIVS a Joh. TRITHEMIO. f) BOETHIVM rectius scribi ex origine vocis Graecae arguit Aubertus MIRAEVS. g) A. C. DXXIV.

Romanus. Natus est non ita multis post annis, quam ab Alarico Roma caperetur. h)

Patricius vel Consul salutatur ab HONORIO; i) Vir consularis a SIGEBERTO. k) Romae Consul fuit teste ANONYMO. l) Consul ordinarius audit Joh. TRITHEMIO. m) Consulem ordinarium sine collega fuisse A. DX. monet A. MIRAEVS. n)

Cum Theodorici Gothorum Regis Tyrannidem impedire conatus esset, Ticinum in exilium missus est, cuius rei THEODVLFVS Aurelianensis meminit Lib. 4. carminum p. 221.

VI. a) Lib. III. de Scriptor. Eccles. cap. XXII. b) de Scriptor. Eccles. cap. XXVII. c) v. Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenburg. p. 621. b. d) v. Joh. Alb. FABRICII Bibl. Latin. ed. Hamb. 1712. Supplem. p. 268. e) de Scriptor. Eccles. cap. XV. f) de Script. Eccl. n. CCI. [g] g) Schol. ad Honor. de Scr. Eccl. l. c. h) v. Jul. Martiani ROTAE vita Boethii praefixa libris Boethii de consol. philosoph. ed. Antverp. 1607. i) l. c. k) l. c. l) l. c. m) l. c. n) l. c.

A. C. DXXIV.

221. edit. Sirmondi. Ticini cum Socero in carcerem detrusus postquam paulo supra semestris spatium in eo vitam produxisset iussu Theodorici est interfectus. *o*)

Occisus est A. DXXIV. ut diserte testatur in Chronico MARIVS episcopus Aventicensis. *p*) Moritur eodem anno, quo Symmachus Patricius, & Johannes Papa, sub Anastasio Imperatore, iussu Theodorici Regis ad Ravennam post diuturnum exilium in carcere iugulatus Anno Domini DXXIV. Indict. II. teste Joh. TRITHEMIO. *q*) non A. DXXI. ut BELLARMINVS vult, *r*) aut A. DXXVI. quo interfectum Ticini dicit Aub. MIRAEVS. *s*)

Scripsit de *consolatione philosophiae* Libros V. Scilicet ubi Theodoricus Rex Gothorum tyrannidem in Romanos exercuit, Boetius consul Graecis clam litteras misit, volens scilicet per illorum patrocinium subdere [subducere] & a Regis tyrannide civitatem, & cives, se quoque addito, liberare. Quod ubi rex comperit, quasi reum maiestatis Ravennam in exilium missum, in carcerem includi iussit; in quo quinque libros per satyram edidit. Opus suum librum Consolationis inscripsit. Ita occasionem scripti narrat

o) v. FABRICII Bib. Lat. ed. cit. p. 642. 643. *p*) v. Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 621. b. *q*) de S. E. n. CCI. *r*) v. HENDREICH l. c. *s*) Schol. ad Honorii de S. E. L. III. c. 22.

rat ANONYMVS Mellicensis. t) Boethii de Consolatione HINCMARVS quoque Librum memorat non libros T. I. p. 211. de praedestinat. contra Godeschalcum & T. II. p. 62. u) H. GLAREANVS in praefat. ad Fuggerum praemissa Boethii operibus suspicatur consolationem non ipsius Boethii esse. Atqui si quaeras, inquit, quem auctorem eius operis putem, haud facile dixerim, coniectura tamen haud exigua colligimus fuisse aliquem non indoctum aut aliquot potius doctos, qui in gratiam optimi viri, huiusmodi lamentationem instituerint velut funebre solatium iniuste caeso. Nam Boethium haudquaquam tam stupidum fuisse putandum est, cum in carcere detineretur, ut tyrannicas iniuriae meminisse tam importune voluerit. w) A. C. DXXIV.

Soluta partim oratione partim versibus scripti sunt hi libri. Argumentum horum librorum eleganter & succincte complexus est Jo. CLERICVS T. XVI. Bibl. selectae p. 239. seq. x)

Prodierunt libri de Consolatione Boethii Sec. XV. sine inscriptione f. In fine legitur:
Hic mea de prora in littus iactetur apertum
Anchora. parvaeadem ducentia vela faselum.
Fi-

t) de S. E. c. 15. u) v. Joh. Alb. FABRICII Bibl. Lat. ed. Hamb. 1712. Suppl. p. 270. w) v. FABRICII Bibl. Lat. ed. cit. p. 643. not. [p] x) v. FABRICIVS Bib. L. ed. cit. Suppl. p. 271.

A. C. DXXIV.

Finit liber Bobecii de consolatione philosophiae. Literae maiores initiales manu adscriptae sunt.

Item sine singulari titulo eodem seculo. f. Textus ipse inscribitur Anicii Manlii Torquati Severini Boetii Ordinarii Patricii viri exconsulis de consolatione philosophiae liber primus incipit.

In fine: Boetii philosophicae consolationis liber quintus explicit. Inseritur versio germanica.

1473. Norimb. in Fol. cum expositione Thom.. Aquinatis. *y*)

1482. Coloniae cum notis in 4. *z*)

1484. Lovanii cum Comment. Thomae Aquinatis. *aa*)

1485. Gaudavi Lat. & Belgice. Cum Comment. Belgicis. *ab*)

1486. cum Comment Thomae Aquinatis. *ac*)

Hoc titulo: Boetius de consolatione philosophiae nec non de disciplina scholarium. cum commento S. Thomae. Lugduni per Johannem de Prato. A. MCCCCLXXXVII. die VIII. Februarii. f.

1587. cum Thomae Aquinat. Commentario Lovanii fol. *ad*)

Cum

y) v. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 622. a. *z*) v. HENDREICH l. c. *aa*) v. HENDREICH l. c. *ab*) v. HENDREICH l. c. *ac*) v. HENDREICH *ad*) v. HENDREICH Pand. Brand. p. 622. a.

Cum Commentario Thomae Aquinatis Lugd. 1490. 4. *ae*) A. C. DXXIV.

Cum commento Thomae in aliis Boethii operibus Venetiis per Johannem de Forlivio & Gregorium fratres. A. 1491. d. 26. Mart. f. Exstat fol. 160. ss.

Hoc rubro: Boetius de consolatione philosophiae cum commento angelici doctoris Thomae de Aquino. q. in fine: Anthonii Kobergers civis Nurnbergensium urbis industria fabrefactus Anno MCCCCXCV. die VIII. mensis Junii.

1493. cum notis Thomae Aquinatis in 4. *af*)

1495. 4. cum commentario Badii Ascensii. *ag*)

1499. Lovanii cum commentario Thomae Aquinatis. *ah*)

Circa finem seculi XV. hoc titulo: Boetius de consolatione philosophica & de disciplina scholarium cum commentariis ab infinitis fere erroribus emaculatis. Additum est carmen iuvenile Sulpitii de moribus in mensa servandis & Quintiliani praeceptum de officio scholasticorum erga praeceptores. Insigne Joannis Clein. q. Commentarii sunt S. Thomae de Aquino & Jodoci Badii Ascensii. Pagina ultima legitur: Antonius

G

ae) v. Joh. Alb. FABRICII Bibl. Lat. ed. Hamb. 1712. Supplem. p. 271. 272. *af*] v. HENDREICH l. c. *ag*] v. HENDREICH l. c. *ah*] v. HENDREICH l. c.

A. C. DXXIV. tonius Petrus Duvelandus studiosis salutem. Accipite Boetium de consolatu philosophico duplici commentario explanatum. Erratulis nostris facile parcet spero quicunque hunc nostrum Boetium cum illis qui hactenus impressi sunt conferet: si tamen aliqua non expiabilia invenerit id exemplari quo usi sumus oro ascribat. Ex calcographia Joannis Clein Alemanni nulli impressorum Lugdunen. secundi. nono Kalendas Octobris.

1501. Argentor. cum Comment. Thomae Aquinatis & aliorum. *ai*)

1502. Daventriae. *ak*)

Cum Jodoci Badii Ascensii notis Paris. 1502. 4. *al*)

Hoc titulo: Anitii Manlii Torquati Boecii: alias divi Severini philosophi: oratoris: & poetae excellentissimi: Romani quondam Patricii: opusquinque librorum de philosophica consolatione spectatissimum: & ad amussim [uti in proverbio est] elaboratum: iamque recentiori lima in Lipsensi gymnasio ab innumeris mendis, quibus ante maculatissimum circumferebatur, purgatum & perquam fideliter castigatum. q. In fine legitur: Impressum Liptzk per Jacobum Tan-

ai] v. HENDREICH Pand. Brand. p. 622. a. *ak*] v. HENDREICH l. c. *al*] v. J. A. FABRICII Bibl. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 615.

Tanner 1505. die 22. Decembris. Praefigitur A. F. L. ad lectorem Sapphicon. Et ad Joannem Bitrosium Numburgensem Epigramma exhortatorium Magistri Andreae Fabani Landaviensis. A. C. DXXIV.

Florentiae 1513. *am*)

1514. Lugduni in 4. cum Thom. Aquinatis & Ascensii notis. *an*)

Inter Doctoris Angelici opera T. 18. Venetae & Antw. editionis. *ao*)

Cum Commentariis Jo. MVRMELII & Rudolphi AGRICOLAE. Daventr. 4. *ap*)

1516. 4. *aq*)

Florentiae per Nicolaum CRESCIVM opera heredum Philippi Juntae. 1521. Theodorus Sitzmannus deprehendit, optimas fere lectiones, quas iam e MSS. eruerat, ingeniive restituerat adminiculo, in ea haberi. *ar*)

1522. Basil. *as*)

Boethius de consolatione philosophiae a Joanne CAESARIO recognitus prodiit Coloniae 1535. cum Murmellii & Rod. Agricolae commentariis. *at*)

am] v. FABRICII Bibl. Lat. Suppl. ed. cit. p. 272. *an*] v. HENDREICH l. c. *ao*] v. FABRICII Bibl. Lat. edit. cit. p. 645. *ap*) v. FABRICII Bibl. Latin. ed. 1712. p. 645. *aq*) v. HENDREICH Pand. Brand. p. 622. a. *ar*) v. Th. SITZMANNI notae ad Boetium de Consl. Philos. ed. Hanov. 1607. p. 132. *as*) v. HENDREICH l. c. *at*) v. Valerii ANDREAE Bibliotheca Belgica ed. Lovanii 1643. p. 474.

A. C. DXXIV. Inter alia Boethii opera Basil. 1536. *au*)

Exstat: D. DIONYSII Carthusiani operum Minorum Tomus tertius, cui insunt haec Commentaria in libros D. Severini Boethii, quos de consolatu philosophico inscripsit ipso textu (quem vocant) Boethiano, summa diligentia ad multorum exemplarium fidem restituto. Coloniae ex officina Melchioris Novesiani. A. 1540. f.

In operibus Boethii Basileae 1546. *aw*)

1562. Antverp. in 8. *ax*) e recensione Theodori PVLMANNI. *ay*)

1567. Paris. in 8. cum Comm. Henr. Corn. AGRIPPAE. *az*)

1568. Antverp. in F. *ba*)

Cum aliis Boethii operibus Basileae 1570. ex officina Henric-Petrina in folio. *bb*) cum Commentariis Joannis MVRMELII & Rod.

Agricolae enarrationibus in eosdem. *bc*) pag. 889.

1580. Antverp. in 12. *bd*) e recensione Theodori PVLMANNI. *be*)

1581.

au) v. FABRICIVS l. c. *aw*) v. Aub. MIRAEI Schol. ad Honorii de S. E. L. III. c. 22. *ax*) v. HENDREICH l. c. *ay*) v. FABRICIVS l. c. *az*) v. HENDREICH l. c. *ba*) v. HENDREICH l. c. *bb*) v. Car. de VISCH Bibl. Script. Ord. Cisterc. ed. Col. 1656. p. 249. a. *bc*) v. Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 622. a. *bd*) v. HENDREICH l. c. *be*) v. Jo. Alb. FABRICII Bibl. Lat. ed. 1712. p. 64.

1581. Lugd. in 16. cum emendat. Theod. PVLMANNI. *bf*) A. C. DXXIV.

1587. Romae ad calcem primi voluminis poematum seu poetarum veterum e quibus sublata est obscoenitas, additusque Theod. Pulmanni libellus de metris Boetianis. *bg*)

Per PVLMANNVM Lugduni Batavorum apud Franciscum Raphelengium anno cIↄIↄXC. *bh*)

1590. Antverp. cum emend. Pulmanni. *bi*)

1600. Antverp. & Lugd. B. *bk*)

Post Theod. Pulmanni emendationem denuo recogniti ad vetustissimas membranas Conr. RITTERSHVSII. Lugd. B. apud Raphelengium 1601. forma minore. *bl*)

1602. post emendationem Pulmannicam recognita per Conr. RITTERSCHVSIVM. *bm*)

1604. Antv. cum comment. Joan. BERNARTII. *bn*)

1606. Hannov. 8. & Duaci. *bo*)

Titulo: Anicii Manlii Torquati Severini Boethii de consolatione philosophiae libri V. nunc denuo Variis lectionibus & notis illustrati a Theodoro SITZMANNO, Thuringo.

bf) v. HENDREICH l. c. *bg*) v. HENDREICH l. c. *bh*) v. Th. SITZMANNI not. ad Boet. de Consf. Philosf. ed. Hanov. 1607. p. 133. *bi*) v. HENDREICH l. c. *bk*) v. HENDREICH l. c. *bl*) v. FABRICII Bib. Lat. ed. cit. Suppl. p. 272. *bm*) v. HENDREICH l. c. *bn*) v. HENDREICH l. c. *bo*) v. HENDREICH l. c.

A. C. DXXIV. ringo. Quibus subiunctus & Theodori PVLMANI de Metris Boethianis libellus. Hanoviae typis Wechelianis, apud Claudium Marnium, & heredes Joan. Aubrii. MDCVII. o. Dedicatio data Lipsiae Kalend. Januar. 1607. Usus est Nic. Crescii editione Florentina anni 1521. Contulit etiam denuo cum Conradi Rittershusii membranis vetustissimis, ipsi olim a Jac. Scheckio donatis & in editione Raphelengiana adhibitis Pulmanni exemplar, quod impressum Lugduni Batavorum 1590. cuius etiam textum in sua editione retinuit. Usus est praeterea fratrum Bussiorum, Casparis & Georgii excerptis, ex MS. Erfurtensi, quae plerumque cum membranis Rittershusianis conveniunt, ut & editio Norimbergensis, omnium quas Sitzmannus vidit antiquissima, neque MSS. deterior. Raro adhibuit Basiliensem. *bp*)

Inscriptione: AnicI ManlI Severini BoetI de consolatione philosophiae libri quinque. Joh. BERNARTIVS recensuit, & Commentario illustravit. Antverpiae ex officina Plantiniana, apud Joannem Moretum. M. DC. VII. o. Nicolaus Oudaert dedicationem praefixit datam Mechliniae VIII. Id. Jun. 1607. In fine Librorum Boethii legitur: Antverpiae ex off Plantin. ap. Jo, Moretum M. DC. IV. Compositos esse hos libros Boethii

bp) v. Th. SITZMANNI notas ad Boeth. de Cons. Philos. ed. Hanov. 1607. p. 132. 133.

A. C. DXXIV.

thii ſtudioſe cum membranis docet commentarius editoris. bq)

1620. Antv. 24. br)

1624. Duaci in 24. bs)

1625. Amſtel. in 32. bt)

Titulo: Anicii Manlii Torquati Severini Boethii de conſolatione Philoſophiae libri V. Amſtelodami apud Joan. Janſſonium. Anno 1631. ſed.

1633. Lugd. Bat. in 24. edente P. BERTIO cum libro de diſciplina ſcholarium, bu) praemiſſa prolixa de Boethio eiusque ſcriptis praefatione. bw)

1639. Jenae cura DILHERRI in 12. bx)

1640. in 32. Amſtelodam. by)

1649. Amſtelodam. in 8. bz)

1653. 32. Amſtelodam. ca)

1656. Lugd. Bat. 8. Renatus VALLINVS cum quinque libris conſolationis philoſophicae vulgavit Boetii opuſcula ſacra. cb)

Notas eruditas adiunxit editor. cc)

1665. Lugd. Bat. 8. cd)

G 4 1668.

bq) p. 147. 148. br) v. HENDREICH Pand. Brand. p. 622. a. bs) v. HENDREICH l. c. bt) v. HENDREICH l. c. bu) v. HENDREICH Pand. Brand. p. 622. a. bw) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 645. bx) v. HENDREICH l. c. by) v. HENDREICH l. c. bz) v. HENDREICH l. c ca) v. HENDREICH l. c. cb) v. HENDREICH l. c. cc) v. FABRICIVS l. c. cd] v. HENDREICH l. c.

A. C. DXXIV. 1668. Lugd. B. in 8. per Renatum VALLINVM. *ce*)

1671. in 8. Lugd. Bat. cum Comment. & notis Joan. BERNARTII, Theod. SITZMANNI, Renati VALLINI &c. *cf*) Praefixa & legitur Praefatio P. BERTII de Boethio. *cg*) In hac editione cum notis variorum omissae sunt Sitzmanni & Vallini praefationes, quod merito aegre fert J. CLERICVS T. 16. Bibl. Selectae p. 244. iudice Joh. Alb. FABRICIO. *ch*) Dedicatio Sitzmanni iure omitti poterat, non item initium Commentarii.

1672. Bremae 12. *ci*)

1680. Paris. in 4. cum interpretatione & notis illustravit Petrus CALLYVS ad usum Delphini. *ck*)

Novam Boethii de consolatione Philosophiae editionem ex vetustissimo & accuratissimo codice manuscripto edere constituit M. MYCKFLIVS Conrector scholae Arnstadiensis. *cl*)

Emendationes textus ex manuscriptis dat Caspar BARTHIVS. *cm*)

Ex coniecturis. Idem. *cn*)

Dabo carmina Boethii singula ex tribus manu-

ce] v. HENDREICH l. c. *cf*] v. HENDREICH l. c. *cg*] v. FABRICIVS l. c. *ch*] Bibl. Lat. ed. cit. Suppl. p. 272. *ci*] v. HENDREICH l. c. *ck*] v. HENDREICH l. c. *cl*) v. *Neue Zeitungen von gelehrten Sachen* anni 1715. ed. Lipsiae o. p. 366. *cm*] Adversar. L. V. c. XVI. L. XXIV. c. XV. *cn*] Advers. L. XVII. c. XIIII.

nuſcriptis Codicibus Academiae Juliae Helmſtadienſis, & exemplaribus quatuor prelo excuſis ſcilicet Noribergenſi 1495. Sitzmanniana 1607. Bernartiana 1607. & Amſtelodamenſi 1631. A. C. DXXIV.

Libri I. Metrum I.

Carmina qui quondam ſtudio florente peregi
Flebilis, heu, maeſtos cogor inire modos.
Ecce mihi lacerae dictant ſcribenda Camenae,
Et veris elegi co) *fletibus ora rigant.*
Has ſaltem nullus cp) *potuit* cq) *pervincere terror,*
Ne noſtrum comites proſequerentur iter.
Gloria felicis olim viridisque iuventae
Solantur cr) *maeſti nunc mea fata ſenis:*
Venit enim properata malis inopina ſenectus,
Et dolor aetatem iusſit ineſſe ſuam.
Intempeſtivi funduntur cs) *vertice cani,*
Et tremit effoeto corpore laxa cutis.
Mors hominum felix, quae ſe nec ct) *dulcibus annis*
Inſerit, & maeſtis ſaepe vocata venit.
Eheu cu) *quam ſurda miſeros avertitur aure,*
Et flentes oculos claudere ſaeva negat.

co) MS. I. *eleys.* forte *elegis.* *cp*) male Amſtelod. edit. *nullius.* *cq*) MS. II. *potuit nullus.* *cr*) ita MSS. mei & Sitzmanni cum editionibus Florentina apud Sitzmannum & Norimbergenſis. *Solatur* editiones Sitzmanni, Bernartii & Amſtelod. *cs*) MS. I. *fundantur.* *ct*) MS. I. *nec ſe.* *cu*) MS. I. & II. *O heu* N. *Heu heu.*

A. C. DXXIV.

Dum cw) *levibus malefida bonis fortuna faveret,*
Paene caput tristis merserat hora meum.
Nunc quia fallacem mutavit nubila vultum,
Protrahit ingratas impia vita moras.
Quid me felicem toties iactastis amici?
Qui cecidit, stabili non erat cx) *ille gradu.*

L. I. Metr. II.

Heu quam praecipiti mersa profundo
Mens hebet, & propria luce relicta
Tendit in cy) *extremas* cz) *ire tenebras,*
Terrenis quoties flatibus acta
Crescit da) *in immensum noxia cura.*
Hic quondam coelo liber aperto
Svetus in aethereos ire meatus
Cernebat rosei lumina solis,
Visebat gelidae sidera lunae,
Et quaecunque vagos stella recursus
Exercet, varios flexa per orbes, db)
Comprensam dc) *numeris* dd) *victor habebat.*
Quin etiam causas, unde sonora
Flamina sollicitent aequora ponti;
Quis de) *volvat stabilem spiritus orbem;*
Vel cur Hesperias sidus in undas
Casurum rutilo surgat ab ortu;
Quis df) *veris placidas temperet horas,*

Ut

cw) MS. I. *cum* cx) MS. I. *fuit.* cy) MS. I. *ad.* cz) Ita MS. II. & III. reliqui *externas.* da) B. *Tendit.* db) male N. *urbes.* dc) ita MS. II. & III. N. S. B. & A. minus recte: *comprehensam.* dd) MS. III. *in numeris.* de) male V. apud B. *Quid.* df) MSS. *quid.*

Ut terram dg) *roseis floribus ornet;* A. C.
Quis dedit, ut pleno fertilis anno DXXIV.
Autumnus gravidis influat uvis:
Rimari solitus, atque latentis
Naturae varias reddere causas:
Nunc iacet effeto lumine mentis,
Et pressus gravibus colla catenis,
Declivemque dh) *gerens pondere vultum*
Cogitur heu stolidam cernere terram.

L. I. Metr. III.

Tunc me discussa liquerunt nocte tenebrae,
Luminibusque prior rediit vigor:
Ut, cum praecipiti glomerantnr Sidera coro,
Nimbosisque polus stetit imbribus;
Sol latet, ac nondum coelo venientibus astris
Desuper in terram nox funditur.
Hanc si Thraicio di) *boreas emissus ab antro*
Verberet, & clausum reseret diem,
Emicat, & subito vibratus lumine Phoebus
Mirantes oculos radiis ferit.

Lib. I. Metr. IV.

Quisquis composito serenus aevo
Fatum sub pedibus dedit dk) *superbum,*
Fortunamque tuens utramque, rectus
Invictum posuit tenere vultum:
Non illum rabies, minaeque, ponti
Versum funditus excitantis dl) *aestum;*
Nec

dg) N. S. B. A. *terras.* dh) N. *declivumque.* di) MS. I. & II. *Trabicio* MS. III. *Traicio.* Ita & N. Sed S. & B. *Treicio.* dk) N. minus recte *egit.* dl) N. male *agitantis.*

A. C. *Nec ruptis quoties vagus caminis*
DXXIV. *Torquet fumificos Vesevus ignes;*
Aut dm) *celsas soliti ferire turres*
Ardentis via fulminis movebit.
Quid tantum miseri feros dn) *tyrannos*
Mirantur sine viribus furentes?
Nec speres aliquid, nec extimescas:
Exarmaveris impotentis iram.
At quisquis trepidus pavet, vel optat,
Quod non sit stabilis, suique iuris:
Abiecit clypeum, locoque motus
Nectit, qua valeat trahi, catenam.

L. I. Metr. V.

O stelli feri conditor orbis,
Qui prepetuo nixus do) *solio*
Rapido coelum turbine versas,
Legemque pati sidera cogis,
Ut nunc pleno lucida cornu
Totis fratris & dp) *obvia flammis*
Condat stellas luna minores,
Nunc obscuro dq) *pallida cornu*
Phoebo propior lumina perdat:
Et qui primo dr) *tempore noctis*
Agit algentes Hesperus ortus,
Solitas iterum mutat habenas
Phoebi pallens Lucifer ortu.
Tu frondifluae frigore brumae

Strin-

---

dm) MS. II. & N. *Haut.* MS. III. *Ac.* *dn*) N. minus recte *saevos.* *do*) N. *nexus.* cum MS. II. *dp*) *&* deest in MSS. N. & A. *dq*) N. male *obscura.* *dr*) MS. III. & excusi *primae.*

A. C. DXXIV.

Stringis lucem breviore mora:
Tu, cum fervida ds) *venerit aestas,*
Agiles noctis dividis horas:
Tua vis varium temperat annum,
Ut, quas boreae spiritus aufert,
Revehat mitis Zephyrus, frondes:
Quaeque Arcturus semina vidit,
Sirius altas urat segetes.
Nihil antiqua lege solutum
Linquit propriae stationis opus.
Omnia certo fine gubernans dt)
Hominum solos respuis actus
Merito rector cohibere modo.
Nam cur tantas lubrica versat
Fortuna vices? Premit insontes
Debita sceleri noxia poena:
At perversi resident celso
Mores solio, sanctaque calcant
Iniusta vice colla nocentes.
Latet obscuris condita virtus
Clara tenebris, iustusque tulit
Crimen iniqui.
Nil periuria, nil nocet ipsis
Fraus, mendacii du) *comta colore;*
Sed cum libuit viribus uti
Quos innumeri metuunt populi
Summos gaudent subdere reges.
O jam miseras respice terras,
Quisquis rerum foedera nectis.

Ope-

ds) A. male *fervidens.* dt) MS. III. & N, *gubernas.* du) MS. I. *mendaci.*

A. C. *Operis tanti pars non vilis*
DXXIV. *Homines quatimur fortunae salo.*
Rapidos, rector, comprime fluctus,
Et, quo coelum regis immensum,
Firma stabiles foedere terras.

Lib. I. Metr. VI.

Cum Phoebi radiis grave
Cancri sidus inaestuat:
Tum, dw) *qui larga negantibus*
Sulcis semina credidit,
Elusus dx) *Cereris fide*
Quernas pergit dy) *arbores.*
Nunquam purpureum nemus
Lecturus violas petas,
Cum saevis aquilonibus
Stridens campus inhorruit;
Nec quaeras avida manu
Vernos stringere palmites,
Uvis si libeat frui:
Autumno potius sua
Bacchus munera contulit.
Signat tempora propriis
Aptans officiis deus;
Nec, quas ipse coercuit,
Misceri patitur vices.
Sic quod praecipiti via
Certum deserit ordinem,
Laetos non habet exitus.

Lib.

dw) MS. l. *Tunc*. *dx*) MS. l. *Illusus*. *dy*) ita A. reliqui omnes *pergat*. minus recte.

Lib. I. Metr. VII. A. C. DXXIV.

Nubibus atris
Condita nullum
Fundere possunt
Sidera lumen.
Si mare volvens
Turbidus auster
Misceat aestum,
Vitrea dudum
Parque serenis
Unda diebus
Mox resoluto
Sordida coeno
Visibus obstat.
Quique vagatur
Montibus altis
Defluus amnis,
Saepe resistit
Rupe soluti
Obice dz) *saxi.*
Tu quoque, si vis
Lumine claro
Cernere verum;
Tramite recto
Carpere callem:
Gaudia pelle;
Pelle timorem;
Spemque fugato;
Nec dolor adsit:
Nubila mens est,
Vinctaque frenis,
Haec ubi regnant.

Libri II. Metrum I.

Haec cum superba verterit vices dextra
Exaestuantis ea) *more fertur Euripi.*
Dudum tremendos saeva proterit eb) *reges,*
Humilemque victi sublevat fallax vultum.
Non illa miseros audit, aut ec) *curat fletus,*
Utroque gemitus, dura quos fecit, ridet:
Sic illa ludit, sic suas probat vires,

Ma-

---

dz) S. B. & A. *Obiice* minus recte. *ea*) Ita cum meis MSS. MS. Erfurt. & editio Basileens. N. vero S. B. & A. habent. *Et aestuantis.* *eb*] MS. ll. *protrabit.* *ec*] MS. ll. *nec* editi : *haud.* MS. tamen apud Bernartium etiam legit : *aut.*

A. C. *Magnumque suis monstrat ostentum, si quis* ed)
DXXIV. *Visatur una stratus ac felix hora.*

Lib. II. Metr. II.

Si quantas rapidis flatibus incitus
Pontus versat arenas;
Aut ee) *quot stelliferis edita noctibus*
Coelo sidera fulgent:
Tantas fundat opes, nec retrahat manum
Pleno copia cornu,
Humanum miseras haud ideo genus
Cessat ef) *flere querelas.*
Quamvis vota libens excipiat eg) *deus*
Multi prodigus auri;
Et claris avidos ornet honoribus,
Nil jam parta videntur:
Sed quaesita vorans saeva rapacitas
Alios eh) *pandit hiatus.*
Quae jam praecipitem frena cupidinem
Certo fine retentent,
Largis cum potius muneribus fluens
Sitis ardescit habendi?
Nunquam dives agit, ei) *quin* ek) *trepidus gemens*
Sese credidit egentem.

Lib. II. Metr. III.

Cum polo Phoebus roseis quadrigis
Lucem el) *spargere coeperit,*

Pal-

ed] *si quis* male ad vers. sequentem refertur in N. ee] MS. II. *Ac.* ef] S. B. A. *cesset.* eg] MS. III. *accipiat.* eh] S. B. & A. *altos.* ei] MS. II. *ait.* ek] ita MS. II. & reliqui *qui.* el] MS. II. *Lumen.*

Pallet albentes hebetata vultus A. C.
Flammis stella prementibus; DXXIV.
Cum nemus flatu Zephyri tepentis
Vernis irrubuit rosis;
Spiret insanum nebulosus auster;
Jam spinis abeat decus.
Saepe tranquillo radiat sereno
Immotis mare fluctibus;
Saepe ferventes aquilo procellas
Verso concitat aequore.
Rara si constat sua forma em) *mundo,*
Si tantas variat vices:
Crede fortunis hominum caducis;
Donis en) *crede fugacibus.*
Constat, æterna positumque lege est:
Ut constet genitum nihil.

Lib. II. Met. IV.

Quisquis volet perennem
Cautus ponere sedem,
Stabilisque; nec sonori
Sterni flatibus euri;
Et fluctibus minantem
Curat spernere pontum:
Montis cacumen alti;
Bibulas vitet arenas:
Illud protervus auster
Totis viribus urget;
Hae pendulum solutae
Pondus ferre recusant.

H *Fu-*

em] male A. *forma sua.* *en*] Ita MS. 1. reliqui omnes minus recte *Bonis.*

A. C. *Fugiens periculosam*
DXXIV. *Sortem sedis amœnae:*
Humili domum memento
Certus eo) *figere saxo;*
Quamvis tonet ep) *ruinis*
Miscens aequora ventus,
Tu conditus quiete, eq)
Felix robore valli
Duces serenus aevum
Ridens aetheris iras.

Lib. II. Metr. V.

Felix nimium er) *prior aetas;*
Contenta fidelibus arvis,
Nec inerti perdita luxu,
Facili quae sera solebat
Ieiunia solvere glande.
Nec es) *Bacchica munera norat*
Liquido confundere melle;
Nec lucida vellera serum
Tyrio miscere veneno.
Somnos dabat herba salubres;
Potum quoque lubricus amnis;
Umbras altissima pinus.
Nondum maris alta secabat,
Nec mercibus undique lectis
Nova litora viderat hospes.
Tunc classica saeva tacebant,
Odiis neque fusus acerbis

Cruor

eo] MS. III. *Cautus.* *ep*] MS. III. *tonat.* *eq*] ita MS. II. reliqui *quieti.* *er*] MS. II. *hominum.* *es*] MS. III. *Non.*

Cruor horrida tinxerat arma. et) A. C. DXXIV.
Quid enim furor hosticus eu) *ulla*
Vellet prior arma movere,
Cum vulnera saeva videret,
Nec praemia sanguinis ulla?
Utinam modo nostra redirent
In mores tempora priscos.
Sed saevior ignibus Aetnae
Fervens amor ardet habendi.
Heu primus quis ew) *fuit ille,*
Auri qui pondera tecti,
Gemmasque latere volentes,
Preciosa pericula, fodit.

Lib. II. Metr. VI.

Novimus quantas dederit ruinas
Urbe flammata, patribusque caesis
Fratre qui quondam ferus interempto,
Matris effuso maduit cruore,
Corpus & visu gelidum pererrans
Ora non tinxit lacrymis, sed esse
Censor exstincti potuit decoris:
Hic tamen sceptro populos regebat,
Quos videt condens radios sub undas ex)
Phoebus extremo veniens ab ortu;
Quos premunt septem gelidi triones;
Quos nothus sicco violentus aestu
Torret ardentes recoquens arenas.
Celsa num ey) *tandem valuit potestas*

et] MSS. mei & Sitzmanni: *arva.* eu] S. B. A. *hostibus.* ew] editi quatuor: *quis primus.* ex] MS. II. *undis.* ey) N. male: *non.*

A. C. *Vertere pravi* ez) *rabiem Neronis?*
DXXIV. *Heu gravem sortem! quoties iniquus*
Additur saevo gladius veneno.

Lib. II. Metr. VII.

Quicunque solam fa) *mente praecipiti petit,*
Summumque credit, gloriam:
Late patentis fb) *aetheris cernat plagas,*
Arctumque terrarum situm:
Brevem replere non valentis ambitum
Pudebit aucti nominis.
Quid o superbi colla mortali iugo
Frustra levare gestiunt?
Licet remotos fama per populos means
Diffusa linguas explicet,
Et magna titulis fulgeat claris domus:
Mors spernit altam gloriam,
Involvit humile pariter & celsum caput,
Aequatque summis infima.
Ubi nunc fidelis ossa Fabricii manent? fc)
Quid Brutus, aut rigidus Cato?
Signat superstes fama tenuis pauculis
Inane nomen litteris.
Sed quid fd) *decora novimus vocabula?*
Num scire consumtos datur?
Jacetis ergo prorsus ignorabiles,

Nec

ez) S. B. A: *insani*, quod forte a doctulo substitutum qui ratione metri ultimam in voce *vertere* syllabam produci posse per sequentis verbi primas literas non animadvertit. *fa*) MS. Rittersh. apud Sitzmannum: *solum*, forte rectius. *fb*) N. S. B. A: *patentes*. *fc*) S. B. A. *iacent*. *fd*) MS. III. S. B. A. *quod*.

Nec fama notos efficit. A. C.
Quodsi putatis longius vitam trahi DXX. [illegible]
Mortalis aura nominis ;
Cum sera vobis rapiet hoc etiam dies ,
Jam vos secunda mors manet.

Lib. II. Metr. VIII.

Quod mundus stabili fide
Concordes variat vices ;
Quod pugnantia semina
Foedus perpetuum tenent ;
Quod Phoebus roseum diem
Curru provehit aureo ,
Ut , quas duxerit fe) *hesperus ,*
Phoebe noctibus imperet ;
Ut fluctus avidum mare
Certo fine coerceat ,
Nec terris liceat vagis
Latos tendere ff) *terminos.*
Hanc rerum seriem ligat
Terras ac pelagus regens ,
Et coelo imperitans amor.
Hic si frena remiserit ,
Quicquid nunc amat invicem
Bellum continuo geret : fg)
Et quam nunc socia fide
Pulcris motibus incitant ,
Certant fh) *solvere machinam.*
Hic sancto fi) *populos quoque*

fe) MS. III. *duxerat.* ff) S. B. A. *tundere.* fg) N. *gerit.* fh) MS II. III. S. B. A. *Certent.* fi) MS. I, & N. *sanctos.*

A. C. *Junctos foedere continet.*
DXXIV. *Hic & coniugii sacrum*
Castis nectit amoribus.
Hic fidis etiam sua
Dictat jura sodalibus.
O felix hominum genus!
Si vestros animos amor,
Quo coelum regitur, regat.

Lib. III. Metrum. I.

Qui serere ingenuum volet agrum,
Liberat fk) *arva prius fruticibus,*
Falce rubos, filicemque, resecat, fl)
Ut nova fruge gravis Ceres eat.
Dulcior est apium mage labor
Si malus ora prius sapor edat.
Gratius astra nitent, ubi nothus
Desinit imbriferos dare sonos.
Lucifer ut tenebras pepulerit fm)
Pulchra dies roseos agit equos.
Tu quoque falsa tuens bona, prius
Incipe colla iugo retrahere: fn)
Vera dehinc animum subierint.

Lib. III. Metrum. II.

Quantas rerum flectat habenas
Natura potens, quibus immensum
Legibus orbem provida servet, fo)
Stringatque ligans irresoluto
Singula nexu: placet arguto

Fidi-

fk) MSS. *Liberet.* *fl*) MS. I. & II. *resecet.* *fm*) MS. III. *depulerit.* *fn*) MS. III. *detrahere.* *fo*) MS. III. *servat.*

Fidibus lentis promere cantu. A. C.
Quamvis Poeni pulchra leones DXXIV.
Vincula gestent, manibusque datas
Captent escas, metuantque trucem
Soliti verbera ferre magistrum:
Si cruor horrida tinxerit ora,
Resides olim redeunt animi,
Fremituque gravi meminere sui.
Laxant nodis colla solutis,
Primusque lacer dente cruento
Domitor rabidas imbuit iras.
Quae canit altis garrula ramis
Ales caveae clauditur antro:
Huic licet illita pocula melle
Largasque dapes dulci studio
Ludens hominum cura ministret;
Si tamen arcto saliens tecto
Nemorum gratas viderit umbras,
Sparsas pedibus protexit escas;
Silvas tantum moesta requirit;
Silvas dulci voce susurrat.
Validis quondam viribus acta
Pronum flectit virga cacumen:
Hanc si curvans dextra remisit
Recto fp) *spectat vertice coelum.*
Cadit Hesperias Phoebus in undas,
Sed secreto tramite rursus
Currum solitos vertit ad ortus.
Repetunt proprios quaeque recursus,

fp) N, *retra.*

A. C. *Redituque suo singula gaudent,*
DXXIV. *Nec manet ulli traditus ordo,*
Nisi quod fini iunxerit ortum,
Stabilemque sui fecerit orbem.

Lib. III. Metr. III.

Quamvis fluente dives auri gurgite
Non expleturas cogat avarus opes,
Oneretque fq) *baccis colla rubri littoris;*
Ruraque centeno scindat opima bove.
Nec cura mordax deserit superstitem,
Defunctumque leves non comitantur opes.

Lib. III. Metr. IV.

Quamvis se Tyrio superbus ostro
Comeret, & fr) *niveis lapillis:*
Invisus tamen omnibus vigebat
Luxuriae Nero saevientis.
Sed quondam dabat improbus verendis
Patribus indecores curules.
Quis illos igitur putet beatos
Quos miseri tribuunt honores?

Libri III. Metr. V.

Qui se volet esse potentem
Animos domet ille feroces,
Nec victa libidine colla
Foedis submittat habenis:
Etenim licet Indica longe
Tellus tua iura tremiscat, fs)
Et serviat ultima Thyle; ft)

Ta-

fq) S. B. *Ornetque.* fr) *&* deest in MS. I. fs) MS. apud S. *timescat.* ft) N. *Tyle.* S. B. A. *Thule.*

Tamen atras pellere curas, A. C. DXXIV.
Miserasque fugare querelas
Non posse, potentia non est.

Lib. III. Metr. VI.

Omne hominum fu) *genus in terris*
Simili surgit fw) *ab ortu:*
Unus enim rerum pater est.
Unus qui fx) *cuncta ministrat.*
Ille dedit Phoebo radios,
Dedit & cornua lunae.
Ille homines etiam terris,
Dedit & sidera coelo.
Hic clausit membris animos
Celsa sede petitos.
Mortales igitur cunctos
Edit nobile germen.
Quid genus & proavos strepitis?
Si primordia vestra,
Auctoremque deum spectes.
Nullus degener exstat,
Ni vitiis pejora fovens
Proprium deserat ortum.

Lib. III. Metr. VII.

Habet omnis hoc voluptas:
Stimulis agit fruentes,
Apiumque par volantum,
Ubi grata mella fudit,
Fugit & nimis tenaci
Ferit icta corda morsu.

fu) N. S. B. *humanum.* *fw*) MS. III. *processit.* *fx*) *qui* deest in MS. III. & editt. S. B. A.

A. C. DXXIV.

Lib. III. Metr. VIII.

Eheu! quam fy) *miseros tramite devio*
Abducit ignorantia.
Non aurum in viridi quaeritis arbore,
Nec vite gemmas carpitis.
Non altis fz) *aqueos montibus abditis,*
Ut pisce ditetis dapes.
Nec vobis capreas si libeat sequi
Tyrrhena captatis vada.
Ipsos quin etiam fluctibus abditos
Norunt recessus aequoris.
Quae gemmis niveis unda feracior,
Vel quae rubentis purpurae,
Nec non quae tenero pisce, vel asperis
Praestent echinis littora.
Sed quonam lateat, quod cupiunt, bonum,
Nescire coeci sustinent.
Et quod stelliferum transabiit polum
Tellure dimersi petunt.
Quid dignum stolidis mentibus imprecer?
Opes, honores, ambiant.
Et cum falsa gravi mole paraverint
Tum vera cognoscant bona.

Lib. III. Metr. IX.

O qui perpetua mundum ratione gubernas,
Terrarum coelique sator, qui tempus ab aevo
Ire jubes, stabilisque manens das cuncta moveri;
Quem non externae pepulerunt fingere causae
Materiae fluitantis opus, verum insita summi
Forma

fy) MS. I. & Sitzmanni *quae.* fz) MS. III. *altos.*

Forma boni, livore carens: Tu cuncta superno A. C.
Ducis ab exemplo pulchrum pulcerrimus ipse. DXXIV.
Mundum mente gerens, similique in imagine formans,
Perfectasq; jubens perfectum absolvere partes:
Tu numeris elementa ligas, ut ga) *frigora flammis,*
Arida conveniant liquidis, ne purior ignis
Evolet, aut mersas deducant pondera terras.
Tu triplicis mediam naturae cuncta moventem
Connectens animam per consona membra resolvis,
Quae cum secta duos motum glomeravit in orbes,
In semet reditura meat, mentemq; profundam
Circuit, & simili convertit imagine coelum.
Tu caussis paribus animas, vitasque minores
Provehis, & levibus sublimes curribus aptans gb)
In cœlum terramque seris, quas lege benigna
Ad te conversas reduci facis igne reverti.
Da pater augustam menti conscendere sedem.
Da fontem lustrare boni. Da luce reperta
In te conspicuos animi defigere visus.
Disiice terrenae nebulas, & pondera, molis,
Atque tuo splendore mica. Tu namque serenum.
Tu requies tranquilla piis. Te cernere finis,
Principium, vector, gc) *dux, semita, terminus, idem.*

Libr. III. Metr. X.

Huc omnes pariter venite capti,

Quos

ga) MS. III. *ne.* gb) MSS. *aptas.* gc) MS. III. *rector.*

A. C. DXXIV.

Quos ligat fallax gd) *improbis catenis*
Terrenas hebetans ge) *libido mentes.*
Hic gf) *erit vobis requies laborum.*
Hic portus placida manens quiete.
Hoc patens unum miseris asilum.
Non quicquid Tagus aureis arenis
Donat, aut Hermus rutilante ripa,
Aut Indus calido propinquus orbi,
Candidis miscens gh) *virides lapillos:*
Illustrant aciem, magisque cæcos
In suas condunt animos tenebras.
Hoc quicquid placet excitatque mentes
Infimis tellus aluit cavernis.
Splendor, quo regitur vigetque cœlum
Vitat obscuras animae ruinas.
Hanc quisquis poterit notare lucem
Candidos Phoebi radios negabit. gi)

Lib. III. Metr. XI.

Quisquis profunda mente vestigat verum,
Cupitque nullis ille deviis falli:
In se revolvat intimi lucem visus,
Longosque in orbem cogat inflectens motus,
Animumque doceat, quicquid extra molitur
Suis retrusum gk) *possidere thesauris.*
Dudum quod atra texit erroris nubes
Lucebit ipso perspicacius Phoebo.
Non omne namque mente depulit lumen,
Obli-

gd) ita MS. III. reliqui *fallax ligat.* *ge*) MS. I. & II. N. & A. *habitans.* *gf*) MS. II. *Haec.* *gh*) S. B. & A. minus recte: *miscent.* *gi*) MS. III. *negaret.* *gk*) MS. I. *reclusum.*

Oblivioſam corpus invehens molem. A. C.
Haeret profecto ſemen introrſum veri, DXXIV.
Quod excitatur ventilante doctrina.
Nam cur rogati ſponte recta cenſetis,
Ni merſus alto viveret fomes corde?
Quid ſi Platonis muſa perſonat verum:
Quod quisque diſcit immemor recordatur.

Lib. III. Metr. XII.

Felix qui potuit boni
Fontem viſere lucidum.
Felix qui potuit gravis
Terrae ſolvere vincula.
Quondam funera coniugis
Vates Trabicius gl) *gemens,*
Poſtquam flebilibus modis
Silvas currere, mobiles
Amnes ſtare coëgerat,
Junxitque intrepidum latus
Saevis cerva leonibus,
Nec viſum timuit lepus
Jam cantu placidum canem,
Cum flagrantior intima
Fervor pectoris ureret,
Nec, qui cuncta ſubegerant,
Mulcerent dominum modi.
Immites ſuperos querens
Infernas adiit domos.
Illic blanda ſonantibus
Chordis carmina temperans

Quic-

gl) MS. III. *Traicius* N: *Thrajicius.* S. B. A. *Treicius.*

A. C. *Quicquid praecipuis deae*
DXXIV. *Matris fontibus hauserat,*
Quod luctus dabat impotens
Quod luctum geminans amor
Deflet, Taenara gm) *commovens,*
Et dulci veniam prece
Umbrarum dominos rogat.
Stupet tergeminus novo
Captus carmine ianitor,
Quae sontes agitant metu
Ultrices scelerum deae
Jam moestae lacrimis madent.
Non Ixionium caput
Velox praecipitat rota,
Et longa site perditus
Spernit flumina Tantalus.
Vultur dum satur est modis
Non traxit Tityi iecur.
Tandem: Vincimur, arbiter
Umbrarum miserans ait,
Donamus gn) *comitem viro*
Emtam carmine coniugem:
Sed lex dona coerceat
Ne, dum tartara liquerit,
Fas sit lumina flectere.
Quis legem dat go) *amantibus?*
Maior lex amor est sibi.
Heu noctis prope terminos!

Orpheus

gm) MS. II. & N: *Trenera.* gn) S. B. A. *Donemus.* go) S. B. A. *det.*

Orpheus Eurydicem suam A. C.
Vidit, perdidit, occidit. DXXIV.
Vos haec fabula respicit,
Quicunque in superum diem
Mentem ducere quaeritis.
Nam qui tartaream in specus
Victus lumina flexerit,
Quicquid praecipuum trahit
Perdit dum videt inferos.

Libri IV. Metrum I.

Sunt etenim gp) *pennae volucres mihi,*
Quae celsa conscendant gq) *poli,*
Quas sibi cum velox mens induit
Terras perosa despicit,
Aeris immensi superat globum
Nubesque post tergum videt:
Quique gr) *agili motu calet aetheris,*
Transscendit ignis verticem,
Donec in astriferas surgat domos,
Phoeboque coniungat vias.
Aut comitetur iter gelidi senis
Miles corusci sideris;
Vel quocunque micans nox pingitur
Recurrat astri circulum;
Atque ubi iam exhausti gs) *fuerit satis*
Polum relinquat extimum;
Dorsaque velocis premat aetheris
Compos verendi luminis.

Hic

gp) S. B. A. *enim.* *gq*) MS. II. *conscendunt.* *gr*) A. *quisque* forte rectius. *gs*) MS. II. & N. *exhaustum.*

A. C. DXXIV. *Hic regum dominus sceptrum* gt) *tenet,*
Orbisque habenas temperat;
Et volucrem currum stabilis regit
Rerum coruscus arbiter.
Huc te si reducem referat via,
Quam nunc requiris immemor;
Haec dices, memini, est mibi patria. gu)
Hinc ortus. Hic sistam gradum.
Quodsi terrarum placeat tibi
Noctem relictam visere,
Quos miseri torvos populi timent
Cernes tyrannos exsules.

Lib. IV. Metr. II.

Quos gw) *vides sedere celso*
Solii culmine reges,
Purpura claros nitente,
Septos tristibus armis,
Ore torvo comminantes,
Rabie cordis anhelos:
Detrabit gx) *si quis superbis*
Vani tegmina cultus:
Jam videbit intus arctas
Dominos ferre catenas.
Hinc enim libido versat
Avidis gy) *corda venenis;*
Hinc flagellat ira mentem
Fluctus turbida tollens;

Mæ-

gt) MS. ita reliqui: *sceptrum dominus.* gu) *patria est mibi* praeter MS. I. omnes scripti & editi. gw) A. *Quod.* gx) MS. II. & III. S. & B. *detrahat.* gy) N. & B. minus recte *avidus.*

Mœror aut captos fatigat; A. C. DXXIV.
Aut spes lubrica torquet.
Ergo cum caput tot unum
Cernas ferre tyrannos:
Non facit quod optat ipse
Dominis gz) *pressus iniquis.*

Lib. VI. Metr. III

Vela Neritii ha) *ducis,*
Et vagas pelago rates,
Eurus appulit insulae,
Pulcra qua residens dea
Solis edita semine
Miscet hospitibus novis
Tacta carmine pocula.
Quos ut in varios modos
Vertit herbipotens manus:
Hunc apri facies tegit;
Ille Marmaricus leo
Dente crescit & ungvibus;
Hic lupis nuper hb) *additus*
Flere dum parat ululat;
Ille tigris ut Indica
Tecta mitis obambulat.
Sed licet variis malis
Numen Arcadis alitis
Obsitum miserans ducem
Peste solverit hospitis:
Jam tamen mala remiges
Ore pocula traxerant.

gz) S. & A. minus recte: *dominus.* ha) MS. II. III. & N. *Naritii.* hb) S. B. & A. *super.*

A. C. *Jam sues Cerealia*
DXXIV. *Glande pabula verterant.*
Et nihil manet integrum
Voce, corpore, perditis.
Sola mens stabilis super
Monstra, quae patitur, gemit.
O levem nimium manum,
Nec potentia gramina,
Membra quae valeant licet,
Corda vertere non valent.
Intus est hominum vigor
Arce conditus abdita.
Haec venena potentius
Detrahunt hominem sibi
Dira, quae penitus meant;
Nec nocentia corpori
Mentis vulnere saeviunt.

Lib. IV. Metr. IV.

Quid tantos iuvat excitare motus,
Et propria fatum sollicitare manu?
Si mortem petitis: propinquat ipsa
Sponte sua, volucres nec remoratur equos.
Quos serpens, leo, tigris, ursus, aper,
Dente petunt, iidem se tamen ense petunt.
An distant, quia dissidentque mores?
Iniustas acies & fera bella movent;
Alternisque volunt perire telis.
Non est iusta satis saevitiae ratio.
Vis aptam meritis vicem referre:
Dilige iure bonos, & miseresce hc) *malis.*

Libr.

hc) MS. H. & III. *miserere.*

Libr. IV. Metr. V. A. C. DXXIV.

Si quis Arcturi sidera nescit
Propinqua summo cardine labi,
Cur legat tardus claustra Bootes,
Mergatque seras aequore flammas,
Cum nimis celeres explicet ortus:
Legem stupebit aetheris alti.
Palleant plenae cornua lunae
Infecta metis noctis opacae
Quaeque fulgenti texerat ore
Confusa Phoebe detegat astra.
Commovet gentes publicus error,
Lassantque crebris pulsibus aera.
Nemo miratur flamina Cori
Littus frementi tundere fluctu,
Nec nivis duram frigore molem
Ferventi Phœbi solvier aestu.
Hic enim causas cernere promtum est:
Illic latentes pectora turbant
Cuncta, quae rara provehit aetas,
Stupetque subitis mobile vulgus.
Cedat inscitiae nubilus hd) *error*
Cessent profecto mira videri.

Libr. IV. Metr. VI.

Si vis celsi iura tonantis
Pura sollers cernere mente:
Adspice summi culmina cœli.
Illic iusto fœdere rerum
Veterem servant sidera pacem.
Non sol rutilo concitus igne

I 2 *Geli-*

hd) MS. L. & B. minus recte; *nubibus.*

A. C. *Gelidum Phœbes impedit axem.*
DXXIV. *Nec quae summo vertice mundi* he)
Flectit rapidos ursa meatus,
Nunquam occiduo lota profundo
Cetera cernens sidera mergi,
Cupit oceano tingere flammas.
Semper vicibus temporis aequis
Vesper seras nuntiat umbras,
Revehitque diem Lucifer almum.
Sic aeternos reficit cursus
Alternus amor. Sic astrigeris hf)
Bellum discors exsulat oris.
Haec concordia temperat aequis
Elementa modis, ut pugnantia
Vicibus cedant humida siccis,
Jungantque fidem frigora flammis,
Pendulus ignis surgat in altum,
Terraeque graves pondere sidant.
Hisdem causis vere tepenti
Spirat florifer annus odores;
Aestas Cererem fervida siccat;
Remeat pomis gravis autumnus;
Hiemem defluus irrigat imber.
Haec temperies alit, ac profert
Quicquid vitam spirat in orbe;
Eadem rapiens condit & aufert
Obitu mergens orta supremo.
Sedet interea conditor altus,
Rerumque regens flectit habenas
Rex & dominus, fons & origo,

Lex

he) MS. II. *cœli.* *hf)* MS. II. *astriferis*

Lex & sapiens arbiter aequi, A. C.
Et quae motu concitat ire DXXIV.
Sistit retrahens, ac vaga firmat.
Nam nisi rectos revocans itus
Flexos iterum cogat in orbes,
Quae nunc stabilis continet ordo
Dissepta suo fonte fatiscant.
Hic est cunctis communis amor, hg)
Repetuntque boni fine teneri.
Quia non aliter durare queunt, hh)
Nisi converso rursus amore
Refluant causae, quae dedit esse.

Lib. IV. Metr. VII.

Bella bis quinis operatus annis
Ultor Atrides Phrygiae ruinis
Fratris amissos thalamos piavit.
Ille dum Graiae dare vela classi
Optat, & ventos redimit cruore,
Exuit patrem, miserumque tristis
Fœderat natae iugulum sacerdos;
Flevit amissos Ithacus sodales,
Quos ferus, vasto recubans in antro,
Mersit immani Polyphemus alvo.
Sed tamen cœco furibundus ore
Gaudium mœstis lacrymis rependit.
Herculem duri celebrant labores:
Ille Centauros domuit superbos;
Abstulit saevo spolium leoni;
Fixit & certis volucres sagittis;
Poma cernenti rapuit draconi;

hg) MS. I. *ardor*. hh) N. S. B. A. *queant*.

A. C. *Aureo laeva* hi) *gravior metallo*
DXXIV. *Cerberum traxit triplici catena;*
Victor immitem posuisse fertur
Pabulum saevis dominum quadrigis;
Hydra combusto periit veneno;
Fronte turpatus hk) *Achelous amnis*
Ora demersit hl) *pudibunda ripis;*
Stravit Antheum Libycis arenis;
Cacus Evandri satiavit iras,
Quosque pressuras foret altus orbis
Setiger spumis humeros notavit.
Ultimus cœlum labor irreflexo
Sustulit collo, pretiumque rursus
Ultimi cœlum meruit laboris.
Ite nunc fortes, ubi celsa magni
Ducit exempli via. Cur inertes
Terga nudatis? Superata tellus
Sidera donat.

Libri V. Metrum I.

Rupis Achemeniae scopulis, ubi versa sequentum
Pectoribus figit spicula pugna fugax,
Tigris & Eufrates uno se fonte resolvunt,
Et mox abiunctis dissociantur aquis.
Si coëant, cursumq; iterum revocentur in unum,
Confluat alterni quod trahit unda vadi;
Conveniant puppes, & vulsi flumine trunci,
Mixtaque fortuitos implicet unda modos.
Quos tamen ipsa vagos terrae declivia casus,
Gur-

hi) MS. I. & Sitzmannianum: *laevam.* *hk*) MS. I. III. Sitzmannianus & B. impressus ita. reliqui N. S. A. & MS. II. *turbatus.* *hl*) MS. II. & III. *dimersit.*

Gurgitis & lapsi defluus ordo regit. A. C.
Sic, quae permissis fluitare videtur habenis, DXXIV.
Fors patitur frenos, ipsaque lege meat.

Lib. V. Metr. II.

Puro clarum lumine Phœbum
Melliflui canit oris Homerus:
Qui tamen intima viscera terrae
Non valet, aut pelagi, radiorum
Infirma perrumpere luce.
Haud sic magni conditor orbis:
Huic ex alto cuncta tuenti
Nulla terrae mole resistunt.
Non nox atris nubibus obstat.
Quae sint, quae fuerint, veniantque
Uno mentis cernit in ictu. hm)
Quem, quia respicit omnia solus,
Verum possis dicere solem.

Lib. V. Metr. III.

Quaenam discors fœdera rerum
Causa resolvit? quis tanta deus
Veris statuit bella duobus?
Ut quae carptim singula constent
Eadem nolint mixta iugari.
An nulla est discordia veris,
Semperque sibi certa cohaerent?
Sed mens, caecis obruta membris,
Nequit oppressi luminis igne
Rerum tenues noscere nexus.

hm) versus undecimus praecedit decimo in editionibus S, B. & A.

A. C. *Sed cur tanto flagrat amore*
DXXIV. *Veri tectas reperire notas?*
Scitne quid appetit auxia nosse?
Sed quid nota rescire laborat?
Aut, hn) *si nescit, quid coeca petit?*
Quis enim quicquam nescius optet?
Aut quis valeat nescita sequi?
Quove inveniat? quisve repertam
Queat ignarus noscere formam?
An cum mentem cerneret altam,
Pariter summam & singula norat?
Nunc membrorum condita nube
Non in totum est oblita sui,
Summamque tenet singula perdens.
Igitur quisquis vera requirit
Neutro est habitu. Nam neque novit.
Nec penitus tamen omnia nescit.
Sed, quam retinens meminit, summam
Consulit, alte visa retractans
Ut servatis queat oblitas
Addere partes.

Lib. V. Metr. IIII.

Quondam porticus attulit
Obscuros nimium senes,
Qui sensus & imagines
E corporibus extimis
Credant mentibus imprimi:
Ut quondam celeri stylo
Mos est aequore paginae,
Quae nullas habeat notas,

Pres-

hn) MS. I. & III. *Ac.* N. S. B. A. *Et.*

A. C. DXXIV.

Pressas figere litteras:
Sed mens si propriis vigens
Nihil motibus explicat,
Sed tantum patiens iacet
Notis subdita corporum;
Cassasque, in speculi vicem,
Rerum reddit imagines.
Unde haec sic animis viget
Cernens omnia notio?
Quae vis singula prospicit?
Aut quae cognita dividit?
Quae divisa recolligit?
Alterumque legens iter:
Nunc summis caput inserit;
Nunc decidit ho) *in infima;*
Tum sese referens sibi
Veris falsa redarguit.
Haec est efficiens magis
Longe causa potentior,
Quam quae materiae modo
Impressas patitur notas.
Praecedit tamen excitans,
Ac vires animi movens,
Viro in corpore passio.
Cum vel lux oculos ferit,
Vel vox auribus instrepit:
Tum mentis vigor excitus,
Quas intus species tenet,
Ad motus similes vocans
Notis applicat exteris,

I 5 *Intror-*

bo) S. B. A. *desidit.*

A. C. *Introrsusque reconditis*
DXXXIV. *Formis miscet imagines.*
40. Lib. V. Metr. V.

Quam variis terras animalia permeant figuris!
Namque alia extento sunt corpore, pulveremque verrunt,
Continuumque trahunt vi pectoris incitata sulcum.
Sunt, quibus alarum levitas vaga verberetque ventos,
Et liquido longi spatia aetheris enatet volatu.
Haec pressisse solo vestigia gressibusque gaudent,
Vel virides campos transmittere, vel subire sylvas.
Quae variis videas licet omnia discrepare formis,
Prona tamen facies hebetes valet ingravare sensus.
Unica gens hominum celsum levat altius cacumen,
Atque levis recto stat corpore, despicitque terras.
Haec, nisi terrenus male desipis, admonet figura:
Qui recto coelum vultu petis, exserisque hp) *frontem,*
In sublime feras animum quoque, ne gravata pessum
Inferior sidat mens corpore celsius levato.

Paraphrasis in carmina Boethii exstat Anonymi cuiusdam manuscripta, ex qua specimen evulgavit Caspar BARTHIVS. *hq*) Com-

hp) MS. III. *erigisque.* *hq*) Adverf. lib. V. c. XVI. col. 242.

A. C. DXXIV.

Commentatores Boetii occasione editionum maximam partem sunt allati. Addo & haec. Joannes ASSERIVS episcopus Sarisburiensis scripsit commentarium in Boethium de Consolat. Philos. *br*) Commentarios Roberti GROSCHEAD sive Capitonis, & Nic. TRIVETI memorat Lebandus de Script. Britannicis. *bs*) Petri de ALLIACO MSS. commentariorum in hos libros meminit Jo. Launoius Tom. 2. Histor. Academ. Navarr. p. 479. *bt*) Consolationem Boethianam curiose explicare attentavit Thomas AQVINAS, vitio seculi satis incompositis rudibusque commentariis. Quamvis sint nonnulli qui asserere non erubescant, ea falso Thomae adscribi. Quibus opponit auctoritatem Angeli Politiani Theodorus SITZMANNVS. *bu*) Rectius autem THOMAE Anglico tribui hunc commentarium vult Renatus Vallinus in notis pag. 60. *bw*) & Petrus Callyus praefat. ad Boethium. *bx*) Accessit Commentariis Thomae supplementum Ascensii BADII, qui & hunc aliosque optimos auctores quisquiliis merisque affaniis, impudenter dicam

br) v. Christoph. HENDREICH Pandectae Brandenburg. p. 321. b. *bs*) v. Jo. Alb. FABRICII Bibl. Latin. ed. Hamb. 1712. Supplem. p. 272. *bt*) v. FABRICII Bib. Lat. ed. cit. p. 644. 645. *bu*) not. ad Boethium de Cons. Philos. ed. Hanov. 1607. p. 131. *bw*) v. FABRICIVS l. c. p. 645. not. [r] *bx*) v. FABRICIVS l. c. Supplem. p. 272.

A. C. DXXIV. dicam an imprudenter, non abstinuit: iudice SITZMANNO. *by*) Nicolaus CRONIVS scripsit commentaria in Severinum Boethium de consolatione philosophiae, quae exstant in bibliotheca Septimiana. *bz*) Peculiares notas in Boethium de consolatione promittit Caspar BARTHIVS. *ia*)

Poetae insignis elogio mactatur a Joh. TRITHEMIO. *ib*) Saeculi barbarie eius oratio soluta deterior invenitur: atquae libuit ludere in Poesi, divina sane sunt, nihil illis cultius, nihil gravius: neque densitas sententiarum Venerem, neque acumen abstulit candorem: iudicante Jul. Caes. SCALIGERO. *ic*)

VII.

HELPIS

Vel ELPIS, vel HELPIDIA. Uxor Boethii quem in exsilium comitata est, ut constat ex eius epitaphio, quod exstat Romae in porticu S. Petri, assertque Gyraldus Dial. 5. de Poetis, *a*) & Jo. FABRICIVS *b*) ex praefatione Renati Vallini.

Scripsit I. Hymnum de apostolis *Petro & Paulo*, trochaico metro, initio: *Aurea luce*

by) l. c. *bz*) v. Carol. de VISCH bibliotheca scriptorum ordinis Cisterciensis ed. Colon. 1656. p. 250. a. *ia*) Advers. Lib. LXVII. cap. XIII. col. 877. *ib*) de Script. Eccl. n. CCI. *ic*) in Hypercritico.

VII. *a*) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. Supplem. p. 269. *b*) l. c p. 270.

luce & decore roseo. Qui exstat in Georgii CASSANDRI Hymnis Ecclesiasticis. *c*) A. C. DXXIV.

II. *Hymnum*, initio: *Felix per omnes.* *d*)

VIII.

FVLGENTIVS.

FABIVS CLAVDIVS GORDIANVS FVLGENTIVS apellatus ab Aub. MIRAEO. *a*) Afer. *b*) Episcopus Ruspensis. *c*) Claruit sub Trasamundo, Rege Wandalorum Anastasio Imp. regnante, teste ISIDORO. *d*) Sub Anastasio claruisse vult HONORIVS. *e*) Romam adiit A. D. Episcopus factus Ao. DIV. exsilio reversus Ao. DXXII. teste Auberto MIRAEO. *f*) Ao. DXXIX. Kalendis Januariis vivere desiit, observante Auberto MIRAEO, *g*) aut potius DXXXIII. defendente Gvil. CAVEO. *h*) DXXXIII.

Poemate insectatum esse *errores Thrasamundi* regis perhibet Olaus BORRICHIVS. *i*) Sed dubito de rei veritate. Exstant Fulgentii libri tres ad Thrasimundum in Operi-

c) in Cassandri Operum edit. Paris. 1616. p. 264. *d*) v. FABRICII Bib. Lat. ed. cit. p. 643. not. [p]

VIII. *a*) in Auctar. de Script. Eccl. n. CXXXIII. *b*) Vid. ISIDORVS Hispalens. de Script. Ecclef. cap. XIV. HONORIVS Augustod. de Scriptor. Eccles. lib. III. c. 16. *c*) v. ISIDORVS l. c. HONORIVS l. c. SIGEBERTVS Gemblac. de Script. Eccl. cap. XXVIII. *d*) l. c. *e*) l. c. *f*) Scholio ad Sigeb. Gemblac. de Scriptor. Eccles. cap. XXVIII, & in Auctario l. c. *g*) Schol. ad Isidor. l. c. *h*) de Scriptor. Eccles. pag. 319. ed. Genev. *i*) in Dissert. de Poetis pag. 81.

A. C. DXXXIII. ribus ejusdem, prosa autem, non carmine scripti.

IX.

FABIVS FVLGENTIVS PLACIADES.

Eum ob nominis affinitatem Ruspensi Episcopo iungo. PLANCIADES nominatur ab Auberto MIRAEO. *a)* Perperam a nonnullis creditur idem cum Fulgentio Ruspensi Episcopo cui errori favet Conradus GESNERVS. *b)* Scripsit ad Catum Presbyterum *Mythologiarum* libros tres, editos & ope MSS. Codicum recensitos ab Hieronymo Commelino A. MDXCIX, cum aliis Mythologicis Latinis. *c)* Carmina aliqua ex Mythologiarum libris coniecturis corrigit BARTHIVS. *d)*

X.

DXL. *TELIESINVS*

Ita nominatur a Johanne BALEO. *a)* Sunt qui THELESINVM vocant. Claruit A. DXL. Memorantur ejus

I.) *Fragmenta Carminum* Libr. I. *b)* vel diversorum carminum liber unus. *c)*

II.) *Carmina plura* Latina scripsisse testatur BALEVS. *d)*

Natus

IX. *a)* In Mantissa ad Auctar. de Script. Eccles. *b)* in Bibliotheca Universali fol. 262, b. *c)* vid. MIRAEVS l. c. *d)* Adversar. libr. LVI, cap. XVII.

X. *a)* Script. Britann. Cent. 1. n. 54. *b)* vid. BALEVS l. c. *c)* vid. Joh. PITSEVS de illustribus Britann. Scriptor. pag. 95. *d)* loc. cit.

Natus Nursiae, *a*) quae urbs est Umbriae, *b*) eodem cum sorore Scholastica partu A. 480. *c*) Post vitam eremiticam, quam duxit in loco, cui Sublacus vocabulum est, in Monte Cassino doctrina claruit, & miraculis. *d*) Abbas monasterii Casini salutatur ab HONORIO Augustodunens. *e*) Vixit annos 63. cum habitasset Nursiae annos septem, Romae septem, Sublaci triginta quinque, Casini quatuordecim. Mortuus anno DXLIII. d. 21. Martii hora tertia matutina. De die & anno obitus S. Benedicti exstat controversia, quam affert & dissolvit Dionysius Petavius in Rationario temporum part. 2. lib. 4. cap. 14. *f*) Mortuum esse A. 539. vult Aub. MIRAEVS. *g*) A. C. DXLIII.

Hymni aliquot ex Regula eius excerpti cum Scholiis CASSANDRI prodierunt Parisiis 1616. *h*)

XII.

PRISCIANVS DL.

Caesariensis, Grammaticus. Sub Justiniano Constantinopoli floruit. *a*) Fallitur ergo TRITHE-

XI. *a*) v. Epitaphium apud Jo. Bapt. MARVM Annotat. ad Petri diac. de vir. illustr. Casin. Cap. I. *b*) v. Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 505. b. *c*) v. MARVS l. c. *d*) v. ANONYMVS Mellicensis de Scriptor. Ecclesiast. Cap. XX. *e*) de Scriptor. Eccles. Lib. III. Cap. 30. *f*) v. MARVS l. c. *g*) Schol. ad Honorii l. c. *h*) v. HENDREICH l. c.

XII. *a*) vid. Anonymus Mellicensis de Script. Eccles. cap. XIIX.

A. C. DL.

HEMIVS, qui eum temporibus Cosdrae regis Persarum, & Heraclii Imperatoris A. DCXX. floruisse scribit. *b*) Imo A. DXX. ut constat e Cassiodoro, & e Codicibus Prisciani MSS. qui exstant ex recensione Flavii Theodori, qui Priscianum doctorem suum vocat, & libros ejus descripsit Olybrio iuniore Consule, h. e. A. C. DXXVI. observante Joh. Alberto FABRICIO. *c*) Bernardus PEZ aetatem Prisciani ponit in annum DL. *d*)

Quod ad scripta

I.) Dionysium periegetem latino carmine reddidit. Exstat: *Cosmographia Dionysii Thessalonicensis* Imaginem terre habitabilis, loca quoque a secularium ac divinarum rerum scriptoribus frequentata in se continens. Habet insuper regiones. aliquando gentium mores. fluvios. montes. nemora. sinus. materia similiter diversa mundi mirabili & naturae occulta commemorat. Et ita ad ambiguas hystoriarum obscuritates faciliorem cognitionem singulis bonorum studiorum amatoribus ars profecto summe necessaria. In fine: Cosmographia *Dionysii* Thessalonicensis *de situ terre habitabilis per Priscianum* e Greco in latinum traducta. Impressa Coloniae prope conventum predicatorum anno domini millesimo quadringentesimo

b) de Script. Eccles. n. CCXVII. *c*) ad Trithemii locum cit. not. [t] ed. Hamb. 1718. p. 60. *d*) vid. notas ad Anonymum Mellicensem l. c.

tesimo nonagesimo nono, die ultima mensis Augusti: fol. 28. q. Textus ipse inscribitur: Cosmographia s. de Situ Orbis Dyonisii per Priscianum e greco in latinum metrica traductio. Initium: A. C. DL.

Naturae genitor quae mundum continet omnem.

II) Versus de Astronomia, qui exstant in BEDAE libello de ratione Computi. *e*)

XIII.

HONORIVS.

Scholasticus. Versus ejus ad Jordanem Antistitem medio sæculo VI. Ravennensem, floruisse eodem tempore evincunt.

Scripsit versus *ad Jordanem* Ravennensem Episcopum elegiacos. Exstant in Johannis MABILLONII Analectorum Veterum Tom. I. *a*)

En carminis primas lineas:

Si fontis brevis unda latens demersa tenetur;
Ignotae & viles esse putantur aquae.
Quas cum docta manus produxerit arte magistra;
Pura fit exsiliens nympta vocata manu.
Tunc praegnantis humi laxantur viscera partu,
Et subito sterilis flumina terra creat.
Non aliter validum genuino robore lignum
Imbutis digitis dextra domare solet.
Arboris & speciem, humanis non usibus aptam
Cogit in externum crescere factor opus.

K XIV.

e) vid. BEDAE Opera ed. 1563. col. 517.
XIII. *a*) ed. Paris. 1675. p. 364.

A. C. DLII.

XIV.
VERGVNDVS.

Ita apellatur ab Autore appendicis sive libelli incerti autoris de XII. Scriptoribus ecclesiasticis, qui Isidoro & Ildefonso subiici solet. *a*) VERECVNDVS dicitur Auberto MIRAEO. *b*) Africanus Episcopus; *c*) Juncensis in Byzacena Africae provincia Episcopus. *d*) Exul Chalcedone A. DLII. obiit. *e*) Scripsit duos modicos brevesque Libellos, quorum primus de *Resurrectione & Judicio* agit, alter vero *de Poenitentia*; in quo lamentabili carmine propria delicta deplorat. Loaisa vidit libellum Verecundi de Poenitentia, hexametris versibus scriptum, cujus hoc erat initium:

Quis mihi moesta dabit lacrymosis imbribus ora. f)

DLX.

XV.
ARATOR

Patria Ligur. *a*) In Liguria Causidici officio functus. *b*) Legationem pro Dalmatis ad Theodoricum Gothorum Regem obiit. *c*) Vnde Comitiva Domesticorum ipsi decre-

XIV. *a*) cap. VI. *b*) in Schol. ad libellum citatum. *c*) vid. Appendix de XII. Script. Eccl. l. c. *d*) vid. MIRAEVS l. c. *e*) vid. VICTOR Tununensis *apud Miraeum l. c.* *f*) vid. MIRAEVS in Schol. ad Append.

XV. *a*) vid. Aubertus MIRAEVS Schol. ad Sigeb. Gamblac. de Script. Eccl. cap. XXXVIII. *b*) vid. MIRAEVM l. c. *c*) Vid. CASSIODORVS lib. 8. Var. Epistol. XII. apud *Miraeum l. c.*

creta: *d*) postea Comitiva rerum privatarum; *e*) inde Subdiaconus S. R. E. Sedis Apostolicae. *f*) Vixit Vigilii papae (mortui DLIV) tempore, quippe cui Actus Apostolorum, carmine redditos, obtulit. *g*) Vixit A. DLX. teste PAVLO Diacono. *h*) Carmine valens & prosa, ingenio subtilis, eloquio clarus & nitidus salutatur a Johanne TRITHEMIO. *i*) A. C. DLX.

Scripsit

I) *Historiae Apostolicae* libros II. carmine epico. Libri I. Initium:

Vt sceleris Judaea sui polluta cruore.

libri II. init.

Spiritus accensam verbo radiante lucernam.

Editi sunt in Georg. FARICII Poetis Ecclesiasticis Basileae MDLXIV; cum Juvenco & Sedulio Lugduni MDLXXXVIII; *k*) in Bibliotheca magna Patrum Parif. MDCXLIV; *l*) in Bibliotheca Maxima Patrum Lugduni MDCLXXVII. *m*) Lectiones emendatiores suppeditat Caspar BARTHIVS Adverf. lib. XIII.

d) CASSIODORVS l. c. apud *Miraeum*. Cf. Exordium codicis Rhemensis monachorum S. Remigii, praemissum Apostolorum Actibus versu redditis, apud *Miraeum l. c.* *e*) vid. Exord. cit. l. c. *f*) Vid. Exord. cit. l. c. & SIGEB. Gemblacensis de Scr. Eccl. c. XXXVIII. *g*) vid. Exord. cit. & SIGEB. Gembl. ll. cc. *h*) apud Georg. Fabricium de Poetis Ecclesiasticis. *i*) de Script. Eccles. n. CCXIII. *k*) in d. *l*) Tom. VIII. *m*) Tom. X. p. 125.

A. C. DLX.

XIIII. cap. XX *n*) ex MStis; lib. X. cap. V. *o*) ex MStis & conjectura; lib. XXXIII. cap. III. *p*) ex MSS. Quo applausu exceptum fuerit hoc poema Arato adhuc vivente exponit codex Vaticanus his verbis: *Oblatus est hujusmodi Codex ab Aratore Subdiacono Ecclesiae Romanae & Papae Vigilio, & susceptus est ab eo in Presbyterio, cum ibidem plures Episcopi, Presbyteri, Diaconi & cleri pars maxima interesset, quem cum ibidem legi pro aliqua parte fecisset Sargentius primicerius Scholae Notariorum, in scrinio dedit Ecclesiae collocandum. Cujus beatitudinem litterati omnes doctissimique continuo rogaverunt, ut eum juberet publice recitari. Quod cum fieri praecepisset in Ecclesia B. Petri, quae vocatur, ad Vincula, Religiosorum turba convenit, atque eodem Aratore recitante distinctis diebus ambo libri septem vicibus sunt auditi, cum unius mediatas libri tantum legeretur propter repetitiones assiduas, quas cum favore multiplici postulabant. Eadem haec repetitio facta est his diebus, prima Idibus Aprilis, secunda XV Kal. Maji, tertia vero III Kalend. Junii, tertio anno post consulatum Basilii Indictione VII. q*)

Facundo eloquio scriptos libros Aratoris pronunciat Venantius FORTVNATVS; No-

n) col. 747. *o*) col. 466. *p*) col. 1509. *q*) vid. BELLARMINVS de Script. Eccles. qui annum Christi ponit DXLIV, Vigilii V, Justiniani XIX.

r) Nobile poema vocat BELLARMINVS. s) A. C. DLX.

II.) Epiſtolam *ad Florianum* Abbatem, elegiaco metro. Init:

Qui merito florem maturis ſenſibus ortum.

Exſtat in Georgii FABRICII Poet. Eccl. Baſileae MDLXIV, t) & Bibliotheca maxima Patrum Lugd. MDCLXXVII. u) Emendationes qvasdam textus dedit Caſpar BARTHIVS, x) ex MStis.

III.) Epiſtolam *ad Vigilium* Papam, genere carminis elegiaco, praemiſſam Hiſtoriae Apoſtolicae. Initium.

Moenibus undiſonis bellorum incendia cernens

Exſtat in Georgii FABRICII Poetis Eccleſiaſt. ed. Baſil. MDLXIV; Bibliotheca magna Patrum ed. Pariſ. MDCXLIV. y) & Bibliotheca Maxima Patrum edit. Lugdunenſ. MDCLXXVII. z) Emendationem aliquam textus ſuppeditat Caſpar BARTHIVS. aa)

IV.) Epiſtolam *ad Parthenium* hexametro ſcriptam. Initium.

Si tibi, magne, velim faſces memorare parentum.

Pangendi ſacri carminis auctor Aratori olim fuerat Parthenius. Idcirco cum Apoſtolorum Actus verſibus reddidiſſet, opus ſuum

K 3 in

r] lib. I. de Vita S. Martini, in *Bibl. Max. Patr. pag.* 597. *H.* s] de Script. Eccleſ. t] col. 569. u] Tom. X. pag. 125. D. x] Adverſar. lib. XIII. cap. XX. col. 746. y] Tom. VIII. z] Tom. X. pag. 125. E. aa] Adverſ. lib. XIII. cap. XX. col. 747.

A. C. DLX. in Galliam misit ad Parthenium, ut ibi eius opera ederetur. *ab*) Edidit illam Sirmondus, *ac*) atque Bibliotheca maxima patrum ed. Lugd. MDCLXXVII. *ad*) Emendationes hujus carminis ex conjectura dedit Caspar BARTHIVS. *ae*)

Collectio *Poematum* Aratoris instituta est a Georgio FABRICIO in Poet. Eccles. ed. Basil. MDLXIV; *af*) in ea tamen collectione epistola ad Parthenium non exstat; in Bibliotheca magna Patrum ed. Paris. MDCXLIV, *ag*) & Bibliotheca Maxima Patrum Lugd MDCLXXVII. *ah*)

Novam Poematum Aratoris editionem promisit Joh. Alb. FABRICIVS. *ai*)

Audiamus quae de Petro habet Arator Hist. Apostolicae libro I. *ak*)

Primus Apostolico parva de puppe vocatus
Agmine Petrus erat, quo piscatore solebat
Squamea turba capi, subito de littore visus
Dum trahit, ipse trahi meruit: piscatio Christi
Discipulum dignata rapit, qui retia laxet
Humanum captura genus, quae gesserat hamum
Ad clavim translata manus, quiq; aequoris imi
Ar-

---

ab] vid. Aubert. MIRAEVS Scholio ad Sigeb. Gembl. de Script. Eccles. cap. XXXVIII. *ac*] in notis ad Ennodium circa finem. vid. MIRAEVS l. c. *ad*] Tom. X. p. 141. *ae*] Advers. lib. XXIX. cap. II. col. 1350. seq. *af*] col. 569. *ag*] Tom. VIII. col. 681. *ah*] Tom. X, pag. 125. *ai*] in Bibl. Latina ed. A. 1712. p. 706. *ak*] in Bibl. Maxima Patrum Tom. X. p. 126. C.

Ardebat mudidas ad littora vertere praedas, A. C. DLX.
Et spoliis implere ratem melioribus undis
Nunc alia de parte levat: nec deserit artem
Per latices sua lucra sequens, cui tradidit agnus
Quas passus salvavit oves, totumque per orbem
Hoc auget pastore gregem, quo munere summus
Surgit, & insinuans divina negotia, coram
Sic venerandus ait: nostis quam proditor amens
Meroedem sceleris solvit sibi &c.

XVI.

DLXX.

FORTVNATVS.

Ita simpliciter appellatur a *Sigeberto* Gemblacensi, *a*) & Joh. *Trithemio* *b*) VENANTIVS HONORIVS CLEMENTIANVS FORTVNATVS vulgo dicitur *c*) Natione Italus *d*) Turones profectus ad D. Martini colendum sepulcrum, Rhadegundis Turingorum e gente reginæ & Chlotarii quondam conjugis, factum est desiderio, ut eius in familiam adscribi vellet. *e*) Postea Presbyter Pictaviensis. *f*) Ad Pictavos progressus, primo ibi Presbyter deinde Episcopus consecratus est. *g*) Floruit A. DLXX, teste *Trithemio* gg] & G. Fa-

XVI. *a*) de Script. Eccl. cap. XLV. *b*) de Script. Eccl. n. CCXIX. *c*) in Editionibus Operum. *d*) vid. SIGEB. Gemb. de Scr. Eccl. cap. XLV. *e*) Vid. FORTVNATI carmen de Nomine suo ad diversos, in *Bibl. max. Patr. Tom. X. p. 571. C.* *f*) vid. FORTVNATI Vita per Christoph. BROWERVM c. III. in *Bib. max. Patr. T. X. pag. 523. D.* *g*) vid. SIGEB. Gemblac. de Script. Eccles. cap. XLV. gg.] loc. cit.

A. C. DLXX. Fabricio *h*) Ante annum DLX. B. Martini ope a gravissimis oculorum doloribus liberatus est. A. DLXV. Sigeberti regis, & Brunechildis nuptiis carmine elegiaco fausta omnia apprecatus est. In vivis adhuc erat A. DC. *i*) Fini qvinti seculi vindicat Christophorus *Browerus*. *l*) Vixisse Fortunatum post Caroli M. ævum perhibet Michael *Thomasius*, *m*) cujus asserti falsitas refutatione non indiget.

Scripsit Carmina numero multa, ex quibus potiora seligam:

I.) de *Leontio* Episcopo, elegiacum. Init. *Inter quos genuit radians Aquitanicus axis.* Exstat in Fortunati Carminum, Epistolarum, expositionum lib. I. n. XV. in Bibliotheca maxima Patrum ed. Lugd. MDCLXXVII. *n*)

II.) Hymnus de *Leontio* Episcopo. *In Leontium Episcopum redditum Burdegalensi Ecclesiæ Acrostichis* inscribitur in G. *Fabricii* Poet. Eccles. edit. Basileæ MDLXIV. *o*) Iambi quaternarii. Initium:

Agnoscat omne seculum
Antistitem Leontium.

XXIII. strophas habet hymnus, quarum primam

h) de Poet. Eccles. *i*) vid. Gvil. CAVE de Script. Eccles. pag. 343. ed. Gen. qui tamen fontes assertorum non addit. *l*) in Vita Fortunati Cap. VI. in Bibl. maxima Patrum ed. Lugd. 1677. Tom. X. p. 525. H. *m*) in notis ad Lactantium edit. Antwerpiae 1570. pag. ult. *n*) Tom. X. p. 530. G. *o*) col. 721.

mam littera A, secundam B, & ita sequentes per universum Latinum Alphabetum litteræ inchoant. Exstat in Fortunati Carminum, Epistolarum, Expositionum lib. I. n. XVI. in Biblioth. max. Patr. p) & in *Fabricii* Poet. Eccles. q) A. C. DLXX.

III.) De *Aegircio flumine*. Elegiac. Init:

Laus tibi forte minor fuerat generose Garumna

Exstat in Fortunati Carm. Epist. Expos. lib. I. n. XXI. in Biblioth. max. Patr. r)

IV.) De *Signaculo sanctæ Crucis*. Hexametr. Init:

Dius apex carne effingens genitalia limi,

Acrostichon est unde resultat versus:

Dulce decus signi via cœli vita redemti

Telestichon unde:

In cruce mors Christi curavit mortua mundi.

Alia artificia mitto. Exstat in Fortunati Carminum, Epistol. Expos. lib. II. n. IV. in Bibliotheca maxima Patrum. s)

V.) De *sancta Cruce*, Hexametr. init:

Extorquet hoc sorte Dei veniabile signum.

Est Acrostichon, Telestichon &c. sed mutilum. Exstat in Fortunati Carmin. Epist. Expos. lib. II. n. V. in Biblioth. max. Patr. t)

VI. De *Sancta Cruce*. Elegiac. init.

Crux mihi certa salus, crux est quam semper adoro

K 5 Sin-

p) Tom. X. pag. 531. E. q) l. c. r) Tom. X. p. 532. F. s) Tom. X. p. 534. A. t) Tom. X. p. 534. C.

A. C. DLXX. Singulare carminis artificium, quod crucem effingit, rectius ex inspectione, quam descriptione discitur Exstat in Fortunati Carm. Epist. Expos. lib. II. n. VII. in Biblioth. max. Patr. *u*)

VII.) De Domino *Saturnino*. *De certaminibus & miraculis piorum liber quartus. De Beato Saturnino Martyre* inscribitur apud Fabricium *x*) Elegiac. Initium:

Janua celsa poli terra pulsante patescit.

Exstat in Fortunati Carm. Epistol. Expos. lib. II. n. VIII. in Bibliotheca maxima Patrum, *y*) in Fabricii Poet. Eccles. *z*)

VIII.) De *Launebode*, qui aedificavit templum S. Saturnini. Eleg. Init.

Laudibus humanis reliquorum corda resultent.

Exstat in Fortunati Carm Epistol. Expositionum lib. II. n. IX. in Bibliotheca maxima Patrum. *aa*)

IX.) Ad clerum Parisiacum. Eleg. Init.

Cœtus honorifici decus & gradus ordinis ampli.

Exstat in Fortunati Carm. Epist. Expos. lib. II. n. X. in Biblioth. max. Patrum. *ab*)

X. De Sanctis *Agaumensibus*. *De Sanctis Agaumensibus, Mauritio & ejus sociis* inscribitur in Georg. *Fabricii* Poet. Eccles. *ac*) Elegiac. Init.

Tur-

u) Tom. X. pag. 535. A. *x*) in Poet. Eccl. col. 710. *y*) Tom. X. p. 535. G. *z*) col. 710. *aa*) Tom. X. p. 536. B. *ab*) Tom. X, pag. 536. D. *ac*) col. 712.

Turbine sub mundi cum persequerentur ad) iniqui A. C. DLXX.

Exstat in Fortunati Carm. Epistol. Expos. lib. II. n. XV. in Biblioth. max. Patr. *ae*) in Georg. Fabricii Poet. Eccles. l. c.

XI.) De S. *Medardo* Episcopo. *De Medardi Episcopi miraculis* inscribitur in Georg. *Fabricii* Poet Eccles. *af*) *Vita S. Medardi* in Actis Sanctorum Junii *ag*) Elegiac. Init.

Inter Christicolas, quos actio vexit in astra.

Exstat in Fortunati Carm. Epist. Expos. lib. II. n. XVII. in Bibl. max. Patrum; *ah*) in Georgii *Fabricii* Poet. Eccl. l. c. & in Actis Sanctorum *ai*) ex editionibus Salvatoris & Broweri, collatis cum MStis Augustano M. Velseri & alio. Annotationes in carmen dedit Daniel *Papebrochius*. *ak*)

XII.) Ad *Euphronium* Papam. Elegiac. Init.

Quamvis pigra mihi jaceat sine fomite lingva.

Exstat in fortunati Carm. Epistol. Expos. lib. III. n. III. in Bibliotheca max. Patrum. *al*)

XIII.) Ad *Felicem* Episcopum de *Dedicatione Ecclesiæ suæ*. Eleg. Init:

Cum Salomon coleret generosi encænia templi.

Exstat in Fortunati Carminum, Epistolarum lib. III. n. VI. in Bibliotheca max. Patr. *am*)

XIV.

ad) *persequebantur* legitur in Fabric. l. c. *ae*) Tom. X. p. 537. E. *af*) col. 713. *ag*) Tom. II. die VIII Jun. pag. 78. *ah*) T. X. p. 537. H. *ai*) loc. cit. *ak*) in Actis Sanctor. l. c. *al*) Tom. X. p. 539. F. *am*) Tom. X. pag. 540. F.

A. C. DLXX. XIV.) in honorem eorum, *quorum in Ecclesia Felicis Episcopi Nannetensis reliquiae continentur*. Elegiac. Initium:

Siderei montes, speciosa cacumina Sion.

Exstat in Fortunati Carm. Epist. Expos. lib. III. n. VII, in Biblioth. max. Patrum. *an*)

XV.) Ad *Felicem* Episcopum *in laudem ejus, & regionis Armorici*. Eleg. Init:

Illuxit festiva dies me gaudia cogunt.

Exstat in Fortunati Carm. Epistol. Expos. lib. III. n. VIII. in Bibl. max. Patr. *ao*)

XVI.) Ad *Felicem* Episcopum *de Paschate Resurrectionis Domini*. Eleg. Init:

Tempora florigero rutilant distincta sereno;

Vel secundum alias editiones:

Salve festa dies toto venerabilis aevo.

Exstat in Fortunati Carminum, Epistol. Expos. lib. III. n. IX. in Bibl. max. Patr. *ap*) in FABRICII Poet Eccles. *aq*) cum Lactantii operibus, studio Michaelis THOMASII; *ar*) Seorsim per Augustum BVCHNERVM. *as*) Editionem huius carminis Buchnerianam cum Msto quodam codice bibliothecae Helmstadiensis conferens sequentes observavi diversitates v. 1. 2. Manuscriptum binos habet versus, qui in Buchneriana editione v. 39. 40. leguntur. v. 9. Buchnerus *terra ferax* MS. *Rus gaudens* v. 10. Buch. *reddidit* MSt. *reddit &* v. 14. Buch.

an) Tom. X. p. 541. A. *ao*) Tom. X. p. 541. E. *ap*) Tom. X. p. 541. H. *aq*) ed. Bas. 1564. col. 697. *ar*) Antwerp. 1570. p. 557. *as*) Vitemberg. 1627. o. pl. 8.

A. C. DLXX.

Buch. *arridentque oculis* Ms. *Floribus arrident* ib. B. *cincta* Ms. *tincta*. v. 20. Buchn. *partum* MS. *pastum*. v. 23. Buchn. *Myrrha* MS. *Mirta* ib. Buchn. *acer*, *nux* MS. *acernus* v. 42. Buch. *Scriptula* MS. *Scripula*. ib. B. *fovens* MS. *favent*. v. 45. B. *Si*. MS. *hinc*. v. 47. Buchn. *verum* MS. *rerum*. v. 50. MS. *penetrare*. v. 55. B. *mersum esse* MS. *mersisse*. v. 57. B. *nostro tantum voluisti e* MS. *voluisti etenim tantum de*. v. 65. MS. *sollicitam* v. 68. B. *non* MS. *neu*. v. 79. MS. *insaturabiliter*. ibid. MS. *pandit*. v. 85. B. *tartara*. MS. *tristia*. v. 90. B. *beant*. MS. *habeant*. v. 100. --- MS. *partus*. ib. --- MS. *sinus*. v. 102. MS. *felici*. v. 104. 105. desunt in MS. v. 108. ---- MS. *vegetetur*. Animadversiones in hoc carmen dedit BVCHNERVS. *at*)

XVII.] De *Castello Nicetii super Musellam*. Elegiac. Initium:

Mons in praecipiti suspensa mole tumescit.

Exstat in Fortunati Carm. Epistol. Expos. lib. III. n. XII. in Bibl. Max. Patr. *au*)

XVIII.] Ad *Villicum* Episcopum Metensem. Eleg. Initium.

Gargite coeruleo pelagus Musella relaxat.

Exstat in Fortunati Carm. Epist. Expos. lib. III. n. XIV. in Bibl. max. Patr. *ax*)

XIX.] De *Igidio* Episcopo Remensi. Eleg. Initium.

Acti-

---

at) loc. cit. *au*) Tom. X. p. 543. A. *ax*) Tom. X. pag. 543 E.

A. C. DLXX. *Actibus egregiis, venerabile culmen, Igidi.* Exstat in Fortunati Carm. Epist. Expos. lib. III. n. XX. in Bibl. max. Patr. *ay*)

XX.] De *Argerico* Episcopo Vereduni. Eleg. Initium.

Phoebus ut elatum suspendit in aethera currum. Exstat in Fortunati Carm. Epist. Expos. lib. III. n. XX. in Bibl. max. Patr. *az*)

XXI.] *Epitaphium Evemeri*, Episcopi civitatis Namneticae. Eleg. Initium:

Quamvis cuncta avido rapiantur ab orbe volatu. Exstat in Fortunati Carm. Epist. Expos. lib. IIII. n. I. in Bibl. max. Patr. *ba*)

XXII.] *Epitaphium Galli*, Episcopi civitatis Avernae. Elog. Initium:

Hostis iniqua, Adam paradiso fraude repellis. Exstat in Fortunati Carm. Epist. Expos. lib. IIII. n. IV. in Bibl. max. Patr. *bb*)

XXIII.] *Epitaphium Chronopii*, Episcopi Petrocoricae. Eleg. Initium.

Si terrena sacer tibi quondam cura fuisset. Exstat in Fortunati Carm. Epist. Expos. lib. IV. n. VIII. in Bibl. max. PP. *bc*)

XXIV.] *Epitaphium Leontii*, Episcopi Anterioris civitatis Burdegalensis. Eleg. Init:

Vltima sors avido graviter properavit hiatu. Exstat in Fortunati Carm. Epist. Expos. lib. IV. n. IX. in Bibl. max. PP. *bd*)

XXV.

ay) Tom. X. pag. 544. C. *az*) Tom. X. p. 545. F. *ba*) Tom. X. pag. 546. *bb*) Tom. X. pag. 547. D. *bc*) Tom. X. pag. 548. A. *bd*) Tom. X. pag. 548. C.

XXV.) *Epitaphium Vilithutae.* Eleg. Init. A. C. DLXX.
Omne bonum velox, fugitivaque gaudia mundi. Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. IV. n. XXVI. in Bibl. max. Patr. *be*)

XXVI.) *Ad Martinum Epiſcopum* Galliciae. Elegiac Initium.
Lumen Apoſtolicum cum ſpargeret una triades. Exſtat in Fortunati Carm. Epiſtol. Expos. lib. V. n. II. in Bibl. max. Patr. *bf*)

XXVII.) *Ad cives Turonicos* de *Gregorio* Epiſcopo Turonenſi. Eleg. Initium:
Plaudite felices populi nova vota tenentes. Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. V. n. III. in Bibl. max. Patrum. *bg*)

XXVIII.) Ad Gregorium *de Judaeis converſis per Avitum*, Epiſcopum Arvernum. Elegiac. Initium:
In venerabilibus famulis operator opime. Exſtat in Fortunati Carm. Epiſtol. Expos. lib. V. n. V. in Bibl. max. Patr. *bh*)

XXIX) Carmen inſcriptum: *Auguſtidonenſis opus tibi ſolvo Syagri.* Carmen hexametrum, cujus primus verſus:
Dius apex Adam ut fecit dat ſomnia donec;
medius:
Ipſaque libertas vos liberat atque beabit.
Acroſtichus:
Da Fortunato ſacer haec pia vota Syagri;
medius deſcendendo.

Ca-

be) Tom. X. p. 550. G. *bf*) Tom. X. p. 553. B. *bg*) Tom. X. p. 553. F. *bh*) Tom. X. pag. 554.

A. C. *Captivos laxans Domini laxatio fies.*
DLXX. Teloſtichus:

Chriſtus ſe miſit cum nos a morte revexit.

Decuſſatim poſiti:

Dulce Dei munus quo merx te care coronet;

&

Cura Deo pietas animam dat de nece ſolvi.

Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. V. n. VII. in Bibl. max. Patr. *bi*)

XXX.) De *nuptiis Sigeberti* Regis & *Brunichildis* Reginae. Hexam. initium.

Felicem ſol pande diem, radiisque ſerenis.

Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. VI. n. II. in Bibl. max. PP. *bk*)

XXXI.) De *Sigeberto Rege*, & *Brunechilde* Regina. Elegiac. Initium.

Victor ab occaſu, quem laus extendit in ortum.

Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. VI. n. III. in Bibl. max. Patrum. *bl*)

XXXII.) De *Chariberto* Rege. Eleg. Init.

Inclyta magnarum proceſſit gloria rerum.

Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. VI. n. IV. in Bibl. max. Patr. *bm*)

XXXIII.) De *Theodechilde* Regina. Eleg. Iinitium:

Inclyta progenies regali ſtirpe coruſcans.

Exſtat in Fortunati Carm. Epiſt. Expos. lib. VI. n. V. in Bibl. max. Patrum. *bn*)

XXXIV.)

bi) Tom. X. pag. 556. *bk*) Tom. X. pag. 558. G. *bl*) Tom. X. pag. 559. E. *bm*) Tom. X. p. 559. H. *bn*) Tom. X. pag. 560.

XXXIV.) De *Bertechildae*. Elegiac. Init: A. C.
Mens devota Deo Berthildae corde coruscans. DLXX.
Exstat in Fortunati Carm. Epist. Expos. lib. VI. n. VI. in Bibl. max. Patr. *bo*)

XXXV.) De *Bertechilde*. Elegiac. Initium.
Casibus incertis rerum fortuna rotatur.
Exstat in Fortunati Carm. Epistol. Expos. lib. VI. n. VII. in Bibl. max. PP. *bp*)

XXXVI.) De *Coco* qui ipsam navem tulerat, & injuriam fecerat. Eleg. Initium:
Cur mihi tam validas innectis cura querelas.
Exstat in Fortunati Carm. Epist. Expos. lib. VI. n. X. in Bibl. maxima Patrum. *bq*)

XXXVII.) Ad *Dinanium*. Eleg. Initium.
Tempora praecipiti quos invidistis amori.
Exstat in Fortunati Carm. Epist. Expos. lib. VI. n. XII. in Bibl. max. Patr. *br*)

XXXVIII.) Ad *Gogonem*. Elegiac. Initium:
Orpheus orditas moveret dum pollice cordas.
Exstat in Fortunati Carm. Epist. Expos. lib. VII. n. I. in Bibl. max. Patr. *bs*)

XXXIX.) Ad *Gogonem*. Elegiac. Initium.
Nubila quae rapido perflante Aquilone venitis.
Exstat in Fortunati Carm. Epistol. Expos. lib. VII. n. IV. in Bibl. max. Patrum. *bt*)

XL. de *Bodegisilo* duce. Elegiacum Init.
Pectore de sterili si flumina larga rigarem,

bo) Tom. X. p. 560. H. *bp*) Tom. X. pag. 561. *bq*) Tom. X. pag. 563. H. *br*) Tom. X. pag. 564. D. *bs*) Tom. X. pag. 565. A. *bt*) Tom. X. pag. 565. E.

A. C. DLXX. Exſtat in Fortunati Carmin. lib. VII. *bu*)

XLI. de *Palatina* filia Gallimagni uxore Godegiſili ducis Elegiacum. Initium.

Lucifer ut nitidos producit in aethere vultus

Legitur ibid. *bx*)

XLII.) de *Lupo* duce. Elegiacum. Init:

Antiqui proceres & nomina celſa priorum

Exſtat ibid. *by*)

XLIII) Ad *Lupum* Ducem. Elegiac. Init.

Aeſtifer ignitas cum Julius urit arenas.

Exſtat ibid. *bz*)

XLIV. Ad *Jovinum*, de *incertitudine vitae & gloriae hominis* inſcribitur in Georg. Fabricii Poet. Eccl. *ca*) Elegiac. Init.

Tempora lapſa volant, fugitivis fallimur horis.

Exſtat in Fortunati Carm. lib. VII. *cb*) in Georg. Fabricii Poetis Eccles. *cc*)

XLV.) De *Mummuleno*. Eleg. Init.

Dum mihi feſſus iter gradior prope noctis in umbra.

Exſtat in Fortunati Carm. lib. VII. *cd*)

XLVI.) de *Condone* Domeſtico. Eleg. Init.

Temporibus longis regalis dives in aula

Exſtat in Fortunati Carm. lib. VII. *ce*)

XLVII.) De *Nomine ſuo* ad diverſos. Eleg. Initium:

Anni-

bu) n. V. *in Biblioth. max. patr. T. X. p. 565. G.* *bx*] n. VI. *l. c. p. 566. B.* *by*] n. VII. *l. c. D.* *bz*] n. VIII. *l. c. pag. 566. H.* *ca*] col. 701. edit. Baſil. 1564. *cb*] n. XII. *l. c. pag. 567. H.* *cc*] loc. cit. *cd*] n. XIV. *l. c. pag. 568. G.* *ce*] n. XVI. *l. c. pag. 569. B.*

Aonias avido qui lambitis ore Camoenas. A. C.
Exstat in Fortunati Carm. lib. VIII. cd) Emendationes textus & notas ad hoc carmen dedit Caspar BARTHIVS. ce) DLXX.

XLVIII.) De *Virginitate*. De *gaudiis & spe vitae aeternae* inscribitur in Fabricii Poet. Eccl. cf) Elegiac. Initium:

Culmina multa polos radianti lumine complent.

Exstat in Fortunati Carm. lib. VIII. cg) in Georg. FABRICII Poet. Eccles. ch)

XLIX.) In *laudem Sanctae Mariae* Virginis & matris Domini. De *partu virginis* liber primus inscribitur apud Georg. FABRICIVM, ci) eique subnectitur col. 694. de Christi Jesu beneficiis liber secundus Eleg. Initium:

Lingua Prophetarum cecinit de virgine partum.

Exstat in Fortunati Carm. lib. VIII, ck) & in FABRICII Poet. Eccles.

L.) Ad *Virgines*. Elegiac. Init.

Inter Apostolicas acies, sacrosque Prophetas.

Exstat in Fortunati Carm. lib. VIII. cl)

LI.) Ad *Chilpericum*, quando Synodus Brinnaco habita est. Eleg. Init.

Ordo sacerdotum veneran daque culmina Christi.

Exstat in Fortunati Carm. lib. IX. cm)

cd] n. I. *l. c. pag.* 571. *B.* ce] Adverſ. lib. XLVI. cap. III. col. 2125. cf] col. 706. cg] n. IV. *l. c. pag.* 572. ch] loc. cit. ci] in Poet. Eccl. ck] n. V. *loc. cit. pag.* 574. cl] n. VI. *l. c. pag.* 577. *B.* cm] n. I. *l. c. pag.* 479. *D.*

A. C. DLXX. LII.) Ad *Chilpericum* Regem & *Fredegundem* Reginam. De *communi omnium mortalitate* inscribitur apud Georg. FABRICIUM. *cn*) Eleg. Init.

Aspera conditio & sors irrevocabilis horae.

Exstat in Fortunati Carm. lib. IX. *co*) & in Georgii Fabricii Poetis Eccl. *cp*)

LIII.) Ad *Gregorium* Episcopum. Sapphic. Initium:

Corde jucundo, calamo venusto.

Exstat in Fort. Carm. lib. IX. *cq*)

LIV.) Ad *Sidonium* Moguntinensem Episcopum. Eleg. Initium:

Reddita ne doleas felix Moguntia casus.

Exstat ibid. *cr*)

LV.) Ad *Ecclesiam Turonicam*, quae per Episcopum Gregorium renovata est. Eleg. Initium:

Emicat altithroni cultu venerabile templum.

Exstat in Fortunati Carminum lib. X. *cs*)

LVI.) Ad *Childebertum* Regem & *Brunechildem* Reginam de *natalitio* S. *Martini* Turonici. Eleg. Initium:

Praecelsis dominis famulus dum corde pusillus.

Exstat ibid. *ct*)

LVII.) Ad *Childebertum* Regem & *Brunechildem* Reginam Eleg. Init.

Si

cn] in Poet. Eccles. col. 702. *co*] n. II. *l. c. p.* 580. *cp*] col. 702. *cq*] n. VII. *in Bibl. Patr. max. Tom. X. pag.* 581. *H.* *cr*] n. IX. *l. c. p.* 582. *F.* *cs*] n. VI. *in Bibl. Patr. max. Tom. X. p.* 588. *G.* *ct*] n. VII. *l. c. p.* 589. *G.*

Si praestaretur praeconia pandere Regum. A. C. DLXX.
Exstat ibid. *cu*)

LVIII.) De *Navigio suo*. Eleg. Initium:
Regibus occurrens ubi Meltica moenia pollent
Exstat. ibid. *cx*)

LIX.] Versus facti *super mensa* in Villa S. Martini ante descriptores. Elegiac. Init.
Cum videam citharae loquacia ligna.
Exstat in Fortunati Carminum lib. X. *cy*]

LX.] Ad *Sigualdum* comitem, *quod pauperes pro rege paverit.* Elegiac. Init.
Actibus egregiis praeconia fulgida fulgens.
Exstat ibidem. *cz*]

LXI.] Ad *Galactorium* Comitem. Elegiac. Init.
Venisti tandem quod debebaris amice.
Exstat ibid. *da*)

LXII.] *De Itinere suo* Elegiac. Init.
Casibus innumeris hominum momenta rotantur.
Exstat in Fortunati Carminum libr, XI. *db*]

LXIII. de *Vita S. Martini* IV. Praefatio praemittitur elegiaca. Init.
Nauta rudis tumido cum vult dare vela profundo.
Libri ipsi heroico genere scripti sunt. Liber primus incipit:

 Alti-

cu] n. VIII. *l. c. pag. 589. G.* *cx*] n. IX. *l. c. pag. 590. A.* *cy*] n. XI. *in Bibl. max. Patr. T. X. p. 590. G.* *cz*] n. XX. *l. c. pag. 591. H.* *da*] n. XXII. *l. c. p. 592. C.* *db*] n. XXVII. *in Bibl. max. Patr. T. X. p. 596. F.*

A. C. DLXX.

Altithronus postquam repedavit ad aethera Christus.

Secundus:

Pendula jamdudum laxavi carbasa pinu.

Tertius:

Hactenus in bibulis fixa stetit anchora terris.

Quartus:

Post mare fluctivagum repetens ad littora portum.

Exstant in Bibliotheca maxima Patrum ed. Ludg. MDCLXXVII. *de*]

LXIV.] de *Excido Thuringiae ex persona Rhadegundis* Liber. elegiaco, non hexametro, versu, ut habet Joh. TRITHEMIVS descriptus. Initium.

Conditio belli tristis, sors invida rerum.

Exstat in Bibliotheca maxima Patrum edit. Lugd. MDCLXXVII. *df*]

LXV.] Ad *Justinum* Juniorem Imper. & *Sophiam* Augg. Elegiac. Init.

Gloria summa patris natique ac spiritus almi.

Exstat in Biblioth. max. Patrum. *dg*]

LXVI.] Ad *Artachin* liber. Inscribitur apud Ioh. TRITHEMIVM *dh*] *in Persona Radegundis.* Elegiac. Init.

Post Patriae cineres, & culmina lapsa parentum.

Exstat in Bibliotheca maxima Patrum *di*]

LXVII.

dc] Tom. X. p. 597. *de*] de Script. Eccles. n. CCXIX. *df*] Tom. X. p. 613. *dg*] Tom. X. pag. 614. *dh*] de Script. Eccles. num. CCXIX. *di*] Tom. X. pag. 615.

LXVII. *Hodæporicum* metrice a Fortunato scriptum esse memorat SIGEBERTVS Gemblacensis. *dk*] Indicat hoc procul dubio Joh. TRITHEMIVS *dl*.] cum adducit *Ad Oporicam vitae suae* lib I. errore scribentis pro *Hodæporicum*. Scripsit varia carmina de itinere suo, quae exstant in Fortunati Carmin. Epist. Exposit. Lib. V. n. 14. VIII, n. 2. X, n. 9. XI. n. 27. & 28. Privatim carmen de Navigio lib. X, n. 9. indicari a Sigeberto putat Christophorus BROWERVS; *dm*] quod tamen asseri pro certo nequit. A. C. DLXX.

LXVIII.] *Hymni* singularum Festivitatum. *dn*] Hymnos septuaginta septem numerat TRITHEMIVS. *do*] Quidam Fortunati *Hymni* leguntur in Georgii CASSANDRI Hymnis ecclesiasticis. *dp*]

LXIX.] Fortunati aliqua *Carmina* ex MStis edidit Caesar BARONIVS Annal. Eccles. Tom. VII. ad A. C. DLVII. ed. A. C. DLXX, & DLXXXVIII. *dr*]

LXX. Versus ad *Childebertum* Regem, Sigiberti R. filium, initio:

Rex Regionis apex & supra regna regimen;

Elegiaci exstant in Joh. MABILLONII Analect.

 Ve-

dk] de Script. Ecclef. cap. 45. *dl*] de Scriptor. Eccl. n. CCXIX. *dm*] in Vita Fortunati c. V. *dn*] Vid. SIGEB Gembl. l. c. *do*] de S. E. l. c. *dp*] in CASSANDRI Operibus ed. 1616. Paris. pag. 200, 220, 228. *dr*] pag. 570, 581, & 708. edit. Antwerp. 1658.

A. C. DLXX. Veter. Tom. I. ex codice MS. Virdunensis cœnobii S. Vitoni. *ds*]

LXXI.] Huius Fortunati offendi carmen in perantiquo quodam Ecclesiae Mindensis Antiphonario, quod Bibliothecae Helmstadiensis est. Agit *de Passione Christi*; quod cum in collectionibus citatis non reperiatur ex MSto dicto exhibeo:

Crux fidelis inter omnes
Arbor una nobilis.
Nulla silva talem profert
Fronde flore germine.
Dulce lignum dulce clavo
Dulce pondus sustinens.
Pange lingua gloriosi
Prœlium certaminis,
Et super crucis tropheo
Dic triumphum nobilem.
Qualiter redemtor orbis
Immolatus vicerit.
De parentis protoplasti
Fraude Factor condolens;
Quando pomi noxialis
Morsu in mortem corruit,
Ipse lignum tunc notavit
Damna ligni ut solveret.
Hoc opus nostrae salutis
Ordo depoposcerat,
Multiformis perditoris

Ars

ds] pag. 366.

A. C. DLXX.

Ars ut artem falleret,
Et medelam ferret inde
Hostis unde laeserat.
Quando venit ergo sacri
Plenitudo temporis
Missus est ab arce patris
Natus orbis conditor
Atque ventre virginali
Carne factus prodiit.
Vagit infans inter arta
Positus praesepia
Membra pannis involuta
Virgo mater alligat
Et pedes manusque crura
Stricta pingit fascia.
Lustra sex qui iam peracta
Tempus implens corporis
Se volente natus ad hoc
Passioni deditus
Agnus in crucis levatur
Immolandus stipitem.
Hic acetum, fel, harundo,
Sputa; clavi, lancea
Mite corpus perforatur,
Sangvis unda profluit,
Terra pontus astra mundus
Quo lavantur flumine.
Flecte ramos arbor alta
Tensa laxa viscera,
Et rigor lentescat ille
Quem dedit nativitas,

A. C. *Vt superni membra Regis*
DLXX. *Miti tendas stipite*
Sola digna tu fuisti
Ferre precium saeculi
Atque portum praeparare
Nauta mundo naufrago
Quem sacer cruor perunxit
Fusus agni corpore.
Sit Patri, Natoque summo
Gratiae cum Spiritu
Sempiternae Trinitati
Laus salus & gloria
Quae creavit quae redemit
Quaeque nos illuminat:

Collecta prostant Fortunati carmina in Georgii FABRICII Poetis Ecclesiasticis Basileae MDLXIV. *dt*) opera Nicolai CANYELLES Calari apud Sardos A. MDLXXIV. *du*) prodiit haec editio per Jacobum SALVATOREM Solanum. *dx*) Venetiis apud haeredes Jacobi Simbenii A. MDLXXVIII; *dy*) in Corpore Poetarum Latinorum Lugduni MDCIII; *dz*) illustrata notis Christophori BROWERI Moguntiae MDCXVII. qui in Biblioth. magna Patrum ed. Parisi A. MDCXLIV. Tom. VIII; in

dt] Col. 685. *du*] vid. BROWERI Vita Venantii Fortunati cap. V. *in Bibl. max. Patrum Tom. X. pag. 525. B.* *dx*] vid. Acta Sanctorum Junii per Godofr. Henschenium &c. Tom. II. ed. Antw. 1698. d. VIII. Jun. pag. 72. C. n. 3. *dy*] vid. BROWERVS l. c. *in Bib. Patr. max. l. c.* *dz*] pag. 806.

ea) in Bibliotheca maxima Patrum ed. Lugd. MDCLXXVII. Tom. X, *eb*) ad editonem Broweri. A. C. DLXX.

Impingere nonnunquam Fortunatum in Grammaticae & Prosodiae regulas evincit Silvula enormium, quæ contra Grammaticae vel Prosodiae canonem, aut peregrina, in Venantii Fortunati Lectione occurrunt; quæ exstat in Bibliotheca Maxima Patrum. *ec*)

XVII.

MARTINVS.

DLXXIII.

Natione Pannonius ut ex ejus epitaphio constat. *a*) Dumiensis monasterii Pontifex, *b*) seu Abbas primum & conditor. Postea Bracarensis in Lusitania episcopus. *c*) Hinc Archiepiscopus Brachahensis salutatur ab ANONYMO Mellicensi. *d*) Floruit regnante Theudomiro rege Svevorum temporibus illis, quibus Justinianus in republica, & Athanagildus in Hispaniis imperium tenuere, *e*) A. DXL. *f*) Baronius existimat ipsum A. DLXXIII. obiisse. *g*)

Scripsit versus a Sirmondo editos cum Eugenio Toletano pag. 57. Paris. 1619. 8. *h*) qui revisi

ea] Col. 752. *eb*] pag. 528. *ec*] Tom. X. pag. 617.

[illegible] *a*) v. Aub. MIRAEI Schol. ad Isidori de Scri- [illegible] Eccles. Cap. XXII. *b*] v. ISIDORVS de S. E. c. 22. [illegible] v. MIRAEVS l. c. *d*] de S. E. c. 38. *e*] v. ISIDO- [illegible] l. c. *f*] v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. CCXXI. [illegible] MIRAEVS l. c. *h*) v. Jo. Alb. FABRICII Biblio- [illegible] ed. Hamb. 1712. p. 715.

A. C. revisi inter Sirmondi opera T. 2. p. 907. *i*)

DLXXVI.

XVIII.

SIMPLICIVS.

Benedicti Casinensis discipulus. *a*) Post Benedictum in Casino abbas effectus *b*) tertius ab obitu Benedicti. *c*)

Fuit temporibus Justini junioris imperatoris ab A. 565. ad A. 578. *d*] Obiit circa A. DLXXVI. *e*)

Scripsit versus nonnullos de *regula S. Benedicti*. *f*] Versus quos in laudem Regulae S. Benedicti descripsit, una cum diversis aliis Sanctorum Monachorum regulis in lucem dare voluit Lucas HOLSTENIVS. *g*]

DLXXVIII.

XVIIII.

CORIPPVS.

Africanus Grammaticus. Vixit tempore Justini II. Imperatoris ab A. 565. ad A. 578. *a*)

Scripsit I. Libros IV. de *laudibus Justini* hexametros, initio: *Imperii culmen rerum non motibus ullis* Mich. de AZAGRA quibusclam Joan. Ruiz Corippum de laudibus Justini junioris a se emendatum cum brevibus anno-

i) v. FABRICII Bib. L. ed. cit. Suppl. p. 299.

XVIII. *a*) v. SIGEBERTVS Gemblac. de S. E. c. 31. & PETRVS diac. de vir. illustr. Casin. c. 5. *b*) vid. PETRVS l. c. *c*) v. GREGORIVS lib. II. Dial. in princ. apud Jo. Bapt. MARVM Annot. ad Petr. l. c. *d*) v. PETRVS l. c. *e*) MARVS l. c. *f*) v. PETRVS loc. cit. *g*) v. MARVS l. c.

XIX. *a*) v. CORIPPI scripta.

annotat in 4. edidit. *b*] Exstant & libri illi ex recensione Thomæ DEMPSTERI, qui & lacunas supplevit, mendis expurgavit, commentarium adjecit, & cum indice pene omnium dictionum evulgavit Parisiis MDCX. 8. Praefationes binas praefixas habet Corrippus hic, quarum posterior exhibet Panegyricum in laudem Anastasii quaestoris & magistri. Th. Demsteri curae ad emendationem Corippi parum fecerunt iudice Caspar. BARTHIO *c*] A. C. DLXXVIII.

Prodierunt etiam Fl. Cresconii Corippi Africani fragmentum panegyrici in laudem Justini Aug. minoris, panegyricus in laudem Anastasii quaestoris & Magistri, & de laudibus Justini minoris libri IV. cum Conradi & Nic. RITTERHVSIORVM, Michaelisque Ruizii ASSAGRII notis Altorf. 1664. 4. *d*]

Pleraque Corippi illustrat BARTHIVS in Aduersariis: *e*] Loca quaedam emendat & Jo. MEVRSIVS in Critico Arnobiano p. 149. *f*] Loci cuiusdam ex Corippi Lib. II. lectio confirmata a Casp. BARTHIO. *g*]

II. De *bello Justini in Africa contra Vandalos* suscepto, quod ipse Corippus in praefatione priori indicat his verbis:

Quid

b) vid. Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenburg. p. 366. a. *c*) Animadvers. ad Papin. Statii XII. Thebaid. p. 1491. *d*) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamburg 1712. p. 715. *e*) v. FABRICIVS l. c. *f*) v. FABRICII B. L. & cit. Suppl. p. 2991. *g*) Animadv. ad Papin. Stat. II. Achilleid. p. 1726.

A. C. DLXXVIII. *Quid Lybicas gentes, quid Syrtica praelia dicam*
Jam libris completa meis? Majora canendi
Tempus adest: Senio dextram pie porrige fesso!
Corippum de *bellis Lybicis* memorat Leo Marsicanus III. 62. p. 339. *h*]

III. *Joannidem* Corippi in Italiae Casinensi monasterio superstitem memorat Cuspinianus, Caesaribus. *i*]

DLXXXIII

XX.

GILDAS.

Sapiens cognomento. *a*] Badonicus. *b*] In Bannochorensi cœnobio Monachus. *c*] Abbas ejusdem Cœnobii salutatur ab Auberto MIRAEO. *d*] Claruit anno DLXXX. iuxta POLYDORVM. *e*] Nonagenarius obiit. *f*] Obiit & sepulturam accepit IV. Kalend. Februarii circa a. DLXXXIII. *g*] Natus est A. CCCCXCIII. Scripsit A. DXLIII. & usque ad A. DLXXXI. superfuisse videtur A. MIRAEO. *h*] Scriptis eius accensetur *Querolus* sive *Aulularia*. Comoedia. Codices quidam MSS. Gildae eam tribunt, quae Plauti nomine falso prodiit. *i*] Exstat annexa editioni Plautinae per

h) v. FABRICIVS l. c. p. 298. *i*) v. FABRICIVS l. c.

XX. *a*) vid. Joh. BALEVS Script. Britann. Cent. I. n. LXVI. *b*) BALEVS l. c. *c*) BALEVS l. c. *d*) in Auctar. de Script. Ecclef. n. CXLIV. *e*) apud BALEVM l. c. *f*) BALEVS l. c. *g*) vid. Joh. PITSEVS de Illustr. Britann. Scriptor. pag. 102. *h*) in Auct. de Script. Eccles. n. CXLIV. *i*) vid. MIRAEVS l. c.

per Joh. Philipp. PAREVM Francof. MDX. o. k] A. C.

XXI. DXXCIV.

CHILPERICVS.

Rex Francorum, mortuus A. DLXXXIV. *a*) Scripsit *Epitaphium S. Germani*, Elegiac. Init. *Ecclesiae speculum patriae vigor, ara reorum;* Exstat in AIMOINI Hist. lib. III. c. XVI; in Actis Sanctorum Ordinis S. Bened. Tom. I. p. 245. in Actis Sanctorum Maji Tom. VI. ed. Antwerp. MDCLXXXVIII. d. XXVIII Maji pag. 787. n. 47. E. F.

XXII. DXC.

BANDONINIA.

Ita appellatur a Christophoro HENDREICH. *a*) Alias BANDOMINA. *b*) BANDONINIANA vocatur ab Auberto MIRAEO. *c*) Galla. *d*) Monialis ex disciplina Venantii Fortunati Pictaviensis episcopi, *e*) S. Crucis Pictavii, alumna S. Radegundis Reginae. Flor. circa A. DXC. Cum Fortunatus de illius Reginae vita scripsisset, alterum ei illa librum addidit, quo complectebatur, quae praeterierat Fortunatus.

---

k) pag. 857.

XXI. *a*) vid. GREGOR. Turonensis lib. VI. c. 46. & lib. VII, cap. 7. AIMOINVS lib. III, cap. 56. GAGVIN. lib. II. c. 2.

XXII. *a*) Pandect. Brandenb. p. 404. a. *b*) v. HENDREICH l. c. *c*) Auctar. de S. E. n. 183. *d*) v. HENDREICH l. c. *e*) v. MIRAEVS l. c.

A. C. tus. Exstat illa apud Surium Tom. IV. 13. Augusti: *f*)

XXIII.

DXCVII. *COLVMBA.*

Hibernus. Abbas Huensis. Obiit V. Idus Junii A. DXCVII. Scripsit I. Hymnum in *laudem S. Kierani* Abbatis. II. Tres alios *Hymnos*, quorum primus incipit: *Altus Prosator.* a)

XXIV.

DXCVIII. *COLVMBANVS.*

Ita appellatur a SIGEBERTO Gemblacensi, *a*) & aliis. COLVMBA ab ANONYMO Mellicensi. *b*) In Hibernia Scotorum insula natus. *c*) Unde forte Scotus dicitur a Joh. TRITHEMIO *d*) & aliis.

Primum in Hibernia abbas. *e*) Deinde Abbas Luxoviensis *f*) in Gallia, *g*)

Vel in Burgundia, *h*) eiusque cœnobii primus

f) v. HENDREICH l. c.

XXIII. *a*) v. WARAEVS de Scriptoribus Hibernis lib. I. pag. 15. apud CAVEVM Hist. Lit. Script. Eccl. pag. 343. edit. Genev.

XXIV. *a*) de Scriptor. Eccles. c. LX. *b*) de S. E. c. XXV. *c*) v. SIGEBERTVS l. c. *d*) de S. E. n. CCXXIII. *e*) v. Aub. MIRAEI Schol. ad Sigeberti l. c. *f*) v. SIGEBERTVS l. c. *g*) v. Melch. Haim. GOLDASTI Comment. in Columbani carmina p. 69. *h*) v. A. MIRAEVS Schol. ad Sigeberti de S. E. c. 60.

mus fundator. *i*) Demum Bobii in Italia abbas. *k*) A. C. DXCVIII.

Moritur sub Mauritio Imperatore A. DXCVIII. Indictione I. XI. Kalend. Decembris Joh. TRITHEMIO perhibente. *l*) Vel A. DCXV. teste BARONIO, *m*) XI. Kal. Decembr. asserentibus martyrologiis Bedae, Usuardi, Adonis Treverensis, Wandelberti & Romano *n*) Diem IX. Kalend. Decembr. habet CAVEVS *o*)

Scripsit I. Adhuc adolescens librum *Psalmorum* elimato sermone, teste SIGEBERTO Gemblacensi. *p*) Nisi forte Commentarii in Psalterium indicantur, quorum TRITHEMIVS A. DXCVIII. & HARTMOTVS Annotatione librorum qui sunt in monasterio S. Galli meminerunt. *q*)

II. Alia *ad canendum digna* scripsit teste SIGEBERTO. *r*)

III. Epistola *ad Hunaldum*, versu hexametro, initio: *Casibus innumeris decurrunt tempora vitae*. Acrosticha est verba: *Columbanus Hunaldo*, primis versuum literis exhi-

i) vid. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 223. SVRIVS d. 21. Novembr. & Chronicon BENIGNI Divionensis Tom. I. Spicileg. Dacher. p. 377. sqq. Conf. Jo. Alb. FABRICIVS not. ad Trithemii l. c. *k*) v. MIRAEVS l. c. *l*) l. c. *m*) Tom. VIII. Annal. *n*) v. GOLDASTI Comm. in Columbani carmina p. 70. *o*) de Script. Eccles. p. 352. ed. Genev. *p*) de S. E. c. 60. *q*) v. GOLDASTVS l. c. p. 72. *r*) l. c.

A. C. DXCVIII. bens. Detestatur in ea avaritiam. s) Exstat in Melchioris Haiminsfeldi GOLDASTI Paraeneticorum veterum Parte I. ed. Insulae 1604. t) Edidit eam & SIRMONDVS cum Eugenio Toletano Paris. 1619. recusam T. 2. Opp. Sirmondi p. 908. u) Annexum CATONIS distichis de moribus per Christian. DAVMIVM Cygneae 1672. w) Prodiit quoque in Bibliotheca Maxima Patrum ed. Lugdun. 1677. x)

IV. Epistola ad *Sethum*, ut vulgo inscribitur. Apud Geor. Fabricium *Epistola in qua detestatur avaritiam* appellatur & ad Hunaldum dirigitur. Scripta est versu hexametro initio: *Suscipe Sethe* [vel *Hunalde* secundum editionem Fabricianam] *libens & perlege mente serena.* Exstat in Geor. FABRICII Poetis Ecclesiasticis ed. Basileae 1564; y) in GOLDASTI Paraeneticis; z) in Henr. CANISII Tom. I. Antiquar. Lectionum; in Bibliotheca Patrum ed. Colon; aa) in Thomae MESSINGAMI Florilegio Sanctorum Hiberniae; ab) adjuncta Catonis distichis per DAVMIVM; ac) & in Bibliotheca Max. Patrum. ad)

V. Epistola *ad Fedolium*, versu adonico, ini-

s) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 711. t) p. 47. u) v. FABRICII Bibl. Lat. ed. cit. Suppl. p. 298. w) p. 223. x) T. XII. p. 33. F. y) col. 779. z) p. 48. aa) v. Patricius FLEMINGVS in praef. ad Columbani poemata in Biblioth. Max. Patr. Tom. XII. p. 33. C. ab) v. FLEMINGVS l. c. ac) p. 224. ad) T. XII. p. 33. G.

initio: *Accipe quaeso nunc bipedali.* Ultimi versus sunt hexametri. Edita est a GOLDASTO, *ae*) DAVMIO *af*) & in Bibliotheca Max. Patrum. *ag*] A. C. DXCVIII.

VI. Epigramma de *muliere*, versu Elegiaco, initio: *Omnis mente pius fugiat mortale venenum.* Evulgatum a GOLDASTO; *ah*] DAVMIO; *ai*] & in Bibliotheca Max. Patrum. *ak*]

VII. *Monosticha* vel Monostichon versu hexametro, initio: *Haec praecepta legat devotus & impleat actu.* Ea ALDHELMO a quibusdam, ab aliis rectius tribuuntur ALCVINO Flacco, judice Jo. Alb. FABRICIO. *al*) Hinc & prodierunt inter opera Alcuini edit. Quercetani num. CLXXIX. fol. 1715. *am*] Exstant in Melch. GOLDASTI Paraeneticorum veterum Part. I. ed. Insulae 1604; *an*] in Henr. CANISII Lection. antiqv. Tom. I. ex MSto codice Frisingensi; *ao*] apud Martinum DELRIVM MDCI. ex codice Abbat. S. Laurentii Leodiensis; *ap*] in Bibliotheca Patrum ed. Coloniensi; *aq*] in Florilegio Sanctorum Hiberniae per Thomam MESSINGAMVM; *ar*] annexa CATONIS distichis de moribus per Christian.

ae) l. c. p. 52. *af*) l. c. p. 227. *ag*) l. c. p. 34. C. *ah*) l. c. p. 59. *ai*) l. c. p. 230. *ak*) l. c. p. 34. H. *al*) Bibl. Lat. ed. 1712. p. 685. *am*) v. Christian. DAVMIVS in Catonis distich. de moribus p. 230. *an*) p. 59. *ao*) v. Patritius FLEMINGVS l. c. p. 33. D. *ap*) v. FLEMINGVS l. c. *aq*) v. FLEMINGVS l. c. *ar*) v. FLEMINGVS l. c.

A. C. DXCVIII. ftian. DAVMIVM Cygneae 1672. *as*] in Bibliotheca maxima patrum ed. Lugduni 1677. *at*] Multi in Monofticho verfus, & quidem integri, prifcorum poetarum reperiuntur, potisfimum vero Octaviani Romani, qui ut opinatur Goldaftus, auctor exftitit elegantis libelli, qui nomine Catonis in fcholis vulgo circumfertur. *au*]

VIII. Rhythmus de *vanitate & miferia vitae mortalis*, initio: *Mundus ifte transit & quotidie decrefcit.* Exftat in Jacobi VSSERII epiftolis Hibernicis Paris. 1666. 4. pag. 4. feq. *aw*] in Bibliotheca Maxima Patrum ed. Lugdun. 1677. *ax*] Non videtur autem effe hujus feculi.

IX. Verfus cujusdam (ut in titulo habetur) fapientis, & ut fertur, B. Columbani, exftant manufcripti in Bibliotheca Roberti COTTONI Julius D. II. 19. *ay*]

X. Verfus hexametri annexi Aurelii Prudentii poemati de virtutibus & vitiis initio; *Hic ftatuit metam doctus Prudentius auctor*, quos S. Columbani effe coniicit Thomas SMITHVS. Exftantque manufcripti in Bibliotheca Cottoniana Cleopatra C. VIII. 1. *az*]

Poemata Columbani collecta funt ab ipfo Co-

as) p. 230. *at*) Tom. XII. p. 35. *au*) vid. FLEMINGVS l. c. D. E. *aw*) v. Jo. A. FABRICII Bibl. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 685. *ax*) T. XII. p. 36. *ay*) v. Thomae SMITHI Catalogus p. 8. *az*) v. SMITHI Catalogus p. 141.

Columbano, quod ex disticho colligitur hexametro praemisso carminibus ab ipso Columbano. *ba)* Habentur collecta in Henrici CANISII Antiq. Lect. Tom I. Append; bb] in Melchioris Hainiasf. Goldasti paraeneticorum veterum Part 1. ed. Insulae 1604. ex bibliotheca monasterii S. Galli, cum commentario Goldasti; *bc)* a SIRMONDO cum EVGENIO Toletano; *bd)* per Patricium FLAMINGVM Lovanii, *be)* ex impressis & MSS. Codicibus; *bf)* annexa Dionysii CATONIS Distichis de moribus per Christian. DAVMIVM. Cygneae 1672. p. 223. secundum editionem Goldasti; in Bibliotheca magna patrum ed. Paris. 1644.: *bg)* in Bibliotheca Max. Patrum ed. Lugdun. 1677. *bh)* ad editionem Flemingi Lectio versus cujusdam Columbani corrigitur a Casp. BARTHIO. *bi)* A. C. DXCVIII.

Vetus & probus etiam inter poetas, nisi cum spuria tanto auctori adscribuntur, aut genuina, quae forte sunt, male corrumpuntur, habetur a Casp. BARTHIO. *bk)* SEC. VI.

XXV.

ANONYMVS.

Auctor Epitaphii, quod Avito, seculo quo de-

ba) vid. editionem Goldastianam pag. 42. *bb)* pag. 3. *bc)* p. 41. *bd)* v. FABRICIVS l. c. *be)* v. FABRICIVS l. c. *bf)* v. Bibl. Max. Patr. l. c. *bg)* T. VIII. col. 845. *bh)* S. XII. p. 33 *bi)* Animadverf. ad Papin. Statii Lib. I. Silv. II. p. 74. *bk)* ad Claudian. 2. Edit. pag. 1084. & Adverf. lib. 56. cap. I. Col. 1626. apud Christian. DAVMIVM edit. Columbani cit. p. 223.

A. C. decessit, scripsit, cuius partem exhibet Guil.
DXCVIII. CAVEVS. a)

SECVLVM SEPTIMVM.

I.

DCIV. ## *GREGORIVS.*

NAtione Romanus, ex Praetore urbano Monachus & Abbas, septimus Ecclesiae Romanae Levita, Apocrisiarius, Papa Romanae Ecclesiae *a*) Obiit in ipso exordio Phocae Romani principis. *b*) Anno Phocae *Imper.* secundo, IV. Idus Martiarum migravit ad Dominum. *c*) Papa A. DXC. creatus, A. DCIV. ad coelites transiit. *d*)

Scripta

I.) Hymnus de *die Dominico.* Iamb. Quatern. Init.

Primo dierum omnium.

Exstat in Georg. FABRICII Poetis Ecclesiasticis ed. Basil. MDLXIV. *e*)

II.) Hymus *tempore Vespertino.* Sapph. Initium.

Nocte surgentes vigilemus omnes.

Exstat ibid. *f*)

III.)

XXV. *a*) in Histor. litt. Scriptor. Eccles. p. 373. edit. Londinens.

I. *a*) vid. SIGEB. Gemblac. de Script. Eccl. cap. XLI. *b*) v. ISIDORVS Hispal. de Script. Eccles. cap. XXVII. *c*) vid. Anonymus Mellicens. de Script. Eccles. cap. VIII. *d*) vid. Aubertus MIRAEVS Schol. ad Isidori c. XXVII. *e*) col. 783. *f*) col. 789.

III.) Hymnus *tempore Vespertino.* Sapph. Initium. A. C. DCIV.

Ecce jam noctis tenuatur umbra.

Exstat ibid. *g*)

IV. Hymnus *jejunantium.* Jamb. Quat. Initium.

Clarum decus jejunii.

Exstat ibid. *h*)

V.) Hymnus *jejunantium* Jamb. Quat. Init.

Audi benigne conditor.

Exstat ibid. *i*)

VI.) Hymnus *in die Palmarum.* Jamb. Quatern. Init:

Magno salutis gaudio.

Exstat ibid. *k*)

VII.) Hymnus in *passione Christi.* Jamb. Quatern. Init:

Rex Christe factor omnium.

Exstat ibid. *l*)

VIII.) Hymnus *in die Pentecostes.* Iamb. Quatern. Init:

Jam Christus astra ascenderat.

Exstat ibid. *m*)

Hymni collecti in Operibus Gregorii, quae jussu Sixti V. Papae PETRVS Toscianensis, Episcopus Venusinus in Sex tomos redegit, editis Romae, Antwerpiae & alibi. *n*)

g) col. 789. *h*) col. 794. *i*) col. 795) *k*) col. 796. *l*) col. 296. *m*) col. 800. *n*) vid. Aubertus MIRAEVS Schol. in Isidori Hispalens. de Script. Eccles. cap. XXVII.

A. C. DCX.

II.

MARCVS.

Casſinenſis Monachus. *a*) Familiaris Benedicti Casſinenſis. *b*) Patris Benedicti diſcipulus vocatur a PETRO. *c*) Floruit ſub A. DCVI. teſte MIRAEO; vel ad imperium Heraclii Auguſti A. DCX. teſte TRITHEMIO. *d*) Scripſit verſu

I.) De *adventu S. Benedicti ad Casſinum* e)

II.) *Vitam Benedicti* Casſinenſis, a Gregorio deſcriptam, paucis ſuperadditis heroico genere. *f*) Exſtat in Proſperi MARTINENGI Poematum libr. III. Romae MDXC. *g*) Venuſtum hoc carmen habet Petrus DAMIANVS. *h*) Carmen elegantisſime currens eſt Joh. TRITHEMIO. *i*)

III.) De *ſitu conſtructioneque Cœnobii Casſinenſis*. *k*) Verſus hos elegantisſimos praedicat PETRVS. *l*)

IV.) S. *Benedicti Miracula* a D. Gregorio Pa-

II. *a*] vid. PETRVS Diaconus de Viris illuſtribus Casſinenſ. cap. III. *b*] vid. SIGEB. Gemblacenſ. de Script. Eccleſ. cap. XXXIII. *c*] l. c. *d*] de Scriptor. Eccleſ. n. CCXVIII. *e*) vid. Petrus l. c. *f*] vid. SIGEBERTVS l. c. *g*] Vid. MIRAEVS Schol. ad Sigeb. Gemb. de Script. Eccleſ. Cap. XXXIII, & in Auctar. de Scriptor. Eccleſ. n. CLXXI. *h*] Serm. VIII. in Vigilia S. Benedicti, apud *Joh. Baptiſt. Marum not. ad Petrum Diaconum de Viris illuſtr. Casſin. cap. III.* *i*] l. c. *k*] vid. PETRVS Diaconus de Vir. illuſtr. Casſin. cap. III. *l*] l. c.

Papa primo omissa. *m*) Heroicis versibus. *n*) A. C.

III.

HONORIVS I. DCXXXIIX

Papa ordinatur A. DCXVI. d. XXVIII. Septembr. Obiit DCXXXVIII. d. XIII. Septembr. *a*) Scripta

I.] De *Apostolis, in Christi ad coelos adscensione obstupescentibus* epigramma. Elegiaco versu, non Heroico, ut habet Aubertus MIRAEVS *b*) Init.

Luce videt Christum Petrus, quem nocte negavit.

Exstat in Georg FABRICII not. ad Poet. Eccles. ed. Basil. MDLXIV; *c*) Bibliotheca Patrum edit. Colon; *d*) Bibliotheca magna Patrum ed. Paris. MDCXLIV; *e*) Bibliotheca max. Patrum ed. Lugd. MDCLXXVII. *f*)

II.] *Epitaphium Bonifacii V.* Pontificis Romani. Initium.

Cur titulata diu torpuerunt jura sepulcri.

Exstat in Appendice antiqv. Inscript. *g*) in Propylaeo ad Acta Sanctorum Maji; *h*) & in PAPEBROCHII Conatu ad Catalogum Pontificum, *i*) ex Appendice cit.

m] vid. Joh. Bapt. MARVS not. ad Petri cit. loc. *n*] vid. idem l. c.

III. *a*] vid. Catalogus Pontificum, a PAPEBROCHIO editus, n. LXXII. *b*] in Auctar. de Scriptor. Eccles. n. CLXXXV. *c*] pag. 10. *d*] Tom. VII. vid. MIRAEVS l. c. *e*] Tom. VIII. col. 680. *f*] Tom. XII. p. 214. *g*] pag. 1165. num. 20. *h*] pag. 96. B. *i*] l. c.

A. C. DCXXXVI.

IV.

ISIDORVS.

Junior dicitur a SIGEBERTO Gemblacensi *a*) & Joh. TRITHEMIO, *b*) ad differentiam senioris Episcopi Cordubensis, vel alterius etiam, qui eum praecessit, Hispalensis Episcopi. Post Leandrum fratrem Hispalensis sedis Provinciae Baeticae, cathedram tenuit, *c*) Floruit temporibus Reccaredi, Linvanis, Witterici, Gundemari, Sisebuti, Svinthilani & Sisenandi Regum, annis fere quadraginta tenens pontificatus honorem; *e*) sub Heraclio; *f*) Ao. DCXXX. teste TRITHEMIO. *g*) vivere desiit A. DCXXXVI. *h*) die IV. April. *i*) aut III. Apr. ut habet Gvil. Cave. *k*) Inter Scripta Poetica refero

I.) Hymnum duplicem in *laudem S. Agathae*, qui legitur in Actis Sanctorum Februarii Tom. I. *l*)

II) *Alphabetum Orationis* ad tentamenta repellenda adversarii, & Dei gratiam promerendam. Init.:

Audi Christe tristem fletum amarumque canticum.

In-

IV. *a*] de Script. Eccles. cap. LV. *b*] de Scriptor. Eccles. n. CCXXXII. *c*] vid. ILDEFONSVS Toletanus de Script. Eccles. cap. IX. *e*] vid. ILDEFONSVS l. c. *f*] vid. HONORIVS Augustodunensis de Script. Eccles. lib. III. cap. 40. *g*] loc. cit. *h*] vid. MIRAEVS l. c. *i*] vid. HENSCHENIVS Actor. Sanctor. Februarii Tom. I. pag. 596. *k*] de Script. Eccles. pag. 356. *l*] pag. 596.

Insertum est Vitae S. Isidori, auctore Canonico regulari cœnobii Legionensis S. Isidori, forte LVCA postea Episcopo Tudensi. m) Occurrit ἀνωνύμως inter codices manuscriptos bibliothecae Paulinae Lipsiensis. n) A. C. DCXXXVI.

V.

BONVS. DC XXXVIII.

Alumnus Honorii Papae (ab A. DCXXVI. d. XXVIII. Septembr. ad an. DCXXXVIII. d. XIII. Septembr.) quod ex ultimo Epitaphii disticho colligitur. Scripsit *Epitaphium Honorio Papae.* Nomen Auctoris ultimus versus exhibet. Init: DCXXXIIX.

Pastorem magnum laudis pia præmia lustrant.

Exstat in Appendice antiquar. Inscriptionum, a) in Danielis PAPEBROCHII Conatu Chronico Historico ad Catalogum Romanorum Pontificum, b) ex Appendice Inscript. Suspicatur PAPEBROCHIVS c) pro BONVS legendum DONVS, qui fuit Pontifex Romanus, factus a DCLXXVI.

VI.

BRAVLIO. DCXLVI.

Ita appellatur ab Ildefonso Toletano. a) Aliis BRAVLIVS. b) Decedente fratre Joanne ejus lo-

m] cap. VI. in Actis Sanctorum Aprilis Tom. I. pag. 340. n] v. Joach. FELLERI Catalog. p. 139. n. 13.

V. a] pag. 1165. n. 11. b) Part. I. Honorio LXXII, n. 3. vid. Propylaeum ad Acta Sanctorum Maji pag. 97. C. c) l. c. E.

VI. a) de Script. Eccles. cap. XII. b) vid. Aubert. MIRAEVS Schol. ad Ildefonsi cit. loc.

A. C. DCXLVI. locum in Caesaraugusta adeptus est. Habuit sacerdotium ferme viginti annis; quibus expletis clusit diem vitae praesentis. Duravit in regimine temporibus Sisenandi, Cinthilae, Tulganis & Cindasvindi Regum. c) Conciliis IV. V. & VI. Toletanis interfuit. Circa A. DCXLVI. mortuus; d) vel hoc ipso anno, teste Guil. CAVEO. e) Scripsit Hymnum de S. *Aemeliano*, qui exstat in Actis sanctorum ordin. Bened. f)

DCLVII. VII.

EVGENIVS.

Episcopus Toletanus Eugenii prioris successor. a) Claruit temporibus Cinthasvindi & Recocesvindi Regum, fere duodecim annis tenens dignitatem b) Obiit A. DCLVII. c)

Conscripta ab Eugenio versibus potiora sunt:

I.] *Praefatio Dracontii Hexaëmero* praefixa Hexametr. Init:

Principis insignem faciem visure libelle.

Exstat in editione Dracontii Riviniana Lips.

c) vid. ILDEFONSVS l. c. d) vid. MIRAEVS l. c. e) de Scriptor. Eccles. ed. Genev. p. 378. f) Tom. I. pag. 215.

VII. a) vid. ILDEFONSVS Toletanus de Scriptor. Eccles. Cap. XIV. b) vid. ILDEFONSVS l. c. & EVGENII Epistola, praefixa Dracontii libellis ad Chindasvintum Regem. c) v. CAVEVS de Script. Eccles. p. 384. ed. Genev.

Lips. MDCLI. *d*) & in Bibl. max. Patr. *e*) A. C. DCLVII.

II.) *Monosticha recapitulationis septimi diei*, in fine libri Dracontii, Hexaëmero adjecta. Hexametr. Init.

Primus in orbe dies lucis primordia sumsit.

Exstat in Eugenii opusculis n. XIX. in Bibl. max. Patr. dd] in Dracontii editione Riviniana, ee] in Biblioth. max. Patr. Tom. IX. *f*)

III.) *Praefatio* opusculis poeticis præmissa. Eleg. Init:

Obliquum nostrae visum qui figis opellae.

Exstat Eugenii opusculis præfixa in editione Riviniana *g*) & Biblioth. Max. Patr. *h*)

IV.] Oratio *ad Deum*. Hexametr. Init:

Rex Deus immensi quo constat machina mundi.

Exstat in Eugenii opusculis, n. I. in Edit. Riviniana, *i*) & in Bibl. max. Patr. *k*)

V.] *Commonitio mortalitatis humanae*. Hexametr. Initium.

O mortalis homo mortis reminiscere casus.

Exstat ibid. *l*)

VI.] De *mentis humanae mutabilitate*. Hexametr. Init.

Nescia mens nostra fixum servare tenorem.

Exstat ibid. *m*)

VII.]

d) A. 2, b. *e*) Tom. IX, pag. 724. H. dd.] Tom. XII. pag. 348. A. ee] B, 7, b. *f*) pag. 730. G. *g*) C, 4, b. *h*) Tom. XII, pag. 345. B. *i*) C, 4, b. *k*) T. XII. p. 345. C. *l*) n. II. in ed. Rivin. G, 5, a. in Bibl. max. Patr. Tom. XII. pag. 345. D. *m*) n. III. in Ed. Rivin. C, 5, b. in Bibl. max. Patr. Tom. XII. pag. 345. E.

A. C. DCLVII.

VII.] de *Bono pacis.* Elegiat. Init.
Qui cupis infestum semper vitare Chelydrum.
Exstat ibid. *n*)

VIII.] Contra *ebrietatem.* Hexametr. Init.
Qui cupis esse bonus & vis dignoscere verum.
Exstat ibid. *o*)

IX.] Contra *crapulam* Elegiac. Init.
Propense stomachum qui farcit labe ciborum.
Exstat ibid. *p*)

X.] de *Basilica sanctorum decem & octo martyrum.* Eleg. Init.
Incolit hoc templum sat felix turba piorum.
Exstat ibid. *q*)

XI.] de *Basilica S. Vincentii* in Caesaraugusta, ubi dicitur cruor ejus effluxisse. Eleg. Initium:
Macte decus proprium Vincentii Martyr alumne.
Exstat ibid. *r*)

XII.] de *Basilica S. Aemiliani.* Eleg. Init.
Quem moeror, quem culpa premit, quem denique morbi.
Exstat ibid. *s*)

XIII.] In *Basilica S. Felicis*, quae est in Tautanesio. Eleg. Initium:

Ecce

---

n) n. IV. in ed. Riv. C, 5, b. in Bibl. max. PP. Tom. XII. p. 345. F. *o*) n. V. in ed. Riv. C, 6, a. in Bib. max. Patr. l. c. G. *p*) n. VI. in Riv. C, 6, b. in Bibl. max. PP. l. c. H. *q*) n. VII. in Riv. G, 6, b. in Bibl. Patr. Tom. XII. pag. 346. A. *r*) n. VIII. in Riv. C, 7, a. in Bibl. max. PP. l. c. B. *s*) n. IX. in Riv. C, 7, b. in Bib. max. Patr. l. c. C.

Ecce domus Domini quae ducit ad atria coeli. A. C.
Exstat ibid. *t*) DCLXII.

XIV.] *Querimonia aegritudinis propriae.* Eleg. Initium:

Vae mihi, vae misero, qui semper fessus anhelo.

Exstat ibid. *u*)

XV.] Lamentum de *adventu propriae senectutis.* Vario Carminum genere scriptum. Initium:

Impia iam miserum me captat curva senectus.

Exstat ibid. *x*)

XVI.] de *brevitate hujus vitae.* Metro Trochaico. Initium:

Criminum mole gravatus, & reatu saucius.

Exstat in opuscuilis Eugenii. *y*)

XVII.] *Epitaphium proprium.* Hexametron. Acrostichon & Telostichon. Primae litterae vocem EVGENIVS, postremae vocem MISELLVS exhibent. Initium:

Excipe, Christe potens, discretam copore mentem.

Exstat ibidem. z)

XVIII.] Domini *Evantii* Epitaphium. Hexam. Acrostichon & Telostichon, Primis

t) n. X. in Ed. Riv. in Bibl. Max. Patr. l. c. D. *u*) n. XI. in Rivin. in Bibl. max. Patrum l. c. E. *x*) n. XII. in Ed. Riv. in Bibl. max. Patr. l. c. F. *y*) n. XIII. in Edit. Riviniana D. 2. a. in Bibliot. Maxima Patrum Tom. XII. pag. 347. D. *z*) n. XIV. in Rivin. D. 3. a. in Bibl. max. P. P. l. c. F.

A. C. DCLVII. mis litteris NICHOLAO, ultimus EVANTIVS ſiſtens. Init.

Nobilis & magno virtutum culmine celſe.

Exſtat ibid. aa)

XIX.] *Pacis redintegratio*, ut habet inſcriptio Riviniana, pro qua Bibliotheca maxima Patrum legit; *Domni Evantii.* Eleg. Init.

Gaudia praepetibus concurrunt undique votis.

Exſtat ibid. *ab*)

XX.] Monaſticha de *decem plagis Aegypti*. Hexametr. Initium:

Prima plaga Aegypti [vel: *plaga prior Nili*] *lymphas inſanguine vertit.*

Exſtat ibid. *ac*)

XXI.] Ad *Johannem*. Hexametrum carmen vocibus diſruptis. Init.

O Jo *verſiculos nexos quia deſpicis* HANNES.

Exſtat ibid. *ad*)

XXII.] Ad *Euſebium* presbyterum. Elegiacum, Initium:

Sanctorum meritis claro, ſemperque beato.

Exſtat ibid. *ae*)

XXIII.] Verſus de *aeſtate* Sapphici. Init.

Dura quod gignit quod amara cunctis.

Exſtant ibid. *af*)

XXIV.]

aa) n. XVII. in Riv. D. 3. b. in Bibl. Max. P. P. l. c. G. *ab*) n. XVIII. in Riv. l. c. in Bibl. max. P. P. l. c. H. *ac*) n. XX. in Rivin. l. c. in Bibl. Max. Patr. Tom. XII. pag. 348. A. *ad*) n. XXIII. in Rivin. D. 4. b. in Bibl. Patr. max. l. c. C. *ae*) n. XXIV. in Riv. l. c. in Bib. Max. Patr. l. c. D. *af*) n. XXX. in Riv. D. 5. b. in Bibl. max. Patr. l. c. G.

XXIV.] de *morte conjugis Chindasuindi Regis*. Hexametr. Init. A. C. DCLVII.

Si dare pro morte gemmas licuisset & aurum.

Exſtat in Eugenii opuſculis. *ag*)

Collecta ſunt Eugenii carmina ab Eugenio in opuſculis, ut praefatio docet. Edita per GIRMONDVM A. MDCXIX Lutetiae; *ah*) ab Andrea RIVINO Lipſiae MDCLI cum Dracontio in oct; in Bibliotheca maxima Patrum Lugd. MDCLXXVII. *ai*) Correxit & ſupplevit Dracontii poemata Eugenius, qua de re vide in Dracontio. Libellos Dracontii de creatione mundi conſcriptos, quos antiquitas protulerat vitiatos, ea quae inconvenientius repperit, ſubtrahendo, immutando, vel meliorando, ita in pulchritudinis formam coegit, ut pulchriores de artificio corrigentis, quam de manu proceſſiſſe videantur auctoris. Ita ſentit ILDEFONSVS Toletanus. *ak*) Addo judicium MIRAEI; *al*) Ex Eugenii verſibus intelligi datur, fuiſſe virum non inelegantis ingenii, neque ineruditi. Epigrammata & ſi rudia ſint atque impolita, idque magis aevi, quam auctoris culpa; eſt tamen in iis rerum ſententiarumque pondus non exiguum.

N Ex

ag) n. XXXI. in Ed. Rivin. D. 6. a. in Bibl. Patr. max. Tom XII. pag. 349. A. *ah*) Vid. Aub. MIRAEVS Sch. ad Iſidori cap. XIV. de Script. Eccleſ. *ai*) Tom. XII. pag. 345. ſqq. *ak*) de Scriptor. Eccleſ. cap. XIV. *al*) Schol. ad cit. caput Ildefonſi.

A. C. DCLVII.

Ex versibus de aestate producam aliquos:

Nunc polus Phoebi nimio calore
Aestibus flagrat, fluviosque siccat,
Intonat tristis, jaculansque vibrat
Fulmina dira.
Ingruit imber inimicus arvis,
Flore nam suevit spoliare vites:
Spem quoque frugum populat nivosis
Grando lapillis.
Bufo nunc turget, & inimica sylvis
Vipera laedit, gelidusque serpens
Scorpius ictu jugulat, parique
Stellio pestem.
Musca nunc saevit, piceaque blatta,
Et culex mordax, olidusque cimex
Suetus in nocte vigilare pulex
Corpora pungit.

DCLXVII.

VIII.
ILDEFONSVS.

Ita dictus a JVLIANO. *a)* HILDEFONSVS a Joh. TRITHEMIO. *b)* Episcopus Toletanus. *c)* Adscitus in Pontificatum nono Reccesuinthi anno, novem annis rexit ecclesiam: expletoque octavo decimo praedicti principis anno, sequenti die X. Kalendas Februarii mortuus est. *d)* Decessit A. DCLXVII. Me-

VIII. *a)* in Append. ad Ildefonsum de Script. Eccl. *b)* de Script. Eccles. n. LV. *c)* vid. JVLIANVS l. c. *d)* Id. l. c.

e) Metro excellens habetur TRITHEMIO. *f*) Scripsit versibus: A. C. DCLXVII.

I.) *Epitaphia* & *epigrammata*, teste TRITHEMIO. *g*)

II) *Hymnorum* diversi generis libr. I. *h*)

III) *Epitaphium S. Isidori.* Init.

Crux haec alma gerit geminorum corpora fratrum

Exstat in Vita S. Isidori autore Canonico regulari coenobii Legionensis S. Isidori, forte LVCA, postea Episcopo Tudensi. *i*) in Actis Sanctorum Aprilis. *k*)

IV) In *laudem ecclesiae sancti Isidori.* Init.

Christo Regi gloriae concinamus iugiter.

Exstat in Vita Isidori, *l*) quae Ildefonso tribuit. *m*)

IX.

DONVS. DCLXXIX.

Pontifex Romanus electus ante XXVI. Junii A. DCLXXVII. obiit A. DCLXXIX. d. XIII. Martii. *a*) *Epitaphium*, quod Boni nomine *Honorio Papae* scriptum, forte Doni esse coniicit Daniel PAPEBROCHIVS. *b*)

e) vid. Joh. MARIANA de rebus Hispanicis lib. VI. c. 10, & Aubertus MIRAEVS Schol. ad Juliani loc. cit. *f*) loc. cit. *g*] loc. cit. *h*] Vid. TRITHEMIVS n. LV. de Script. Eccles. *i*] Cap. X. *k*] Tom. I. pag. 350. *l*] loc. cit. *m*] vid. Acta Sanctorum l. c. quae tamen Ildefonso carmen abjudicant in not. d. pag. 351.

IX. *a*) vid. Catalogus Pontificum editus a PAPEBROCHIO. *b*) in Conatu Chronico Historico ad Catalogum Pontificum P. I. n. LXXII. Annot. 3. in Propylaeo ad Acta Sanctorum Maji pag. 97. E.

A. C.
DCXXCII.

X.

AVDOENVS.

Ita appellat SIGEBERTVS Gemblacensis. *a*) AVDOEMVM nominat Laurentius SVRIVS. *b*) DADONEM etiam vocari notat SIGEBERTVS Gemblacensis. *c*) Natione Gallicus frater Adonis Monachi.. *d*) Episcopus Rotomagensis. *e*) Creatus anno tertio Clodovei Francorum Regis, Christi DCXLVI. d. XIV. Maii. *f*) Claruit temporibus Constantini Imperatoris filii A. DCLX. *g*) A. DCL. Cabilonensi concilio, anno DCLVIII. privilegio libertatis monasterio S. Dionysii concesso subscripsit. Anno Clotarii III. Regis quarto, Christi DLXIV. privilegium libertatis monasterio Corbeiensi concessum signavit. A. DCLXXXII Ansbertus Episcopus, Andoëmi successor Rotomagensi concilio praefuit. *h*) Itaque A. DCLXXXII non amplius in vivis fuit Audoënus. Obiit, si fides habenda Caveo, *i*) A. DCLXXXIII. Obiit anno Theodorici Francorum Regis sexto [h. e. Christi DCLXXII. vel DCLXXIII.] non

X. *a*) de Script. Ecc. c. 58. *b*) de probatis Sanctorum Historiis Tom. III. d. 8 Jan. *c*) loc. c. *d*) vid. Joh. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccles. n. CCXXXIV. *e*) vid. SIGEB. Gembl. loc. cit. *f*) vid. Aub. MIRAEI Auct. de Script. Eccles. n. CLXIII. *g*) vid. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccl. n. CCXXXIV. *h*) vid. Aub. MIRAEVS l. c. *i*) de Scriptor. Eccles. pag. 382. edit. Genev.

non decimo sexto, ut corrupte apud Surium legitur, sed vigesimo quarto Augusti, ut monet Aub. MIRAEVS. *k*) Obiisse vero nonagenarium, cum annum episcopatus quadragesimum quartum ageret, dicit idem MIRAEVS. *l*) Si quod Miraeus habet creatus est episcopus A. DCXLVI, obiisse dicendus Audoënus A. DCXC. Fallitur ergo vel in Scholio, vel in Auctario. A. C. DCXXXII.

Scripsit Carmen de *SS. Medardo & Gildardo*, quorum prior Noviomensis, posterior Rothomagensis Episcopus fuit, insertum Laurentii SVRII de probatis Sanctorum Historiis Tom. III. *m*)

XI. DCXC.

JVLIANVS.

Episcopus Toletanus. *a*) Anno tertio Egicanis Principis pridie nonas Martii aera DCCXXIIX [A. Christi DCXC] diem vitae clausit extremum. *b*) Non ergo claruit sub Marciano Imperatore Ao. CCCCL. ut habet TRITHEMIVS. *c*) Scripsit librum carminum diversorum, in quo sunt *Hymni, Epitaphia*, atque de diversis causis *Epigrammata* numerosa. *d*)

k) Schol. ad Sigeb. Gembl. de Script. Eccles. cap. 58. *l*) in Auctar. de Scriptor. Eccles. n. CLXXIII. *m*) ed. Colon. 1572. d. VIII. Junii pag. 565.

XI. *a*) Vid. FELICIS Appendix ad Ildefonsum de Script. Eccl. & SIGEB. Gemb. de Script. Eccles. cap. 56. *b*) vid. FELIX l. c. *c*) de Scriptor. Eccles. n. CLXX. *d*) vid. FELIX l. c.

A. C. DCXC.

XII.

CRESCONIVS.

Episcopus Africanus. Claruit circa annum DCXC. *a)* Descripsit *bella & victorias*, quas Johannes Patricius, a Leontio Imperatore in Africam missus, *de Saracenis* reportavit, versibus hexametris; quod opus interiit. *b)*

SEC. VII.

XIII.

LVTINGVS.

Discipulus Bedae senioris monachi Lindisfarnensis. *a)* Scripsit *Epitaphium* B. *Bedani* presbyteri. *b)* Hexametr. Initio: *Hoc Christi famuli Bedani membra sepulcro.*

SECVLVM OCTAVVM.

DCCIX.

I.

ALDHELMVS.

ADELMVS dicitur a SIGEBERTO Gemblacensi *a)* qui duos ex uno Adelmo perperam facit. ALTHELMVS appellatur ab ANONYMO Mellicensi, *b)* ab aliis ALDELMVS, ADELHELMVS, ALTELMVS, ANTHELMVS, ALDELINVS. *c)*.

Durotellus, seu Bladunius. Kenredi filius &

XII. *a)* Vid. Gvil. CAVEVS in Hist. litt. Script. Eccl. ed. Londin. 1688. pag. 469. *b)* vid. Idem l. c.

XIII. *a)* vid. Joh. MABILLONI Anal. vet. Tom. IV. edit. Paris. 1685. pag. 521. *b)* Exstat l. c.

I. *a)* de scriptor. Eccles. cap. 66. & cap. 132. *b)* de Script. Eccles. cap. XXX. *c)* v. Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 40. a.

& Inae Visi Saxonum vel occidentalium Anglorum regis ex patre nepos. *d*) Abbas Malmesburiensis creatus A. DCLXVI, *e*) episcopus Schireburnensis A. DCCV. Ex hac vita migravit A. DCCIX. *f*) A. C. DCCIX.

Scripta eius poetica haec reperiuntur.

I. *Praefatio* libri carminici de laude virginum ad Maximam Abbatissam versu hexametro, initio: *Metrica tirones nunc promant carmina castos.* Hoc carmen triginta sex alios versus exhibet, ita ut idem semper resultet, primus si recto ordine, ultimus si retrogrado, acrostichus si descendendo, telostichus si ascendendo decurras. Exhibet carmen Joh. PITSEVS in libro de illustribus Angliae scriptoribus ed. Paris. 1619. *g*) & Bibliotheca Maxima Patrum ed. Lugduni 1677. *h*)

II. Liber de *laude Virginum*, versu hexametro, initio: *Omnipotens genitor mundum ditione gubernans.* Evulgatus a CANISIO A. 1608. *i*) & in Bibliotheca Maxima patrum Lugduni 1677. *k*) Excerptum ex hoc libro

d) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. I. num. LXXXIII. pag. 83. *e*) v. ALFORDVS in Annalibus Ecclesiae Anglicanae apud Godofr. HENSCHENIVM in Commentario de S. Aldhelmo num. IV. in Actis Sanctorum Maji Tom. VI. d. XXV. Maj. pag. 78. F. *f*) vid. HENSCHENIVS loc. c. *g*) p. 117. *h*) Tom. XIII. p. 3. A. *i*) v. Aub. MIRAEVS Schol. ad Sigebertum de Scriptor. Eccles. cap. 132. *k*) loc. c.

A. C. DCCIX. habent Acta ordinis Benedict. Sanctor. *l*) Hunc librum ex MS. Oxoniensi emendat Jo. Frid. GRONOVIUS cap. 15. & 20. observat. Ecclesiast. *m*) Illustravit eum observationibus quibusdam Caspar BARTHIVS. *n*)

III. De *octo principalibus vitiis*, versu hexametro, Initio: *Digestis igitur Sanctorum laudibus almis*. Exstat in Henrici CANISII Antiquae Lectionis Tom. V. *o*) & in Bibliotheca maxima Patrum Lugduni 1677. *p*)

IV. *Aenigmata*, versu hexametro. Eorum primus prologus est metricus, initio: *Arbiter aetherio iugiter qui regmine sceptra*. Prologus est acrostichus exhibens has voces: *Aldhelmus cecinit millenis versibus odas*. Ipsa aenigmata incipiunt: *Altrix cunctorum quos mundus gestat in orbe*. Divisus est aenigmatum liber in Tetrasticha XX, Pentasticha XIV, Hexasticha XIII, Septenis versibus comprehensa XIX, octonis X, novenis XI, denis & pluribus XIII. In summam collecti versus aenigmatum nonnisi DCCLV. sistunt, unde integrum hodie non amplius superesse opus conjicitur, quod tamen adhuc SIGEBERTI Gemblacensis aevo supererat. *q*) Aenigmatum versus mille citat & Joh.

BA-

l) Tom. I. p. 42. *m*) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 716. *n*) Adverf. lib. XLV. cap. X. lib. XIV. cap. VIII. col. 768. *o*) v. Valerii ANDREAE Biblioth. Belgica edit. Lovan. 1643. pag. 346. *p*) Tom. XIII. p. 19. *q*) v. SIGEBERTVS de Script. Ec. c. 132.

BALEVS, r) sed forte non vidit. Aenigmata illa pluribus versibus aucta in lucem emittere voluit LABBEVS. s) Excusa sunt Basileae 1557; t) notis illustrata per Martinum Antonium DELRIO Mogunt. 1601. 12. u) & in Bibliotheca Maxima Patrum ed. Lugduni 1677. w) Ad Aenigmata Aldhelmi observationes dedit Caspar BARTHIVS. x) A. C. DCCIX.

V. De *vita monachorum* versus elegiaci initio: *Quid deceat monachum vel qualis debeat esse*; exstant manuscripti in Bibliotheca Roberti Cottoni Caligula A. XI. 3. y) Exstat & ἀνονύμως ibidem Vespasianus D. XIX. 3. z)

VI. De *metrorum generibus* lib. I. initio: *Aonio rediens deducam vertice.* aa) Aldhelmi de *arte metrica* scriptum exstat inter libros manuscriptos Isaaci Vossii n. 294. ab)

VII. De *laude Sanctorum* liber I. initio: *Metrica si libet.* ac) Hexametro carmine scriptus fuit, quod ex fragmentis colligitur, quae exhibentur ab AIMONIO Floriacensi in sermone de S. Benedicto & leguntur in Bi-

N 5 blio-

r) Script. Britann. pag. 84. s) vid. FABRICII B. L. l. c. not. [t] t) v. Christoph. HENDREICH Pandectae Brandenb. p. 40. a. u) v. FABRICII Bibl. Lat. ed. cit. p. 716. w) Tom. XIII. pag. 23. x) Adversar. L. XXVI. c. 29. & L. LVIII. c. I. y) v. Thomae SMITHI Catalogum p. 34. z) v. SMITHI Catalogus pag. 115. aa) v. Joh. BALEVS de Scriptor. Britann. p. 84. ab) vid. Catalogos manuscriptorum Angliae & Hiberniae T. II. p. 68. n. 2619. ac) v. BALEVS l. c.

A. C. DCCIX. bliotheca Floriacensi per Joh. a BOSCO Lugduni 1610. *ad*)

VIII. Scripsit & *Dialogum meretricum* lib. I. Puto legendum esse *metricum*. *Hymnos* & *odas* lib. I. *Carmina* diversi generis lib. I. *ae*]

IX. Die quadam cum in regina urbium *Apostolorum* Ecclesiam ingrederetur, ad *laudem eorum* edidit versus, quorum initium:

Hic celebranda rudis florescit gloria templi.
quos inseruit monachus quidam Malmesburiensis vitae S. Aldhelmi. *af*]

X. *Monosticha* Columbani Aldhelmo quibusdam tribuuntur. *ag*]

Prodierunt cum aenigmatibus Mogunt. 1601: 12. *ah*]

XI. Versus in *laudem solis*, quaestiones *aenigmatum* rhetoricae artis, Epigrammata ex libro Ouidii Nasonis de *somnio* quod viderat. Item ejusdem ex libro Metamorphoseon *Actaeon* in cervum, & alia carmina exstant Lipsiae in Bibliotheca senatus manuscripta. *ai*]

Ad varios Aldhelmi versus observationes dedit Jo. Fried. GRONOVIVS in observationibus in

ad) pag. 292. & 293. *ae*) v. BALEVS l. c. *af*) Cap. II. n. 11. in Actis Sanctorum Maii Tom. VI. d. XXII. Maii pag. 86 D. E. *ag*) v. FABRICII Bib. Lat. ed. cit. pag. 685. *ah*) v. FABRICIVS l. c. p. 716. *ai*) vid. Jo. A. FABRICII Bibl. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 299.

in scriptores Ecclesiasticos. *ak*) Erat tamen A. C. carmine quam prosa Latine & Graece do- DCCIX. ctissimus, ingenio & sermone nitidus, atque in edendis Poematibus Coelio Sedulio vati, ut testes sunt Bostius & Bedas, per omnia simillimus. Ita sentit Joh. BALEVS. *al*) Non vacat nunc consulere Bostium & Bedam. Crediderim vero eos non facere Sedulio Aldhelmum similem, nisi in eo, quod librum de virginitate geminato opere, prosa & metro scripsit, qua in re socios habent SIGEBERTVM Gemblacensem *am*) & Anonymum Mellicensem. *an*)

Speciminis loco dabo versus de *Cucuma* inter aenigmata septenis versibus comprehensa n. IX. ut, qui vocis verum significatum ignorant, edoceantur:

Credere quis poterit tantis spectacula causis
Temperet, & fatis morum contraria fata?
Ecce larem, laticem quoque gesto in viscere ventris,
Nec tamen undantes vincunt incendia lymphae,
Ignibus haut tetris siccantur flumina fontis:
Foedera sed pacis sunt flammas inter & undas.
Malleus in primo memet formabat & incus.

II.

ak) ed. Daventr. 1651. cap. V. p. 54. c. VIII. p. 85. c. XV. p. 154. sqq. c. XX. p. 211. sqq. c. XXIII. pag. 252. sqq. *al*) Scriptor. Britann. Centur. I. num. LXXXIII. pag. 83. *am*) de Script. Eccles. cap. 66. *an*) cap. XXX.

A. Æ. II.

DCCXXX. *FELIX.*

Crolandiensis in Merciorum provincia natus. *a*) Crolandiae Benedictinorum monachorum institutis se adstrinxit. *b*) Claruit A. DCCXXX. *c*) vel DCCXV. notante CAVEO. *d*) Congessit quaedam *carmine* teste BALEO. *e*) Inter suos synchronos rhetor ac *poeta* ignobilis declaratus fuit. *f*)

III.

DCCXXXIV *TATHWINVS.*

Mercius, Monachus Breuntonensis Benedictinus, Archiepiscopus Cantiorum; Obiit eodem, quo Bedas, anno DCCXXXIV. *a*) Scripsit hexametris versibus:

I.] *Aenigmaton* lib. I.

II.] *Carmina* varii generis lib. I. *b*)

IV.

DCCXXXV. *BEDA.*

Monachus & Presbyter Anglicae Provinciae, *a*) monasterii sanctorum Petri & Pauli Apostolorum ordinis S. Benedicti. *b*) Floruit sub Leone Papa. *c*) Obiit A. DCCXXXIV.

II. *a*) vid. Joh. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. I. n. C. pag. 92. *b*] vid. BALEVS l. c. *c*] vid. BALEVS l. c. *d*] de Scriptor. Eccles. ed. Genev. pag. 408. *e*] loc. c. *f*] vid. BALEVS loc. cit.

III. *a*] vid. Joh. BALEVS Script. Britann. Centur. II. n. III. pag. 98. *b*] vid. BALEVS l. c.

IV. *a*] vid. HONORIVS Augustodunensis de Script. Eccles. Lib. IV. cap. I. *b*] vid. TRITHEMIVS de Script. Eccles. n. CCXLII. *c*] vid. HONORIVS l. c.

XXXIV. *d*) A. DCCXXXII. indict. XV. aetatis suae anno LXXII. pridie calend. Junii mortuum esse Bedam, tradit TRITHEMIVS. *e*) A. DCCXXXV. rectius Bedam obiisse tradunt ROGERVS Hovedemus, Chronologiae Saxonicae conditor, Bedae Historiae Ecclesiasticae subjunctus, SIMEON Dunelmensis, Thomas STVBBIVS. Testatur enim CVTHBERTVS, qui Bedae morti interfuit, eum VII. cal. Junii die Ascensionis Dominicae mortuum esse, quae temporis nota, non nisi anno DCCXXXV. convenit. *f*) A. C. DCCXXXV

Scripsit.

I.] Librum de *arte metrica*, *g*) qui exstat in operibus BEDAE. *h*) Excerpta ex hoc libro de metrorum generibus praefixa sunt hymnis ecclesiasticis per Georg. CASSANDRVM vulgatis *i*).

II.] Carmen de *Justini Martyrio*; quod exstat operibus BEDAE. *k*]

III.]

d] vid. Historiae Anglicae a Bedae coeptae Continuator & MATTHAEVS Westmonasteriensis apud Aubertum MIRAEVM *Schol. ad Honorii de Scr. Eccl. lib. IV. c. 1.* it. SIGEBERTVS Gembl. de Script. Ecclef. c. 68. Quibus adstipulantur Joh. BALEVS Script. Britann. Cent. II. num. 1. pag. 97. & Joh. PITSEVS de illustribus Angliae Scriptoribus pag. 139. n. 101. *e*] l. c. *f*] vid. CAVE de Script. Ecclef. ed. Genev. pag. 402. *g*] vid. BEDA apud *Sigebertum l. c.* *h*] edit. Basileae 1563. Tom. I. col. 34. *i*] in Cassandri operibus edit. Paris. 1616. pag. 160. *k*] Tom. III. col. 367.

A. C. DCCXXXV. III.] *Hymnos* diverso metro sive rithmo. *l*] Hoc initio:

Primo Deus globum;

eos gaudere vult Trithemius. *m*] Vide eos in Bedae operibus. *n*] Eorum aliquos edidit CASSANDER in Hymnis ecclesiasticis. *o*]

IV.] *Vitam S. Gutbberti* heroico metro. *p*] Inserta est Actis Sanctorum Ord. S. Benedicti. *q*]

V.] *Carmen* insertum Ephemeridi Bedae, cujus initium:

Quid subjecta ferat cognosces pagina, Lector &c.

Legitur in operibus BEDAE. *r*]

VI.] *Martyrologium* carmine heroico legitur in eadem Ephemeri, *s*) quod tamen WANDELBERTI Monachi Prumiensis esse, observant eruditi. *t*)

VII.] *Anni distributionem*, quae versibus expressa exstat ibid. *u*)

VIII.] *Tetrasticha adscripta cuique mensi* in BEDAE de elementorum ratione computo sive embolismo. *x*)

IX.] *Praefationem* libro de *rerum natura* prae-

l] vid. BEDA apud *Sigebertum l.c.* *m*] de S.E. n. 242. *n*] Tom. I. col. 476. *o*] vid. Opera CASSANDRI edit. Paris. 1616. pag. 195, 206, 239, 244, 254, 263, 266, 274, 280, 281, 293. *p*] vid. BEDA apud *Sigebertum l.c.* *q*] edit. Parisiis 1669. Sec. II. pag. 915. *r*] Tom. I. col. 227. *s*] l.c. pag. 243. *t*] vid. CAVE Hist. litt. Script. Eccles. pag. 544. edit. Londin. 1688. *u*] l.c. pag. 266. *x*] vid. Opera BEDAE ed. Basil. 1563. Tom. I. pag. 255.

praefixam, quae carmine elegiaco scripta legitur in Operibus. *y)* A. C. DCCXXXV

X.] *Carmen hexametrum*, quod claudit librum de rerum natura. *z)*

XI.] *Epigrammatum* librum heroico metro, sive elegiaco scriptum. *aa)*

XII.] De *Miraculis Cuthberti* lib. I. Init.

Multa suis Dominis fulgescere. ab)

XIII.] *Hymnum* s. carmen elegiacum in *laudem Ethelredae* reginae, cujus initium:

Alma Deus Trinitas, qui secula cuncta gubernas.

Exstat insertum ex BEDAE lib. IV. cap. 20, Historiae monasterii Elyensis auctore THOMA Monacho Elyensi. *ac)*

XIV.] *Hymnos de anno* libr. I. Init.

Bisseno mensis vertigine volvitur annus. ad)

XV.] Bedae nostri nomen prae se fert *Cuculus* sive Eclogae II. quarum prima de *conflictu veris & hyemis*, secunda de *morte cuculi* agit. Prodiit poema cum Ovidii amatoriis. *ae)* Prior incipit:

Conveniunt subito cuncti de moribus altis.

Posterior:

Plan-

---

y] edit. cit. T. II. pag. 1. *z*] l. c. pag. 49. *aa*] vid. BEDA apud *Sigebertum de Scr. Eccl. cap. 68.* *ab*] vid. Joh. BALEVS de Script. Britann. ed. Basil. 1557. pag. 96. *ac*] lib. I. c. XXXIII. in *Actis Sanctorum Junii Tom. IV. pag. 516.* *ad*] Vid. Joh. PITSEVS de illustribus Angliae Scriptor. ed. Paris. 1619. pag. 137. *ae*] edit. Frft. 1610. pag. 190.

A. C. DCCXXXV *Plangamus cuculum, Daphnis dulcissime nostrum.*

Ut non inelegans esse carmen appareat, en seriem quorundam versuum:

Collibus in nostris erumpant germina laeta,
Pascua sit pecori requies et dulcis in arvis,
Et dulces rami praestent umbracula fessis,
Uberibus plenis veniantque ad mulctra capellae,
Et volucres varia Phœbum sub voce salutent.

XVI.] Bedae presbyteri hymnus de *circulo magno* exstat inter codices MSS. quos Bibliothecae Bodlejanae donavit Kenelmus Digbaeus. *af*)

XVII.] Paschasii RADBERTI carmen posterius de corpore & sangvine Domini BEDAE rectius tribui conjicit Joh. Albertus FABRICIVS. *ag*)

XVIII.] Carmen de *Psalmo CXXII.* Hexametrum, initio: *Laudate altithronum pueri laudate Tonantem;* Exstat inter Walafridi Strabi carmina in Bibliotheca Max. Patr. *ah*)

V.

ACCA.

Episcopus Hagustaldensis. *a*) Obiit A. DCCXL.

af] n. 81. inter codices Bibliothecae Bodlejanae n. 1682. vid. Catalogus MSS. Angliae & Hiberniae p. 81. *ag*] in Biblioth. Latina ed. 1712. pag. 717. *ah*] Tom. XV. p. 223. B.

V. *a*] vid. BALEVS Script. Britann. Cent. I. n. XC. pag. 87.

DCCXL. peractis in Episcopatu 24. annis. b) Scripsit variorum *carminum* inprimis *ecclesiasticorum* librum unum. c) A. C. DCCXL.

VI.

BONIFACIVS. DCCLV.

Scotus, a) aut Anglo-Saxo, b) Monachus ordinis S. Benedicti, Presbyter, a Gregorio I. Papa ordinatus Episcopus Moguntinensis, a Gregorio III. Archiepiscopus & Primas Germaniae dictus. Mortuus A. DCCLV. Indict. VIII. Episcopatus Ao. XXXVI. Nonis Junii. c) Ao. DCCLIV. habet Guil CAVE. d) Scripsit

I.] *Carmina* aliqua, inserta Epistolis Bonifacii in Biblioth. magna Patrum Paris. MDCLIV. e)

II.] De *virtutibus & vitiis* carmine librum unum teste Joh. PITSEO. f)

VII.

CVTHBERTVS. DCCLX.

Magesetus, a) Episcopus Herefordensis,

O de-

b] BALEVS l. c. c] vid. PITSEVS de illustribus Angliae Scriptoribus pag. 141.

VI. a] Vid. Joh. TRITHEMIVS de Script. Ecclef. n. CCXLIV. b] vid. Aub. MIRAEVS in Auctar. de Scriptor. Ecclef. n. CCXV. c] vid. TRITHEMIVS l. c. d] de Scriptoribus Ecclef. pag. 409. edit. Genev. e] Tom. XVI. pag. 49, 62, 62, 71, 91, 107. f] de illustribus Angliae Scriptoribus pag. 152.

VII. a] vid. Joh. BALEVS Scriptor. Britan. Cent. II. n. XIV. pag. 108.

A. C. deinde Archiepiscopus Cantuariorum. *b)*
DCCLX. Mortuus A. DCCLX. *c)* Scripsit
I.) *Sacrorum Epigrammaton* librum I.
II.) Diversi generis *carmina* lib. I. *d)*

VIII.

CYPRIANUS.

Presbyter sub Petronace Abbate in Cœnobio Casinensi monachus factus. *a)* Claruit temporibus Leonis, Constantini & Hirenes Imperatorum. *b)* Virebat A. C. DCCLX teste Joh. Baptista MARO. *c)* Scripsit Hymnum de B. *Benedicti Miraculis* in ejus festivitate cantandum, *d)* qui adhuc servatur in Bibliotheca Casinensi, tali exordio:

Aureo solis radio perennis &c.

teste Arnoldo WIONE. *e)*

DCCXX. ## IX.

PAULUS.

Warnefridi & Theodolindæ filius, cognomento WINFRIDUS *a)* Natione Italus, *b]* vel Longobardus. *c)* Primum Diaconus Aqui-

b] vid. BALEUS l. c. *c]* vid. BALEUS l. c. p. 109.
d] Vid. BALEUS l. c. p. 108.

VIII. *a]* vid. PETRUS Diaconus de Viris illustribus Casinens. c. VII. *b]* vid. PETRUS l. c. *c]* in Annot. ad Petri l. c. *d]* vid. PETRUS l. c. *e]* libr. Lignum Vitae apud *Marum l. c.*

IX. *a]* vid. MIRAEUS Schol. ad Sigebert. Gembl. de Script. Eccles. cap. 80. *b)* vid. SIGEBERTUS de Script. Eccl. cap. 80. *c)* vid. MIRAEUS l. c.

quilejensis, *d)* deinde Desiderii, ultimi Longobardorum regis, Notarius vel Cancellarius. *e)* Victo rege suo inter nobiles captivos a Carolo M. Imperatore abductus magno in honore propter prudentiam & eruditionem variam aliquamdiu fuit: *f]* Postea ob suspicionem quandam in Diomedaeam insulam est relegatus. Inde ad Arichim Beneventanum principem, Desiderii regis generum profugit *g)* Eo defuncto monachum in Casino monte induit sub Theodimario Abbate ordinis Benedicti. *h)* Fuit temporibus Caroli M. Imperatoris. *i)* Claruit Anno DCCLXXX, narrante Joh. TRITHEMIO. *k)* A. C. DCCXXC.

Scripsit

I.] *Hymnos* plures diverso metro libr. I. quorum aliqui exstant in CASSANDRI Hymnis Ecclesiasticis, *l)* speciatim hymnos *S. Johannis Baptistae*, sanctique *Benedicti*. *m)*

II.] *Vitam S. Scholasticae* Virginis versibus elegiacis reciprocis, editam Anno MDXC. Romae cum poematibus Prosperi MARTI-

d) v. PETRVS Diaconus de Viris illustr. Casinens. c. VIII. TRITHEMIVS de Script. Eccles. n. CCLIII. *e)* vid. PETRVS & TRITHEMIVS ll. cc. *f)* vid. SIGEBERTVS *Trithemius* & MIRAEVS ll. cc. *g)* vid. MIRAEVS l. c. *h)* vid. SIGEBERTVS Gemblacensis de S. E. cap. 80. PETRVS l. c. & TRITHEMIVS l. c. *i)* vid. PETRVS l. c. *k)* de Script. Eccles. num. CCLIII. *l)* vid. CASSANDRI opera pag. 261. *m)* vid. PETRVS Diaconus de Viris illustribus Casinens. cap. VIII.

A. C. NENGI, *n*] in Actis Sanctorum ord. S. Be-
DCCXXC. nedicti. *o*]

III] Aliud de *S. Scholastica* carmen versibus elegiacis reciprocis. Init:

O Benedicta soror benedicti numine Christi.

Legitur in Arnoldi WIONI Ligno Vitae; *p*] Actis Sanctorum ordinis S. Bedicti. *q*]

IV] Composuit etiam Paulus in *laudem S. Benedicti* versus elegiaco metro digestos, teste PETRO Diacono: *r*] qui fortasse non differunt a *Vita S. Benedicti* metrice libr. I. auctore Paulo cujus meminit TRITHEMIVS; *s*] Quae typis excusa Anno MDXC Romae cum poematibus Prosperi MARTINENGI. *t*]

V] Versus ad *Carolum Imperatorem. u*]

VI] Versus ad *Arichem Beneventanum* principem. *x*]

VII] Versus de *Miraculis S. Benedicti*, non deperditos, ut vult Gvilielmus CAVEVS, *y*] sed superstites in Historia Longobardorum. Elegiaco metro sunt scripti. Init:

Ordiar unde tuos sacer o Benedicte triumphos.

Eos sermoni suo de S. Benedicto inseruit AYMOINVS Floriacensis, quo in leguntur. *z*]

VIII.

n) vid. MIRAEI Schol. ad Sigeberti de Scr. Ecc. cap. 80. *o*) Tom. I. pag. 42. *p*) d. 10. Februarii. Vid. MIRAEI Scholion l. c. *q*) Tom. I. pag. 44. *r*) l. c. *s*) de Script. Eccles. n. CCLIII. *t*) vid. Auberti MIRAEI Scholion ad Sigeb. cap. 80. de S. E. *u*) vid. PETRVS Diaconus l. c. *x*) vid. PETRVS l. c. *y*) de Scriptor. Eccles. pag. 495. edit. 1688. *z*) vid. Bibliothecam Floriacensem Joh. a BOSCO edit. Lugduni 1605. pag. 284.

VIII] Hymnum, qui singula *S. Benedicti miracula* continet, metro Jambico Archiloico scriptum. Init. A. C. DCCXXC.

Fratres alacri pectore.

Legitur in sermone AYMOINI de S. Benedicto, inserto Joh. a BOSCO Bibliothecae Floriacensi. *aa*]

IX.] *Vitam Mauri*, editam cum poëmatibus Prosperi MARTINENGI Romae MDXC. *ab*]

X.] *Universas Lectiunculas a principio mundi usque ad suam aetatem* una cum *annali computo* rhytmice composuit. *ac*]

XI.] Hymnum in *honorem S. Joannis Baptistae*, qui incipit: *Ut queant laxis.* in Ecclesia Romana hodienum decantari solitus. *ad*]

X. DCCC.

FERIVS HILPERICVS.

HILPERICVS dictus ab Olao BORRICHIO, *a*) HELPERICVS a Caspare BARTHIO. *b*) Vixit tempore Caroli M. Imperatoris & Leonis Pontificis A. C. DCCC. ut testatur scriptum Hilperici. Composuit epos de *congressu Caroli M. & Leonis* Pontificis, *c*) versu Hexametro. Init.

aa) pag. 288. *ab*) vid. MIRAEI Scholion ad loc. cit. Sigeberti. *ac*) v. PETRVS Diaconus de Viris illustr. Casinens. cap. VIII. *ad*) vid. Gvil. CAVE de Scriptor. Eccles. edit. Genevens. pag. 419.

X. *a*) Diss. de Poetis pag. 84. 85. *b*) Adversar. libr. XLVI. cap. II. col. 2121. *c*) vid. BORRICHIVS l. c. & BARTHIVS l. c.

A. C. DCCC. *Rursus in ambiguos gravis admonet anchora calles.* d)

Animadversiones in hoc epos dedit *Caspar.* BARTHIVS. e)

SECVLVM NONVM.

DCCCIV.

I.

PAVLINVS.

AUstriacus, a) Episcopus Aquilejensis sub A. Chr. DCCXCIV, b) aut potius A. DCCLXXVI, indicante CAVEO. c) Obiit A. DCCCIV. III Non. Januar. ut ex Monumentis Ecclesiae narrat Philippus FERRARIVS. d) Scripsit *Hymnos sacros*, teste WALAFRIDO STRABONE, e) qui indice Gvil. CAVEO f) interierunt.

DCCCIV.

II.

ALCVINVS.

FLACCVS ALCVINVS vocatur ab Auberto MIRAEO, a) ALCVINVS S. ALBINVS a SIGEBERTO Gemblacensi b) & TRITHEMIO. c) Anglus. d) Bedae discipulus. e) Eboraicae civitatis Dia-

d) vid. BARTHIVS l. c. e) Adverf. libr. XLVI. c. II.

I. a) vid. Gvil. CAVE de Script. Eccles. pag. 419. ed. Genev. b) vid. Aub. MIRAEI Auctarium de Scriptor. Eccles. n. CCXXV. c) l. c. d) in Catalogo Sanctorum Italiae apud *Miraeum l. c.* e) de rebus Eccles. cap. 25. f) Hist. litt. Script. Eccles. pag. 495. edit. 1688.

II. a) Schol. ad Honor. de Script. Eccles. lib. IV. c. 2. b) de Script. Eccles. cap. 85. c) de Script. Eccl. n. CCLI. d) vid. HONORIVS Augustodunensis de Scriptor. Eccles. lib. IV. cap. 2. e) vid. TRITHEMIVS loc. cit.

Diaconus, Magister Caroli Imperatoris. *f*) Abbas Monasterii S. Martini apud Turo- nes. *g*) Claruit A. DCCLXX. *h*) Anno DCCCIV vivere desiit. *i*) Carmine excel- lens & prosa salutatur a Joh. TRITHEMIO. *k*) Scripsit. A. C. DCCCIV.

I.] De *Vita & rebus gestis S. Wilibrordi*, Episcopi Traiectensis, libros duos, quorum secundus carmine conscriptus exstat in Henr. CANISII Antiqu. Lect. Tom. VI. *l*) in Actis Sanct. Ord. S. Bened. *m*)

II.] *Elegia in S. Wilgium*, parentem S. Wilibrordi, exstat in CANISII Lect. Antiqu. Tom. VI.

III.] Poemata duo hexametra I. *In hoc quinque libri retinentur Codice Mosis.* II. *Dum primus pulchro fuerat homo pulsus ab horto*, quae continent *commendationem lectionis sacrae Scripturae, enumerationem & argumentum librorum sacrorum utriusque Testamenti*, evulgata sunt a Petro LAMBECIO in Comment. de Bibl. Caesar. Vindobon. *n*)

IV.] Ad Abbatem *Radonem* Distichon hexametrum, initio: *Noli quaeso pater munuscula spernere nostra.* legitur in Petri LAMBECII Comment. de Biblioth. Caesar. Vindobon. *o*)

O 4 V.]

f) vid. HONORIVS l. c. *g*) vid. TRITHEMIVS l. c. *h*) vid. idem l. c. *i*) vid. MIRAEVS loc. cit. *k*) de Script. Eccl. num. CCLI. *l*) pag. 349. *m*) Secul. III. Part. I. pag. 618. *n*) lib. II. c. V. pag. 403. *o*) lib. II.

A. C. DCCCIV.

V.] Hymnus de S. *Vedasto* sapphicus exstat in Petri LAMBECII Comment. de Biblioth. Caesar. Vindob. *p*) Initio: *Christe Salvator hominis ab ore.*

VI.] Epigrammata tria Elegiaca in *honorem S. Vedasti* vide in Petri LAMBECII Comment. de Bibl. Caes. Vindobonens. *q*)

VII.] Versus de *Ecclesiā S. Liutgeri* hexametri. Init.

Hic pater egregius meritis Bonifacius almis.
Inserti sunt Vitae S. Liutgeri autore ALTFRIDO. *r*)

VIII.] Hymnorum de *S. Richario* specimen inseruit HARIVLFVS in Vita S. Angilberti abbatis. *s*)

IX.] *Epitaphium*, quod *sibi ipsi* scripsit Alcuinus, insertum vitae Alcuini auctore Anonymo. *t*)

X.] De *Pontificibus & Sanctis Ecclesiae Eboracensis*, poema Autore Flacco Alcuino hexametrum, initio:

Christe Deus, summi virtus, sapientia patris.
exstat inter Historiae Britannicae, Saxonicae,

---

c. V. pag. 412. *p*) lib. II. c. V. pag. 413. *q*) libr. II. c. V. pag. 414. *r*) lib. I. cap. 3. n. 17. in Actis Sanctorum Martii Tom. III. pag. 646. in Actis Sanctor. Ordin. S. Bened. Sec. IV. Part. II. pag. 24. *s*) in Actis Sanctor. Ord. S. Bened. Secul IV. Part. II. pag. 117, 118. *t*) in Actis Sanctorum Ordin. S. Benedict. Secul. IV. Part. I. pag. 161.

cae, Anglo-Danicae Scriptores XV. opera Thomae Gale editos. *u*) A. C. DCCCIV.

Scripsit Alcuinus carmine heroico librum de Pontificibus & Sanctis Ecclesiae Eboracensis. Hoc poema, versus 1658 continens, ex Codicibus MSS. Remensi, & S. Theodorici prope Remos, a Johanne Mabillonio ad se transmissum publici juris fecit Thom. Galeus Rer. Angl. Script. Tom. III. pag. 703. Ita loquitur Gvil. CAVEI Hist. Litter. Script. Eccles. Pars altera *edit. Genev.* 1699. *P.* 149. *a.* quae sine dubio entia praeter necessitatem multiplicat, dum eadem pagina columna posteriori singulari in paragrapho dicit: Anonymus, gente Anglus, Alberti Archiepiscopi Eboracensis discipulus, non infimi subsellii poëta, claruit circa A. DCCLXXXV. scripsit historiam Anglicam carmine heroico, quo de urbis Eboraci primordiis deque primis ejus Ecclesiae pontificibus ac sanctis agit. Integrum poematium exstat MSS. in codice Monasterii S. Theodorici prope Remos; ex quo partem bene longam extulit Mabillonius act. ord. S. Bened. Saec. III. Part. II. pag. 558.

XI.] De *Cuculo* versus elegiaci: Init.

Plangamus cuculum, Daphnin dulcissime, nostrum

Leguntur in Joh. MABILLONII Anal. veter. Tom. I. *x*) ex codice Elnonensi.

u) Oxonii 1691. pag. 701. *x*) pag. 369.

A. C. DCCCIV.

XII.] De *Aquila*, Episcopo Saltzburgensi versus elegiaci exstant in Joh. MABILLONII Anal. vet. Tom. IV. *y*) Initio: *Per montes, campos Aquilam mea chartula quaere.*

XIII.] De *Gallo* versus hexametri leguntur ibidem. z) In: *Dicta vocatur avis propria cognomine Gallus.*

XIV.] Versus ad *Radonem* Abbatem exstant in Actis Sanctorum Februarii. *aa*)

XV.] *Epitaphium S. Vedasti* legitur in Act. Sanct. Febr. *ab*)

XVI.] *Orationem Dominicam*, *symbolum Apostolorum* & *Canticum Ambrosii & Augustini* carmine edidit teste Joh. BALEO. *ac*)

XVII.] Scripsit de *Martyrio S. Bonifacii* Moguntinensis Archiepiscopi, & de *pago Doccumensi* versu heroico librum unum perhibente Joh. PITSEO. *ad*)

XVIII.] *Carmina* aliquot minora Alcuini evulgata sunt a Stephano BALVZIO Miscell. libr. IV. *ae*)

XIX.) ALTHELMI *monastichа* rectius tribui Alcuino observat Joh. Albert. FABRICIVS. *af*)

III.

ANONYMVS.

Alberti discipulus Scripsit Historiam de *Pon-*

y) pag. 522. *z*) pag. 524. *aa*) Tom. I. pag. 800. *ab*) Tom. I. p. 801. *ac*) Script. Britann. Cent. II. pag. 112. *ad*) de illustr. Angl. Script. edit. Paris. 1629. pag. 162. *ae*) Paris. 1683. pag. 550. 551. *af*) Bibl. Latin. edit. 1712. pag. 685.

Pontificibus & Sanctis Ecclesiae Eboracensis, A. C. versibus hexametris, initio: DCCCIV.

Christe Deus, summi virtus, sapientia patris.

quae legitur in Actis Sanctor. ord. S. Bened. *a*) Confer quae ad Alcuini scriptum X. diximus, patebit Anonymum hunc esse ipsum ALCVINVM.

IV. DCCCIV.

JOSEPHVS.

Alcuini discipulus. Scripsit

I.] *Elogium Ludgeri*, quod insertum ALTFRIDI Actis Ludgeri. *a*)

II.] *Versus* praefixos & suffixos *compendio Commentariorum Hieronymi in Esaiam prophetam*, qui leguntur in Actis Sanctor. ord. S. Benedicti. *b*)

V. DCCCVI.

ERINFREDVS.

Monachus. *a*) Vixit A. DCCCVI. *b*) Scripsit *rythmica*, quorum aliquod ex MS. initio:

Felicitatis Regula
Hac fine semper constitit

vulgatum a BARTHIO, *c*) qui & alia talia ejusdem scriptoris habuit. *d*)

VI.

III. *a*) Secul. III. Part. II. pag. 558.

IV. *a*) in Actor. Sanctor. Ord. S. Benedict. Secul. IV. Part. II. p. 24. *b*) Sec. IV. Part. I. pag. 181.

V. *a*) Vid. Casp. BARTHIVS Adverf. libr. XXXII. cap. XII. col. 1486. *b*) vid. BARTHIVS l. c. *c*) l. c. *d*) vid. BARTHIVS l. c.

A. C.
DCCCXI.

VI.

TVRPINVS.

Tilpinvs aliis. *a*) Archiepiſcopus Remenſis. *b*) Claruit ſub Carolo M. & Ludovico filio A. DCCCXXX ut vult trithemivs. *c*) Sed Joh. Alb. fabricias. *d*) monet Turpino defuncto Carolum M. Wulfarium teſte Frodoardo ſucceſſorum dediſſe A. DCCCXIII, quo Concilium Rhemenſe a Wulfario celebratum. Obiiſſe A. dcccxi. obſervat Gvilielm. cavevs. *e*) Carmine & proſa exercitatum habuit ingenium iudice Joh. trithemio. *f*) Ejus *Hiſtoriae de vita Caroli M. Rolandi*, quae tamen longe iunioris ſcriptoris habetur plurimis, inſerta ſunt carmina cap. XXIV. & XXV. *g*) Cap. xxiv. eſt de *nobilitate & moribus Rolandi* eleg. init.

Non decet hunc igitur vacuis deflere querelis

Verſus Cap. XXV inſerti etiam ſunt elegiaci, init.

Tu patriam repetis nos triſti ſub orbe relinquis.

DCCCXIV.

VII.

CAROLVS M.

Imperator Romanorum & Rex Francorum.

VI. *a*) v. Joh. Alb. FABRICIVS in not. ad Joh. Trithem. de Script. Eccleſ. n. 275. *b*) vid. TRITHEMIVS de Script. Eccleſ. n. 275. *c*) l. c. *d*) not. ad Trithemii l. c. *e*) Hiſt. litt. Script. Eccleſ. edit. Genev. 418. *f*) l. c. *g*) ex Edit. Juſti REVBERI Scriptor. German. pag. 84, 85.

rum, mortuus A. DCCCXIV. V. Kalend. Febr. Scripsit A. C. DCCCXIV.

I.] Litteras metricas ad *Paulum Diaconum* hexametras, initio:

Hic celer egrediens, celeri mea charta volatu;

quarum partem inseruit Joh. Baptista MARVS notis ad Petri Diaconi librum de viris illustribus Casinens. *a*)

II.] Dedicationem ad *Hadrianum Papam*, insertam Petri LAMBECII Commentario de Biblioth. Vindob. Caes. *b*)

III.] *Epitaphium Hadriano Papae.* elegiacum, initio:

Mors cui nil nocuit Christi quae morte peremta est.

quod exstat in petri LAMBECII Comment. de Bibl. Caes. Vindob. *c*) Danielis PAPEBROCHII Conatu Chronico-Historico ad Catalogum Pontificum Romanorum. *d*)

IV.] *Rolandi mortem* versu deploravit, si verus TVRPINVS apud Olaum BORRICHIVM de Poetis diss. p. 85.

VIII. DCCCXIV.

DAGVLFVS.

Vixit tempore Caroli M. Imperatoris, mortuus A. DCCCXIV. Scripsit carmen ad Carolum M. elegiacum, initio:

Au-

VII. *a*) cap. VIII. *b*) libr. II. cap. V. pag. 262. *c*) lib. II. c. V. pag. 265. *d*) Part. I. n. XCVII. Annot. n. 3. in *Propylaeo ad Acta Sanctorum Maii pag. 124. E.*

A. C. *Aurea Davidicos en pingit littera cantus;*
DCCCXIV. quod exſtat in Petri LAMBECII Comment. de Bibl. Caes. Vindob. *a*)

DCCCXX.

IX.

ETHELWOLFVS.

Bernicius, qui & Lupus dicebatur, ex Anglo - Saxonum genere prognatus. *a*) Monachus Lindisfarnenſis. *b*) Claruit A. DCCL ſub Oſvulpho Northumbrorum rege, ut vult BALEVS. *c*) quem Gvil. CAVE caſtigat *d*) noſtrumque A. DCCCXX claruiſſe ſtatuit. Poëta non contemnendus, judice BALEO. *e*) Scripſit.

I.] De *Origine ſui Coenobii* ad Egbertum epiſcopum lib. I. heroicis verſibus. *f*)

II.] De *illuſtribus Monachis* lib. I. verſibus heroicis. *g*)

III.] Super *ſuo ſomnio* libr. I. verſibus heroicis. *h*)

IV.] Alia quaedam *verſibus* heroicis. *i*)

V.] Carmen *de Abbatibus & viris piis coenobii S. Petri in inſula Lindisfarnenſi* exſtat in Actis Sanctorum Ord. S. Bened. *k*)

VI.] Ceciniſſe Ethelwolfum de aliis *Angliae*

VIII. *a*) lib. II. cap. V. pag. 266.

IX. *a*) vid. Joh. BALEVS Script. Britannic. Cent. II. n. XII. pag. 102. *b*) vid. Acta Sanctorum Ord. S. Benedicti Sec. IV. Part. II. pag. 302. *c*) l. c. *d*) Hiſt. litter. Scriptor. Eccleſ. pag. 443. edit. Genev. *e*) loc. cit. *f*] vid. BALEVS. *g*] vid. BALEVS. *h*] vid. BALEVS. *i*] vid. idem. *k*] Sec. IV. Part. II. p. 302.

gliae Sanctis ipsum diserte innuere monet A. C.
CAVEVS, *l*) eaque de re silere Baleum, Pit- DCCCXX.
seum & alios. Sed forte n. II. a nobis adductus liber huc spectat.

X.

DCCCXXI.

THEODVLPHVS.

Abbas Coenobii Floriacensis ordinis S. Benedicti, *a*) deinde Episcopus Aurelianensis. *b*) Claruit sub imperio Ludowici anno DCCCXL perhibente Trithemio, *c*) qui tamen fallitur. Nam A. DCCCXVII. & sequentibus exsilium passus, e quo liberatus, & ad suam sedem regressus Anno DCCCXXI vita functus est. *d*) Scripsit *Carmina* libris VI. distincta, quorum I. carmen habet 1; II. carmina 16; III. 12; IV. 9; V. 4; VI. 30. excusa in Heinrici CANISII Lectionibus antiquis, *e*) Biblioth. magna Patrum ed. Paris. 1644. *f*) in Bibliotheca magna Patrum ed. Paris. 1654. *g*) in Bibliotheca maxima Patrum. *h*) Ex iis potiora memorabimus.

I.] *Paraenesis ad iudices*, Eleg. Init.

Iu-

l] de Script. Eccles. pag. 443. edit. Genev.

X. *a*] vid. Joh. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccles. n. CCLX. *b*) vid. TRITHEMIVS loc. cit. *c*] loc. cit. *d*] vid. God. HENSCHENIVS in Commentar. de S. Aigulfo, Archiepiscopo Bituricensi n. 10. in *Actis Sanctorum Maii Tom. V. d. XXII. Maji pag. 178. B.* *e*] Tom. VI. pag. 502. *f*] Tom. VIII. col. 848. *g*] Tom. XVI. pag. 268. *h*] Tom. XIV. pag. 28.

A. C. *Judicii callem censores prendite justi.*
DCCCXXI. Exstat in THEODVLFI Carminum libr. I. *i*)

II.] Carmen de tota *veteris ac novi testamenti instructione*, quod exstat in M. H. GOLDASTI Manuali Biblico. *k*) Non erat ad manus Goldastus cum Bibliothecam Maximam Patrum evolverem, qua in *versus in fronte Bibliorum quae ipse describi fecit* leguntur in THEODVLFI Carm. libr. II. *l*) Eleg. Init.

Quicquid ab Hebraeo stylus Atticus atque Latinus.

III.] Hymnus *Dominica in Ramis palmarum*, sive ut Bibl. max. P. P. habet: *versus facti ut a pueris in die Palmarum cantarentur.* Elegiaci. Init.

Gloria laus & honor Tibi sit rex Christe redemtor.

Exstat in Georg. FABRICII Poetis Eccles. ed. Basil. 1564. *m*) Georgii CASSANDRI Hymnis ecclesiasticis, *n*) Bibliotheca magna Patrum edit. Paris. 1644. *o*) A Ludowico Imperatore missus in carcerem hunc hymnum composuit, quem cum in die Palmarum transeunte Imperatore iuxta carcerem alta voce cecinisset, adeo Imperatori placuit, ut statim abire liberum permiserit, narrante TRIT-

i] in Bibliot. max. Patr. Tom. XIV. pag. 28. F. *k*] edit. Frfti 1610. pag. 34. *l*] n. I. loc. cit. pag. 35. A. *m*] col. 796. *n*] vid. CASSANDRI opera edit. Paris. 1616. pag. 223. *o*] Tom. VIII. pag. 851.

TRITHEMIO. *p*) Carmen hoc in Bibliotheca A. C.
magna Patrum ed. 1644. expressum, & cum DCCCXXI.
MSSto quodam codice Bibliothecae Gvelpherbytanae collatum, has dedit lectiones varias: lin. 3. *tu Davidis.* MS. *tu rex Davidis.* lin. 6. *homo &* MS. *homo* lin. 11. *hic* MS. *hi.* lin. 13. *gratia* MS. *gloria.*

IV.] Ad *Carolum Regem.* Eleg. Init.

Te totus laudesque tuas Rex personat orbis.

Exstat in THEODVLFI Carmin. lib. III. *q*)

V.] Ad *Angilbertum.* Eleg. Init.

Quid cygni faciunt, resonant dum talia corvi.

Exstat ibid. *r*)

V.] De *septem liberalibus in quadam pictura depictis.* Eleg. Init.

Discus erat tereti fomatus imagine mundi.

Exstat ibid. lib. IV. *s*)

VII.] Carmina X, quorum

1.] de *adventu Ludowici Augusti Aurelianos.* Sapphicum

Ea adest Caesar pius & benignus.

2.] de *eadem re* Sapph.

O pater cleri populique decus.

3.] de *Bilingue.* Elegiac.

Ecce nugax labiis Filo quidam certa susurrans.

4.] Ad quendam *de muneribus.* Elegiac.

Eia meum solito noli convertere carmen.

P 5. de

p] de Scriptor. Eccles. num. 260. *q*] num. I. in Bibl. Max. Patr. Tom. XIV. pag. 39. H. *r*] n. III. l. c. pag. 41. G. *s*] n. II. l. c. pag. 45. A.

A. C. DCCCXXI.

5.] de *Passione Domini.* Eleg.
Omnipotentis opus sacrum sacer ore popellus.
6.] in *die Resurrectionis.* Eleg.
Eia Camaena libens nunc dicito carmina quaeso.
7.] de *Tabella.* Elegiac.
Parva brevis gemino potiorque fraorque tabella.
8.] de *Talamasca.* Elegiac.
Pusio personae cum vultum obducit inanem.
9.] versus *in Altari.* Elegiac.
Hoc Altare tibi coeli terraeque creator.
10.] in *Xenodochio.* Elegiac.
En patet ista domus mediocri exacta paratu.
Evulgata a Joh. MABILLONIO in Anal. Veter. *t*)

VIII.] Carmen ad *Aigulphum* sive Aiulfum, Episcopum Bituricensem, quod cum Anno. DCCCXVII. viveret Andegavis exsul in monasterio scripsit. Elegiac. Init.
Hoc Aiulfe tibi praesul sanctissime mitto.
Editum est a SIRMONDO, exstatque libr. IV. Carminum THEODVLFI *u*) in Biblioth. Max. Patr. ed. Lugd. 1677; *x*) excusum & in Godofredi HENSCHENII Commentario de S. Aygulph. *y*)

IX.

t] Tom. I. edit. Paris. 1675. pag. 376. *u*] num. IV. *x*] Tom. XIV. pag. 46. B. *y*] num. 7. seqq. in *Actis Sanctor. Maii Tom. V. pag. 177. D. seqq. yy*] num. VI. *in Bibl. max. P.P. Tom. XIV. pag. 46. H.*

IX.] Epiſtola ad *Modoinum*. Eleg. Init. A. C. DCCC XXI.
Hoc Modoine tibi Theudulfus dirigit exſul.
quae exſtat in THEODVLFI Carminum lib. IV. *y*) quamque caſtigat Caſpar Barthius. *z*)

X.] Conſolatio de *obitu cujusdam fratris*. Eleg. Init.
Si nova nunc fierent tantarum exordia rerum.
Exſtat in THEODVLPHI Carm. lib. V. *aa*)

XI.] De *ſeptem vitiis capitalibus*, in principio mutilum. Eleg. Init.
Contriti & cordis ſacra parare Deo.
Exſtat ibidem. *ab*)

XII.] *Paraeneſis ad Epiſcopos*. Elegiac. Init.
Quarte libelle tribus jam nunc ſuccede peractis.
Exſtat ibid. *ac*)

XIII.] De *Hypocritis*, & quod Apoſtolorum temporibus, ſive eorum ſucceſſorum, magis eccleſiæ virtutes viguerunt, quam his noviſſimis temporibus. Elegiac. Init.
Virtus victa viget, nequicquam vera fatiſcit.
Exſtat ib. *ad*)

XI.

MODOINVS.

Epiſcopus. Scripſit *Epiſtolam ad Theodulfum* Epiſcopum Aurelianenſem exſulem elegiacam initio:
Ludere nemo poteſt verſu ſine lege polito.

z] Adverſ. lib. X. cap. XVIII. *aa*] n. I. *in Bibl. max. P. P. Tom. XIV. pag. 49. E.* *ab*] n. II. *l. c. pag. 50. C.* *ac*] n. III. *l. c. pag. 52. D.* *ad*] n. XVIII. *l. c. pag. 58. A.*

A. C. Exstat in THEODVLPHI carmin libr. IV. a)

DCCCXXI.

XII.

BERTOLDVS.

Miciacensis in provincia Lugdunensi quarta Monachus. a) Claruit anno DCCCXXI. b) Scripsit Vitam *S. Maximini abbatis* Miciacensis, quam, *carmine præmisso*, Jonæ Aurelianensi Episcopo nuncupavit. Ex codicibus MStis eruit, & in Actis suis Benedictinis edidit Joh. MABILLONIVS. c)

DCCCXXII.

XIII.

AEGIL.

Abbas Fuldensis quartus A. DCCCXVIII. ordinatus a) Decescit anno DCCCXXII b) Scripsit *Epitaphium proprium* versu, quod exstat in Actis Sanctor. Ord. S. Benedict. c)

XIV.

CANDIDVS.

Monachus Fuldensis. a) Natione Germanus, Monachus Fuldensis, Aegilis discipulus. Claruit circa A. DCCCXXII. b) Scripsit Mauro hortante *Vitam Aegili* vel Aegi-

XI. a] n. IX. *in Bibl. max. Patr. Tom. XIV. pag. 48. E.*

XII. a] v. Gvil. CAVE de Script. Eccl. pag. 443. edit. Genev. b] v. CAVEVS l. c. c] Saec. I. pag. 591. cf. CAVE loc. cit.

XIII. a] vid. Aub. MIRAEVS in Auctar. de Script. Eccles. n. CCXXXIII. b] v. MIRAEVS l. c. c] Saec. IV. Part. I. pag. 260.

XIV. a] vid. Aubert. MIRAEI Auctar. de Script. Eccles. n. CCXXXIII. Gvil. CAVE de Script. Eccles. p. 443. edit. Genev. b] CAVE l. c.

Aegilis f. Eigilis, abbatis Fuldensis prosa & versu heroico editam a Christophoro BRO-WERO in Sideribus Germaniæ, c) in Actis Sanct. Ord. S. Bened. d) A. C. DCCCXXII

XV. DCCC-XXXIV.

HILDERICVS.

Pauli Diaconi auditor. a) Fuit deinde Abbas Casinensis, & eodem mense quo electus obiit, scilicet A. DCCCXXXIV. b) Scripsit de *Origine* Præceptoris sui *Pauli Diaconi, vita, institutione, doctrina, religione, habitu,* versus lucidissimos, teste PETRO, c) qui, si ab Epitaphio hexametris versibus scripto non differunt, quod MARVS d) innuere videtur, exstant in Joh. Baptistæ MARI Annot. ad Petr. Diacon. de viris illustribus Casinens. cap. VIII. e) initio:

Perspicua clarum nimium tum fama per aevum.

XVI.

ERMOLDVS NIGELLVS.

Non ERNOLDVS, ut habet CAVE. a) Abbas b) claruit sub Ludowico Imperatore circa annum DCCCXXXIV. c) Scripsit poema ele-

P 3

c] Mog. 1616. d] Sec. IV. Part. I. pag. 242.

XV. a] vid. PETRVS Diaconus de Viris illustribus Casinensibus cap. IX. b] vid. Joh. Bapt. MARVS Annot. ad Petri l. c. c] l. c. d] l. c. e) ed. Hamburg. 1718. pag. 169.

XVI. a] de Scriptor. Eccles. pag. 446. edit. Genev. b] vid. CAVE. l. c. c] v. CAVE l. c.

A. C. DCCC-XXXIV. elegiacum de *rebus gestis Imperatoris Ludowici Pii*, in quatuor divisum libros, quos ille ut exsilii sui impetraret remissionem in Imperatoris memorati honorem composuit. Servatur Manuscriptum in Bibliotheca Caesarea teste Petro LAMBECIO. *d*) Evulgavit ex eo decerpta, Prologum hexametris versibus scriptum initio.

Editor aetherea splendes qui Patris in arce. e)

Initium libri primi; init:

Augustos opibus celebres praecellis & armis. f)

Finem libri quarti; init:

Hoc tibi Caesar opus stolida crocitante cicuta. g)

Excerpta alia ex libr. I. III. VI. *h*) Aliam ex libro IV. particulam sistit G. G. LEIBNITIVS in de origine Francorum disquisitione *i*) Integrum carmen edere voluit Petrus LAMBECIVS. *k*)

DCCC-XXXIX.

XVII.

CLAVDIVS.

Natione Scotus *a*) Hispanum esse contendit CAVEVS. *b*) Discipulus Bedae & collega Albini. *c*) Monachus ordinis S. Benedicti. Ec-

d] in Comment. de Biblioth. Caes. Vindob. lib. II. c. V. pag. 359. *e*] l. c. *f*] l. c. pag. 360. *g*] l. c. pag. 362. *h*] l. c. pag. 428. *i*] pag. 17. *k*] vid. Comment. de Bibl. Caes. Vindob. lib. II. pag. 359.

XVII. *a*] vid. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccles. n. CCLVIII. *b*] de Script. Eccl. pag. 442. edit. Genev. *c*) vid. TRITHEMIVS, l. c.

d) Ecclesiæ Taurinensis præsul. *e*) Claruit in Gallia sub Carolo M. Anno DCCC. *f*) Vixit tempore Imperatoris Ludowici Pii cujus expeditioni contra Normannos A. DCCCXV. interfuit, ut ipse testatur in præfatione Commentarii in Matthæum. *g*) Obiit Claudius Hispanus A. DCCCXXXIX. *h*) Carmine exercitatus fuit & prosa, teste TRITHEMIO. *i*) A. C. DCCCXXXIX.

XVIII.

DCCCXL.

AGOBARDVS.

Archiepiscopus Lugdunensis factus A. DCCCXIII *a*). Obiit A. DCCCXL. *b*) Scripsit *Carmina*, quæ leguntur in Bibliotheca maxima Patrum. *c*) Suntque bina hæc:

I.) *Epitaphium Caroli M.* Imperatoris. Hexametr. Init:

Aurea cælorum postquam de virgine Christus.

II.) De *Translatione reliquiarum sanctorum, Martyrum, Cypriani Sperati & Pantaleonis* ad urbem Lugdunensem. Phaleuc. Init.

Rector magnificus, piusque princeps.

d] v. TRITHEM. l. c. *e*] vid. CAVE l. c. *f*] v. TRITHEMIVS loc. cit. *g*] vid. BELLARMINVS in Catalogo apud *Aub. Miraeum Auctar. de Script. Eccles. n. CCXLII.* *h*] vid. CAVE loc. cit. *i*] loc. cit.

XVIII. *a*] ADO in Chronico apud *Aub. Miraeum Auctar. de Script. Eccles. n. CCXL.* *b*] vid. ADO apud *Miraeum l. c.* *c*] Tom. XIV. pag. 328.

A. C. DCCCXL.

XIX.

ERMANRICVS.

Germanus. *a)* Rudolphi monachi Fuldensis discipulus. Primum monachus, deinde Coenobi Elewangensis in dioecesi Augustana abbas. Claruit circa annum DCCCXL. *b)* Scripsit Hymnum de *S. Solo Confessore*, qui exstat in Actis Sanctorum ordinis S. Benedicti. *c)*

DCCCXLII

XX.

HILDVINVS.

Abbas sancti Dionysii Parisiensis. *a)* Successor Waltonis Abbatis circa A. 814. postea Abbas S. Medardi prope Soessionem & S. Germani prope Lutetiam factus. *b)* Anno DCCCXIIX. Archicapellanus Palatii renunciatus est. Ao. DCCCXXX. in Saxoniam relegatus est. A. DCCCXXXI. in gratiam receptus Abbatias San-Dionysianam & San-Germanam, uti & biennio post Soessionensem recuperavit. *c)* Claruit sub Ludowico Imperatoris Caroli filio Anno DCCCXL. *d)* Obiit in Monasterio Medardensi circa annum DCCCXLII. *e)* Scripsit ad

XIX. *a)* vid. CAVE de Script. Eccl. p. 449. ed. Genev. *b)* vid. CAVE l. c. *c)* Secul. III. Part. II. pag. 438.

XX. *a)* vid. SIGEBERTVS Gemblacensis de Scriptoribus Ecclesiast. cap. 82. *b)* vid. CAVE de Script. Ecclesi. pag. 440. edit. Genev. *c)* vid. CAVE loc. cit. *d)* vid. TRITHEMIVS de Script. Eccl. n. CCLXXIII. *e)* vid CAVE l. c.

ad Ludowicum Imperatorem utroque ſtylo, id eſt proſaico & metrico, *vitam Dionyſii. f)* Libri hujus vitæ IV. metrici aſſervantur MSS. in Cœnobio Gemblacenſi judicante Auberto MIRAEO. Excellens tam metro, quam proſa judicatur Hilduinus TRITHEMIO. *h)* A. C. DCCCXLII

XXI.

JONAS.

Epiſcopus Aurelianenſis Theodulfi ſucceſſor. *a)* Floruit imperante Ludowico Pio mortuo A. DCCCXL. *b)* Obiit A. DCCCXLIII. *c)* Scripſit hymnum de *Ludowico Imperatore* Sapphicum, qui exſtat in Henrici CANISII Lection. Antiqu. *d)* Emendationes & Obſervationes in eum dedit. Caſpar BARTHIVS. *e)* DCCCXLIII

XXII.

EGINHARDVS.

EINARDVS dicitur SIGEBERTO Gemblacenſi; *a)* EYNARDVS Johanni TRITHEMIO; *b)* Aliis AINARDVS vel AGENARDVS. *c)*

P 5 Na-

f) vid. SIGEB. Gembl. l. c. *g)* in Schol ad Sigeberti l. c. *h)* l. c.

XXI. *a)* vid. Aub. MIRAEI Auctar. de Script. Eccleſ. n. CCXLVI. *b)* vid. MIRAEVS l. c. *c)* vid. CAVEVS de Script. Eccl. pag. 443. ed. Genev. *d)* Tom. VI. pag. 508. *e)* Adverſ. lib. XXI. cap. XVII.

XXII. *a)* de Scriptor. Eccleſ. cap. 84. *b)* de S. E. n. 241. *c)* v. Valerii ANDREAE bibliotheca Belgica ed. Lovan. 1643. p. 196.

A. C. DCCCXLIV Natione Teutonicus, *d*) e Francia orientali oriundus circa nemus Ottonicum. *e*) A Carolo Magno in Regia aula enutritus. *f*) Palatii Regalis notarius seu cancellarius. *g*) Deinde monachus ordinis S. Benedicti. *h*) Fuit postea primus Abbas Monasterii Selingstadiensis, in dioecesi Moguntina ad Moenum fluvium, a se constructi & dotati. *i*) Inde nonus ad S. Petrum in monte Blandinio apud Gandavum, abbas *k*) factus A. DCCCXXVI. *l*) Non ergo A. DCCCXXIX. primus abbas Selingstadiensis monasterii creatus est, ut vult GV. CAVEVS. *m*) Postremo decimus quintus ad S. Bavonem apud Gandavum abbas. *n*)

Obiit A. DCCCXLIV. VIII. Kalend. Augusti. *o*) Fallitur itaque Aub. MIRAEVS qui *p*) tradit, Eginhardum A. DCCCXLVIII. a Rabano Mauro celebratae synodo Moguntinae interfuisse.

Scripsit rythmum de *Passione Christi martyrum Marcellini & Petri*, ut habet inscriptio Codicis MS. Floriacensis apud Mabillon

d) v. TRITHEMIVS loc. c. *e*) v. ANDREAS l. c. *f*) v. ANDREAS l. c. *g*) v. TRITHEMIVS & ANDREAS ll. cc. *h*) v. TRITHEMIVS l. c. *i*) v. ANDREAS l. c. *k*) vid. ANDREAS loc. cit. *l*) vid. Chronicon MS. Gandense apud Aubert. MIRAEVM Schol. ad Sigeb. Gembl. de Scriptor. Eccles. cap. 84. *m*) de S. E. p. 440. ed. Genev. *n*) v. ANDREAS l. c. *o*) v. ANDREAS l. c. p. 147. *p*) in Mantissa ad Auctar. de S. E.

lon teste Godofredo HENSCHENIO q) Auctorem esse Eginhardum censet SVRIVS & alii. r) A. C. DCCCXLIV.
Exstant Acta Passionis S. S. Petri & Marcellini metrica, auctore [ut putatur] Eginharto in Actis Sanctorum Junii s) ex editione Suriana. Versus sunt trochaici: init.

Erat quidam Exorcista, sanctus Petrus nomine.

Versus non omnino perfectos esse censet God. HENSCHENIVS. t)

XXIII. DCCCXLI.

WALAFRIDVS STRABO.

WALAFRIDVS simpliciter dictus a SIGEBERTO Gemblacensi. a) WALTFRIDVS STRABO ab Anonymo Mellicensi; b) vel STRABVS. c) A vitio oculorum sic dictus. d) Natione Teutonicus, e] aut ex Anglo-Saxonum genere in Anglia natus, f.] Venerabilis Bedae siue frater, sive quod PITSEVS ff] verisimilius judicat, consangvineus; & Haymonis Germanus frater. Fuit aliquando Alcuini discipu-

q) in Commentario de S. S. Martyribus Romanis Marcellino Presbytero &c. n. 5. in *Actis Sanctorum Junii Tom. I. Antwerp. 1695. d. II. Jun. pag. 171. B.* r) vid. HENSCHENIVS l. c. s) Tom. I. pag. 174. t) loc. cit.

XXIII. a) de Script. Ecc. cap. 71. b) de Script. Eccl. cap. XLIV. c) vid. PITSEVS de illustribus Angliae Scriptor. n. 112. pag. 145. d) vid. Aub. MIRAEI Scholion ad Sigeberti loc. cit. e) vid. TRITHEMIVS de Script. Eccl. n. CCLXIX. f) vid. PITSEVS l. c. ff.] l. c.

A. C. DCCCXLIX. pulus secundum PITSEVM; g] Rabani abbatis auditor & scriba secundum TRITHEMIVM. Ordinis S. Benedicti monachus primum Londinensis in Anglia, deinde Fuldensis in Germania i] Simpliciter monachus Fuldensis salutatur a TRITHEMIO. k] Postea Decanus ad S. Gallum in Helvetiis, demum abbas Augiae divitis in dioecesi Constantiensi l) Abbas Augiae divitis s. majoris, aliis abbas S. Galli in Helvetiis. m) Annis septem Augiensi monasterio praefuit. n) Abbas S. Galli salutatur a TRITHEMIO. o) Dicitur obiisse Anno salutis DCCL. p) Fatetur circa Strabonem multa sibi esse dubia PITSEVS r) Quia praeter eum fuit alius scriptor monachus Germanus centum circiter annis posterior eodem nomine insignitus. Sed fallitur Pitseus: quem enim fingit anno DCCL. obiisse, nullus est. Vt enim alia taceam, qvomodo homo A. DCCL. mortuus potuit recipi in monasterium Fuldense, a Bonifacio Moguntino exstructum, quomodo item Alcuini potest haberi discipulus, cujus Chronologiae ratione fuisset praeceptor potius. Vt itaque vel ex Pitsei traditis aetas ad saeculi octavi medium non quadret. Re-

g) l. c. h) l. c. i) vid. PITSEVS l. c. k) loc. cit. l) vid. Aub. MIRAEI Auctar. de Scriptoribus Eccles. n. CCLXII. m) vid. MIRAEI Schol. ad Sigeb. l. c. n) vid. Anonymus Mellicensis de Scriptor. Eccles. cap. XLIV. o) l. c. p) v. PITSEVS l. c. pag. 146. r) l. c.

A. C. DCCCXLIX.

Rectius ergo dicitur claruisse sub Ludowico Imperatore Anno DCCCXL. s) Obiit Anno DCCCXLIX. t) Non ergo claruit anno DCC, ut vult TRITHEMIVS. u) Errant etiam qui WALAFRIDVM SANGALLENSEM & STRABONEM FVLDENSEM diversos esse arbitrantur, ut TRITHEMIVS, SVRIVS, & BELLARMINVS, observante Auberto MIRAEO, x)

Scripsit

I.] Sacrorum *Hymnorum* librum unum, qui Oxonii in Bibliotheca servatur teste PITSEO. y)

II.] *Hortulum* carmine hexametro; init:

Plurima tranquillae cum sint insignia vitae.

quem edidit Henricus CANISIVS Lection. antiqv. Tom. VI. z) Bibliotheca maxima Patrum. T. XVI. 236. Expositum & correctum exhibet Caspar BARTHIVS. aa)

III.] *Visionem Wettini* monachi Augiensis, versu hexametro, cujus Prologus incipit:

Christe novum qui Pascha mihi concedis agendum;

ipsa visio:

Rhenus ab Ausoniis quo ducitur alpibus aequor.

quae

s) vid. TRITHEMIVS de S. E. num. 269. t] vid. MIRAEVS Sholast. ad Sigeb. de S. E. cap. 71. & Auctar. de Scr. Eccl. n. CCLXI. u] de Script. Eccl. num. CCXLVI. x] in Auctar. de Script. Eccles. n. 262. y] l. c. pag. 146. z] pag. 672. aa] Adverss. libr. IV. cap. XXIV.

A. C. DCCCXLIX. quae legitur in Actis Sanctorum ord. S. Benedicti, ab) & in Bibl. max. P.P. ac)

IV.] Versus *ad Probum.* Exstant in Actis Sanctorum Ord. S. Benedicti. ad)

V.] Versus elegiacos ad *Wenibertum abbatem;* init.

Suscipe sancte pater pauper quae munera strabus.

Exstant in Biblioth. maxima Patrum ac)

VI.] *Vitam S. Blaitmari* abbatis Hiiensis & martyris, cum aliis monachis, versu hexametro: Init.

Si tantam meruere suo pro carmine famam.

Exstat ibidem af) in Actis Sanctorum Januarii Tom. II. ag) in Actis Sanctor. Ord. S. Bened. ah)

VII.) *Picturas Historiarum Novi Testamenti,* quae exhibentur in M. H. GOLDASTI Manuali biblico. ai)

VIII.] Carmen *in Basilica S. Petri & Pauli.* Hexametrum Exstat in Steph. BALUZII Miscellan. lib. IV. ak) Initio: *Hic Petrus & Paulus quadrati luminaria mundi.*

IX.] Scripsit & Walafridus *S. Galli Abbatis vitam* carmine, testibus SIGEBERTO Gemblacensi, al) & Joh. TRITHEMIO. am) Exstat MStum

ab] Secul. IV. P. I. p. 272. ac] Tom. XV. p. 212. ad] Seculo IV. Part. II. pag. 59. ae] Tom. XV. pag. 231. C. af] Tom. XV. pag. 210. H. ag] pag 236. ah] Sec. III. Part. II. pag. 439. ai] Frfti 1620. pag. 85. ak] pag. 551. al] de Script. Eccl. cap. 71. am] de Scr. Ecc. n. CCXLVI.

MStum in Monasterio San-Gallensi, iudice CAVEO. an) A. C. DCCCCXLIX.

X.] De *Vita & fine Mammae* monachi versus hexametr. Init:

Vrbem Cappadoces habitant, quos ille refertur.

Exstant in Bibl. max. P P. ao)

XI.] Hymnum de *Natali Domini* Sapphicum. Init.

Gloriam nato cecinere Christo.

Exstat ibid. ap)

XII.] Hymnum de *Agaunensibus Martyribus.* Init.

Felix Gallia fortibus trophaeis.

Exstat ibid. aq]

XIII] Versus in in Aquisgrani Palatio editos de *Imagine Tetrici* Hexametros. Init:

Cur non dulce decus, quando se contulit hora.

Exstat ibid. ar]

XIV. Ad *Ruadbernum Luicum*, hexametrum, initio:

Ex quo fama tui celebrem mihi nominis auram

Exstat in Bibliotheca Max. Patr. at)

XV. Versus quos post annum aetatis XV. edidit, de *rebus diversis ad Hemonem* Archiepiscopum Remensem in persona Tattonis, hexametri, initio.

Hac

an] de Scriptor. Eccles. pag. 534. ed. 1688. ao] Tom. XV. p. 205. ap] l. c. pag. 220. A. aq] l. c. F. ar] l. c. pag. 221. F. at] T. XV. p. 226. C.

A. C. *Hac licet indigna liceat vos voce monere.*
DCCCXLIX. Exſtant ibid *au*)

XVI. De *oſſe Damulae*, per quod arbuſcula crevit ad Imp. Ludovicum, carmen elegiacum, initio:

Arboris eſt altrix quondam vagina medullae
Annexum eſt Hortulo Strabi in Aſſe veterum de re herbaria per Andr. RIVINVM *aw*)

Poemata Walafridi *collecta* proſtant in H. CANISII Lect. Antiqv. T. VI; *ax*) in Bibliotheca Max. Patr. T. XV. *ay*)

Aliqua Carminum Walafridi loca illuſtrat Caſp. BARTHIVS *az*)

DCCCL.

XXIV.

WANDELBERTVS.

Diaconus & Monachus Prumienſis coenobii, ordinis S. Benedicti, Treverenſis dioecefis. Floruit aevo Lotharii Imp. Anno. DCCCL. *a*)

Scripſit *Martyrologium* carmine heroico, quod evulgatum BEDAE nomine, titulo: *Ephemeris* in Bedae operibus. *b*) Ejus novam editionem dare voluit Philippus LABBEVS *c*)

DCCCLI.

XXV.

PASCHASIVS RATBERTVS.

PASCHASIVS ſimpliciter dicitur ab HONORIO Au-

au] pag. 229. A. *aw*] Lipſiae 1655. D. 6. b. *ax*] pag. 537. *ay*] p. 202. *az*] Lib. XVI. cap. XXX.

XXIV. *a*] v. Joh. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccleſ. n. CCLXXXI. *b*] ed. 1563. p. 243. *c*] v. Bibl. novam MSS. ed. Pariſ. 1653. pag. 64.

Augustodunensi; *a*) PASCHASIVS RATBERTVS a SIGEBERTO Gemblacensi; *b*) RATBERTVS ab Anonymo Mellicensi. *c*) Abbas fuit Corbeiensis *d*) in Picardia. *e*) A. C. DCCCLI.

Claruit A. DCCCLXXX. temporibus Caroli grossi Imperatoris, secundum Joh. TRITHEMIVM, *f*) cui contrarius est Aubertus MIRAEVS *g*) qui eum A. DCCCLI. VI. Kalend. Mai. obiisse scribit.

Scripsit I. Carmen praefixum libro de *corpore & sanguine Domini*, hexametrum acrostichon, initio;

Regis adire sacrae quivis solemnia mensae.

Exstat praefixum libro de corpore & sanguine Domini opera Joannis VLIMMERII Lovanii 1561. o; Eidem libro de sacramento Eucharistiae studio Joannis a FVCHTE Helmaestadii 1616. o; In operibus RATBERTI Lutetiae Parisiorum 1618; *h*) seorsim cum notis Andr. RIVINI Lipsiae 1652. o; in Bibliotheca Max. Patr. ed. Lugdun. 1677. *i*)

Versus hos reperi in pervetusto quodam bibliothecae Ducalis Gvelpherbytanae codice manuscripto. Differunt ab editionibus impressis, primo loco adductis, non uno in loco. Quam diversitatem notare non fuerit

Q

XXV. *a*] Lib. IV. de Scriptor. Ecclesiastic. cap. 10. *b*] de *S.* E. Cap. 97. *c*] de *S.* E. Cap. XXXIV. *d*] vid. SIGEBERTVS l. c. *e*] v. Aub. MIRAEI Schol. ad Honorii l. c. *f*] de S. E. n. 288. *g*] in Auctario de S. E. num. 258. *h*] p. 1551. *i*] T. XIV. p. 720.

A. C. DCCCLI. rit incongruum. Lin. 6. *mella meabunt* MS. *melle manabunt*. l. 8. *possis, flammasque extinguere mortis*. MS. *purri possint restringere saltem*. l. 13. *meat per eum*: MS. *fluit testor*.

Illustravit & emendavit carmen hoc Caspar BARTHIVS, *k*) qui illud Paschasii esse negat, & versu I. falso legit: *Legis*, cum ob acrostichon legendum *Regis*.

II. Carmen *suffixum libro de corpore & sanguine Domini*, quod tamen BEDAE rectius tribui existimat Jo. Alb. FABRICIVS *l*) Exstat seorsim excusum cum carmine praecedenti per Andr. RIVINVM Lipsiae 1652. 8.

III. Carmen, cujus initium:

Inter florigeras foecundi cespitis herbas.

Exstat annexum Paschasii Ratberti libro de sacramento Eucharistiae studio Joannis a FVCHTE. *m*)

IV. Ecloga in *Mortem S. Adalhardi* Abbatis Corbeiensis, praeceptoris sui, versu hexametro, initio:

Plangite quaeso viri, mecum pie plangite Patrem.

Annexa est vitae S. Adalhardi auctore Paschasio in Actis Sanctor. Ord. S. Bened. *n*)

V. Versus quos scripsit *ad Karolum Regem*, quando ad eum misit librum suum de corpore & sanguine Domini; hexametri, initio:

Au-

k] Adversar. L. XLV. c. XXV. *l*] in Biblioth. Lat. ed. 1712. p. 717. *m*] p. 190. *n*] Sec. IV. P. I. p. 340.

Audenter nunc gelidae de rupe camoenae. A. C.
Exſtant in Actis Sanctor. Ord. *S.* Benedicti DCCCLI.
Sec. IV. *o)*

XXVI.

ENGELMODVS.

Epiſcopus.

Scripſit verſus *ad Ratbertum* Abbatem hexametros, initio:

Eloquii cultu vernantem texere mitram.

Exſtant in Biblioth. Max. Patr. T. XIV. p. 353.

XXVII. DCCCLII.

DREPANIVS FLORVS.

FLORVS nominatur in Epiſtola Drepanii ad Modoinum. Patria fuit Gallus. *a)* Seculo quinto adſcribitur a BARONIO, *b)* cujus auctoritatem ſequitur Bibliotheca maxima Patrum, *c)* in ſerie auctorum, & POSSEVINO, *d)* motis mentione illa, quam Drepanii facit SIDONIVS Apollinaris, *e)* quem tamen LATINVM PACATVM DREPANIVM innuere monet ſeriei cit. Auctor. Ad A. DCL refert Anonymus, *f)* quod Epiſtolam ſcripſit ad Moduinum XXXVII. Heduorum epiſcopum. Rectius ad nonum Seculum videtur revocare Florum Autor ſeriei, *g)* propter poe-

o] P. 2. p. 134.

XXVII. *a]* vid. Epiſtolas DREPANII verſu ſcriptas apud Anonymum qui in *Bibliotheca Max. Patr. T. VIII. p. 667. F.* notitiam de Drepanio dedit. *b]* in notis ad Martyrolog. Rom. 8. Mai. *c]* Tom. VIII. *d]* in Apparatu ſacro. *e]* Lib. VIII. epiſt. XI. *f]* l. c. *g]* prae-

A. C. DCCCLII.

poëma quod Moduino, qui tum temporis Augustodunensem regebat ecclesiam inscripsit Florus. Ideoque & hunc Drepanium Florum eundem habet cum Floro Magistro Diacono Lugdunensi, qui circa annum DCCCLII opus de Praedestinatione scripsit, Gvilielmus CAVEVS. *h*) Vocatur hic vulgo Florus Magister, fuitque monachus Benedictinus Trudonopoli in dioecesi Leodicensi, si TRITHEMIO credimus. *i*) Petavius memorat Florum Magistrum Lugdunensem Diaconum, qui Lugdunensis ecclesiae nomine scripsit contra Hincmarum Remensem Episcopum circa annum DCCCXLIIX. *k*) Scripto exposita a Floro:

I.] *Psalm. XXII.* Hexametr. Init:

Me Pater omnipotens clementi jure gubernat.

Exstat in Georg. FABRICII Poet. Eccles. ed. Basil. 1564. *l*) in carminibus sacris vatum Christianorum per And. RIVINVM Lips. 1653. *m*) in Bibl. Max. Patr. ed. Lugd. A. 1677. *n*)

II.] *Psalm. XXVI.* Hexametr. Init.

Lux mihi pura Deus, Deus est mihi vivida virtus.

Exstat in Georgii FABRICII Poet. Eccl; *o*) in

Carm.

fixae Bibliothecae Max. P. P. *h*] de Script. Eccles. pag. 447. ed. Genev. *i*] vid. Aub. MIRAEI Schol. ad Sigeb. Gembl. de Script. Eccles. cap. 92. *k*] vid. MIRAEVS l. c. *l*] col. 723. *m*] A. I. 2. *n*] Tom. VIII. pag. 663. G. *o*) col. 724.

Carm. ſacr. vat. Chriſt. RIVINI; *p*) in Bibl. Max. Patr. *q*) A. C. DCCCLII.

III.] *Pſalm. XXVII.* Jamb. quatern. Init. *Ad te polorum conditor.* Exſtat in FABRICII Poet. eccl. *r*) apud RIVINVM, *s*) in Bibl. max. Patr. *t*)

IV.] *Hymnus Ananiae, Azariae & Miſael,* ſanctorum trium puerorum. Hexametr. Init. *Omne quod aeternus per verbum condidit auctor.* Exſtat in FABRICII Poet. Eccl. *u*) Apud RIVINVM, *x*) in Bibl. max. Patr. *y*)

V.] Hymnus *ad Michaelem Archangelum,* Elegiac. Init. *Clarent angelici ſublimia feſta diei.* Exſtat in FABRICII Poet, Eccl. *z*) apud RIVINVM, *aa*) in Bibl. max. PP. *ab*)

VI.] De *Cereo Paſchali.* Hexametr. Init. *Alme Deus, rerum coeli cuſtodia cujus* Exſtat in FABRICII Poet. Eccl. *ac*) apud RIVINVM, *ad*) in Bibl. max. PP. *ae*)

VII.] Ad *Moduinum* Auguſtodunenſem epiſcopum exhortatio *ad legenda volumina:* Eleg. Init: *Solvo pater profluas hilari de pectore grates.* Exſtat in FABRICII Poetis Eccles. *af*) in Pſalmis, hymnis, & carminibus vatum Chriſtiano-

p) l. c. b. *q*) Tom. VIII. pag. 668. A. *r*) col. 725. *s*) l. c. 2, a. *t*) l. c. C. *u*) col. 727. *x*) l. c. 3, b. *y*) l. c. G. *z*) col. 728. *aa*) l. c. 4, b. *ab*) l. c. pag. 69. c. *ac*) col. 729. *ad*) l. c. 5, b. *ae*) Tom. VIII. pag. 669. E. *af*) col. 730.

A. C. DCCCLII. anorum per Andr. RIVINVM, *ag*] in Bibl. max. Patr. *ab*]

VIII.] Amico: *pro suscepta sui defensione* gratiarum actio. Eleg. Init.

O quam suavis odor vestri de pectoris aula.

Exstat in FABRICII Poet. Eccl. *ai*] apud RIVINVM, *ak*] in Bibl. max. Patr. *al*]

IX.] *Wulfino* Grammatico Aurelianensi. Hortatio *ad rescribendum*. Eleg. Init.

Annuus excurrit revolutis mensibus orbis.

Exstat in FABRICII Poet. Eccl. *am*) apud RIVINVM, *an*) in Bibl. max. Patr. *ao*)

X.] Querela de *divisione imperii post mortem Ludowici Pii* Hexam. Init.

Montes & colles, sylvaque, & flumina, fontes.

Exstat in Joh. MABILLONII Analect. veter. *ap*)

XI.] Epistola s. Carmen *ad Moduinum* Augustodunensem Episcopum *de injusta vexatione ecclesiae Lugdunensis*. Eleg. Init.

Egregio, Moduine, viro tibi mitto salutem.

Exstat in Joh. MABILLONII Analectis Veter. *aq*)

XII.] Hymnus in *natali sanctorum Johannis & Pauli*. Elegiac Init.

Johannis Paulique diem sol attulit orbi.

Exstat in Joh. MABILLONI Anal. Vet. *ar*]

XIII.

ag) A. 6, b. *ab*] Tom. VIII. pag. 669. H. *ai*) col. 732. *ak*) l. c. 7, b. *al*) l. c. pag. 670. D. *am*) col. 735. *an*) A, 8, b. *ao*) Tom. VIII. pag. 670. F. *ap*) Tom. I. pag. 388. *aq*) Tom. I. pag. 396. *ar*) Tom. I. p. 402.

XIII.] Titulus libelli *ad altare S. Stephani* oblati. Hexam. Init: A. C. DCCCLII.

Hunc tibi prime pii testis fortissime Christi

Exstat in Joh. MABILLONII Anal vet. *as*]

XIV.] Versus *ubi ossa S. Cypriani Lugduni condita habentur*. Hexam. Init.

Hac locuples Christi thesaurus conditur arca.

Exstat in Joh. MABILLONII Anal. Veter. *at*]

XV.] *Titulus Absidae*. Hexam. Init.

Martyribus subter venerabilis emicat aula.

Exstat in Joh. MABILLONII Anal Veter. *au*)

Annotationes in sex posteriora carmina habentur in Joh. MABILLONII Anal. Veter. *ax*)

XXVIII.

HALDOINVS.

Abbas monasterii Altivillarensis; *a*) Subscripsit carmini memorando annum a nativitate Domini DCCCLII. IV. Kalend. Junii, regni vero Karoli XII. ordinatione episcopatus Hincmari XIII. Indictione XV. *b*) Scripsit versus ad *tumulum S. Remigii* elegiacos; init:

Doctor Francorum primus Pastorque Remorum.

qui leguntur in Joh. MABILLONII Analect. Veter. Tom. I. *c*)

Q 4 XXIX.

as) Tom. I, p. 404. *at*) Tom. I. pag. 407. *au*) Tom. I. pag. 408. *ax*) Tom. I. pag. 409.

XXVIII. *a*) vid. Joh. MABILLON in Anal. Veter. Tom. I. pag. 416. *b*) Cf. MABILLONIVS l. c. pag. 417. *c*) pag. 417.

A. C. DCCCLIII.

XXIX.

FRECVLPHVS.

FRICVLPHVS dictus ab Anonymo Mellicensi. *a)* Monachus Fuldensis, *b)* deinde Episcopus Lexoviensis in Normannia. *c)* Claruit A. DCCCXL. *d)* Ao. DCCCXLIX. Concilio Turonensi IV. adfuit. Obiit ante A. DCCCLIII. *e)* Scripsit carmen *ad Elisacharum* suum præceptorem, hexametrum. Init:

Te Duce Christe via facilis nos ire per omnes.

Præfixum est Chronicorum libris in Biblioth. Magna Patrum, *f)* & in Bibliotheca Maxima Patrum. *g)*

DCCCLV.

XXX.

RABANVS.

Qui & MAVRVS sive MAGNETIVS. *a)* Abbas Monasterii Fuldensis, Aegile Abbate post regimen quinque annorum vita functo *b)* Ao. DCCCXXII. *c)* Archiepiscopus Moguntinus creatus Ao. DCCCXLVII. *d)* Moritur sub Ludo-

XXIX. *a)* de Script. Eccl. cap. LXI. *b)* v. Aub. MIRAEVS in Scholast. ad Sigeb. Gemblac. de S. E. cap. 90. *c)* vid. Joh. TRITHEMIVS de Script. Eccl. n. CCLIX. *d)* vid. TRITHEMIVS l. c. *e)* vid. CAVEVS de Scriptor. Eccles. pag. 443. edit. Genev. *f)* ed. Paris. 1654. Tom. XVI. pag. 122. *g)* Lugd. 1677. Tom. XIV. p. 1062.

XX. *a)* vid. SIGEB. Gembl. de Scriptor. Eccles. c. 89. *b)* vid. HONORIVS Augustodunensis de Script. Eccl. lib. IV. cap. IV. *c)* vid. Godofr. HENSCHENIVS in Analectis Bonifacianis cap. III. n. 19. in Actis Sanctorum Junii Tom. I. d. V. Junii pag. 491. E. *d)* vid. HEN-

dowico & Lothario Principibus A. DCCCLV. Indictione tertia; *e*) aut A. DCCCLVI. *f*) die IV. Februarii. *g*) Scripsit A. C. DCCCLV

I.] Poëmata varia vulgata primum & scholiis illustrata studio Christophori BROWERI Moguntiae 1617. q. cum Fortunati carminibus.

II.] Librum de *Mysterio sanctae crucis*, variis figuris, metroque composuit. *h*)

III.] *Epitaphium Eigili* Abbati scriptum elegiacum. Init.

Ingrediens Lector, per parvi domatis antrum.

Exstat in Actis Sanctorum Ordinis S. Benedicti. *i*)

IV.] *Carmina* complura exstant in vita Rabani per RVDOLFVM Scholasticum in Actis Sanctorum Februarii, *k*) & in Actis Sanctorum ordinis S. Benedicti. *l*)

V. *Epitaphium Tutini* Elegiacum, initio:

Præcursor Domini, Christum qui tinxerat undis.

legitur in Actis Sanctorum Ord. S. Benedicti. *m*)

VI.] *Carmen praefixum libello in honorem S. Crucis* elegiacum. initio:

SCHENIVS l. c. *e*) vid. TRITHEMIVS de S. E. num. CCLXVII. *f*) vid. Aub. MIRAEVS in Scholio ad Honorii l. c. *g*) vid. CAVE de Script. Eccl. pag. 456. ed. Genev. *h*) vid. Anonymus Mellicensis de Script. Eccl. cap. XLV. *i*) Secul. IV. P. I. pag. 260. *k*) Tom. I. pag. 512. *l*) Sec. IV. Part. II. pag. 12. sqq. *m*) Sec. IV.

A. C. DCCCLV.

Martyribus sanctis placuit mihi mittere donum.

Evulgatum est in Actis Sanct. Ord. S. Benedicti. *n*)

VII.] Carmen *ad Heistulphum* Archiepiscopum in fine librorum de institutione clericorum elegiacum, initio:

Haec tibi sancte Pater, devote munera trado.

Exstat in BALVZII Miscellan. libr. IV. *o*)

VIII. *Hymnus* auctore Rabano, initio:

Claras laudes ac salubres, posco fratres, dicite

Exstat in Actis Sanctorum Junii. *p*)

IX.] Poëma in *S. Bonifacii laudem*, initio:

Inclyta sanctorum cum gloria crescit ubique.

Inscribitur God. HENSCHENII Analectis Bonifacianis. *q*)

XXXI.

THEOPHANIVS.

Diaconus Casinensis. *a*) Vixit sub Ludowico pio imperatore Anno DCCCLV. monente nota ad Petri Diaconi Cap. X. de viris illustribus Casinens. *b*) Scripsit versus

I.] De *Constructione Cœnobii Domini Salvatoris.*

II.] De *Adventu S. Benedicti ad Casinum, ac de miraculis per eum inibi factis.*

III.]

P. II. pag. 21. *n*) Sec. IV. P. II. pag. 40. *o*) pag. 553. *p*) Tom. I. pag. 176. d. II. Jun. D. *q*) Cap. III. n. 19. in Actis Sanctor. Jun. Tom. I. d. V. Jun. pag. 491. F.

XXXI. *a*) vid. PETRVS Diaconus de Vir. illustr. Casin. cap. X. *b*) edit. Hamburg. pag. 170.

III.] In *Laudem sanctae Dei Genetricis.* A. C.
IV.] De *Constructione Monasterii* S. *Mariae* DCCCLVI.
in Plumbaricola. c)

XXXII.

ANGELOMVS.

Monachus *a*] Ordinis S. Benedicti Lexoviensis, *b*] aut potius Luxoviensis in Comitatu Burgundiae, ut monet Aub. MIRAEVS. *c*] Claruit sub Ludowico & Lothario ejus filio A. DCCCXXX. *e*] Claruit Anno DCCCLVI. teste Gvil. CAVEO. *e*] Jussu Dragonis, Metensium Episcopi, qui filius erat Caroli Imperatoris, fecit tractatus super quatuor libros Regum, *f*] excusos Coloniae 1530. & Romae 1565. *g*] item in Bibliotheca Patr. T. XV. pag. 307. *h*] Non vidi impressos Commentarios. Exstat autem inter codices MStos Bibliothecae Paulinae in Academia Lipsiensi Codex hac inscriptione a Joachimo FELLERO in Catalogo *i*) insignitus: *Rabanus in libros Regum cum prologo partim prosaico partim metrico sive Elegiaco.* Falso tribuitur liber Rabano, quem Angelomi esse PRAEFATIO METRICA, ejusque versus ultimus evin-

c) vid. PETRVS loc. cit.

XXXII. *a*) v. SIGEBERTVS Gembl. de Script. Eccl. *b*) vid. TRITHEMIVS de Script. Eccl. num. CCLXVI. *c*) Scholio ad Sigeb. l. c. *d*) vid. TRITHEMIVS l. c. *e*) de Script. Eccl. pag. 462. edit. Genev. *f*) vid. SIGEBERTVS loc. c. *g*) vid. MIRAEVS l. c. *h*) vid. CAVE l. c. *i*) pag. 101. num. 34.

A. C. DCCCLVI. evincit. Adiiciam ex codice memorato MS. versus illos subjunctos prologo prosaico, cum forte in editis aut prorsus non, aut diversus exstet:

Si mavis Lector typicos dinoscere sensus,
Quae tenet ingredere floridus iste liber.
Hic retinet bina en sacrata volumina Regum,
Quae docuere patres, ore tonante Sophiae
Tunc puduit calamus noster conjungere fretus,
Et voluit tandem texere nostra manus.
Scilicet ingrediens campos & prata priorum,
Carperet ut flores celsitonantis ope.
Ex quibus accipias divinae stirpis odores,
Vt valeas fructus tollere rite bonos.
Fercula fert animus, nimium pulcherrima claris.
Inde fames animae pellitur, itque procul.
Lilia cum violis reddent per candida rubris,
Et pariter fragrant cinnama, ruta, rosa.
Continet hic Christi nimium carismata sacra,
Quae latuere prius littera tecta diu.
Hicque prophetarum gesta sanctissima pangit,
Plurima multorum salpica k) *verba canit*
Quae David gessit, cecinit quoque & inclita proles,
Hoc typice Lector iste libellus habet.
Hic evangelicam quadrigam concrepat aulam
Hic Apostolicum lumen habere probat.

Isthic

---

k) clangentia. A. *Salpinx* s. salpix, quod est tuba. Hinc Salpicis Apostolicae clangor apud ADELHELMVM de Virginitate cap. 28.

Istic invenies thesaura l) *recondita patrum* A. C.
Horum & multiplices hic retinentur opes. DCCCLVI.
Abdita nam reserat, & tandem mystica pandit.
Profert in medium intima quicquid habent.
Grandia coelestis promittit praemia vitae,
Vivere cum Domino regna tenendo poli.
Istius ergo celer calles discurre libenter.
Discute paginulas: mel tibi portat apis.
Has cape divitias, mundi contemne caducas,
Quod canit iste liber semper in ore tene.
Lurida linque libens spurcae contagia carnis.
In mentem veniet quod moriturus eris.
His m) *memor auctoris, versus cum legeris istos,*
ANGE Deus LOMI dic miserere tui.

XXXIIII.

DCCCLIX.

ALVARVS.

Cordubensis Hispanus. *a*) Intimus & a juventute amicus S. Eulogii presbyteri, qui occisus A. DCCCLIX. V. Id. Martii. Scripsit vitam *Eulogii* eique subjunxit *Epitaphium* hexametrum; initio:

Hic recubat lepidus Martyr Doctorque refulgens.

Orationem hexametram; initio:

Nunc te sancte rogo, recolas ut nomen amici.

& *hymnum* Choriambicum, initio:

Almi nunc redeunt festa polifera.

quae

---

l) pro *thesauros*, licentia ob metri rationem admissa.
m) Legendum puto *Sis*.
XXXIIII. *a*) vid. CAVE de Scriptor. Eccles. pag. 458.

A. C. DCCCLIX. quae leguntur in Actis Sanctorum per Joh. BOLLANDVM &c. Martii Tom. II. *b*)

XXXIV.

DCCCLXI *PRVDENTIVS.*

Hispanus *a*) Trecensis apud Gallias Episcopus. Monachus Germanus, Walafridi Strabi Praeceptor. Vixit Ao. DCCCL. *b*) Ao. DCCCLVI. synodo Parisiensi interfuit. Ao. DCCCXLIX. Concilio Turonensi IV. Ao. DCCCLIII. Concilio Soessionensi II. Obiit A. DCCCLXI. *c*) Scripsit

I.) *Hymnos Ecclesiasticos.*

II.) Elegiam *in Codicem S. S. Evangeliorum* Ecclesiae Tricassinae, initio:

Augustam Trici nutu statuere monarchi.

Edita est in Antiquitatum Trecensium volumine ab Nicolao CAMVSATO Canonico, & ex hoc a BARTHIO illustrata & inserta Advers. lib. XVIII. c. XI. *d*)

XXXV.

LVPVS SERVATVS.

Rabani Mauri discipulus. *a*) Presbyter; *b*) Abbas Ferrariae in dioecesii Senonensi. Obiit A. DCCCLII. *c*) aut potius post Ao. DCCC-

b) pag. 96.

XXXIV. *a*) vid. BARTHIVS in Adv. lib. XVIII. cap. XI. col. 911. *b*) vid. BARTHIVS l. c. *c*) vid. CAVE de Scriptor. Eccles. pag. 455. ed. Genev. *d*) col. 911. 912.

XXXV. *a*) vid. Auberti MIRAEI Schol. ad Sigeb. Gembl. de Scriptor. Eccl. cap. 93. *b*) vid. TRITHEMIVS de Script. Eccles. n. CCLXX. *c*) vid. MIRAE-

DCCCLXI. *d*) Scripsit *Hymnos* duos de *Solennitate S. Wigberti*. Prior Jambicus initio: A. C. DCCCLXI.

Wigberti dies natalis
venit modo mirabilis.

Posterior genere sapphico incipit:

En piis splendent revoluta votis.

Exstant in Bibliotheca max. Patr. *e*)

XXXVI. DCCCLXX.

MILO.

Nonachus S. Amandi *a*) in Pabula, Elnonensis ordinis S. Benedicti. *b*) Claruit Ao. DCCCLXX. indicante Joh. TRITHEMIO. *c*) Obiit A. DCCCLXX. *d*) Scripsit

I.) *Vitam* S. *Amandi* Confessoris versu hexametro libellis IV. distinctam, cujus procemium carmine elegiago scriptum est. liber primus incipit:

Arbiter omnipotens hominum rerumque creator.

Exstat in Actis Sanctorum Februarii. *e*)

II.) Librum de *Sobrietate* metrice ad Carolum Regem *f*) Liber de Sobrietate ad Imperatorem Carolum Calvum MSS. asservatur Elnone ad S. Amandum in dioecesi Tornacensi. *g*)

Li-

VS l. c. *d*) v. CAVE de Scriptor. Eccles. pag. 445. ed. Genev. *e*) Tom. XV. pag. 59. 60.

XXXVI. *a*) vid. SIGEB. Gembl. de Script. Eccl. c. 105. *b*) vid. Aub. MIRAEI Scholion ad Sigeberti l. c. *c*) de Script. Eccl. n. CCLXXX. *d*) vid. MIRAEVS loc. c. *e*) Tom. I. pag. 873. *f*) vid. SIGEBERTVS loc. cit. *g*) vid. Aub. MIRAEVS in Schol. ad cit. loc. Sigeberti.

A. C. DCCCLXX. Libri II. Milonis Monachi de *laude pudicitiae & sobrietatis* MSS. in Bibliotheca Cantabrigiensi versibus hexametris incipiunt:

Principibus priscis vatum placuisse Camœnas. h)

III.) Versus *ad Hayminium* sacerdotem, scripti libris IV. hoc initio:

Festa propinquabat nostri veneranda patroni.

Exstant MSS. Elnone & Audomaropoli ad S. Bertinum & alibi. *i*)

IV.) De *S. Cruce* carmen hexametrum duplex in modum sphaerae ingeniosissime compositum asservatur MSS. Elnone *k*)

V.] De *Conflictu Veris & hyemis* carmen hexametrum, MSS. asservatur Elnone. *l*)

XXXVII.

OTFRIDVS.

Rabani Mauri Abbatis Fuldensis discipulus. *a*) Monachus Wissenburgensis Cœnobii. Claruit sub Ludowico, Lothario & Carolo, Anno DCCCLXX. *b*) Scripsit *carmina* diversi generis libr. I. teste TRITHEMIO. *c*)

XXXVIII.

BRISTANVS.

Vel BRICSTANVS, Anglus, Ordinis S. Benedi-

h) vid. Joh. Alb. FABRICIVS in Bibl. Latin. edit. 1712. pag. 913. col. 1. *i*) vid. Aub. MIRAEI Schol. ad Sigeb. de S. E. cap. 105. *k*) vid. MIRAEVS l. c. *l*) vid. MIRAEVS loc. cit.

XXXVII. *a*) vid. Joh. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccles. n. CCXC. *b*) vid. TRITHEMIVS l. c. *c*) l. c.

nedicti Monachus Croylandensis ibidemque Praecentor. Claruit circa A. DCCCLXX. *a*) Poeta facundissimus salutatur ab INGVLPHO. *b*) Scripsit versibus eleganter *in Cineres Monasterii Croylandensis* Threnos librum unum, initio: A. C. DCCCLXX.

Quomodo sola sedes dudum regina domorum
Nobilis Ecclesia & nuper amica Dei.

teste INGVLPHO. *c*)

XXXIX. DCCCLXXI.

RATPERTVS.

Monachus S. Galli, socius Notkeri Balbuli individuus, in regimine canonicae, id est clericalis juventutis, extra claustrum successit Ysoni, sub A. DCCCLXXI. morienti. vid. Dan. PAPEBROCHIVS de Notkero Balbulo. *a*) Ejus *carmina* quaedam exhibentur a Canisio Lect. Antiq. Tom. V. qui ad manus non est, ideoque inquirere non licet, utrum *bina* illa Ratperti *carmina*, quae in Antiphonario quodam MSto Bibliothecae Helmstadiensis habentur a Canisio exhibita sint. Vtriusque primas lineas dabo.

1.] *Versus Ratperti ad processionem diebus festis.* Init.

Ardua spes mundi solidator & inclite coeli

R *Christe*

XXXVIII. *a*) vid. Joh. PITSEVS de illustribus Angliae Scriptoribus edit. Paris. 1619. pag. 167. *b*) apud PITSEVM l. c. *c*) apud PITSEVM l. c.

XXXIX. *a*) n. 4. in Act. Sanctor. April. Tom. I. edit. Antw. 1675. p. 577.

A. C. *Christe exaudi nos propitius famulos.*

DCCCLXXI. *Virgo Dei genitrix rutilans in honore perennis*
Ora pro famulis sancta Maria tuis &c.

II.] *Versus Ratperti ad reginam suscipiendam* Init:

Aurea lux terrae dominatrix inclyta salve
Quae domibus nostris nunc benedicta venis.
Larga maneto tuis semper clarissima servis
Qui tibi mente canunt carmen & ore ferunt.

XL.

DCCCLXXX

ERICVS.

Alii ERRICVM, multi HERRICVM quidam HENRICVM appellant. *a*) Fuit, ut crebro in suis scriptis indicat, Autisiodori Monachus, in S. Germani Cœnobio. *b*] Vixit seculo nono, utpote qui Carolo Calvo Imperatori Anno DCCCLXXV. d. 7. Oct. mortuo S. Germani vitam dedicavit. *c*) Claruit circa tempora Caroli Grossi Imperatoris Anno DCCCLXXX, ut vult TRITHEMIVS. *d*) Scripsit:

I.) *Vitam S. Germani* Autisiodorensis Episcopi metrico stylo, sex libellis. *e*) Initium libri I. est:

Celtica qua medios exporgit Gallia tractus. f)

Versu

XL. *a*) vid. Joh. BOLLANDVS in Comment. de S. Erico in Actis Sanctorum Junii Tom. IV. edit. Antw. 1707. §. 1. n. 1. pag. 829. A. *b*) vid. l. c. n. 2. B. *c*) vid. l. c. n. 3. C. *d*) de Script. Eccl. n. CCLXXXIX. *e*) vid. SIGEB. Gemblac. de Script. Eccles. cap. 104. *f*) vid. Casp. BARTHII Adversaria lib. XIV. cap. IV. col. 758.

Versu hexametro scripta est, & edita Parisiis 1543. g) Herici libros sex de Vita S. Germani Autisiodorensis denuo edere voluit Philippus LABBEUS. h) Varia ex his libris loca emaculat & illustrat Caspar BARTHIUS. i) A. C. DCCCLXXX

II.) *Hymnum in Germanum.* Init.

Sublime festum seculis.

quem edidit Caspar BARTHIUS ex duobus MStis. k

XLI.

ANGILBERTUS. DCCCXXC

Seu ENGILBERTUS Abbas Corbeiensis, qui in gratiam Ludowici Francorum Regis A. DCCCLXXX. aut in sequenti libros S. Augustini de Doctrina Christiana describi curavit. a) Scripsit

I.) Versus ad *Ludowicum Regem Francorum*, Carolomanni Fratrem, *in librum S. Augustini de Doctrina Christiana* eidem Regi dono missum, elegiacos, initio:

Hic Augustini Aurelii pia dogmata fulgent.

Qui exstant in Joh. MABILLONII Veter. Anal. Tom. II. b)

g) vid. Nota ad Sigeberti l. c. edit. Hamb. 1718. pag. 105. h) vid. Biblioth. nov. MSS. edit. Paris. 1653. pag. 59. i) Advers. lib. XII. cap. XI. & cap. XVIII. col. 704. lib. XIV. cap. IV. libr. XVI. cap. XXVI. & XXXIV. libr. XX. cap. XII. libr. XXXVI. cap. X. libr. LI. cap. XVII. k) Advers. libr. XXXIV. cap. XX.

XLI. a) vid. Joh. MABILLONII Anal. Vet. Tom. II. pag. 659. b) pag. 657.

A. C. DCCCXXC. II.) Verſus alios *in fine ejusdem Codicis* hexametros, initio:

Haec perlecta pii lector doctrina patroni.

Exſtant in Joh. MABILLONII Veterum Analectorum Tom. II. c)

DCCCXXCII

XLII.

HINCMARVS.

HINCMAVRVS dicitur Anonymo Mellicenſi. a) Monachus S. Dionyſii Pariſienſis. b) Poſtea Abbas Reomaenſis. c) Deinde Archi-epiſcopus Remenſis. d] Non claruit ſub Carolo M. & Ludowico ejus filio Imperatoribus Ao. DCCC. ut perhibet TRITHEMIVS; e] Sed obiit A. DCCCLXXXII. ut HODOARDVS lib. III. cap. 30. tradit apud MIRAEVM. f] X. Kal. Januarii indicante CAVEO. g] Scripſit

I.] *Explanationem in Ferculum Salomonis* ad Carolum regem, cujus pars erat metrica 446. verſibus conſtans, quae intercidit, narrante CAVEO h] Fragmentum tamen hujus operis metrici ſupereſt.

II.] Carmen de *fonte vitae*, quod locum habet inter veterum aliquot Galliae & Belgii Scriptorum opuſcula ſacra edita Lugd. Batav. 1692.

XLIII.

c) pag. 659.

XLII. a) de Script. Eccl. cap. XLVI. b) vid. SIGEB. Gembl. de Script. Eccleſ. cap. 99. c) vid. Auberti MIRAEI Auctar. de Script. Eccleſ. n. CCLXIV. d) vid. SIGEBERTVS l. c. e) de Script. Eccleſ. n. CCLXIV. f) Schol. ad Sigeberti l. c. g) de Script. Eccleſ. pag. 454. edit. Genev. h) l. c.

XLIII. A. C. DCCCXXCII

AVDRADVS.

Episcopus vixit tempore Hincmari Remensis, mortui A. DCCCLXXXII. Scripsit *Epistolam* hexametram *ad Hincmarum*, Remensem Archiepiscopum, initio:

Nobilis ingenii lingvam facunde Poeta.

Quae praemissa aliquot Galliae & Belgii Scriptorum opusculis sacris Lugduni Batavorum 1692. pag. 5.

XLIV. DCCC-XXCIII.

BERTHARIVS.

BERTARIVS dictus a PETRO Diacono, a) BERTHORIVS a Joh. TRITHEMIO. b) Abbas Casinensis c) eligitur A. DCCCLVI. d) Passus est temporibus Ludowici Imperatoris e) Ao. DCCCLXXXIII. II. Kalend. Nov. f) Annum DCCCLXXXIV. habet Gvil. CAVEVS. g) Scripsit

I.] Carmen *de S. Benedicto*, quod exstat in Actis Sanctorum Ordin. S. Bened. h)

II.] *Ad Angelbergam Augustam* aliosque suos amicos versus, teste PETRO Diacono. i) Versus ad Angelbergam Augustam, uti etiam de vita & obitu Sanctissimi Benedicti,

XLIV. a) de Viris illustribus Casinens. cap. XII. b) de Scriptoribus Eccles. num. CCCXXVI. c) vid. PETRVS l. c. d) vid. Joh. Baptista MARVS Annotatione in cit. loc. Petri. e) vid. *Petrus* l. c. f) vid. MARVS ad Petri l. c. g) de Scriptor. Eccles. pag. 461. edit. Genev. h) Tom. I. pag. 29. i) de viris illustr. Casin.

A. C. DCCC-XXCIII. dicti, excusi sunt Romae A. 1590. & in tertio poematum volumine Prosperi MARTINENGII simul cum duobus aliis Poematis, qui nondum erant impressi, reperiuntur habenturque etiam in notis Martyrologii Benedict. Arnoldi WIONIS ad diem 21. Martii. k)

XXXXV.

HARTMANNVS.

Aliis HARTMVTVS. Imo minus recte Hartmannum & HARTMVNDVM a Canisio vocari existimat Petrus LAMBECIVS, *a*) & qui hunc sequitur CAVEVS. *b*) Sed in Antiphonario quodam MSto Bibliothecae Helmstadiensis Academiae veteris appellatur Hartmannus non una vice. Rodulphi Burgundiae Regis Consanguineus. Monasterii S. Galli primum Monachus, deinde Abbas ordine XIV. A. DCCCLXXII. electus, A. DCCCLXXXIII. Monasterii regimine sese abdicavit. *c*) Hartmannum Monachum S. Galli quod nullam facit mentionem in vita S. Wiboradae corporis B. Richaldis sub Gralone translati ante annum DCCCCLVIII, antea quoque obiisse praesumit Godofredus HENSCHENIVS. *d*) Hart-

cap. XII. *k*) vid. Joh. Bapt. MARVS Annot. ad Petri loc. cit.

XLV. *a*) in Commentar. de Bibl. Caesar. Vindob. lib. II. cap. IX. pag. 1005. *b*) in Hist. litt. Script. Eccles. pag. 473 edit. Genev. *c*) vid. CAVE loc. c. *d*) de S. Wiborada & B. Rachilda d. 2. Maii n. 2. vid. Acta San-

Hartmanni *carmina* aliquot & *hymni* leguntur in CANISII Lect. Antiqu. Tom. V. *e*) quem cum evolvere mihi integrum non sit, definire non ausim, utrum carmina, quae in Antiphonario quodam MSto Bibliothecae nostrae Academicae prostant, a Canisio evulgata sint, nec ne. En singulorum inscriptiones & initia: A. C. DCCCXXCIII.

I.] *Isti versus Hartmanni canendi sunt antequam legatur Evangelium.* Init.

Sacrata libri dogmata
Portantur Evangelici
Cunctis stupenda gentibus
Et praeferenda laudibus. &c.

II.] *Versus ejusdem in natale innocentium.* Init.

Salve lacteolo decoratum sanguine festum
Salvete innocua corpora fusa neci. &c.

III.] *Item versus ejusdem unde supra.* Init.

Cum natus esset Dominus
Turbatur rex incredulus.
Magi tulerunt munera
Quos stella duxit praevia &c.

IV.] *Versus Hartmanni ad Processionem diebus Dominicis.* Init.

Summus & omnipotens genitor qui cuncta creasti
Aeternus Christus filius atque Deus. &c.

ctorum Maii Tom. I. pag. 283. *e*) pag. 728. vid. CAVE l. c.

A. C. DCCC-XXCIII.

V.] *Versus Hartmanni ad Eucharistiam.* Init.

Laudes omnipotens ferimus tibi dona colentes
Corporis immensi sanguinis atque tui. &c.

VI.] Scripsit *Epitaphium B. Wiboradae.* Init.

Filius altithroni postquam resplenduit orbi.
annexum HARTMANNI vitae S. Wiboradae in Actis Sanctorum Maii. *f*)

XXXXVI.

JOHANNES.

ERIGENA dictus. *a*) Heruligena MATTHAEO Malmesburiensi. *b*) Non Scotus genere, ut habet NICOLAI Papae epistola ad Carolum Calvum. *c*) Fuit Herulus, non Hibernus sive Scotus. *d*) Bedae discipulus, ut habet TRITHEMIUS; *e*) quod tamen Johannes PITSEUS *f*) negat in nostrum quadrare posse. Monachus ordinis S. Benedicti *g*) in Monasterio Menevensi. *h*) Postea praeceptor Alphredi regis Anglorum ejusque liberorum.

f) per Godofr. Henschenium & Danielem Papebrochium Tom. I. edit. Antwerp. 1680. pag. 293.

XLVI. *a*) vid. SIGEB. Gemblacens. de S. E. cap. 94. *b*) apud FABRICIUM not. ad Trithemium de S. E. n. CCLXII. not. x. *c*) in MIRAEI Scholio ad Sigeberti l. c. *d*) vid. Thomas GALE pag. 242. ad Jamblichum de Mysteriis Aegyptiorum, apud *Fabricium l. c.* *e*) de Script. Eccl. n. CCLXII. *f*) de illustribus Angl. Scriptor. n. 133. pag. 168. *g*) vid. TRITHEMIUS loc. cit. *h*) vid. BALEUS Scriptor. Britannicorum Cent. II. n.

rum. i) Docuit deinde in Academia Oxoniensi. k) Claruisse temporibus Caroli M. Imperaroris A. DCCC falso perhibet TRITHEMIVS, l) qui & ipse, m) nostrum sub Lothario Imperatore A. DCCCL claruisse largitur. Vixit tempore Caroli Calvi Imp. ab A. DCCCLXXV usque ad A. DCCCLXXVII. vid. Dedicationem ejus memorandam. Defunctus A. DCCCLXXV, ut patet ex litteris ANASTASII Bibliothecarii ad Carolum Calvum, datis X Kal. April. illius anni. n) In Malmesburiensi coenobio A. DCCCLXXXIV. a discipulis interemtus esse dicitur BALEO & PITSEO. o) CAVEVS vero p) Johannem Erigenam A. DCCCLXXXIII. IV Id. Nov. graphiis confossum perhibet. A. C. DCCCXXCIII.

Scripsit *Dedicationem* prosa & vorsa ad Carolum Calvum praemissam *Dionysio Areopagitae de coelesti Hierarchia*, quam iubente Carolo in Latinum transtulit. q) Exstat praefatio ista duplex, altera metrica brevior, altera prosaica prolixior, in VSSERII Epistolarum Hibernicarum Sylloge r) teste CAVEO. s)

R 5 XLVII.

24. pag. 124. i) vid. BALEVS l. c. k) vid. BALEVS l. c. l) loc. cit. m) l. c. n. 271. n) apud FABRICIVM in notis ad Trithemium de S.E. num. CCLII. not. b.] o) ll. cc. p) de Scriptor. Eccles. pag. 462. edit. Genevens. q) vid. NICOLAI Papae Epistola citata l. c. & SIGEBERTVS l. c. r) pag. 57. s] de S. E. pag. 12. 462.

A. C.

DCCC-

XXCLIX. XXXXVII.

ERCHEMPERTVS.

Aliis HEREMPERTVS S. HEREMBERTVS. *a*) Diaconus Coenobii Casinensis. *b*) Fuit tempore Ludowici Imperatoris. *c*) Exeuntem Annum DCCCLXXXVIII. vidit & descripsit in Historia Longabardorum. *d*) Scripsit carmen de *vita Landulphi* Episcopi Capuani. *e*)

DCCCXC. XXXXVIII.

ALMANNVS.

Monachus Altvillarensis. *a*) ordinis Sancti Benedicti. *b*) Claruit sub Carolo III. Imperatore Anno DCCCXC. *c*) aut circa Annum DCCCL. monente CAVEO. *d*) Scripsit tam *metro* quam prosa varia opuscula. *e*)

DCCCXCII. XXXXIX.

JOHANNES.

Ecclesiae Romanae Archidiaconus. *a*) Claruit circa Annum DCCCLXXV. teste CAVEO. *b*) Scripsit Elegidion ad Johannem VIII.

XLVII. *a*] vid. Joh. Bapt. MARVS Annot. ad Petri Diac. de viris illustribus Casinens. cap. XIV. *b*] vid. PETRVS Diaconus de Vir. illustrib. Casin. cap. XIV. *c*] vid PETRVS l. c. *d*] vid. MARVS l. c. *e*] vid. MARVS loc. cit.

XLIIX. *a*] vid. SIGEBERTVS Gemblac. de Scriptor. Eccl. cap. 98. *b*] vid. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. CCLXXXII. *c*] vid. TRITHEMIVS l. c. *d*] de Scr. Eccl. pag. 459. ed. Genev. *e*] vid. TRITHEMIVS l. c.

XLIX. *a*] vid. Gvil. CAVE de Script. Eccl. pag. m. 473. *b*] l. c.

VIII. Papam, mortuum A. DCCCXXCII. Composuit A. C. DCCCXCII.

I.] *Epilogum vitae S. Gregorii* Papae Elegiac. Init.

Suscipe Romuleos, Pastor venerande, triumphos.
Exstat in Actis Sanctorum per BOLLANDVM &c. c) Johannis Diaconi *Elegidion ad Johannem VIII Papam* exstat MStum in Bibliotheca Paulina Academiae Lipsiensis. d) quod ab Epilogo differre non puto.

II.] Existimant Actorum Sanctorum collectores auctorem in Epilogo non obscure innuere se carmina de *vita Gregorii* scripsisse, aut certe *prologum* ligatum vitae, quae habetur, praefixum.

L.

AIMOINVS.

Monachus Coenobii S. Vincentii Parisiensis nunc S. Germani Pratensis ad muros urbis Parisiensis dicitur Auberto MIRAEO. a) Sed falso creditus idem cum monacho Floriacensi, de quo SIGEBERTVS Gembl. de Script. Eccl. cap. 101. Fuisse monachum Pratensem seculo IX docet Godofredus HENSCHENIVS. b) Claruit A. DCCCLXXII. uti ex vetusta quadam charta a Jacobo BREVLLIO praefation. in Aimoini Historiam A. 1602 edi-

c] Martii, Tom. II. pag. 211. d] vid. FELLERI Catalogus pag. 163. num. 8.

L. a] Schol. ad Sigeb. Gembl. de Script. Eccles. cap. 101. b] in Actis Sanctorum Maii Tom. VI. d. XXVIII.

A. C. editam constat. In vivis adhuc erat. Anno
DCCCXCII. DCCCXCII. quo de miraculis S. Germani scripsit. *c*) Exstat

I.] Carmen *in Germanum*, insertum AIMOINI Historiae miraculorum & Translationum S. Germani ob irruptiones Normannicas. *d*) Elegiac. Init.

Hic est Germanus voluit quem mater in alvo.

II.] Libri duo de *Translatione S. Vincentii martyris in Galliam* hexametri. Init.

Bis quadringentis decies quinisque volutis.

Leguntur in Actis Sanctorum Januarii, *e*) & in Actis Sanctorum ord. S. Benedicti. *f*)

DCCCXCIX.

LI.

ANONYMVS.

Qui vixit aevo Arnulphi Imperatoris, mortui DCCCXCIX, ut ipse testatur. *a*) Scripsit *vitam Caroli M.* versibus hexametris, initio:

Salvator mundi postquam de virgine nasci.

Prodierunt Annalium de Gestis Caroli M. Imperatoris libri V. studio Reineri REINECCII cum ejusdem notis. *b*) Eundem Poetam inseruit Godofr. Guil. LEIBNITIVS Scriptoribus rerum Brunsuicensium. *c*)

LII.

Mai. pag. 796. F. *c*] vid. Gvil. CAVEVS de Scriptor. Eccles. pag. 472. edit. Genev. *d*] libr. I. n. 19. in Actis Sanctorum Maii Tom. VI. pag. 801. B. *e*] Tom. II. ed. 1643. pag. 405. *f*] Secul. IV. Part. I. pag. 652.

LI. *a*] vid. G. G. LEIBNITII Introd. in Collector. Script. Hist. Brunsvic. n. VII. *b*] Helmstadii 1594. 4. *c*] Tom. I. edit. Hanoverae 1707. pag. 120.

LII.

REMIGIVS. A. C. DCCCC.

Monachus Autisiodorensis. *a*) Claruit sub Carolo Calvo Imperatore, A. DCCCLXXX. *b*) Obiit circa Annum DCCCC observante Gvil. CAVEO. *c*) *Carmine* & prosa scriptor insignis, qui utroque stylo multa volumina scripsit, narrante TRITHEMIO. *d*)

LIII.

CYPRIANVS.

Cordubensis in Hispania Archi-presbyter. *a*) Claruit circa Annum DCCCC. Scripsit *Epigrammata*, quae ex codice MSSto Toletano eruit, & editioni paravit Cardinalis de Aguirre, ut ex ejus notitia discere licet pag. 182. sed supprimenda adhuc censuit Cardinalis. Germana Cypriani Epigrammata sunt numero non nisi IX, quorum lemmata exhibet Nicolaus ANTONIVS Bibliothecae Hisp. Vet. lib. VI. cap. 7. pag. 444. Aliorum etiam XXX elenchum subjecit, quae Martyrologio suo Hispano hinc inde inseruit Johannes TAMAIVS. Verum haec spuria esse, & in honorem ecclesiae Cordubensis conficta, prolixe contendit, & singula fere solerter expendit idem Antonius. *b*)

LIV.

LII. *a*] vid. SIGEBERTVS Gembl. de Script. Eccles. c. 123. *b*] vid. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccles. n. CCLXXXV. *c*] de Script. Eccl. pag. 474. edit. Genev. *d*] loc. cit.

LIII. *a*] vid. CAVEVS de Scriptor. Eccles. pag. 479. ed. Genev. *b*] vid. CAVEVS loc. cit.

A. C. SEC. IX.

LIV.

AMBROSIVS NICANDER.

Toletanus, qui vixit seculo IX. versibus expressit *Martyrium S. Cyriaci* referente GALESINO & HIGVERA apud Ol. BORRICHIVM. *a*)

LV.

ANGILBERTVS.

Abbas Centulensis. Scripsit

I.] Bina *carmina aedi cuidam sacrae inscripta* elegiaco versu; primi initium:

Omnipotens dominus qui celsa vel ima gubernas.

Secundi:

Hoc pavimentum humilis Abbas componere feci.

Exhibentur ab HARIVLFO in Vita S. Angilberti. *a*)

II.) *Epitaphium S. Chäidoci Confessoris* elegiacum, Initio:

Mole sub hac tegitur Chäidocus jure sacerdos.

Legitur apud HARIVLFVM. *b*)

III.] *Epitaphium Fricori S. Hadriani* elegiacum, initio:

Corpore terreno, qui cernitur esse sepultus.

Exstat apud HARIVLFVM. *c*)

LVI.

LIV. *a*] Dissert. de Poetis pag. 85.

LV. *a*] Cap. III. in Actis Sanctorum per BOLLANDVM &c. Februar. Tom. III. edit. 1658. pag. 100. sed Cap. VII. in Actis Sanctorum Ord. S. Bened. Secul. IV. Part. I. ed. 1677. pag. 110. *b*] Cap. XI. in Act. Sanct. Ord. S. Bened. Sec. IV. Part. I. pag. 118. Exstat & Secul. II. p. 200. *c*] l. c. in Act. SS. Ord. S. Bened. Sec. IV. P. I. pag. 119.

LVI. A. C.
SEC. IX.

WLFAIVS.

Monachus Elnonensis. Scripsit Versiculos in *Confirmatione operis Milonis* sive *Vitae S. Amandi* elegiacos; Initio:

Carmina sidereos merito scandentia campos

qui leguntur annexi Vitae huic in Actis Sanctorum per BOLLANDVM &c. *a*)

LVII.

GERWARDVS.

Videtur vixisse Seculo IX. Ejus *versus* elegiaci, initio:

Hoc tibi versiculos ad laudem maxime princeps.

præmissi *Eginhardi Vitae Karoli M.* leguntur apud Petrum LAMBECIVM in Comment. de Bibl. Caesar. Vindobon. *a*)

SECVLVM DECIMVM.

I. DCCCVI.

WALDRAMMVS.

Vel BALTRAMNVS. *a*) BALDRAMVS vel WALDRAMVS dicitur Jacobo WIMPHELINGIO. *b*) Argentoratensis Episcopus. Sedi praefectus Ao. DCCCLXXXVIII. *c*) Obiit Ao. DCCCCIV. *d*) aut potius A. DCCCCVI. pri-

LVI. *a*] Februar. Tom. I. pag. 888.
LVII. *a*] lib. II. cap. V. pag. 323.
I. *a*] vid. Aub. MIRAEI Auctar. de Scriptor. Eccles. n. CCLXXXIV. *b*] in Catalogo Episcoporum Argentoratensium num. XXXVI. edit. Argentor. 1660. pag. 27. *c*] Vid. WIMPHELINGIVS l.c. *d*] vid. MIRAEVS l.c.

A. C. pridie Idus Aprilis teste WIMPHELINGIO. *e)*
DCCCCVI. Versus ejus *ad Salamonem Episcopum Constantiensem* exstant in Henrici CANISII Lect. antiq. *f)* Ejus bina carmina habentur in Bibliotheca Maxima Patrum, *g)* scilicet *versus quos Salomon ad Dodonem mittit* elegiaci, initio:

Planctus Rachelis plebs mecum lugeat omnis.

Versus quos Salomon ad Dodonem misit elegiaci, initio:

Esto virile decus, patienter vince dolores.

DCCCCXII.

II.

NOTKERVS.

NOTGERVS dictus HONORIO Augustodunensi *a)* & SIGEBERTO Gemblacensi. *b)* NOCHERVS Anonymo Mellicensi. *c)* Plures fuerunt Notkeri praeter nostrum. Notkerus Physicus & Notkerus Abbas, hic nepos, ille avunculus, sub Ottonibus floruere, & quo Anno Stella cometes tempore Autumni visa est, scilicet Anno DCCCCLXXXI. mox secuta est mors Abbatis Notkeri, ante septennium duntaxat ordinati in flore aetatis, & ejus quondam antecessoris Burchardi [ut scribit Hepidannus] & Notkeri medici senis decrepiti atque cœci. His vero multo etiam posterior est is, quem Murerus cum Beati titulo refert, Notkerus Labeo, & die

XXVIII.

e] l.c. *f*] Tom. I. pag. 34. *g*] Tom. XVI. pag. 1304.
II. *a*] lib. IV. cap. 9. de Scr. Eccl. *b*] de Script. Eccl. cap. 108. *c*] de Script. Ecclef. cap. LXV.

xxviii. Julii Anno MXXII. obiisse scribit; sed & in Hepidanni Chronico legitur, quod Anno MCCXXVIII. Notker nostrae memoriae hominum doctissimus & benignissimus morbo late saeviente interiit; is fortassis cujus in Ephemeridibus Sangallensibus, Ao. 1272. conscriptis, notatur obitus ad xviii. kalendas Januarii, tanquam monachi presbyterique: si tamen hic est ab illo Mureri Beato diversus. *d*) Ignoscendum Trithemio Fiseno aliisque scriptoribus externis erit, quod Notgerum Episcopum Leodiensem a nostro non distinxerint, aut hunc eundem ad Ottonis tempora retraxerint. Mortuus est Notkerus episcopus Anno MVII. ix. Id. Aprilis. Ast Notkerus Abbas xviii. Kalend. Januarii DCCCCLXXIII. post annorum quatuor Prelaturam, adeo ut episcopi electionem mors abbas praecesserit uno tantum Anno. *e*) Notkerus Balbulus receptus admodum puer est in monasterium Sangallense sub Grimaldo Abbate post Annum DCCCXLI. & primum Ysonis, deinde Marcelli Hiberni disciplinae commissus huic in monasterio scholae claustralis successit; Martyrologium scripsit, quod vulgavit Henr. Canisius antiqv. Lection. A. C. DCCCCXII.

S Tom.

d] vid. Dan. PAPEBROCHIVS de Notkero Balbulo n. 5. in Actis Sanctorum per Godofred. Hanschenium & Daniel. Papebrochium Aprilis Tom. I. pag. 577.
e] vid. l. c. n. 7. pag. 377. 578.

A. C. DCCCCXII. Tom. VI. A. DCCCLXX. vel postea, quemadmodum ipse manifeste indicat ad X. Kalend. Junii de Desiderio Episcopo Vicenensi agens. *f*) Hepidanni Annales ab a. DCCIX ad A. MLXII. ductos possumus, imo debemus intelligere de S. Notkero, quando ibi legimus A. DCCCCXII. Eodem Anno Notkerus Magister obiit. Etsi enim plures claruerint in eo monasterio Nokeri; nullus tamen toto eo seculo decimo praeter Balbulum innotescere meruit. *g*) Scripsit

I.] De *Vita S. Galli* carmine libros III. Joachimus VADIANVS *h*) exstare ait vitam B. Galli Notkero autore descriptam hexametris versibus, duris quidem illis & incultis, sed raris tamen illo seculo. *i*)

II.] *Carmina* aliqua vulgata ab Henrico CANISIO Antiqv. Lect. Tom. V.

III.] Exstant Notkeri *versus ad Regem suscipiendum* in Antiphonario MSto Bibliothecae Helmstadiensis, qui quod non multi sunt, & a Canisio forte aut non vulgati, aut non iis lectionibus notati, locum hic inveniant:

Ave beati germinis
Invicte rex & inclyte Omnis

f] vid. Daniel PAPEBROCHIVS de B. Notkero Balbulo Monacho Sangallensi in Helvetia num. 4. in Actis Sanctorum Aprilis Tom. I. d. VI. April. pag. 577. A. *g*) vid. PAPEBROCHIVS loc. cit. num. 5. *h*) lib. II. de Collegiis monasteriisque Germaniae veteribus. *i*) vid. PAPEBROCHIVS de Notkero Balbulo num. 8. in Actis Sanctor. April. Tom. I. pag. 578.

Omnis tibi militia A. C. DCCCCXII.
Occurrat ovans cœlitum.
Intacti Christi genetrix
Mater honora virginum
Chorum pudicum socians
Tibi procedat obviam.
Agonithetae Apostoli
Victoriosi martyres
Omnesque sancti ordines
Semper vocent te laudibus.
Nos pro statu parvi loci
Reique modo pauperis
Laetantes pio domino
Occurrimus in omnibus.
Haec ipsa gaudent tempora
Floreque verno germinant
Adventus omni gaudio
Quando venit optatior.

III.

RATHBODVS.

Quartus decimus Episcopus Traiectensis. *a*) Moritur A. DCCCCXVII. Indict. V. III. Kalend. Decembr. *b*) Scripsit carmen allegoricum de *S. Sviberto*. Elegiac. init:

Lux nova Svibertus Francos lustravit & Anglos.

Exstat in Actis Sanctorum Martii *c*)

III. *a*) vid. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccles. num. CCXCIII. *b*) vid. TRITHEMIVS l. c. *c*) Tom. I. pag. 85.

A. C.
DCCCCXIX.

IV.

SALOMON.

Conſtantienſis ad Rhenum Epiſcopus A. DCCXCI. creatus. *a*) Vivere deſiit Anno DCCCCXIX. *b*) Ejus carmina *ad Dadonem* epiſcopum exſtant in Henrici CANISII Antiqv. Lect. Tom. I; *c*) Bibliotheca magna Patrum edit. Paris. 1644. *d*) & in Bibliotheca maxima Patrum ed. Lugd. 1677. *e*) Suntque I.) Verſus *ad Dadonem* Epiſcopum hexametri; quorum prologus incipit:

Simplex Trine Deus, genitor, ſate, Spiritus alme. f)

Ipſorum verſuum initium:

Dado Pater celebris, ſpeculum, via, lumen & orbis.

II.) *Carmen hexametrum*, cujus initium
Matthitae fido praeſens didaſcalus eſto. *g*)

III.] Carmen *ad Dadonem* Epiſcopum elegiacum. Initium

Exime antiſtes, huc accipe, Dado, ſalutes. h)

IV.) Salomonis *Tetraſtichon*, quo carmen Waldraumi mittit ad Dadonem Epiſcopum; Elegiacum; initio:

Hic tibi ſcripturam praeſul ſubjunge legendam. i)

V.

IV. *a*) vid. Aub. MIRAEI Auctar. Scriptor. Eccleſ. n. CCLXXXIV. *b*) vid. MIRAEVS l. c. *c*) Append. pag. 13. *d*) Tom. XVI. pag. 825. *e*) Tom. XVI. pag. 1300. *f*) Exſtant l. c. p. 1300. *g*) l. c. p. 1303. *h*) l. c. *i*) l. c. pag. 1304.

V.) *Distichon*, quo carmen simile mittit ad Dadonem, elegiacum; initio: A. C.

Rursus sancte Pater tua me dilectio cogit. k)

V.

STEPHANVS. DCCCCXX.

Ordinis S. Benedicti, a puero Mediomatrice [hodie Metis] educatus. *a*) Ex clerico Metensi episcopus Leodiensis *b*) a S. Lamberto decimus, *c*) creatus A. DCCCCIII. *d*) vel A. DCCCCIV. *e*) Abbas XV. Lobiensis. *f*) Vivere desiit A. DCCCCXX. *g*) Anno episcopatus XVIII. XIV. Kal. Junii. *h*)

Scripsit Cantum nocturnum in *honorem S. Lamberti*, item Canticum de *S. Trinitate*, & cantum de *inventione Stephani protomartyris*, quae auctentico & dulci modulamine composuit, ut loquitur SIGEBERTVS. *i*)

VI.

HVCBALDVS. DCCCCXXXVII.

Ita nominatur a SIGEBERTO Gemblacensi; *a*) ab aliis HVGBALDVS, aut HVBALDVS. *b*) Nepos Milonis monachi. *c*) Monachus S. Aman-

k) loc. cit.

V. *a*) v. Valerii ANDREAE bibliotheca Belgica ed. Lovan. 1643. p. 816. *b*) v. SIGEBERTVS Gemblacensis de Scriptor. Eccles. cap. 125. *c*) v. ANDREAS l. c. *d*) v. Aubert. MIRAEVS Schol. ad Sigeberti loc. cit. *e*) v. ANDREAS l. c. ex Sigeberto & Fulcuino Lobiensi Abbate in Chronico. *f*) v. ANDREAS loc. cit. *g*] v. MIRAEVS l. c. *h*] v. ANDREAS l. c. *i*] l. c.

VI. *a*] de Scriptor. Eccles. cap. 107. *b*] vid. Aub. MIRAEI Schol. ad Sigeberti l. c. *c*] vid. Val. AN-

A. C. DCCCC-XXXVII. Amandi *d*) Elnonensis ordinis S. Benedicti *e*) Obiit A. DCCCCXXXVII. VII. Kal. Julii, sepultus ad S. Amandum in avunculi monumento. *f*)

Scripsit ad Imperatorem Carolum Calvum librum trecentorum versuum in *laudem Calvorum*, cujus omnia verba incipiunt ab una littera, id est, C. initio: *Carmine Clarisonae Calvis Cantate Camoenae*. *g*) Excusum carmen est Basileae 1561. & 1546. ac Lovanii apud Hier. Wellaeum. *h*) Prior & vetustior carminis editio habet 136. versus. *i*) Emendatum & auctum legitur in Casparis BARTHII Adversariis, *k*) estque versuum CLI.

VII.

DCCCCXLII

ODO

Musicus, ex Archicantore Turonensi monachus & primus Abbas Cluniacensis. *a*) Obiit anno DCCCCXXXVII. *b*) aut DCCCCXLII, quarto post Martini Festivitatem die. *c*) In componendis in honore sanctorum cantibus elegans ingenium habuisse

DREAE Bibliotheca Belgica & Lovan. 1643. pag. 395. *d*] vid. SIGEBERTVS l. c. *e*] vid. MIRAEVS l. c. *f*] vid. ANDREAS l. c. *g*] vid. SIGEBERTVS l. c. *h*] v. Val. ANDREAE Bibl. Belg. p. 395. *i*] v. MIRAEVS ad Sigeberti l. c. *k*] L. XLVI. c. XXII.

VII. *a*] vid. SIGEBERTVS Gemblacensis de Script. Eccl. cap. 124. *b*] vid. Aub. MIRAEI Auctar. de Script. Eccles. n. CCLXXXIX. *c*] vid. CAVE de Script. Eccles. pag. m. 476.

iffe dicitur SIGEBERTO Gemblacenfi. *d*) Scripfit A. C. DCCCCXLII.

I.] de *Sacramento Corporis & Sanguinis Domini* verfus hexametros. Init.

Convivas epuli mundos Deus effe superni.

Exftant in Bibliotheca Cluniacenfi, *e*) & in Bibliotheca max. Patrum. *f*)

II.] Hymnum de *Maria Magdalena*, init.

Lauda mater Ecclefia.

Exftat in Bibliotheca Max. Patrum. *g*)

III.] Hymnum de *S. Martino Turonenfi Archiepifcopo*, initio:

Rex Chrifte Martini Decus.

qui exftat in Bibliotheca Maxima Patr. *h*)

VIII.

LAURENTIVS.

DCCCCL.

Monachus Cafinenfis, deinde Epifcopus. *a*) Floruit circa annum DCCCCL. *b*) Verfibus adornavit B. *Mauri vitam* ac Caftrenfis Epifcopi paffionem, *c*) quae exftat MS. in Bibliotheca Cafinenfi tefte Arnoldo WION libr. Lign. Vitae. *d*)

IX.

COSMAS.

Materienfis, qui vixit circa Ann. DCCCCL. tefte

d] l. c. *e*] edit. 1614. p. 263. *f*] Tom. XVII. pag. 313. *g*] Tom. XVII. pag 314. A. *h*] l. c. C.

VIII. *a*] vid. PETRVS Diaconus de Viris illuftribus Cafinenfibus Cap. VI. *b*] vid. Joh. Baptifta MARVS Annot. ad Petri locum cit. *c*] vid. PETRVS loc. cit. *d*] apud MARVM loc. cit.

A. C. teste Ferdinando VGHELLO. *a*) Scripsit Car-
DCCCCL. mina tria de *passione Theopompi & Theonae martyrum*.

I.] Elegiacum initio:

Cosmas Gregorio Monacho dedit ista benigno

II.] Elegiacum initio:

Contulit agminibus fratrum pia munera Christus

III.] Hymnus Jambico-Quaternarius init.

Celsum triumphum Martyrum.

Exstant in VGHELLI Italia sacra. *b*)

DCCCCLIX. X.

ODO.

Episcopus Saresburiensis, postea Cantuariensis Archipraesul. *a*) Obiit Anno DCCCVIX. *b*) Edidit plura poemata teste BALEO. *c*)

XI.

FRIDEGODVS.

Diaconus, Cantuariae etiam ad Servatoris Fanum monachus. *a*) Claruit Anno DCCCCLX. *b*) Scripsit

I.] *Vitam S. Wilfridi* Episcopi Eboracensis carmine hexametro, quae exstat in Actis Sanctorum ordin. S. Benedicti. *c*) Eius supplementum initio:

Haec

IX. *a*] Italiae Sacrae Tom. II. pag. 139. A. *b*] Tom. II. pag. 139. & 140.

X. *a*] v. BALEVS Scriptor. Britannicorum Cent. II. n. 30. *b*] vid. BALEVS l. c. *c*] loc. cit.

XI. *a*] vid. Joh. BALEVS Script. Britann. Cent. II. num. XXXII. *b*] vid. BALEVS l. c. *c*] Secul. III. Part. I. pag. 169.

Haec eadem sacris jusserunt indere libris A. C.
exhibent Acta eadem. *d)* DCCCCLX

II.] *Vitam S. Audoeni. e)*

De stylo ejus ita GVIL. Malmesburiensis de Gestis Pontif. libr. I. fol. 124: scripsit versibus non ita improbandis, nisi quod latinitatem perosus, graecitatem amat, graecula verba frequentat: ut merito dictis ejus aptetur illud Plautinum; Haec quidem præter Sybillam leget nemo. *f)*

XII. DCCCCLXII.

SALVUS.

Abbas Albaildensis [Alveldensis] monasterii. *a)* Obiit temporibus Garseani Christianissimi Regis & Theudemiri Pontificis, IV Idus Februarii, aera millesima [A. Chr. DCCCCLXII] *b)* Scripsit *Hymnos & versus. c)*

XIII. DCCCCLXVI.

FRODOARDVS.

FLAVVALDVS dictus SIGEBERTO Gemblacensi. *a)* FLAVALDVS Joh. TRITHEMIO. *b)* Aliis FLODOARDVS. *c)* Monachus Remensis *d)* Presbyter & canonicus ecclesiae Remensis, deinde monachus & abbas coenobii S. Re-

S 5 mi-

d] Secul. IV. Part I. pag. 722. *e*] vid. CAVE de Script. Eccles. pag. m. 502. *f*] vid. CAVE l. c.

XII. *a*] vid. Vita Salvi incerto autore, annexa ILDEFONSO de Script. Eccles. ed. Hamburg. 1718. pag. 68. *b*] vid. Vita Salvi l. c. *c*] vid. Vita Salvi loc. cit.

XIII. *a*] de Script. Eccles. cap. 131. *b*] de Scriptor. Eccles. n. CCCVII. *c*] vid. MIRAEI Scholion ad Sigeberti l. c. *d*] vid. SIGEBERTVS l. c.

A. C. DCCCCLXVI. migii in urbe Remensi salutatur ab Auberto MIRAEO. *e*) Obiit A. DCCCCLXVI. *f*) d. 28. Martii. *g*) Scripsit versu

I.] *Vitam S. Columbani* Abbatis, quae exstat in Actis Sanctorum ord. S. Benedicti. *h*)

II.] Carmen de S. *Attala* quod exstat ibidem. *i*)

III.] *Gesta Pontificum Romanorum* *k*) libris XIV. quorum fragmentum inseritur Actis Sanctorum ord. S. Benedicti. *l*)

IV.] De *S. Benedicto & multis ejus miraculis*, quod exstat ibidem. *m*)

V.] De *Triumphis Italicis martyrum & confessorum* libro XV. metro scriptos, qui exstant MSti Treveris in summo templo teste Henrico BVNDERIO. *n*)

VI.] De *Triumphis Christi & Sanctorum Palaestinae* metrice libros III. qui asservantur ibidem, teste eodem. *o*)

VII.] De *Triumphis Christi Antiochiae gestis* metrice libros II. qui habentur ibidem, teste citato. *p*)

VIII.] Carmen de *S. Bertulfo Abbate Bobiensi*,

e] loc. cit. *f*] vid. MIRAEVS l. c. *g*] vid. CAVE de Script. Eccl. Pag. m. 498. *h*] Secul. II. pag. 30. *i*] Secul. II. pag. 30. *k*] vid. SIGEBERTVS de S. E. cap. 131. *l*] Secul. III. part. II. pag. 569. *m*] Secul. II. pag. 1095. *n*] in Indice MStorum librorum per Belgium vicinasque provincias apud MIRAEVM in Schol. ad Sigeberti l. c. *o*] l. c. *p*] l. c.

bienfi, quod exſtat in Actis Sanctorum ord. S. Benedicti. q)

XIV. DCCCCLXX

LVITRANDVS.

EVTRANDVS dictus Johanni TRITHEMIO. a) Ticinenſis Eccleſiae Diaconus. b) Poſtea Cremonenſis Epiſcopus. c) Claruit ſub Othone I. imperatore A. DCCCCL. teſte TRITHEMIO. d) Ab Othone I. ad Nicephorum Phocam Ao. DCCCCLXVIII. legatus Conſtantinopolin miſſus eſt. e) Vixit adhuc Anno DCCCCLXX teſte Guilielmo CAVEO. f) Eius Hiſtoriarum libris varia immiſta ſunt varia generis *carmina*. g)

XV. DCCCC-LXXIII.

WITEKINDVS.

WINDICHINDVS dictus SIGEBERTO Gemblacenſi, a) WINDICHINVS Johanni TRITHEMIO. b) Monachus Corbeiae Saxonicae. c) Claruit ſub Ottone Imperatore I. Anno DCCCCL. d) Scripſit de Rebus Saxonum, de-

---

q] Secul. II. pag. 166.

XIV. a] de Script. Eccleſ. n. CCCII. b] vid. SIGEBERTVS Gemblac. de Script. Eccleſ. Cap. 126. c] vid. Aub. MIRAE Auctar. de Scriptor. Eccleſ. num. CCXC. d] l. c. e] vid. Aub. MIRAEVS l. c. f] de Scriptor. Eccleſ. pag. 500. ed. Genev. g] vid. Juſti REVBERI Script. Rer. German. pag. 90. ſq.

XV. a] de Script. Eccl. cap. 129. b] de Script. Eccl. n. CCCI. c] vid. SIGEBERTVS l. c. d] vid. TRITHEMIVS l. c.

A. C. definitque in geftis Anni DCCCCLXXIII.
DCCCC- quo Otho obiit. Scripfit
LXXIII. I.] *Pasfionem Thetlae* virginis metrice. *e*)

II.] *Vitam Pauli* Eremitae tam profa, quam metro. *f*)

III.] Exftant ejus verfus aliquot, qui in Codice IV. Evangeliorum defcripti, in Monafterio Corbeienfi reperti funt, qui prodierunt cura Heinrici MEIBOMII, una cum libris de Rebus Saxonum, notis illuftrati Frfti 1621 fol. inter alios quosdam ejusdem Seculi Scriptores. *g*)

XVI.

DCCCCXXC

ALBERTVS.

OLBERTVM nominat Guil CAVE. *a*) Monachus Lobienfis, poftea abbas coenobii Gemblacenfis. Claruit temporibus Ottonis Imperatoris fecundi Anno DCCCCLXXX. fecundum TRITHEMIVM; *b*) Ao. MXX fecundum CAVEVM. *c*) Scripfit *Cantus in honore Sanctorum.* d)

XVII.

SMARAGDVS.

Abbas Monafterii S. Michaelis; *a*) in Saxo-

e] vid. SIGEBERTVS l. c. *f*] vid. SIGEBERTVS l. c. *g*] vid. CAVEVS de Scriptor. Ecclef. num. 498. 499.

XVI. *a*] de Script. Ecclef. pag. m. 520. *b*] de Script. Ecclef. n. CCCVIII. *c*] l. c. *d*] vid. TRITHEMIVS loc. cit.

XVII. *a*] vid. HONORIVS Auguftodunenfis de Script. Ecclef. lib. IV. cap. 6.

Saxonia addit MIRAEVS; *b*) ad Mosam in dioecesi Virdunensi Joh. FABRICIVS. *c*) Ordinis sancti Benedicti. *d*) Floruit A. DCCCCX confirmante Bernardo PEZ. *e*) & Joh. Alb. FABRICIO. *f*) Alii eum claruisse referunt Ao. DCCCCXL. alii A. DCXXC. teste WIONIO. *g*) Claruit A. DCCCCXXC. perhibente Auberto MIRAEO. *h*) Cui sententiae contrarius est Guil. CAVEVS, *i*) probatque floruisse A. DCCCX. quo collationi inter Papam & legatos Caroli M. de processione Spiritus S. Romae habitae interfuit, atque A. DCCCXXIV. una cum Frothario Episcopo Tullensi, Ismundo Abbati Mediolanensi & inimicis Monachis a Ludowico Imperatore iudicem datum esse: nisi forte duo fuerint Smaragdi, ex quibus posterior Autor Diadematis Monachorum. Certe Trithemius videtur ea aetate collocare Smaragdum, qua Miraeus. Scripsit I. Expositionem in *regulam S. Benedicti*, cui praemisit carmen versu elegiaco, initio: *Quisquis ad aeternum mavult conscendere regnum;* quod inseruit AYMOINVS Flori-

A. C. DCCCCXXC

b] Schol. ad Honorii l. c. *c*] notis ad Joh. Trithemii de Script. Ecclesi. num. CCC. *d*] vid. Johannes TRITHEMIVS de S. E. num. CCC. *e*] not. ad Anonymum Mellicensem cap. L. *f*] loc. c. *g*] in Ligno Vitae apud Joh. a BOSCO *in Bibliotheca Floriacensi*. *h*] Schol. ad Honorii de Script. Eccl. lib. IV. cap. 6. *i*] de Script. Eccles. pag. m. 435.

A. C. DCCCCXXC riacensis sermoni suo de S. Benedicto. *k*)

II. Carmen epistolis & evangeliis praefixum. *l*)

XVIII.

LAMFRIDVS.

Lantfredvs dicitur Thomae rvdborne. *a*) lambertvm aliqui falso vocant, notante baleo. *b*) Monachus veteris Coenobii Wintoniae, *c*) & quidem Ordinis S. Benedicti, Congregationis Giribennae. *d*) Claruisse fertur A. DCCCCLXXX. *e* Scripsit

I.] Librum de *Fundatione Wentanae Ecclesiae*, titulo: *Liber fundamenti.* f) Ex eo bina disticha hexapentametra initio:

Quisquis ad hoc templum beneficia poscere quaerit.

profert Thomas rvtborne. *g*)

II.] Librum de *vita Swythuni* Antistitis, ubi metris variis laudat Episcopum. *h*) Metri primi versus binos inseruit Thomas rvd-

k] in Joh. a BOSCO Bibl. Floriacensi pag. 290. *l*] v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latinit. edit. Hamburg. 1712. pag. 717.

XVIII. *a*] in Historia Maiori Wintoniensi libr. II cap. 3. *in Anglia Sacra Part. I. pag. 192.* libr. III. cap. 2. *ibid. pag. 203.* *b*] Scriptor. Britann. Cent. II. num. 37. *c*] vid. BALEVS l. c. *d*] vid. Joh. PITSEVS de illustribus Angliae Scriptoribus n. n 9. pag 178. *e*] vid. BALEVS l. c. *f*] vid. Thomas RVDBORNE Hist. Maioris Winton. lib. II. cap. 3. in Anglia sacra P. I. pag. 192. *g*] l. c. pag. 19. *h*] vid. Thom. RVDBORNE Hi-

RVDBORNE Histor. Maiori Wintoniensi. *i*) Metri quarti versus decem habet idem. *k*) Lanfredi de miraculis S. Swithini prosa & carmine exstat inter manuscriptos libros in aedibus Jacobaeis. *l*) A. C. DCCCCXXC

XIX.

ROSWIHTHA.

ROSVIDA dicitur Joh. TRITHEMIO. *a*) Sacrimonialis in coenobio Gandeshemensi. *b*) Vixit Ao. DCCCCLXX. *c*) Claruit Anno DCCCCLXXX. notante CAVEO. *d*) Scripsit

I.] *Ad Gerbergam* Carmen, quod exstat in Hroswithae operibus cura SCHVRTZFLEISCHII. *e*)

II.] In *Historiam intemeratae Dei genetricis*, quae exstat ibidem.

III.] *Historiam Nativitatis laudabilisque conversationis intactae Dei genetricis*, quae non differt credo a scripto quod apud TRITHEMIVM *f*) hoc insignitur titulo: *In laudes beatae Virginis elegiaco & hexametro versu lib. I. Unica spes.* Exstat in SCHVRTZFLEISCHII editione operum Hroswithae. *g*)

IV.]

Mal. Wint. lib. III. c. 2. *h. c. pag. 203.* *i*] l. c. pag. 203. *k*] l.c. pag. 203. 204. *l*] n. 399. v. Catalogos MSS. Angl. & Hibern. Tom. II. pag. 242.

XIX. *a*] de Scriptor. Eccles. n. CCCXCI. *b*] vid. TRITHEMIVS l. c. *c*] vid. TRITHEMIVS in Annalibus Hirsaug. apud *Joh. Albert. Fabricium not. u*] *ad Trithemii de S. E. locum cit.* *d*] de Scriptoribus Eccles. pag. m. 506. *e*] pag. 72. *f*] loc. c. *g*] pag. 73.

A. C. DCCCCXXC

IV.] *Historiam Ascensionis Dominicae*, quae legitur ibidem. *h*)

V.] *Passionem S. Gangolfi*, quae exstat ibidem. *i*)

VI.] *Passionem S. Pelagii*, quae exstat in Actis Sanctor. Junii, *k*) & in operibus Hroswithae per SCHVRTFLEISCHIVM. *l*)

VII.] *Lapsum & Conversionem Theophili* Vice Domini. Exstat in Roswithae operibus per SCHVRTZFLEISCHIVM. *m*)

VIII.] *Historiam de Conversione desperati adolescentis, servi, Proterii, per S. Basilium.* Exstat ibidem. *n*)

IX.] *Historiam Passionis S. Dionysii* carmine elegiaco. *o*) Exstat in operibus Roswithae per SCHVRTZFLEISCHIVM. *p*)

X.] *Historiam Passionis S. Agnetis.* Exstat ibidem. *q*)

XI.] *Panegyrin Oddonum*, s. de Gestis Ottonum Panegyricum, ut habet Johannes TRITHEMIVS. *r*) Versu hexametro, non elegiaco, ut scribit MIRAEVS. *s*) Editus est in Scriptoribus Rerum Germanicarum per Justum REVTERVM. *t*) Cum Henrici MEIBONII; *u*) in Hroswithae Operibus per SCHVRTZFLEI-

SCHI-

h] pag. 98. *i*) pag. 103. *k*) Tom. V. d. 26. *l*) p. 119. *m*) pag. 132. *n*) pag. 145. *o*) vid. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 391. *p*) pag. 153. *q*) pag. 162. *r*) de S. E. n. 391. *s*) in Mantissa ad Auctarium de Script. Eccl. *t*) pag. 164. *u*) pag. 709.

SCHIVM. x) Duas habet Praefationes, quarum prior incipit: A. C. DCCCCXXC

Pollens imperii regnator Caesariani

posterior:

Odo Romani praefulgens gemmula regni.

Historiae ipsius initium est:

Postquam Rex Regum, qui solus regnat in aevum.

XII.) De *Coenobii Gandersheimensis fundatione ac primordiis.* Exstat in G. G. LEIBNITII T. II. Scriptorum Brunsvicensium. y) *Opera* HROSWITHAE prodierunt per Conradum CELTEN Norimbergae MDI. per Henricum Leonhardum SCHVRTZFLEICHIVM Wittebergae MDCCVII. q. z)

XX.

SYRVS.

DCCCC-XCIV.

Monachus Cluniacensis. Coaevum S. Maiolo abbati Cluniacensi in Gallia, qui mortuus A. DCCCCXCIV. d. XI. Maji, dicit inscriptio vitae S. Maioli, auctoribus SYRO & AEDEBALDO. a) Idem non obscure indicat S. ODILO Abbas in Vita S. Maioli; b) dum ait: quanta per eum Dominus ostendere dignatus est miracula, testantur volumina a doctissimis viris ordinata, calamo

T con-

x) pag. 175. y) pag. 319-330. z) vid. Nicolai Hieronymi GVNDLINGII Observat. select. I. pag. 12. sqq.

XX. a) in Actis Sanctorum Maii per Godofr. HENSCHENIVM & Dan. PAPEBROCHIVM Tom. II. edit. Antw. 1680. d. XI Maii. pag. 668. E. b) Cap. II. num. 10.

A. C. DCCCC-XCIV.

conscripta rhetorico, & in quibusdam locis metro variata dactylico. Scripsit *Vitam S. Maioli* Abbatis Cluniacensis libris tribus ab ALDEBALDO suppletis, & in ordinem redactis. *c*.) Scripta quidem est prosa, insertis tamen non unis carminibus. Scilicet libr. I. n. 5, 6, 7, 8, 9. 10, 16. Prologus libr. II. n. 17, lib. II. n. 18, 20, 22, 27, 28, 33. Prologus lib. III. n. 37. qui totus poeticus est, initio:

O Lux, terrigenum mentibus addita.

libri III. pars I. n. 38. incipit carmine:

Huc pede difficili quanquam decurrimus usq;.

Reliqui versus leguntur libr. III. Part. I. n. 39, 41, 42, 45, 46; Part. II. n. 55, 56. Exhibent Vitam S. Maioli, auctoribus Syro & Aldebaldo, Acta Sanctorum Maji per Godofredum HENSCHENIVM & Danielem PAPEBROCHIVM, *d*) ex MSstis Reginae Sveciae, Caroli Strozzi, Archimonasterii Cisterciensis in tomo 3. de vitis Sanctorum, Divionensi S. Benigni. Item Acta Sanctorum Ordinis S. Benedicti. *e*) Nimis tenuis est notitia, quam Odilo in Vita S. Maioli *f*) de carminibus in Syri & Aldebaldi Vita S. Maioli prae-

l. c. pag. 688. A. *c*) vid. REIMBALDI versus de Syro & Adelboldo, vitae *S.* Maioli scriptoribus, praefixos illi Vitae in Actis Sanctorum Maii Tom. II. pag. 669. A. *d*) Tom. II. edit. Antw. 1680. pag. 668. *e*) Seculo V. edit. Paris. 1685. pag. 799. sqq. *f*) Cap. II. num. 10. in *Actis Sanctor. Maii Tom. II. pag. 668. A.*

praebet, dum ea metro dactylico scripta dicit, cum tamen prologi librorum II. & III. aliis carminum generibus gaudeant. A. C.

XXI.

DCCCC-XCIV.

ALDEBALDVS.

Coaevus S. Maioli Abbatis Cluniacensis quarti, mortui DCCCCXCIV. d. XI. Maji. a) Dicitur opus Syri de *Vita S. Maioli* supplevisse, & in ordinem redegisse, in REIMBALDI versibus de vitae huius Scriptoribus. Repete, quae de hoc scripto in Syro dicta sunt.

XXII.

DCCCC-XCVI.

DVDO.

Decanus ad S. Quintinum. Scripsit res in Galliis a Normannnis gestas usque ad annum DCCCCXCVI. a) Exstat *Historia Normannorum* per Dudonem, super congregationem S. Quintini Decanum, ad Alberonem episcopum Laudanensem; versibus subinde intermistis, cum additamentis, ex sexto libro historiae Wilhelmi, Gemeticensis monachi, & continuatione ad tempora R. Henrici II. manuscripta in bibliotheca Roberti Cottoni Nero D. VIII. 3. b)

XXI. a) vide quae de Syro diximus.

XXII. a) v. Auberti MIRAEI Auctarii de Scriptor. Ecclesf. Mantissa. b) vid. Catalogus Thom. SMITHI pag. 57.

A. C. M.

XXIII.

WOLSTANVS.

Monachus Wintonienfis. *a*) Claruit Ao. M. *b*) Scripfit

I.] Carmen *Ethelwoldum*, quod infertum vitae S. Ethelwoldi a Wolftano confcriptae, in Actis Sanctorum Ord. S. Benedicti. *c*)

II.] Librum de Vita S. Swithuni carmine elegiaco. Exftat in Ordinis S. Benedicti. *d*)

SEC. X.

XXIV.

JOTSALDVS.

Vel GOTSCALCVS monente Cafpare BARTHIO. *a*) Monachus. *b*) Scripfit *Planctum de tranfitu Odilonis*, verfu hexametro, qui legitur in Bibliotheca Cluniacenfi. *c*) Dedit ad illum annotationes & animadverfiones quasdam Cafpar BARTHIVS. *d*)

SEC. X.

XXV.

ANONYMVS.

Scripfit Carmen Panegyricum in *laudem Berengarii Augufti* Hexametrum. Init:

Graecia quaefitis cecinit fi regna loquelis.

Exftat in God. Guil. LEIBNITII Scriptoribus Rerum Brunfvicenfium Tom. I. *a*)

XXVI.

XXIII. *a*) vid. Joh. BALEVS de Scriptor. Britann. Cent. II. n. XLII. *b*) vid. BALEVS l. c. *c*) Secul. V. pag. 621. *d*) Secul. V. pag. 628.

XXIV. *a*) Adverf. libr. IV. cap. XIX. col. 196. *b*) vid. BARTHIVS l. c. *c*) col. 329. *d*) Adverfar. lib. IV. cap. XVIII. col. 195, & cap. XIX. col. 196.

XXV. *a*) edit. 1707. pag. 235.

A. C. SEC. X.

XXVI.

JOANNES:

Monachus Elnonensis. Scripsit poëma de *Vita S. Rictrudis* hexametrum, ex quo particulam initio:

Ergo supra fatis tandem cum pervia Francis

exhibent Acta Sanctorum Februarii Tom. I. ed. Antw. 1658. *a)*

XXVII.

THEODVLVS.

Ita nominatur ab HONORIO Augustodunensi, *a)* & SIGEBERTO Gemblacensi. *b)* Vel THEODOLVS. Ita Glossa MSti Codicis Helmstadiensis ad Eclogam Theoduli. Vel THEODORVS, ut habet Glossa citata. Natione Italus. *c)* Athenis studuit. *d)* Auctor primo in Italia studuit, deinde Athenis, & ibidem episcopus factus est, ubi audivit multas lectiones & disputationes, & altercationes gentilium & Christianorum certantium pro fide. Narrat haec Glossa MSta. *e)* Presbyter Cœlo-Syriae dictus Joh. TRITHEMIO. *f)* Sed falso. Honorius enim expresse distinguit Theodorum Cœli-Syriae Presbyterum a Theodulo nostro, de illo agens libro II. de Script. Eccles. cap. 90. de hoc libr. III. cap. 13. Scriptoribus Seculi VI. proximus est HONORIO. *g)* Scriptores seculi noni deci-

XXVI. *a)* pag. 300. & 301.

XXVII. *a)* de Script. Eccles. libr. III. cap. 13. *b)* de Script. Eccles. cap. 134. *c)* vid. HONORIVS l. c. & SIGEBERTVS loc. c. *d)* vid. SIGEBERTVS loc. cit. *e)* l. c. *f)* de Script. Eccl. n. CLXXXV. *g)* loc. cit.

A. C. SEC. X.

cimique juxta ponitur a SIGEBERTO Gemblacensi. *h*) Recte meo judicio decimi seculi Poetis annumeratur, id quod scriptio quodammodo rythmica probat. Sub clericali norma obiit immatura morte. *i*) Imperante ab A. CCCCLXXIV. ad Annum CCCCXCI. Zenone mortuus est, secundum TRITHEMIUM, *k*) quod falsum; quippe quod solum in Theodorum presbyterum quadrat, a Theodulo nostro probe distinguendum. Scripta ab eo est Ecloga, qua *comparantur Miracula Veteris Testamenti cum antiquorum poetarum commentis*. Ecloga de Veteri Testamento & fabulis Gentilium contexta, in qua veritatem fidei adstruxit, perfidiae falsitatem destruxit; salutatur ab HONORIO. *l*) Cum Athenis studeret, audivit gentiles cum Christianis altercantes: quorum colligens rationes, reversus contulit in allegoricam eclogam, introducens duas personas altercantes, & tertiam de duarum dictis diiudicantem. Primam vocans Pseustin a falsitate dictam, humana & fabulosa proponentem: secundam Alithiam, divina & vera opponentem: tertiam Phronesin a prudentia dictam, per quam dubia examinantur. Titulus hujus libri est, *Ecloga Theoduli. m*) *Tetrastichium* Theoduli inscribitur in Codice MSto quem habet Joh. Albertus FABRICIUS. *n*) Autor Eclogae, quamvis

h) l. c. *i*) vid. SIGEBERTUS de S. E. c. 134. *k*) l. c. *l*) loc. cit. *m*) vid. SIGEBERTUS Gemblacensis de S. E. cap. 134. *n*) vide FABRICII notam ad Trithemii

A. C. SEC. X.

vis medii aevi poeta sit, nec tamen presbyter Cœlo-Syriae fuit, nec scriptor Seculi VI. Utitur enim, ut alia taceam, versibus Leoninis. Confirmant sententiam de aetate Gvil. CAVE o) & Joh. Albertus FABRICIVS. p) Quicquid hujus sit cum incerta sit aetas, nosterque Theodolus notior sit, hac occasione Eclogam recensebimus. Inscribitur Eggloga, a capris videlicet tracto vocabulo; quasi diceretur eglelogos, id est: caprinus sermo; aut quia fœditatem vitiorum, quae per hoc animal significatur, reprehendit. Nonnulli etiam a egligon Graece, excercitium latine interpretantur; quia collectis historiis & fabulis multis componitur q) Bernardus PEZ r) observat pro egligon Graece dicendum ἐκλογὴ, & pro exercitium forte legendum: excerptum. Colloquuntur in ea invicem *Pseustis*, *Alithia*, *Phronesis*. Dividitur in tres partes liber in MSto Helmstadiensi. Scripta est Ecloga carmine hexametro. Incipit

Aethiopum terras jam fervida torruit aestas.

Exstat in M. H. G. (GOLDASTI) Manuali Biblico ed. Frfti 1620. s) Editum exemplar cum MSto quodam codice bibliothe-

 cae

de S. E. cap. 185. ed. Hamb. 1718. pag. 52. o) de Script. Eccles. pag. 368. edit. Londin. p) in not. ad Trithemium loc. cit. q) vid. Anonymus Mellicensis de Script. Eccles. cap. XXXVI. r) in notis ad cit. loc. pag. 180. edit. Fabric. s) pag. 22.

A. C. SEC. X. cae Academiae Juliae veteris contuli, & sat insignes lectiones, Goldastianis aut rectiores, aut æquiparandas observavi, quas exhibere non incongruum duxi:

Pag. 22. lin. 2. editum Exemplar *Jam* MS. *In.* lin. 14. *tulit hac* MS. *tulerat.* lin. 19. *unam* MS. *aequam.*

Pag. 23. lin. 4. *ait* MS. *ad haec* ibid. *detulit* MS. *obtulit.* lin. 9. *non dubito* MS. *ne dubitem* lin. 17. *superam* MS. *superum.* lin. 21. *quae* MS. *quod.* lin. 22. *splendorum* MS. *splendorem.* lin. 24. *lucescit* MS. *succesfit.* lin. 29. *Flammas* MS. *flammeus.*

Pag. 24. lin. 1. *rimatus* MS. *rimatur.* lin. 2. *Jovis* MS. *Jovi.* lin. 3. *adimit* MS. *adiuvit.* lin. 10. *cantando* MS. *tentando.* lin. 19. *renovavit* MS. *revocavit.* lin. 20. *dirupit* MS. *disrupit.* lin. 22. *A modo* MS. *An modo.* lin. 30. *virentibus* MS. *viridentibus.*

Pag. 25. lin. 5. *transit* MS. *trusit.* lin. 11. *Paeone* MS. *Pegone.* lin. ead. *deoravit* MS. *decrevit.* lin. 14. *patrio* MS. *proprio.* lin. 20. *gemuit* MS. *genuit.* ibid. *fructus* MS. *fluctus.* lin. 29. *senserit* MS. *senserat.* lin. 30. *solvens* MS. *vertit.*

Pag. 26. lin. 7. *Et* MS. *Nam.* lin. 13. *distractus* MS. *discerptus.* ibid. *focas* MS. *phocas.* lin. 15. modo MS. *modo* MS. *qui.* lin. 16. *venditur* MS. *venditus.* lin. 17. *sprevit* MS. *spernit.* lin. 18. *addictus* MS. *adductus.* lin. 22. *mundum*

dum MS. *nondum*. lin. 23. *simulat* MS. sibulat. lin. 26. *abduxit* MS. *eduxit*. A. C. SEC. X.

Pag. 27. lin. 1. *donat* MS. *datur*. lin. 6. *Amphiarae* MS. *Amphiorai*. lin. 9. *eum teneris* MS. *eam tenebris*. lin. 10. *Facta* MS. *Fata*. ibid. *monent* MS. *jubent*. lin. 11. *quem* MS. *quos* lin. 14. *&* deest in MS. lin. 16. *insita* MS. *obsita*. lin. 18. *arguet* MS. *urget*. lin. 27. *dejiceret* MS. *deficeret*.

Pag. 28. lin. 2. *Ochi* MS. *Orci*. lin. 5. *sternit* MS. *stravit*. lin. 7. *praescindit* MS. *praescidit*. lin. 8. &. 11. *nomina* NS. *numina*. lin. 18. *tenent* MS. *tenet*. lin 23. *sceptro* MS. *regno*. lin. 24. *Silenius* MS. *Cyllenius*. lin. 25. *renovavit* lin. 27. *male* MS. *magiae*. lin. 28. *itidem* MS. *tythide* Glossa addit Salamoni. lin. 29. *intentum* MS. *in tantum*. ibid. *ut* MS. *in*.

Pag. 29. lin. 1. *contectum* MS. *confectum*. lin. 4. *Tritholonum* MS. *Triptonium*. lin. 9. *sufficiat* MS. *suffecit*. lin. 13. *aras*. MS. *auras*. lin. 15. *igneus* MS. *aureus*. lin. 21. *frequentes* MS. *frequenter*. lin. 24. *item* MS. *idem*.

Pag. 30. lin. 1. *agros* MS. *arbos*. lin. 4. *stimulat thalamo* MS. *simulat Salmon*. lin. 5. *gelidus* MS. *helydis*. lin. 7. *arva* MS. *arma*. lin. 8. *si* MS. *se*. lin. 12. *Phœbum* MS. *phœbi*. lin. 13. *experiantur* MS. *experietur*. ibid. *Pythonis* MS. *Phitontis*. lin. 16. *usibus* MS. *visibus*. lin. 18. *cum* MS. *cur*. lin. 19. *&* MS. *te*. ibid. *prosunt* MS. *produnt*. lin. 22. *etiam*. MS. *sed iam*. ibid. *madidus* MS. *plumam*. lin. 24. *foveam* MS. *caveam*. lin.

A. C. SEC. X.

27. *solo* MS. *uno* lin. 28. *jura* MS. *thura*. lin. 30. *Triviae* MS. *tridie*.

Pag. 31. lin. 4. *facta* MS. *fata*. lin. 10. *foendent* MS. *foedent*. ibid. *conviviu* MS. *convicia*. lin. 14. *thoras* MS. *thoros*. lin. 16. *contenta* MS. *contemta*. ibid. *insita* MS. *inscita*. lin. 22. *silvae, prata virent*. MS. *prata virent, silvae*. lin. 25. *anni* MS. *euni*. lin. 26. *pinxit* MS. *finxit*.

Pag. 32. lin. 8. *Hellae* MS. *Helenae*. lin. 11. *potuit* MS. *voluit*. lin. 13. *Mandragora* MS. *Mandragorae*. lin. 14. *praecellit* MS. *praecellunt*. ibid. *velanima* MS. *velamina*. lin. 15. *eruerit* MS. *exuerint*. lin. 16. *evertit* MS *avertit*. ibid. *dira* MS. *ira*. lin. 22. *summum* MS. *somnum*. lin. 27. *laudis &* MS. *lauderis*. lin. 28. *subsistat* MS. *subsistit*.

Pag. 33. lin. 8. *nitar* MS. *utar*. lin. 13. *coelo* MS. *cedo*. lin. 16. *insperato* MS. *inspirato*.

Immatura morte decedens Autor librum suum non emendavit, t) Paucos in opere ejus naevos inveniri observat & Anonymus Mellicensis, u) qui speciatim carpit, quod in versu quodam (319.) *se* in *secretum* corripuit. Commentarium Anonymus quidam scripsit Eclogam, qui exstat MS. in Bibliotheca veteri Academiae Juliae, & incipit: *In principio hujus libri sunt principaliter quaedam inquirenda. Primo quae mate-*

te-

t) vid. SIGEBERTVS l. c. u) de Script. Eccles. cap. 36.

teria, secundo quae forma, tertio quis finis, quarto quis Auctor &c. BERNARDVS etiam, Vltrajectensis clericus, super Eclogas Theodoli commentatus est. *w)* Exstat Bernardus Manuscriptus Leidae apud M. Zuerium Boxhornium. *x)* STEPHANVS item Anglicus scripsit in Eclogas Theoduli. *y)* A. C. SEC. X.

SECVLVM VNDECIMVM.

MII.

I.

VFFINGVS.

MOnachus. Vixit sub Ottonibus II. & III. mortuo A. MII. circa seculi decimi finem, testibus collectoribus Auctorum Sanctorum. Scripsit Carmen de S. *Ludgero*, quod exstat in Actis Sanctorum per BOLLANDVM, &c. *a)*

II.

MIII.

GERBERTVS.

Primo Remorum, deinde Ravennatum Archiepiscopus, postea Romanus Pontifex Sylvester II. Obiit A. MIII. d. XII. Maji. Scripsit

I.] Epigramma elegantissimum *in Imaginem*

w) vid. SIGEBERTVS Gemblacensis de Scriptor. Eccles. Cap. 169. *x)* vid. Val. ANDREAE bibliotheca Belgica edit. Lovan. 1643. p. 859. *y)* vid. Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenburg. pag. 193. b.

I. *a)* Martii Tom. III. pag. 659.

A. C. MIII. nem *Severini Boetii*, quod exstat apud Baronium Append. Tom. VII. *a*)

II.] *Epitaphium Lotharii* Regis hexametrum, initio:

Cujus ad obsequium coiere duces, bonis omnis. Exstat inter Annalium & Historiae Francorum ab An. Chr. DCCVIII. ad A. DCCCXC. scriptores coaetaneos XII, primum in lucem editos ex bibliotheca P. PITHAEI denuo impressos Francofurti A. 1594. *b*)

MLV. III.

ABBO.

ALBO dictus Johanni TRITHEMIO. *a*) Abbas Floriacensis *b*). Claruit A. DCCCLXX. teste TRITHEMIO. *c*) Mortuus A. MIII. teste SIGEBERTO Gemblacensi. *d*) Annum MIV. Idusque Novembris ponit AIMOINVS. Scripsit carmine

I.) *Obsidionem Parisiorum a Normannis Danisque*, suo seculo tentatam, libris III. ex quibus tertius ad Clericos scriptus est, nihilque historici continet. Duo priores prodierunt cum & Historiae Francorum ab Anno Chr. DCCVIII. ad DCCCCXC. scriptoribus ex Bibliotheca P. Pithoei ed. Frfti 1594. *e*) Praemittitur praefatio ad Gozlinum pro-

II. *a*) pag. 4. *b*) pag. 525.

III. *a*) de Script. Eccles. n. CCCIII. *b*) vid. SIGEBERTVS Gemblacensis de Scriptor. Eccles. cap. 139. *c*) de S. E. n. CCCIII. *d*) in Chronico ad annum 1003. *e*) pag. 530.

prosaica cui annexum distichon. Altera etiam metrica versibus dactylicis ad praeceptorem suum Aymoinum. Liber I. ita incipit: A. C. XIV.

Dic alacris salvata Deo Lutetia summo.

Observationes ad carminis aliqua loca dedit Caspar BARTHIVS. *f*)

II.) *Epistolam* hexametris versibus *ad Othonem Imperatorem*, quae exstat inserta Vitae S. Abbonis per AIMOINVM in Joh. a BOSCO Bibliotheca Floriacensis edit. Lugd. 1605. *g*) sed mutila; in Actis Sanctorum ordinis S. Benedicti Secul VI. Part. I. ed. Paris. 1701 *h*) Audiamus verba Aimoini: Ottoni quoque Imperatori Epistolam versibus conscripsit hexametris, nullis sapientum istius temporis comparandam carminibus, e porphyriano utique sibi codice exemplar sumens, hunc versum, materiam & quasi fundamentum totius constituit operis:

Otto valens Caesar, nostro tu cede coturno.

Is nempe versus in eadem definit littera, qua etiam incipit: sicque fit, ut ipse principia versuum omnium finemque tenens, per mediam quoque epistolae erectus, itemque in transversum in modum crucis incedat; ipse nihilominus clausula carminis fieret. Atque hoc modo contingit, ut & ipse sexies diversis

f) Advers. libr. XXXIII. cap. XIV. libr. XXXVI. cap. XIX. *g*) pag. 33. *h*) pag. 49.

A. C. MIV. versis modis legatur, & quatuor quadrangulos in epistola faciat, in quibus quadrangulis quatuor nomina erectim posita leguntur. In duobus quidem Otto & Caesar, in aliis vero Abbo & Abba, quae minio scripta, licet separatim hoc sonent, tamen cum aliis versuum litteris in ordine rediguntur, cujus series epistolae hujusmodi continetur ordine

OTTO VALENS CAESAR NOSTRO TV CEDE COTVRNO
Tot felix atavis quo T *coelo sydera lucen*T
Te dominum sibi Saxo T*ulit, & roma notavi*T
*Orbis & ipse capit, Sol*O *contentus alumn*O
V*irtutum titulis &* V*ir cognosceris ac*V
A*c domitor patriae p*A*cis sectator in aul*A
L*umen ubique micans jubar* L*ucendo vel So*L
E*rgo Dei s*O*lita redd*E*ntur san*C*ta benign*E
N*ec deeri*T *virtus om*N*is, qua gr*A*tia culme*N
S*candit e*T *occulti*S - - - *v*E*nia causi*S
C*erte nos* O*mnes tibi* C*aesar ne* S*cius & nun*C
A*ustrasios quae terra m*A*net cer*A*lis opim*A
E*t foecunda seca poll*E*t satis ube*R*e gleba*E
S*ummis cara viri*S *ac saevis plena coloni*S
A *patris imperio non* A*bsit ismaelith*A
R*exit eum solers &* R*egnans induperato*R
N*unc auguste tuum po*N*am venerabile nome*N
OTTO VALENS CAESAR NOSTRO TV CEDE COTVRNO
S*olus enim regnans ab*S*ens, o caesaris haere*S
T*otus avo similis, si* T*e nova vita resigna*T
R*ex fuit ille potens* R*omanae legis amato*R
O*mne decus patriae soli*O *prognatus avit*O

Tem-

*Tempora pacis erant, Tali dum jure vigere*T — A. C.
*Vir tantus quem sic d*V*xi describere vers*V — MIV.
*Cur ergo n*A*tale tuum, Cur contr*A*bis & nun*C
Exulis in B*ellis def*E*rs pia de* B*ita pompa*E
Dum vates Bo*nus opto* D*ari mira*B*ilis istu*D
Expandes O*pus, ipse m*E*um tract*A*bilis ind*E
Caesar ut invictis s C*ato manitu*S *& ex ho*C
*Omnibus utilior, mir*O *datus ante triumph*O
*Terribilis clemens tu*T*o diademate risi*T
*Vultus avi patrisque t*V*i praeclarus amict*V
R*ursus uterque fuit di*R*o sub tempore Vict*oR
N*unc unum vivens dig*N*um cum patre vocame*N
OTTO VALENS CAESAR NOSTRO TV CEDE CO-
TVRNO

Integrum adscripsi carmen, ut artificium quod in editione citata latet, appareat.

IV.

MV.

AIMOINVS.

AIMONIVS dictus SIGEBERTO Gemblacensi, *a*) AMMONIVS Joh. TRITHEMIO. *b*) Monachus Floriacensis. *c*) Claruit sub Ottone Imperatore III. Anno DCCCCXC. *d*) Ao. MIV. Abbonis neci interfuit. Anno MV. Abbonis vitam litteris consignavit. Scripsit.

I.] *Historiam Translationis S. Benedicti* versu hexametro, quae legitur in Actis Sanctorum ordinis S. Benedicti, seculo II. *e*)

II.] de *prima Fundatione Floriacensis coenobii* poema heroicum, quod edidit DVCHESNIVS inter historicos Francicos Tom. III.

III.]

IV. *a*) de Script. Eccl. cap. 101. *b*) de S. E. n. CCCV. *c*) vid. Sigebertus l. c. *d*) vid. Trithemius l. c. *e*) pag. 259.

A. C. III.] Alia Poemata.

V.

MV. GAVZBERTVS.

Monachus Floriacensis. Vixit hoc aut praecedenti aliquo saeculo. Meminit enim ejus AYMOINVS Floriacensis in sermone de S. Benedicto ejusque praefatiunculam elegiaco carmine scriptam, initio:

Germine, doctrina, meritis ac nomine clari.

suo sermoni inseruit. Exstat illa in Joh. a BOSCO Bibliotheca Floriacensi. *a*)

VI.

MVI. ANONYMVS B.

Sacerdos Saxo. *a*) Dicit se scribere de Dunstano, quae vel videndo, vel audiendo didicerat. *b*) Inscribitur vita dicta Alfrico, anno post obitum Dunstani octavo ad sedem Archiepiscopatus Cantuariensis promoto, & A. MVI. vita functo. *c*) Scripsit *Vitam S. Dunstani* Archiepiscopi Cantuariensis prosa & versu, editam in Actis Sanctorum Maii. *d*) ex MSto Vedastino Atrebatensi. Versus inserti sunt Cap. I. num. 4. Cap. II. n. 9. Scripsisse Autorem metro perquam

V. *a*) pag. 280.

VI. *a*) v. Dedicationem praefixam vitae S. Dunstani. *b*) vid. Dedicationem citatam in Actis Sanctorum Maii per Godofred. HENSCHENII &c. Tom. IV. pag. 346. E. *c*) vid. Dedicat. cit. l. c. B. *d*) Tom. IV. edit. Antw. 1685. pag. 346.

quam vacillanti judicat Godofredus HENSCHENIVS. e) A. C.

VII. MVII.

HERIGERVS.

Abbas Lobiensis, a) vel Laubiensis, quod instituti Benedictini in ditione Leodicensi coenobium est, secundo miliari a Binchio Hanoniae oppido. b) Fulcuino suffectus Ao. DCCCCXC. c) Floruit A. DCCCCXC. d) Obiit regiminis Anno XVII. prid. Kal. Novembris, e) A. MVII. non A. MCVII. ut habent Aubertus MIRAEVS, f) & Valerius ANDREAS; g) aut A. MXCVII. ut vult Guil. CAVEVS. h)

Scripsit *Vitam S. Ursmari* metrico stylo, i) quae MSta servatur Gemblaci teste Auberto MIRAEO. k] Libris IV distincta exstat inter alia Monasterii Laubiensis monumenta per Aegidium WAVLDE, l] & in Actis Sanctorum Aprilis d. 18.

V VIII.

---

e) not. x. ad vitas in Dunstani autore Presbytero, eiusque prologum in Actor. Sanctor. Maii Tom. IV. pag. 347. A.

VII. a) v. SIGEBERTVS Gemblac. de S. E. cap. 137. b) v. Valerii ANDREAE bibliotheca Belgica edit. Lovan. 1643 p. 377. c) v. Gvil. CAVE de S. E. p. m. 509. d) v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 307. e) vid. ANDREAS l. c. f) Schol. ad Sigeberti l. c. g) l. c. h) l. c. i) vid. SIGEB. Gembl. de S. E. cap. 137. k) Schol. ad Sigeberti l. c. l) vid. CAVE l. c.

A. C.

MX. VIII.

OSWALDVS.

Monachus Wigorniensis. *a*] Clauuit A. MX. *b*] Scripsit

I.] partim *carmine* partim soluta oratione quasdam *invocationes.*

II.] de *edendis carminibus* lib. I. *c*]

MXII. IX.

THEODORICVS.

Casinensis Gymnasii Presbyter. *a*] Claruit circa Annum MXII. *b*] Scripsit Hymnum in *laudem B. Mauri*, venusto stylo, teste PETRO. *c*]

MXVIII. X.

DITMARVS.

Germanus. Natus A. DCCCCLXXVI patre Sigefrido, Saxoniae Comite, matre Cunegunda, filia Henrici, Comitis Stadensis. Primum monachus Magdeburgensis, deinde Praepositus Wallibicensis; tandem Episcopus Martisburgensis factus A. MVIII. Obiit A. MXVIII. *a*] *Chronici* sui libris quibusdam praemisit *prologos* carmine heroico. Aliqua etiam *versibus scripta* operi ipsi inseruit. Prodiit Chronicon MDXXC Franco-

VIII. *a*) vid. Joh. BALEVS Script. Britann. Cent. II. n. XLIII. *b*) vid. BALEVS l. c. *c*) vid. BALEVS l. c.

IX. *a*) vid. PETRVS Diaconus de Viris illustr. Casinens. cap. XVI. *b*) vid. Joh. *Bapt.* MARVS nota ad Petri l. c. *c*) l. c.

X. *a*) vid. Gvil. CAVE de Script. Eccles. pag. m. 519.

cofurti opera Reineri REINECCII. Anno MDCLXXVII. Helmstadii q. per Joh. Joach. MADERIVM. A. MDCCVII. Hannoverae in G. G. LEIBNITII Scriptor. Rer. Brunsu. *b)* A. C. MXVIII.

XI.

NOTKERVS. MXXII.

Physicus S. Labeo vulgo dictus, Monachus Sangellensis. Obiit Anno MXXII. d. XXVIII. Julii. *a)* Scripsit *hymnos ecclesiasticos.*

XII.

ADELBOLDVS. MXXVII.

Aliis ADEBOLDVS, ADELBODVS, ADEOBALDVS, ADELBANDVS & ADALBERO. *a)* Natione Frisius. *b)* Ex clerico Lobiensi episcopus Ultrajectensis *c)* decimus nonus. *d)* Obiit A. MXXVII. *e)* d. V. Kal. Decembr. *f)*

In utraque litteratura plura sui monumenta reliquit posteris, referente SIGEBERTO Gemblacensi. *g)* Johannes etiam TRITHEMIVS *h)* Adelboldum metro nonnulla edidisse narrat. Scripsit cantum nocturnalem in laudem Sancti Martini. *i)*

V 2 XIII.

b) Tom. I. pag. 323.

XI. *a)* vid. Daniel. PAPEBROCHIVS de Notkero Balbulo n. 5. in Actis Sanctorum Aprilis Tom. I. pag. 577.

XII. *a)* v. Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 39. a. *b)* v. Valerii ANDREAE bibliotheca Belgica edit. Lovan. 1643. pag. 5. *c)* v. SIGEBERTVS Gemblac. de S. E. c. 138. *d)* v. ANDREAS l. c. *e)* v. Aub. MIRAEI Schol. ad Sigeberti l. c. *f)* v. ANDREAS l. c. *g)* l. c. *h)* de S. E n. 312. *i)* v. ANDREAS loc. cit.

A. C. MXXVIII.

XIII.

FVLBERTVS.

Carnotensis Episcopus. *a)* Datus Carnutibus A. MVII. & A. MXXVIII. vivere desiit; *b)* D. X. Aprilis. *c)* Scripsit.

I.] In *die Paschatis* hymnum:

Chorus novae Hierusalem:

Qui extat in Georg. FABRICII Poetis Eccles. ed. Basil. 1564. *d)* Georgii CASSANDRI hymnis Ecclesiasticis, *e)* & Bibliotheca magna Patrum edit. 1644. *f)*

II.] *Prosam de Divo Martino*, Jambo quaternario; init.

Inter Monachalis, Patres

Exstat in Casparis BARTHII Advers. Libr. XIX. cap. XIII. *g)* Notis illustratum ab eodem. *h)*

III.] *Carmina* collecta in Bibliotheca Maxima Patrum. *i)*

IV.] Carmen *de virtutibus & sententiis antiquorum de summo bono* rythmo Trochaico; Versus *de pace*; de *libra*, *& partibus ejus*; de *uncia & partibus ejus*, de *scrupulo & partibus ejus*, inter non edita refert Philippus LABBEVS in Biblioth. MSS. *k)*

XIV.

XIII. *a)* HENRICVS Gandavensis de Script. Eccles. cap. 1. *b)* vid. Aubert. MIRAEI Scholion ad Henrici Gandav. l. c. *c)* vid. CAVE de Script. Eccl. pag. m. 518. *d)* col. 798. *e)* vid. CASSANDRI opera edit. 1616. Parisiis pag. 234. *f)* Tom. VIII. pag. 847. *g)* col. 955. *h)* l. c. *i)* Tom. XVIII. pag. 1. sqq. *k)* ed. Paris. 1653. pag. 58.

XIV.

A. C. MXXX.

ADEMARVS.

Ex praenobili familia Cabannensi. *a*) Ecolismae in S. Eparchi coenobio institutus. *b*) Monachus. *c*) Engolismensis presbyter salutatur ab Auberto MIRAEO. *d*) Florebat A. MXXX. quo tempore Historiam Pontificum Romanorum, Damaso adscriptam, Rocho, praesul Ecolismensis, describi curavit opera ipsius Ademari, ut testantur versus memorandi, appositi in fronte codicis, qui modo in Uticensi Monasterio adservatur, desinitque in Leone IV. *e*) Cui sententiae subscribere malo, quam MIRAEI, *f*) qui eum temporibus Caroli M. & Ludowici Pii floruisse perhibet. Scripsit carmen *ad Rohonem*, Episcopum Ecolismensem, elegiacum acrostichon & telostichon, initio:

Rex dominans mihi fautor ades ne codice fama

Exstat in Joh. MABILLONII Analect. Veter. Tom. I, *g*)

XV.

ARNOLDVS.

Corbejensis Saxo. Ord. S. Bened. Vivebat

XIV. *a*) vid. Joh. MABILLONIVS in Anal. Vet. Tom. I. pag. 419. *b*) vid. MABILLONIVS l. c. *c*) v. MABILLONIVS l. c. *d*) in Auctario de Script. Eccles. n. CCXVIII. *e*) vid. MABILLONIVS l. c. *f*) l. c. *g*) pag. 418.

A. C. MXXX. Ao. MXXX. *Proverbia Salomonis* heroico carmine cecinit. *a*)

XVI.

MXL. *EKEHARDVS.*

Ekkehardi nomine plures fuere. Primus Decanus monasterii Sangallensis sub Ottone I. floruit. Secundus Othonis II. Sacellanus atque magister fuit: tertius decanus in monasterio Sangallensi, senior vulgo dictus, respectu quarti coaevi, &, paulo post junioris sub Norperto Abbate circa annum MXL constituto historiam texens de Casibus Monasterii. Post hos, unius & medii saeculi intervallo, rursum alius Ekkehardus, Decani titulo insignis etiam ipse exstitit, qui tempore Innocentii II. vixisse se testatur, & S. Notkeri vitam collegit. *a*) Noster monachus fuit monasterii S. Galli, tertio regnante Heinrico circa A. MXL. *b*) Scripsit *gesta Walthasii* metro heroico. *c*)

XVII.

EGEBERTVS.

Eckebertvs Johanni Trithemio. *a*) Clericus Leodiensis. *b*) Claruit temporibus Hen-

XV. *a*) v. Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenburg. pag. 291. b.

XVI. *a*) Vid. Daniel PAPEBROCHIVS de Notkero Balbulo n. 6. in Actis Sanctorum per G. Henschenium & D. Papebrochium April. Tom. I. pag. 577. *b*) vid. Anonymus Mellicensis de S. E. cap. LXX. *c*) vid. Anonymus loc. cit.

XVII. *a*) de Script. Ecclef. num. CCCXXX. *b*) vid.

Henrici Impeccatoris III. A. MLX. [forte MXL] c] Scripsit metrico stylo de *aenigmatibus rusticanis* librum, primo brevem, sed ampliato rationis tenore scripsit de eadem re metrice alterum librum majusculum. Ita SIGEBERTVS. *d*] A. C. MXL.

XVIII.

JOANNES.

Garlandius. Johan. de GALLANDIA minus recte dicitur in Catalogo MSStorum Marquardi GVDII. *a*) Claruit A. MXL. *b*)

Scripsit I. De *Accentu* lib. I. initio: *Ecclesiae sacrae normam qui noscere.* Exstat *Accentarius* MS. Cantabrigiae in Archivis. *c*)

II. *Mysteriorum Ecclesiae* libr. I. initio: *Anglia quo tendis tua dum.* *d*)

III. *Unum omnium* lib. I. initio: *Commoda neglectis dum quaerunt.* *e*)

IV. *Satyricorum* opus Lib. I. initio: *Scribo novam tandem satyram.* *f*)

V. *Epithalamion D. Mariae* Libr. I. initio: *Nobilis erigitur mundi praefecta.* *g*) Exstat Epitalamium B. Mariae Virginis ad honorem sponsi coelestis & sponsae, versibus elegi-

SIGEBERTVS Gemblacensis de Script. Eccl. cap. 146. *c*) vid. TRITHEMIVS l. c. *d*) loc. cit.

XVIII. *a*) p. 575. n. 356. *b*) vid. BOSTONVS Buriensis in Catalogo apud Jo. BALEVM Scriptor. Britann. Cent. II. n. XLVIII. *c*) vid. Jo. PITSEVS de illustr. Angl. Scriptor. pag. 185. *d*) v. BALEVS l. c. *e*) vid. BALEVS l. c. *f*) v. BALEVS l. c. *g*) v. BALEVS l. c.

A. C. MXL.

legiacis, per Joannem de Garlandia manuscriptum in Bibliotheca Roberti COTTONI Claudius X. I. *h*)

VI. Opus *Synonymorum* libr. I. init. *Ad mare ne videar latices. i*) Exstat sine auctoris nomine expresso, junctum tamen aliis Joannis de Garlandia libris, manuscriptum in Bibliotheca Ducali Guelpherbytana eaque parte, quae olim Marquardi GVDII fuit. Persuadeor multa ex hoc libro desumi posse ad veram vocis significationem facientia, adeoque Lexicographis futuris utilia imo necessaria. Specimen dabimus collationis institutae cum Fabri Thesauro edit. MDCCX. Ipsum vero librum sectione II. poematum medii aevi ex manuscripto codice memorato dabimus integrum, observantes prius glossam quandam codici adscriptum auctorem libri facere Magistrum MATTHEVM Vindocinensem vel illius discipulum GANFREDVM.

OPVS SYNONYMORVM

Ad mare ne videar latices deferre, camino
Igniculum, densis & frondes addere sylvis,
Hospitibusque pyra Calabris, dare vina Leaeo,
Aut Cereri fruges, apibus mel, vel thyma pratis,
Poma vel Alcinno, vel mollia thura Sabaeo.
Ad veterum curas curo superaddere nostras.
Sed

h) vid. Thomae SMITHI Catalogum pag. 39. *i*) vid. BALEVS loc. cit.

Sed dare lac pueris, proponens pauca, pusillis, A. C. MXL.
Quos solum ditant maternae munera linguae.
Sermonis tribuo pueris elementa latini,
Quorum multiplicem lector praeconspice fructum.
Quisquis abundare cupit in sermone latino,
Atque reservare, quæ mens cito lubrica fundit,
Eligat e multis hic mutatoria vocum.
Ut diversimode rem significabit eandem
Edocet aequivocis opus hoc, synonyma jungens
Versibus, & ricinis ut vocum copia detur.
Exemplis variis brevis, & producta, docetur.
Sub multis plures res, unam voce sub una.
Ut fieri semper, quod fit plerumque, putamus.
Fallimus hinc alios, & ab ipsis fallimur ipsi.
Est opus idcirco cognoscere, qualiter & quo
Aequivocis ab univocis synonyma distent.
Significat multas res unius rationis.
Univocum, sicut homo particularia signat.
Aequivocum celat sub eadem plurima voce,
Quorum nomen idem, ratio diversa sub illo est.
Quod natat, æquore; splendet, in aethere; latrat, in aede.
Significant triplici canis haec tria sub ratione.
Diversa significant una synonyma voce:
Ut mucro; gladius; ensis: res una vocatur
Nominibus. Rebus his eadem res significatur.
Sed quia dactylici sunt multa vocabula metri,
Qui legem fugiant operi, quibus est opus, isti:
Quod breve longari placet, & longum breviari:
De multis valeant ut versus parte locari.

A. C. *Non aliter poterunt synonyma consociari.*
Particulis opus hoc placuit complere duabus:
Multivocis prior, aequivocis pars altera cedit,
Ut quaerenda loco statuantur singula certo.
Hoc alphabeti geminus discriminat ordo.
Pluribus officiis animae *sunt nomina plura:*
Dum sentit sensus, ratio dum indicat; est mens
Dum quid commemorat; k) *Animus dum cogitat;* l) *est cor.*
Quando quid affectat; cum vult est dicta voluntas.
Spiritus est anima, manes, perfectio, vita,
Vis, endelechia, natura, potentia, virtus
Interior, vel homo; praedictis additur umbra. m)
Orcus habet manes; n) *animabus corpora vivunt;*
Spiritus in coelis; umbrae per busta vagantur. o)
Aula, atria, castra, palatia regia regum.
Aliger, ales, avis, *volucrisq; volatile, praepes.*
Si sit avis specie capio, sit garrio vinctum.
Auspicor, auspicium, simul auspex; Aucupor, auceps.
Augur, & augurium, simul auguror, efficiantur:
Dic arcas, *thecas, cistas, vel scrinia, capsas.*
Capsula, capsella, de capsa diminutiva.
Arduus, excelsus, celsus, sublimis, & altus,
Sum-

k) Non ergo mens dicta quasi eminens pars animi, ut vult FABER. *l*) Hinc animus proprie non idem est, quod anima, ut perhibet FABER, cuius nomen in secuturis animadversionibus reticebo. *m*) pleraeque significationes omissae in lexico. *n*) Manes ergo non sunt simpliciter animae corporibus exutae. *o*) non ergo manes sunt.

Summus, & elatus, sublimatusque, levatus, A. C.
Et sic sublatus praedictis associatur. MXL.
Auxilium, *vel opem, suffragia dic, vel asilum*
Praesidium, vel subsidium, quibus adde juvamen,
His adiumentum, simul adiutoria junges,
His adminiculum simul addas, opitulamen, p]
Et de propitior fit propitiatio nomen.
Torrens, flumen, aqua, *fluvius, lacus, undaque, lympha;*
Dic rivos, latices, puteos, dic stagna, paludes;
Illis addatur amnis, simul atque fluentum
Amnis jungatur, Aqua media rana q] *vocatur.*
Glarea, vel gyphus, glis est, argilla, bitumen,
Glis *animal;* glis *terra tenax;* glis *lappa vocatur:* r)
Ris s) *animal;* sis *terra tenax;* tis *lappa vocatur.*
Sic genus istius dignoscitur & genitivus.
Est sarcago, t) *patella, lebes, cacabus, vel ahenum.*
A puteo dicas patinas, u) *conjunge patellas.*
Vas dico patinam, *sed quod tegit esse* patenam. w)
De sarcos & ago, sic est sarcago vocata: x)
Nam sarcos graece, caro dic esse latine.

Af-

p) deest in lexico. *q*) non habet significationem lexicon. *r*) Hunc versum citat Faber in lexico, auctoremque eius facit Silvaticum. *s*) scilicet genitivus Gliris. *t*) ignorat vocem lexicon. *u*) non observavit lexicographus. *w*) omittitur in lexico. *x*) forte ipsa vox *sartago* quae idem significat, minus recte scribitur, aut scripta olim recte minus recte legitur, cum t & c in codicibus MSSis antiquis vix differant.

A. C. MXL.

Affecto, vel amo, cupio, desidero, glisco, y)
Opto, vel ammiror, z) aveo, vel gestio, capto,
Ambio, quod facit ambitio, simul ambitiosus.
Est rector currus, auriga, vereda vocatur.
Plaustrum, plaustellum subit eis annumerandum.
De veo dic reda dictum reor esse veredam. aa)
Aurigaque suum dant aures & rego nomen.
Sunt supra redas partes epyreide ab) dictae.
Porcus, aper, verres, mas est; sus, porcaq;, scropha
Femina; sed sucula, porcellus, diminutivum.
Sus, suis. Ex illa caro debet esse suilla.
Scrobs scrobis est fovea. Haec scobs scobis unde fit illa.
A scrobe dic scropham ac) cui rostro terra cavatur.
Et qui verrit humum verres de verro ad) vocatur.
Est vervex, aries, cui virtus est generandi.
Fit bino de dente bidens. Dic esse bidental
Fulmen, quod cecidit ubi victima facta bidente.
Sed cum balatu balantem balo figurat.
Sacrificans ovat. Ex ovibus fit ovatio, plausus.
Vervex in capite vermem gerit. Aries ita.
Hinc

y) ea significatione caret lexicon. z) frustra quaeras in lexico. aa) Econtrario Boxhornius Arabicam vocem habet. ab) forte *epirhedia* quod genus vehiculi est lexico, sed minus recte. ac) etymologiam ignorat lexicon. ad) non de *verpes* ut habet lexicon. Satis haec pro animadversionum specimine sunto. Reliqua lector curiosus suppleat.

Hinc vervecinae carnes dicuntur ovinae. A. C.
Adstruit, affirmat, *asseverat: tria sunt haec.* MXL.
Asserit est quartum, quae signant quatuor unum.
Annuo, *concedo, simul admittoque tibi do.*
Abdicat, & contradicit, negat, abnuit, *inficiatur,*
Obviat, & renuit, his unum significatur.
Cum suffragatur, juvat, adjuvat, auxiliatur,
Subvenit addatur, succurrit propitiatur,
Si permittatur a metris opitulatur.
Subtrahit, attollit, subducit, & eripit, aufert,
Surripit, & spoliat, asportat res alienas,
Privat, praedatur, defraudat eis sociatur.
Convenit, alloquitur, pariter compellit & inter
Pellat, & affatur praedictis associatur.
Auget, & augmentat, exaggerat, & concervat,
Aggerat, accumulat, congestat, congerit, addit,
Ampliat, amplificat, apponit, & adiicit una,
Cum supradictis assuit, adjungit, adunit.
Arcet, compescit, inhibet, cohibetque, coercet,
Refrenat, reprimit, angustiat, atque coarctat,
Cogit, constringit, angariat, arctat, & angit,
Urget, compellit: his sensus convenit idem.
Indignans onager servire per arva vocatur,
At supplex asinus servili lege ligatur
Foetus asellus erit. Similantur moribus illi.
Qui non accipiunt doctrinam pectore duro.
Dicitur accusans aequales atque minores;
Dicitur incusans majores & meliores;
Sed scelus excusans minuit, renuitque recusans.
Quod dat judicio judex, adjudicat; & quod
Aufert judicio judex, abjudicat illud;

Et

A. C. *Et litem dirimens partes dijudicat inter;*
MXL. *Et quos suppliciis affligit, judicat illos.*
Judico te, damno; tibi judico, commoda quæro.
Artificis nomen opifex assumit, & actor.
Invenit autor; agit actor; res ampliat auctor.
Autor ab autentim sine c; de se dicit actor
A sine v. ab ago venit; auctor ab augeo cum c.
Est avidus, cupidus, & avarus, & ambitiosus;
Divitias cupidus capit, ambitiosus honores.
Inter se distant timidus, temerarius, audax:
Linquit omittenda, facit audax aggredienda;
Cessat ab audendis timidus simul & fugiendis;
Audet omittenda temerarius & facienda. ae)
Nutrit, fomentat, reficit, fovet, & refocillat,
Pascit, alit: sensus his verbis convenit unus.
Hinc nutrimentum deducitur, ac alimentum,
Fomentoque comes simul ac alimonia, fomes.
Inter se distant albescit, & albet, & albat,
Albicat, albificat. Transire suas duo prima.
Inchoat albescit. Minuit simul atque frequentat
Albicat. Istorum celebratur utrumque solutum.
Candeo, candesco non transit. Candido transit.
Dicitur unguentum, cataplasmaque, nardus, aroma.
Foetet aromaticum, Sileni quod præstat odorem.
Non redolet, sed olet, quod redolere solet.
Debet fex olei sedimen amurca vocari. af)
Est

ae) Curiosa audacis & temerarii differentia, quam ignorat lexicon. *af)* non ergo differt a faece, ut vult FABER.

Est anus vetula, minuit sed anicula sensus. A. C. MXL.
Dum se curvat anus velut antrum sibilat anus.
Augur, sortilegus est, divinator, aruspex,
Additur ariolus. Dicitur hinc ariolari.
Atque mathematicus illis sociatur, & auspex.
Unum significat arbor & robore stipes.
Stips stipis est opulus, sed stipes stipitis arbor.
Stipo constipo, stipendia dicimus inde.
Arbutus arboris est species, sicut arbuta fructus.
Stips stipis est obulus; indeclinabile pondus.
Illinc est natus dispondius ag) *as geminatus.*
Altera pars assis semis duo tertia bisse
Cussis, quincussis occussis ac inde decussis,
Dicitur assiduus studio sibi continuare
Dicitur assiduus dives ab asse dato.
Calliditas, astutia, & cautela, vel astus,
His prudentia, vel astutia, versutia consocietur.
Exigit, ac peragit, facit, efficit, ac operatur,
Patrat, agit, complet, consummat, perficit implet.
Exsequitur, claudit, concludit, terminat, atque
Desidit, & finit, medios deducit in actus.
Promtuaria, vel cellaria, dic apotecas.
De primo primus qui promtuaria servat.
Est apotheca domus, cui victus traditur omnis.
Est hypotheca rei non mobilis nec domus arvum.
Rerum mobilium traduntur pignora pugno.
Pignora natorum dicuntur, pignera rerum.
Sed quia lex docuit pro pignore pignera poni.
Nun-

ag) imo potius quasi duplex pondus vel pondo.

A. C. MXL.

Nuncupat, appellat, cognominat, & vocat ista.
Vociferat, censat, sensu iunguntur eodem.
Applicat appellens appello nomine quamvis.
Ostia quae reserat, aperit, panditque, recludit,
Ejusdem sensus depessulat additur istis.
Haec tria iungis: usurpat, & praesumit, & audet.
Sulcat, arat, versat glebas, colit, excolit agros.
Alget, & algescit, friget, frigescit, & inde
Algidus, ac algor, pariter maris ala vocatur,
Ac infrigatur praedictis associatur.
Ara, vel altare, domini vel mensa vocatur,
Atque tripos dici consvevit Apollinis ara.
Aras inspiciens hinc detineatur aruspex.
Induit, ac operit, amicit, vestit, tegit, atque
Velat: praedictis sensum largitur eundem.
Est globus, atque strues, vel acervus, cumulus, agger.
Est glomus, hinc glomero, globo, conglobo nascitur inde
Dic anachoritas, reclusos, ac eremitas.
Ex eremo venit hic. Sed ab ana nascitur inde.
Hinc anachoritae quasi corde superna colentes.
Ambulo, vel gradior, eo, vado, perambulo, pergo,
Additur his spatior, vel venero, vel proficiscor.
Dicit ave veniens, salve, valeque recedens.
Amussis, perpendiculum, quod regula signat.
Hinc ex amussim quod dicitur indubitanter.
Coelestem dic ave tibi significare salutem
Unum mussare signat, & idem dubitare.
Obliquo, sinuo, curvo, simul arcuo, linquo

Omni-

Omnibus his verbis sensus dedit usus eandem. A. C.
Balsamus est arbor; sunt balsama dicta liquores; MXL.
Arboris emanant opobalsama cortice caesa.
De foliis effecta scias folibalsama tristis.
Trita vel incisa faciunt colobalsama ligna.
Est vitis, Bacchus sator, fore bacha sacratos
Quemlibet insanum bacchari dicimus inde.
Vivunt insane qui bacchanalia vivunt.
Sustentamentum, columen, basis, atque figura
Pes proprie fruitur sustentans, atque columna
Basilios graece rex dicitur esse, latine
Hinc scio basilicum nasci, simul & basiliscum.
Baro baronis gravis ac autenticus est vir.
Signat idem barrus, elephas simul, & elephantus,
Nam barres graece grave dicitur esse latine.
Lanigeras, vel oves, balantes, atque bidentes,
Dicimus ejusdem tot nomina sunt animalis.
Esset in his si non vitaret ovicula versum.
Balteus insignes matronas aureus ambit:
Hunc auro mixta texerunt serica fila.
Beta, maguderim caulem dic esse secundum
Hinc adjectivum nomen betasius exstat.
Significat idem bilis offensa, rancor, & ira.
Sed proprie bilis est humor fellis amarus.
Ex geminis libris constat mensura bilibris.
Dicuntur bifores geminae valvae coeuntes.
Intono, vel resono, reboo, mugio, clamo.
A boo buccella sunt, bucula, bucca, boatus.
De cano, de bucca, cum buccinia, bucula furit.
Os oris bucca, minuit sed buccula sensum.

A. C. *Infantum buccas ocella vel oscula dicas.*
MXL. *Est buccella cibus quantum semel accipis ore.*
Inter se lituus, tuba, tibia, buccina distant.
Ex lituo gracilis sonus exit, grossior illis
A componenti sortitur buccina nomen.
Bubo, bubastus, bos, bostar bucria, buris,
Bubalus, & bulcus, bucrilus, buglossa, bubulcus.
De boo præterea fit bosforus, atque bootes.
Est bostar statio bovis; est curvamen aratri
Buris; bubastus tumidis est uva racemis;
Bos parvus buculus; sed bubalus est bove maior
Formae consimilis est alterius speciei.
Sunt pisces bulbi, sumant armenta bubulci.
Lingua bovina sonat, gramen buglossa vocatur.
Sed conrnuta sonat animalia butria græce.
Sed via bosforus est bovis appellata meantis.
Arctoo defixa polo stat stella bootes.
Est bufo, rana, ranunculus, atque rubeta.
Est bombex vermis, egestio digerit ejus.
Serica, fit testis hujus bombicina vestis.
Turpis avis bubo, turpissima bellua bufo.
Res eadem blata, vespertilioque vocata:
Hinc declamare garritu fit blaterare.
Graecia consvevit beta rana vocitare,
Sicut in Isidoro scriptum reperitur Ibero,
Et bene si numeras agredula jungitur istis.
Mercedem cursus bravium victoria donat,
Ast imbrumatus omnis qui negligis escas.
Bractea, bracteola, tenuissima lamina fertur.
Imber hiems, bruma, tribus his res una vocatur.
Sed

Sed nomen bruma trahit a brevitate dierum. A. C:
Namque brachos graece breve dicitur esse latine: MXL.
Fertur ymera dies. Componunt haec duo brumam:
Brucus, acelaber, res una locusta vocatur.
Hinc tres aetates tria nomina dant animali:
Tunc brevis est bruchus; cum de tellure levatur,
Dicitur acalaber; postquam fit adulta, locusta:
Nomine concordi quasi longam dicimus hastam.
Conflictus, bellum, congressus, & ala, duellum,
Obsidio, mars, atque rebellio, praelia, pugna,
Sunt acies, guerra praedictis associanda.
Est fortunatus, felix, faustusque, beatus,
Detrahens atque beans trabea dic & trabeatus:
Res eadem femoralia sunt, perizomata, brachae.
A bracos bracale venit, lumbareque lumbis.
Fiber, idem castorque, biver, castoria cujus
Fiunt testiculi castratos dicimus tamen.
Unum significat boletus, tubera, fungi,
Quos fructus terrae faciunt, concursus pluviarum.
Additur asparagus. His sensus convenit unus.
Dragma, vel aureus, uma, besantius, atque talentum.
Sed dragmam proprie speciem dic ponderis esse:
Est neutrum dragma tibi, dragmatis est genitivus:
Quaestio dramaticum dicas genus esse loquendi:
Dragma melos pondus, sic dragmatis est genitivus:

A. C. MXL. *Sed sit genitivus dragmae, pondus tibi denotat esse.*
Pulcher, formosus, procerus, vel speciosus.
Agnosce procerem: Juvenalem suscipe testem.
Splendidus, egregius forma, specieque venustus,
Praeclarus, nitidus, bellus, pariterque decorus.
Cunctorum procerum corpus dic esse procerum.
Marsupium, bursa, forulus, loculusq;, tumetra.
Est canis, est catulus, leporarius, atque molossus,
Ne metra precarium odor insecus esset in illis.
Aether, & aethera, polus, cœlum dicatur olympus.
Est latrina locus idem, cacabunda, cloaca,
Signat idem quasi triste legens tristega vocatur.
Chorda, fidis, restis, & funis, funiculusque.
Quo tu suspendis fures torquinus habetur.
Est antemna, rudens, amentum jungitur istis.
Dic a rudo rudens. Fidicen fidis & cano format.
Ambulat in fune funambulus inde vocatur.
Cantharus, & patera, calices, vel pocula, crater,
Scyphus, apud veteres tractantur cornua, concha,
Cimbia, vel calathos, carthesia jungimus istis.
Deque spata credas sic dictos esse spadones.
Est cophinus, calatus, cum sporta sportula, corbus,
Quam lus quaxillum simul istis associandum.
Fiscina, fiscella, quo caseus efficiatur
Vas est, vas lactis multum, multraleque dicas,
Quod de mulgere sibi nomen constat habere.
Balteus, & cropheum, cinctoria, cingula, Zona,
Sunt ocreae, caligae, quos tibi gestat amictus.
Camisiam, simul interulam rem dicimus unam,
Ad-

Additur his alias subuncula, subirara, vestis. A. C.
Crudus, crudelis, austerus, & improbus, atrox, MXL.
Est ferus, atque ferox, violentus, acerbus, & acer,
Impius, immitis, saevus, molestus, & asper,
Asper inhumanus est, tyrannus sum, atque protervus,
Torvus, indomitus his jungitur atq; severus.
Est chorus, atq; cohors, conventus, concio, cœtus,
Dic consortia, contubernia, dicque choream,
Turma, phalanx, acies, societur cuneus istis,
Est sex centorum sexaginta legio sex,
Ut numerum peragas super hoc sex millia jungas
Sed quingentorum ceterum dic esse cohortem.
Conventus, conventiculum, manus additur istis
Istis consilium, simul & constabula jungas.
Cymbala, campana nola, tintinnabula jungas.
Campus, agellus, ager, rus, hortus, & hortulus, arvum,
Quam colit assidue venit hortulanus ab horto.
Vela, vel aulaea, cortinae sunt anabastra,
Cortinae limbus est peripetasma vocatus.
Dicimus aulaea, quod distenduntur in aula.
Cum sit ana sursum bachique gradus anabastrum.
Certamen lites, rixas, & jurgia vites,
Est contentio, vel distentio litigiumque,
Adsit agonia quando conjungantur agoni.
Est coma, caesaries, crinis, pilus, atque capillus.
Credo caesariem maribus tamen appropriatam.
Fit de compta coma mulieribus appropriata.

A. C. MXL.

Pars prior est currus capitis derasa pilorum
Anterior capitis pars crinis densa pilorum.
Dicitur hinc currus, quia circumgestat alauda.
Est juba quadrupedis, porcorum seta vocatur,
Caesariemque viri, comam proprie mulieris,
Hujus & illius bene dicitur esse capillus.
Laurea, cernane, sertum diadema, corona,
Addas aureolam, quo pavois sic data dictam:
Et duo quod demat credo diadema vocatum,
Finem principium sicut facit omne rotundum.
Utendo generale dic currum, curriculumque,
De veho vehiculum, quod versibus est alienum.
Horum do species hic quae subscripta sequuntur:
Reddas quadrigas, carpenta, vel esseda, bigas,
Istis pilentum, fartagum, junge libramen.
Testudo, cithara, chelys, & lyra dic unum.
A cithara, citharisso venit, simul & citharœdus.
Hinc lyricum carmen, lyricen, lyra cum cano formas.
Pollice tango lyram, facio cum vomere liram.
Deliros inde fatuos censere solemus,
Et delirare discordes inde feruntur.
Ambigit, & dubitat, & fluctuat, hæsitat, hæret,
Nec nisi praedictis musso suppeditat istis.
Est domus, atque doma, praesepe, domuncula, tectum,
Aedes, aediculas, habitacula, dic stationes,
His pastoforium, magalo, tuguria jungas,
Atque mapale, casa, sic ypepis, mansio juncta
Lar, & domicilium, quod tecti pars una vocatur,
Est hera, vel domina, mulier, matrona, virago.

De

Doctor, & instructor, monitor, paedagogus & actor, A. C. MXL.
Corrector, simul his didascalus, atque magister.
Destruo, dissolvo, populor, consumoque, vasto,
Diruo, dispergo, subverto, dilapidoque,
Dic dumos, frutices, & rubos, arbusta, fruceta.
Deque rubo dictas bufones crede rubetas.
Arboris & fruticis loca sunt arbusta, fruceta.
Quae crescunt instar fructicis fructicare videntur..
Divitiae, vel opes, census, pecunia, gazae,
Est opulentia, vel possessio, peculiumque,
Res & proprietas: hinc proprietarius exit.
Esca, dapes, epulae, cibus, atque cibaria, pastus,
Pabula sunt etiam, convivia, victus, & esus,
Jentamen mane, jentacula dicimus inde,
Sed contra sumptum veniunt obsonia saepe,
Atque die media dat prandia debitus ordo.
Est sonipes, vel equus ferus, equiferusq; caballus,
Istis quadrupedes, simul emissarius addes,
Est manus magnus dextrae dextrarius aptus.
Redde vectores nos dicimus esse veredes.
Dicimus eunuchos, castratos, sive spadones
Si quod metrum finet his cuintitulatus in istro.
Castratos natura facit, violenta spadones
Efficit improbitas, eunuchos sola voluntas.
Vocibus his sensus verbalibus accidit unus:
Convecturo, reor, vel conjicio, vel opinor,
Autumo, conjecto, vel suspicor, aestimo, credo.
Fosse, specus, fovea, spelunca, caverna, vel antrum.

A. C. MXL.

Scrobs scrobis est fovea; sed scobs scobis utitur illa.
Traco, anfranctus, cavus his addatur abissus,
Unde fluunt imbres, coeli cataracta, meatus.
Mancipium, famulus, & cliens, & verna, minister,
Atq; ministrator, puer, assecla, vernula, servus;
Satrapa praedictis conjungitur, atque satelles.
Cancellus, porus, forus, atque fenestra, foramen.
Cancellum muri quadratum dico foramen,
In quo sunt solitae sibi nididificare columbae.
Cancellus templi pars intima dicitur esse.
Est cancellare quod semper damnanda notare,
Nomina per medium quod signat linea ducta,
Quod male scripta linit, hinc cancellarius exit.
In cruce cancellat pro nobis brachia Christus.
Raptor, vel praedo, latro, latrunculus, & fur,
Sunt & stratilites, abigei, vespiliones.
Tempore nocturno fur aufert, latro diurno;
Vispilio quasi vi spolians de jure vocatur;
Quos clam stratiletes quasi strata dico latentes;
Qui pecus & pecudes abigunt sunt abigei;
Raptoresque maris pirates quoque dicimus esse.
Gratulor, exulto, laetorque, plaudoque, resulto,
Gaudeo tripudio, vel ovo; cum jubilo, psallo,
Jucundor, simul exhilaro, sit in his hilaresco.
Gladius rumphea, vel framea, vel mucro, vel ensis,
Additur his sica, sicarius exit ab illa.
Est stilus, & graphium, calamus scriptoribus aptus.

At-

Atque pugillaris dictus capiente pugillo. A. C.
Gibbus, vel struma, proprie pars turgida dorsi. MXL.
Illinc gibbosus, strumosus diximus illinc.
Horreo, formido, metuo, timeoque, tremesco,
Et tremo, cum paveo, trepido, paveoque, pavesco.
Ignis, & igniculus, format focus, atq; caminus.
Est rogus, atque pira, fornacula jungimus illis.
Insanus, vehemens. vecors, vesanus, & excors,
Secors, & demens, bachans, & stultus & amens
Tartarus, infernus, acheron, stix, orcus, avernus,
His erebum, baratrum conjungunt, atque gehennam.
Est juncus, scirpus, bibilus, papirus, arundo,
Cum canna, calamus praedictis associatur.
Suffio, turifico, suffimigo, cum quibus addo.
Incenso, sensum dedit istis usus eundem.
Suffio dematur quod sic autore probatur,
Et suffire locum sumpta propriavit acerra.
Interimit, perimit interficit & necat, occat,
Occidit, mactat, extinguit, sive trucidat,
Suffociat, jugulat, funestat, sive sugillat,
Mortificat, truncat, determinat, exanimatve.
Janua, porta, fores, bifores sunt ostia, valvae.
Veneficas magicas dicas, lamias quoque, sagas.
Istis signatur eadem, quibus associatur,
Hinc incantatrix, sagana, praestitigatrix.
Histrio, vel palpo, mimus, vel gesticulator,
Est epulo, nebulo, parasitus, scurra, legator,
Sic pantomimus, comoedus, vel joculator,
De serpente nepa dictis his adde nepotes.

A. C. MXL.

Calx, scrupus, & scrupulus, mola, calculus, atque molaris,
Addatur cautis quae saepe fit obvia nautis,
Petra, lapis, saxum, populus, silicesque, lapillus.
Est chorus, & stratum, lectus, choreuma, grabatum,
Accubitus, his dormitoria junge, cubile.
Phoebe, vel luna, cyntania, mena,
Ac novitas lunae neumenia dicitur inde.
Cartula, vel carta, codex, liber, atque libellus,
Si breve longari licet & longum breviari.
His codicillus conjungitur, atque volumen.
Gustu libellum, visu cognosce libellum.
Subligar est ligula, caligas quae subligat alte,
Junge luto, coenum, quibus adde volutabra, limum,
Hinc coenolentus, illimus dicitur inde.
Dic mare, dic salum, dic aequora, dicque profundum,
His pelagus, pontum, freta, jungas bicaterassum,
Dic amphitritem, quia circuit & terit orbem.
Est meretrix, scortum, thais, lupa, capra, chimera,
Post novam, prostans, novaria jungitur illis.
Gausape, mensale, mappas, manutergia dicas,
Addas mancile manibus quod tale vocatur.
Miles eques, tyro, tyrunculus, atque quirites,
Atque neoptolomus, novus est regnator in illis.
Materiam, vel materiem, dic esse domorum;
A paritate venit paries, quae jungitur istis.
Sed muros proprie, vel moenia, dicimus urbis.

Dici-

A. C. MXL.

Dicitur ac vallum, palus, ac vimine factum:
Hinc invallare res est includere vallo.
Sepibus, & sepsis, includitur hortus, & arvum.
Indago silvas, silvis & latentia claudit:
Indagare hinc res explorare latentes.
Intimat, insinuat, enucleat, atque revelat,
Insignat, retegit; edisserit, atque retexit,
Duplicat & pandit, aevo dat, promit, & edit,
Nunciat, exponit, elucidat, atque serenat,
Explicat, exercet, declarat, vel manifestat,
Exprimit, & reserat, propalat, indicat atque
Notificat: verbis his sensus convenit idem.
Expedit, evolvit, aperit, nudatque, recludit.
Interit, occumbit, mortem signat violentam,
Interit exspirat, moritur, defungitur, atque
Occumbit, vel obit, dissolvitur, exanimatque,
Ad naturalem concordant caetera mortem.
Excidit, exaltat, desedit eis sociatur.
Et potes illud idem complexa dicere voce:
Tollitur e medio, naturae debita solvit,
Naturae debita nostrae generale tributum,
Clausit praesentem supremo funere vitam,
Carcere corporeo resolutus spiritus exit,
Mortuus est mundo victurus postea Christo,
Praesentis vitae cursum feliciter terminavit,
De corporeo spiritus se relaxavit ergastulo.
Funus, & exitium, letum, mors, excidiumque,
Adde necem, vel perniciem, simul & libitinam,
His obitum, simul interitum, conjungito fatum,
Quae de minime libeat, sic est libitina vocata,
His exterminum, simul occasum socieris.
Est linter, lembus, scapha, prora, liburna, faselus

Na-

A. C. *Navis, navicula, puppis, ratis, atque carina*
MXL. *Est cum classe, scalaria, vel mortaria, chelox,*
Cimba, biremis eis conjungitur, atque triremis.
Quam regit ordo triplex hanc dicimus esse triremem.
Strenuus, ingenuus, illustris, vel generosus,
Insignis, praeclarus, & inclytus, egregiusque,
Istis patronus, praesignis nobilis assint.
Lucus, silva, nemus unum; virgulata, viretum,
Istis arbustum sociemus ab arbore dictum,
Lucarius luci custos est, hic luce lucatur.
Necto nemus, silva sileo, sed luceo lucus.
Retracto, refero, & retexo, recenseo, narro.
Negligit, & spernit, aspernaturque, refutat,
Contemnit, renuit, simul abnuit, atque recusat,
Sic parvipendit, & vilipendit in istis.
Stragula, cento, toral, pulvinum, culcitra, lodex,
Est & plumare sed fulta tapetibus addas,
Cum cervicali cervicidante calorem.
Lunula, luna, nychelides, torques, & inaures,
Flammea, flammeolum, cum unca, fascia, peplum,
Dextreolis, addas armillas, atque monile,
Sic cum cernale, spinter, vel fibula mitra,
Annulus, & gemma, lymber, chirotheca, thiara,
Istis pileolum conjungas, atque galerum,
De tricatura mulieribus est sua cura.
Urceus, urceolus, est urna, vel amphora, testa,
Olla vel hydria, vas vini dic esse lagenam,
Obba, vel onophorum, simul orca, fidelia, vas est,
Ampullas, phialas praedictis associamus.

For-

Fornix, prostibulum, genedea, turpido, lupinar. A. C.
Sumen, & arvina, sagimen, pingvedo, sagina, MXL.
Abdomen, vel adapes, praedictis adde popisma,
Praedictis tegedum conjungas, atque proseuta.
Sarcina, sarcinula, pondus, clitellaque, fasces,
Prima quam fertur sibi posuisse lagenam
Cibum quod notes, fasces dicuntur honores,
Fasciculum, & onus, globus, moles, & acervus.
Panes, artocopus, pastilla, liba, placenta,
Jungitur arthocrea, simul arthocaseus illis,
Et quia materia fruitur vice materiati
Additur his simila, pariter similago, siligo.
Pallia, palliola, clamis, cum ciclade, palla,
Ac abilis, manibus, mantellus jungitur illis,
Dant pelles pallis, matrix bene, & cirogallus,
Idquoque cuniculis dant cisimus, & laerones.
Vestes quae fuerint de solis pellibus haec sunt:
Pellicium, reno, quibus endromade socientur.
Parvulus & pusio, puer, infans, atque pusillus,
Inde pusillanimes animi ratione pusilli.
Lethofagus, cyrces, sunt acroceramina syrtes,
Sirenes est cumque ceramina, scilla, caribdis.
Fluminis est vortex, ponti dic esse caribdim.
Pellis, pellicula, cutis, atque cuticula, tergus.
Est cum carne caret cartu, cutis associatur.
Est caro cum coreo tergum, tibi tergora pellis.
Priscus, & antiquus, annosus, & inveteratus,
Decrepitus, vetulus, vetus, emeritusque, senilis,
Longaevus fit in his, sic pristinus, atque metreta.
Segnis, inersq;, reses piger, ignavus quoq; desis,
Torpidus, & tepidus, cessans, torpensq;, remissus;

Igne

A. C. MXL.

Igne animi vacuus, ignavus dicitur esse,
Desvescit deses, & iners dormitat in arte,
Igne sine est segnis, resides reor a residendo
Dictos, sed pigros pedibus quos dicimus aegros.
Libra, librans, trutina, pensum, pondusq; statera
Lanx simul, examen, erit aequilibris in istis.
Appensum, stater est. Trutinam dic esse stateram.
Examen apis est, examen lingva bilancis.
Rores, & pluviae, nimbi dicuntur, & imbres;
Roscida de rore fuerit, sed hybernus ab imbre
Bajulo, gesto, fero, sustento, sublevo, porto;
Gestio si cupio, gesto si pondera porto.
Pergo vel gradior, adeo, vado, vel proficiscor,
Praedictis societur eo, vel itinero, verbis.
Vestigo, scrutor, exploro, quaeroque, rimor,
Scitor, vel indagor, praecunctor: sciscitor addo.
Rete, sagena, plaga, cum casse, sagenula, lima,
Reteque, reticulum, de retis retia dictum,
Hinc irretire quod dicitur illaqueare.
Rusticus, agricola, rudis, ruralis, agrestis,
Et cum ruricola, societur villicus istis.
Custodes ovium nos dicimus opiliones,
Archimandritos constat quos esse vocatos,
Mulio sed custos mulorum dicitur esse,
Ad quos cura boum spectat dic esse bubalcos.
Inter se distant simul orbiculare, rotundum:
Hastam dic teretem, pomum dic esse rotundum.
Effigiem pomi retinet sic sphaera, vel ovi,
Sphaerica de sphaera sic creditur esse vocata.
Regredior, repetoque, remotior, atque revertor.

Re-

Repturio, remeo, redeoque, recurro, recurso. A. C.
Pessula, sunt obices, seraque, repagula, vectes. MXL.
Dic parmas, clypeos, ancile, vel aegida, scutum,
Pelta rotundatur, clypei pars umbo vocatur.
Est callis, trames, est orbita, semita, limes,
Viculus, & vicus, est publica strata, platea,
Est bivium via duplex, est trivium via triplex,
Sospita, quadrivium dic quatuor esse viarum,
A callo callis, sed ab orbe fit orbita, turmis
A transcendo venit, sed iter dat semita semis.
Sol, titan, phoebus, titulus venit hunc, & ephebus
Scamnum, scabellum, subsellia, sella, scamellum,
Praedictis pluteum, sedemque, sedilia jungas.
Est seges, atque ceres, sunt fruges, & sata, messes
Cum seritur seges est, sata cum radicibus haerent,
Fruges cum fruitur, sunt messes quando metuntur,
Deq; creando Ceres fertur quia res creat omnes.
Dicitur annona quam postulat annuus, usus.
Est mausoleum, pollandum, tumba, sepulchrum,
Sarcophagus, bustum, tumulus, vel piramus una,
Dans monimenta necis conjungitur his monumentum,
Seminium, seminarium, sementis idem sunt,
Semina junguntur praedictis a sero dicta,
Et sementa res est a sero semina nata.
Discus, & catinus, lanx, & scutella, perapsis,
Sic de lance bilanx, parasitus nomen, parapsis.
Est consors, socius, comes, collega, sodalis,
Dat sors consortem, comitem via, mensa sodalem
Missio collegam, socium labor efficit idem.

Si-

A. C. *Signifer, aut signarius, rem signat eandem,*
MXL. *His primiferus, vexillifer associetur,*
Primus pila ferens est primipilus in istis.
Splendet, & irradiat, fulget, nitet, atq; coruscat,
Emicat, atque micat, rutilat, claret, atque relucet.
Plumes, caries, sanies, pus res eadem sunt,
Sordes, spurcitia, fex, & feculentia, squalor,
Cum macula, tabes, his sunt contagia, labes.
Dic sordes cupri, scoriam dic esse metalli,
Dat tabi tabo non plus per caetera quaero.
Glabero sit, cujus caput occupat est glaberosus,
Corporis at reliqui scabies, hinc est scabiosus,
Pustula corporibus totaliter haeret, & ulcus.
Est serpens, hydrus, coluber simul hydra, celindrus,
Vipera praedictis nepa conjungatur, & anguis,
Atque dracena, draco, sunt scorpio de speciebus.
Immolo, sacrifico, sacro, lito, macito, macto:
Nomen carnificum de mactando trahit ortum.
A lanio dictos quos dicimus esse lanistas.
Calceus, est solea, pero, vel sotularis, aluta:
Est quia munda luto nomen sibi sumit aluta.
Est fatuus, stolidus, erroneus, insipiensque,
Inscius, & brutus, simplex, idiotaque, stultus
Indoctus, simul insipidus conjungitur illis,
Inconsultus, & eligius cui verba negantur.
Incautus, sit in his imprudens, inque peritus.
Templa, monasteria, delubraq;, fana vocantur,
Basilicam, simul ecclesiam conjungimus illis.
Pila, vel hastile, jaculum, catapulta sagitta,
Mis-

Missile, vel telum, nec enim addatur arundo. A. C.
Ops humus, atque solum, rea, terra, vel arida tellus. MXL.
Lar, thalamus, camera, simul & penetrale, recessus,
Addas conclave, vel canapeja, penates,
Reticulum nobis scriptura notat canopeum.
Sunt canopeia, tentoria, papiliones,
Quod corium supra portat sic credo vocatum.
Thuris thuribulum, dic incensoria vasa,
Et quod idem signat istis societur acerra.
Vina, merum, bacchus, bromus, vel Liber, yacus,
Istis lenaeus conjungitur, atque Liaeus,
Atque tenens mentem temetum venit hinc temulentus.
Est ydromel, mulsum, nectar, cerevisia, cisra,
Pigmentum, mustum, mellicratumq; falernum
Est sapa quam medici ponunt sub nomine vini.
Est turbo, ventus, & flamen, flatus, & aura.
Ventorum species complectere versibus istis:
Sunt subsolanus, vulturnus, eurus, eous,
Circinus, occasum Zephirusq; fovoneus afflant,
Sed veniant aquilo, boreas, & chorus ab arcto.
Atque die medio nothus, & africus inflat.
Est indumentum, vestis, vestitus, amictus,
Exuvias, spolia, cum pannis, addite texta.
Quod tegitur tectus, depellit frigora textum,
Panniculus inopis, velamina jungimus illis.
His vestimentum societur, & operimentum,
Quod vero longatum versu nequit esse locatum.
Unum significant, vinetum, vinea, vitis;

A. C. *Vinetum proprie loca sunt, ubi vinea crescit.*
MXL. *Pampinus est folium, botrus flos, vinea fructus,*
Surculus, aut ramus, est palmes, sive propago.
Uvam multa simul, dic singula grana, racemos;
Vinea sylvestris, sterilis labrusca vocatur.
Alvus, & alveolus, est venter, ventriculusque;
Additur his uterus praegnantibus appropriatus;
Virginis est alvus, & sic ab alendo vocatur.
Ex utero dicti germani sunt uterini.
Expliciunt synonyma.

VII. Liber de *aequivocis.* Forte idem scriptum est, quod sine auctoris nomine inscribitur Carmen de *nominibus & verbis latinis aequivocae significationis* cum Commentario, in Catalogo librorum manuscriptorum, quos Antonius a WOOD legavit Academiae Oxoniensi. *ab*) Est altera pars libri de synonymis quod ex versu 38. libri synonymorum colligitur. Exstat manuscriptus liber in eodem codice Gvelpherbytano. Integrum tamen nunc exscribere nolo ne historia nostra versibus obruatur. Primas solum ejus lineas dabo.

Augustus, ti, to, Caesar vel mensis habeto.
Augustus, tus, ui vult divinatio dici.
Mobile cum fiat augustus, nobile signat.
Augeo dat primum, dat gustus avisque secundum.
Aura, favor, splendor, flatus dicatur, & aer.

Est

ab) vid. Catalogos MSStorum Angliae & Hiberniae T. II. pag. 400. Cl. 2.

Est abacus mensa, metrum capitale columnae. A. C.
Haec acus est stilus, calamistrum, subula, rome. MXL.
Hoc aceris faciet, sed acus dabit haec genitivo.
Hoc acus est palea, sicut haec acus, hic acus, ornat, &c.

VIII. *Mysteria ecclesiae.* Non differre credo hunc librum a superius II. adducto, Baleumque in initio scripti exprimendo falli. Exstat liber manuscriptus in memorato Codice Gvelpherbytano, ex quo prologum operis & primum caput nunc decerpam:

Dedicatio.

Anglia quo fulget, quo gaudent praesule claro
Londoniae, quo Parisius scrutante sophiam
Florebat studium. Basis aurea, fulgide Fulco,
Firmae justitiae: Mysteria suscipe sacrae
Ecclesiae, studio distincta metroque Johannis.
Tutius ut veniant in apertum judice tanto
Mystica. Parisius licet haec recitata probentur,
Exposcunt subtile tuum pie pastor acumen,
Qui sacer instituis sacros & sacra ministros.

Mysteria Ecclesiae.

Est domus ecclesia domini. Summus faber illam
Ex petris vivis, quadris pariterque rotundis
Construit in coelis, & amoris schemate jungit
Fundamenta locans. Pes & basis est petra Christus.
Circumstat paries populus gentilis, hebraeus.
Christo fundatus per partes quatuor orbis.

A. C. *Sancti quadrati lapides sunt, celte* ai) *politi.*
MXL. *Quadrata stabiles virtute, poloque parati*
Artificis summi praedocto pollice. Quorum
Quidam portantur, nec portant: simpliciores
Sunt isti; Portant, portantur: sunt mediocres.
Sunt & portantes, non portati: Tamen hi sunt
Sancti, quos Christus ad coeli sidera portat.

IX. De *ortographia* liber. Exstat & hic manuscriptus in codice laudato Gvelpherbytano, in cujus exemplaris fine leguntur verba: *Explicit, liber de orthographia, cujus Jo. de Garlandia fuit causa efficiens, & notandum quod extraxit istum librum de majori volumine Prisciani:*

En primos libri versus:

Si quis in ecclesia legis usquam verbula diva,
Ut vites vitia, sis doctus in orthographia.
Inspice si prosum, me ne fac invidiosum
Invidiae mete. Nec laudem quaero poetae,
Quamvis sit rarus. Ne sit mihi sensus avarus.
Non sic detenta mihi tradita quinque talenta.
In te spes Christe mea figitur, ut liber iste
Per te completus sit, te fulsimine fretus,
Cum sit scripturae fons omnis litera jure:
Principio quod sit de se tractatio poscit &c.

X. *Cornutum* sive Disticha lib. I. *ak*)

XI. Joannis de Garlandia liber metricus exstat

ai) celtes est quoddam instrumentum aptum ad scindendum lapides. Ita glossa MS. ad h. l. *ak*) v. Jo. BALEVS de scriptor. Britann. Cent. 2, n. 48.

exſtat inter codices manuſcriptos in aedibus Jacobaeis n. 777. *al*) A. C.

XIX.

THEODERICVS. MXL.

Monachus ordinis S. Benedicti, *a*) Theologienſis in ditione Treverenſi, circa a. MLXVI. clarus, *b*) vel ſub Henrico rege tertio A. MXL. *c*) Tam *metro* quam proſa plura compoſuit. *d*)

XX.

ARNVLFVS.

Monachus. *a*) Juxta ſcriptores ſeculi XI. medii collocat eum SIGEBERTVS. *b*) MXLI.

Et, ſi non differt ab ARNVLFO, presbytero & monacho Monaſterii S. Emmerammi Ratisbonenſi, cujus mentionem facit Anonymus Mellicenſis, *c*) vixit obſervante Bernardo PEZ. d) A. MXLI. Excipiens de proverbiis Salamonis convenientiores ſententias & litteram & allegoriam metrico lepore ſcripſit & digeſſit, ut habet de Arnulfo SIGEBERTVS. *e*)

XXI.

INGELRAMVS. MXLV.

 Vel

al) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. II. p. 246.

XIX. *a*) v. Jo. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccleſ. n. 342. *b*) v. Jo. Alb. FABRICIVS not. ad Trithemii l. c. *c*) v. TRITHEMIVS l. c. *d*) vid. TRITHEMIVS loc. cit.

XX. *a*) v. SIGEBERTVS Gemblac. de Scriptor. Eccleſ. cap. 157. *b*) l. c. *c*) de Script. Eccleſ. cap. LXII. *d*) in not. ad Anonymi l. c. *e*) l. c.

A. C. MXLV. Vel ANGELRANNVS. Abbas Centulensis. Floruit Seculo XI. scripsitque ante Annum MXXIX observante Godofredo HENSCHENIO. Mortuus A. MXLV. a) Scripsit de *vita & miraculis S. Richarii* lib. IV. carmine heroico, quorum primus exstat in Actis Sanctorum ord. S. Benedicti, b) quartus sive *relatio S. Richarii abbatis ex Sithiensi monasterio in Centulense*, initio:

Hactenus antiqui retinet quae pagina libri

inserta Actis Sanctorum Aprilis per HENSCHENIVM &c. ed. Antw. 1675. c) & Actis Sanctorum ordinis S. Bened. per Ludowicum d. ACHERY & Joh. MABILLONIVM ed. Paris. 1685. d)

XXII.

GVIDO.

MXLV. Episcopus Ambianensis. Fecit Epitaphium Angelranno abbati Centulensi mortuo A. MXLV. Poeticae artis amantissimum fuisse asserunt GVILLELMVS Gemmeticensis & Ordericus VITALIS. Scripsit.

I.] De *Expeditione Gvillelmi Conquaestoris in Angliam* librum heroico carmine a)

II.] *Epitaphium sepulcro Angelranni abbatis*

XXI. a) vid. Acta Sanctor. Ord. Bened. Secul. VI. Part. I. pag. 507. b) Secul. II. pag. 201. c) Tom. III. pag. 459. d) Secul. V. pag. 563.

XXII. a) vid. GVIL. Gemmeticensis libr. VII. Hist. cap. 44. & Ordericus VITALIS libr. III. apud *Collectores Actor. Ordin. S. Benedicti Seculo VI. P. I. pag.* 507.

tis *Centulensis* in Pontivo inscriptum, elegiacum, initio: A. C. MXLV.

Quem tegit hic tumulus, lectissimus Angelirannus.

Exstant in HARIVLFI Chronico Centulensi, & ex hoc in Actis Sanctorum ord. S. Bened. *b*)

XXIII.

ODILO.

Abbas Cluniacensis. *a*) Moritur Anno MXLVIII. MXLVIII. prima die mensis Januarii. *b*) Scripsit

I.] De *B. Maiolo hymnos* IV. qui exstant in Bibliotheca Cluniacensi, ed. 1614. *c*)

II.] Hymnum in *assumtione Mariæ*, qui exstat in Bibliotheca Cluniacensi, *d* & in Bibliotheca max. Patr. *e*) & incipit:

Adest dies lætitiæ
Jocundus omni tempore.

III.] Hymnum de *Nativitate Mariæ*, init.

Oritur sydus inclutum
illustrans omne seculum.

Qui prodiit in Bibliotheca Cluniacensi, *f*) & Biblioth. max. Patr. *g*)

XXIV.

BERNO.

Primum monachus Prumiensis, *a*) dein- MXLVIII. de

Sec. VI. Part. I. pag. 507.

XXIII. *a*) vid. Joh. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccles. n. CCCXIV. *b*) vid. TRITHEMIVS l. c. *c*) pag. 291. *d*) col. 406. *e*) Tom. XVII. pag. 668. *f*) col. 408. *g*) l. c.

XXIV. *a*) vid. Aubert. MIRAEVS Schol. ad Sigeb. Gembl. de Script. Eccles. cap. 156.

A. C. de Abbas Augiensis. *b*) Obiit Ao. MXLVIII.
MXLVIII. *c*) vel MXLV. d. VII. Januar. *d*) Scripsit tam *metro*, quam prosa praeclara volumina. *e*)

XXV.

GONZO.

MXLIX. Monasterio S. Johannis Florinensi quartus abbas praefuit. *a*) Certum est illum vixisse Ao. MXXIX. videturque etiam vixisse Ao. MXLIX. *b*) Scripsit *Prologum* versu hexametro, praefixum *Historiae miraculorum S. Gengulphi* martyris, Florinis factorum. Init.

Gengulphi meritis, o Doctor spiritus, adsis.

Exstat in Actis Sanctorum Maji per God. HENSCHENIVM & Dan. Papebrochium *c*) ex MS. Florinensi.

XXVI.

GERARDVS.

ML. Monachus & Aedituus Corbejensis, variorum monasteriorum successive abbas, primo

---

b) vid. SIGEBERTVS de Script. Eccles. cap. 156. *c*) vid. MIRAEVS l.c. *d*) vid. CAVE de Script. Eccl. pag. m. 520. *e*) vid. Joh. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccles. n. CCCXI.

XXV. *a*) v. Bartholomaeus FISEN in Floribus Ecclesiae Leodiensis Paralipomenon pag. 56. ex antiquis monasterii Florinensis monumentis, apud HENSCHENIVM de S. Gangulpho n. 6. d. 11. Maii in Act. Sanct. Maii Tom. II. pag. 643. D. *b*) Ita Barthol. FISEN l. c. apud Henschenium l. c. E. *c*) Tom. II. d. XI. Maii pag. 648. E.

mo Laudini in Vincentiano, deinde S. Medardi Svesſione, denique Sylvae Majoris in agro Burdegalenſi. *a*) Non fuiſſe Abbatem ſed Decanum Cœnobii Svesſionenſis contendit Joh. MABILONIVS, *b*) ſucces ſisſeque Ingranno, qui ad Epiſcopatum Laudunenſem aſſumtus eſt A. DCCCCXXXII. claruit circa A. ML. teſte CAVEO. *c*) Scripſit *vitam S. Romani* tum metro, tum proſa; verſus hexametri initio: A. C. ML.

Gratia vos Domini ſervet ſine limite quovis.

Leguntur in Prologo huius vitae ad Hugonem Rotmagenſem Archiepiſcopum in Joh. MABILLONII Analect. Veter Tom. I. *d*)

XXVII.

GISLEBERTVS. ML.

Monachus Autisſiodorenſis. Vixiſſe circa A. ML. tempore Winemari Abbatis, qui fuit coaevus Mainardi Archiepiſcopi Senonenſis circa A. MLV. cujusque mentio habetur in Gisleberti Vita S. Romani lib. II. n. 26. ubi auctor ſua tempora appellat in Actis Sanctorum Maji per Godofred. Henſchenium, D. Papebrochium &c. *a*) colligit Joh. MABILLONIVS. Scripſit *Vitam S. Romani*, cui aliquos Jambici quaternarii generis verſus rythmicos inſeruit. Initium huius

 vitae

XXVI. *a*) vid. CAVE de Scriptor. Eccleſ. pag. m. 525. *b*) Anal. Vet. Tom. I. pag. 110. *c*) l. c. *d*) pag. 109.

XXVII. *a*) Tom. V. ed. Antw. 1685. d. 22. Maii. pag. 164. C.

A. C. MI. vitae allegat Wion & adſcribit S. Berthario abbati Caſinenſi, referente God. HENSCHENIO in Commentario de S. Romano monacho in Diœceſi Antisſiodorenſi & Senonenſi *b*) Mabillon in duobus MSS. dictam vitam reperit absque nomine Autoris, referente Godofr. HENSCHENIO. *c*)

Exſtant verſus in libro poſteriori Gisleberti de Miraculis S. Romani cap. XVII. XXVIII. XXIX. in Joh. a BOSCO Biblioth. Floriacenſi ed. Lugdun. 1605. *d*) & in Vita Sancti Romani Libr. II. n. 26, 27, 28. in Actis Sanctorum Ord. S. Benedicti Tom. I. *e*)

XXVIII.

L E O.

Antea BRVNO dictus. *a*) Ex epiſcopo urbis Leucorum, quae Tullus appellatur nonus
MLIV. hujus nominis Papa Romanus. *b*) Obiit A. MLIV. ut LAMBERTVS Schafnaburgius & BARONIVS ſupputant, aut anno proxime ſequenti, ut WIBERTVS in vita ejusdem Leonis tradit. *c*) Annum MLIV. habet & TRITHEMIVS. *d*) d. XIX Aprilis CAVE *e*) Composuit *Cantus in honorem Sanctorum*, qua in re eum

b) n. 3. in Actis Sanct. l. c. p. 153. C. *c*) loc. cit. *d*) Xyst. dextr. p. 105. *e*) pag. 164, 165.

XXVIII. *a*) vid. Anonymus Mallicenſis de Scriptor. Eccleſ. cap. LXXXV. *b*) vid. SIGEBERTVS Gembl. de Script. Eccl. Cap. 149. *c*) vid. Auberti MIREAI. Schol. ad Sigeberti l. c. *d*) de Script. Eccl. n. CCCXXXI. *e*) de Scriptor. Eccleſ. pag. m. 524.

eum primo Gregorio papae comparat SIGEBERTVS. *f)* Nisi hoc forte de sola Musica intellectum velit Sigebertus. Utrumque tamen innuere videtur Anonymus Mellicensis, qui *g)* Leonem in Musica subtilissimum fuisse & inter cantus alios, quos plurimos edidit Historiam Papae Gregorii satis artificiose composuisse narrat. A. C. MLIV.

XXIX.

HERMANNVS.

Cognomento CONTRACTVS *a)* Svevigena. *b)* Ex Veringensium in Svevia Comitum stirpe oriundus, *c)* Monachus *d)* in Augia majore. *e)* Floruit sub Henrico Pio. *f)* Obiit A. MLIV. *g)* Scripsit MLIV.

I.] Metrice librum de *conflictu ovis & lini. h)*

II.) Librum metrice *in metrum Theodoli. i)*

III.) Librum de *contemtu mundi metrice. k)*

XXX.

WIPPO.

Henrici III. Imperatoris, mortui A. MLVI. sacellanus. *a)* Scripsit *Panegyricum* carmine hexa- LMVI.

f) l. c. *g)* l. c.

XXIX. *a)* vid. HONORIVS Augustodunensis de S. E. lib. IV. cap. 12. *b)* vid. Anonymus Mellicensis de S. E. cap. XCI. *c)* vid. Aub. MIRAEI Schol. ad Honorii l. c. *d)* vid. HONORIVS l. c. *e)* vid. MIRAEVS l. c. *f)* vid. HANOR. l. c. *g)* vid. MIRAEVS l. c. *h)* vid. Anon. Mellicens. l. c. *i)* vid. Anonymus Mellicens. l. c. *k)* vid. An. Mellicensis loc. cit.

XXX. *a)* vid. Aub. MIRAEI Auctarium de Scriptor. Eccles. n. CCCXVII.

A. C. MLX. hexametro *ad Henricum* III. Imperatorem Conradi Imperatoris filium, qui legitur in Henr. CANISII Lect. Antiq. *b*)

XXXI.

GAVFERIVS.

MLX. BENEDICTVS. qui & GVAIFERIVS, salutatur a PETRO Diacono. *a*) GAVIFERIVS etiam appellatur. *b*) Salernitanus. *c*) Monachus Casinensis. *d*) Claruit A. MLX. *e*) Scripsit

I] Hymnum *de S. Secundino*, initio:

Christe Regum pretium piorum f)

II.] Versus in *laudem Psalterii*, initio.

Verba fero vitae, quae verbum vitae notavit.

III.] De *miraculo illius, qui se ipsum occidit, & per Beatum Jacobum vitae redditus est*, init.

Mortis in immanem te mersit culpa ruinam h)

IV.] De *conversione quorundam Salernitanorum*, initio:

Rex nova magna satis prohibetur facta Salerni i)

V.] De *Laude S. Marbini*, initio:

Gemina sacerdotum votis assiste tuorum. k)

VI.] In *laudem S. Secundini*, initio:

Adsis tota tuis sestis sestiva diebus. l)

VII.]

b) Tom. II. pag. 193.

XXXI. *a*) de Viris illustribus Casinens. cap. XXIX. *b*) vid. Joh. Baptistae MARI Annot. ad Petri loc. cit. *c*) vid. PETRVS l. c. *d*) vid. MARVS l. c. *e*] vid. MARVS l. c. *f*] vid. PETRVS & MARVS l. c. *g*] vid. PETRVS & MARVS l. c. *h*] vid. PETRVS & MARVS l. c. *i*] vid. iidem l. c. *k*] vid. PETRVS & MARVS l. c. *l*] vid. iidem. *m*] vid. PETRVS l. c. *n*] pag. 1336. Cf. CAVE de Scriptor. Eccles. pag. m. 531.

VII.] Hymnos de *S. Secundino. m)* Versus plures in laudem S. Secundini edita a Ferdinando VGHELLO Ital. Sacr. Tom. VII. *n)* Singula hæc asservabantur MSta in Bibliotheca Casinensi, edereque ea voluit Johan. Baptista MARVS, ut testatur in Ann. ad Petrum Diaconum. A. C. MLX.

XXXII.
LANDENVLPHVS.

Monachus Casinensis. *a)* Vivebat Anno MLX. *b)* Scripsit de *renovatione Casinensis Coenobii, ac regimine Desiderii* versus, quos Desiderius in circuitu capituli & claustri describi praecepit, *c)* quosque PETRVS *d)* mirificos dicit. MLX.

XXXIII.
BANDVLPHVS.

Capuanus; Presbyter in Casino, sub Desiderio Abbate monachus factus. *a)* Floruit A. MLX. *b)* Scripsit Versus de *termino Paschæ Hebræorum. c)* MLX.

XXXIV.
METELLVS.

Monachus Tegerensis seu Tegerseensis in Ger- MLXI.

XXXII. *a]* vid. PETRVS Diaconus de Viris illustr. Casinens. cap. XL. *b]* vide Notam Joh. Baptistae MARI ad Petri l. c. *c]* vid. PETRVS l. c. *d]* l. c.
XXXIII. *a]* vid. PETRVS Diaconus de Viris illustribus Casinens. cap. XXVI. *b]* vid. Joh. Bapt. MARVS Annot. ad Petri l. c. *c]* vid. PETRVS l. c.

A. C. Germania vixit circa A. MLX. *a*) Adeoque
MLXI. vix dici poeſt cum Caſpare BARTHIO *b*) Metellum ante milleſimum annum Quirinalia ſcripſiſſe. Scripſit *Vitam & laudes S. Quirini* carmine Lyrico. Prodierunt *Quirinalia* cum *Eclogis* aliis X in Henrici CANISII Lect. Antiqv. *c*) Partem Quirinalium exhibet Acta Sanctorum Ordinis S. Benedicti ed. 1672. *d*)

XXXV.

ADELMANNVS,

MLXVI. ALMANNVS dictus SIGEBERTO Gemblacenſi. *a*) ADELDANNVS Gvil. CAVEO. *b*) Fulperti Carnotenſis Antiſtitis quondam auditor. *c*) Grammaticus. *d*) Ex clerico Leodienſi Epiſcopus Brixienſis, *e*) ab Anno MXLVIII. *f*) Claruit ſub Henrico rege tertio A. MXL. *g*) Obiit circa annum MLXI. *h*) Metro excellens & proſa habetur TRITHEMIO. *i*) Scripſit *Rythmos alphabeticos de viris illuſtribus ſui temporis*, initio:

Armonicæ facultatis aſpirante gratia.

qui exſtant in Joh. MABILLONII Anal. Veter. Tom. I. *k*)

XXXVI.

XXXIV. *a*] vid. Aub. MIRAEI Auctar. de Scriptor. Eccleſ. n. CCXIX. *b*] Adverſ. libr. LIII. cap. XII. pag. 2502. *c*] Tom. I. Appendic. pag. 35. *d*] Secul. III. Part. I. pag. 664.

XXXV. *a*] de Script. Eccl. cap. 153. cap. 153. *b*] de Scriptoribus Eccleſ. pag. m. 523. vid. Joh. TRITHEMIVS de Script. Eccl. n. CCCXX. *d*] vid. SIGEBERTVS l. c. *e*] vid. SIGEB. l. c. *f*] vid. CAVE de S. E. pag. m. 523. *g*] vid. TRITHEMIVS l. c. *h*] vid. CAVE l. c. *i*] l. c. *k*] pag. 420.

A. C.

XXXVI.

GILLEBERTVS.

Monachus Elnonensis. Vixit A. MLXVI. a) Scripsit *Historiam miraculorum S. Amandi corpore per Franciam translato*, partim prosa partim vorsa, quae exstat in Actis Sanctorum per Joh. BOLLANDVM &c. Februarii. Tom I. b) ex MStis Gandensi & Belfortii, collatis cum editione operum Philippi ab Eleemosyna. MLXVI.

XXXVII.

HELPERICVS.

Monachus Cœnobii S. Galli. a) Claruit sub Henrico Imperatore III. Anno MLXIX, b) Scripsit tam *metro*, quam oratione soluta nonnulla opuscula. c) MLXIX.

XXXVIII.

AMATVS.

Episcopus & Casinensis Monachus. a) Vivebat A. MLXX. b) Scripsit ad Gregorium Papam versus de *gestis Apostolorum Petri & Pauli*, & hos in quatuor libros divisit. c) MLXX.

XXXIX.

XXXVI. a] vid. Godofredus HENSCHENIVS Commentar. de S. Amando in Actis Sanctor. Februarii Tom. I. pag. 843. C. b] pag. 895.

XXXVII. a] vid. Joh. TRITHEMIVS de Script. Ecc. n. CCCXXV. b] vid. TRITHEMIVS l. c. c] vid. TRITHEMIVS loc. cit.

XXXVIII. a] vid. PETRVS Diaconus de Viris illustribus Casinens. cap. XX. b] vid. Joh. Bapt. MARI Annotatio ad Petri l. c. c] vid. PETRVS l. c.

A. C. MLXX.

XXXIX.

FVLCOJVS.

Bellovacensis. Meldensis ecclesiae subdiaconus. Floruit a MLXX. *a*) Scripsit

I.) Opus metricum de quo elogium a nonnemine Fulcoio scriptum ita: Tria volumina per septem libros sapienter & decenter heroice composuit. Primum simplex in epistolis, in titulis, quibusdam quasi nugis, quod experientiae causa *Vtrum* nominavit. Secundum vero duplex, quod *neutrum* appellavit: eo quod in quorundam vita sanctorum ingenium exercens, nec adhuc quod desiderabat aggredi praesumens, nec primo volumini, nec ultimo medium continuavit. Tertium autem per septem libros septiformi afflatus spiritu, sub dialogo spiritus & hominis fideli opere, mirifico carmine contexuit. Hac de causa quod vetus & novum maritans Testamentum Christo JEsu, verbo Patris, latori gratiae, qui fecit utraque unum, uni viro virginem castam, ecclesiam videlicet despondit.

Pulcre composuit libros Fulcoius istos
Fecit Vtrum, *fecit* Neutrum, *profecit* Vtrumq;
Scidit Vtrum, *sparsit* Neutrum, *collegit* Vtrumque.

Ten-

XXXIX. *a*] vid. Acta Sanctorum Ord. S. Benedicti Secul. IV. Part. I. pag. 658.

Tentat Vtro, *fidit* Neutro, *desponsat* Vtroque A. C.
Solus Vter, Neuterque *duplex, septenus* Vtroque MLXX.
Suntque decem, nonumque triplex, trinumque volumen.
Solvitur his demum merito Denarius ille. b)

II.) *Epistolas metricas*, quarum una *Alexandro Papae II.* alia *Gervasio* Remensis Ecclesiae Antistiti, Manassae decessori directa est. c)

III.) *Epitaphium Otgerii & Benedicti* elegiacum, initio:

Quam male discernit, quod emat, vel qvalia spernit,

Exstat in Actis Sanct. Ord. S. Benedicti. d)

XL.

DVRANDVS.

Monachus Fiscamnensis in Normannia, MLXX. postea, a Rogerio Comite Montgomericensi Coenobio Troarnensi a se recens fundato primus abbas datus. Claruit circa A. MLXX. a) Scripsit *Prooemium* metricum praefixum libro de *corpore & sanguine Domini* hexametrum, initio:

Doctorum cunctos labor est inqvirere libros.

Exstat in Bibliotheca Maxima Patrum. b)

b] vid. Act. Sanct. Ord. S. Bened. Secul. IV. P. I. pag. 658.
c] v. Acta Sanct. Bened. l. c d] Secul. IV. Part. I. pag. 664.

XL. a] vid. Gvil. CAVEVS de Scriptor. Eccles. pag. m. 583. b) Tom. XVIII. pag. 420.

A. C.

XLI.

BERNARDVS.

Monachus de gente Saxonum *a*) Corbeiensis. *b*) Claruit A. MLXX. Imperatoris Henrici III. temporibus. *c*) *Carmine* excellens & prosa fuit, teste TRITHEMIO. *d*)

XLII.

WILLERAMVS.

MLXX. WILLERAMINVS dictus Anonymo Mellicensi; *a*) abbas Eberspergensis. *b*) Abbas Mersburgensis, secundum TRITHEMIVM. *c*) Claruit A. MLXX. *d*) In componendis versibus acutum satis habuit ingenium. *e*) Scripsit *Canticum canticorum* metro heroico luculenter expositum teste Anonymo. *f*) Quod opus inscribitur de *nuptiis Christi & Ecclesiae*, teste TRITHEMIO. *g*) Paraphrasis haec metro rythmica Cantici Canticorum Salomonis exstat inter codices MStos Bibliothecae Caesareae Vindobonensis longe auctior editione, a Paulo MERVLA Lugduni Batav. 1598. adornata. Ejus specimen dedit Petrus LAMBECIVS. *h*) Exstat quoque MS. Vra-

XLI. *a*) vid. SIGEBERTVS Gemblacensis de S. E. cap. 165. *b*) vid. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. CCCXLVIII. *c*] vid. TRITHEMIVS l. c. *d*] l. c.

XLII. *a*] de Script. Eccl. cap. LXXVIII. *b*] vid. Anonymus Mellicensis l. c. *c*] de Scriptor. Eccles. num. CCCXLV. *d*] vid. TRITHEMIVS l. c. *e*] vid. Anonymus Mellicensis l. c. *f*] l. c. *g*] l. c. *h*] Comment. de Biblioth. Caes. Vindob. lib. II. cap. VIII. pag. 765. & 769.

Vratislaviae in Bibliotheca Rhedigeriana. *i*) A. C. MLXX.

XLIII.

GVALDO.

Monachus Corbeiensis. Claruit Anno MLXX. *a*) Praefixit Gvaldo *Vitae S. Anscharii* praefationem ad Albertum decimum tertium Hamburgensem Archiepiscopum, qui decessit A. MLXXII. Scripsit *Vitam S. Anscharii* primi Archiepiscopi Hamburgensis, versu hexametro, initio:

Dulce tuis, Alberte, decus, jubar ignivaporum.

Exstat in Petri LAMBECII Rer. Hamburg. Tom. I. ex antiquissimo codice Corbejensi, quem Lutetiae describi curaverat Lambecius; in Actis Sanctorum per BOLLANDVM &c. Februarii Tom. I. *b*) ex MSto Parisiensi monasterii S. Germani de Pratis, ubi tamen initio memorato hic praefigitur versus:

Principium libri lacrymas habet: Acta notandum;

Juncta Alii S. Rimberti vitae Anscharianae opera Claudii ARRHENII Holmiae 1677. *c*) ad editionem Lambecianam; in Actis Sanctorum ord. S. Benedicti Secul. IV. P. II. edit. Parisiens. 1680. *d*) ex Lambecio Bollando & codicibus MSS.

i] vid. J. A. FABRICIVS nor. e] ad Trithemii de S. E. n. CCCXLV. ed. Hamb. 1718. pag. 88.

XLIII. *a*] vid. Gvil. CAVEVS de Scriptor. Eccles. pag. m. 533. *b*] pag. 427. *c*] pag. 156. *d*] pag. 115.

A. C.
MLXXIV.

XLIV.
OSBERTVS.

Ita nominatur a Joh. TRITHEMIO, *a*) OSBERNVS a Joh. BALEO. *b*) Monachus Cantuariensis ordinis S. Benedicti. *c*) Claruit A. MXX secundum TRITHEMIVM, *d*) sed secundum BOSTONVM apud Baleum. *e*) Anno MLXXIV. Scripsit *Vitam S. Elphegi Archiepiscopi* versu libro uno: init:

Vt super omne melos. f)

qui servatur MS. Cantabrigiae in Collegio S. Benedicti, sine mentione auctoris, titulo: *Passio S. Catharinae & S. Alphegi. g*)

XLV.
CLEMENS.

MLXXX. Ordine III. Antipapa, antea Episcopus Ravennaticae sedis GWIBERTVS dictus. *a*) Allectus ad Archiepiscopatum A. MLXX. *b*) Postea adversus Gregorium VII. per Regem Heinricum papa constitutus. *c*) Vixit Ao. MLXXX monente nota ad Anonymum Mellicensem. *d*) Scripsit adversus Papam Ur-

XLIV. *a*] de Scriptoribus Eccles. num. CCCXIII. *b*] Scriptor. Britann. Centur. II. num. LIV. *c*] vid. TRITHEMIVS l. c. *d*] l. c. *e*] l. c. *f*] vid. Joh. PITSEVS de illustribus Angliae Scriptor. pag. 189. num. 169. *g*] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae Tom. I. P. II. pag. 143. num. 1590.

XLV. *a*] vid. Anonymus Mellicensis de Scriptor. Eccles. cap. XCVIII. *b*] vid. Ferdinandi UGHELLI Ital. sacra Tom. II. pag. 363. *c*] vid. Anonymus l. c. *d*] l. c.

Urbanum in exsilium actum hoc distichon: A. C.

Diceris Urbanus, cum sis projectus ab urbe.
Vel muta nomen vel regrediaris in urbem. e)

XLVI.

WOLPHELMVS.

Abbas Brawillerensis. Mortuus A. MXCI. d. XXII. Aprilis, teste CONRADO Biographo. MXXCI. Scripsit versus super *utrumque testamentum*, initio:

Late diffusus sit ecclesiasticus usus.

quos inseruit Vitae Wolphelmi CONRADVS Monachus Brawillensis. *a*)

XLVII.

ALBERICVS.

Monachus Casinensis, S. R. E. Diaconus Cardinalis. Floruit A. MXXCIV. *a*) Scripsit Hymnos in Sancti *Nicolai*; hymnos in S. *Crucis*; in *Ascensionis*; in S. *Pauli*; in *S. Apollinaris*: hymnos *de S. Scholastica*: In *Assumtionis S Mariae*. Hymnos tres; in *S. Petri* hymnos: Versus in vitam S. Scholasticae, rhythmum in *Pascha*, de *die Judicii* & de *poenis inferni*. Rhythmum de *gaudio Paradisi*. *b*) Cunctae Lucubrationes Alberici habentur MSS. in bibliotheca Coenobii S. Crucis fratrum Minorum conventua- MXXCVI.

 tua-

e] vid. Anonymus Mellicensis l. c.

XLVI. *a*] Cap. IV. n. 25. in Act. Sanct. April. per God. Henschenium &c. Tom. III. pag. 83.

XLVII. *a*] vid. Joh. Bapt. MARVS nota ad Petri Diaconi de Viris illustr. Casin. cap. XXI. *b*] vid. PETRVS Diaconus de Viris illustrib. Casin. cap. XXI.

A. C. tualium S. Francisci Civitatis Florentiae, teste Joh. Baptista MARO. c)

XXXXVIII.

ALPHANVS.

MXXCVI. Monachus coenobii Casinensis, deinde Archiepiscopus Salernitanus. a) Fuit temporibus Imperatorum Michaelis, Constantini, Alexii atque Henrici. b) Vixit usque ad annum MXXCVI. mense Maii, teste Joh. Baptista MARO. c) Scripta sunt:

I] Hymnus de *S. Benedicto*, qui exstat in Actis Sanctorum ord. S. Benedicti. d)

II] Hymnus duplex de *S. Mauro*, qui legitur in Act. Sanct. ord. S. Bened. e)

III] Passio S. S. *Martyrum XII. fratrum Beneventanorum*, metro heroico conscripta; legitur apud LIPOMANNVM, f) & SVRIVM. g) Ejus emendatiorem editionem pollicetur Joh. Baptista MARVS. h)

VI] Versus in *laudem Romualdi* Causidici Salernitani, & *Sigismundi* monachi Casinensis, asservantur MSS. in Bibliotheca Casinensi, narrante MARO. i)

V] Versus in laudem *B. Sabinae* elegiaci, initio:

Prae-

c] ad Petri loc. cit.

XLVIII. a] vid. PETRVS Diaconus de Viris illustr. Casinens. cap. XIX. b] vid. PETRVS l. c. c] ad Petri l. c. d] Tom. I. pag. 33. e] Tom. I. pag. 302. f] Tom. IV. g] Tom. VI. sub die I. Septembr. h] Annot. ad Petri Diac. de Viris illustr. Casin. cap. XIX. i] l. c.

Præsul amande magis multo quam credis amari A. C.
Exstant in Ferdinandi VGHELLI Ital. Sacrae MXXCVI.
Tom. II. ed. Rom. 1647. *k*)

VI] Hymnus in *laudem S. Sabinae*, Glyconico - Choriambicus initio:

Praebe Christe canentibus.

Exstat ibidem. *l*)

VII. Alius Hymnus in *laudibus ipsius* Glyconicus initio:

Ad patris decus optimi.

Exstat ibid.

VIII] In *S. Mauri* Abbatis metrum sapphicum, initio:

Quid tuo nobis potius placere.

Exstat ibidem. *m*)

IX] In *Eundem* Alomannico - Dactylicus, initio:

Gaudere fratres nos hodie decet.

Exstat ibid. *n*)

X] In *S. Matthaei Apostoli*, Jambicus Senarius, initio:

Apostolorum nobili victoria.

Exstat ibid.

XI] Alius in *Eundem* Senarius initio:

Laetare mater parturisque filios.

Exstat ibid. *o*)

XII] Alius in *Eundem* Quaternarius, init:

Adesto Sancte Spiritus.

Exstat ibidem.

XIII] In Sanctorum *Martyrum*, *Fortunati*,

k] pag. 1085. *l*] pag. 1087. *m*] pag. 1088. *n*] pag. 1089.

A. C. MXXCVI. *ti, Gnii & Authes*, Choriambico-Glyconicus initio:

Sanctis martyribus laus honor & decus.

Exstat ibidem. *q*)

XIV] Alius de *Eisdem*, Quatern. initio:

Salve dies tutoribus.

Exstat ibidem. *r*)

XV] De *Sancto Nicolao*, Glyconico. Choriambicum, initio:

Rex Regum Deus omnium.

Exstat ibidem.

XVI] In *laudem S. Christinae* elegiac. init.

Virgo dicata Deo notis Christina faveto.

Exstat ibidem. *s*)

XVII] In *Eandem* elegiac. initio:

Intemerata fide nostrae succurre ruinae.

Exstat ibidem. *t*)

XVIII] In *Eandem* Choriambico-Glyconicus, initio:

Virgo sidereis ardua sedibus.

Exstat ibid. *u*)

XIX] In *eandem* Quaternarius, initio:

Fontem perennis Gratiae.

Exstat in VGHELLI Ital. sacr. Tom. II: *x*)

XX] De *Sancto Petro Paulo*, Hexam. init.

Alma dies rutilat toto celeberrima mundo

Exstat ibid.

XXI] De *Sancto Benedicto* Sapph. init.

Aureo solis radio perennis.

Ex-

o] pag. 1090. *q*] pag. 1091. *r*] pag. 1092. *s*] pag. 1093. *t*] pag. 1094. *u*] pag. 1094.

Exstat ibidem. *y*) A. C.

XXIII] Hymnus de *Virtute humilitatis, superbiæque vitio* senariolis constans, initio: MXXCVI.

Gaudete justi, mites & pacifici.

Exstat ibid. *z*)

XXIIII] De *Casino monte.* Praemittuntur quatuor versus Hexametri, reliqui sunt dactylici; init:

Mons bone salveris pacis dator, atque quietis.

Exstat ibidem. *aa*)

XXIV] Cantus in *laudem B. Margarithæ Virginis & martyris*, hexam. init.

Si sua vaniloquo tumefactus carmine mundus.

Exstat ibid. *ab*)

XXV] Ode in *laudem S. Ursulae* Sapphica, initio:

Fulgor aspectus placuit virorum.

Exstat. ibid. *ac*)

XXVI] Cantus in *laudem S. Catharinae Virginis*, hexametr. init.

Pulcra nimis nullum cupiens admittere sponsum.

Exstat ibidem.

XXVII] Ode in *laudem ejusdem Virginis*, meris sapphicis constans, initio:

Multa nos cogit bonitas puellae.

Exstat ibid. *ad*)

XXVIII] Alia Ode in *ipsius laudem* Choriambica, initio:

x] pag. 1095. *y*] pag. 1096. *z*] pag. 1097. *aa*] pag. 1099. *ab*] pag. 1100. *ac*] pag. 1101. *ad*] pag. 1102.

A. C. *Laudes non pigeat promere cantibus.*
MXXCVI. Exſtat ibidem.

XXIX] *Virgo Maria ad Jeſum natum.* Hexametr. initio:

Has mundi tenebras noſter bene veneris infans.

Exſtat in Ferd. VGHELLI Ital. ſacr. Tom. II. *ae*)

XXX] Ad *Laudem S. Luciae* Virginis & martyris. Hexametr. initio:

Qui cœlos quondam ſtatuiſti lumina terris

Exſtat ibidem.

XXXI] Ode in *honorem Innocentum*, *Glyconica*, initio:

Candentem ſegitis novae.

Exſtat ibidem. *af*)

XXXII] De *S. Agnete* Virgine & martyre Hexametri; initio:

Si tibi difficile fortaſſe videtur habere.

Exſtat ibidem.

XXXIII] In *Eandem* Sapphic. initio:

Igne divini radians amoris

Exſtat ibidem. *ag*)

XXXIV] In *Eandem* Sapphic. initio:

Ardet intactae faciem puellae.

Exſtat ibidem.

XXXV] Sermo *ad Clerum laudem Vincentii* martyris, Hexametr. initio:

Hactenus almorum referentes facta virorum.

Exſtat ibidem. *ah*)

XXXVI] Ode excitativa *militibus Chriſti*, genere Ariſtophanico ſcripta, initio:

Quid

ae] p. 1103. *af*] p. 1104. *ag*] pag. 1106. *ah*] pag. 1107.

Quid stas? otio quid pugil haeres. A. C. MXXCVI.
Exstat ibidem. *ai*)

XXXVIII] Oratio seu *Confessio metrica*, partim elegiaca, partim hexametra, initio:
Prisca lavans proprio mundi delicta cruore.
Exstat in Ferdinandi VGHELLI Italiae sacrae Tom. II. *ak*)

XXXVIIII] Ad *Gisulfum* principem Salernitanum, initio:
Vrbana potius nobilitate.
Exstat ibid. *al*)

XXXIX] Ad *Gvidonem* fratrem principis Salernitani, elegiaci initio:
Cognita causa mei fortissime Gvido vigoris.
Exstat ibidem. *am*)

XL] Ad *Gosfrit* Episcopum Aversanum, genere Choriambico & Phaerecratio. Init.
Gosfrit Pontificum laetitiae penus.
Exstat ibidem. *an*)

XLI] Ad *Athonem* Episcopum Theatinum sapph. intio:
Multa promittis tibi quae nocere.
Exstat ibidem.

XLII] Ad *Transmundum* puerum Scholasticum, initio:
Transmundum metrica laude sorores.
Exstat ibid. *ao*)

XLIII] Ad *Gvillelmum* monachum grammaticum, Sapphic. initio:

Sae-

ai] p. 1110. *ak*] pag. 1110. *al*] p. 1117. *am*] pag. 1119. *an*) pag. 1119. *ao*) p. 1120.

A. C. *Saepe te risu puer affluenti.*

MXXCVI. Exstat. ibidem. *ap*)

XLIV] Ad *Ildebrandum* Archidiaconum, initio:

Quanta gloria publicam.

Exstat in Ferd. VGHELLI Ital. sacr. Tom. II. *aq*)

XLV] Ad *Stephanum* cardinalem Epitaphium, elegiac. initio:

Stephane qualis in aede Petri quantumque sacerdos.

Exstat ibidem. *ar*)

XLVI] *Epitaphium Athonis* Episcopi Theatini, elegiac. initio:

Praesulis Athonis tumulasti membra Casini.

Exstat ibidem.

XLVII] *Leonis Epitaphium* elegiac. initio:

Hoc jacet in tumulo Leo Vir per cuncta fidelis.

Exstat ibidem. *as*)

XLVIII Scripsit & Alphanus de *S. Benedicto versus* ad Pandulphum Marsorum Episcopum; in laudem *Monachorum Casinensium*; de *situ, constructione ac renovatione ejusdem coenobii*; ad *Roffridum* monachum Casinensem; versus *de ecclesia S. Johannis Baptistae in Casino*; *Epitaphia* quamplurima virorum insignium & alia. *at*)

XLIX.

ADELFERIVS.

MXCIV. Testis in pluribus oculatus rerum a S. Nicolao

ap) 1121. *aq*) pag. 1122. *ar*) pag. 1123. *as*) pag. 1123. *at*) vid. PETRVS Diaconus de Viris illustr. Casinens. cap. XIX.

colao Peregrino Tranensi gestarum dicitur in inscriptione libri de S. Nicolai adventu Tranum. Nicolaus mortuus A. MXCIV. Exstat Carmen elegiacum, initio: A. C. MXCIV.

Cum non sim tanti, praesul venerande Bisanti

subnexum libro Adelferii de *S. Nicolai Peregrini, Trani in Apulia Patroni, adventu Tranum, & obitu eumque secutis miraculis*; qui est Pars II. Actorum Quadripartitorum S. Nicolai. *a*) Editum est in Actis Sanctorum Junii per God. HENSCHENIVM &c. *b*) ex tribus MStis, & Ughello.

L. MXCIV.

VRBANVS.

Papa ejus nominis secundus. *a*) OTTO antea dictus. *b*) Vixit A. MLXXXVIII. *c*) Obiit A. MXCIX. die XIX Julii. *d*) Scripsit

I] *Distichon ad Anti-Papam Clementem III.* respondet dicterio sibi a Clemente objecto: MXCIV.

Clemens nomen habes, sed clemens non potes esse
Tradita solvendi-cum sit tibi nulla potestas.

II] *Epitaphium Simonis* Comitis Crespe-rensis, quod annexum Vitae Simonis in Actis Sanctorum ord. S. Bened. *e*)

LI.

GVLIELMVS.

Ap-

XLIX. *a*) n. 48. *b*) Tom. I. d. 11. Junii pag. 248. B.
L. *a*) vid. Anonymus Mellicensis de Scr. Eccles. Cap. XCIX. *b*) vid. Gvil. CAVE de Script. Eccles. p. m. 540. *c*) vide notam ad Anonymi l. c. *d*) vid. CAVE l. c. *e*) Secul. VI. Part. 2. pag. 383.

A. C. MXCIX. Appulus, Urbano II. Anno MXCIX. mortuo, hortante scripsit Historicum poema de *rebus Normannorum in Sicilia, Appulia & Calabria gestis*, usque ad mortem Gviscardi Ducis, hexametrum; initio:

Geste Ducum veterum veteres cecinere Poetæ.

Exstat in G. G. LEIBNITII Scriptor. Rer. Brunsvicens. *a*)

LII.

GVNTERVS.

MC. Monachus S. Amandi, *a*) Monachus Elvonensis ordinis S. Benedicti dicitur a Joh. TRITHEMIO. *b*)

Claruit temporibus Henrici regis quarti A. MC. *c*) Scripsit *Martyrium S. Cyriaci* metrico stylo. *d*)

LIII.

HARIVLFVS.

Sec. XI. Monachus primum Centulensis seu sancti Richarii in Pontivo, *a*) deinde Abbas Aldeburgensis in Flandria, *b*) prope Brugas. *c*)

Vixit Sec. XI. eunte. Scripsit enim Vitam S. Arnulfi episcopi Svessionensis, coæqualis, qui obiit A. MXXCVII. d. XV. Aug. A.

LI. *a*) Tom. I. pag. 578.

LII *a*) v. SIGEBERTVS Gembl. de S. E. c. 166. *b*) de S. E. n. 354. *c*) v. TRITHEMIVS. l. c. *d*) v. SIGEBERTVS & TRITHEMIVS ll. cc.

LIII. *a*) vid. Jo. MABILLONIVS Analector. Veter. T. I. p. 437. *b*) v. Aub. MIRAEI Auctar. de S. E. n. 362. (*c* v. MABILLONIVS l. c.

A. MCV. Abbatem fuisse constitutum & A. MCLXIII. abbatia cessisse refert GV. CAVEVS *d*) A. C. Sec. XI.
Scripsit I. *Carmina* plura inserta *Vitae S. Arnulfi* in Actis Sanctor. Ord. Benedict. *e*) II. Epitaphium proprium Elegiacum, initio: *Pontivo natus pronus studiis Hariulfus;* quod exstat in Joh. MABILLONII Analector. Veter. T. I. *f*) III. Carmen *ad Centulenses de Chronico suo*, hexametrum, initio: *Centula diligo te, doctricis captus amore*, quod exstat in MABILLONII loc. cit. *g*)

LIV.

JOANNES.

Archidiaconus Barensis. Sec. XI.
Scripsit *Vitam S. Sabini* episcopi Canusini metricam, quae exstat in Actis Sanctorum per J. BOLLANDVM &c. Februar. Tom. II. p. 328.

SECVLVM DVODECIMVM.

I.

CONRADVS.

Monachus Brunwillerensis. Scripsit circa initium seculi XII. *Vitam Wolphelmi* abbatis Brunwillerensis, cui carmen aliquod inseruit cap. 20. in Actis Sanctorum Ord. S. Benedicti Sec. VI. P. 2. p. 687. MCI.

II.

d) de S. E. p. m. 561. *e*) Sec. VI. P. 2. p. 522. sqq. *f*) p. 431. *g*) pag. 432.

A. C. MCI.

II.

RODVLPHVS.

Cognomento TORTARIVS, *a*) nec videtur Jo. a BOSCO *b*) Rodulfum a Tortario diftingvere debuiffe, quamvis ea in re ipfi adftipuletur Cafpar BARTHIVS. *c*)

Fuit monachus Floriacenfis, claruitque circa Annum MCI. *d*)

Scripfit I. *Translationem S. Mauri* verfu hexametro, quae exftat, omisfis tamen verfibus qui de Mauri pasfione agebant, hoc initio: *Adfuerunt Romae praefcripto tempore nautae;* in Jo. a BOSCO Bibliotheca Floriacenfi. *e*) Mille auctor fcripferat verfus, ex quibus non totos ducentos evulgavit Jo. a BOSCO Annotationes in verfus editos dedit Cafpar BARTHIVS. *f*)

II. Hymnum hendecafyllabicum *pasfionem ac translationem S. Mauri* martyris graphice concinentem. *g*)

III. *Miraculorum S. Benedicti* Librum IV. ex ANDREAE monachi hiftoria, carmine elegiaco, quae exftat in Actis Sanctorum per Joh. BOLLANDVM &c. *h*)

III.

MARBODVS.

EVANX

II. *a*) v. Gv. CAVE de S. E. p. m. 559. *b*) in Bibliotheca Floriacenfi p. 355. *c*) Adverfar. L. II. cap. VII. col. 2439. *d*) v. CAVE. l. c. *e*) p. 349. *f*) Adverfar. L. II. cap. VII. *g*) v. Jo. a BOSCO in Bibliot. Floriac. p. 355. *h*) Martii Tom. III. p. 334.

EVANX cognomine, Britannus, qui ex Cambria fertur natus. *a*) Episcopus Redonensis, *b*) in Britannia Armorica, creatus A. MXCVI. Demum post 27. annos monachus Andegavi ad S. Albinum factus A. MCIII. [forte MCXXIII.] vivere desiit. *c*) A. C. MCIII.

Scripsit I. *Cantica canticorum* metrico lepore exposita, & litteram & allegoriam exornans. *d*) Expressum est Canticum versibus leoninis, editumque in Appendice ad opera HILDEBERTI per Antonium BEAVGENDRE Paris. 1707. fol. *e*)

II. *Passionem S. Laurentii* metrice. *f*)

III. *Passionem Thebaeorum* metrice. *g*) Passio Thebaeorum, sive S. Mauricii & sociorum ejus legitur in MARBODI opusculis quae prodierunt cum HILDEBERTI operibus Parisiis 1707. *h*)

IV. De *lapidibus & gemmis*, lib. I. *i*) *Lapidarius* seu de pretiosis gemmis, id est de virtutibus lapidum versu Lib. I. qui continet capita sexaginta unum, initio: *Annulus ut gemmam:* inscribitur apud Jo. PITSEVM. *k*) Est carmen hexametrum, initio: *Evax rex Arabum legitur scripsisse Neroni.* REINE-

III. *a*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 2. n. 50. *b*) vid. SIGEBERTVS Gemblac. de S. E. Cap. 158. *c*) v. Aub. MIRAEVS in Schol. ad Sigeberti l. c. *d*) v. SIGEBERTVS l. c. *e*) v. Jo. Alb. FABRICIVS not. x] ad Trithemii de S. E. n. 339. *f*) v. SIGEBERTVS l. c. *g*) v. SIGEBERTVS l. c. *h*) p. 1535. v. FABRICIVS l. c. *i*) v. BALEVS l. c. *k*) de illustr. Angl. Scriptor. n. 164.

A. C. MCIII. SIVS p. 76. defensionis variarum lectionum putat a cognomine Evanx Marbodum se finxisse Evacis interpretem. *l*) Exstat MARBODEVS de *gemmis* excusus saepius.

MARBODEVS de *gemmis* metrice habetur tantum Appendix alius cujusdam scripti, seu liber quintus MACRI in Codice quodam MSto Bibliothecae Paulinae Academiae Lipsiensis. *m*)

V. Carmina *sententiosa* Lib. I. *n*)

VI. *Historia S. Theophili* poenitentis, auctore, ut creditur, Marbodo Episc. Redanensi, versu hexametro, initio:

Quidam magnorum Vicedomnus erat meritorum.

exstat in Actis Sanctorum per Jo. BOLLANDVM &c. *o*) ex Codice MS.

VII. Versus *in laudem Hildeberti scriptorumque ejus* hexametri, initio:

Dum tua scripta legens oculos ad nostra reduco.

Leguntur in Jac. HOMMEY supplemento Patrum. *p*)

VIII. De *tribus inimicis hominis* liber elegiacus, initio: *Plurima cum soleant sacros avertere mores;*

exstat ibidem. *q*)

IV.

l) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Lat. ed. 1712. pag. 869. 870. *m*) v. FELLERI Catalog. p. 369. n. 2. *n*) v. BALEVS l. c. *o*) Februarii Tom. I. p. 487. *p*) pag. 419. *q*) p. 547.

IV.

ODERISIVS. A. C. MCV.

Primus Abbas Casinensis. *a)* Cardinalis ordinatus A. MXXCVII. 16. Kalend. Octobr. Obiit A. MCV. 4. Non Decembr. *b)* Versificatorem fuisse mirabilem testatur PETRVS diaconus. *c)*

V.

THEODERICVS.

Ex monacho Gandavensi ad S. Petrum *a)* Abbas S. Trudonis *b)* in dioecesi Leodicensi. *c)* Claruit temporibus Henrici quarti A. MC. *d)* Obiit A. MCVII. 7. Cal. Mai. *e)* Eleganti ingenio multa breviter quidem sed laudabiliter metrice scripsit, observante SIGEBERTO. *f)* MCVII.

Scripsit I. *Vitam S. Trudonis* lib. I. II. *Vitam S. Bavonis* lib. I. III. *Vitam S. Remoldi* lib. I. Omnia eleganti metro teste Jo. TRITHEMIO. *g)*

VI.

GODFRIDVS.

Wintoniensis. *a)* Prior Wintoniensis di- MCVII.

IV. *a)* v. PETRVS diaconus de vir. illustr. Casinensib. Cap. XXVIII. *b)* v. Jo. Bapt. MARVS Annotat. ad Petri loc. cit. *c)* loc. cit.

V. *a)* v. Aub. MIRAEI Schol. ad Sigeberti de S. E. Cap. 170. *b)* v. SIGEBERTVS Gemblac. de S. E. Cap. 170. *c)* v. MIRAEVS l. c. *d)* v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 355. *e)* v. Gv. CAVEVS de S. E. pag. m. 558. *f)* loc. cit. *g)* loc. cit. conf. SIGEBERTVS loc. cit.

VI. *a)* v. J. BALEVS de Scriptor. Britann. Cent. 2. p. 59.

A. C. MCVII. dicitur in manuscripto quodam Codice eorum, quos Kenelmus Digbaeus donavit Bibliothecae Bodleianae. *b*) Obiit A. MCVI. *c*)

Scripsit I. *Epigrammata satyrica* Libr. Ii initio: *Undique susceptam qui miscuit.* III *Nummi descriptionem* Lib. I. Initio: *Nummum descripsi, nummo quoque.* III. *Disticha moralia* Lib. I. Initio: *Discendi Damiane modum.* VI. *Tetrasticha* moralia Lib. I. Initio: *Miramur Rupilum.* V. *Hexasticha* moralia Lib. I. VI. *Oxostica* moralia Lib. I. *d*) Ex his unum est *in Serlonem*, initio: *Ecclesiae murus cecidit Serlone cadente;* quod exstat in Jo. PITSEI de illustr. Angl. Scriptor. libro. *e*)

Exstant *Carmina* Godefridi Prioris Wintoniensis, inter Codices MSS. quos bibliothecae Bodleianae donavit Kenelmus Digbaeus n. 65. inter Codices MSS. bibliothecae Bodleianae n. 1666. *f*)

VII.

HERIGERVS.

MCVII. Seu HARIGERVS. *a*) Abbas Lobiensis. *b*) Obiit A. MCVII. *c*) Plura de eo ad Annum MVII. diximus.

VIII.

b) n. 65. inter Codices Biblioth. Bodlejan. 1666. v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae p. 80. *c*) v. BALEVS l. c. *d*) v. Jo. BALEVS de scriptor. Britann. Cent. 2. n. 59. *e*) p. 192. *f*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae pag. 80.

VII. *a*) v. Aub. MIRAEVS Schol. ad Sigeberti de S. E. Cap. 137. *b*) v. SIGEBERTVS Gemblac. de Scriptor. Eccles. Cap. 137. *c*) v. MIRAEVS loc. cit.

VIII.

A. C. MCIX.

ANSELMVS.

Seduni apud Rhaetos natus; *a*) ſive in Auguſta Salaſſorum urbe inter Alpes. Quidam Burgundium, alii Pedemontanum nonnulli Italum faciunt. *b*) Lantfranci Cantuarienſis Archiepiſcopi diſcipulus Ex abbate Cantuarienſis eccleſiae, *c*) vel monaſterii Beccenſis *d*) in Normannia ordinis S. Benedicti, *e*) Angliae provinciae epiſcopus, *f*) ſeu Archiepiſcopus Cantuariorum. *g*) Claruit ſub Henrico Imperatore tertio An. MLXXX. *h*) Obiit A. MCIX. *i*) d. XXI. April. *k*)

Scripſit I. Verſus de praedeceſſore ſuo *Lanfranco*, hexametros, initio: *Archiepiſcopii non divitias nec honores.* Exſtant in Bibliotheca Maxima Patrum, *l*) & in Actis Sanctorum ordinis S. Benedicti. *m*)

II. Carmen de *contemptu mundi* & *hymni*, qui exſtant in Anſelmi operibus ed. Colon. 1612. T. III. *n*) edit. Lugdun. 1631. p. III. *o*)

VIII. *a*) v. Aub. MIRAEVS, Schol. ad Honorii de S. E. L. IV. c. 15. *b*) vid. Chriſtoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p 201. a. *c*) v. HONORIVS. loc. cit. *d*) v. HENRICVS. Gandav. de S. E. c. 5 *e*) v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 351. *f*) v. HONORIVS l. c. *g*) v. SIGEBERTVS Gembl. de S. E. c. 168. & HENRICVS l. c. *h*) v. TRITHEMIVS l. c. *i*) v. MIRAEVS loc. cit. *k*) v. Gv. CAVE de S. E. p. m. 542. *l*) T. XVIII. p. 620. *m*) Sec. VI. l. 2. pag. 659. *n*) v. HENDREICH loc. c. b. *o*) v. HENDREICH. l. c. p. 202. b.

A. C. III. Carmen de Sacra *Eucharistia* hexametrum Anselmo in quodam exemplari tribuitur, quod tamen Petro Anselmo adscribit Caspar BARTHIVS. *p*)

IV. S. Anselmi *poemata* exstant inter libros manuscriptos Caroli Howard n. 21. *q*)

IX.

FRANCO.

MCIX. Abbas Affligemensis, *a*) aut Haffligemensis, *b*) aut Affligemiensis in Brabantia, *c*) Ordinis S. Benedicti, electus sub Henrico Imperatore quinto A. MCIX. Indictione XIII. *d*) Aut A. MCXI. secundum Aub. MIRAEVM. *e*) Scripsit I. Versus, qui annexi leguntur libro XII. de *gratia Dei*, in Bibliotheca Maxima Patrum. *f*)

II. *Statum futurae gloriae* metrice eleganter descripsit, indicante & judicante HENRICO Gandavensi *g*)

X.

GVIDO.

MCXI. Casinensis presbyter. *a*) Vivebat tempore Girardi abbatis Casinensis A. MCXI. *b*) In

p) Animadverf. ad Papin. Statii II. Thebaid. p. 1153.
q) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. II. p. 15. n. 631.

IX. *a*) v. HENRICVS. Gandav. de S. E. c. 39. *b*) v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 367. *c*) v. Aub. MIRAEVS in Schol. ad Henrici l. c. *d*) v. TRITHEMIVS l. c. *e*) loc. cit. *f*) T. XXI. pag. 326. *g*) loc. cit.

X. *a*) v. PETRVS diac. de Vir. illustr. Casinens. Cap XLI.

Inter elegantissimos scriptores sua tempestate praecipuus habetur a MARO. *c*) A. C.

Scripsit versus de *fortuna Alberici* monachi Casinensis. *d*)

XI.

SIGEBERTVS.

Metis in prima aetate in ecclesia S. Vincentii positus. Deinde monachus Gemblacensis. *a*) Chronicam suam perduxit usque ad A MCXI. *b*) Diem supremum obiit III. Nonas Octobris A. MCXII. *c*) vel A. MCXIII. ut habet GV. CAVEVS. *d*) MCXII.

Scripsit I. *Vitam Theoderici* Episcopi conditoris ecclesiae Metensis: in qua per digressionem laudem ipsius urbis heroico metro declamavit. *e*) Aliqua huic vitae inserta sunt carmina. *f*)

II. *Passionem S. Luciae* alcaico metro. *g*)

III. *Passionem Thebaeorum* horoico carmine. *h*) Exstat ea libris 3. in monasterio Gemblacensi. *i*)

IV. Descripsit heroico metro ecclesiastem, quem opere stromateo tripliciter di-

b) v. Jo. Bapt. MARVS Annotat. ad Petri loc. c. *c*) loc. cit. *d*) v. PETRVS loc. cit.

XI. *a*) v. SIGEBERTVS. de S. E. Cap. 171. *b*) v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 358. *c*) vid. Aub. MIRAE. Schol. ad Sigeberti l. c. *d*) de S. E. pag. m. 558. *e*) v. SIGEBERTVS l. c. *f*) v. Vitam Theodorici in G. G. LEIBNIZII scriptor. rer. Brunsv. T. I. p. 293. *g*] vid. SIGEBERTVS l. c. *h*] v. SIGEBERTVS l. c. *i*) vid. GV. CAVEVS de *S. E.* p. m. 558.

A. C. gessit, ad litteram, allegorice, mythologice. *k*)

MCXII.

XII.

RANGERIVS.

Aliis REINGERIVS, RINGERIVS, ROGERIVS & RONGERIVS. Episcopus Lucensis. Obiit Ao. MCXII. *a*)

Scripsit I. *Vitam S. Anselmi* sui praedecessoris heroico carmine, ut DOMNIZO in vita Comitissae Matildis affirmat *b*) L. 2. c. 3. *Tertius*, inquit, *existens ab eo Lucensis, & ille Rangerius Rector dictavit eam sibi metro.* Principium libri inseruit suo operi Domnizo. *c*)

II. Forte & huc spectat liber de *controversia investiturarum: Dictavit*, inquit Domnizo, *pulchrum nuper librumque secundum, qui baculi litem definit. d*)

XIII.

LAVRENTIVS.

MCXV. Veronensis. Petri secundi Archiepiscopi Pisani Diaconus. *a* Vixit A. MCXV. *b*)

Scripsit *Rerum in Majorica Pisanorum ac de eorum triumpho Pisis habito A. MCIV.* Libros septem, *c*) aut octo, *d*) versu hexametro, initio: *Arma, rates, populum, vindictam*

k] v. SIGEBERTVS l. c.

XII. *a*] v. Ferd. UGHELLI Italia sacra T. I. pag. 872. 873. *b*] v. UGHELLVS l. c. p. 872. *c*] vid. Aub. MIRAEI. Auctarium de *S. E.* n. 327. *d*] v. MIRAEVS. l. c.

XIII. *a*] v. Ferd. UGHELLI Italia Sacra Tom. III. p. 897. *b*] v. Poematis memorandi postremos binos versus. *c*] v. UGHELLVS. l. c. *d*] v. UGHELLVS l. c. pag. 945.

dictam coelitus actam; Editos primum in A. C.
Ferdinandi VGHELLI Italia sacra Romae 1647.
e) ex Codice manuscripto Viviani de Vivianis Insulani Episcopi.

XIV.

FRANCISCVS CAMENVS.

Perusinus. Ante A. MCXVII. & forsan MCXVII.
ante finem seculi XI. vixisse & scripsisse hymnum memorandum existimat Auctor notae ad Acta S. Nicolai Peregrini Tranensis. *a*)

Scripsit Hymnum *in* S. *Nicolaum* Peregrinum, Trani in Apulia patronum, genere sapphico, initio: *Sidus ô coeli Nicolae fulgens;* Editum in Actis Sanctorum Junii ed. Antverp. 1695. *b*)

XV.

GELASIVS.

Sedis Apostolice Pontifex II. Antea JO- MCXXI.
ANNES CAJETANVS natione Campanus. *a*) Parvulus in Casino sub Desiderio Abbate B. Benedicto oblatus & ab Alberico Philosopho edoctus. *b*) Ex S. R. E. subdiacono, & Praesignatore Urbani II. Diaconus Cardinalis sanctae Mariae in Cosmedin. & S. R. E. Can-

Aa 5 cel-

e] Tom. III. pag. 897.

XIV. *a*] in Actis Sanctorum Junii per Godef. HENSCHENIVM &c. Tom. I. pag. 253. A. *b*] loc. cit. B.

XV. *a*] v. Jo. Bapt. MARVS Annotat. ad Petri diac. de vir. illustr. Casin. Cap. XLV. *b*] v. diac. de vir. illustr. Casin. Cap. 45.

A. C. cellarius ac Biblioth. Pontifex creatus A. MCXIIX. d. 22. Jan. Obiit A. MCXIX. 4. Kalend. Febr. c)

Scripsit *Passionem Caesarii* versibus. d)

XVI.

GREGORIVS.

MCXX. Monachus Casinensis, deinde Episcopus Sinvessanus. a) Floruit A. MCXX. circiter. b)

Scripsit versus de *captione Casinensis coenobii*, in quibus introduxit B. Benedictum ad monachos Casinenses loquentem, quos versus mirificos habet PETRVS diaconus. c)

Ejus opuscula manuscripta asservantur in bibliotheca Casinensi. d)

XVII.

PETRVS.

MCXX. Romanae ecclesiae subdiaconus & Casinensis monachus. a) S. R. E. Subdiaconus Cardinalis appellatur ab Arnoldo wione lib. 2. cap. 9. Lign. vit. quod perperam fieri observat Jo. Bapt. MARVS, b) cum in tabulis ecclesiasticis, Episcopi, Presbyteri, & Diaconi Cardinales in ecclesia Romana tantummodo legantur. Vixit tempore Petri diaconi, c) Anno MCXX. d)

Scri-

c] v. MARVS l. c. d] v. PETRVS. l. c.

XVI. a) v. PETRVS diac. de vir. illustr. Casin. c. 33. b) v. Jo. Bapt. MARVS Annot. ad Petri l. c. c) l. c. d) v. MARVS l. c.

XVII. a) v. PETRVS diac. de vir. illustr. Casinensib. Cap. XLIII. b) Annotat. ad Petri l. c. c) v. PETRVS l. c. d) v. MARVS l. c.

Scripsit *Passionem B. Marci* versibus. *e*) A. C.

XVIII.

ALPHANVS. MCXXI.

Archiepiscopus Salernitanus. Obiit A. MCXXI. *a*)

Scripsit *Epitaphium Leoni Anicio Perleonio*, quod exhibet Petrus LAMBECIVS Comment. de bibioth. Caes. Vindob. *l*)

XIX.

BALDRICVS. MCXXIII.

Primum Burguliensis in Andegavis aut Burgidolensis in Biturigibus abbas. Postea Dolensium in Britannia Armorica episcopus Claromontano concilio adfuit A. MXCV. Obiit 27. Januar. A. MCXXIII. *a*) aut Ao. MCXXXI. *b*)

Scripsit I. *Carmina Historica*, quae exstant in Franc. DVCHESNE Historiae Francor. Scriptor. Tom. IV. *c*)

II. *Epitaphia* V. posita *Geraldo* abbati Silvae majoris, quae exstant in Actis Sanctorum Aprilis per G. HENSCHENIVM &c. *d*)

XX.

EADMERVS. MCXXIV.

Vel

e) v. PETRVS l. c.

XVIII. *a*) v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 530. *b*.) Lib. II. cap. VI. p. 481.

XIX. *a*) v. Aub. MIRAEI Auctar de S. E. n. CCCLVIII. 3. *b*) v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 564. *c*) p. 251. *d*) p. 431.

A. C. MCXXIV. Vel EDINFRVS, *a*) vel EDMERVS, *b*) vel EDMVNDVS, *c*) vel EMONDVS, *d*) vel EMVNDVS. *e*) Patria Dorobernensis. *f*) Ad fanum Servatoris in eadem urbe monachus. Deinde Abbas ad Albani fanum Cantuariensis. Denique episcopus S. Andreae in Scotia. Claruit A. MCXXI. *g*) A. circiter MCXXIV, episcopatu semet abdicavit. *h*)

Scripsit I. De *rebus gestis* S. *Anselmi & S. Elphegi* Archiepiscoporum versu Librum unum. *i*).

II. Querelam super *morte* S. *Anselmi* carmine elegiaco. Librum unum. *k*)

III. De S. *Dunstano* versu librum unum, qui servatur manuscriptus Cantabrigiae in Collegio S. Benedicti titulo: Opuscula Edmeri Cantoris. viz. versus de S. Dunstano. n. 339. I. *l*) Prodiit *Vita* S. *Dunstani* Cantuariensis, OSBERNO antehac tributa in H. WHARTON Anglia Sacra. *m*)

IV. Carmen de S. *Edwardo Rege* & Marty-

XX. *a*) v. Jo. PITSEVS de illustr. Angl. Scriptor. n. 186. *b*) v. Gv. CAVE de S. E. p. m. 574. *c*) v. Aub. MIRAEVS Schol. ad Henrici Gandav. de S. E. c. 7. *d*) v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 372. *e*) v. HENRICVS Gand. de S. E. Cap. 7. *f*) v. Jo. BALEVS Script. Brit. Cent. 2. n. 68. *g*) v. BALEVS l. c. *h*) v. CAVE l. c. *i*) v. PITSEVS l. c. *k*) v. PITSEVS l. c. *l*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. 2. p. 143. n. 1606. *m*) Tom. II. p. 176.

tyre exstat MS. in Codice Vol. 338. 4o. Coll. Corp. Christi Cant. *n*) A. C.

XXI.

BRVNO.

Aste natus ex familia Soleria. Primum monachus A. MCIV. *a*) deinde abbas Casinensis *b*) electus A. MCVII. Idibus Novembris. *c*) Postea episcopus Sequensis, *d*) aut potius Signiensis. *e*) Obiit Anno MCXXV. 15. Kal. Augusti. *f*) MCXXV.

Scripsit Versus in *laudem* S. *Mariae*. *g*)

XXII.

GREGORIVS. MCXXVI.

Episcopus Tarracinensis. Fuit temporibus Alexii, Henrici ac Joannis Imperatorum. *a*) Interfuit concilio Vastellensi Ao. MCVI. Idem Bullam quandam subscripsit Pisanae ecclesiae indultam A. MCXXVI. *b*)

Scripsit I. *Hymnos Sanctorum Casti & Cassii.* II. Versus de *transitu peregrinorum ad sepulchrum Domini*, & *captione Hierosolymitanae urbis*; quos fecit rogatu Berardi Valvensis eosque pulcherrimos. III Versus de de-

n) v. Gv. CAVEVS d. S. E. p. m. 574.

XXI. *a*) v. Jo. Bapt. MARVS Annotat. ad Petri diac. de vir. illustr. Casinens. Cap. 34. *b*) v. PETRVS l. c. *c*) v. MARVS l. c. *d*) v. Annonymus Mellicensis de S. E. Cap. LXXXIII. *e*) v. PETRVS l. c. *f*) v. MARVS l. c. *g*) v. PETRVS l. c.

XXII. *a*) v. PETRVS diac. de vir. illustr. Casin. Cap. 32. *b*) v. Joh. Bapt. MARVS Annot. ad Petri l. c.

A. C. *dedicationibus Ecclesiarum, festivitateque Paschali.* c)

XXIII.

GVALFREDVS.

MCXXVII. Italus. Rodulpho in Sede Senensi successit A. MLXXX. Concilio Vastallensi A. MCVI. interfuit. Obiit A. MCXXVII. VI. Cal. Aug.

Scripsit sacram *Gothofredi Bullionis in Orientem expeditionem*, carmine heroico, quae in summae Aedis Senensis sacrario manuscripta asservatur, ut docet Ferdin. VGHELLVS Italiae Sacrae Tom. III. p. 626. n. 41.

XXIV.

FVLCHERIVS.

MCXXVII. Carnutensis. Exstat ejus *Historia Hierosolimitana* ab A. MXCV. ad A. MCXXVII. in Franc. DVCHESNE historiae Francorum scriptoribus Tom. IV. p. 816. cui inserti sunt plurimi versus.

XXV.

RAINALDVS.

MCXXIIX. Abbas Viceliacensis. *a*) Deinde archiepiscopus Lugdunensis. Mortuus Anno MCXXIIX. notante Dan. PAPEBROCHIO.

Scripsit *Synopsin vitae S. Hugonis* abbatis Cluniacensis, carmine elegiaco; Initio: *Insignem titulis & clarum laude per orbem.* Exstat

c) v. PETRVS l. c.

XXV. HENRICVS Gandavensis de Scriptor. Ecclesiast. Cap. 3.

ſtat in Actis Sanctorum Aprilis per God. HENSHENIVM &c. b) A. C.

XXVI.

ALGERVS.

Ex Scholaſtico monachus Corbejenſis in Saxonia. a) Defunctus circa A. MCXXX. b) *Carmine* valuit & proſa. c) MCXXX.

XXVII.

PETRVS.

Bladunius. Ordinis S. Benedicti in cœnobio Malmesberienſi monachus. Claruit Anno MCXXX. a) MCXXX.

Scripſit de *laudibus Faritii Tuſci* Abindonenſis abbatis verſu heroico librum unum Initio: *Vir probus & prudens vir vere conſiliorum;* teſte GVILHELMO Malmesberienſi apud PITSEVM. b)

XXVIII.

ECKARDVS.

Primus Abbas monaſterii S. Laurentii, quod Vraugia dicitur in dioeceſi Herbipolenſi in Hircinia ſilva, ordinis S. Benedicti. Claruit ſub Conrado III. Imperatore Anno MCXXX. a)

Metro excellens fuit judice TRITHEMIO. b) Scri-

b) Tom. III. p. 654.

XXVI. a) Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 328. b) v. Joh. Alb. FABRICIVS not. ad Trithemii l. c. c) v. TRITHEMIVS l. c.

XXVII. a) v. Jo. PITSEVS de illuſtr. Angl. Scriptor. n. 188.

XXVIII. a) v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 378.

A. C. *b*) Scripsit opus ad imitationem Boetii gemino stylo compactum, *Laternam Monachorum* dictum Lib. V. *c*)

XXIX.

GAVFRIDVS.

MCXXXI. GROSSVS cognomine. Monachus Tironiensis. Post Annum MCXXXI. scripsit *Vitam B. Bernardi* Abbatis Tironiensis, cui praefixit Metricam *synopsin* capitum, initio: *Moribus ut claris effulserit ille scholaris*, quae exstat in Actis Sanctorum Aprilis per God. HENSCHENIVM &c. Tom. II. pag. 223.

XXX.

PANDVLPHVS.

MCXXXIV Monachus Casinensis, deinde Episcopus Ostiensis, *a*) creatus A. MCXXXI. Obiit Anno MCXXXIV. *b*)

Scripsit Rhythmum *in laudem S. Mariae* *c*)

XXXI.

RVPERTVS.

MCXXXV. RVDBERTVS MAGNVS dictus ab Anonymo Mellicensi. *a*) Apud Leodium in monasterio S. Laurentii regularibus disciplinis a puero institutus, deinde Sigibergensis monachus, ad ultimum Tuitiensis abbas consti-

b) l. c. *c*) v. TRITHEMIVS l. c.

XXX. *a*) v. PETRVS diaconus de vir. illustr. Casin. Cap. XXV. *b*) v. Arnoldus WION lib. 2. cap. 9. p. 190. apud Joh. Bapt. MARVM *Annotat ad Petri l. c.*
c) v. PETRVS l. c.

XXXI. *a*) de Scriptor. Eccles. Cap. CXVII.

ſtitutus, *b*) coenobii juxta Coloniam A- A. C
grippinam ordinis S. Benedicti. *c*) Floruit MCXXXVI
ſub Henrico quinto. *d*) A. MCXI. ſub Henrico quarto ſcribere coepit usque ad Lotharium tertium, ſub quo ſcripſit annis plurimis. *e*) Claruit ſub Henrico quinto Ao. MCXXIV. & ſub Lothario moritur. *f*) Deceſſit A. MCXXXV. 4. Nonas Martias. *g*)
Scripſit Hymnum *ad Spiritum S.* praemiſſum de glorificatione Trinitatis & proceſſione Spiritus S. Libris IX. *h*)

XXXII.

HILDEBERTVS.

Ex monacho Cluniacenſi S. Hugonis di- MCXXXVI
ſcipulo, Cenomanenſis epiſcopus. *a*) Ex Cenomanenſi epiſcopo Archiepiſcopus Turonenſis. *b*) Claruit ſub Henrico quarto A. MXC. *c*) Obiit A. MCXXXII. teſte Dan. PAPEBROCHIO, *d*) aut A. MCXXXVI. XV. Kalendas Januarii, ut habet Aub. MIRAEVS. *e*)
Claruit tam proſa quam metro judicante HENRICO Gandavenſi. *f*) Scripſit

b) v. Anonymus Mellicenſis l. c. Conf. HONORIVS Auguſtodun. de S. E. L. IV. Cap. 16. & Appendix ad Henricum Gandav. Cap. 5. *c*) v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 364. *d*) v. HONORIVS l. c. *e*) v. Anonymus Mellicenſis l. c. *f*) v. TRITHEMIVS l. c. *g*) v. Aub. MIRAEI Schol. ad Honorii l. c. *h*) v. GV. CAVE de S. E. p. m. 564.

XXXII. *a*) v. Aub. MIRAEI Schol. in Henrici Gandav. de S. E. Cap. 8. *b*) v. HENRICVS Gand. l. c. *c*) v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 350. *d*) in Actis Sanctor. April. T. I. p. 83. *e*) l. c. *f*) l. c.

A. C. MCXXXVI I. *Vitam Mariae Aegyptiacae* metro eleganti, ut vult HENRICVS Gandav. g) Exstat initio: *Sicut hiems laurum non urit nec rogus aurum*; in Actis Sanctorum Aprilis per G. HENSCHENIVM &c. h)

II. Exposuit metrice totum *Missae ordinem*, i) libro *de concordia veteris ac novi sacrificii*, k) elegiaco metro, initio: *Scribere proposui quae mystica sacra piorum.* Prodiit Libellus de *concordia veteris ac novi sacrificii*, annexus Brevi & admodum dilucidae in missae canonem exegesi ex priscis scriptoribus collectae. Parisiis 1548. d. l) Idem liber titulo de *officio missae* adjunctus Gvidonis de MONTE ROCHERI enchiridio sacerdotum, Antverpiae 1574. m) quo editio a praecedenti lectionibus differt, auctiorque est in fine 16. distichis. Exstat & rubro: *Versus de mysterio missae* in Bibliotheca Maxima Patrum Lugduni 1677. n) Idem de *officio missae* scriptum, sub nomine MAVRITII Senonensis, cui in codice quodam MSto, quem Jo. Alb. Fabricius possidet, tribuebatur, edidit FABRICIVS annexum bibliographiae Antiquariae. Ipse tamen editor postea o) id ipsum Hildeberto vindicat. Quod & Thomas

g) de S. E. c. 8. h) Tom. I. p. 83. i) v. HENRICVS Gand. l. c. k) v. Aub. MIRAEVS Schol. ad Henrici l. c. l) fol. 38. m) Gg. 2. b. n) T. XXI. p. 163. o) not. 1. ad Trithemii de S. E. n. 350. p. 88. ed. Hamb. 1718.

mas IAMESIVS fecerat, qui allegat librum Manuscriptum Collegii S. Benedicti apud Cantabrigiam titulo: *Hildebertus de sacramentis Pr.* *Scribere proposui qui mystica sacra priorum.* p) A. C. MCXXXVI

III. Epitaphium in *Berengarium*, elegiacum, initio: *Quem modo miratur semper mirabitur orbis.* Exstat in GVLIELMI Malmesburiensis lib. 3. de gest. reg. Angl. q) in Caesaris BARONII Annalibus, r) & in Bibliotheca Max. Patr. s)

IV. De *urbe Roma* liber elegiacus initio: *Par tibi Roma nihil Chrysippe tota ruina.* Exstat in Jac. HOMMEY supplemento patrum. t) Ex hoc libro sumtum est distichon in *Romam* initio: *Urbs felix si vel dominis urbs illa careret*; quod exstat in Variis doctorum piorumque virorum de corrupto ecclesiae statu poematibus per Matth. FLACIVM Basileae 1556. u) & in Jo. BALEI Scriptor. Britann. Basileae 1557. w) Perperam autem ab utroque allegatur, cum de Roma diruta per hostes, non, quod volunt, moribus in ea perversis agat.

V. *Martyrium S. Agnetis* elegiacum initio: *Agnes sacra sui pennam scriptoris inauret.* Exstat in Casp. BARTHII Adversariis x) ex

Bb 2 MSto,

p) v. Th. JAMESII Catalogum n. 74. t. in Catalogis MSStorum Angliae & Hiberniae T. I. P. II. p. 154. n. 1351.
q) fol. 64. r) ad A. 1088. s) T. XXI. p. 168. t) p. 456. u] p. 417. w] p. 168. x] L. XXXI. c. XIII.

A. C. MSto Passionem Agnetis sub Hildeberti nomine vulgatam a Barthio & ab A. RIVINO. Lipſ. 1637. 12. cum decem homiliis Hildeberti editam ALEXANDRI Esſebienſis eſſe ex Baleo & MS. Jo. Schefferi obſervat Chriſtianus DAVMIVS ad Paulinum Petrocorium. *y*)
MCXXXVI

VI. Liber de *querimonia & conflictu carnis & ſpiritus* partim proſa, partim carmine ſcriptus exſtat in Jac. HOMMEY ſupplemento Patrum edit. Paris. 1686. *z*)

VII. De *concordia veteris & novi teſtamenti* liber hexameter, initio: *Adae peccatum quae conveniens aboleret.* Exſtat in Jac. HOMMEY ſupplemento Patrum. *aa*) Puto idem ſcriptum indicari in Catalogo Roberti COTTONI, *ab*) hoc rubro: *Verſus Hildeberti Epiſcopi in quasdam hiſtorias veteris teſtamenti, praeſertim libri Geneſeos. Item alibi ac*) hoc titulo: *Varia poemata miſcellanea, praeſertim de argumentis hiſtoricis ex S. Scriptura petitis, Hildeberti Cenomanenſis.*

VIII. *Orationum theologicarum* liber initio: *Alpha & omega Deus meus.* Exſtat in Jac. HOMMEY ſupplemento Patrum. *ad*) In Georgii BROWN Catalogo manuſcriptorum Collegii S. Trinitatis apud Dublinium *ae*) inſcri-

y] v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin ed. Hamb. 1712. p. 717. not. [*u*] *z*] p. 421. *aa*] p. 441. *ab*] Veſpaſianus B. XIII. 14. v. Tom. SMITHI Catalogum p. 110. *ac*] Cleopatra C. I. 1. p. 138. *ad*] p. 446. *ae*] n. 328. 14. v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae Vol. II. P. II. p. 32. n. 468.

scribitur: *Pulcherrimus hymnus Hildeberti Cenomanensis, cujus init. est* A. & Ω. A. C. MCXXXVI

IX. De *suo exsilio.* Elegia elegans de *instabilitate fortunae*, sine mentione auctoris, inscribitur in Codice quodam MS. bibliothecae Paulinae Lipsiensis. *af*) Est carmen elegiacum initio: *Nuper eram locuples multisque beatus amicis.* Exstat in Jac. HOMMEY supplemento Patrum. *ag*) Emendationes, quas editio Hommeyana admittit ex MSto Lipsiensi memorato has notavi. v. Hom. *Ditabunt.* MS. *Ditabant.* v. 10. H. *somnos.* MS. *somnum.* v. 11. H. *moestos solantia.* MS. *moesti solatia.* v. 14. H. *jam dedicisse* MS. *dedidicisse.* v. 21. H. *area.* MS. *alea.* v. 37. H. *gravis ille malusque.* MS. *novus ille gravusque.* v. 43. H. *Inque.* MS. *Inde* v. 46. H. *Impulit in tumulos* MS. *Movit, & in tumidas.* v. 48. totus deest in editione Hommeyana ex MS. supplendus: *Imbre madet coelum, nox tegit atra diem.* v. 51. H. *digerit* MS. *congerit* v. 52. H. *obesse potest.* MS. *in orbe patet* v. 57. H. *misere* MS. *miser &* v. 59. H. *paterno* MS. *paternum.* v. 60. H. *Qua.* MS. *Quam* v. 69. H. *praestant* MS. *praestantur* v. 72. H. *pati* MS. *sequi.* v. 76. H. *vel.* MS. *nec.* v. 77. H. *Ut* MS. *Quae* v. 82. H. *& quo* MS. *ac ubi.* v. 88. H. *digerat* MS. *dirigat.*

X. De *sacramentis*, hexametrum initio: *Hostia legalis transit, res tecta figuris;* exstat in

af] v. Joach. FELLERI catalogus p. 103. n. 4. *ag*] p. 453.

A. C. MCXXXVI. in Jac. HOMMEY supplemento patrum. *ab*]

XI *Quid significet utraque pars altaris*, hexametrum, initio: *Est ratio cur pars altaris dextera Missae*, exstat ibidem. *ai*)

XII. *Quid significent tres missae in natale Domini*, elegiacum, initio: *In natale sacrosanctae solemnia Missae*; exstat ibid. *ak*)

XIII. De *Christallo*, elegiacum, initio: *Sol, Christallus, aqua dant qualemcumque figuram*; exstat in Jac. HOMMEY supplemento Patrum. *al*)

XIV. *Quid significent tres partes de corpore Domini*, hexametrum, initio: *Signant tres partes Christi de corpore; prima*: exstat ibidem. *am*)

XV. De *tribus habitaculis*, hexametrum, initio: *Trina domus nobis, lar, tumba, polusque paratur.* Exstat ibid. *an*)

XVI. De *sacramento altaris* lib. I. Initio: *Tollimur e medio fa.* *ao*]

XVII. *Hymnorum & orationum* diverso metro lib. I. *ap*)

XVIII. Versus de *creatione mundi & operibus sex dierum* manuscripti servantur in bibliotheca Paulina academiae Lipsiensis. *aq*) Exscribo illos integros inter poemata huic historiae adnexa Sect. III.

Sectio

ab] p. 459. *ai*] l. c. *ak*] p. 460. *al*] p. 460. *am*] p. 461. *an*] l. c. *ao*] v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. 350. *ap*] v. TRITHEMIVS l. c. *ab*] v. Joach. FELLERI Catalogum p. 103. n. 5.

A. C. MCXXXVI

SECTIO III.

HILDEBERTI ARCHIEPISCOPI TVRONENSIS.

DE CREATIONE MVNDI, ET OPERIBVS SEX DIERVM.

Omnipotens in principio coelumque solumque,
Fecit: Principium filius ejus erat.
Fecit in hoc coelum: qui coelica mente requirit.
Post terram: nimium terrea qui cupiunt.
Tellurem vacuam scriptura refert & inanem:
Sic vacui fiunt terrea qui cupiunt.
Quae densis tenebris adoperta refertur abyssus:
Peccati tenebris nubila corda notat.
Ille ferebatur supra undas spiritus almus:
Nam firmat mentes vivificatque vagas.
Hisque notabatur verbis baptisma, quod ipse
Sacraturus erat Temporibus fidei.
Et dixit dominus: Fiat lux, factaque lux est:
Nam baptisma sacrum lux fidei sequitur.
Jureque prima fidem lux signat. Nam prior illa
Virtus est omni qui venit ad dominum.
Post haec divisit tenebras lucemque creator:
Et tenebrae nox est, luxque vocata dies.
Per tenebras pravos, per lucem conspice iustos,
Praescia divisit quos meritis deitas.

A. C. MCXXXVI

De secunda die.

Hinc firmamentum, quod luce sequente creatur,
Dictum scripturam significare sacram.
Quae post baptismum fidei splendore nitentes
Confirmans: hostis munit ab insidiis.
Hic divisit aquas, ab aquis duas. Inter utrosq;
Hoc firmamentum constituens medium.
Has per aquas hominum genus angelicumque notatur
Divisum meritis, conditione, locis.
In medium quorum scriptura sacra locata
Nobis praefertur, spiritibusque subest.
Nam lux divinis non est descripta ministris,
Qui plene cernunt littera quod tetigit.
Est data lux homini, quia spiritualia carnis
Sicut aquas ab aquis dividit a vitiis.

De tertia die

Tertia lux aderat. Humor confluxit in unum.
Fit mare: quae latuit arida sic patuit.
Ventosum pravos mare signat, & arida justos,
Qui donec vivunt justitiam sitiunt.
Hinc herbam viridem, fructumq; ferentia ligna
Produxit subito terra jubente Deo,
Herba virens fidei viror est. Sunt fortia ligna
Doctores, quos non frangere dura queunt.
Haec cum seminibus producere terra jubetur.
Quae sunt verba dei factaque justitiae.
Quae quasi mente nitet & fratribus illa ministrat:
Semine producit hoc genus ille suum.

Ari-

Arida dicta prius est, postea terra vocata: A. C.
Sic nos amoris terra vacamur aquis. MCXXXVII
Nam velut a vitiis per aquarum fluxa notatis,
Si sejungamur terra ferax erimus;
Et domino fructum reddemus multiplicatum,
Justitiae splendens & pietatis opus.

De quarta die.

Quarta luce deus fecit duo lumina magna:
Per quae signantur Christus & ecclesia.
In firmamento scripturae qui renitentes
Maxima credenti lumina dant populo.
Et velut illustrat proprio sol lumine lunam:
Luce sua Christus sic replet ecclesiam.
Lunaque nocturnas ut pellit luce tenebras:
Sic tenebras nostras effugat ecclesia.
In firmamento stellas intellige justos,
Qui scripturae haerent, atraque nostra fugant.
Et bene terra prius cum lignis protulit herbas,
Postea fulserunt lumina clara polo.
Jam tunc quisque nitet virtutum luce fidelis,
Quodvis laudandum cum prius egit opus.

De quinta die.

Quae reptant in aquis, volitantque in aera pennis,
Dicitur in quinta luce creasse Deus.
Suscepto Christi mens lumine nostra jubetur
In cordis pelago noxia discutere.
Quaeque velut repunt tenebrisque teguntur abyssi
Protinus admoto pellere judicio.

A. C. MCXXXVI

Quae quasi summa petunt & ceu sunt proxima coelo
Haec retinens animo servet alatque suo.
Quod vidisse bonum Deus affirmatur utrumq;;
Hanc causam reddunt mystica qui capiunt:
Sunt mala quae tacite repunt in corde bonorum,
Nam nituntur eos ad mala protrahere.
Sed cum pelluntur, sanctique per illa probantur,
Sunt bona sanctorum quod cumulant meritum.
Hinc vidisse bonum, sed non fecisse refertur
Haec Deus illa bonos posse juvare vivens.

De sexta die.

Sexta luce deo produxit tera jubente
Reptile, jumentum cumque fera pecudem.
Haec motus hominis designant exterioris
Qui praedictorum terrea more petunt.
Quod mare produxit hominis notat interioris
Sensus, quos piscis more profunda tegunt.
At motus hominis designat exterioris,
Terreni foetus utraque nempe patent.
Hocque nota quod nil ubi signat littera carnis,
Motus productum quod valet invenies
Nam caro nostra gravis natura semper ad ima
Nos trahit, & terram sic quasi nata perit.
Sic iam completis praedictis omnibus istis,
Ornatum mundo quae speciemque dabant.
Quaeque figurate quae mundum ornare minorem
Possent innueret, conditor orbis ait.
Plasmemus hominem quem nostra venustet imago,

Et

Et similitudo. Munera quanta dedit. A. C.
Cuncta creans homini, si dantis jussa teneret, MCXXXVI
Et ni peccando par pecudi fieret.
Non tamen haec homini data credas exteriori,
Interior solus haec homo dona tenet.
Hinc invisibilis immortalisque creatus
Est rationalis sicque deo similis.
In nobis ratio quaedam deitatis imago
Et nostri tantum pars videt illa Deum.
Praeferimur sola mutis animalibus illa,
Quique regit coelum quaerimus hujus ope.
Est similitudo deitatis nos imitari
Iustitia & morum nobilitate deum.
Est aliud quod habet humana creatio dignum,
Quo bene verba dei mystica significant:
Dixerat in reliquis: fiat dies; hic: faciamus
Dixit consilio res quasi digna fuit.
Iureque trina simul deitas haec est operata,
Quem solum propriam fecit ad effigiem.
Adjecitque deus: terrae dominetur, & illis
Quae mare, quae tellus, quae levis aer habet.
Dignus hic animal deitatis imagine clarum
Praeficitur reliquis voce creantis homo.
Non vi, qua potius pollent animalia plura,
Sed ratione, dei quae tenet effigiem.
Qua bene dum fruitur, merito praeponitur illis;
Dum male: jumentis efficitur similis.
Sic deitas hominem censurae pondere quodam
Consilioque suam fecit ad imaginem.
Dum dicit nostram: deitas est trina notanda,
Nam nostram solus dicere non poterat.

Fecit

A. C. MCXXXVI

Fecit ad imaginem repetendo dei deus illum,
Non tres credendos innuit esse deos.
Subditur his: quod mas fuerint & foemina facta;
Dicatur factus cum prius unus homo.
Nam mas foeminei retinebat semina sexus
Et fuit ex costa foemina facta maris.
Unde volens hominis benedicere posteritati,
Ex uno quantum non poterat fieri.
Vox domini merito geminis benedixit in uno:
Ut fecisse deus Melchisedech dicitur.
In lumbis Abrahae qui tunc benedixit Aaron,
Cum decimas rediens victor ab hoste daret.
Hinc homo primus: erunt duo carne, prophetat, in una:
Cum de se fœminam susciperet sociam.
Vult & in hoc geminos quod sic benedixit in uno
Commendare deus vincula conjugii.
Inde dei sequitur benedictio, quae datur omni
Qui cura vigili quae iubet illa facit.
Crescite, multiplici tellurem prole replete,
Et vobis illam subdite. Dicta nota.
Praesitisque maris animantibus, alitibusque,
Hisque quae varii terra creat generis.
Crescere iustitia nos vult, & multiplicari,
Doctrinaeque bonis corda replere hominum.
Corporis & nostri terram macerando subactam;
Subdere nos animae praecipit imperio.
Et cordis nostri dominari, corporis atque
Motibus illicitis ut prius edocui.
Quod cunctas herbas fructumque ferentia ligna

Dat

Dat Deus his escam, sic potes accipere: A. C.
Parvos & magnos: herbas; & ligna fideles MCXXXVI
Accipe qui patribus dant alimenta sacris.
Nec solum patribus, sed & illa bonisque malisque
Praebens, quos pecudes significant & aves.
Nam Christi pietas post se dare praecipit omni
Qui petit, ac sanctis praecipue patribus.
Vidit cuncta deus quae fecerat, & bona valde,
Mox infertur, erant. Respice dicta prius.
In reliquis vidisse bonum per singula, dictum est:
At non formato dicitur hoc homine.
Non vidisse bonum vox mystica sed bona, dicit,
Non per se laudans hunc nisi cum reliquis.
Spiritus ille dei, per quem sunt ista relata,
Hic peccaturum noverat esse hominem.
Noluit hunc ergo solum laudare creantis
Qui solus justum postpositurus erat.
Atque inter pecudum laudes laus dicitur ejus,
Qui peccatis pecori par meruit fieri.
Ergo die sexta mundus formatus, & omnis
Illius ornatus, est operante deo.
Perfecto numero facta est perfectio mundi,
Disponente bono taliter artifice.

De septima die.

Complevitque suum septena luce creator
Quod patrarat opus. Cautius ista vide.
Nil fecisse die dominus narratur in ista
Sed dicit quod in hac luce peregit opus.
Si tamen attente spectes, duo facta videbis.
Namque diem fecit & benedixit eum.

Et

A. C. MCXXXVI

Et bene cuncta deus numero complevit in isto,
Per quem circuitus tempora semper agunt.
Hac in luce deus requievit ab omnibus illis,
Quae perpetrarat. Haec quoque dicta nota:
Num deus humano defessus more quievit?
Vel qui nostra quies est, labor hunc domuit?
Non sic. Sed domini cessare quiescere dicit.
Nam nova cessavit condere tunc opera.
Quod si perspicias animo subtilius ista,
Quod dici possit altius invenies.
Nos operamur ob haec operum mercede vivaci,
Ut requiescamus. Sed deitas aliter.
Nempe deus mundum sola bonitate creavit,
Indiguit mundi non tamen ille bonis.
Et nec in his sed ab his requievit, nullius horum
Indigus, & tribuens, non requiem accipiens.

XIX. Versus de *excidio Trojae* in Codice Lipsiensi manuscripto memorato subnectuntur versibus praecedentibus & forte Hildeberti etiam sunt. Certe lectu non indigni sunt, ideoque hic inserantur.

Versus de excidio Trojae.

Divitiis, regno, specie, virtute, triumphis,
Rex Priamus clara clarus in urbe fuit,
Dum rex, dum proceres, dum starent Pergama Troja.
Quae decus, & species, & caput orbis erat.
Rex Hecubam duxit sociam sibi nobilitate,
Auspiciis, forma, rebus, amore trono.
Ex hac suscepit natos. Erat Hector in illis
Summus, & in bello fulminis instar habens.

O

A. C. MCXXXVI

Plus ferus ille fero, plus urso, plusve leone;
Sic fuit absque fero plus ferus ille feris.
O faustum natis! o faustum conjunge regem!
Si pariter Paridem non peperisset ei.
Non in eo peperit pignus, sed tela, sed ignes,
Sed sibi, sed Priamo, sed mala cuncta suis.
Hoc pater, hoc genitrix, hoc fratrum coetus, & Hector,
Hoc etiam regni gloria Troja cadit.
Hunc Paridem paritura parens per somnia vidit;
Vidit pro puero se peperisse facem.
Dum rex in signo tunc signi percipit, horret
Quod parat in pignus impius esse pice.
Nam puerum natum pro jussu regis in Idam
Servi tollentes ense necare parant.
Sed puer aspiciens ensem radiare coruscum,
Arridet gladio nescius ense necis:
Quod percussurus cernens cor flectit, & ictum,
Et ferus & feriens desinit esse simul.
Sub foliis vivum linquit, quem pastor oberrans
Invenit, ut foliis nuper opertus erat.
Dum videt hunc sanum, dum vivum, dumque decentem:
Extrahit, aspectat, nutrit, adoptat, habet.
Qui pastoris oves pastor dum pascit adultus:
Conveniunt ad eum Juno, Minerva, Venus.
Judicium Paridis quae sit pulcherrima quaerant.
Promittunt etiam munera quaeque sua.
Juno decus; Pallas vires; Cytherea puellam:
Sed Veneri tribuit vincere, victus ea.
Rex aliquando videns hunc talem, tam speciosum,

Tam

A. C. MCXXXVI

Tam quoque consimilem, concipit esse suum.
Remq; probans veram per servos vera fatentes
Germanis Paridem reddit honore parem.
Ductus amore pater, vel matris somnia ducit
Vana, vel in melius vertere vera studet.
Sic neque consilium, neque res, neq; regia virtus,
Nec superi, nec homo, vertere fata valent.
Sed laudata Venus culpam pro laude rependens:
Hunc monet, hunc angit, hunc cremat igne novo.
Quid? Pari! quid mutas pariter cum corde colorem?
Sic stat, sic loquitur, sic meditatur amans.
Te Veneris promissa movent, Helenæq; venustas,
Quam pro laude tibi sed sine laude dabit.
Te movit & species, & apex, & sanguis, & ætas.
Nec movet, immo ligat; nec ligat, immo trahit.
Hanc cupis, hanc ardes, hanc prorsus quaeris habere:
Quam lex, quam Danai, quam tibi fata negant.
Cur coniuncta viro mulier? cur regia coniux?
Cur ignota tuis? cur tibi Graeca placet?
Cur non grata tibi potius virguncula? cur non
Ipsa Venus, quae te iudice pulcra fuit?
Cur sic degeneras totus generatus in armis?
Ne sic degeneres, Hectoris esto memor.
Nonne miser reputas miserabile? nonne pudorum:
Te solum Veneris, Palladis esse tuos?
Cedat mollis amor patriae virtutis amore.
Hectoreum fratrem non nisi tela decent.
Ergo sequens animos animosi fratris, & arma:
Quod

A. C. MCXXXVI

Quod cupit illud ama, quod facit illud age.
Vince prius Venerem, si vis eques esse virilis:
Armis & Veneri nemo vacare potest.
Nec laus, nec probitas, nec honor, superare puellam:
Sed Veneris vitium vincere laudis opus.
Noli nunc frustra Veneris, sed castra Minervae.
Haec docet, illa furit. Haec juvat, illa nocet.
Jam resipisce Pari, navesque relinque paratas.
Consilio parens jam resipisce Pari.
Cum sit amor vetitus, vetiti malus actus amoris.
Si malus, ergo nocet Si nocet, ergo fuge.
Cujus coepta scelus, medium timor, exitus ignis:
Tu fuge, tu reproba, tu metuendo cave.
Sed concepta nequis vitare cupidine victus,
Quo quodcunque paras peste parare parem.
Te tua fata trahunt, ne coepta relinquere possis:
Ut rapias Helenam te tua facta trahunt.
Sic est omnis amans, sic se, sic omnia spernit:
Consilium, famam, foedera, jura, deos.
Hic amor ut praeceps, ut coecus, ut impetuosus,
Ut ratione carens, nescit habere modum.
Hic amor est amens, aliis inimicus, & ipsi:
Non amor, immo scelus. Non scelus, immo furor.
Instruit ergo rates, transit mare, quaerit amicam.
Hanc rapit, hac fruitur, hanc male tutus habet.
Custodes seu vi, seu munere, seu prece victi,
Vel nece, vel latebris, vel periere metu.
Quo rex audito Menelaus, dum fremit ira,

A. C. *Vix tenet a gladio se feriente manus.*
MCXXXVI *Flet, tonat, insanit, frendet, gemit, æstuat, ardet,*
Incusat superos, moenia, fata, fretum.
Odit enim vitam, simul & solatia vitae:
Divitias, requiem, gaudia, sceptra, cibum.
Mavult ipse mori, quia non moriatur adulter,
Sic sua, sic reputat se nihil absque sua.
Excidium Trojae tractat, molitur, anhelat:
Dum solum Paridem ducit obire parum.
Omnes omnino putat hostes hostis amicos,
Et quicquid pariter pertinet ad Paridem.
Legatos igitur mittens legit undique vires,
Cui parere parat quisquis ad arma valet.
Sublimes, humiles, cunctos injuria regis
Tangit, & hanc omnis judicat esse suam.
Et quamvis doleant regisque suoque dolore,
Plus pudor ablatae, quam dolor, urget eos.
In Phrygiam totam conjurat Graecia tota,
Ut pariter pereat cum regione Paris.
Junctis militiae turmis peditumque catervis,
Imperat in Paridem rex animosus iter.
Mille rates ducens petit Ilion, obsidet illud,
Irruit, atque cito vincere sive mori.
Fortiter obsistit Danais Trojana juventus,
Inque vicem strages dantque feruntq; feras.
Dumque sub incerto pendet victoria certa,
Inter utrosque diu sors velut aequa volat.
Nunc hi nunc illi versa vice ferre videntur
Insidias, ictus, vulnera, damna, fugas.
Praeter communes casus patiuntur Achivi
Multa, fames, pluvias, frigora, cauma, sitim,
Aea-

Aeacidem magnum Philotetae fasta, sagittas A. C.
Poscunt, ut possint Pergama posse capi. MCXXXVI
Hinc & eas monitis vatum Danai sibi quærunt:
Hoc furor Hectoreus, his cadit ipse Paris.
Sors melior belli Teucris stetit Hectore stante,
Qui spes, qui clypeus, qui vigor urbis erat.
At ferus Aeacides ut venit, ut Hectora vicit,
Vis Teucrum victo vindice victa fuit.
Aeacides quantus fuerit, vel qualis, & unde,
Prodit, & auctoris pagina multa docet.
Si vim, si mentem, si bella requiris Achillis:
Ut doceam paucis: Hectore major erat.
In castris Danaum Palimedes, Nestor, Ulysses,
Plus sunt consilio, quam probitate, duces.
Aeacides, Ajax, Diomedes, Pyrrhus, Atrides:
Hic flos, hic lumen, hic pietatis apex.
Quid Stelenum? quid Testoridem? quid Prothefelaum?
Quid referam plures, quos sua fama refert?
Quis Dolopes? quis Mirmidonas? quis denique cunctos
Grajigenum proceres dinumerare queat?
Tandem rex Danaum per vim, per facta, per illud
Palladium Trojam post duo lustra capit.
Hac igitur capta, sed fraude, sed arte, sed armis:
Hinc perimant Priamum Priamidasque simul.
Neve stet urbis honos devastant caetera quæque:
Mucro viros, aries moenia, tecta rogus.

A. C. MCXXXVI

Quod tamen urbs capta est, quod victa, quod obruta, totum
Arte Sinon parvi ligneus egit equus.
Viribus, arte, minis, Danaum clara Troja ruinis
Annis bis quinis fit rogus, atque cinis.
Urbs bona, nunc dumi, vi flammae, turbine fumi,
Non ita consumi digna, resedit humi.
Nutu Junonis, & iniqui fraude Sinonis,
Clamque datis donis exspoliata bonis.
Sponsus Penelopes passus mare, monstra, Cyclopes,
Transtulit ad Dolopes Laomedontis opes.
Flamma Paris patriae, formae quo judice diae,
Troja caput Phrygiae, flosque jacet Asiae.
Junonem laedit, veneri cum pastor obedit,
Cum judex sedit tot tibi damna dedit.
Ne quis amet temere docet obruta Troja cavere,
Quae Paridis scelere fit nihil absque fere.
Priamidis lacerae regumque domus cecidere.
Turres innumerae nunc ubi? sub cinere.
Palladis armigerae quo templa domusq; fuere.
Extendunt hederae brachia lustra ferae.
Raptu Tyndaridis furor est accensus Atridis.
Bellaque Dardaridis movit amor Paridis.
Pellicis obscaenae commovit forma Lacenae
In scelus effrene pectora Trojugenae.
Sic facies Helena fuit exitus urbis amoenae.
Crines, colla, genae, cunctaque comta bene.

Quam

Quam facit audaces amor in sua damna procaces! A. C. MCXXXVI
Curas mordaces inhiat atque faces.
Dum male grata places Helenae nutusque loquaces,
Quamvis ipsa faces Ilion inde jaces.
O res fatalis, fuit omnibus exitialis
Talibus heu talis foemina causa malis.
Digna perire mari potius, flammisque cremari,
Qua tot privari luce ferisque dari.
Tempora bellorum rex indicens Danaorum
Aestuat amborum dissociare thorum.
Partes ultoris juvat, auget, fama pudoris
Raptam raptoris questa jacere thoris.
Res ea Pelidem movet, ut comitetur Atridem.
Aeoles in Paridem commovet illud idem.
Jurant Graiugenae, jurant in bella Micaenae,
Castra quae sunt juvene, suntque referta sene.
Hector consilio, nutu Tritonia dio,
Pelides gladio, dant Phryges exsilio.
Praesidium fidum stetit urbis in Hectore, qui dum
Stabat, Dardanidum robur erat validum.
Cuspide Pelidae simul idem defuit Idae,
Studebant trepide praelia Dardanidae.
Urbs ruit Assaraci, quam flammae tradit edaci.
Vita res, o Thraci, demta dolis Ithaci.
Quae cecidit staret, nisi Thracem mors superaret,
Quaeque jacens paret regia iussa daret.

A. C. *Quin res Ideae pereant nequit ars Cythereae*
MCXXXVI *Nec domus Aeneae tuta favore Deae,*
Nec regale decus vi posset frangere Graecus
Sed dolus, atque secus moenia ductus equus.
DumqueSi non orat veniam, dum verba colorat,
Solvitur, explorat, claustra, foresque forat.
Quosque foris norat recipit, scelerique laborat,
Dum res explorat, Moenia flamma vorat.
Pastibus ablatis, custodibus & jugulatis,
Succubuit fatis urbs miseranda satis.
Urbs miseranda nimis, imo dives rebus opimis,
Inclyta, sublimis, una fit ex minimis.
O furor effrenis, patuit Neptunia poenis
Troja dolo juvenis prodita Grajugenis.
Flamma dein sedes, & regum dejicit aedes.
Hinc eques ad caedes, irruit inde pedes.
Vix sit habenda fides, quod millia sternat Atrides,
Ajax, Titides, Pyrrhus, Achilleides,
Instant ense truces, dum flammis Troja reluces,
Passos vincla, cruces, interimendo duces.
Quilibet armati primum patet impietati.
Sunt serie fati tot mala jussa pati.
Caeduntur pueri, juvenesque, senesque, severi
Omne licet sceleri, quod scelus est, fieri.
Vi jacet hostili genus Assaraci, genus Ili.
Igne lares agili sede iacent humili,
Tunc fieri cineres gemmas, ebur, ostra, videres,
Tunc Danaos celeres in scelus aspiceres.
Aspiciens flores tot parvos, tot mulieres,
Tot perimi proceres, totque viros veteres.

Re-

Regum rex haeres, periit simul Hecuba, moeres, A. C
Ut corpus laceres. Ut doleas, superes. MCXXXVI
Alter Homerus ero, vel eodem major Homero,
Tot classes numero scribere si potero.
Ut res declarat, igitur fundamenta locarat
Phoebus, & captarat, moenia vomer arat.
Et sit opus clarum, quod rex fabricarat, aquarum,
Lustra leaenarum, silvaque tuta parum.
Atria milvorum, locus & spelunca luporum,
Pascua sunt pecudum, templa, theatra, forum.
Ad vitium thalami quod adaugent Cypridis hami
Vepres & calami regna tenent Priami.
Culminis Idaei quod gloria perniciei
Sic datur illud ei contulit ira dei.
Dum sic Troja cadis tantae discrimine cladis,
Aeneam tradis, teque, ratemque, vadis.
Et Venus huic moli subduxit provida proli.
Huic domui soli nil nocuere doli.
Hesperiae metas tibi longa spospondérit aetas,
Te servat pietas, ut nova regna petas.
Vi tempestatis sociis tibi rarificatis
Vel rapuit fatis per freta longa Paris.
Egrediensque fretis, qua sedes parta quietis
Cursibus expletis: a sapiente petis
Hospita Cumanis, impulsibus acta profanis,
Debita Trojanis fata Sibylla canis.
Quanta parant Rutili, quam gloria surgat Juli,
Qui regum tituli, regnaque, qui populi.

A. C. *Ergo damnatae spe firmus, fidus Achate,*
MCXXXVI *Hesperiae latae tendis in arva rate.*
Plurima bella geris, tibi dum loca debita quaeris,
Sed fretus superis obvia quaeque teris,
Turnus ut elatus tibi fata tuisque minatus
Occubuit stratus, dum fodis ense latus.
Pro qua certatur tibi regia virgo dicatur,
Paxque reformatur, dum tibi nupta datur.
Hinc processerunt qui Romam constituerunt,
Qui dum bella gerunt fortia quaeq; terunt.
Et sibi fecerunt nomen, quod in astra tulerunt,
Ut, qui scripserunt pristina gesta, ferunt.
Romaque turrigerum caput effert maxima rerum
Tam dono superum, quam studiis procerum.
Sic ex Aenea crescunt Romana trophaea.
Sic gens Romulea surgit ab Hectorea.

XX. Versus rythmici latini ad *Deum & Mariam* habentur manuscripti in bibliotheca Paulina academiae Lipsiensis. *ar*)

XXI. *Poemata* varia, in quibus quaedam Hildeberti Cenomanensis exstant inter Codices manuscriptos, quos bibliothecae Bodlejanae donavit Kenelmus DIGBAEVS. *as*)

XXII Hymnus rythmique de *Trinitate* cum Oratione metrica *ad Dominum* vulgatus est ab USSERIO de Symbolo p. 36. seq. Prod-

ar) vid. Joachimi FELLERI Catalogum pag. 122. n. 34.
as) n. 56. inter Codices bibliothecae Bodleianae n. 1666. vid. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae pag. 80.

Prodiit & seorsim Helmstadii in 4. & in HOMMEYI supplemento Patrum. *at*) A. C. MCXXXVI

XXIII. Versus Hildeberti *ad B. Virginem*; de *Theophilo Christum negante*; de *Hildefonso* episcopo Toletano; de *anima*; de *instabilitate mulierum*; de *Zozima* Anachoreta; ac similia quamplurima edere voluit Philippus LABBEVS. *au*)

XXIV. Versus Hildeberti, Cenomanensis episcopi, de *corpore Christi*, de S. *Nicolao*, de S. *Zosima* exstant manuscripti in bibliotheca Cottoniana Titus D. XXIV. 6. *aw*)

XXV. Varia Hildeberti *poemata* inter bibliothecarum Elnonensis, Camberonensis, Parcensis Codices MSS. ab Ant. SANDERO bicliotheca MSS. Belgica recensentur. *ax*)

XXVI. Hildeberti episcopi versus de *XII. plagis Aegypti* exstant manuscripti in bibliotheca Cottoniana Vitellius A. XII. 20. *ay*)

XXVII. Cantilena a pio quodam ante CCC. annos composita, in *Antichristum & spirituales eius filios*: ut Hildeberto Cenomanensi episcopo, qui ante 400. annos floruit, autore scripta videatur. Initio: *Deduc Sion uberrimas Velut torrentem lachrymas.*

at) vid. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 717. not. (u) *au*) v. eius biblioth. nov. MSS. ed. Paris. 1653. p. 59. *aw*) v. Thomae SMITHI Catalogum p. 131. *ax*) vid. CAVEVS de S. E. p. m. 544. *ay*) vid. SMITHVS loc. cit. pag. 83.

A. C. MCXXXVI. *mas.* Exſtat hoc titulo & hac coniectura in Variis doctorum piorumque virorum de corrupto eccleſiae ſtatu poematibus per Matth. FLACIVM. *az*)

XXVIII. Verſus de *corpore & ſanguine Domini* exſtant manuſcripti in collegio Sidney - Suſſex in univerſitate Cantabrigienſi n. 6. 2. *ba*)

XXIX. Verſus de *baptiſmate* manuſcripti exſtant ibidem n. 6. 3. *bb*)

XXX. Verſus *quare non copulentur in conjugio conſangvinei* exſtant manuſcripti ibidem 4. *bc*)

XXXI. Poema Hildeberti Epiſcopi Cenomanenſis de *Nummo* ex codice Godfridi Prioris S. Swithini Wintonienſis, quod ipſius eſſe aſſerit BALEVS: manuſcriptum exſtat in Collegio Corporis Chriſti in Oxonia n. 255. 5. *bd*)

XXXII. Poemata quaedam *ſacra* Hildeberti exſtant manuſcripta in Bibliotheca Cottoniana. *be*)

Hildeberti *Opera* edidit Antonius BEAVGENDRE. Pariſ. 1708. fol. *bf*)

XXXIII.

az) p. 29. *ba*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. 2. p. 104. n. 714. *bb*) v. Catalogos cit. l. c. *bc*) v. Catalogos cit. loc. cit. *bd*) v. Catalogos cit. p. 55. n. 1722. *be*) v. Th. SMITHI Catalogum p. 113. Veſpaſianus D. V. 2. *bf*) v. Jo. Alb. FABRICII. Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. ſuppl. p. 299.

XXXIII.

RVDOLPHVS.

Abbas S. Trudonis in dioecesi Leodiensi, ordinis S. Benedicti, Claruit sub Henrico quinto A. MCXXV. *a*) Obiit circa annum MCXXXIIX. *b*) A. C. MCXXXVIII.

Scripsit I. Carmina multa. *c*)

II. Versus de *coenobio S. Pantaleonis,* hexametros, initio: *Quando vult aliquis ut fiat coenobialis.* Exstant in Joh. MABILLONII Analector. Veter. Tom. II. *d*)

XXXIV.

PETRVS.

Diaconus Casinensis, Chartularius ac Bibliothecarius. Quinquennis sub Girardo Abbate Beato Benedicto oblatus a Patre Aegidio natione Romano, atque sub eodem Abbate per octo ferme annos eruditus est Anno vero MCXXVIII. aetatis autem 21. in exsilium actus est. *a*) Excessit e vivis post annum MCXL. *b*) MCXL.

Scripsit I. Rhythmum de *novissimis diebus,* in quo juxta literam videtur secutus esse Joannem. *c*) Incipit: *Anno Christi passionis Finito millesimo Satanas Averni princeps solvetur*

XXXIII. *a*) vid. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 366. *b*) vid. Gv. CAVE de S. E. pag. m. 571. *c*) vid. TRITHEMIVS loc. cit. *d*) pag. 529.

XXXIV. *a*) v. PETRVS diac. de vir. illustr. Casinens. cap. XLVII. *b*) v. Jo. Bapt. MARVS Annotat. ad Petri l. c. *c*) v. PETRVS l. c.

A. C. MCXL. *vetur a vinculis.* Servatur MStus in bibliotheca Casinensi. *d*)

II. Hymnum de S. *Christina* III. Forte & huc spectant *Cantus beati Marci & sanctorum Nicandri &. Marciani. e*)

XXXV.

RAYNALDVS.

Casinensis subdiaconus. *a*) Vir valde eruditus, & versificandi scientia antiquis per omnia comparandus salutatur a PETRO *b*) Vixit tempore Petri Diaconi. Scripsit I. Ad Petrum diaconum ac Bibliothecarium Sanctissimi *Severi* Casinatis Episcopi *in laudem* versus. II. Versus. de *vita B. Benedicti ac B. Mauri.* III: Hymnos *in laudem* sancti Confessoris Christi, atque Pontificis *Severi.* c) Hymni excusi sunt in breviariis Casinensibus A. 1568. & 1572. *d*)

XXXVI.

BERNARDVS.

Morlanensis *a*) vel Morlavensis alias Morlacensis Anglus. *b*) Ordinis S. Benedicti monachus Cluniacensis. Floruit A. MCXL. *c*) Scripsit I. Rhythmos de *contemptu mundi* hexa-

d) vid. MARVS loc. cit. *e*) vid PETRVS loc. cit.

XXXV. *a*) v. PETRVS diaconus de vir. illustr. Casinensib. Cap. XLIV. *b*) l. c. *c*) v. PETRVS l. c. *d*) v. Jo. Bapt. MARVS Annot. ad Petri loc. cit.

XXXVI. *a*) v. Jo. PITSEVS de illustr. Angliae Scriptor. n. 194. *b*) v. Christoph. HENDREICH. Pandect. Brandenb. p. 532. a *c*) vid. PITSEVS l. c.

hexametros dactylicos, initio: *Hora novissima, tempora pessima sunt, vigilemus.* Exstant in Variis doctorum piorumque virorum de corrupto ecclesiae statu poematibus per Matth. FLACIVM Basileae 1556. *d*) Postea A. 1597. Bremae in 8. vulgavit Nathan CHYTRAEVS: qui erat asserens se primum eos prodire fecisse. Impr. & postea Rostochii 1610. Rintelii & Lipsiae 1626. 8. cura Elhardi Lubini. Luneb. 1640. 12. *e*) A. C. MCXL.

Offendi fragmentum aliquod hujus scripti in MSto quodam Codice bibliothecae Helmstadiensis Academiae ex quo nonnulla editionis Flacianae corrigi possunt. Exhibebo exstantiores diversitates: p. 251. edit. Flacianae l. 23. *nullaque mentio.* MS. *nec recreatio.* p. 253. l. 17. Fl. *recreatio.* MS *retributio* p. 260. l. 23. F. *gramina* MS. *germina.* l. 27. F. *editis* MS. *cernitis.* p. 261. l. 4. F. *retro* MS. *rogo.* p. 264. l. 26. F. *Prava* MS. *Prima.* p. 269. F. *despicit.* MS. *decipit.* ibid. F. *illa* MS. *ampla.* p. 272. l. 17. F. *postmodo* MS. *postea* l. 19. F. *o male* MS. *ad mala* l. 20. F. *quid tibi* MS. *qui tibi* l. 23. F. *tua gloria.* MS. *iacet impia.* p. 273. l. 5. F. *caro* MS. *modo* l. 19. F. *atque decore* MS. *decoro nimis.* Ibidem additur in MS. integer versus: *Non juvat aurea corona laurea status sublimis,* p. 281. l. 4. F. *cadentia* MS. *fluentia* p. 328. F. *fit.* MS. *sic* l. 13. F. *Sero* MS. *sera.* p. 331. l. 26. F.

d) p. 247. *e*) v. HENDREICH l. c.

A. C. MCXL. F. *corda* MS. *corde.* p. 332. l. 1. F. *dimicat* MS. *praemicat.* ibid. F. *hoc* MS. *os.* l. 3. F. *Vi.* MS. *in.* p. 333. l. 1. F. *olovitrea.* MS. *ibi vitrea* ibid. F. *vacula* MS. *vascula* l. 3. F. *Dammula.* MS. *Dannula* l. 22. F. *Indica* MS. indita. p. 336. l. 15. F. *Vi* MS. *O* ibid. F. *poscitur.* MS. *pascitur* p. 338. l. 9. F. *haud.* MS. *ac.* l. 22. F. *praevenit.* MS. *provehit.* l. 23. F. *limina* MS. *lumina.* p. 339. l. 14. F. *amodo* MS. *admodo* p. 340. l. 7. F. *carmine* MS. *limine.*

II. De mundo versu librum unum, initio: *Vita mori mundo est, sed mors est.* f)

III. Versus encomiastici de *Symone*, abbate Eboracensi & de *Comite Wulnotho* anneсtuntur Bernardi libris tribus de contemtu mundi in codice quodam manuscripto Bibliothecae Cottonianae, g) qui & ipsi forte Bernhardi sunt.

Legi praecipue dignus est Bernhardus inter omnes scriptores rhythmicos non tantum ob dictionem facilem & argutam, sed quia corruptos seculi mores ingeniose perstringit, sentiente Olao BORRICHIO. h)

XXXVII.

PETRVS ABAELARDVS.

MCXLII. Vel ABAILARDVS, a) vel ABELARDVS, b) vel ABA-

f) v PITSEVS l. c. g) vid. Thomae SMITHI Catalogus p. 136. Cleopatra A. VIII. 2. h) in dissertationibus de poetis. 88.

XXXVII. a) v. Appendix ad Henricum Gandavensem de Script. Eccles. cap. 3. b) v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 381.

ABAILLARDVS, vel ABALARDVS, vel ABELARTVS. c) Natione Armoricus, d) non Parisiensis ortu, ut perhibet Christophorus HENDREICH. e) Dialecticus f) Parisiensis. g) Unde cognomentum ipsi Dialecticus. Hinc monachus San-Dionisianus prope Parisios, postea abbas Rugensis constitutus. h) Claruit sub Conrado Imperatore tertio A. MCXL. i) Obiit in Prioratu S. Marcelli Cabilonensis, Ordinis S. Benedicti, Congregationis Cluniacensis, anno Domini MCXLII. XI. Cal. Maji aetatis suae 63. k) A. C. MCXLII.

Scripsit I. metrico stylo *hymnos* in monasterio, quod vocatur Paraclitus, decantandos. l)

II. Versus elegiacos ad Astralabum filium suum de *moribus & vita pia & proba*. Exstant manuscripti in bibliotheca Cottoniana Vitellius C. VIII. 3. m)

III. Prosam de B. Virgine. Exstat in Operibus Petri Abaelardi opera Francisci AMBOESI pag. 1136. n)

XXXVIII.

HILARIVS.

Petri

c) v. Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenburg. p. 3. b. d) v. Ludovic. JACOB de claris scriptorib. Cabilonensib. p. 139. e) l. c. f) v. Appendix l. c. g) v. TRITHEMIVS. l. c. h) v. JACOB l. c. i) v. TRITHEMIVS l. c. k) v. JACOB l. c. l) v. Appendix ad Henricum Gandav. de S. E. c. 3. m) v Th. SMITHI Catalogum p. 86. n) v. Ludov. JACOB de Scriptorib. Cabilonensib. pag. 141.

A. C. Petri Abaelardi discipulus. Scripsit *Elegiam*, qua plangit recessum Petri ex Paraclito; quae exstat in Operibus Petri Abaelardi opera Franc. AMBOESI pag. 243. *b*)

MCXLII.

XXXIX.

OLBERTVS.

MCXLIIX. Alias OBBERTVS. *a*) Natus est in Lederna villa Sambrensis pagi confinio. A. puero in Lobinensi monasterio educatus sub disciplina Herigeri Abbatis, hinc Parisios ad S. Germani coenobium se contulit. Audivit & Fulbertum Carnotensem episcopum. Demum Burchardum Wormatiensem, postea episcopum, Lobii sacris ipse litteris erudiit. *b*) Ex monacho Lobiensi abbas Gemblacensis *c*) quartus, ac primus S. Jacobi apud Leodicenses, *d*) vel Eburones. *e*) Obiit Leodici A. MCXLVIII. *f*) 11. Idus Julii. *g*)

Composuit cantus in honorem sanctorum, *h*) sive Canticum Ecclesiasticum de Sanctorum aliquot rebus gestis. *i*)

XL.

MALACHIAS.

Cogno-

XXXVIII. *a*) v. Lud. JACOB de Scriptor. Cabilon. pag. 140.

XXXIX. *a*) v. Valerii ANDREAE Biblioth. Belgica ed. Lovan. 1643. p. 706. *b*) v. Auberti MIRAEI Schol. ad SIGEBERTI Gembl. de S. E. Cap. 142. *c*) v. SIGEBERTVS l. c. *d*) v. MIRAEVS l. c. *e*) v. ANDREAS l. c. *f*) v. MIRAEVS l. c. *g*) v. ANDREAS loc. cit. *h*) v. SIGEBERTVS l. c. *i*) v. ANDREAS loc. cit.

Cognomento Omongair. Nobili apud Hibernos familia exortus, Archiepiscopus Armachanus, & totius Hiberniae primas, nec non & summi Pontificis legatus à latere. Claravalle obiit 2. Novembris. Vid. MANRIQVEZ tomo 2. annal. ad annum 1148. A. C. MCXLIIX.

Exstant in pervetusto Codice monasterii Elnonensis versus duo, qui Malachiae perhibentur fuisse familiares, scilicet:

Spernere mundum, spernere sese, spernere nullum,
Spernere se sperni: quatuor haec bona sunt. a)

XLI.

MEDIBARDVS.

Sive MEDINGAVDVS. Quo tempore vixerit non constat. *a*) Conjicit tamen HENSCHENIVS *b*) eum circa A. MCL. vixisse. MCL. Scripsit *Vitam S. Walburgis*, cujus prologus hexametro versu scriptus incipit: *Walpurgae sacrae tot signis glorificatae.* Ipsa vita initium habet: *Paraclite sancte veni perfla hortum cordis mei.* Exstant in Actis Sanctorum per Jo. BOLLANDVM &c. *c)*

XLII.

RADVLPHVS.

De sancto Albano, fani ejusdem Albani MCLI.

Dd mo-

a) XL. v. Caroli de VISCH bibliotheca scriptorum Ordinis Cisterciensis ed. Colon. 1656. pag. 244.

XLI. *a*) v. God. HENSCHENIVS Commentar. de S. Walburge n. 9. *b*) l. c. n. 10. *c*) Februarii Tom. III. pag. 561.

A. C. MCLI. monachus & abbas. Obiit A. MCLI. *a*) Annum MCL. habet Jo. PITSEVS *b*) Scripsit *Vitam divi Albani* versibus heroicis. LELANDVS versum, canorum & rotundum opus vocat. *c*) Exstat S. Albani Anglorum Protomartyris, & Amphibali & Sociorum ejus vita & passio per Radulphum de Dunstaphian, versibus elegiacis, manuscriptum in bibliotheca Cottoniana Claudius E. IV. 3. *d*)

XLIII.

QVINTINVS CRASIVS.

Natione Picardus, Caroli loci quondam subprior. Poeta suo tempore celeberrimi nominis. Obiit secundum Seguinum Anno MCLI. 14. Augusti. Scripsit *elegiarum* & aliorum *carminum* lib. I. *a*)

XLIV.

FRANCISCVS MAVROS.

MCLIII. Religiosus Clareavallensis. Suo tempore poeta insignis. Scripsit compendiosam *vitam S. Bernardi* carmine, non minus nervose quam dulce fluente, ut loquitur MANRIQVEZ tomo 2. annalium ad A. MCLIII. cap. 11. n. 10. vel, ut scribit SEGVINVS, Tractatulum exhortatorium de laudibus ipsius Sanctissimi Patris, ad Michaelem Boudet Lingonensem Episcopum, una cum aliis ali-

XLII. *a*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 2. n. 84 *b*) de illustr. Angl. Scriptor. n. 205. *d*) v. Thomae SMIHTI Catalogum pag. 45.

XLIII. *a*) v. Caroli de VISCH bibliotheca Scriptor. ord. Cisterc. ed. Colon. 1656. pag. 282.

aliquot versibus ad Lectorem & librum, cujus tractatuli initium est: A. C. MCLIII.

Te quocumque feras, nusquam, dignissime Praesul,
Hoc de Bernardi codice destituas.

Solebat exstare impressus in frontispicio operum S. Bernardi antiquae editionis, ut testatur Philippus SEGVINVS in bibliotheca sua MS. nunc vero in recentioribus editionibus rejectus est ad calcem eorundem operum, sed truncatus. *a)*

XLV.

BERNARDVS.

Natione Burgundus in Fontanensi castro juxta Divionem natus. Monasticen professus est in Archi coenobio Cisterciensi sub Abbate Stephano. *a)* Ex monacho Cisterciensi abbas & fundator monasterii Clarevallensis, *b)* in dioecesi Lingonensi & Comitatu Campaniae ad Albam fluvium A. MCXV. fundati. *c)* Claruit sub Conrado Imperatore tertio A. MCXL. *d)* Obiit Claraevallis *e)* A. MCLIII. *f)* XIII. Cal. Septembr. *g)*

Dd 2 Quod

XLIV. *a)* v. Caroli de VISCH bibliotheca scriptorum Ordinis Cisterciensis ed. Colon. 1656. p. 112.

XLV. *a)* v. Car. de VISCH bibliotheca scriptor. Ord. Cisterc. ed. Col. 1656. p. 39. *b)* v. HENRICVS Gandav. de Scriptor. Eccles. Cap. 9. *c)* v. Aub. MIRAEVS Schol. ad Henrici l. c. *d)* v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 361. *e)* v. Appendix ad Henricum Gandav. cap. 4. *f)* v. MIRAEVS l. c. *g)* v. GV. CAVEVS de S. E. p. m. 565.

A. C. MCLIII.

Quod ad ſcripta attinet: I. Angelus MANRIQVEZ Annalium Ciſterc. tomo 2. ad A. 1153. cap. 10. annotat ſcriptum, quod omnino genuinum putat Bernardi. Eſt id carmine heroico eleganter conſcriptum nomine *Floreti*, poſtmodum a Joanne GERSONE commento illuſtratum & A. 1520. Lugduni impreſſum apud Joannem Marion in folio, ſub titulo ſequenti: Liber nomine Floretus, a Sancto Bernardo Clarevallis abbate, metrice accumulatus, cum commento M. Joannis Gerſonis, tractans de virtutibus, ſecundum praecepta Dei, & eccleſiae; ad fugam peccatorum, & electionem illorum operum, quae hominem perducunt ad Deum: hactenus titulus. Tractat vero hic liber de articulis fidei, de peccatis in genere, & in ſpecie, de Donis, de Beatitudinibus, de Poenis inferni, & Purgatorii, de gaudiis Paradiſi, & de Aureolis Beatorum. Et haec quidem Manriquez, mihi tamen Floretus nunquam viſus fuit, ut ait Carolus de VISCH, Sancto Bernardo tribuendus. Et certe Pariſiis in Codice antiquo MSS. bibliothecae Regiae dicitur Floretus eſſe compilatus a Clemente Papa teſte Philippo LABBEO in nova Bibliotheca MSS. Librorum ſupplemento 8. n. 1505. Exſtat idem liber in diverſis bibliothecis MSS. Belgii, ſed ſemper ſine nomine Authoris, ut videre eſt in catalogis dictarum bibliothecarum ab Antonio

tonio Sandero publicatis. h) A. C. MCLIII.

II. Circumfertur nomine S. Bernardi hymnus: *Ave Maris Stella* &c.

III. Hymni IV. de *contemtu mundi.* Hymnum de *vanitate mundi*: *Cur mundus militat* &c. jam ſub Bernardi nomine publicavit, Bernardus Bauhuſius in Pergula ſpiritualis melodiae, ſeu libro ſpiritualium cantionum, impreſſo Antverpiae anno 1617. & iterum anno 1620. ibidem apud Hieronymum Verduſſen. Exſtatque etiam ſub Bernardi nomine excuſus Pariſiis anno 1496. per Felicem Baligault 10. Novembr. Eſtque tamen hic multo fuſior, quam a Bauhuſio & aliis ſoleat referri. Ubi notandum B. JACOPONVM Ordinis S. Franciſci religioſum ex eodem Rythmo aliquando collegiſſe verſus magis fluidos, quos frequenter decantare ſolebat, ſcriptoque aliis communicabat, atque hinc factum eſſe, ut ipſe Author putaretur eorundem verſuum. Quia autem antiqua exemplaria integri hujus Rythmi valde rara ſunt, operae pretium duxit illum cum tribus aliis inſerere Bibliothecae ſuae Scriptorum Ordinis Ciſtercienſis Carolus de VISCH edit. Colon. 1656. k) ex dicto antiquo codice impreſſo. Primus incipit: *O miranda vanitas o divitia-*

 rum

h) v. Car. de VISCH biblioth. ſcriptor. Ord. Ciſterc. ed. Colon. 1956. p. 41. i) v. VISCH l. c. p. 45. k) p. 45. ſeqq.

A. C. MCLIII. *rum.* Secundus: *Dic homo cur abuteris Discretionis gratia.* Tertius: *O Christi longanimitas & longa exspectatio.* Quartus: *Cum sit omnis homo foenum.* Primi fragmentum titulo: *De contemtu mundi;* initio: *Cur mundus militat sub vana gloria;* exstat manuscriptum in bibliotheca Academiae Juliae, quod cum editione Vischiana collatum has lectiones suppeditabat non negligendas. v. 25. Visch. *viris veracibus.* MS. *rebus fallacibus* v. 26. V. *miseris.* MS. *miseri.* v. 27. V. *Falsis in somniis &.* MS. *Falsus in praemiis ac.* v. 28. V. *Falsis.* MS. *falsus.* v. 43. V. *subtrahunt.* MS. *detrahunt.* v. 44. V. *Et ducunt.* MS. *Educunt.* ibid. V. *dura* MS. *rura* v. 46. V *roris.* MS. *ros! o.* v. 47. V. *Ignorans.* MS. *ignoras.* v. 56. V. *potuit.* MS. *poterit.*

IV. Bartholomaeus GAVANTVS in Thesauro sacrorum rituum, Antverpiae A. 1634. editio plures alios Rythmos Bernardo adscribit, aut saltem, ab aliis adscribi refert. I. tom. 2. sec. 5. cap. 6. sic ait: Hymnus *Ave Maris stella* Bernardo tribuitur a COSTERO. 2. ibidem fol. 70. *Amor Jesu dulcissime* Bernardo tribuit Michael TIMOTHEVS. In Breviario non fuit in usu ante A. 1550. 3. ibid. col. 2. hymnum, *Quicunque Christum quaeritis*, Prudentio quidem tribuit Timotheus, sed nota marginalis in alia editione tribuit Bernardo. Non ante A. 1550. fuit in Breviario. Item tom. I. parte 4. tit. 18. n. 5. fol.

300.

300. Bernardus piis commmentariis antiphonam *Salve Regina* illustravit, quae habentur in operum ejus tomo 2. & eandem auxit ultimis iis verbis: *O clemens, o Eia, o dulcis virgo Maria.* Ut habetur in lib. 12. Chronic. de Urbe Spirensi. Quis Author sequentiae quae legitur in Missis defunctorum, *Dies irae*, &c. Ex Authore ligni vitae lib. I. cap. 70. S. Gregorius est. Ex Stephano Proysthinio lib. I. d. 4. Novissimis cap. 5. S. Bernardus, cujus initium est: *Cum recordor moriturus, quid post mortem sim futurus*.. Sed Bzovius An. 1294. n. 37. & 38. ex Leandro Alberto eam tribuit Latino Cardinali Ursino, seu Frangipanio, Mentio Sibyllae in 3. versu indicat recentiorem esse hanc Prosam S. Gregorio, qui in suo Sacramentorum libro nihil prorsus gentilitatis habet, hucusque Gavantus. *l*) A. C. MCLIII.

V. Scripsit & Jubilum rythmicum de *amore, passione & ascensione Jesu Christi. m*)

VI. Librum metricum fecit de *laudibus B. Virginis* Odis XVIII. constantem, cum praefatione hexametra. Praefatio incipit: *O lumen verum, quo lux est facta dierum.* Ode I. *Ut jucundas Cervus undas aestuans desiderat.* II. *Omni die Dic Mariae Mea laudes anima.* III. *O cunctarum foeminarum* de-

l) v. Car. de VISCH biblioth. scriptor Ord. Cisterc. ed. Colon. 1656. pag. 48. *m*) v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 566.

A. C. MCLIII. *decus atque gloria*; IV. *Salutaris Stella maris summis digna laudibus*; V. *Mater Christi Quae tulisti sacris hunc visceribus*; VI. *Ave virgo Quae origo Nobis es laetitiae*; VII. *Dux sanctorum, Spes lapsorum Virgo mater domini*; VIII. *Coeli porta Per quam orta Salus est fidelium*; IX. *Animarum Spes lapsarum Virgo Mater unica*; X. *O Regina Quam divina Praeelegit gratia*; XI. *Beatarum Feminarum Virgo beatissima* XII. *O Messia De Maria Nata semper Virgine*. XIII. *Virgo splendens Quae transscendens Electorum ordines*. XIV. *Vitae dator Et plasmator Ac Redemptor hominis*; XV. *Laus fidelis Israelis Virgo plena gratia*; XVI. *Stella maris Singularis Mater excellentiae*; XVII. *Mater dei Per quam rei Consequuntr veniam*; XVIII. Ode Sapphica: *O salutaris virgo stella maris*. Exstat in Jac. HOMMEY supplemento Patrum. *n*)

VII. *Epitaphia duo S. Malachiae* a. S. Bernhardo composita servantur manuscripta in bibliotheca Paulina academiae Lipsiensis. *o*)

XLVI.

PETRVS MAVRITIVS.

MCLVI. Cognomento VENERABILIS. *a*) Eundem cum Petro nostro esse MAVRITIVM Senonensem existimat Jo. Alb. FABRICIVS, ejusque de Missa carmen, quod Hildeberto verius tribuitur, adjecit bibliographiae suae anti-qua-

n) p. 163. *o*) v. FELLERI catalog. p. 312. n. 37.

XLVI. *a*] v. Aub. MIRAEI Schol. ad Henrici Gandav. de S. E. Cap. 29.

quariae. Nobili genere natus fuit noster in Arvernia. Primum miles deinde monachus *b*) postea Abbas Cluniacensis *c*) nonus Anno MCXXIII. creatus. Obiit Anno MCLVII. VIII. Kalend. Januar. *d*) Annum MCLVI. habet. GV. CAVEUS. *e*) A. C. MCLVI.

Scripsit I. *Rythmos*, *prosas*, *versus* & *hymnos* qui exstant in Bibliotheca Cluniacensi ed. 1614 *f*)

II. Hymnum de *translatione S. Benedicti* metro Choriambico & Gliconico, initio: *Claris conjubila Gallia cantibus.* Exstat in Arnoldi WIONII ligno vitae, & ex hoc in Jo. a BOSCO bibliotheca Floriacensi ed. Lugd. 1605. *g*)

III. Epitaphium P. Abaelardi a Petro Venerabili scriptum exstat in Petri ABAELARDI operibus ed. Franciſci Amboësi pag. 342. *h*) Duplex huiusmodi epitaphium quorum prius hexametrum incipit: *Gallorum Socrates, Plato maximus Hesperiarum*; posterius versu elegiaco, & initio: *Petrus in hac Petra latitat*; *quem mundus Homerum*; exstat in Ludovici JACOB de claris scriptoribus Cabilonensibus ed. Parisiis 1652. *i*)

XLVII.

PERRVS.

b] v. MIRAEVS l. c. *c*] v. HENRICVS Gandav. l. c. *d*] v. MIRAEVS l. c. *e*] de S. E. p. m. 574. *f*] Col. 1337. *g*] p. 376. *h*] v. Lud. JACOB de claris Scriptoribus Cabilonensibus p. 141. *i*] p. 142.

A. C. MCLIX. Pictaviensis monachus, quem cum Petro Venerabili confundere videtur Jo. Bapt. MARUS. *a*) Nostrum enim a Petro Venerabili diversum esse probat scriptum mox afferendum. Vixit autem noster tempore Petri Venerabilis.

Scripsit I. *Panegyricum Petro Venerabili* Abbati Cluniacensi IX. dictum in primo adventu eius ad Aquitaniam secundam, carmine elegiaco, initio: *Plaudite felices, hilarescite Cluniacenses;* Exstat in Bibliotheca Cluniacensi Ed. 1614. *b*)

II. *Epitaphium Gelasii* II. Papae hexametrum, initio: *Vir gravis & sapiens actu verboque Joannes*; Exstat in Jo. Bapt. MARI Annotatione ad Petri diaconi de viris illustr. Casinensib. Capit. XLV; *c*) & in Conatu Chronico Historico Danielis PAPEBROCHII ad Catalogum Pontificum Romanorum. *d*) Nisi forte hoc Epitaphium fuerit Petri Venerabilis.

XLVIII.

RADEVICUS.

Frisingensis Ecclesiae Praepositus, & Othonis Frisingensis episcopi scriba seu amanuensis. *a*) Othonis huius mortui Anno MCLIX.

XLVII. *a*) in annotat. ad Petri dia. de vir. illustr. Casin. c. 45. *b*) col. 607. *c*) ed Hamburg. 1718. p. 189. *d*) P. II. n. CLXIII. Annot. n. 3. in Prophylaeo ad Acta Sanctorum Maji p. 9. B.

XLVIII. *a*) v. Auberti MIRAEI Auctarium de Scriptorib. Ecclesiast. n. 377.

MCLIX. libros de gestis Friderici I. continuavit. Scripsit duplex *Epitaphium Ottoni* quorum prius incipit: *Libram Phoebus subiit, cum faci tenente*. Posterius incipit: *Quicquid in orbe beat praeclaros & meliores*. Extat utrumqve in Caroli de visch bibliotheca scriptorum ordinis Cisterciensis ed. Coloniae 1656. *b*) A. C MCLIX.

XLIX.

BERNHARDVS.

Monachus Cluniacensis. Vixit A. MCLX. Scripsit Satyras tres dactylo carmine, in quibus Clerum & Romanam curiam acriter insectatur. V. Catal. Test. Ver. Tom. 2. Hotting. Hist. Eccl. III. 105. Alstedium in Chronol. *a*) Forte haec omnia in Bernhardum Morlanensem & eius libros III. de contemtu mundi quadrant. MCLX.

L.

JOANNES SERLO.

Dictus *Magister* Serlo, a professione cognominatus *Grammaticus*. Natione Anglus. *a*) Ex Eboracensi canonico monachus Fontanus Cisterciensis ordinis & tandem abbas. Claruit A. MCLX. *b*)

b) p. 256. sq.

XLIX. *a*) v. Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 527. b. & p. 530. b.

L. *a*) v. Chrysostomi HENRIQUEZ Phoenix reviviscens p. 80. *b*) v. Jo. BALEUS Scriptor. Britann. Cent. 2. n. 91.

A. C. MCLX. Poeta suo tempore elegans iudice Chrysostomo HENRIQVEZ. *c*)

Scripsit I, De *bello inter Scotiae Regem & Barones Angliae* latinis rythmis librum unum, inito: *David ille manu fortis sceptrum.* Exstat manuscriptus Cantabrigiae in Collegio S. Benedicti. *d*)

II. De *differentiis verborum* librum unum qui servatur manuscriptus Cantabrigiae in collegio S. Petri. *e*)

III. De *morte Samerledi* libri I. initio: *David rege mortis lege clauso. f*)

IV. In *Orationem Dominicam* librum unum initio: *Protector noster Dominus Jesus.* Exstat manuscriptus Cantabrigiae in Collegio S. Benedicti. *g*)

V. De *dictionibus dissyllabis* Lib. I. init: *Dactyle conveniens digitis. h*)

VI. De *dictionibus aequivocis* Lib. I. init: *Est vates arator cultor telluris, i*) Serlonis versus leonini de vocabulis aequivocis exstant manuscripti in Collegio S. Trinitatis apud Dublinium n. 328. 7. *k*)

VII. De *dictionibus univocis* Lib, I. *l*)

VIII. Serlonis versus *contra Monachos* exstant

c) l. c. *d*) v. HENRIQUEZ l. c. p. 81. *e*) v. Chrysostomi HENRIQUEZ Phoenix reviviscens p. 81. *f*) v. Jo. BALEUS Scriptor-Britann. Cent. 2. n. 91. *g*) v. HENRIQUEZ l. c. *h*) v. BALEUS l. c. *i*) v. BALEUS l. c. *k*) v. Catalogos manuscriptorum Angliae & Hiberniae Vol. II. P. II. p. 32. n. 468. *l*) v. BALEUS l. c.

ſtant manuſcripti in Bibliotheca Bodleiana ex dono Thomae BODLEII n. 58. 9. *m*) A. C. MCLX.

VIIII. Philippus L' ABBEUS in Coronide Poetica p. I. Bibliothecae novae ſcribit ſe habere verſus quosdam inſignes, de *inſtabilitate mundi*, ab hoc Serlone compoſitos. *n*) Verſus Serlonis de *contemtu mundi*, exſtant manuſcripti in Bibliotheca Cottoniana Julius A. XI. 6. *o*)

X. Serlonis *Carmina* cum gloſſis exſtant manuſcripta inter Codices manuſcriptos quos Kenelmus DIGBAEus donavit Bibliothecae Bodleianae n. 53. *p*)

LI.

LAVRENTIVS.

Dunelmenſis coenobii praecentor, poſtea abbas Weſtmonaſterienſis. Claruit A. MCLX. *a*) Mortuus circa eundem annum. *b*)

Scripſit I. *Hypognoſtica*, *c*) vel *Hyponoſticon*, *d*) vel *Hypomneſticon* *e*) ad Gervaſium, *f*) de

m) v. Catalogos cit. T. I. P. I. p. 142. n. 2657 *n*) v. Caroli de VISCH biblioth. ſcriptor ordin. Ciſterc. ed. Colon. 1656. p. 298. a. *o*) v. Thom. Smithi Catalogum p. 3. p) v. Catalogos MSS. Angl. & Hiberniae T. I. P. I. p. 79. n. 1654.

LI. *a*] v. Jo. BALEUS ſcriptor. n. 214. *b*] v. Jo. PITSCHEUS de illuſtr. Angl. ſcriptor. n. 214. *c*] v. Catalogi MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. II. p. 134. n. 1951. *d*] v. Catalogi cit. T. II. P. I. p. 4. n. 42. Th. Smithi Catalogus Bibliothecae Cottonianae p. 36. D. III. 2. *e*] v. Catalogos cit. l. c. p. 247. n. 8659. & SMITHI Catalogum cit. p. 124. D. XI. 2. *f*.] Catalogos cit. T. I. P. II. p. 84. M. 1951.

A. C. MCLX.

V. & N. T. *g*) h.e. de historiis sacris utriusque Testamenti, & etiam de laudibus B. Mariae virginis, de operibus Salvatoris, de Apostolis, Joanne & Paulo aliisque sanctis, *h*) Carmine hexametro, *i*) libris novem, *k*) initio: *Principium rerum sine tempore tempora formans.* *l*) Exstat manuscriptum in Bibliotheca Bodleiana inter Codices Gv. LAUD H. n. 31. Tr. 8; *m*) in Ecclesia S. Petri apud Eboracum n. 42; *o*) in aedibus Jacobaeis n. 937; *p*) & in Bibliotheca Cottoniana Vespasianus D. XI. 2. *q*) Versus rythmici de hypognostico Laurentii Dunelmensis exstant in Bibliotheca Cottoniana Caligula D. III. 2. *r*)

II. *Dialogorum* in metro Lib. 4. initio: *Carmina constitui nunc pandere.* *s*)

III. Laurentii versus de *dissvasione coniugii* exstant manuscripti inter Codices Isaaci VOSSII n. 48. *t*)

IV.

g] v. Catalogos cit. Tit. I. Part. I. pag. 70. n. 1194. Tit. II. P. I. p. 247. n. 8649. & Thom. SMITHI Catalogum biblioth. Cottonianâ p. 114. D. XI. 2. *h*] v. SMITHUM l. c. *i*] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. II. P. I. n. 42. *k*] v. SMITHI Catalogum l. c. *l*] v. Catalogos cit. l. c. *m*] v. Catalogos cit. T. I. P. I. p. 70. n. 1294. *n*] v. Catalogos l. c. P. II. p. 134. n. 1351. *o*] v. Catalogos cit. T. II. P. I. p. 4. n. 42. *p*] v. Catalogos l. c. p. 247. n. 8649. *q*] v. SMITHUS l. c. *r*] v. SMITHUS l. c. p. 36. *s*] v. Joh. BALEVS Scriptor. Britann. Gent. 2. n. 88. *t*] v. Catalogos cit. T. II. P. I. p. 64. n. 2373.

IV. Consolatio Laurentii Dunelmensis Monachi de *morte amici*, partim prosa partim versibus exstat manuscripta in bibliotheca Cottoniana Vespasianus D. XI. l. *u*) A. C. MCLXV.

LII.

HENRICVS.

Lyncolniensis ecclesiae diaconus, deinde archidiaconus Huntingtonensis, Claruit A. MCXLVIII. *a*) Libri eius historici desinunt in obitu Stephani Regis, qui in annum MCLIII. incidit. *b*) Scripsit A. MCLXV. epistolam ad Walterum de contemtu mundi. *c*)

Scripsit l. *Epigrammaton* Lib. 8. *d*) Epigrammata, se scripsisse testatur Henricus ipse in carmine funebri, quod Waltero episcopo Wintoniensi scripsitn, isi forte respexerit sola quae in Walteri honorem fecit epigrammata. Ita enim: *Henricus tibi serta gerens, epigrammata primum, Praelia mox Veneris, germina deinde tuli.* *e*)

Ex his forte sumtum est carmen in *laudem Elfledae*, de quo THOMAS Rudborne in Historia Maiori Wintoniensi *f*) ita: *In huius Elfledae*

u] v. SMITHUS l. c. p. 114.

LII. *a*] v. Jo. BALEUS Scriptor. Britann. Cent. 2. n. 82. *b*] v. Aub. MIRAEI Auctar. de S. E. n. 374. *c*] v. Henr. WHARTONI Angl. Sacr. T. II. p. 694. apud Gv. CAVE def. E. p. m. 584. *d*] v. BALEUS l. c. *e*] v. Anglia Sacra P. II. ed. 1691. p. 702. *f*] L. III. c. VI. in Anglia Sacra P. I. p. 207.

A. C CLXV. *fledae laudem Henricus Huntungdunensis Archidiaconus libro quinto hanc decantat Camoenam*: &c. Librum enim Epigrammaton quintum intelligi arbitror. Carmen a Thoma exhibitum est elegiacum initio: *O Elfleda potens; o terror virgo virorum.* Inde etiam versus Henrici *in laudem Alfredi* forte sunt depromti, qui inserti eidem Historiae Wintoniensi THOMAE, *g*) quorumque initium: *Nobilitas innata tibi probitatis honorem.*

II. *Carmina* diversi generis Lib. I. *h*)

III. De *laudibus Alfredi Magni & Elfledae* filiae versu Librum unum. *i*) Nisi haec fuerint eadem cum Epigrammatibus paulo ante memoratis.

IV. Carmen in *obitum Walteri* episcopi Wintoniensis elegiacum, initio: *Henricus tibi serta gerens epigrammata primum.* Annexum HENRICI epistolae ad Walterum de Mundi Contemptu: Sive de Episcopis & viris illustribus sui temporis. *k*

V. Forte & poetica sunt, quorum meminit HENRICUS ipse in carmine praecedenti his verbis: *Henricus tibi serta gerens, epigrammata primum* Praelia *mox Veneris; germina deinde tuli.*

LIII.
EALREDVS.

Sive

g) l. c. p. 208. *h*] v. BALEUS l. c. *i*] v. Joh. PITSEUS de illustr. Angl. Scriptor. ed Paris. 1619. p. 212. *k*] in Angliae Sacrae P. II. p. 702.

Sive ELEREDUS: *a)* Aliis AILREDUS, vel ADILREDUS, vel Edilredus, vel ETHILREDUS. *b)* Cistercienſium monachorum in Rhievalle Eboracenſis dioeceſis abbas. Obiit Anno MCLXVI. pridie Idus Januarii. *c)* A. C. MCLXVI.

Scripſit Vitam Sancti Eduardi, Anglorum Regis & Confeſſoris Carmine librum unum, initio: *Dum tibi Laurenti cogar parere jubenti.* *d)*

LIV.

GILBERTVS.

Seu GILIBERTUS. Ciſtercienſis familiae monachus & Ciſtercienſis coenobii abbas octavus, totiusque Ordinis Patriarcha generalis. Obiit anno Domini 1168. Haec ex faſciculo Sanctorum Ordinis Ciſtercienſis lib, I. diſtinct. 3. cap. 12 Poetam non contemnendum habet PITSEUS libro de illuſtribus Angliae ſcriptoribus aetate 13. ad annum 1280. *a)* MCLXVIII

LV.

THOMAS.

Baiocenſis vel Bayona, cognomento iunior. Vixit *A.* 1169. Compoſuit ad uſum Ebo- MCLXIX.

E e racen-

LIII. *a*] v. Chryſoſtomi HENRIQUEZ Phoenix reviviſcens p. 27. *b*] v. Caroli de VISCH bibliotheca ſcriptorum ordinis Ciſtercienſis ed. Colon. 1656. p. 9. *c*] v. Jo. BALEUS Scriptor. Britann. Cent. 2. n. 49. *d*] v. HENRIQUEZ l. c. p. 32.

LIV. *a*] v. Chryſoſt. HENRIQUEZ Phoenix reviviſcens p. 61. 62.

A. C. racensis ecclesiae *cantus ecclesiasticos* lib. I. V.
MCLXX. Baleus. Possev. App. S. *a*)

LVI.

GVALO.

Britannus ex Cambria natus. *a*) Floruit A. MCLX. *b*) vel A. MCLXX. *c*)

Scripsit I. Invectivas *in monachos avaros* Lib. I. Init. *Sacrilegis monachis emptoribus eccl. d*) Exstant sine auctoris mentione titulo: In Monachos carmen satyricum, & veteri quodam codice acriter taxans eorum impietatem; in variis doctorum piorumque virorum de corrupto Ecclesiae statu Poematibus per Matthiam FLACIUM Basileae 1556. *e*) Est carmen hexametrum initio: *Sacrilegis monachis emptoribus ecclesiarum.*

II. *Carmina* de rebus diversis. Lib. I. *f*.

LVII.

GALFRIDVS.

ARTHURIUS dictus, quod de Britannorum Rege Arthuro multa conscripsit. Archidiaconus fuit Monemuthensis, deinde Episcopus Elviensis seu ad S. Asaphum. Claruit A.

LV. *a*] v. Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 388. a.

LVI. *a*] v. Jo. BALEUS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 5. *b*] v. Thomae SMITHI Catalogum Biblioth. Cottonianae p. 124. XX. 22. *c*] v. BALEUS l. c. *d*] v. BALEUS l. c. *e*] p. 489. *f*] v. Jo. BALEUS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 5.

A. MCLIII. a) Scripsit adhuc A. MCLXX. b) Scripsit I. *Carmina* diversi generis Lib. I. c) II. *Vitam Merlini* versu heroico non invenusto ad Robertum Lincolniensem episcopum, quae latet MS. in Bibliotheca Cottoniana. d) A. C. MCLXX.

LVIII.

THOMAS.

Natione Anglus. a) Patria Beverlacensis haud procul ab Himbro flumine. Frigidi Montis in Belvacensi dioecesi religiosus, non in Fonte frigido, ut HENRIQUEZ in Phoenice & alii quidam scripserunt, quod constat ex vita Margaretae sororis, ubi fratrem quaerens sic loquitur:

Unica spes super est, germanum quaerere fratrem
Studio iam monachum Francia te repeto.

Et post pauca:

Bellaacum veniens, ubinam sit sciscitor: inde
Monstnatur Fresmons, quo manet ille, locus.

Item post finem totius operis: Explicat liber Thomae Monachi de Fresmont &c. Vide MANRIQUEZ tom. 3. Annal. Cisterc. ad ann. 1192. cap. 3. & 4. b) Floruit circa A. MCLXX. c)

LVII. a] v. Ioh. BALEUS Script. Brit. C. 2. n. 86. b) v. BALEVS l. c. in Appendice c) v. BAEVS Script. Brit. C. n. 86. d] v. GV. CAVE Histor. Lit. de Script. Eccles. ed. Londin. 1688. p. 674.

LVIII. a] v. Chrysostomi HENRIQUEZ Phoenix reviviscens p. 158. b] v. Caroli de VISCH bibliothec. scriptor. Ordin. Cister. ed. Colon. 1656. p. 311. c] v. VISCH l. c. p. 312.

A. C. MCLXX. Scripsit *Vitam* Beatae *Margaretae*, cognomento Hierosolymitanae sororis suae librum unum, *d*) prosa & carmine, docte & venuste. *e*) Exstat MS. in monasterio S. Mariae de Fitero Ordinis Cisterciensis in regno Navarrae, & apud R. P. Franciscum Bivarium, *f*) item in monasterio Nucalensi, & in Clarevalle, quam etiam Angelus Manrique ex codice, ut ait, Clarevallensi, pro magna parte inseruit Annalibus suis, partim ad annum 1187. cap. 8. partim annis aliquot sequentibus. *g*)

LIX.

THOMAS.

Cognomento BECKETTUS. Londini in Anglia natus. *a*) Juris Canonici Doctor Oxoniensis. *b*) Archidiaconus primum. *c*) Ab Henrico II. summus Angliae Cancellarius constituitur, & paulo post Theobaldo defuncto Archiepiscopus Cantuariensis designatur *d*) anno 1162. *e*) sed orta inter eum & Regem ob ecclesiasticam libertatem dissensione patria & sede pulsus, exsul in Galli-

am

d) v. Chrys. HENRIQVEZ Phoenix reviviscens p. 159. *e*) v. Car. de VISCH bibl. script. Ord. Cisterc. ed. Col. 1656. p. 511. *f*) v. HENRIQVEZ l. c. *g*) v. VISCH l. c.

LIX. *a*) v. Chrys. HENRIQVEZ Phoenix reviv. p. 152. *b*) v. Car. de VISCH bibl. script. Ord. Cister. p. 309. *c*) v. Jo. BALEVS scriptor. Britann. Cent. 2. n. 100. *d*) v. HENRIQVEZ l. c. p. 153. *e*) v. VISCH l. c.

am perrexit, ubi in Pontigniacensi coenobio habitum ordinis Cistérciensis induit. Regi tandem reconciliatus in Angliam rediens non multo post tempore martyrio coronatur, 29. Decembris anno MCLXXI. ut ex eius epitaphio colligitur, quod tale est: A. C. MCLXXI.

Annus millenus. centenus, septuagenus
Primus erat, Primas quo ruit ense Thomas:
Quinta dies natalis erat, flos orbis ab orbe
Pellitur, & fructus incipit esse poli.

Scripsit encomium rythmicum de *septem gaudiis B. Virginis* initio: *Gaude flore virginali.* Quod operi suo de Marianis Antistitibus inseruit Hippolitus MARACCIUS ut ipsemet testatur. *f*) BALEUS illud barbarum & sine sapore, PITSEUS, HENRIQUEZ, VISCHIUS elegans habent.

LX.

HILDEGARDIS.

Abbatissa coenobii S. Ruperti confessoris in opposito Bingensis oppidi ex altera parte Naji fluvii Moguntinae dioecesis ordinis D. Benedicti. Moritur sub Frederico Imperatore primo A. MCLXXX. Aetatis suae 82. Indictione 13. XV. Calend. Octobris. Scripsit *Carmina* diversa lib. I. Init: *Qui sunt hi qui ut nu.* *a*) MCXXC.

f) v. Car. de VISCH biblioth. scriptor. Ord. Cisterc. LX. *a*) v. Joh. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccl. n. 405

A. C. MCXXC. LXI.

GVILHELMVS.

De Ramesey, vel Ramesiensis a monasterio professionis, non a natalitio solo ut testatur Pitseus, sic cognominatus, & tandem in coenobio Croylandensi Cisterciensis congregationis abbas creatus. a) Obiit Anno MCLXXX. in Crastino Epiphaniae sub Henrico secundo. b)

Scripsit I. *Mortem Waldelphi* cruentam lugubri libello partim soluta partim constructa oratione. c)

II. *Vita S. Guthlaci* sacerdotis, per Gulielmum Abbatem Rameseyensem, versibus hexametris descripta anno 1180. exstat manuscripta in Bibliotheca Cottoniana Vitellius D. XIV. I, d)

III. *Vita S. Neoti* carmine libr. I. initio: *Anglia quae totum modo regi*, e) exstat manuscripta in Collegio S. Mariae Magdalenae in Oxonia, f) n. 51.

IV. *Vita S. Edmundi* regis & martyris, per Gulielmum Croylandensem, versibus elegiacis cum versibus rythmicis in laudem eius in fine; exstat manuscripta in Bibliotheca

LXI. a) v. Chrysostomi HENRIQVEZ Phoenix reviviscens p. 216. b) v. HENRIQVEZ l. c. p. 218. c) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 9. d) v. Thomae SMITHI Catalogum p. 93. e) v. HENRIQVEZ l. c. p. 217. f) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. II. p. 73. n. 2194.

theca Cottoniana Vitellius D. XIV. 2. *g*) A. C. MCXXC.

V. *Vita S. Birini*, Episcopi & Confessoris, ad Petrum, Wintoniensem Episcopum, per eundem, versibus hexametris, exstat manuscripta ibidem n. 3. *h*)

VI. *Vita S. Fredemundi* Regis ac martyris, per eundem, versibus hexametris, exstat manuscripta ibidem n. 4. *i*)

VII. De *translatione veteris Ecclesiae Sarisberiensis*, per eundem, versibus elegiacis, exstat manuscriptum ibidem n. 5. *k*)

LXII.
DANIEL.

Churche dictus, seu Ecclesiensis, *a*) non Becclesiensis, ut habet Georgius BROWN. *b*) Claruit A. MCXXC. Elegans poeta habetur a Jo. BALEO. *c*)

Scripsit I. Latinis versibus *Urbanum*, de morum comitate Lib. I. *d*) Exstant Urbani Danielis Becclesiensis Carmina de moribus initio: *Cum nihil utilius*; manuscripta in Collegio S. Trinitatis apud Dublinium n. 135. 25. *e*)

II. *Carmina* rythmica Lib. I. *f*)

g) v. Thomae SMITHI Catalogum p. 93. *h*) v. l. c. p. 94. *i*) v. l. c. *k*) v. l. c.

LXII. *a*) v. J. BALEVS scriptor. Britann. Cent. 3. n. 17. *b*) in Catalogo librorum MStorum Collegii S. Trinitatis apud Dublinium. v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae Vol. II. P. II. p. 23. n. 275. *c*) l. c. *d*) v. BALEVS l. c. *e*) v. Catalogos l. c. *f*) v. BALEVS l. c.

A. C. LXIII.

MCXXC. *ROGERVS.*

Cisterciensis in Fordans monasterio ad Axi fluminis ripao. Claruit A. MCXXC. *a*) vel A. MCXXCI. *b*)

Scripsit *Encomium D. Mariae* Lib. I. quod tanquam parergon canoris versibus scriptum adiecit revelationibus Elizabethae. *c*)

LXIV.

RICARDVS PLVTO.

Dobernensis seu Cantuariensis Ecclesiae monachus. Claruit A. MCXXC. *a*) vel A. MCXXCI. *b*)

Scripsit I. *Unde malum* carmine Lib. I. Init: *Janua clausa diu nunc appe. c*)

II. *Aequivoca* versus quae exstant manuscripta inter Codices quos Gv. Laudus bibliothecae Bodleianae donavit J. n. 45. Tr. 10. p. 159. b interque Codices bibliothecae Bodleianae n. 1385. *d*)

LXV.

PHILIPPVS.

MCLXXX. De *Eleemosyna* dictus Gothefrido HENSCHE-

LXIII. *a*) v. Jo. BALEVS scriptor. Britann. Cent. 3. n. 23. *b*) v. Jo. PITSEVS de illustr. Angl. Scriptor. n. 250. *c*) v. BALEVS l. c.

LXIV. *a*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 16. *b*) v. Jo. PITSEVS de illustr. Angl. Scriptor. n. 249. *c*) v. BALEVS l. c. *d*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae p. 72.

SCHENIO. *a*) Cognomento HARVENGIUS. *b*) Abbas Bonae spei *c*) coenobii quod est canonicorum Ordinis Praemonstratensis primo lapide a Binchio Hannoniae oppido situm, haud procul a via militari Romana, quae Bavaco Nerviorum ducit Aduatucam Tungrorum. Fuitque ejus loci Abbas secundus. *d*) Obiit post A. MCXXC. *e*) A. C. MCLXXX.

Scripsit I. *Epitaphium S. Ivoni* episcopo Carnotensi metro elegiaco, initio: *Reddidit affectus Patrem doctrina Magistrum;* quod inseruit God. HENSCENIVS Commentario praevio de S. Ivone. *f*)

II. Varia *Carmina*, *Epitaphia*, & *Logogryphos*, quae exstant in Operibus per Nicolaum CHAMART. Duaci 1620. f. *g*)

LXVI.

NICOLAVS MANIACVTIVS.

Canonicus regularis Lateranensis ordinis S. Augustini. *a*) Eugenii Papae tertii, electi A. MCXLV. d. 14. Febr. mortui A. MCLIII. d. 8. Jul. tempore exaratus est Catalogus memorandus quod constat ex versu 167. & continuatus ad Alexandrum III. creatum Anno MCLIX. MCXCI

Ee 5

LXV. *a*) in commentario de S. Ivone episc. Carnotensi n. 4. v. Acta Sanctorum Maji per G. HENSCHENIUM &c. T. V. d. 20. Maj. p. 248. C. *b*) Aub. MIRAEI Auctar. de S. E. n. 353. *c*) v. HENSCHENIVS l. c. *d*) v. MIRAEUS l. c. *e*) v. Gv. CAVEVS de S. E. p. *m.* 580. *f*) l. c. *g*) v. Cave l. c.

LXVI. *a*) v. Inscriptionem versuum editam

A. C. MCXXCI. MCLIX. d. 7. Sept. mortuum A. MCXXCI. d. 25. Aug.

Scripsit Versus de *Romanis Pontificibus ad Alexandrum III.* hexametros initio: *Si vis Pontifices Romanae noscere sedis.* Editi sunt ab Onuphrio PANVINIO ex veteri MS. Archivi Lateranensis; Coloniae recusi 1626; a Daniele Papebrochio in Conatu Chronico Historico ad Catalogum Pontificum Romanorum. *b*) Annotata ad versus illos dedit Daniel PAPEBROCHIVS. *c*)

LXVII.

SILO.

Serlo nominatur a Magistro ODONE de Seryton, vel Ceriton, anno Dom. 1181. florente in speculo laicorum cap. 35. cui tit. est de festis Sanctorum MS. in Bib. Bod. Magister fuit Parisiensis. Siloni discipulus fuit artis Sophisticae studiosus adeo, ut eidem diebus quoque festis insudare non intermitteret. Ad hunc extremum spiritum trahentem accessit Silo, impenseque rogavit, ut, si mori eum contingeret, ad se brevi remearet, certioremque de statu ejus inter defunctorum animas faceret. Ille vero fato post paulo defunctus idem fertur praestitisse: apparuit enim Caputio, argumentis una Sophisticis ardentique flamma referto, indutus, his sese praemiis, ob egregiam, qua polle-

b) P. II. in Propylaeo ad Acta Sanctorum Maji per God. HENSCHENIVM &c. p. 27. *c*) L. c.

pollebat fallendi arte, peritiam, cumulatum ingeminans. Porro antem cum Silo poenam haud ita molestam arbitratus, porrecta manu flammas tentaret, tantis repente cruciatibus conflictabatur, ut, affirmante spectro eosdem se toto corpore pati, in animo statim decreverit, mundo valedicere, Deoque ac rebus sacris inposterum vacare, quapropter accitis confestim discipulis hoc illis distichon abscessurus donavit: A. C. MCXXCI.

Linquo coax ranis, cras corvis, vanaque vanis.
Ad Logicam pergo, quae mortis non timet ergo.

Vide Steph. Baronis de ordine Minorum in sermonibus declamatis coram Universitate Cantabrig. impress. per Winandum de Word. Joh. Waldbus in Symbolum Apostolorum MS. & in fine cuiusdam MS. in Bib. Coll. Oriel. *a*)

Versus Serlonis Parisiacensis ad Muriel, Sanctimonialem Virginem deo sacratam, de *cupta Baiocensium civitate*, & invectio *in Gilbertum*, Abbatem Cadomi, item versus ad *Odonem*, Baiocensem episcopum, cum aliis: Exstant manuscripti in Bibliotheca Cottoniana Vitellus A. XII. 17. *b*)

LXVIII.
ARNVLPHVS.

Nor-

LXVII. *a*) v. Ant. a WOOD in Historia & Antiquitat. Oxon. L. I. p. 20. 21. ed. Oxon. 1674. *b*) v. Th. SMITHI Catalogum p. 82.

A. C. MCXXOII. Normannus *a*) Ex Sagiensi archidiacono Lexoviensis in Gallia episcopus A: MCXLI. ordinatus. Expeditioni transmarinae Ludovici VII. Francorum regis A. MCXLVII. interfuit, ut GVILIELMVS Tyrius l. 7. cap. I. nar. rat. Post Episcopatum annis XL. administratum secessit ad Parisiense S. Victoris coenobium. *b*) Adeoque vixit adhuc Ao. MCXXCI. Obiit A. MCLXXXII. d. 31. Augusti. *c*)

Scripsit *Epigrammata*, quae exstant in Operibus Arnulphi per Odonem TVRNEBVM Paris. 1585. 8; *d*) in Bibliotheca Patrum ed. Colon. Tom. XII; *e*) Part. II. fol. 458; Parisiens. Tom. III; *f*) ab Andrea RIVINO cum notis edita Lipsiae 1655. ; *g*) & in Bibliotheca Maxima Patrum Tom. XXII. p. 1034. *h*) Arnulphi Episc. Lexoviensis Epistolae, Epigrammata & sermones aliquot exstant manuscripta in bibliotheca Bodleiana ex dono Thomae Bodleii n. 5. 2. Ubi nonnulla habentur in MS. quae desiderantur in excuso. *i*)

LXIX.

LXIIX. *a*) v. Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenburg. p. 293. b. *b*) v. Aub. MIRAEVS in Auctar. de S. E. n. 367. *c*) v. Gv. CAVE de S. E. p. m. 581. *d*) v. CAVE l. c. *e*) v. MIRAEVS l. c. *f*) v. HENDREICH l. c. *g*) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 720. *h*) v. CAVE l. c. *i*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. I. p. 128. n. 2482.

A. C. MCXXCII.

LXIX.

JOANNES

Sarisburiensis. *a*) Joannes Severianus dicitur a Joh. LELANDO p 206. de scriptoribus Britannicis. *b*) Natione Anglus patria Wiltunensis. *c*) Episcopus Carnotensis Obiit A. MCLXXXII. *d*) Annum MCLXXX. habet Aubertus MIRAEVS. *e*)

Scripsit I. *Euteticum* in Polycraticum. Ita inscribitur in Tho. JAMESII Catalogo MSt. bibliothecae publicae academiae Cantabrigiensis. *f*) *Autor ad usus suum* inscribitur in editione Lugdunensi 1639. Versu elegiaco scriptum est initio: *Si mihi credideris, linguam cohibebis, & aulae.* Est praefatio quasi Polycratici sive de nugis curialium & vestigiis Philosophorum librorum octo, qui prodierunt Parisiis 1513. 4. Lugd. Bat. 1595. 8. Parisiis 1610. 8. *g*) Lugduni Batavorum ex officina Joannis Maire 1639. 8; Amstelodami 1664. 8; *h*) & in Bibliotheca Maxima Patrum Tom. XXIII.

II. *Euteticus* de *dogmate philosophorum*, editus ad Thomam Cancellarium, postea Archiepiscopum, versibus elegantibus non mi-

LXIX. *a*) v. Aub. MIRAEVS in Auctar. de S. E. n. 369. *b*) v. Jo. Alb. FABRICII Bib. Lat. ed. Hamb. 1712. Suppl. p. 508. *c*) v. MIRAEVS 1. c. *d*) v. BALEVS Script. Britann. Cent. 3. n. 1. *e*) Auctar. de S. E. n. 369. *f*) n. 122. 3. v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. II. p. 168. n. 2302. *g*) v. Jo. Albert. Fabr. Bibl. Latin. edit. 1712. p. 737. *h*] v. FABRICIVS 1. c.

A. C. MCXXCII. minus quam eruditis & doctis; exstat manuscriptus in bibliotheca publica academiae Cantabrigiensis n. 122. *i*) Incipit *Dogmata discutiens veterum*. *k*) Andreas RIVINVS Eutheticon sive Nutheticon cum animadvers. suis recudi jussit. *l*)

III. De *membris conspirantibus* carmen Lib. I. Initio: *Concilium celebrant humani. m*) Recudi illud jussit cum suis animadversionibus Andr. RIVINVS. *n*)

IV. Diversi generis *carmina* Lib. I. *o*)

V. Tribuitur & Joanni nostro Nigelli speculum stultorum in Thomae SMITHI Catalogo bibliothecae Cottonianae, *p*) ubi ita legitur adductum: Speculum stultorum: libellus compositus a Joanne Sarisberiensi, S. Theologiae Doctore eximio, ad Willhelmum, de ratione Nigellum cum praefatione & vindicatione tituli, qui quibusdam videbatur esse ridiculus.

LXX.

GODEFRIDVS.

MCXXCVI. Viterbiensis presbyter, *a*) Conradi III. Frederici I. & Henrici VI. Imperatorum Capellanus ac Notarius. *b*) Claruit sub Frederi-

i] v. Catalogos l. c. p. 167. *k*] v. Jo. BALEVS Script. Britann. Cent. 3. n. 1. *l*) v. FABRICIVS l. c. p. 720. *m*] v. BALEVS l. c. *n*] v. FABRICIVS l. c. *o*] v. BALEVS l. c. *p*] p. 118. Vespasianus E. XII. 3.

LXX. *a*] v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 402. *b*] Aub. MIRAEI Auctar. de S. E. n. 378.

derico Imperatore primo, & Henrico ejus filio A. MCLXXXV. c) Circa quod tempus definit ejus Chronicon. Obiit Ao. MCXXCVI. d) A. C. MCXXCVI

Scripsit I. *Pantheon* sive *Chronicon* partim soluto partim ligato stylo, quod exstat in Jo. PISTORII Germanicorum scriptorum Tom. II. Hanoviae 1613. p. 1.

II. Tractatus varii partim prosa partim carmine, exstant manuscripti inter Codices quos Gv. LAVDVS bibliothecae Bodlejanae donavit H. n. 33. Tr. 1. Inter Codices bibliothecae Bodlejanae n. 1296. e)

III. De genealogia B. Virginis & Elisabethae, & de nominibus, ortu, & actibus Patrum principalium novi Testamenti puta S. Joannis Baptistae Apostolorum, &c. partim prosa, partim versibus, per GODOFRIDVM Viteribiensem. Exstat manuscriptum in Bibliotheca Cottoniana Titus D. III. 10. f)

LXXI.

SAXO.

Sialandicus. Grammaticus dictus. a) Historiam suam perduxit usque ad A. MCXXCVI. b) Claruit A. MCC. c)

Scrip-

c] v. TRITHEMIVS l. c. d] v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 593. e] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae p. 70. f) Thomae SMITHI Catalogum p. 128.

LXXI. a) v. Aub. MIRAEI Auctar de S. E. n. 398. b) v. Gv. CAVE de S. E. p. 594. ed. Genev. c] v. MIRAEVS l. c.

A. C. MCXCVI Scripsit *Historiae Danicae* Libros sexdecim ad Andream in Dania Episcopum, editos primum a Christiano PETRI Parisiis 1514; a Johanne BEBELIO Basileae 1534; a Philippo LONICERIO & Joanne FICHARDO Francofurti 1576; *d*) a Stephano Joanne STEPHANIO Sorae 1644. fol. Inserta illi historiae sunt *carmina* plura varii metri & elegantia & ingeniosa.

LXXII.

ALDREMANNVS.

MCXC. Londinensis. Claruit A. C. MCXC. Versificator elegans, qui magis sensum, quam verba curabat, scripsit *Carminum* lib. 1. V. GYRALDVM de Poet. *a*)

LXXIII.

BALDWINVS.

Devonius, tenui loco Excestriae natus *a*) In ipsa civitate Oxoniensi natum vult Chrysostomus HENRIQVEZ. *b*) Scholarum rector primum, tum postea archidiaconus. Praeterea Cisterciensis, monachus & Abbas Fodiensis coenobii. Fuit deinde Wigorniensis praesul, &, mortuo Ricardo, Cantuariorum archiepiscopus, ac totius Angliae primas. Obiit A. MCXC. *c*) Tyri atque

d) v. CAVE l. c.

LXXII. *a*) v. Christoph HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 102. b.

LXXIII. *a*) Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 27. *b*) in Phoenice reviviscente p. 15. *c*) v. BALEVS l. c.

que ibi humatus, *d)* aut A. MCXCIII. referente Jo. PITSEO, *e)* & Chrysostomo HENRIQVEZ. *f)* Annum MCXCI, aut MCXCII. habet GV. CAVEVS. *g)* A. C. MCXC.

Scripsit I. Carmen *devotionis* Lib. I. *h)*

II. Exstat Aldelmus Baldwinus Anglus in Pentateuchum & alios libros metrice; manuscriptus in Collegio S. Trinitatis apud Cantabrigiam n. 7. *i)*

LXXIV.

HENRICVS.

Svinesius. Ordinis S. Benedicti monachus & tandem Glasconiensis Abbas. Claruit A. MCXC. Latini sermonis elegantiam oratione tum soluta, tum constructa accurate calluit, & stylo exercuit. Ex multis tamen quae & oratorio stylo scripsit & poetico nullum titulum praeter Diversi generis *poemata* Librum unum apud scriptores invenit Jo. PITSEVS. *a)*

LXXV.

RICARDVS.

Praemonstratensium canonicorum abbas. Claruit A. MCXC. *a)*

Ff Scri-

d) v. Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 394. a. *e)* de illustr. Angl. Scriptor. n. 270. *f)* l. c. p. 26. *g)* de S. E. p. m. 599. *h)* v. BALEVS l. c. *i)* v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. II. p. 99. n. 448.

LXXIV. *a)* de illustr. Angl. Scriptor n. 267.

LXXV. *a)* v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 34.

A. C. MCXC. Scripsit I. De *mysteriis sacrorum* Lib. I. Initio: *Scribere proposui quae mystica. b)* Versum hujus scripti barbarum habet BALEVS. *c)* Puto idem esse scriptum quod Hildeberto forte rectius tribuitur, & de quo diximus in Hildeberto. Interim inter manuscriptos codices occurrunt RICARDI Praemonstratensis carmina in Missam. *d)*

II. Alia tam prosa quam *carmine. e)*

LXXVI.

CONRADVS.

Monachus Hirsaugiensis coenobii in confinibus Svevorum ordinis S. Benedicti Spirensis dioecesis. Claruit sub Conrado Imperatore tertio A. MCXC. Poeta insignis judice TRITHEMIO. Scripsit de *laudibus S. Benedicti* metrice lib. I. Initio: *Luce velut solem.* v. Jo. TRITHEMIVS *de Scriptor. Eccles. n. CCCXXXIV.*

LXXVII.

HENRICVS.

MCXCII. Septimellensis ex Etruria oriundus, pago quodam agri Florentini qui septimo ab urbe Florentia lapide Lucam euntibus occurrit, idquod in exemplo Elegiae manuscripto notaverat Marqv. GVDIVS. Alias Samariensis vulgo Henricus Pauper appellatur in Codice quodam manuscripto biblio-

b) v. BALEVS l. c. *c)* l. c. *d)* v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae Vol. I. P. II. p. 87. n. 45. *e)* v. BALEVS l. c.

bliothecae Paulinae academiae Lipsiensis. *a*) Florentinus dicitur in glossa manuscripta Codicis Helmstadiensis. Genus suum agreste esse & tenue ipse fatetur auctor. *b*) Studiis operam dedit Bononiae. *c*) Adeo pauper fuisse proditur, ut cum papyrus deesset, versus suos in veteri & attrito pellitio describere cogeretur. *d*) Fuit poeta seculi XIII. ut vult Christianus DAVMIVS. *e*) Scripsit Carmen, cujus mentio fiet A. MCXCI. aut MCXCII. quod ex libri II. versibus 61. 62. 63. 64. patet. A. enim MCXCIII. Henricus VI. Siciliam omnem expugnavit, cum antea idem infeliciter tentasset, quam adversam expeditionem innuit Auctor. Meminit etiam *f*) tanquam rei noviter gestae captivitatis a Richardo Angliae Rege Ao. MCXCII. perpessae.

A. C. MCXCII.

Scripsit Elegiam de *diversitate fortunae & philosophiae consolatione*, ut inscribitur in Codice MS bibliothecae Paulinae academiae Lipsiensis. *g*) Gavisus antea summa felicitate, & postea ad summam inopiam redactus carmen hoc composuit. *h*) Scripsit

Ff 2 hunc

LXXVII. *a*) v. Joach. FELLERI Catalogum p. 289. n. 9. *b*) v. HENRICI Elegia Lib. II. v. 205. *c*) v. HENRICVS l. c. Lib. III. v. 71. *d*) v. Mich. NEANDRI Ethice vetus & sapiens ed. Lipf. 1590. P. III. p. 259. *e*) epist. ad Joannem Gebhardum in epistolis philologico-criticis ed. Chemnicii 1709. p. 184. *f*) Elegiae Lib. III. v. 164. *g*) v. FELLERVS l. c. *h*) v. Glosfa MS. Codicis Helmstadiensis.

A. C. MCXCII. hunc librum ad Episcopum Florentinum. *i*) Mille versus habet Elegia. *k*) Dividitur carmen in quatuor libros. In primo queritur Henricus de sua miseria & adversitatibus hujus mundi. In tertio introducit philosophiam ipsum acriter reprehendentem. In quarto eandem ipsum consolantem. *l*) Evulgavit Opus hoc Christianus DAVMIVS *m*) ex MSto Codice bibliothecae Lipsiensis, quae tamen dimidiam solum ejus partem suppeditaverat; *n*) & ex membranis Florentinis. *o*) Forte & usus est Marq. Gudii manuscripto. *p*) Excusa est editio Daumiana A. 1684. aut postea. *q*) Caruerat editor exemplari MSto Equitis Lucensis Marii Florentinii, cujus Manuscriptum cum nonnullis obscuris in excuso locis contulit Barthol. Beverinus, & ad Daumium misit. *r*) Caruit & codice quodam MSto Pataviensi. *s*) Notas se textui additurum promisit Christianus DAVMIVS. *t*) Exstat aloqui cum commento manuscripto in bibliotheca Academiae Lipsiensis. *u*)

Recepi in me novam Henrici Septimellensis editionem in oratione de ficta medii aevi

i) v. Glossa MS. cit. *k*) v. Glossa cit. & HENRICVS Eleg. Lib. IV. v. 245. *l*) v. Glossa cit. *m*) v. DAVMII epistolas philologico criticas p. 163. 164. *n*) v. DAVMIVS l. c. p. 178. *o*) vid. DAVMIVS l. c. p. 184. *p* v. DAVMIVS l. c. p. 178. *q*) v. DAVMIVS l. c. p. 257. *r*) v. DAVMIVS l. c. p. 265. *s*) v. DAVMIVS p. 163. *t*) l. c. *u*) v. FELLERI Catalog. p. 289. n. 9.

aevi barbariae, ignorans tum typis jam esse a Daumio vulgatum. Quamvis vero post-ea de editione Daumiana certior fuerim factus; tamen quoniam & rarior occurrit & forte minus nostra correcta est, in proposito persistam, daboque carmen integrum in adpendice Sect. IV.

A. C. MCXCII.

Adhibui ejus rei gratia duos codices, quorum prior in Helmstadiensi Academica bibliotheca antiquiori, posterior in Illustri Ducali Gvelpherbytana, inquam ex Marquardi Gudii penu delatus est, servatur. Ex his posterior Codex variorum aliorum Codicum manuscriptorum, ad quae correctus est, vicem praestat.

SECTIO IV.

HENRICI SEPTIMELLENSIS.

ELEGIA.

DE

DIVERSITATE FORTVNAE ET PHILOSOPHIAE CONSOLATIONE.

LIBER I.

Quomodo sola sedet probitas? flet, & ingemit aleph, x)
Facta velut vidua, quae prius uxor erat.

 Cui

x) Aleph est prima litera sono suo gementem referens.

A. C. MCXCII.

Cui de te, fortuna, querar? cui? Nescio. Quare
Perfida me cogis turpia probra pati?
Gentibus opprobrium sum, crebraque fabula vulgi.
Dedecus agnoscit tota platea meum.
Me digito monstrant. Subsannant dentibus omnes.
Ut monstrum monstror dedecorosus ego.
Mordeor opprobriis. De me mala cantica cantat
Vulgus, & horrendus sum sibi y) *psalmus ego.*
Fama per antiphrasin cantat, multumque cachinnum,
De me ludificans impia turba movet.
Concutit a tergo mihi multa ciconia rostrum.
Hic aures asini fingit, & ille canem.
Turba molendini; Grex furni; Concio templi,
In mea foecundis vocibus acta sonant.
Si me commendat Naso; si musa Maronis;
Si tuba Lucani, vix bona fama foret.
Quem semel horrendis maculis infamia nigrat
Ad bene tergendum multa laborat aqua.
Fata Neronizant z) *in me. Mihi triste prophetant*
Astra poli. Mihi dat tristia signa polus.
O dolor! o pudor! o gravitas! o tristia fata!
Sum

y) pro *ipsi*. Frequens scilicet in scriptoribus medii aevi usus est pronominis reciproci. z) crudeliter insurgunt.

Sum miser & nulli sum miserendus ego. A. C. MCXCII.
O bona prosperitas ubi nunc es? Nunc mea versa est
In luctum cithara. Fit lacrymosa lyra
O mala dulcedo, subito quae sumta venenas,
Quae nunc compensas mellea felle gravi.
O felix, qui non est usus prosperitate.
Nam venit ex sola prosperitate dolor.
Non sine felle suo dulcet fortuna, nec albet
Absque nigredine. Nec mons sine valle fuit
Cui multum mellis multum dedit ipsa veneni.
Mel vomuit primum felleus ipse sapor.
Ut gravius cadit hic, quem format forma gigantis,
Quam nanus, cujus parvula forma sedet
Ut plumbum gravius pluma, paleaque lapillus:
Sic gravius cadit hic qui bona multa tulit.
Hinc ego, qui fueram satur omni prosperitate,
Hoc verum fateor omnibus esse modis.
Numinis ambiguos vultus aa) *deprendo. Novercam*
Sentio fortunam, quae modo mater erat.
Sum miser, & miseri nullus miserans miseretur.
In pejus veniunt omnia fata mihi.
Temperat assidue pro me fortuna venenum,
Quo sitit ab) *illa caput mortificare meum.*
Nil agit infelix, Perii. Nequit ergo nocere
Amplius. Extincto vulnera nulla nocent.

aa) Fortunae bini sunt vultus, prosper & adversus.
ab) desiderat.

A. C. MCXCII. *Heu quid agam! quid agam? Plorabo. Sufficit istud?*
Non: Quia fata mihi deteriora parant.
Quid tibi magne tuli? Quid? Jupiter? Unde nocendi
Ista sitis? Coelo fulmina nulla tuli.
Nec petii thalamos Junonis, nec volui. Nec
Saeva giganteis fratribus arma dedi.
Cur mihi saeve noces? Cur? Cur? Dic, Nescio. Nescis.
Ergo quid innocuo Jupiter alte noces?
Hic nimis insanum redolet. Caret & Salomone, ac)
Qui nocet innocuo quique nocere cupit.
Nam nimis iratus, nimis ille superbus, & ultor,
Qui ferit insontem, crimine dante locum.
Quid me persequeris? O quam victoria parva ad)
Est: miserum multis laedere posse malis!
Desine. Quid mirum, Davum ae) *si vincat Achilles?*
Et si Tersitem conterat Hector equo.
Nam quoties miserum probus expugnare laborat
Se misero similem nititur esse probus.
Ad lacrymas redeo, quarum mihi copia, quarum
Excursus salis potibus ora rigant.

Est

ac) Salomon pro *sapientia* *ad*) MS Helmstad. *prava* *ae*) MS. H. *Darium*. Darius dicitur fuisse in bello Trojano nullius reputationis quia ad pugnandum non valuit, & Achilles fortis & magnae reputationis. Ita Glossa MS. Cod. Helmstad.

A. C. MCXCII.

Est cibus anxietas; lacrymae sunt pocula; poena
Panis; Vina dolor; est mihi vita mori.
Quod patior pallor loquitur, maciesq; figurat,
Indicat exsangvis turpiter alba cutis.
Nam facies habitum mentis studiumq; fatetur,
Mensque quod intus agit nunciat illa foris.
Internique status liber est, & pagina, vultus.
Exterior macies intus amara legit. af)
Heu miser, heu coecus, heu demens. Semina mundi
Iratos animos in mea fata trahunt.
Est mihi terra nocens, ignis gravis, unda nociva.
Aer tristitia perfidiore nocet.
Sic mihi septenis nocet impia turba planetis.
Qqilibet in nostra morte planeta furit.
Saturnus falcem; Fulmen fert Jupiter; Arma
Mars; Sol Fervorem; Dira venena Venus;
Mercurius virgam; cupidas fert luna sagittas.
Septem septena concitat arma cohors
Quo fugiam? vel quid faciam? Mors undique claudit,
Ne fugiam, cunctas imperiosa vias.
Vae mihi! vae misero! vae prosperitate carenti!
Vae cui scire datur, quicquid in orbe nocet!
Ex quo prima parens vetito ag) *jejunia fregit,*
Nullus in hoc misero tam miser orbe fuit.

af) ostendit ag) pomo.

A. C. MCXCII.

Nec Tityus ah) *lacerus*, ai) *refugis nec Tantalus undis*,
Nec male qui rexit lora paterna puer. ak)
Orbatus Niobes; Job vermes; sibila al) *Cadmi;*
Haec collecta am) *mihi prosperitate vigent.*
Ergo quis infelix patitur pejora? Quis ille
Tristanus, an) *qui me tristia plura tulit.*
Obruor oceano, saevisque reverberor undis.
Nesciat hinc reditum mersa carina suum.
Decidit in cautes incauta carina. Procellas
Sustinet innumeras invidiosa ratis.
Me si tanta pati natura volebat amara,
Ponere debuerat perfidiore ao) *loco.*
Aut gelida Sithia nivium, ap) *vel solis in ortu,*
Aut ubi soligeris occidit aq) *ardor equis.*
Aut ubi perfidior quadrangulus orbis habetur,
Vel quo perpetuum torrida Zona calet.
Aut aliquo peiore loco, qui gente vacaret,
Quo minus opprobrii cognita fama foret.
Dulcius est miseris aliena vivere terra,
Quam propria male, qua singula probra patent.
Malo meum sciri longinquis dedecus Indis,
Quam quos vicinos efficit ipse locus.

Hic

ab) Tityus, filius Jovis ex Elura, ab Apolline sagittis confectus cujus cor vultures & apud inferos depascere non desistunt. *ai*) laceratus. *ak*) Phaëton. *al*) serpentes. *am*) MS. Helmst. *collata* i. e. comparata *an*) Tristianus fuit quidam miles. qui multa mala sustinuit. Ita Glossa MS. Cod. Helmst. ad h. l. *ao*) pejore. — *ap*) Scythia terra nivium — *aq*) MS. Helmst. *Concidit.*

Hic inter notos socios miser, inter amicos, A. C.
Quod nugor, querula fertilitate premor. MCXCII.
Omnibus invideo melioribus. Invida semper
Mens tantum rodi pro meliore solet.
Quot sub sole vigent, fateor tot me meliores,
Sim licet Arturus, ar) *qualis habebor ero.*
Omnibus invideo, nullus mihi. Mens dolet hinc, quod
Reciproca caret hic transitione dolor.
Nam caret invidia miser, immo miserrimus ille
Qui nimis omnimoda prosperitate caret.
Quid sim? quid fuerim? cujas? ubi? quis vocer? unde
Natus? homo vel humus? nescio montis inops.
Me domini, socii, noti, quod magis est, & amici,
Proh! scelus, in medio deseruere mari.
Dum Zephyrus flabat multis sociabar amicis:
Nunc omnes aquilo turbine flante fugat.
Ut philomela canens frondes sonitumq; canorum,
Et nemus & silvas frigore tacta fugit.
Sic hyemis casus horrendaque nubila vitans
Omnis in adversis rebus amicus abest.
Delicias veris sequitur, sed tempora brumae
Deserit; ablato remige falsus amor.

Vul-

ar) Ad haec Glossa MS. Codicis Helmstadiensis: *Arturus dicitur fuisse Britanniae multum probus & honorandus, qui iniens certamen cum quadam bellua perdidit milites suos, tandem interfecit eandem belluam, nec tamen domi revertebatur, etiam postquam fuit mortuus, unde adhuc a Britannis exspectatur ut veniat. Vult ergo Hinnius quod si esset filius Arturi, tunc esset satis despectus.*

A. C. MCXCII.

Vultur edax, corvusque niger, praesagaque as) *cornix,*
Ventris ad ingluviem semper adesse parant.
Leccatrix at) *mel; musca, lupusque cadavera; sic nunc* au)
Praedam, non homines, pens parat ista sequi.
Vilis amicitiae species, quam ax) *qualibet aura*
Quam variis variat fluctibus orba ay) *dea.*
Si tales olim Eurialus Nisusque fuissent,
Non durasset eis ille perennis amor.
Verus amor miserum non dedignatur amicum:
Vera fides tantum nescit amoena sequi.
Participat flores, & grandem grandinis iram
In concussa fero turbine vera fides.
Taliter unanimes loquitur scriptura sodales,
Quos strinxit vero vimine verus amor.
Praevalet hoc solo mala sors, quod monstrat amicos.
Qui bene qui male sit monstrat, vtramque fidem.
Vt fornax aurum; mare navem; mucro catenas:
Sic gravior corda casus amica probat.
Nam citius sociis sociabitur, unica Phoenix,
Atque lupi citius pace fruentur ovis.
Et prius Arturus veniet vetus ille Britannus, az)

Quam

as) astuta. *at*) apis. *au*) MS. Helmst. *Leccatrix quaerit mel musca lupusque cadaver.* *ax*) interjectio. *ay*) coeca fortuna *az*) MS. Helmst. *Britannis.*

Quam ferat adversis falsus amicus opem. A. C.
Job collata meis angustia vincitur, inde MCXCII.
Quod conjux fuit, & ternus amicus ei.
Ast ergo desertus non illam cerno, nec illos.
Me praeter nihilum constat habere nihil.
Si Codrus foret hic essem nunc codrior illo:
Nam nihil hic habuit. Ast ego plura nihil.
Tot mea sunt, quod non sine me regina jaceret:
Si foret hoc verum pauper ubique jacet.
Temporibus cunctis jejunus prosperitatis
Morte minante nimis, asperiora gemo.
Ver dedit indicium; nulla sed mihi contulit aestas;
Nutrit & autumnus; frigida pascit hyems.
Nocte dieque malum me scyphis potat amarum,
Ut vigeant in me gaudia nulla mei.
Luce queror; lacrimas fundo; suspiria ructo;
Scindo genas; plango pectora; rumpo comas.
Colloquium turbae tamen est solatia luce:
Et minuit poenas lectio crebra meas.
Nocturna longe minor est angustia lucis,
Quae mea non minimo corda dolore ligat.
Nocte furit furiis nimium furor impius in me, ba)
Qui mea majori vulnere corda voret.
Nocte gemo, gemino gemitus, cumulusque dolorum
Crescit, corque coquit crebra gehenna meum.
Vae mihi, sermo meus mea fabula crebra dolenti,

Dum

ba) MS. H. *immo.*

A. C. *Dum tali mecum voce dolenda loquor.*
MCXCII. *Saeuit, & innumeris cor lanceat* bb) *ira sagittis,*
Poenarumque fero turbine turba furit.
Volvor & evolvor, lectus bene mollis acutis
Urticat spinis tristia membra meis.
Nunc nimis est altum, nimium nunc decidit unquam
Pulvinar, medium nescit habere modum.
Nunc caput inclino, nunc elevo, parte sinistra
Nunc ruo, nunc dextra: nunc cado, nuncque levor,
Nunc hac, nunc illac, nunc sursum, nunc rotor infra.
Et modo volvo caput, qua mihi parte pedes.
Non ita stare queo, surgo, lectumque revolvo.
Sic modo volvo pedes qua mihi parte caput.
Non sic esse bc) *queo, propero, maledico clientem*
Quod male cum lecto me facit esse meo.
Vocibus iratis insontem clamo ministrum:
Huc miser Hugo veni! huc maledicte veni!
Quid facis? Hugo jaces? Lectus meus iste quid hoc est,
Quod male cottidie sternitur? unde locus? bd)
Tunc ipsum colaphis & pugnis verbero diris, be)
Et sic quod patior verbere vendo malum.
Voluit & evoluit, plumasque reverberat ulnis,
Et modo quae tulerat vindicat acta puer.
Tunc iterum jaceo. Dormire puto. Nihil est quod
Uno momento firmiter esse queam. Sic

bb] MS. H. *lacerat.* *bc*] MS H. *ita stare.* *bd*] causa, ratio. *be*] MS. Helmst. duris.

Sic solet arboreas, boreas evellere bf) *frondes;* A. C.
Sic rota mortales; sic aqua saeva rotam. MCXCII.
Nunc calor ignitus; nunc frigus membra gelatum;
Nunc hostilis eis sudor aquosus habet.
Tunc gemo. Tunc oculi lacrimas sua pocula potant.
Immo vomunt gemino fonte rigante genas.
Si sopor irrepsit, quod rarum, somnia ludunt
Multimodis animos motibus aegra meos
Mergor in Oceano, tenuem taxillor bg) *ad assem.*
Armatos video currere saepe deos.
Flumina parva fluunt, aret mare, corruit athlas,
Et geminas fortes bh) *concutit orbis ales*
Sum velut implumis, quem rodit in ilice cadmus, bi)
Quae diro matrem carmine clamat avis.
Sum velut esuriens, qui somniat aurea tecta,
Usibus & vestes pauper habere suis.
Sum velut exspectans properantem rusticus aminem,
Qui cupit excursis pergere siccus aquis. bk)
Sum velut elusus quem detinet alea lusor,
Qui cum perdiderit perdere plura parat.
Sum velut insanus, qui cum plus laeditur, hoc plus
Fustibus & jactu liberiore furit.
Ah nimis infelix, qui sustinet innumeranda,
Qui patitur numeris omnia bl) *plura suis.*

Tot

bf) MS. H. *evolvere.* *bg*) taxor, aestimor. *bh*) MS. Helmst. *fortis.* *bi*) serpens. *bk*) Rusticus aliquis veniens ad magnum fluvium exspectare volebat donec defluente amne sicco pede transire posset. *bl*) MS. H. *Crimina.*

A. C. MCXCII.

Tot mala, tot poenas patior, quod si quis arenam
Conferat in numero, cedat arena meis.
Pagina sit coelum; sint frondes scriba; sit unda
Incaustum: mala non nostra referre queant.
Tam gravibus laedor, quod non peiora timesco,
Qui summe miser est plus nequit esse miser.
Sit maledicta dies, in qua concepit, & in qua
Me mater peperit, sit maledicta dies,
Sit maledicta dies, qua suxi pectus, & in qua
In cunis vagii sit maledicta dies.
Sit maledicta dies vitae de ventre sepulcro
Me transmutasset o Deus illa dies.
Cum dabat ubera mater, ne mala tanta viderem
Debuerat jugulis praesecuisse caput.
Mortua nam melius abscondere membra sepulchro,
Quam vivendo pati deteriora bm) *nece*
Omnia conjurant in me. Pater alme misertus
Succurras misero, spes mea, summe pater.
Omnia conjurant in me tu Kyrieleison.
Succurras misero summe creator, ymas.

LIBER II.

Finitur primus liber incipit hicque secundus.
Plange miser. Palmas, Henrice miserrime, plange.

Et

bm] MS. H. *deteriore*. *bn*] Quid *ymas* sibi velit non apparet. Deest integrum distichon in Codice Gvelpherbytano, nec puto Henrici esse. Stylus non solum repugnat sed etiam numerus versuum quorum 250 quemque librum absolvunt. *bo*] fortuna.

A. C. MCXCII.

Et caput, & dura pectora, plange miser.
Me sic privignum Ramnusia bo) *dira noverca*
Ardet in horrendis perpetuare malis.
Est fortuna mihi serpente Neronior bp) *omni.*
Nam serpens fugit. At saepius illa fugat.
Quando mihi tribuet sors prospera prosperitatem?
Non hodie, nec cras, quod puto, forsan heri. bq)
Cum me blandifero respexerit alea vultu,
Arne br) *retro properas* bs) *fonte recurre tuo.*
Quam male fructificat, quae nunquam floruit arbor.
Spes quoque messis abest, cum male germen obit.
O pudor! o timor! o dolor! o mala taedia vitae!
O comes assiduus, plusque furore furor!
Quid faciam? Vos hoc mea dicite turba malorum:
Nam vos auxilium consiliumque meum.
O Deus! o quare subito fortuna rotatu
Cuncta molendinat bt) *mobiliore rota?*
Sors mala, sors pejor, sors pessima, sorsque maligna
Facturam bu) *turpi proteat* bx) *arte suam.*
O pater! hanc animam, misera quam carne recludis,

bo) fortuna. bp) saevior. bq) ironia. br) Arnus est fluvius juxta Florentiam curvis ambagibus defluens. bs) MS. Helmst. *properans* bt) volvit. bu) creaturam. bx) mutat

A. C. MCXCII.

Hanc lacrimis plenam suscipe; redde polo.
Alme parens animam, quam paenae turma flagellat,
Suscipe, quam Stygiis occat Erinnis equis.
Quam ferit Alecto, quam Thesiphoneque fatigat,
Cui fortuna nocet, quamue Megaera ferit.
Ergo pium pietas te reddat, ut impia cesset
Allecto, miserum quae lacerare cupit.
Tu quoque vesani promtissima causa doloris
Ausculta, & sceleris perfida siste rotam.
Verberibus praeceps diris fortuna quid hoc est,
Quod caput affligis insidiosa meum?
Quo rapis, o fera! me? Croesum facis impia Codrum;
Nestora by) *Tersitem,* bz) *turpius ausa nefas.*
Numquid ego Scarioth? ca) *Numquid sum Pontius? unde*
Tam graviter merui tanta flagella pati?
Stulta quid insanis? caput hoc, caput hoc quid acerbas? cb)
Pone modum sceleri, perfida. Pone modum.
Deficiunt alii? Me solum sola fatigas.
Sed videas quid agas, ultio raro perit.
Prospice ne tua te paenarum turba sagittet:
Nam ferit auctorem cc) *saepe sagitta suum.*
Heu quid agis? quid agis? quid me quid perfida perdis?

Pone

by) MS. Helmst. *Nestore* bz) ex prudente reddis me stultum. *ca)* Judas *cb)* MS. H. *Stulta quid insanis caput hoc quid poenis acerbas.* *cc)* MS. H. *actorem.*

Pone modum sceleri perfida. Pone modum. A. C.
Dic mihi quid feci. Responde lingua dolosa. MCXCII.
Responde per eum, qui super astra sedet.
Si nobis vesana tui si copia detur,
Dilacerata feris turpiter esca fores.
Quis furor? Unde furis? Quid me furiosa lacessis?
Pone modum sceleri perfida. Pone modum.
Talibus orba suas dictis dea praebuit aures.
Haec ait, & seleris circinat cd) *ipsa rotam:*
Quid mea mordaci laceras vaga fata Camaena?
Quem fore plus misero plusque dolente ce) *dedi.*
Nonne meo mundi clauduntur regno pugillo?
Nonne meum regnum climata cuncta tremunt? cf)
Graecus & Ebraeus: & Barbarus; atq; Latinus:
Me timet; exorat; me veneratur; amat.
Nonne potestates mundi, mundique minores,
Imperio cogo subdere colla meo?
Nuper Alemannus cg) *siculam delatus in oram*
Ludendo ch) *Fericam* ci) *perdidit ipse suam.*
Perdidit hic equites, rochos, ck) *peditesque, bovesque.* cl)

cd] volvit *ce*) magis quam doles. *cf*] timent. *cg*] Henricus VI. Friderici I. Imperatoris filius A. MCXCI. infelicem in Apuliam expeditionem suscepit adversus Tancredum Siciliae usurpatorem. *ch*] pugnando. *ci*) MS. H. *Pherisam*. Denotat uxorem Henrici Constantiam, quam Tancredus cepit. *ck*] Vocabulum ex terminis technicis ludi scacchici, innuitque hic loci procul dubio duces belli. *cl*] MS. Gvelpherb. *minores*.

A. C. MCXCII.

Perdidit & calphos Vix bene tutus abit.
Meque Soladinus, cm) *nimium vexilla salutis*
Expugnans, hostem sentiet cn) *esse suam.* co)
Quid veteres referam, quorum fert fama ruinam?
Mater Pompejo deinde noverca fui.
Verba sic Dario, post verbera; mellea Cyro,
Fellea post; nutrix ingeniosa dedi,
Tu quem Fama silet, quem noscit dedecus, iram
Opprobriis laceras opprobriose meam.
Quidve minas cp) *agitas? Reus est pro crimine laesae*
Majestatis, & hoc tota propago luet.
Prospice quid facias, nondum perit omne venenum.
Et mea vis nondum desinit esse mea.
Quae pejora potes meretrix fortuna, noverca
Pessima, Medea dirior, hydra ferox?
Ad nihilum veni. cq) *Restans nunc* cr) *spiritus ossa*
Non habet, in quo nil haec tua probra valent.
Morte nocere putas? Foret haec mihi causa salutis.
Dupliciter mors est, morte carere mihi.
Quam laetus, quamcumque Deus donaverit horam,
Suscipiam. Post hanc stercus in ore tuo.

Quid

cm] Saladinus A. MCXXCVII. Hierosolymam & Palaestinam occupavit. cn] MS. H. *senserat.* co] MS. H. *suum.* cp] MS. H. *Quid me minis* cq] MS. Helmst. *eveni.* cr] MS. H. *Restat nec.*

Quid toties varias sumis furiosa figuras? A. C.
Nunc alacris rides: nunc lacrymosa gemis. MCXCII.
Aurea nunc, nuuc sordida: nunc nigra, nunc rubicunda:
Florida nuuc, nunc es sordida facta luto.
Proteus esve, vagusque. Movet tua viscera ventus.
Vel tua diabolus viscera creba movet.
Semper es inconstans, vaga, mobilis, aspera, coeca,
Instabilis, levior, perfida, surda, fera.
Tunc ea subridens: O quanto pulvere noctis.
Humanae mentis lumina coeca latent. cs)
Numquid obaudisti: sermones ponderet unus,
Quisquis ct) *suos sapiens, cogitet ante loqui* cu)
Legibus indictis utor. Si legibus: Ergo.
Justis. Si justis: jure. Fit ergo bene.
Nonne sua licito sic quilibet utitur arte.
Quod sibi sors dederit utitur omnis homo.
Miles equis; piscator aquis; & clericus hymnis;
Nauta fretis; pugiles marte; poeta metris.
Rusticus asper arat; numerat mercator avarus;
Virgo legit flores; stultus amator amat.
Ast ego, quae dea sum, qua nulla potentior orbe,
Quem ligat oceani circulus orbe suo.
Nonne meam licite, stultissime, prosequar artem?

cs) MS. Helmst. *manent* ct) Unusquisquis conjungenda ex utroque versu. cu) antequam loquatur.

A. C. *Sic opus est, ut te praecipitando rotem.*
MCXCII. *Ergo vide quid agas. Sapiens deliberat ante*
Quam faciat. Sic tu praemeditare miser.
Ah genus humanum mea quantis asperat acta
Morsibus, atque meum dentibus occat opus.
Si sibi cx) *divitias digitis porrexero laxis*
Laudibus extollar Imperialis ego.
Tunc ego, summa parens, & tunc regina verenda.
Tunc dea summa; deo praeferor ipsa Jovi.
Sed si forte meam retinentem clausero dextram,
Morsibus & stimulis mordeor ipsa feris.
Tunc ego periura, cy) *tunc turpis adultera dicor.*
Tuncque sacerdotem me vitiasse ferunt.
Tu modo sed quare me dentibus asper acutis
Infelix laceras, colloquiisque tuis;
Arbitrio loqueris: nam juris pondus abhorres,
Et dedignaris de ratione loqui.
Sed docet injustam causam partemque tueri,
Qui solis probris certat iniqua loqui.
Sic solet ignarus, cum desunt verba, sophista
Garrulus, ut videat voce tonare sui.
Sic quoque, cum desunt tibi jura, recurris ad ipsam,
Quam bene novisti, garrulitatis opem.
Ergo si qua tuis, quod non puto, mentibus haerent
Justa, refer: vel tu, quod magis oro, sile.
Tunc

cx] generi humano. cy] rectius *perjurans.*

Tunc ego: Vesanum, meretrix Ramnusia, monstrum! A. C. MCXCII.
Non licet hoc solum verba referre mihi.
Tu facis, & dicis. Laceras me perfida factis.
Improperas cz) *post haec facta nefanda mihi.*
Nunc scio de facto, quod semper culpa redundat
In miserum, qui non unde tuetur habet.
Lis quoties oritur aquilas ac inter olores,
Culpa solet minimis semper iniqua dari.
Sic quoties certant actaeon, da) *rexq; ferarum,*
Pessima qui minor est jura fovere ferunt,
Et quoties rabies saevit Germanica Tuscis,
Opida testantur levia fracta fidem.
Tu quoque me. Sed si vim vi depellere possem,
Vel taceas, tua vel parcior ira for..t.
Cautius ergo tuas satyras, inimica deorum,
Insere vel tibi quae sunt reticenda vide.
Nam male castigat socios, quem crimen eadem
Labe premit pariter, quam removere studet.
Sic Paris Aegidem; Sic Lucius ille Cethegum;
Sic quoque retrogradum mater aquosa db) *suum.*
Non igitur studeas alios damnare, quod in te est:
Ne cadat in barbam paena pudenda tuam.
Nam fatuum nimis est, aliquem damnare seipsum
Quod tibi ne facias, litigiosa, cave.
Tu levis & laeva, tu praeceps, tu furiosa,

cz) objicis. *da*) Cervus in quem Actaeon mutatus. *db*] Alludit ad fabulam de cancri matre filio gressus obliquos objiciente.

A. C. *Tu ratione carens nescis habere modum.*
MCXCII. *Me feris atque furis. Laceras mea membra* dc) *lacessis,*
Et latus, & latum destruis omne meum.
Tunc ea: non unum mecum lucrabere nummum,
Qui dominam quaeris dedecorare tuam.
Namq; suo servus domino luctando repugnans,
Calcitrat in stimulum perfidus ipse suum.
Discant mortales dominos proprios venerari: dd)
Nam qui fraude nocet fraudibus ille perit.
Nunquid Alexander? nunquid tu Caesar es? unde
Tanta superbia, vel tantus inique furor?
Tu quis es? Unde furis Te scimus; Et unde fuisti;
Quae sit origo tui; quive fuere patres.
Te decet horrendis vexare ligonibus arva,
Quod genus agresti postulat arte tuum.
Et quis es? Unde venis? cro cro de) *vesane recede.*
Et geme perpetuum, perpetuumque late.
Quicquid agas, quicquid dicas, quicquid patiaris,
Non facit, ut retrahas, quod mea dextra trahit.
Sic ego primatum, venerandaq; sceptra, tenebo.
Et,

dc) MS. Helmst. *me mene.* dd) MS. H. *vereari.* de) Glossa MSti Helmstadiensis substituit: *reoch, reoch.* Videntur ambo notare exsibilationem.

Et pro velle meo, mel tibi felque dabo. A. C.
Tu formica brevis, mus parvus, gnanus inanis? MCXCII.
Quid mihi tu facias gnane pudende? Nihil.
Nil tua proba, minas, generalis oeconoma rerum,
Curo, sed in cathedra glorior ipse mea.
Nec minus unguipotens df) *volucres; leo papiliones;*
Nec polis dg) *angustum tibur* dh) *avara minus.* di)
Nec minus archivolans dk) *tremulas generosa cicadas;*
Quam tua vaniloqua dl) *verba minasque tremam.* dm)
Quid tua sanna potest. Si quis derisor, & ipse.
Derisus turbis omnibus esse solet.
Nictimine dn) *sonita deridet nocte volucres;*
Nunquid eam lacerat caetera turba die.
Sic qui derident alios ridentur & ipsi.
Nil magis in populis est generale. Nota!
Ergo quiesce miser! miser ergo quiesce quiesce?
Nam leve verba potes ferre, sed acta grave.
Tunc ego: deliris stomachor Ramnusia dictis,
Dum mihi proba tuis objicis orba metris.

df] accipiter vel aquila. dg) Constantinopolis. *dh*] Roma. *di*] Sensus est. Nec minus Constantinopolis Romam curat. Sine metri damno sensus clarior redderetur versum ita struendo: *Nec minus angustum Tibur avara Polis.* *dk*] aquila. *dl*] MS. Helmst. *vaniloquas.* *dm*] Versus integer rectius strueretur hoc modo: *Quam tua verba tremam vaniloquasque minas* *dn*] noctua.

A. C. *Dum mea veriloquis recitas convicia verbis*
MCXCII. *Nil gravius vero saevior ira tenet.*
Non opus est verbis, gladio qui percutit hostem:
Nam satis ad vulnus sufficit ensis atrox.
Improperasne mihi genus? usuraria! monstrum!
Fronte capillata, sed retro rasa caput!
Simia non es. Turpior es. Turpissima rerum
Res es: nescio quid, quam nihil esse velim.
Sim licet agresti tenuique propagine natus,
Non vacat omnimoda nobilitate genus.
Non praesigne genus, nec clarum nomen avorum,
Sed probitas vera nobilitate viget.
In tenui calamo latitat mel saepe suave.
Et modici fontis temperat unda sitim.
Nil tremis. Unde locus: Bucifal do) *saepissime muscis,*
Et formicarum saepe fit esca lupus.
Nil adeo validum, quod non quandoque teratur.
Hoc & ab invalido saepe videre potes.
Vomer humo; lapis unda; pollice gemma; quid ultra?
Saepe quod est solidum frangere molle solet.
Non semper Marium, nec semper saepe rotatum
Voluis Appollonium. Fortior alter erit.
Qui redimens mea probra fero pugnabit agone,
Et tibi forsan atrox auferet ille caput.
Tunc ea: pacificis loquar ex ratione loquelis
Si placet & mecum pacificare velis,
Despicerer nimium, si starem semper eodem
Vel

do) Bucephalus. Hic innuitur bos.

Vel bona, vel mala, vel inter utrumque manens. dp) A. C. MCXCII.
Omne, quod est crebrum, nimio sordescit in usu.
Omne, quod est rarum, carius esse solet.
Pullegio piper est generosum vilius Indis,
Vilior herbicolor cautibus aspis dq) *ibi.*
Carior est grisea gelidis chlamys aspera Gothis
Qua fera carnificum dextera nudat ovem.
Bononiae dr) *claro plus milite clarus habetur*
Clarus, & horrendus marte furente pedes.
Non adeo potes, ipse queri. Tibi saepe benigna,
Et, quamvis nunquam prodiga, larga fui.
Nunc ego sic tibi propono clementior esse,
Si libet & mecum pacificare velis.
Absit iniqua canis, me tecum pacificare.
Sed tibi pacificet soeva Brunellus ds) *iners.*
Nam tibi nulla fides; nullus modus; ordine nullo
Vivis, & est socius pro ratione furor.
Tunc ea: judicio non tecum stare recuso,
Ut videat lex hoc Iustiniana scelus.
Si bene dicis, habes, quod abest, jus, & rationem;
Si male, praeceptis ergo quiesce meis.
Ni melius, quam jura, scias, ignava, rotatus
Staret, quem gyras orbis in orbe tuo.
Sistere judicio furiosae lege vetantur,
Ergo tibi jus, cum sis furiosa, vetat.

Tunc

---

dp. MS.Helmst. *tenens.* *dq*)MS.H.*jaspis.*Rectius quod ad sensum Versus simul ratio haberetur si scripseris: *Cautibu jaspis.* *dr*) Forte *Poloniae.* Glossa marginalis MSti Helmstadiensis alios *Pannoniae* legere monet. *ds*) Asinus à Nigello Wirekero Brunellus dictus.

A. C. MCXCII. 250.

Tunc ea: vade ferox. Hostis meus esse memento:
Tu quoque vade, hostis esse memento mea.

LIBER III.

Finitis binis libris ternum sociemus.
Cum mea lamentans elegiaca dt) *facta referrem,*
Et cum fortunae verba inimica darem.
Ecce nitens proba, quae salomonior du) *est Salomone,*
Ante meum mater lumen amoena stetit.
Quam facies elevat, variat quam forma vicissim,
Nunc coelum, nunc plus, nunc capit illa solum.
Hanc phronesin dictam septena cohors comitatur,
Praebuit officium cuilibet illa suum.
Prima dx) *fovet pueros; alia* dy) *silogizat; amoenat,*
Tertia dz) *colloquiis; perticat illa* ea) *solum;*
Haec abacum monstrat alia ac) *philomenat; & altum*
Erigit ad superos septima ed) *virgo caput.*
His praedicta dea sedit comitata deabus,
Et, quasi compatiens jus patientis, ait:
Quae lethaea tuus potavit pocula sensus?
Quo tua dormitat mens peregrina loco?

Cer-

dt) miserabilia MS. Helmst. *Elegica.* *du*) sapientior *dx*) Grammat. *dy*) Logica. *dz*) Rhetorica *ea*) Geometria *eb*) Arithmetica. *ec*) Musica. *ed*) Astronomia.

Certe caecus es, & tua mens exorbitat idem, ee) A. C. MCXCII.
Tantillum nescis, quod schola docta dedit
Heu quantum pateris. De sola mente dolesco:
Quod tuus hoc peregre tempore sensus abit.
Si foret hic Hypocras, ef) *& tota medela Salerni,*
Morbida non vel sic mens tua sana foret.
Num nequit antiquum medicina repellere morbum,
Quodque diu crevit durat in esse diu.
Heu doleo super hoc, quod mentem perdis, & omni
Brutescis sensu, bestia factus homo.
Quid tibi cum lacrimis? Lacrimarum copia nullum
Participem voti debilis esse facit.
Qui gemit ingeminat sua damna; dolore dolorem
Ampliat; & duplici funere viuus obit.
Quid tibi & injustae fortunae? multaque semper
Passus es opprobrii vincula propter eam.
Vis ipsam non esse vagam? Natura repugnat.
Quae dedit instabilem semper & esse vagam
Seminat in spinis naturae jura retractans.
Garrula divelli rana palude nequit.
Qui cupit auferre naturam seminat herbam,
Cujus in Arturi eg) *tempore fructus erit.*

Te

---

ee) Rectius: *Es certe coecus. Tua mens exorbitat. Idem*
ef) Hippocrates. *eg)* Cum Arthurus in Britanniam redibit, id est nunquam.

A. C. MCXCII.

Te nimis aura rotat, nimiumque moveris amaris,
Et nimium stolidum te facit esse dolor.
Non hominem redolens hominis denigrat honorem,
Qui nequit adversis prospera juncta pati.
Utitur ignare dulci, non usus amaro:
Namque per oppositum noscitur omne bonum.
Disce gravanda pati. Patientia temperat iram.
Et diros eh) *animos mentis oliva domat.*
Nonne recordaris: veluti stimulante tyranno
Moriger innocua Seneca morte perit?
Nonne meus Severinus ei) *inani jure peremptus*
Carcere Papiae non patienda tulit?
Nonne cupidineus metrosus Naso magister
Expulsus patria pauper & exsul obit?
Quid referam multos, quorum sine crimine vita
Verbera fortunae non patienda tulit?
Silua capillorum numeratis cederet illis,
Quos necis immunes inclita vita dedit.
Aspera ferre decet. Maturant aspera mentem,
Et bene matura plenius uua sapit.
Per nimios aestus gelidas transitur ad umbras:
Sicque per oppositum dulcia quaerit homo.
Laurea pro poena, pro morte corona, resultat.
Unde laborat homo, praemiat inde labor.
Quid facis immunde, mundique immunda quid optas?

Im-

eh) MS. Helmst. *duros.* ei) Boëthius.

Immundus mundus quae tibi munda dabit? A. C. MCXCII.
Vivere ſtulte putasne per omnia ſecula? per te ek)
Factus es inſanus credulitate tuq.
Inſani ſane capitis gravitate laborat,
Qui putat hoc mundo vivere poſſe diu.
Senſus abeſt tuus, & tuus intellectus oberrat.
Et tua lethaeis mens peregrinat aquis.
Dic ubi ſunt, quae te docuit Bononia quondam?
Haec, ego, dic, ubi ſunt, quae tibi ſaepe dedi;
Te multum foui, docui te; ſaepe rogavi;
Et mea ſecreta ſaepe videre dedi.
Tu mea vitis eras; tu palmitis umbra nouelli;
Tu fructus validam ſpem mihi ſaepe dabas.
Te raſtris colui, ſepis ac munimine cinxi:
Et lapides ex te, & cuncta nocenda, tuli.
Tempus adeſt fructus: vitis dedit ipſa labruscas
Proque roſa creuit aſpera ſpina mihi.
Heu cadit in ſpinas, quod ego in te ſemino, ſemen;
Et mentem ſpina ſuffocat ipſa tuam.
Quod loquor & moneo, quod ſemino ſuffocat ipſa
Quae male multiplicat ſemen arena ſuum.
Tu nimium tuus es, nimis & tibi credis, inepte,
Et ſolus credis providus eſſe Cato.
Philoſophus nimis es, nimiumque platonior el) *ipſo.*
Ultra philoſophos mens tua ſaepe fluit.

Abs-

---

ek) Italica formula jurandi. MS. Helmſt. *partim.* *el*) inſignior philoſophus ipſo Platone.

A. C. MCXCII.

Absque labore sequi pythagorica cornua cervae em)
Virtutem en) *dextro lumine nemo potest.*
Ast alia furca est facilis descensus averni,
Ut docet archiloqua voce poeta Maro.
Non sine sudore probitatis scanditur arbor:
Nec sine sudore martia palma venit.
Laudo te, sed in hoc non laudo, quod ipsa caduca
Aufugisse citis gressibus orbe gemis.
Proh! dolor! unde doles! proh dolor! unde times? dolor! unde
Ploras? quae tua sunt o miseranda cinis?
Primitus in mundo tecum tua quanta tulisti?
Nudus eras primo, & postea nudus eris.
Tunc ego: mira refers, quid & hoc est vera sophia,
Quod dicis? Nimis est hic mihi sermo gravis.
Quis modo tam mitis, tum dulcis, tamque benignus,
Quem nimis haec ultra non ferat ira modum.
Nunc ego cum videam paleis postponere grana,
Cum superet molles nunc saliunca eo) *rosas;*
Cum fructus hodie ante suos paret edere flores,
Arbor abortivis prodigiosa comis;
Cum, quod grande nefas, tolluntur ad alta nefandi,
Et premitur vita deteriore probus;
Dic mihi: qui mores, quae vita, quis ordo, Neroni

Ur-

em) litera Y. *en)* MS. Helmst. *Virtutum.*

Urbis & urbis opes, imperiumque, dedit? A. C.
Ecce, sed id taceo, multi probitate vetante MCXCII.
Nomen habent, quibus est nominis umbra pudor.
Tunc ea: deciperis, nec te ignorantia juris
Excusat, nimis es, imperiose, rudis.
Quam gravis hic labor, & quam magna industria mentis,
Noscere veraci cognitione probos.
Saepe bonos mendax mentitur opinio pravos
Atque e converso promovet ipsa malos.
Omnis quae niveo volucris plumescit amictu,
Non est si simulet vera columba tamen.
Saepe sub agnina latet hircus pelle lycaon;
Subque Catone pio perfidus ipse Nero.
E contra, bene scis, inter latet hispida mollis
Tegmina sanguineo tincta rubore rosa.
Tamque duces claros Itacum, ep) *prolemque Philippi* eq)
Membra per obscuras littera prisca refert.
Multa vides igitur phaleris circumdata fictis,
Quae se longe aliter, quam videantur, habent.
Injustos habuisse doles fastigia rerum:
Longa tibi status hic causa doloris erit.
Quam sit ad alta trahi miserum mortalibus omen
Nescis. Si scires hoc, siluisse velis.
Promovet injustos fortuna volubilis, ut quos
Scandere praecipites fecit ad ima rotet.

ep] Ulysses dicitur Ithacus. eq] Alexandrum M.

A. C. MCXCII.

Nam graviore ruit turris tumefacta ruina,
Et gravius, pulsat alta cupressus humum.
Mens hominum quantis errorum coeca tenebris
Mergitur, ut reputet sola nefanda bonum.
Non felix, qui non, ubi crescat honore, sed hic qui
Non ubi decrescat quo neque possit habet.
Vae tibi! vae mortale genus! quod semper ad alta
Niteris, vt lapsu perfidiore cadas.
Hic gladios, hic pocula, saevus & hostis & hospes
Temperat interitus dira venena sui.
Aspice cui er) *toties capitolia celsa triumphos*
Obtulerant famulum fata tulisse suum.
Aspice quem es) *Babylon cupido potavit in auro.*
Fataque quam et) *tulerit Caesar acerba suis.*
Nonne ferox Macedo protectus ab hoste tyrannus
Corda venenatus inter amica perit?
Quid Darium referam? Quid Cyrum? quidve Neronem?
Nam tenui semper omine pendet honor.
Ecce modernorum priscis exempla relictis.
Paupertate nihil tutius esse potest.
Unicus ille leo, fidei vigor, vnicus imo
Murus, & hostis erat, eu) *vnicus ille timor.*
Dux ferus & nostrae Cunradus ex) *causa salutis,*

Cur

er) Julio Caesari. *es*) Crassum. *et*) MS. Helmst. *quae*. *eu*) MS. H. *hostilis*. *ex*) Marchio de Monteferrato qui pugnaverat contra Saracenos.

Cur quia magnus erat proditione perit. ey) A. C. MCXCII.
Qui modo regnantes & fortes fregerat arces,
Cui genus & census robora multa dabant:
Nuper idem ez) misero sub paupertatis amictu
Captus & inclusus Anglicus fa) acta luit.
O coecum mortale genus! quid tutius ergo
Paupertate? Fere nil. Nihil absque fece.
Vade per Hispanos. & nigros vade per Indos.
Vade per insidias. Vade per omne nemus.
Vade per hostiles cuneos, turmasque latronum:
Dum modo sis verus tutus egenus eris.
Quid faciet vacuus coram latrone viator?
Laetus & intrepidus fundet ad astra melos.
Qui rutili torques? quid prosunt ergo thiarae?
Quid sceptrum? quid honos? quid loculusve satur?
Quidve magistratus? & quid preciosa suppellex?
Paupertate nihil tutius esse potest.
Tunc ego: scire velim, si non nimis esset onustum:
Mundus an hic vitae deterioris erit?
An proprium, quod amo, scelus exuet? an magis isto,
Quod jacet, infelix stabit in esse suo.
Dic tamen, vnde supra memini, bene cum retulisti:
Immundus mundus quae tibi munda dabit.

ey) Richardus jussit eam occidi. v. Glossa MS. Codicis Helmst. ez) MS. H. vne. fa) Richardus Rex Angliae captus A. MCXCII.

A. C. *Iuncea: Vix umbram gerit haec. Praeludia rerum*
MCXCII. *Solvere propositum luciditate queunt.*
Numquid ad argentum puro venimus ab auro,
Alter ab argento cursus ad aera fuit.
Tertius in ferrum fit cursus ab aere. Quid est nunc?
Decidit in cursu deteriore lutum.
Deficiente luto quid erit? Veniemus ad ipsum
Stercus, & in tali foeteat omnis homo,
Ecce vides, quantis putrescit sordibus iste
Mundus, & hoc ipso nomen habere nequit.
Omnia degenerant. Pejoribus omnia currunt
Cursibus, & fracto remige navis abit.
Mundus amat; spernit; tenuat; sectatur; abhoret:
Pessima; justitiam, jura; nefanda; bonum.
Mundus alit fraudes; refovet scelus; arcet honesta;
Recta fugit; violat foedera; foeda cupit.
Ipsa caput mundi venalis curia Papae
Prostat, & infirmat caetera membra caput.
Sacrum cerne nefas, utrumque pudentius aevo,
Venditur in turpi conditione foro.
Crisma sacrum; sacer ordo; altaria sacra; sacrata
Dona; quid haec ultra? Venditur ipse deus.
O sacra, quae sacras maculant commercia sedes!
O sacra quae faciunt coelica templa forum!
Tale tuus mundus, si mundus jure vocatur:
Tale frequentatum sudat fb) *habere forum.*

Ecce

fb) MS. Helmst. *studet*

Ecce sed ista pudet circumvaga turba scholarum A. C. MCXCII.
Sectantur propria venditione forum.
Citra legis iter proh tam pretiosa propago
Venit servili conditione dolor.
Libertas vitiata fugit, nec quamque vocari
Ingenium talem de ratione decet.
Ecce nefas sese stimulante cupidine nupta
Vendit, & innuptae contigit illud idem.
Si foret ut quondam Lucretia casta, crumena
Cum sibi porrigitur, cedet amara tibi.
Penelope viduae nunc mercenaria vitae
Ad nummi sonitus audiet illa preces.
Venditur, o dolor! omnificis sententia nummis,
Judiciumque pium copia frangit opum.
Deviat a vero corruptus munere judex,
Falsiloquumque facit jus pia gaza pium.
Luxus edax; livorque macer; malus ardor habendi:
Vastat opes; mordet optima; corda cremat.
Pestis adulatrix, pro ficto risula vultu,
Cuncta potest, satrapis delitiosa comes.
Ecce suo Pylades, scelus! insidiatur Oresti.
Nuptaque sub proprium sanat fc) *iniqua virum.*
Clericus edoctus; fd) *miles rudis; & leve vulgus:*
Negligit; horret; alit: jura; modesta; malum.
Migrat in exsilium virtus; vitiumq; triumphat;
Regnat, & in populis grande tribunal habet.

fc) legendum *sannat* & anterius *sub* conjungendum. Rectius forte versus sic strueretur: *Subsannat proprium nuptaque iniqua virum.* *fd*) legendum *indoctus*

A. C. *Nescio quo coeco linita papavere dormit,*
MCXCII. *Mensque creatorem nescit iniqua suum.*
En iterum toto lingua crucifigitur orbe.
En iterum patitur dira flagella deus.
Vespasiana manus iterum consurgit, & omne
Diruit oceanum, qui scelerata patrat.
Factorem factura suum stimulante tyranno
Delicti factis despicit orba suis.
Inde fames venit, inde gravis discordia regnis,
Inde Cananaeis praeda cibusque sumus.
Inde premit gladius carnalis spiritualem,
Et vice conversa spiritualis eum.
Hinc subitos Atropos praedatrix occupat artus,
Nec sinit, ut doleat poeniteatque miser.
Jure vides igitur, quod recta ligatio nectit
Immundus mundus haec duo verba simul.

LIBER IV.

Vtiliter quartum debes hic discere librum.
Hactenus unde dolor, & quae fomenta doloris,
Vidimus, inventa perfiditate mali.
Nunc opus est, morbum lenis ut medicina refraenet,
Atque hostem faciat hostis abesse suum.
Primitus insanas lacrimarum pelle procellas,
Quarum conjugio perditur omne bonum.
Nam dolor attenuat vires ubi planctus abundat,
Tristitiamque mali decaplatisse sui.
Si mala dat planctus, malus est hic ergo necesse:
Si malus, ergo nocet: si nocet, ergo fuge.
Contra moerorem: cape gaudia; velle refraena;
Atque mali finem semper adesse puta.

Gra-

Grata superveniet quae non sperabitur hora, A. C.
Quae compensabit fellea prisca favis. MCXCII.
Vna serena dies multorum nubila pensat,
Et luteum tergit, quod facit vnda, solum.
Fortunam dimitte vagam, permitte vagari,
Quae nunquam stabili ludere fronte potest.
Contra fortunam sis constans, sis patiens, sis
Ferreus, adversis te neque frangat hyems.
Fortuna ridente gemas; plorante joceris;
Ipsa sit auspicium tempus in omne tuum.
Cuncta rotat fortuna rota, qua cuncta rotantur:
Sic tenui magnus orbis in orbe perit.
Firmus in adversis; piger ad mala; tardus ad iram;
Promtus ad obsequium; tristis ad omne nefas.
Sis tibi discipulus, aliisque magister, & intus.
Sis tuus, extra sed totus alius eris.
Virtutem pete, sed vitium fuge; quod sit honestum
Quaere, quod utile, quod turpe fugando fuga.
Amplexanda tibi cleri thesaurus honestas,
Et ratio populis heu modo rara comes.
Nec viscosa manus, oleoque nec uncta sit, immo
Inter vtrumq; tenens, respuat omne nimis
Inter Democritum fe) *tristemque Demostena* ff) *curre.*
Inde statum libret virga modesta tuum.
Stillet in ore favus, sed mente resultet oliva.
Et non sit totus sensus in ore tuus.

fe) qui semper ridebat. *ff*) Glossa MS. Cod. Helmst. ad hanc vocem: *Democenas fuit quidam philosophus, qui semper flevit.*

A. C. Respue multivagos; stabiles sectare; caduca
MCXCII. Pensa; peccantes argue; siste leves.
Dicta minus sint; facta magis; sis parcus in hymnis; fg)
Parcus in opprobriis; largus ad omne decus.
Factaque si desint, non desint verba benigna:
Nam multos caros mellea lingua parit.
Majores sectare; patres venerare; minores
Instrue; vel juvenes punge, vel unge senes.
Ebrietatis onus fuge, sperne cupidinis arcum;
Exsulat hinc virtus haec ubi jura tenent.
Sibila nec vulgi, nec dona retrograda, cures.
Extra virtutem sit tua cura nihil.
Si petra sit glacies, quid ad hoc? magis utilis esset
Paganus tibi, quam claviger uncus homo. fh)
Aurum plumbescit. Quid ad hoc? Et nectar acescit:
Quodque monarcha negat saepe tetrarcha facit.
Ergo Dei porro confidas in bonitate,
Et tua virtutum jure secundet ea.
Natura contentus eris; mala scandala vita;
Et tua consilium quaelibet acta probent.
Ad tempus lusor fi) nequam delusor amicus
Semper sit minus in corpore, mente magis.
Sacriloquos rimare libros; mansuesce rogatus;
Legibus insuda; nil nisi justa refer.
Paucis dedecus; omnibus obsequium; caveas, ne
Frons

---

fg) laudibus. fh) Curvus semper attrahens ad se ut uncus. fi) laetus, jucundus.

Frons rugosa neget, quod manus ipsa facit. A. C. MCXCII.
Qui decus oblatum rugosa fronte venenat.
Plus mihi diabolo displicet ille dator.
Dona serenus homo, carumque serenat amicum,
Atque datum facie duplicat ipse suum.
Nil nisi quod dederis promittas, namque trutanam
Esse facit linguam saepe chiragra manus.
Mallem te podagrum quam taliter esse chiragrum.
Invalidis pedibus auxiliantur equi.
Quod donare velis dones sine spe redeundi:
Ne quod aperta dedit detrahat unca manus.
Nam dator ablator cancrum gradiendo figurat,
Quem cancrum faciat dedecus esse suum.
Nec circa famulos te pessima consiliatrix
Concitet iratis vocibus ira gravis.
Major enim virtus clementer habere clientes,
Quam quos majores efficit ipse gradus.
Nec sis linguosus, nec in omni famine mutus,
Sed sola studeas utilitate loqui.
In te cognoscas alios: magis utile nil est,
Et magis urbanus nullus in orbe potest.
Ne sit amica tibi praegnans extensio ventris,
Nam nimis est miserum corpus habere cibis.
Nulla minor virtus; socium quam vincere mensa,
Et sacro ventris aequiparare peram.
Hypocritae vitium, Simonis contagia, quae nunc
Clericus omnis amat, sint inimica tibi.

A. C. MCXCII.

Accusare cave, quae non accusat abusus:
Ne male procedens tu patiaris idem.
Prospera non semper, nec quaeras semper amoena:
Non semper dulcis lingitur ore favus.
Non omni pratum festinant tempore flores,
Nec semper viridis purpurat herba solum.
Vtere discretis, quibus inclyta vita sit, unde
Non nisi discretum sumere nemo potest.
Namque bonis bona, sed de pravis prava trahuntur.
Dulcia de dulci palmite vina fluunt.
Non rosa dat spinas, quamvis sit filia spinae.
Nec violae pungunt, nec paradisus obest.
Plus tibi sit carum mundum, quam mundus; amicus,
Quam socius, quam sit sanguinis ipse gradus.
Ne nimium stolide tu credas credulitate:
Nam plus quam Scarioth tradidit illa viros.
Non magis Iconium Fredericum fk) *tradidit olim,*
Quam nunc credulitas suspiciosa suos.
Plurima sustineas, jungas medicamina morbis,
Vt multum morbum multa medela fuget.
Vt varias optant diversa negotia leges,
Sic varias physicas inualetudo tremens.
Hae succos, hae semen amant, hae cortice gaudent,
His coma, radices his, medicina favent.
Phre-

fk) De Friderico I. Barbarossa dictum intelligit Christianus DAVMIVS in epistol. philog. critic. p. 164.

Phreneticos maluae, colicos absinthia curant, A. C.
Empticus anetum, lac quoque spasmus amat. MCXCII.
Sic non officium celebrat quinarius vnum
Sensus, sed propria quilibet arte viget.
Ille colores; ille sonos; sapit ille sapores;
Alter odoratus; alter amoena sapit.
Tu quoque, quem nimio vitium deforme fatigat
Pondere, virtutum pocula plura bibas.
Sit tibi cara tui victoria plus aliena,
Et te plus aliis vincere marte stude.
Crede mihi magis est virtute domare seipsum,
Quam vice Samsonis sternere mille viros.
Quemlibet officiis, nec quaeras quis sit, honoras;
Nam multos claros fl) laetus amicat honor.
Gressibus assiduis quisquis bene quaerit honorem,
Reciprocis gradibus hunc quoq; quaerit honor.
Blandus adulator, & proditor impius, aequo
Semper, dum vivis, sint in amore tibi.
Nam naturali blanditor jure tenetur
Risibus & phaleris proditor esse suis.
Fistula dulce canit, si non mihi, crede Catoni,
Dum lyra dulcisono carmine prodit aves.
Nec nimis astutis vulpescat lingua querelis:
Nam dubiam pariunt vulpida verba fidem.
Neve tuum jactes alienum deprecor hymnum:
Ne volucrum synodo nuda cachinet avis.
Nunquam cervicem sine cauda pingere tentes:
Nam sine fine suo primitiare nocet.
Mutus ad opprobrium; surdusque ad murmura; coecus

Ad

fl) MS. Helmst. CAROS.

A. C. *Ad vanum; stolidae claudus ad artis iter.*
MCXCII. *Hymnificet de te tua non, sed vox aliena:*
Nam bene festivos stercorat illa viros.
Sit tibi plus inimica noverca superbia morum,
Quam quae Christicolas gens Soladina necat.
Sitque magis solito fm) *tibi gustus amoris amarus:*
Nam scio quod scio quod tu fere fn) *stultus amas.*
Quid tibi cum ganea? quid cum meretricis alumno?
Credis tu Paridi? stultus es atque patet.
Spurius ille puer nullum svadebit honestum.
Natus adulterio semper adulter erit.
Quos heremitat amor potius deremitat & ipse,
Fac, amet Hypolitus, mente Priapus erit.
Est fugiendus ob ista fide jejunus ab omni,
Qui nimis orbiculat seque crumenat, amor.
Proscribas igitur gladiis & fustibus ipsum,
Et fugiendo fuga, quae fuga sola fugat.
Nec te pigritiae consors dilatio tardet:
Ad bona nam cupiens omnia tarda putat.
Nam mora denigrat donum, meritumque minorat,
Sed cita grandificat munera parva manus.
Ne credas solos magnates esse timendos:
Est fidus socius est & amicus amans.
Major honor Pyladem carumq; timere sodalem,
Quam Syriae regem caesareosque duces.
Invidiam fugias morsusque sororis iniquae,
Quae

fm) MS. Helmst. *salice.* fn) MS. H. *vere*

A. C. MCXCII.

Quae rapido clarum dente caninat opus.
Nec te praetereat humanae sortis origo:
Terrea testa; luti gleba; miserque cinis.
Heu caro nostra dolor, plus flore caduca caduco,
Qui parvo spatio fit puer atque senex.
Quam fragilem textrix contexit aranea telam:
Tam fragili tegitur tegmine vita brevis.
Quemlibet in propriis gradibus probitatis honora:
Optimitas tibi sit plus bonitate placens.
Simplicitate fruens hic Scotica fercula (o) *miscet,*
Qui plus atque minus aequat honore pari.
Fermentat claros numerosa pecunia mores,
Quae tibi si fuerit hospes & hostis ego.
Moribus excultus; sincerus mente; modestus
Actibus; exemplum voce; rigore gravis;
Dura; modesta; probis: patiens; maturus; abundans:
Perfer; ama; tribuas: mente; vigore; manu.
Contra ventosas rabies, & fulminis ictus,
Plus quercu solida lenis arundo potest.
Praevalet in cunctis discreta modestia rebus.
Qua sine virtutum grande peribit opus.
Nam pravis dare nil aliud quam prava fovere,
Unde probis tantum debet adesse manus.
Sint licet obscuri ne spernas corporis artus,
In quibus ingenium plus brevitate potest.
Lampadibus templum ditans, dulcore palatum,
Est

o) Scoti consvevere fercula miscere omnia in unam ollam.

A. C. MCXCII.

Est brevis & fructu duplice seruit apis.
Est brevis accipiter, volucrum tamen obruit agmen:
Et fugat elatum vipera parva bovem.
Sit tibi perpetuum spolians deriso dentes
Hostis, & insidiae sit dolus illud idem.
Discretus sis, & sapiens, urbanus honorus,
Providus, intentus, strenuus, esto vigil.
Scripta legens veterum rigidum sectare Catonem;
Morigerum Senecam, pacificumq; Probum.
Dulichium; Arastum; Ciceronem; Nestora; Titum:
Pectore; consilio; more; loquendo; manu.
Indue virtutum trabeam, mentemque tyrannim fp)
Exue, quaere bonum despiciasque malum.
Non Hypocras, non ipse suis Podalirius *herbis,*
Non licet ingenium fundat Apollo suum.
Omnia verbosis memorant medicamina linguis,
Quae si tentarem singula, tempus abit.
Et mihi secaneos ubi nostra palatia muros,
Sic stat propositum mentis adire libet.
Ergo dicta tuis jungas medicamina morbis,
Et quaecunque vides proficienda tibi.
Litibus hostis; fraudibus hostis; criminis hostis;
Et quae depravant omnibus hostis eris.
Juris amicus; honoris amicus; amicus honesti;
Et quae justificant rebus amicus eris.

Haec

fp) MS. H. *Trutannam.* Glossa addit: *Joculatorem.*

Haec praecepta libens vigili trabe morbidus aure, A. C. MCXCII.
Quae permixta simul combibe, sanus eris.
Et licet haec bona sint, multo potiora relinquo,
Quae non sunt humeris officiosa tuis.
Haec tibi sufficiant. Non omnia possumus omnes.
Tu quod habere vales suscipe, velle sive.
Argento fruitur, rutilans cui deficit aurum;
Et violas carpit, qui nequit ungue rosam.
Tunc iter arripiens, ait: Haec Henrice *reconde,*
Et finem verbis hunc dedit illa: Vale.
O meus alter ego probitatis alumnus & hospes,
Longepres Henricum suscipe mente tuum.
Nulla remota via solidum partitur amorem,
Et quem partitur integritate caret.
Nec mons, nec planum, nec pars speciosa marina,
Dissiungunt hos, quos copulat unus amor.
Longepres unde locus quod amor dimittat amorem?
Talis ab opposito dicitur esse locus.
Ergo, ut vivat amor, concordia donat, & vnum.
Velle, duos unum mentibus esse facit.
Tuque nec immerito, cui nomen floris adhaeret,
Florentine statum mente resume tuum.
Parco tibi quia parco tuis, flos inclyte, culpis.
Ni tua vivifices fq) *tisibus acta tuis.*
Suscipe

fq) MS. Helmst. *Damnifices.*

A. C. *Suscipe millenis citharam, quam dirigo, neruis*
MCXCII. *Orpheus ignota carminis arte rudis.*
Inclyte, cui vivo, si vivo, prouide praesul
Florentine, statum scito benigne meum.
Sum passus gravia, graviora, gravissima, quarto
Passio, si velit ars, possit inesse gradu.
Ergo vale praesul. Sum vester. Spiritus iste
Post mortem vester, credite, vester erit.
Vivus & extinctus te semper amabo. Sed esset
Viventis melior, quam morientis amor. fr)

Explicit liber Henrici Florentini.

In MSto Helmstadiensi adduntur sequentes hexametri versus:

Assignant causam quidam sic efficientem
Hoc opus exegit metrosus philosophus dux
Ex te nomen habet qui Sangelsinus habetur
Creditur & nomen Hinricus quod sibi detur
Hinricus veram docuit qui philosophiam
Praescriptos libros dictavit quatuor istos
Pauperis in speciem qui deridetur ubique
Ostendens plures homines nimis impatientes
Quando res perdunt vel corpus debile tremunt
Qui cum fortuna promunt turpissima verba
Et mallent flentes se genuisse parentes
Qui post conversi poscunt ubicunque doceri
In rectamque viam duci per philosophiam

Quae

fr) Quatuor versus postremi superant numerum mille versuum, quo auctor paulo ante Elegiam suam scriptam esse docuit.

Quae dat in his libris documenta perophina cunctis A. C. MCXCII.
Quae cuncto populo prosunt veterique nouello,
Ergo discendi bene sunt isti tibi libri
Versus praedictos dictauerat Hugo sacerdos
Qui propriis librum manibus conscripserat istum.

LXXVIII.
MAVRITIVS.

Somersetus. Cisterciensis monachus in coenobio Fordensi. Claruit A. MCXC. a) vel MCXCIII. b)

Scripsit I. de *schemate Pontificali* Lib. I. carmine, quem Reginaldo Bathoniensi episcopo dedicavit. II. *Carmina* plura Lib. 1. c)

LXXIX.
LEO.

Eum Parisiis vixisse sedente Coelestino III. P. R. ab A. MCXCI. ad A. MCXCVIII. & Poëtam fuisse colligo ex AEGIDII Parisiensis Karolino, ejusque Libro V. in Franc. DUCHESNE *Scriptor. Francor. Histor. T. V. ed. Paris. 1649. p. 323.* vbi hae leguntur:
Nec minus in sacris melico sermone Leonem
Ludentem historiis (scil edidit Lutetia;)

a) v. Jo. BALEVS scriptor. Britann. Cent. 3. n. 30. b) v. Joh. PITSEVS de illustr. Angl. scriptor. n. 271. c) v. Jo. BALEVS l. c.

A. C. MCXCVIII

LXXX.

PETRVS.

MANDUCATOR dictus, *a*) seu COMESTOR cognomento. *b*) Trecis oriundus. *c*) Presbyter ecclesiae Trecensis. *d*) Decanus salutatur ab Aub. MIRAEO. *e*) Claruit sub Friderico imperatore primo A. MCLX. *f*) Obiit A. MCXCVIII. XII. Kal. Novembr. *g*)

Carmine exercitatus fuit & prosa, scripsitque utroque stylo quaedam praeclara opuscula. *h*)

Comestoris metra in *laudem B. Virginis* manuscripta habentur in bibliotheca Paulina academiae Lipsiensis. *i*)

Scripsisse Petrum nostrum *allegorias super utrumque Testamentum*, easque redegisse in librum metricum, quem intitulavit *Auroram*, perhibet Chronicon quoddam MS. inter Codices Thomae BODLEJI MSS. n. 14. Tr. 10. nunc bibliothecae Bodleianae Oxoniensis n. 1979. *k*) Illius autem auctorem Petrum Comestorem cum Petro de Riga confundere existimo.

LXXXI.

AEGIDIVS.

IOAN-

LXXX. *a*) v. HENRICVS Gandav. de Scriptor. Eccles. Cap. 32. *b*) v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 380. *c*) v. HENRICVS l. c. *d*) v. TRITHEMIVS l. c. *e*) Schol. ad Henrici l. c. *f*) TRITHEMIVS l. c. *g*) v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m 592. *h*) v. TRITHEMIVS l. c. *i*) v. Joach. FELLERI catalogum p. 391. n. 638. *k*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae p. 100.

IOANNES, Aegidius appellatur a Joh. Alb. FABRICIO, a) Natione Graecus, si fides habenda Joh. TRITHEMIO, b) privatim Atheniensis si credendum Christophoro HENDREICH. c) Fortasse dictus fuit Atheniensis, quod Athenis per aliquod tempus versatus esset studiorum caussa, perinde ut alii quidam Angli illa aetate, de quibus LELANDVS p. 266. Jo. LELANDVS p. 251. de scriptoribus Britannicis refert Aegidium ex anglia patria contulisse se Lutetiam Parisiorum. d) Parisiensis ortu habendus est testimonio alius cujusdam AEGIDII Parisiensis. e) Monachus ordinis S. Benedicti f) Corbejensis, teste codice quodam MSto bibliothecae Paulinae Lipsiensis, g) vel Corboliensis. h) Hinc Corboilensis dicitur in inscriptione libri manuscripta de virtutibus & laudibus compositorum medicaminum. Corbolium, vernacule Corbeil, oppidum vetustum est in sinistra ripa Sequanae, sex aut septem parvis leucis, hoc est quinque aut sex horarum itinere Lutetia Parisiorum distans. Carboliensius quidam Aegidius diversus habetur ano-

A. C. MCXCVIII

LXXXI. a) Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 872. & Supplem. p. 347. b) de Scriptor. Eccles. n. CCXLI. c) Pandectar. Brandenb. p. 44. b. d) v. FABRICIVS Supplem. l. c. e) in Karolino Lib. V. v. Franc. DVCHESNII Histor. Francor. Scriptor. T. V. p. 323. f) v. TRITHEMIVS l. c. g) v. FELLERI Catalog. p. 255. n. 21. h) v. FABRICIVS Bibl. Lat. ed. cit. p. 872.

A. C. a nostro in Christophori HENDREICH Pande-
MCXCVIII ctis Brandenburgicis. *i*) Claruisse Aegidium A. DCC. vult TRITHEMIVS, *k*) & Christophorus HENDREICH. *l*) is tamen contradicit Jo. Alb. FABRICIVS, *m*) & scriptorem seculi XII. Aegidium nostrum habet. Favet postremae sententiae AEGIDIVS Parisiensis in Karolino tempore Coelestini III. ab A. MCXCI. ad A. MCXCVIII. Pontificis Romani scripto, qui Libro V. ita: *n*)

Nominis ille mei celeberrimus arte medendi
Cum sit & hic (Parisiis) ortus, cujus facundia grata est,
Et nunquam laudanda satis, nec in agmine vatum
Nominis extremos sortiri debet honores.

Scripsit I. Opus insigne metro compactum de *pulsibus* Lib. I. Initio: *Ingenii vires modicis*; *o*) versu hexametro. *p*) Prodiit cum libro de Urinis cum Commentariis Gentilis de FVLGINEO Venet 1494. in 8. Cum Pet. LEONIS de Urinis tract. Venet 1514. F. Ex correct. Avenant. de CAMERINO Lud. 1565. (vel 1505. *q*)) 8. & Basil. 1529. 8. *r*) Exstat cum commentario manuscripto inter codices

i) p. 45. a. *k*) l. c. *l*) l. c. p. 44. b. *m*) in Bibl. Lat l. c. & in not. ad TRITHEMII l. c. *n*) in DVCHESNIO l. c. *o*) v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 241. *p*) v. Joh. Alb. FABRICII Bibl. Lat. ed. Hamb. 1712. p. 873. *q*) v. FABRICIVS l. c. *r*) v. Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 44. b.

ces quos (iv. LAVD donavit Bibliothecae A. C.
Bodleianae G. n. 87. Tr. 7. *s*) Exſtat & Li- MCXCVIII
ber Aegidii de Pulſibus metrice cum Commentario proprio in Collegio Martonenſi in Oxonia manuſcriptus n. 221. *t*) Idem liber cum gloſſis exſtat manuſcriptus in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. *u*)

II. De *vrinis* librum verſu hexametro. *w*) Non de *venis*, vt habet Joh. TRITHEMIVS *x*) Nec de *venenis*, vt legitur in HOFMANNI Lexico Univerſali T. I. p. 41. *y*) Initio: *Dicitur vrina quia ſit in renibus una.* *z*) Prodiit cum libro de pulſibus. Aegidii verſus de vrinis cum gloſſis manuſcriptis exſtant in Bibliotheca Paulina Academiae Lipſienſis. *aa*) Liber Aegidii de Urinis cum commentario GILBERTI vel Gileberti Anglici ſervatur manuſcriptus in Collegio Mertonenſi in Oxonia n. 220. *ab*) & n. 221. *ac*) & n. 288. *ad*) item in Bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. *ae*)

III. Scripſit & de *Antidotis*, quod in quibusdam Bibliothecis Manuſcriptum occur-

s) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. I. p. 69. n. 1252. *t*) v. Catalogos cit. P. II. p. 20. n. 688. *u*) v. FELLERI Catalog. p. 255. n. 21. p. 278. n. 28. *w*) v. FABRICIVS l. c. *x*) l. c. *y*) v. FABRICIVS l. c. not. (*t*) *z*) v. FABRICIVS not. ad Trithemii l. c. *aa*) v. FELLERI Catal. p. 262. n. 41. p. 270. n. 9. p. 280. n. 39. *ab*) v. Catalogos cit. l. c. n. 687. *ac*) v. l. c. n. 688. *ad*) v. l. c. p. 23. n. 755. *ae*) v. FELLERI Catalog. p. 256. n. 25.

A. C. MCXCVIII rit. *af*) Non differre hoc scriptum a poemate de *compositione Medicamentorum* ex huius praefatione colligo. E prologo huius poematis quatuor hexametros affert Gabriel NAVDAEVS Quaestione Jatrophilosophica 3. p. 94. *ag*) Exstat liber hic manu Marquardi Gudii exscriptus in Bibliotheca Ducali Gvelpherbytana, quem integrum edam:

SECTIO V.

LIBER DE VIRTVTIBVS ET LAVDIBVS. COMPOSITORVM MEDICAMINVM METRICE COMPOSITVS EDITVS A MAGISTRO AEGIDIO. CORBOILENSI.

I*Ntroducendis in practicam, ex nullo libro medicinali tam foecunda & fertilis physicae experientiae ratio comparatur, tam fructifera practicae administrationis doctrina colligitur, ex nullius disciplinae munimentis medendi artifex naturae vernaculis* ah) *in remediandis corporibus, in resarciendis defectibus,*

af) v. Jo. A. FABRICII Biblioth. Lat. ed. 1712. p. 873.
ag) v. FABRICIVS l. c. *ah*) Gudius legit: *nouaculis*.

A. C. MCXCVIII

bus, in curandis aegritudinibus, ita ad plenum armatur & accingitur, sicut ex libro ANTIDOTARII. *Qui ideo* ANTIDOTARIVS *inscribitur, quia in eo summa omnium antidotorum & medicaminum ad morborum curationes pertinentium, summatim & breuiter texitur. Priori secundum ordinem alphabeti omnium antidotorum, electuariorum, emplastrorum, cataplasmatum, & vnguentorum, & ne discurram per singula, omnium peritiae medicinali suffragantium virtutes & potentiae distinguuntur, & contra quas valeant aegritudines exprimitur & modi exhibitionum determinantur. In eo singulorum medicaminum receptiones declarantur, & omnium, quae recipiuntur in medicinis, ponderum quantitates appenduntur. Vnde iudicio meo, vt fatear verum, vt sine nube mendacii, vt sine inuolucro ambiguitatis nuda veritas prodeat in apertum, practicae studiosi si prouida causarum discretione pollerent, si eorum operibus speculationes theoricae praeradiarent intellectus, ne operatio fatua carens regimine contemplationis in praecipitium traheretur erroris, abiectis inutilibus quarundam practicarum sarcinulis, satis larga & diffusa Antidotarii disciplina possent esse contenti. Ex ipso Antidotarii amariolo artifex frameatur: si eius exercitium habuerit & diligenti ac sedula eius doctrinam obseruatione coluerit, vt sciat quando debeat addere,*

A. C. MCXCVIII *quando subtrahere, quando vnum ex aliis contemperare; omnem humani corporis pestem, omnem naturae incommoditatem sufficiet expugnare. Sed inquis: modo hunc librum euoluere volo, modo illum. Fastidientis stomachi est multa degustare, quae vbi varia sunt & diuersa, inquinant, non alunt. Probatos itaque semper lege libros, & si quando ad alios diuertis, ad priores redi: & cum multa percurreris, vtiliora quaedam excerpe, quae illo die studii calore & frixorio meditationis decoquas. Distrahit nos librorum multitudo, confusio experimentorum. Itaque cum legere non possis, quantum habeas: satis est habere quantum legas; ubi animus ad plura distrahitur, minor ad singula reperitur. Mens diuisa non impetrat.*

Scita bipartito cum mens discurrit vtroque
Alterius vires subtrahit alter amor.

Multitudo librorum locupletat aream, depauperat rationem: fragilis est memoria & rerum turbae non sufficit.

Atque opere in longo fas est obrepere somnum.

Magna dementia est in tanta temporis egestate superfluitati librorum intendere, cum tempus breue sit & angustum, cum sit quasi punctum & fere puncto minus. Breuitati itaque insudantes meliora eligamus capitula & libros magis foecundos, sine quibus non potest coena duci practicae dispensationis, de quibus librum Antidotarii elegimus, vt secundum

medi-

medicam rationem, quae memoriae concilian- A. C.
dae habilior est, laudes & virtutes omnium MCXCVIII
medicaminum secundum antidotarii seriem exponamus, substramentum & materiam nostrae expositionis sumentes glossas super antidotarium a magistro Matthaeo Plateario editas constituentes. His decursis ad rem accedamus, & proposito operi, inuocato diuino auxilio, quo praetermisso nullum rite fundatur exordium, more debito insistamus.

PROLOGVS.

Quae secreta diu noctis latuere sub vmbra
Clausa, verecundi signo celata pudoris,
Gesta sub inuolucris mentis, clarescere quaerunt.
Eruta de tenebris cupiunt sub luce videri.
Tecta patent. Obscura nitent. Scintillaque mentis
Fulgurat, accenditque novum fax ignea vatem.
De tepida concepta prius tenuique fauilla
Iam large rutilos emittit lampadis ignes.
Provehitur seges in culmum, foecundaque multo
Ordine granorum canis albescit aristis,
Granaque prosiliunt studii concussa flagello.
Vinea turgescit botris, iam palmes adultus
Germinat, & sterili vindemia pendet in vlmo.
Musta fluunt multo praetorculata labore,
Iamque suis digesta latent abscondita cellis,

A. C. MCXCVIII

De quibus est nobis nimium summeque verendum,
Ne, quod caupones faciunt ut fallere possint,
Haec male corrumpat aquei mixtura liquoris.
Sed non verbosis cauponibus & male falsis,
Sed magnis doctisque viris haec vina propino,
Quod fatuos magis infatuant, acuuntque peritos.
De testa prodit nucleus. Praedulcia mellis
Dona fauus profert. Oleum largitur oliua.
Mitia conciso spirant opobalsama trunco.
Compresso distillat ab vbere lacteus humor.
Vua meri placidum fundit calcata liquorem
Deque rudi, male composito, mediumque polito,
Mysticus erumpit verborum cortice sensus.
Inter Cyrreas dea plus celebranda sorores
Parnassi biiugo nutrita cacumine montis,
Lauro nexa comas, vultus pallore decenti,
Et facie macra famulam confessa Mineruae,
Ex Helicone suo migrans in pectoris alti
Transmeat occultos non inuitata recessus,
Intra conceptos ne mentis sopiat ignes
Languida segnities promtis & pene paratis
Induciosa moras cupiens innectere rebus.
Tota referta deo Phoebaeo numine plena
Pectoris essuriem sacro libamine pascit;
Irrigat arentes Heliconis flumine venas;
Tropsea Pierio succendit corda calore;
Prostratam, segnique diu torpore iacentem,
Erigit, & varium scribendi suscitat ausum.
Os reserat casti firmatum clave pudoris;

Quae-

A. C. MCXCVIII

Quaeque magis sunt Francigenis consueta nocere
Prouectumque negant, damnosa silentia damnat,
Et muto frangit inimica repagula linguae.
Phoebaeam tangendo chelim, tendesque sonoras
Eloquii certo plectri moderamine cordas,
Et fidibus resonis modulamina blanda coaptans,
Naturae decreta canit, legesque salutis
Per vocum numeros & metrica verba resoluit,
Quas noua vitalis designat pagina libri:
Qui quia perversos naturae destruit hostes,
Et vitam renovat lapsam, vitamque tuetur,
Publica dispensans humanae commoda vitae,
Claro vitalis tituli clarescit honore.
Vade liber felix. Nam cum prouectior aetas
Iam tua sit, densisque habeas pubescere plumis,
Dedecus esse potest puerili incumbere nido,
Et cunas colere balbis infantibus aptas.
I, cave ne titubes, firmo vestigia gressu
Dirige, cum rectis habeas procedere talis,
Et quae delicti praeco solet esse, pudoris
Nulla tibi teneros suffundat purpura vultus.
Quod tua si rubeat facies non esse notetur
Criminis interpres. Nam vel tinctura ruborem
Hunc minii faciet, vel casti forma pudoris,
Quae leviter solet ingenuas depingere frontes.
Cum vitae leges, cum munimenta salutis.

In

A. C. *In gremio portes, magnae sacrista Mineruae,*
MCXCVIII *Aegris corporibus humili sparsurus hysopo*
Vitales Heliconis aquas, tibi nulla repulsam
Afferet inuidiae labes, quae mella veneno.
Inficit, & Bacchi latices incrudat aceto,
Quae grani pulpam lolio fermentat, & actum
Mente bona falsis maculis obfuscat honestum,
Incrustatque bonum compagine iuncta decenti,
Verbaque frugiferi sensus condita sapore
Depretians, ea falsigraphis transfigit obelis,
Aut ea subridens subsannat naribus uncis
Nam cum aliis infundat edax sua toxica livor,
Candida denigret, obfuscet lurida, tentet,
Lenibus & planis rugas imponere rebus,
Dulcibus & sapidis miscens absinthia, nullos
Formidare potest eius tua pagina morsus.
Nam cum decalogi gestans mandata secundi,
Si legis rector, medicae capsarius artis,
Palladii custos, gazaeque auriga paternae,
Temperat inuidiam, tibi defensacula ponet
Musandinus apex, quo tanquam sole nitenti
Et nitet & nituit illustris fama Salerni:
Cuius si fuerit resolutum funere corpus,
Spiritus exultat, & magni pectora Mauri
Tota replet. Maurus redimit damnumque rependit,
Prima quod in Petro passa est & perdidit aetas,
Qui tanquam nanus humeris colloque gigantis
Desuper incumbens ipso fortasse tuetur
Longius, & summo superaddidit culmina monti,

O

O vtinam Musandinus nunc viueret auctor! A. C.
Ille meos versus digno celebraret honore. MCXCVIII.
Ipse meis scriptis signum punctumque fauoris
Imprimeret, placido legeret mea carmina vultu.
Et quod in irriguis illius creuerat hortis,
Ipse meum sentiret olus, gustuque probaret,
Ex proprio sale doctrinae traxisse saporem
Suppleat, & Petri Maurus mihi damna reformet.
Pastor ouem, membrumque caput, famulumque patronus
Doctor discipulum, noscat sua mater alumnum.
Vellem quod medicae doctor Platerius artis
Munere diuino vitales carperet auras,
Gauderet metricis pedibus sua scripta ligari,
Et numeris parere meis. Nam copula talis
Et metrici vario nexus confusa coercent,
Quae vago prosaico currunt dispendia campo.
Iuncta pedum numeris, metricis arctata catenis
Verborum series magis est obnoxia menti.
Sed quae lege carens fluit, & disiuncta vagatur,
Lethaeis raptatur aquis, caligine caeca
Voluitur, imperio mentis parere recusat.
Urso suum te conciuem gaudebit adesse,
Strenuus ambiguos causarum soluere nodos,
Cuius ab ingenio nulla indecisa recedit
Quaestio, qui tantos rationum compluit imbres,
Quod soluit subitus aequaliter & meditatus.
Mente bona mea Castalius decreta Johannes

Susci-

A. C. *Suscipiat, quem, dum pueriles volveret annos,*
MCXCVIII. *Myrtum humilem Musandino sub praeside vidi.*
Audio nunc ipsum summis contendere lauris,
Et sua nobilibus aequasse cacumina cedris.
Hos physicae antistes, quos Aegidiana libellos
Sanctio produxit digno Romoaldus honore
Consecret & celebret, qui ne penetrabilis aurae
Solvatur radiis populo mirante per aestum,
Obnubit caput, & triplici domat astra galero.
In physica celebrem quem Justiniana favore
Divitiis eloquii prudentia tempore longo
Detinuit, sed eum Romanae curia sedis
Nunc colit autorem physicae, vitaeque patronum.
Ipse novo faveat operi, nec Parisianas
Aestimet indignum physicam resonare Camoenas
Nam logices vbi fons scaturit, nisi plenius artis
Excolitur ratio, sibi physica figere sedem
Gaudet, & ancillis non dedignatur adesse.
Qui trahit a docto nomen Salomone Matthaeus,
Qui nitet eloquio, qui mentis acumine pollet
Suscipiat placido Salomon mea carmina vultu,
Et se noscat in his; sua condimenta saporet,
Melque suum sugat, quod vasa novella propinant.
Quo Pessulanus nisi mons authore niteret,
Jamdudum physicae lux eclipsata fuisset.
Qui vetulo canos profert de pectore sensus
Ricardus senior, quem plus aetate senili

Ars

Ars facit esse senem, meliusque senescere cogit, A. C.
Cui renovans corpus surgens ex arte senectus MCXCVIII.
Altum corporeae compensat damna senectae;
Sit index operis placidus, censorque benignus.
Et quos in cunis medicamine curat alendos,
Propositas artes dum primula combibit aetas,
Edoceat pueros his insudare libellis,
Ex quibus utilium claret sententia rerum,
Et metrici ratio nexus, & forma loquendi.
Haec mea scripta legat, & linguae verset in vdo,
Mentis in arcano memori sub claue sigillet
In medicas artes introducenda iuuentus,
Huncq; librum potius sibi noverit esse legendum,
Quam nugas & lascivos Nasonis amores.

Aurea Antidotum

Aurea rheumaticis est auxiliaria causis; ai)
Sufficiens gelidas capitis sedare querelas
Quae quia multiplici virtute vigere probatur:
Fluxaque constringit, confortat, cruda resolvit,
Denique consumit. Medicinae providus autor
Hanc dare sub prima morbi nouitate recuset.
Nam consumtiui resolutio praeuia motus
Dum mouet humores discussus rheumatis auget

Haec

ai) Sequitur Aegidius Nicolaum Myrepsium, qui cap. 1. libri de composit. medicam. κατὰ ὅπως omnes huius aureae Alexandrinae dotes eodem modo & ordine recenset, adiecta descriptione compositionis. Eadem fere habes apud Actuarium libro de composit. medicamentor. Gud.

A. C. *Haec. Quae cum multo vigeat fortique calore*
MCXCVIII. *Combibit aëreas partes, depascit aquosas,*
Terreus, & grossus humor retinetur, & idem
Durior effectus morbum crudescere cogit.
Talia cessabunt symptomata, si leviorem,
Ut multra aut rubeam, prius obtuleris medicinam.
Corpore purgato primum, cum plethora certis
Panditur & claret signis, per phlebotomiam,
Vel laxativo medicamine, quale requirit
Causa mali, situs humoris, morbique facultas.
Quinta dies post phlebotomum, sed post medicinam
Tertia praesentis opiatae postulat usum.
Quae dandi melior, quae convenientior, hora
Forsitan, explores. Est haec magis hora salubris,
Quae vocat ad placidum nocti vicina soporem.
Claudit enim nocturna quies, totumq; calorem
Contrahit interius, cuius praesentia pepsin
Excitat, & sumti vires medicaminis auget.
In febre cum tepida datur, in vino sine febre.
Aurea compescit lacrimas non sponte fluentes:
Thure sibi mixto, storace, & mastice gummi:
Sub forma pilulae patientis subdita linguae,
Vel data cum vino, quo thus decoxeris ante.
Si calor, aut calidus humor, vel febris acumen,
Fumus vel nocuus, suscepti abdominis esus,
Intulerit fluxum, nullum fert aurea fructum,
Quem, si frigiditas aurae, vel frigidus humor,

Vel

Vel contentiuae virtutis debilis auctus, ak) A. C.
Vel super excedens & multa repletio membri, MCXCVIII.
Inferat. His causis curatio dicta medetur.
Hoc iterum collata modo conferre probatur:
Dentibus afflictis, nimioque dolore grauatis,
Cum dolor ex fumo stomachi consurgit acuto,
Gingiuis & temporibus superaddita, multum
Proderit huic causae, mentae commixta liquori.
At cum rheumaticus dentes male percutit humor,
Hanc eadem medicina valet, si congrua causae
Dignaque praeueniat purgatio, sicut agendum
Postea dictabit doctrinae forma sequentis.
Quae subitos agit insultus, motusque frequentat
Per momenta suos, epilepsiae domat omnem
Aurea nequitiam, cum vino sumta tepenti,
Cui dederit proprias decocta pionia vires,
Puluere quae mixto sibi de radice priori,
Congruat vt pilulis substantia firma parandis.
Praecauet incursus linguae submissa caducos.
Praeualet enormes Maniae compescere motus,
Quae melancholicae nubis caligine laesa
A propriis virtus phantastica deuiat actis:
Colatura dari debet medicaminis huius
Vnica, particulis terrestribus inde remotis,
Quando plus faecis habent, & grossae materiei,
Cum calamo, in tenebris ne comperiatur ab aegro.
Nam si indicio visus haec forte probaret,
Aeger abhorreret, & crederet esse venenum,
Turbaret mentem pauidi turbatio sensus

ak) Gudius legit *actus.*

A. C. Horroris vitio, maniae crebresceret horror.
MCXCVIII Aut ubi caedendum caput est in parte sinistra,
Ut cerebrum inficiens grossi nubecula fumi.
Respirare queat, pro forma & schemate ferri
Sphaerica vel longa fiat quo sectio debet:
Haec superaptanda est capiti medicina supremo
De rubeo felle maniam, vel sanguine factam,
Aurea non reprimit, potius succenset & auget,
Pascit & exacuit rabiem causamque furoris.
At te morborum varias distinguere causas,
Quos eadem species communi claudit & arctat
Limite, signorum ratio discreta docebit,
Quam nunc concipio, pariturus tempore partus
Legitimo, cum iam plenis adoleuerit annis,
Et rude nunc semen ex se producere fructus
Maturos poterit: sed adhuc mea messis in herba est.
Quos tussis violenta mouet pulmonis anheli
Temperat effrenes aequo moderamine pulsus,
Quos vel rheuma ciet, vel constrictorius algor,
Aut gelidus membri canalibus insitus humor.
Aurea non confert, si desiccatio tussim
Prouocet, aut humor calidus, vel massa tumoris,
Aut calor aut durae compactio materiei.
Terrea materies cruda & compacta probatur,
Quando quod exspuitur spissum est nimiumque cohaerens
Viscosum, modicum, vix a pulmone reuulsum.
Cuius difficilis proiectio tarda resolui,
Thoracem male concutiens gutturque fatigans.
His tussis descripta notis medicaminis huius

A. C. MCXCVIII.

Obsequium refugit, donec crudore remoto
Coctior effectus fiat resolubilis humor,
Et natura, vel artis opus, digesserit illum.
Nam dum causa mali firma compage cohaeret,
Infiscata loco patienti, durior ipsa
Redditur antidoti nimio solidata calore:
Unde fit ut facilis non sit curatio morbi.
Postulat ergo prius regio thoracis inungi
Mollibus vnguentis clausos in pectore grumos
Quae laxare queant & quae sunt cruda resolvant.
Libera materiam digestam sputa figurant,
Quae leuiter proiecta leuant minuuntque dolorem.
Vt tibi claruerint factae signacula pepsis:
Aurea tunc demum mixto sibi puluere gummi
Per pilulas diuisa, fabae maioris habentes
Effigiem; donec fuerit resoluta calore,
Debet in ore diu linguae submissa teneri.
Rheumaticae tussi melius sic sumta medetur,
Vimque suam cerebro conterminii ratione
Liberius mandat, de cuius fonte fluentes
Rheumaticos riuos opii virtute coercet,
Per species calidas humores siccat aquosos,
Membraque per gummi respiratoria lenit,
Ipsaque confortat, ut onus, quo pressa tenentur,
Promtius expellant sic libera tusse soluta.
Subuenit haec phthisicis in primo limine morbi,
Sed tunc praecipue confert, cum rheumatis acris
Tramite decliui pulmonis ad ostia pulsat

A. C. *Stilla nocens: ſed cauſa magis prouecta nocebit.*
MCXCVIII. *Quos grauis offendit attractio flatilis aurae*
Curat anhelosos, quibus algidus humor abundat,
Vitalis latebroſa replens ſpiracula membri.
Hic modus, hic danda ſit forma, mero reſolutam,
Quo Gentiana fuerit decocta, calori
Aeris exponas, donec ſolidata liquore
Combibito pilulis conſentiat effigiandis,
Vel ſibi quam dederat ſpecierum fractio prima,
Ad propriam redeat exhauſto humore figuram,
Et ſiccata magis fiat de puluere puluis.
In nebulis pilulae dentur, ſed puluis in ouo.
Cardiacos data cum vino, roſeoque liquore,
Suſcitat, & recreat, ſi caute iungitur illi
Antophilus al) *Borago, Humus, Lignum pretioſum,*
Quod Nili caput ignotum transmittit ad Indos. am)
Blacta Byſancia, an) *nuxque myriſtica, macis odora,*
Oſſea duricies, quam cordis parte ſiniſtra
In ſe ceruus habet, quaſi cartilaginis inſtar.
Cum

---

al) pro Antophyllus ſiue pſeudo Cariophyllus Italicis ſeplaſiariis. Vide Matthiol. l. 5. ep. Med. 3. *Gud.*
am) an lignum Rhodium?. an ab Indis? an Indi pro Aegyptiis. *Gud.*
an) Recentioribus Graecis Latinisque ita vocabatur vnguis odoratus ſiue Onyx Dioſcoridis. vid. Matthiol. ad l. 2. Dioſio. rid. cap. 8. Actuarius & alii quidam Blactium vocant, ſed Nic. Myrepſius Blatam Byzantiam: plane vt Aegidius c. 1. & cap. 136. *Gud.*

Cum per anagogen geniali sede relicta. A. C.
Exsulat a venis motus symptomate sanguis, MCXCVIII.
Et fluit insolitae regionis tramite, confert
Aurea: sed varias opus est discernere causas.
Sanguineum plerumq; solent inducere fluxum:
Ariditas, frigus, calor, impletura, putredo,
Rheuma, labor, saltus, clamor, contusio, casus.
Si per anastomosim sanguis fundatur ab ore:
Aurea cum succo roseo, sibi mastice mixto,
Suscepta in pilulis, patientis in ore tenendis,
Purificat, siccat, solidat, fluxumque refrenat.
Si morbum intulerit, vel sanguis abundans,
Vasaque distendens, vel desiccatio venas
Attenuans, nimisue labor, vel rheuma, vel ictus,
Ars iubet his causis alias impendere curas.
Apposito sibi castoreo, cum caulis agrestis
Semine, vasturti pariter sibi puluere mixto,
Si clauso pilulata diu teneatur in ore,
Expedit officium linguae, viresque loquelae
Liberat, & redimit a seruitio paralysis.
Haec eupatorii succo resoluta, vel herbae,
Quae trahit ex ipso paralysis nomina morbo,
Sumpta per os, membris distantibus atque remotis,
Segnibus ad motum, sensus torpore gravatis,
Restituit motus regimen, sensusque vigorem.
Expedit, vt laesae praecedat inunctio partis,
Mollia praeueniant cataplasmata, cum quibus humor
Rheumaticus nervis firma compage cohaerens

A. C. *Mollior effectus spargatur & attenuetur.*
MCXCVIII *Sed quibus est aptanda locis medicina requiras?*
Et bene discutias, & acutae indagine mentis
Providus explores, ne si fortasse liganda est
Occiduo capiti, spinae, collo, faciei,
Hanc male praesumas digitis apponere lapsis.
Saepius aufertur digitorum passio, dorsi
Ossibus apposito medicamine, quod Galienus
In libro, quem de membris patientibus egit,
Multis mirandum certa ratione probauit.
Fortius expugnat membri medicina dolorem,
Iuncta locis, vbi prima mali fundatur origo,
Materiae radix vbi pullulat. Vnde remotis
Partibus accedit taciti confusio membri.
Quando in nervorum fundatur origine morbus,
Quod facies per mollitiem laxata fatetur,
Aurea muscelco ao) *resoluta, cyclamine frixa,*
Ad caput occiduum debet collumque fricari,
Obsequio manuum membris supperuncta gravatis.
Congrua muselei retinens consortia multum
Subuenit haec eadem renum laterumque dolori,
Quem creat aut algor solus vel frigidus humor.
Si ventosa malum vis inferat, & sibi demto
Respirandi aditu laterum conclusa cauernis,
Acta vago motu, pulset penetralia cordis:
Aurea mixta mora detur sub vespere sero,
Cum

---

ao) id est, oleo muscelino, cujus virtutes & compositionem describit N. Myrepsius cap. 712. de compos. medicam. ubi inter alia de ejus doctibus: *calefacit refrigerata membra & debilibus robur inducit.* Gud.

A. C. MCXCVIII

Cum quo foeniculum, milium solis, vel anetum
Coxeris, ac anisum saxifraga petrosilum.
Sic data: congestis vesicam purgat arenis,
Si nulla assuerit opii mixtura vel auri,
Et medicum sit balsameo didata liquore.
Quae duce siringa virgae transfusa virili
Musceleo vel nardino sociata liquori
Frangit & elimat lapides, penitusque resoluit.
Corpore purgato data cum tepida patienti
Tempore quod geminis insultum praeuenit horis,
Quassat & elidit triteos ap) *quos ventre creatus*
Mixturae vitio producit degener humor
Veras quartanas excludit & aprimerinas,
In febre quartana, nisi tertia siue secunda
Legitimo fuerit purgatio facta tenore,
Non valet antidoti nec quicquam proficit vsus.
Vendicat eius opem lux tertia post medicinam.
Cum calida dabit antidotum si ferueat aestas
Cum vino calido bruma dominante propines.
Haec opio sibi subtracto, ne forsitan actus
Degener, & causae contrarius inde sequatur,
Neue solutiuas rapiat constrictio leges
Cum succo rutae agrestis subiecta monetae
Frigoris excessu muliebria clausa resoluit,
Et matricales cellas, quas humor aquosus
Lubricat, & nimio reddit marcore palustres,

ap) tertianam.

A. C. *Mundat legitimis faciens conceptibus aptas.*
MCXCVIII *Cum lis versatur de rheumate: puluere thuris*
Apposito detur, opio non inde remoto.
Quae cum castorei vino potata futuros
Pestis apoplecticae reprimit sedatque tumultus.
Sed praesente malo morbique instante procella,
Dentibus ex cuneo aq) *reseratis, vertice prono*
Proderit ex illa linguam persaepe fricari.
Quos dolor affligit colicus, cum rheuma procellans
Infima phlegmatico ferit intestina flagello,
Quod tibi spumosae monstrat subductio ar) *formae:*
Aurea cum vino thuris potata iuuabit.
At cum intestinis viscosus & algidus humor
Inseritur, colici faciens discrimina morbi,
Mollibus vnguentis confert postrema fucari:
Post infusa iuuat decoctio Mercurialis, as)
Furfuris, & maluae, si cum sale mel & oliuum
Miscueris. Sed opus concludit & omnia complet
Mixta mero demtoque liquore & faece relicta
Aurea per calamum membris iniecta pudendis.
Finibus extremis aequo libramine distans
Fit liquor, applaudens neruis sub pace teporis,
Ne vel frigiditas hos mordeat aut calor vrat.
De gelidis & viscosis humoribus ortum
Partibus occiduis soluit submissa tenasmon:
Ex sibi diuersis componitur aurea rebus
Quas variat diuersa crasis, substantia dispar.
Vir-

aq) per vim inserto cuneo. *Gud.* *ar*) eiectio. *as*) huius herbae vsus frequens in clysteribus.

A. C. MCXCVIII

Virtus diſſimitis, numeris libratio diſtans
Ponderis examen variat, libraeque tenorem
Appendit ratio cauſis diſtincta quaternis,
Ex quibus octo fluunt cauſae in contraria ſparſis:
Virtus, debilitas, violentia, pigra remiſſi
Actus, ſegnities, numerus maior ſpecierum,
Siue minor, quas conſimili ligat vnio formae:
Vel quia compoſitum magis aut minus indiget vna,
Ut proprium melius acquirat & impetret actum.
Huic praebet ſtabilem ſpatium luſtrale vigorem. at)
Traditur a medicis eius doſis vncia ſemis,
Quam medici veteres olim moderare ſolebant
Sub modicae nucis effigie, quia pulueris illi
Copia maior erat, minimum cum mellis haberet.
Nunc mutata doſin variat lex conficiendi.

Adrianum antidotum. au)

Curas quartanum: patienti dans Adrianum;
Morſus reptilium ſanas, reprimisque venenum.
Motum concitiat neruis, ſenſumque reformat,
Curat hemicraniam, pedicon fugat, & ſcotomiam,
Rheumata compeſcit, veſicae ſcandala ſoluit,
Subuenit innumeris de frigiditate querelis.
Maſticis in vino dococtio facta ſoluto

at) durare poteſt per quinquennium. au) Hadrianum antidotum deſcribitur a Nic. MYREPSIO de compoſit. medicam. cap. 3.

A. C. MCXCVIII

Hoc simili antidoto stomachi potata dolorem
Soluit & excludit, quem frigida causa creauit.
Subuenit huic causae specialiter ex Adriano,
Et nucis ex oleo, factum cataplasma dolenti
Appositum stomacho, siue hunc morbum paralysis
Inferat, aut algor, vel rheuma, vel algidus humor.
Quando melancholicis ratio fuscata tenebris
Eclipsim patitur, erratque logistica virtus:
Hoc sero dabis antidotum vino resolutum,
Quo costum aw) *vel castoreum cum sene* ax) *coctum.*
Eripit accessus eadem mixtura caducos:
Naribus infusa, quo nondum tempore morbus
Bella mouet, vel quando suae furit impetus irae.
Vim cephalalgiae, cui frigida suggerit ortum
Materies, vel frigiditas quam sola creauit,
Cum vino bibitum valide domat hoc Adrianum,
Cum quo si costum vel ruta domestica, vel nux
Bullierit muscata ay) *diu, modus hic medicandi*
Aptior, & causae magis vtilis esse probatur.
Ex hoc antidoto rutae cum iure soluto
Expediet caput occiduum frontemque perungi,
Et

---

aw) Radix apud Dioscoridem l. I. Cap. XV. *ax*) Sena vulgo dicta. Sed Aegdius casu recto sene videtur dixisse. Sane Senam Mauritano nomine dictam ab Arabibus Sene vocari notat MATTHIOLUS ad Dioscoridem l. 3. c. 70. *Gud.* *ay*) N. B. nucem myristicam iam tempore Aegidii nucem muscatam dictam fuisse. *Gud.*

Et quae mobilibus pulsantur tempora venis. A. C.
Sed de seminibus calidae virtutis & herbis MCXCVIII
Furfureisque mero coctis oleoque sacellis
Ante vaporetur caput & calidis foueatur.
Quos infrigdati mouet indignatio ventris
Cum vino sumptum confortat eos Adrianum:
Antophilus, costum, mastix, ubi cocta fuerunt.
Curat idem Scotosim cerebri de rheumate natam
Cum vino thuris. Sed si scotomia vigorem
Traxerit a stomacho tunc vino thure remoto
Confortatiuum stomachi potes addere costum.
Appositum ventri factum cataplasma iuuabit
Ex hoc antidoto, miscellinoque liquore, az)
Antophilis, nuce muscata cum puluere thuris.
Cum succo bibitum, quem saluia fundit agrestis
Epaticos lapsus domat ex algore creatos,
De quibus hydropisis si prouentura timetur:
Antidoto sibi commixto decoctio detur,
Ex apio, sparago, maratro, brusco, petrosillo.
In pilulis Adriana dosis sibi puluere thuris
Et myrrhe trocleten mistum ba) *suscepta medetur*
His, quibus est epatis sanies collecta cauernis,
Quam

az) Oleo muscelino. *ba*) Videtur legendum: *vbi puluere thuris Est myrrhe troglytes mixtum.* Myrrhe dixit pro myrrha. Gallis olim & nunc dicebatur myrrhe. Troglytes per syncopen ut metrum ferre posset dixit protroglodytes. Myrha omnium prima est, quae Troglodytica appellatur, accepto cognomine a loco, in quo prouenit, inquit Dioscorides l. I. c. 67.

A. C. Quam male curati dimisit massa tumoris.
MCXCVIII Ante mali motus primos dum morbus inermis
Cum tepida sumtum typicis accessibus obstat.
Cui qui commixtum vel apocima castoreatum
Vel rutae succum biberit, vel partibus imis
Intulerit, poterit colicum subuertere morbum.
Capparis in vino decoctio vel tamarisci,
Cui mixtum fuerit Adrianum, splene grauatos
Liberat. Antidoto phrenesis curatur eodem:
Si vino cum quo dissoluitur, ista coquantur:
Saxifragae radix, filipendula, granaque solis,
Fulittiros permarnen, ciperus, sanguisque caprinus,
Alexandrinum cum siseleos oposcissum.
Praeueniat facta purgatio de benedicta.
Ex gelidis chimis eadem medicina creatam
Lithiasin curat, sed qui dabit ex Adriano
Et lyncis lapide pilulas, hircique cruore,
Ac hederae gummi, miscens opobalsama, morbi
Plenius expediet curam causamque repellet
Ex oleo puro, vel vbi decoxeris ante
Non paucos cimices, foueatur virga virilis
In vitreo vasa formam signante Priapi.
Hoc quia fomento laxatur virgo, coarctans
Causa remollitur, via clausa prius reseratur.
Proderit & virgae cimices imponere viuos,
Vt cimicis morsu neruo patiente titillas
Concomitans sensum vis expulsiua iuuetur.
Sed cataplasmati pecten partesque propinquas
Conuenit ex oleo cimicum, cum quo resolutum
Hoc erit antidotum, cuius colatio virgae

Mis-

Missa per argale lapidem dissoluit, & arctas A. C.
Enfraxes aperit, & aquosa superflua fundit. MCXCVIII
Coctus aqua salsa senecio, mercurialis,
Herbaque muralis, paritaria, stranguriosos
Pectinibus vini fomenti superaddita curat,
Et super has herbas factum cacatisma iuuabit.
Tempore septenni iuuat integra vis Adriani.

Athanasia antidotum.

Mortis iura premit Athanasia, fata retundit,
Sistit anagogen, vomitum, fluxum, diabeten,
Claudit anastomosim, rixin simul, & diabrosim,
Profluuium vuluae, stillamina faucis, & vuae,
Atque gonorrheam compescit, rheumata stringit.
Pentaphilon succo solatrique soluta, vel herbae
Sanguineae, nec non plantagine, rubrificato
Sanguineo lapide pressim cum cote fricato
Illita temporibus geminis, infusaque nari
Sanguineum valide cohibet de nare fluorem.
Haec eadem data cum succo plantaginis arcet
Sanguineum fluxum, quem nutritiua resoluunt,
Cum per anatropam venarum carcere rupto
Summa petit sanguis fervoris acumine motus
De pulmone fluens, vel ab epate, vel regione
Pectoris erumpens, vel cum diabrosis eundem
Elicit a venis Athanasia mixta liquori,
Quem contrita facit poligonia vel cicorea,
Sanguineum potata valet compescere fluxum.
Sed quia pulmonis vehemens constrictio tussim
Incitat, & venas aperit, fluxumque cruoris
Fortius exacuit, consultius hoc patienti

An-

A. C. *Antidotum dederis, si lenitiva propines*
MCXCVIII *Penidias, amilum, ptisanam, gummi dragagantum:*
Lenia cum dantur prius, & postrema sequuntur,
Constrictiva trahit virtus moderamen ab illis,
Vt iam non alios habeat praesumere motus,
Sed contenta suis propria sed lege tuetur.
Non aperit venas media, nec tusse resoluit,
Nec facit ad fluxum sua quem natura cohaeret.
Intestinorum vitio cum sanguis ab imo
Profluit, haec cum clisteri transmissa deorsum
Compescit fluxum succo resoluta priori.
Cui si mixtus erit bolus sanguisque draconis
Galla, rosae, sentix, balaustia, psidia, mastix,
Mintua, consolidae radix, albumen, acetum:
Vtile conficies ex his cataplasma, quod aegris
Desuper aptatum membris completius omnem
Sanguinei poterit fluxus absoluere curam.
Menstrua constringit, quaevis furiosa caloris
Exagitat, si cum plantagine mixta bibatur,
Vel foueatur aqua matrix, vbi cocta genesta
Cui se miscuerit Athanasia pondere librae,
Restricto ad sextam certo moderamine partem.
Si manare facit muliebria sanguis abundans
Cum nimis exundet nequiens in vasa teneri.
Nec talem cohibere potest Athanasia fluxum,
Quem de saphenis celebrata minutio sedat.
Femina, cui matrix ventoso plena vapore
Compresso stomacho vitalia membra coercet,

Vt

A. C. MCXCVIII

Vt respirandi iam libertate relicta
Syncopis insurgat & suffocatio fiat:
Ex hoc apposito prunis medicamine nares
Fumiget, vt tractae neruos matricis odore
Concutiens fumus hanc cogat ad inferiorem
Declinare locum propriaque in sede teneri;
Non infundatur vuluae, nec subiiciatur,
Nec sua matricem nubes fumosa vaporet:
Ex hoc natura male contristata vaporis
Horrorem fugiens, tristi turbata sapore,
Fortius alta petens, stationis iure relicto
Pressura stabili vitalia membra grauaret.
Frena Gonorrheae, ponit quam lubricus humor
Vasaq; lenificans generat, vel semen aquosum,
Vel contentiua vis debilis, & retinendum
Non cohibere valens genitalibus addita mem-
bris:
Admixto sibi Castoreo, cum puluere Myrrhae.
Aut herbae succo, quem virtus stiptica morbo
Conciliat, vel cum vino potetur agresti
Et satis austero, cui Bdellia, Castoreumque,
Mastix cum Myrrha dederint decocta vigorem.
Cum roseo, vel coelesti potata liquore
Tipsicon excludit, quae cum sit nata caloris
Frigoris interpres vultu depingitur albo,
Et medicos errare facit, nam decolor eius
Vrinae effigies causae praenubilat ortum.
Huic semper viua rosa, sandalus, atq; morella,
Foedera mixturae subeant, vt sicca minutos
Mixturae mandent cineres. & succida succos.
Temperat vrinae fluxum confectio talis.

Sub

A. C. *Sub forma emplastri calefactis addita membris*
MCXCVIII *Lamina de plumbo distincta foramine multo,*
Ex oleo roseo lumbis aptata perunctis:
Haud modicum solet huic causae praestare iuvamen.
Masticis hausta mero, vel cum succo turionis
Senticis, haec eadem fertur praestare salubrem
Caeliacis curam, calidus quos humor abundans
Profluuio ventris, nimioque dolore, molestat.
De calido colicos vexatos rheumate curat,
Si prius infusi soluatur aqua dragaganti.
Si colicus de viscoso sit rheumate morbus,
Consequitur nullum talis medicina vigorem,
In pilulis data confectis cum puluere boli,
Masticis, ac herbae, cui consolidatio nomen
Praebet, consolidae dysentericis medicatur,
Quos intestini vexat scissura supremi.
Aut elixetur radix anagallica, cuius
Misceat haec medicina sibi potata liquorem,
Si dysenteriae radix fundetur in imis
Visceribus, ptisana, dictoque liquore soluta.
Haec eadem haud modicum clisterizata iuuabit.
Ars iubet, & sollers poscit doctrina medendi,
Quod cum citrinis purgatio mirabolanis
Praeueniat, nocuos mundans a corpore chimos.
Quae data cum rosea, vel aqua de nubibus orta,
In qua mala suos coxerunt punica flores,
Cruda lienterici cohibet stillamina fluxus
Lubricus, & lenis, cui causam suggerit humor,
Cuiusmetridatus celebris magis & specialis,
Plus quoque digna fide curatio creditur esse.
Anti-

Antidoti medicina viam praecurrere debet A. C.
Fide lienteriae, quam dudum longa probauit, MCXCVIII
Et morbi propriam vetus experientia fecit.
Quod si forte roges qua sit medicaminis huius
Materies, illi kellos dant mirabolani;
Fungum: abies; filicem; quercus: colocintida: pulpam;
Feniculus: maratrum; Tibi formam conficiendi
Vsus & officium tribuit, redditque magistrum,
Ex dysenteria, villos rodiente, cicatrix
Nata lienteriae causam vel apostasis infert,
Quae nulla dicti medicaminis arte iuuatur!
Ante statum, prope rheumatici primordia motus
Sanat apostema, quod corporis interiora
Possidet, infuso si sit data cum dragaganto:
Exterius natum reprimit, fluxumque coercert
Laeso sub specie cataplasmatis addita membro
Cum semperuiuae succo resoluta, vel illo,
Quem distincta facit centum poligonia nodis.
In pilulis eadem si commixto sibi thure
Detur, apostaseos suspendit rheuma futurae:
Purgat praeteritae vitium cum puluere mirrhae.
Cum modico mellis oleique recepta liquore
Interius sumti delet nocumenta veneni:
Melle lauat, colat, detergit, noxia mundat,
Prouocat ex oleo vomitum, purgatque vomento,
Ipsaque in propria munit vitalia membra.
Cui gentianam miscens, & aristologiam
Ius quoque diptamni, si post vomitum patienti

A. C. *Hanc dederis sero non pro vomitu faciendo*
MCXCVIII *Interius sumpto, demis sua iura veneno.*
Nam de reliquiis virus, quod forsan inhaesit
Visceribus, vis antidoti consumit & ipsum
Absorbet penitus ex hoc his nacta vigorem.
Haec mixtura iuuat laesis supperaddita membis,
Viperei quae dura trahunt contagia virus.
Dentibus afflictis, oculis, capitisque dolori,
Subuenit, & lacrimis simili formata tenore,
Quem tenet in paribus quando datur aurea causis.
Auribus oppressis, nimioque dolore granatis,
Cum semperuiuae succo instillata medetur
Cum caricis neruis passis dulcique caleno
Gargarizet eam, gelido qui rheumate fauces
Compressas habet, & tumidas, nimiumque dolentes:
Ex quibus apponi factum cataplasma iuuabit.
Stomaticos, quorum pexim distemperat algor,
Cum masticino confert potata Liaeo.
Hic modus, hic vsus, haec lex, forma medendi
Antiquo celebrem seruauit tempore cursum.
Nam tunc ex calidis constans athanasia rebus
Constanter poterat gelidis occurrere causis
Frigida cum calidis nunc praedominentur in illa,
Hunc curandi vsum fugiunt reprobantque moderni.
Ex hac commixtis pariter sibi mastice, costo,
Olibano, cera, factum cataplasma soluto
Appositum stomacho catacropam fraenat, & ipsum
Enor-

Enormis vomitus laxatas frangit habenas. A. C.
Terminus est eius finalis tertius annus MCXCVIII

Acharistum antidotum.

Astmaticos cantus Acharisti potio sedat,
Diluit offensas pulmonis & arteriarum
Spurcitiem mundat, tussim domat, organa vocis
Purificat, vocem reparat, pectusque relaxat,
Discutit exortum de frigiditate catarrhum.
Et capitis causas gelido de rheumate natas
Sub pilulae forma linguae cum puluere thuris
Suppositum vel cum vino potabitur, in quo
Coxeris olibanum, cerebri quod rheuma coercet.
Pectoris offensas vitalis scandala membri
De gelidis & flegmaticis surgentia chimis
Placat & absoluit, eius si mulsa bibatur,
Qua prius excocta fuerint, & ab igne probata:
Passulus, yringus, liquiricia, ficus, ysopus.
Fertur acharistum sine munere: nam suus actus
Si celer & properus & praematurus habetur;
Sic quoque praeceleraт optatae dona salutis,
Quod medicum donis & munere priuat honoris,
Et facit ingratum loculis discedere laxis.
Raptim facta salus nullo reparatur honore:
De constante nihil quoniam constare videtur,
Actio naturae censetur, non medicinae:
Depreciat precium meriti, medicique fauorem
Fuscat, & ipsius iustum degratiat actum.
Gressibus accedens tardis, multoque redemta
Vitae supplicio, nimioque excussa dolore,

 Len-

A. C. *Lenta salus; quoniam naturae subuenientis*
MCXCVIII *Creditur officio medicinae facta salubris,*
Gratior esse solet medico, magis obligat aegrum,
Impraegnatque manum donis & nomen honore.
Inde fit, vt quod in his magis appreciabile constat,
Hoc minus appreciet fatui sententia vulgi.
Durat acharistum tribus annis inuiolatum.

Alchancalon antidotum.

Cum rheubarbaricis scrupulis tepidoque liquore
Simplicibus triteis alchancalon & geminatis
Confert, disscrasiae febrilis caumata soluit:
Ardores epatis fugat, ictericosque colores,
Ex fumo colerae caput ascendente dolorem
Amputat, & scotosim curat, visumque reformat.
Quos calida suadente crasi, calidaque diaeta
Aestiui stimulo febris irritata caloris
Temporibus calidis solito de more salutat,
Prouidus absoluit huius medicaminis vsus
Praeueniens, tollitque mali nocumenta futuri,
Et febris ad corpus socialem rumpit amorem.
Confectum cum melle duobus militat annis;
Vno se tantum regit accedente syrupo.

Antidotum haemagogum.

Traxit haemagogum proprium de sanguine nomen,
Ad causas quia praecipue spectat muliebres:

Et

Et quod matricis iniuria longa negauit, A. C.
Sanguine viscoso clausis a frigore venis, MCXCVIII
Sanguineum mouet & cogit manare tributum.
Matricis pecus interimit pellitque peremtum.
Quae bene purgari nequeunt post tempora partus.
Menstrua purificat, & noxia cuncta rescindit,
Constrictasque prius matricis laxat habenas
Potatum mouet vrinam, dissoluit arenam,
Stranguriam sanat, lapidis fragmenta resoluit,
Epatis euphraxim reserat, splenisque tumorem
Extenuat, colicis de frigiditate medetur:
De gelidis compressa domat praecordia chimis;
Viscera ventosis curat pulsata procellis;
Subuertit vomitum: crudi quas nausea ventris
Reiicit acceptas emagogum continet escas:
Flegmaticum fouet humorem, motumque potenter
Eiicit. In causis nullum muliebribus isto
Fortius, & melius medicamine, comprobat vsus.
Ex emotroidis patientibus atque solutis
Est hoc antidotum summa ratione cauendum,
Constat emagogi vis integra quatuor annis.

Blanca maior.

Blancos blanca mouet chimos: fit commoda neruis,
Fleumatis eluuie pressis: confert tremulosis,
Asmaticis, lippis, Lethaeis atque caducis.
Cephaleam gelido genus ex humore trahentem,
Cui tribuunt vires priuatae foedera causae,
Pulueris anthophili, vel, quem filocasia reddit,

A. C. *Mixturam sibi contilians data Blanca potenter*
MCXCVIII *Eruit, & veterem tollit noua causa querelam.*
Prima vadum tentet, praecurrat iter medicinae
Aurea per patulos naris infusa meatus;
Vel diacastoreae vel sacrae potio pigrae.
Si triduo mellis acidi praecesserit vsus,
Cum praedictarum resoluta mero specierum
Excludit capitis natum de ventre dolorem.
Sic data perfusos lacrimis semperque fluentes
Sanguineos reprimit oculorum blanca tumores
Se quibus admiscet cum sanguine fleumatis humor;
Cui si castorei pulueris stasis agria, mastix,
Mixtus erit; pilulisq; frequentibus inde receptis,
Lumina detergit lippo foedata liquore.
Quae sibi commixtis, & lance pari sociatis
Eufrasia, maratro, ruta, latoque cimino
Limpidat obscuros oculos, siccatque madentes,
Fortiter exonerat pressos purgatque repletos,
Palpebras reserat viscoso carcere clausas,
Nexas dilaqueat, viscosa bitumina mundat.
Quae bene gummosis sibi commixtis anacardis,
Mastice, castoreo, myrrha, pilulisque recepta:
Ne fluat in vanos motus, falsasque timoris
Vmbras concipiat, ne castra superflua fundat
Finibus Italicis ne se quaesiuerit extra,
Fantasiam firmat: Logicae virtutis acumen
Dirigit, & mentis deliramenta retundit:
Vim memoratiuam solidat: gazam rationis,
Lubrica lethaei quam merserat vnda fluenti,

Col-

Colligit, & reparat & sub Ioue siccat amoeno. A. C.
Haec anacardorum generoso mixta liquori MCXCVIII
Frixa mero, cellae superaddita posteriori,
Perdita virtutis memorantis iura reformat;
Ante die quarto caput ignea cussa vaporet,
Vt cutis effundat carpello caesa cruorem.
Haec modactilico purgat sibi puluere mixto
In pilulis gelidam sero data blance podagram
Ex ebuli cimis de sambuci mediano
Cortice, proiectis tunicis, foliisque retentis
Mollibus interulis, de feniculi, petrosili,
Seminibusque apii, fiat decoctio, per quam
Blanca resoluatur camantis mixta liquori
Expresso a cimis, quod concula continet oui.
Hoc accepta modo, tali celebrata tenore,
Vsibus assiduis pro viribus accipientis
Liberat hydropicum longi de carcere morbi,
Cui digestiui motu languente caloris
Fortior expellens & proiectoria virtus
Laxat & extendit generali membra tumore,
Puluere castorei largo si pondere mixto
Per crebras iterata vices, nunc subdita linguae
Per pilulas, nutritiuis nunc tradita membris,
Os tortum pendens, labrum faciemque solutam
Linguam legitimae fraudatum iure loquelae
Rectificat, releuat compaginat, atque coaptat,
Integrat & cuneo naturae verba monetat.
Cappare, feniculo, mixtis sibi cum tamarisco,
Et quae Leptominae virtutis acumine pollent,

A. C. *Spleneticis confert, si mollitiua relaxent*
MCXCVIII *Splenis duritiem; si digestiva medendi*
Vsum praeueniunt, ne prima nouissima fiant.
Ius apoplexiae dirimit, morbique caduci,
Si tepido vino, quo sit caro cocta leonis,
Blanca resoluatur, & sic resoluta bibatur.
Sic se matronam veterem Platearius olim
Per duo lustra prius passam curasse fatetur.
Annis blanca manet geminis foecunda vigoris.

Benedicta

Humores trahit a membris benedicta remotis,
Dissoluit lapidem, morbum fugat articularem,
Stranguriam, phrenesim, colicam domat, & paralysin
Amputat enfraxes epatis, splenisque tumores,
Iliacum soluit pestem, reprimitque podagram.
Ante datis diuisinis radicibus, herbis,
Gummis, seminibus, quibus est diuretica virtus;
Ordine sub certo, quorum foecunda salerni
Pagina describit similem distincta columnis
Corpore mollito calidi virtute lauacri;
Quo fuerint cocta cresso, senetio, malua,
Furfur, & althea, cissum, linochidis herba.
Admixtis sibi praecipuis meliusque probatis,
Quae praedictarum pandit distinctio rerum,
Summam nephreticis curam gerit & lapidosis.
Pondere si duplici, quam regula conficiendi
Exigat, admixtus erit hermodactilus illis,
Ictibus arthreticis acri de rheumate natis
Subuenit, & gelidae confert benedicta podagrae.
Quae cum clisteris apozemate mixta, pudendis
In-

A. C. MCXCVIII

Instillata locis, colicam si soluerit aluum,
Spondet quod colici tollet nocumenta doloris,
Cum diamargariton si demum mixta bibatur:
Sed calidi primum venter, partesque pudendae
Renes & lumbi sitiunt fomenta lauacri.
Actio clisteris si surda sit atque rebellis
Vt duras nequeat ventris dissoluere faeces.
Sumpta per os medicina nocet, viresque doloris
Exacuit, morbum renouat, ventremque procellat.
Conceptam vitio stomachi quam causa creauit
Frigida cephaleam domat antophilis sibi mixtis,
Et nuce muscata. Sed frontis inunctio primo
Et laterum capitis calido celebretur oliuo,
Quos fermentat hydrops, pexis quibus hora secundo
Incrudata, vago distendit membra tumore:
Quos grauat eluuies. Benedicta vigore potenti
Liberat & redimit: data cum vino petrosillo
Masticis & maratri dauci, duplicisque cimini.
Postquam pleuretici deferbuit ira caloris,
Iamque suos motus bis septem noctibus actis
Post agma bb) *propriis quaerens erumpere cellis,*
Ordine postposito ne proflua forsan oberret
Materies, fatuo ne laedat membra recursu,
Haec medicina cauet data cum ptisana, dragaganto
Gummi, penidiis, melonibus, atque citrolis.
Permanet incolumis Benedictae vita biennis.

bb) *Post agit a Gud.*

A. C.

PROLOGVS LIB. II.

MCXCVIII *Dulcia Threicii resonans modulamina vatis*
Tange chelim, digitisque fides percurre sonoras.
Largo Cirrhei libamine pota fluenti,
Diua, Musandinas euolue & dissere leges.
Decrepito longoque diu fuscata veterno,
Quae calcata iacent, quae nunc abiecta teruntur,
Sparsaque vilescunt communibus edita cartis,
Nec iubar eloquii, certam nec habentia formam
Collige, compone, renoua, prudenter adorna.
Oblectata nouis quae praesens despicit aetas,
Eruta de veterum scriptis antiqua recense:
Ad veteres cantus quoniam noua nauseat auris,
Delicias pastorales & ludicra quaerens;
Historiam veterem numeris metrisque ligatam
Vt melius resonet modulis aptare memento,
Et vetulam compelle nouo iuuenescere cantu,
Seque puellarum iungat matrona choreis,
Atque pedem moueat, sed non lasciua pudicum,
Nec sua pentametro frangat vestigia gressu.
Vt melius vigeat vetus anticumque falernum
In segetes transfunde nouos gentique salernae,
Crateri mandata nouo, sua vina propines.
Quae postquam gustu doctaque probauerit aure,
Nouerit illa suis collecta in montibus esse:
Sed calicem sciat esse meum, si forma probatur
Artificis, qui materiam sumens alienam
Fingit in aere nouos ligno vel marmore vultus:

Sed

Sed quia de rebus propriis plerumq; paratur A. C.
Vsus & obsequium, manibus quaesita ministri, MCXCVIII.
Et valet interdum dominus clarescere serui
Muneribus: mea philosophis fer dona Salernis.
Aegidio mittente suo foecunda salutis
Fercula suscipiant non dedignante labello,
Scripta legant: honor est patri cum proficit haeres:
Sic famulo respondet herus: sic foedere certo
Atque relatiuo patri est obnoxia proles:
Discipulo doctor tanta compage ligatur:
Sic sibi coniurant & amicis nexibus haerent,
Quod bona progenies laus est & gloria patris,
Ingenuumque probat proles generosa parentem:
Sedulitas famuli domini foecundat honorem:
Discipuli titulo doctoris fama relucet:
Luna probat radios solis: corpusque fatetur
Vmbra suum: truncum ramusculus: vuaque vitem:
Ex oleo merito pretium clarescit oliuae.

Incipit Liber II.

DIAMARGARITON.

Cor diamargariton recreat, mentemque serenat:
Tristes exhilarat: phthisicis fomenta propinat:
Consumtos reparat quos macronoxia vexat:
Cardiacam curat: sordes a corde relegat:
Restituit gustum torpens acuendo palatum,
Atque cibis propriis dat condimenta saporis:
Quos anathimiasis vexat, fumosaque pexis,

A. C. MCXCVIII

Ad solitum morem reuocat, tribuitque vigorem,
Debile cor recreat, gelido torpore ligatum
Frigore densatum, tenebrosa nube grauatum,
Si miscetur ei puluis, quem fracta ministrat
Ossea durities cerui de corde recepta.
Ponderis haec ratio mediam capit vncia dragmam
Ante cibum mane dosis haec cor visitet aegrum,
Et sit odoriferi comes huic potatio vini.
Non des, si calidae sit passio filia causae.
Hoc quoque cum vino ieiuno ventre bibatur,
Frigida cui stomachum crasis incrudescere cogit:
Frustum ligni aloes cum basilicone moretur
Tempore nocturno puro fortique falerno,
Cum diamargariton vinum hoc si mane bibatur
Inualidam pexim releuat quam deiicit algor.
Si foecunda magis, si rerum plena facultas,
Larga manus, praegnans loculus, si splendeat auro
Arca, vel argento niteat, domus ampla clientum
Ferueat obsequio, si deliciosa potentis
Plus aequo lasciua fames spoliare laboret
Diuitiis elemeata suis, si fulguret aurum,
Electum gemmata merum si vasa propinent,
Si magnis se diuitiis mens magna coaptet,
Aggrauet hic medicina manum: sumptus onerosos
Exigat: hic positos debet transscendere fines,
Contundant gemmas molat aurum, misceat ambram,

Balsa-

Balsama non dubitet propriis apponere causis; A. C.
Lignum aloes feruente mero desudet & illi MCXCVIII
Se perdendo suum tribuat mandetque vigorem.
Iacturam redimit opulentia, cura salutis.
Hoc quoque quod propriae geritur custodia vitae.
Nam cum auri dremmam capiat pro nocte liquoris,
Et natura suas habet interponere partes,
Vt se confortet, recreet releuetque cadentem
Cum vino diamargariton, vbi caumata passum
Lignum aloe fuerit detur stomacho patienti
Discrasiam gelidam, gelidaeque pericula pexis.
Quid faciet Codrus, quid Codri curta supellex.
Cuius plebea vacuus farrragine venter
Non satis impletur, spasmum patiente crumena,
Cuius opes modicis depicta sophismata cartis.
An quia res angusta domi, quia parca facultas
Et tenuis sumtus nequit hos attingere luxus?
Et vetat in vetitum motus erumpere mentis,
Nuda salus sine subsidio prostrata iacebit?
An quia deficiunt species & aromata desunt,
Codrizat tua, Codre, salus, deiecta fatiscit
Corporis integritas, quia te praesentia Mauri
Splendida non recreat, multo spectabilis auro.
Absit vt insidias naturae sobria ponat,
Mundaque paupertas, quae certis obsita metis
Non quaerit sibi praescriptos transscendere fines
Paupertas medicina sibi tribus emta minutis,

Quam

A. C. *Quam faba Pythagorae, lardo condita pusillo,*
MCXCVIII *Et rude nutrit olus, cui de farragine panis*
Furfurea factus auidoque in ventre receptus
Radit & elimat grossos de corpore chimos.
Plus sapit, & reficit, nutrit, confortat & auget,
Se membris magis assimilat, se firmius illis
Inserit esca, famis auido condita sapore.
Quae via curandi morbos, quae causa fidelis
Certa medela malis, nisi parcae sobria vitae.
Regula priuatis plerumque accommoda mensis?
Plus aqua, plus tenuis sub tecto paupere victus
Roboris ac vitae confert, quam Caesaris aula,
Nectarei calices, quam vitis vina falernae,
Quam caro syluestris latrantum parta labore,
Salmones sapidi, rumbae *bc*) *trutaeque rubentes*
Inter regales epulas, tacetaque crassa.
Languet in his gula luxurians & venter obesus.
Cum vino diamagariton post prandia sumtum
De gelidis exorta domat fastidia chimis:
Sed de spirituum defectu nata coercet
Ante cibum: De discrasia contracta caloris
Noxia non reprimit, sed plus feruescere cogit,
Rheumata suppositum linguae viscosa resoluit
Pectoris asmaticis: phthisicos sine febre resumit
Cum ptisana sumptum, cui frigida semina purum
Ablactata diu commendauere liquorem.
Haec

bc) ms. an *rhombi? Gud.*

A. C. MCXCVIII

Haec dosis emundat saniem, carnemque reformat,
Carne ligat media distantes vlceris oras:
Cronica longaeui passos dicsrimina morbi
Integrat, & reparat, claro comitante falerno,
Cuius aromaticos fragrantia vincat odores,
Vineus & gustum recreans, exclusus ab omni
Sit sapor austero: puri color aemulus auri,
Cuius subtilis substantia, lucida forma,
Cui fraenum imponat rosei mixtura liquoris.
Quos grauis exagitat malfactio, membra vigore
Priuans sensifico, gelidae nimis aemula mortis
Rheumatico claudens vitales obice poros,
Aut purum vitae radium, cordisque lucernam
Obfuscans densa coecae caliginis vmbra:
His diamargariton, morbo cessante, medetur.
Die bd) *nihil dandum est, oris medicamina cessent,*
Quando suos agit insultus in corpore morbus.
Exurgat facies roseo perfusa liquore:
Basilicon, menta, violae rosa, myrtus amoenos
Naribus aegroti non cessent reddere fumos:
Plena rosis capiti se ceruicalia subdant:
Quae tepidum biberit humorem fortis aceti,
Roboret inualidum super addita spongia pectus,
Visitet extremas moderata fricatio partes:
Inuoluat perfusas aqua praecordia pannus,
Vt vagus algoris retrusus ab obice sanguis
In-

bd) ita ms. f. *deinde.*

A. C. *Interiora petens tribuat solatia cordi.*
MCXCVIII *Pingui pasta oleo subitoque extincta lucerna*
Olfactum horribili grauet & contristet odore,
Sensilis vt virtus sternuto mota, sepultam
In cerebri cellis animalem suscitet auram.
Femina matricis quae compellente querela
Exstasis in raptum rapitur totiens memoratum
Suscipiat diamargariton regione pudenda,
Quae Veneris sedes, Vulcani Fabrica, *partus*
Ianua, quae sorbens hominem lasciua voluptas
Deferuere solet: vbi iusta libidinis ira
Frangitur, & primo quae feruida, fine tepescit:
Prodiga quae donis fuerat, quae proflua pactis
Plenaque sollicitis detenso languida neruo
Alget auaritia: postquam deferbuit ardor
Cessat amor, cadit affectus, dandique voluptas:
Febris abit facta sanie, ruptoque tumore
Tensio laxatur, & soluitur ira caloris:
Quae primo fuerat absorpta libidine carnis,
Damnat opus ratio: sed post surgente procella
Fit carnis recidiua fames, crescitque bolismus.
Illibata tenent annis sua iura duobus
Hoc Diamargariton & ei conforma Diantos.

DIANTOS.

Febribus afflictos, languore diu cruciatos,
A morbo profugos iuuat instauratque Diantos.
Suscitat inualidum pexim, confortat orexim:
Con-

A. C. MCXCVIII

Confert cardiacis, & tristibus, & macilentis:
Roborat in validos, quibus est vis parua caloris,
Qui tabulae haerentes nudi sine veste vigoris
Virtutis modicae leni spiramine moti
Jam rate confracta morbi euasere charibdin.
In quibus expediat causis, quas debilitatis
Subuertat species, opus est indagine veri.
Hanc calor, algiditas, emfraxis, frigidus humor,
Spirituumque facit defectus: si calor illam
Vel si spirituum defectus, nulla diantos
Gratia subveniet: si praeclusiua viarum
Spiritibus neget enfraxis per membra recursum
Membraque debilibet, cum puro sume falerno,
Cui dederint electa suas diuretica vires.
Discrasiae socius gelidae, si frigidus humor
Debile disponat corpus fluxuque fatiget,
Cum vino dabitur, vbi sint incendia passi
Mastix, olibanum, gariofilus & cinemomum.
Causa prior maneat desitque solutio ventris,
Det vino nux sola suum muscata vigorem:
Frigiditas humore carens post dona diantos
Postulat offerri puri libamina vini.

DIAMORON.

Quod fit de moris, morbos exterminat oris:

A. C. MCXCVIII

Faucibus artatis valet & squinance bd) *gravatis:*
Guttur mundificat: vuam de rheumate siccat.
Diamoron duplex vinum, cui morus agrestis
Dat sua mora rubus: reliquum quod ab arbore celsa
Et vires trahit & succos: & vtrumque cadentes
Et male laxatas ex rheumate subleuat vuas:
Siccat & extenuat, madidat, & rheuma coercet,
Quod ferit arterias, fauces & guttura crebro
Humorum impulsu, si gargarismate facto
Cum calida teneatur aqua patientis in ore.

DIASATYRION.

In Venerem pronos quos olim fama notavit,
A satyris Diasatyrion nomen sibi traxit.
Militiae Veneris lasciuaque praelia noctis
Ex diasatyrion sumunt augmenta vigoris:
Lumbos ingrauidat, membrum genitale reformat,
Testiculos inflat, & virgae sperma ministrat.
Ergo femineo quisquis seductus amore,
Fortius affectas Veneris sudare palaestra,
Et coitu assiduo muliebris pascere vota:
Qui neruo constante diu nunquamque remisso
Vis multas iterare vices, passerque videri,

Cum

bd) forte: *cynanche*

Cum diasatirion hoc durum & molle duellum A. C.
Aggredere, vt capias lasciui dona triumphi. MCXCVIII
Stulte, quid aggrederis vuluae saturare bolismum?
Cur auide affectas implere voraginis antrum? Inuectiua.
Tartarus, os vuluae nequeunt pontusque repleri.
Lassari multo coitu, nunquam satiari
Vulua potest: Graecus furit intus & aestuat ignis, be)
Qui nulla moritur nullaque extinguitur arte.
Quanto plus molitur, quo plus attrita flagellis
Hoc magis ardescit, saeuitque libidinis aestus,
Omnis ad istius pelagi fit nauita portum
Naufragus, & rupto semper subit ostia malo.
Vae tibi, qui vanum & vilem meretricis amorem
Sanguine mercaris proprio, totisque medullis!
Quamuis illicitam moueat Veneremque profanam,
Et vetitos Diasatyrion accendat amores,
Cum veneris faciat equites ad bella paratos:
Iustius & melius iusto famulatur amori
Et castos ignes celebrat taedasque iugales.
Non sit adulterii calcar, stimulusque furoris;
Non oleum infundat ardenti sponte camino.

be) hoc desumsit ex veteri lingua sua: olim Galli vocabant: *seu gregeois ignem graecum*, quem hodie appellant, *seu d' artifice ignem artificialem* sulphuratum, qui in ipsa aqua non extinguitur. *Gud.*

A. C. MCXCVIII

Sed tamen bf) *hoc melius fieret, quod cresceret ardor,*
Et quod in immensum vetitus consurgeret ignis,
Corporis exhaustis humoribus atque medullis
Vt sua luxuriae faceret consumptio finem,
Cum diasatyrion stincos appone: bibatur
Satyrion, eruca salix, nux indica, stincus,
Vt facibus tantis consumpto fomite totus,
Transeat in cineres tepidos & langueat ignis.
Et qui non valuit spontaneus esse pudicus,
A vitiis compellatur cessare coactus.
Huius opus proprium thalamis seruire pudicis,
Legitimis parere thoris, taedaeque iugalis
Confirmare sacros concordi foedere nexus.
Cum virtus genitiua parit, cur mortificantis
Frigoris excessu sterilis deuoluitur aetas
Nec fructum dat planta suum? sed rebus habendis
Defectu sobolis extraneus imminet haeres:
Cum rerum fluitant incertaque iura vagantur;
Cum lites acuit dominandi tetra libido,
Agricolam cum forte nouum sibi vendicat vxor,
Matricis sterilem qui fortius exarat agrum.
Talibus in causis diasatyrion sua praestat
Commoda coniugibus, quos copula sacra ligavit:
Perdita restituit natiui iura caloris:
Faecundat geminos genitiuo *semine fratres:*
Palpat lasciuo genitalia membra vapore:
At-

bf) Ironica concessio abusus Diasatyrion, vt abutentes in coitu deficiant

Atque vaporoso concepti turbine venti A. C.
Languentem & modicum compellit surgere neruum. MCXCVIII
Conceptum iuuat & stabilem confirmat amorem:
Scissuram generis foecunda prole renodat.
Non bene condito detur fortique falerno.
Quod si forte times corpus sudore resolui,
Vini conueniens limphae mixtura vigorem
Temperet, vt blando foueantur membra calore.
At quidam venerem magis inflammare volentes
Cum diasatyrion stincorum iura propinant:
Tantaque fit rabies, tantusque libidinis ardor,
Quod calor exhalat, quod poris sudor apertis
Egreditur: pascens coitum depascitur humor:
Ocia neruus agit: Veneris detenditur arcus:
Virga iacet, quamuis blando palpata frequenter
Contactu manuum, surdaster pamphilus aurem
Non leuat: expectans mulier sibi sustinet aegre
Gaudia differri, longo languentia voto:
Accusat diasatyrion: artem medicinae
Arguit & medicos reprobat, qui talia tradunt,
Cum modus *in culpa sit dandi non medicina.*
Hoc monacho iuueni, rubicundo, ventris obesi,
Qui veneris stimulos & amoris pabula quaerit,
Imprecor, in coitu quod tanto incandeat igne,
Quod finem statuat vetitis consumtio rebus.
Si coitum impediat vis incensiua caloris

A. C. *Corporis humorum consumtio spirituumque*
MCXCVIII *Defectus non est dicta reparabilis arte,*
Nec diasatyrion huic causae cura medetur.
Quamuis eget diasatyrion, se nutriat escis
Sorbilibus, liquidis, teneris membrisque regendis
Quam confortandis melioribus atque fouendis.
Quarum applausiuam membris & conuenientem
Temperiem facit humiditas sociata calori.
In sero prius accepto medicamine dentur
Palmorum fructus, & amigdala dulcia, ficus.
Algentes lumbos, vel quos viscosa molestat
Materies, valido virtutis robore firmat;
Cum vino sumtum: sed ei diuretica *misces,*
Si secum trahat humoris consortia morbus.
Qui lumbos castrare volunt, certantque pudicis
Nexibus effrenes carnis praecingere motus,
Sancta pudicitiae quibus vmbra refrigerat aestum
Luxuriae, quibus aura fugat diuina calorem,
Quos sancti sacra Fulconis doctrina seuerum
Edocuit vitae melioris carpere callem:
Dum noua, dum rudis est, & adhuc tiruncula virtus
Quando impubis adhuc intra cunabula vagit
Infans relligio, nouiter Babylone relicta,
Hi quocunq; malo renum ex algore grauentur
Ex diasatyrion nunquam, quamuis medicina
Summa sit algoris, sibi praesumant medicari.
Renibus alliceret pacem, sed bella moueret

Te-

Testiculis: pareret vicinis scandala membris: A. C.
Proximus arderes paries: grauis ille tyrannus MCXCVIII
Peccati fomes, lasciui incentor amoris
Naturae stimulus, primo piger abditus imis
Partibus, intepidae latitans torpore fauillae
Aestuat admotis facibus, scintillat & ardet:
Tendit amor venas, nec desinit ira caloris,
Donec despumet detenso languida neruo,
At cum relligio radices altius egit
Cemento stabili, firmo solidata tenore,
Cui vim longaeui praescribit temporis vsus:
Non mouet hanc diasatyrion, licet estia pulset
Exploretque aditus, quamuis subuertere primum
Conetur vallum, nequit expugnare secundum.
Non ad consensum trahitur meditatio: petrae
Paruulus allisus se non sinit esse gigantem:
Occumbit fructus in semine, messis in herba,
In tepido cinere moritur tenuique fauilla
Igniculus: non corrodit vulpecula vitem.
Terminat huic aeuum finis qui terminat annum.

DIAPRASIVM.

Corizam, brancum, tussim domat, atque catarrhum
Arteriale malum cerebri de rheumate natum:
Vuas stillantes, fauces humore natantes:
Cum vino sumptum tepido curat Diaprasum,
Si patiens tepidum praegargarizet acetum,
Quo sint cocta, rosae, balaustia, sidia gallae,

A. C. *Dactylus & carice: vinum quibus addere dulce*
MCXCVIII *Ad dissoluendum confert & mundificandum.*
Acceptum comitante mero partique dolenti
Appositum gelido dentes humore grauatos,
Et male rheumatico percussos verbere sanat.
Suppositum linguae, misto sibi penidiarum
Puluere, thoracis fugat ex algore querelam.
Fleumate compressi causam pulmonis anheli
Terminat, & dirimit, & respiracula soluit.
Admixtis sibi penidiis, gummi draganto,
Atque liquiricia cum puluere gentianae
In solidae speciem massae vertatur, vt inde
Formentur pilulae, quae si teneantur in ore
Asmaticos sonitus reprimunt suspiria tollunt.
Cum vino moratri bibitum dulcisque cimini
Inualidum confortat epar, stomachumque reformat,
Frigoris excessu cuius male deuia virtus
Tramite legitimo genuinae pexis oberrat.
Caumate febrilis deferuescente caloris,
Mundata partim sanie partimque retenta,
Cum lenitiuo sumptum calidoque liquore
Pleureticos parogorizat lenitque dolores:
Dissoluit, purgat, & membra putredine mundat.
Hoc quoque nefreticis confert & stranguriosis
Si cum saxifragae vino fuerit resolutum.
Conceptos abolet splenis regione tumores
Cum vino de leptomeris ducente vigorem
Herbis, seminibus, radicibus, & speciebus.
Turbine ventoso colicis vexata procellis

Vi-

Viscera componit, si demum vina bibantur A. C.
Muscatae nucis & nardi redolentia vires. MCXCVIII.
Clausa per eustaxin, gelido torpore ligata
Rumpit & excludit muliebris stanna monetae,
Musceleo mixtum si cum bombace pudendis
Partibus haec mulier supponat tempore noctis.
Vt claudam breuiter vnoque caractere multa
Expediam: gelido genus ex humore trahentes
Omnes membrorum morbos fugat interiorum,
Si comes affuerit clari libatio vini.
Claudit ei quartus mensis vicesimus aeuum.

DIARRIZEOS.

Arterias male concuruas, rauceque sonantes,
Viscosus nimiumque tenax quibus humor adhaeret,
Planat & elimat diarrizeos atque resoluit:
Spurcitie Veneris concretas frigore sordes
Mundat, & extergit: vitium spirabilis aurae
Lenit: & humectat aditus humore latenti.
Cum premitur gelidis pulmonis, fistula chimis,
Eruit asmatico querulo de pectore cantus,
Et tussim de viscosis humoribus ortam.
Sed ptisanae succos aequo sorbere iuuabit,
Admixti, sibi penidiis, gummi dragaganto,
Atque liquiriciae succo, caricis & hysopo.
Ex crudo quibus est stomachi sitis orta vapore,
Gutturis ardorem quibus indigestio praestat,

A. C. MCXCVIII

Inflammatque volas manuum, Diarireos illos
Curat, cum vino susceptum foeniculato,
Vel quo bullierit anisum, mastix, & anetum
Excitat officium coitus, & iura caloris
Perdita restaurat, pexim in crudore iacentem
Subleuat, & faciem pulso pallore venustat.
Cum ptisano sumptum, cuius toties memorata
Saepius expressit propriam descriptio formam,
Jam facta sanie, rupta compage tumoris,
Pessima pleuretici probibet contagia morbi.
Vix transire potest primum Diarireos annum.

DIACIMINVM.

Ventosum stomachum tranquillat diaciminum
Diluit offensas stomachi de frigore natas,
Et gelidas tusses vitalia membra grauantes:
Crudaque rheumatici valide stillamina motus
Excoquit & mundat, si cum vino tribuatur,
Quo caricas pingues & passas coxeris vuas.
At sibi sudorem bene tectus prouocet aeger,
Et somnum faciat, vt crudi causa catarrhi
Coctici effecta valeat sudore resolui.
Quando supercilium fumoso malleat ictu,
De vitio stomachi surgens vis saeua doloris
Ante cibum grauius pulsans, post prandia lenis
Expedit acceptum cum vino Diaciminum

In

A. C. MCXCVIII

In quo decocta sint macis spica, Galanga.
Sic gelidae recipit curanda negotia pexis.
In febribus sumptum tepido comitante caleno
Temperat horrores typicos, & frigora mollit.
Praeualet emfraxis epatis splenisque tumentis
Angustas reserare vias, Asaro, Petrosillo
Capare, foeniculo, mixtus simul *cum tamarisco.*
Per geminos viget hoc annos, intraque duorum
Annorum metas ipsius clauditur aetas.

DIACALAMANTVM.

Subuenit Asmatico confectio de calamanto,
Pectoris offensas gelido de rheumate natas
Fortiter auellit: febrilia caumata pellit.
Jus quoque quartanae nonnumquam reddit inane.
Cum forti vino susceptum vespere sero
Tussibus occurrit gelidis, quas prouocat humor
Quas mouet & renouat quas intempestat aquosi
Rheumatis eluuies, crebro stillamine pulsans
Vitales aditus, noctisque silentia rumpens.
Puluere baccarum lauri tostique Cimini
Sacculus impletus caput ambiat aut regioni
Pectoris arctetur, calidus si morbus ab illo
Radicem causamque sui contraxerit ortus.
Hoc sumpto comitante mero proscribitur omnis
Ex algore status stomachi dolor atque fugatur.
Mota procellosis tranquillat viscera ventis,
Si vinum dederis anicos in fine bibendum

Pe-

A. C. *Pectica natiuo virtus spoliata vigore,*
MCXCVIII *Crimine crudoris defectus passa ruinam,*
Se regit & releuat, sese innouat atque reformat
Saepius accepto medicamine de calamanto:
Cuius si modici libatio sobria vini,
Cum quo ballierit macis, compleuerit vsum,
Prompta salus, ratus effectus meliorque sequetur.
Menstrua, frigidatas quae constrictiua coercet
Vel quae viscosi sunt clausa bitumine Chimi
Soluit suppositum matrici siue comestum.
Masticus Euforbii pariter sibi puluere mixto
Appositoque Diagridio sub pondere duplo,
Tetraceis febribus dominatur & ephimerinis,
Et laxatiuae tenet officium medicinae,
Si bene digestis humoribus ante febrilem
Accessum dederis, quinus vel quatuor horis,
Foederat Euphorbum scrupuli sibi pondere mastix:
Illud idem superat scrupulo scamonea duplato.
Non valet hoc annni metam transire secundi.

DIARODON.

Diarodon magnum sicut se nomine magno
Magnificat, sicut titulo maiore superbit:
Si magnae virtutis opus magnumque vigorem,
Lance pari magni mensuram nominis aequat.
Praeualet immodicos stomachi sedare dolores,
Quos creat humiditas peregrino iuncta calori,
Si calor humoris expers sit causa doloris:

Non

Non des, cum sit si transgressio parua caloris: A. C.
Nam de temperie quamuis se iactitet ipsum. MCXCVIII
Plus tamen in calidum vergit calidoque propinquat.
Cardiacos fugat insultus & lippotomiae
Defectus abigit; lumen vitale serenat,
Cum vino sumptum, quo desudauerit ante
Mater supplicium feruentis passa caloris.
Sumendi magis expediens describitur hora,
Morbo conueniens, praesenti congrua causae,
Quando nouella dies orientis cardine surgens
Emicat, & coelum rutilo splendore salutat:
Quando labor populis, somni iam pace soluta,
Incboat & solitos operum recidiuat in actus:
Quando suos vrbs Parisius celeberrima ciues
Excitat, vt nimio plebis feruente tumultu
Passibus assiduis sanctorum lumina vexent.
Cum gelido fonte dandum est roseoque liquore,
Quando sui cursus mediato tramite lucis
Lance pari medias librat sol igneus horas,
Defectiua quibus nimio sudore resoluit
Membra diaforesis, quam talia signa figurant.
Paruus & inualidus sit pulsus, creber inanis,
Vox tenuis: color exsanguis: spiratio spissa:
Ordine non certo manens sed semper abundans
Nec releuans sudor, cretico non tempore factus,
Sudantes vitio stomachi distinguit ab istis,
Pectoris aut inter spatulas pressura doloris:

Sin-

A. C. MCXCVIII

Singultus quandoque grauis: post prandia ventris
Tensio sentitur, vomitus, fluxusque saliuae.
Distant cardiacis cretico sudore fluentes:
Pulsus eis rectus; facilis: spiratio fortis:
Impetus in venis: somnus leuis atque quietus:
Corpus eis calidum: rubens color: ordine recto,
Atque salutari manans de corpore sudor,
Qui quanto vberior, magis aegrotans recreatur,
Fortior efficitur, motusque mali minuuntur.
Saepe tamen sudor in acutae caumate febris
Frontibus *occurrit, non toto corpore manans,*
Sed solo capite grauosis atque rotundis
Per frontem vultusque fluens decliuia guttis:
Pulsus saepe cadens, penitus depressus, & imus,
Callida tangibilis, fugiens examina sensus:
Quae tibi venturae sunt certa pronostica mentis.
Fortia qui longi ruperunt vincula morbi,
Naturam vt renouent, vt membra vigore reforment
Diarodon sumant & vini pocula libent,
Ex aqueo sibi temperiem sortita liquore.
Praeualet angustos epatis reserare meatus
Et strictos plenis aditus, si praeside vino
Acceptum fuerit, cui diuisiua potestas
Hoc quoniam multa recepit diuretica, multum
Confert nefreticis: impendit opem lapidosis,
Cum vino acceptum, quo bullierit petrosillum,
Saxifragae radix, filipendula, granaque solis.

DI-

DIARODON ABBATIS.

A. C. MCXCVIII

Et quoque Diarodon Abbatis nomine clarum,
Cui dedit egregium regalis curia nomen,
Confert epaticis, ethicis, tisicis, *macilentis,*
Ictericis, & cardiacis a febre solutis.
Vergit in occasum cum primum transit in annum.

DIAPENIDION,

Quae de penidiis confectio nomina sumit,
Subuenit empicis: tisicos fouet atque resumit:
Compescit tusses & morbos, arteriales:
Pulmonem paragorizat, pectusque relaxat:
Guttura lenificat: modulamina vocis amoenat:
Diluit ex siccis mala consurgentia causis.
Omnibus his dandum est pariter ptisano resolutum,
In quo bullierint gummi, lactuca, papaver,
Malua, liquirica, dragaganti lucida grana.
Non dandum est ethicis, quos tertia siue secunda
Depascit species: nec eis quibus emolit artus
Febri mixta tisis: nec principio tribuendum
Pleureticis, nondum fracto ruptoque tumore.
Nam licet eucrasiam det ei moderantia rerum,
Multa tamen recipit in se subiecta caloris;
Et nimium calidos modicus calor ignit & vrit.
Cum tumor erumpit, cum fracto mixta tumoris
Obice purgatur sanies, ne forte profundis
Inuiscata locis pars grossior atque cohaerens
Tardior ad motum, nec tussibus apta resolui,

Prae-

A. C. *Praesumat violare suae penetralia sedis,*
MCXCVIII *Pleureticis dandum diapenidion resolutum*
Cum ptisano, cui se melonis lacteus humor
Seminibus fractis admisscuit atque citroli.
In primo viget hoc anno, moriturque secundo

DIACITONITEN.

Est diacitoniten stomachi summum medicamen
Quem fluxus cruciat, quem vis ventosa procellat,
Quem turbat vomitus, grauis indigestio, ructus:
Confortat stomachum, quem laxum, rarificatum,
Quem nimis inualidum febris discussa relinquit;
Partibus inculcat firma compagine partes
Compingit, sanat, densat conducit in vnum,
Vim contemptiuam recreat, peximque reformat,
Spirituum vires agmentat, noxia siccat,
Asmaticum sanat pulsatum rheumate pectus,
Et cum tusse phthisin, similis quas causa creauit:
Nam fluxum cohibet, & qui defluxerat humor
In decline, sui sorbet virtute caloris.
Sumptio pro membris supra diaphragma locatis,
Nulla propinari poscit sibi pocula vini:
Pro stomacho celebrata meri libamina quaerit.
Ergo cuius amor, cui summa est gloria potus:
Vincere qui socium pleno cratere, triumphum
Aestimat, haec stomachi causa libamina sumat,
Pronus vt ad potum laxis discurrat habenis.
Os replet vtentis flatus spiramine lenis:

Cor-

Cordis rancorem delet reparatque vigorem. A. C. MCXCVIII
Postulat hoc ratio renouari quolibet anno.

DIASENE.

Confert quartanae collata dosis diasene:
Tristibus & timidis, vani quos vmbra timoris
Concutit, ignauae detergit nubila vitae,
Inque melancolicis, est expertissima causis.
Postquam per geminos diasene manserit annos,
Deficit ex primi spoliatur iure vigoris,

DIACASTOREVM.

Antidotum diacastoreum fert grande salutis
Subsidium laxis fluido de rheumate neruis:
Cephalicis, emgranicis, vertigine pressis,
Atque monopaucis, tremulosis atque caducis.
Fortius at potens meliusque retundere causas,
Lilifagi post antidotum si vina propines
Paralysis si lingua graui torpore grauetur,
Vt cuneo non legitimo male verba monetet;
Tunc Diacastoreum, cui se contrita maritat
Saluia, castorei modico sibi puluere mixto,
In pilulas orbi speciem formamque gerentes
Transeat: ex illis clauso teneantur in ore
Septem, siue nouem, donec penitus resolutae
Vim fumi cerebro mandent stomachoque liquorem.
At si paralysis alia de parte triumphet,
Muscelei penitus imbuta liquore dolenti
Aptetur medicina loco, partemque perungat
Non quia subsidio gaudet pars aegra locali,

A. C. *Inducias habeat sumenda per os medicina,*
MCXCVIII *Sed cum tilifagi vino resoluta bibatur.*
Cum vino quo bullierit absinthia, soluit
Enfraxes epatis; cum cappare vel tamarisco
Duritiam splenis; viscosa repagula renum
Cum milio solis, cum fisalidos petrosillo.
Hoc accepturus *medianam circiter horam*
Prandeat: in sero nullis indulgeat escis,
Coena sit antidotum, vitae cibus, esca salutis.
Huic suus effectus duplicato deficit anno.

DRAGAGANTVM.

Discrasias siccas pulmonis, & asperitates
Gutturis, offensas thoracis, scandala tussis
Et nocumenta sitis, raucae suspiria vocis
Corrigit & reprimit, quod nomen habet dra-
gaganti:
Temperat accensas febrili caumate linguas.
Passio membrorum supra diaphragma, re-
quirit
Ipsum sub lingua constanter in ore teneri
Vt tacito lapsu descendens, spirituales
Temperet ingressus, & vocis plectra refor-
met.
Alterum conueniens, dictis accommoda caussis,
Forma salutaris sumendi, si patienti
Contuleris calidum ptisano feruente solutum
Hinc quoque misceri debent liquiricia, candi,
Penidiae, puluis amili, gummi dragagantum
Et fiant pilulae patientis in ore tenendae.
Quisquis ad istius trahitur medicaminis vsum,

Tho-

A. G. MCXCVIII

Thoracis siccae craseos vrgente querela,
Si febrilis eum minime succenderit aestus
Et stomachi nimium gelidi crudore laboret,
Potest limphatum sumpto hoc medicamine vinum,
Quo coctus fuerit modicus de mastice puluis.
Annus ei facit occasum, qui praestitit aeuum.

DIACLIBANVM. DIAMANNIS.

Tollit emigraneam: cilii sedare dolorem
Sufficit, & lacrimas stringit sumptum diamannis.
Haec creat algiditas stringens, vis ignea solvens,
Fluxilis humiditas currens, vis sicca coarctans,
Copia distendens, vis contentiua tenendum
Non cohibens: vapor ascendens & rheuma flagellans:
Si gelida dolor ex causa vel rheumatis ictu
Aut grossi fuerit natus spiramine fumi,
Omnibus his causis ratio valet vna medendi:
Masticis & turis mixto sibi puluere paruas
Transeat in pilulas diamagnis, de quibus aeger
Glutiat vndenas instanti tempore noctis.
Si fluxum moueat lacrimarum lubricus humor
Vel contentivae *defectus, rheuma vel algor*
Praedictae valet huic morbo moderatio causae.
Fronte ac temporibus saliente reumatice venas
Expedit vt stringas simpasmata bg) *quod liquor oui,*
Olibanum, mastix, bolus, facit & diamannis.

bg) ita ms. f. *emplasmata.*

A. C. *Cum capiti languor veteri radice cohercet,* bh)
MCXCVIII *Et corpus fore pleutoricum sua forma fatetur*
Tunc opifex alio medicandi tramite currat:
Cumque tribus iaculis morbum expugnare laboret.
Per triduum digestiuo medicamine crudum
Dissipet humorem: curam nox tertia dandis
Impendat pilulis titulo fulgentibus auri.
Cum vino antidotum, calido nox quinta propinat
Dicto procedens triuio de rheumate multo
Fauces compressas medicandi regula sanat.
Hoc cum penidiis amilo candi pilulatum,
Linguae suppositum possumque omnino resolui,
Nodosas & inaequales, quas causa cohaerens
Asperat, arterias mundat, complanat & aequat.
Cum vino sumptum, quo passas coxeris vuas
Et caricas pingues poterit subuertere tusses,
Vim quibus algiditas capitis vel rheuma ministrat.
Hoc quoque cum vino si masticis accipiatur,
Currentem laxis vomitum compescit habenis,
Quem vel frigiditas generat, vel tempore longo
Contemtiua *sui virtus oblita teneris.*
Ex hoc antidoto mixto sibi puluere costi
Masticis acturis bi) *vt costi summa duorum*
Appendat geminas duplicato pondere partes,
Cum

bh) ita ms. sed l. *cohaeret.* bi) f. *actoris.*

A. C. MCXCVIII

Cum muscelino fiat carapsa bk) liquore
Ac oleo roseo, stomachi quod parte suprema
Appositum valida vomitum virtute coercet.
Rheumatis in cursu natos in ventre dolores,
Vel quos frigiditas, vel vis ventosa creauit,
Mitigat accepto calidi libamine vini,
Nux vbi muscata fuerit cum mastice cocta.
Cum peripleumonico de pectore, carcere rupto,
Libera purgatur sanies, vt nulla relinquat
In membro damnosa suae vestigia labis,
Ex ipso pilulis & myrrhae puluere factis
Cum ptisano peripleumonicis detur diamannis.
His quoque principio nondum orto caumate febris
Detur idem parili forma similique tenore,
Quem contra lacrimas series praescripta notauit.
Quam peripleumonicum distinximus esse salubrem
Empicos eadem sumendi forma medetur
Cum rosea si detur aqua non sponte fluentis
Seminis infames poterit compescere lapsus
Vsque sequi valeat medicinae promptior actus,
Proderit exemplum membris atque pudendis,
Renibus & lumbis cum femore de diamannis,
Et de castoreo coctisque rosis in aceto.
Succo ainoglosae prudens mixtura maritet
Antidoti vires, quo bumbax tincta virilis
Sub specie membri muliebri subdita vuluae,

bk) ita ms. f. cataplasma.

A. C. MCXCVIII Ne fundat nimias rubrum mare continet vndas
Aegrum naturae siccando superflua mundat:
Matricis loculum firmat, curtumque sigillat
Vt matricales firma compagine venas
Claudat & astringat sera fortior: ante saporem
Praedicto bibat hoc mulier cum iure solutum
Per duo lustra suum dimagnis prorogat aevum.
Non erit hoc dandum donec medicauerit annum:
Castaneae speciem dosis aeuis forma figurat.

DIACOSTVM.

Spleneticum de felle nigro sine febre tumorem
Vtile subsidium morbo curat diacostum
Cum vino bibitum quo bullierit tamariscus
Si strictos epatis aditus compressio splenis
Arceat vt coleram non respirare sinendo
Succendetur epercriferem mixtura iuuabit
Quos pulsat gelida ventos iniuria ventris,
Cum quibus infesti rixatur saeua doloris
Improbitas tranquillat eos & terminat omnem
Offensae veteris sopita luce querelam
Cum vino forti celebrata cosis diacosti,
Ex nuce muscata validum ducente vigorem:
Aptetur cataplasma loco, quod de tamarisco
Causa musceleo componitur & diacosto.
Forte videns pauper se plus hac parte grauatum,
Seque minus tantis rerum fore sumtibus aptum,
Ob-

A. C. MCXCVIII

Obstrpit in medicum *verbisque insultat* a-
maris.
Artligenem qui te prouisoremque salutis
Constituis, medicae cui spillea *paragogem,*
Et prolixa domus faciunt augmenta staturae:
Qui tibi gemmato digitis radiantibus auro
Cor varium variis ex pellibus esse fateris
Ars tua diuitibus solis, quibus ampla facultas
Quos vanos trahit in sumptus opulentia rerum,
Seruit & optatae praebet solatia vitae.
Ars tua diuitiis aui de sua retia tendens
Solis diuitibus medicinae suggerit vsum
Dermacis *muscum, muscatam, balsama, nar-*
dum,
Antophilos, aloes lignum, dum castora, myrram,
Dum varias species & aromata multa recenses,
Quae parit ad rapidos soles Gangetica tellus,
Caesaribus solis loqueris, quos non nisi cara
Oblectare queunt, sterilesque excludis egenos.
Ergo res misera est & iniquae sortis egestas,
Quam solus mundus non respuit atq; prophanat,
Sed vitae regitiua suis prudentia donis
Priuat eam vilemq; abiicit sterilemq; relinquit.
Stulte quid exacuis vanis tua verba querelis?
Quod vitare nequis est aequa mente ferendum:
Duritiam domat austerae patientia sortis:
Fit grauius, quod fertur onus ceruice rebelli:
Pungeris inuidiae stimulis si pungere quaeris.
Inuidiae lex est nimis aequa, quod illius auctor
Mente crucem vitiis portat poenamque reatus,
Supplicii iudex & fidus criminis vltor.

A. C. *Te metis metire tuis: ſit libera multum*
MCXCVIII *Tutaque paupertas proprio quae ſine tenitur:*
Qui ſuper anguſtas clamidis ſe porrigit oras
Eius ſumma pedum denudat curta ſupellex.
Non aries bubalo frontis contendit honore:
Non celſae platano certat pinguema marita
Non lauro puxus; cedro rubus; alga liguſtro:
Non ſaliunca roſae ſplendeſcere quaerit amictu.
Non ſibi ſtella minor lunae praeſumit honorem,
Prouida res alias certo natura coercet
Ordine, quod proprias noluit *transſcendere leges*
Rebus in humanis naturae regula fallit,
Cum rationalis animae vis coelica motus
Debeat humanos certis praeſtringere metis.
Maſculus enormis ſexus actiua relinquens
Jura ſui, dum paſciuos molleſcit in actus
Fit mulier, cum coſta viri produxerit illam.
Naturae articulos mulier ſoloetica frangit,
Dum ſibi grammatico ſimilem ligat ordine ſexum,
Ad patris interitum dominandi tactus amore
Filius aſpirat & ſegnes increpat annos.
Jure thori rupto taedaeque oblita iugalis
Flagrat adulterio mulier, quae prodiga frontis,
Fit caro venalis vili mandata macello.
Paupertas modicis arctari neſcia metis,
Dum ſe transſcendit, de libertate quieta
Seruilem ſibi commutat temeraria ſortem.
At tu quem mutilat quem contrahit arcta facultas

Quem

A. C. MCXCVIII

Quem paupertatis decidit apocopa: quare
Te fatuum certas extendere per paragogem?
Processum impediens tibi firma repagula ponit
Res angusta domi qui cum sis mersus in imo
Non potes vlterius vnda bullire suprema:
Rumpere te poteris, sed non producere, si res
Aggrederis, quas ferre nequis: cur ergo querelis
Persequeris medicum vanis, quod non tibi caras
Exponit species quas decolor advehat Indus
Delicias mundi pretiosis sumptibus emptas
Cur tibi praesumis? gratis pretiosis ordinis amplas
Cum tibi fundat opes, reparandae larga salutis
Munera cum diues sine munere silua ministret.
Plus aequo diffusa suum digressio cursum
Fraenet & inceptas Diacosti pagina laudes
Compleat atque suo tractandi tramite currat:
Cum vino bibitum, cui se nardina potestas
Intulit igniti per vim detorta caloris,
Frigida materies *quas commassauit in vnum*
Eruit empirico veteres de corpore sordes.
Obice stranguriae clausam nefresique ligatam
Exserit vrinam si cui diuretica misces
Cum vino detur vsusque suus celebretur.
Firmi iura status annus dat ei duplicatus.

DIAVRIS.

Guttur, & arteriam, pulmonem, pectus, & vuam,
Ex caussis gelidis afflicta iuuat dyayris:
Dissoluit gelidas tusses & frigore raucos

A. C. *Voces clarificat, & cantus plectra reformat.*
MCXCVIII *Cum vino calido detur sub vespere sero.*
Jure sibi saluo toto producitur anno

DIACODION GALENI.

Spargitur in geminas species diacodion vnum:
Sanguineum ventris contendit vincere fluxum
Atque lienteriae non iura intacta relinquit,
At relicit claro Galieni nomine fulgens.
Cum roseo sumptum masticinoque liquore
Rheumata, suspendit capitis, immota caloris
Ad loca pulmonis facili stillantia lapsu.
Non contentiuam *vim roborat, atque calorem*
Alterat, humorem spissat laxosque meatus
Stricturae reddit propriae solitoque tenori.
Hoc caue, ne dederis nisi corpore mundificato,
Rheumatici fuerit si causa repletia *fluxus,*
Quem contentiua si vis defecta, vel humor
Lubricus intulerit, his omnibus vna medendi
Formula communis, vt cum vino tribuatur,
Cum quo thura, rosae, mastix decocta fuere.
Hoc suspendatur nec ab aegro suscipiatur,
Rheumaticum moueat si frigida causa fluorem.
Si mellis fuerit expers composque syropi
Cum gelida sumptum turbatos rheumate febris
Insomnes oculos somno demulcet amoeno,
Mulcebris vt cerebri requies tranquilla profundae.
Otia pacis agat: muliebri lacte solutum

Ac

Ac opio mixtum, facto cataplasmate, frontem A. C.
Et loca, mobilibus quae pulsant tempora venis, MCXCVIII
Ambiat, & clausis exclusa luce fenestris
Incumbat lateri patiens iaceatque quietus.
Fortiter afflicto, febrienti, febre soluto,
Cum rosea si detur *aqua vel cum pluuiali,*
Dat veram requiem membris oculisque soporem:
Temperat ardorem febris, fluxumque coercet.

DIAPRVNIS.

Factum de prunis quod nomen habet Diaprunis,
Corpus habet varium, nunc simplex, nunc fit acutum,
Nunc mellis dulcore calet, nunc temperat ipsum
Zucera bl) *quae blandi dat condimenta saporis.*
Si simplex, cui se grati iocunda Syropi
Temperies sociat, & amico foedere iungit,
Cum calida soluatur aqua, qua pruna damasci
Coxeris & violae flores: & mane bibatur,
In febribus valide feruentibus & peracutis
Intritis sinochis & causo *grande salutis*
Subsidium praestat: rubri nam fellis acumen
Temperat & saeuam compescit caumatis iram.
Proiicit exustas festo de corpore sordes,
Vt tantis natura bonis adiuta, resumptis
Viri-

bl) quod est *Sacharum.*

A. C. MCXCVIII

Viribus acceleret creticos celebrare labores,
Luce propinandum media, cum fonte recenti.
Sed tunc praecipue cum tempus, morbus & humor
Haec cibus ardoris quae praebet babula flammis
Aetas, forma, crasis, regio concinna *videntur,*
Et sibi concurrunt simili conformia nexu
Adiiciunt igni stipulas, oleumque lucernae
Ne febris ascendat, crescant synthomata, quartum
Incensiua gradum ne vis contingere possit:
Si tali certus non fiat tempore morbus:
Forte repressiuum dandum est tunc quando febrilis
Impetus acrior est, & plus furit ira caloris.
Huic medicamento tam blando sicque benigno
Adde diagridii stimulos: tarde gradienti
Subiice calcar equo: de simplicitate remissa
In laxatiua surgat virtutis acumen,
Ex quo febrilis conflictus quinque peractis
Noctibus & morbi solui nequeunte procella
Conueniens inhemitriceis purgatio fiet
Tempore brumali potius tunc, quando rebellis
Materies nec naturae sic humor obedit.
Quod de melle calet, seu lene sit hoc, vel acutum,
Fortaticum confert; quibus est constrictio ventris,
Hic magis indulget: sed eis qui febris acutae
Igne calent, nimis horrendum summeque nocivum.

Nam

Nam mel discrasiae stimulus fomesque furoris A. C.
Perniciem necis accelerat vitaeque ruinam. MCXCVIII
Ergo luant facinus & quae discrimina mortis
Fraude sua plerumque alios incurrere cogunt,
Haec ipsi subeant, & mortem morte rependant,
Qui vendunt species & aromata pharmacopaei:
Qui pigmenta colunt: qui dum sua pondera mutant,
Et trutinas fallunt, & formas conficiendi
Fraudis adulterio viciant: dum mella syropi
Compellunt supplere vices: dum noxia vendunt
Et bona testantur medicorum nomina, primo
Turpibus obfuscant titulis, hominumque salutes
Deiiciunt, perimunt morbos aegrisque timendas
Accelerant mortes, & testamenta resignant.
Mors miseros depascat eos: sit lectus eorum
Flamma gehennalis, nisi versa mente dolosis
Artibus abiectis & proditione relicta
Ad rectum reuocenter iter virtutis amore.
Mel duplat huic annum, cui zucera subduplat aeuum.

Finis lib. 2.

Incipit Prologus Libri III.

Currite, Pierides, inceptam tramite recto
Instaurate viam: iam vos mora nulla redardet,

A. C. *Quin coeptum peragatis: crebrescere coeptis*
MCXCVIII *Est pudor: & finem nullis imponere rebus.*
Si, quoniam pedites estis, via dura videtur
Et teneros fortasse pedes praedurus & asper
Calculus exurit, soleae per concaua lapsus,
Cui dedit ingressum ruptae compagis hiatus
Temperet vt poenam requies immixta labori:
Vt melius placeat nox intercisa sereno,
Vt planctum risus interpolet otia curam,
Gaudia tristitiam, splendor caliginis vmbram,
Qui fessos recreet, qui vos cum mente benigna
Excipiat, reparet defectus, damna reformet,
Frugifero placidi vos compluat imbre fauoris:
Vos nullus pudor impediat doctoris adire
Renaudi bm) *sedes, quem longi temporis vsus*
Foecundumque magis vetus experientia fecit.
Qui non insipidos, qui plantae more nouellae
Non profert acidos fructus, sed quos bene coxit
Assiduus studii labor & meditatio longa.
Qui Pessulani pridem vetus incola montis
In medicinali doctor celeberrimus arte
Iura monarchiae tenuit, sed spiritus almus
Nunc elegit eum: de sedibus orta supernis
Coelica conuersam condiuit gratia mentem
Rore suo perfudit eum, qui gaudia mundi
Lucra, voluptates, qui diuitias & honores
Vt

bm) *Magistri de Monte Pessulano.*

A. C. MCXCVIII

Vt nebulae famum reputans instarque pruinae
Postpositis rebus vanis, Hipocrate relicto,
Iustitiae miles, austeri censor honesti
Conuolat ad Christum, qui fons & origo salutis.
Vera quies lassis qui portus & anchora vitae,
Qui nauis, naulum; vector, dux, semita, littus,
Catholicae Dux militae, brauiumque triumphi
Hic in se domini vexilla gerens crucifixi
Se macerat tollitque crucem, de vate propheta
Et nouus ex medico fit Apostolus: & medicinae
Cum prius extiterit opifex magnusque pro-
fessor.,
Exprimit ipse nouum Lucam, Cosmamque figu-
rat
Veraque pauperibus aegris munuscula gratis
Sedulus impendit, nec solum morbida sanat
Corpora, sed curat morbos & vulnera mentis.

Incipit Liber III. de Laudibus Antidotorum a M. Aegidio Corboliensi metrice compositus.

DE ESDRA.

Esdra pares habet effectus, se laudibus aequis
Prouehit & titulis effert, quibus aurea splen-
det;
Vnde stilo breuiore loquar de laudibus Esdrae,
Quae sua virtutum censeri gloria vellet
Nam mea totius in prima fronte libelli
Dutes praecessit foecundo pagina versu
De titulis Esdrae quibus aurea conuenit illi.

Non

A. C. Non *nisi prouatas proprias magis & speciales*
MCXCVIII *Quas nobis positas opus est describere laudes.*
Quòd sine Phlegomene fuerit febrisque calore,
Omne malum, cui frigiditas vel frigidus humor
Substramenta facit, Esdrae celebratio curat:
Vim rationalem, quam turbidus impedit humor,
Cum nuce muscata si detur, liberat Esdra,
Atque oculum mentis depulsa nube serenat
Cum Gentiana iubet antidotarius Esdram
Offerri, licet hanc plus pectoris esse salubrem
Quam capitis probet effectus: sed aromata sensus
Expediunt, cerebrum depurant, vim rationis
Exacuunt, ab eis sua spiritibus reparatur
Integritas, cerebrum blandis afflantibus auris.
Thuris & Antherae cinamomi puluere mixto
Esdrae sibi confert vuae subnixa *cadenti,*
Laxatam releuat, & ab omni rheumate siccat
Ac illi propriae sedem stationis amicat.
Cum sapa & tepido si dissoluantur aceto
Et prope rheumaticae patiens primordia causae
Gargarizet eam subita quinance grauatus,
Rheumatis incursum de se fugat atque repellit
Et mala venturi vitat discrimina morbi.
Radicis portulacae sibi puluere mixto
Ragadias superuncta cuti, quas aridus humor
Atque melancholicus vel temporis aura creauit,

Glu-

Glutinat & solidat compagine dumque sigillat A. C.
Dictus idem faciet puluis cum melle iugatus. MCXCVIII
Scissuras cutis ex cholera non corripit Esdra
Diuidit extremas largo discrimine partes:
Inflammat Choleram: membrum succendit & vrit.

Non feruore epatis natos in caumate fellis
Corporis incertos delet sine febre colores,
Quos intrusa viis grossa & viscosa creauit
Materies, prohibens sua vespicula felli.
Cum tepida detur, cum qua ceteras adrianum
Epancam cerui linguam, Venerisque capillum,
Politritum, maratrum *decoxeris & petrosilium.*

Quae data cum vino de capare, de tamarisco,
Spleneticam sanat *lateris in parte sinistra*
Massa melancholicae faecis conclusa tumescit,
Et loca distendens tumulum conscendit in altum:
Digestiua tamen moueant praeludia curae:
Mollia praeueniant vnguenta, catartica soluant;
Quae mollita prius fuerint, postrema salutis
Complementu parat Esdrae solemnior vsus.

Post celebrem laxatiui medicaminis vsum
Haec sero data cum vino resoluta tepenti
Arteticam longam patientibus atque podagram
Articulos a Rheumaticis incursibus arcet.

Cum maturato pariendi tempore foetus
Pondere rupta graui sunt vincula causa doloris

A. C. Cum super excedens distensio vulnerat aluum
MCXCVIII Corporis excessu maioris, vel pariendi
Scemate non apto, quando compage soluta
Egreditur proprios naturae ianua vectes,
Fractae matrici cum puluere subdita turis:
Vel si cum tepido detur potata Liaeo,
Ex vitio partus laesos corroborat artus:
Rupta ligat: fracta solidat: laxata coercet:
Mitigat & lenit sensum viresque doloris
Rheumate currentes aures lauat atque dolentes
Confortat dentes & inuncta iuuat parientes
Sublicini specie dente sibi nacta figuram
Illita musceolo bombax tingatur in Esdra.
Haec cum rheumaticas per noctem visitat aures,
Siccat & emundat saniem, tollitque dolorem:
Vel si rheumaticum guttatim compluat aurem,
Esdra soluta mero vel musceleata iuuabit.
Rheumate percussis gelidoque humore grauatis
Dentibus occurrunt, gingiuis inde perunctis.
Aemula naturae lucis quando pariendi
Fine suo complere nequit Lucina laborem.
Cum Dea quae partus exstat per ampla fidelis
Vernula naturae nunquam conatibus vllis
Praeualet, vt puerum mandet vitalibus auris.

Sed

A. C. MCXCVIII

Sed magis vrgetur *mulier, magis excruciatur:*
Non iuuat accubitus, non sessio, non iuuat illam
Gressus inaequalis, non deportatio dispar;
Non confert sonus exilis, non clamor acutus,
Quaeque aliis conferre solet, quae parturientes
Expedit, vt pariant nulla hanc compressio vocis
Adiuuat alturum *constrictis dentibus acta.*
Prouida non confert flatus cautela recenti
Quae gemitus partes detrudit ad inferiores.
Qui super hanc psalmos & nomina sacra recenset
Non valet hoc *raso caput inclinare luperco.*
Dum male sic cruciat grauidam labor anxivs aluum
Et partus leges superat vis saeua doloris
Haec causa oblata vitae vino sociata,
Esdra propinata satis est medicina probata,
Cui si mandata vis est arthemesiata,
Non minus est grata, minus apta retundere *fata,*
Siue sit ore data, vel in vna parte locata.
Ex Esdra cum misceleo, cui iura recentis
Sint arthemesiae commixta, dolens patientis
Aluus inungatur partus magis acceleratur:
Sed cito tollatur, ne maior poena sequatur.
Si dissoluatur & matrix egrediatur.
Haec tibi subsidia viridis facit arthemesia

A. C. *Si bene pistata fuerit femorique ligata.*
MCXCVIII *Difficilis plerumque mouet discrimina partus.*
Primulaquae rudis est & adhuc tyruncula nullum
Partus passa iugum nondum bm) *assueta labori;*
Quae quia non leges pariendi & scismata nouit,
Et grauis ad partum, quamuis experta iugales
Illecebras, & carnalis commercia nexus.
Nam venus & partus non aequa lance mouentur,
Quod si cum Venere pedibus procederet aequis
Partus; ad incestum mulier sine lege soluto
Luxuriae fraeno, rueret: sed lex pariendi
Ardua, quae magni est discrimine plena doloris,
Et vitii praeco culpam sine voce profatur,
Fraenat & a vetitis multas amplexibus arcet.
Promptula, praeproperans ac immatura libido,
Quaeque morae impatiens pigros non sustinet annos:
Quae celeres aetatis equos velocior annis
Praeuenit & rapidis aetatem praeuolat alis,
Iam non expectans naturae puberis aeuum,
Nondum completis puerili in corpore membris,
Dum Veneris motus & nexus sentit amoenos,
Conceptum celebrat stimulo suadente caloris.
Dura sed ex legis coitu Lucina reposcet

Suppli-

bm) ita MS. Sed l. nondumque.

Supplicium, culpae tortor vindexque reatus, A. C.
Praeproperae Veneris oblectamenta prophanans, MCXCVIII
Aetatis nondum completae vascula damnans,
Officiis minus apta suis, licet acrius illis
Et magis insistat hominum peruersa voluntas.
Corporis effigies fragilis consumptio, virtus
Debilis ex causis non naturalibus acta
Cum dispensandae Veneri minus apta probetur,
Quam Venus accusat, pariendi regula damnat.
Praepinguis mulier nimium carnosa vel in se
Conceptum nunquam clausa matrice monetat:
Vel grauis est partus quoniam pinguedo meatus,
Oppilat clauditque vias portamque sigillat:
Nitenti in lucem carnosa repagula ponit.
Interdum gressus viscosi sanguinis humor,
Tempore conceptum qui praecurente fluoris
Non habuit celebrem 90) *cursum lunaribus horis,*
Sed fecit plenas tensasque tumore sophenas
Non sinit exponi foetum vitalibus auris.
Illud idem plerumque Tumor vel apostasis infert.
Hoc naturalis paruae strictura monetae.
Saepe biceps foetus erit, aut magno capitatus
Vertice, vel totus magnus, vel hydropicus: aut tres
Aut gemini miserae vexabunt viscera matris.

90) f. celerem

A. C. Mortuus, aut viuus non recta scemate nascens
MCXCVIII Non minus excruciat miseram torquetque parentem.
Cum partus fore dissimilis discrimine plenus
Ex causis grauibus perpenditur atque probatur.
Motibus in primis circa praeludia partus,
Per crebros iterata vices fomenta, vapores,
Balnea praecedant, vires quibus ista ministrent:
Cum branca, malua, linochidis atque Sabina
Abrotanum, ruta linum, simul arthemesia
His simul admiscens graecum credannide foenum.
Horum perfundat molles decoctio lanas,
Quarum congeries effuso pressa liquore
A laterum regione grauem circumliget aluum
Donec ad extremas pertingat protinus horas
Musceleo calido coxis & ventre perunctis
Debet adaptari species obealmica nari
Puluere diptanni mixto cum pondere dragmae
Castorei, foeni potetur apozema Graeci:
Vel si diues erit, cum vino balsama mixto
Ad medii pondus scrupuli potanda propines:
Debilibus diamargariton rodozacea dentur,
Et facies languens roseo se compluat amne.
Quos sonus asmaticus, quos tussis pulsat anhela,
Si curare velis, haec potio summa medela,
Et data cum ptisano facit aegrum corpore sano.

Ad

A. C. MCXCVIII

Ad ſerpentinos morſus valet atque caninos
Ex ipſa & ſucco mentae cataplaſmate facto
In potu ſumpta magis eſt ad talia promta.
Eſdra diu manet in ſtabili proprioque vigore,
Factaque ſeptennis ſeſe transſcendit & vltra
Quae primo fuerat validos grandeſcit in actus
Sed tum a multis falſa ſub imagine veri
Aſtruitur, quod parua nimis, quod nulla ſit huius
Antidoti virtus: vbi namque coit ſpecierum
Tam diſcors ſynodus: vbi tot confuſio rerum,
Singula ſubuertit numerus: meritumque vigoris,
Et toti partes & totum partibus aufert.

ELECTVARIVM PLIRIS ARCRETICVM.

Cum diamargariton ſatis eſt pliriſſima parcas
Cum color effectus & collectanea virtus.
Illud enim quia rarius eſt, licet ambiat aulae
Sublimes dominos, & ei ſit gloria maior,
Diuitibus magnis vitam ſeruare ſalubrem:
Hinc quamuis humili proprium partitur honorem
Officiisque ſui non dedignatur habere
Participem, cum ſe illius praeſentia cauſae
Subtrahit, haec cauſam dirimit litemque ſoporat.
Si pliris affectas veras cognoſcere laudes,

A. C. *Ex titulo diamargariton sua forma relucet:*
MCXCVIII *Nobilium tangens apices & culmina regum,*
Nobilibus diamargariton sua dona ministrat:
Se pliris axe volans medio mediocribus offert.
Serpit humi sua pauperibus dans dona diantos:
Nec minus ex humili recreatur munere pauper,
Quam medius medio vigeat, quam diuite diues.
Cum diamargariton vires partitur & annos.

ELECTVARIVM DVLCIS.

Quae ducis Apuliae titulo signata superbit
Subuenit illiaco celebris medicina dolori,
Quem lapis ex multis generat massatus arenis
Cum calido potata mero, quod robur adoptet
Saxifragae, milii, solis, lapidum quoque lincis:
Pars quoque, quam maior cruciat pressura doloris
Se contra morbum scuto cataplasmatis armet
Cuius naturam substerne *ducis medicamen,*
Miscens musceleum, succum cressonis, oliuum.
Si non muselei sit copia tanta liquoris,
Emplastri modica pressum de parte liquamen
Balsama commiscens tenui mediante Siringa
Per fragilem ductum virgae transfunde virili.
Si cholerae vis saeua malum viscosa resoluens

Infe-

A. C. MCXCVIII

Inferat & tumidis grauet intestina procellis,
Non confert medicina ducum, sed sumta fruentem
Exacuit Choleram, causamque doloris acerbat.
Si dolor ex squibalis vitreo vel fleumate fiat,
Turbine ventoso clausos pulsante meatus,
Haec data simpliciter nimium medicina nocebit.
Nam sua cum valde constet diuretica virtus;
Dum mouet urinam tendit constringere ventrem
Et pigra lentescit in fecibus eiiciendis
Sic dolor augetur dum constipatio crescit.
Seruiet huic medicina malo, totamque doloris
Immodicam valide poterit subuertere causam
Per minimas partes sed per totum resoluta
Cum calida potetur aqua qua pruna damasci
Coxeris & violae flores cum mercuriali:
Quae sibi mel, oleum si misceat, & benedictam,
Anne soluta maris, vbi maluam, mercurialem
Coxeris & virides ramos cressonis aquosi,
Per clistere locum confert infusa pudicis.
Ex algore Satus stomachi dolor ante profatus
Sollicitare latus ventosi turbine flatus,
Quamuis iratus, quamuis ad bella paratus
Hoc semel afflatus sedat poenam cruciatus
Ieiuno stomacho potabitur addita baco,

A. C. *Nux vbi muſcata decocta ſit, & macerata*
MCXCVIII *Enfraxes aperit: lapides terit, & reſolutos*
Exſerit: iliacam diſſoluit: menſtrua ſoluit:
Quem ſi vis acuit enforbica vel ſcamoneae,
Maſticis imperio gummique coercita virtus
Et mollis cliſteris eam praeceſſerit vſus
Soluens obiectae praedura repagula faecis.
Sumta per os colici *ſoluit diſcrimina morbi.*
Hoc tenet & firmum generali lege tuetur
Regula doctrinae quem non fantaſticus error
Non mendax, non vana doli fallacia fuſcat
Quod nunquam *danda eſt medicina cathartica ventri*
Cuius durities conſtipatiua *receſſus*
Obſtruit & primae ſerat emunctoria portae:
Praecipue quando colicus *praecordia morbus*
Pulſat & illiacae ſaeuit diſcordia peſtis
Vis eadem ſimile *efficiens & aemula virtus*
Eſt nefrocatari filo Antropos el licotripi,
Nec laus Juſtini premitur virtute priorum.
Poſtquam ſigniferum ſol bis peragrauerit orbem
Praeuenit ad metas huius medicaminis aetas.

Quos humores pſiliſticum habeat purgare.

Mililat aduerſus Cholerum certamine primo
Silliticum ſalſum *ferit icta*: fleuma *ſecundo:*
Poſtremo Choleram congreſſu vincit aduſtam.
Expugnat Cholerae vires iaculo ſcamoneae,

Quam

A. C. MCXCVIII

Quam trahit ad Choleram parilis cognatio formae
Viuo naturae similis, germana potestas.
Cum res incolumes stabili sub arbore firmas
Nexus amicitiae formalis copula seruet
Cur Choleram a scammonea fugat, cur hostis iniquus
Persequitur sibi consimilem, quam foederat illi
Vna crasis similisque sapor, substantia concors?
Fax cibus est, ignis calcar, stimulusque lucernae
Est oleum febris nutritia potio vini
Crapula *luxuriae fomentum crescit acutis*
Cettera materies epulis dulcedine sanguis:
Rebus ab insipidis exundat fleumatis humor.
Thetios vnda vagae gremio diffusa capaci
Amplexu placido venientes colligit amnes.
Quae per res alias communi lege vagatur,
Nec scrupulum patitur, sed plano tramite currum
Decolor in Cholera naturae regula fallit.
Quem *sibi consimilem tanquam scarmona rebellem*
Indignata simul sub eodem carcere claudi,
Destruit in sociam crudelis, in hospita pellit.
Non viget haec ratio, nec firmo nixa tenore
Claudicat incerto mendax sententa gressu.
Non sequitur quia res alii concinna quod illi

De-

A. C. *Debeat augmenti, quasi coniurata fauorem.*
MCXCVIII *Impetrat augmenti, prouectum gratia maior.*
Plenior assensus de pluribus insita formis
Vnio naturae conuertendique potestas
Transitus vt fiat non vnica forma perorat.
Nam mutatiuae virtutis filia rerum
Transformat species metamorphosis ordine motus
Procedens triplici: nam cum substernitur illi.
Consona materies concordi pace fauoris
Artifici blandita suo, quem materiato
Jungit & assimilat naturae linea concors:
Tanto materiae virtus famulantis amore
Immutat a suum non vltra protrahit actum:
Non vltra petit inducias, iam se applicat illi
Obsequio deuicta suo, iamque excolit illam
Hanc mouet & partes medias transponit ad imas:
Depressas trahit ad medium, mediana supremat,
Summas inculcat mediis, lateralia summis:
Instabiles nimiumque vagas, formasque forenses
Naturae famulas exterminat atque relegat.
Cum substantiuis magna est contentio *formis,*
Luctaque difficilis quas naturae generali
Fortius adnexas & amico foedere iunctas
Corpore subiecti iurisque caractere saluo,
Conuersiua nequit penitus subuertere virtus.

Nam

Nam ſic eſſe rei formae coniurat amice
Et ſua ſubiecto ſic eſt vxoria forma:
Tanta relatiui ligat haec connexio nodi.
Quae ſeſe poſita ponunt tolluntque perempta,
Pendet ab alterutro viget & conſiſtit vtrumque
Quae facit eſſe rei, quae rem confirmat & ipſam
Conſtituit ſpeciem ſubiectum quando relinquit
Forma ſuum corruptibilem ſubſtantia lapſum
Denaſcens patitur alioque repullulat ortu.
Quae veſtita licet multis ab origine prima
Formarum interulis, propriaeque vxoria formae
Inque pudicitiae ſignum dotata monili,
Natura cogente ſinu diſcincta ſoluto,
Appedit amplexus alios noua baſia quaerit,
Proſtat & externae ſe iungit adultera formae,
Et male fida thori contempto coniuge primo
Denudata nouo nubit noua ſponſa marito.
Talia multiplicant Cholerae ſponſalia vires,
Cum cibus aut potius ſimilis, vel proximus humor
Cum formam generat Choleram virtute caloris.
Hoc ſcamonea nequit cum ſolius medicinae
Vendicet officium, cui nullum materialis
Humorem ligat aut membrum concordia nexus.
Armant ſtillitium virtus reubarbara fumi

Se-

A. C. *Semina terreni quaerens radicula, paruis*
MCXCVIII *Obsita cubilibus, filicis mentita figuram*
His armis medicina potens cum fleumate falso
Persequitur Choleram, quam denigrauerit aestus
Feruor & Aethiopis formam simulare coegit.
In febribus, quae de Cholera vel fleumate falso
Prosiliunt, celebrem poterit praestare medelam
In quibus induciae, quibus intermixta procellis
Aura placet, quibus inter nubila dulce serenum
Per varias alterna vices, quibus hora quietis
Intercisa graui succedit grata labori,
Compensatque mali poenam redimitque dolorem.
Simplicibus triteris, *& quos duplicata secauit*
Materies, impendit opem curamque ministrat:
Sed caue ne macies languens humoris egena
Pellibus ossa premat, ne mortis praeco senectus
Corpus aret rugis, ne parua & languida virtus
Orphana spiritibus tanquam mendica laboret
Ne calor vrat hepar, ne corpora contegat algor,
Nec nimios moueat flagrantia pectora ignes.
Si stabilis virtus, habitudo plenior, aetas
Integra virtutum firmo completa tenore:
Si reliquis certo respondeat ordine tempus

Et

A. C. MCXCVIII

Et sanum consistat hepar, medicamine fiet
Sillitico dictis purgatio congrua causis
Suspecti quam nulla mali mouet altera, nulla
Concutit anxietas casus mala fida futuri.
Psiliticum sinocus refugit causonque propha-nat:
Continuus triterut accessum illius abhorret.
Quem labor assiduus & continuatio poenae
Esse negat tritinum, sed eum tritinum probat esse
Acrior insultus & saeuior ira caloris,
Quam mouet replicat & quam lux terna revoluit
Psilliticum motum rancoris, acuminis i-ram
Acris & austerae trahit ex tumulo scamoneae.
Vnum hic si medici nimis ansa licentia recto
Deuia judicio misero concesserit aegro.
De Cholera factus cruciat cum morbus acu-tus,
Exacuit morbum, febrilia caumata pascit,
Vasaque febrifico late succensa calore
Amplius accendit atque ignibus adiicit ignem
Et creticos certo disturbat ab ordine motus.
Hoc *situs humanus non forma facit quia for-mae*
Congruit humanae Cholerae virtus scamoneae:
Sed locus hanc reprobat & detestatur ean-dem
Vasorum regio Cholerae putredine feruens.
Cum furit in venis vis fellea solaque morbi

Ma-

A. C. MCXCVIII

Materia infundat, nulluſque forinſecus humor
Fleumatis occurrit Cholerae qui fraenet acumen
Fit morbi breuior curſus, conſcendit in altum
Impetus ardoris, vis ſaeua caloris acuti
Suſpecti ſubito cauſam diſcriminis infert:
Vnde ſibi natura dari poſcit medicinam,
Quae non materiam ſed ſolum expugnet acumen,
Quae iuuet & recreet, ipſumque refrigeret aeſtum,
Quae diſcraſiae febrilis caumate ſtrictum
Lubricet & ſoluat blando moderamine ventrem.
Paruus emitriceus hiemis quam turbidus algor,
Et ſimilis regio brumae Germana retardat,
Et lentae craſeos torpore pigreſcere cogit,
Hoſpitii ne ſpargat opes, ne prodigus hoſpes
Naturae bona dilapides, ne ſegnior hoſtis
Corporis eneruet lento cum marte vigorem,
Colluctata diu longo defeſſa labore,
In vanum multis conatibus ante peractis,
Octauo decimoque die medicamine debet
Sillitico, ne deficiat natura iuuari.
Ad Choleram ſi tempus erit foecundaque morbi
Materies poteratque ſuis disgeſtio ſignis
Mulcebris & blanda leuis eſt decoctio danda
Congrua naturae morbi, de qua ſemel aut bis
Octa-

A. C. MCXCVIII.

Octauo decimoque die purgatio fiat,
Quam si forte suos motus nihil ante peractis,
Tranquillata bonis febris importuna reuoluat,
Atque nouas acies & bella secunda minetur;
Psillitico vt curam felici compleat actu
Mandetur veteris lis decidenda querelae
Et causam dirimat & perdita iura reformet.
Quamuis perplexam dubiae discrimine sortis
Hunc celebri ritu medicandi prouida morem
Excolit & digna veneratur terra Salerni
Vrbs Phoebo sacrata, Mineruae *sedula nutrix,*
Fons physicae, pugil eucrasiae, cultrix medicinae.
Assecla naturae vitae paranympha, salutis
Pronuba fida magis Lachesis soror, Atropos hostis
Morbi pernities, grauis aduersaria mortis:
Quae quia perpetuum gessit cum morte duellum,
Nec segnem sine Marte potest deducere vitam
Vt sibi materiam certaminis atque laboris
Vendicet & nullo pacis torpore quiescat:
Letifera regione sedet sub sole calenti
Rupibus astriferis celsum coeloque propinquum,
Audaci nimirum scandentibus aethera dorso
Arcet & excludit gelidi spiramina venti
Custigata situ: pendens de colle supino

A. C. *Incumbit pelago, sua quod muralia radit*
MCXCVIII *Exstantesque domos ludentibus assilit vndis*
Montibus excelsis retro clipeata vapores
Et nebulas pingues & solum combibit austrum
Foedaque corrupti carpit contagia coeli,
Sed medicinarum sibi quas montana ministrat bp)
Vrbs iaculis armata viget: cum morte potenter
Dimicat: exstirpat morbos & fata retundit:
Naturam releuat, & stamina rupta renodat:
Morte regna premit, cum qua componere quamuis
Non valeat, petit inducias & protrahit aevum,
Et quae non aufert, ventura pericula differt
Quae nisi tam foecunda foret tantisque vigeret
Consiliis, illam physicae nisi delphicus artis
Spiritus implueret; absorpta voragine mortis
Nec cursum bullire *valens miseranda periret.*
Sed bene vti pugnes bene pugnans efficit hostis,
Pollet in aduersis maior solertia rebus
Ingenii semen miserae tolerantia sortis
Crescere compellit, sensum foecundat egestas
Et

bp) f. ministrant

Et bq) *languere sinit animi turbatio vires.* A. C.
Agmine *morborum quo plus afflicta grauatur,* MCXCVIII
Et variis trahitur plagis, hoc ipsa resistit
Fortius & validas pugnandi cogitat artes,
Et cum sillitico morbos transfigit acuto.
O si tantum annis quantum virtute vigeret;
Bellandi, quantum medicandi praeminet arte:
Non ea teutonici posset trepidare furoris
Barbariem: non haec gladios nec bella timeret.
Ante datis diuisinis quae postulat humor
Potio solliciti si detur tempore veris,
Corpora praeseruat a morbo sana futuro.
Quae dominans Cholera disponat sola tumoris
Fleumatis, hostilis Cholerae consortia passus.
Quae si forte velit partes purgare remotas,
Sub solida, quam praestat ei confectio, forma,
Si vomitum moueat leuis indignatio ventris,
Vt sopor accedat, media de nocte propines:
Si grauis ad vomitum stomachus, si per medicinam
Expediat loca purgari contermina ventri,
Ne sua vis pereat exclusa pace saporis
Mane propinanda est tepido resoluta liquore.
Silliticum dare cum gelida probibet rationis

bq) £ Nec

A. C. MCXCVIII

Regula quam veterum celebrat ſolemnior vſus;
Publica ſolemnem tenet haec ſententia curſum,
Cum gelida quod nulla dari debet medicina,
Aſpera quam ſaeua vis exacuit ſcamoneae.
Nam gelida virtus aſcetica *dum ſcamoneam*
Inviſcat ſtomachi vilis *prohibetque reſolui*
Torturas, febres generat, nimiosque dolores
Et dyſenteria fluxu inteſtina cruentat.
Ore ſuae ciſtis clauſo ſi felleus humor
Aeſtuet icterico deformans membra colore:
Si ſuccendatur triteus, vel ſi dominetur
Ignea vis Cholerae ſuper excedens ſine febre:
Si feruore epatis ſanguis vim fellis adoptet,
Conſtat ſilliticum conferre iuuamen amicum.
Donec ſigniferum ſol bis peragrauerit orbem,
Silliticum valet incolumem ſeruare vigorem.

ELECTVARIVM DE SVCCO ROSARVM.

Inclyta de roſeo confectio nata liquore
Arguit & reprimit Cholerae feruentis acumen:
Guttam de calidis humoribus atque podagram
Eruit & triteros ſoluit, ſi diſcolus humor
Manſerit in membris craſibus non ante peractis

Poſt

Post male distensus febres hoc leniter illum A. C.
Purgat & emundat & vitae vela secundat. MCXCVIII
Talibus in causis medicum vitare decebit,
Qui nouus, & medicae rudis est tyrunculus artis,
Qui crudus de doctoris fornace recedens,
Verborum lites sed nullos attulit actus:
Gutture qui tumidus dum ventos garrit inanes,
Asuetus quosdam physicae disoluere nodos,
Tactus auaritia, multum metuenda peritis
Curandi morbos excelsa negotia curat:
Qui de se male praesumens nondum reparatis
Viribus aegroti critici post tempora motus
Visceribus laxis austerum intrudit acumen,
Corporis ac animae, quibus intricata tenentur,
Dissoluit nodos & vita stamina rumpit.
Congelat exanimum letali frigore corpus
Et rasos de morte facit gaudere lupercos.
O nimis a ritu veterum si dicere fas est,
A recto quoque iudicio censura salini br)
Deuia, cum tolerat animo cum sustinet aequo
Nondum maturas medicorum surgere plantas,
Inpubes pueros hypocratica tradere iura,

br) f. salerni

A. C. MCXCVIII

Atque machaonias sancire & fundere leges,
Doctrina quibus esset opus ferulaeque flagello,
Et pendere magis vetuli doctoris ab ore,
Quam sibi non dignas cathedrae praesumere laudes.
Rex puer, imberbis iudex, cathedra moderator
Absque pilis, matremque *gerens impubere vultu,*
Et medicus pleno nondum prouectior aeuo,
Dissona sunt nullaque sibi ratione cohaerent,
Et physicae titulos haec maiestatis obumbrant.
O vesana hominum rabies, erroreque profanus,
Deuius intuitus, miseros qui talibus aegros
Committunt medicis, quos nulla probatio coxit,
Nulla quibus fidei manet experientia testis;
Quos subitae necis artifices, hostesque malignos
Humani generis posset lictoris iniqua
Condemnare manus: nam cur lex regia sontes
Arguit & saeuo capitis discrimine damnat,
Talibus vt parcat medicis? stipendia, flammas,
Vincula, tela, cruces & carceris abdita nigri
Infligenda reis censum philippica dictat,
Et patitur medicos tales discedere saluos:
Horum cum calidos frontes exurere ferro
Iustitiae rigidus veterum *permitteret ordo,*
Vt fraus *damnati signata caractere vultus*
Et sua conditio peruersa notabilis esset,

Et

A. C. MCXCVIII

Et laqueos tenues possent vitare columbae.
Si sapis accedas medico, quem condit honestas,
Ornat religio, depingit gratia morum,
Qui physicae leges veterum qui scripta virorum
Pectore clausa tenet, mitis sermone modestus,
Et verbo resonans mentis, non verbere linguae:
Quem non exaltat famae praesumtio, mentis
Interpres, nec laudis inops iactantia tollit;
Cui fidei custos & rerum fida probatrix,
Solemnes titulos vetus experientia fecit,
Et laudem & celebris famae praescribit honorem
Practica per talem digne celebrata ministrum,
Plenius assequitur diuini dona fauoris:
Felices habet euentus & fine beato
Clauditur, artificem iocundis ditat amicis,
Languentem dono vitali praemiat aegrum
    Dum feruet dolor arteticus durisque flagellat
Ictibus articulos dum perfurit ira caloris
Si detur medicina nocet: loca namque doloris
Rheumatis incursu cruciat reprobatque molestat.
Sed cum saeua mali vento spirante quietis
Tranquillata silet tempestas, cumque doloris
Declinat rabies, confert medicaminis usus,

A. C. MCXCVIII

Ante datis digestiuis, membrisque perunctis,
Rheumaticus loca distendens, quibus insidet humor,
Facto de violis oleo dulcius butyro:
Corpore purgato, postquam tempus diatriti
Elapsum fuerit, celebranda minutio cuius
Tempore completo rubeam dare conuenit aegro
Humorum quae relliquias consumere possit
Roboret inualidum corpus, fluxumque sigillet;
Arceat humores guttosa *in membra fluentes.*
Hanc nouus & nouiter expressus ab vbere matris
Conficiat roseam roseus succus medicinam.
Nam quem detinuit vitro mora vase reclusum,
Non aequat virtute nouum; si forte recentis
Seruauit quem *longa diu tutela, Syrupi*
Copia defuerit, veteris tibi gratia prosit.
Temperat hanc tutamque magis reddit medicinam.
Decoctae puluis commixtus ei scamoneae,
Pastillo clausus qui desudauit ad ignem
Quae quoniam proprium sic castigauit acumen
Supplicio calidi cineris, sua pondere maior
Est moderanda dosis nec pro nouitate timenda,
Ipsaque plus recipit & maiori scamoneae
Grandescit cumulo quae plus in acumine languet,

Quo

Quo nimii ʃcamonea magis vim paʃʃa caloris. A. C.
At cum crudus eam puluis, nec caumata paʃʃus MCXCVIII
Exacuit, magis eʃt ex hoc metuenda, minorque
Diʃpenʃanda doʃis, quanto eʃt in acumine maior,
Nec debet medicina dari, niʃi mente peracto.
Non ʃolet incautis nouitas ʃuʃpecta nocere,
De roʃeo ʃucco quae conficitur medicina,
Integra per geminos annos ʃeruatur & vltra.

EMPLASTRVM APOSTOLICVM.

Dicitur emplaʃtrum, quia ʃit confectio dura.
Fertur apoʃtolicum quia *cum virtute potenti*
Regnet, apoʃtolici ʃibi ius *adquirit honoris*
Aut epicum ʃupra reʃonet ʃole misʃio *lingua,*
Explicet interpres ʃenʃum per verba reʃoluens.
Cum ʃuper afflictas ʃua vis bene cognita partes
Mittendum hoc docent, a mittendo ʃuper ipʃum
Nomen Apoʃtolicum trahit & vim voce fatetur
Hoc collum & ʃcapulas duris contuʃa flagellis
Et loca ceruici contermina ʃanat, eisdem
Deʃuper aptatum, ʃed ʃal prius atque cinimum
Toʃta ʃuper calidum laterem pannoque recluʃa
Deʃuper afflictas partes compreʃʃa voluptent.

A. C. MCXCVIII

Oxy=melle dato membrisque tumentibus vnctis
Rufi serpentis oleo quae faucibus harent,
Sufficit appositum sero sanare nouellas.
Rupta cicatricat, solidat, carnemque reformat
Rarificat, tenuat, mundat, trahit atque vaporat;
Entracem, nefresim, colicam domat & paralysim,
Reptilium morsus, multique foraminis vlcus:
Eruit infixum carnis de vulnere ferrum,
Splenis duriciem mollit, soluitque tumorem.
Ante datis diuisiuis & congrua causae
Debita praeueniat purgatio cum benedicta:
Aurea conpleto cui succedat diatrito:
Rheuma quibus gelidum talorum extrema flagellat.
Et genuum crebro contundit verbere partes,
His super inductum curam praestare salubrem
Praeualet, & longi noxam sedare doloris,
Vt vigor emplastri se promptius ingerat, vt se
Oppressis melius neruis intrudere possit,
Aurea laurino pars languida poscit inungi
De gelidis chimis molli pulmone creatum
Aut sibi quod *stabilem figit diaphragmate sedem,*
Sanat apostema, membris languore grauatis
Appositum praetentato cateplasmatis vsu,
Quod fit de cepis, oleo vinoque recoctis,

Cum

Cum modici se miscuerit tritura cimini. A. C.
Quos male praecisi grauat indignatio nerui MCXCVIII
In spasmum quos coeca trahit punctura perunctos
Curat Apostolicum: nam vulnus seruat apertum,
Emundat saniem, domat excluditque dolorem.
Sed primo loca puncturae penetrare potenti
Expediet terebentino perfundere visco.
Quos monet asquites, vel quos anasarca tumores,
Comprimit, iliaco confert colicoque dolori,
Quem vel frigiditas spisso fundata liquore,
Aut mele conceptis creat intra viscera ventus,
Pars oppressa malo prunis vicina fricanti
Euigilata manu spirantis lene liquorem
Combibat vnguenti quem parturit innuba laurus.
Postquam oleo gauisa cutis se tegmine lato
Muniat emplastri modicum falcatus in arcum,
Cui superaptetur cadus aeris plenis oliuo.
Appositum lumbis, gelidus quos opprimit humor,
Quos grauat humoris expers, aduersa caloris
Frigiditas, quos de multis congestus harenis
Calculus affligit, celeris compendia curae
Praebet Apostolicum humorem spargit & extra
Cum fumo cogit & cum sudore moueri

Et

A. C. MCXCVIII

Et studet amissum membro reuocare calorem
Et male congestae tumulum dissoluit arenae,
Praeuia sed primam celebrent diuretica curam.
Si superaptetur & inunctum subiiciatur,
Factis de violis oleo, matrice tumores
Hoc male conceptos curat, nimiosque dolores
Quos algor mouet aut ventosae spiritus aurae
Non modicas de gallitrito sumentia vires
Praelegiata prius vuluam fomenta vaporent.
Vtilis est gelidae talis medicina podagrae.
Et sciosim curat gelido de rheumate natum,
Hoc tipicae febri, cui frigida suggerit ortum
Crudaque materies stomacho conclusa, medetur
Appositum ventri vel splenis sede locatum
Digerit, extenuat, spargit, consumit, inanit,
Fermenti veteris putridam de corpore massam,
Vendicat vnde suum febris importuna vigorem.
Vulnera corruptas late pascentia carnes,
Quorum multiplici distincta foramine formam
Fistula describit & eodem nomine signat
Sanat Apostolicum: pus attrahit, & loca mundat
Ora quibus sanies emergitur, & quibus humor
Noxius erumpit per quam substantia membri

Nau-

A. C. MCXCVIII

Nauseat haec reserat & cuncta repagula solvit,
Corruptis aequata locis prius ostia tentet
Vlceris ex viridi formata ciclamine dempta
Post bene mollitum membranae firmiter haerens
Se cupit emplastrum vitiato iungere membro.
Quem canis impressus rabidus vel vipera morsum,
Et subiti quaecunque mouent discrimina fati
Vulnera pestifero nimium suspecta veneno
Sanat apostolicum, sed primum plaga lauari
Indiget ex succo mentae mixto tiriacae
Ceroticum similem retinet per cuncta vigorem:
Oxirocrocinum similem coniurat in actum
Et diaterasеos actus sibi vendicat aequos.
Tempore lustrali virtute viget speciali

ELECTVARIVM AD RISTAVHVMI ADITATIS

Quod phthisis exhaurit ethicae quos feruor inanit
Et stasis extenuat, quos tussis anhela fatigat,
Quos empuna terit, quos disnea succat & vrit,
Restauratiuum reddit corpus rediuiuum,
Pascit & inpinguat reparat, fouet atque saginat.
Restauratiuum *postquam compleuerit annum*
Ne restaurari desiderat & renouari

CATARTICVM IMPERIALE.

Im-

A. C. *Imperiale sibi medicina catartica nomen*
MCXCVIII *Traxit ab imperio, quia morbis imperiose*
Imperat ex Cholera, duplici vel phleumate natis,
Et donat oppositas uno certamine causas
Vel quoniam reliquas omnes inter medicinas,
Quae laxatiuae pollent virtutis honore,
Sola placens & deliciis regalibus apta est,
Solaque personis melius fauet imperiosis.
Praecipuae Choleram primo, sed fleuma secundo
Imperiale trahit, cuius non dissona virtus
Vt Choleram purget, quam gignit adustio nigram
Quam calor excedens fines conduxit ad ortum.
Hoc caput & cerebrum purgat purgatque remotas
Nam vapor ex calidis surgens resolutus ab illo,
Dum mediis haerere locis, regione morari
Membrorum media refugit, quia fumus acutus
Et via procliuis & respiratio prompta
Cedit ad extremas effreni turbine partes,
In quibus opposito fit fortis ab obice motus,
Acrior impulsus violenta relisio metam
Cum sibi non poterat progressus ad vlteriorem,
Sumit ab offensa vires & fortior ictu
Redditur allisus sibi respiramine dempto.
Cum non respiret fumus conclusus in arcto
Partes multiplicat, fit spissior atque cohaerens

Eli-

Eliquat humores, membri contenta reſolvit: A. C. MCXCVIII
Sed capitis nocuos medicina catartica thimos
Promptius eripiet ſi portio pulueris eius,
Quam recipit mixto quem dant abſyntia ſucco
Transeat in pilulas ſero ſub veſpere dandas.

In pilulis ſumptum, quas formula prima notauit
Ex vitio cerebri putrido de rheumate natum.
Foetoris maculam corrupto purgat ab ore.
Corpore purgato demum contermina cauſae
Conueniens opiata ſuos exerceat actus:
Poſtremum cauſis impende localibus vſum.
Cum vitio ſtomachi cameratio tota palati
Inficitur, cum prauus odor transmittitur ori:
Cum mala gingiuas foedat vicinia ventris
Hoc totum purgat vitium medicina recepto
Oxi-melle prius desquilla *vel rafanino*
Foetiditas oris tui ſubſtramenta miniſtrat
Sordida pulmonis labes quam ſpiritualis
Corruptela facit, plaga quae ſpirabilis aurae
Concipit, & nares triſti funeſtat odore:
Omnibus eſt grauior cunctis fetoribus una,
Praeminet & nulla ſe ſuſtinet arte iuuari;
Quae licet ad tempus lateat, qui forſitan eius
Horrorem ſpecies & aromata ſumpta ſigillant:
Vel quia clauſa latet fortis ſub tegmine vini

Vel

A. C. MCXCVIII

Vel cibus hanc sumptus reprimit prohibetque resolui
Quod tamen abscondit bachus, quod palleat esca,
Quod clausum pliris occultat quod aromata celent,
Hoc matutina ieiuno corpore facta
Detegit & reserat spiratio, quam resoluto
Digestoque cibo tegimen iam non habet ullum,
Vnde suum possit populo celare pudorem,
Hircinus recidiuat odor, qui quo magis intra
Clauditur, erumpit grauius tristique vapore
Percutiens nares, vitales polluit auras.
Quos male depascit macilentia, quos febris vrit
In quibus imperio Cholerae viget ignea virtus
Obseruare debet, ne se medicaminis huius
Vsibus exponant: nam desiccatio crescit
Ex causis paribus, seque asperat ira caloris,
Nec nimium calido dabit hoc in tempore, quando
Corporis humores dissoluit feruidus aer.
Aptius hoc dederis sub amoeno tempore veris
Vt sit causa mali praeseruatura futuri,
Fleumaticis vel quos disponit felleus humor.
Cum primis violis, melonibus atque citrolis,
Cum lingua quoque ceruina venerisque capillo
Hoc dabit ad choleram, quod si purgare labores
Fleumatis humorem quercus *polipodea misces.*

Si

Si Choleram purgare nigram dabit amne solutum,
Quo sene squinantum cum cuscute cocta fuerunt.
Si gelidos purgare velis de corpore chimos,
Crudaque materies membris sit causa remotis,
Haec modaculicas medicina catartica vires
Muniet & turbat mixto sibi quaerat acumen.
Iliacam soluit, ventosa tonitrua pellit,
Purgat ab extremis, fit amica solutio sanis
Ad praeseruandum quod sors inopina periclum
Praecipiat leuiter lauit, quos saepe molestat
Faecibus inclusis mala constipatio ventris
Imperiale potest fieri simplex & acutum:
Simplex quod tantum recipit pondus scamoneae
Quod naturalis & prima refectio poscit
Quatuor ad sellas aut tres; cuius dosis vna
Si non difficilis solui nimiumque rebellis
Extiterit, poterit mansuetum soluere ventrem.
Nam plerumque potest venter sic durus haberi,
Sic male compositus, quod nec scamonea nec ipsum
Prouocat elleborus, nullam dissoluit acumen.
Sic tener ac habilis venter, sic mollis haberi
Et facilis solui poterit, quod prouocet ipsum.
Solus odor, solus laxet medicaminis horror.

A. C. *Expectens igitur solertis imagine mentis*
MCXCVIII *Obscuros medico rerum explorare recessus,*
Vt quae danda, quibus perpendat, quaeue neganda:
Quae crasis exploret hominis, quae forma vel aetas
Quae virtus, quae compositi substantia constet,
Rara sit an solida, quae sit iunctura viarum
An stricti sint membrorum largique meatus,
Quis locus humorum, quae causa forinseca morbi
Quae sit priuata, qualis sit corporis humor,
Fluxilis an durus, quae sit mixtura malorum:
Quod superat simplex in acumine fertur acutum
Pondere sub certa cuius metitur acumen,
Regula doctorum quondam decisa Salemi,
Quem nostri venerantur adhuc celebrantque moderni:
Dragmas libra caput bis senas, vncia dragmam.
Recta dosis dragmae medium tenet vncia semum.
Vergit ad occasum sua vis cum tertiat annum.

METRIDATVM.

Omnem metridatum morbum de frigore natum
Constanter sanat, languorum iura prophanat,
Infringit maniae leges, quas frigidus humor
Atque melancholicus mentis sacraria scandens
In cerebri carta molli depingit & alba,

Quae

Quae sua mollities & puri munda coloris A. C. MCXCVIII
Simplicitas variis cogit prostare figuris.
Quos niger ad cerebrum fumus de corde vaporans
Et male contristat & vanis territat umbris,
Quos falsus timor exagitat, quos terror inanis
Persequitur varii meditans discrimina casus,
Consolatur eos & amica pace serenat
Metridatum, spe conciliat cordisque vigorem
Firmat & ignauae pellit fantasmata curae.
Omnibus his causis vnus modus, vnica seruit
Formula sumendi cum vino, vespere sero
Hoc fore sumendum decernit practicus ordo
Hoc epilepsiae vires subuertere nouit,
Si bene cum cimino reseratis dentibus aegri
Lingua gingiuis & faucibus inde fricatis
De cerebri regione nociuus profluat humor.
Quod si cum vino dederis quo passa caloris
Supplicium fuerit pretiosa puerpera macer,
Tollit emigraneam morbum Ciliique dolorem
Et cefalalgiam gelido de rheumate natam.
Sed tamen ex auro clarum sibi nomen habentes
Antidoti pilulae gressum praecedere debent,
Oportuna quibus cerebri purgatio fiat,
Et quae rheumaticae non est indebita curae

A. C. MCXCVIII In pilulis, quibus olibani mixtura vigorem
Suggerit acceptum, fluxum cohibet lachrimarum.
Sic sumptum madidi compescit rheuma palati:
Rheumatis eluuiem tenet indecliue fluentem:
Vuas stillantes siccat, faucesque natantes.
Talibus in causis gargarizare calenum
Expediet tepidum quo gallas robore natas,
Zinziber atque rosas, & passas coxeris vuas,
Si de metridato succo mentae resoluto
Intus & externus fauces patientis inungas,
Dentibus oppressis de frigiditate mederis.
Sub nouitate mali, dum fluxilis humor oberrat
Glutine non passus secum massante ligari,
Curat metridatum guttur squinance grauatum
Cum vino bibitum calido, cui thuris odorem
Ignibus admoti mandauit feruor aheni
Sed sibi de vena linguae vel de capitali
Praeminuat patiens & gargarizet acetum
Bullierint vbi galla, fumas, rosa, palmula ficus,
Rheumaticas soluit tusses, quas si calor vrens,
Aut siccae vis discrasiae, vel frigidus humor
Intulerit qui grossitie vitalibus haerens
Diuelli nequeat soli malus atque rebellis:
Has magis accendit & plus facit esse feroces,
Metridatum stimulosque malis currentibus addit.

Hoc

A. C. MCXCVIII

Hoc quoque cum vino bibitum vim thuris habente,
Noxia sanguinei mundat contagia sputi.
Sic cerebri fuerit sanguis regione reuulsus,
Quem si de stomacho vel de pulmone reuelli
Contigerit fluxum magis incitat atque cruorem,
De propriis facit vberibus manare cauernis.
In saniem iam conuerso ruptoque tumore
Post nonum suscepta diem cum puluere mirrhae
Fertur opem peripleuriticis conferre salubrem
Potio metridati: nam dum putredinis omnes
Radit & extergit sordes empyma futurum
Destituit membrumque vetus, nouitate reformat,
Vitalisque loci iura illibata tuetur.
Grande lientericis facit haec medicina iuuamen
Et fauet iliacis si vino mixta bibatur;
Sed prius euacuent nocuos de corpore chimos,
Squinantum quercina filix, coloquintida, fungus
Quem profert abies tranti de cortice natus.
Quos super extendit spasmosa repletio neruos,
Vel quos humiditas ipsis infusa remollit,
Castorei cum metridato decoctio sumpta
Temperat & reddit proprio reparatque vigori.
Si neruis stupidis, quos infatuat paralysis,

A. C. MCXCVIII

Metridatum cum miscelei pinguedine mixtum
Desuper inductum fuerit multumque fricatum
Laxas restringit vires sensumque reformat.
Ex hoc metridato cum musceleo resoluto
Bimbax tincta locis apte submissa pudendis
Natum viscoso iuuat ex humore tenasmon:
Partibus afflictis ex illo saepius vnctis,
Quos vel frigiditas vel vis ventosa creauit,
Haec hypochondriacos sanat mixtura dolores.
Cum milio solis, cum saxifraga petrosillo
Exhibitum lapides frangit, dissoluit arenas,
Et nefreses *curat, & desistentia cogit*
Menstrua suppositum lunares noscere motus.
Interius sumptum patientibus inde perunctis
Partibus arteticae prodest gelidaeque podagrae.

Contra venenum

Cuius puluis erit commixtus dixtologiae
Cum gentiana, dictanno, dannide, menta
Mortiferum penitus valet expugnare venenum.
Quando datum quam se typicus commouerit horror
Fleumate febrilis laqueos dissoluere nouit.
Quem vel acetosus gignit, vel vitreus humor;
Vel naturalis molli pulmone creatas
Veraque quartanis tribuit solatia veris
Integra metridati seruatur vita bilustris.

MICLE-

A. C. MCXCVIII

MICLETE.

Eſt dyſenteriae ſpecialis cura miclete
Atque lienteriae, ſed eas purgatio diſpar
Diuidit, & diſcors medicandi congruit vſus
Nam varias ſpecies varius diſterminat humor
Et variat cauſae ratio variata medelam.
Si curam Dyſentericis impendere curas
Perque omnes ſellas Cholerae tinctura reſultet,
Quos liquor imbiberit roſeus de mirabolanis
Citrinis purgabis eos, ſi terreus humor
Et niger admixtus fuerit miſcebit & indos.
Quod ſi fleumatice ſe muſcillauerit humor,
Miſceat, adiungi rebulos *decoctio poſcit.*
Ad confortandum ſtomachum rodozaccara detur,
Poſtquam nacta ſuum fuerit purgatio finem
Fluxibus ex parte lux altera danda miclete
Quae matutini firmat ſibi iura ſecundi.
Cum ſucco dabit hanc plantaginis exhaematite
Ad cotem alliſo rubeum ducente colorem.
At ſi mixturas tales contempſerit aeger,
Non tolerare queat potus natura malignos,
Sed nimis auſteros reprobet fugiatque ſapores,
Hanc dabit in pilulis yporiſticos *atque roſarum*
Maſticum & boli combuſti puluere gummi
Admixto, vt ſolidae fiat ſubſtantia formae.
Hoc tamen aduertas & fixum mente fideli

A. C. *Collige, quod propriis poteris distinguere signis*
MCXCVIII *Ex intestino, si fiat ab inferiori*
Vis dysenteriae potius clistere iuuabit
Sessio, fomentum, fumus, cataplasma, lauacrum,
Ipsaque miclete succo resoluta priori,
Proderit huic causae, decliuem missa per orbem:
Si de supremo fluxus consurgat origo
Est magis accepta suscepta per os medicina,
Nec modicum fert auxilium cataplasma *miclete*
Aptatum ventri, cui praestent mixta vigorem
Gummi combustum, rosa, mastix, bolus, acetum
Olibanum, succus plantaginis, & liquor oui.
Iste lientericos curandi congruus ordo
Et magis expediens: primum purgare nociuum
Corporis humorem, demum constringere fluxum.
Nam nisi praeueniens purgatio noxia purget,
Praua depuret vis constrictiua miclete,
Noxia dum retinet dum quaeque superflua claudit
Dum Choleram fraenat, ipsique repagula ponit,
Materiam fluxus cumulat, quae cum sit abundans
Interius claudi nequiens, iam carcere rupto
Fortius erumpit, & dedignata teneri

Curre-

Currere laxatis fluxum compellit habenis. A. C.
Ista lientericis deuoto seruit amore MCXCVIII
Coctis quae fungum crimen agoricus inse
Continet & filicem, quercus paleamque *cameli,*
Granaque quae medicos coloquintida vertit in usus.
Haec si cum roseo fuerit resoluta liquore
Manantes emorroidas potata coercet
Et bonbax, *talem quae conbiberit medicinam,*
Est aptanda locis & supponenda pudendis,
Rugiium ventris sedat rixamque doloris.
De Cholera facti componit foedere pacis.
Castigat tineam, morsumque putredinis arcet
Miclete quia de siccis constat speciebus,
Et vis sicca magis conseruatiua probatur.
Incorrupta suo tribus annis iure perennat,
Nec damnosa potest hanc incrustare vetustas.
Constat habere dosim, quantum *tenet vncia pondus.*

MVSA AENEA.

Corpore purgato sicut natura nociui
Postulat humoris horis oblata duabus
Ante Febris tipicos motus iuuat aenea musa,
Fleumaticae *febris tipicus quos congelat algor,*
Quos rigor infusus neruis horrore fatigat,

A. C. MCXCVIII

Quos quatit a proprio quartanus scemate frendor,
Cum vino tepido vel aqua debet variari,
Sumendi species, vt morbi formula poscit.
Mente tamen solidum debet fixumque teneri
Quod vitreo facta de fleumate cotidiana
Vel naturalis specialibus hanc medicinam
Vendicat, hanc munimen habet clipeumqe salutis
Se rubea contra trinum natura tuetur,
Tetraceum *tribus ex iaculis armata gigantem*
Metridato superat. Adriano tiriaca.
At febrem cui materies infecta vigorem
Praestat adulterio peregrini nata caloris
Cui substramentum dat falsi fleumatis horror
Vincit & expugnat rubeae dosis addita musae,
Oppositos complexa iuuant medicamina morbos.
Fronte ac temporibus *& pulsibus inde perunctis*
Noctibus in creticis si febricitantis acute
Sudorem moueat *fert certa pronostica vitae,*
At fuga sudoris venturae nuncia mortis
Oximelle dato prius & medicamine sumpto.
Vim cuius laxatiuam dilucidat actus
Cum calido vino stomachi data musa tumores
Corrigit ex motu ventosi flaminis ortos,
Vel quos frigiditas genuit, vel ferreus *humor*
Cum turis resoluta mero si musa bibatur
Soluit de gelidis chimis suspiria, vel quae

Infert

Infert rheumaticus pulsans vitalia morbus,
Vnguentis regione prius toracis inuncta,
Mollificatiuis intus quae clausa relaxant.
Quae si cum roseo fuerit potata liquore
Liberat empicos, sordes depurat, & vlcus
Consolidat, pus emungit, distantia iungit,
De qua si pilulae mirrhae cum pulvere factae
Dentur non minus hunc poterunt absoluere morbum
Quem si leptomeris, quorum diuretica virtus
Miscueris rebus, eadem sedare probatur
Ydropicos ac spleneticos potata tumores:
Sic ea congressae cumulum dissoluit arenae.
Liberat vrinae cursum reseratque meatum
Quam globus obstruxit viscosae materiei
Pectinis *ex illa sicut cressone soluta*
Appositaeque foco patinae retinente calorem
Tota perungatur regio supraque ligetur
Sed fomenta prius aegri postrema vaporent
De portulacae ramis, de mercuriali
De maluis in aqua cum vino & cum sale coctis
Et de cressone, *gelidi qui* fontis *alumnus*
Semper aquosa colit quamuis natura caloris
Haec sibi conciliet & vis tueatur in illo,

Et

A. C. MCXCVIII *Et calidae craseos virtus si vendicet* ullum
Et super has herbas si sectio fiat ab illis
Dum vapor exhalat calidus partesque propinquae
Inuoluantur eis certa ratione iuuabit.
Quos male ventosi vis improtuna tumultu
Sollicitat vel quos gelidus distemperat humor
Sumpta per os calicis vino resoluta medetur:
Mater & autophilus cum quo decocta fuere,
Fortius haec eadem clisterizata iuuabit.
Si salsa soluatur aqua cui mercurialis
Mel oleum malua senetio *iuncta vigorem*
Contulerint & sulphureae subera massae:
At data cum vino cui vim decoctio thuris
Praestiterit, colicum sanat de rheumate morbum
Vsibus humanis septenis militat annis.

OPOPIRA.

Fertur opos succus graece pri dicitur ignis
Ex hoc ignitus censetur opopira succus.
Nam casir verus velut ignis vera medulla
Igni contendens eius viget ignea virtus:
A sacris inuenta viris Cosma, Damiano,
Qui sua martyrio sacrarunt corpora Christo,
Tantis iudicibus, tantis defensa patronis
Non paganismum redolet, sed laudis honore
Pollet & auctorum *se religione tuetur.*
Verbere rheumatico quos concutit humor aquosus

In

In loca neruorum labi decliua paratus, A. C.
Sanat guttosas si detur opopira partes. MCXCVIII
Nam fluxum cohibet opii virtute, sed illud
Quod membro influxit specierum caumate sorbet.

Cuius degenerent oculi motura nec ipsum
Palpebra legitime spasmo resoluta sigillet
Si tremor excutiat neruos vel si niger humor
Inficiens cerebrum mentis sacraria turbet,
Si manus ad tactum stupeat, si membra soporet
Rheumatis obiectu praecluso sensilis aure,
Haec summae virtutis opem conferre probatur.

Ne male pleureticum labes empiematis vrat,
Ne tisis empicum consumat, opopira seruat.
Toracis splenis epatis nocumenta retrudit
Amputat horrores tipicos renumque dolores
Subuenit iliacis vesicam mundat arenis.
Haec oculi, linguae, faciei, gutturis, oris
Cum vino data castorei, quo primula veris.
Saluia lilifagus, lauendula cocta fuerunt,
Paralysim sedat & perdita membra reformat,
In pilulis prius auratis & de benedicta
Legitimo moderanda modo purgatio fiat.
Haec in corde tuo rationis regula constet
Virtutis memoratiuae signata sigillo.

Quod

A. C. MCXCVIII *Quod valet antidotum certumque malo tribuendum*
Cum specie *talem magis impugnante querelam*
Non minus hoc etiam cautum est & in arte medendi
Officio cerebri decet obseruare, quod omne
Expositum membrum paralisis peste granatum
Quod non est oculis *ex hoc medicamine supra*
Cum succo nupto resoluto debet inungi.
Si grauet inualidos spasmosa repletio nervos,
Et defraudet eos motiui iure vigoris,
Reddit & amissum restaurat opipara motum.
Sit tamen hic usus, haec lex & forma medendi,
Castoreum sulphur & opipara crescana *birris*
Cum quibus admixta fuerit *euforbica grana*
Petroso calido muscelinoque liquore,
Pondere sumpta pari debent concussa resolvi,
Vt nouus vnguenti modus *& noua forma resultet,*
Ex quo spasmosae si fiat inunctio partis,
Et patiens stuffae corpus feruore vaporet:
Vis motiua redit membri natura resurgit
Prima reformatur *species, contractio cedit*
Haec data cum calido quo cocta pionia vino

lus

Ius epilepsiae dirimit motusque caducos A. C. MCXCVIII
Cum calido potata mero, quos plumbeus humor
Ingerit enormes maniae contemperat actus.
Haec eadem dum stella nocens dum fluxilis humor
Et tenuis fugit impulsum spirabilis aurae
Cum vino thuris calido potata coercet
De fluido factas & aquoso rheumate tusses,
Rheumaque suspendent vetat indecliue moveri.
Sed cum transierit lux tertia nocte sequenti
Cum vino dabitur, quo passas coxeris vuas
Penidias anilum caricas gummi dragagantum
Cumque liquiricia *ramos spirantis isopi*
Cum vino calamentino *potata dolores*
Pectoris ac stomachi sedat de frigore natos,
Vel quos ventosi genuit turbatio motus.
De gelidis chimis quos commassatus aceruus
Obstruit, haec epatis aperit reseratque meatus
Cum calido potata mero, sumente vigorem
Ex apio, cuius viuax natura recentes
Seruat & illaesas brumali tempore frondes.
Spleneticos sanat cum vina sumpta tumores
Cum quo decoctus sit caparis *aut tamariscus.*
Quos si duritia faciat contendere multa
Dura meleriae *faecis compressio primam*
Ex mollitiuis opus est impendere curam

Diui-

A. C. Diuisiua dari quae multis ante diebus
MCXCVIII Venturi decet antidoti praecurrere gressus
Pleureticis cum iam rupto matura tumore
Erumpit sanies, si cum tisano resoluta
Post decimam quartam tribuatur opopira noctem,
Mundat & extergit sordes & vulnera purgat,
Et praeseruat ab empirici putredine morbi
Haec eadem mixto gummi sibi cum dragaganto
Per monitos formata globos, submissaque linguae
Non minus eiusdem causae nocumenta refundit.
Fixa sit haec in corde tuo sententia; nullas
Antidotum causas aduersum spirituales
Non mixto lenitiuo medicamine dandum.
Quos agitat rapidis ventosus turbo procellis,
Aut quos viscosus incrudat & algidus humor,
Iliacos curat ventos consumit & omnes
Morbi reliquias post multa cataritica ventri
Fortiter haerentes sorbet virtute caloris,
Sumpta macedonii cum vino petrosilli
Aut yris Iliacae simili sub pondere coctae.
Sed sibi clistere prius quae molliat aluum
Physica decernit prudentia, deinde secundum
Fortius apposita mordacius ex benedicta
Si causae sit origo mali deuota caloris
Suspendendus erit modus iste medendi

An-

Ante datis diuisiuis aegroque locato A. C.
Dulcis aquae lauacro, cum saxifragae data vino MCXCVIII
Dissoluit lapides vesicae carcere clausos.
Difficilem movet vrinam cogitque resolui
Ex ipsa cum musceleo factum cataplasma
Si calidum partes pubis superambiat omnes
Quod vino filicum quercus & mercurialis
Jocundae colicos tranquillat pace quietis.
Discolor effectus, vis dissona causa repugnans
Laxatiua vetat opiatis pharmaca iungi,
Praelia ne ventri moueat mixtura rebelli.
Cum tracii succo paganique soluta liquore
In febribus tipicis iuncto de fleumate factis
Vel naturalis quas fundat fleumatis humor;
In veris atque quartanis patiente locato
Atque super cofinum posito, potata resoluit
Largos sudoris aegri de corpore riuos.
In multis aliis dominatur opopira causis
Firmat eam stabili septennis vita vigore

OXI.

Psilliticum rosei confectio nata liquoris
Cum diatesarion alcalcalon & diaprunis
Oxicratiferam socialia foedera seruant,
Quae sua curriculo prolongant fata bienni.
Se laxatiuum quondam Platearius oxi
Tempore quinquenni validum seruasse fatetur,
Seque dedisse refert febrientibus illud acute
Tutius in morbi curam regimenque salutis.

A. C. MCXCVIII

OXIMEL IVLIANI.

Oximelle dato Iuliani gutta profundis
Insita membrorum nodis, gelidisque flagellans
Ictibus articulos gressus *maturat & acris*
Hospitis aduentum metuens confusa recedit
Arteticae gelidaeque indicit bella podagrae
Purgat ab extremis viscosos partibus imis
Eruit humores intricatosque resoluit,
Exserit occultos, quoniam subtilia multa
Et violenta nimis & acumine fortia summum
Res attrectiua recipit virtute potentes.
Per quinos celebrat dies hunc mellis acuti
Vsum praeueniat acidi diuretica mellis
Potio guttosasque colant cataplasmata *partes*
De mollitiuis condita & condita rebus.
Simplicis vna dosis benedictae vespere quinto
Visitet aegrotum mediato tempore noctis
Mel quod adinuenit Iulianus detur acutum.
Integra vis eius geminis producitur annis.

INCIPIT PROLOGVS LIBRI IV.

Quadrat opus coepti distinctio *quarta libelli*
Cui cadraturae *species accommoda seruit;*
Cui sibi propositum curas aperire salubres
Corporis humani, cuius conflata quaternis
Fabrica principiis quae fundamenta creandis
Corporibus primasque bases natura locauit
Quatuor affertur formis actiua duabus,

Con-

Congruit illarum reliquis passiua potestas. A. C.
Illud idem viget & regitur virtute quaterna. MCXCVIII
Confortant, reparant, & perdita cuncta reformant
Quatuor humores; & quadriformis in illo
Tempore quadruplici variatur mobilis aetas.
Sic liber iste meus tamquam quadriga quaternis
Exagitata rotis distinctis quadruuiali
Ordine particulis cui plus deuotus habetur
Corporis humani meritum legemque fatetur.
Materiae respondet opus, nam tetra de tota
Corporis exstruitur, dispensaturque supellex
Et sibi ius tetras in libro vendicat isto,
Eius quadrifico dum diuidit ordine partes.
Sic mea quadruplici distincta foramine buxus
Quatuor emittit sonitus, cantusque quaternos
Tetra corda chelis, nam quadriformis habetur
Defectus, qui naturae peruersor iniquus
Corporis humani leges vitaeque tenorem
Funditus erueret, nisi quadriformis adesset
Gratia, quam medicae prudentia suggerit artis
Prouida quadruplici reprimens medicamine lapsus.
Si qua mei sonet austerum rota stridula plaustri;
Motus inaequalis medium si torqueat axem;
Lectoris teneras si non demulceat aures
Inconcinna satis & non bene tinnula buxus;

A. C. MCXCVIII

Si qua sonet fidis in cithara quae facta rebellis
Pollicis imperio docti parare recuset:
Si qua incomposito surgat mea pagina versu
Dissona materiae, metrici compagine nexus
Augustisque pedum laqueis non passa teneri,
Nomina de Graecis quaedam detorta loquelis
Nunc nimis extendens, nunc sub breuitate coercens,
Parcat in auctorem *Satyrae diffundere virus*
Et labiis rector se circumcidat honestis
Non suus ex lingua *sed de lima rationis*
Sobrius erumpat sermo totumque refundat
Crimen in austeros *& durae materiei*
Difficiles nodos quibus vt soluantur aperte
Fabrica nulla potest condignos cudere versus
Vna rei durae grauitas, quia vocis egena
Cum sibi priuato nequeat sermone resolui,
Mutuat externas voces, aliosque loquendi
Venatur peregrina modos, vultusque seueros
Cultibus exornat tropicis, faciemque colorat,
Barbariemque suam lasciuo obnubit amictu
Ardua materies; ne si duri sonus oris
In medio resonet, teneras perterreat aures,
Et rudis aspectus cupidos expellat amantes.
Dura rei grauitas, quantum *lex sustinet artis*
Et quantum viget artificis prudentia; pulchris
Se polit *eloquiis, quae si tentare labores,*
Zoile nuda tui sensus linguaeque patebit
Orphana pauperies fietque notabilis error

Si

Si sapis ergo tuas metire & discute vires, A. C.
Ne male praesumas alienis tendere factis MCXCVIII.
Inuidiae laqueos & iustos carpere mores,
Ad quos nulla tui posset contendere virtus.
Sed peruersa tui lex est & regula moris,
Vt quod scire nequis, id depreciare labores:
Quod facit ad laudis titulum famamque coronat
Et meritum cumulat: tua nam reprehensio laus est,
Et tua lex vitium redolet culpamque figurat.

LIBER QVARTVS DE VIRTVTIBVS ANTIDOTORVM.

POTIO SANCTI PAVLI.

Quos apoplexiae pestis violenta procellat,
Quos furor inuadit maniae, quos insita neruis
Sensifici motus vis sopitiua resoluit,
Potio restituit gaudens cognomine Pauli:
Asmaticos cantus compescit, menstrua soluit.
Hanc annis potes illaesam seruare duobus.

PIGRA GALIENI.

Pigra caput cerebri releuat, languoribus obstat,
Vim digestiuam referat muliebria purgat
Conceptumque iuuat splenis nocumenta relegat.
Cum pigram voce simpliciter, pigram Galieni
Concipe cuius erit ad plus dosis vncia vel sex
Dragmarum pondus, cum laxandi sua virtus

A. C. *Parua sit & tenuis cuius susceptio sellis*
MCXCVIII *Quatuor aut quinque* stomachum contemta *mouere*
MS. stom. concepta. *In bonitate sua geminos pigra continet annos.*

PAVLINVM.

Paulinum caput & stomachum de fleumate purgat
Vimque nigrae Cholerae frenat, cerebrumque reformat,
Quod ventosa grauat pestis quod rheuma fatigat:
Consulit episoris, prodest stillantibus vuis
Dentibus afflictis ginguiuis *rheumate pressis,*
Spleneticos curat, stomachi quoque vulnera sanat,
At omnem vomitum domat ex algore creatum
Imperat antraci *dysenteriae, paralysi.*
Errorem maniae fugat & tenebras scotomiae
Ydropicos colicos lethargos atque caducos:
Asmaticos libos *mature reddit amicos:*
Paulini super inductum cataplasma tumorem
Comprimit, & scrofos *rumpit*, scliroma *remollit*
Quos auidae cognata gulae catochimia *ventis*
Crudificat, grauigat, *torquet*, *pallore colorat*
Potio Paulini cerebro repetita potenter
Excoquit, & leuigat, placat, faciemq; venustat.
Paulini stabilis viget aetas quattuor annis.

PANCHRISTVM.

Fertur Panchristum quasi totum crismate tinctum

Vn-

Vnctio vitalis vitae fomes specialis, A. C.
Cum datur in potu bene cum mulsa resolutum MCXCVIII
Hoc mulier sterilis soluit muliebre tributum:
Febriles fugat horrores, febriumque labores.

PILVLAE AVREAE.

Quem nigra praeuolitans fallit nubecula visum
Irradiant pilulae, quibus est cognomen ab auro:
Sincerant oculos cerebri quibus influit humor
Quos stomachi male dispositi vicinia laedit:
Insertas tunicis cataractas longius arcent,
Nascentes maculas remouent; glaucomata delent,
Vimque nigrae Cholerae reprimunt, tormenta doloris
Iliaci dirimunt ventosaque iurgia ventris.
Quarum si propriam teneat confectio formam
Quam sibi constituit primaeua receptio, nullo
Purgandi praeiudicio laxare valebit.
Ocia venter aget: crepitus & murmura fient
Nec stomachi ventos humorum terminat imber
Pondere sub duplici pilularum cristet acumen
Iurgia declinant stomachi ventosa procellis
Imponit pluuiosa suum resolutio finem.
Ex his quindenas pilulas denasue nouenas,
Vt fert aegroti virtus, dabis ante soporem

A. C. *Caule saginato nebula vel pulte vel ouo*
MCXCVIII *Dispensant usum variantque dosim pilularum*
Vis, regio, tempus, aetas, complexio, sexus.
Quaestio discutitur nodosa & vindice digna
In dandis pilulis cur abiecta paritate
Impar praefertur numerus: Responsio litis
Excubat in foribus rationis acumine freta:
Mysticus est impar numerus & numine plenus.
Nam per eum regitur, omnis per eum moderatur
Actio naturae, dispensat cretica *morbi*
Tempora continui: numero Deus impari gaudet
Et crisis *imperium numero celebrata dierum*
Plenius a morbi laqueis emancipat aegrum.
Facta pari numero morbi recidiuat acumen.
Temporis annalis his terminus est specialis.

PILVLAE SINE QVIBVS ESSE NOLO.

Cum quibus esse volo laudant se nomine solo
Plus sunt foecundae, nec sunt virtute secundae:
Fortius ad praedicta valent & promtius implent
Quemlibet effectum, quem diximus esse priorum.
Pro reubarbaricis scrupulis & mirabolanis
Et reliquis positis constat vis fortior illis.

Haec

A. C. MCXCVIII

Haec rubeam *Choleramque nigram cum fleumate purgant,*
Sub parui cineris *specie debent pilulari,*
Vt formae breuitas purgandi prouehat actum.
Omne solutiuum citius soluenda resoluit,
Quo citius fuerit stomachi virtute solutum
Excitat actiuum passiua solutio *motum;*
Motus praecelerat, quia motio corpora turbat.
Potio compacta compactum soluere nescit
Sed fluido stomachi multoque iugata liquori
Fluxilis effertur, liquescit virtute caloris,
Soluitur in partes & particulata vaporat
Hic vapor inseritur duris, compacta resoluit,
Ad stomachum resoluta trahit secumque lacunam.

PILVLAE DIACOSTOREAE.

Ex pilulis diacastoreis vino resolutis
Aut sucaro brasicae *tepido pianiue liquore*
Naribus iniecto vis sensilis insita neruis
Lapsa reformatur, cerebri dolor exhonoratur
Lethaeus grauis & stupidus scotosisque *fugatur*
Gingiuis acri suffusis reumate pressis
Integritas, ciliique *grauis pressura leuatur.*
Opticos reserant aditus & lumina purgant.
Congruit his species piperis formae breuitatem
Et numerum dosis exiguum compensat acumen.
Tres dabis aut vnam varians pro viribus aegri
In lauacro sedeat *patiens* aut *proximus igni*

A. C. *Vt calor interior adiutus ab exteriori,*
MCXCVIII *Promtius humorem cerebri* dissoluere *possit.*
Infusis pilulis, nares sibi comprimat aeger
Per modicam conclusa moram virtus medinae.
Inseritur chimis, calefit, calefacta resoluit.
Providet hic aliud compressio sedula naris.
Ne cito respiret flatu medicina retento.
Naribus expositis & aperto protinus ore
Vertice decliui resolutis fraena relaxet;
Ne patiens recto si scemate se regat, humor
Rheumaticus rapido fluat ad vitalia casu
Et fiat cordis praeclusio nuncia mortis.
Contractum ex pilulis oleo sociata rosarum
Temperat ardorem naris decoctio maluae.
Ista melancholicis magis est medicina salubris,
Dura quibus cerebri substantia, frigida pinguis
At quibus est cerebri crasis humida fluxilis humor
Et nimium tenuis aut vis intensa caloris;
Talibus has pilulas sane non consulo dandas:
Incendunt cerebrum calidum, liquidumque resoluunt.
Frigida destituens sensum quos gutta resoluit,
Ore nouem dentur: numerum discretio penset
Sed scio mordaci quod acumine viscera laedunt,
Excoriant stomachum, cruciant ardore pudicum.
In Diacastoricis annis constare duobus
Integra vis & plena potest consistere virtus.

PI-

A. C. MCXCVIII

PILVLAE EMTOMERAE

Constat in eytomeris nostrae pars magna salutis:
Lumina purificant, viscosasq; fleumata purgant,
Delent infusas tenues tunicis cataractas.
De quibus vndenas cum vino vespere sero,
Vel dabit *in mane prolongans tempora coenae*
Inscriptae pilulis pro visu clarificando
Nominis effectum reliquis solemnius implent.
Visum acuunt, reparant lapsum, seruant reparatum.

PILVLAE, DE QVINQVE GENERIBVS MIRABOLANORVM.

Mirabolanorum peripentamon dominatur
Cuilibet humori: pilulae nam fleumata laxant,
Et duplicis Cholerae enormia iura refraenant.
In febre non dentur, nec eis quos felleus humor
Vnicus infestat nam fleumate purificato.
Insultus Cholerae succos *depasceret artus*
Unde tisis peiorque priore nouissimus error.

PILVLAE STIPTICAE

Sunt pilulae nomen a stipticitate trahentes,
Claudunt matricis manantes sanguine venas,
Rheumaticos prohibent motus, fluxumque sigillant,
Viscera consolidant, rupta intestina renodant
Vt claudam breuiter: quicquid diacodion implet,
Promtius instaurant & vitae fila renodant.

Quin-

A. C. *Quinque dabis ſolidas in veſpere vel reſolutas*
MCXCVIII *Ex arnogloſe ſucco roſeove liquore*
Aut cum myrtino poteris praebere ſiropo.

PILVLAE ANTE CIBVM ET POST.

Ante cibum pilulis anachimia ſoluitur omnis:
Venter laxatur, vis digeſtiua iuuatur:
Lege ſui moris propriis ſi dentur in horis,
Enfraxis iecoris & ſplenis maſſa tumoris,
Labes rancoris decliuibus eruta poris
Exſtirpata foris fugit a genialibus hotis bs)
Expurgant ſplenem, cor, epar, caput, ilia, renem,
Lumbos, excalem bt) *cellamque puerperialem.*
Vt praeſeruentur mala, quae ventura timentur
Ante cibum dentur, cui prauis membra replentur,
Et nociuis chimis purgandis partibus imis:
Quem tuſis accuſat quia plenus ſumpta recuſat,
Sic male diſpoſitus eget ante cibum pilulari,
Vt calor ingenitus melius valeat recreari
Vt confortetur ſtomachus meliorque paretur
Coctio chimorum, purgata faece malorum.
Nam cibus intruſus niſi praeueniat medicinae
Conueniens vſus periet *fomenta ruinae*

Alli-

---

bs) f. *genitalibus oris* bt) an: *escalem?*

Stabit iners pondus nec eum stomachi sibi fundus A. C. MCXCVIII
Alliciet; non proficiet, sed sarcina fiet.
Peptica nutabit virtus & degenerabit
Actio *naturae, pestis praesaga futurae*
Inde dolor multus tumor indignatio ructus
Nausea, singultus, ventris tortura, tumultus.
Nam calor occultus duplicata mole sepultus
Non feret assultus, nisi sit medicamine fultus.
At qui sanus erit, quem pletora nulla procellat
Nec suspecta grauat cacochima, si sibi venter
Stipticus exstiterit, pilulas post prandia quaerit,
Vt postquam natura suos compleuerit actus,
Atque cibi massam digesserit ordine certo,
Ignea terrenis, disiungens humida siccis,
Natura leuis a grauibus subtilia grossis,
Blanda sequi possit & amica solutio ventris.
Fecis *fermento post stipticitate retento,*
Nascitur exquibalis stomachi dolor exitialis
Et scatosis capitisque dolor consurgit acutus,
Cui vires adhibet calor in cerebrum reuolutus.
Forma breuis; leuitas virtutis, mulcebris actus
Postulat augeri numerum: tu quinque propines
Triginta adiectis, pro viribus accipientis
Augens vel minuens facit experientia doctum
Et mistum craseos rationis regula librat

PILV-

A. C. MCXCVIII

PILVLAE ARTETICAE.

Certebra bu) *sindesmos neruos genuumque lacertos*
Membrorum articulos nodos nexusque profundos
Purgant arthere ciasim *tormenta podagrae*
Obsita rheumaticis purgant spondilia causis
Cum per membra furit gelidus dolor articularis
Quae malus *assiduo stillamine percutit humor.*
Cum vesica malis & grossis obsita chimis,
Ex multis in se lapides commassat arenis,
Excoquit & solidat quia respiracula desunt
Sublata proprii sibi libertate meatus:
Cum nefresis longos expugnat cum paralysis
Motum & sensificum membrorum destruit vsum:
Tam grauibus causis tam paruis atque verendis
Artheris pilulis certa ratione mederis.
Sed digestiuo medicamine praeuenienti,
Sorbilibusque cibis mediocribus & moderatis
Explorandi aditus sunt corporis atque recessus,
Praetentando vadum si sit breue, siue profundum.
Corporis experta virtute leui medicina,
Postposita coena dabis vndenas patienti,
Siue nouem pilulas instanti tempore somni.
Sit semper medicina leuis praenuntia fortis
Quae paret ingressum, reseret penetralia ventris,

Tem-

---

bu) f. *Vertebra.*

Temptatiua *mouens praeludia, cruda resoluat,* A. C.
Digerat humores, vt si medicina sequatur. MCXCVIII
Fortior educi faciles nimiumque rebelles
Inueniens chimos, ad purgandumque paratos
Promptius educat nullo comitante sinistro.
Haec tibi communis sit sanctio, regula veri
Naturae methodus, quod noxius & malus humor
Motus & attractus, nisi postea purificatus
Influit articulis; ad membra dolentia motu
Praecipiti rapitur & iniquo fenore paruam
Rheumatici causam morbi subcrescere cogit.
Vnde tibi moneo solemni lege tenendum;
In causis grauibus acri de rheumate natis
Ne digestiui tentes medicaminis vsum,
Consona naturae quin potio digna sequatur,
Tempore danda suo, quae mota superflua purget.
Nec laxatiuam *dare praesumas medicinam,*
Quin digestiua sit praeuia: sic faciendum
Exposcit ratio, sic exigit ordo medendi
Hoc Ypocras *actor nostrae celeberrimus artis*
Sanxit & instituit disiecta *iubet medicari.*
   Vis, regio, tempus, aetas, complexio, *sexus*
Forma, situs, status, atque locus, mixtura viarum,
Membri nobilitas, sensus vel hebes, vel acutus,
Causa, genus morbi leges artemque medendi
Atque dosim variant, haec particularia librant
Sollerter *logici rationum dogmate freti.*
Susceptis pilulis tepidam mulsamue propines,

A. C. MCXCVIII

Si calidae virtutis erit stomachus patientis
Sine modo choleram, si crudus potio vini
Promptius accelerat sumpti medicaminis vsum,
Et digestiuum, *stomachi cor roborat actum.*

ROSATA NOVELLA.

Est noua, quae bw) *veteris dudum cedente senecta,*
Vsibus humanis nouitas gratissima rerum
Conciliat, quae si fuerit confecta siropo,
Plus nouitatis habet seruandae temperiei.
Gratior efficitur mellis confecta liquore:
Addit temperiem trahitur peregrina caloris.
Distat ab extremis aequo moderamine formis,
Et sibi temperiem certa ratione meretur
Congrua naturae confectio digna rosatae,
Sed desiccandi magis est procliuis in actum.
Quod sibi iunctarum mixtura probat specierum
In siccis ideo *dandam non consulo causis.*
Acta suo simili cos est & lima caloris
Ariditas paribus tanta est concordia causis,
Quod dat eis validum coniunctio facta vigorem.
Nec tribuatur eis, quos feruor causticus vrit,
Synthesis exurit, tisis emollit atque resoluit.
Cum tisane detur, vbi damascenica pruna
Coxeris & violas, calidam *pulmonis anheli*
Discrasiam & iecoris tollit stomachique dolorem.

Sed

bw) an leg. *Est rosa quam.*

Sed caue ne praesens passiua potentior adsit, A. C.
Neue suas partes vehemens interserat ardor. MCXCVIII
Dum rosae vel myrtino sociata liquore
Fraenat sudorem, vomitum ventrisque dolorem.
Cum gelida detur sitis impatiens remouetur.
Cum lacrimis roseis & puluere cateranici
Omni cardiacae confert mixtura rosatae
Commixto pariter rodostomate sumpta frequenter
A morbi laqueis neutro mediante solutos
Temperat, & reserat corroborat atque reformat,
Terminat hanc annus, in quo suus incboat ortus.

RVBEA TROCISCATA.

Rerotrociscata *data si fuerit tisanata,*
Rheumaticae tussis in vino soluitur oris
Sumpta pari specie lapsatae subuenit vuae
Sanguineum sputum quocunque modo resolutum
Cum succo mentae cohibet stringitque repente.
Ematicos gummi cinamomum murcina mastix
Amoglosati muscillago draganti
Mixta dosi rubeae pilularis scemate formae,
Sumant: vndenas aegro dabit ore tenendas.
Haec emoptoicis est cura nimis specialis.
Sistit anatropam succo plantaginis hausta,
Atque catatropam simili sub imagine sumpta.
Ex Cholera factum capitis potata dolorem

A. C. MCXCVIII

Constanter reprimit roseo sociata liquori.
Camfora vis camuso pium lactuca papauer
Mandragorae radix, oleo confecta rosato
Cum rubea *sic mixturae consortia seruent*
Illita temporibus, frontis regione peruncta,
Insomnes oculos recreant leuiterque soporant,
Quos noctis facit excubias vis saeua doloris.
Ex phrenesi male turbatos tranquillat ocellos
Confouet, & recreat, & somno pascit amoeno;
Si cum seminibus pilulata papaueris albi
Lactucaeque simul patienti vespere detur,
Dum phrenesis seruet, cerebri dum saeuit in arce
Fellea materies, dum perfurit ira caloris,
Dum variis errat acies delusa figuris,
Dum vaga mobilitas oculos rapit ordine nullo,
Dum caput atque manus, dum singula membra mouentur,
Verbaque dum nulla mentis signata moneta
Luctibus *& variis lactantur plena querelis,*
Nulla dosis rubeae simplex vel mixta latentes
Corporis interius audebit tangere sedes.
Turbine sedato, frenesis languente procella,
Si qua insompnicies superest inimica soporis
Poscit opem rubeae; nec dedignatur amicae
Explorare fidem, cuius petit arte iuuamen.
Militat aduersus triterum cui fronte rebelli

For-

Fortiter obsistit data praecedentibus horis A. C.
Si sit cum calida vel cum redostomate sumpta. MCXCVIII
Quando febris trahit ex modica virtute vigorem,
Et sibi materiam pausillus suggerit humor,
Cum typus anticipat, & motu praecelerato
Acrius insurgit accessio tempore maior,
Cum minus ardori prorsus sudore remoto
Succendi facilis humorum massa resistit,
Cum minus est mordax typici punctura vigoris:
Jure typi fracto, cum iam calor imperiosus
Subiectum sibi solus habet tenuatque vaporem
Qui dempta sibi grossicie tranquillius urit,
Urinae color ascendit tenuique relicto
Vertitur in spissum decocti forma liquoris:
Cum propriis signis febris matura probatur,
Et tandem bene digestus cognoscitur humor:
Hoc casu rubea specie collata priori
Pulsu, temporibus, & naribus inde perunctis,
Sed prius oblato medicamine conuenienti,
Delet & exstirpat febrem, munusque salutis
Impetrat, amissas reparat viresque reformat.
Ense mixta nochera subuertit quatriduanam
Et febrem expugnat salso de fleumate natam.

A. C. *Compositis medicina datur promiscua causis*
MCXCVIII *Simplicibus simplex: mixti medicaminis vsum*
Natus adulterio quaerit promiscuus humor.
Temporibus certis data pro modulo rationis,
Vt morbi tenor exposcit, quaeuis opiata
Fungitur officio triplici nam caumate *febris*
Confractos & laxatos corroborat artus:
Reliquias paruae consumit materiei,
Et claudit putridi mala respiracula fumi.
Arbitror & quartum praedictis adiiciendum
Ne recidiua mali fiant vestigia morbi,
Ne suspecta crisis aliquo *rancore relicto*
Excitet extinctam recidiua rite querelam.
Continuis febribus huius medicaminis vsus
Noxius est, ideo *reprobus multumque timendus.*
Complet ei proprium lustralis terminus aeuum.

REQVIES.

Est requies tranquilla quies & amoena soporis
Pax oculis, quos peruigili languore molestat
Somnifera nebula demens vapor igneus aurae.
Cum capitis proram Cholera mouet ira furentis,
Cum cerebrum cruciat rabies vesana doloris.
Dat placidam requies requiem, sedatque dolorem.
Fessaque lethaeo perfundit lumina somno
Fronti & temporibus superaddita, naribus vnctis,

Mixto

Mixto lactucae succo, vel symphoniacae, A. C.
Siue papauereo vel cortice mandragorato, MCXCVIII
Omnibus aut foliis vel seminibus bene tritis,
Ex oui lacrimo *confectis, & bene mixtis,*
Ex violis facto requies resoluta syropo
Hausta sui melius effectum nominis implet,
Atque soporiferum perfectius expedit vsum
Fortibus & calidis substantia deliciosis
Colatura datur: formam dosis atque tenorem
Alterat & variat patientis dissona virtus.
Cui Cholerae craseos vis ignea, viuida virtus,
Disponit cerebrum natiua potentia certis;
Quod *calidum probat, indiciis* quam plena *vigoris*
Prouehit ad cumulum virtutis fortior aetas:
Huic Cholera vexante caput, stimuloque doloris
Insurgente graui, dulces turbante soporis
Illecebras, cum nulla subest praesentia somni,
Quae *iam decludit oculos fantasticus error*
Hoc casu requies ratus *suspecta soporem*
Concilians oculos opio pietatis amoenat:
Membra quiete lauat & respiramine somni
Naturam recreat*: Cholerae grassantis acumen*
Temperat & sensum reprimit motumque doloris.
Causa mali decimata prius leuiterque soluta,
Vt iubet & dictat faciendum regula morbi,
Postea sumendae iuuat effectum medicinae,
Et facit vt proprium maturius expleat actum.

A. C. Frigidior cunctis non sit requies opiatis
MCXCVIII Non est danda seni, puero, nunquam mulieri
Nec iuueni, quem fleumaticum ratione patenti
Signorum series fidoque caractere signat
Fluxile cui semen, gelidum caput, humida naris,
Sensus iners, hebes ingenium, pigritio motus
Insipidus gustus, sputorum copia, carnis
Mollities, somni grauitas, ignauia mentis.
Huic data si fuerit, mea quam descriptio talem
Exprimit & pingit, in quo vis parua caloris.
In venis latitat exprimis insita causis
Congelat humores opii virtute sopora,
Sanguineos stagnat riuos clauditque meatus,
Et reddit stupidos letali frigore neruos:
Languida perpetuo condemnat lumina somno.
Ad proram cerebri raptus, cui felleus humor
Inducit frenesim, cui lenta aut feruida febris
In venis habitat, non intus suscipiendam
Consulo, natiuum ne debilitando calorem
Impediat criticos motus virtute grauata:
Exterius licet apponi cataplasmatis vsum,
Sed caue quod criticis non apponatur in horis.
Non est empirici sententia vana Rigordi
Judicio reprobanda meo, damnabilis omni

Di-

Digna cruce auique si titulo fuscanda patroni, A. C.
Qui requiem monachis in acutis febribus offert MCXCVIII
Et requiem facit aeternam modicumque capacem
Obscurum nigris monachis ingurgitat orcum.
Tempora plena flatus dabit annus ei geminatus.

RODOZACCARA.

Temperat ardorem stomachi remouetque dolorem
Ex causa simili rodozaccara, si patienti
Cum gelida detur, fluxus per eam cohibetur,
Quem contentiui vis imbecilla vigoris
Ingerit admixto rodostomate vel pluuiali.
Caumate febrili dilutum & rarificatum
Confortat stomachum pro ponticitate rosarum
Roborat inualidum partes conducit in vnum.
Os replet vtentis flatus spiramine laetus;
Debile cor recreat & amoeno pacis odore
Cardiacon curat viresque ex felle trahentem
Atque diaforesin, quae largis *membra resoluit*
Sudorum riuis, data cum rosea patienti.
Sic cohibet vomitum, sic sputum sanguinolentum.
Per factam duodena dosim dat portio librae.
Incohat hanc annus primus completque secundus.

RODOMEL.

Impetrat ex melle rodomel vim modificandi:

A. C. *Vim confortandi trahit ex virtute rosarum.*
MCXCVIII Per monito *salis apposito tepido resolutum*
Mundificat stomachum, lauat & depurgat eundem.
Vim detergendi sordes & mundificandi
Cui neruos mordens stimulus salsedinis addit
Impediens pexim stomachum si frigidus humor
Crudificet confert melli commixta rosato
Coctio masticis & maratri dulcisque cimini.
Colatura datur teneris & deliciosis,
Quos rancore graui leuis indignatio vexat:
Sed cum tota datur substantia, plus operatur.
Fleumaticis fauet aestiuo, calidis hiemali
Tempore mel roseum confert solatia vitae
Dissona subrecti *variat* complexio *tempus.*
Est quoque plus aptum reliquis mulieris ad vsum.
Quod bene purgatis, non ad plenum medicatis
Corporibus detur, vt eo natura iuuetur
Vt stabili fine concludat opus medicinae
Vt stomachum purget, qui plenus rheumate turget
Vt lauet & ventris villos ab acumine mundet
Quam clausum in villis & in aequa forte cohaerens
Vim dissenteriae pariat causamque ruinae.
Quod non legitimam teneat purgatio metam,
His poterit signis dubiae clarescere menti
Fit linguae sapor horribilis, turbatio gustus,
Nau-

Nausea, singultus, rancor, stomachique tumultus
Membrorum grauitas, ani punctura, tenasmon,
Tortio, rugitus, ructatio, guturis ardor:
Aret, amarescit, sitit os, languescit orexis.
In rodomelle dosim librae pars sexta coaequat.
Integrat hoc melius & complet certius annus.

SOTIRA.

Sotira saluatrix, naturae conciliatrix:
Haec data cum mulsa causae *radice reuulsa*
Cephaleam curat, quae multo tempore durat.
Subsidium lucis fert auxiliare caducum.
Vim frenat maniae turbantis regna sophiae.
Auribus impluta muliebri lacte soluta
Excitat auditum ventoso turbine tritum.
Subuenit asmaticum, tussim compellat anhelam,
Et stomachi sepelit de frigiditate querelam.
Contra singultum stomachi vomitusque tumultum
Praeualet haec multum, nec eum dimittit inultum.
Cum mulsa data pleureticis in fine medetur,
Vt bene purgetur sanies & mundificetur.
Extenuat iecoris tetanos, labemque caloris
Icterici *mundat cum felleus humor inundat.*
Cum pusca vel cum plantaginis hausta liquore
Sanguineum sputum leuiter *domat absque labore,*
Et fluxum frenat ventris, vomitumque catenat.

A. C. MCXCVIII
Quos trahit insomnes oculos vis saeua doloris
Sotira tranquilli demulcet pace soporis.
Cum dolor artheticus saeuit membris inimicus,
Cum per membra furit, cum brachia, crura perurit,
Sotira languorem sepelit praestatque vigorem
Bardanae siue sociata liquoribus uuae
Pestiferum virus, quod scorpio, vipera, tigrus
Ingerit, expugnat valide mortique repugnat.
In febre quartana, longa licet & veterana,
Est medicinalis, est vtilis, est specialis.
Vim cronicis morbis quos fundat longior aetas
Ingerit & proprius compellit stringere metas.
Vi condescendit deuotius & famulatur
Cui magis obsequitur trahit a stomacho sibi nomen
Stomaticon, quamuis ipsum productio laxet
Contrahat haec breuitas sed deriuatio tempus
Alterat, & primae commutat originis vsum.
Spargitur in varias species, quas dissona virtus,
Discolor effectus, dispar confectio reddit
Dissimilis patet ex titulo distinctio rerum
Officii meritum subiecti forma fatetur
Et quod confortat, quod laxat quodue calorem
Auget & exacuit, quod temperat atque remittit.
Mollibus & teneris, quos ipso nomine terret
Potio quos solo mouet & funestat odore

Quo-

Quorum delicias noster nisi congruus ori A. C.
Iocundusque sapor pungens acuensque palatum MCXCVIII
Stomaticon, quod laxandi sibi vendicat vsum,
Alludit grauius veniamque sapore meretur.
Sub dulcore latens vis laxatiua superbi
Delicias oris deludit: sic cibus hamum,
Mel operit virus: sic prauae nubila mentis
Celat & occultat ficti fallacia risus.
Acribus inserta geminis res vnica dulcis.
Delet & excusat acidi nocumenta saporis.
Sic legit errorem prudentia, gratia culpam
Pax odium, vitium virtus, concordia litem.
Tota nec ad plenum nondum deducta tenorem
Ex hoc completur purgatio fine decenti
Confortatiuum crudum corroborat aluum,
Excitat inualidum pexim recreatque calorem:
Clausas visceribus ventosas dissipat auras:
Stomaticon, quod frigiditas disponit acutis
Subuenit & tisicis sitibundis extenuatis:
Temperat ardorem stomachi febrisque calorem:
Vim reparat membris ex caumate debilitatis.

THERIACA MAGNA.

Qos firmat veterum praescriptio facta dierum,
Qui nequeunt aliis plene mansuescere causis,
Expugnat validae morbos virtus Tiriacae
Elidit pedicon quod fundat frigidus humor

Addi-

A. C. *Addita quo fuerit decocta pionia vino*
MCXCVIII *Promouet antidoti purgatio facta vigorem*
Jus apoplexiae ſoluit ſi mixta bibatur
Caſtoreum *vino vel ea ſi lingua fricetur,*
Dentibus impoſito cuneo ſed vertice prono
Sit decliue caput vt aquoſus lubricet humor
Ex vitio natam ſtomachi curat ſcotomiam
Maſticis atque nucis *muſcatae mixta liaeo*
Tollit emigraneam vino reſoluta tepenti:
Fleumate viſcoſo factas vel rheumate crudo
Optante bx) *aditus cauſas pulmonis anheli*
Diluit & raucae tollit ſuſpiria vocis.
Cantibus aſmatis tranquilla ſilentia ponit
Cui commiſceri debent liquiricia gummi
Et tunc ſub pilulae forma teneatur *in ore*
Olibani reſoluta mero data nocte ſilenti
Subuenit arteticis, quae ſi tiſanata bibatur,
Claudit emoptoici valide ſtillamina ſputi.
Sidia cum tiſana vel continodia cocta
Prouehit effectum fluxumque potentius arcet.
Cum rarefacta feruoris acumine pana,
Extra reſpirans ſanguis de vaſe reſudat,
Non eſt legitimus nec noſtrae conſonus arti
Hoc caſu exhibitus huius medicaminis vſus
Sed cum ſola facit venae corruptio fluxum.
Thicticis *ex felle nigro patientibus obſtat*
Cum rebus data leptemeris *pariterque medetur*
Ydropicis, quos humoris fermentat aquoſi
No-

bx) ſcr. *Obſtantes:*

Noxia materies laxos diffusa per artus. A. C. MCXCVIII
Fert peripleumonicis reparandae grata salutis
Munera, cum prauus iam se purgauerit humor
Congesti rupta penitus compage timoris:
Hi data cum vino vulnus depurat & vnit
Aequali sibi concilians distantia nexu.
Iliacos domat insultus, quos algidus humor
Viscosus vitreus, vento mediante creauit
Intestinorum plagis potata medetur
Humorum quas congeries saniosa creauit
Atque tumor putridus non depuratus ad vnguem,
Si mollitiuo clisteri praeueniente,
Cum calido resoluta mero detur patienti.
His & emoptoicis eadem sit cura medendi
Ad nefresim cum saxifrago milioque bibatur,
Sed causam libret medicamine prouidus auctor,
Ne si forte malis calidus fundauerit humor
Exacuat similem similis medicina dolorem.
Addita musceleo vel cum cressone soluta,
Siringa tenui virgae transfusa virili
Eruit enfraxes lapidum, reseratque viarum
Angustos aditus oleo resoluta tepenti.
Junctaque bombaci colicam domat atque tenasmon
E gelidis chimis orbi submissa pudico:
Si dolor intrusus radices altius egit,

Tunc

A. C. *Tunc valet iniecta cum clisteri Tiriaca,*
MCXCVIII *Commixtis sibi musceleo, sale, sulphure, malva.*
Cum succis arthemesiae data menstrua purgat
Hausta vel inferius per vulnera pessa rizata
Exanimem foetum pellit fratremque salernum
Degeneris formae monstrum enormis geniturae,
Prodigium natae nouiter conforme suillae,
Sed magis horrendum specie visuque pauendam
Matronae *sannitis habet praecurrere partum,*
Quod socium maturato iam tempore partus
Praeuenit infantem, cum quo sibi lectulus idem
Vna domus fuerat, eadem substantia *victus,*
Matricis quam cista suis collegit in vlnis,
Ostia naturae reserans & claustra monetae,
Sternit iter, tentatque vadum, praenunciat ortum
Vernula funestus & subplantator iniquus
Expositus luci dulces praeconcipit auras,
Infanti primae brauium rapiens geniturae
Se pater Italicus probat hoc praecone parentem,
Perpenditque suae iam vera pronostica prolis:
Sic probat vxoris meritum, talique sigillo
Imprimit & signat deuoti foedus amoris.
Omine felici gaudet matrona nec ipsam
Instantis grauat ex partu pressura doloris:
Alleuiat mens laeta malum, pondusque laboris

Exo-

Exonerat, lque fit quod sustinet aequa voluntas. A. C. MCXCVIII
Inde pudicitiae dotes saluique pudoris
Allegat titulum, quae formae forsan inhaeret:
Inde resarcitur culpae scissura prioris:
Impetrat hoc solo veniam redimitque reatum.
Quod licet accedens intermolat aduena francus
Concutiatque vagus mercator plus mulieri
Gratus, priuato dum partus limine tale
Prodeat ostentum, morum se laude coronat.
Morte parit subita mater si corpore nudo,
Cum tingat nudam deformis bestia terram:
Vnde domus variis substerniter area pannis
Interimit baculis animal lignisque receptum,
Eius vt interitu saluetur vita perennis,
Naturae hoc vitium, tam detestabile sortis
Dedecus humanae, demissam coelitus iram
Numinis offensi vindictam infame tributum
Gens Beneuentana satagit transferre Salernum
Vt cum participes habeat sociosque pudoris,
Immeritamque suo condemnat crimine gentem.
Absit vt egregiam talis nota polluat vrbem
Cuius forma nitet late diffusa per orbem
Quam medicinalis ratio, quam physicus ordo
Incolit atque regit, quam nostrae prouidus artis
Cultus odoriferis specierum inbalsamat orbis
Si daret huic monstro corruptio spermatis ortum
Herbarumue esus, vel menstruus humor abundans

Aut

A. C. Aut intemperies matricis siue superni
MCXCVIII Vltio iudicii meritis inflicta priorum
Physica per species, herbas, & aromata totum
Deleret vitium causamque mali remoueret:
Sanctus & assiduo placatus thure Matthaeus
Compatiens populo coeli conuerteret iram.
Pota venenatos & se super illita morsus
Delet, & occurrit susceptis ore venenis,
Siptanio menta mixtis & artologia.
Lepram cum succo mentae potata coercet:
Nam quoniam per eum pellit virtute venenum
Foeda venenosi dirimit contagia morbi.
Veram quartanam potio sociata falerno
Et typicam soluit vitreo de fleumate febrem
Sed laxatiua nisi praeueniat medicina
Simplicis in duplicem facilis conuersio fiet.
Nam calor antidoti dum crudis necre solutis
Inseritur chimis, partes exhaurit aquosas,
Combibit aerias, quarum substantia mollis.
Lubrica fluxilibus magis apta subire caloris
Imperium, quibus absorptis grossisque relictis
Durior & solidae speciei forma resultat,
Quae simul est ignis & terrae filia, quamuis
Saepe suum massae terrestri debeat ortum.
Sic febris insolito constans fundamine saeuit
Acrius insultu numeroque & tempore maior:
Vnde sibi caueant Montani ca) pharmacopolae
Verbosi, vacui, fallaces Quintiliani,

Quos

ca) Inuectio auctoris in Montipedenses medicos.

Quos facit artifices attritae frontis egestas A. C.
Quos gula, quos stimulat & cogit auara dolosi MCXCVIII
Ambitio nummi carmen ructare salernum
Quos non artis amor, non fama sed ambitiosi
Incitat & pungit venalis gratia quaestus:
Non male praesumant genus hoc tentare medendi,
In quo plus valet ars, quam praeceps alea casus.
Frigore letali subito quae membra soporant,
Et furtim tacitas faciunt in vulnere mortes,
Quae rapidi festina mouent discrimina morbi,
Occulti illorum gladii, quos tollit in altum
Mors aliena diu votis optata malignis,
Expugnat validae data toxica vis Tiriacae,
Et vitae igniculum geniali sede retrusum
Iam pene extinctum rursum viuiscere cogit.
Particulata dies cordis prius apta subire
Luminis eclipsim pulsa caliginis vmbra,
Ut calor antidoti membris vitalibus haesit
Integra iam radiat & pleno lumine fulget.
Sed properas negat inducias violentia curae.
Instat cura malis minuit dilatio firmat,
Dum noua, dum rudis, dum primula causa nocendi,
Instanti curae succumbit, adulta resistit.
Dum tener est, nondum in solidum radicibus actis,
Interimi debet in primo semine morbus,
In potu data cum gelida membroque dolenti
Addita, dum nondum febrilem prodit in actum.

Tt De-

A. C. MCXCVIII *Destruit antracem, cui vim mixtura ministrat*
Sanguinis & Cholerae nigra cum felle rubenti
Sanguine sed primum veno *ex matrice minuto*
Si faueat virtus, si non occurrerit aetas,
Sinotina *crasis, si ius ferit id faciendum*
Aemula naturae longaeui regula moris.
Continuant illi stabilem sex lustra vigorem.
Summa trium dosis est dragmarum *dandaque solis*
Quos grauior casus, extremaque causa molestat:
Vnica dragma dosis minor est, duplicata secunda.
Tutius hanc stagnata tenent & plumbea vasa;
Terrea corrumpunt, nisi quorum concaua plumbo
Tecta superficies plumbi mentitur honorem;
Vel stannum simulans terae figmenta resignat.

TRIFERA MAGNA.

In graeco triferon fertur iocus aut iuuenile
Estque trophos succus, alius trophos vnde trophaeum:
A triferon trifera, quae morbi pelle vetusta
Et senio pulso corpus nouitate salutis
Innouat ac hominem laetum facit ac iuuenilem;
At quoniam succis praegnans foecundaq; fructu
Succi nomen habet, & sensum nominis implet,
Et quia languores naturae conterit hostes
Inque fugam vertit, sensum nomenq; trophaei
Vendicat & posset censeri voce triumphi.

Ex

Ex trifera magna stomachi ventosa querela A. C.
Soluitur atque dolor infestus ab interiori MCXCVIII
Frigore conceptus, placidi si tempore somni
Mixta mero detur, fuerit quo casu golango
Nardus & anthophilus, & cum nuce macis odora
Adiicies ederae lacrimam, *si pelliculosis*
In stomachi latebris vis est conclusa doloris.
Confert rheumaticis mixto sibi puluere turis
Et somnum ex cholera nigra vigilantibus offert,
Cum post discussam nefresim, iam febre soluta,
Exagitat cerebrum fantastica poena superstes
Pervigiles oculos insomni nocte fatigans,
Trifera seminibus commixta papaueris albi
Et data cum tepida, qua cortex mandragoratus
Coctus erit, somnum reparat cerebrumque soporat.
Expletis recta numeri ratione diebus
Quatuor & denis, cum iam ruptura tumoris
Emittit saniem cum mirrae sumpta liaco
A perapleumonicis causas empimatis arcet.
Praeuia si fuerit purgatio congrua causas
Sumpta lienteriam curat de fleumate natam.
Ascrarides potata necat cum rebus amaris
Abrotano ruta centaurioque minori.
Si matricalis herbae mandata liquori
Vel supponatur vel vino mixta bibatur,
Agrum naturae sterilem colit, & geniali
Vbertate replet, dum noxia quaeque rescindit

C. A. MCXCVIII

Obsessas limo turpique bitumine celsas
Exarat *& mundat & vectigalia soluit,*
Semen vt iniectum matricis munda supellex
Promtius excipiens intra sua claustra monetet.
Bis reuocet mulier per noctem suppositiuum
Ex trifera factum, quando cacochimia *villos*
Lubricat & profugum dimittit sperma viarum
Lubricitas, grossae cum muscilla geris *humor*
Semen corrumpit, vitiumque putredinis infert,
Quando coarctatis concludit menstrua venis
Cella puerperii gelida densata rigore.
Thebaici retinens opii consortia causis
Non valet in gelidis, sed cui deuota miconis
Grataque temperies arridet conuenit illis
Et minus austero contristat frigore membra.
Eius opus medicae doctor Platearius artis
Et componendi formam celebrauit & vsum.
Si calor exurens sterilem distemperet aluum
Ariditas si membranas corruget inanes,
Membrorum fomenta bibens si dura cicatrix
Et callosa cutis purgandi sanguinis arcet
Profluuium, triferae magnae non congruit vsus
Nec calidae huic causae *species nec aromata prosunt*
Trifera magna duos postquam compleuerit annos
Ante potens, primi cadit a bonitate vigoris.

TRI-

TRIFERA SARRACENICA. A. C. MCXCVIII

Assignat prius triferae de nomine causa
Haec etiam primum poterit seruare tenorem
Sed quia paganis tenebroso nubila vultu
Concolor efficitur, ea Sarracena vocatur;
Vel quod eam Sarraceni statuere periti.
Cum rheubarbaricis data Sarracenica dragmis
Et mirobolanis vno sibi pondere mixtis
Accensos caras triteros *de felle rubenti,*
Quos acuit similis complexio concolor, aetas
Par locus & sexus & conformabile tempus.
Lucis *in ingressu data per triduum patienti*
Expedit & triferae iuuat ozizaccara vires.
Haec eadem simili moderamine sumpta furente
Compescit maniam rubeo de felle creatam.
Sic scotosim reprimit & visus damna resarcit
Quem turbat calidi male respiratio fumi.
Quo sene decoctum est cum vino sumpta tepenti
Fuscatum reparat tetra caligine visum,
Quem color ex Cholera nigra resolutus obumbrat.
Admixto epicimosi cum sene folliculoso
Hanc niger exacuat & vires suggerat indus
Tetracium soluit, cui fundamenta ministrat
Fellea materies nimio combusta calore
Ardoris transgressa modum quamuis speciale
Alterat & transfert generis sibi iure retento,
Limine sub primo iam dedignata teneri.

A. C. *Sumpta pari forma similique aptata tenore*
MCXCVIII *Compescit maniam, quam felleus humor adustus*
Fundat & aedificat ad prorae *culmina raptus.*
Hictericos rheubarici sociata liquori
Curat & epatici delet nocumenta caloris.
Sed causam medicae serutator sedulus artis
Libret, an Hicterici faciat contagia morbi
Fel, vel hepar, vel splen, aut incensiua caloris
Vis dominans venis si fel vel fellea bilis
Aestuat & modico lentenscunt *crura dolore,*
Aut cholerae stagnat sua desiccatio motum
Obstruit enfraxis aditus vel apostasis illum
Comprimit aut felli se turbidus ingerit humor:
Feruiditas fellis hepar incandescere cogit.
Sanguineum super incendit tenuatq; liquorem
Tingit, & in cholerae speciem conuertit amarae,
Naturae quam membrorum condemnat & odit.
Deliciosa fames tristi turbata sapore:
Hunc cutis ad partes proscribens exteriores
Vnde sit in membris tracei *tinctura coloris.*
Deficiens in felle calor, eum celtica virtus.
Degeneret, cholerae partem non attrabit vllam.
Cum specialis ei sit mansio capsula fellis,
Hanc hepar in propriis retinet seruatque cavernis
Et venis mandans cum sanguine membra collocat,
Ariditas fellis cholerae discursibus obstans

Ipsi-

Ipsius ad stomachum vetat in decliuia ventris C. A. MCXCVIII
Descensum fluxumque sui castigat & arcet
Partibus alterutrum firma compagine iunctis.
Compositi minuit diuisio facta vigorem:
Totius viget integritas, & fortior exstat;
Quo minor in plures cholerae fit sectio partes;
Viribus in cumulum collectis acrius vrit,
Plus hepar incendit, & toto sanguine tincto
Exteriora cutis croceo deformat amictu.
Clausa per enfrasim pororum clausula fellis
Vel per apostaseos subitum compressa tumorem,
Igniculum, cholerae sibi respiramine dempto,
Fortius ardentem plus semini obiicit *ictu*
Limite secreto totu torrente citatum
Cogit ad implicitas stomachi transire cauernas,
Cum nimis excedens intra sua claustra teneri
Non valeat breuitate loci vagus & leuis humor,
Mobilis & certae stationis *iura resignans*
Fellea materies hepatis regione recepta,
Sanguinis incedit *feruoris acumine fontem*
Inficit & membris reprobum facit, vnde foueri
Membrorum esuriens quamuis ieiuna veretur.
Si felli se viscosus commisceat humor
Ingrossat choleram, ligat & conglutinat ipsam,
Et proprii motus sibi cursilitate negata,
Consueto vetat ad stomachum discurrere motu.

A. C. *Ad sinus igitur hepatis cumulata redundat,*
MCXCVIII *Vnae suae causam geniturae materialem*
Et formam craseos & primum traxerit ortum,
Sanguineae massae pars ignea, cum casa fellis
Non pateat solam iecoris sibi vendicat arcem.
Ex hepatis vitio si passio traxerit ortum,
Obstruit enfraxis, calor vrit congelat algor
Tendit & amplificat membrum pressura tumoris
Scliros is indurat vis expulsiua fatiscit,
Faece melancolici fermenti splene grauato
Caelica degenerat virtus, splenisque facultas
Deficiens non mundat hepar; fit sanguinis humor
Spissus & obscurus membris non aptus alendis,
Cum lingua data ceruina Venerisque capillo
Prunis ac violis melonibus atque citrullis
Purgat hepar, stomachum, splenem, diaphragma supremum
Et loca subcoctis feruentibus obsita chimis;
Temperat hepaticos ignes, reparatque colorem,
Si componatur simplex & acumine mixto
Parcior atque minor & commoderata frequenti.
Annus complet eam primus deletque secundus.

TRIA SCANDALI.

Purpurat ictericos tria *scandali cum cicereae*
Succo endiuiae cum quatuor ablactatis

Se-

Seminibus tisicos restaurat, cum draganton A. C.
Gummi, lactuca, malua, tisanaque solutum: MCXCVIII
Mixta simul cum penidicis liquiritia succo
Ipsius apposito vires medicaminis auget.
Sic etiam confert ethicis, quos lenta profundis
Partibus inserta febris intabescere cogit.
Omnis debilitas vitio contracta caloris
Exstirpata perit huius medicaminis vsu.
Ponit ei metam completi terminus anni.

THEODORICON.

Vt probat & dictat veterum sententia vatum,
Eruit omne malum cerebri de fleumate natum,
Quos in se recipit cum pulueribus pilulatum,
Sero propinatum, Theodoricon intitulatum,
Munere diuino valida virtute probatum.
Cum sene plasmatum soluit maniae cruciatum
Nare vaporata cum fumo catariaci;
Dentibus ex cuneo reseratis si patientis
Inde frices linguam, gingiuas *atque palatum,*
Ebria delirae subuertit pocula lethes,
Et rerum seriem memori sub claue sigillat.
Rheumaticis factas incursibus asperiores
Vocales musas plectro componit amoeno:
Aspera complanat & non aequata coaequat:
Radit & expurgat vitium vocemque reformat.
Linguae suppositum donec bene sit resolutum

A. C. MCXCVIII

Penidiis anulo mixtum gummi dragaganto.
In causa sicca curatio talis iniqua:
Nam sibi comparium tanta est concordia rerum,
Pugnaque disparium, quod se conformia servant,
Dissona corrumpunt graduum ratione retenta
In paribus numeris certis moderanda minutis
Debet ab oppositis fieri curatio causis.
Si locus aut humor grossus, vel forte rebellis
Membri durities numeros transscendere cogit,
Sit breuis excessus, quoniam moderamine gaudens
Causarum subitos motus natura recusat.
Nulla in praecipiti curatio facta salubris
Nam dum discrasiae remouet nocumenta prioris
Inserit oppositum subito, propriamque relegat
Corporis eucrasiam, quam fundauere parentes,
Quae fuit a primis genialibus *insita causis*
Quae pede procedit tacito, mutatque latenter
Furaturque malum non eruit, at violenter
Extrahit, & numeris cogit descendere certis,
Donec clausa suis naturae regula metis,
Ad proprium reuocata modum, se lege priori
Temperet & solitos dispenset corporis actus.
Consonat humanae talis curatio vitae,
Naturae confirmat opus laudemque meretur.
Cum vino bibitum vel linguae subpilulatum,
Pulueribus sibi commixtis aleotidis herbae,
Fleu-

Fleumaticas dirimit causas pulmonis anheli A. C.
Et grauia asmatici cantus suspiria tollit. MCXCVIII
Cum nuce muscata bibitum vel puluere macis
Crudoris vitio leuat ex stomacho sitientes.
Sic stomachi natos de frigidate dolores
Mitigat, & ventos fugat intra viscera clausos.
Insaniem versus cum se purgauerit humor,
Ne trahat empici pulmo contagia morbi,
Praestat opem peripleumonicis tisana resolutum
Admixtis amilo, caricis, gummi dragaganto
Atque liquiriciae succo cum semine maluae.
Ex grossis & viscosis humoribus ortam
Ydropisin fugat, & nefresim, splenisque tumorem,
Decoctum cum lectomeris speciebus & herbis,
Saxifraga, milio solis selino, petrosillo.
Foeniculo, sparago, tamarisci cortice brusco.
Iniectum colicis summa vitute medetur
Cum melle, & violis, oleo, sale, sulphure, maluis.
Motus arthetica e domat insultumque podagrae
Cum sucisime bibitum lapeque supinum
Ex quilla & raphano prius oximelle recepto.
Hoc quoque praecunctis specialius est medicinis,
Vt leuet & redimat muliebris probra monetae
Ostia naturae reserat, vim concipiendi
Iamdudum oppressam releuat, semenque monetat,
Menstrua mundificat bibitum vel pessarizatum,

Cum

A. C. Cum matricalis herbae succo resolutum.
MCXCVIII Hoc quoque maluarum sibi muscillagine mixta
Spargit & emollit clausos matrice tumores.

THEODORITON ANACARDINVM.

Quos mouet in girum rapide vertiginis error
Dum male visibilem circumuehit & rotat auram
Terrea materies ventoso mixta rapori,
Hos anacardinum releuat sibi puluere mixto,
Quae cine filicis ac indi mirabolani
Epithimi sene squinanti sicut variandum
Dissona materies vel morbi regula poscit.
Semper ab adiunctis debent adiuncta probari.
Obscurae scotosis tenebrosa volumina delet,
Et quae praeuolitant aciem falluntque videntem,
Nigra melancolici dirimit phantasmata fumi
Ante tamen quabulis conditis saepe receptis
Occiduae capitis super aptatum regioni,
Crinibus abrasis, sibi commixtis anacardis,
Flumine letheo super excrescente, solutas
Componit rationis opes, passimque natantes
Et profugas inhibet firma ratione figuras:
Sparsa ligat, reserata serat, diffisa coercet;
Sed ventosa cutem praemordeat, & cute caesa
Noxius erumpat medico stillamine sanguis.
Rheumaticum siccat cerebrum purgatque repletum.
Somniferos capitis natos in puppe dolores.

Discu-

Discutit in pilulis sumptum, prope tempora somni. A. C. MCXCVIII
Si quercina filix & agaricus adiiciantur,
Vim sibi maiorem purgandi fleumatis augent.
  Si tepido cum musceleo fuerit resolutum,
Auribus infusum ventos strepitusque sonoros
Discutit, & capiti tranquilla silentia ponit.
  Ventris debilitas defectu nata caloris,
Hoc se restituit medicamine, vimque resumit
Masticis apposito cum muscata nuce vino
  Cum vitae iubar obtenebrat cordisque lucernam
Turbidus obscuro fumus de felle vaporans,
Debita legitimi prohibens libramina motus,
Cum thesis exuberans arsim suprema reducens
Ad medium centrum complectitur orbe relicto:
Obtinet hoc casu summum haec medicina vigorem,
Si sene, quo coctum est, vino resoluta bibatur
Namque melancholicae pulsa caligine nubis
Vitalem fugat eclipsim, faciemque serenat
Cordis adumbratum dum motibus eleuat ipsum
Et premit alternis aequo moderamine factis.
Ventosos & de gelidis humoribus ortos
Soluit & extenuat splenis stomachique tumores,
Cum vino bibitum, quo sint decocta ciminum,
Foeniculum, mastix, anisumque & semen aneti.
Quem creat enfraxis hepatis, quem fellea cistis

Clau-

A. C. *Clausa mouet probibens sua respiracula felli,*
MCXCVIII *Hictericum fugat euforbi cum puluere morbum.*
Expugnat nephresim, quam firmat frigidus humor,
Quam lapis ex multis fundat massatus arenis:
Dant sibi maiorem diuretica mixta vigorem.
Quae ventri bellum faciunt, & viscera turbant.
Tranquillat bibitum colici tormenta doloris:
Plus valet iniectum cum succo mercurialis.
Melle salis modico mixtis oleique liquore
Tabula si Veneris pinguedini lubrica, chimis
Obsita fleumaticis, conceptus iure negato
Lubricet a propriis genialia semina cellis:
Si repleat maturati retinacula foetus,
Intempestiuum faciens grauis humor abortum,
Hoc bibitum vel suppositum cum puluere mixtum
Tartareo, sterilem foecundat & excolit agrum,
Agricolae tribuens optati gaudia fructus.
Cum succo rubeae bibitum vel passarizatum
Aut arthemesiae spisso stagnata liquore,
Clausa suis latebris erumpere menstrua cogit.
Hoc sibi commixto caprifici cortice, viuis
Apposito prunis mulier valitura vaporet
Occiduas partes, talaribus obsita pannis:
Partum difficilem releuat, minuitque dolorem.
Quos exorta thisis *crudae discrimine perxis*

At-

Atterit atque molit, istud fouet atque resumit. A. C.
Haec duo, quae titulo Theodoriton intitulantur, MCXCVIII
Effectus plenos per menses bis duodenos
Nescia iacturae retinent, saluo sibi iure.

VOMITVS PATRIARCHAE.

Corporis occidua nec non regione suprema
Fleuma trahit primo, Choleram patriarcha secundo.
Quos triteri feruor cruciat, cum felleus humor
Promptus ad egressum stomachi natat ore supremo,
Quos onerosa premit cacochimia nausea *vexat,*
Quos mala virtutis membrorum conciliatrix,
Vis anorexiae sensim tabescere cogit,
Hos iuuat & releuat, & cardine purgat vtroq;,
Noxia depurans, stomachi vomitus patriarchae,
Mane propinetur, cum rarescentibus auris,
Praeteritae noctis desudat & attenuatur
Aeris incoctus radiis solaribus humor,
Cum sol ante rubens pueriles exuit annos
Nulla verecundi retinens insignia vultus,
Sed mundi faciem risus splendore serenat,
Tunc calor ascendit stimulo cogente caloris.
Digestiua prius aegro data, cruda resoluunt,
Ad vomitum resoluta parant, dum dura relaxant
Hydroleo coctis foueantur pectora maluis,
Deque dialtea quae sit commixta butiro,
Vt vomitus leuior succedat, inunctio fiat.

Bran-

A. C. MCXCVIII

Branca, fenugraecum cum lino malua coquatur:
Decoctis adipem porci contusio veemens
Misceat, vt mixtae coeant per singula partes.
Haec mixtura, leuem frixurae passa calorem,
Thoracem amplificat, cataplasmatis addita more,
Et facit vt vomitus fiat leuis absque labore.
Cum calida detur: nam frigida mixta grauando
Comprimit & vomitus trahit ad decliuia motum
Colatura datur tenuis substantia duris
Forsitan explores, cur obseruantia maior
Obtinet in vomitis quoniam purgatio talis
Plus habet adnexum *discriminis atque laboris.*
In vomitus vero sunt *motus decliuis & altus*
Oppositi longe aduersi nimiumque rebelles.
Humor enim propria trahitur grauitate deorsum:
De centro sursum rapitur per vim medicinae:
Motibus aduersis sibi colluctantibus instat
Plurima naturae turbatio, non bene cautis
Saepius horrendae miscens discrimina mortis.
Vnde fides artis Hipocratica sanctio, vitae
Eulogium, methodus naturae, regula veri
A vomitu Phthisicos arcere iubet medicinis,
Quosque melancholicus & plumbeus afficit humor:
Hos quibus augustis pulmonem amplexibus arctat

Stri-

Stricta sequens spinae gratis spondilia thorax; A. C.
Quos nimis elimat macies, quibus emolit artus MCXCVIII
Synthesis, asmaticis, quos importura querelis
Passio pulmonis & tussibus vrget anhelis.
Hos ita dispositos ratio discreta medendi
Abstinet a vomitu, ne dissonus atq; repugnans
Ictibus oppositis, pulsans praecordia motus,
Rumpat vitales laeso diaphragmate venas.
Quod si causa vigens & nescia lege teneri
Talia per vomitum purgari corpora cogit,
Quam prius edocti trade moderaminis ordo
Cautior & longe vigilantior est adhibenda
Sedulitas plus artis habens, quae temperat omnem
Et minuat redimatque sua leuitate laborem.
Integra si detur vomitus substantia librae
Pars duodena dosim si colamenta propines
Sexta facit. Geminos durat patriarcha per annos.

VNGVENTVM CITRINVM.

Frigore brumalis aurae cutis aspera lenis
Redditur vnguento citri de cortice facto,
Si maculis respersa nigris, si lenticulosis
Sit facies inscripta notis, quas menstruus humor
Fecerit aut aestus solis, vel sanguis adustus:
Vnguentum hoc valet appositum, quod saepe fricatum,
Combibat vt totum pars deformata liquorem.
Diluit, extergit, mundat, depurgat, adornat,
Candidat, illustrat, & quaeque impura venustat

A. C. Postulat interdum pars ex sapone lauari
ICXCVIII Cum tepida aut oui lacrimo pulpaue citrulli
Quae melius cunctis sordes extergere nouit,
Perque vices alias vnguenti vendicat vsum.
Purgat & emundat leprosi tubera vultus
Atque vagos morsus scabrae serpiginis arcet.
Ex oui lacrimo vel cum rodostomate mixtum
Sanguineum fugat ex oculis pellitque ruborem.
Lipposi remouet viscosa bitumina flexus.
Huius stare nequit virtus cum transiit annus.

VNGVENTVM AVREVM.

Quod trahit ex auro nomen, quo praeualet auro
Vnguentum, renes lapidosos curat inunctum.
Soluit dura, vias reserat, resolutaque purgat
Saepius appositum, vicibus crebris renouatum
Omnia de gelidis mala discutit insita causis.
Militat in morbis & regnat quatuor annis

VNGVENTVM POPVLEON

Vnctio populeon pulsantibus illita venis,
Fronte ac temporibus & naribus inde perunctis
Temperat ac reprimit peracutae caumata febris,
Et cholerae raptim vetat ad suprema volantis:
Praeseruat caput a phrenesi, blandique soporis
Rore fouens oculos animae phantasmata delet.
Fortius hunc implet longeque potentius actum
Commixtum roseo socialiter oxirodire,

Cui

A. C. MCXCVIII

Cui si miscueris opium cum lacte solutum
Femineo, multo vigilandi afflicta labore
Lumina tranquillo cogit succumbere somno.
Si critici motus instent, si forte remissus
Sit calor, & modico lentescat acumine febris:
Si patiens aetate senex, si corpore pinguis,
Aut si fleumaticae craseos, si frigidus humor
Disponat cerebrum, quod particularia monstrant,
Vnguentum hoc nocet appositum, viresque caloris
Impedit & turbat critici compendia motus,
Exterius prohibens morbi prorumpere causam.
Hepaticos lateri feruores curat inunctum:
Sunt quoq; qui tradunt, & qui fallacibus ipsum
Laudibus extollunt, quod ab ipso ventre perunclo
Cogitur a membris creticus decurrere sudor.
Sed contra fieri probat experientia rerum,
Et reprobum fore conuincit dignumque refelli.
Posset adhuc quamuis sudor plerumque moueri,
Spectat ad artificem varios distinguere casus.
Expedit vnguenti medicum variare colorem:
Res eadem data multotiens subcrepere forma
Respuitur, tenuis sumptus abiecta ridetur.
Contrahit in rugam nares tollitque fauorem,
Et facit vt iaceat fundo marcente crumena.
Allicit & recreat nouitas gratissima rerum.
Discolor vnguenti species variata frequenter
In cura aegroti probat artificem studiosum,

A. C. MCXCVIII

Atque manum medici dono praegnante decorat.
Prouidet hoc aliud variatio facta coloris.
Nam quae vilescunt quia sunt communia multis
Trita foris, passim manibus tractata prophanis
Fiunt grata noui signata caractere vultus,
Et pretio maiore nitent, laudemque merentur
Sandalus & rubea, crocus, & rosa, camfora possunt
Vnguenti speciem variis signare figuris.
Huius praeterito virtus compresserit *anno.*

VNGVENTVM MARCIATON.

Marciaton gelidae dirimit tormenta podagrae:
Arthetícam, sciadem, splenem ventrisque tumorem
Et matricales concordi pace querelas
Temperat, ad solem membro patientis inunctum
Aut ignem, si nulla subest praesentia solis.
Omnibus his vnus medicandi congruus vsus.
Membra quibus contusa dolent, quia caesa flagellis,
Et quia sunt casu forsan collisa, vel ictu
Marciaton ea confirmat neruisque vigorem
Conciliat, neruos laxat, spargitque tumorem.
Cui si cum causa *mixta est tinctura cimini*
In cute si noris maculas, extergere nouit.
Omne malum, quod vis infert ventosa vel algor

Aut

Aut humor gelidus, vnguenti discutit vsus. A. C.
Sed tribus hoc annis regit in bonitate vigoris. MCXCVIII

VNGVENTVM DIALTEA.

Pectora fleumaticis oppressa vel obsita Chimis
Causaque rheumaticis incursibus aspera, rauco
Obice praeclusos ex se promentia flatus,
Blanda dialteae fouet vnctio, dura remollit,
Clausa aperit, constricta relaxat, & aspera lenit.
Damnileo sibi commixto: quod dupla sit eius
Portio tampnilei, sit tertia: contrahit inde
Vim calefactiuam, dissoluendique vigorem.
Subsidium fert pleuretico commixta butiro,
Aut resoluta oleo lini de semine facto,
Vel quod de violis medicinae conficit vsus.
Mixturam variare docet complexio, tempus
Aetas, forma, locus, & morbi dissonus humor.
Quam dolor excruciat, quem pungit feruor acutus,
Saepius ex illa pars morbida debet inungi,
Cui super aptentur succosae vellera lanae.
Si comparuerit *ea multis ante diebus*
Cum succo maluae vel tritae frontibus *herbae:*
Inde malaxetur splenis tumor: exuet omnem
Duritiae veteris splenis tensura vigorem.
Sed magis extenuat & ad intima vim penetrandi
Fortius acquirit ciclamide frixa cauato,
Paucis gummi, ederae granis pariter resolutis.
Ventre cibis pleno, ne fiat inunctio splenis,
Obseruare iubet ratio discreta medendi.

A. C. MCXCVIII

Nam nimius manuum motus, vehemensque fricandi
Impetus excuteret crudam de ventre ciborum
Congeriem, vel sanguineae pars plurima faecis,
Motibus assiduis concusso splene redundans,
Curreret ad stomachum ramo deducta supremo,
Debilitans digressiuum minuensque calorem:
Vel stomachi calor intentus *pro conficiendis*
Interius sumptis, & ad intima membra retrusus,
Acrior effectus manuum pulsamine tanto,
Natiui posset transcendere iura tenoris.
Excita continuo motu conserta calorem
Corpora suscipiunt, quae sunt subtilia, frigent,
Si quibus est aditus facilis liberque meatus
Motu rara calent, quando praeclusa tenentur.
Est hoc post annum semper renouanda secundum.

VNGVENTVM ARRAGON.

Arragon arthetici soluit discrimina morbi
Cui gelidus vires & robur suggerit humor:
Confirmat tremulos stabili moderamine neruos:
Mollitos solidat, infusos fleumate siccat:
Sensificat stupidos, ad motum firmat inertes,
Roborat inualidos, sed morbi accommoda causae
Potio praeueniat digno celebrata tenore.
Hoc splenem extenuat, durum nimiumque tumorem
Intra praescriptos fines descendere cogit.

Haec

Haec tamen vnguenti sint praeuia, daucus anetum A. C. MCXCVIII
Fucaria sinonum, caparis, tamariscus, amomum,
Et quae leptomera virtute vigentia *clausas*
Ssfficiunt aperire vias, reserantque meatus.
Subuenit hoc colicam patientibus atque tenasmon
Renibus & membris spinalibus inde perunctis.
Vis sua degenerat, cum primus praeterit annus

VNGVENTVM AGRIPA.

Quos tumor excruciat, quos indignatio vexat,
Quos dolor affligit, quos humida causa remollit,
Conciliat proprium neruis agripa vigorem:
Diluit algores febrium typicosque tremores.
Virga, peritoneum pecten partesque propinquae
Ex hoc si fuerint vnguento saepius vnctae
Obice ftranguriae *clausus nimiumque repressus*
Procliuis nata sibi libertate meatus
Soluitur, vrinae laxatis cursus habenis.
Sed salsis foueantur aquis prius atque lauentur,
Cocta quibus fuerint senecio mercurialis
Et portulaca foliis & stipite pinguis
Malua vel euiscus oleum, molaria, sulphur.
Praeualet hoc splenis nimios aequare tumores,
Si quae leptomera virtute vigere probantur,
Atque dialteae praecesserit unctio lenis
Tuscum mundificat, purgat conuexa coaequat
Et carnem recreat, vnit distantia, sanat.

A. C. *VNVENTVM ALBVM.*

MCXCVIII *Omnis ab vnguento scabies detergitur albo,*
Quam generat salsus infecti fleumatis humor.

YERALOGODION.

Menserit *Yeralogodeon coeli micracosmi*
Templum animae, cerebrum dominae sacraria mentis,
Liberat a prauis humoribus atque nociuis.
Quod quia sermonis vim suscitat & rationis,
Dat logos hoc nomen nota vocis vt exprimat omne
Hae prima inuenit coluitq; Aegyptia Memphis,
Debilis ut linguae posset fulcire ruinam.
Fleumia trahit, choleramque nigram virtute potenti:
Expugnat veteres cerebri cronicosq; dolores,
Quos mora, quos longi confirmat temporis vsus.
Nube melancholica cum clara dies rationis
Occidit, vt rerum fines moderamine certo
Metiri nequeat animae delira potestas:
Cum cerebri proram maniae sibi vendicat error:
Cum brutescit homo, cum nubilus & niger humor
Tristitiae fomes & suspicionis alumnus
Diuinae sacram contristat Palladis arcem:
Cum rapit in gyrum animae phantastica visum:
Cum male miringas cerebri distendit & inflat,
Motiuos & sensibiles quae destruit actus,
Turbida materies, sacri nutricula morbi;

Quae

Quae si pauca licet forti tamen acta calore, A. C.
Acriter ebullit ventosae motibus aurae MCXCVIII
Conceptis; abit in spumas, quibus ore solutis
Soluitur, & causa morbi cessante quiescit.
Discreta ratione datum cauteque receptum
Sufficit hos Yeralogodion *subuertere morbos*
Firmat membra vago paralisis membra tremore,
Ac eadem vegetat, stupido praemortua sensu.
Obtinet in causis neruorum vim potiorem
Lilifagi vel castorei sibi puluere mixto,
Naribus iniectum succo brasicae resolutum
Pollicet obsequio, vel ad os linguamque fricatum
Alleuat oppressum cerebrum, purgatque repletum.
Hoc sibi mordentes linguam saeuisque frementes
Dentibus, extorres mentis, cruciatibus actos
Daemonii, quos ira Dei, quos vexat Erinis,
Temperat & tanti soluit nocumenta furoris,
Ore datum vel suppositum vel pessarizatum,
Frigore constricto, pingui stagnata *liquore*
Cogit de propriis erumpere menstrua cellis.
Eruit artbetici funesta pericula morbi,
Mixto sal gemmae sibi puluere turbat & iuuat
Qui si puluis erit commixtus Aristologiae
Diptamni & rutae nec non aotleidis herbae,
Potibus occurrens suspectis atque nociuis
Fungitur officio tiriacae deficientis
Vnde venenosis fertur succurrere morbis.

 Mor-

A. C. MCXCVIII

Morphea pruritus scabies, serpigo malignis
Membra notans maculis, suspecta infectio carnis,
Leprae fida soror, de salsis edita chimis,
Saepius experta vires medicaminis huius,
Funditus eruitur succumbit & adnihilatur.
Primitias leprae, dum sunt noua semina morbi
Tollit & a morbo praeseruat membra futuro.
Vultibus appositum leprosis tubera delet
Et maculas abigit mixto sibi puluere thuris
Lapacii succo cerusa ciclamine vitro.
Huius apud veteres triplicis sub pondere dragmae
Est celebrata dosis, sed cum modo copia maior
Assit, & mellis debet pondus duplicari.

YERA PIGRA GALIENI:

Quod male disponit viscosus & algidus humor
Purgando capiti yera pigra valet, Galieni:
Offensas cerebri, priuato siue remoto
Conceptas vitio, gelidis humoribus ortas
Fortius haec aliis abolere *potest medicinis.*
Quae si condito detur cum mirabolano
Obscuri visus tenebras rarescere cogit,
Et iuuat auditum, cum tinnula sibilat auris.
Auris apostaseos saniem stillata per aurem
Purgat muscelei tepidi commixta liquori:
Quatuor appositis aloes puri sibi dragmis
Hac fieri *perfecta potest purgatio ventris.*
Sic quoque splenetico fertur prodesse tumori;

Cui

Cui si miscueris diuretica, partibus imis A. C.
Pinguibus oppressis humoribus atque nociuis. MCXCVIII
Vesicae ac lumbis adimit nocumenta doloris.
Matrici cum musceleo subiecta querelas
Amputat algoris, eiusque repagula soluit.
De yera praedicti medicaminis aequat & vnit
Viribus & formae similem sibi vendicat vsum:
Plus tamen haec ducit, meliusque superflua tollit,
Ad visum quamuis minus vtilis esse probetur;
Cui datur ex aloe duplicato fortior actus.

YERA CONSTANTINI.

Materiam cholerae duplici cum fleumate purgat,
Quae Constantini titulo yera pigra vocatur:
Visus defectum reparat sed deficiendi.
Prouidi discutiat medici prudentia causam,
Vt speciem curae variet discretio causae,
Deficit enfraxi visus fumo cataractis
Pannis & maculis vel ob hoc, quod debita non sit
Dignaque spirituum reparatio nec moderatur
Actio virtutis fido spoliata ministro.
Visibilem fugat ex oculis arcetque lucernam
Intus clausa manens optici semita nerui
Quod notat ipsius oculi substantia pura,
Cara superficies, nec habens caliginis vmbram.
Haec quoque veridicus verusque caracter habetur
Illatae enfraxis, quod non diffusior exstat
Pupilla vnius oculi, dum clauditur alter,

Sed

A. C. MCXCVIII

Sed modulis primi tenet illibata tenoris.
Astruit enfraxim res tertia, cum manifestae
Nulla sit ablati visus distinctio causae:
Parte sub occidua capitis pressura doloris
Ante superveniens enfraxis signa fatetur.
Monstrat enim ratio quae collum oppresserat ante,
Humorem liquidum fluxisse ad concaua nerui.
Obtenebrat visum grossi nubecula fumi,
Quam fortasse crasis cerebri vitiosa creauit
Aut Anathimiasis consurgere causa vocatur
Ex vitio cerebri quando est defectio iuris,
Nullaque suspiciens varii discrimina motus:
Si varius fuerit defectus & induciosus,
Se probat ex vitio stomachi traxisse vigorem.
Per summas cranii venas vel subtiliores
Rheumaticus tunicis oculorum infunditur humor,
Saepius occultis oculos claudens cataractis,
Aut alium generans factum de rheumate morbum,
Per tumidas frontis & circa tempora venas.
Noscitur ex venis discursio facta supremis,
Si cranii parte sit fluxus ab inferiori,
Crebra caput sternuta mouent, nec tensio venas
Frontis sollicitat, nec tempora rheumate turgent.
Pannos & maculas & probra forinseca visus.
Publica vulgaris probat experientia sensus.
Non certa rationis egent indagine, quorum

Est

Est iudex celerata fides, censuraque vulgi. A. C. MCXCVIII
Cura, cibus tenuis, fluxus pressura laboris
Excedens coitus, senium, vigilatio, morbus,
Cuncta quibus solet humanum tabescere corpus
Destituunt visum, quia spiritibus reparandis
Congruus his causis fluit & deperditur humor.
Deficit humoris substantia *spiritualis;*
Visibilis radius declinat & adnihilatur.
Haec Yera praesenti titulo signata recentem
Dissipat enfraxin, maculas, pannos, cataractas,
Dum nouus est fluxus, dum non compagine firma
Rheumaticus tunicis & neruis insidet humor,
Per vires propriis ad purgandumque paratis
Vtere colliriis, vires quibus ista ministrant,
Tucia sarcolla, licium, celidania, *ruta*
Camfora, myrrha, merum, thus, spica, crocus, sagapinum,
La muliebre, liquor roseus, sanguisque columbae
Gallitricum maratrum *rosa* calciteros, *ematites*
Panphiligos spodium, myrthus sal armoniacum,
Cadmia simicuim, calantum, sepia, vitrum
Calcuei cumenio plumbum prius igne crematum,
Sallimaca rubeus *codee miroripia bolus*
Mirabolanorum nuclei stercus cocodrilli
Fel hominis mussa verbeno sumae acacia

Cen-

A. C. *Centaureum minus ſicidoſos mirabolani*
MCXCVIII *Balſama verbenae ſuccus, rubeumque papaver.*
Quorum ſaeuitiam reprimunt opium, dragagantum
Gummi lac amilus, *liquor oui, gutta roſarum*
Praecipit ars calidis miſceri frigida, ſiccis
Humida, cum blandis & mollibus aſpera duris
Atque metalleis *ſuadet viſcoſa iugari:*
Temperiem mixtura facit, quae iuncta ſalutem
Conciliant, diuiſa nocent, medicaminis vſum
Compoſiti fieri ratio diſcreta coegit.
Diſſona materies & morbi cauſa *repugnans,*
M*embrorum diuerſa craſis, violentia morbi*
Membri nobilitas medicinae *debilis actus,*
Vel minus auſterus *& contriſtatio guſtus,*
Et conſeruandi maior meliorue facultas.
Cum nuce muſcata cum mace & maſtice ſumpta
Haec Yera famoſae damnat caliginis vmbram,
Si ſtomachi certis pateat cacochimia ſignis,
Congrua per vomitum purgatio facta iuuabit.
Per ſummos cranii ductus ſi forte nociuos
Combibat humores oculus Yera pigra potenter
Purgat & exhaurit cerebrum purgatio talis,
Per crebras iteranda vices ſed poſt diamagnis
Detur & in vino puri decoctio thuris
Fronte & temporibus per quas decurſio fiet
Rheu-

Rheumatis, apturae *venis sinpasma repletis* A. C.
Si certis poterat *ex sanguine plectora signis* MCXCVIII
Ventosis eget in spatulis & flebotomiae
Postulat officium patiens venae capitalis.
Si perpendatur cacochimia, potio Pauli
Vtilis & blanca Yeralogodion yera pigra.
Si nequeat tantis mansuescere passio causis.
Plus quoque rheumatico pulsetur tempora motu,
Vrere temporibus iubet aut incidere venas
Docta chirurgiae ratio, quam lex medicinae
Consiliis plerumque suis dignatur adesse:
Nec mores eius refugit, meritumque profanat,
Carnificis licet infames declinet in actus.
Si quia visibilis praesentia deficit aurae
Visus ad occasum declinet, mirabolanis
Conditis diamargon pliris atque diantos
Dulcibus & teneris & restaurantibus escis,
Quas cammendet odor & amoeni gratia gustus,
Pulsa nube noui radiet splendoris in ortu.
Cefalicis pilulata valet motumque doloris
Tollit emigranei colicis iniecta medetur.
Splenis onus releuat: paralytica membra reformat.

VERA RVFINI

Fortiter afflictos scabie de fleumate salso,
Quos lichines alsique praemunt, quos lepra salutat

Jam

A. C. MCXCVIII.

Jam tacitis suspecta mouens praeludia signis
Hos Yera Rufini cunctis melius medicinis
Purgat & excludit vitium, morbumque repellit.
Si morbum cholerae feruor vel sanguis acutus
Intulerit nullum facit hac medicina iuuamen
Sed magis exacuit vires causamque doloris.
Elliri quoniam duplici feritate superbit;
Et nimis austero desaeuit acumine, causis
Se tamen grauibus accommodat: hac quoque raro
Arbitror vtendum: sua namque frequentia laedit.
Quos cholerae crasis informat, quibus algidus humor
Disponit stomachum, caueant medicaminis huius
Contractum, ne vexet eos iniuria ventris.
In specie solita non danda est haec medicina
Ne vis elliri somni commota calore,
Dum male comprimeret ventosis motibus aluum
Stringeret amplexu vitalia membra nociuo.
Ergo magis danda est quouis resoluta liquore
Prouida quem causae ratio variare docebit.
Nulla superueniat oculis praesumtio somni,
Nex malus exsistat praui sintheatis *actor.*
Spleneticis confert tamarisci mixta liquori,
Foeda cutis leprae maculis inscripta malignis
Inde fricata suum reuocat recipitque calorem.

Sub-

Subdita matrici cum musceleo resoluta A. C.
Menstrua mundificat, cursum quibus algor ademit. MCXCVIII
Vel sua grossities vel quaeuis causa sigillans
Ostia venarum, poris infixa supremis.
Si fluxum negat ariditas vel dura cicatrix,
Vel modicus sanguis non est haec causa salubris,
Omnis Vera potens geminis *seruabitur annis:*
Corruit in vitium, cum vult transire secundum.

PROLOGVS FINALIS.

Fine libri clauso, portum tangente carina,
Quae toties somno vacuas studiique labore
Peruigiles multas traxisti sedula noctes
Respirare potes & parcere, Musa, labori.
Hos, pueri ac iuuenes, physicae quos Delphicus artis
Spiritus inflammat, curuatis pondere ramis;
Carpite maturos foecunda ex arbore fructus;
Venatiua mali quaestus quos nulla cupido,
Nullus auaritiae stimulus, sed gratia sola,
Ac diuinus amor dare vos compellat egenti.
Cum data sit gratis, non debet gratia vendi:
Gratuito debent gratis accepta rependi:
Gratia curandi, quae mercenaria prostat
Et meretricali ritu venalis habetur,
Dum spoliare bonis aegros contendit egenos,
Se male gratificat & rem sibi nominis aufert:
His etenim gratis est impendenda salutis
Gratia: nam cuius de solo munere constat:

A. C. *Cuncta salus, precium cumulo maiore rependet.*
MCXCVIII *Si tamen aucta tibi res est, & macra facultas*
Secure potes externis pinguescere donis:
Diuitiis Croesi pauper ditetur Amiclas,
Et Maecenatis releuet se munere Flaccus.
At si diues eris, si magnis rebus abundans,
Aegris pauperibus & munimenta medendi
Largius impendas, vt subsidiaria vitae
Dona pluas miseris, qui iustior est medicinae
Fructus & vberior, nulla ratione recuses
Quae tibi nobilium praelarga virorum
Munera nobilitas: sua namque repletio solui
Debet, vt ariditas foueatur pauperis aegri.
Interdum minuendus erit pro paupere diues.
Non vt tais olens pretioso splendeat ostro,
Non vt in immensum surgat thesaurus acervum.
Non vt ob argenti meritum malus emptor honorum
Summos conscendas apices a Simone raptos.
Pactio nulla liget aegrum cui summa potestas
Quem natalis & ingenuus illuminat ortus
Nam si larga manus generi *respondeat, apte*
Sparget opes supra meritum, totumque laborem
Prodiga transscendet oblati gratia doni.
Nam licet ad dandum princeps surdescat avarus
Et tua sub domino spes orphana nutet auaro,
Ad summum celebris tamen est cultura potentis

Et

A. C. MCXCVIII

Et medicum splendere facit, quem ditat honore
Et famae titulis omni potioribus auro
Adice quod medicis summae cultoribus aulae
Lucratur domini faecundos gratia quaestus,
Et cumulat donis, multosque acquirit honores.

At tu priuatos homines classique secundae
Addictos, opibus plenos quos publica testis
Fama probat, quos ingratos sententia vulgi
Arguit & meritis male respondere fatetur,
Ne laterem fortasse laues, ne semen in agro
Abscondas sterili, firmis vincire memento
Pactorum laqueis, quae si firmata tenore
Pignoris extiterint, ea roboris atque vigoris
Plus retinent, constantque magis nec lubrica fiunt.
Nuda fides fallit, acuit fideiussio lites;
In ventos promissa cadunt: sola actio firmo
Pignore fulta tenet nec eam fallacia fuscat.
Dum dolor excruciat aegrum, dum maior in illo
Dandi feruet amor, se pignore pactio firmet.
Deferuente mali motu gelidus recidiuat
Torpor auaritiae: frigescit gratia doni,
Incipit & medicus grauis ac onerosus haberi,
Cuius opus minuit ingratus & improbat aeger,
Et meritum attenuat, vacuumque recedere cogit.

A. C. MCXCVIII

EXPLICIT LIBER AEGIDII DE LAVDIBVS ET VIRTVTIBVS COMPOSITORVM MEDICAMINVM.

LXXXII.

PETRVS de RIGA.

Anglicus. *a*) Magister. *b*) Remensis ecclesiae clericus, *c*) vel Canonicus ecclesiae quae vulgo dicitur S. Dionysii de Besturne. *d*) Vnde & nomen eius in Codice quodam MSto hoc offendi: OETRUS DE REMES. Siquidem is fuerit Petrus, quem vixisse memorat AEGIDIUS Parisiensis tempore Coelestini III. Papae, qui sedi Romanae praefuit ab A. MCXCI. ad A. MCXCVIII. vel ad finem seculi XII. vel ad ipsum seculi XIII. initium erit referendus. Ita vero dictus AEGIDIUS: *e*)

Quem intepuisse dolemus
Petrum in diuinis verbo tenus alta sequentem.

Aegidius, nisi fallor, respicit Petri senectutem & Auroram. Non itaque a vero aber-

LXXXII. *a*) v. Inscriptionem codicis MS. in Catalogis MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. II. p. 120. n. 1068. 4. I. *b*) v. l. c. & Thom. SMITHI Catalogum bibliothecae Cottonianae p. 113. Vespasianus D. V. I. *c*) v. HENRICVS Gandav. de S. E. Cap. 22. *d*) v. Catalogos l. c. *e*) in Karolino. v. Franc. DVCHESNII Histor. Francor. script. Tom. V. p. 323.

aberrare puto Auctorem catalogi librorum A. C. manuscriptorum collegii Corporis Christi MCXCVIII in Oxonia, qui Petrum A. MCLXX. claruisse vult. *f*) Gv. etiam CAVEUS *g*) eum An. MCLXX. vel paulo post floruisse observat. Aliis diem obiisse creditur circa A. C. MCC-LXIII. *h*)

Scripsit I. *Heptateuchum, duos libros Regum, Evangelia* etiam metrice, non solum historicum sensum, sed etiam allegoricum, in quantum potuit, breuiter exprimens, narrante HENRICO Gandauensi, *i*) quem sequitur GV. CAVEUS *k*) Pleniorem operis notitiam praebet Joh. TRITHEMIUS, *l*) qui ita: scripsit Petrus opus metricum insigne super Bibliam, quod *Auroram* praenotauit, ut sequitur: In *Genesim* lib. I. Init: *Initium mundi quales.* In Exodum Lib. I. Init. *Haec duodena patrum.* In *Leuiticum* Lib. I. In: *Vox autem Domini Moysen.* In *Numeros* lib. I. *Alloquitur Moysen Deus.* In *Deuteronomium* lib. I: *Haec sunt verba dei.* In *Iosue* lib. I. *Post Moysen Josue.* In *Iudicum* lib. I. *Peccat. Hebraeus ait.* In *Ruth* lib. I. *Ad Ruth festinat*

 pe.

f) v. Catalogos l. c. p. 53. n. 1655. 188. *g*) de S. E. p. m. 592. *h*) v. Ambrosium de ACTAMVRA Biblioth. Dominicanae p. 19. apud Jo. Alb. FABRICIVM not. n. ad Trithemium de S. E. n. 388. *i*) de S. E. cap. 22. *k*) Hist. Lib. Script. Eccles. ed 1688. p. 682. *l*) de Scriptor. Eccles. n. CCCLXXXVIII.

A. C. *pe.* In *Regum* lib. III. *Monte manens Estra.*
MCXCVIII In *Cantica Canticorum* lib. I. *Salus Origenes cum do.* In *quartum Regum lib. I. Regnauit Salomon.* In *Danielem* lib. I. *Postquam subiectos sibi.* In *Tobiam* lib. I. *Qui legis historiam.* In *Job* lib. II. *Librum Job Moysi quidam.* In librum *Judith* lib. I. *Eustachio Paulaeque.* In librum *Hester* lib. I. *Vsque sub Aethiopes quae.* In libros *Machabaeorum* lib. I. *Magnus Alexander.* In *Euangelicam historiam* lib. I. *Claruit Herode ius re.* In *Actus Apostolorum* lib. I. *Tiberii nonodecimo.* *Recapitulationum* lib. I. *Haec de lege noua vet.*

In Codicibus manuscriptis, quibus sum usus, inscribitur liber memoratus *Aurora*, item *Bibliotheca.* Inde factum forte ut Auctor quidam haberetur Petrus de Aurora, qui super Biblia metrice scripserit. *m*)

Continere Auroram Paraphrasin Testamenti Vet. & Noui, usque ad Epistolam ad Romanos inclusiue perperam tradit Catalogus Bibliothecae Bodleianae ex dono Thomae Bodleii. *n*) Totam Historiam Biblicam a Genesi ad Apocalypsin in Aurora enarrari non minus falso perhibet Catalogus librorum manuscriptorum collegii Vniversitatis in Oxonia. *o*)

Ver-

m) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. II. p. 12. n. 476. 8 & in Indice. *n*) v. Catalogos cit. P. I. p. 145. n. 2702. 103. *o*) v. Catalogos cit. P. II. p. 5. n. 143. 4.

Verſus numerantur in Aurora 15056. p) A. C. MCXCVIII

Non ſolum Petrum noſtrum agnoſcit auctorem Aurorae ſed interpolatorem inſuper AEGIDIUM quendam, quod ſequentia, quae in Gvelpherbytano Codice MSto leguntur, declarant: *Scire cupis lector, quis codicis iſtius auctor. Petrus riga vocor cui Chriſtus petra rigat cor. Prologus illius, qui hunc librum correxit & ſuppletiones de ſuo appoſuit, & ubicumque inuenitur obelus inter duos punctos per totum librum ibi ſunt dicta & verſus illius.* Et paulo poſt in eodem MSto haec adduntur:

Scire cupis lector: quis Codicis iſtius auctor.
Audi quid breuiter dicat ad iſta liber.
Petrus & Aegidius me conſcripſere: ſed ille
Auctor. Corrector ultimus iſte fuit.
Ille Prior Remis; Hic Pariſienſis alumnus:
Hic Leuita gradu; Presbyter ille manens.
Simplex Clericus hic; ſacri ordinis ille Profeſſor:
Ambo graues annis: Hic vir, & ille ſenex.
Alter adinvenit operam; ſed in ordine peccans
Omnia dimiſit ſenſibus ire vagis.
Alter acu typica diſtinctis verſibus unum
Conſuit in corpus, atque reuinxit opus.
Alter abundantis ſtudii; ſed auctior alter,
Quis proponendi debuit ordo geri.
Dulcius ut ſaperet modulamine condita metri.
Incipit hic Rigae Bibliotheca Petri.

p) v. l. c.

A. C. MCXCVIII Hinc Petri de Riga Aurora ab Aegidio Parisiensi aucta & emendata, adducitur ab Henrico LANGHTONO in Catalogo librorum manuscriptorum Collegii S. Trinitatis apud Cantabrigiam. q) Dici debebat: Petri & Aegidii; non: Petri Aegidii liber, qui dicitur Aurora, in Catalogo Codicum quos Gv. Laudus donauit bibliothecae Bodleianae. r)

Non Petrum de Riga, sed Petrum Comestorem auctorem Aurorae facit Chronicon quoddam MStum in Codicibus Mstis Thomae Bodleii, s) forte praenominis paritate deceptum.

Gaudent libri Scripturae ab auctore translati carmine elegiaco, exceptis Cantico Canticorum, Lamentationibus Jeremiae, Libro Iobi, & Actibus Apostolorum, qui carmine hexametro, eosque rythmico, scripti sunt, Non ergo satis accurate dicitur Auroram gaudere versibus Hexametris & Pentamentris: in catalogo librorum manuscriptorum Bibliothecae Bodleianae ex dono Thomae Bodleii, t) aut versu Elegiaco, u) aut versu Heroico. w)

Exstat.

q) n. 35. v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. III. p. 96. n. 290. r) D. n. 94. v. Catalogos it. p. I. p. 60. n. 761. s) n. 14. Tr. 10. v. Catalogos l. c. p. 100. n. 1979. t) n. 103. v. Catalogos l. c. p. 145. n. 2702. u) v. Catalogos cit. P. III. p. 96. n. 287. 32. w) v. l. c. n. 290. 35.

Exstat Compendium Aurorae ipso Petro Auctore; x) & Epitome libri Petri de Riga qui inscribitur Aurora. y) Recapitulationem inferius memorandam hic indicari existimo. A. C. MCXCVIII

Typis edita nondum est integra Aurora, quam ad varios collatam Manuscriptos Codices se editioni paratam habuisse testatus est Casim. OUDIN. z)

Estherae liber evulgatus est a Casp. BARTHIO. *aa*) Diversitates lectionum ex binis manuscriptis Codicibus Helmstadiensibus indicabo: Vers. 5. Barthius: *Susidis*. MS. I. & II. *Susis in*. v. 6. B. *vigere*. MSS. *fuisse*. v. 9. B. *hic epulum centum septemque* MSS. *haec septem decies centumque* v. 10. B. *domini*. MSS. *regis*. v. 16. B. *nempe*. MSS. *pene* v. 17. B. *vincentes*. MSS. *imitantes*. v. 18. B. *thalamis*. NSS. *gemmis*. v. 19. B. haerentia MS. I. *errantia*; v. 20. B. *aspiceres*. MS. I. *aspiciens*. v. 21. B. *Chrysopasus solem*. MSS. *Solem chrysolitus*. v. 22. B. *Chrysolitusque*. MS. *topacius-que*. v. 30. B. *nitent*. MS. I. *micant*. v. 35. B. *Susidis*. MSS. *Susis in*. v. 40. B. *cibos*. MS. I. *scyphos*. b. 41. B. *fluxit*. MS. I. *fulsit*. v. 42. B. *visus odorque datos*. MS. *hortus odore suo*. v. 43. B. *septum* MS. *speciem*. v. 44. B. *hortus*

 ubi-

x) v. l. c. p. 133. n. 1319. 43. y) b. Thomae SMITHI Catalogum bibliothecae Cottonianae p. 130. Titus D. XX. 10. z) Supplem. p. 475. apud Gv. CAVEVM de S. E. p. m. 592. *aa*) Adversar. Lib. XXXI. cap. XV.

A. C. MCXCVIII *ubique fuit.* MSS. *nobilis hortus erat.* v. 46. B. *festis.* MSS. *fessis.* v. 48. B. *Nulla.* MSS. *Non* v. 49. B. *stat.* MSS. II. *fit.* v. 50. B. *micans* MSS. *nitens,* v. 58. B. *ubique viror.* MSS. *utrique color.* v. 61. B. *est.* MS. I. *erat.* v. 62. addit MS. II. quatuor hos versus:

Conuiuas prandere facit qui pauperat illic
Gustus humum, gustus aera, gustus aquas.
Conuiuas reficit studio non absque palati
Terra feris, aer alite, pisce fretum.

v. 70. B. *comparibus.* MS. II. *cum paribus.* v. 71. B. *gemmas.* MS. II. *dominas.* v. 82. B. *honor et.* MSS. *ornet* v. 87. B. *paruum* MSS. *proprium* v. 90. B. *naturae.* MSS. *naturam.* ibid. B. *decus.* MS. I. *decens.* MS. II. *suam.* v. 92. B. *Aggeus* MS. II. *Augens.* v. 96. B. *separant.* MS. II. *separat.* v. 102. B. *redire.* MS. II. *venire.* v. 108. B. *patru.* MSS. *proprio.* v. 109. B. *cuius.* MS. I. *Eius.* v. 112. B. *Susas* MSS. *Susis.* v. 115. B. *hac.* MSS. *hanc.* v. 117. B. *amice.* MSS. *& ipsam.* v. 121. B. *data.* MSS. *bona.* v. 122. B. *egens.* MS. II. agens. ibid. B. *caret.* MS. I. *fuit.* MS. II. *stetit.* v. 131. B. *tantum scelus hester.* MSS. *Hester tantum scelus.* v. 132. B. *Mardocheo* MSS. *Mardochei.* v. 134. B. *iubet.* MS. I. *facit.* v. 138. B. *infelici germine.* MSS. *infelicis semine.* ibid. B. *agad* MS. II. *agab.* v. 139. B. *consensit.* MSS. *concessit.* v. 140. B. *esse.* MSS. *ense.* v. 142. B. *Susidis.* MSS. *Susis. in.* v. 149. B. *Lex.* MSS. *Nec.* v. 353. B. *scripta.* MSS. *dicta.*

cta. v. 154. B. *regna* MS. II. *verba* v. 148. B. *transfigi verbere* MS. S *transfigi vulnere*. ibid. B. *docent*. MSS *iubent*. v. 60. B. *Dum* MSS. *Cum* v. 161. B. *ferit*. MSS. *forat*. v. 162. B. *dura*. MSS. *dira*. v. 165. B. *dolori* MSS. *doloris*. v. 168. B. *Sufidis*. MSS. *Sufis in*. v. 169. B. *pius ille*. MSS. I. *post ista*. v. 172. B. *Franti*. MS. II. *Stanti*. v. 173. B. *forma*. MSS. *formam* v. 178. B. *dignentur*. MSS. *dignetur*. v. 184 B *veniant* MSS. *regi*. ibid. B. *feres* MSS. *loquar*. v. 186. B. *flectit hic caput*. MSS. I. *Caput hic flectit &c*. v. 189. B. *iram*. MSS. *iras*. ibid. B. *at*. MSS. *abit*. v. 209. B. *regi* MSS. *vota*. A. C. MCXCVIII

Praeconcepta promens, consiliumque datum.

Intendit, postquam fuerit sibi copia regi

v. 215. B. *dici* MSS. *dictum*. v. 216. B. *vocem*. MSS. *fauces*. ibid. B. *ad* MSS. *in*. ibid. B. *suam*. MSS. *suas*. v. 219. B. *cui*. MSS. *cuius*. ibid. B. *fulgeat*. MSS. *micat*. v. 221. B. *equum*. MS. II. *eum*. v. 222. B. *iussa*. MSS. *visa*. v. 223. B. *Qui*. MS. II. *Et*. ibid. B. sonat. MSS. *tonet*. v. 231. B. *ad* MSS. *vt* Versui 231. addunt MSti Codices binos sequentes versus:

Prandia. Suscepit mensa parata duos
Rex hilaris factus post blandi nectaris haustum

v. 234. B. *pars*. MS. II. *plebs*. v. 236. B. *agit*. MS. II. ait. v. 241. B. *corrigit*. MSS. *corruit*. v. 242. B. *minuat* MSS. *leniat* v. 246. B. *Non* MSS. *Nec*. v. 252. B. *relinquit*. MSS. *reliquit*.

v. 255

A. C. MCXCVIII v. 255. B. *Et*. MS. *Vt*. v. 258. B. *alimenta*. MSS. *alimenta cibi*.

Versui 266. adduntur in Codice I. MSto:

Rex, qui festa facit conuiuia, tempore in aluo
Virginis est, mundo gaudia festa parans.
Regis ad has epulas synagoga vocatur ut intret,
Quae dedignatur, atque venire negat.
Respuit hanc, & captiuam sibi Christus adoptat
Ecclesiam. Sic fit nubat ut Hester ei.
Hanc infestat Haman mundanus quisque tyrannus,
Sed perit ars eius, & manet huius honor.

His subiunguntur in utroque MSto versus:

Inde, quod euasit mortis gauisa periclum,
Festum plebs summo fecit Hebraea deo.
Quod debere coli veteres statuere futuris
Et festo nomen imposuere Phurim.
Solennizat adhuc Iudaeus & excolit Hester,
Illud ab antiquo perpetuando decus.

Bina disticha de Ruben ex Aurora deprompta inseruit Thomas RUBDORNE Historiae Maiori Wintoniensi. *ab*)

Distichon quoddam de Aoth ex Aurora sumtum habet Idem RUDBORNE. *ac*)

Duo disticha de Iuda Machabaeo ex eadem Aurora decerpta sistit Idem. *ad*)

Integram Auroram edere nunc nolumus, sed specimina solum ex ea aliqua. Tres inprimis

ab) L. III. c. III. in Anglia Sacra ed. Londin. 1691. p. 204. *ac*) l. c. *ad*) l. c. c. VII. p. 209.

A. C. MCXCVIII

primis Codices manuſcriptos conſuluimus, duos Helmſtadienſes unumque Gvelpherbytanum.

Praemitto ordinem librorum V. & N. T. quem ſeruant Codices Helmſtadienſes. In primo haec ſeries obſervatur, Geneſis: Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomion, Liber Ioſue, Judicum, Ruth, Regum primus, ſecundus, tertius, cantica canticorum, regum quartus, lamentatio Ieremiae, Daniel, Iob, Tobiae liber, Eſther, Iudith, Machabaeorum, Euangelium Lucae, Marci, Actus Apoſtolorum. Codex alter Helmſtadienſis hoc ordine procedit: Pentateuchus, Libri Ioſue, Iudicum, Ruth, Regum Tobiae, Danielis, Iudith, Eſther, Machabaeorum, Iob, Lucas, Marcus. Actus Apoſtolorum, Cantica canticorum, Lamentationes Ieremiae,

Obſervatu curioſum eſt finitis Actibus legi in Codice poſteriori: *Explicit vetus & nouum teſtamentum. Incipit prologus ſuper Cantica Canticorum.* Videturque auctor eum librum canoni vulgari non vindicaſſe.

Speciminum loco dabo

I. *Prologum* ex Codicibus priori Helmſtadienſi & Gvelpherbytano MStis:

Initium mundi: quales in origine prima
 Traxit ab artificis conditione vices;
Quae fabricae contenta dedit; quae ſemina rerum;

Omne-

A. C. Omne ereatoris munus opusque dei.
MCXCVIII Quodam chirographo Moyse duce carminis huius
Est animus motus commemorare mei.
Huius adhuc putei, velut eruderator in altum.
Ad typici sensus vim penetrare volo.
Sic quae figurali mysteria clausa sigillo
Sensibus historicis eliciturus ero.
Nec quam nil operer sed sic magis optima secter
Ridiculo debent seria nostra legi.
Credo superuacuo non indulgere labori.
Credo lectori, credo valere mihi.
Consona nam cum sint fidei nostraeque saluti
Haec ego non alio ducor amore loqui.
His ego fraternum meritis mihi venor amorem.
His ego munificum venor habere Deum.
Da, tua facta, Deus, ut prosequar ore fideli
Et sit sermo tuus vatis in ore tui.
Tu gressus dispone meos. Tu pectus adauge.
Tu sensus aperi. Tu plue verba mihi.
Porro sit mecum, qui se fidei profitetur
Esse receptorem, christicolamque tuum.
Myntologi *ae*) cedant, & apud gymnasia vatum
Hic habeant primum praecipuumque locum.

Hic

ae) forte: *Mythologi.*

Hic rerum figens oculum ſimul ire videbit A. C.
Grammaticos apices, eloquiumque ſacrum. MCXCVIII
Hic adhibens ſtudium iuxta genus omne latinum
Dicendi inueniet elicietque modum.
Ergo poetarum potius quam dicta canora
Hic tibi proponi turba ſcholaris ama.
Hic tibi magna ſeges ubi qui ſemel inſpicit, & ſi
Primo diſcredit, poſtea nemo neget.
Suſtineas igitur, & me procedere fas ſit,
Si fieri poſſit, inuide, pace tua.
Nam nihil efficeres, ubi tot tutoribus uti
Spero; ſed eſſet opus claudere labra tibi.
Haec, ut praemiſi iam, nunc dicenda videto
Lector & hoc vigili primitus aure nota.

2. Subnectitur in Codice priori Helmſtadienſi MSto Aurorae *Recapitulatio utriusque teſtamenti*, quae in altero poſita inter Machabaeorum & Iobi libros. Similis ea eſt Fulgentii libro absque literis. En textum ipſum ex binis Codicibus Helmſtadienſibus.

Incipit prologus in breui recapitulatione, quae ſequitur de omnibus, quae ſuperius diffuſius pertractata ſunt.

Haec de lege noua veterique volumina complens

Factu-

A. C. Facturus finem si licuisset eram.
MCXCVIII Hic fuerat standum, nisi quod diuersa voluntas
Ecce mihi surgit, consiliumque nouum,
Nam lector quaecumque prius diffusius egi,
Vt docilem reddam cuncta, resumo tibi:
Supra personas, & res, & nomina multa,
Descripsi, memori si bene mente tenes.
Ne qua tibi desint ea magna parte resumo,
Et breuibus verbis, & breuiore stylo.
Quaeres; hexametro qui me nunc lege gerebam,
Cur iterum claudis hic vehor ipse rotis.
Hoc est pentametris cur rursum versibus vtor,
Nam nequeo longae taedia ferre morae.
Ad metam properare iuuat: vicina videtur,
Hactenus effusum quae mihi sistat iter.
Porro quae subdo, noua sunt, quandam nouitatem
Dum sequor in verbis, artificemq; modum.
Nec tu culpandi studio, quae seria dixi,
Otia dicturus, ludicra nostra putes.
Quicquid id est attende libens, Deseruit in vsum
Nostra rudimenti cura laborque tui.

Explicit prologus.

Incipiunt
RECAPITVLATIONES VTRIVSQVE TESTAMENTI.

Pri-

A. C. MCXCVIII

Prima distinctio sine A.

Principio rerum post quinque dies homo primus
Conditus in sexto creditur esse die.
Exprimit hic Christum, qui sexto tempore mundum
Ingrediens fit homo nos redimendo cruce.
Fit coniunx ex osse viri, dum somnus in illum
Mittitur, & Christi mors fuit ille sopor.
Ecclesiae signum fuit haec de corpore Christi
Terreni generis sumsit origo fidem.
Per ligni vetiti gustum nos ille peremit,
In cruce nos redimit ille cruore suo.

Sine B.

Ense Cain fratris transfodit viscera sanguis:
Fusus de terra clamat in aure Dei.
Iudaeus Christum perfodit cuspide, cuius
Sanguis sic clamat, quod male nostra lauat.
Prauos in terra fundatos exprimit Enos,
Moenia de cuius nomine facta legis.
Seth, cuius nomen surrectio dicitur, illum
Monstrat qui surgens de cruce summa tenet.
Enos, qui nomen domini prius inuocat, illos
Insinuat, qui spe gaudia vera petunt.
Quem redimit post septenas decies genituras
Et septem, Christus exstat imago, Lamech.

A. G. MCXCVIII

Septimus a primo patre translatus fuit Enoch:
Quos recipit reqies septima signat eos.

Sine C.

Ne pereat mundus lignum Noe rexit in vndis:
Per lignum per aquas nos pie Christe *af*) lavas.
Sem signat quosdam iustos, aliosq; profanos,
De quo profluxit illa propago patrum.
Gentilis populi, qui nouerat inter Hebraeos
Viuere porro, Iaphet esse figura potest.
Frater, qui patrem derisit, signat Hebraeos,
Qui rident Christi probra, crucemque *ag*) negant.
Is, quem vir iustus pro patre suo maledixit,
Iudaeos signat, quos modo mundus habet.
Quos patres egere reos in sanguine Christi
His verbis proles, post mala nostra lauat.
Nemroth qui turrem construxit *ah*) ad astra minantem
Est Sathanas quaerens alta, sed ima tenens.

Mansio

af) C. in Ch. aut saltem in voce Christus a litera C. ordinaria diversa habetur, scribiturque plerumque in Codicibus veteribus MStis Ch. in Christus per Graecum X. Quamvis vero haec vox excusari possit, tamen in aliis versibus auctor aut scriba aduersus institutum pugnauit quo litera C. abesse debebat. *ag*) *fidemque* rectius ut. C. careat vocabulum *ah*) Ad C. tollendum potuisset scribi: *Qui turrim Nimroth exstruxit.* Vel: *Nemrothus turrim qui struxit.*

Manſio ſignat Heber, ubi prima loquela remanſit, A. C. MCXCVIII
Aedem Chriſte tuam, qua manet vna fides.
Rex dominusque Salem panem vinumque litauit,
In quo ſignatur Chriſtus vtrumque potens.

Sine D.

Aeterni patris typus eſt Abraham pater: arae
Ille ſuum natum conſecrat, iſte ſuum.
Nil Iſaac patitur, aries fit victima: Chriſti
Nil patitur numen, cum moriatur homo.
Iſmael ac Iſaac ſacra teſtamenta figurant:
Exprimit ille vetus. Exprimit iſte nouum.
Hirſutus rufus Eſau notat, exprimit illos;
Qui tinxere manus ſanguine Chriſte tuo.
Fratri praelatus Jacob notat genus iſtud
Praetulit Hebraeis qui cor opusque notat.
Eſt Laban Sathanas, cuius nomen ſonat album:
Nam tegitur falſo ſaepe colore Sathan.
Parca Rachel manet in partu, ſed ventri auaris
Iacturam penſat largus in ore nitor.
Proles nobilitat vterum Lyae; ſed egenas
Et ſteriles habuit, & ſine flore, genas,
Pulcra Rachel ſterilis mens eſt intenta ſupernis,
Fraterno parcens vtilis eſſe lucro.
Lya viget partu, quod *ai*) lucra per vtile verbi
Semen in eccleſiis actio ſancta parit.

ai) Lego *quo*, quia litera D. abeſſe debet.

A. C. MCXCVIII

Sine E.

Dum vir cum Iacob luctatur missus ab alto,
Claudus in instanti fit patriarcha loco.
Cum sic luctatur Christum Synagoga fatigans
Claudicat, & *ak*) titubat hinc mala multa parans.
Loth sanctos signat, quos mundi finis ab illis
Diuidit, ac saluat, quos mala flamma vorat.
Vxor Loth notat hos, quos primum gratia Christi
Traxit, post faciunt ad mala prima viam.
Hanc patriam, quæ nunc Samaria fungitur, vna
Filia Loth signat, ultima nata Sion:
Doctrinis contra dominum maculatur iniquis
Illius aut huius incola turba loci.

Sine F.

Est Ruben primogenitus, populum notat illum
Quem prius elegit gratia summa dei.
Ille cubile patris violat, dum, quam sibi Christus
Coniungit, carnem cogit inire crucem.
Scribere quos Simeon notat occidere prophetas
Postque prophetarum membra peremta Iesum.

Quem

ak) Rectius: ac.

Quem manus illorum clauis terebrauit acutis A. C.
Qui murus noſter & petra noſtra manet. MCXCVIII
Auctores ſceleris in Chriſti morte Leuitas
Presbyteroſque notat inſinuatque Leui.
Iudas deſignat Chriſtum, quem laudat in altis
Angelus, in terris pronus adorat homo.
Bina luce ſolet catulus dormire leonis,
Poſtque duos ſurgit euigilatque dies.
Sic & tertia lux de ſomno ſuſcitat illum.
Qui ſtirpis Iudae dicitur eſſe leo.
Eſt aſinus validus Iſaſchar recubans prope metas,
Quid bona ſit requies, optima terra, videns:
Doctoremque notat, qui robuſtos gerit actus,
Ad veram requiem lumina mentis habens.
Quae vitae meta, quis mundi terminus exſtet,
Commeorans, & in his mente cubare ſtudens,
Eccleſiam ſignat Zabulon, quae fluctibus huius
Atteritur vitae, ſupplicioque patet.
Dan iudex, coluber in largo calle; Ceraſtes,
In ſtricto veniens: ſtabit iniquus equo.
Ex hoc aſcendens antichriſtus trahet ortum,
Vt ſcriptura docens inde loquendo ſonat.
Hic erit vt coluber mordens, tanquamque ceraſtes
Illis qui rectis greſſibus ire volunt.
Eſt equus hic mundus; Eſt ſeſſor quisque ſuperbus:
Mundi terminus eſt vngula pedis equi.
Ille quidem veniens in mundi turbine perdet,

A. C. Quos poterit mordens deiiciensque retro.
MCXCVIII Bella Gad accinctus hunc praecedendo movebit;
Accinctus veniens ſtabit & ipſe retro.
Diſcipulos notat hic ad Chriſti bella paratos,
Quos praeit & ſequitur gratia larga dei
Panis pinguis Aſer, pinguedine panis abundans:
Eius delicias regibus ille dabit.
Altaris ſanctus cibus illo pane notatur,
Qui reges, populos, eccleſiamque cibat.
Neptalin emiſſus ceruus dicatur, ad omnem
Curſum ſuccinctus, verba decoris habens:
A domino miſſos celeres portare per orbem
Splendida verba dei denotat ille viros.

Sine G.

Ioſeph venditus eſt, & Chriſtus venditus: ille
Praeficitur populis, omnibus iſte praeeſt.
Beniamin ante lupus praedam rapiens ſibi mane
Arripuit ſero, diuidit ille cibos.
Ad typicum ſenſum venio. Saulum notat ille
Ex cuius natus dicitur eſſe tribu.
Iſte prius praedam rapuit ſibi more lupino,
Dum furit in ſanctos proſequiturque pios.
Poſt Paulus factus iam deſinit eſſe ſuperbus,
In populum domini dum pia verba ferit.
Manaſſes populis prior eſt, Effremque ſecundus,
Quem praecedenti praetulit ecce Deus.

Eſt

Est Thamar ecclesia, quae sanctos concipit actus, A. C. MCXCVIII
Dum tanquam baculo nititur illa cruci.
Filo coccineo cuius manus haesit: Hebraeos
Monstrat pollutos Christe cruore tuo.
Nos vero frater alius monstrare videtur
Ecclesiae matris nutrit vtrosque sinus.
Diua coacta subit cum terrae principe stultam
Insinuans animam, quam mala vana trahunt,
Iob patiens Christum passum notat; eius amici
Schismaticos, quorum corda superba tument.
Filius iste Sarae de bassa *al*) rex Idumeae
Quartus successor post Esau nituit.
Sed de stirpe Nachor frater qui dicitur Abrae
Creditur hic natus sicut Hebraeus ait.
Hoc ex principio libri, quem scripsit habetur
His vbi praemittit codicis ille locus.
Nachor enim natos octo coniunx sua Malcha
Edidit, & primus Hus fuit inter eos.
Pro quo, scilicet Hus a quo descendit, ab illo
Dicitur in terra Hus, nomine Iob, vir erat.

Sine H.

Aegypti princeps muliebrem viuere sexum
Imperat, & mergi cogit in amne mares.

al) Bassus alioqui notat inferiorem. Forte Hagar eo nomine velut ancilla & inferior Sara, notatur.

A. C. MCXCVIII Daemon femineos & molles diligit actus,
Ac sanctos odit prosequiturque viros.
Vitalem Moses hoc tempore prodit ad ortum,
Per quem Iudaeis lex fuit orta dei.
Quem fiscella neci furatur scirpea ripae
Fluminis impositus flens puer auget aquas,
Aure bibit parui vagitum filia regis;
Tolli iussit; ali fecit; amauit eum.
Ista sacram notat ecclesiam, quae credula Christum.
Ad fontem lauacri cernit adesse sacri.
In ripa lacrimans Moyses Cristum lacrimantem
Denotat; in cunis flevit vterque puer.
Aaron, qui populos emundat sanguine, Christum
Signat, qui lauit sanguine cuncta suo.
Quam tetigit lepra Moysi soror, est synagoga
Quae lepram patitur credere dura deo.

Sine I.

Bella mouens Amalech tanquam cruce factus ad arma
Languet Hebraeorum parte leuante manus.
Praeualet & superat Hebraeos, quando relaxat
Palmas, & cessat fructus ab ore precum.
Quod, cum dependent, admotae mox ope petrae
Sustentant rectas Hur Aaronque manus.

Hoc

Hoc sua tela modo marcent, dum mente leuatur A. C. MCXCVIII
Ad coelum clamans, corde vel ore precans.
Hocque modo celebrat tractans arcana sacerdos
Tunc manuum supplex astat vtramque leuans:
Praetentans oculos nostro sermone vocatus
Rector Amorraeus fertur obesse Sion.
Nosce per hunc Sathanam oum se transformat, ut exstat
Angelus & fallat qua valet arte bonos.
Ogque Basan rector quem conclusum vocat auctor,
Vel concludentem, denotat esse Sathan
Nam conclusus adest coelo concludere quaerens
Est praesens mundo nos lacerando modo.
Porto senos dies septem sacrus replet ardor,
Totque loquelae sunt, quae sacra verba docent,
Per quos credentes ardescunt pneumate Sacro,
Tot sunt sermones, quos modo mundus habet.

Sine K.

In ligno botrus pendens est, in cruce Christus:
Profluit hinc vinum; profluit inde salus.
Sunt duo vectores botri gentilis Hebraeus:
Hic prior; ille sequens: coecus hic, ille videns.

A. C. MCXCVIII

Qui prior est dorsum curuans coecatur Hebraeus,
Ne videat Christum credere durus ei.
Sed plebs quae sequitur gentilis lumine recto
Haeret in hunc Cristum mente fideque videns.
Sabbata contemnens homo ligna legens notat illos,
Qui mala multiplicant & sine pace manent.
Vti thuribulis Abyron Dathan & Chore tentant
Contra iussa dei, scismaticosque notant.
Sed sicut tellus tales absorbuit offas,
Sic & scismaticos puniet ira dei.
Qui faciunt altare recens, qui scismata quaerunt,
Qui baptisma nouant, ecclesiamque premunt.
Conductus Balaam fuit, vt maledicat Hebraeis,
Sed maledicta magi sunt benedicta magis.
Insidet hic asinae; mutum loquitur pecus; ensem
Non videt angelicum sessor; asella videt.
Muta prius plebs gentilis, loquitur modo laudes
Christe tuas: istud signat asella loquens.
Eius erat sessor quiuis, qui falsa docebat
Sacra coli, donec respuit illa deos.
Donec Cristus adest, qui consilii fuit alti
Angelus, & gentes subiugat ille sibi.

Cum

Cum Zambri scortum Phinees ferit, & notat illum A. C. MCXCVIII
Qui verbi gladio pessima quaeque secat.

Sine L.

Est Iosue Cristi typus: Hic diuisit Hebraeis
Terrea regna patris; regna dat iste suis.
Si nos iste viros Iericho transmittit ad vrbem,
Per quos agnoscat gentis & vrbis opus.
Est Iericho mundus, duo testamenta redemptor.
Misit ad hunc, hominum facta per ista probans.
Funis coccineus pendens haerensq; fenestrae
Seruat ab hoste Raab resque genusq; suum.
Nos seruat roseus fusus cruor in cruce Cristi
Cuspide costa patens ista fenestra fuit.
Gens Hebraea tribus Iericho circumsonat vrbem,
Inde ruit murus sicque triumphat eam.
Non armis, sed verborum virtute sacrorum.
Vicit amatores orbis in orbe fides,
Cuius vbi sonus insonuit mox corruit orbis
Tota superstitio perfidiaeque status.
Peccat Achor rapiens aurum; petra vindicat auri
Peccatum; damnat aurea furta deus.
Scismaticos notat hic, qui miscent aurea scriptis
Verba sacris: istos puniet ira dei.
Saeua tribus procerum, quam ditat sanguinis ortus

MCXCVIII Monte ſtetit Gazirim, ut benedicit ibi.
Infima ſena tribus, quae non ita ſanguine vernat,
Monte ſtat oppoſito verba ſevera mouens.
Hi quibus incumbit benedictio, corda figurant
Quae faciunt ſummae pacis amore bonum.
Hi quibus incumbit maledictio corda figurant
Intuitu poenae quae vitioſa cauent.
Ara notat mentem, quae carnis conterit aeſtus,
Et motus animae ſub ratione premit.
A patre donantur arae duo munera nobis;
A patre qui regnat munus vtrumque datur.
Cum caro ieiunat datur arida terra petenti;
Cum gena rore madet humida terra datur.

Sine M.

Poſt Ioſuae de principibus narratio fiet
A quibus ad Iuctan fulſit Hebraea tribus.
Sic poſt te, pie rex, pie dux, pie Criſte, periti
Rectores veniunt noſtraque bella gerunt.
Si ſacra vana colens populus peccaret Hebraeus
Iſtos tradebat hoſtibus ira dei.
Si prece pulſaret coelos ſacra vana relinquens,
Hoſtes terga dabant iſtud agente deo
Sic te iuſſa dei ſpernente tuus viget hoſtis,
Si pulſes precibus aethera, victor eris.

Pec-

A. C. MCXCVIII

Peccat Hebraeus adhuc: rex Eglon praeualet illi:
Preſſus & afflictus ſupplicat ille deo.
Plangit, ſuſpirat, Gideon reſpirat in illo,
Sperat qui flenti gratus adeſſe parat.
Pugnis dexter Aoth pugnat, cruri datur enſis
Dextro: rex Eglon corruit, ille redit.
Signat Aioth iuſtos, qui nulla parte ſiniſtri
Vt ſint a dextris ſingula dextra gerunt.
Sexcentos Sangar in vomere percutit hoſtes,
Doctoresque notat qui ſacra verba ſerunt.
Vellus rore fluit, prius aruit area: vellus
Iudaeos; gentes arida terra notat.
Legis nube deus prius irrorauit Hebraeos:
Sed fuit a tanto plebs aliena bono.
Vellere ſiccato poſt haec fluit area: ſpretis
Iudaeis genti gratia larga fuit.
Concha repletur aquis expreſſo vellere; concha
Virginis impletur ſancta liquore ſacro.
Delbora ſiue Iachel proba quae ligno caput hoſtis
Perforat, eccleſiae quaeque figura fuit.
Quippe ſacro ligno, ſigno quaſi, Suſara ſathan
Vincitur, orbatus iuris honore ſui.
Hinc ſequitur Iepte, pro cuius laude triumphi
Vinea nata fuit hoſtia facta deo.
Claret in hoc Criſtus: caro cuius in arbore pendens

Hoſtia

A. C. Hoſtia pro noſtra facta ſalute fuit.
MCXCVIII Faucibus exultat aſini Sanſon, cruce Criſtus:
Sternitur hinc hoſtis, vincitur inde Sathan.
Fons nouus edente ſalit, & prodeſt ſitienti:
Nos lauat & renouat crux ſacra fonte ſacro.

Sine N.

Dux fortis Gazam petit, vt ſocietur amico,
Ducat vt eccleſiam tartara Chriſtus adit.
Fraude ducem ſepelit hoſtilis turba; ſepulcro
Criſti cuſtodes ponit *am*) Hebraea cohors:
Hoſtibus ille grauis ſtellarum tempore ſurgit
Iſte ſub aurora laeta trophaea refert.
Hic vrbis portas, praedam tulit ille beatam:
Praeualet ille ſuis; praeualet iſte ſuis.
Ardua rapis adit victor dux hoſte ſubacto.
Victor Hebraeorum Chriſtus ad aſtra redit.
Quod caput illius ſpoliauit amica capillo
Sacro; quod diris hoſtibus ille datur;
Quod viſum perdit; quod ludit; quod molit; iſtud
Diſcute tu lector qui ſacra verba legis.
Eſt ratio quaſi vir fragilis; caro dedita dulci
Luxuriae dici Dalida iure poteſt.
Illa comam radit, dum te caro lubrica fallit;
Eſt coma raſa dei gratia rapta tibi.
Iſta de cauſa te deludit tuus hoſtis:
Qui ruit e coelo, qui mala quaeque facit.

Sic

am) Vt litera N abſit, ſubſtituatur: *Addit* aut ſimile vocabulum.

Sic oculos perdis, quia pulvere te uitiorum A. C.
Coecat, vt mittas corde videre deum. MCXCVIII
Teque facit torquere molam, dum circuit orbem,
Corque tuum miserum per mala multa rotat.

Sine O.

Ecclesiam Ruth designat de gentibus eius
Vir Christus caste qui sibi iungit eum.
Anna prius sterilis inuenta parens Samuelis
Munere coelesti facta subinde fuit.
Factaque de sterili foecunda figurat: eandem
Ecclesiam plenam fructibus esse piis.
Spretus Heli nascens Samuel marcescere legem
Designat veterem lege sequente data.
Ad gentes legis transire decus gladiati
Patris Heli iuuenes archaque capta petunt.
Nititur arte Saul rex, vt parui citharistae
Guttas sanguineas regia tela bibant.
Sic & Iudaeus in Cristum perfidus, eius
Esuriit, sitiit, vulnera, vincla, crucem.
De paruis Isai minimum reperimus inungi:
Sic agit in minimis gratia larga dei.
Respicit hic humiles aliena quibusque superbit
Nam tales abiicit, atque resistit eis.
Iure Dauid verum Dauid expressit, quia Cristum

Edidit

A. C. Edidit ex eius stirpe beata parens.
MCXCVIII Bersabee nuda regi placuit, quia legem
Christus amat, cuius lacida verba micant.
Rex illa priuat Vriam: sic Cristus Hebraeum.
Lege sua; damnum nescit vterque suum.
Quam gerit Vrias Vriam littera perdit:
Quae gerit Hebraeus per sua scripta perit.
Getheum Dauid extinguit, Cristusque superbum
Qui dicebat; Erit pes super astra meus.

Sine P.

Trans hominem Salomon sensu cum rebus abundans
Fulsit, & affluxit istud & illud habens.
Dignam laude domum cuius certare decori
Non audent aliae dedicat ille deo.
Ecclesiam, multo quam Cristus honore beauit,
Construit ex iustis sydereisque viris.
Regis in aede sacra non est audita securis;
Nullus in aetherea sede tumultus erit.
Naturas hominum; cantus auium; medicinas
Herbarum, stellas aetheris; alta maris;
Vim venti: vires gemmarum, fluminis iram;
Et rerum latebras est tibi scire datum:
Fit tronus ex ebore; Salomon ebur induit auro:
Non meruit similem mundus habere thronum.
Rex Salomon Ihesus est; maiestas numinis aurum,

Virgi-

Virginitas ebur eſt; virgo Maria thronus. A. C.
Sub Roboam, ſub Ieroboam: diuiſio regni MCXCVIII
In duo facta fuit iſtud agente deo.
Deſignat Roboam Salomonis filius illos
Naſcenti domino qui tribuere fidem,
Ieroboam ſeruos illos oſtendit Hebraeos,
Quos in fine necat filius ille necis.

Siue Q.

Igneus Heliam rapit ad ſublimia currus:
Non ope non curru fertur ad aſtra deus.
Hoſpes inops mulier Heliam paſcit, & ille
Paſcit eam: magis haec paſcitur, ille minus,
Non huic defecit oleum farriſue medulla,
Nec minui poterat ille vel ille cibus.
Eccleſiam mulier ſignat Chriſtumque propheta:
Hunc cibat hunc reficit moribus illa bonis.
Eſt Criſti corpus & criſmatis vnctio victus:
Hinc cibat eccleſiam gratia larga dei.
Iſte cibus ſemper expenditur; iſte redundat
Semper; nec minui ſiue perire poteſt.
Sumptus in altari panis manet integer; illum
Semper ſumis, eum ſumere ſemper habes.
Aſcendat caluus pueri clamant Helyſeo;
Sed necat vrſus eos, deuorat ille ſimul.
Iure notat caluus Criſtum: caluaria nempe
Dicitur eſſe loci pars, vbi Criſtus obit.
Vrſi ſunt illi duo: Titus, Veſpaſianus:

A. C. MCXCVIII

Ierusalem ciues hic secat, ille necat.
Clamantes; crucifige Iesum! crucifige! necantur,
Et patrum culpas tota propago luit.
Das famulo baculum, tradas Helisaee ministro:
Nil agitur surgit te veniente puer.
Non hominem saluat praemissae littera legis:
Coepimus aduentu viuere Criste tuo.

Sine R.

Totus fit Naaman mundatus, dum subit vndam:
Nos penitus mundat quos aqua sancta lauat.
Peccans Ozias Iudaeam denotat eius
Foetet pollutum labe fluente caput.
Sic & Iudaeos dominumq; fidamq; negantes
Polluit impietas, & mala fama necat.
His Ezechias, cui iudex addidit annos,
Signat eos, quibus est danda beata quies.
Iosias sanctum pascha facit idola tollit:
Pascha Ihesus faciens idola quaeque fugat.
Fit Sedechias coecus delatus ad hostes;
Subiectus Sathanae lumine mentis eget.
Sanctus Esaias pandit loca mystica, tanquam
Sint euangelium quae sua lingua sonat.
Castus homo natus Emathot patiendo loquendo
Te signauit in hac laude benigne Ihesu.
Hos tua lingua Ihesu docuit: nos passio lauit

Vtilis

A. C. MCXCVIII

Vtilis ecclesiis illa vel illa fuit.

Sine S.

Qui mala corripuit Ezechiel notat illum,
Qui mundi rector omnia recta docet.
Dum populo loquitur, labor & dolor opprimit illum,
Cum docet his plebem fert patiturque crucem;
Electrum nitidum, binaeque videntur ab illo
Virgae quae latet hic mira figura fuit.
Fulget in electro nitor argenti rubor auri.
Emicat in domino cum deitate caro.
Argentum carnem; deitatem denotat aurum;
Carne dei verbum copulat ista duo.
Virga prior virgo; crux altera virga vocatur:
Illa decore placet; ista vigore valet.
Vita datur mundi, Cristum pariente puella;
Vipereum frangit crux benedicta caput.
Floruit & viguit pudor in Daniele; per illum
Et vigor exprimitur innuiturque pudor.
Efficitur Daniel, qui floret carne pudica,
Quem non ad vitium coeca libido trahit.
Qui carnem macerat, qui rerum culmen abhorret
Lubrica contemnit cum Daniele viget.

Sine T.

Cum maecham ducis Osee: signas crucifixum
Ecclesiam maecham pronuba maecha viro.

A. C. MCXCVIII

O prior ecclesia prius idola vana colendo,
Maecha quidem fueras corde dolosa deo.
Sed conuersa modo sis regis amica superni,
Numina falsa cauens carmina vera canens.
Nunc domino laudes celebras sponso canis hymnos:
Glorificas illum moribus, ore, fide.
Pro sponso laudis modo psalmis, vocibus, hymnis,
Cum quo gaudebis ac sine fine canes.

Sine V.

Porro Iohel sonat incipiens hominemque petentem:
Prima sacra menti dona notare potest
Pastorem plebis in Amos pastore notabis;
Ille gregi, plebi profuit iste dei.
Pascens Abdias centenos pane prophetas:
Altos doctores pontificesque notat.
Num tales debent coelestis nectare panis
Pascere credentes ecclesiaeque fidem.
Tales commendat sermonis gratia, tardos
Lacte cibant solido fortia corda cibo.

Sine X.

Tam Sermone Ionas, quam naufragio, notat illum,
Qui patris est sermo naufraga corda docens.
Mittitur hic; missus metuit; metuens fugit; intrat
Vas fugiens; somnum vase receptus init;
Vnda

Vnda tumet; mitia fors hunc facit in mare mergi; A. C. MCXCVIII
Pisce voratur homo; supplicat ille deo;
Pisci praecipitur, vt quem tenet euomat offam;
Auctoris verbo paruit ille sui.
Tertia quando dies primum iubar extulit orbi
Euomit in terram bellua iussa Ionam.
A domino seruus & filius a patre missus
Dicitur: hic domino paruit ille patri
Puppe Ionas dormit: moritur Ihesus in cruce. Serui
Ille sopor: domini mors pretiosa fuit.
Puppis ligna crucem: domini tumulum gula ceti
Signat. In hoc per tres dormiit ille dies.
Tertia facta dies vomuit de ventre prophetam:
De tumulo dominum suscitat illa dies.

Sine Y.

Cernit mente locum, pronuntiat ista Michaeas:
Quo paritura deum regia mater erit.
Nomine teste Naum consolator notat illum;
Qui nos confortat & bona verba sonat.
Fortis luctator Abacus, qui cornua vidit;
In manibus domini quisque fidelis homo;
Qui domino credit, qui saluatum cruce mundum

Prae-

A. C. Praedicat & toto spargit in orbe fidem.
MCXCVIII Illos insinuat Sophonias speculator,
Qui Martham spernunt esse Maria volunt.
Praecipit Aggeus domini domus vt renouetur
Vt iuuenescat opus quod senuisse videt.
Vnus septenis lapis est ornatus ocellis,
Quem Zacharias mente stupente videt.
Hic est iustitiae sol, quem septena repleuit
Gratia, cui penitus omnia nuda patent.
Nunciat angelicus Malachias dona piorum,
Paenas prauorum iudiciique diem.
Ille figurat eum, qui dicitur angelus alti
Consilii, qui fons est & origo boni.
Mathan, Achian, Sadoch, Abian, Aian,
Thobi tres pueros, magnificantq; Ihesum
Esdram, Zorobabel, Ester, Iudith, Machabaeos:
Non sine Susanna quae fuit aequa viro.
Cum supradictis quos carminis ordine puri
Continet hos tenet hos lex vetus illa viros.
Explicit de antiquis patribus. Incipit de nouis. *Sine Z.*
Isti sunt in lege noua baptista Iohannes
Cum patre, cum matre, virgo Maria parens.
Petrus & Andreas, Paulus, Iacobusque Iohannes,
Custos virgineus qui sine labe fuit.
Thomas, Matthaeus, Philippus, Bartholomaeus,
Iacobus & Iudas non malus immo bonus.

Mat-

Matthias, Marcus, Lucas, Simeon, Thimotheus, A. C. MCXCVIII

Barnabas & Titus hi docuere fidem. 525.

Explicit de patribus noui Testamenti.

3. *Singularia* quaedam ex Petri de Riga Aurora *excerpta*, quae a textu inprimis Scripturae S. abludere videntur; eaque historica, notabimus.

Genes. II. perhibet auctor primam linguam Ebraeam fuisse, Adamum, somno immisso, prophetum factum, visionesque suas Scripto tradidisse:

Mox deus adduxit animantia singula terrae:
Praebeat ut cunctis nomina rebus Adam.
Hebraiceque loquens imponit nomina rebus
Omnibus ille. Prior illa loquela fuit.
Post in Adam misit virtus diuina soporem,
Non somnus, sed erat extasis, ille sopor.
In qua perspicuae causas vidisse supernas
Fertur, & euigilans inde propheta fuit.
Iudicium per aquam, per flammam, vidit, & ortum
Christi praedidicit, ecclesiaeque fidem.
Ista prophetiae mysteria nouit ibidem,
Inque suis libris haec reserauit Adam.

Genes. III. Adamum ex terra Damascena creatum perhibet:

Post eiecit Adam deus extra, de paradiso
In terram, cuius puluere factus erat.
Inque Damasceno campo, de quo prius illum

A. C. *Transtulerat, posuit, cultor ut esset ibi.*

MCXCVIII Ibid. statuit Eliam & Enochum in paradisum terrestrem venisse:

Obstruitur paradisus, & ignea spata, tuendo
Pro ligno vitae, ponitur ante fores.
Ac ideo gladius versatilis esse refertur,
Quod tandem vellet hunc removere deus.
Helias & Enoch paradisum dum subiere,
Praebuit ad tempus ille remotus iter.

Gen. IV. Tremorem capitis signum Caino a Deo datum dicit:

Dat Deus ergo Chain signum, cito ne perimatur,
Et motus capitis, & tremor, illud erat.

Ibid. Nomen uxoris Caini revelat:

Ille vagus in terra Noth cum coniuge mansit.
Coniugis illius Calmana nomen erat.

Ibid. Adamum columnas futurorum indices posuisse refert:

Et quasi novit Adam primum dixisse: futurum
Iudicium duplex: scilicet ignis, aquae.
In geminis autem scripsit, posuitque, columnis.
Extitit una laterum. Marmoris illa fuit.
Vt non haec per aquam pereat; non illa per ignem
Si sit deficiens una sit una manens.
Vt nobis Iosephi declararunt scripta, columnam
Marmoream tellus Syrica servat adhuc.

Ibid. Quomodo Musica inventa sit exponit:

Aure Jubal varios ferramenti notat ictus.
Pondera librat in his Quo sonus quosque facit
Hoc inventa modo prius est ars musica, quamvis
Pythagoram dicant hanc docuisse prius

Ibid. Lamechi historiam variis circumstantiis auget: A. C. MCXCVIII

Lamech venator iaculo pollebat, & arcu:
Qui videndo diu lumine pauper erat.
Hic, pro deliciis pecorum, vel pellibus, arcum
Gestabat; Carnis non erat usus adhuc.
Huius erat ductor iuuenis, cuius documento
Vulnerat ille Cain, dum putat esse feram.
Rem Lamech discit. Dolet, & transuerberat arcu
Hinc iuvenem, cuius livida membra facit:
Post Lamech metuens merita, vidensque, qual. esset
Jure Cain poenae supplicioque datus:
Coeperat uxores ipsum ne forte necarent,
Aut male tractarent, extimuisse suas.
Idque verebatur, quod eis odibilis esset,
Ut iam difficilis decrepitusque senex.
Ergo volens super hoc seipsum praemunire per astum
Talia coniugibus insimulare studet.
De peccante Cain punitio septupla fiet;
Per septem decies septupla poena mei est.

Genes. Cap. IV. Adamum luxisse mortem Abelis per centum annos refert:

Jam post Abel, quam centum luxerat annis,
Uxorem rursus ingravidauit Adam.
Jusserat hoc dominus carnem sumturus, & illam
Nolens de reproba sumere carne Cain.

A. C. MCXCVIII

Cap. XIX. Quatuor cum Sodoma periisse urbes narrat:

Post haec praemissa Sodomam forat ignis, & urbes
Quatuor aequales aequa ruina trahit.
Quinque ruunt urbes. Dominusque pluit super illas
Ignem flammivomum, sulphureasque globos.

Cap. XXVIII. Scalae Jacobi XII. assignat gradus:

Illa gradus habuit quasi bissenos: Quia bissex
Exstant discipuli, qui docuere fidem.

Cap. XXXVII. De pulchritudine Josephi pronunciat haec;

In vultus alios vigili minus usa labore
Hinc natura dedit, quicquid habebat opum.
In pueri vultus tantum fuit illa decoris
Prodiga. Post munus paene remansit inops.
Commendant pueri decus: os roseum; gena florens;
Scintillans oculus; mens pia; pura caro.
Os; lumen; dentes: imitatur; reddit adaequant:
Pura; nitens; niveum: lilia; sidus; ebur.

Gen. XXXIX. Illiciti Potipharis erga Josephum amoris mentionem facit:

Sulphereo vitio qui dicitur esse notatus
Phutiphar iste fuit captus amore Joseph.
Nam qui scit, quos non laqueo praedetur amoris
Os, in quo certant lilia mixta rosis.

Ma-

A. C. MCXCVII.

Magnus habebatur antistes regis. Eoque
Phutiphar a vitio non alienus erat.
Nunc etiam tales absorbet, eoque laborant,
Qui mundi regimen & loca summa tenent.

Exod. cap. XXVI. occasione circulorum aureorum quinquaginta numerum librorum canonicorum profert:

Ex auro circli decies sunt quinque parati,
Per quos velorum copula facta fuit.
Circlis auratis decies sunt quinque notati
Libri, quos implent aurea verba dei.
Quot circli, tot sunt libri. Nova lex habet octo.
Lex antiqua tenet cum quater octo decem.
Isti terdeni libri sunt & duodeni
Antiquae legis, si numerando legis.
Qinque Moys; Josue; Judex; Paralipomenon; Job;
Bis bini regum; Ruth; David; & Salomon;
Ezechiel; Daniel; Isaias; Jeremias;
Esdras; Philo; Syrach; Plena vigore Judith;
Hester amoena genis; Thobias; & Machabaei;
Scripta prophetarum sunt duodena simul;
Nempe Neemiae dedit hospitium liber Esdrae;
Et Ruth iudicibus hospita facta subest; an)
Scriptorisque sui Baruch librum Jeremias
Post libri recipit posteriora sui.
Hinc Evangelii scriptores quatuor augent
Librorum numerum continuantque suos.

Post

an) Ruth liber iam superius numeratus fuit, isque si tollatur calculus ad XLI. non XLII. assurgit.

A. C. MCXCVIII

Post Apocalypsis, Paulique volumen, & Actus
In numerum veniunt, canonicusque liber
Postea de libris novi foederis clarius:
Hebraeos libri quadraginta duo ditant.
Octo libris vernat plebs tua Christe Jesu.
Ex evangeliis sunt libri bis duo. Quintus
Est Apocalypsis mystica verba gerens.
Sextus Apostolicos luce liber exserit actus,
Septimus & Pauli scripta profunda nimis.
Ultimus ex scriptis Jacobi, Petrique, Johannis
Et Judae, trahitur conseriturque liber.
Exodi Cap. XXXIII. de Israelitarum angelo tutelari haec habet:
Audierat Moses: Tecum meus angelus ibit;
Hunc petit, ut melius indicet illud ei.
Genti cuique suus custos datur angelus. Hinc est,
Quod gens Judaeae sub Michaele iacet.
Nemo nisi Michael adiutor in omnibus istis
Exstitit. In libris hoc Danielis habes.
3. Reg. IV. De sapientia Salomonis haec addit:
Invenit voces, quibus adiuvare solebat
Aegrorum morbos, subsidiumque dabat.
Obvia spiritibus invenit verba malignis,
Inde fugabat eos non remeare sinens,
Deque karacteribus fuit auctor, quos pretiosis
Insculpsit gemmis, mira potenter agens.
Quos cum radice, quam novit, naribus aegri
Ponens, pellebat daemonis omne genus.
Cap. X. Reginam Austri de ligno crucis aliqua praedixisse perhibet:

Post

Post reditum regina suum quod dicere praesens A. C. MCXCVIII
Noluit, hoc absens per sua scripta docet.
Indiciis certis regi post nobile lignum
In saltus positum nunciat esse domo:
In quo privetur vita pendens homo, cuius
Pro nece ius regni perdet Hebraea tribus.
Hoc metuens Salomon rex, intra viscera terrae
Abscondit lignum, delituitque diu.
Donec promeruit piscina probatica circa
Christe tuum tempus istud habere sibi.
Esse crucem dicunt hoc lignum nobile, cuius
Virtus exstinxit lumen Hebraee tuum.

Nabuchdonosorem cum Cambyse eundem fuisse docet in libri Judith prologo his verbis:

Eustochio Paulaeque favens Hieronymus Actus
Transtulit insignes historiamque Judith.
Qui magis ex sensu sensum, quam verba secutus
Ex verbis, egit scripta labore suo.
Rex Nabugiodonosor Cambises dictus in anno
Regni bis sexto grande peregit opus.

4. Prodeat *Liber Ruth.*

Ad Ruth festinat Petri stylus huius ut actus
Depingat tenui carmine sermo brevis.
In terra Iudae sub quodam iudice plebem
Confundens coepit aegra vigere fames.
Hac urgente fame timet Elymelec. Fugit. Exit 5.
De Bethlem, remanens in regione Moab.
Uxor adhaeret ei Noemi, puerique gemelli,
Hic Maalon, Chelion ille vocatus erat.
Sed vir ibi Noemi viduam moriendo reliquit

Cum

A. C. *Cum pueris. Sposam duxit uterque puer.*
CXCVIII *Dicitur haec Orpha, Ruth dicitur illa. Decemq;*
Post annos sponsis mors viduavit eas.
Effundit lacrymas, profert suspiria, natis
Orba suis mulier, & viduata viro.
Has lacrymas redimit ridentis gratia famae,
Quae terram Iudae narrat habere cibos
Ergo redire parat. Redeuntem gente relicta
Ruth sequitur. Sequitur & simul Orpha comes.
Has Noemi remanere monet: Non est meus, inquit,
Ut vester, populus, participesve dei.
Sed neque de vobis possum sperare nepotes:
Natos quos genui mors tulit una duos.
Audit, & abscedit, & tunc redit Orpha, sed illam
Ruth sequitur, quamvis illa resistat ei.
Hanc licet impediat Noemi, iubeatque reverti
Ad populum, tamen haec instat, & inquit ei:
At quemcunq; locum disponis pergere, pergam.
Qui deus, aut populus, est tuus ille meus.
Quae te suscipiet morientem terra, sepulcrum
Post metam vitae conferet illa mihi.
Ruth sanctam notat ecclesiam de gentibus ortam,
Quae primum coluit idola plena dolis.
Nunc colit & recolit sacra vera, deumque fatetur
Hunc solum, sancti quem coluere patres.
Quae perventuram se sperat, quo caro Christi
Conscendit, postquam pertulit ille crucem.

Ruth

A. C. MCXCVIII

Ruth Noemi sequitur, cum gens conversa priores
Moribus & meritis est imitata patres.
Intrat cum Noemi Ruth terram plebis Hebraeae,
Cum nova coeperunt hordea falce meti.
Haec petit arva Booth, ubi spicas carpit eundo,
Obsequiis gratam se facit esse suis.
Est ibi dispositum propter sua fata, quod illam
Ex Abrahae genitus semine ducat homo;
Et qui dicatur in stirpe propinquior illi,
Sed vir talis eam ducere posse negat.
Mox alii cedit, & se discalceat ille,
Seque suo privat iure, locoque suo.
Iste Booth: dominus vobiscum; primus ad illos
Dixit, qui segetes falce secante metunt.
Laude favente decem maiorum Ruth datur illi:
Namque secundus erat iste propinquus ei.
Hunc attende locum tu qui legis ista. Iohannis
Baptistae formam continet iste locus.
Nam velut iste prior cognatus se negat illam
Ducere, sed post haec iungitur illa Booth.
Sic & praecursor, quem plebs credebat Hebraea
Christum: Non Christus nominor; inquit eis,
Est sponsus, quem vos nescitis, & eius amicus
Stat foris, & gaudens credit, & audit eum.
Hoc verbo se praecursor discalceat: Eius
Corrigiam non sum solvere dignus; ait.
Hocque modo Christus se calceat, huius amictu
Carnis dum regitur, ut sociemur ei.
Ergo Ruth ecclesiam, signatq; Booth crucifixum:
Iungitur illa Booth: Jungitur ista deo.

Ma-

A. C. *Maiorumque decem benedicit sermo duobus,*
MCXCVIII *Ut det eis fructum, qui dare cuncta potest.*
Hic notat illa decem benedictio, quod benedici
Gens salvanda Jesu nomine semper habet.
Nomen cerne Jesu: Jota littera prima vocatur,
Demonstratque Jesum, significatque decem.
Vita per hoc nomen datur omnibus, & benedici
Absque Jesu solo nomine nemo potest.
Illo Booth generavit Obeth de Ruth. Pater iste
Efficitur Jesse. Fit pater iste David.

II. Petri de Riga *speculum ecclesiae* carmine exstat manuscriptum in Bibliotheca Caroli Theyeri n. 288. *ao*)

III. Exstant & *Carmina* Petri de Riga manuscripta in Bibliotheca Bodleiana ex donatione Kenelmi Digbaei n. 104. *ap*)

LXXXIII.

AEGIDIVS.

Delphensis, de quo BARTHIVS p. 755. ad Gvilielmum Britonem. *a*) Ex iis, quae in Petro de Riga dicta fuerunt, constat eum clericum fuisse Parisiensem. Inde Parisiensis dicitur in Codice quodam manuscripto Collegii S. Trinitatis apud Cantabrigiam. *b*) Non confundendus est cum Aegidio Parisiensi Auctore Carolini, quod facit Christophorus

ao) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. II. Vol. I. p. 202. n. 6658. *ap*) v. Catalogos cit. T. I. P. I. p. 82. n. 1705.

LXXXIII. *a*) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 718. *b*) n. 35. v. Catalogos cit. T. I. P. II. p. 96. n. 890. *c*) Pandectar. Brandenburg. p. 45. b.

rus HENDREICH. *c*) Videtur enim innuere nostrum AEGIDIVS Parisiensis in Karolini libro V. qui scriptus tempore Coelestini Papae inter A. MCXCI. & A. MCXCVIII. ubi eum Petro, forte de Riga, iungit his verbis: *d*) A. C. MCXCVIII

Cum sit & hic alius nostrae non indecor urbi.
Oris adornati solo mihi iunctus in usu
Nominis; in reliquis maior meliorq; gerendus.

Quod ad scripta:

I. Petri de Riga *Auroram* correxit, & supplemento auxit. Non totam auroram composuit Aegidius, sed eius solum partem. Hinc minus accurata est inscriptio: *Mag. Aegidii Aurora*; quam habet Catalogus Codicum, quos Gv. Laud. donavit Bibliothecae Bodleiane. *e*)

II. Adiecit Aurorae aliqua Aegidius. In his est *Praefatio* metrica *Novo Testamento praemissa* quam ex vetustiori Codicum Aurorae Helmstadiensium manuscripto exhibeo:

Incipit prologus ad Odonem
Parisiensem episcopum

Utile cum dulci studio miscere satagi,
Quando haec inclusi mystica lege metri.
Ex se res quod ametur habet. Modulatio praestat,

Aaa Ut

d) in Fr. DVSCHESNE Histor. Francor. Scriptor. T. V. p. 323. *e*) E. n. 70. Tr. 1. in MSS. biblioth. Bodlei. n. 993. v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae p. 62.

A. C. MCXCVIII

Ut magis e facili possit in aure bibi.
Nil aeque cupio, quantum ut sit fructus in istis,
Mentem lectoris aedificasse mei.
Res ideo tractare sacras post illa reducor,
Quae quondam ex animo forte fuere levi.
Sicque decebat, nisi tot iam ante negotia lusi,
Ut cuperem vel nunc ad meliora rapi.
Munus ab Aegidio missum tibi suscipe quaeso,
Magne pater, praesul Parisiensis, Odo.
Saepe aliquo volui vobis servisse videri,
Nec satis adverti, quomodo posset agi.
Donec eo libro, qui Bibliotheca vocatur,
Causa ad rem faciens, & satis apta, datur.
Vulnificabat enim defectio magna libellum,
Cui neque quae decuit ianua prima fuit.
Post faciens saltum, de paschali nihil agno
Dixit. In hoc languens, deficiensque, loco.
Forsan materia est nimis ardua visa canenti.
Forsitan & fessus rapuit actor bonus.
Quocirca, a sociis crebro multumque rogatus,
Istum defectum tollere velle Tuli.
Insuper in libris Tobiae, Judith, & Esther,
Et Machabaeorum, mystica multa dedi.
Post toto veteri supplevi in corpore legis,
Ut magis adverti, quicquid abesset ibi.
Quicquid non remis visum est debere quod auri,
Id plerique suis inseruere libris.
Deinde evangelio, quicquid quasi fessus omittit,
Maxima supplendi cura laborque fuit.
Totq; fuere, qui haec perscribere vix ego gessi Spem,

A. C. MCXCVIII

Spem, si tentarem, posse nocere mihi.
Postea collegi per singula, quae caput idem
Textus, & expositor promtus ubique fui.
En ego perscripsi vobisque in minima misi,
Sicut dilecto praecipuoque pater.
Non quia non esset modulus faciendus ad aures
Tanti pontificis ardui ore chely.
Verum materiae pro maiestate putentur
Sicut quae deceant & satis apta dari.
Sunt nonnulla quibus, veniam peto non bene missis
Sed fuit id fieri lege necesse metri.
Esse etiam clemens optatur ad omnia lector
Nam neque inest elegis forma venusta nimis.
Nec cito prosiliant nosci in commune, sed ante
Privati incipiant & sine teste legi.
Imo sub examen veniant prius. Inde favorem
Sub titulo vestro, si meruere, ferant.
Tunc tandem dicant esse haec suppleminu nostra
Ac tu lector ubi sic decet esse nota.
Nam quia sum libri consutor factus ubique
Versiculis nostris praetitulatur aens.

III. *Epilogum* etiam aurorae subiecit Aegidius, quem ad verba manuscripti primi Helmstadiensis exscribo:

Hic exoptat corrector aeternam beatitudinem editori libri, sibi quoque, & lectoribus:

His te Petre tui merito mediante laboris

A. C. *Consociet Christo, connumeretque viris.*
MCXCVIII *Ut cum de luteo saluet de carcere regni.*
Consortem faciat participemque sui.
Qua ne fraudari possis mercede, beate
Vivere te tribuat, & sine labe mori.
Me simul miseriae qui libri abrupta redegi,
Nec comes, immo oliens, hic tibi, Petre fui.
Sed quis sim taceo. Volo namque latere, minusque
Munus, plus oculis cognitus esse dei.
Novit enim dominus ob publica commoda fratrum
Quid super hoc motus qualia nota tuli.
Cumque sit istud opus, quod non nisi coelitus hausit
Mens tua. Te dante velle vacare rei.
Fratribus ac facta pro commoditate legendi
Si qua tua est merces in regione poli
Me quoque munificet propter suppleta libelli
Portio perpetui quantulacumque boni.
Et tu lector habe partem precis huius, utrique
Si nostrum cupias, idque preceris agi.
Dicito: fiat. Ego respondeo sic cupienti:
Te quoque contingat hac prece posse frui.

IV. Excipit epilogum *narratio* quaedam, quae quidem Aegidii nomen non praefert, ei tamen forte non incommode adiudicatur. En eam ex eodem manuscripto:

De numero librorum utriusque testamenti, & modo legendi.

Clau-

A. C. MCXCVIII

Clauditur iſte liber in quadraginta libellis.
Dat triginta duos lex vetus. Octo nova.
Sunt ita diſpoſiti mira brevitate libelli,
Praeſcripti numeri monſtrat ut ordo tibi.
Ore ſtiloque dei digeſtus & editus orbi
Canon Scripturae creditur eſſe ſacrae.
Qui tamen excipit hos: Thobi, Judith, & Machabaeos,
Et Baruch, atque Jeſum, pſeudographumque librum.
Sed licet excepti, tamen hos autenticat uſus
Eccleſiae; fidei regula, ſcripta patrum.
Scito quod iſta dei digito digeſta fuerunt.
Altus hic eſt puteus, grandis abyſſus ineſt.
Omnia non caperes ſi ſecula multa videres,
Et ſtudio vigilans, & ratione vigens.
Spiritus iſta docet doctor, qui conditor idem,
Quique ſcienda dedit, hic quoque ſcire facit.
Scire facit, ſi mente ſtudes, ſi ſedulus inſtas.
Cum prece dans ſtudium, cum ſtudioque precem
Sic ſtuduere patres, ut pagina ſacra pateret.
Sic reſerant ſancti clauſa ſigilla libri.
Simplex multiplicem cortex hic continet eſcam.
Littera ceu cortex. Senſus ut eſca triplex
Hiſtoricum, typicum, moralem diſcute ſenſum.
Si cupis hoc typico te ſatiare cibo.
Cum legis hiſtoriae textum, bibitur quaſi dulcor
Lacteus, aut potius ſimplicis hauſtus aquae.
Nec multum iuvat hic. Cumquis tamen appetit, eius

A. C. *Spiritus exemplis ut recreetur agit.*
MCXCVIII *In typico sensu vini sentitur acumen.*
Potus inebriat hic, exhilaratque magis.
Qui bibit hoc vinum scripturae, saltibus altis
Venatur, reperit, consequiturque Jesum.
Moralem vera cum dat tibi lectio sensum,
Tunc quasi mellitum sugis in ore favum.
Hae sunt delitiae, quibus intus pascitur, & fit
Dives mens hominis moribus inde bonis.
Horum tu quodcunque feras ut praemia iustis
Vel quae sunt, discis, flagra ferenda malis.
Proximus inde deo propter condimen honoris,
Inde timoratus & bene cautus eris.

V. Adnectitur & Aurorae eiusdem Aegidii tractatus de *Poena Infernali* metricus, quem in Matthaeo Laudunensi exhibebo.

VI. *Mysterium de Agno Paschali per Mag. Aegidium*, velut singulare scriptum adducitur inter codices manuscriptos, quos Gv. Laudus donavit bibliothecae Bodleianae, *f*) quod tamen non nisi excerptum quoddam ex Aurora esse arbitror.

LXXXIV.

MATTHAEVS.

Laudunensis. Nomen eius occurrit in tractatu quodam poetico, in quo de aeternitate poenarum infernalium inter hunc Matthaeum & Aegidium disceptatur. Legi-

f) E. n. 70. Tr. 2. in MSS. bibliothecae Bodlei. n. 993. v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae p. 62.

gitur ille in MSto quodam Helmstadiensi Codice, qui Auroram Petri Rigae exhibet, eoque vetustiori, ex quo illum huc transscribemus: A. C. MCXCVIII

Tractatus de eo, quod poena apud inferos non sit aeterna. Et rursum e contrario quod Ipsa sit aeterna. Bene enim potest utrumque sustineri.

Et hoc docetur his versibus Magistri Aegidii:

Saepius in sacris poenae fit mentio scriptis,
Quae punit reprobos tartareosve reos.
Quare post finem libri bene debuit huius
Mentio supplicii quantulacunque sequi.
Hic sibi doctores quasi dissentire videntur,
Forsitan & quaedam dogmata parva serunt.
Quod sit, vel non sit, ea poena perennis, eorum est
Mutua lis, & in hoc quia tueantur habent.
Inde vir illustris urbis Matthaeus alumnus
Laudani, breve qvid tradere dixit in his.

Versus Magistri Matthaei Laudunensis.

Manibus inferni non est data poena perennis,
Namque duplex in eis est data poena reis.
Credo quod in coelis largitur gloria iugis,
Cum sit ab aeternis motio nulla iugis.
Manibus infernis sic est data poena perennis
Nam lapsis in eis fit fuga nulla reis.

Versus Magistri Aegidii.

A. C. MCXCVIII

Iste quasi tetigit, quod posset utrumque tueri,
Srutari placuit utraque dicta mihi.
Sique sua est, in quo brevior, sententia: visum est
Illud ut exsequeres uberiore stylo,
Manibus esse volunt poenam pleriq; perennem,
Oppositi plures inficiantur idem.
Est opus attendi, quid & hi sectantur, & illi,
Ad quod ut attendas hoc breve dogma dedi.
Distinguendo solent diverse sumere poenam
Unde fit ex variis utraque secta modis.

Quod poena inferni est aeterna.

Est instrumentum, quod punit, poena: Vocari
Nomine sic poenae furca latronis habet.
Poena potest etiam dolor in patiente vocari,
Sive ex illatis anxietudo malis.
Hoc utroque modo poena est inferna perennis,
Perpetuusque rogus, perpetuaeque nives.
Sic etiam nunquam patientum passio cessat
Semper qui patitur hic alibive dolet.

Quod poena inferna non est aeterna.

Alterius sectae restat documenta videre.
Augustinus ait: Est quasi poena duplex,
Et quasi de nivibus est transitus ad gravis aestum
Ignis, & ad gelidas rursus ab igne nubes.
Hic iam non est ipsa anxietas, neque poenam
Ardores dicit, frigora sive nivis.
Haec duo poena duplex. Est quaedam poena nivalis
Algor. Et igneus est altera poena calor.

Haec

A. C. MCXCVIII

Haec vero sibi sunt contraria, nec retinendo
Hoc proprii quod habent, insimul esse queunt.
Haec simul esse nequit: subiecto in simplice sicut
Spiritus est, duplex dissona poena sibi.
Nam patiens istum dum sustinet, altera cessat
Interea. Quare neutra perennis erit.
Altera sentitur, sed neutra simul, patienti.
Sicque nec in sensu perpetuatur ei.
Judicium simile est. Ex omnibus ergo perennis
Dici nulla potest, quae variamen habet.
Posset enim dici revera poena perennis:
Si calor aut algor semper inesset eis.
Sed nunc sentitur calor, & nunc algor, & uno
Instanti pariter neuter inesse potest.
Immo magis physice si disquiratur, oportet
Altera ubi perstat, altera poena vacet.
Ignis enim non est calor in nive, sed nivis algor.
Sic neque sentitur algor in igne nivis.
Imo magis, cum, qui punitur, transit ad ignem,
Ipsum iam punit ignis in igne calor.

Solatio, ubi ostenditur, quid melius tenendum sit.

Non cadit a vero, qui sic intendit, & idem
Subtili graditur artificique modo.
Explicui, quid id est, sed abominor hoc male dictum:
Poena quod infernis nulla perennis inest.
Nam quasi dicitur hoc, tanquam si dicere restet,
Quod neque puniri debeat ullus ibi.
Aut quod eo lapsis sit abinde redemtio, circa

A. C. *Scripturae volitum, sanctaque dicta patrum.*
MCXCVIII *Nulla poena perennis inest infernis.*
Simplex quis sermone capi posset bene in illo,
Est tamen in sensu vera loquela suo.

Determinatio.

Nam si sumatur subiecti ex parte perennis,
Tunc sensum falsum falsa loquela facit.
Infernis vero post verbum iuge perennis
Sensus opertior hic, sed bene verus erit.

Opinio prior & melior & facilior, qua dicitur, quod poena inferna, sive quae infernis infertur, est aeterna.

Verior illa prior retinetur opinio, vera
Cum sit, & haec haeresin velle fovere sapit.
Hanc ideo reprobo, nolim in commune fateri,
Unde sit infirmis forte ruina mali.
Dicere tutius est, quod quisq; fatetur, & absque
Omnibus involucris, & sine nube, patet.
Dicere quod iugis est: in coelo gloria iustis
Ex aequo est iustis, poena futura malis.
Nam quanto est maior, qui offenditur, hoc quoque maior
Debet poena geri, qua satagatur ei.
Verum infinite est magnus deus. Ergo suis est
Poena infinite magna ferenda reis.
Aeternus deus est. Aeternaque poena ferenda est
His, quibus offensus per male facta deus
Hae ubi iam dixi sit sufficientia dicti:
Nam bene cuncta reor exposuisse tibi.
Aegidii nescit Treniensis musa, docendis

Se

Se quibus implicuit, ut libet esse brevis. A. C.
Nam ubi deducat in apertum cuncta tenorem, MCXCVIII
Sicut mens dictat, desipuisse putat.
Cumque aliquid lego, rectus ibi mox quaeritur ordo,
Omniaque ut pateant, inque tenore bono.
Si secus invenio, supplendi caetera voto
Saepius haud possum continuisse manum.
Haec mihi causa fuit, ut Rigae inventio Petri
Cresceret adiunctis bibliotheca metris
Nam bene non poterat plena integritate doceri,
Si non sciretur quicquid abesset ibi.
Hoc autem adiuncto iam detruncatio nulla
Librum deturpat, plenaque summa patet.
Hoc quoque fecit, ut hos simili de themate scriptos
Adiicerem versus post tua dicta meos.
Sed praeiudicium nolim pro versibus istis
Versibus ut fiat docte Matthaee tuis.
Tu brevis es, prolixus ego. Subtiliter ipse
Incedis; Petitur semita lata mihi.
More meo dixi. Si plenius aut magis apte,
Non ideo tua sit musa molesta meae.
Cesset in hoc livor. Sit mutua gratia nobis,
Inque vicem nostrum dicat uterque vale.

Explicit de poenis infernalibus.

LXXXV.

ANONYMVS.

Canonicus Altidisiorensis.

Exstat in Codice quodam manuscripto Helm-

A. C. MCXCVIII Helmstadiensi Aurorae Petri de Riga, carmen hac inscriptione: *De laude libri & utilitate legendi hunc librum.* In MSto vero Gvelpherbytano eiusdem Aurorae hunc gerit titulum: *Versus cuiusdam Canonici de sancto Mariano Altidisiorensis monasterii ordinis.* Dabimus illos ad ductum utriusque codicis:

Stringere pauca libet bona carminis huius & ipsum
Laude vel exili magnificare libet.
Hic ea triticea est panisque allata farina
Hebraeo populo de Pharaonis humo.
Hic illud missum de coelo manna saporum.
Omnem gustanti qui sapit ore, cibum.
Omne quia sapiens epulum, quod continet omnem
Vivendi formam, consiliique modum,
Ut brevius curram per singula: Praeminet auro
In pretio; Soli luce; Sapore favo,
Quod facit humana generi, quod sol facit orbi;
Sol terrae lucet. Luce cor iste replet.
Fons est hortorum, puteus vel abyssus aquarum,
Quarum potus alit pectora corda rigat.
Pascua coelestis; cellaria regia; coelum
Tot signis fulgens, quot sacramenta tegens.
Poma noua, & vetera, quae sponso sponsa reservat.
Poma sub inculto a) *cortice grata nimis.*
Hic calamus scribae subito scribentis. Hic arcus,
Qui

 a) MS. Helmst. *incluso*

A. C. MCXCVIII

Qui curativo vulnere corda ferit.
Hic rota, sive rotae, quarum ut mare visio mira,
In medioque rotae fertur inesse rota,
Quatuor his facies, species est una. Levantur,
Stant vel eunt. Prout has spiritus intro regit.
Hic liber in dextra regnantis scriptus, & intus,
Et foris. Intus habens mystica, plana foris.
Quem comedens quasi mel fore scribit Ezechiel, in quo
Lamenta, & carmen, vae quoque, scripta refert.
Hic Mosi facies, quae velo tecta. Videri
Non valet. At Christi luce retecta patet.
Per Mosen typico, per Christum sangvine vero
Hic liber aspersus remque typumque gerit.
Lex nova: res, Antiqua: typus. Diffusior illa.
Haec brevior. Retegit ista, quod illa tegit.
Dumque rei testis typus exstat, abyssus abyssum
Invocat. Utraque lex nomen abyssus habet.
Sic brevitate libri gemmae clauduntur abyssi.
Utraque magna nimis, nullus utramque capit.
Jugiter hic legem meditari inquirere, nosse:
Quid nisi coelesti luce ciboque frui.
Nil homini melius, quam, si divina legendo,
Figat ibi vitam, quo sibi vita venit.
Vita fidesque, quibus ad vitae dona venitur,
Non nisi divinis scitur inesse libris.
Libros ergo lege, quibus insunt pascua vitae,
Congestos pariter, quos capit iste liber.
Felix qui sitit haec, & eodem fonte saporem

At-

A. C. *Attrahit, ut vitam condiat inde suam.*
MCXCVIII *Nam nisi sic sapiat, sapientem non puto quando*
Nil sibi quod didicit codice corde sapit.
Qui studet his, vel propter opes, vel propter honores,
Non sapit. It prorsus a sapiente procul.
Spretor opum sapiens, opus eius cultus honesti,
Pax animi, fructus, gloria finis erit.
Non nisi propter se vult se sapientia queri
Qui colit hanc audi, quae metit inde bona.
Purior affectus, sensus sit clarior, & mens
Liberior mundo, carneque pressa minus.
Lectio iugis alit virtutes, lucida reddit
Intima, declinat noxia, vana fugat.

LXXXVI.

AEGIDIVS.

Parisiensis. Diversus ab interpolatore Aurorae Petri de Riga. Scripsit Poema, cui tit. *Carolinus* teste Joan. PICARDO: qui & versus inde aliquot producit in Not. ad Bernhardi Epist. p. 2252. & 2259. Phil. LABBE p. 54. Nov. Biblioth. promittit, hoc Poema, in V. libros divisum, se editurum ex MSc. Fragmenta de Ludov. VIII. Reg. Gall. & de Parisiensibus literatis ex Carolino Aegidii Parisiensis scripto ad instructionem eiusdem Ludovici, inseruit Hist. Franc. Tom. V. du Chesne. *a*)

LXXXVII.

XXCVI. *a*) v. Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 45. b.

LXXXVII.

A. C. MCC.

NIGELLVS.

WIREKER cognomine. VIGELLUS minus recte dicitur in editione ſpeculi ſtultorum ſeculi XV, in fol. & Gvelpherbytana A. 1662. WIRECHEZ dicitur in codice quodam manuſcripto; a) WETEKRE in alio: b) utrumque, ut puto, falſo. Monachus fuit Cantuarienſis tempore Richardi I. Regis Angliae mortui A. MCC. c)

Scripſit I. *Brunellum*, ſive *ſpeculum ſtultorum*. Quamvis IOANNEM Sarisberienſem libelli auctorem faciat Thomas SMITHUS. d) Tituli & libri ſui rationem explicat Auctor in Prologo, cui diſtichon hoc immediate ſubdit:

Burnelli ſpeculam merito liber iſte vocatur
Cuius ſub ſpecie ſtultorum vita notatur. e)

Carmen eſt elegiacum, initio: *Auribus immenſis quondam donatus.* Inſcribitur diverſa ratione liber. Videlicet: *Burnellius aſinus, ſive ſpeculum ſtultorum, de aſino qui volebat caudam auferri & novam creari:* in Catalogo codicum manuſcriptorum Digbaeano-

XXCVII. a) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae Tit. I. P. I. p. 78. 1628. b) v. Thomae SMITHI Catalogum Bibliothecae Cottonianae p. 2. Julius A. VII. 5. c) v. Catalogos cit. l. c. & SMITHVM l. c. d) l. c. p. 118. E. XII. 8. e) v. Catalogos cit. l. c. p. 138. n. 2587.

A. C. MCC. norum; f) *Speculum stultorum vel Burnellus:* in codice manuscripto Bodleiano. g) Minus recte titulos prae se fert sequentes: *Will. Nigelli alias Burnelli speculum stultorum:* in Catalogo bibliothecae Bodleianae; h) Vel: *Burnellii speculum stultorum per Will. Nigellum Wireker:* in eodem catalogo; i) Vel: *Will. Burnelli seu Nigelli stultorum speculum:* ibidem; k) Vel: *Gvil. Nigelli liber Brunellus dictus:* in Gvilielmi PERRY Catalogo librorum manuscriptorum bibliothecae Norfolcianae in Collegio Greshamensi apud Londinium; l) Vel: *Brunelli Poema:* in catalogo librorum manuscriptorum Francisci Bernardi m) Rectius inscribitur: *Nigelli liber ad Wilhelmum, qui dicitur Speculum Burnelli, seu speculum stultorum Carmine Latino:* in Bibliotheca Bodleiana. n) Missi enim sunt hi versus ad Gulielmum Episcopum Eliensem, R. Richardi primi Cancellarium. o) Prodiit incerto anno & loco Brunellus, seculo tamen

XV. hoc initio: *Incipit epistola veteris Vigelli ad Gvilhelmum amicum suum secretum,* con-

f) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. I. p. 78. I. 1628. g) v. Catalogos l. c. p. 113. n. 2159. h) l. c. p. 133. n. 2535. i) l. c. p. 138. n. 2587. k) l. c. p. 155. n. 3041. l) l. c. Tit. II. P. I. p. 74. n. 2922. n) l. c. p. 90. n. 3601. 32. h) l. c. T. I. P. I p. 179. n. 3852. o) v. Thomae SMITHI Catalogum Bibliothecae Cottonianae p. 2. Julius A. VII. 5.

A. C. MCC.

Secretum, continens integumentum speculi stultorum ad eundem directi. in f Constat foliis 72. Ad hanc editionem expressa est sequens: *Brunellus Vigellii, & vetula Ovidii. Seu opuscula duo auctorum incertorum: prius quidem Vigelli, qui fertur, speculum stultorum; posterius vero libri tres de vetula, Ovidii, falso sic dicti: Ambo ante duo prope secula iunctim publico charactere Coloniae excusa, nunc vero denuo ex Illustri quadam Saxoniae Inferioris bibliotheca deprompta, atque e vetusto Exemplari in hanc minusculam compagem bona fide confirmata.* 1662. Wolferbyti typis Sterniis. In oct. plag. 15½ Bibliotheca, ex qua exemplar habuit editor, est Augustea Gvelpherbytana. Fallitur vero quod ea iunctim prodiisse scripta putat, cuius contrarium characteris diversitas evincit, quamvis in uno eodemque volumine compacta sese excipiant.

Exstat & Brunelli exemplar, excusum seculo XV, sine mentione loci, & anni, titulo: *Brunellus in speculo stultorum.* in oct. plag. 8. Forte haec est editio Coloniensis Anni 1499. cuius meminit Gv. CAVEVS *p)* Evulgata est Francofurti A. 1602. in oct. Praxis iocandi, cui *q)* inserta: *De asino asininos mores atque ingenium contra naturam exuere conante narratio.* Est ea ipse Brunellus. In

Bbb utra-

p) de Scriptor. Eccles. p. m. 603. *q)* p. 352. ss.

A. C. MCC. utraque poſteriorum editionum auctor recte Nigellus nominatur, quem priores binae Vigellum appellaverant. Fragmentum ex ſpeculo Brunelli manuſcripto inſeruit Ant. a WOOD hiſtoriae & antiquitatibus Univerſitatis Oxonienſis ed. Oxon. 1674. r) Aliud fragmentum exſtat in Thomae SMITHI Catalogo librorum manuſcriptorum bibliothecae Cottonianae Oxonii 1696 s) Exſtat ſpeculum ſtultorum manuſcriptum in bibliotheca Academiae Juliae correctius longe edito exemplari Gvelpherbytano, quod ad manus nunc eſt. Dabo ſolum prologum ſpeciminis loco:

Suſcipe pauca tibi veteris, Gvilelme, Nigelli
Scripta: minus ſapido nuper arata ſtylo.
Hoc modicum novitatis opus tibi mitto legendum
Maxima pars animae, dimidiumque, meae.
Ipſa ſuperficies quamvis videatur inepta,
Materiaeque rudis, verba diſerta minus.
Multa tamen poterit lector ſtudioſus in illis
Senſibus & ſtudiis carpere digna ſuis.
Non quod verba ſonant, ſed quae contraria verbis
Inſita ſenſus habet ſunt retinenda magis.
Quis vetet ex nugis vario paradigmate ſumto
Seria quandoque plurima poſſe legi.
Saepius hiſtoriae brevitas myſteria magna
Clau-

r) L. I. p. 55. s) p. 2. Julius A. VII. 5.

Claudit, & in vili res pretiosa latet. A. C.
Quicquid ad exemplum morum scriptura propinat MCC.
Doctrinae causa debet habere locum.
Saepius admiror, dum tempora lapsa recordor:
Quam fuerint nobis, quaeque notanda tibi.
Nil cum praeterito praesens mihi tempus habere
Cernitur, in caudam vertitur omne caput.
Fit de nocte dies; tenebrae de luce serena;
De stulto sapiens; de sapiente nihil.
Fit Cato mentis hebes; linguam facundus Ulysses
Perdidit, & stabiles non habet aura vices.
Plusque Catone sapit, magis est facundus Ulysses:
Qui modo mutus erat mente manuq; carens.
Quique fuit sapiens duro sub tempore belli:
Hunc quasi delirum tempora pacis habent.
Et qui nil sapuit, nisi stultum, tempore duro,
Postquam pax rediit incipit esse Cato.
Quodque magis miror, furantur Nestoris annos,
Quos nondum partus edidit ipse suus.
Dum fortuna parit, dum partus prodigiosos,
Redditur ex partu prodigiosa suo.
Prodiga facta magis, quam provida, prodigiosam
Constitit ante suam se peperisse diem.
Nam puer impubes Cicerone disertior ipso
Fingitur & magno scire Catone magis.

A. C. *Omnia lunari subiecta globo reserare*
MCC. *Novit, & interdum mystica multa videt.*
Qualemcunque virum cupies quantumque disertum
Fingere mente, manu pingere, talis erit.
Talis apud tales, talis sub tempore tali,
Subque suo tali iudice talis erit.
Sicque dealbatus paries depingitur extra
Interius plenus sordibus atque luto.
Sic pictura lutum vestit; sic gemma venustat
Stercora; sic aurum putrida ligna tegit.
Qui nihil est per se, nec habet, quo tendat in altum,
Expedit, alterius vt relevetur ope.
Est tamen absurdum, cum quilibet, ex alieno
Intumet, alterius quam tumuisse decet.
Quamvis de propria cum quis virtute superbit
Sit vitium, levius hoc tamen esse puto.
Consvetudo tamen solet attenuare pudorem,
Reddit & audacem, quem mora longa iuvat.
Regna licet teneat, sceptrumque leonis, asellus,
Juraque det populis, semper assellus erit.
Asperior tamen est, in sede leonis asellus
Si positus fuerit, quam foret ipse leo.
Pelle leonina tectum detexit asellum
Fastus & excedent gloria vana modum.
Si moderata foret saltem sub imagine falsa
Res simulata diu posset habere locum.
Sed nimis impatiens gravis in novitate vetustas
Praecipites saltus in sua damna dedit,
Dum miser ipse sibi factus fuit, ex alieno

For-

Fortunam didicit se didicisse suam, A. C.
Perdidit invitus male se simulante leonem MCC.
Quod bene sive male credidit esse bonum.
Si qua minus prudens male perdidit, ex alieno
Perdidit, ex proprio nil periisse liquet.
Quae fuit ante sibi nulla mediante figura
Permanet: ex proprio perdidit ergo nihil.
Qui leo non potuit fieri si fiat asellus
Sufficit. Alterius sarcina pondus habet
Quodque magis fertur magis est onerosa fru-
enti
Respectu vario pondera pondus habent.
Sanius ergo foret alienum non rapuisse
Quam cum dedecore non retinere suum.

II. *Monita* ad amicum Lib. I. initio: *Postquam tristis hyems zephyro. t)*

III. Adversus *barbariem* Lib. I. initio: *Si mihi credideris linguam cohi;* indicantibus BALEO & PITSEO, *u)* qui tamen falluntur: tribuendum enim hoc scriptum JOANNI Sarisberiensi esse, ipsi testantur BALEVS, *w)* & PITSEVS. *x)*

IV. Versus Nigelli ad Honorium Priorem Cantuariensem videlicet 1. De ligno dulci, de Monachis, epistola paraenetica, de S. Catharina, de virtutibus monachi, epitaphium Emmae, cum aliis. 2. Miracula S. Mariae genitricis, virginis Mariae lib. 3. ubi de S.

t) Jo. BALEVS Scriptor Britann. Cent. 3. n. 50. & Jo. PITSEVS de illustr. Angl. scriptor ib. n. 286. *u)* ll. cc. *w)* Cent 3. n. 1. *x)* n. 253.

A. C. MCC. S. Dunstano, de Juliano Apostata interfecto, de S. Ildefonso, & aliis agitur: exstant manuscripti in Bibliotheca Cottoniana Vespasianus D. XIX. I. y)

V. Versus Nigelli Wireker, Monachi Cantuariensis, continentes praecepta moralia: exstant in eadem Bibliotheca Cleopatra B. III. 5. z)

LXXXVIII.

PETRVS.

Blesensis Archidiaconus Bathononensis, a) & apud Cantuariensem Archiepiscopum Cancellarius. b) Claruit sub Friderico Imperatore primo A. MCLX. c) Friderici Barbarossae obitum deplorat Epist. 172. A. MCXC. d) Obiit circa A. MCC. e)

Scripsit I. Tractatum de *Eucharistia* metrice. f) Exstat inter eius opera cum notis Petri Gussanvillensis &c. g) Carmen de sacra Eucharistia hexametrum, quod secundum editoris coniecturas Petro Blesensi tribuitur, Petro Anselmo adscribit Caspar BARTHIVS. h)

II.

y) v. Thomae SMITHI Catalogum p. 115. z) v. SMITHI Catal. p. 137.

LXXXVIII. a) Jo. TRITHEMIVS de S. E. p. 395. b) v. Aub. MIRAEVS in Auctar. d. S. E. n. 371. c) v. TRITHEMIVS l. c. d) v. Jo. Alb. FABRICIVS not. ad Trithemii l. c. e) v. MIRAEVS l. c. f) v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 589. g) v. Jo. Alb. FABRICII Bibliotheca Lat. ed. Hamb. 1712. p. 721. h) Animadvers. ad Papin. Statii IV. Thebaid. p. 1153.

II. Carmen Petri Blesensis & aliorum de *vino*, *cerevisia*, &c. exstat manuscriptum in bibliotheca Joannis Mori n. 131. 3. i. A. C. MCC.

LXXXIX.

GVILHELMVS.

Peregrinus dictus, cum enim accepisset, expeditionem in Saracenos per Regem Richardum parari, accinxit se ad iter illud, non tantum ut miles, sed etiam Peregrinus. Claruit A. MCC. *a*) Poeta per eam aetatem excellens iudice Jo BALEO. *b*)

Scripsit I. *Odoeporicon Richardi* regis Lib. I. Vidit enim ea, quae in mari Hispanico fiebant, vidit quae in Syria & Palaestina commissa fuerunt in Sultanum Babyloniae Regem ac perfidos Saracenos. Omnia haec scripsit & vivis depinxit coloribus, ita ut quasi prae oculis totum poneret negotium: idemque argumentum cum Ricardo Canonico non infeliciter Heroico pertractavit carmine: opuspue iam absolutum Huberto Cantuariorum archiepiscopo & Stephano Turnehamo capitaneo rerum bellicarum dedicavit. *c*)

II. Alia plura *versu*. *d*)

 XC.

i) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. II. P. I. p. 364. n. 9317.

LXXXIX. *a*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. III. n. 45. *b*) l. c. *c*) v. BALEVS l. c. *d*) v. Jo. PITSEVS de illustr. Angl. Scriptor ed. Paris. 1616. p. 266.

A. C.
MCC.

XC.

SIMON.

FRAXINVS, quem Joannes LELANDVS ASHE fuisse patria lingua dictum fatetur. Herefordiae inter Canonicos sedis Pontificiae, quos vocant Praebendales, non infimum tenuit locum. Claruit A. MCC. *a)*

Scripsit I. *Pro Giraldo* adversus Adamum Cisterciensis ordinis monachum & Abbatem Dorensem Apologiam rythmicam. Lib. 1. Initio *Magistrorum omnium flos archilevita* II. Super *innocentia eiusdem.* Lib. 1. Initio: *Nescio quis monachus furtivo.* III. *Ad Magistrum Giraldum* Lib. 1. Initio: *Fons sine fine fluens, flos.* IV. *Carmina* Lib. 1. V. Alia plura *versu. b)*

XCI.

JOANNES.

Hanwillensis, *a)* vel Hantwillensis. *b)* Cognomento Architrenius. Ad Albanifanum monachus. Claruit A. MCC. *c)*

Miraculum eloquentiae dicitur LELANDO apud BALEVM. *d)* Poeta egregius, ingeniosus & elegans est BALEO *e)* De diversis rebus diversa composuit poemata, stylum affabre sub-

XC. *a)* v. Jo BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 39. *b)* v. BALEVS l. c.

XCI. *a)* v. Jo. BALEVS Scriptor Britann. Cent. III. n. 49. *b)* v. Codd. MSS. Biblioth. Bodleianae n. 1665. in Catalogis MSS. Angliae & Hiberniae p. 80. *c)* v. BALEVS l. c. *d)* l. c. *e)* l. c.

subiectis materiis applicans & artificiose concinnans, in gravibus gravitatem Virgilii, in mediocribus profluentem Ovidii Nasonis venam, in redarguendo satyricos Horatii sales pertinaciter sectatus est, imo feliciter tantum non consecutus. Apud illum invenias laudes Briti regis explicatas, Britannorum virtutes depictas, encomia Britanniae fusa, res antiquissimas e tenebris erutas, in luce positas, posteris enucleate traditas. Omnia latinissime, &, ut illa ferebant tempora, elegantissime: iudice Joanne PITSEO. *f*) A. MCC.

Scripsit I. *Architrenium*, ab insigni lamentatione dictum, quem Gualtero Constantio Britanno archiepiscopo Rothomagensi dedicavit. Libris IX. Initio: *Velificatur Athos, dubio mare*. *g*) Reperitur MS. Cantabrigiae in Collegio S. Benedicti. *h*) Exstat & Architrenii liber cum tabula de diversis argumentis, carmine manuscriptus inter codices, quos Kenelmus Digbaeus bibliothecae Bodleiane donavit n. 64. *i*) clm 237 fol. 190

II. De *rebus occultis* Lib. 1. Initio: *Rebus in obscuris dubitantes*.

III. *Epigrammata* Lib. I. IV. Epistolas & carmina Lib. 2, *k*)

Bbb 5 V.

f] de illustr. Angl. scriptor. ed. Paris. 1619. p. 267. *g*) v. BALEVS l. c. *h*] v. PITSEVS l. c. *i*) inter Codices bibliothecae Bodleianae n. 1665. v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae p. 80. *k*) v. BALEVS l. c.

A. C. MCC. V. Tractatus metricus cum expositione de Epistolarum compositione & aliis annexis per Jo. Antwillensem, exstat in Codicibus Digbaeanis n. 64. *l*)

XCII.

ADAMVS.

Dorensis coenobii prope Herefordiam, Cisterciensis ordinis, monachus, & Abbas. Claruit A. MCC. Scripsit versu *Contra speculum Giraldi* Lib. I. v. Jo. BALEVS *Scriptor. Britann. Cent. III. n. XL.*

XCIII.

RICARDVS.

Canonicus ad Trinitatis fanum Londini regularis. Claruit A. MCC. Exercitatione longa talis tandem evasit orator & poeta, quales ea aetas rarissimos nutriebat. Edidit *Epigrammata* Lib. I. v. Jo. BALEVS *Scriptor. Britann. Cent. III. n. XLIV.*

XCIV.

THOMAS.

Monachus Elyensis. Scripsit ante finem seculi XII. *a*) Exstant *Miracula S. Ethelredae* auctore Thoma, cui inserti sunt versus nonnulli, inprimis Cap. XIII. & XIV. *b*)

XCV.

---

l) inter Codd. Bodlei. n. c. v. l. c.

XCIV. v. Dan. PAPEBROCHIVS in commentario praevio de S. Ethelreda in Actis Sanctor. Junii T. IV. p. 489. D. *b*) v. Acta Sanctorum l. c. p. 572. B. ss.

XCV.

LEO.

A. C Sec. XII.

Vixit ſeculo XII. Rythmica carmina ad ſummam perfectionem adduxit, unde nomen Leoninorum verſuum acceperunt. v. Daniel PAPEBROCHIVS *Commentar. de SS. Gratiniano & Felino n. I. in Actis Sanctorum Junii per Godef. Henſchenium &c. Tom. I. d. 1. Junii p. 23. B.*

XCVI.

ANONYMVS.

Qui vixit ſeculo XII. Scripſit De *bello ab Henrico IV. Imp. contra Saxones* ſuſcepto; verſu hexametro.

XCVII.

DONNIZO.

Presbyter. Scripſit *Vitam Mathildis* Principis Italiae, quae exſtat in God. Gvil. LEIBNITII Scriptor. rer. Brunſv. *T. I. p. 629.*

XCVIII.

FVLCO.

Eius exſtat *Hiſtoria geſtorum viae noſtri temporis Hieroſolymitanae* carmine hexametro non ineleganti ſed rythmico, libris tribus, qui leguntur in Franc. DVCHESNE hiſtoriae Francorum Scriptor. Tom. IV. ed. Paris. 1641. p. 890.

XCIX.

GILO.

Pariſienſis, qui Fulconis libros ſupplemen-

A. C. MCCII.

mento IV. librorum auxit, quod exstat in Franc. DVCHESNE historiae Francor. Scriptor. T. IV. p. 898.

SECVLVM DECIMVM TERTIVM.

I.

WALTERVS.

Dictus de CASTELLIONE. *a)* Nonnullis PHILIPPUS GVALTERUS vocatus. *b)* Insulis oriundus. Unde est eius illud monasticum: *Insula me genuit, rapuit Castellio nomen.* *c* Fuit Episcopus Magalonensis, siquidem Walteri illi, quos HENRICUS Gandavensis Cap. 19. &. 20. recenset, iidem fuerint, ut putat Valerius ANDREAS. *d)* Claruit circa A. MCCLV. *e)* Opus de gestis Alexandri nuncupavit Gulielmo I. Rhemensi Archiepiscopo, qui electus est A. MCLXXV, obiitque A. MCCII. Chr. DAUMIUS in Epistol 89. ad Reinesium dicit. Codicem suum Gvalterianum scriptum fuisse Anno MCCVIII. Aequalis fuit Joannis Sarisburiensis, ut eius ad illum epistola testatur. *f)*

Scripsit *Gesta Alexandri Magni* *g)* versu heroico, *b)* libris decem, qui prodierunt Ar-

I. *a)* v. HENRICVS Gandavensis de Script. Eccles. Cap. 20. *b)* v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 597. *c)* v. HENRICVS l. c. *d)* in Bibliotheca Belgica. v. Aub. MIRAEVS Schol. ad Henrici l. c. *e)* v. ANDREAS l. c. *f)* v. CAVE l. c. *g)* v. HENRICVS l. c. *b)* v. MIRAEVS l. c.

Argentorati 1513. Ingolstadii 1554. 1554. Lugduni 1558. 4. *i*) Elegans in hoc opere esse metrum, eumque librum in scholis Grammaticorum tantae olim fuisse dignitatis, ut prae ipso veterum poetarum lectio negligeretur, testatur HENRICUS Gandavensis. *k*) Non infelicem versum habet MIRAEUS. *l*) A. C. MCCII.

II. MCCIV.

ROGERUS HOVEDEN.

In Eboracensi provincia ex Hovedenorum familia natus. *a*) Inter domesticos Henrici II. Anglorum regis fuit teste Gvaltero Coventriensi in Annalibus apud BALEUM. *b*) Historiam Anglorum post Bedam continuatam finit A. MCCIV.

Scripsit *Poematum & Nugarum iuvenilium* librum unum. *c*)

III. MCCVI.

MATTHAEVS.

Oppido Vindocinensi oriundus, *a*) Tobiam suum Bartholomaeo Archiepiscopo ab A. MCLXXV. ap. A. MCCVI. Turonensi inscripsit. Alii illum A. MCCIII. obiisse, alii A. MCCXV. floruisse volunt; nonnulli ab-

ba-

i) v. MIRAEVS & CAVE ll. cc. *k*) l. c. *l*) l. c.

II. *a*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 55. *b*) l. c. *c*) v. Jo. PITSEVS de illustr. Angl. scriptor. n. 290. ed. Paris. 1619. 273.

III. *a*) v. HENRICVS Gandavensis de Scriptor. Ecclesiast. Cap. 28.

A. C. MCCVI. batem S. Dionysii Parisiensem A. MCCLX. electum A. MCCLXXXVI. d. XXV. Sept. defunctum esse contendunt. *b*)

Historiam *Tobiae* elegiis comprehendit, quam edidit Joannes HERINGIUS Bremae 1642. 0. Specimen ex Tobia Matthaei evulgavit Casp. BARTHIUS in Adversariis. *c*)

Primas aliquas poematis lineas cum codice MSto Gvelpherbytano contuli, sequentesque lectiones ab impresso diversas observavi. Pagina 2. editionis Heringianae lin. I. pro *honest.* MStum legit: *honesti.* l. 7. H. *consistit.* MS. *concessit.* l. 11. MS. *alumno.* l. 22. H. *Ecclesiae.* MS. *hospitii.* p. 3. l. 6. H. *una fides.* MS. *unus amor.* l. 9. H. *vos, vos.* MS. *vos ego.* l. 11. H. *posuit ne.* MS. *portus iter.* ibid. H. *iter.* MS. *inops.* l. 12. H. *aspicite.* MS. *aspirate* l. 15. MS. *insinuisse.* l. 17. H. *opus.* MS. *apex.* l. 19. MS. *livor.* p. 5. l. 5. H. *Et* MS. *Est* *l.* 10. H. *increpat.* MS. *improbat.* l. 11. MS. *idolatria.* Ad lin. 20. addit MS. 20. addit MS. duos hos versus:

Schismata; probra; nefas: exterminat; arguit; arcet.
Seminat; auget; alit; dogmata; iura; decus.

lin. ult. MS. *exemplis.*

Mereretur totum opus conferri, quod tamen nunc praestare non vacat.

IV.

b) v. Gv. CAVEUS de S. E. p. m. 618. *c*) L. XXXI. c. 16.

A. C. MCCIX.

IV.
ALEXANDER.

Dictus de VILLA DEI. *a)* Christophoro HENDREIGH *b)* videtur esse idem qui Alexander Neckam apud Baleum. Patria Normannus, *c)* Dolensis, *d)* e Dola Armonica, non vero ut alii putant Burgunda. Doctor Sorbonicus. *e)* Ordinis fratrum Minorum. *f)* Falso eum fuisse Benedictinum dixit Nauclerus. *g)* Claruit sub Frederico secundo A. MCCXL. *h)*

Scripsit I. Volumen metro leonico de Grammatica, cuius hodie in scholis puerorum usus est assiduus, nescio si tam utilis propter imbecillioris aetatis defectum, & ignaviam praeceptorum. Praenotavit autem hoc ipsum opus *Doctrinale puerorum* lib. III. *Scribere clericulis paro.* Ita Joh. TRITHEMIUS! *i)* Eius libri in scholis Grammaticorum magnum usum fuisse suis temporibus testatur HENRICUS Gandavensis. *k)* Occasionem scripti ex nota quadam praefixa Codici MSto bibliothecae Helmstadiensis Academicae, qui Doctrinale exhibet, exponam ipsis anno-

IV. *a)* v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 463. *b)* Pandect. Brandenb. p. 108. b. *c)* v. Lucae WADDINGI scriptores ordinis Minorum Romae 1650. p. 9. *d)* v. HENRICVS Gandavensis de S. E. Cap. 59. & TRITHEMIVS l. c. *e)* v. WADDINGIVS l. c. *f)* v. TRITHEMIVS l. c. *g)* v. WADDINGVS l. c. *h)* v. TRITHEMIVS l. c. *i)* l. c. *k)* l. c.

A. C. MCCIX. notatoris verbis: *Nota quod in dictis quorundam Grammaticorum legitur, quod in studio Parisiensi tempore Alexandri fuerunt tres Magistri; in septem artibus liberalibus subtiliter instructi, & promoti, qui paupertate coacti scholas particulares coeperunt regere, Quorum unus vocabatur Yso. Alter Rodolfus Anglicus, Tertius Magister Alexander. Qui tres magistri propter eorum mutuam & socialem habitationem convenerunt, quod unusquisque ex dictis peritorum in grammatica, materiam utiliorem colligeret pro usu clericorum, isto modo: Quod unus scriberet materiam primae partis, continentem etymologiam. Alter materiam secundae partis, scilicet diasyntheticam Tertius materiam tertiae partis, scilicet orthographiam & prosodiam. Et factum fuerat sub stylo prosaico. Inter caeteros unus de illis, scilicet Rodolfus Anglicus, electus fuit in episcopum, & alter scilicet magister Yso, decessit & moriebatur. Et sic apud Alexandrum manserunt scripta utrorumque aliorum. Ex quibus ipse Alexander scholares suos optime informavit. Qui & de fonte suae pietatis motus materiam suam & aliorum duorum, sic prosaice compilatam, per metrum conscripsit. Et sic patet, quod alii duo magistri etiam existunt causae praesentis libri totius. Sed quia Alexander istam materiam sub forma metrorum posuit, igitur ab eo fit denominatio, ut a causa efficiente. Sed quo tempore composuerunt patet in his metris:* An-

Anno milleno ducentenoque noveno A. C.
Doctor Alexander egregius atque Magister MCCIX.
Doctrinale suum dedit in commune legendum.

Prodiit Doctrinale Grammatices metrice cum explanat. Ludovici de GVASCHIS. Venet, 1483. *l*) Exstat & titulo: Partes Alexandricum commento. f Basilileae per Nicolaum Kesler Anno 1486. die 20. Augusti. Item cum Comm. Herm. TORRENTINI & KEMPONIS Thessaliensis Dav. 1503. 4. *m*) Quae editio forte non differt ab illa quae inscribitur: Opus minus primae partis Alexandri cum quaestiunculis de optimis moribus & virtutibus interpositis cum quaestionibus sententias textus declarantibus scitu dignis: cum argumentis & eorundem solutionibus in scholis disputandis pro pueris instituendis diligenter collectis. q. per Wilhelmum Senderum collectum & Daventriae per Richardum Paffraet diligenter impressum Ao. Domini MDIII. Vicesima secunda Martii. Item: Opus minus secundae partis Alexandri introductorium ad opus maius eiusdem perutile q. per Wilhelmum Zenders de Werdt collectum. Impressum Antwerpiae per Henricum Eckert de Homberch, anno domini XVCIV. XVIII. mensis Octobris.

Exstat & circa hoc tempus excusa super

Ccc se-

l] v. Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 408. b. *m*] v. HENDREICH l. c.

A. C. MCCIX. secunda parte Magistri Alexandri per Johannem SYNTHIS collecta. q) —

Joannes SINTHEMIVS Congregationis S. Hieronymi Daventriae, Des. Erasmi praeceptor, edidit Commentarios Grammaticos in Doctrinale Alexandri: magnum inde, ut in vita Erasmi ait Rhenanus, ea tempestate in Scholis Germanorum nomen consecutus. Paris. typis Badii 1504.

Prodiit & Phorcae 1508. 4. o)

Exstant quoque: Hermanni TORRENTINI commentaria in primam partem doctrinalis Alexandri, cum vocabulorum interpretatione, quibusdam mendosis supervacaneis & obscuris versibus vel reiectis, vel in veriores & planiores mutatis. Demum diligenter ab Auctore recognita. q. Tubingae in aedibus Thomae Anshelmi Badensis Ao. MDXI. Mense Decembri.

II. Scripsit *Acta Apostolorum* leoninis versibus p)

III. Utriusque Testamenti corpus duodecim versibus hexametris supra ducentos in compendium redegit, ita ut cuiuslibet capitis summam qualibet dictione exprimeret; sed quia brevitas plerumque obscuritatem induit, hanc ut removeret cuilibet dictioni in

n] v. Valerii ANDREAE Bibliotheca Belgica ed. Lovan. 1643. p. 563. o] v. Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 180. b. p] Lucae WADDINGI scriptores ordinis Minorum p. 9.

in illa contentae numerum subiecit, intextis quibusdam tenui calamo voculis, quae velut cuiusdam glossae interlinearis loco inservirent, hoc paradigmate; A. C. MCCIX.

I. 2. 3 4. 5.
SEX, PROHIBET, PECCANT, ABEL, ENOCH,
6. 7.
ETARCAFIT, INTRANT.

I. 2. 3. 4. 5.
dies, lignum vitae, primi parentes, occiditur, transfertur,
6. 7.
a Noe, in arcam. q]

Tersiora illius opera reddidit Hubertus SVSANNAEVS Poeta Gallus multis expunctis, nec paucis additis. r)

V.

JOSEPHVS.

Devonius dictus. Iscanus seu Excestriensis, in extrema regionis ad meridiem parte & prope Cornubiam natus. a) Iscae Devoniorum alumnus. b) Claruit A. MCCX. c) MCCX.

Scripsit I. De *bello Troiano* libros sex, non quinque ut habet BALEVS. d) Est carmen hexametrum, initio: *Iliadum lacrymas concessaque Pergama factis.* Inscribitur &: Phrygii Daretis, liber de prima Pergamorum e-

q] v. WADDINGVS l. c. p. 9. 10. r] v. WADDINGVS l. c p. 10.

V. a] v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 60. b] v. LELANDVS apud Baleum l. c. c] v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 60. d] l. c.

A. C. MCCX. versione. *e*) Josephus Iscanus poema istud dicavit Thomae Balduino Archiepiscopo Cantiorum sive Cantuariensi. Pseudo Daretis duos codices MSS. unum Canonicorum Lateranensium Patavii, alterum Aloysii Corradini laudat Jo. RHODIVS in notis ad Scribonium Largum p. 60. *f*) Prodiit titulo: Daretis Phrygii de bello Troiano libri sex a Cornelio Nepote latino carmine heroico donati nunc primum in lucem editi. Basileae 1541. 8. Usus fuit editor Albanus TORINVS unico & mendosissimo exemplari, absque ullis punctis aut distinctionibus & pluribus hinc inde lacunis. *g*) Haec editio Toriniana tam corrupte vulgata est notante Jo. LELANDO p. 239. de scriptoribus Britannicis, ut si pater ipse in prolem redivivus oculos converteret tam informem, cognosceret plane nunquam. *h*) Ambigit TORINVS ipse de carminis scriptore, illumque Britannum fuisse suspicatur *i*) Prodiit & opus hoc cura HENISCHII Basileae 1573. 8. *k*) Item ad calcem Homeri graece & latine editi & illustrati a Joanne

e) v. Thomae IAMESII catalogum librorum manuscriptorum Collegii S. Benedicti apud Cantabrigiam n. 69. 4. in Catalogis MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. III. p. 134. n. 1346. *f*) v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. Supplem. p. 23. *g*) v. Torini epistolam nuncupator. t. 4. b. *h*) v. FABRICIVS l. c. *i*) v. Epistolam nuncupatoriam 43. b. *k*) v. notam praefixam editioni Dresemianae & Joh. Alb. FABRICII bibliothecam Latinam ed. 1712. p. 73.

anne SPONDANO. Basileae 1583. & 1603. f. *l*) Porro per Alexandrum Carolum TROGNESIum. *m*) Alia quaedam editio exstat huius rubri: *Josephi Iscan I de bello Troiano libri sex, hactenus Cornelii Nepotis nomine aliquoties editi, nunc Autori restituti, & notis explicati, quibus alii plurimi illustrantur a Samuele* DRESEMIO. Francofurti apud Johannem Thymium 1620. non A. 1623. ut habet Joh. Alb. FABRICIVS, *n*) in qu. alph. 1. plag. 6. Adornata haec est ad editiones Henischii Spondani & Trognesii. Emendatior & integrior praecedentibus est editio Joannis MORI Londini 1675. 8. *o*) In omnibus istis editionibus omissi sunt post lib. I. v. 32. versus VII. quibus continetur encomium Balduini, cui poema hoc suum auctor dicavit, Archiepiscopi Cantuariensis, sub finem seculi XII. *p*) Eos e MSto codice produxit Tan. FABER in notis ad Longinum p. 169. edit. Tollianae & ex hoc Jo. Alb. FABRICIVS in Bibliotheca Latina ed. Hamb. 1712. *q*) Lacunam in Josephi Devonii Libro V. & emendationem dat Caspar BARTHIVS, additque: Utcunque seculi sui nugas immiscet saepe is auctor, plurima tamen lumina, ex legitimis poetis suae nocti intrusit, unde non immerito a tenebris vindicatur. Quis enim non misereatur & rationem A. C. MCCX.

l) v. nota Dresemiana & FABRICII bibl. Lat. l. c. *m*) v. nota Dresemiana. *n*) l. c. *o*) v. FABRICIVS l. c. *p*) v. FABRICIVS l. c. p. 74. *q*) l. c.

A. C. MCCX. habeat tot egregiorum conatuum. *r*) Tantum hic autor in altissima barbarie praestitit, quantum non nisi optimus quisque aureo Augusti seculo fuisset assecutus, iudice Alexandro Carolo TROGNESIO. *s*) Poema hoc facundum & comtum habet Joh. Albertus FABRICIVS. *t*) Nemo *Libripens* frequentius loquitur Josepho Iscanio Devonio, qui ridicule saepe. Vide ad eum nostrum Glossarium, ait Caspar BARTHIVS. *u*)

II. *Bellum Antiochenum* Lib. I. *w*) sive *Antiocheidem*, cuius in Britannia meminit CAMBDENUS, *x*) versu hexametro scriptam. Aliquos ex Antiocheide versus adducit GV. CAMBDENVS in Britannia. *y*) De bello Antiocheno sive Antiocheide vide Jo. LELANDVM de scriptoribus Britannicis editum ab Antonio HALL. Oxon. 1709. 8. p. 237. *z*)

III. De *institutione Cyri* Lib. I. initio: *Praelia bina ducum canimus po. aa*)

IV. Panegyricum ad *Henricum* Lib. I. *ab*)

V. *Nugas amatorias* Lib. I. *ac*) De iis vide MENAGII anti Bailletum T. 2. p. 335. *ad*)

VI.

r] v. BARTHIVS Animadvers. ad Papin. Statii VIII. Thebaid. p. 928. *s*] in praefatione editionis suae apud Sam. DRESEMIVM praef. ad Josephi libros de bello Troiano p. 8. *t*] in Bibliotheca Latina ed. 1712. p. 74. *u*] l. c. p. 852. *w*] v. Jo. BALEVS de Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 60. *x*] v. FABRICIVS l. c. *y*] in fine Notarum l. 3. & p. 261. *z*] v. FABRICIVS l. c. Supplem. p. 23. *aa*] v. BALEVS l. c. *ab*] v. BALEVS l. c. *ac*] v. BALEVS l. c. *ad*] v. FABRICIVS l. c.

VI. *Epigrammata* Lib. I. *ae*) A. C. MCCX.

VII. Diversi generis *carmina* Lib. I. *af*)

Splendidissimo ingenio poeta fuit, cuius scripta ita probantur, ut ad veterum scriptorum laudem peruenerint, iudice Gilhelmo CAMBDENO. *ag*) Poeta pro aetate illa non inelegans habetur a Jo. Alberto FABRICIO, *ab*)

VI.

GVILHELMVS.

Leycestrius. A Montibus alii cognominant. Theologicae cognitionis professor, inter canonicos supremae Mindorum seu Lincolniensis urbis vixit, & cancellarii in eadem Ecclesia dignitate functus est, ut habet Jonnes LELANDUS. Claruit A. MCCX. Scripsit *Carmen alphabeticum glossatum* Lib. I. Initio: *Quis veniat videas, quo, quando*, *a*)

VII.

SYLVESTER GIRALDVS.

Cambrensis, ex quadam nobilissima Walliae principum familia ortus, & in provincia Penbrochiana natus, non procul a Tynbio, teste Lelando *a*) Brakaniae ac Me-

ae) v. BALEVS l. c. *af*) v. BALEVS l. c. *ag*] in Britannia sua p. 133. apud Dresemium praef. cit. *ab*] Biblioth. Lat. ed. 1712. p. 73.

VI. *a*] v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. III. n. 67.

VII. *a*] apud Jo. BALEVM Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 59.

A. C. MCCX. neviae archidiaconus. *b*) Tandem episcopus Menevensis electus An. MCXCVIII. *c*) Claruit senex A. MCCX. *d*)

Scripsit I. Pro *reddenda talione* Lib. I. Initio: *Ecclesiae speculum qui me cupit*; qui videtur esse metricus. II. *Epithalamion* Lib. I. Init: *Vt lux post tenebras, post.* III. De *miseria conditionis humanae*. Lib. I. Init: *Unde superbit homo, cuius,* IV. *Epigrammata* varia Lib. I. Init: *In natale sacro sacrae solem,* V. *Carmina* metrica Lib. I. Init: *Florida fructifera Simonis.* VI. *Querulum* carmen Lib. I. *e*)

VII. *Vaticinalem historiam* versu Lib. I. Init: *Hactenus historia plena per.* VIII *Epitomen Itinerarii Cambriae* rythmice librum unum, qui MS. exstat in Bibliotheca Cantabrigiensi S. Benedicti & in Lunleiana. *f*)

VIIII.

GVALTERVS MAPES.

Henrici secundi Anglorum regis clericus ac filii eius Ioannis post illum. Sunt qui eum ex Sarisburiensi canonico, sunt etiam qui ex Lincolniensi praecentore Oxoniensem archidiaconum A. MCXCVII fuisse factum affirmant. Claruit A. MCCX. *a*)

Scrip-

b] v. BALEVS l. c. *c*] v. BALEVS l. c. & Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 617 *d*] v. BALEVS l. c. *e*] v. BALEVS l. c. *f*] v. Jo. PITSEVS de illustr. Angl. scriptor. n. 299. VIIII. *a*] v. Jo. BALEVS, Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 61.

Scripsit partim rythmis lege solutis, partim composito poeticis legibus versu, omnia latine eleganter, lepide, facete, iudicante Jo. PITSEO *b*) A. C. MCCX.

I. *Apocalypsin Goliae* Pontificis super corrupto Ecclesiae statu. Initio: *A tauro torrida lampade Cynthii.* Exstat inter varia doctorum piorumque de corrupto Ecclesiae statu poemata per Matthiam FLACIUM. Basileae 1556. *c*) & in Joh. WOLFII Lection. Memorab. Lauingae 1600. *d*) Habetur & Gvalt. Mapes rhythmus vetustissimus de corrupto Ecclesiae statu, impressus A. 1545. & denuo A. 1623. inter codices Thomae Bodleii MStos n. 12. Tr. 3. in Bibliotheca Bodleiana n. 2259. *e*)

II. *Sermo Goliae Pontificis ad Praelatos impios*, initio: *Dilatatur impii regnum Pharaonis;* legitur inter Varia de corrupto ecclesiae statu poemata per FLACIUM. *f*) & in WOLFII lection. memorab. *g*)

III. Sermo *Goliae ad Praelatos*, sive, ut BALEUS titulum effert: *Ad malos pastores.* initio: *A legis doctoribus lex evacuatur.* Editus a FLACIO, *h*) & WOLFIO. *i*)

IV. *Golias ad sacerdotes Christi.* initio: *Viri*

Ccc 5

b] de illustr. Angl. Scriptor. n. 301. *c*] p. 133. *d*] T. I. p. 430. *e*] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae n. 118. *f*] p. 149. *g*] p. 437. *h*] l. c. p. 152. *i*] l. c. p. 439.

A. C. MCCX. *ri beatissimi*, *sacerdotes dei.* Sistitur a FLACIO, *k*) & WOLFIO. *l*)

V. Praedicatio Goliae *ad terrorem omnium.* Sive secundum BALEVM: Sermo ad *impios Praelatos.* initio: *Tempus acceptabile tempus est salutis.* Exhibetur a FLACIO, *m*). & WOLFIO *n*)

VI. De his *quae regnant in Romana curia*; sive, notante BALEO: *De malis Romanae curiae.* Initio: *Utor contra vitia carmine rebelli.* Datur a FLACIO, *o*) & WOLFIO. *p*)

VII. In *Romam*; sive exprimente BALEO: In *Papam & curiam.* Initio: *Roma caput mundi est, sed nil capit mundum.* Exstat apud FLACIVM. *q*) Partem carminis exhibet Jo. BALEVS de scriptoribus Britannicis ed. Basileae 1557. *r*)

VIII. Excommunicatio Goliae pro *pileo initio*: *Raptor mei pilei morte moriatur.* Exstat inter Poemata de corrupto Ecclesiae statu per FLACIVM. *s*)

IX. Planctus super *episcopis*, initio: *Complange tui Anglia.* Exstat inter Poemata de corrupto ecclesiae statu edita a FLACIO. *t*)

X. *Querela, qua alloquitur Papam, ostendens Praelaturas & bona ecclesiastica, teneri ab indoctis, avaris, & ignaris ventribus: contemptis interim & esurientibus iis, qui se docti-*

k] l. p. 154. *l*] l. c. *m*] l. c. p. 156. *n*] l. c. p. 441 *o*] l. c. p. 159. *p*] l. c. p. 442. *q*] l. c. p. 406. *r*] p. 254. *s*] p. 160. *t*] p. 161.

strinae studiis dediderunt; vel BALEO indicante: *Dictamen lectionis loco.* Exstat ibidem. u) Insigniores in codice quodam manuscripto Academicae Bibliothecae Lipsiensi observavi lectiones Flaciana editione meliores. Ideoque carmen ex codice illo correctum subiungo: A. C. MCCX.

Tanto viro locuturi
Studeamus esse puri,
Sed & loqui sobrie:
Carum care venerari,
Et ut simus caro cari,
Careamus carie.
Decet enim, & hoc unum
Est in primis oportunum,
Ut me ipsum iudicem:
Homo vetus exuatur.
Homo novus induatur
Ante tantum judicem.
Commendarem mundi mores:
Sed virtutis amatores
Paucos esse doleo.
Quod si pravos non defendam,
Et eis non condescendam
Bella mihi video.
Sed ô judex aequitatis,
Propagator lenitatis
Lenis aura seculi:
Esto mibi in asylum,

Te

u] p. 9.

A. C. *Te rectore sumpsi stylum,*
MCCX. *Te duce signa tuli.*
Sed quis sum qui ausim loqi,
Coram tanto quis ego, qui
Sano fretus capite?
Rodo pravos in aperto,
Vox clamantis in deserto:
Rectas vias facite.
Quid desertum nisi mundus?
Mundus quidem sed immundus,
Quia munda respuit,
Sed desertum doci dolet
Nam quod fructum dare solet,
Ecce prorsus aruit.
Quis solebat in praelatis
Germinare largitatis,
Et pudoris flosculos:
Tali partu destitutum,
Gramen affert non virtutum,
Sed spinas & tribulos.
Qui sunt spinae tribulique?
Qui pastores, praelatique?
Amatores, muneris.
Qui non pascant sed pascantur,
Non a pasco derivantur,
Sed a pascor, pasceris.
Blandos amant, & bilingues,
Canes muti, tauri pingues,
Gigantium fratereuli
Qui thesauros coacervant,
Non dispergunt, sed observant,

Ut

Ut pupillam oculi.
Omnis habens muneratur:
Non habenti supplantatur
Id ipsum quod habuit.
In deserto mundi huius
Nemo floret, nisi eius
Bursa nondum vomuit.
Bursa praegnans principatur.
Sapiensque conculcatur,
Si manus aere vacet.
Nam si pauper sit sophia,
Vili erit, quare? quia
Pauper ubique iacet.
Pauper iacet: sed palpones
Quorum blandi sunt sermones,
Et ipsi sunt iacula.
Isti sunt quos mundus amat,
Et de quibus Psalmus clamat,
Beati in macula.
In macula sunt beati,
Sed non sunt immaculati,
Teste conscientia:
Vivit leno more suis,
Quia in labiis suis
Diffusa est gratia.
Quid dant artes nisi luctum;
Et laborem? vel quem fructum
Fert genus & species:
Olim plures non est mirum,
Provehebat Arma virum
Et fraternas acies.

An-

A. C. Antiquitus nam studere
MCCX. Fructus erat, & habere
Declamantes socios?
Nunc in archa sepelire
Nummos maius est quam scire
Bella per Aemathios.
Si per aquas rubri maris
Designatur salutaris
Lavacri lavatio.
Licet hoc scit, quod lucrum fert,
Quid hoc mihi scire confert,
Si sciens esurio?
Christus solet appellari,
Lapis scissus de altari,
Non manu sed forcipe.
Hoc est notum sapienti,
Sed praebendam requirenti
Nemo dicit: Accipe.
Scio crucem figurari,
Quando lego dulcorari
Flumen apud Exodum:
Manibusque cancellatis
Jacob nostrae libertatis
Praefigurat commodum.
In Hebraea lege legis,
Quod serpentem lator legis
Erexit in patulo,
Ut cessaret mors & tabes
Quia nostras lavit labes
Christus in patibulo.
Duo ligna Sareptenae

Spi-

Spiritalis escam coenae A. C.
Coquunt in Ecclesia: MCCX.
Abrahamque tulit ligna
Per quae dono digne digna
Cremaretur hostia.
Fudit aquam ter Helias,
Pater sanctus Isaias
Trinitatem innuit.
Vidit Abram trinum chorum,
Ruth in agro Judaeorum
Trinitatem messuit.
Sic involvit rota totam,
Sic deponit leprae notam
Lex in superficie.
Sic amictum parvipendit
Joseph, quando non attendit
Vocem fornicariae.
Dumque per desertum itur,
A gentili reperitur
Calens unda penitus
Quia legis in deserto
Reperitur a deserto
Calor sancti Spiritus.
Haec scrutari quidam solent,
Post afflicti fame dolent
Plus vacasse studio.
Unde multi perierunt,
Et labore defecerunt,
Scrutantes scrutinio.
Ergo quia tot oppressis
In studendo prava messis

Cre-

A. C. *Creditur plus aspera:*
MCCX. *Ad Romani sedem patris,*
Et ad sacrosanctae matris
Sum reversus ubera.
Turpe tibi pastor bone,
Si divina lectione
Spreta, fiam laicus:
Aut absolve clericatu,
Vel fac ut in cleri statu
Perseverem clericus,
Dulcis erit mihi statua
Si praebenda muneratus
Reditu, vel alio.
Vivam licet non abunde,
Saltem mihi detur unde
Perseverem studio.

XI. De *mundi miseria*. Initio: *Ecce mundus moritur vitio sepultus.* Exstat inter poemata de corrupto Ecclesiae statu per FLACIVM. *w*)

XII. *Praedicatio Goliae* Liber 1. initio: *Viri venerabiles, viri literati.* *x*) Exstat MS. Contabrigiae in collegio S. Benedicti. *y*)

XIII. *Confessio Goliae* Liber 1. initio: *Aestuor intrinsecus ira vehementi.* *z*) Exstat MS. ibidem. *aa*)

XIV.

w] p. 338. *x*] v. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 59. *y*] v. Jo. PITSEVS de illustr. Angl. scriptor. ed. Paris. 1619. p. 284. *z*] v. BALEVS l. c. *aa*] v. PITSEVS l. c.

XIV. Carmen *ebrioſorum* Lib. I. initio: *Tertio capitulo memoro tabernam. ab)* A. C. MCCX.

XV. De *palpone & aſſentatore* Lib. I. initio: *Multi mortalium in mundi ſtadio. ac)* Exſtant Walteri Mapes verſus contra adulatores manuſcripti in Bibliotheca Cottoniana Veſpaſianus E. XII. 6. *ad)*

XVI. De *malis monachorum* Lib. I. initio: *Noctis crepuſculo brumali tempore. ae)* Exſtant Gulielmi Mapes, verſus de monachis manuſcripti in Bibliotheca Cottoniana Titus A. XX. 39. *af)*

XVII. Ad *utrumque ſtatum* Lib. I. initio: *Suſcitavit Dominus ſimplicem & brutum. ag)* Exſtat verſus Gualteri Mapes de clericis & laicis manuſcripti in Bibliotheca Cottoniana Vitellius D. VIII. 9. *ah)*

XVIII. De *Thetide & Lyeo* Lib. I. initio: *Cum tenerent medium omnia tumultum. ai)* Exſtat Goliae diſputatio inter aquam & vinum rythmice manuſcripta in Bibliotheca Cottoniana Titus A. XX. 4. *ak)*

XIX. *Diſceptatio nubendi* Lib. I. *al)* vel de *coniugio* Lib. I. *am)* initio: *Sit Deo gloria,*

Ddd laus,

ab) v. BALEVS l. c. *ac)* v. BALEVS l. c. *ad)* v. Thomae SMITHI Catalogum p. 118. *ae)* v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 59. *af)* v. Thomae SMITHI Catalogum p. 124. *ag)* v. BALEVS l. c. *ah)* v. SMITHVM l. c. p. 98. *ai)* v. BALEVS l. c. *ak)* v. SMITHVS l. c. p. 123. *al)* v. BALEVS l. c. *am)* v. Jo. PITSEVS de illuſtr. Angl. Scriptor. ed. Paris. 1619. p. 284.

A. C. MCCX. laus, benedictio. *an*) Exstat MS. Cantabrigiae in Collegio S Benedicti. *ao*) Exstant versus Walteri Mapes de coniuge non ducenda manuscripti in bibliotheca Cottoniana Vespasianus E. XII. 5. *ap*) Item Goliae dissuasio nubendi rythmice manuscripta ibidem Titus A. XX. 5. *aq*)

XX. De *mundi contemptu* Lib. 1. initio: *Cur mundus militat sub vana gloria.* *ar*) Exstat MS. legitque illud Jo. PITSEVS puer non semel Wintoniae. *as*) Sunt qui hoc scriptum, & forte rectius, Jacobo de Benedictis adiudicant, qui videatur. Exstat Golias de contemtu mundi rythmicis versibus manuscriptus in Bibliotheca Cottoniana Titus A. XX. 10. *at*)

XXI. De *punitione peccati* Lib. 1. Initio: *Omnis caro peccaverat & suam viam.* *au*) Exstat Gulielmus Mapes, quomodo Deus destruxit mundum per Diluvium Noe, rhythmicis versibus MS. in Bibliotheca Cottoniana Titus A. XX. 9. *aw*)

XXII. Super *convocatione cleri* Lib. 1. init: *Novus rumor Angliae partes peragravit.* *ax*) Exstant Mapes versus de convocatione sacerdotum, & eorum concubinis; manuscripti

an) v. BALEVS & PITSEVS ll. cc. *ao*) v. PITSEVS l. c. *ap*) v SMITHVM l. c. p. 118. *aq*) v. l. c. p. 123. *ar*) v. BALEVS l. c. *as*) v. PITSEVS l. c. *at*) v. Thomae SMITHI Catalogus p. 123. *au*) v. Jo. BALEVS Script. Britann. Cent. 3. n. 59. *aw*) v. SMITHVS l. c. *ax*) v. BALEVS l. c.

pti in bibliotheca Cottoniana Titus A. XX. 42. *ay*) A. C. MCCX.

XXIII. De *fide Trinitatis* Lib. 1. initio: *Multis a confratribus pridie rogatus. az*) Versus Walteri Mapes de S. Trinitate exstant manuscripti in bibliotheca Cottoniana Vespasianus E. XII. 12. *ba*)

XXIV. De *Maria* virgine Lib. 1. Init: *Pone scribentium tot esse millia. bb*) Versus Gualteri Mapes de S. Maria virgine exstant manuscripti in bibliotheca Cottoniana Vitellius D. VIII. 9. *bc*)

XXV. *Cambriae* epitome Lib. 1. initio: *Libri cursus nunc Cambriam. bd*)

XXVI. *Topographiae* compendium. Lib. 1. initio: *Lectio certa prodest varia delectat. be*)

XXVII. *Commendationes Giraldi* Lib. 1. *bf*)

XXIIX. In *Cistercienses monachos* Lib. 1. *bg*)

XXIX. De *Susanna* Lib. 1. qui servatur MS. Cantabrigiae in Collegio S. Benedicti. *bh*)

XXX. Versus Gvalteri Mapes de S. *Edmundo*, & de *festivitate omnium Sanctorum* exstant manuscripti in Bibliotheca Cottoniana Vitellius D. VIII. 9. *bi*)

ay) v. SMITHVS l. c. p. 124. *az*) v. BALEVS l. c. *ba*) v. SMITHVS l. c. p. 118. *bb*) v. BALEVS l. c. *bc*) v. SMITHVS l. c. p. 92. *bd*) v. BALEVS l. c. *be*) v. BALEVS l. c. *bf*) v. BALEVS l. c. *bg*) v. BALEVS l. c. *bh*) v. Jo. PITSEVS de illustr. Angl. Scriptor. p. 284. *bi*) v. SMITHVS l. c.

A. C. MCCX.

XXXI. Alia multa. *bk*) Exſtant Gvalteri Mape rythmi quidam inter Codices, quos bibliothecae Bodleianae donavit Kenelmus Digbaeus. n. 4. *bl*)

Omnia quae contra Romanam curiam & abuſus eccleſiae, ſcripta ſunt Mapi non eſſe, putat Jo. PITSEVS. *bm*)

IX.

MAVRITIVS.

Morganius. Liberalium facultatum Oxonienſis magiſter, ac ludi literarii in patria ſua paedagogus. Claruit A. MCCX. Pro ſua aetate ſingularis habebatur poeta. Edidit ſub vario metrorum genere I. *Epigrammata* quaedam Lib. 1 II. *Carmina* & epiſtolas Lib. 1. *a*)

X.

GVNTHERVS.

Patria Ligur habetur a Philippo MELANCHTHONE, *a*) & aliis quos Poematis Ligurini titulus decepit. At non eſt uero ſimile, Ligurem de patria ea unquam ſcripturum fuiſſe, quae iſte Germano potius animo ſcripſiſſe videtur. Qua ratione praeter argumenti ipſius ſimilitudinem eum inter Germanos ſcri-

bk) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 59.
bl) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. I. p. 77. n. 1605. *bm*) de illuſtr. Angliae ſcriptor p. 284.
IX. *a*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. III. n. 64.
X. *a*) Chronicorum Lib. IV. p. m. 474.

scriptores reponendum censui. Quanquam Germanum plane fuisse non credam. Ita Petrus PITHOEVS. *b*) A. C. MCCX.

Monachus S. Amandi *c*) in Hannonia *d*) Elvonensis *e*) vel Elnonensis *f*) ordinis S. Benedicti *g*) congregationis Cluniacensis: *h*) Auctor Ligurini dicitur Monachus ordinis Cisterciensis in coenobio Parisiensi dioecesis Basileensis ab Auberto MIRAEO. *i*) Sed diversus procul dubio est Parisiensis hic a nostro & a Ligurini auctore. Affuisse Friderico Imperatori in obsidione Mediolanensi existimat Philippus MELANCHTHON. *k*) At vero obstant Ligurini versus 607. sequentes in Libro IV.

Adde quod absenti de multis pauca referre,
Remque verecundo leviter perstringere tactu
Sufficit: hi solide possunt describere gesta,
Quos oculata fides, simul & praesentia facti
Instruit, & notis falli non sustinet ordo.
Nos procul absentes, regalia cernere facta
Caesaris indigni, vulgata superstite fama,
Paucula de multis tenui suscepimus aure.

Item versus 576. Libri X. *Me quoque non armis sed carmine castra secutum* &c.

b] in praefatione Ligurino praefixa. *c*] v. SIGEBERTVS Gembl. d. S. E. c. 166. *d*) v. Valerii ANDREAE Bibliotheca Belgica, ed. Lovan. 1643. p. 336. *e*) v. Joh. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccl. n. 354. *f*) v. ANDREAS l. c. *g*) v. TRITHEMIVS l. c. *h*) v. ANDREAS l. c. *i*] Auctar de S. E. n. 386 *k*) l. c.

A. C. MCCX. Floruit temporibus Henrici regis quarti A. MC. *l*) vel temporibus Friderici Barbarossae Imp. an MCLX. *m*) vel A. MCCX. *n*) quod postremum tamen potius in Parisiensem quadrat. Ipse Guntherus omnem dubitationem de tempore sistit, dum satis significat, se Imperatore Friderico etiam vivo istud Poema confecisse in quinque mensibus, & Imperatori a bellorum tumultibus interquiescenti aliquando hunc laborem suum obtulisse, paratum etiam ad reliquas eius res gestas, ubi ad eas rediisset, describendas: quo modo antea filio Friderici Cunrado quartum genito alterum opus Solimarium, quo opere bellum sacrum sive expeditionem Christianorum Regum ac Principum in teram sanctam adversus Saracenos auspiciis Cunradi Imperat. factam exsecutus fuerat *o*)

Primus Franciae atque adeo Germaniae poeta salutatur a Gasp. SCHOPPIO. *p*) quo iure haec Poetarum medii aevi historia definiat.

Scripsit I. *Martyrium S. Cyriaci* metrico stilo. *q*) Exstat Martyrium & Passio SS. Cyri-

l) v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 354. *m*) v. Valerii ANDREAE biblioth. Belgica ed. Lovan. 1643. p. 336. *n*) v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 622. *o*) v. Cunradi RITTERSHVSII praefatio in Guntherum p. 3. 4. *p*) v. Inscriptionem carminis adiunct. Guntheri Ligurino, ed. Tubing. 1598. p. 207. *q*) v. SIGEBERTVS Gemblac. de Script. Eccl. c. 166. & Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 354.

riaci & Julittae MSS, ad S. Amandum. *r*) Guntheri de passione Cyriaci, & de usitatis Christianorum actibus poemata quaedam ante XLIII. annos Basileae edita esse audiverat suo tempore Petrus PITHOEVS. *s*)

A. C. MCCX.

II. *Ligurinum*, sive de gestis Friderici Imperatoris Barbarossae. Ligurinum inscripsit, quod bella Ligurum & Insubrium, hoc est Mediolanensium contineat; *t*) vel quod adversus Ligures sive Mediolanenses stylum acueret. *u*) In decem libros divisum est opus scriptumq; carmine hexametro, initio:

Ardua sollicito versu memorandaque seclis.

Exstat titulo: Ligurini de gestis Imp. Caesaris Friderici primi Augusti libri decem carmine Heroico conscripti nuper apud Francones in silva Hercynia & Druydarum Eberacensi coenobio a Cunrado CELTE reperti, postliminio restituti. fol. Impressum anno sesqui millesimo & VII. [non A. 1500. ut habet Gv. CAVEVS *w*)] Augustae per Erhardum Oeglin civem Augustensem mense Aprilio: Ut habent verba in editionis huius limine occurrentia. Cum post aliquos tractatus Celti cum artifice parum conveniret Marquardus de STAI ecclesiae Bambergensis

r) v. Valerii ANDREAE Bibliotheca Belgica ed. Lovan. 1643. p. 336. *s*) v. praefationem ad Guntheri Ligurinum. *t*) v. ANDREAS l. c. p. 336, 337. *u*) v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m. *w*) l. c.

A. C. MCCX. praepositus, Matthaeus MARSCHALCK, Bernhardus & Cunnradus ADELMAN de Adelmansfelden canonici, Chunradus PEVTINGER ac Georgius HERBART Augustani sua opera & aere effecerunt ut artifex ille onus subierit, praefationemque scripto praefixerunt. In huius Editionis erratorum correctione editores profitentur, exemplar quo usi sint, vetustate, carie, & blattis ferme absumptum fuisse, indeque errata multa irrepsisse. *x*) Est & editio Argentoratensis, cum Scholiis Jacobi SPIGELLII 1531. f. *y*)

Prodiit & Basileae per Petrum Pernam 1569. cum praefatione Philippi MELANTHONIS. fol. z

Alia editio est eiusdem Pernae, eodem anno data, cum praefatione Petri PITHOEI ad Jacobum Cuiacium, & quibusdam eius, sed paucis, emendationibus; fol. in quibus promittit quoque ampliores notas aut potius coniectanea, quibus Juris veteris Gallici Germanicique aliqua non satis vulgo nota, potissimum vero dignitatum, officiorumque ac militarium origines progressusque breviter explicentur. *aa*)

Excusum est opus etiam Francofurti per haeredes And. Wecheli An. 1582. fol. qui omnia

x] v. Conr. RITTERSHVSII praefat. ad Guntheri Ligurinum B. 3. a. *y*] v. RITTESHVSIVS l. c. *z*] v. Conr. RITTERSHVSII praefat. ad Guntheri Ligurinum B. 3. b. *aa*) v. RITTERSHVSIVS l. c.

omnia Argent editionis vitia retinere quam emendationes verissimas Pithoei amplecti maluerunt. *ab*) Inter scriptores rerum Germanicarum collectos a Juste REVBERO. *ac*) Annum 1584. habent Valerius ANDREAS, *ad*) & Gvil. CAVEVS. *ae*) A. C. MCCX.

Exstat & hoc rubro: Guntheri Ligurinus. Seu de rebus gestis Imp. Caes. Friderici primi, PP. AVG. cognomento Aenobarbi, sive Barbarossae, lib. X. Opus non solum poetis lectu iucundum, sed & Historicis & Politicis & Aulicis, ad deliberationum, Consiliorum, Legationum, Orationum & Epistolarum exempla; Jurisconsultis quoque ad Juris Feudistici cognitionem utile inprimis ac necessarium. Cunradus RITTERSHVSIVS, JC. recensuit: quinque editionibus inter se collatis mendas hinc passim plurimas gravissimasque tam lectionum, quam distinctionum sustulit: Notis illustravit; & accurato Rerum ac Verborum memorabilium Indice nunc primum locupletavit. Tubingae Apud Georgium Gruppenbachium. MDXCVIII. o.

Locum quendam ex lib. VIII. Ligurini illustrat Caspar BARTHIVS. *af*) Ad commen-

ab] v. RITTERSHVSIVS l. c. *ac*] v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 723. *ad*] in Bibliotheca Belgica ed. Lovan. 1643. p. 337. *ae*] de S. E. p. m. 622. *af*] Animadvers. ad Papin. Statii l. Thebaid. p. 127.

A. C. MCCX. dationem huius scripti facit, quod iam in seculi decimi sexti initio Ligurinus per universam Germaniam & eius publica Gymnasia notus fuerit, & iuventuti Germanicae ad legendum & enarrandum praebitus primo Viennae per Conradum Celten, Friburgi per Hieronymum Baldung, Dubingi per Heinricum Bebelium, Ingolstadi per Jacobum Philomusum, Lipsi per Hermanum Bostium qui in praedictis Gymnasiis publico stipendio Romanas litteras, feliciter profitentur. *ag)*

III. *Solymarium* de quo ipse GVNTHERVS: *ah)*

Jamque adeo, si quid studio possemus in isto
Experti, nosterque igi Solymarius audet,
Atque etiam fortasse placet: quem gratulor ante
Regales penetrasse domos, puerique potentis
Ingenuas tetigisse manus.

Item: *ai)*

Mox ubi sit noster Solymarius ille requires,
Quem prius ingenuo dedimus leve munus alumno,
Qui sibi te quinto, post se, vix mense creatum
Ac veluti medio proiectum ventris oborsu,
Accessisse novo mirabitur ordine fratrem.

Ad testimonia de Gunthero egregia pertinent ipsa GVNTHERI qui de se ipso ita canit: *ak)*

Hoc

ag] v. pag. ult. ed. August. 1507. *ah*] Ligurini Lib. I. v. 13. ss. *ai*] l. c. L. X. v. 648. ss. *ak*] l. c. v. 586. ss.

Hoc quoq; me Famae, si desint caetera, solum A. C.
Conciliare potest, quod iam per multa latentes MCCX.
Secula, nec clausis prodire penatibus ausas
Pierides, vulgare paro, priscumque nitorem
Reddere carminibus, tardosque citare Poetas:

Guntherus Poeta exstitit spiritus & ingenii haud spernendus, imo, ut in illo aevo mirandus, iudice Justo LIPSIO. al) Guntherus nescio quid prae se fert monachismo cultius urbanius, & magis aulicum, sentiente Petro PITHOEO. am)

XI.

EBERHARDVS.

Betuniae oriundus, a) Artesius. b) Vixit A. MCCXII. Ut testantur versus hi:

Anno milleno, centeno bis, duodeno
Condidit Ebrardus, Graecismum Betuniensis. c)

Scripsit I. Librum quem *Graecismum* vocant. d) Exstant *Libri Ebrardi Graecistae.* impressi sine anni & loci mentione. in fol. plag. 7. Haec editio prodiit cum glossis Joannis VINCENTII Metulini, in Pictavensi Universitate regentis. Graecismus hexametro ver-

al) Poliorcetic. lib. Dialog. 4. am) Praefat. ad Ligurinum.

XI. a) v. HENRICVS Gandav. de. S. E. cap. 6. b) v. Aub. MIRAEI Schol. ad Henrici l. c. c) v. MIRAEVS l. c. d) v. HENRICVS. l. c.

A. C. MCCXII. versu scriptus est. Capita habet XXVII. Incipit: *Est proprie metha trans graece, formatio plasma.* Esse in hoc carmine pulcrum metrum atque illud prae reliquis poematibus a rectoribus scholarum discipulis praelegendum esse monet Glossa quaedam MSta ad EBERHARDI Labyrinthum. *e)*

II. *Labyrinthum* sive carmen de *miseriis rectorum Scholarum*, in quo officia paedagogi exponit, simul artis rhetoricae & poeticae ideam sistit. Eberhardum auctorem esse Labyrinthi probant versus ultimi huius scripti. Male ex titulo libri poetam facit LABORINTVM nomine Codex quidam MStus bibliothecae Gvelpherbytanae. Textum Labyrinthi nondum editum ex codicibus tribus MSStis bibliothecae Academicae Helmstadiensi dabo.

LABORINTVS.

TRACRATVS I.

PIerius me traxit amor, iussitque Camoena
Scribere materiam. Me dedit ipsa mihi.
Viribus ingenii discussis, utpote parvis,
Mens opus iniunctum *f)* deposituta fuit.
Desidiam mentis elegia *g)* vidit, & inquit:
Incipe, perficies *h)* auxiliante deo.

Quid

e) Tr. III. v. 71. 72. *f)* MSS. II. *incoeptum* *g)* MS. II. *elegiia.* *h)* MS. II. *perficias.*

A. C. MCCXII.

Quid ſit onus Cathedrae; qua teque, tuosque ſcholares,
Arte regas, perares *i*) imparitate pedum.
Divinae me movit opis promisſio. Scribo.
Mendis lectore compatiente meis.
1*) Exhorret nativia parens, dum matris in alvo
Elimat miſeri parvula membra viri.
Si 2*) ſub membrana praeſentit membra magiſtri,
Interrumpit opus ingenioſa ſuum.
Suſpirat dicens: operis lex pauſet in iſto.
Exopto: Mea ſit deſidioſa manus.
Si me non alia regeret lex, quam mea, vellem
Incoeptum, lineae 3*) deſeruiſſe meae.
Sed natura jubet naturans, ne manus illic
Ceſſet, ubi fuerit materiale bonum.
Et quia lege regor regis, qua legor *k*) ab alto.
Conſummabit opus linea noſtra ſuum.
Me tua parca vocat, tibi non vult parcere Filum
Jam nevit. Noſtras arguit ipſa moras.
Naſceris ergo miſer, miſero 4*) tibi ſigna figurant,
Sideriusque vigor officiale malum.
Scribitur in ſtellis paupertas; copia rerum,
Vi-

1*) Capitulum I. de miſeria rectoris ante rem: ad MS. III. 2*) MS. III. *Dum.* 3*) MS. III. *limae.* *k*) mittor. 4*) MS. III. *miſerum*

A. C. Vitae commoditas; acre *l*) laboris onus.
MCCXII. Scribitur in stellis famae *m*) discrimen; honoris
Fulmen; *n*) livoris flamma; favoris amor.
Scribitur in stellis virtutis laus; vitiorum
Dedecus; aetatis longa brevisque mora.
Omnem perlegi seriem coeli, nec in illa
Inveni sidus, quod tibi mite micat.
Ecce Dyaneum *o*) tibi flammas non vomit *p*) astrum;
Nec tibi scintillat Mercuriale decus.
Saturni sed curva tuos falx falcitat annos:
Et tibi fax Martis insidiosa rubet.
Est coeli virtus tibi tota propheta laboris,
In quo ditari non tua cura potest.
Dicit, & impingit matri simulachra laborum,
Quos cella capitis anteriore legit.
Nocte libros tractat, non quinque volumina legis, 5*)
Pneumate quae nec 6*) sunt emodulata sacro. *q*)
Nulla videtur ei Ptolomaei pagina, coelum
Qua petitur, qua quis mente per astra volat.

Eucli-

l] MS. II. *atque*. *m*] MS. II. *fames*. *n*] MS. II. *Culmen*. *o*] Venerem hic notari observat Glossa MS. Codicis II. quia Venus duo amantium corda ligat. *p*] MS. II. *vovit*. 5*] MS. III. *legit*. 6*] MS. III. *nec quae* *q*] Evangelia & libri missales ut explicat Glossa MS. Codicis II.

Euclidis libri, numero ter quinque, figuris A. C.
Pleni, non assunt, quos geometer habet. MCCXII.
Non apparet ei codex Gvidonis *r*) in omni,
Qui vocum grave dirigit artis opus.
Non praesentatur illi revolutio libri, *s*)
Qui numeri vires dinumerando docet.
Non Ciceronis adest pingens sermonis honores *t*)
Cui rethor servit florida carta duplex.
Nullus Aristotelis codex apparet in illis,
Quem cudit in gremio *u*) philosophia suo.
Physica negabit 7*) speculum *x*) duce sub Galieno, *y*)
Quae flores, illi non tua scripta patent.
Exponit, quae non macra, tenuique Minerva
Somnia, quae somno Scipio z) vidit abest
Quae numerat geminos latet astrologia coluros,
Quinque parallelli, 8*] signiferique gradus.
Nec matri praesens est 9*] cosmographia Platonis
Nomine discipuli *aa*) praetitulata sui.
Non occurrit ei Gratiani pagina. Lucri,
Nutrix: membrana Justiniana latet.

Pri-

r) Glossa addit: musici. *s*) Boethii de arithmetica. *t*) MS. II. & III. *odorem* *u*] MS. II. *ingenio* 7*] MS. III. *naturae*. *x*] experientia. *y*] Galeno. *z*] Scipio quidam scripsit librum de somno. 8*] MS. III. *parallelos* 9*] in MS. III. deest *est* *aa*) Timaei.

A. C. MCCXII. Primi versiculi, *ab*) secernit 10*) grammata, primam,
Quae sibi turba viam discipularis *ac*) habet.
Donatos vertit lacrimarum fonte fluentes, *ad*)
Qui dantur pueris post elementa novis.
Inde tenet parvos lacerata fronte Catones.
Illos discipuli per metra bina legunt.
11*) Nascitur hinc plorans, licet hoc generale sit omen:
Ploratus tamen hic particulare tenet.
Iste genas lacrimis oneratus saepe videbit.
Nec fiet lacrima prosiliente pius.
Masculus a profert omnis, dum prodit in auras.
Ex radice trahit primi parentis Adae.
Hic cum vagitu speciali ructuat alpha,
Quod rudibus pueris sillabicando legit.
Dum de matre rubet in cunis, mobilis inquit,
Huic dea, quam sedes orbicularis habet:
Area te mundi cepit, mea regio casus
Humanos ponit sub ditione mea,
Omnis sors hominum mihi cedit. Portio sortis
Addictae tibi nil prosperitatis habet.
Quod regnat, floret, gaudet: rex, miles, agrestis;
Im-

ab) Alphabeti. 10*] MS. III. *sed cernit.* *ac*] MS. II. *disciplinaris.* *ad*] quia in iis addiscendis pueri maxime percutiuntnr. 11*] Capitulum secundum de miseria rectoris circa rem.

Imperio, fama, commoditate: meum. A. C. MCCXII.
Per me, qui rexit, servit Qui floruit, aret.
Et qui gaudebat, anxietate dolet.
Nobilibus; cupidis; praelatis: surgit adhaeret;
Accedit; per me gloria; nummus; honor.
Me retrahente manum vilescit gloria; nummus
Decrescit; summus attenuatur *ae*) honor.
Per me rethoricus flos, grammaticus labor; artis
Garrulitas: tumulat; evacuatur, aret,
Nutus adulantis; reverentia plebis; amicus
Sortis: cui faveo, paret; obedit; adest.
Gaudia post fletum; post gaudia semino luctum.
Post lucem tenebras; post tenebrosa iubar
Summa mihi requies est in constantia sphaerae.
Est in continua mobilitate fides.
Vaticinor tibi perduros instare labores,
Quos vitis cathedrae progenerabit honor.
Hic 12*) quondam viguit, nunc languet. Floruit, aret.
Praecepit, servit. Fructificavit, eget.
Florent, qui iaculis linguae pervertere causas
Iustas, Iniustas iustificare sciunt.
Florent, quos ditant infirmae pulsio venae,

ae] MS. II. *annihilatur* 12*] MS. III. *Qui*

A. C. Urinae ſedimen, ſtercoreusque color.
MCCXII. Florent hypocritae, ſapientum ſimia trunco 13*)
Qui faciunt umbras, 14*) quos ligat aeris amor.
Florent fex hominum, ſcurrae, quos curia lactat
Qui dominis linguae garrulitate placent.
Florent palpones, quorum ſub melle venenum
Lingua parit miſeros proditione premunt.
Ergo caeca probos, af) quia coecos tollo videntes
Deprimo, degeneres nutrio, ſperno bonos.
15*) Interea vegetans ſurgit vis. Pullulat aetas.
Pubeſcit ratio. Cellaque ag) terna ſapit.
Prima capit. Media diſcernit. Tertia rerum
Formas in thalamo poſteriore legit. ah)
Phantaſia ſedet in prima. Vis rationis
In media. Terna vim memorantis habet.
Praegnantes facit has ſenſus impreſſio, radix,
A quo totius cognitionis erit.
Ad ſe ſeptenas, quae regnat in arte, puellas
De ſe progenitas, philoſophia vocat.
Eſtis progenies, inquit, mea fida, parenti
Ob-

13*] i. e. corpori 14*] per pompam veſtimentorum: Gloſſa MS. III. af] dicor. 15*] Capitulum tertium de miſeria rectoris in re ag] capitis. ah] MS. II. tenet

Obsequium, *ai*) fructus exhibitura boni. A. C.
Absque mea luce non lucet vestra lucerna. MCCXII.
Est etiam vestrae lux mea lucis egens.
Quod seritis, meto. Plantatis, colligo quicquid
Thesaurizatis arcula nostra tenet.
Inter vos gradus est soror in limite prima *ak*)
Primo, quae lactis ubera plena gerit.
Compositae vocis haec ponit semina per se
Quae vocem, quae non dant, elementa docet.
Dividit in quinque *al*) per se facientia vocem.
Est maior numero caetera turba *am*) suo.
Mutas & liquidas numerat, quae sunt coeuntes
Vocales monstrat, vi remanente sua.
Simplicium modum generat, conglutinat apte.
Sermonis partes, schema tropumque facit.
Ex hac scintilla lumen facis emicat altae.
Ex hoc seminio pullulat ampla seges.
Ex hac radice ramosa supervenit arbor.
Ex hoc fonticulo rivus abundat aquae.
Prima ministerio vernat soror absq; ministro
Ferre ministerium non valet ista suum.
Huic quem fata vocant concedite, milites eius
Militiae, quae dant sidera, signa ferat,

ai] Ms. II. *Obsequiis* *ak*] Grammatica. *al*] vocales *am*] consonantes.

A. C. MCCXII.

Excolat in vitem labruscam. Transferat herbam
In messem. Faciat fructificare rubum.
Forma doctrinae vestros informat alumnos,
Ut sic procedant ulteriore gradu.
Hic alphabeti versum dum ruminat, omnis
Vestra latet virtus, vestra sepulta iacet.
Ignorans atomos sermonis, quid sit elenchus
Nescit, aut quae sit maxima, *an*) quidve locus.
Quae sit civilis ratio depicta colore
Nesciet, aut quae sit, quaestio, quidve genus. *ao*)
Quis numerus numerans, latet hunc, quis sit numeratus.
Quae radix. Quae vis multiplicantis erit.
Quae sit, vel qualis, latet hunc symphonia vocum.
Quae sit ter ternis vox modulanda modis.
Nescit quid punctus, planum, quid linea, spissum,
Quam quadraturam circulus ipse capit.
Nescit quae stellae, quae sit natura planetae;
Et quis sit stabilis, retrogradusque modus.
Vester sit praeco, qui fati lege fruatur;
Ubera grammaticae sobrietate bibat.
Si de lacte satur fuerit, contemnet alumnos,
Nec stomacho pascet esuriente rudes.
Ac-

an] Glossa Ms. Codicis II. topica. *ao*] in Logica.

Accedat favor his. Gremium subit iste prioris A. C. MCCXII.
Germanae, lactis primitiasque trahit.
Imprimit A menti, sugens ex ubere primo. 16*)
Consequitur numero turba vocata suo.
Sugit, quot constet elementis sillaba; partes
Quot sint sermonis, quae genus omne creant. ap)
Sugit, quid proprium sit cuique; quid accidat illi;
Et quid similiter aq) significando notet.
Sugit, quae partes sint prima sede locatae;
Quot sint, quae sede posteriore sedent.
Ubere de reliquo bibit uberiore: maritet
Dicto se sociae qua ratione suae.
Quae sit festina, quae non, cognatio ar) vocum;
Et quot sint species illius, inde bibit.
Quae sit congruitas sensus, & vocis, utramq;
Quae teneat, quae non, synthesis, inde bibit.
Quis modus excuset vitium, quot quaeque figura
Distinctas species continet; inde bibit.
17*) Sic famulo loquitur mater, radixque loquelae:

16*] MS. III. *pleno* ap] MS. II. *trahant* aq] MS. II. *simpliciter.* ar] MS. II. *constructio.* 17*] Capitulum quartum de miseria futuri rectoris per ea quae circumstant rem.

A. C. MCCXII.

Sit tibi mandati formula grata mei.
Disce prius, quam dogma feras, si ducere tecum
Vis. Videas primo te, rege deinde tuos.
Omnis doctrinae quia semina ponere debes,
Aetas omnis erit discutienda tibi.
Aetatis cera doctrinae prima sigillum
Leviter accipiet pollice ducta levi.
Dum sentis, quae sit magis indurata, prematur
Acrius, assidue solicitanda tibi.
Asperius debet tractari firmior aetas,
Uteturque meo consolidante cibo.
Donatus pueris puerilia donet uterque,
In quo Remigius *as*) remigis usus erit. *at*)
Donatus recitat, quod discipulis prohibebis,
Et quod permittas. Hic decor, error ibi.
Doctoris prisci 18*) gemino de corpore micas
Extrahe discipulis, contere, sparge tuis.
Quos usus veterum celebravit, lectio praesens
Quos colit, accentus quoslibet iste docet.
Exemplo doceas simul & verbo. Studiosos
Efficies pueros, si studiosus eris.
Verba movent; movet exemplum: Verbum ferit aures;
Exemplum cordis interiora subit. *au*)

Oc-

as] Remigius conscripsit tractatum qui incipit: Dominus quem pars; quem indicat auctor. *at*] MS. II. *habet*. 18*] Prisciani. *au*] MS. II. *movet*.

Occultos animi motus natura ministrat. A. C. MCCXII.
Signa tibi mentis exteriora dabunt.
Cui frigescit amor studii, te flante calescit.
Flagrantis fax est exagitanda tibi.
Est aliter fortis, aliter fragilis, recreandus *ax*)
Diversis durus, *ay*) ingeniosus, egent.
Hic gaudet gravibus, Hinc planis. Quid sit utrique
Utile, nostra comes, fida poesis, habet.
Conserva stabiles precibus. Revoca fugitivos
Pollicitis. Tumidis supprime lora minis.
Temperie vultus hilaris timidos refoveto. *ba*)
Intrepidos vultus fulminet ira tui.
Indomitos *bb*) reproba; *bc*) Mansuetos dilige; stultos
Argue; Devotos *bd*) dirige; Carpe vagos.
Corrige delicta verbis, & verbere. Verbis
Asperius. Virgis conveniente modo.
Iratus teneris discas mitescere; duris
Discas irasci. Sis feritate pius.
19.*) Languescit manuum labor immunis 20*] Labiorum
Deficiens labor est fertilitatis egens.
Mercedis firma spes suscitet ergo laborem,

 Et

ax] MS. II. *fragilisque favendus* forte: *fovendus.* *ay*] MS. II. *durus &* *ba*] MS. II. *Recreabis.* *bb*) MS. II. *Effrenes;* *bc*] MS. II. *reprime* *bd*] Obedientes. 19*] Capitulum quintum de miseria futuri rectoris per ea quae sunt post rem. 20*] irremuneratus.

A. C. Et *be*) fructum pariat ſolicitudo tibi.
MCCXII. Dum meſſem pretii, quae ſit medicina laboris,
Exigis, multiplici trutina *bf*] pende, patres. *bg*]
Sors favet, & ſaevit. Eget unus, & alter abundat,
Rebus; ſed medius *bh*) inter utrumq; ſedet.
Si pretium fuerit ſibi 21*) paupertate negatum,
A 22*] pretio Chriſti conſtituatur amor.
Mercedis parca promiſſi prodiga cura
Divitis eſſe ſolet, ſic capit, ergo cave.
Cum 23*] verbum floret, mens aret. Cor gerit intus,
Quin linguae flores diſſimulare ſtudent.
Certior eſt pacti *bi*) de ſorte patris medicoris,
Cuius *bk*) de puero ſit tibi cura prior. *bl*)
Si tali teneas ratione regentis habenam,
Non erit immunis cura laborque tuus.
Grammaticae famulans ſubit ingenioſa poeſis:
Officii confert *bm*) ulterioris onus.
Explicat haec legem metri, quid pes, docet, addens

Quid

be] MS. II. *Ut* *bf*] MS. II. *in trutina triplici* *bg*] forte: *pares* *bh*] MS. II. *& in mediis.* 21*] MS. III. *sub* 22*] MS. III. *Pro.* 23*] MS. III. *Tunc.* *bi*] MS. II. *pretii* *bk*] MS. II. *Eius.* *bl*] MS. II. *magis.* *bm*] MS. II. *tribuens*

Quid tempus, quot sint tempora cuique pedi A. C. MCCXII.
Ex quot syllabicis pes constat partibus, & quae
Festinans, quae sit syllaba tarda docet.
Quis, & quot pedibus, constat lex quaeque metrorum;
Et per quot genera sint varianda docet.
Quod diversa metro non describuntur eodem,
Sed res quaeq; metro *bn*) sit propriata docet.
Historias habet hexameter. Servitque querelae
Pentameter. Laudes caetera metra canunt.
Excipit hæc una: tibi pars ero magna laboris.
Expedit, ut vires experiare meas.
Est mihi materia, quicquid capit ambitus orbis
Cudit 24*) in obsequio philosophia meo.

TRACTATVS SECVNDVS.

Thematis initio quamvis varii famulentur,
Praecedunt bini nobilitatae modi
Principium magis egregium per Zeugma decoro,
Et per hypozeuxin thematis ordo capit.
Zeugma vel a capite medio, vel fine, reducit

bn] MS. II. *sue* 24*) MS. III. *Ludit*.

A. C. MCCXII.

Verbum. Sic lucet hoc fine nube tibi:
Est Joseph flos naturae; fratrum medicina;
Patris amor; matris gloria; stella domus.
Est Judas puteus sceleris; despectio plebis;
Fex rerum; pestis saeva; ruina boni.
Spem firmam fidei petram; deitatis amorem,
Qua pateant clavem coelica bo) *Petrus habet.*
Nequitiae laqueo, fidei damno; magicali;
Fraude; magus sceleris impietate valet.
Byssus mundiciae; rosa martyrii Catharinam
Commendat; Sinai cella; bp) *liquoris odor.*
Traditio patriae; mors fratris saeva; Medeam
Vituperat; nati plaga; ruina senis.
Jungit hypozeuxis claufis sua fingula verba.
Lux exemplaris luceat ifta tibi:
Virgo Dei genitrix portum dedit; avia vitae
Expulit; excussit noxia; grata tulit.
Qua parens prima luctum peperit; male dictum
Intulit attrivit gaudia; damna dedit.
Ifte duplex quinque modus nubit generali
Eloquio, quod vim thematis intus habet.
Crimen vilescit, naturae gratia fortis
Gloria, fama veri, nobilitatis honor.
Non poterit vera virtus fentire ruinam
Deficiendo perit effigiale bonum.
26*) Rem dilato brevem, brevio longam. Decet ambos

Me

bo) MS. II. *regia* *bp*) Sepulchrum in monte Sinai.
26*) Capitulum fecundum de modis prolongandi materiam.

Me servare modos, aptus uterque mihi. A. C.
Egregie plerumque loquor. Nunc limite curro MCCXII.
Difficili. Plana nunc placet ire via.
Si mora longa placet, nec sum brevitatis amicus.
Octo materiam sic ego tendo modis:
Pulchro circuitu *bq*) rem vilem vito, decoram
Dedeco. 27*) Perifrasis ista perita petit. *br*)
Sic qui mentitur, non verum dicere, dicis.
Veracem dictis, dicis amare deum.
Vestio rem verbis variis. *bs*) Nec est tenor idem.
Verborum, sed quod significatur idem.
Dilige corde deum Tota vi mentis inhaere
Illi: Pro toto posse sequaris eum.
Solennis fuerat quondam collatio *bt*) multis.
Sed nunc, quando venit, raro modesta venit.
Non sine spineto crescit rosa: nec sine mundi
Tormento domino vita placere potest.
Thematis in tractu mihi servit apostropha *bu*) sermo
Cuius ad absentem se rapit arte sua.
Sic dic Canonico: *Phaleris non te mihi praefer.*
Ser-

bq) Primus modus per Periphrasin. 27*] vitio. *br*] MS. II. *docet* *bs*) Modus secundus per Interpretationem. *bt*) Tertius modus per Comparationem. *bu*) Quartus modus.

Sed vita casta, religione sacra.
A. C. MCCXII. Sermonem quandoque rei ratione carenti
Adscribo. Servit prosopopeia *bx)* mihi;
Obstrepit altare, dic, o pollute sacerdos
Qua tu praesumis sumere mente deum.
Desero materiam *by)* Quandoque relabor in illam,
Sic, ut non videar deseruisse tamen.
Herculeis digitis Antheus bz) *in aera pressus*
Languet, Lucani digrediente stilo.
Verborum pompa descriptio *ca)* gaudet, & illa
Vtor, dum cursum tendere curo meum.
Est fidei doctor descriptus carne pudica
Johannes; verbo Paulus; amore Petrus.
Rem certam pono, cuius contraria premo. *cb)*
Tollitur haec dempta, credit, & illa manet.
Non placeant, sed displiceat tibi gloria mundi:
Decipit, & vitam non parat cc) *immo necem.*
28*) Thematis a serie, quae sunt praedicta, rescindo,
Si non propositum linea tendit opus.
Participans non conjunctum sine remige sextus:
Emphasis abbreviat quatuor ista moram.
Stat

bx) Quintus modus. *by)* Sextus modus per Digressionem. *bz)* Gigas quidam. *ca)* Septimus modus. *cb)* Octavus modus per Oppositionem. *cc)* MS. II. *parit.* 28*) de modis quatuor abbreviandi.

Stat Christus iudex; sedet impietas; cruce damnans A. C.
MCCXII.
Saevit; Homo patitur, nil patiente deo.
29*) *Egregieq; loquor, communes transeo metas*
Sermonis, trita *cd)* dum pudet ire via. *ce)*
30*) Est verbi novitas mihi dulcis, sic ego dico:
Hic solet affines canonicare suos.
Est in nominibus idem modus. *Ursior urso,*
Tigride tigridior, femina laesa furit.
31*) Voces conjungo, quae discordare videntur
Extra, qvas intra pax sine lite ligat.
Dives avarus eget, lucrique labore quiescit.
Congregat, est vita sordida munda sibi.
32*) Dictio, cui non dat casus inflexio casum,
In casus sede saepe sedere solet.
Absque sed cf) *esto bonus, sine vix* cg) *domino fameleris*
Ne tuleris ch) *poenam, sis sine pene* ci) *pius.*
33*) Alterius dictum mihi sumo, sumit amictum
Taliter egregium saepe poema meum
Consedere duces & vulgi stante corona
Pro populo Christus plurima probra tulit.

Est

29*) Capitulum tertium de modis egregie loquendi. *cd)* MS. II. *tritam.* *ce)* MS. II. *viam.* 30*) Novae dictionis inventio. 31*) Dictionum contrariarum positio. 32*) Dictionis non casualis declinatio. *cf)* limitatione, excusatione. *cg)* difficultate. *ch)* MS. II. *Non tollas.* *ci)* sine defectu, imperfectione. 33*) Accommodatio.

A. C. MCCXII. 34*) Eſt modus egregius, ſed rarus, tempora mutans,
Syllabicamq; moram, cum ratione tamen.
Producas alii quem corripuere laborem.
Qui labor eſt aliis, hic tibi labor erit.
35*) Pono commune fixum, vel mobile nomen,
Vt ſedem proprii vitet utrumque loci.
Armati fidei lorica fulmina ſancti
Saeva tyrannorum non timuere viri.
36*) Tranſumo proprium, probo, vel reprobo: Probo *Plato,* 37*)
Hic eſt corde; Cato moribus; ore Paris.
Reprobo, ſi dicam: *Rufinus crimine; forma*
Terſites; Simon fraude, vir ecce venit.
38*) In propria ſede, ſi turpis *ck*) transfero verbum,
Extremaque magis in regione placet.
Mundi divitiis florent, qui moribus arent.
Cui ſors arridet proſpera, corde tumet.
39*) Eſt poſitum ſemel improprie, proprieque tenetur
Verbum ſub ſpeculo res patet iſta tibi:
Exacuunt linguas ad iurgia tela maligni,
Ad bellum, quos non lancea lingua ferit.
40*) Vocem non unam, ſed plures, transfero verbis.

Sic

34*) Quantitatis variatio. 35*) Modificatio ſub transſumtione. 36*] pronominatio. 37* i. e. ſapiens. 38*) Translatio. *ck*) MS. II. *torpet.* 39*) Translatio. 40*) Tranſumtio.

Sic aliis alia significata fero: A. C. MCCXII.
Qui docet invitum, sua semina mandat arenae;
Abluit & laterem; Littus arare studet:
41*) Semita difficilis plerisq; modis variatur,
Qvos ego percurro sub brevitate styli. cl)
42*) Inventor signans inventum: *Copia Bacchi,*
Et Cereris, causa criminis esse solet.
43*) Inventumqve notans inventorem: *Miserere,*
Psalmus ait, postquam maxima culpa fuit.
44*) Designatur herus instrumento: *Dominatur*
Telum pauperibus, excruciatque pias.
Pila subegerunt partes sibi quaslibet orbis:
Cedunt Romanis pelta sarista cm) *suis:*
45*) Hoc quod in esse solet ex causa, saepius ipsi
Assigno causae. Sic tibi dicta vide:
Felix qui victum quaerit sudante labore.
Multis depascit corpora macra fames.
46*) Multoties sumo pro ne, quae continet ipsam
Contentam, talem vel retro flecte cn) modum:
Mens se convertit peccatrix. Curia coeli
Tota deo laudes exhilarata canit,

47*)

41*) Capitulum quartum de modis cum difficultate loquendi. cl) MS. II *tibi.* 42*) primus. 43*) secundus 44*) Tertius cm) Glossae MS. Codicis II. explicat per arma Graecorum. 45*) quartus 46*) Quintus. cn) MS. II. *verte.*

A. C. MCCXII.

47*) Exprimo materiam. Redolet res non sine forma.
Istud in exemplo lucidiore patet:
Praesulis in digito preciosum fulgurat aurum.
Illius in dextra nobile candet ebur.
48*) Carminis in textu delector ponere formam
Pro re, si, quod habet res, sua forma capit.
Regnat stultitia; Servit sapientia; Virtus
Subiicitur; Vitium praedominatur ei.
49*) Estque mei moris, aliter coniungere voces,
Quam suus ordo petit. Forma sit ista tibi:
Luxuriam vitent pastores, scandala propter.
Plurima pro cleri crimine turba labat.
50*) Cursum sermonis mihi tendere convenit ultra,
Quam possit veri regula recta pati.
Quem nummus, persona, preces, de tramite recto
Non ducunt, iudex, sidera laude ferit.
51*) Partem pro toto pono. Placet & vice versa
Totum pro parte ponere saepe mihi:
In terris anima prudens, & justa laborat.
Post mortem carnis nulla meretur homo.
52*) Unum per multa nunc in uno, multa per unum.

Sit

47*] sextus. 48*] Septimus: emphasis. 49*] Octavus transgressio. 50*] superlatio. 51*] intellectio. 52*] intellectio.

Sit tibi iam dictae talis imago rei: A. C.
Vicit Pompeium Romano milite Caesar. MCCXII.
Huic intenta tamen corda fuere polis.
53*) Affines sibi sunt quaedam voces, & abutor
His. Gaudent sedes alterutrare suas.
Parva breves vires retinet statura virilis;
Longo consilio magna carere solet.
54*) Est via plana duplex. Non floret prima. Secunda
Rhetoricis opibus deliciosa viget. 55*)
56*) Primo curro via plana, gravitate relicta
Omni. Verba mihi cottidiana placent.
Succincte verbis praesentis temporis co) utor,
Ut res gesta cp) diu iam videatur agi.
Exit servus habens urnam manibus. Lapis obstat.
Nutat pes. Urna frangitur. Ille gemit.
57*) Planities picta tibi sit subscripta notanda.
Talis planities dulcis in aure sonat.
Ponam nominibus tacitis exempla colorum.
Carmen depingo sic Ciceronis ope:
58*) *Sit laus, sit virtus, sit honor, sit gloria Christo.*
59*) *Sit decus, estque decus. Est sine fine decus.*

53*] abusio. 54*] Capitulum quintum de modis plane loquendi. 55*] MS. III. vitet. 56*] primus. co] MS. II. operis cp] MS. II. acta. 57*] secundus. 58*] Repetitio verborum: primus color. 59*] Conversio, secundus.

A. C. MCCXII. 60*) *Quis pius est? Christus. Quis habet de virgine Carnem?*
Christus. Quis mundus crimine? Christus homo.
61*] *Parentes minime quia peccavere parentes*
Primi, caesus ob id in cruce Christus obit.
cq) *In ligno moritur vita, de morte redemta*
Christi viventis. In nece vita datur.
cr) *O miranda patris pietas, qua venit ab alto*
Filius, humanum vivificare genus.
cs) *Quem posset miseris genitor nato meliorem,*
Aut quem maiorem, mittere, quemve parem?
ct) *Cur misit? quia tempus erat. Quare? quia laesit*
Hostis. Cur? homini perniciosus erat.
cu) *Est sapientis opus, hostis telum, quod in omni*
Tempore provideat, insidiantis ei.
cx) *Hostis, qui cecidit, hominem vult stare, vel illi*
Damnatus cupiet ferre salutis opem.
cy) *Vulnerat incautos subito, sed non sibi prodest.*
Iustum prosequitur, consequiturq; malum. cz)
da) *Fraudibus, insidiis, laqueis, iugulat vigilantem*
Nocte die, psalmis, fletibus ille fugit.

db)

60*] Complexio, tertius. 61*] Traductio, quartus *cq*] Contentio quintus. *cr*] Exclamatio. *cs*] Interrogatio. *ct*] Ratiocinatio. *cu*] Sententia. *cx*] Contrarium. *cy*] Membrum orationis. *cz*] MS. II. *nihil.* *da*] Articulus.

db] *Qui sibi praesidium parat in virtute supremi,* A. C. MCCXII.
Hostis non poterit impietate premi;
Non inimicus obest illi, qui se dat amicum
Mandatis domini pacis, 62*) *obedit eis.*
dc) *Et quia callidus est hostis, celer ad nocumenta,*
Ne noceat, caveas, calliditate tibi.
dd) *Sit tibi pura fides. Pallent pietate fideles.*
Sit tibi spes melior. Sed tibi firmus amor.
de) *Haec tria virtutis sunt semina, causa salutis.*
Ut salvus plene sis, operare bene;
df) *Carmen vi mentis supera; propera documentis*
Sanctis munditiam cordis habere piam.
63*] *Si carnis cariem sequeris, virtute carebis.*
Est fomes vitii, foeda canina caro.
64*) *Quare transgrederis? num cogit mundus? at iste*
Contemtus languet, nilque vigoris habet.
Num caro? sed victa subiecta iacet rationi.
Num daemon? leviter sed superabis eum.
Est ergo culpae non ex te causa, sed in te.
Sponte voluptatem concomitaris homo.
dg) *Te capit, & captum sternit, stratumque catenat.*
Teque catenatum ducit ad ima lacus,

db] Continuatio. 62*] MS. III. *paret.* *dc*] Comparatio. *dd*] Similiter cadens. *de*] Similiter desinens. *df*] Permixtio. 63*] Agnominatio. 64*] Subiectio. *dg*] Gradatio.

A. C. MCCXII.

dh) *Est Satbanae laqueus peccatum, quo trahit omnes*
Ad mortis laqueum, quos laqueare potest.
di) *Quomodo te fallit, audisti: Quomodo punit*
Audi, Damnatum sulphuris igne premit.
dk) *Non premit, immo malum totum consumit in igne.*
Sed non consumi spiritus igne potest.
dl] *Praetereo, quae sit poenarum maxima. Non est*
Concessum miseris posse videre Deum.
dm] *Peccatum mortem fecit, poenamq; creavit,*
Causam corporeae debilitatis habet.
dn) *Poenas terrore fuge, vel virtutis amore.*
Poenae terrore sis, vel amore pius.
do) *Est tibi proposita via vitae, vel via mortis,*
Quamvis intreeas: ista vel illa patet.
65*) *Dic homo perdite, perdite dic, cur negligis illum.*
Illum, qui pro te mortis amara bibit.
dp) *Vulnere detersit tua crimina, sanguine lavit:*
Hostem devicit, supposuitque tibi.
dq) *Sed vitanda petis, miserande, petendaque vitas;*
Et fugienda facis, & facienda fugis.

dr)

---

dh] Definitio. *di*] Transitio. *dk*] Correctio. *dl*) Occupatio. *dm*] Disiunctio. *dn*] Convictio. *do*] Adiunctio. 65*] Conduplicatio. *dp*] Interpretatio. *dq*] Commutatio.

dr) *Dic potius: tibi me commendo,* ds) *tuae pietati* A. C. MCCXII.
Totum submitto. Parce benigne Jesu.
dt) *Nescio, si simplex, vel stultus, sit tibi nomen,*
Vel magis insanus hoc puto nomen erit
du) *Simplex, vel stultus, vel sis insanus oportet.*
Non es simplex, nam sunt mala nota tibi.
Non etiam stultus, quia 66*) *nosti quo sit eundum.*
Quod sis insanus hac ratione liquet.
dx) *Fraudibus intendis. Auges bona temporis. Illis*
Invigilas. Finis non tibi cura manet.
dy) *Summa dies veniet, positis in parte sinistra*
Dicetur: sed plus dicere nolo tibi.
dz) *Non est* 67*) *certa dies mortis. Re certior omni*
Mors est. Erroris ergo relinque viam
Verborum sunt terdeni bis tresque colores,
Quos satis 68*) in serie carminis huius habes. 69*)
70*) Thematis interior vultus cum vult, redolere
Floribus, hoc rerum stemmata pono modo:
ea) *Pastoris qui nomen habes, sis forma beatae*

dr] Permissio. *ds*] MS. II. *committo* *dt*] Dubitatio. *du*] Expeditio. 66*] MS. III. *nam.* *dx*] Dissolutio *dy*] Praecisio *dz*] Conclusio. 67*] MS. III. *sed non* 68*] MS III. *stylus* 69*] MS. III. *habet.* 70*] De coloribus sententiarum. *ea*] Distributio.

A. C. *Vitae, quam debet subdita turba sequi.*
MCCXII. eb) *Pace tua dico: non Christi, sed tua quaeris.*
Lucri te duxit exitialis amor.
ec) *Non minimum, quod habes, nimium sed, dicere volo,*
Divide, non cumula. Pauper & inde ferat.
ed) *Instrue subiectos, vel plebs, ut ovis vel ut hoedus*
Errabit vigilans sis velut Argus ei.
ee) *Exemplum, dogma, duo sunt, hoc instruit, illud.*
Allicit. Errantem sic revocare potes.
ef) *Illi non parcas. Est fur; latro; leno; superbus;*
Invidus; exactor; ambiciosus; iners.
eg) *Sordes evellas. Exstirpes crimina, quantum*
Est in te, quantum sit tibi posse datum.
eh) *Saepe tibi dicas ego non vivo mihi soli,*
Sed multis honor hic est aliunde datus.
ei) *Insipiens audes de multis sumere curam,*
Prudens de paucis quamvis habere timet.
ek) *Daemon commissis, tibi non minus, insidiatur,*
Quam lupus esuriens insidiatur oui.
el) *Suntque mali plures iustis, Nasone fatente:*
Im-

eb] Licentia. *ec*] Diminutio. *ed*] Descriptio. *ee*] Divisio. *ef*) Frequentatio. *eg*] Expolitio. *eh*) Sermocinatio. *ei*] Contentio clausularis. *ek*] Similitudo. *el*] Exemplum.

Implentur numeris deteriora suis: A. C.
em) *Cottidie tanquam rapidus draco circuit hostis,* MCCXII.
Quaerens quem rapiat unguibus, omne 71*) *terat.*
en) *Est hostis fidei, caput intonsum, genafulta*
Barba, cui facies extenuata riget.
eo) *Iste sub hypocrisi permulcet nectare linguae*
Indoctos. Virus deinde ep) *propinat eis,*
eq) *Acclamans aliis,* 72*) *pastori dicit aperte:*
Cum tu nos doceas plurima, pauca facis
Quod tua lingua sonat, manus hoc operetur; At ille
Non pensare manum, sed mea verba velis.
Subiicit hic: ea quae dicis, si vera putares
Expleres opere, quod tua lingua tonat er]
es) *Sic tua vita refert: licitum tibi, subdite, credas*
Esse tuus, pastor quod facit absque metu.
et] *Diminuit vita, vires verbi mala stultus,*
Ut vix peccatum luxuriare putet.
Est hic egregius pastor prudensque patronus,
Curam commissi dignus habere gregis.
73*) *Ut dixi, pastor, si corrigitur, rubet. Instes,*
Plus pallet. Metus hinc eu) *patet, inde pudor.*

em] Imago 71*) MS. III. *ore* *en*] effectio. *eo*] Notatio. *ep*] MS. II. *inde.* *eq*] Sermocinatio. 72*] MS. III. *aliquis.* *er*] MS. II. *docet.* *es*] Confirmatio. *et*] Significatio. 73*] Significatio per convenientiam. *eu*] MS. II. *tunc.*

A. C. MCCXII.

74*) *Pallor, & iste rubor, pastoris nuper in ore.*
Sed taceo, nolo dicere plura modo.
75*) *Si non pro meritis, sed pro virtute, graveris*
Sola, non debes immemmor esse Joseph.
ex) *Fraternus livor gravat hunc. Aegyptus honorat.*
Esuries fratres attrahit. Ille fovet.
ey) *Gratia cum puero* ez) *naturae plena faveret,*
Firmus ei patris invigilavit amor.
Insuper apta puer quia vidit somnia, fratrum
Spiritus invidit Combibit ira dolum.
Praevidit dolus insidias. Puero veniente
Dixerunt: somnus cui favet ecce venit.
Occidat, & videamus, ei si 76*) *sommia prosint.*
Sed Deus innocuo vera medela fuit.
Venditus Aegypti praefectus claruit. Omnem
Afflixit terram non moderata fames.
Suffecit panis Aegypto. Namque salutis.
Sola Joseph cura dispositura fuit.
Defecitque Jacob alimentum, cumque timeret
Pro pueris, venit nuntia fama ferens:
Fruges Aegyptus vendit. Fratres abierunt.
Deni, patre suo praecipiente Jacob.
Deficiente cibo rursus rediere, parenti
Dixerunt: Vivit filius ecce tuus.

Spi-

74*] Significatio per praecisionem. 75*) Significatio per similitudinem. *ex*] Brevitas. *ey*] Demonstratio. *ez*] MS. II. *Joseph.* 76*] MS. III. *quid*

Spiritus illius & vita revixit, & inquit: A. C. MCCXII.
Ne mors praeveniat, vado videre Ioseph,
Venit in Aegyptum nato mediante receptus
Israel, & dominus multiplicauit eum.
Bis denis redolet hoc carmen floribus. Unum
Excipe. Non unum possidet ille locum.
Hos via dictandi recipit, flores dabit illa
Bernhardi 77*) maior summa minorque tibi.

TERTIVS TRACTATVS. *de Versificatione.*

Viribus apta suis pueris ut lectio detur,
Auctores tenero fac ut ab ore legas.
Elige quod placet, & lege, perlegis ecce sub uno
Ordine, qvos traxit gloria fama mei.
Se mita virtutum, cautus 78*) CATO, regula morum,
Quem metri brevitas verba polire vetat. *fa*)
Veri cum falso litem THEODOLVS arcet.
In metro ludit theologia sibi. *fb*)
Instruit apologis, trahit a vitiis AVIANVS. *fc*)
Sed carmen venit pauperiore stilo.

77*) rhetoris. 78*) MS. III. *catus.* *fa*) Exstant Catonis nomine disticha moralia. *fb*) Eclogam de miraculis V.T. collatis cum poetarum fabulis indicat. *fc*] Innuuntur fabulae Aesopicae Avieni. Glossa MS. Codicis II. putat Arianum dici, quod sermo ipsi in fabulis sit de avibus. Sed & de aliis animalibus agit.

A. C. MCCXII.

AESOPVS metrum non sopit. *fd*) fabula flores
Producit fructum flos parit, *fe*) ille sapit. 79*)
Quae senium pulsant incommoda maxima scribit
Et se materiam MAXIMIANVS habet *ff*)
Vulnus amoris habet in pectore PAMPHILVS Illud
Pandit in antidotum, subuenientis anus. *fg*)
Laudit GETA gemens *fh*) quia captus Mercuriali
Arte Iovem lectus Amphitrionis habet
Thesiphones raptum qui comtus carmine claudit *fi*)
Arte nec ingenio claudicat ille suo.
STATIVS Aeacidem stantem stultu muliebri
Virtutem prodit calliditate viri.
Quam solemnisat usus sit turba 80*) colenda
OVIDIANA tibi *fk*) qvod 81*) ferat *fl*) illa placet.

Sunt

fd) id est, distemperat: ut explicat Glossa MS. Cod. II. *fe*) MS. II. *capit.* 79*) Glossa MS. III. *Ysopus est herba sed Aesopus dat bona verba.* *ff*) Scriptae prostant Maximiani nomine Elegiae VI. de incommodis senectutis. *fg*) Intelligit libros de vetula Pamphili. *fh*) titulus tragoediae. *fi*) Claudiani raptus Proserpinae 80*) Libri Ouidii numero plures. *fk*) MS. II. *magis.* 81*) MS. III. *quid.* *fl*) MS. II. *facit.*

Sunt libri satyrae Venusinae *fm*) bis duo vultus. A. C. MCCXII.
Sit licet his durus utilitate valet.
Non iuvenis satyra 82*) sed maturus JUVENALIS
Nudat, nec vitium panniculare potest.
Versutiis animi non parcit PERSIVS alti
Ingenii, quamvis sit brevitatis amans.
Circuit, & totum fricat Architrenius orbem
Qualis sit vitii regio quaeque docet *fn*)
VIRGILIO servit triplex stylus. Haec tria thema
Praebent: bos; & ager; historialis apex.
STATIVS eloquii iucundus melle, duorum
Arma canit, fratrum sub duce quaeq; suo:
LVCANVS clarae civilia cella lucernae
Imponit, metro lucidiore canit.
Lucet ALEXANDER *fo*) Lucani luce. Meretur
Laudes descriptas historialis honor.
Ruffini sordes, & virtutes Stiliconis
Cui dant thema sapit hic Heliconis ope. *fp*)
Dat Phrygius DARES veraci limite causas
Exitii Troiae seditionis onus.

In-

---

fm) Horatianae. 82*) MS. III. *satyra.* *fn*] Glossa MS. Cod. I. ad haec: *Architrenus circumivit atque perambulavit totum mundum & omnes provincias, & reprehendit vitia cuiusque regionis sive provinciae.* Johannes Hantwillensis scripsit Architrenium. *fo*] Philippus Gvalterus in poemate de Alexandro M. *fp*] Claudianus.

A. C. MCCXII. Instruit in Troiam Graecos, & pandit HOMERVS
Qvae vehat unda rates, Argolicumque dolum.
Sidonii regis qui pingit praelia, morem
Egregium calamus Sidonianus *fq*) habet
Christicolas acies SALIMARIVS *fr*) armat in hostes
Christi solius plenus amore 83*) crucis.
Herbarum vires declarat carmine MACER
Servat mediciis hunc medicina suis.
Naturas lapidum varias, variosque colores
Qui ponit lapidum, *fs*) non sapit ille metro. *ft*)
PETRVS RIGA, petra cuius rigat initia Christus, 84*)
Legem mellifluo texit 85*) utramque stilo. *fu*)

Con-

fq] Apollonius *fr*] auctore Gunthero. Glossa MS. Cod. I. *Solinarius scribit de bellis Christianorum contra Saracenos, & gentiles, & quomodo Christiani vicerunt eos per signum sanctae crucis, quot assumserant pugnando contra eos.* 83*] MS. III. *honore.* *fs*] Indicatur forte Marbodeus de gemmis. *ft*] Glossa MS. Cod. I. *Lapidarius scribit de diversis naturis atque coloribus lapidum, non tamen delectabili stilo.* 84*] Glossa MS. Cod. III. Petrus de Riga loquitur in suo libro de fundamento ecclesiae quomodo rigavit ecclesias per sanctum Petrum, qui fuit fundamentum & caput ecclesiae & describit utramque legem scilicet novam & antiquam sub stylo evangelico & mellifluo & ipse fuit theologus. 85*] MS. III. *traxit.* *fu*] in Aurora.

Contemnit paleas SEDVLIVS. Eligit aptas A. C.
Res evangelii, sedulitate metri. MCCXII.
Non aret serie metri, sed floret ARATOR
Doctus. Apostolica facta decenter arat.
Virtutem prudens PRVDENTIVS armat in hostes.
Qvo vitio victo gaudeat illa, docet. 86*)
Septenas quis alat artes describit ALANVS. 87*)
Virtutis species proprietate docet *fx*) 88*)
Tobias in agro veteri lascivit, & aeque,
Res novat, & metri nobilitate *fy*) placet. *fz*)
Ars nova scribendi speciali fulget honore,
Rebus cum verbis deliciosa suis. *ga*)
Quod pueri potent tibi doctrinale propinat
Prisci doctoris *gb*) utiliora legit. *gc*)
Graecismus recitat peperit quas graecia voces. *gd*)
Quas latium dat quae significata ferant. *ge*)
Hi tres conjungunt per se modulamina metri
Tali lectores alliciendo *gf*] modo.
Fontibus ex sacris haurit, qui dogmata fundit
PROSPER doctrinae prosperitate sapit,
Scri-

86*] in Phychomachia. 87*] in Anti Claudiano *fx*] MS. II. *notat.* 88*] MS. III. *sua.* *fy*] MS. II. *sedulitate.* *fz*] Matthias Vindocinensis scripsit Tobiam. *ga*] Ganfredus in poetria nova. *gb*] Prisciani. *gc*] Alexander de Villa Dei auctor Doctrinalis. *gd*] Eberhardus Betuniensis composuit Graecismum. *ge*] MS. II. *gerunt.* *gf*) MS. II. *alliciente.*

A. C. MCCXII. Scribendi regit arte stilum, Ruphoque negante 89*]
Laudem Matthaeus Vindoniensis 90*] habet
Enumerat, probat, eximius 91*) liber aequivocorum,
Dictio quot in 92*) se significata gerat 93*) gg)
Felici scribente stylo FELICE CAPELLA:
Nubit Mercurio philologia Deo,
Eximia ratione beat BOECIVS ut det.
Solamen misero philosophia viro.
Tractatum titulos laudis BERNHARDVS habentem
De gemina mundi partitione docet.
Naturas PHISOLOGVS exponendo ferarum.
Quarundam quae sit allegoria docet.
Hortatur propria per scripta PARACLITVS omnes
Peccantes. Veniam gratia donat eis.
Per tot personas duo testamenta figurat
SIDONIVS. Iudex philosophia sedet. 94*)
Quam

89*) Glossa MS. Cod. III. Matthaeus describit contra Ruffum curialdum doctrinas & obtinet victoriam & laudem contra ipsum. 90*) MS. III. *Vindociensis* 91*) MS. III. *exemplis*. 92*) MS. III. *sub*. 93*) MS. III. *ferat*. gg) Glossa MS. Cod. I. *Johannes de Garlandria composuit librum unum de dictionibus aequivocorum*. 94*) MS. III. *petit*. scilicet esse. Sidonius poeta de duobus testamentis sc. novo & veteri per duas personas scilicet Judaeum & Christianum scripsit. Ita Glossa MS. Cod. III.

Quam plures alii metri dulcedine quadam A. C.
Docti se legi supposuere meae. MCCXII.
Hos taceo, quos fama tacet, sed nolo tacere
Quae teneat pueros metrica cura tuos.
Illos sollicites, dum metrica 95*) cura cor urit,
Debent notitiam legis habere meae. *gh*)
Ad numerum versus quod reddat quisque secundum
Ingenii vires exige, coge suas.
Plana Neoptolomus 96*) metri via, continet *gi*) illa 97*)
Tempore procedat 98*) conveniente sibi.
Cum fuerit vigor illorum major, magis illos
Sollicites, currant ut graviore via.
Ergo vias metri graviores scire teneris,
Quas ego distinxi pluribus ecce modis.
99*) Sunt qui praemissis reddunt sua singula verba
Carmina *gk*) quae tali sunt modulanda modo.
Parcus; avens; gl) *cupidus: extendit; fabricat; urget:*
Prata, domos; agros: fraudibus; arte; dolo.
Cor; manus ingenium: signat; parat; invenit: artes;

De-

95*) MS. III. *cum metri.* *gh*) MS. II. *meam.* 96*) MS. III. *Neoptolonis* i. e. parvis scholaribus. *gi*) MS I. *graviter.* 97*) MS III. *convenit, illam.* 98*) MS. III. *procedant* sc. scholares. 99*) Capitulum secundum de diversis modis versificandi. *gk*) Metrum Applicatum. *gl*) avarus.

A. C. *Delicias; fraudem: mente; labore; dolo.*
MCCXII. Sunt inventoris de nomine dicta Leonis
Carmina, quae tali ſunt modulanda modo:
Peſtis avaritiae, durumque nefas ſimoniae,
Regnat in eccleſia liberiore via.
Permutant mores homines, cum dantur honores.
Corde ſtat inflato pauper honore dato.
Sunt & caudata, ſimili quae fine tenentur,
Carmina, quae tali ſunt modulanda modo:
Non lignis flammae, nec rebus cor ſatiari
Percupidum poterit in ratione pari.
Quid proſit, non quid deceat, cupidus ſibi quaerit
Sic in eo vitae regula iuſta perit.
Sunt medio quae conveniunt, & fine vicisſim
Carmina *gm*) quae tali ſunt modulanda modo:
Si tibi grata ſeges eſt morum gratus haberis,
Si virtutis eges, deſpiciendus eris.
Criminibus merſos toto conamine uites;
A vitiis terſos cordis amore cites.
Sunt & caudatis pariter conjuncta Leonis
Carmina, quae tali ſunt modulanda modo:
Virtutem ſequere, virtutis praemia quaere.
Omnia vana tere lucis amore merae.
Virtus laudis emit precium, bona res mala demit:
Hanc dum lingva fremit, peſſima ſaepe premit.
Sunt, ad principia quorum fines referuntur,
Car-

gm) Cancrina. Ventrina & caudata ſimul.

Carmina, *gn)* quae tali ſunt modulanda modo. A. C. MCCXII.
Hoc moveo, nefas fore credas optima rerum
Vt carpas verum prodigiale nefas.
Eſt domini donum puri devotio cordis.
Contemptus ſordis initiale bonum.
Nomina nominibus ſe combinata maritant·
Ad Chriſti matrem ſie modulare piam:
Aaron virga; rubus Moyſi; Lampas paradiſi;
Coeli porta; decus virginitatis, ave.
Funda David, radix Ieſſe; vellus Gedeonis;
Pacifici ſolium; Foederis archa; vale.
Sunt metra verborum quae combinatio nectit. *gp)*
Ad Chriſti matrem ſic modulare piam:
Conſolare: queror. Retine: trahor. Erige: labor.
Reſpice: ſeducor. Auxiliare: premor.
Deficio: refice Langveſco: medere Putreſco:
Ablue. Delinquo: corrige. Tardo: trahe.
Solum cum ſolo ſe iungit nomine verbum *gq)*
Ad Chriſti matrem ſic modulare piam:
Captivo ſuccurre. Malo miſerere. Gravato
Compatiare. Pigro conſule. Surge reo.
Aſpires gr) *fragili Faveas humili. Domineris*
Subiecto. Remove flebile. Tolle malum.
In metris clauſas diſtinguit dictio triplex. *gs)*

gn) Serpentina. *go)* Carmen clauſulatum. *gp)* Secundus modus metri clauſulati. *gq]* Tertius modus. *gr]* MS. II. *Inſpires* *gs]* Quartus modus metri clauſulati.

A. C. Ad Christi matrem sic modulare piam:
MCCXII. *Excute naufragii fluctum. Concede salutis*
Portum. Depressis propitiare viris
Femineum sexum conforta. Bella malorum
Pacifica. Precibus imperiosa iuva.
Praesumo voces, quas ordine deinde resumo. gt)
Ad Christi matrem sic modulare piam:
Clerum cum populi pia pacifica, rege, munda
Mundi primaria gu) *stella, Maria, maris.*
Pacifica pacis mater rege filia regis
Munda mundana flamine plena sacro
Haec quae subscripsi 100*) sunt metra reciproca dicta,
Dimidium primi fine sequentis habent:
Filia flecte patrem, mater natumque precare
Pro natis Evae filia flecte patrem.
Praevia stella maris de mundi redde procella
Tutos. Succurre praevia stella maris.
Retro recurro, metra scando dum talia: *Iustis* gx)
Supplico virgo tibi sacra, repelle probra.
Probra repelle, sacra tibi virgo supplico iustis.
Talia dum scando metra, recurro retro.
Legem pentametri quaedam quae non patiuntur

Car-

gt) Praesumtum vel praesumtivum metrum. gu] MS. II. *per maria.* Glossa MS. III. addit explicationem: per impugnationes mundi. 100*] MS. III. *quoque subscripta.* gx] Retrogradum.

Carmina, sic variis sunt modulanda modis. A. C.
gy) *Virgo beata, salusque parata, benigna precanti.* MCCXII.
Dona rogata dabis cumulata tibi famulanti.
gz) *Solvere vincula, pellere noxia singula cures.*
ha) *Sunt mala secula, sunt modo recula pessima proles* 1*)
Qui regis omnia, tolle prementia matris amore,
Da tua gaudia, sine 2*) *carentia, sine* 3*) *dolore.*
hb) *Sum sentis mentis sit pax mala flere reatus*
Ad matrem patrem matris fuge flere paratus.
Fac, pia, flagito, regia, clamito, stirpe puella
Hostica spernere, coelica cernere, splendida stella.
hc) *Spes miserorum; duxq; piorum, florida vitiis;*
Fons bonitatis; Luc pietatis; sis mihi mitis.
4*) *Cellula mellis fundis ardorem* 5*) *virgo serena,*
Nescia fellis, cui dat honorem nostra camoena.
Optima rerum, lux mulierum, dirige clerum,
Hanc homo cura flectere pura non prece dura.
6*] *Tradideris miseris sceleris purgamina seris,*
Tutus erit poterit, reperit, qui te pia quaerit.
hd) *Felices illae sunt linguae, dicere mille*

 Quae

---

gy] Coniunctum dactylicum. *gz*] Disiunctum. *ha*) Neutrum dactylicum. 1*] MS. III. *plures.* 2*] MS. III. *magna.* 3*] MS. III. *fine.* *hb*) Salticum saliens, metrum vel Paulinum ab inventore. *hc*) Informe adonicum, vel biforme adunitum. 4*] Adunitum triforme. 5*] MS. III. *odorem.* 6*) Adunitum quadriforme. *hd*) Retrogradum vel citogradum metrum.

A. C. MCCXII.

Quae poterant laudes tibi, 7] coeli culmine gaudes.*
he) *Grata parata veni, quaerenti certa reperta.*
Dia Maria, dei genetrix pia, digna, benigna.
hf) *Carmina fingo modo, sed quae modo carmina fingo*
Qualiacumque fero, sed quae fero qualiacunq;
Scribere iussit honor, sed honor quae 8) scribere jussit*
Est regina poli meliori carmine digna.
hg) *'ordibus immundos mundos fac esse regentes.*
Gentes o domina mina prece da benedicta.
Dicta remordentes dentes vitare rebellis
Bellis tormentis mentis qui gaudet adesto
Esto non rasa rosa solamen miserorum.
Fili mandata dota, quae sunt congrua laudi,
Audi, virtute tu te rege vim documenti
Menti commenda, menda careas animorum,
Morum crede schalae, cole doctos, iunctus honesto
Esto petens comites mites, nec cum parasito,
Ito, nec ad scurras curras, nec crimine plenas
Lenas scurrites vites, nec Thaida quaere
Aere nec asvescas escas cum divite Baccho
A quo devictus ictus mentis patiare
A re tam fatua tua sit fuga, nec pete lusos
Usos taxillis, illis damnum fit abunde,
Unde lucrum quaeris, eris ex hoc perditor aeris,
9*) *Lumen sanctorum, spes mitis, regia mater,*

San-

7*] MS. III. *tu.* *he*) Metrum Biceps. *hf*) Metrum in se rediens. 8*] MS. III. *qui.* *hg*) metrum descissum. 9*] Metrum quandrangulare.

Sanctorum requies, trepidi dux, vitis honorum, A. C.
Spes trepidi mundi hh) *reparatrix, semita pacis,* MCCXII.
Mitis dux, reparatrix, mundi, juris hi) *origo,*
Regia vitis, semita iuris, gloria dulcis,
Mater honorum, pacis origo dulcis, aveto.
Pluribus in metris 10*) ea, quae debes imitari,
Vidisti, quae sunt effugienda vide.
Pentameter debet vinculum vitare sequentis,
Hexametri. Foedus anterioris habet.
Hexametro nunquam vult ratio, quam parit, una
Syllaba, vel quina, dictio finis erit.
Pentameter praeter dissyllaba cuncta relegat
Sedis postremae de regione suae.
Crebrae concurrunt vocales surgit hiatus,
Hunc hostem series carminis omnis habet.
Litera non veniat eadem repetita frequenter,
Et nimis assidue displicet illa metro.
Ejusdem verbi repetitio tollit honorem
Versiculo, si sit immoderata nimis.
Adducunt labem voces, quas terminat idem
Finis, si veniat saepius absque modo.
Lucida si verbi traiectio vel manifesta
Non fuerit metro dedecus illa facit.
kk) Talibus instructus sedet in laqueo laborinthi,

hh) MS. quoddam Gvelpherbytanum, quod excerpta quaedam de Maria ex Labyrintho sistit, legit *miseri.* *hi*) MS. II. Helmst. *vitis.* 10*) MS. III. *membris.* *kk*) Capitulum tertium de miseria rectoris.

A. C. Carcere clamoso luctinosaque domo.
MCCXII. Tarda venit gravitate pedis 11*) genetrix elegorum
Moesta refert, moesti compatiendo malis.
Affligunt miserum cathedrae pestes, labor, ira,
Pauperies, 12*) te plus torquet avara manus.
Quae non dat gratis, quod gratia postulat, imo
Se facit ingratum conditione deo.
Gratia quem genuit, Simoniae filius esse
Audet, pro pretio spirituale locat.
Formando pueros venditq; licere, nec illud
Dissvadet Simonis perditione timor.
Quae veterum statuit celebris devotio tollit,
Vel minuit, plene percipienda negat.
Vel dat avaritiae velamen legis iniquae,
Ius fingit, quod te cogit habere ratum.
Mercedis socius sed non vult esse laboris
Absq; metu, quod non seminat, ipse metit.
Hic jubet, estque tibi parere necesse jubenti
Prompta servitii sedulitate tui.
Si non mancipii ritu mandantis obedis
Praeceptis, pacis integritate cares.
Hoc etiam deflet querimonia nostra laboris
Quod sic decrescunt emolumenta tibi.
Sudoris pretium mendax astutia primum 13*)
Quod tibi promisit apocopare solet.

Hic

11*] MS. III. *pedum*. 12*] MS. III. *Paupertas*. 13*] MS. III. *patrum* sc. tuorum scholarium.

Hic pretium tibi dimidiat, totum negat alter, A. C. MCCXII.
Vociferans natum nil didicisse suum.
Iste dedisse tibi iurat, quod non dedit. Ille
Dat mellis verba plurima, pauca manu.
Ne pereat merces tua mercenarius actor
Tristis ad antidotum iudiciale fugis.
Judicis examen si quid dat, diuidit illud
Lingva patronantis, nec tua bursa tumet.
Et tibi causa tua paupertatis triplicata,
Prima, secunda, sequens, maxima, parva, minor.
Corruptae quidam sunt indolis, ut meliora
Displiceant, placeant deteriora sibi.
Factis illicitis, inhonestis, turpiter audent,
Aetatis florem depretiare suum.
Non placet his cerea, *bl)* sed nummus; non stylus imo
Talorum iactus; non trocus, *bm)* imo globus. *bn)*
Pro studio cauponem, pro doctore tabernae.
Provisorem, pro codice scorta colunt.
Cum non sunt puri, nec sunt pueri; puerile
Nil faciunt, nec se purificare volunt.
Depurant alios vitiis, pueros quoque puros
Inficiunt, scabie sic ovis urget oves.
Effrenes quosdam vexat vesania mentis
Frenum non dat eis excoriata cutis.

bl) tabula. *bm]* species ludi olim nobilioris, liciti.
bn] ludus vilior pilae illicitus.

A. C. MCCXII. Non hos mel verbi, monitus 14*) urtica, cicuta 15*)
Virgarum parum consiliare potest.
Iurgia: dictamen; convitia: lectio; pugna:
Versus, 16*) lis; forma talibus esse solent.
Iurgia dulcescunt; sapiunt convitia; pugna
Conuenit, & redolent litigiosa feris.
Decipiunt multi natura vulpis iniquae.
In ficta fabricant simplicitate dolos.
Angelicum vultum pretendunt, daemonis artem
Occultant, fraudes ebrietate 17*) fluunt.
Lutum sub gemma, sub melle tegunt aconita,
Spinam sub flore sub speculoque lutum.
Gaudent si socios occulte laedere possunt.
Insontes culpis se simulare student.
Simplicitas simulata mali simulatio duplex 18*)
Incautos telo praegraviore ferit.
Non paucos inflat ventosa superbia pestis
Luciferi: coelo primitiata lues.
Forma, scientia, res, parit hanc, parit illa ruinam.
Impia mater adest impia nata subit.
Elatosque parens haec perniciosa ruinae
Invidiae proles duplicitate necat.
Hi spernunt humiles nullosque pares patiuntur.

Cun-

14*] MS. III. *metus.* 15*] MS. *cicatrix.* 16*] MS. III. *Metrum.* 17] intellige: 18*] MS. III. *simplex.*

Cunctis se paribus dispariare student. A. C.
In reliquos dominari prae reliquis venerari MCCXII.
Arbitrioque frui liberiore volunt,
Arguis hos verbis, vesicae more tumescunt,
Ranisare parant turpidiore sono.
Castiges virgis: furit indignatio. Vultus
Defluit, ut cera liquet in igne nova.
Sunt hebetes. Formam prius inscriberes adamanti,
Quam capiant, quod eis traditione feris.
Intus contemnunt ictus, ut ager lapidosus,
Quamvis grana feris, fructificare negat.
Malleat assidue, nec ferrea corda monetat
Lingua, caput cruciat debilitate tuum.
Sunt qui doctrinae cedunt, velut unda sigillo,
Quod subito capiunt inveterare nequit.
Est cerebrum fluidum, vas futile, vas sine fundo,
Vas in quo fusum nil remanere potest.
Quos facit instabiles levitas mentis, locus unus
Non placet his studii, sed duo sive decem.
Es certus super his, ut caudam qui tenet angvis,
Servitii poscis emolimenta: fugit.
Prothea praesentant alii. Variata voluntas
Exterius vultum devariare solet.
Discplicet his, quod iam placuit, studioque petita
Spernunt. Jam spreta concelebrare student.

A. C. MCCXII. Mane petendo ſcholas qui cum teſtudine ſerpunt,
Saltatu leporis veſpere tecta petunt.
Quaelibet hora brevis diſcendi longa videtur,
Ceſſandique dies emutilata ſibi.
Doctrinae verbum placet invitis ita, ſicut
Taxus api, cato balnea, virga cani.
Non poterint algoriſmi bis terve 19*) figurae
Cauſas offenſae dinumerare tuae.
Peſtis, maioris, querimonia noſtra laboris,
Non poterit breviter non meminiſſe tui.
Cor tibi detexit cura, ſtudiique caminus,
Afflixit corpus Pariſiana fames.
Sicut Pariſius eſt divitibus peradiſus,
Sic eſt pauperibus inſatiata palus.
Doctrinae fornax fuit Aurelianis alumna
Auctores muſae fons Heliconis apex.
Inde reverſus eras nudatus veſte, lucerna *ho*)
Pallidus, exilis corpore, rebus inops.
Sed nunc cura gregis te mancipiat; urit; & urget: *hp*)
Officii iure; ſedulitate; metu.
Pervigilata tibi face nocturna recitata
Saepius excerebrat lectio mane caput.
Taedia multa tibi ſurgunt ſibi tradita, quisq;
Dum reddit ſolo te reſidente loco.
Nec minus affligit te declinatio mane,
Et ſero pueris continuata tuis.

Di-

19*) MS. III. *quinque* *ho*] facie *hp*] MS. II. *adarctat.*

Dicere 20*) materias puerorum viribus aptas A. C. MCCXII.
Crux gravis est curae cottidiana tuae.
Versus audire, mendas ostendere, limam
Addere, non levis est versiculosa lues.
Quamvis cottidie repetas dictando salutem
Eventu tamen est haec aliena tibi.
Dogmatis in Cathedra de lana saepe caprina
Officium sedis iudicialis habes.
Surgunt hinc inde puerili mente querelae, 21*
Aures convellit vox lacrimosa tuas.
Partribus auditis quicquid disponis in illis
Virgae 22*] censura praecipis esse ratum.
Res onerosa bq) tibi culpis infligere poenam,
Multoties multas 23*] dissimulare graves.
Si tua dissimulat industria pro puerili
Culpa, lingua patris asperitate furit.
Respondet culpae sua debita, poena parentum
Te pulsant irae, iurgia, probra, minae.
Computus omnis erit insufficiens numerare,
In Cathedra lites quas patiare graves.
Quam sit onus, nec honor, probat experientia veri
Diversas rudium tot cohibere manus.
Ascendunt cathedram, qui non didicere, docere
Praesumunt, spondent plurima, pauca ferunt.

Plus

20*] MS. III. *Discere.* 21*] MS. III. *loquelae.* 22*] MS. III. *Virgis* bq] MS. II. *honorata* 23*] MS. III. *culpas.*

A. C. MCCXII.

Plus nomen sine re, quam rem sine nomine, quaerunt
Simia doctoris. Hic patet, illa latet.
Indocto doctus cedit, quia plus placet ille *br*)
Quo placata manus substituentis erit.
Psittacus anseribus; cornici cygnus; alauda
Astalapho; *bs*) corvo dat philomena locum
Fessa labore viae metam figo metraque *bt*) claudo.
Claudico, pes nutat integritate carens.
bu) Sarcina doctoris qualis sit, quae sit *bw*) habena.
Percurri calamo fragili. Calamus subit ecce
Alter cuius, erit non magna diaeta docendi.
Sollicitor non sit ignota peritia, cuius
Clauditur in numero vis tota, quod indicat eius
Nominis indicium numerum nos dicimus illud
Quod graeci rythmon. Trahit hinc ars rythmica nomen,
Et sunt qui numerant tria: membrum, syllaba, finis.
Consimilis mellita *bx*) cuius vox mel fluit auri.

Est

br] MS. II. *Hastalapho.* Glossa Manuscripta Codicis secundi explicat per noctuam. *bs*] MS. III. *alter.* *bt*] MS. III. *fingo metra.* *bu*] Tractatus quartus & ultimus totius de arte rythmica. *bw*] MS. III. *qualis* *bx*] MS. III. *Mellica consimilis.*

Eſt rythmus varius, ſimplex eſt unus, & alter A. C.
Compoſitus. Simplex, cuius non ſunt variatae MCCXII.
Partes, ſed ſimiles. E contra non habet aequas
Compoſitus, ſed disſimiles. Modulatio rythmi
Simplicis eſt varia, quae tali luce reſplendet.
Exemplo videant oculi quod dicitur *by*] auri.
Fac Maria,
Coecis via,
Maris ſtella
Dei cella
Me vitare,
Et calcare
Mundi coenum
Malo plenum.
Sordibus immundus,
Mundus non eſt mundus.
Eius in ſentina
Gravis eſt ruina.
Quamvis ſit in hora
Florens ſine mora,
Mundi res areſcit,
Et cito decreſcit.
Hic mundus eſt ſophiſta:
Quod promittit in iſta
Via vitae non ſolvit,
Ad alios devolvit
Quaeſitum in labore

Pos-

by] MS. Ill. *diximus*.

A. C. Possessum in timore.
MCCXII. In vestitu deaurato,
Quae assistis regi *bz*) nato,
Virgo mater speciosa,
Mundi plaga procellosa.
Florens rosa sine spina,
Dulcis aegro medicina,
Culpae veniam propina.
Medicinam ego quaero.
Si me sanas salvus ero.
De te, rosa, non despero.
Mundi salus, & regina,
Aurem tuam huc inclina.
A labe *ia*) me serpentina
Purga mundum. Fac. Festina.
Coeli decus, & lucerna,
Thronus regis, lux superna,
Angelorum laus aeterna.
In hoc solo me guberna.
Aue vena veniae,
Fons misericordiae,
Castitatis lilium,
Trinitatis solium.
Ave mater regia,
Regis nati filia,
Virgo paris nescia,
Salus in exilio,
Mitis consolatio,
Me commenda filio:
Ex te, virgo virginum,

Lucet

bz] MS. III. *regis*. *ia*) MS. III. *tabe*.

Lucet lumen luminum A. C.
In salutem hominum. MCCXII.
Coeli paris dominum.
In tenebris oritur
Lux, quae non extingvitur,
Nec elcypsin patitur,
Sine qua nec vivitur.
Christus redemptor Seculi
Pro culpa sui populi
Teneri morte voluit.
Sups perire noluit.
Qui bibit mortis pocula
Christus in cruce singula
Sunt miseris piacula.
Quod factum est divinitus
Hominis cessat ib) servitus,
Qua tenebatur subditus.
Pati Christum oportuit.
Hestem vicit ut debuit
Sub carnis veste latuit
In luctu qui praevaluit
Arcem regens aethereLam
Assumptae ic) carnis trabeam
Cruore vexit id) rubeam
Ad regiam sideream.
In coena Christo sedente
Voluptatis de torrente
Potavit Iohannes mente
Mente Iohannes potauit.

Et

ib] MS. III. *Hic cessat omnis.* ic] MS. III, *assumpsit.* id] MS. III. *duxit.*

A. C. MCCXII.

Et ei dum exulavit
Coelum Deus revelavit
Revelavit Deus coelum
Iste vovit carnis velum
Quod non sentit *ie*) hostis telum
Simplicium species concordi lege marites
Compositas generas quali modulamine turbas
Huius in exempli speculeris aperte:
Crucis triumphale lignum
A cunctis fidelibus.
Praedicetur laude dignum
In terrarum finibus
Lignum admirabile
Et mirae virtutis
Cui non est simile;
Arbor est salutis
Haec est clavis maxima
Per quam rex coelorum
Fregit vectes ferreas
Portas miserorum. *if*)
Per quam plene domuit
Vim daemoniorum
Victus hostis perdidit
Praedam spoliorum.
Haec est clauis regia
Per quam reseratur
Paradisi ianua
Vltra ne claudatur,

Quam

ie] MS. III. *sensit*. *if*] MS. III. *inferorum*.

Qvam nullus ingreditur A. C.
Nisi qui probatur MCCXII.
Crucis esse servulus
Hic ultro *ig*) vocatur.
Arbor nota
Sancta tota
Nestra tergens scelera.
Gradus coeli
Spes fideli
Quaeque pellis aspera.
Vexillum victoris
Scala peccatoris
Crux est & redemptio
Munimen & scutum
Contra hostes tutum
Suo beneficio.
Crux columna praeelecta
In deserto quae erecta
Divino fulcimine.
Morsus sanat serpentinos
Cultus praestat & divinos
Suo medicamine.
Crux est salus populorum
Reparatrix seculorum
Finis mortis & daelorum
Reprimit domonia.
Talentum mundi portauit
Viam vitae demonstravit
Caput hostis conculcauit

ig) MS. III. *ultra.*

A. C. Cessavit iniuria.
MCCXII. Ligni crucis consecrator
Terrae maris coeli sator
Verae legis verus lator
Miserorum miserator
Pater almi Luminis
Tibi laudes demus vitae ib)
Vtinam demus perite
Da post cursum huius vitae
Vt simus Israelitae
Servi tui numinis.
Huius mundi debilia
Qui elegit ut omnia
Fortia sic confundant
Petrum intentum retibus
De maris vocat fluctibus
Hic suas res pessundat.
Coelesti tracti gratia
Petrus Andreas retia
Derelinquunt & maria
Et dominum sequuntur.
Redemtoris discipuli
Et piscatores populi
Iudices huius seculi
Statim efficiuntur.
Multis viget ii] miraculis
Petrus suis vibraculis
Per plateas in lectulis
Positis & his singulis
Largitur sanitatem

Mes.

ib) MS. III. *damus laudem rite.* ii) MS. III. *fulget.*

Mesſiae invocatio
Tabitae ſuſcitatio A. C.
Haec fidei probatio *ik*) MCCXII.
Nobis in dei filio
Praeſtet ſecuritatem.
Perſecutor Chriſtiani
Nominis ſalus inſani
Lupi more
Vocis terretur clamore:
Proſequi me manu ore
Bonum reris.
Durum eſt non potens eris
Contra ſtimulum; ſi ſequeris *il*)
Calcitare.
Conſortatus praedicare
Paulus coepit affirmare
Hic eſt Chriſtus.
Laurentius laureatus
Bonum opus operatus
Et in fide floruit
Tyranno praeualuit
Aſſus clamauit de prunis
Verſa manduca quae punis
Nam opes Eccleſiae
Datae ſunt inopiae.
Nicolae flos paſtorum.
Tuis precibus ſalvemur
Et a peſte liberemur
Cum ſis gemma confeſſorum,

ik) MS. III. *praedicatio.* *il*) MS. III. *quaeris.*

A. C. MCCXII.

In valle miseriae
Patimur concives
Primae matris vitio
Cum calore nives.
Hostis verbo credidit
Comedas & vives,
Intolerabilius nihil est
Quam femina diues.
Adae culpae sarcina
Creuit, in immensum
A quiete cecidit
Laborem in densum
Vxoris consilio
Dum dedit assensum
Prodiga non sentit pervertere im) Femina censum
In mundo degentium
Multi sunt errores
Multiplex afflictio
Et corrupti mores
Matrum parientium
Varii dolores
Nutrices tolerant fortuna vigente labores;
Proniores hominum
Sunt ad mala mentes
Quas divellunt undique
Peccatorum sentes
Carnis petulantia
Quos facit amentes

Sen-

im) MS. III. *parentum*.

Sentit adhuc proles, quod commisere parentes. A. C. MCCXII.
Indulgentes plurimi
Cibo delicato
Toto nisu seruiunt
Ventri dilatato
Viuunt sine regula
Vt pecus in prato
Est quibus in solo viuendi cura palato.
Terrarum possessio
Sacci magnitudo
Quibus visa fuerit
Magna celsitudo
Rerum figunt *11*) copiam
De fortunae ludo
Non missura cutem nisi plena cruoris hirudo *10*)
Sunt qui de miseriis
Et fortunis imis
Aliorum gaudeant
Sed tristantur nimis
Si vicinis faveat
Fortuna sublimis.
Invidus alterius rebus marcescit opimis.
Saeuiunt in subditos
Audi dicta mira

11) MS. III. *fugunt.* *10*] est versus ultimi epistolae ad Pisones seu Libri Horatiani de arte poetica.

A. C. Qui praeſunt Tyrannide
MCCXII. Opprimunt & ira *ip*)
Non exemplo praeeunt
Sed vita delira
Seditione, dolis, ſcelere, atque libidine, & ira.

A Coeleſti lumine
Vitam homo nactus
In Dei ſervitio,
Dirigat ut actus.
Famulari domino
Differt piger factus.
Languida ſegnities hodiernos craſtinat actus.

Aſpirante deo tenet optatum mea portum
Anchora. Sit virtus patri. Sit gloria nato.
Spirituique decus, qui non idem & *iq*) idem ſunt.
Triplex alteritas, ſimplex eſſentia, trino
Eſt unique Deo, cui mundi machina paret.
Lector condoleas Eberhardi carminis ullam
Si cariem videas. Vigilet correctio limae.
Dormiat invidiae detractio. Nemo beatus
Ex omni parte. Mala ſunt vitiata *ir*) petendis.
De quo ſine benedictus ſit trinus & unus. *is*)

XII.

---

ip] MS. III. *dira.* *iq*] MS. III. *non diverſi ſed.* *ir*] MS. III. *vicina.* *is*) hic verſus deeſt in MS. III.

A. C. MCCXVI.

XII.

GALFRIDVS.

GALDFRIDVS appellatur in codice quodam MS. ecclesiae cathedralis Jesu Christi & Mariae Virginis apud Dunelmum; *a*) GANFREDVS in inscriptione Carminis de statu Curiae Romanae editionis Flacianae; GAVFRIDVS in eodem carmine ex editione Mabilloniana. Cognomen ipsi est VINESAVF, seu de VINO SALVO. *b*) VINESAVF cognominatur in manuscripto quodam Codicum bibliothecae Bodleianae, *c*) & in codice quodam MS. ecclesiae cathedralis apud Vigorniam; *d*) De SALVO VINO in codice MSto quodam Kenelmi Digbaei nunc bibliothecae Bodleianae; *e*) WINESAVF in codice MS. Collegii S. Trinitatis apud Cantabrigiam; *f*) VISAWF minus recte dicitur in codice quodam MS bibliothecae Cottonianae. *g*) MNESTISAVF etiam falso appellatur in Tho. JAMESII catalogo librorum manuscriptorum Collegii S. Benedicti apud Cantabrigiam. *h*) Ratio denomi-

 na-

XII. *a*) n. 243. v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. II. P. I. p. 9. n. 308. *b*) v. Io. BALEVS scriptor. Britann. Cent. 3 n. 38 *c*) n. 1665. v. Catalogos cit. T. I. P. I. p. 80. *d*] n. 79. v. Catalogos cit. T. II. P. I. p. 22. n. 923. *e*] n. 104. v. Catalogos cit. T. I. P. I. *f*] v. Henrici LAVGHTONI catalogum n. 5. in Catalogis cit. T. I. P. II. p. 99. n. 446. *g*] v. Thomae SMITHI catalogum p. 138. Cleopatra VI. 1. *h*] n. 572. 6. v. Catalogos cit. l. c. p. 145. n. 1639.

A. C. MCCXVI. nationis videtur peti posse ex Tractatu Magistri Galfridi nostri, continente in se breviter omnem modum inserendi arbores Aromaticas, fructus conservandi, vites, vina cognoscendi vinaque universa deteriorata formandi, acetumque mutandi, & conditiones cuiuscunque vini & caeterorum pretiosorum lignorum vel pigmentorum faciendi tam pro sanis quam infirmis; qui exstat MS. in bibliotheca Hans Sloane, n. 148. *i*)

Ex parentibus Normannis in Anglia est generatus. *k*) Anglicus hinc cognomine appellatur in manuscriptis quibusdam codicibus. *l*) Claruit A. MCXCIX. *m*) Innocentio III. ab A. MCXCVIII. ad A. MCCXVI. Pontifici Romano Poetriam suam dedicavit. Richardum Regem Angliae A. MCC. mortuum deplorat in eadem Poetria. *n*) Vixisse auctorem medio seculo XIII. colligit MABILLONIUS ex iis, quae Galfridus in carmine de statu curiae Romanae dicit de Cardinale Gajetano; quod vel de Joanne Gaietano Ursino postea Pontifice sub nomine Nicolai III. vel de Jacobo Caietano Anagnino, qui pau-

i] v. Catalogos cit. Tit. II. P. II. p. 254. n. 8883. *k*] v. BALEVS l. c. *l*] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. I. n. 850. Tr. I. p. 59. it. p. 165. n. 3453. 65. 4. & 7. it. P. III. p. 104. n. 719. II. I. it. T. II. P. I. p. 9. n. 308. it. p. 245. n. 8485. *m*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 38. *n*) v. 365. ss.

paulo post floruit, intelligendum esse putat. A. C.
Certe vixisse eum credit post Concilium MCCXVI.
Lugdunense A. 1245. quo in concilio Cardinalibus concessum est rubri pilei insigne, cujus mentionem facit Poeta. *o)* Verum siquidem synchronismi adducti non aliter sese habuerint, tamen videtur potius alius fuisse Poetriae, alius carminis de Statu curiae Romanae auctor.

Vir, quantum illa permittebant tempora, splendidae, comtae, & floridae eloquentiae fuit, iudicio Joanne LELANDO. *p)*

Scripsit I *Poetriam* seu Artem Poeticam, versu hexametro. Idem sine dubio scriptum est, quod Jo. BALEVS q) indicat his verbis: *Innocentio tertio dedicavit opus, quod prosa & carmine Hexametro edidit De arte dicendi, Lib. 1. Neustria sub clypeo Regis defensa Ric.* Paulo prolixius de memorato libro agit Jo. PITSEVS *r)* ita scribens: *Ad Innocentium Papam tertium scripsit partim prosa partim versu heroico, De arte dicendi, seu de praeceptis Dialectices & Rhetorices Librum unum. MS Cantabrigiae in Collegio S. Benedicti sub hoc titulo, de modo & arte dictandi, versificandi, & transferendi, Librum unum. Nisi forte duo distincta sint opera. Initium operis sic habet. Neustria sub clipeo Regis defensa Richardi. Dici-*

o) in Carmine de statu Curiae Romanae v. 618. *p)* apud Baleum l. c. *q)* l. c. *r)* de illustr. Angl. Scriptor ed. Paris. 1619. p. 262.

A. C. MCCXVI. *tur hoc opus excusum typis Viennae Austriae apud Wolfgangum Zazium.* Arbitror utrumque, BALEVM scilicet & PITSEVM falli eo, quod librum prosa & carmine scriptum perhibent. Existimo eos fuisse usos codice, cui adjecta fuit glossa prosaica, ab alio quodam confecta. Praeterea initium illud carminis, quod praetendunt biographi nostri, non totum opus inchoat, sed partem eius solum.

Ανονύμως occurrit titulo: *Rhetorica iudicialis metrica*, *cuius initium*: *Papa stupor mundi &c.* in bibliotheca Paulina academiae Lipsiensis s) Titulo: *Poetriarum novellarum*; inter Codices bibliothecae Bodleianae t) Exstat: *Literalis divisio super Papa stupor Mundi per Galfridum Vinesauf*; Inter Codices manuscriptos Bibliothecae Bodleianae. u) *Tractatus super Papa mundi stupor per Galfridum Anglicum cognomento Vinesauf*; exstat ibid. *Notabilis declaratio super prooemium tractatus praedicti*; servatur ibid. Habetur & *Galfridi Vinesauf Anglici poetria nova de Statu Romanae Curiae*; inter Codices manuscriptos bibliothecae Bodleianae, w) ubi tamen legendum puto: Poetria nova & de statu Romanae curiae; Exstat & *Galfridi Poetria de salvo vino*, inter codices MStos biblio-

s) v. Joach. FELLERI Catalogus. p. 414. n. 29. t) n. 850. Tr. 1. in Catalogis librorum manuscriptorum Angliae & Hiberniae p. 59. u) n. 1665. ibid. p. 80. w) n. 2506. Tr. 13. p. 109. ibid. p. 130.

bliothecae Bodleianae ex dono Kenelmi Digbaei n. 104. *x*) ubi legendum: Galfridi de Salvo vino Poetria; Item rubro: *Galfridi Anglici Nova Poetria*, inter codices manuſcriptos bibliothecae Bodleianae donante Johanne Seldeno n. 65. Tr. 4. *y*) in quo codice etiam Tr. 7. occurrit *Supplementum ad opus Galfridi Anglici, de nova poetria.* Habetur & *Galfridi Wineſauf Poetria nova* manuſcripta In Collegio S. Trinitatis apud Cantabrigiam n. 5. z) Item *Galfridi Anglici Tractatus de nova Poetria ſive Tractatus de arte Dictandi, qui intitulatur Tria ſunt. Inc. Tria ſunt circa quae:* in Collegii Sidney-Susſex in univerſitate Cantabrigienſi libris manuſcriptis n. 11. Tr. 1. *aa*) Niſi forte hoc ſcriptum aut fuerit proſaicum & diverſum a noſtro aut verba initialia adducta commentarium adiectum quendam ſpectent. Occurrunt & *Documenta Magiſtri Galfredi Mneſtiſauf, de modo & arte dictandi & verſificandi, & transferendi*; manuſcripta in collegio S. Benedicti apud Cantabrigiam n. 372. Tr. 6. *ab*) Item *Galfridi Anglici Nova Poetria* inter libros manuſcriptos eccleſiae cathedralis Jeſu Chriſti & Mariae Virginis apud Du-

x) v. Catalogos MS. Angliae & Hiberniae T. I. P. I. p. 82. n. 1705. *y*) v. l. c. p. 165. n. 3453. *z*) v. l. c. P. III. p. 99. n. 446. *aa*] v. l. c. p. 104. n. 719. *ab*) v. l. c. p. 145. n. 1639.

A. C. MCCXVI.

Dunelmam n. 243. *ac*) Item *Galfridi Vinesauf Poetria nova* inter libros manuscriptos ecclesiae cathedralis apud Vigorniam n 79. *ad*) Item sine nomine auctoris titulo: *Rhetoricae Artis liber metricus Pr. Papa stupor mundi:* inter libros manuscriptos bibliothecae Norfolcianae in Collegio Greshamensi apud Londinium n. 333 *ae*) Item *Galfredi Anglici Poema* inter libros manuscriptos in aedibus Jacobaeis n. 763. *af*) Item *Opusculum Galfridi Visawf de arte dictandi, quod intitulatur. Nova Poetria: versibus hexametris.* Manuscriptum in Bibliotheca Cottoniana Cleopatra B. VI. 1. *ag*) Opus ipsum, ut de commentatoribus nihil dicam, nondum, nisi fallor, prodiit. Quamvis enim PITSEVS tradat, excusum illud esse Viennae, tamen, si falsus non est, id ipsum de parte tantum operis sine dubio intelligit, quippe cuius mentionem iniicit, non universo & integro poemate. Itaque haec, qualisqualis fuerit editio, me a proposito edendi non revocabit. Nec obstabunt binae illae particulae, quas e Poetria nostra depromtas nulla tamen auctoris mentione facta, vulgavit Matthias FLACIVS in variis doctorum piorumque virorum de corrupto Ecclesiae statu poematibus Basileae

ac) v. l. c. T. II. P. I. p. 9. 308. *ad*) v. l. c. p. 22. n. 923. *ae*) v. l. c. p. 81. n. 3232. *af*) l. c. p. 245. n. 8485. *ag*) v. Thomae SMITHI Catalogum p. 138.

sileae 1556. Prior extitat pag. 398. Titulo: *In Papam, quod Simoniam non puniat*; initio: *Est Papae leges sacras dictare, minorum:* quae in Poetria legitur vers. 1281. ad v. 1325. Posterior legitur in editione Flaciana pag. 399. Titulo: *Expolitio per exsuscitationem: & respicit ad sententiam supra positam, Prudentia Papae.* Initio: *Quisnam tam cerebri vacuus, tam pectoris expers;* Exstat haec in Poetria nostra vers. 1326. ad vers. 1349 Exstant alioqui & versus bini hexametri Ganfredi initio: *Culpa fugit.* in Henrici BOORT Fasciculo morum ex approbatorum poetarum auctoritatibus collecto Coloniae MDXVII. *ab*) Item alii quatuor initio: *Exemplo si renes habe.* & alii IX. initio: *Hoc unum praescire potes.* ibidem *ai*)

A. C. MCCXVI.

Usus sum quatuor exemplaribus manuscriptis, quae olim Bibliothecae Gudianae fuerunt, nunc in Ducali Gvelpherbytana servantur. Primus Codex inscriptione caret. Secundus inscribitur: *Nova Poetria*, sine auctoris mentione, cum commantario tamen anonymi. Tertius: *Poetria nova.* Quartus sine inscriptione est. In fine autem legitur: *Explicit libellus de artificio loquendi Poetria nova in arte rhetoricae facultatis primitus continetur satis bene. Jo. de Vendume,*

En textum ipsum:

GALFRIDI de VINO SALVO POETRIA NOVA.

DE-

ab) A. VI. a. *ai*) C. 1. b.

A. C. MCCXVI.

DEDICATIO.

Papa stupor mundi, si dixero Papa NOCENTI
Acephalum nomen tribuam tibi; si caput addam
Hostis erit metri. *ak*) Nomen tibi vult similari.
Nec nomen metro, nec vult tua maxima virtus
Claudi mensura, Nihil est quo metiar illam.
Transit mensuras hominum. Sed diuide nomen.
Diuide sic nomen: IN praefer, & adde NOCENTI;
Efficiturq; comes metri: *al*) sic & tua virtus
Pluribus aequatur diuisa, sed integra nulli.
Egregius sanguis *am*) te confert Bartholomaeo.
Mite cor Andreae; pretiosa iuuenta *an*) Johanni;
Firma fides Petro; perfecta scientia Paulo.
Ista simul nulli. Superest de dotibus vna,
Quam nulli fas est attingere, gratia linguae.
Augustine tace. Leo papa quiesce. Johannes
Desine. Gregori subsiste. Quid eloquar omnes? Esto,

ak) Vocabulum *Innocens* aut *Innocentius* si non dividatur, hexametri versus leges respuit. *al*) MS. IV. *metro*. *am*) Fuit Innocentius III. Trasimundi, Comitis Signini, & Clarinae filius. *an*) Annos natus 39. ad dignitatem pontificiam evectus est Innocentius.

Esto, quod in verbis aut hic, aut ille sit ore A. C.
Aureus, & totus resplendeat: os tamen eius MCCXVI.
Impar est, orisque tui praeiudicat aurum.
Trans hominem totus es: vbi corporis ista iuuentus.
Tam grandis senii, vel cordis tanta senectus
Insita tam iuueni. Quam mira rebellio rerum:
Ecce senex iuuenis. Fidei sub tempore primae.
Cum dominus Petro praeferret amore Johannem,
Papatu Petrum voluit praeferre Johanni.
In te Papa modo noua res hic accidit annis:
Papa senex Petrus, & papa iuuenta Johannis.
Suntque tui tales, quales decuere. Relucent
Et circumlucent papam, quasi sydera solem.
Tu solus in mundo quasi sol; illi quasi stellae;
Roma quasi coelum. Me transtulit Anglia Romam,
Tanquam de terris ad coelum. Transtulit ad nos, ao)
De tenebris velut ad lucem. Lux publica mundi
Digneris lucere mihi, dignissima ap) rerum.
Dulce tuum partire tuo. Dare grandia solus
Et potes, & debes, & vis, & scis. Quia prudens
Scis; quia clemens vis; quia magnus origine debes;
Et quia papa potes. Quia talis es, & quia tantus

Hic

ao) Lego: *Vos.* ap) MS. II. *Dulcissime.*

A. C. MCCXVI. Hic mens subsedit, *aq*) cum *ar*) fecerit vndique gyrum
Inq; suis dandis te praetulit omnibus vnum.
Totum posse suum tibi destinat. Accipe, magne,
Hoc opus exiguum, breue corpore, viribus amplum.

POETRIA Caput I. praeparatorium & introductorium.

Si quis habet fundare domum, non currat ad actum
Impetuosa manus: intrinseca linea cordis
Praemetitur opus, seriemque sub ordine certo.
Interior praescribit homo, totamq; figurat
Ante manus cordis, quam corporis & status eius
Et prius Archetypus, quam sensilis. Ipsa poesis
Spectat *as*) in hoc speculo: quae lex sit danda poetis.
Non manus ad calamum praeceps, non lingua sit ardens
Ad verbum: neutram manibus committe regendam
Fortunae, sed *at*) mens discreta praeambula facti,
Vt melius fortunet opus, suspendat earum
Offi-

aq) MS. IV. *subcedit* *ar*] MS. II. *quasi.* *as*] MS. IV. *Spectet.* *at*] MS. IV. *sit.*

Officium, tractetq; diu de themate secum. A. C.
Circinus interior mentis praecircinet omne MCCXVI.
Materiae spatium. Certus praelimitet ordo
Vnde praearripiat cursum stilus, aut vbi gades *au*)
Figat. Opus totum prudens in pectoris arcem *aw*)
Contrahe, sitque prius in pectore, quam sit in ore,
Mentis in arcano cum rem digesserit ordo,
Materiam verbis veniat vestire poesis.
Quando tamen seruire venit, se praepa-ret *ax*) aptam
Osequio dominae, Caueat sibi ne caput hyrcis *ay*)
Crinibus, aut corpus pannosa veste, vel illa *az*)
Vltima displiciant alicunde, *ba*) nec inquinet illam
Hanc poliens partem. Pars si qua sedebit inepte
Tota trahet *bb*) series ex illa parte pudorem.
Fel modicum totum mel amaricat. Vnica menda
Totalem faciem deformat. Cautius ergo,

au) terminum *aw*) MS. IV. *arce.* *ax*) MS. IV. *praeparat.* *ay*) MS. I. *hirtis*, pro hirsutis. *az*) MS. IV. *ulla.* *ba*) MS. IV. *despiciant aliunde.* *bb*) MS. IV. *trahit.*

A. C. MCCXVI.

Consule materiae, ne possit probra timere.
Carminis ingressus quasi verna facetus honeste
Introducat eam; medium quasi strenuus hospes
Hospitium solemne paret; finis, quasi praeco
Cursus expleti, sub honore licentiet illam.
Omni parte sui modus omnis carmen honoret,
Ne qua parte labet, *bc*) ne quam patiatur eclipsim.
Neu stilus ignoret, quid spectat ad ordinis vsum.
Ecce sequens series praesumit ab ordine cursum.

Cap. II. distributio operis.

Est operae, primo: quo limite debeat ordo
Currere. *bd*) Tum sequens: qua compensare statera
Pondera, si iuste pendet sententia. *be*] Sudor
Tertius: vt corpus verborum non sit agreste
Sed civile. *bf*) Labor finalis: vt intret in aures,
Et cibet auditum, vox castigata, modeste
Vultus & gestus gemino condita sapore. *bg*]

Cap.

bc] MS. IV. *labem.* *bd*] Primam operam poetae facit dispositionem & inventionem. *be*] Secundam elocutionem seu elaborationem, & amplificationem. *bf*] Tertiam styli curam. *bg*] Quartam actionem & pronunciationem.

Cap. III. de ordine & dispositione.

Ordo bifurcat iter. *bb*) Nunc limite curritur *bi*) artis. A. C. MCCXVI.
Nunc sequitur stratam naturae: Linea stratae
Est ibi dux, vbi res, & verba sequuntur eundem
Cursum, nec sermo declinat ab ordine rerum.
Limite currit opus, si plaelocet aptior ordo
Posteriora prius, vel detrahat ipsa priora,
Posterius. Sed in hoc nec posteriora priore *bk*)
Ordine praesumunt, nec posterioriore priora.
Dedecus incurrunt: imo sine lite licenter
Alternas sedes capiunt, & more faceto
Sponte sibi cedunt. Ars callida res ita vertit,
Vt non peruertat; transponit, vt hoc tamen ipso
Rem melius ponat. Ciuilior ordine recto, *bl*)
Et longe prior est, quamuis praeposterus, ordo,
Ordinis est primus sterilis, ramusque secundus

bb) Ordo est vel artificialis vel naturalis. Hunc in poesi praeferendum esse monet auctor. *bi*] MS. IV. *nititur.* *bk*) MS. II. *priori*, ita & IV. *bl*) MS. IV. *recto.*

A. C. Fertilis, & mira succrescit origine ramus
MCCXVI. In ramos, solus in plures, vnus in octo.
Circiter hanc artem fortasse videbitur *bm*] aer
Nubilus, & limes salebrosus, & ostia clausa,
Et res nodosa. Quocirca *bn*] sequentia verba
Sunt huius morbi medici. Speculeris in illis
Inuenietur ibi, qua purges luce tenebras;
Quo pede transcurras salebras; qua claue recludas
Ostia; quo digito soluas nodosa. Patentem
Ecce viam. Ratione viae rege mentis habenas.

Cap. IV. de Exordio.

Ante fores operis pars thematis ordine prima
Expectet. Finis praecursor idoneus intret
Primus, & anticipet sedem, quasi dignior hospes,
Et tanquam dominus. Finem natura locauit
Ordine postremum, sed ei veneratio defert
Artis, & assumens humilem supportat in altum.
Primus apex operis non solum fulget ab ipso
Fine, sed ipsius duplex, est gloria: finis
Thematis, & medium. Trahit ars ab vtroque facetum

Prin-

bm) MS. II. *videtur &c.* *bn*) MS. IV. *Quae cura.* Recte. Lego: *Quae cura? Sepuentia* &c.

Principium. Ludum *bo)* quasi quaedam praestigiatrix A. C. MCCXVI.
Hunc *bp)* facit: vt fiat res postera, prima; futura,
Praesens; directa; transuersa; remota, propinqua.
Rustica sic fiunt vrbana; vetusta, nouella;
Publica, priuata; nigra, candida; vilia, cara.
Si pars prima velit maius diffundere lumen,
Thematis intacta serie, sententia sumta
Ad speciale nihil declinet, sed caput edat
Altius ad quoddam generale, novoque lepore
Materiae formam nolit meminisse, sed eius
Abneget in gremio, quasi dedignata, sedere.
Supra thema datum sistat, sed spectet ad illud
Recta fronte. Nihil dicat, sed cogitet inde.
Hoc genus est triplex, surgens de triplice planta.
Plantae sunt partes in themate; prima, secunda,
Vltima; de quarum trunco quasi surculus exit,
Sicque solet gigni, tanquam de matre triformi.
Sed manet in tenebris, *bq)* & quando vocatur obaudit,

Iii 3 Nec

bo) MS. II. & IV. *Ludit.* *bp)* MS. II. *Et* MS. IV. haec *bq)* MS. IV. *latebris.*

A. C. MCCXVI.

Nec solet ad nutus animi prodire. Superbae
Est quasi naturae; nec sponte nec omnibus offert
Se; venit in ulte; nisi *br*) forte coacta venire.
Sic *bs*) opus illustrant Prouerbia. Nec minus apte
Prima fronte sedent Exempla. Sed exit vtrimque
Idem splendor, & est distinctio par in vtrisque *bt*)
Comparat exemplis prouerbia sola venustas.
Plus grauitatis habent. Sunt illa priora minoris
Et tenerae magis aetatis, Maturior aetas
Semper in hac specie. Via sic iacet arctior; vsus
Aptior; ars maior; quod & arte videmus & vsu.
Sunt ita principii studio rimante reperti
Tres rami: finis; medium; prouerbia; quartus
Exemplum. Sed & hoc, sicut penultimus, in tres
Crescit. Et his octo ramis stilus ipse superbit
Vt videant testes oculi, quae *bu*) diximus auri, Ac-

br) MS. IV. *invite ubi.* *bs*) MS. II. *hic.* *bt*] MS. II. & IV. *par utrinsque.* *bu*] MS. II. & IV. *quod.*

Accipe fabellam, cuius pars primula minor; bw) A. C. MCCXVI.
Altera mors pueri; finis, confusio Scyllae.
Exorditur eam tali natura tenore:
Dotibus exceptis fortunae, copia quarum
Affluit, exundans velut a bx) *torrente, serenat*
Minoris by) *titulos alios* bz) *natura decore.* ca]
Armat enim corpus speciali robore. Pingit
Membra noua quadam specie. Simul excoquit aurum
Mentis, & argentum linguae polit cb) *omnia plene.*
Moribus infuso miro dulcore venustas,
Quanta decet regem resplendet in omnibus, aeque.
Ars a fine rei sic carminis elicit ortum:
Seditio Scyllae Scyllam seduxit. cc) *Eodem*
Vulnere laesa fuit, quo laesit, quae, quia patrem
Prodidit, optatam rem perdidit, &, quia damnum
Intulit, in damno simili stetit. Vltio digna
Fraudis, in autorem simili pede fraude reversa est:
Possumus a medio talem praesumere cursum.
Androgei liuor animum speculatus & annos.

bw] MS. IV. *Minos.* *bx*] MS. IV. *ex* *by*] MS. IV. *Minonis.* *bz*] MS. IV. *alio* *ca*] MS. IV. *nitore.* *cb*] MS. *facit.* *cc*] MS. IV. *reduxit.*

A. C. MCCXVI.

Hinc puerum videt; inde senem: quia mente senili [ed]
Nil redolet puerile puer. Successibus eius
Incipit esse miser: quia laus sua tendit in altum.
Ex hoc deprimitur, quia sic nitet. In sua fata
Nititur, & proprios animum molitur in annos.
Ipsi principio sedet hoc generale propinquum:
Quod magis optatur magis effluit. Omnia lapsum
Spondent, & citius sunt prospera prompta ruinae.
Insidias ponit semper sors aspera blande,
Anticipatque fugam melior fortuna repente.
Ad medium poterit istud commune referri:
Pessima res liuor, totus [ce] *lethale venenum,*
Ad mala sola bonus, contra bona sola malignus.
Consilium tacite praeconcipit omne malignum.
Effunditq; palam quicquid concepit amarum.
Finis in hoc [cf] verbi forma prouerbia format.
Lex est aequa dolum referire dolore, dolosum [cg]
In caput, vnde fuit egressus, habere regressum.

Prin-

[ed] MS. II. & IV. *senilis.* [ce] MS. IV. *totum.* [cf] MS. II. & IV. *hac.* [cg] MS. II. & IV. *dolorem.*

Principio seruit haec exemplaris imago: A. C.
Tristis ab incauto furit aura sub aere laeto. MCCXVI.
Nubibus ch) *exundat* ci) *aer sub sole sereno.*
Exemplum medii sub tali sume figura:
In semen iactum terrae nutricis alumnum
Triste malignatur lolium nascique volenti
Obuiat, est foribus praeclusis impedit ck) *ortum.*
Sic sumto simili poteris praecludere cl) *finem:* cm).
Saepe sagittantem didicit referire sagitta,
Inq; reum plagae conuersa recurrere plaga.

Cap. V. de Tractatione.

Principio varium dedit ars praescripta colorem. *cn)*
Te vocat vlterius progressus. Dirige gressus
Vlterius cursumq; viae, praeeunte figura.
Curritur in biuio. Via namque vel ampla vel arcta;
Vel fluuius vel riuus erit. Vel traccius *co*] ibis,
Vel cursum *cp*] salies. Vel rem breuitate notabis,
Vel longo sermone trahes. Non absque labore

Iii 5 Sunt

ch] MS. II. & IV. *Nubilus.* *ci*] MS. IV. *exudat.* *ck*] MS. I. & IV. *invidet.* *cl*] MS. IV. *praeludere.* *cm*] MS. II. & IV. *fini.* *cn*] MS. II. & IV. *tenorem.* *co*] MS. IV. *traxius.* *cp*] MS. IV. *cursim.*

A. C. Sunt paſſus vtriusque vae. Si vis bene duci
MCCXVI. Te certo committe duci. Subſcripta revolue.
Ipſa ſtilum ducent, & vtrimque decentia dicent. *cq*]
Formula materiae, quaſi quaedem formula cerae,
Primitus eſt duri tactus. Si *cr*) ſedula cura
Igniat ingenium, ſubito molleſcit ad ignem
Ingenii, *cs*) ſequiturque manum quocunque vocarit,
Ductilis ad quicquid' hominis manus interioris
Ducit, vt amplificet, vel curtet, ſi facis amplum.
ct) Hic *cu*) primo procede gradu: Sententia cum ſit
Vnica, non vno veniat contenta paratu
Sed variet veſtes, & mutatoria ſumat
Sub verbis aliis. Praeſumta reſume; repone
Pluribus in clauſis vnum multiplice forma;
Diſſimuletur idem; varius ſis, ſed *cw*) tamen idem.
cx) Eſt gradus vlterior, quando quia lego: tranſſilit *cy*) aures

Di-

cq] MS. II. & IV. *docenda docebunt.* *cr*) MS. IV. *Sed.* *cs*) MS. IV. *ingenium.* *ct*) Amplificatio prima per eiusdem vocis mutationem. *cu*) MS. IV. *hoc.* *cw*) MS. II. & IV. *& quae:* *cx*) Secunda per Synonymiam. *cy*) MS. IV. *transtulit.*

A. C. MCCXVI.

Dictio. Vox curta fit *cz*) sermo vicarius illi *da*)
Inferie vocum longa, serieque morosa.
Longius vt sit opus: ne ponas nomina rerum
Pone notas alias, nec plene *db*) detege, sed rem
Innue per notulas, nec sermo perambulet in re
Sed rem circueas, longis ambagibus *dc*) ambi
Quae *dd*) breuiter dicturus eras, & tempora tardes.
Des *de*) ita crementum verbis formasque loquendi.
Elongat cautela breues, *df*) quando breue verbum
Credit, vt ipsius oratio longa sit haeres.
Cum triplici claustro sit res inclusa: vel ipso
Nomine; vel verbo; vel vtroque: nec explicet illam
Nomen; vel verbum; vel vtrumque; sed edita forma
Sit vice vel verbi, vel nominis, aut vtriusq;.
dg) Tertius est graduum collatio, facta biformi

Le-

cz) MS. IV. *fit.* *da*) MS II. & IV. *eius.* *db*) MS. II. & IV. *plane.* *dc*] MS. II. *sermonibus.* *dd*] MS II. & IV. *quod.* *de*] MS. IV. *dans.* *df*] MS. IV. *brevis.* *dg*] Amplificatio tertia per comparationem.

A. C. MCCXVI.

Lege: vel occulte, vel aperte. Respice quaedam
Iuncta satis lepide. Sed quaedam signa revelant.
Nodum iuncturae. Collatio, quae fit aperte.
Se gerit in simili specie, quam signa reuelant.
Expressae tria sunt haec signa; magis; minus; aeque.
Quae fit in occulto nullo venit indice signo,
Non venit in vultu proprio sed dissimulato,
Et db) quasi non sit ibi collatio, sed noua quaedam
Insita mirifice transsumtio, res vbi caute
Sic sedet in serie, puasi sit de themate nata.
Sumta tamen res est aliunde: sed esse videtur
Inde. Foris res est, nec ibi comparet; & intus
Apparet, sed ibi non est. Sic fluctuat intus
Et foris; hic & ibi; procul & prope; distat & astat.
Hoc genus est plantae, quae di) si plantetur in horto
Materiae, tractatus erit iucundior. Hic est
Riuus fontis, vbi currit fons pulcrior. dk) Haec est
Formula subtilis iuncturae, res vbi iunctae
Sic coeunt, & sic contingunt se, quasi non sint

Con-

db] MS. IV. *sed.* di] MS. IV. *quod.* dk] MS. IV. *purior.*

Contiguae, ſed continuae; quaſi non manus artis A. C. MCCXVI.
Iunxerit, immo manus naturae. Plus habet artis
Hic modus. Eſt in eo longe ſolemnior vſus.
dl) Latius vt curras; ſit Apoſtropha quarta morarum,
Qua rem detineas, & ibi ſpatieris ad horam.
Delecteris ea, *dm*) ſine qua ſatis eſſet abundans
Coena, ſed egregie, ſic creſcunt *dn*) fercula menſae
Pompa dapum veniens numeroſior, & mora menſae
Longior. Eſt ſignum ſolenne. Diutius aures
Paſcimus ex variis, & dulcior hic cibus auri,
Quando venit ſapidus, & odorifer, & precioſus
Seruiat exemplum doctrinae. Certior aure
Arbiter eſt oculus, nec caſus ſufficit vnus.
Plenus erit numerus. De pleno collige plene:
Quam rem; qua forma; quis caſus, apoſtrophet apte.
Cui nimis in laetis mens ſurgit, apoſtropha ſurge,
Et ſic caſtiges illum: *Cur gauda tanta*
Con-

dl] Amplificatio quarta per Apoſtropham. *dm*] MS. IV. *ibi.* *dn*] MS. IV. *creſcunt ita.*

A. C. MCCXVI.

Concutiunt animum? Plausum sub fine modesto
Stringas, & fines eius non amplius aequo
Extendas, sed mens casus incauta futuri
Aemula sis do) *Iani: retro speculeris & ante.*
Si bene successit: non prima, sed ultima spectes.
A casu describe diem, non solis ab ortu.
Vt sis ad plenum secura, dp) *verere futura,*
Cum totum fecisse putes, latet anguis in herba.
Syrenes exemplar dq) *habe. Docearis in illis:*
Sub meliore statu semper peiora cauere. dr)
Nulla fides rerum. Sequitur post mella venenum,
Est claudit nox atra diem, nebulaeque serenum. ds)
Si quem iactatrix praesumtio durius inflet
Hanc inflaturam verbis tam mollibus vnge:
Gressus praecurrant oculi. Praeconsule dt) *mentem,*
Et vires metire tuas, Si fortis es, aude
Grandia; du) *si fragilis, humeris impone minora;*
Si medriocris, ama mediocria. Sumere noli
Quae, quando sumis, praesumis. In omnibus vna

Est

---

do] MS. IV. *sic.* *dp*] MS. IV. *putas.* *dq*] Henrici BOORT fasciculus morum: *Exemplo sirenes.* *dr*] BOORT & MS. IV. *caveto.* *ds*] MS. IV. addit: *Cum soleant homini feliciter omnia verti. Maiori levitate solent adversa reuerti.* *dt*] MS. II. *circumspice.* *du*] MS. II. & IV. *fortia.*

Est virtus: seruare modum. Memor imprime menti: A. C. MCCXVI.
Cum fueris maior, aliis te finge minorem:
Et de te mentire tibi; nec dw) *sic in abyssum*
Deiicias alios, vt dx) *te super aethera tollas.* dy)
Vincat opus verbum. Minuit iactantia famam.
Cum soleant homini feliciter omnia verti,
Maiori leuitate solet aduersa reuerti. dz)
Rebus in aduersis si laxat *ea*) frena timori:
Hac ope verborum timido succurre potenti:
Ne timeas. Si forte times, assume timentis,
Non animum timidi. Quando subit ostia mentis,
Sit timor hospes ibi; non incola. Disce timere:
Si timeas, sine teste time, mentisque timorem
Ignoret facies: quia si dolor eb) *intimus ora*
Carpit, & emacerat, animus iucundior hostem
Nutrit, & impinguat, & gaudia suggerit illi
Exugens tua membra dolor. Consultius ergo
Si timor incuruet mentem simulatio vultum
Erigat, & clypeo vultus succurre timori.
Vt, si mens timeat, facies velit ipsa vereri. ec)
Imo magis sperare velis, pudeatque potentem ed) *Vul-*

dw] MS. II. *ne.* *dx*] MS. II. & MS. IV. *nec.* *dy*] MS. II. & IV. *ponas.* *dz*] rectius hi duo versus cum MS. IV. ad praecedentia referuntur. *ea*] MS. IV. *cum laxet.* *eb*] MS. II. & IV. *timor.* *ec*] MS. IV. *timere.* *ed*] MS. IV. *timentem.*

A. C. MCCXVI. *Vulgari pallere metu. Si posse sic arctum*
Dilates animum: si corpus debile, mens sit
Fortis, & exiguas vires supplere memento
Spe grandi. Facti grauitas cuicunque volenti
Est leuis, & levitas animo cuicunque rebelli
Est grauis. Ego velis & erit leue nulla vereri.
Tempore successus, iucundi tempore fati,
Haec ee) *potes ore loqui, luctus praesaga futuri:*
Anglia ef) *regnorum regina superstite rege*
Richardo, cuius pars est diffusio tanti
Nominis, & mundi, cui monarchia relicta
Est soli, secura sedes sub remige tanto.
Rex tuus est speculum, quo tu eg) *speculata superbis;*
Sydus, de cuius rutilas fulgore; eh) *columna,*
Perquam fulta viges; fulmen quod mittis in hostes;
Laus, quia ei) *pene deum pertingis culmina. Claudam*
Singula: Non illo potuit fecisse priorem,
Nec voluit natura parem. Sed viribus absit
Prorsus habere fidem. Mors est quae fortia vincit. ek)
Omnibus ne crede tuis: si tempore paruo
Illuxere tibi: mox sunt clausura serenum
Turbida el) *facta* em) *diem, ducentque crepuscula noctem.*

Jam

ee] MS. IV. *hoc.* *ef*] MS. I. *Francia.* *eg*] MS. IV. *te.* *eh*] MS. II. & IV. *splendore.* *ei*] MS. IV. *qua.* *ek*] MS. II. & IV. *frangit.* *el*) MS. II. *nubila.* *em*] MS. II. & IV. *fata.*

Iam cito rumpetur speculum, speculatio cuius A. C.
Gloria tanta tibi; en) *sidus patietur eclipsin,* MCCXVI.
A quo sic splendes; eo) *nutabit rupta columna,*
Vnde trahis vires; cessabit ep) *fulminis ictus,*
Vnde tremunt hostes; & eris de principe serua.
Omnia laeta vale tibi sunt dictura. Quiescis:
Sudabis; rides: flebis; ditescis: egebis;
Flores: marcebis; es: vix eris; attamen istud
Vnde scies? eq) *quid ages? volucrum rimaberis aure*
Murmura, vel motus oculo, vel Apolline fata.
Tolle mathematicos. Est augur surdus; aruspex
Coecus; & ariolus amens. Praesentia scire
Fas homini: solique deo praescire futura.
Non habet hic patriam. Vetus ille repatriet error,
Et pater erroris gentilis nutriat illum,
Quem genuit, quia sana fides a limine tollit
Ecclesiae tripodas Phoebi, foliumque Sybillae
Hoc unum praescire potes: quod er) *nulla potestas*
Esse morosa potest, quia tres fortuna secundas
Imperat esse breues. Si vis exempla: priores es)
Respice fortunas. Emarcuit illa priorum et)

en] MS. II. *fuit.* *eo*] MS. II. & IV. *fulges.* *ep*] MS. I. & IV. *pausa sunt.* *eq*] MS. IV. *scias.* *er*] MS. II. & Henr. BOORT: *quia.* *es*] MS. IV. *priorum.* *et*] BOORT: *prioris.*

A. C. MCCXVI.

Florida prosperitas. Minos subuertit Athenas;
Ilion Athrides; magnae Carthaginis arces
Scipio; sed Romam multi. Fuit alea fati
Tempore versa breui. Breuis est distantia laeti
Ominis & moesti. Nox est vicina diei.
Haec aliena docent, & eu) *te tua fata docebunt,*

Temporibus luctus his verbis exprime luctum:

Neustria sub clypeo regis defensa Ricardi,
Indefensa modo, ew) *gestu testare dolorem.*
Exundent ex) *oculi lacrimas; exterminet ora*
Pallor; connodet digitos tortura; cruentet
Interiora dolor; & verberet aethera clamor.
Tota peris ex ey) *morte sua. Mors non fuit eius*
Sed tua; non una, sed publica mortis origo.
O veneris lacrimosa dies! o sydus amarum!
Illa dies tua nox fuit, & venus illa venenum.
Illa dedit vulnus. Sed pessimus ille dierum
Primus ab vndeno, qui vitae vitricus, ipsum
Clausit. Vterq; dies homicida tyrannide mira
Traiecit ez) *clausus exclusum; tectus apertum;*
Prouidus incautum; miles munitus inermem;
Et proprium regem. Quid miles? perfide miles!

Per-

eu] MS. II. *sed.* *ew*] MS. IV. *meo.* *ex*] MII. *exsudent* MS. IV. *exudant.* *ey*] M. II. *in.* *ez*] MS. IV. *transjecit*

Perfidiae miles, pudor orbis, & unica fordes A. C.
Militiae; miles manuum factura suarum. MCCXVI.
Ausus es hoc in eum scelus? hoc scelus? istud es ausus?
O dolor! o plus quam dolor. O mors! o truculenta
Mors! Esses vtinam mors mortua. Quid meministi
Ausa nefas tantum. Placuit tibi tollere solem
Et tenebris tenebrare Solum. fa) *Scis quem rapuisti?*
Ipse fuit iubar in oculis; & ducor in aure;
Et stupor in mente. Scis impia quem rapuisti?
Ipse fuit dominus armorum; gloria regum;
Delitiae mundi; Nil fb) *addere nouerat vltra*
Ipse fc) *fuit quicquid potuit natura Sed istud*
Causa fuit, quare rapuisti. Res pretiosas
Eligis, & viles quasi dedignata relinquis.
Et de te natura queror, quia nonne fuisti
Dum mundus pueri esset adhuc, dum nuda fd) *iaceres*
In cunis, in eo studiosa, sed fe) *ante senectam.*
Destitit hoc studium. Cur sudor tantus in orbem
Attulit hoc mirum? Si tam breuis abstulit hora.
Sudorem tantum placuit tibi tradere mundo

fa] MS. II. & IV. *damnare diem.* *fb*] MS. IV. *nihil.* *fc*] MS. IV. *Ipsa.* *fd*] MS. II. & IV. *nota.* *fe*] MS. IV. *nec.*

A. C. MCCXVI.

Et reuocare manum: dare sic & tollere donum.
Cur irritasti mundum? Vel redde sepultum,
Vel forma similem. Sed non tibi supetit vnde.
Quicquid erat tecum, vel mirum, vel pretiosum,
Huic erat impensum. Thesauri delitiarum
Hinc sunt exhausti. Ditissima facta fuisti
Ex hac factura. Fieri pauperrima sentis
Ex hac jactura. Si felix ante fuisti,
Tanto plus misera, quanto felicior ante.
Si fas est accuso. ff) *Deum: Deus optime* fg) *rerum*
Cur hic fh) *degeneras? cur obruis hostis amicum?*
Si recolis: pro rege facit Ioppe tua, quam tot
Millibus oppositis fi) *solus defendit; & Acon,* fk)
Quam virtute sua tibi tradidit; fl) *& crucis hostes*
Omnes, quos fm] *viuus sic terruit, vt timeatur*
Mortuus. Ipse fuit sub quo tua tuta fuerunt.
Si deus es, sicut decet esse, fidelis, & expers,
Nequitiae, iustus & rectus; cur minuisti
Ergo dies eius? potuisses parcere mundo;
Mundus egebat eo. Sed eum magis eligis esse
Tecum, quam secum. Mauis succurrere coelo,
Quam mundo. Domine, si fas est dicere, dicam:

Pa-

ff] MS. IV. *incuso.* fg] MS. IV. *optima.* fh] M. IV. *sic.* fi] MS. II. *oppositus.* fk] MS. II. *Aucon.* fl] MS. II. & IV. *reddidit.* fm] MS. IV. *quos omnes.*

Pace tua posses fn) *fecisse decentius istud,* A. C.
Et properasse minus, saltem dum frena dedisset MCCXVI.
Hostibus, & fati mora tunc quoque fo) *nulla fuisset,*
Res erat in foribus. Tunc posset honestius ire.
Et remanere tibi. Sed in hac re scire dedisti:
Quam breuis est risus! quam longa est fp) *lacrima mundi.*
Contra ridiculos si vis insurgere plene,
Surgue sub *fq)* hac specie *fr)* Lauda, sed ridiculose.
Argue, sed lepide. Gere te, sed in omnibus apte.
Sermo tuus dentes habeat. Mordaciter illos
Tange. Sed irrisor *fs)* gestus plus mordeat ore.
Ecce, quod in tenebris latuit, sub luce patebit:
Strenua res agitur: Pueri tolluntur in altum
Et fiunt domini. Moueat dominatio risum.
Iam sedet egregie donatus honore magistri
Aptus adhuc ferulae. Laicis autenticat illum
Pileus in capite; species in vestibus; aurum
In digitis; sedes in summo; plebs numerosa
In studio. Ridere potes de ridiculoso.
Quoddam ridiculum est; *ft*] *Tam se quam iudice vulgo*

fn) MS. IV. *poteras.* *fo*] MS. II. & IV. *facti dilatio.* *fp*] MS. IV. *longaque.* *fq*] MS. II. *& ab.* *fr*] MS. IV. *forma.* *fs*] MS. IV. *irrisos.* *ft*] in MS. IV. deest. *est.*

A. C. MCCXVI.

Doctus homo est: fu) *Se idem sentit,* fw) *quod sentio: quaedam*
Simia doctorum est. fx) *Clam dixi, ne manifeste* fy)
Audiat. Ipse tamen se iactitat, osque reuolvens fz)
Mira quidem spondet. Omnes accurrite: nam ga) *mons*
Parturiet, sed erit mus tandem filius eius.
Praeueniens illum saluere iubeto magistrum.
Cum venis *gb*] in tergum *gc*] transuerso *gd*) lumine ride,
Vel quodam rostro manuum quasi pinge, *ge*) vel oris.
Rictum distorque, vel nares contrahe. Tales
Ad formas non ore decet, sed naribus, vti.
Sic igitur variat vultum, vel more magistri
Corripit errorem prauum, *gf*) vel ad omnia dira *gg*)
In lacrymis planctuque sedet, *gh*) vel surgit in iram
Con-

fu] & hoc deest in MS. IV. *fw*] MS. IV. *sentit.* *fx*] deest in MS. IV. *fy*] MS. IV. *quis aperte.* *fz*] MS. II. & IV. *resolvens.* *ga*] MS. II. & IV. *iam.* *gb*] MS. II. *& minus.* MS. IV. *nec. minus.* *gc*] MS. IV. *a tergo.* *gd*] MS. I. *transversum.* *ge*) MS. II. & IV. *punge* *gf*) forte *paruum.* *gg*) MS. II. & IV. *dura.* *gh*] MS. II. *iacet,*

Contra *gi*) grande ſelus, *gk*] vel fertur ridiculoſe A. C. MCCXVI.
Contra ridiculos. Ex talibus edita cauſis
Et decus & numerum lucratur apoſtropha verbis.
gl) Quinta coadiutrix vltra protendere carmen: *gm*)
Proſopeia veni, cui nulla potentia fandi
Da licite fari, donetque licentia linguam,
Sic Phaetonteos tellus experta vapores
Eſt conqueſta Joui. Sic ſparſis Roma capillis
Caeſaris inſtrepuit lacrimoſa voce ſopori.
Si placet exempli nouitas hanc accipe formam:
Vocis in hac forma, ſanctae crucis ecce querela:
Crux ego rapta queror. Ego crux Chriſti gn) *crucifixi.*
Crux ego ſancta; ſalus populi: reparatio mundi.
Crux ego rapta queror; vi rapta; manuque canina;
Et tactu polluta canum. Sum rapta pudenter
A veteri, nec adhuc extorta, nec enſe redemta.
Dic homo! nonne tibi creui? tibi fructificaui?
Nonne tuli fructum dulcem tibi? nonne ſalutem?

gi] MS. II. & IV. *Propter* *gk*] MS. IV. *nefas* *gl*] Quintus amplificandi modus per proſopopoeiam. *gm*] MS. II. & IV. *curſum.* *gn*] MS. II. & IV. *ego crux.*

A. C. MCCXVI.

Dic homo! dic mihi! dic homo perdite, quem reparaui!
Sicne rapi merui sine vindice, cuius honori
Illud onus gessi, go) *quem sic a morte redemi?*
Sine tibi potui vilescere? Sicne perire?
Me tibi posse rapi non vis effecerat hostis,
Imo tuum vitium: quia tot tua crimina vidi
Rapta rapi volui. Puduit minus in peregrinis,
Quam castris sordere meis. An sordidus esses
Si mundum latuit, te qui videt omnia videt. gp)
Esse tuum plene Deus intus & in cute nouit,
Meque tibi rapuit. Juris poscente rigore
Infligenda fuit grauis vltio, mors sine fine.
Sed veniet gq) *misertor ait, miseris misereri;*
Non de iudicio contendere; parcere venit; gr)
Non punire. Caue. Resipisce. Reuertere tandem
Ne pereas Sunamitis. Ego, si verteris, ad te
Vertar, & instanter ad corda reuersa reuertar.
Surge cito. Propera. Te citat, & excitat hora.
Quid dormis? Vigila. Si te crux sancta redemit,
Ense crucem redimas, & fias inde redemtor,
Vnde redemtus eras. Quis sanus ad vtile torpet?
In cruce sudauit dominus: seruusne quiescet?
Tolle tuam. Tulit ipse suam. Gustauit acetum

Fac

go) MS. II. & IV. *vexi.* gp) MS. II. & IV. *vidit.* gq) MS. IV. *veni.* gr) MS. I. & IV. *veni.*

Fac & idem. Num maior erit reuerentia seruì, A. C. MCCXVI.
Quam domini? si uis suus esse secutor, oportet
Tormentis tormenta sequi. Non itur ad astra
Delitiis. Ideo mortem quam soluere debes
Naturae, persolue Deo. Moriaris in illo,
Quandoquidem mortem non est vitare necesse
Transeat in formam virtutis. Sim tibi causa
Martis adhuc etiam mortis Si vinceris ex hoc
Vincis. Sed vinci plus est, quam vincere. Victor
Sola spe victus fruitur mercede coronae.
Rumpe moras igitur. Impone silentia carni.
Delitias suspende tuas, & currat gs) *ad arma*
Prompta manus, plangatque moras dilata gt) *voluntas.* gu)
Si vetus exemplum non sufficit, ecce novellum
In specula montis. In nata *gw*) Superbia castris *gx*)
Est Gallis, ita visa loqui: *Quid Gallia garris.*
Vnde minae tantae, quae tanta superbia linguae?
Pone supercilium, gestus gy) *dedidisse* gz) *minaces,*
Vnde tuo lateri clypei? ha) *vel tela vel enses?* hb)

gs) MS. IV. *decurrat.* gt) MS. II. *allata.* MS. IV. *animosa.* gu) MS. II. *voluptas.* gw) MS. II. *mihi nacta.* MS. IV. *vim nacta.* gx) MS. II. & IV. *castri.* gy) MS. II. *vultus.* gz) MS. II. & IV. *dedidisce.* ha) MS. IV. *clypeus.* hb] MS. IV. *ensis.*

A. C. MCCXVI.

Femineum vulgus gestus depone viriles.
Gestibus vt gestus respondeat, excute hc) *parmam,*
Et galeae conum. Docui hd) *te voluere pensa,*
Et vacuarr colum. Cur ergo, vel vnde, superbis?
Pone seram he) *linguae. Timeas turgescere* hf) *verbis.*
Maxillis dabo frena tuis, & vincula collo
Iniiciam, reddamq; breui te tempore hg) *seruam.*
Occupor in nihilo, dum te quasi Marte potentem
Conuenio. Surgunt alii quantilibus hh) *hostes.*
Non mihi sunt aequi. Sed eis sum causa timoris,
Cordis ad exemplar regis formata Karoli. hi)
Ancillatur item decor altus *hk*) prosopeiae:
Vt si iam tritum dicat mensale: *Solebam*
Esse decus mensae, dum primula floruit aetas,
Dum faciem gessi sine crimine, sed quia longi
Temporis & fracti sum vultus, nolo venire.
Mensa recedo. Vale. Gemino sic fungitur ore:
Cum loquitur rigide, cum prosopeia iocose.

hl]

hc] MS II *exue.* *hd*] MS. II. & IV. *decuit.* *he*] MS. IV. *supercilium.* *hf*] MS. II. *increscere.* *hg*] MS. II. *principe.* *hh*] MS. IV. *quantumlibet.* *hi*] MS. II. & IV. *Richardi.* *hk*] MS. II. & IV. *alter*

hl) Si velit vlterius tractatus linea tendi A. C.
Materiae fines exi, paulumque recede, MCCXVI.
Et diuerte stilum. Sed nec *hm*) diuertere longe,
Vnde grauet *hn*) reuocare gradum. *ho*) Modus iste modesto
Indiget ingenio, ne sit via longior aequo.
Est etiam quaedam digressio, quando propinqua
Transeo, quod procul est *hp*) praemittens ordine verso.
Progressurus enim medium quandoque relinquo,
Et saltu quaedam *hq*) quasi transuolo, deinde reuertor *hr*)
Vnde prius digressus eram. Res ne sit operta
Nube minus pura, *hs*) rem tali pinge *ht*) figura:
Vnicus astringit duo pectora nodus amoris.
Corpora disiungit non causa, sed ante recessum
Oscula praefigit os ori; cingit hu) *vtrumque*
Mutuus & stringit amplexus; fons oculorum
In faciem hw) *lacrimas deriuat; & vltima verba*

Sin-

bl] Sexta amplificandi ratio per transitionem. *bm*] MS. II. & IV. *ne*. *bn*] MS. IV. *grauat* *bo*) MS. IV. *pedem*. *bp*] deest in MS. IV. *bq*] MS. I. & IV. *quodam*. *br*] MS. I. *regressus*. MS. IV. *reversus*. *bs*] MS. II] *clara*. *bt*] MS. II. & IV. *pingo*. *bu*] MS. II. *tangit*. *bw*] MS. IV. *facies*.

A. C. *Singultus medius interſecat; eſtque doloris*
MCCXVI. *Calcar amor, viresque dolor teſtatur amoris.*
Veri cedit hyems; nebulam hx) *diſſibulat* hy) *aer;*
Et coelum blanditur humo. Laſciuit in illam
Humidus & calidus, &, quod ſit maſculus aer,
Femina ſentit humus. Flos, filius eius, in auras
Exit, & arridet matri. Coma primula condit hz)
Arboreos apices. Præmortua ſemina ſurgunt
In vitam. Ventura ſeges praeuiuit ia) *in herba.*
Hoc ib) *tempus titillat* ic) *aues. Haec temporis hora,*
Quos nondum diuiſit amor, diuiſit id) *amantes.*
ie) Septima ſuccedit praegnans deſcriptio verbi, *if*)
Vt dilatet opus, ſed cum ſic *ig*) lata ſit *ih*) ipſa
Laeta pari forma ſpatioſa ſit *ii*) & ſpecioſa.
In celebri forma faciat res nubere verbis.
Si cibus eſſe velit, & plena refectio mentis,
Ne ſit curta nimis breuitas, vel trita vetuſtas.

Sint

hx] MS. IV. *nebulas.* *hy*] MS. II. *diffulminat.* *hz*] MS. IV. *comit.* *ia*] MS. IV. *praeludit.* *ib*] MS. I. & IV. *&* *ic*] MS. II. *veneratur.* *id*] MS. II. & IV. *disiungit* *ie*] Septima amplificandi ratio per deſcriptionem. *if*] MS. II. & IV. *verbis.* *ig*] MS. II. *ſit.* *ih*] MS. II. *ſit* *ii*] MS. IV. *ſic* vel *ſit.*

Sint variata nouis exempla ſecuta figuris, A. C.
Rebus vt in variis oculus *ik*) ſpatietur, & auris: MCCXVI.
Femineum plene ſi vis formare decorem:
Praeformet capiti naturae circinus orbem.
Crinibus irrutilet color il) *auri. Lilia vernent*
In ſpecula frontis. Vaccinia nigra coaequet
Forma ſupercilii. Geminos interſecet arcus
Lactea forma viae. Caſtiget regula naſi
Ductum, ne citra ſiſtat, vel tranſeat, aequum.
Excubiae frontis radient vtrinque gemelli,
Luce Smaragdina, im] *vel ſyderis inſtar, ocelli.*
Aemula ſit facies aurorae, nec rubicundae,
Nec nitidae. Sed vtroq; ſimul, neutroq;, colore
Splendeat. Os forma ſpatii breuis, & quaſi cicli
Dimidii. Tanquam praegnantia labra tumore in)
Surgant, ſed io) *modicum* ip) *rutilent ignita, ſed igne.*
Manſueto. Dentes niueos compaginet ordo.
Omnes vnius ſtaturae. Thuris & oris
Sit pariter conditus odor: Mentumq; polito iq)
Marmore. Plus poliat natura potentior arte.
Succuba ſit capitis ir) *pretioſa colore columna* is)

La-

ik] MS. II. *animus.* *il*] MS. II. *nitor.* *im*] MS. IV. *ſmaragdinea.* *in*] MS. II. *tumendo.* *io*] MS. II. & *ip*] MS. I. & IV. *modico.* *iq*) MS. II. & IV. *politum.* *ir*] MS. IV. *capiti.* *is*] MS. IV. *columna colore.*

A. C. MCCXVI.

Lactea, quae speculum, vultus supportet in altum.
Ex cristallino procedat gutture quidam
Splendor, qui possit oculos referire videntis, it]
Et cor furari. Quadam se lege coaptent.
Ne iaceant quasi descendant. Nec stent quasi surgant,
Sed recti iu) *sedeant humeri, placeantque lacerti*
Forma tam gracili, quam longa deliciosi.
Confluat in tenues digitos substantia mollis,
Et macra, forma teres, & lactea, linea longa,
Et directa. Decor manuum se iactet in illis.
Pectus imago niuis, quasi quasdam collaterales
Gemmas virgineas producat vtrinq; papillas.
Sit locus astrictus iw) *zonae, breuitate pugilli*
Circumscriptibilis. Taceo de partibus infra.
Caetera si possem laudare beatior essem. ix]
Aptius hic loquitur animus, quam lingua. iy] *Sed ipsa*
Tibia se gracilem protendat. Pes breuitatis
Eximiae breuitate sua lasciuiat, & sic
A cono iz) *capitis splendor descendat ad* ka] *ipsam*
Radicem, totumq; simul poliatur ad vnguem.
For-

---

it] MS. IV. *videntum.* *iu*] MS. II. & IV. *recte.* *iw*] MS. II. *asscriptus.* *ix*] Deest hic versus in MS. II. & IV. *iy*] MS. IV. inserit: *Sed ipsum Molle femur tactus irritet rabiem.* *iz*) MS. IV. *summe.* *ka*] MS. IV. *descendat splendor in.*

Formae iam kb) *pictae si vis appingere* kc) *cultum:* A. C. MCCXVI.
Nexilis a tergo coma compta kd) *recomplicet aurum.*
Irradiet frontis candori ke) *circulus auri.*
Se nudet facies proprium vestita colorem.
Lactea stelliferum praecingat kf) *colla monile.*
Instita clarescat kg) *bisso. Chlamis ardeat auro.*
Zona tegat medium, radiantibus kh) *undique gemmis.*
Brachia luxurient armillis. Circinet aurum
Subtiles digitos, & gemma superbior auro
Diffundat radios. Certent in veste serena
Ars cum materia. Nihil addere cultius istis
Aut manus, aut animus, possit. Sed diuite cultu
Pluris erit facies. Quis in hac face nesciat ignes?
Quis non inueniet ki) *flammam?* kk) *Si Iuppiter illis*
Temporibus vidisset eam: Nec in kl) *Amphitrionem*
Luderet Almenam; km) *nec sumeret ora Dianae:*
Vt te fraudaret kn] *Calisto* ko] *flore; nec Jo* *Nu-*

kb) MS. II. & IV. *Tam.* kc) MS. IV. *depingere.* kd) MS. II. *longa.* ke) MS. IV. *fronti candoris.* kf) MS. IV. *praestringat.* kg) MS. V. & IV. *candescat.* kh) MS. IV. *mediantibus.* ki] MS. IV. *inueniat.* kk] MS. II. *flammas.* kl) MS. *non.* MS. IV. *nec.* km] MS. IV. *Alcmenam.* kn] MS. II. *defraudaret.* ko] MS. I. *Calipso.* MS. IV. *Calixto.*

A. C. MCCXVI.

Nube; nec Antiopam kp] *satyro; nec Agenore natam*
Tauro; Messione kq] *nec te pastore; vel* kr] *agne* ks]
Asopo genitam; vel kt) *te Didonis* ku] *in anguem;* kw]
Vel kx]] *Ledam cygno; nec Danem* ky] *falleret auro.*
Hanc solam kz] *coleret, omnesque videret in vna.* la]
Sed cum sit formae descriptio res quasi trita,
Et vetus exemplum, sit in his vbi rarior vsus:
Excipiente thoro reges regnique potentes:
Mensae delicias orditur lactis imago
Culta Ceres, Bacchusque senex iuuenescit in auro.
Solus ibi, vel nectareo perfusus odore,
Degenerare sinit, & lasciuire, saporem.
Regia pompa dapum veniens immilitat auro,
Inque vicem seseq; dapes mirantur & aurum.
Praecipuum lb] *mensae speculare clientes.*
Certat cum Paride facies; cum Parchonomeo lc]
Aetas; cum Croeso census; cum Caesare sanguis.

Cae-

kp] MS. IV. *Antropa.* kq] MS. II. *Mensonine.* MS. IV. *Memphione.* *kr*) MS. II. *nec.* *ks*] MS. I. & IV. *igne.* kt] MS. II. *nec.* *ku*) MS. I. *Dyonis.* *kw*) MS. IV. *angue.* *kx*) MS. II. & IV. *Nec.* *ky*) MS. I. *Daphnem.* *kz*) MS. I. *imam.* *la*) MS. I. *unam.* *lb*) MS. II. *Praecipue.* *lc*) MS. II. *Partanopeo,* MS. IV. *Parconopeo.*

Caetera si species in corpore: cum niue byssus; A. C.
Cum flammis ostrum; cum Sydere gemma: videres MCCXVI.
Singula plus sapere, condita sapore clientum.
Delitias alias, oculus quas gestit, & auris
Gesticulator habet, gestus non omnibus vnus,
Cuique suus: plus mellis habet variata voluptas.
Tinnula sistra volant, oculos pascentia regum,
Alternantque manus, sistroque ld] *valatile sistrum* le]
Surgit in occursum: vadunt, redeuntque, resurgunt,
Et resident, lf] *simulantque* lg] *minas, pugnaeque iocosae*
Instar habent, lh) *sese fugiunt, seseque sequuntur.*
Hinc li] *in vtraque manu gemina ludente* lk) *tabella*
Ludit in ore sonus. Pes non vacat, immo frequenter
It, redit, & lepide passuq; vagatur ll) *eodem.*
Vox comes est passus, pariter ferit aethera lm) *cantus.*
Et sese tabulae strepitusque ln) *sonorat* lo) *in aurem.* lp)

ld) MS. IV. *sistrum.* *le*) MS. IV. *sistro.* *lf*) MS. II. & IV. *recidunt.* *lg*) MS. IV *simulant.* *lh*] MS IV *agunt.* *li*) MS. I. & IV. *Huic.* *lk*) MS. II. *luctante.* *ll*) MS. II. & IV. *passu nugatur.* *lm*) MS. I. & IV. *aera.* *ln*) MS. IV. *tabellae strepitus.* *lo*] MS. I. *saporat.* *lp*) MS. IV. *aure.*

A. C. *Tertius admotus* lq) *agilis se girat in orbem,*
MCCXVI. *Aut volat in longum, vel membra supina resoluit* lr)
In saltum facilem, molles aut arcuat artus
In talos, refuga ceruice, vel ensis acumen
Erigit, & certus dubios interuolat enses.
Singula mireris. Sed adhuc iucundius istis:
Nunc sonus exultat manuum; nunc arte iocosa
Colludunt digiti; nunc brachia curuat in arcum
Infurcata manus lateri; celerique meatu
Furantur ls) *motus humeri; gestumq; videres*
Instrumenta sequi, quorum sua cuiq; voluptas
Tibia feminea; tuba mascula; timpana rauca;
Cimbala praeclara; concors symphonia; dulcis
Fistula; somniferae citharae; nitulaeque lt) *iocosae:*
Omnia certatim plaudunt, & tempora tardant lu)
Deliciae, qualesq; lw) *decent conuiuia regum.*
Si celebres regum mensas; sic *lx)* gaudia mensae;
Sic *ly)* breue propositum longo produximus *lz)* ore.
ma) Restat adhuc aliud, *mb)* linguam quod reddit opimam.

Quae-

lq) MS. II. *ac motus.* *lr*] MS. II. *resumit.* *ls*] MS. IV. *curtantur.* *lt*) MS. II. *vidulaeque.* MS. IV. *fidulaeque.* *lu*) MS. II. & IV. *tractant.* *lw*] MS. IV. *quales.* *lx*] MS. II. & IV. *Et.* *ly*] MS. II. *Et.* *lz*] MS. II. *producimus.* *ma*] Octava amplificandi ratio per Oppositionem. *mb*] MS. II. *aliquid.*

Quaelibet induitur *mc)* duplicem ſententia formam. A. C. MCCXVI.
Altera propoſitam rem ponit, & altera tollit
Oppoſitam. Duplex modus in rem *md)* conſonat *me)* vnam. *mf)*
Sicq; fluunt riui vocum duo. Riuus uterq;
Confluit. Exundant voces ex duplici riuo *mg)*
Hoc ſit in exemplum; *Sapiens eſt illa iuventa.*
Pone iuuentutem vultus, vel mh) *tolle ſeneĉtam*
Iſta iuuentutis eſt, & non forma mi) *ſenilis.*
Pone ſeneĉtutem mentis, vel mk) *tolle iuventam.*
Vt pote ſi tali decurrat limite lingua:
Iſta ſeneĉtutis mens eſt, & non iuuenilis.
Illa iuuenilis non eſt mens, immo ſenilis.
Iſta ſeneĉtutis ml) *non eſt gena, ſed iuuenilis.*
Vel ſumens *mm)* adiuncta rei ſic longius ibis:
Non facies illi rugoſa; nec arida pellis;
Non cor concuſſum ſenio; nec pulmo fatiſcens;
Nec lumbi rigidi; nec ſpina recurua; iuuenta
Corporis eſt aetas animi, longaeua ſeneĉta.

mc] MS. IV. *inducit.* *md*] MS. IV. *re.* *me*] MS. II. & IV. *conſtuit.* *mf*] MS. IV. *unum.* *mg*] MS. IV. *forma.* *mh*] MS. IV. *&.* *mi*] MS. IV. *non eſt mens immo.* *mk*] MS. IV. *Et.* *ml*] MS. II. *iuuentatis.* *mm*] MS. IV. *ſumes.*

A. C. MCCXVI.

Sic ſurgit praemulta ſeges de *mn)* ſemine paruo. *mo)*
Flumina magna trahunt ortum de fonte puſillo.
De *mp)* tenui virga grandis protenditur arbor.
Si brevis eſſe velis prius iſta priora recide, *mq)*
Quae pompam faciunt, modicumque prematur in orbem
Formula *mr)* materiae, quam tali comprime lege: *ms)*
Plurima perſtringat *mt)* paucis, expreſſa locutrix,
Emphaſis. Ore breui diſpendia lata *mu)* coarctet
Articulus punctim *mw)* caeſus. *mx)* Compendia quaedam
Ablatiuus habet, cum ſit *my)* ſine remige ſolus. *mz)*
Reſpuat *na)* audiri bis idem. Sententia *nb)* doctis *nc)*
In dictis non dicta nocet *nd)* Coniunctio ne ſit
Nodus clauſarum, ſed eas ſinat ire ſolutas.

Vel

mn] MS. IV. *ex.* *mo*] MS. IV. *pauco.* *mp*] MS. II. *Ex* *mq*] MS. IV. *reſcinde.* *mr*] MS. II. *ſummula.* *ms*] MS. II. *forma,* *mt*) MS. IV. *perſtringat.* *mu*] MS. II. *longa.* *mw*] MS. II. & IV. *puncti.* *mx*) MS. II. & IV. *my*] MS. II. *ſtat.* *mz*) MS. II. & IV. *liber.* *na*] MS. IV. *reſpuit.* *nb*] MS. IV. *prudentia.* *nc*] MS. II. & IV. *dictio.* *nd*] MS. IV. *notet.*

Vel manus artificis multas ita conflet in vnam, A. C. MCCXVI.
Mentis vt intuitu multae videantur in vna.
Hac breuitate potes longum fuccingere *ne*) thema;
Hac cymba transire fretum. Narratio facti *nf*]
Exigit *ng*) hanc formam verbi, *nh*) quae facta modefte
Non fuperinfundet *ni*) nubem, fed nube remota
Inducet *nk*) folem. Concurrant ergo, fed apte:
Emphafis; articulus; cafus fine remige liber;
Vnius in reliquo nota callida; vincula dempta
Claufarum, fenfus multarum claufus in vna;
Eiusdem verbi repetitio nulla; vel *nl*) ifta
Omnia; vel faltem quod res defiderat ipfa.
Ecce rei fpeculum res tota relucet in illo:
Rebus in augendis nm) *longe diftante marito*
Vxor moecha parit puerum. Poft multa reuerfo
De niue conceptum fingit. Fraus mutua caute
Suftinet. Afportat. Vendit. Matrique reportans nn)
Ridiculum fimile: liquefactum fole refingit.

ne] MS. II. *fuccidere.* MS. IV. *fuccinderc.* *nf*] MS. IV. *dicti.* *ng*] MS. IV. *Eligit.* *nh*] MS. IV. *facti.* *ni*] MS. II. *fuperinducat.* MS. IV. *fuperinfundat.* *nk*] MS. II. & IV. *inducat.* *nl*] MS. IV. *fit.* *nm*] MS. IV. *agundis.* *nn*] MS. II. *reportat.*

A. C. MCCXVI. Si breuiore *no)* velit breuitas subsistere *np)* meta:
Dormiat in primis sententia. Verbi *nq)*
Non *nr)* meminisse velis. Sed tantum nomina rerum
Scribe stilo cordis, virtus vbi tota redundat *ns)*
Thematis hoc facto. Quasi fungere lege fabrili.
Ferrum materiae decoctum pectoris igne
Transfer ad incudem studii. Permolliat illud
Malleus ingenii, cuius luctatio crebra.
Formet ab informi massa per idonea verba,
Omnibus amotis *nt]* aliis quae verba sequuntur.
Post *nu)* conflent folles rationis nomina verbis,
Verbaque nominibus, quae totum thema sequuntur. *nw)*
Sic breue splendet opus. Nihil exprimit aut magis aequo
Aut minus. Iste nouae breuitatis *nx)* acutior ordo. *ny)*
Huius ad exemplum breuis haec subscriptio *nz)* seruit:

Vir

no] MS. II. & IV. *propiore.* *np*] MS. II. *desistere.* *nq*] MS. II. *formam.* *nr*] MS. IV. *nec.* *ns*] MS. II. *reclinat.* MS. IV. *reclinet.* *nt*] MS. II. & IV. *Verba coadiunctis* *nu*] MS. II. *mox.* *nw*] MS. II. *loquuntur.* MS. IV. *loquantur.* *nx*] MS. II. *nouitatis.* *ny*] MS. II. & IV. *usus.* *nz*] MS. II. & IV. *descriptio.*

Vir quia quem peperit genitum niue femina fingit A. C.
Vendit, & a simili liquefactum sole refingit MCCXVI.
De niue conceptum quem mater adultera fingit,
Sponsus eum vendens, liquefactum sole refingit.
Sit *oa*) breuis aut longus, se semper sermo coloret
Intus & exterius, sed discernendo colorem
Ordine discreto. Verbi prius inspice mentem,
Et demum faciem, cuius ne crede colori, *ob*]
Se nisi conformet color intimus exteriori.
Sordet ibi ratio. Faciem depingere verbi
Est pictura luti. Res est fucaria, *oc*) ficta *od*)
Forma, *oe*) dealbatus paries, & *of*) hypocrita verbum,
Se simulans aliquid, cum sit nihil. Hic *og*) sua forma
Dissimulat deforme suum. Se iactitat extra,
Sed *oh*) nihil intus habet. Haec est pictura remota, *oi*)
Quae placet, admoto *ok*] quae displicet. Ergo memento;
Ne sis praeproperus, sed in his, quae dixeris, esto

oa] MS. II. *sic*. *ob*] MS. II. *figurae*. *oc*] MS. II. & IV. *falsaria*. *od*] MS. II. *forma*. *oe*] MS. II. *Picta*. *of*) deest & in MS. II. & IV. *og*) MS. IV. *Haec*. *oh*) MS. IV. *Cum*. *oi*) MS. II. *remoto*. *ok*) MS. IV. *admota*.

A. C. MCCXVI.

Argus, & acutis *ol*] oculis circumſpice verba
In te *om*) propoſita. Sententia ſi ſit honeſta,
Eius ei ſeruetur honos, Ignobile verbum
Non inhoneſtet eam, ſed, vt omnia lege regantur,
Diues honoretur ſententia diuite verbo;
Ne rubeat matrona potens in *on*) paupere panno.
Vt res ergo ſibi pretioſum ſumat amictum:
Si vetus eſt verbum, ſis phyſicus. Inueteratum *oo*)
Redde nouum. Noli ſemper concedere verbis *op*)
In primo *oq*) reſidere loco. Reſidentia talis
Dedecus eſt ipſi verbo. Loca propria vitet *or*)
Et peregrinetur alibi, *os*) ſedemque placentem *ot*)
Fundet in alterius fundo. Sit ibi nouus hoſpes,
Et placeat nouitate ſua. Si conficis iſtud
Antidotum, verbi facies iuueneſcere vultum.
Inſtruit iſte modus transſumere verba decenter, *ou*)

Si

ol) MS. II. & IV. *argutis*. *om*) MS. II. & IV. *se*. *on*) MS. IV. *ſub*. *oo*] MS. II. & IV. *& veteranum*. *op*) MS. II. *verbum*. *oq*) MS. II. & IV. *proprio*. *or*) MS. II. *vites*. *os*) MS. II. *alius*. *ot*) MS. II. *placenter*. *ou*) MS. II. & IV. *modeſte*.

A. C. MCCXVI.

Si sit homo de quo sit *ow*) sermo, transferat *ox*) ad rem
Expresse similem, quae sit sua propria vestis.
In simili casu, cum videro, *oy*] mutuor illam,
Et mihi de veste veteri transformo *oz*) novellam.
Ecce vides: *pa*) Verbo propriato dicitur aurum
Fuluum; lac niueum; *pb*) rosa praerubicunda; mel ipsum
Dulcifluum; flammae rutilae; corpus nivis album. *pc*)
Dic igitur: *pd*] *Dentes niuei. Labra flammea. Gustus*
Mellitus. Vultus roseus. Frons lactea. Crinis
Aureus. Aptantur bene: Dentes: nix. Labra: flammae.
Gustus: mel. Vultus: rosa. Frons: lac. Crinis: & aurum.
Et quia lucet ibi iunctura simillima rerum.
Si de quo loqueris sit non homo, lora retorque,
Mentis ad id, quod homo, verbum, quod ponit ibidem
Articulus similis, proprie transsume *pe*) decenter.

ow) MS. IV. *fit.* *ox*] MS. II. & IV. *transferor.* *oy*) MS. II. *video cum.* *oz*) MS. II. *transformo veteri de veste* MS. IV. *de veteri veste transformo.* *pa*) MS. II. *vide.* *pb*] MS. II. & IV. *mitidum.* *pc*] MS. II. *nix alba decenter.* *pd*) MS. IV. *ergo.* *pe*) MS. II. *transpone.*

A. C. MCCXVI.

Vt si forte velis haec *pf)* dicere: *Tempora veris*
Exornare solum; primos exsurgere flores;
Et placidum pg) *fieri tempus: cessare procellas;*
Esse fretum planum; motus sine turbine; valles
Depressas; montes erectos. Discute tecum
Tale quid in nobis, quod *ph)* proprie *pi)* verba loquatur *pk)*
Ornatum faciens; pingis. Primordia nactus:
Nasceris. Eloquio *pl)* placidus: blandiris. Ab omni
Re cessans: dormis. Immotus: stas pede fixo.
Pressus ad ima: iaces. Erectus in aëre: *pm)* surgis.
Ergo sapit verbum, si dicas: *Tempora veris*
Pingere flore solum; nasci primordia florum;
Blandiri Tempus placidum; dormire procellas.
Cessantes; freta stare; quasi non mota iacere;
Depressas valles; erectos surgere montes.
Quando tuum proprium transsumis, plus sapit istud *pn)*
Quod

pf) MS. II. & IV. *hoc.* *pg)* MS. II. & IV. *Ad placitum.* *ph)* MS. II. *nec.* *pi)* MS. IV. *propria.* *pk)* MS. II. *loquantur.* *pl)* MS. II. *Alloquio.* *pm)* MS. II. *aera.* MS. IV. *aethera.* *pn)* MS. IV. *illud.*

Quod venit po] ex proprio. Talis transſumtio verbi A. C. MCCXVI.
Eſt tibi pro ſpeculo. Nam pp] te ſpecularis in illo,
Et proprias cognoſcis oues pq) in rure alieno.
Talia multa vides: pr] ſicut ſi forte velimus
Nequitias hyemis tali proponere ps] forma:
Semper biat diris hyems pt] *praedira* pu) *tyrannis,*
Imperio cuius contriſtat pw) *aera nimbi.*
Excoecat caligo diem. Parit aura procellas,
Nix claudit ſtratas px] *Conſtringit* py) *bruma medullas.*
Grando flagellat humum. Glacies incarcerat vndas.
Vel ſi dicamus pz] de tempore nauibus apto.
Non obiurgat aquas aquilo; nec inebriat auſter
Aera; ſed ſolis radius, quaſi ſcopa lutoſi
Aeris, emundat coelum; vultuque ſereno
Tempus adulatur pelago; clandeſtina flatus
Murmura ſtare freta qa) *faciunt, & currere vela.*
Vel

po) MS. II. *ſapit.* *pp*) MS. IV. *quia.* *pq*) MS. II. *opes* *pr*) MS. II. *vide.* *ps*) MS. IV. *praeſcribere.* *pt*) MS. II. & IV. *hyems inhiat duris.* *pu*] MS. II. *praedura.* *pw*] MS. II. *conſtringunt,* *px*] MS. II. *Decoquit arua gelu.* *py*] MS. IV. *transfigit.* *pz*] MS. IV. *loquamur.*

A. G. MCCXVI.

Vel *qb)* ſi fabriles ritus hoc ore loquamur:
Ad folles vigilat flamen. qc) *Sepelitur in igne*
Maſſa rudis. Coctam transmittit qd] *ab igne recenti*
Forceps incudi. Dat verbera crebra magiſter
Malleus, & duris praecorripit ictibus illam.
Sicq; quod optat agit: Vel caſſidis elicit orbem:
Vtile conſilium capiti; vel prouocat qe] *enſem:*
Legitimum ſocium lateri; vel corporis hoſpes
Loricae procedit opus; connaſcitur illis.
Ocrea; ſubtilis qf] *clypeus: quem* qg) *tibia ſumet;* qh]
Et ſtimulus citator equi: quem talus adoptat;
Et ſpecies aliae ferri: quas armat acumen.
Exhaurit ferrum facies tam diſſona rerum.
Tam variae ſpecies armorum. Malleus ictum qi)
Supprimit, Incudes reſpirant calle peracto.
Ad metam ſubſiſtit opus, finitque diaetam.
Egregie ſic verba locas. Sic verba locata
Peruia *qk)* mentis erunt oculo. Sed verba locare
Res oneroſa quidem ſtudio. Modus iſte loquendi
Eſt grauis eſtque leuis. Grauis eſt inuentio verbi.

Mens

qa) MS. II. & IV. *fretum.* *qb]* MS. IV. *Aut.* *qc)* MS. II. & IV. *vigilant flammae.* *qd)* MS. IV. *tectam tranſſumit.* *qe)* MS. II. & IV *procreat.* *qf]* MS. II. & IV. *ſubterior.* *qg]* *MS.* II. *clypeo quam.* *qh]* *MS.* II. & IV. *ſumat.* qi] *MS.* II. *ictus* *qk]* *MS.* II. *praevia.*

A. C. MCCXVI.

Mens leuis inuenti. Sic ſe contraria miſcent,
Et *ql*) pacem ſpondet, hoſtesque morantur amici.
Eſt ibi temperies quaedam, ne ſit leue verbum
Vide, vel illepidum. Trahat *qm*) a grauitate leporem,
Et pretium grauitas, ne turgida ſit vel opaca.
Praeſtet *qn*) ei leuitas lucem, reprimatque *qo*) tumorem.
Altera caſtiget *qp*) reliquam. Sic ergo loqueris. *qq*)
Sic graue iunge leui. Nec res haec detrahat *qr*) illi,
Sed ſibi conueniant, *qs*) & eadem ſede fruantur,
Pacificetq; ſuam concors diſcordia litem:
Vt magis vrbane ſedeat transſumtio *qt*) verbi,
Non ſolo *qu*) veniat comitante *qw*) nomine fixo.
Mobile nomen ei dones, & *qx*) tale ſit illud,
Quod plene ſuccurrat ei, nubemq; ſerenet

Si

ql] *MS.* IV. *Sed.* ita. & II. *qm*] *MS.* IV. *trahit.* *qn*] *MS,* II, & IV. *Praeſtat.* *qo*] *MS.* II. & IV. *reprimitque.* *qp*] *MS.* II. & IV. *caſtigat.* *qq*] *MS.* IV. *loquaris.* *qr*] *MS.* IV. *hic attrahat.* *qs*] *MS.* II. *conueniat.* *qt*] *MS.* II. *translatio.* *qu*] *MS.* II. *ſolum.* *qw*] *MS.* II. *comitatum* *MS.* IV. *contenta.* *qx*] *MS.* IV. *donet ſed.*

A. C. MCCXVI.

Si qua sit in verbo. Si non, illuminet illud
Plenius, & plenum lumen transfundat in ipsum,
Ecce sub hac forma sic tale quid exprimo: *Iura*
Mollescunt. Vel qy) *Iura rigent.* Nondum qz) bene lucet,
Sed tanquam sub nube latet transsumtio ra) verbi
Et quasi rb) sic positum sedet in caligine verbum
Mobile nomen ei det rc) lumen, & adiuvet illud.
Dic ergo melius: rd) *Dispensatoria iura*
Mollescunt. Districta rigent. Iam mobile nomen
Verbum promouit. Districto namque vigorem
Exprimit, & rigida. Pia dispensatio iura
Temperat & mollit. Sed quid si re] splendeat ex se
Verbum transsumtum? nihilominus adiuvet rf) ipsum
Mobile, de cuius splendore suus geminetur
Esto rg) satis lepide dicam, si dixero: *Tellus*
Plus aequo rorem coeli potauit, & imber
Di-

qy] *MS.* IV, &. qz] *nec dum* ra] *MS.* II, *translatio.* rb] *MS.* IV. *quia.* rc] *MS.* IV. *dat.* rd) *MS.* II. *potius* re) *MS.* IV. *si quid.* rf) *MS.* IV. *adiuuat,* rg] *MS.* IV. *Ecce.*

Dispensauit eum temere. Tamen rh) aptius istud, ri) A. C. MCCXVI.
Et melius dices, si dixeris: *Ebria tellus*
Plus aequo potauit aquas, & prodigus imber
Dispensauit eas temere. Quia rk) se comitantur,
Seque ligant, instar hederae, quasi non patiantur
A se diuelli, sed iurant foedus in vnum,
Et sunt vnanimes socii. Descriptio rl) talis
Affricuit rm) linguam, rn) demta caligine verbis. ro)
Vincit adhuc istum melior pictura colorem,
Quando mouet litem cum verbo nomen. Et ipsa
Odere rp) sese facietenus; attamen intus
Est amor, & concors sententia, quod docet istud:
Dapsilis effundit rq) sed opes fundendo refundit
Numquam fessa manus, nisi quando quiescit & istud
Ante Dei faciem devota silentia clamant.
Consule res alias, rr) & idem mireris in illis:
Litibus alterius rs) quando bellantur amantes,

Cre-

rh] *MS* IV. *Tum.* ri] *MS. IV. illud.* rk] *MS.* IV. *sic.* rl] MS. II. *discretio.* rm] *MS.* IV. *Applicuit.* rn] *MS.* II. & IV. *limam.* ro] *MS.* IV. *verbi.* rp] *MS.* IV. *oderunt.* rq] *MS.* IV. *effudit.* rr] *MS.* II. *ipsas.* rs] *MS.* II. *alternis.*

A. C. MCCXVI.

Creſcit in hoc bello linguarum pax animorum. *rt*)
Hoc odio conditur amor: Sic eſt & in iſtis.
Se voces introrſus amant, licet exteriores
Sint inimicitiae. Lis eſt in vocibus iſtis.
Sed litem totam ſedat *ru*)ſententia vocum.
Eſt aliud lumen, quo vox transſumta relucet:
Quando ſumta ſemel transfertur & appropriatur. *rw*)
Sicut in hac ſerie: *rx*) *Vetus illa peritia Romae*
Legibus armauit linguas, & pecora ry) *ferro:*
Vt ſimul aptaret linguas, & corpora, bello. rz)
Vel ſit in exemplum, *sa*) quod plus ſapit, hoc breue verbum:
Armat eos in corde sb) *fides, in pectore sc*) *ferrum.*
Vult ita tranſumi verbum. Vult nobile nomen.
Vult fixum. Sed fit varia *sd*) tranſumtio *se*] verbi;
Vel *sf*] praecedentis; vel *sg*] rem *sh*] ratione ſequentis;
Vel caſus vtriusque ſimul. Ratione fit ipſa
Prae-

rt] MS. II. *animarum.* *ru*] *ſedat concors.* MS. II. & IV. *rw*] MS. IV. *appropriate.* *rx*) MS. IV. *ry*) MS. IV. *corpora.* *rz*) hic verſus praemittitur praecedenti in MS. IV. *sa*) MS. II. *exemplo.* *sb*] MS. II. *mente.* *sc*] MS. IV. *corpore.* *sd*] MS. II. & IV. *varie,* *se*] MS. II. *translatio.* *sf*] MS. II. *Fit.* *sg*] MS. II. *Fit.* *sh*] MS. II. & IV. *item.*

A. C. MCCXVI.

Praecedentis, vt hic: *Sub verno tempore pausant*
Nubes. Mansuescit aer. Silet aura. Loquentes
Inter se ioculantur aues. Dormit mare. Ludunt
Riui. Pubescunt rami. Pinguntur agelli.
Et lasciuit humus. Ratione sequentis, vt: *Ecce*
Papa potens verbo, si linguam soluat odore st)
Seminat, vnde cibat oculos, & inebriat aures,
Et totum satiat animum. Ratione duorum:
Talibus su) *os Papae: dum* sw) *dulcia verba propinat,*
Aures, dum sx) *loquitur*, sy) *vigiles ex ore loquentis*
Verba bibunt. sz) *Animos* ta) *fricant* tb) *audita.* Quid autem *tc*)
Mobile? transfertur pariter *td*) ratione triformi;
Vel ratione sui fixi, cui iungitur ipsum
Improprie, velut hic: *Sermonem discite,* te) *si* tf) *sit*
Crudus, an excoctus; succosus, an aridus; hyrtus
An comptus; rudis an excultus; tg) *inops an opimus.*

st] MS. II. & IV. *ab ore.* *su*] MS. II. & IV. *Taliter.* *sw*] MS. II. *tam*, MS. IV. *cum.* *sx*] MS. II. *ut.* MS. IV. *tunc.* *sy*] MS. II & IV. *populi.* *sz*] MS. II. *bibant.* *ta*] MS. IV. *animosque.* *tb*] MS. II. *fricent.* *tc*] MS. II. *quiete.* MS. IV. *sed ipsum.* *td*) MS. II. *nomen.* *te*] MS. II. & IV. *discute.* *tf*] MS. II. *quis.* MS. IV. *quid.* *tg*] MS. II. *formosus.*

A. C. MCCXVI.

Vel ratione rei subiunctae, sicut in ista
Subiecta tb) serie: *Quid aget* ti] *rex noster: inermis*
Consiliis; cinctus odiis; & nudus tk] *amicis.*
Aut vtriusque simul, cum dicitur ore disertus:
Floridus eloquio. Veteranus: tl] *Marcidus aeuo.*
Pauper: *Re* tm] *tenuis.* Sequitur translatio tn) fixi.
Fixum transsumtum si to) sit commune, colorem
Dat verbis talem: *Populi fragor impulit vrbem.* tp]
Aut huius formae; *Tuba fulminis. Impetus aurae.*
Iurgia ventorum. Strepitus maris. Ira procellae.
Si proprium, prodit iste color: *Videtis amici,*
Qualiter iste Simon nos prodidit. Aut color alter
In tali specie: *Nauem regit ille magister.* tq)

Et

---

tb] MS. II. & IV *subiuncta.* ti) MS. IV. *agit.* tk) MS. IV. *nudatus.* tl) MS. II. & IV. *veterano.* tm) MS. II. & IV. *Pauperie.* tn] MS. IV. *transsumptio.* to) MS. IV. *cum.* tp] *urbes.* tq] loco versuum 928. 929. 930. legitur in MS. II. & IV. *Si proprium fuerit, vel ad hoc transfertur,* (MS. IV. *transsumtum transfer*) *ut ipso Laudes, vel laedas, tanquam cognomine. Laudas* (MS. IV. *laudes*) *Taliter: iste Paris; vel laedas taliter: iste Thersites, vel ad hoc ut sit simulatio quaedam. Scilicet hac forma: Navem regit ille magister.*

Et ciuis tr] *noster*. Vel rursus transfero nomen *ts*] A. C. MCCXVI.
Ex alia causa, ne sit simila.io *tt*) vera. *tu*]
Imo per antiphrasim, tanquam derisio, quando
Corpore deformem: Paridem; vel corde ferocem:
Aeneam; vel vi fragilem: cognomino Pyrrum;
Aut *tw*) sermone rudem: Ciceronem; vel petulantem:
Hyppolitum. Renouat talis mutatio verbum,
Si *tx*)transfert vnam simplex oratio vocem
Et quando *ty*] plures: vt in isto themate verbi:
Pastores praedantur oues. Duo nomina transfers:
Pastores & oues. Nomen pastoris ad ipsos
Prælatos,& nomen ouis transsumis ad ipsos
Subiectos. Transfertur adhuc oratio tota,
Et pars nulla sui, quod *tz*] talis sermo figurat:
Litus arat. Luterem lauat. Auram ua] *verberat.* Istae *ub*]
Sunt species, per quas transumtio verba colorat.

tr] *MS*. I. *ciphis*. MS. II. *tifis*. MS. IV. *thiphis*. *ts*] MS. II. & IV. *Vel prodam* [MS. IV. *Edam*] *rusticus ille Castor & Antomedon noster vel transfero nomen*. *tz*] *MS*. II. & IV. *quam*. *ua*] *MS*. II. & IV. *aera*. *ub*] *MS*. IV. *iste*.

A. C. MCCXVI.

Taxatis transſume modis. Tamen eſto modeſtus.
Nec *uc*] ſis inflatus, nec *ud*] turgidus. Hic *ue*) duo mixta *uf*]
Sunt, & honos, & onus. Onus eſt transſumere vocem *ug*]
Vt decet. Eſt & honor *uh*) cum *ui*] ſunt *uk*] tranſumta *ul*] decenter,
Quando *um*] venit tali ſententia culta parata:
Ille ſonus vocum laetam dulceſcit ad *un*) aurem,
Et fricat interius *uo*) noua delectatio mentem.
Transfero. Permuto. Pronomino. Nomino. Verba.
Haec formant ex ſe verbalia, ſuntque colorum
Nomina, quos omnes recipit tranſumtio ſola.
Procures iſtas epulas, iſtosque colores: *up*]
Hoc epulum ſatiat. Hic potus inebriat aures.
Texuit ars alios pretio leuiore paratus.
Sed tamen eſt in eis grauitas, & idoneus vſus.

Sunt

uc] MS. II. *Ne.* *ud*] MS. II. *vel.* *ue*] MS. IV. *Haec.* *uf*] MS. IV. *iuxta.* *ug*) MS. IV. *verbum.* *uh*] MS. II. & IV. *honos.* *ui*] MS. II *quod.* *uk*] MS. II. & IV. *fit.* *ul*] MS. II. *translata.* *um*] *Inde MS.* II. *un*] *MS.* II. *in.* *uo*] *MS.* II. *iuuat vlterius.* *up*] MS. II. & IV. *liquores.*

Sunt hinc inde decem. Sex hinc, & quatuor inde A. C. MCCXVI.
Flores verborum. Denarius iste colorum
Verba coloret *uq*) ea grauitate, quod est alieno,
Non proprio, vox sumta modo. Genus omnibus vnum.
Scilicet improprius vocum status, & peregrina
Sumtio verborum, ne *ur*] forsitan haesitet inde
Mens incerta. Fidem faciant *us*) exempla secuta.
Prodeat in medium talis sententia: *Languens*
Affectat medicum; Lugens solamen; Egenus
Subsidium. Melius florent hoc schemate verba:
Languor eget medico; Solamine luctus; Egestas
Subsidio. Verbis hic *ut*) est innata voluptas
Ponere sic *uu*) formam pro re. Sic *uw*) vertere languens
In languor; lugens in luctus; egens in egestas.
Quid dat formido? pallere. Quid ira? rubere.
Quidue superba lues? turgere. Resumimus ergo.

uq] *MS.* II. & IV. *colorat.* *ur*] *MS.* II. *neu.* *us*] *MS* II. *facient.* *ut*] *MS.* II. *bis.* *uu*] *MS.* II *& inuat in.* *uw*] *MS.* II. *concretum.*

A. C. *Formido pallet. Rubet ira. Superbia turget.*
MCCXVI. Dulcescitque magis meliusque ſaporat in aure,
Quando, quod effectus ſibi vendicat, applico cauſae:
Praeloti capitis diſcriminat ux) *ordine crines*
Pectinis officium. Forpex a crine reſcindit uy)
Omne ſuperuacum, renouatque uz) *nouacula vultum.*
Sic inſtrumento. Docet ars dare more venuſto, *wa*)
Quod tamen eſt vtentis eo. *wb*) Sic ſurgit ab arte *wc*)
Euitare vias tritas, *wd*) & honeſtius ire.
Lucet item *we*] ſermo ſic ſumtus: *Corpora ferro;*
Argento loculos; digitos ſpoliauimus auro.
Non quia Zeugma ſuo depingit verba colore
Sed quia dicturus rem totam, ſupprimo formam,
Exprimo materiam. Rudior modus exprimit ambo.
Subticet ars vnum, *wg*] ſeruitque duobus in vno.
Hic *wg*) modus inductus *wh*) ſecum tria commoda ducit,

Cur-

ux) MS. II. *diſcriminet.* *uy*) MS. II. *recidat.* *uz*) MS. II. *renouetque.* *wa*) MS. IV. *faceto.* *wb*) MS. II. *eis.* *wc*) MS. IV. *Conſumata ab arce.* *wd*) MS. IV. *Et tritas vitare vias.* *we*) MS. IV. *Currit adhuc.* *wf*) MS. II. *Ars unum reticet.* *wg*) MS. IV. *Qui,* *wh*) MS. IV. *in dictis.*

Curtat enim vocum dispendia; remque colorat; A. C. MCCXVI.
Et metro promittit opem. Dispendia curtat
Dictio vox brevior, quam sermo. Remque colorat
Vocis in hac forma sumtæ prudentior usus.
Et metro promittit *wi*) opem: si postulat ipsam *wk*)
Quod liquet ex isto: *Digitus lasciuit in auro.*
Aurum: vox breuior, productior: anulus auri.
Ipsam rem loquitur vox haec, subtilius *wl*) illa.
Casibus hinc cedunt. Sunt inde rebellia metra.
Rem, vice contenti, quae continet accipe, ponens
Verbum vel fixum, vel mobile, quod libet. Apte
Insere sic fixum. *Potatrix Anglia. Testrix wm*)
Flanderia. Iactatrix Normandia. Mobile nomen
Sic appone: *Fora clamosa. Silentia claustra.*
Lucidisonus carcer. Domus exhilarata. Quieta
Nox. Operosa dies. Sic sumtis vtere verbis:

wi] *MS.* IV. *producit.* *wk*] *MS.* II. *illam.* *MS.* IV. *istam.* Addunt *MS.* II. & IV. *Obliquus cuius vitet* [*MS.* IV. *vitat*] *consortia versus.* *wl*) *MS.* II. *subtilior.* *wm*] *MS.* II. & IV. *textrix.*

A. C. MCCXVI.

In wn) *morbis ſanat medici* wo) *virtute Salernum*
Aegros. In cauſis Bononia wp) *legibus armat*
Nudos. Pariſius diſpenſat in artibus illos
Panes, vnde cibat robuſtos. Aurelianis
Educat in cunis autorum wq) *lacte tenellos.*
Currat hyperbolicus, ſed non excurrat *wr)* inepte,
Sermo. Refrenat eum ratio, placeatque modeſtus
Finis, vt exceſſum *ws)* nec mens, nec horreat *wt)* auris.
Sicut in *wu)* hac forma notas: *ww)* Transverberat hoſtes
Telorum quaſi grando pluens. Siluas imitatur
Haſtarum confracta ſtrues. Fluit vnda cruoris
Æquoris exemplo. Vexantq; cadauera valles.
Mirifice laudes minuit modus iſte, vel auget.
Et *wx)* placet exceſſus quem laudat & auris & viſus. *wy)*
Dicturus: ſtudui tribus annis; verba colores
Pulhrius. Iſte color *wz)* color *xa)* eſt rudis *xb)* & veteranus
Hoc

wn) *A.* MS. II. *wo)* MS. II. & IV. *medica.* *wp)* MS. II. *Vincentia.* *wq)* MS. II. *auctorum ſuggeſto.* *wr)* MS. IV. *diſcurrat.* *ws)* MS. II. *excurſum.* *wt)* MS. II. & IV. *abhorreat.* *wu)* MS. II. *Scilicet.* *ww)* MS. II. & IV. *vocis.* *wx)* MS. II. *Sic.* *wy)* MS. II. *finis & ortus.* wz] MS. II. & IV. *modus.* *xa*] MS. II. *modus.* MS. IV. *rudis.* *xb*] MS. IV. *modus.*

Hoc rude sic formes. Istud vetus sic *xc*) tua lima A. C. MCCXVI.
Innouet: *In studio me tertia repperit aestas.*
Tertius inuoluit autumnus. Tertia curis
Intrauit xd) *hyems. Tria tempora verna peregi.*
Suppresso toto subtilius exprimo dictum:
Quando modis dictis a partibus innuo totum.
Pars anni madeat: *Annus madet.* Areat: *Aret.*
Feruescat. *Feruet.* xe) Tepeat: *Tepet.* Ergo toti,
Quod pars eius habet, forma rationis eadem.
Tu varia pro parte tui censebere Gyon
Turbidus, & liquidus: Angustus & amplus: amarus.
Et sapidus. Rursum simili censenda tenore.
Sicca dies, & aquosa tamen pro parte, Colorum
Cum sit vterque *xf*) placens placeas vtroque colore. *xg*)
Est etiam verbi ciuilis abusio, quando
Verbum nec proprium, nec certum, *xh*) sumitur, imo
Finitimum proprio. Puta si praeponitur *xi*) istud:

Mmm 5 *Par-*

xc) MS. II. & IV. *haec* *xd*) MS. IV. *Incrustauit.* *xe*) MS. II. *Frigescat friget.* *xf*) MS. IV. *vtroque.* *xg*) MS. IV. *colori* *xh*) MS. IV. *tritum,* *xi*) MS. II. & IV. *proponitur.*

A. C. MCCXVI. *Paruae sunt vires Itaci, sed mens* xk) *tamen eius*
Magni consilii. Sic vertat *xl*) abusio verbum.
Sunt vires in Vlysse breues, in pectore cuius xm)
1045. *Longum consilium* xn) Quia sunt confinia quaedam
Istarum vocum: longum, magnum, breue, paruum.
Praescriptis formis quaedam pictura coloris, *xo*)
Et *xp*) quidam *xq*) grauitatis, inest, quae *xr*) nascitur *xs*) inde
Quod res in medium facie non prodit aperta.
1050. Nec sua vox deseruit ei, sed vox aliena.
Et sic se quasi nube tegit, sed nube serena.
Surgit item quaedam grauitas ex ordine solo
Quando, quae sociat constructio, separat ordo.
Vt sit in hanc forma peruersio rege sub illo;
1055. Tempus ad illud; ea de causa; rebus in illis:
Aut huius generis transiectio: *Dura* xt) *creauit*

Pesti-

xk) MS. II. *pectus.* *xl*) MS. II. *vertit.* *xm*) MS. II. *pectus tamen eius.* *xn*) MS. II. *longi consilii.* *xo*] MS. IV. *colornm.* *xp*] MS II. *Vel.* *zq*] MS. IV. *quoddam.* *xr*] MS. II. & IV. *quod.* *xs*] MS. II. *provenit.* *xt*] MS. IV. *Dira.*

Pestiferam Fortuna famem. Letalis egenam A. C.
Gente fames spoliabit humum. Sic ordine distant, MCCXVI.
Quae constructa tamen prope stant. Structura propinqua.
Declarat leuius *xu*) sensum. Sed plus sedet auri,
Plusque saporis habet, moderata remotio vocum. *xw*)
Si niti grauitate velis, his vtere verbis. *xx*)
Hunc portum teneas. Hic *xy*) fixa sit anchora mentis.
Sic tamen esto grauis, ne res sub nube tegatur.
Sed faciant voces id, *xz*) quod de iure tenentur.
Quae *ya*) clausum referent *yb*) animum sunt verba reperta,
Vt quaedam claues animi. Qui vult aperire
Rem clausam, nolit verbis inducere nubem.
Si tamen induxit, facta est iniuria verbis,
Fecit enim de claue seram. Sis clauiger ergo,
Remque tuis verbis aperi. Si namque per aures
In-

xu] MS. II. & IV. *melius.* *xw*] MS. II. *vocis.* *xx*] MS. II. & IV. *velis.* *xy*] MS. IV. *Haec.* *xz*] MS. II. *ad* *ya*] MS. II. *ut.* *yb*] MS. IV. *referant.*

A. C. MCCXVI.

Intret in aspectus *yc*) animi, sine luce loquela
In fluuio *yd*) fundat, in sicco plantat, in aura
Verberat, in *ye*) sterili sulcum deducit arena.
Si qua feras *yf*) igitur peregrina, vel abdita, verba,
Qui possis ex hoc ostendis, iusq; loquendi
Non attendis. Ab hac macula te *yg*) retrahit *yh*) horror, *yi*)
Oris; & obscuris oppone repagula verbis.
Vtere consilio, licet omnia noueris, unus. *yk*)
Maior in hoc aliis. In verbis sic tamen vnus
Ex aliis, Ne sis elati, sed sitialis, *yl*)
Eloquii. Veterum clamat doctrina: Loquaris
Vt plures; sapias vt pauci. Nec tamen ex hoc *ym*)
Vilescis sermone. Potes simul esse facetus
Et facilis. Proprias igitur ne *yn*) respice vires,
Imo suas, cum quo loqueris. Da pondera verbi *yo*)

Ae-

yc] MS. II. *ad inspectus.* *yd*] MS. II. & IV. *fluido.* *ye*] MS. II. *&c.* *yf*] MS. IV. *scias.* *yg*] MS. IV. *se.* *yh*] MS. II. *subtrahat.* *yi*] MS. II. & IV. *error.* *yk*] MS. II. *Si noueris omnia solus.* *yl*] MS. II. & IV. *socialis.* *ym*] MS. II. *inde.* *yn*] MS. IV. *non.* *yo*] MS. II. *verbis.*

A. C. MCCXVI.

Aequa ſuis humeris, & pro re verba loquaris.
Cum *yp*) doceas artes, *yq*) ſit ſermo domeſticus arti
Quaelibet ars gaudet propriis. Sed *yr*) ſint ſua verba
Limitibus contenta ſuis. Cum veneris extra
In commune forum, placeat *ys*) communibus vti,
In re *yt*) communi; communis. In appropriatis
Sit ſermo proprius. Sic rerum cuique geratur
Mors ſuus. In verbis eſt iſte probatior *yu*) vſus.
Si ſermo velit eſſe leuis, pulchriq; coloris,
Tolle modos omnes grauitatis, & vtere planis,
Quorum planities turpis, ne terreat aures.
Vnde colorentur quos ſumas ecce colores:
Res mala. Res peior aliis. Res peſſima rerum.
yx) *O malum! miſerum malum! miſerabile malum!*
yy) *Cur tetigit te guſtus Adae? Cur vnius omnes Cul-*

yp] MS. II. *Si.* *yq*] MS. II. *artem.* *yr*] MS. II. *Si.* MS. IV. *Sic.* *ys*] MS. IV. *liceat.* *yt*] MS. IV. *iure.* *yu*] MS. II. *paratior.* *yw*] Repetitio. *yx*] Conuerſio. *yy*] Complexio.

A. C. MCCXVI.

Culpam flemus Adae? yz) *Fuit haec gustatio mali*
Publica causa mali. za) *Pater, in nos tam ferus hostis,*
Se perhibet non esse patrem. zb) *De divite pauper.*
De felice miser. De tanta luce retrusus
In tenebras. zc) *Vbi nunc paradisus, & illa voluptas,*
Cuius eras dominus? Tibi dico potissima rerum
Vnde tibi tantum scelus? zd) *Erras mente fauendo*
Vxoris facto; vetitum gustando; loquela
Facta tuendo; Fauens igitur, gustansque tuensque,
Nonne ruis merito? Dic ergo: Cur tetigisti
Pomum tam nocuum? Mihi coniunx obtulit, Vt ze) *quid*
Gustasti? Suasit mihi rem non zf) *esse nociuam.*
Quare fautor eras? Timui fecisse molestam.
Post factum zg) *cur segnis eras deflere reatum*
Ad veniam flectendo deum, ree zh) *mortis? In hac re*
Quae ratio? Solus fuit error pro ratione,

xi) *Li-*

yz] Traductio vel reductio. *za*] Contentio. *zb*] Exclamatio. *zc*] Interrogatio. *zd*] Ratiocinatio. *ze*] MS, IV. *ad.* *zf*] MS. II. & IV. *rem noscens.* *zg*] *MS.* IV. *facinus.* *zh*] *MS.* II. & IV. *dic.*

zi) *Liber is est vitii* zl) *qui non est seruus.* zk) *At ille* zm) A. C. MCCXVI.
Cum seruus fuerit, zn) *an libertate fruetur?*
Si tanta virtute potens non restitit hosti?
Vnde resistemus fragiles. zo) *Et capit* zp) *ab hoste*
Lapsus, & arte sua lapsi sumus, & sine lapsu
Viuere corrupti non possumus. zq) *Vtile lapsis*
Hoc genus auxilii: lacrimae; ieiunia psalmi.
zr) *Cui potior Deus est, quam mundus, non nocet illi*
Spiritus immundus. Qui spem non ponit in hoste zs)
Vnde timere potest hostem? Grauis ad nocumenta zt)
Si solis solet esse suis, lex non sinit aequa zu]
Vt simus de plebe sua, ne forte procellae
Nos mergant grauitate sua. zw) *Seruemus honesta,*
Et mala vitemus: quia virtus optima rerum,
Pessima res vitium, nihil aeque perniciosum.
zx) *Hoc erat expertus, cuius fuit ille misertus*
zy) *Qui dignaus nasci venit de morte renasci;*
zz) *Vnus* aaa) *qui potuit, quod profuit omnibus: Esse*

Hac

zi] *Sententia.* *zk*] *MS.* II. *inseruit.* *zl*] *MS.* II. *vitiis.* *zm*] Contrarium. *zn*] *MS.* IV. *fuerat.* *zo*) *membrum.* *zp*] *MS.* II. & IV. *coepit.* *zq*] articulus. *zr*] contignatio. *zs*] MS. IV. *hostem.* *zt*] MS. II. *nocumentum.* *zu*] MS. IV. *esse.* *zw*] MS. II. *sui.* *zx*] *similiter cadens.* *zy*] similiter desinens. *zz*] Agnominatio.

A. C. MCCXVI.

Hac aab] *in carne sine carie, nec criminis hamo*
Captus. Homo simplex & supplex lusit iniquum
Serpentem, qui nos lusit. aac] *Est hostia factus*
Hostem confregit, aad] *& eum moriendo remordit.*
aae) *Serpens invidiae, nostraeque propaginis hostis.*
Cur cruce damnasti Christum? meruitne? sed expers
Omnis erat maculae. Corpus phantasma putasti.
Sed veram carnem sumsit de virgine. aaf) *Purum*
Credebas hominem. Sed se virtute probauit
Esse Deum. Quare merito damnare. Memento:
Seruus, qui damnat dominum, damnatur ab illo.
Sic in eo aag) *iuste damnatio desiit, a quo*
Coeperat: Hostis enim prius aah) *damnauerat Euam;*
Eua secunda virum; vir tertius omne quod eius
Stirpis erat; stirps quarta Deum; Deus vltimus hostem,

Cum

---

aaa) MS. II *Munus.* *aab*] MS. IV. *Hic.* *aac*] MS. II. *elisit.* MS. IV. *delusit.* *aad*) MS. II. & IV. *confecit.* *aae*] Subiectio. *aaf*] Gradatio. *aag*) MS. II. & IV. *eum.* *aah*) MS. II. & IV. *primus.*

Cui mors ipse fuit. Fuit & sic profuit orbi aai) C. A. MCCXVI.
Profuit & potuit. Potuit quia cuncta redemit.
aak) *Si de posse suo contenderet, absque labore*
Omnia saluasset. Est eius namque potestas
Omnipotens virtus, & cui datur omnia posse
Nutu vel verbo, vel solo velle. aal) *Videtis*
Quid aam) *potuit. Sequitur cur noluit: Ecce tenorem*
Causae. Si fieret hosti violentia, aan) *posset.*
Imo pateret in hoc aao) *id agens iniurius esse.*
aap) *Vnde. Sed vt notum pertranseo. Regula iuris*
Dixerit: aag) *Vt sic* aar) *hominem fallaciter* aas) *hostis*
Mortificauit, aat) *ea forma subtiliter hostem*
Mortificaret homo, captum duritatis aau) *ab humo.*
aaw) *Hac ratione Deus in vera* aax) *carne morari*
Nobiscum venit. A carnis labe notari
Non potuit, tandemque suo nos sanguine lauit.

aai) MS. IV. *illi.* *aak*) diffinitio *aal*] Transitio. *aam*) MS II. & IV. *Quod* *aan*) Correctio. *aao*) MS. II. & IV. *probaretur,* *aap*) Occupatio, *aaq*) MS. II. & IV. *Dixerat.* *aar*) MS. II. & IV. *sicut.* *aas*) MS. II *subtiliter.* *aat*) MS. II. *Mortificarat.* *aau*) MS. II. & IV. *deitatis.* *aaw*) Disiunctum. *aax*) mortis MS II. Conjunctum.

A. C. MCCXVI.

aay) *Qui vitae mortisque potens hanc rupit, & illam.*
aaz) *Rupit enim vitam moriens, mortemque resurgens.* aba)
Nec praesumta suos, sed vita resumta redemit.
abb) *Proditor humanae naturae, proditor inquam,*
Vis vbi nunc tua? vis haec, abc) *mors tua, vincula rupit.*
Rupit abd] *vi mira tua vincula mors sua. Quam mors*
Felix! quam felix mors! Illa redemtio nostra.
abe) *Haec sua mors animae sanauit vulnera; lauit,*
Sordes; amouit culpas. abf) *O quam pia Christi*
Gratia! quam grata pietas! abg) *Tibi fons pietatis*
Ex hoc abg) *me totum voueo. Da. Tolle flagella.*
Parce. Iube. Prohibe. Facias vtrumlibet. Ecce
Seruus ego. Domine, sicut libet, vtere seruo.
Quicquid agas, grates abi) *ago.* abk) *Iesu tam bone, quem te*
Dicam? Siue pium te dicam, seu pietatem
Ipsam, seu fontem pietatis, seu magis addam:
Maior es. Hic tantus voluit tantillulus esse
In-

---

aay) Coniunctum. *aaz*) Adiunctum. *aba*) MS. II. *reuiuens.* *abb*] Conduplicatio. *abc*) MS. II. & IV. *ubi.* *abd*) MS. IV. *Rumpit.* *abe*) Interpretatio. *abf*] *Permutatio.* *abg*) Permissio. *abh*] MS. II. *Iesu.* *abi*) MS. IV. *gratias.* *abk*] Dubitatio.

In forma serui veniens. Euincere venit A. C.
Quas amisit oues, quae vi abl) *raperentur ab hoste,* MCCXVI.
Non de iudicio, nisi forte reuinceret hostem
Sicut erat praeuictus abm] *homo,* abn) *sed* abo) *debuit esse*
Talis homo primus, abp) *aut angelus, aut Deus. Esse*
Primus abr) *non potuit: quia purum vinceret hostis* abs)
Impurus, abt) *possetque leues* abu) *incurrere lapsus.*
Angele non poteras, quia cum natura fuisset
Propria, non stares vi nostra. Sed tamen esto,
Esto quod alteruter firma virtute stetisset,
Nosque redemisset: constat minus esse creari,
Quam redimi: Reparatus homo minus ergo creanti
Plus quam abw) *teneretur* abx) *redimenti. Sicque fuisset*
Pluris opus factore suo. Fuit ergo necesse,
Vt Deus esset homo, cuius sapientia plena
Sensus humanos regeret diuitatis aby) *habena,*
Cui soli mundus deberet vtrumque: creari,

abl] MS. IV. *ne.* *abm*] MS. IV. *deuictus.* *abn*] Expeditio. *abo*] MS. IV. *si.* *abp*] MS. II. & IV. *purus.* *abr*] MS. II. & IV. *Purus.* *abs*] MS. II. *purus protinus esset.* MS. IV. *purus promtior esset.* *abt*] MS. IV. *Impura.* *abu*] MS. II. *lues.* *abw*] MS. II. & IV. *Plusque.* *abx*] MS. II. *tenerentur.* *aby*] MS. II. & IV. *deitatis.*

A. C. MCCXVI.

Et redimi, cultumq; Deo abz) *persolueret vni.*
aca) *Sicut opus fuerat: Sic res processit in actum.*
Personis aliis simplex natura acb) *remansit.*
Filius vniuit se nostrae, clausus in aula acc)
Virginis. Inclusit vterus, quem claudere mundus
Non potuit. Coepit in tempore qui fuit ante
Tempora. Verus homo verus Deus, omnia nostra
Pertulit, excepta culpa. Ludibria passus.
Mutuit. Afflictus plagis per vincula mortis
Transiit. In dira cruce corpus mite pependit.
Spiritus emissus, nouus hospes, ad infera venit.
Post biduum acd) *victor propria virtute reuixit.*
Abductas sic ace) *pastor oues ad ouile reuexit.* acf)
acg) *Res haec quanta fuit & quae! Sed transeo* ach) *nomen,*
Cum nequeat sumi tanto conforme stupori.
aci) *Ergo cum redimi non posset, ni deus esset,*
Factus homo. Nec homo factus nisi vincere mortem
Disposuit. Mors victa suos a morte redemit.
Verborum flores hoc thema redegit in vnum,
In

abz] MS. II. *suum.* *aca*] Dissolutio *acb*] MS. IV. *persona.* *acc*] MS. IV. *aluo.* *acd*] MS. IV. *triduum.* *ace*] MS. IV. *ita.* *acf*] MS. II. & IV. *reduxit.* *acg*] Praecisio. *ach*] MS. IV. *Pertranseo.* *aci*] Conclusio.

A. C. MCCXVI.

In quibus est breuitas, *ack*) & propria sumtio vocum,
Nil perit ex numero, nec omittitur ordo colorum.
Sed *acl*) tamen improprie quandoque vocabula sumsi.
Cum leuibus decuit mixtim *acm*) grauitatibus *acn*) vti,
Vt quamuis sapiat propriae *aco*) dulcedine formae,
Plus saperet leuitas, grauium condita sapore.
Sic igitur *acp*) cordis digitus decerpat in agro
Rhetoricae flores eius. Sed floreat illis
Sparsim sermo tuus, varius, *acq*) non creber, eisdem
Floribus. Ex variis melior redolentia surgit.
Quod sapit insipidum vitiosa frequentia reddit.
Sunt alii flores, quibus est sententia vocum
Florida, quos omnes claudo breuitate sub ista:
Quando coloratur sententia, sic operatur:
acr) Distribuit variis distincta negotia rebus,

ack) MS. IV. *lenitas.* *acl*) MS. II. & IV. *Si.* *acm*) MS. IV *grauioribus.* *acn*) MS. II. *mixtis.* *aco*) MS. IV. *mixta.* *acp*) MS. IV. *ergo.* *acq*) MS. II. & IV. *variis.* *acr*) Distributio.

A. C. MCCXVI.

Aut in perſonas varias: *acs*) cum culpat honeſte,
Et licite, dominos, vel *act*) amicos, nemine verbis
Offenſo; *acu*) Cum plus notat in re, quam ſit in ore,
Et rem diminuit verbo, ſed more modeſto,
acw) Reſque ſecuturas etiam deſcribit, & illas,
Quae posſunt de *acx*) re dicta contingere. Quadam
Cum grauitate tamen dilucidat omnia plene;
acy) Aut rem disiungens a re ratione ſecuta.
Ambas abſoluit, *acz*) vel ſingula rurſus in vnum
Conueniunt, & quae ſunt vndique ſparſa reſumit
In replicando frequens *ada*) iterum variando colorem. *adb*)
Dicere res plures videor, ſed ſemper in vna
Re moror, *adc*) vt poliam rem, melius, *add*) & quaſi crebra
Expoliam, lima quod fit ſub duplice forma:
Dicendo varie, vel eandem rem, vel eadem
De

acs) licentia. *act*) MS. II. *&*. *acu*) *Diminutio*. *acw*) Deſcriptio. *acx*) MS. II. & IV. *ex*. *acy*) Diſiunctio vel diuiſio. *acz*) Frequentatio. *ada*) Expolitio. *adb*) MS. IV. *colores*. *adc*) MS. II. & IV. *Demorer*. *add*) MS. II. & IV. *plenius*.

De re. Tripliciter varie dicemus *ade)* eandem A. C. MCCXVI
Rem. Septemque modis varie dicemus eadem
De re. Quos omnes lege plenius in Cicerone;
adf) Aut ad idem punctum descendo: frequenter ibidem
Commoror; *adg)* Aut aliter: quando res comparo secum; *adh)*
Contendunt positae rationes. *adi)* Saepius ex re
Dissimili similem traho; *adk)* Vel cum nomine certi
Autoris rem, quam dixit, vel quam prius egit
Exemplum pono, *adl)* doctos *adm)* vel omitto colores.
Et color accedit alius: Collatio facta
Formae cum simili *adn)* forma sub imagine recta.
ado) Siue color vicinus ei, cum *adp)* corporis ipsam,
In quantum satis est, effingo vel exprimo formam.
adq) Deinde quasi quasdam notulas, certissima signa

ade) MS. II. *dicetur.* *adf)* Commoratio. *adg)* MS. II. *Dum moror.* *adh)* Contentio. *adi)* Similitudo. *adk]* Exemplum. *adl]* Imago. *adm]* MS. II. & IV. *dictos.* *adn]* MS. II. *consimili.* *ado]* Effictio. *adp]* MS. II. *dum.* *adq]* Notatio.

A. C. MCCXVI.

Pono. Quibus quae ſit hominis natura potenter *adr*)
Deſcribo. Color iſte magis meliusque colorat.
ads) En alium florem perſonae: quando loquenti
Sermo coaptatur, redoletque loquela loquentem.
adt) Denique *adu*) res ipſas *adw*) alia nouitate colorans,
Cui prohibet natura loqui: modo dando loquelam,
Perſonam conformo nouam, *aax*) modo ſuſpicioni
Plus do, quam vocis ſigno; *ady*) modo comprimo totam *adz*)
Rem breuibus verbis, & *aea*) eis quibus indiget ipſa,
Non aliis. *aeb*) Modo res ita ſe demonſtrat aperte,
Vt quaſi ſit praeſens oculis, quod fiet ad vnguem
Iſtis quinque modis: Si monſtro quid ante; quid in re;
Quid poſt haec; *aec*) quae rem circumſtent; quaeue ſequantur.

In

adr] MS. II. & IV. *patenter*. *ads*] Sermocinatio. *adt*] Conformatio. *adu*] MS. II & IV. *Poſtea*. *adw*] MS. II. *alias*. *adx*] *ſignificatio*. *ady*] MS. IV. *voci ſignis*. *adz*] Breuitas. *aea*] MS. II. *Vel*. *aeb*] Demonſtratio quinque modis. *aec*] MS. II. *debeat*. MS. IV. *poſt rem*.

In ſerie dicta lege quae ſint ſchemata rerum; A. C.
Quot numero: bis namque decem ſi ſubtrahis vnum; MCCXVI.
Quam ſeriem teneant: quia non variabitur ordo,
Quem tenui. Poſitis exemplis rem patefeci:
aed) *Eſt Papae leges ſacras dictare, minorum*
Praeſcriptam aef) *iuris formam ſeruare.* aeg) *Sed errant*
Quam plures, quorum te Papa redarguit error.
Parcis, non punis, enormia lucra ſequentes.
Illicitum aeh) *vendunt, & emunt, ſine vindice culpae.*
aei) *Papa potens, cuius non eſt breue poſſe, memento*
Vindictae. M*anſuete pater, quandoque mucronem*
Exime. aek) *Si dormit vindicta, vagabitur errans,*
Vt ael) *lupus inſultans, aut vt vulpecula damno* aem)
Inſidians. Operabitur hinc, meditabitur inde
Nequitias. Occultus in hoc, manifeſtus in illo.
Plenus vtrinque malo. aen) *Duo ſunt mala: Fraus Simoniae;*

aed] Diſtributio *adf*] Editio fragmenti Flaciana: *Praeſcripti.* *aeg*] Licentia. *aeh*] MS. IV. *Illicite.* *aei*] Diminutio. *aek*] MS. II. *Exſere.* MS. IV. *Extrahe.* *ael*] MS. IV. *Et.* *aem*] MS. II. *damae.* *aen*] Diuiſio.

A. C. MCCXVI.

Frigus auaritiae. Perplectitur aeo) *istud, & illud*
Non detestatur. Sed inani voce laboro.
Quicquid in hunc aep) *dicam: laterem lauo. Si probo, non est*
Hoc eius meritum. Si reprobo, non mouet eius
Crimen eum. aeq) *Lege* aer) *quicquid habet de felle. Legetur.*
Praesens blanditor. Absens detractor. Amicus
Apparens. Hostis tectus. Possessor auarus.
Exactor durus. Praedo grauis. Ambitiosus
Institor. Illicitus emtor. Celer ad aes) *simoniae* aet)
Tam generale malum. aeu) *Scelerum, pater optime, iudex* aew)
Ad scelus hoc appone aex) *manum.* aey) *Prudentia Papae*
Vult & habet sepelire nefas. Non est alienum
Hoc opus a Papa prudente, nec ista voluntas.
afc) *Papa bonus* aez) *tractes* afa) *ista* afb) *tecum saepius: O quam*
Mira Dei virtus! afd) *Quam magna* afe) *potentia! Quantus*
Sum! Quantillus eram? Subito de stipite paruo
In

aeo] MS. IV. Complectitur. aep] MS. IV. *hoc.* aeq] Frequentatio. aer] MS. II. *Sed.* aes] MS. II. *Pereat.* aet] MS. IV. *simoniam.* aeu] Commutatio. aew] MS. II. & IV. Flac. *Vindex.* aex] MS. II. *extende.* aey] MS. IV. *malum.* aez] MS. II & IV. *diu.* Flac. *potens.* afa] Flac. *tractas.* afb] MS. II. & IV. *ita.* afc] Sermocinatio. afd] MS. II. & IV. *pietas.* afe] MS. IV. *mira.*

In cedrum creui magnam. Deus ille deorum A. C.
Mirificauit aff) *opus proprium. Sub flore iuventae* MCCXVI.
Me voluit caput esse senum. Mirabile donum:
Dat iuueni claues regni coelestis, & orbis
Imperium. afg) *Nondum decurso* afh) *tempore multo*
Cor gessi sciolum; fuit os rude; posse pusillum;
Iam afi] *cor, & os, & posse meum, sic extulit, & sic*
Praetulit ex afk) *aliis, vt sim stupor vnicus orbis.*
Istud opus non est humanum. Gratia summi
Me fecit summum. Mihi nec laus inde, sed illi
Grates, de cuius dono afl) *suscepimus omnes.*
Vnde magis teneor, & strictius obligor illi:
Ponere quod poni disponit; tollere, tolli
Quod statuit; velle quod vult; odisse, quod odit.
Et cupio quia afm) *sic astringor, & omnia ponam,*
Quae poni; tollam quae tolli iussit; in vno afn)
Sollicitus: velle quod vult; odisse quod odit.
afo] *Quis nam tam cerebri vacuus? tam pectoris expers?*
Tam sine se? quin laudet opus, quin iudicet illud

Pru-

aff] MS. II. *magnificauit.* *afg*] MS. IV. *In paribus.* *afh*] MS. IV. *transacto.* *afi*] MS. II. & IV. *Nunc.* *afk*] MS. II. & IV. *hoc.* *afl*] Flac. MS. II. & IV. *pleno.* *afm*] Fl. MS. II. & IV. *quod.* *afn*] MS. IV. imo. *afo*] Excitatio.

A. C. MCCXVI.

Prudentis venae. afp) *Prudens ita Papa laborem* afq)
Totum fundat in hoc. Et ob hoc, afr) *quia tanta potestas*
Illi cessit: ad afs) *hoc maculas vt tolleret orbis;*
Vt mundum faceret mundum, quem aft) *limite dextro* afu)
Duceret in coelum quia sic Deus extulit illum.
Hoc ad opus: refert illius, vt hoc operetur.
Ergo remissus in afw) *hoc, fons est & origo duobus*
Damnis. Nam pariter suus est & publicus hostis,
afx) *An melius mundo somno torpente nocere,* afy)
Quam vigili prodesse cura. afz) *Memento notare:*
Instar Papa boni pastoris ab ore lupino
Seruat ouile suum; vel quomodo physica curat
Corpora: sic animas vel aga) *vulnera sanat* agb] *earum.*
Physicus & pastor noster deus, agc] *omnia sanans:*
Propter oues animam posuit. Sic agd] *vi rationis* Con-

afp] F. *veniae.* afq] Species expolitionis. afr] MS. II. & IV. *orbis.* afs] F. *in.* aft] F. *quia.* afu] F. *dextra.* afw] F. *ad.* afx] per contrarium. afy] MS. II. *iacere.* afz] per similitudinem. aga] Hac. MS. II. & IV. *Et.* agb] MS. II. & IV. *curat.* agc] per exemplum. agd] Fl. MS. II. & IV. *Sed.*

Constat, & exempli: tollenda nefaria mundi. A. C.
age] *Ergo nefas sepeli, pie Papa, subambule Petri.* MCCXVI.
Cumque suo Simone detur simonia ruinae.
agf] *Propria quemque* agg] *grauat sordes. Te praegrauat vnum*
Publica pernicies. Haec vnica subruit omnes,
agh] *Sit quod eos nullum mortale remordeat: illud* agi]
Dum tamen obsit agk] *eis, animae mors pendet ab* agl] *vno,*
Sicut & a multis. Vt nauis non minus vna,
Quam varia rima, causam praestante sub ortis
Absorbetur aquis. Sed idem facit vtraq; pestis.
agm] *Vix tamen esse potest, vt homo sine crimine viuat*
Ethicus. Vnde caro. agn] *Nemo sine crimine viuit.*
ago) *Ille malignantis naturae Spiritus, hostis*
Publicus, occultis agp] *hominem circumvolat alis:*
Anxius: vt reuocet quem agq] *perdidit. Abstulit illum* agr]
Ille pugil ags] *noster: mira* agt] *virtute leonis;*
Astu

---

age] per Conclusionem. *agf*] Contentio. *agg*] F. *quaeque.* *agh*] Similitudo. *agi*] MS. II. & IV. *istud.* *agk*] F. *obstat.* *agl*] F. *in* *agm*) Exemplum. *agn*] MS. II. *Cato.* MS. IV. *Catho.* *ago*] Imago. *agp*] MS IV. *occultus.* *agq*) MS. II. *quos.* *agr*) MS. II. & IV. *illi.* *ags*) MS. II. *gigas.* *agt*) MS. II. *miri.*

A. C. MCCXVI.

Astu serpentis; & simplicitate columbae;
agu] *Ille. Quis? Ille quidem* agw] *naturae duplicis; expers*
Totius maculae; subrufus imagine; visu
Dulcis; & angelicum speculum; speciosa figura
Prae formis hominum; specialis imago prioris;
Ille agx] *secundus Adam, qui nobis ostia vitae*
Claue suae mortis patefecit. Ad illa vocati
Gaudia, quid facimus? Torpemus imagine pigri.
agy) *Scisne moram pigri: Si mane vocetur,* agz) *obaudit.*
Si citetur adhuc iterata voce sonora:
Nare vigil stertit. Tandem clamore coactus,
Ore tamen lentus, aha] *linguam mouet: Hei* ahb] *mihi quid vis?*
Inquit. Surge, veni. Nox est: permitte quiescam.
Imo dies est: Surge. Deus meus: Ecce ahc] *ego surgo:*
Vade: sequar. ahd] *Nec eum sequitur, quem decipit.* ahe] *Et tunc:* ahf)
Non venies? Dudum venissem, sed mihi vestes
Quaero: nec inuenio. Nihil est. Te birria noui,
Surge cito. Domine sum praesto. Nec est tamen. Imo

Vel

agu] Effictio. agw] MS. II. & IV. *gigas.* agx] MS. II. *Iste.* agy] Notatio. agz] MS. IV. *vocatur.* aha] MS. II. & IV. *lento.* ahb] MS. II. & IV. *Et.* ahc] MS. II. & IV. *En.* ahd) MS. II. *sequor.* ahe] MS. II. *negligit.* MS. IV. *decipis,* ahf] MS. II. & IV. *tu.*

Vel caput huc, illuc, vertit; vel bracchia scalpit; A. C. MCCXVI.
Membra vel in longum distendit. Sic quasi ahg) *quasdam*
Vnde libet morulas quaerit. Semper venit ore,
Non pede. Sed veniens nunquam venit. Ipse ahh) *coactus*
Forte, mouens gressum trahit a testudine motum.
Huius imago sumus ad gaudia vera vocati.
Deliciis variis capti, vel pectoris aures ahi)
Obstruimus; vel si patet auris ab illa venire,
Semper differimus; vel, si fortasse venimus.
Nolentes tracti, motu testudinis imus.
Immemores nostri domino ahk) *praeponimus hostem.* ahl)
Heu miseri! ahm) *non volumus meminisse diei*
Consilii ahn) *qua nos manus eius ab vngue* ahn) *redemit*
Hostili? O aho) *meminisse decet quid,* ahp) *qualia, quanta,*
Pertulit in poenis, in verbis ridiculosis.
ahq) *Pontificis seruus domini responsa maligne*
Arguit, & feriens: Respondes taliter, inquit,
Pon-

---

ahg] MS. II. & IV. *sibi.* *ahh*] MS. II. *ille.* MS. IV. *ecce.* *ahi*] MS. II. *aurem.* *ahk*] MS. II. *dominum.* *ahl*) MS. II. & IV. *postponimus hosti.* *ahm* MS. II. & IV. *Vindictae.* *ahn*) MS. II. *angue.* *aho*) *deest in* MS. II. & IV. *ahp*] MS. II. *quibus quae.* MS. IV. *quidem quae.* *ahq*) Sermocinatio.

A. C. MCCXVI.

Pontifici? Subiecit ahr) *ad hoc mansuetus: Amice*
Si male quid dixi: dic in quo. Si bene: cur ahs) *me*
Caedis? Item aht] *Pilate tibi pro posse rebellis* ahu]
Infremuit ahw] *Iudaea frequens;* ahx] *crucifige, resumens,*
Et clamans iterum: crucifige. Subintulit alter
Ictibus incussis haec: Ridiculosa Propheta
Christe! quis est qui te percussit? Et addidit istis
Improperans alius: Alios saluauit & in se
Defuit. ahy] *In domino sperauit: liberet illum,*
Si vult. Sic voluit tractari ridiculose,
Qui virgis caesus; ligno suspensus; aceto
Potatus; ferro transfixus; arundine quassus;
Cuspide spinarum septus ahz] *caput; omnia passus*
Tristia; tam varias mortes conclusit in vna. aia)

aib)

abr) MS. II. *respondit.* MS. IV. *respondet.* *abs*] MS. II. *quid.* *abt*) MS. II *adhaec* *abu*] MS. II. & IV. *rebelli.* MS. II. & IV. *Intonuit.* *abx*] MS. II. & IV. *fremens.* *aby*) MS. II. & IV. *Deficit.* *abz*) MS. IV. *septum.* *aia*) MS. II. & IV. *addit:*

Sputa, flagella, minae, probra, claui, lancea, spinae,
Felici fine sunt nostrae meta ruinae,
His homo deliciis, hac te crucis arte redemit,
Fortiter infirmus dum mortem morte peremit.

aib] *Dum* aic) *mortem paterentur, ait natura: necesse* aid) A. C. MCCXVI.
Est aie] *patiar. Dominus patitur. Complangite mecum*
Omne genus rerum. Coelum tua lumina claude.
Aer caliga. Mare clama. Terra tremisce.
Omnia flete simul elementa. Perhorruit ergo
Planctibus, & totam aif) *se rupit. Signa dedere* aig)
Omne genus rerum; Coelum sua lumina claudens;
Aer caliginis; aih) *mare clamans; terra tremiscens;*
Omnia cum lacrimis elementa; Nec accidit istud
Ex solita rerum serie, sed vim quasi aii) *mortis*
Passus erat dominus naturae. Vim simul ipsam aik)
Passa fuit natura suo compassa dolori.
ail) *Sola deum risit morientem natio praua,*
Cuius in opprobrium sunt posteriora. Propago
Perfida, gens durae ceruicis! Disce cor illud
Sic induratum mollire. Memento ruinae,
Terribilisque ducis aim) *Pharaonis. Disce beari.*

Ooo *Sin-*

aib) Conformatio. *aic*) MS. IV. *Cum*. *aid*) MS. II. & IV. addunt: *Est*. *aie*) MS. II. & IV. *Vt*. *aif*) MS. II. *motam*. *aig*) MS. II. & IV. *dederunt*. *aih*) MS. II. & IV. *caligans*. *aii*) MS. IV. *quia*. *aik*) MS. II. & IV. *istam*. *ail*) Significatio. *aim*) MS. II. *Terribilis duri*. MS. IV. *Terribilis diri*.

A. C. MCCXVI.

Singula de Christo scrutare. Videbis aperte.
Nonne pati Christus sic debuit? indice scripto:
A ligno dominus regnauit, ibique triumphans
Vicit, & eiecit hostem, mundumque redemit.
ain) *Sic homini pugnauit homo, sed homo deus ipse,*
Tunc certans, aio] *modo sceptra* aip) *tenens,* aiq) *iudexque futurus.*
air) *Quod* ais) *Deus, & nullus alius, quod* ait) *filius ipse,*
Non persona patris, vel sacri flaminis, esse
Debuit ipsa salus hominis, sic collige paucis:
Ciuibus angelicis coelo nascente creatis,
Lucifer, egregiae lucis, de luce creantis
Plus aliis sumsit, ideo aiu) *praesumsit. Et inde*
Turgidus in lucem summam praesumere coepit.
Vidit enim: gigni lumen de lumine; verbum
De patre. Vidit item: sacrum aiw) *procedere flamen:*
Ex vtroque. Trium naturam vidit eandem.
Personas varias tres illas aix) *vidit. Et vni*
Invidit soli verbo, voluitque creatus
Patris adaequari genito. Dispono aiy) *sedere*

Ad

ain) breuitas. *aio)* MS. II. *pugnans.* *aip)* MS. II. & IV. *regna.* *aiq)* MS. II *tenet.* *air*] deminutio. *ais*] Fragmentum MStum Gvelpherbytanum. MS. II. & IV. *Cur.* *ait*] MS. Gvelph. *Cur.* ita & MS. II. & IV. *aiu*] MS. II. *accepit eo.* *aiw)* Fragm. MS. Gvelph. & MS. II *sanctum.* *aix*] MS. Gvelph. *Et has personas diuersas.* MS. II. & IV. *Et tres diuersas personas.* *aiy*] MS. II. *propono.*

Ad partes aquilonis, ait, similisque videri aiz) A. C.
Summo. Sic voluit fieri scelus incola coeli. MCCXVI.
Sed breuis hospes erat, quia scelum ferre scelestum
Non potuit. Sed, vbi fuerat mox lucifer aka) *ortus,*
Occidit, & versum fuit illud akb) *mane repente*
Insero ; bonitas in peius ; apex in abyssum ;
Spiritus in daemonem. akc) *Fueratque* akd) *biformis in hora :*
Clarus & obscurus ; bonus, & malus ; altus, & imus ;
Angelus & daemon, qui passus ad ima ruinam
Omnibus ordinibus decimam detraxit & aeq;
Vnicuique suam. Post cursum ake) *quinque dierum*
Sexta dies formauit Adam, formauit & Euam :
Conciues, paradise, tuos. Quibus actor eorum
Omne genus ligni gustare bonique malique :
Notitiae lignum ne tangite. Subdidit ante
Causam: ne gustu morerentur morte. Quid iste?
Vidit eos, & ad hoc formatos, vt repararent
Angelicum numerum, qui corruit, & fruerentur

aiz] MS. G. MS. II. & IV. *sedebo.* *aka*) MS. G. *ibi mox lucifer ut fuit.* ita & MS. II. & IV. *akb*] Fragm. MS. Gv. MS. II. & IV. *illi.* *akc*] MS. II. & IV. *Sanctum in daemonium.* *akd*] MS. IV. *fuerat.* *ake*] MS. II. & IV. *cursus.*

A. C. MCCXVI.

Delitiis illis, quas perdidit angelus. Inde
Quid faciet versans. Serpentis imagine sumta
Rectus & erectus veniens, clam venit ad Euam:
Affari non ausus Adam. Cur, inquit, ab esu
Praefati ligni prohiberis? Subdidit illa:
Hoc ideo, ne forte per hoc moriamur. Ad illud
Forte minus fortem credentem vidit, & inde
Fortior his illam vicit: Non sic, ait, imo
Vescere. Sicque sciens potes esse boniq; maliq;,
Sicut dii. Tumefecit eam spes irrita tanti
Polliciti. Vetitum gustauit. Idemque maritus,
Ne turbaret eam, quamuis sibi conscius egit.
Ille fuit primus error. Sed culpa secunda
Deterior: Non velle suum deflere reatum,
Nec precibus pulsare deum. Sed & ille retorsit
Crimen in vxoris vitium. Quid & vxor? Et illa
In fraudem serpentis. Et haec defensio culpae
Fons maioris erat offensae. Sed cecidere
De solio, paradise, tuo. Damnatus vterque.
Sic genus humanum periit. Nec profuit illi
Vel ius naturae, vel ius legale vel vlla
Virtus quin animas glutiret tartarus omnes.
Tanta tot excursis annorum millibus ira
Infremuit, nec adhuc tam dira procella quieuit.
Filius ergo dei, ait secum: Quia Lucifer in me
Praesumsit. Ruit, & periit. Fuit illa ruina
Istius radix. Sic sum quasi causa remota

Huius

Huius pestis. Ero vicinae causa salutis. A. C.
Si certare velim propria vi, corruet hostis MCCXVI.
De facili: Sed sic si vicero: viribus vtar.
Et non iudicio. Quare cum vicerit hostis
Calliditas hominem, ductu rationis oportet,
Vt sit homo qui vincat eum, lapsusque resurgat,
Qui cecidit, seseque potens euellat ab eius
Vnguibus, & liber incedat vertice recto.
Qui seruile iugum, subiit, viuatque beatus
Qui miser periit. Sed oportet, vt ille Deus sit.
Non aliter virtus hominis prosterneret hostem,
Ni Deus indueret carnem: qui sic erit vna
Cum virtute Dei virtus humana. Necesse
Est igitur, sicut hominem prostrauit, ab ipso
Sternatur; Sic a ligno vicit, & inde
Vincatur; Laqueo, quem fecit, eo capiatur.
Filius haec. Eius fuit ergo paraclitus autor
Conceptus, propriaque manu contexuit illi
Humanos habitus, qui clam descendit in aulam
Virginis, & foribus clausis egressus ab aula
Virginea, porta clausa. Res vndique mira:
Ingressus mirus; egressus mirus; & omnis
Vice progressus mirus; Nihil hostis in illo
Repperit esse suum. Sed rem tamen est alienam
Aggressus: damnans illum, damnatus ab illo.
Morte crucis damnauit eum. Tulit in cruce nostras
Non eius maculas. Ibi crimina nostra delebat.

A. C. MCCXVI.

Et quae non rapuit, tunc exsoluebat. At ipsa
Mors non euasit, dum sic inuaderet illum,
Quae dum sorberet hominem, diritatis ab hamo
Interempta fuit, & sic absorpta putauit
Vincere. Sed stupuit vinci, quia Spiritus eius
Tartara iure suo spoliauit, & eius amicis
Conuertit tenebras luctus in gaudia lucis,
Quos regio mortis tenuit. Sic sola redemit
Gratia. Propter quem coepit, sic destitit ira.
Stemmata sic rerum plene scruteris in illis
Omnibus. Ostendit summa rem manifeste.
Sola duo tolles, ubi rem non ponit aperte.
Hoc ita proposito: *Non est mea parua potestas*
Non exilis honor. Plus innuo, quam loquor, & res
Et ipso verbo maior, pro parte meorum
Si veniam, si fortasse loquor. Modus iste loquendi
Est sapor, & tali sermone modestius vtor.
Sic cooperta venit sententia, non aperitur
Res plene. Plus est in re, quam sermo sit in se
Exque tot & tantis opibus a patre relictis
Dilapidator opum nec habet quo tegmine velet
Pauperiem, nec habet testam, qua praetulit ignem.
Sicque de re minima dico. Nimis immoderate
Arguo, quod non est moderatum. Nec modus in re.

Nec

Nec modus in verbo, sed res moderatior ore. A. C. MCCXVI.
Sermo tamen minimus in re minus innuit esse.
Ille vir egregius. Vox haec sonat optimus, aut vir
Pessimus. Oblique nos respicit. Hic sonat haec vox
Transuertit visum. Vel peccat visus in istis
Ambiguis. Res est cooperta, sed usus apertus:
Inspectis virgis pueri rubor ora reliquit
Et facies exanguis erat. Talis color ipsum
Significat timuisse. *Ruber perfunderat ora*
Virginis. Haec facies notat hanc puduisse. *Vagando*
Crinibus incessit comtis. Modus iste reportat
Luxuriasse. Datae da signa frequentia formae:
Profer res ipsas, sed eas ne profer, vt ipsas.
Imo notas rerum soleas: pallere timorem:
Comptura venerem; subitoque rubore pudorem:
Remque notis certis ostende, sequente priorem.
Hic color. Hic sexus. Haec aetas. Ista figura.
Nuper in alterius thalamo. Sed dicere nolo.
Taliter abscindo vocem, nec dico quod istae.
Imo, quod istius aetatis fine figurae.

C. A. MCCXVI. *Magnus es, & genibus flexis tibi supplicat orbis.*
Cum possis noli saeuire. Memento Neronis.
Sic re collecta nil amplius addo. Vel ecce
Exemplum vario clausum sermone sub isto
Magnus Alexander cum bella pararet Athenis,
Nulla reformandae placuerunt foedera pacis,
In pignus nisi forte datis sapientibus vrbis.
Vnus prudentum respondit ad istud, & istis:
Forte lupus bellum pastori mouit. Vtrinque
Tractatum de pace fuit. Sed formula pacis
Nulla lupo placuit, ni pignus & obses amoris
Traditus esset ei custos gregis. Hoc ita facto
Ante fuit timidus, sed nunc securior, hostis.
Substitit hoc dicto. Rem voluit assimilari
Exemplo. Prudenter enim partem dedit auri,
Partem seruauit animo. Modus iste periti:
Dimidio verbo vim totam claudere verbi.
Talibus egregium sententia nacta colorem
Non detecta venit, sed se per signa reuelat.
Lucet ab obliquo, nec vult procedere recte
In lucem. Specien sunt quinque, sed est color idem.
Verborum flores & rerum confer in vnum.
Area sermonis respersa sit his speciebus.
Florum surgit enim quidam concursus odorum.
Et redolet plene permixtus vterque colorum.
Quid deceat nosti, dicisque decentia dici,
For-

Forte tamen ductus caſu, non arte, nec in re, A. C.
Sentis, quid primo viſu ſpeculeris, & in quo MCCXVI.
Profundes ſtudium? Quis ſit locus vnde ſtudendi
Anticipas curſum? Quo gignat origo decorem
Verborum? Sed mens hac parte vagatur, & illa.
Et vaga ſunt mentis dubiae veſtigia, tanquam
Coeci palpantis. Quae vel qualis ſit via, cuius
Eſt oculus baculus, & dux fortuna. Quid ergo
Arte domes animum, qui, ne quaſi ſcurra vagetur.
Sume locum certum. Tria tantum ſunt loca: Primus:
Dictio flexibilis per tempora; Proximus illi:
Dictio per ſolos caſus inflexa; ſupremus:
Dictio perſiſtens immota. Modusq; ſit iſte:
Ecce locum primum puta verbum. Tranſeat iſtud
In nomen fixum, quod vel deſcendit ab illo,
Aut ab eo quod ei ſenſu praeponderet aequo,
Vel ſatis expreſſa ſimiletur imagine verbum.
De verbo nomen, tanquam de ſtipite ramus

A. C. Exit, & ex eius retinet radice saporem.
MCCXVI. Sed quia nomen idem facit, & non sufficit ad rem,
Appositis verbis aliis, & acumine mentis,
Ex hac scintilla totus reparabitur ignis.
Hoc igitur studium fundens, rem sic age: Nomen
Quemlibet in casum varies, & cuilibet aptes
Talem iuncturae seriem, quae seruiat apte
Proposito. Sed adhuc desuda pectore toto.
Mentis in incude studiose cude. Recude.
Denique quod deceat excude. Sed ordo sit iste:
Ante modos omnes in pectore collige. Post haec
Elige quid melius, sub quo sententia casu
Auribus instillet iucundis. Hic operetur
Iudex discretus. Discrete cerne. Sed istud
Vt bene discernas, opus est simul artis, & vsus.

Luceat exemplo res ista. Sit hoc rude thema:
Ex hac re doleo. Sic vtere lege statuta:
Ex hoc fonte mihi manat dolor. Hic mihi surgit
Radix, vel semen, vel frons, vel origo doloris.
Res haec materiam praestat, causamq;, dolori.
Seminat, aut gignit, aut ingerit, ipsa dolorem.
Vulneribus duris in me, dolor anxie, saeuis
Mens quasi succumbit male sospes & aegra dolore.
A verbo doleo sic nomen sume doloris.
Quemlibet in casu sic mutes. Cuilibet addas

Stru-

Structuram vocum similem, quae competat ipsi A. C. MCCXVI.
Materiae. Vel item sic sumes nomen ab illo,
Seu magis a simili, verbo signante dolorem.
Qualia sunt: suspiro, querer, gemo, lacrimor. Inde
Nomina sunt: lacrymae, gemitus, suspiria, questus.
Sic ergo sensum verborum nomina dicant.
Ex animo veniunt suspiria; questus ab ore;
In faciem manant lacrymae; gemitusque resume
Continuos. Sed dic festiuius istud. *Ab imo*
Pectoris erumpunt suspiria; questibus aer
Exclamat; lacrimas deriuat fons oculorum;
Et gemitus rumpunt animum. Sic nomina verbis
Artifici quodam nectit transumtio nodo.
In proprie sumtis satis est iucunda venustas,
Et bene transsumtis magis est connexa voluptas.
Dictio per solos casus inflexa fruatur
Duplice consilio. Quoddam desiderat ipsum
Mobile, sed secus est in fixo. Consulis isti
Ex alia. Sed in hac forma praeconsule primo.
Regula, quae supra docuit conuertere verbum
Mobile, sub simili forma conuertit. Eisdem

Pas-

A. C. MCCXVI.

Paſſibus hic curras, & ibi: quia ſeruat eandem
Curſus vterque viam, quod themate lucet in iſto.
Candidus eſt vultus. Sic iſtud mobile mutes,
Et poſitam legem ſerues. *Illuminat ora*
Candor. Candoris radio vel luce coruſcat.
Nubit candori facies. Solis gerit inſtar
Candorem maxilla ſuum, mundoque dieſcit
Ex ſolo candore genae. Sedet hic modus apte.
Vſus hyperbolycus miro de more vel auget,
Vel minuit, laudes, & culpam criminis. Haec ſunt
Crimina, vel laudes ipſius idonea ſedes.
Sic candor ſumes a candidis, vt variatis
Caſibus occurrat melior modus, aut nihil inde
Sume. Sed a niuenus, quod ei ſimilatur, & inde
Elicies fixum, puta nix. Hunc accipe curſum:
Non diſtant forma nix & gena. Candor in ore
Tanta luce nitet, quaſi ſit vnus aemulus. Ora
Accedunt candore niui. Proprioque nitore
Et facies imitata niuem. Tertiusque triumphi
Cum niue decorat vultus. Pertranſeo quintum,
Qui ſumendus erit, cum poſcit apoſtrapha ſumi.
Mobile ſic mutes in fixum, quod fit ab ipſo
Siue

Siue ſuo ſimili natum, voceſque coaptet A. C.
Prudens miſcetor, ſeriemq; venuſtet earum, MCCXVI.
Vt ſeries vocum fixo cum fixa prioris
Materiae teneat mentem, varietque colorem.
Et ſonet illud idem, quamuis non ſit ſonus idem.
Nunc fixo praefige modum. Si ſtet benefixum,
Nunc eget artificis ſtudio. Si non ſtet honeſte
In Caſu dicto, fiat detorſio caſus
In ſeriem, caſumque ſtude contexere vocum,
Vt rude thema nouae formae ſibi ſumat amictum.
Thematis eſt rudis haec facies: *Ego rem ſceleratam*
Conſilio feci. Faciem innuo verbi:
Conſilium ſtimulus faciendi vel ſcelerati
Actor erat facti. Vel ſic: *Suggeſtio praui*
Conſilii ſceleri cauſam ſe praebuit, aut ſe
Cauſam permiſit. Vel in hoc genus inuide verbi:
Conſiliis aſcendit opus. Vel: *Paruit illi*
Flagitioſa manus Vel taliter elice verbum:
Conſilium ſclerata manus produxit in actum.
Si quis item, quaſi rem crudam, tibi proferat iſtud:
Hoc factum dicunt omnes. Ita decoque verbum:

Hoc

A. C. MCCXVI.

Hoc factum vox est populi. Vel: *Publica fama*
Est testis facti. Vel. *Facto nulla reclamat*
Lingua, sed id clamat vox plebis, & omnis & vna,
Prosequar an plures? Ad quid? Sententia nullum
Respuit, vna quidem casus aptatus ad omnes.
Posse stude reperire viam. Patitur reperiri,
Si reperire potes. Si cui via non sit aperta
Non per eam, sed stat per eum, cui deficit artis
Consilium. Nec habet socium, quem consulat, vsum.
Rem tria perficiunt: Ars cuius lege regaris;
Vsus, quem serues; meliores, quos imiteris.
Ars certos; vsus promtus; imitatio reddit
Artifices aptos. Tria concurrentia summos.
Locum: *Quae flecti nequeunt immobile vulgus;*
In sermone licet tolerabile, tollitur apte:
Saepius & melius plebs illa recedit ab aula.
Sub quadam forma seruanda. Forma sit ista.
Inspice quid talis vox innuat. Exprime tandem
Nomine, vel verbo, rem, quam notat. Vt noua forma
Prodeat, & melior quam prima. Sit hoc breue thema:

Tunc

Tunc veniet. Tunc, eſt nota temporis: Exprime tempus A. C. MCCXVI.
Illud per nomen, talem ſeruando tenorem:
Ille dies transmittet eum. Si thema ſit illud:
Huc veniet; verbis addet modus iſte decorem:
Hic locus admittet venientem. Vel: *Venienti*
Hoſpes erit, ſiue nocturnus, ſiue diurnus.
Dicere ſeu mauis ornatius, accipe rurſum
Iſtud dicturus: Semel, aut bis, ſiue frequenter
Delinquo. Dicas: Eſt vnica, ſiue ſecunda,
Siue frequens animi contagio. Vel: *ſcelus ipſum*
Incipit, aut in me redit, aut crebeſcit in vſum.
Lege pari pones, vbi ponitur iſte, vel ille;
Alter & alteruter. Si ſubdiſiunctio fiat
Pones alteruter. Si res diſiunxerit alter.
Sed neque ſic dices: *Si venerit ille, recedet*
Iſte. Sed: *Acceſſus operabitur ille receſſum*
Iſtius. Ille fuit rudis, & hic modus artis
Eſt genus illud idem: *Currit plebs vndique circa*
Vrbem. Plebs vrbis celeri pede circuit vrbem.
Iuſte punitur pro crimine. Congrua cauſa
Eſt crimen poenae. Ne quos exemta fatigent,
Plurima ſub paucis, & caetera claudo ſub iſtis.
Si vim ſcire velis maiorum ſiue minorum:

Sic

A. C. MCCXVI.

Sic ſe maior habet, ſicut minor. Inſpice pauca
Quae lex eſt paucis, & pluribus. Inſtruit actor
In topicis, vt pauca magis ſpeculatio, maior
Eſt via. Ne longis igitur ſermonibus errem,
Non eat exemplum per ſingula, ſed potiore
Conſilio ſunt multa breui concluſa ſigillo.
Oblatrator ades, Das thema: *Reſiſtere tentas.*
Rem petis inſtanter. Spatium peto. Poſtulo mentis
Conſilium. Nimis es praeceps exactor. Ad horam
Non poſſum. Tolera. poterit mora, quod nequit hora.
Non venit ex facili res iſta, nec absque labore
Sed mens quando ſtudet, tanquam pugil, anxia pugnat.
Pugnat enim ſecum. Petit vt ſibi conſulat, & non
Conſulit ipſa ſibi. Repetit, patiturque repulſam.
Ipſa ſecunda fui. Feruentius inſtat, & ipſa
Perſtat adhuc contra ſe. Curis anxia torquet
Se tandem. Quod vult extorquet vi violenta

A

A se. Sed laeto si vis gaudere triumpho, A. C.
Quod minus est supple; quod plus abrade; quod hirtum MCCXVI.
Come; quod obscurum, declara; quod vitiosum,
Emenda. Curis istis sunt omnia sana,
Adiice praemissis, quia dictio quae sonat vna,
Et quasi mater hyles, quasi res rudis & sine forma.
Des illi sociam. Dabit haec adiectio formam.
Quae magis vt niteat, pingat transsumtio clausam
Quando duae coeunt tali compagine: *Pratum*
Ridet. Vel: *studium floret.* Vel collige voces
Complexas & eas multas, & in aggere tali:
Venit in opprobrium mensae mensale lutosum;
Panis furfureus; cibus asper; potus amarus;
Vernula pannosus. Vel mobile sic variemus:
Mensa fuit pauper & paruula; mappa vetusta
Et contrita; cibus incoctus & horridus; ipse
Potus acetosus & turbidus; assecla mensae
Vilis & illepidus; totum fuit absque decore.
Aut ita se fixum determinet: Es cato mente;
Tullius ore; Paris facie; Pyrrusque vigore.
Aut ita transumes: *Rosa vultus; lilia frontis;*
Dentis ebur; flamma labiorum; balsamus oris.

A. C. MCCXVI.

Aut sic improprie, sed honeste: *Typhus amoris;*
Dalila Sansonis; vel Marcia pone Catonis.
Mobile sub simili casu determinet ipsum,
Et sub dissimili fixo determino fixum.
Mobile sic etiam determinat, aut genitivus.
Scilicet his verbis: vt si dicatur auarus:
Plenus opum; vacuus virtutum; auidissima rerum.
Prodigus alterius rerum; retinensq; suarum.
Siue dicas, vt hic si prosequar ore Neronem:
Mens sua tot vitiis damnabilis est alienis
Facta maligna, suis peior, sibi pessima, nulli
Vtilis, & cunctis damnosa. Vel ecce sequentes
Casus. *Hic inter epulas illotus in omnem*
Eloquio, semperque gula feruente paratus
Ad nimium. Nec vina probans, nec sumta redundent
In vomitum. Foedare solet conuiuia, Spirans
Coenum, despumans vinum, fundensque venenum.
Hic sonus extremus est oris Sydoniani,
Sed melius duplicem societ sibi mobile casum.
Quod patet hic: *Mensale placet nouitate decorum*
Et candore; cibus pretio conditus, & arte.
Potus tam vino sapidus, quam nectare. Vna.

Mo-

Moribus insignis & veste. Facetia dandi A. C.
Et vultus dantis. Duplex est gloria mensae. MCCXVI.
Lege quidem simili rectos ita congero verbis:
Iam mihi contrahitur pellis. Quatitur cor. Anhelat
Pulmo. Riget lumbus. Curuatur spina. Tremiscit
Corpus. Et ad limen stat mors. Aut applico rectum
Sub tali forma: *Verba sapit vt Cato. Dicit*
Vt Cicero. Viget vt Pyrrus, Nitet vt Paris. Audet
Vt Capaneus. Amat vt Theseus. Modulatur vt Orpheus.
Aut ita subiicias obliquos nominis: *Ira*
Aestuat. Aspectu terret. Lingua tonat. Ense
Insurgit. Gestu furit. Aut sic collige clausas:
Cordis contriti pietas diuina miserta
Debita dimittit; peccata remittit; amorem
Ipsius omittit, & verae gaudia vitae
Promittit; sed eam, nisi perstet in eius amore
Amittit. Vel sic aptes adverbia verbis:
Histrio mane vomit. Cupide bibit. Immoderate
Dissipat. Immunde viuit. Vel dic ita mixtim:
Colligit hic tales rapide. Speculatur acute.
Argute voluit. Instanter mittit. Amice
Compellit. Patiens expectat. In his bene iactis
Ad placitum mentis tam citus sedet. Non male ridet.

A. C. MCCXVI.

In neutris animo turbatur. In his & in illis Philosophatur. Hic est modus & mos Sidonianus,
Et modus egregius. Clausarum tantus aceruus
In duplici casu facit inculcatio versum.
Et sunt hi casus laudes & crimina rerum.
Laudando cumulat haec inculcatio plausum
Et culpando. Frequens est malleus ad feriendum.
Sydonii calamus magis hunc sibi deputat vsum:
Pluribus inductis clausis producere versum.
Distat ab hoc calamo Senecae contrarius vsus.
Liber is est vitii, qui non est seruus. Abundat Cui satis est quod habet. Pauper qui plus cupit. Hic mos
Est Senecae: versum celeri concludere fine
Dignus vterque tamen, sed vtrumque sequuntur, & istum,
Aut illum, nouitas quia plus iuuat, & modus idem
Plus satiat. Nec ero velut hic, nec ero velut ille.
Nec tantum vel ero longus, vel ero breuis, imo,
Et breuis & longus, de neutro factus vterq;
Si bene dicta notes, & rebus verba coaptes,
Si

Si proprie dices, Si mentio namque sit orta A. C.
Forte rei, sexus, aetatis, conditionis, MCCXVI.
Euentus, si forte loci, vel temporis. Haec est
Debita proprietas, quam vult res, sexus, & aetas,
Conditio, euentus, tempus, locus. Ista venustas
Est electa, quia bene cum determino totum,
Termino sub tali forma. Res condita tota
Est condita. Notam teneas, serues que tenorem.
Haec nota tam pro se quam metro, seruit, & vna
Ars ad vtrumque facit, quamuis in dispare forma.
Legibus armatur metrum, sed prosa vagatur
Liberiore via, quia prosae publica strata
Admittit passum, rhedas, & plaustra. Sed arcta
Semita versiculi non vult tam grossa, sed ipsas
Voces in forma gracili, ne corpus agreste
Verbi mole sua perturbet, & inquinet illum,
Vultque venire metrum tanquam domi cellula compto
Crine, nitente gena, subtili corpore, forma
Egregia. Seriem tantae dulcedinis auri
Nescit habere parem iucunda decentia metri.
Prosacius versus res grossior. Omnia verba

A. C. MCCXVI.

Indiſtanter amat, niſi quae poſtrema reſeruat.
Qualia ſunt, quorum penultima tendit in altum,
Caetera non decuit finem ſeruare ſupremum.
In ſimili forma retractat Agellius iſtud
Et ſubiicit cauſam: ne vocum debilis eſſet,
Et non ſufficiens, numerus concludere verſum.
Si ſit, vt eſſe ſolet, finalis dictio clauſae
Alterius formae, tamen iſta decentior, vt quam
Cauſa probat melior, & teſtis Agellius actor.
Caetera non variat ratio, ſed carmine metri
Legibus aſtricto, vel ab eius lege ſoluto
Ars eadem ſemper, quamuis quod pendet ab arte
Non ſit ſemper idem. Sic verba domentur vtrinque:
Arida non veniant, ſed eis ſententia ſuccum
Imprimat, & ſucco veniant & ſanguine plena.
Nec quicquam puerile ſonent. Sint pondere grandi
Sed non praegrandi. Sic ſint oneri quod honori.
Nec veniant facie turpi, ſed & intus & extra
Sit color. Impingat manus artis vtrimque colorem.

At-

Attamen eſt quandoq; color vitare colorem, A. C.
Exceptis, quos ſermo capit vulgaris, & vſus MCCXVI.
Offert communis. Res comica namque recuſat
Arte laboratos ſermones. Sola requirit
Plana, quod explanat paucis res iſta iocoſa:
Tres ſumus impenſae ſocii, pueroque caremus.
Hoc pro lege damus: vt prandia noſtra paremus
Tempore quisque ſuo. Famulantibus ante duobus,
Tertius ecce dies, & me vocat hora coquinae.
Ignem ſaturus flatu pro follibus vtor.
Poſcit opem defectus aquae. Manus arripit vrnam.
Fons petitur. Lapis obiicitur Pes labitur. Vrna
Frangitur. Ecce duplex damnum prouentus, & vrnae,
Et defectus aquae. Quid agam? Dum conſulo mentem
Intro forum. Sedet vnus ibi circumdatus vrnis.
Aſſumtas dum verto manu, dum pernoto viſu,
Ille videns inopem, furtum timet, & mihi verbis
Turpibus inſultat. Confuſus abinde reuertor.
Inuenio ſocium. Rem narro. Reuertor. Ad illum
Inquio. Tuque ſequens proclames funera patris,
Diſſimulo, repetoque locum. Manus haec capit vrnam,

A. C. MCCXVI.

Haec aliam. Socius proclamans: Quid facis, inquit,
Quid facis hic? miserande! Pater qui languit, ecce
Mortuus est; manibus concussis conterit vrnas
Nostra manus. Fugio. Qui me confudit agrestem
Confundo talique modo probra dicta refello.
Hac ratione leui signatur sermo iocosus.
Ex animi leuitate iocus procedit, & est res
Immatura iocus, & amica virentibus annis.
Et leue quid iocus est, cui se iucundior aetas
Applicat. Ex facili res tertia. Si leuis, ergo
Omnia sint leuia. Sibi consonat vndique totum:
Si leuis est animus, & res leuis, & leue verbum.
Seria si tractes, sermo sit serius, & mens
Seria: maturus animus, maturaque verba.
Praescriptisque modis, & res, & verba, colora.
Sed tamen inprimis mundes a sordibus ipsum
Carmen, & explantes vitium, quae, qualia, quot sint.
Quae vitient seriem sermonis, collige paucis:
Ecce deae aethereae venere. Perhorret hiatus
Vocis in hac serie. Legem vocalibus istam
Ars dedit, vt non sit creber concursus earum.
Con-

Concurſum tolerat. Crebrum vetat, & quaſi creber A. C. MCCXVI.
Ille ſonus vocem deformat & auget hiatum
Tu cite te tute tanta virtute tueris
Littera ſic eadem pudor eſt repetita pudenter.
Et nimis aſſidue decor eſt repetita decenter.
Cum non ſit ratio rationis de ratione:
Hinc non eſt ratio, praebere fidem rationi.
Sic verbum vileſcit idem, tam ſaepe reſumtum,
Tamque ſupervacuum, moderata reſumtio vocum,
Infantes, ſtantes, lacrimantes, vociferantes.
Quatuor haec generant vitium. Contagio quinta:
Quando venit ſuſpenſa nimis conſtructio longa.
Adiiciunt ſextam: quando traiectio verbi
Inconcinna venit. Vt: Luci miſimus elyn.
Ecce dedi pecten, quo ſi ſint pexa relucent
Carmina, tam proſae quam metra. Sed an bene pexa
Hoc ſpeculo poteris plene diſcernere formam.
Cum faciem verbi ſpecularis, an inquinet illam
Forte latens aliquis naeuus, non ſola ſit auris,
Non ſolus iudex animus. Definiat iſtud

A. C. MCCXVI.

Iudicium triplex: & mentis; & auris; & vsus.
Eſt modus iſte mihi ſuadenti verba polire.
Caſtigo mentem, ne ſtando moretur in vno.
Sordet enim more ſtantis aquae. Sed transferor ardens
Huc & illuc, & rem nunc iſto pingo colore,
Nunc alio. Nunc voluo ſemel, ſed ſaepe reuoluo.
Mens agilis demum, cum fecerit vndique girum,
Eligit ex multis vnum. Reſpirat in illo
Vtque putat ſine labe, loco. Sed fallitur augur
Caſibus in multis. Dum ſunt in mente ſepulta,
Multa ſedent animo, quae non tamen approbat auris.
Eſto quod, ut mulcet animum, ſic mulceat aurem,
Et duo complaudant in idem. Non ſufficit iſtud.
Nec dum credo niſi replicem. Speculatio prima
Nec bene nec plene diſcernit. Quando reuoluo
Rem, magis euoluo. Si ſit foetentis odoris,
Mota magis res peius olet. Si plena ſaporis
Plus repetita ſapit. Sit iudex ergo triformis
Propoſiti verbi: Mens prima; ſecunda ſit auris; Ter-

Tertius & ſummus totum qui terminet vſus. A. C. MCCXV.
Omnia quae reperit ratio, vel ſuggerit ordo
Vel polit ornatus. Si vis meminiſſe memento
Huius conſilii, quamuis breuis officioſi.
Cellula quae meminit eſt cellula diuitiarum,
Deliciasque ſitit non taedia. Visne placere
Iſti? Non oneres illam. Vult illa benigne
Tractari, non mole premi. Quaſi lubrica res eſt
Et rerum turbae non ſufficit. Hanc ita nutri:
Quando famem reficis dapibus, non ſis ita plenus,
Vt nihil apponi queat amplius. Eſto refertus
Plus ſemipleno, pleno minus. Ingere ventri,
Non quantum poſcit, ſed quantum proſit. Alenda,
Non oneranda quidem, natura eſt. Sed inter vtrumque,
Et citra plenum, ſubſiſtere, ſanior vſus.
Sic etiam potans, potum ratione refraenes,
Potiſſes, & non potes. Sumatur honori,
Non oneri, potus. Bibe parcus, non temulentus.
Pulcrius accuſat ſitiens, quam vina recuſat
Ebrius. Et ſimili guſtanda ſcientia lege,

Quae

A. C. MCCXVI.

Quae cibus & potus animae. Sic nutriat illam,
Vt se praestet ei iucundam, non onerosam.
Scire sitis hanc rem totam: sit secta minutis
Particulis pluresque simul ne sume, sed vnam
Fer semel, & partem minimam, multoque minorem
Quam valeant humerique velint. Erit ergo voluptas,
Et nullum pondus, in pectore. Sit comes vsus,
Dum res ipsa recens est, & noua. Verte frequenter
Et replica. Post hoc paulum subsiste. Morare.
Respira. Morula quadam medianta vocetur
Altera, quae cum sit simili ratione retenta
Praescriptae cellae demum compaginet ambas,
Et bene consolidet, & eas conglutinet vsus.
Tertia sit nodo simili coniuncta duabus.
Quarta tribus. Sed in his peccas, nisi semper agendis
Taliter insistas, vt citra taedia sistas.
Haec ratio vires sensus extendit ad omnes.
Obtusos acuit. Duros emollit. Acutos
Et molles ad plus extollit. Qod minus istis
Hoc minus est illis. Ideo lex dicta coaptet

Pon-

Pondus vtrisque suum. Speculum sit omnibus vnum: A. C. MCCXVI.
Adde modos alios, quibus vtor, & expedit vti.
Visa vel audita, vel praememorata, vel ante
Acta mihi meminisse volens, ita confero mecum.
Sic vidi. Sic audiui. Sic mente reuolui.
Sic egi. Vel tunc, vel ibi. Loca Tempora; Formae;
Aut aliqaue similes notulae, mihi sunt via certa,
Quae me ducit ad haec, & in his intelligo signis
Istud & illud erit, & imaginor illud & illud.
Tradit imaginibus peregrinis Tullius artem,
Quam meminisse decet. Sed se docet, & sibi soli.
Subtilis subtile suum quasi solus adoret.
Sed subtile meum placeat mihi. Non placet illi.
Cui placet & prodest quasi delectatio sola
Vim memoratiuam validam facit, vnde nec istis
Sed neque credo nobis aliis. Si sint tibi durae,
Si minus acceptae. Sed si vis tutius ire,
Fingi tibi notulas, quascunque dat optio mentis,
Dum te delectent, dum tu docearis in illis.
Sunt aliqui qui scire volunt, sed non operari

Hoc

A. C. MCCXVI.

Hoc ſtudium, poenamque pati. Modus iſte catinus
Vult piſcem ſed non piſcari. Non loquor illis.
Sed ſi quos tam ſcire iuuat, quam poena ſciendi.
In recitante ſonent tres linguae: prima ſit oris;
Altera rhetorici vultus; & tertia geſtus.
Sunt in voce ſuae leges, & eas ita ſerues:
Clauſula dicta ſuas pauſas, & dictio ſeruet
Accentus. Voces, quas ſenſus diuidit, illas
Diuide; quas iungit, coniunges. Domes ita vocem,
Vt non diſcordet a re. Nec limite tendat
Vox alio, quam res intendat, eant ſimul ambae.
Voxque quidem ſit imago rei. Res ſicut habet ſe,
Sic vocem recitator habe. Videamus in vno.
Ira genus flammae, materq; furoris ab ipſo
Felle trahens ortum cor & interiora venenat.
Felle cremat flamma cerebrum turbatque furore
Exteriora cremat flamma, turbatq; furore.
Exit in hac ipſa forma: vox fellea; vultus
Accenſus; geſtus turbatus. Et interiorem
Exterior ſequitur motus, pariterque moventur

Vnus

Vnus & alter homo. Perſonam ſi geris huius, A. C. MCCXVI.
Quid recitator ages? Veros imitare furores.
Non tamen eſto furens. Partim mouearis vt ille,
Non penitus. Motusque tuus ſit in omnibus idem,
Non tantus. Sed rem ſicut decet innue. Geſtum
Praeſentare potes. Agreſtis & eſſe facetus.
Vox vocem, vultus vultum, geſtusque figuret
Geſtum. Per notulas haec eſt moderata venuſtas.
Hic modus in lingua recitante venuſtus, & auri
Hic cibus eſt ſapidus. Sic ergo feratur ad aures,
Vt cibet auditum vox caſtigata modeſte.
Vultus & geſtus gemino condita ſapore
Vis venit a lingua. Quaſi mors & vita cohaerent
In manibus linguae, dum forte iuuetur vtroque
Vultus & geſtus moderamine. Sic ſimul ergo
Omnia concurrant, iuuantia commoda: ſermo
Concinnus; ſeries vrbana; retentio firma.
Non plus laudis habet, ſi res recitetur inepte

Quam

A. C. MCCXVI.

Quam sine praemissis. Recitatio facta venustet.

EPILOGVS ad Papam.

Iam mare transcurri. Gades in littore fixi,
Et mihi te portum statuo, qui maxima rerum,
Nec Deus es, nec homo, quasi neuter es inter vtrumque,
Quem Deus elegit socium. Socialiter egit
Tecum partitus mundum. Sibi noluit vnus
Omnia, sed voluit tibi terras, & sibi coelum.
Quid potuit melius? quid maius? cui meliori?
Vel cui maiori? Dico minus. Imo vel aeq;
Magno, vel simili. Pater ergo, vicarie Christi,
Me totum committo tibi, sapientia cuius:
Vt fons scaturiens; rationis acumen: vt ignis
Scintillas iaciens; velox facundia: tanquam
Torrens praerapide currens; & gratia mira.
Omne quod humanum transscendens dicere vellem
Plene. Sed res est longe foecundior ore

AD IMPERATOREM.

Imperialis apex, cui seruit poplite flexo
Roma caput mundi, cuius prudentia remus
Totius imperii, qui plenus nectare dulci
Musarum redolet, conditus aromate morum.

Pace

Pace tua loquar, & pacis cum plurima possis, A. O. MCCXVI.
Posse modum seruare velis. Haec imprime menti:
Quando nocere potes noli. Satis est nocuisse,
Posse nocere. Nihil facies, quod postea velles
Non fieri. Sed sit mens cauta praeambula facti.
Nonne vides, si vera notes, in principe nostro?
Nonne crucis seruus, & Christi miles, & ensis
Totius ecclesiae? Deuotio poscit amorem,
Non odium; laudem, non culpam; praemia poscit,
Non poenam. Toleres igitur, qui caetera vincis,
Te vinci, vincique velis, regemq; reuerti.
Flos & apex cleri! Solita dulcedine stillant
Praedulces ex corde faui. Mihi porrige partem
De mellis dulcore tui. Pro principe nostro
Supplico. Sum minimus. Es maximus. Attamen esto
Flexilis, & melius stet ei ratione potentia.

AD ARCHIEPISCOPVM.

Quod Papae scripsi munus speciale libelli
Accipe flos regni. Primo potiaris honore

A. C. Huius secreti. Nec id vnum sume, sed vna.
MCCXVI. Do tibi me totum, Guillerme, vir auree. Totus
Sum tuus ad votum, cuius cor in omnibus amplum
Non capitur minimus, sed semper anhelat in altum.
Nobilitas dandi, quam non nouere moderni,
Est innata tibi, qui solus gemma decoris.
Das ita, ne qua manus sit dando latior, aut mens
Lotior aut morula breuior. Tu solus es ille,
Cui deuas effudit, quicquid decet. Vt puta pectus
Magni consilii, quo pectore pectora regum
Se fulcire solent ad magna negotia regni.
Magnus es in dando; prudens in agendo; modestus
In gestu; rigidus in iure; fidelis in omni
Re. Semper tuos diuina praeambula virtus
Vrget successus, & semper in ardua crescis.
Sed licet omnis apex tibi crescat honoris honore,
Crescere non poteris, quantum de iure mereris.

Explicit.

II. Ad *Guilhelmum Cancellarium* l. 1. Initio. *Quod papae scripsi munus speciale;* cuius me-

br) Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 38.

meminit Io. BALEVS, br) est solum appendix exigua poetriae nouae, legiturque vers. 2095. seqq. A. C. MCCXVI.

III. De *statu curiae Romanae* Lib. I. Initio: *Nuper Apostolica Galfridus sede relicta* bs) Extat inter varia doctorum piorumque virorum de corrupto ecclesiae statu poemata per Matth. FLACIVM ed. Basileae 1556. bt) titulo: *Ganfredus de statu curiae Romanae & de eius ironica recommendatione.* Exstat & carmen hoc velut anonymi cuiusdam & ineditum in Io. MABILLONII Analector. Veter. Tom. IV. ed. Paris. 1685. bu) Scopo & titulo prorsus contrariis exemplari Flaciano. Inscribitur enim: *Veteris poetae carmen apologeticum, interlocutoribus Ganfrido & Aprile, aduersus obtrectatores curiae Romanae.* Sane praefatio illa 48. versuum, qua caret editio Flaciana, expresse v. 25. ss. scopum carminis defensionem Papae & curiae Romanae facit. Differunt editiones Flacii & Mabillonii, quoniamque prior rarior est operae duco pretium diuersitates lectionum, easque rectiores & potiores notare. v. 50. edit. Mabillon. *tenet*; ed. Flaciana *tenens*. v. 57. M. *Facturus es? & quid.* Fl. *Facture quid est quod* v. 60. M. *Respondet*, F. *Respondit*. v. 65. M. *agri* F. *arae*. v. 67. M. *horti* F. *arae*. v. 75. M. *sonat*. F. *refert*. v. 87. M. *in excelsos* F. *per celsos*. v. 88.

br) v. BALEVS. l. c. bt) p. 418. bu) p. 535.

A. C. MCCXVI. M. & F, *Nec.* ibid. M. *obesse* F. *abesse.* v. 90. M. *vena boni, mellea dona.* F. *praedulci venaque melle* v. 96. M. *Fur.* F. *vir!* v. 99. M. *Bachica* F. *Grandia* v. 112. M. *ibi.* F. *illic* v. 113. M. *altos* F. *aptos.* v. 126. M. *ingressus* F. *gressus.* v. 131. M. *Auferet* F. *Non trahet* v. 137. M. *est an* F. *num sit* v. 139. M. *pelorum* F. *virorem* v. 143. M. *aliqua* F. *etiam* v. 151. M. *non.* F. *nec.* v. 156. M. *trahant* F. *ferant* v. 157. M. *confundat* F. *compescat* v. 165. M. *vbi* F. *sine* v. eod. M. *pugnant* F. *tractant* v. 166. M. *Quaeque suo, cessant murmura, lingua silet.* F. *& cessant linguae murmura, cuncta malae.* v. 172. M *solito* F. *grauius.* v. 173. M. *eiectus ideo fuit.* F. *eiectum pepulerunt.* v. 177. M. *Quicquid* F. *Si quid* v. 187. M. *Litis ante ingressum.* F. *lite recens orta.* v. 194. M. *qui.* F. *vt.* v. 204. M. *sacros oculos.* F. *pedes sacros.* v. 205. M. *pontus* F. *pelagus* v. 206. M. *Sic vniuersos vrbs trahit illa viros.* F. *Roma frequens hominum sic genus omne capit* v. 211. M. *Annon vt.* F. *Nonne velut* v. 212. M. *sic varios homines Roma videre solet.* F. *sic huc diuerso longius axe meant* v. 215. M. *Aethnae* F. *Hyblae* v. 219. M. *numeri non clara mente.* F. *clara non nomina voce.* v. 220. M. *solet* F. *solent* v. 221. M. *omnes* F. *eos.* Eod. M. *deprehendere* F. *comprehendere.* v. 228. M. *si potes absoluti tempore.* F. *Absoluat si te tempus.* Eod, M. *breui.* F. *breue.* v. 232. M. *Contrahat* F. *Conterat.* v. 233. M. *fit ad* F. *datur* v. 245. M. *Hoc impossibile est & ni sint* F. *Non est quod timeas & ni loquor.* p. 256.

M.

M. *scriptoris qui* F. *scriptores quis*. v. 262. M. *Castra, super Rhodani fonte leuabit aquas*. F. *Chartam subrosam fonte lauabit aquae* v. 268. M. *Corda gemunt* F. *crede gemit*. v. 271. M. *Qui iubet* F. *Quaelibet* v. 272. M. *tibi demet* F. *vel demet*. v. 277. M. *dimittat* F. *tibi mittat* v. 278. M. *veniat ne cibus absque sale*. F. *vacuum ne salis intret olus*. v. 281. M. *mihi quidam*, F. *quidem mihi ceu* ibidem. M. *ipsos* F. *omnes* v. 284. M. *curtat* F. *cudit* v. 285. M. *vt sit producta*. F. *Quid producenda*. v. 287. M. *corripit*. F. *concutit*. v. 290. M. *lima* F. *cura*. v. 291. M. *remittitur* F. *reuertitur* v. 292. M. *Dic lacerum digito* F. *Fortassis perdam* v. 303. M. *animi* F. *tanta ac*. v. 305. M. *quid miri*. F. *nimirum*. v. 306. M. *vnde* F. *inde*. v. 314. M. *Atque iterum* F. *vt rursus*. ibid. M. *reddit* F. *reddat* v. 316 M. *rite* F. *sponte* v. 319. M. *Contradicatur* F. *Contradictarum*. v. 323. M. *qua*. F. *quod* v. 324. M. *subit* F. *datur*. v. 326. M. *Nec*. F. *Tunc*. ibid. M. *veteri* F. *ventis*. v. 337. M. *iustitiae libram* F. *Iustitiam subito* v. 341. M. *Nullus: & a simili*. F. *Scilicet haud aliter*. v. 344. M. *Quo studio longum tempus abire videt* F. *Ducere quo studio tempora longa solet*. v. 345. M. *mediaque* F. *medideque* v. 346. M *parte leuare solet* F. *ferre laborat onus* v. 355. M. *Non rogus* F. *Ignis & ibid*. M. *sic sic*. F. *non sic*. v. 359. M. *honore* F. *odore* v. 365. M. *iungitur* F. *ungitur* v. 375 M. *exigua* F. *immenso*. ibid. M. *ponto* F. *fundo*. v. 385. M. *illis* F. *illa*. v, 386. M. *pro quibus* F. *Hoc duce &* v. 414.

A. C. MCCXVI.

A. C. MCCXVI. 414. M. *sonat* F. *docet*. v. 415. M. *Spargatis* F. *Spargamus* v. 427. M. *seruatur* F. *& conseruatur* v. 453. M. *ponimus* F. *poscimus* v. 427. M. *terraeque marisque*. F. *Terraque marique* v. 460. M. *qui in dominica non fuit*. F. *quod hac dicta non sit in* v. 465. M. *perdite* F. *proditor* v. 471. M. *Quid valet hic? Simonis ignotum nomen in vrbe est*. F. *Simonis ingratum valeat quid nomen in vrbe* v. 473. M. *Simonis de corpore*. F. *tali de nomine*. v. 492. M. *nigri*. F. *magis*. v. 495. M. *cornua tangam* F. *facta recusent* v. 505. M. *terrae* F. *petrae*. v. 508. M. *& niuei* F. *est inquam* v. 509. M. *Si me trahat* F. *vel me trahet* v. 510. M. *aliquem* F. *alium*. v. 523. M. *retrogradis* F. *retrogradus* v. 529. M. *soli Romae*. F. *Romae solum* v. 532. M. *rigor*. F. *vigor* v. 538 M. *iustificare* F. *admonuisse* v. 555. M. *Castranum* F. *Casertanum* v. 557. M. *patris dotem* F. *mansis centum*. v. 558. M. *vtpote rure, domo* F. *vt puto prata duo*. v. 575. *a Roma*. F. *aroma*. v. 585. M. *Ecce aliquis*. F. *atque aliquem* v. 586. M. *Atque ad inhumanos* F. *Ecce ad inhumanas*. Ib. M. *viros* F. *vias* v. 596. M. *iaspidis* F. *fulguris* v. 597. M. *igitur* F. *sunt* v. 607. M. *perpetui gaudent iuuenescere* F. *perpetuo gaudentque virescere*. v. 621 M. *vel car*. F. *quo sic*. v. 628. M. *bonis* F. *cibis*. v. 631. M. *Roma* F. *ratio* v. 634. M. *mater* F. *vitis* v. 638. M. *Et placeat timidas*. F. *Apponant timor est*. v. 639. M. *primo*. F. *primus*. v. 641. M. *quater hanc viderunt limina frontem*. F. *quoties versant haec omnia mentem*.

V.

v. 642. M. *Et* F. *Nam.* ibid. M. *operta* F. *aperta* v. 647. M. *vbi* F. *vt* ibid. M. *pererrant* F. *perorant* v. 648. M. *posito* F. *positi* v. 653. M. *Vindicis* F. *Iudicis* v. 657. M. *continuo* F. *continua.* ibid. M. *sermone perora* F. *procede loquela* v. 659. M. *sacer est* F. *superest.* v. 663. *M. vt.* F. *ceu* v. 665. *M. quomodo* F. *quaestio* v. 667. M. *Num* F. *Non* v. 668. M. *premit.* F. *premunt* v. 670. M. *arcus vterque* F. *mundus vbique.* v. 672. M. *timidos* F. *tumidos* v. 678. M. *inseruisse* F. *imposuisse.* v. 679. M. *Dauid noster* F. *nouus Dauid* v. 680. M. *Corruit in* F. *Concidit a* v. 683. M. *sacrae* F. *sacro* v. 691. M. *toto dat lumen* F. *tenebras depellit* v. 695. M. *sidus generale.* F. *generaleque sidus* v. 697. M. *nec solis aduritur* F. *nimioque absumitur* v. 700. M. *munere.* F. *numine.* v. 703. M. *toto quoque.* F. *totoque e.* v. 714. M. *& longis* F. *& a longis* v. 716. M. *finge sedere* F. *sceptra tenere.* v. 718. M. *Vultibus vt* F. *Dulcibus &* ibid. M. *Et reuerentur eum* F. *vt venerentur herum* v. 725. M. *causa* F. *frustra* v. 727. M. *vt facta est sincera* F. *at fuerat cum facta* v. 728. M. *Papa* F. *rite* v. 731. M. *diffibulat* F. *determinat.* v. 732. M. *terminat ore breui* F. *finiet horâ breuis* v. 736. M. *habet* F. *amat.* v. 740. M. *& numerus fratrum cingit vtrimque virum.* F. *Nil tamen absquè suo cardine porta valet* v. 747. M. *habendo* F. *habendus* v. 748. M. *in positu* F. *impositis.* v. 749. M. *cuius stille finit nostrae* F. *cui nisi defuerint a me.* ibid. M. *musae.* F. *missa.* v. 751. M. *prius.* F. *post.* v. 773. M. *pater*

A. C. MCCXVI.

A. C. MCCXVI. *solium*. F. *petit solui*. ibid. M. *altum*. F. *aulae* v. 777. M. *ita*. F. *in* 785 M. *incorporeis*. F. *in corporeis* v. 792. M. *iunctior*. F. *pronior* v. 796. M. *te trahit*. F. *de ratione trahit*. v. 797. M. *ut quidam* F. *quidam ceu*. v. 804. M. *quae*, F. *qua*. v. 812. M. *Afficere* F. *Efficere* v. 815. M. *Quis sit &*. F. *Quisue sit*. v. 819. M. *Inde aliquis*. F. *haec etiam* v. 823. M. *atque*. F *usque*. v. 824. M. *reliqua*. F. *reliqui*. v. 826 M. *Quae*. F. *Cui*. v. 832. M. *Aut iuris doctor Iustiniane tui*. F. *Doctor & his iuris insinuare solet*. v. 833. M. *cornua*. F. *toxica*. v. 837. M. *quaero*. F. *quaerit* v. 845. M. *Iste minora petit*. F. *Astronomus loquitur*. v. 847. M. *brumali*. F. *vernali*. v. 849. M. *recedant*. F. *ferantur*. v. 851. M. *hic etiam cui Biblia tota fatetur*. F. *inde sacro formant cui Biblia pectus*. v. 852. M. *Imperium & vires scripta profunda suas*. F. *dogmate quique valet sensa profunda sequi*. v. 853. M. *scrutatio*. F. *scrutatur*. v. 856. M. *sanavit*. F. *saluauit* v. 858. M. *propter quid*. F. *quapropter*. v. 864. M. *Quodque alius durum est*. F. *Quod durum reliquis*. v. 874. M. *quomodo facta*. F. *quaestio quaeque* v. 877. M. *Inueniet*. F. *inuenies*. ibid. M. *sitit qui venerit*. F. *sitis si veneris*. v. 878. M. *armata*. F. *ornata*. v. 891. M. *parabit amicus* F. *praestabit amicam* v. 893. M. *mecum*. F. *quaedam*. v. 895. M. *idem*. F. *regnans*. v. 899. M. *peruia*. F. *parvula*. v. 904. M. *puto quod sit opus*, F. *tibi crede opus est* v. 913. M. *de*. F. *cum*. v. 923 M. *cum nam*. F. *tibi nam*. v. 927. M. *hac in re*. F. *Relegsumn*. v. 929. M. *Res* F. *Spes*. 941. M. *quo-*

quoniam genus hoc de semine. F. quorum genus est de sanguine. v. 942. M. *Pullalat, unde lues crescere nulla solet. F. Naturae fas est semina ferre suae.* v. 946. *M. Quae iam pene. F. Pene quod haec.* v. 947. *M. vultus. F. vultum.* ibid. *M. omen F. adsit.* v. 948. *M. volens. F. solent.* v. 957. *M. coarctat. F. coercet.* v. 963. *M. mihi. F. tunc.* v. 989. *M. Insidiis Roma. F. insidiae fierent.* v. 995. *M. quibus pietas. F. aliqui precibus.* v. 996. *M. Illuc. F. illic.* v. 999. *M. perfecte. F. plane quoque.* v. 1003. *M. si non in. F. nisi soluat.* v. 1020. *M. & quod naturam callida verba trahunt. F. Omnia quae mea mens callet aperta dabo.* Ad vers. 1026. editionis Mabillonianae adiiciuntur sequentes in Flaciana:

Opto Ganfrede quod sint tibi mille valete.
GAN. O miser Aprilis, hic fuit antiphrasis.

A. C. MCCXVI.

IV. Scripsisse & videtur Ganfredus de *querelis Ecclesiae*, teste praefatione operis memorati, ubi: *Ille mihi dixit: Tu, qui nuper cecinisti Ecclesiae lacrymas, scribe, resume stylum.* Nisi forte, quae in Poetria noua versu 1281. seqq. leguntur, a scriptore indicantur, vel Liber de *promotionibus & persecutionibus Galfredi* Eboracensis Archiepiscopi, qui latet MS. Cantabrigiae in Collegio S. Benedicti, quem memorat Io. PITSEVS. *bx*)

V. Tribuit & Galfredo *Monodiam in obitum Regis* Lib. I. Ioh. BALEVS, *by*) quae forte

 non

bx) de Illustr. Angl. Scriptor. p. 262. *by*) de scriptor. Britann. Cent. 3. n. 38. p. 239.

A. C. MCCXVI. non differt a carmine in poetria versu 366. seqq. Initio: *Neustria sub clypeo.*

VI. Carmen *ad Caesarem Henricum pro liberando Rege*, quod singularis libri loco recenset Io. BALEVS, *bz*) idem esse puto cum carmine in Poetria noua vers. 2075-2094.

VII. An etiam de *rebus ethicis* lib. I. huc spectet, dequo BALEVS, *ca*) non ausim definire.

XIII.

INNOCENTIVS.

Huius nominis Papa tertius. Anno MCXCVIII. sedere coepit & Ao. MCCXVI. viuere desiit, *a*) d. XVI. Iulii. *b*) Scripsit Hymnum in *Christum & eius matrem.* (*c*)

XIV.

ADAMVS.

Barkingensis. Inter Clarofontanos siue Schirburnenses Benedictinae familiae monachos. Claruisse fertur A. MCCXVI, *a*) vel A. MCCXVII. ut vult Io. PITSEVS. *b*) Scripsit *Rhythmos & carmina* Lib. I. *c*)

XV.

IOANNES.

De S. Omero, ex Nordovolgiae comitatu ori-

bz) l. c. *ca*) l. c.

XIII. *a*) v. Aub. MIRAEI Schol. ad Henrici Gandav. de Script. Eccles. Cap. 37. *b*) Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 692. *c*) v. CAVEVS l. c.

XIV. *a*) v. Jo. BALEVS. Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 72. *b*) de illustr. Angl. Scriptor. p. 308. *c*) v. BALEVS l. c.

oriundus. *a*) Claruit BALEO coniiciente A. MCCXVI. Scripsit rythmis *Norfolcianae descriptionis impugnationem* Lib. I. Init: *Edictum fingitur factum a Caesare.* *b*) A. C. MCCXVI.

XVI.

ANONYMVS.

Monachus Petroburgensis tempore Ioannis de S. Omero, qui in *Nordouolgianos* stomachatus rhythmos quosdam famosos edidit. In quibus patriae illius atque inhabitantium quorundam hominum agrestes mores, ironice ac facete descripsit, quique sic incipiunt: *Edictum exiit, Augusto Caesare, Qui mittens nuncios iussit describere Mundi prouincias summo cum opere.* v. IO. BALEVS *Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 71. ed. Basil. 1557. p. 261.*

XVII.

GERVASIVS.

De Melkeleya. Claruit A. MCCXVII. *a*) vel A. MCCXIX. *b*) Poeta, iudice BALEO, per illud seculum felix. MCCXVII.

Scripsit I. De *versibus edendis.* Lib. I. II. *Epigrammata* quaedam. Lib. I. *c*)

III. Epitaphia quorundam virorum illustrium: quorum Londini unum vidit BALEVS pro quodam Gvilhelmo Mariscallo, quod inci-

XV. *a*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 71. *b*) v. BALEVS l. c.

XVII. *a*) v. Jo. BALEVS scriptor. Britann. Cent. 3. n. 77. *b*) v. Joh. PITSEVS de illust. Angl. Scriptor. n. 315.

A. C. MCCXIX. incipit: *Sum quem Saburnum sibi sensit Hibernia solem.*

XVIII.

GVALTERVS.

Cambrici generis Britannus. Apud Demetas Australis Cambriae gentes Morganensis Abbas coenobii. *a*) Claruit circa Annum MCCXIX. *b*)

Scripsit carmine I De *animalibus.* Lib. I. II. De *auibus.* Lib. I. III. *Carmina* diversa Lib. I. IV. Alia *versu* *c*)

XIX.

RICARDVS.

MCCXX. Eligensis. Monachus Anguillarianus *a*) Claruit Ao. MCCXX. Scripsit *carmina* diversa Lib. I. *b*)

XX.

ALEXANDER.

Prior canonicorum regularium D. Augustini Essebiensis. *a*) Claruit A. MCCXX. Inter rarissimos suae tempestatis rhetores ac poetas merito celebrandus. Ouidium Nasonem Palladium Methonaeum & Decium Ausonium imitatus, de fastis seu sacris diebus elegiaco metro tractatum edidit. In quo maiora festa, ac sanctorum per anni circulum vi-

XVIII. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent 3. n. 65. *b*) v. Jo. PITSEVS de illustr. Angl. Scriptor. n. 316. *c*) v. BALEVS l. c.

XIX. v. Jo. BALEVS scriptor Britannn. Cent 3. n. 82. *b*) v. BALEVS l. c.

XX. *a*) v. Jo. BALEVS scriptor. Britann. Cent. 4. n. 29.

vitas pulchre descripsit. Et licet eius carmina non habeantur omni ex parte emuncta, nitida & pura ut haec peteret aetas; sunt tamen eruditionis plena, ac plerumque Virgilianum aliquid spirantia: iudice BALEO. *b*) A. C. MCCX.

Scripsit I. Carmine heroico ad Lethardum *argumenta Bibliorum*, vel compendium historiarum Bibliae Lib. I. Init. *Ante dies omnes mundi fuit omnis.*

II. De *sacris diebus* Lib. I. Init. *Omnia cum nequeam Sanctorum scribere.*

III. *Vitam S. Agnetis* Lib. I. Init. *Agnes Sacra sui pennam sapientis.*

IV. *Epistolas & carmina* Lib. I. Init. *Laborem in ludum vertit fructus.*

V. Alia *carmina*. *c*)

VI. De *miraculis Sanctorum* libri duo carmine exstant inter codices ex dono Thomae Bodleii n. 2. in Bibliotheca Bodleiana n. 1841. *d*) Idem puto liber est qui titulo: *Alexandri Essebiensis Gesta & Passiones Sanctorum versibus expressa*; occurrit inter codices dictos n. II. Tr. 4. in Biblioth. Bodlei. n. 2219. *e*)

XXI.

GVILIELMVS.

Antisiodorensis primum, dein Parisiensis ille nomine secundus Episcopus. *a*) Obiit Anno MCCXXIII. MCCXIX.

b) l. c. *c*) v. BALEVS l. c. *d*) v. Catalogos MSS Angliae & Hiberniae p. 89. *e*) v. l. c. p. 116.

XXI. *a*) v. Aub. MIRAEI Auctarium de script. Eccles. n. CCCCI.

A. C. MCCXXIII MCCXXIII. *b*) Puto hunc esse Guilhelmum, cuius vt poetae meminit AEGIDIVS Parisiensis in Karclino tempore Coelestini III. ab Anno 1191. ad. A. 1198. P.R. scripto vbi libro IV. ita:

Tu quoque qui non es noster non esse fatendus
Vir meritis accepte tuis, si dicere fas est,
Auaro sensu, Romaque frequente recursu
Regalis Willelme domus famose sodalis.
Mecum olim in studiis, nunc major doctor adauges
Hos vatum titulos, & dum in sublimia scandis
Parisii magno ciues extollis alumno. *c*)

XXII.

GVILIELMVS.

Brito Aremoricus.

Scripsit I. Poema titulo *Philippidos* carmine hexametro quod exstat inter Historiae Francorum scriptores per Franciscum du CHESNE Tom. V. ed. Paris. 1649. p. 93. Prodiit postea seorsim hoc rubro: Gulielmi Britonis Aremorici Philippidos libri duodecim. Caspar. BARTHIVS recensuit, & animaduersionum commentario illustrauit. Genuinus huius operis titulus sit speculum boni, paceque & bello, pii, cordati, & fortunati Principis: qualis describitur & reuera fuit, Francorum Rex Philippus Augustus a Deo datus qui

b) v. MIRAEVS l. c. *c*) v. Franc. DVCHESNE Histor. Francor. Scriptor. T. V. ed. Paris. 1649. p. 94.

qui regnauit ab A.C. MCLXXX. vsque ad A. MCDXXIII. seminclusum. Cygneae 1657. q. Poema hoc, iudice BARTHIO, nulli ab octingentis retro annis postponendum, quodque facilitate sermonis spiritum Ouidianum maxime repraesentat. A. C. MCCXXIII.

II. *Karlotidem* in gratiam Petri Carlotti Regis Philippi spurii.

XXIII.

FRANCISCVS.

Oriundus ex Assisio ciuitate Italiae *a*) in Vmbria. *b*) Ordinis minorum institutor. Claruit sub Frederico Imperatore secundo A. MCCXX. *c*) Obiit A. MCCXXVI. *d*) IV. Non. Octobr. Scripsit *Canticum solis* atque alia duo de *Amore diuino f*) MCCXXVI.

XXIV.

AEGIDIVS.

Parisiensis floruit ante A. MCCXXVI. quo defunctus est Rex Francorum Ludouicus VIII. ad cuius instructionem scripsit Karolinum, quem Romae composuit Pontifice Coenestino III. qui mortuus A. MCXCIIX. vt docet excerptum ex cap. IV. Karolini.

Scripsit *Karolinum*, quod opus in quinque libros est diuisum. In prioribus exponit, quo-

XXIII. *a*) v. Joh. TRITHEMIVS de scriptor. Eccles. n. CCCCXXIX. *b*) v. Aub. MIRAEI Auctarium de S. E. n. 387. *c*) v. TRITHEMIVS l. c. *d*) v. MIRAEVS l. c. *e*) v. Gu. CAueus de S. E. p. m. 621. *f*) CAVE l. c. p. 622.

A. C. MCCXXVII quomodo in quatuor virtutibus scilicet Prudentia, Justitia, Fortitudine & Temperantia se gesserit Karolus. In quinto vero quid ad has & quid contra easdem fiat, personas ostendit; deinde prouocat Ludouicum ad amorem virtutis per exemplum Karoli Magni. Excerptum ex capite quarto libri quinti. Aliudque ex calce libri quinti exhibet Franc. DVCHESNE Histor. Francor. Scriptor. Tom. V. ed. Paris. 1649. p. 323. Prius incipit: *Haec ego Romulea cum iam diuturnus in vrbe. Quando ego curriculum iam tanti temporis egi*, Posterius: *Paucis te Ludouice volo, tua Numina rebus -- Vasis inexhausti, paruo de ponte Johannem.* Posterius exhibet eruditos eius temporis Parisienses I. Tiboldum, 2. Philippum, 3. Leonem. 4. Petrum. 5. Aegidium. 6. Stephanum. 7. Ansellum. 8. Anselmum. 9. Philippum. 10. Stephanum. 11. Wilhelmum. 12. Adamum 13. Johannem.

XXV.

ALEXANDER NECKAM.

Abbas Excestriensis. *a*) Mortuus A. MCCXXVII. *b*) Habebatur poeta insignis narrante BALEO *c*)

Scripsit I. *Nouum Anianum* Lib. I. Initio: *Vincere quos leuis nequit.*

II. *Nouum Aesopum* Lib. I. Init. *Ingluvie cogente lupus dum deuor.*

III.

XXV. *a*) v. lo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 4. n. 86. *b*) BALEVS, l. c. *c*) l. c.

III. *Carmina* diuerſa Lib. I. Initio: *Cortice nudato Tiſarantus.* MCC-XXVII. A. C.

IV. *Prometicon* carmine & proſa Lib. I. Initio: *Sponte ſua genius me prouocat.*

V. Alia *verſu d*)

VI. *Scintillarium poeſeos* exſtat MS. inter Codices ex dono Thomae Bodleii n. 2. Tr. 3. in Bibliotheca Bodleiana n. 2019. *e*) Idem ſcintillarium Poeſeos, in quo de Diis gentium, & nominibus Deorum & Philoſophorum de eis opiniones vbi & de origine idololatriae. Principio: *Fuit in Aegypto vir ditiſſimus* &c. Exſtat inter Codices Bibl. Bodl. MSS. n. 2581. Tr. I, *f*]

VII. Ex Alexandro Neckam de naturis rerum, *tetraſtichon de 7. Lapidibus*; exſtat MS. in codice quodam ex dono Thomae Bodleii n. 6. Tr. 42. p. 51 Bibliothecae Bodlei. Tr. 2067. *g*)

XXVI.

HELINANDVS.

HELMANDVS dictus Ioh. TRITHEMIO *a*) Monachus frigidi montis, *b*) dioeceſis Bellouacenſis, ordinis Ciſtercienſis. *c*) Claruit ſub Henrico ſexto A. MCC. *d*) ſcripſit hiſtoriam ab-

d) v. BALEVS l. c. *e*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hibern. p. 105. *f*) v. Catalogos p. 138. *g*) v. Catalogos cit. p. 108.

XXVI. *a*) de Scriptor. Eccleſ. n. CCCCX. *b*) v. TRITHEIMVS l. c. *c*) v. Aub. MIRAEI Auctar de S. E. n. 388. *d*) v. TRITHEMIVS l. c.

A. C. MCC-XXVIII.

ab orbe condito ad ſua vsque tempora A. C. MCCXII. *e*) Obiit A. MCCXXVII. *f*) *Rythmos* eius tam eruditos & fluidos habet Antonius LOISELLIVS, vt nullis antiquis aut modernis quicquam debeant. g]

XXVII.

STEPHANVS LANGTON.

Natione Anglicus. *a)* Pariſiis liberalium artium ſcholis praefuit *b*) Gymnaſii ſcilicet Parieſienſis magiſter in Theologia, & ad fanum D. Mariae canonicus ſecularis, ac tandem ſupremus cancellarius. Denique Archiepiſcopus Cantuarienſis. *c*) Claruit circa tempora imperii Henrici ſexti regis, Imperatoris autem a Papa coronati quinti A. MCC. *d*) Mortuus A. MCCXXVIII. *e*) Eum eſſe arbitror cuius vt poetae meminit AEGIDIVS Pariſienſis in Karolini Lib. V. his verbis:

Nec nulla eſt cleri, quantum permittitur annis,
Gloria, dulciſonae gratus modulamine vocis,
Gratus & in metricis, ille a paſtore priori
Pariſii Stephanus nutricius alter. *f*)

Scri-

e) v. MIRAEVS l. c. *f*) v. Gv. CAVEVS de S. E. p m. 623. *g*) v. CAVEVS l. c.

XXVII. *a*] v. HENRICVS Gandauenſis de Scriptor. Eccleſ. cap. 27. *b*) v. HENRICVS l. c. *c*) Io. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 3 n. 87. *d*) v. Ioh TRITHEMIVS de S. E. n. CCCCXXII. *e*) v. BALEVS l. c. *f*) v. Franc. DVCHESNE Hiſtor. Francor. Scriptor. Tom. V. ed. Paris. 1949. p. 324.

Scripsit *Hexameron* carmine Lib. I. *g*) A. C.

XXVIII. MCCXXX.

IOANNES.

Monahus Bertinianus coaeuus B. Bernardo poenitenti qui obiit A. 1182. Henschenius eum habet eundem cum Ioanne abbate Bertiniano qui monasterio ab A. 1187. ad A. 1230. praefuit, scripsit *vitam B. Bernardi poenitentis* cui carmina aliqua inseruit vt Lib. I. n. 23. *In linguas totus si vertar, vel mihi detur* a) *Me, Bernarde, tibi laudes persoluere cogit.* Item epitaphium: *Hic bene poenituit, quem Christus iustificauit.* Item hymnus: *Commendemus nos Bernhardo, pio patri suaui nardo;* item votum auctoris: *Hoc modicum qui fecit opus, rogat vt sibi detur.* b)

XXIX.

RICHARDVS de S. GERMANO.

Scripsit *Chronicon* rerum per orbem gestarum ab excessu Guilelmi Siciliae Regis A. MCLXXXIX. ad annum vsque MCCXLIII. Quibus auctor se vixisse testatur. Quod edidit Ferdinandus VGHELLVS Italiae sacrae Tom. III. *a*) Inserta illi sunt bina *carmina rythmica*. *b*) MCCXLIII

XXX.

IOANNES.

g) v. Baleus l. c.

XXVIII. *a*) v. Acta sanctorum Aprilis per D. HENSHENIVM & D. PAPEBROCHIVM ed. Antwerp. 1675. T. II. p. 679. n. 32. *b*) v. Acta l. c. p. 680.

A. C. Canonicis ordinis S. Augustini. *a*) Claruit
MCCL. MCCL. Scripsit *Poematum* librum vnum. *b*)

XXXI.

MICHAEL BLAVNPAYN.

Patria Cornubiensis, *a*) ob illustria quaedam facta Magister cognominatus, claruit A. MCCL. Condendorum carminum peritiam tanquam ab ipsis fontibus hauriebat, vnde poeta suo tempore per Angliam & Galliam percelebris fuit. *b*)

Scripsit I. *Contra* quendam Normannum, *Henricum Abrincensem*, suae artis peritum versus ac poemata Lib. I. Init. *Archipoeta vide quod non sit.* *c*) Liber contra Henricum exstat MS. in bibliotheca Lunleiana, indicante Jo. PITSEO. *d*) Michaelis Cornubiensis versus contra Magistrum Henricum Abrincensem, coram Domino Hugone Abbate Westmonasteriensi & aliis exstant inter Codices MSS. bibliothecae Bodleianae n. 3041. Tr. 6. *e*)

II. *Epistolas* & *Carmina* Lib. I. *f*)

XXXII.

ROBERTVS GROSSETEST.

MCCLIII. Patria lingua GROVTEHEADE; Latine CAPI-
TO

XXIX. *a*) p. 953. *b*) p. 955. & 980.

XXX. *a*) v. Io. PITSEVS de Illustr. Angl. scriptor. ed. Paris 1619. p. 324. *b*) v. PITSEVS. l. c.

XXXI. *a*) v. Io. BALEVS scriptor. Britann. Cent. 4. n. 10. *b*) v. BALEVS l. c. *c*) v. BALEVS l. c. *d*) de illustr. Angl. Scriptor. ed. Paris 1619. p. 322. *e*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae p. 155. *f*) v. BALEVS l. c.

TO dictus. *a)* RVTBERTVS GRODI CAPITIS VOCA- A.C. MCCLIII.
tur in Codice quodam manuscripto bibliothecae Paulinae Lipsiensis. *b)* Nascitur in Stoia, *c)* vel in Sudovolgia Nordoricensis dioecesis prouincia. *d)* Primum Legiceestriensis Archidiaconus, postea Lincolniensis post Hugonem Wellesium episcopus. *e)* Anno MCCXXXV. factus est Episcopus Lincolniensis XV. Cal. Julii, *f)* consecratus in festo S. Michaelis *g)* A. MCCLIII. Obiit Robertus Grossetteste episcopus Lincolniensis IV. Non. Octobr. ut referunt Annales Ecclesiae Wintoniensis; *h)* vel VI. Id. Nouembr. vt vita Rob. Grosthed ex Annalibus de Lancroft *i)* narrat; vel d. VII. Id. Octobr. ut habet BALEVS. *k)*

Scripsit I. *Disputationem* metricam leoninam *inter corpus & animam*. Seruatur ea manuscripta in Bibliotheca Paulina academiae Lipsiensis. *l)*

II. De *Ciuilitate morum* lib. I. Initio: *Stans*

 pu-

XXXII. *a)* v. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 4. n. 18. *b)* v. Joach. FELLERI catalog. p. 158. n. 33. *c)* v. vita Roberti Grosthed Episcopi Lincolniensis authore RICHARDO monacho Bardeniensi. c. V. in *Anglia Sacra P. II. p. 326.* *d)* v. TRIVETVS apud *Baleum l. c.* *e)* v. BALEVS l. c. *f)* v. Annales Ecclesiae Wintoniensis ab A. 733. ad A. 1277. authore Monacho Wintoniensi in *Anglia Sacra P. I. p. 307.* *g)* v. Vita Roberti Grosthed ex Annalibus de Lancroft in *Anglia Sacra P. II. p. 341.* *h)* l. c. p. 309. *i)* in Anglia sacra P. II. p. 342. l. c. p. 307. *l)* v. FELLERVS l. c.

A. C. MCCLIII. *puer ad mensam domini.* m) Roberti Grosteſt de civilitate morum, initio: Stans puer ad menſam; exſtat inter libros manuſcriptos Thomae Gale n. 266. n)

III. Rich. HAMPOLE Tract. in Job, cum *verſibus* aliquot in fine Tractatus per R. Goſthead, exſtat inter Codices MSStos Bibliothecae Bodleianae n. 2712. Tr. I. o)

IV. Roberti Groſtet *Cato* & *alia*, initio: *Os, facies, mentum*; exſtat inter libros manuſcriptos Thomae Gale n. 266. p)

XXXIII.

INNOCENTIVS IV.

MCCLIV. SYMBALDVS ante vocatus ciuitate Genuenſi oriundus; a) illuſtri Fliſcorum ſtirpe. b) Pontifex Romanus ab A. MCCXLIII. 24. Jun. uſque ad MCCLIV. 7. Dec. c) Prae multis eruditus, poetarum quoque ſuauitatibus imbutus fuit. Hinc pulchre ad Fridericum II. Imp. ſcripſit:

Niteris incaſſum navem ſubmergere Petri:
Fluctuat, at nunquam mergitur illa ratis.

XXXIV.

RICARDVS.

Mo-

m) v. BALEVS l. c. p. 306. n) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. II. p. 191. n. 6100. o) v. Catalogos cit. T. I. p. 146 p] v. Catalogos T. II. p. 191. n. 6100.

XXXIII. a] v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n 447. b) v. Auberti MIRAEI Auctar. de S. E. n. 404. c] v. Io. Alb. FABRICII not. p. ad Trithemii l. c.

Monachus monasterii Bardeniensis. *a*) A. C. MCCLV.

Scripsit I. Epistolam in metro ad Gulielmum Episcopum Lincolniensem, de *vita & actibus Roberti Grosthead* quae exstat manuscripta in bibliotheca Cottoniana Otho C. XVI. 3. *b*)

II. *Martyrium S. Hugonis* pueruli, apud Lincolniam a Judaeis caesi, anno MCCLV. metri, quod manuscriptum habetur ibidem n. 4. *c*]

XXXV.

GREGORIVS HVNTYNGTON.

Monachus, deinde Prior Coenobii Ramesiensis. Claruit A. MCCLV.

Scripsit I. *Regulas versificandi* Lib. I. Init: *Litera est minima pars vocis.*

II. *Sententias* per versus Lib. I. init: *Aut videat quisquis diuinum. a*]

XXXVI.

RAYNERIVS.

Seu REYNERIVS CAPOCCIVS. Natione Italus, MCCLVIII patria Viterbiensis. Religionem Cisterciensem professus in Coenobio trium Fontium iuxta Romam, unde A. 1212. ab Innocentio III. euocatus creatus fuit Cardinalis diaconus, tituli S. Mariae in Cosmedin. Obiit Viterbii A. 1258. 6. Kal. Jun.

Posteris rythmice scripta reliquit, ut illa ferebant tempora.

XXXIV. *a*] v. Thomae SMITHI Catalog. bibliothecae Cottonianae p. 74. Otho C. XVI. 3. *b*] v. l. c. *c*] v. l. c.
XXXV. *a*] v. Io. BALEVS script. Britann. Cent. 4. n. 22.

A. C. MCCLVIII I. Hymnum, *Coelorum candor* &c.
II. Hymnum, *Plange turba paupercula* &c.
III. Alia quaedam.

Vide latius VGHELLVM Italiae sacrae tom. I. inter episcopos Viterbienses fol. 313. p. 2. GVIDONEM Claraeuallensem, lib. de viris illustr. Ordinis Cisterc, & IONGELINVM in purpura diui Bernardi. *a*)

XXXVII.

IVSTINVS.

MCCLX. Lippiensis. Claruit circa A. MCCLX. *a*]

Eius *Lippiflorium*, siue poema elegiacum de primordiis comitatus Lippiensis, & rebus gestis aliquot Comitum Lippiensium primum luci datum ab Henrico MEIBOMIO exstat in H. MEIBOMII rerum German. T. I. *b*]

XXXVIII.

ANDREAS.

MCCLXII. Archiepiscopus Lundensis ante annos 450. clarus. Eius *Hexameron* MS. carmine heroico memorat STEPHANVS notis ad Saxonem Grammaticum p. II. *a*]

XXXIX.

THOMAS.

MCCLXIII De Cantiprato, natione Brabantinus, *a*] Leu-

XXXVI. *a*] v. Caroli de VISCH bibliotheca scriptorum ordinis Cisterciensis ed. Colon. 1656. p. 284. a.

XXXVII. *a*] v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 640. *b*] p. 575.

XXXVIII. *a*] v. Io. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. Suppl. p. 301. 302.

XXXIX. *a*] v. Ioh. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccles. n. 469.

Leuuis S. Petri, Brabantiae municipio altero lapide a Bruxella natus. Primum fuit Canonicus regularis in Cantiprato ad muros urbis Cameracensis. b] Postea ordinis Praedicatorum Louanii habitans. c] Fuit Episcopus suffraganeus Antistitis Cameracensis. d] Claruit sub Rudolpho Imperaaore A. MCCLXX. scribente Joh. TRITHEMIO, e] qui tamen a Joh. Alb. FABRICIO f] corrigitur, eoquod Rodulphus electus A. 1273 Thomasque iam A. 1273. obiit d. XV. Mai. g) A. C. MCCLXIII

Scripsit hymnum de B. *Iordano* qui exstat in Actis Sanctorum per Jo BOLLANDVM &c. Febr. T. II. h)

XL.

SIMON.

STOKIVS dictus, quod a duodecimo aetatis anno eremum incoluit, & in putri caua quercu cellam sibi constituit a) A Carmelitis fit. A. MCCXLV. vniuersalis totius per Europam ordinis praeses. Mortus A. MCCLXV. & die XVI. Maii sepultus est. b) MCCLXV.

Scripsit I. *Ad Christiparam virginem* Antiphonam Init: *Flos Carmeli vitis florigera.*

II. Ad *eandem* Antiphonam Init. *Aue stella matutina* c)

b] v. Aut. MIRAEI schol. ad Henricum Gandav. de S. E. c. 51. c] v. HENRICVS Gand. l. c. d] v. MIRAEVS l. c. e] l. c. f] nota d. ad. h. l. g] v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 638. h] p. 738.

XL. a) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. IV. n. VII. b) v. BALEVS l. c. c) v. BALEVS l. c.

A. C. XLI.

MCCLXV. *THEODORVS VALLISCOLOR.*

Vixit tempore Vrbani IV. Pontificis Romani mortui A. MCCLXV.

Scripsit *vitam Vrbani quarti* carmine elegiaco, ex quo versus aliquos adducit Ferdin. VGHELLVS Italiae sacrae Tom. I. p. 303. 304.

XLII.

ANNONYMVS.

MCCLXIX. Coaeuus ablationi (A. 1259.) & relationi (A. 1269.) corporis S. Venantii martyris *a*)

Scripsit *Historiam ablati & relati corporis S. Vincentii,* hexametro. init. *Gentibus vt pateat, Venanti sancte, futuris*; editam a Ferdin. VGELLO tom. I. Italiae sacrae ed. Romae 1644. *b*) in Actis Sanctorum Maii Tom. IV. ed. Antwerp. 1685. *c*) ex editione Ferdinandi Vghelli, collata cum apographo Camilli Lilii. Castigationes textus & coniecturas dedit Daniel PAPEBROCHIVS ad marginem historiae. *d*) Notas subiunxit Daniel PAPEBROCHIVS. *e*)

XLIII.

JOANNES.

MCCLXX. GRAMMATICVS dictus. *a*) Claruit Baleo con-

XLII. *a*) v. D. P. de S. Venantio n. 3. in Actis Sanctorum Maii per Godefridum HENSCHENIVM &c. Tom. IV. d. 18. Maii p. 137. C. *b*) col. 601, *c*) p. 137. *d*) l. c. *e*) l. c. p. 138.

XLIII. *a*) v. Jo. BALEVS Scriptor Britann. Cent. IV. n. 40.

coniiciente A. 1270. Rhetor ac poeta insignis habebatur. *b)* A. C. MCCLXX.

Scripsit I. De *arte metrica* Lib. I. Initio. *Parisiana iubar diffundit gloria*

II. *Compendium Grammatices* Lib. I. Init: *Grammaticam triuialis apex si.*

III. *Carmina* quaedam Lib. 1. *c)*

XLIV.

GERARDVS.

Monachus S. Quintini in insula. *a)* Claruit sub Rodulpho Imperatore A. MCCLXX. *b)* Vtraque literatura varia composuit opuscula teste TRITHEMIO *c)* in quibus forte sunt *Responsoria & cantus de B. Elisabetha Landgrauia. d)*

XLV.

BONAVENTVRA.

In Baptismo IOANNES dictus & FIDANTIVS a cognomento paterno, a Graecis in Concilio Lugdunensi EVTYCHIVS, ab aliis EVSTACHIVS, quod Bonauenturae nomini correspondet, appellatus. Balneo-Regii in Pontificia ditione Etruriae finitima lucem aspexit. Anno aetatis 22. ob votum a matre pro puero languente, vt ipse scribit in prologo ad vitam S. Francisci, emissum Ordinem Minorum ingressus. In litteris sub praeceptore MCCLXXIV.

b) v. BALEVS l. c. *c)* v. BALEVS l. c.

XLIV. *a)* v. HENRICVS Gandavensis de S. E. cap. 52. *b)* v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 486. *c)* l. c. *d)* v. HENRICVS l. c. & TRITEMIVS l. c.

A. C. MCC- LXXIV.

ptore Alexandro Alensi ita profecit, vt decimo monachatus anno in Cathedra Parisiensi successerit Joanni de Rupella, Joanni Parmensi tertio decimo ab ingressu anno vniversorum Patrum suffragiis succesit in Generalatu. Obiit Lugduni A. MCCLXXIV. d. 15. Jul. Etsi TRITHEMIVS dicat decessisse A. MCCLXXXIII. *a*)

Scripsit I. Prosam illam, *Lauda Syon Salvatorem.* *b*) Joannes RICCHE affirmat eius opus esse prosam illam, seu metrum Lauda Sion Saluatorem, quod in Missa solemnitatis Corporis Christi recitatur. Et quidem redolet stylum & facilitatem rhythmorum Bonauenturae, in quorum svaui concentu erat felicissimus. Quid si totam Missam ille composuerit, & S. Thomas Aquinas officium? *c*)

II. *Compendium* metricum *super 4 libros sententiarum.* Incipit: *O fons splendoris.* *d*)

III. Canticum nuncupatum *Philomena*, incipit: *Philomena praeuia temp.* *e*) Exstat Operum Bonauenturae ed. Vaticanae sub Sixto V. a Constantio Cardinale Sarnano collectae T. VI.

XLV. *a*) v. Lucae WADDINGI scriptores ordinis Minorum Romae 1650. n. 61. 62. *b*) v. Bartholomaeus PITSANVS vel qui continuator est eius Jeremias BVCCHIVS conformitate octaua apud WADDINGVM l. c. p. 63. *c*) v. WADDINGVS l. c. p. 96. *d*) v. MARIANVS Florentinus in fasciculo Chronicorum Ordinis Minorum MS. *Lib.* 2. Cap. 25. apud WADDINGVM p. 65. l. c. *e*) v. MARIANVS l. c. apud WADDINGVM l. c. p. 66.

VI. *f*) Philomelae melos, amplius explicauit versu Italio Jacobus de PORTV. Venetiis 1586. Multiplici carmine & prosa magno volumine id diffusius expressit Joannes Baptista ROSSVS Societatis Jesu Romae 1645. *g*) Tribuitur ab aliis JOANNI Houedeno *h*) A. C. MCC-LXXIV.

IV. Opus *Contemplationis* metricum incipiens: *Jesus ineffabilis. i*)

V. Carmina super *canticum Salue Regina: Salue Virgo Virginum.* Exstant in operibus Bonauenturae ed. Vaticanae sub Sixto V. a Constantio Cardinale Sarnano collectae T. VI. *k*)

VI. Metrum in *Cantica Canticorum. l*)

VII. *Compendium* metricum Scholasticum *vtriusque Testamenti* versibus dimetris Jambicis, libera, solutaque syllabarum lege, quos ita disponit, vt singula Tetrasticha summam vnius capituli contineant, eius initium; *Mundus fit in principio. m*)

XLVI.

THOMAS.

E Comitu Aquinorum genere in finibus Campaniae oriundus. Nasc. 1224. *a*) Alberti

f) v. WADDINGVS l. c. p. 67. *g*) v. WADDINGVS l. c. p. 75. *h*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britan. Cent. V. n. 79. *i*) MARIANVS l. c. apud WADDINGVM l. c. p. 66. *k*) v. Lucae WADDINGI scriptores Ord. Minorum p. 67. *l*) v. WADDINGVS l. c. p. 69. *m*) v. SIXTVS Senensis lib. 4. Bibliothecae apud WADDINGVM l. c.

XLVI. *a*) v. Christoph HENDREICH, Pandect. Brandenburg. p. 239. a.

A. C. MCC-LXXIV. ti Magni in conuentu Colonienſi auditor & diſcipulus. Ordinis fratrum praedicatorum. Moritur ſub Arnolpho (Rodulpho:) Imperatore A. Domini MCCLXXIV. Indictione II. *b*)

A poetica facultate non fuiſſe alienum, patet ex hymno eleganti: *Pange lingua glorioſi corporis myſterium.*

XLVII.

JOANNES.

MCC-LXXV. HOVEDENVS dictus. Londini oriundus. Alienorae reginae, matris Edwardi primi, Anglorum regis, capellanus. Denique paſtor Houedenus. Obiisſe fertur A. MCCLXXV. *a*) Poeta non vulgaris iudice J. PITSEO. *b*)

Scripſit I. *Ex vtroque Teſtamento ſententias* collectas & in rythmica metra redactas. *c*)

II. *Philomelae* canticum Lib. I. initio: *Philomela praeuia temporis amoeni. d*) Eius libellus qui Philomela vocatur, ſiue meditatio de natiuitate, pasſione, & reſurrectione D. Saluatoris edita. manuſcripta habetur in Bibliotheca Cottoniana Nero C. IX. 18. *e*) Philomela: verſus rhythmici per Joannem Houedenum, Capellanum Alianorae, Reginae matris R. Eduardi I i. e. Canticum pium de planctu animae ſub iſtius nomine. ex-

b) v. Jo. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccleſ. n. 468.

XLVII. *a*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. VI n. 79. *b*) de illuſtr. Angl. Scriptor. p. 356. *c*) v. BALEVS l. c. *d*] v. BALEVS l. c. *e*] v. Thomae SMITHI Catalogum p. 55.

exſtat manuſcriptum in eadem bibliotheca Cleopatra A. XII. 3. *f*) Adſcribitur & Bonauenturae. *g*) A. C. MCCLXXV.

III. *Cantica* quinquaginta Lib. 1. init: *Summe Deus paſtor potens. h*) Joannis de Hovedeno, Clerici Alionorae, Reginae Angliae, Matris Regis Edwardi Cantica L. ſiue meditatio in honorem D. Saluatoris, exſtat manuſcripta in bibliotheca Cottoniana Nero C, IX. 20. *i*)

IV. *Canticum diuini amoris* Lib. 1. init: *Princeps pie Jeſu bone. k*) Eius Canticum amoris verſibus rhythmicis exſtat manuſcriptum ibid. n. 25. *l*)

V. De *beneficiis Dei* ex Bernardo Lib. 1. init: *Jeſu Chriſti celeri interceſſione. m*)

VI. *Salutationes* 50. *Mariae* Lib. 1. init: *Aue ſtella maris virgo ſingularis. n*) Salutationes B. Virginis, quibus inſeritur memoria Dominicae paſſionis ad honorem Virginis Matris & laudem Domini Saluatoris, exſtant manuſcriptae in Bibliotheca Cottoniana Nero C. IX. 22. *o*)

VII. Quindecim *gaudia Mariae*. Lib. 1 init: *Virgo vincens balſamum odore. p*) Quindecim gau-

f] v. SMITHVS l. c. p. 136. *g*] v. ſupra hoc ſec. n. XLV. ſcript. III. *h*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. X. n. 79. *i*] v. Thomae SMITHI Catalogum p. 55. *k*] v. BALEVS l. c. *l*] v. SMITHVS l. c. *m*] v. BALEVS l. c. *n*] v. BALEVS l. c. *o*] v. SMITHVS l. c. *p*] v. BALEVS l. c.

A. C. gaudia virginis gloriofae exftant manufcri-
MCCLXXV pta ibidem n. 19. q)

VIII. *Lyram* dulcifonam Lib. I. r) Eius Lyra, extollens B. Virginem exftat manufcripta ibidem n. 24. s)

IX. *Hymni* varii Jo. de Houeden, B. Augustini & aliorum exftant manufcripti inter Codices quos Gv. Laudus Bibliothecae Bodleianae donauit S. n. 3. Tr. 6. t)

X. Meditatio de Saluatoris redolentissima passione, *Cythara* dicta, exftat manufcripta in Bibliotheca Cottoniana Nero C. IX. 21. u)

XI. Laus de B. Virgine, quae *Viola* vocatur, exftat manufcripta ibidem n. 23. w)

XLVIII.

INNOCENTIVS.

MCC- Pontifex Romanus, eius nominis quintus,
LXXVI. mortuus A. MCCLXXVI.

Exftant *Virtutes Agni Dei*, carmine, ab Innocentio V. ad Impetatorem cum Agno Dei missae: inter libros manufcriptos collegii Corporis Christi in Oxonia n. 237. a]

XLIX.

BARTHOLOMAEVS.

Neo-

q] v. SMITHVS l. c. r] v. BALEVS l. c. s] v. SMITHVS l. c. t] v. Catalogus MSS. Angliae & Hiberniae p. 71. n. 1343. u] v. SMITHI l. c. w] v. l. c.

XLVIII. a] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. I. p. 55. n. 1704.

Neocastrensis Siculus. Vixisse putatur circa An. 1277. A. C. MCC-LXXVI.

Poemata condidit versibus hexametris, quod opus libris constat XV. & *Messana* inscribitur. De rebus a Petro, Aragoniae Rege, in Sicilia, aduersus Carolum, eius nominis I. Siciliae Regem, Tametsi non aliquo sagacis, aut bonae mentis instinctu, aut artificiosa constructione; sed enormi & pingui contextu Res vero, causae, euentus, inaestimabiles sunt, ut Hieron. Surita in Praefat. in Ganfredum Monachum Tom. III. Hispan. illustratae loquitur. *a*]

L.

IOANNES.

De Hayda. A. MCCLXXX. claruisse eum coniicit IO. BALEVS. *a*) MCCLXXX

Scripsit versu I. *Vitam Malchi* monachi Lib. I. Init. *Praelia gesturus, ludos pius & quasi*

II. *Formam vitae honestae* Lib. I. Init. *Hei quicunque legit Martini musa.*

III. De *Iona propheta* Lib. I. Init. *Vos qui nescitis nunc dicite de.*

IV. *Passionem D. Laurentii* Lib. I. Init. *A Decio temptus, gladioque furen.*

V. *Alia* carmine. *b*)

LI.

WALTERIVS de MVDA.

XLIX. *a*) v. Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 437. 438.

L. Scriptor Britann. Cent. 4. n. 54. *b*] v. BALEVS l. c.

A. C. MCCXXC-IV. Religiosus B. Mariae de Thosan, vulgo Doest in Flandria circa annum Domini 1284. Scripsit metrice *Compendium vitae B. Torphimi*. Episcopi Hamariae, in Norwegia. Compendium hoc hexametrum initio: *Spirat odore nimis Flos hac in Hamo tumulatus*; in antiquo MS. Codice repertum inseruit Carolus de VISCH bibliothecae scriptorum ordinis Cisterciensis ed. Coloniae Agrippinae 1656. *a*)

LII.

HENRICVS ROSLA.

MCCXXC-VII. Nienborgensis Saxo. Eius *Herlingsberga* siue poemation hexametrum de bello inter Henricum Mirabilem, Ducem Brunsuicensem & Lunaeburgensem, ac confoederatos Saxoniae Principes gesto ob arcem Herlingsbergam A. 1287. primum luci datum a Io. Henr. MEIBOMIO Rerum Germanicar. Tom. I. *a*)

LIII.

NICOLAVS.

MCCXC. De Bibera Thuringiae opido. Claruit Erfordiae sub Rodulpho Imperatore Anno MCCXC.

Scripsit librum, cuius titulus est *Occultus*, quem carmine & soluta oratione composuit Erfordiae, *De cauendo malo* Lib. I. Init: *Carminis auditor lec.* *a*) Impressam opus esse Erfordiae vult Christophorus HENDREICH. *b*)

LIV.

LII. *a*] p. 771.

LIII. *a*] Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. DIV. *b*] Pandectar. Brandenb. p. 567. a.

LIV.

IOANNES PECKAM.

A. C. MCCXCII.

In Cicestriensi oriundus dioecesi. Ordinis Franciscanorum. a) Primum Oxonii sacrae Theologiae supremam lauream Doctor, & primam in eadem facultate Cathedram professor accepit. Deinde Parisiis publicitus Magistrum sententiarum praelegit. Nec multo post tempore fuit Ordinis sui per Angliam Prouincialis. b] Romae etiam in Palatio Theologiam docuit. c) Romam profectus vtrique Iuri nauauit operam & ibi sacris Pontificiis adhibitus, tandem a Nicolao Papa tertio euectus est ad Archiepiscopatum Cantuariensem & Angliae totius Primatum. d) Obiit A. MCCXCII. 6. Idus Januarii, e) non A. MCC. ut vult Aubertus MIRAEVS. f)

Scripsit I. *Canticum pauperum* Lib. I. initio. *Confitebor tibi domine rex & col.* g) Tractatus Joannis Pecham de ordine Fratrum Minorum, & Archiepiscopi Cantuariensis, intitulatus, Canticum pauperum pro dilecto; extat manuscriptus in bibliotheca Cottoniana Vespasianus D. XIII. 9. h)

II. *Carmina* diuersa Lib. I. i)

LIV. a] Io. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 4. n. 64. b] v. Lucae WADDINGI Scriptor. Ordin. Minor. p. 217. c] v. Ioh. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. IV. n. 64. d] v. WADDINGVS l. c. e] v. BALEVS l. c. f] in Auctario de S. E. n. 406. g] v. BALEVS l. c. h] v. Thomae SMITHI Catalogus p. 114. i] v. BALEVS l. c.

A. C. MCCXCIV.

LV.

ALANVS.

Insulis oriundus. *a*) Thomas DEMSTERVS in Ecclesiastica Historia gentis Scotorum an. 1627. Bononiae impress. l. I. Alanum origine scripsit fuisse Scotum, in mona Insula natum. Hieremias DREXELIVS in suo Daniele c. 18. §. 3. Operum tom. 2. fol. 582. vocat illum Siculum forte quia legerat illum oriundum de Insula, per Insulam antonomastice Siciliam intelligendam credidit. Gaspar IONGELINVS in purpura sua Gallum putat. Angelus MANRIQVEZ scribit illum a quibusdam haberi Hispanum, ab aliis Gallum. Verum communis caeterorum omnium Authorum sententia, qui de Alano mentionem faciunt, Belgam censet, natum in ciuitate Insulensi, Gallo Flandriae Metropoli: quo etiam reduci possunt hi, qui illum Germanum scripserunt. De hoc omnis cessaret controuersia, si certo constaret Alanum hunc verum esse Authorem Commentariorum in Prophetiam Merlini Angli, quae anno 1608. sub eius nomine impressa fuerunt Francofurti. In his namque Commentariis lib. 5. folio 198. expresse testatur Author se fuisse origine Belgam natum Insulis in Flandria. At plura eorum inscriptionem non parum suspectam reddunt, quorum unum est, quod Co-

LV. *a*] v. HENRICVS Gandav. de Scriptor. Eccles. cap. an.

Comitem Theodoricum ab Insulanis hominibus, Gandensibus quoque atque Brugensibus, advocatum esse se puerulo dicit a terra sua in Flandriam tanquam legitimum, Flandriae haeredem. Cum autem passim Annales Belgici referant Theodoricum de Alsatia a Flandris fuisse electum in Comitem, circa annum Domini 1128. aut 1130. Si Alanus tunc fuerit puerulus, non potuit vixisse usque ad annum 1294. *b*) Mihi nullum est dubium, quin Alanus quidem de Insulis fuerit commentariorum in Prophetias Merlini auctor, non tamen noster sed Episcopus ille Antisiodorensis. A. C. MCCXCIV

Parisiis ecclesiasticæ scholae praefuit, *c*) per annos multos. *d*) Ibi cognomentum accepit Doctoris *Vniuersalis*. Cum enim in omni scientia admirandus esset praecipue tamen in Theologia ac Philosophia excellens vniversitatis vocabulo insigniri meruit. *e*)

Tandem Cistercium adiens habitum ibidem Conuersorum, seu Laicorum fratrum induit, oues pauit, aliisque abiectissimis occupationibus se exercens diu ignotus mansit,

b] v. Caroli de VISCH historica relatio de vita Alani Magni praefixa Alani Operibus P. I. *c*] v. HENRICVS Gandav, de S. E. c. 21. *d*] v. Antonius SANDERVS in libro de Scriptoribus Flandriae littera A. *e*] v. Hartmannus SCHEDEL in Chronica Mundi ad A. 1300. & Jacobus PHILIPPVS Bergomensis in supplemento Chronicorum ad A. 1300.

A. C. donec in Generali Concilio tempore Inno-
MCCXCIV. centii tertii anno 1215. Romae celebrato cognitus fuit. Historiam referunt Joannes BVZELINVS in Gallo Flandria tom. 2. lib. 7. ad annum Domini 1294. Matthias BONHOMIVS in prooemio Commentarii in Librum Parabolarum Alani A. 1501. sine nomine Authoris Lugduni typis editi, & ex eo Chrysostomus HENRIQVEZ in Menologio ad 30. Januarii, ac alii plures. f)

Obiit A. MCCXCIV. eiusque sepulchrum marmoreum apud Cistercienses exeuntibus ex oratorio etiamnum ostenditur hac inscriptione:

Alanum breuis hora breui tumulo sepeliuit,
Qui duo, qui septem, qui totum scibile sciuit;
Scire suum moriens dare vel retinere nequiuit.
Labentis saecli contemtis rebus egens fit
Intus Conuersus, gregibus commissus alendis,
Mille ducenteno nonageno quoque quarto
Christo deuotus mortales exuit artus. g)

Falluntur ergo Jo. TRITHEMIVS h) qui eum sub Alberto Imperatore A. MCCC. claruisse perhibet; ALBERICVS monachus trium fontium qui in Chronico suo scripsit Alanum obiisse

f] v. VISCH l. c. §. II. III. & in blibliotheca scriptor. Ord. Cisterc. ed. Colon. 1656. p. 12. 13. v. & Epitaphium Gallicum in VISHII relatione cit. §. V. g] v. Valerii ANDREAE Bibliotheca Belgica ed. Lovan. 1643. p. 33. h] de Scr. Eccl. n. 527.

iisse anno 1203. Albericus Chronicon suum non produxit nisi usque ad A. 1241. Hinc sequitur vel erroneum esse Epitaphium sepulchrale Alani, vel vitiatum Alberici Chronicon; *i*) Aubertus MIRAEVS *k*) obiisse nostrum dicit A. MCLXXXII. eundem cum Alano Episcopo Antisiodorensi confundens; Thomas DEMSTERVS qui in historia sua ecclesiastica gentis Scotorum anno 1627. Bononiae impressa scribit Alanum natione fuisse Scotum, & monasticem professum in monasterio Scotorum, Diuo Jacobo sacro, extra muros Herbipolis, ibique diem obiisse anno 1300, & sepultum, sub hoc Epitaphio: A. C. MCCXCIV.

Scotia me genuit, Germania condit Alanum.

Quae omnia ex solo Trithemio sufficienter refutari possent, qui post resignationem Abbatiae Spanheimensis, annis pluribus ipsi Abbatiae S. Jacobi iuxta Herbipolim Abbas praefuit, scripsitque exactum eiusdem Abbatiae Chronicon, in quo non nisi unicum agnoscit Alanum, istius Coenobii Monachum & postea 24. Abbatem qui obiit A. 1455. *l*)

Mortuus est die XXX. Januarii aetatis suae CXVI. *m*)

Inter aeui sui poetas facile familiam duxit, iudice Valerio ANDREA. *n*)

 Scri-

i] v. Caroli de VISCH biblioth. scriptor. ordin. Cisterc., ed. Colon. 1656. p, 15 16, *k*] Schol. ad Henrici Gand. de S. E. cap. 21. *l*] v. Car. de VISCH historica relatio de Vita Alani Magni. §. IV. *m*) Ludouicum JACOBVM de claris Cabilonensibus p. 145. *n*] l. c. p. 32.

A. C. MCCXCIV. Scripsit l. metrice Poeticen, excogitata materia de viro optimo, & in omnibus perfectissimo: quem librum vocauit *Anti Claudianum.* o) Inscribitur &: *Anticlaudianus Alani de Anti Rufino.* p) Dicitur Anticlaudianus, ratione materiae, quia materia huius libri contraria est principio materiae Claudiani. Cum etenim in principio sui libri Claudianus introducat vitia ad peruertendum Rufinum, in principio huius operis introducuntur virtutes, ad formandum hominem beatum. Vnde & homo ille, de quo agitur in hoc libro, vocatur Anti Rufinus, quasi contrarius Rufino. q) Rationem nominis impositi hanc adfert Thomas DEMSTERVS Historia Ecclesiastica gentis Scotorum anno 1627. Bononiae impressa, quod ad imitationem Claudiani scriptum sit, non vero contra Claudianum. Quomodo (inquit) Ennodius Ticinensis Episcopus, dum imitari vult Claudiani Epigramma, Epigraphen suo Epigrammati fecit: Aduersus Claudianum de Mulabus. r) Sciendum est Rufinum fuisse a Theodosio Praefectum prouinciis aliquot: Verum cum regni cupiditate incensus in Principes suos arma sumsisset, ab his deuictum periisse. Itaque Claudianus introducit furiam in conci-

o] v. HENRICVS Gandav. l. c. p] v. Summarium ex MS. antiquo Codice desumptum praefix. ed. Vischianae 1654. p. 320. q] v. Summarium ed. 1654. p. 320. r] v. Caroli de VISCH praefat. ad Anti-Claudianum p. 316.

cilio Vitiorum conquerentem de pace, & Regno virtutum, incitatq; vitia ad pacis huius turbationem & vitiorum expulsionem. Id quod fieri posse iudicat per Rufinum. Quem proinde diversa inuadentes vitia facile expugnarunt, & per eum grauem perturbationem in Imperio concitarunt. E contra Alanus producit naturam in Concilio Virtutum conquerentem de humani generis deprauatione, & Regno Vitiorum per uniuersum orbem, decreto autem Concilii, ad Deum ablegatur Prudentia, sollicitatura creationem hominis perfecti, qui expugnatis vitiis, virtutes orbi restituat. Atque hinc patet, ratione materiae, opus hoc esse vere contrarium Operi Claudiani, adeoque recte vocari Anticlaudianum: censente Carolo de VISCH. *s*) Caspar BARTHIVS *t*) nescit, cuius tandem tituli sit hic liber. Postea vero *u*) titulum datum esse putat, quia Alanus disputat pro Prouidentia, quam dubiam ingressu libellorum in Rufinum facere videbatur Claudianus. Anticlaudianum vocari, quia est contra Claudiani (non Claudianum, ut habet Christophorus HENDREICH. *w*)) Ruffinum putat Chr. HENDREICH. *x*) Reiicit hanc sententiam, & existimat inscribi Anticlaudianum h. e. poema Claudianeis haud inferius,

A. C. MCCXCIV.

Sss 5 per-

s] l. c. p. 316. 317. t] Animadvers. ad Papin. Statii II. Thebaid. p. 401. u] Anim. ad Papin. Statii II. Theb. p. 639. w) Pandect. Brandenb. p. 206. a. x] l. c. p. 76. b.

A. C. MCCXCIV. perinde ut ἀν[illegible]ϑεος est Θεῷ ἴκελος: Jo. Alb. FABRICIVS. y)

Scriptus est liber carmine hexametro. Libros habet nouem non XI. ut tradit Christoph. HENDREICH. z) Quia scilicet in hoc opere agitur de quatuor artificibus, Deo Natura, Fortuna, Vitio; primi autem artificis, id est, Dei, quatuor sunt opera, opus in mente, opus in materia, opus in forma, opus in gubernatione; Naturae vero duo; unum in pura natura consideratum, ab omni corruptione alienum; Aliud varia corruptione priuatum; Fortunae duo: unum prosperitatis, alterum aduersitatis; Vnum vitii, silicet deprauationis: liber nouem distinctionibus completur. Prius autem agitur de operibus naturae, quam de operibus Dei, quia per ea quae facta sunt inuisibilia Dei conspiciuntur. Secundo de opere diuino. Tertio de opere fortunae. Quarto de opere vitii. aa)

Prodiit primum. ab) Anticlaudianus siue de viro optimo libri nouem sine auctoris nomine Basileae 1536. ac) ἀκέφαλος. 8. ad) apud Henricum Petrum. ae)

Item

y) in Biblioth. Lat. ed Hamb. 1712. p. 629. not. (g) z) l. c. p. 206. a. aa) v. Summarium praefix. ed. 1654. p. 318. ab) v. Caroli de VISCH praefatio ad Anti Claudianum p. 317. ac) v. Aub. MIRAEI Schol. ad Henricum Gandav. de S. E. cap. 21. ad) v. Valerii ANDREAE biblioth. Belgica ed. Lovan. 1643 p. 32. ae) v. Ludov. JACOBVM de claris scriptor. Cabilonens. p. 145.

Item Antwerpiae 1611. plane incultus, & confusus; sine ulla capitum distinctione, sine Auctoris praefationibus, imo sine ipsius Auctoris nomine *af*) A. C. MCCXCIV

Editum & esse Antverpiae 1621. typis Joach. Trognaesii volunt Valerius ANDREAS, *ag*] & Carolus de VISCH. *ah*] Ea editio a praecedenti non videtur differre, quamuis diuersas habeat Christoph. HENDREICH. *ai*] Exstat & in operibus Alani opera Caroli de VISCH Antverpiae 1654. *ak*) Vidit editor quinque operis huius codices manuscriptos: In Bibliotheca Collegii Soc. Jesu Lovanii duos magnae antiquitatis; Tertium in Bibliotheca S. Pertini Audomaropoli; Quartum & quintum apud Balthasarem Moretum Antverpiae. Ex his vnum tantae erat antiquitatis, vt Authoris etiam aetatem attingere characterum forma persuaderet; Aliud nonnihil recentiori manu exaratum, attamen venerandae etiam antiquitatis. Postrema haec duo exemplaria usui Vischii concessa fuerunt, quorum lima impressum exemplar poliendo, natiuo colori restituit. Inprimis namque, Summario verum titulum, postremamque eiusdem partem iniuste praecisam; Adhaec Authoris nomen ac duas ipsius praefationes reposuit: Insuper & menda plurima, quibus to-

af] v. VISCH. l. c. p. 315. *ag*] Biblioth. Belg. p. 32. *ah*) Biblioth. scriptor. Ordin. Cisterc. p. 13. *ai*] Pandect. Brandenb. p. 76. b. *ak*) p. 313.

A. C. MCCXCIV. totum opus obſuſcabatur, ſuſtulit. Et quamquam, ubi ſenſus permiſit, plura hinc inde verba reliquerit a MSS. diſcrepantia, imo etiam, integros quandoque verſus; exacte tamen in margine inferiori, diverſitatem lectionis annotauit. *al*)

Opus eſt eruditum, raroque acumine praeditum, nec non ad veram pietatem, aliasque virtutes Lectorum animis infundendum aptisſimum & nihilominus venuſto lepore vndique reſperſum; iudice Carolo de VISCH. *am*] Libros hos qui vel ſemel attente legere non pigeat, eorundem elegantiam mox percipiet, animumque ſuum mire oblectabit. Nam, vt recte annotarunt Baſileenſes ſingulari feſtiuitate, lepore, elegantia praediti ſunt, non credibili doctrina, ordine, & breuitate complectens humanas divinasque res omnes, in quibus quiuis homo occupari, meditarique debet, quasq; quemlibet ſcire, aut certe per omnia admirari, & ſuſpicere oportet: obſeruante eodem Carolo de VISCH. *an*] Opus eſt curioſisſimum & doctisſimum, adeo vt vulgo vocari ſoleat Encyclopaedia, ſive omnium ſcientiarum orbis, monente eodem. *ao*]

E contrario librum aenigmatis & Sophiſticis tormentis omnia involventem habet An-

al) v. Car. de VISCH praefat. Anticlaudianum p. 315. *am*] l. c. *an*] Praefat ad Anti Claudianum p. 317. *ao*] in Biblioth. Scriptor. Ord. Ciſterc. p. 14.

Anticlaudianum Caſpar BARTHIVS *ap*] Idem opus dicit ingenioſi hominis ſed ſophiſtae & ſpeciatim carpit quod verbo *reſultare* abutatur. *aq*] A. C. MCCXCIV

RADVLPHVS de Longo Campo ſuper Anticlaudianum Alapi de Anti-Ruffino habetur inter codices manuſcriptos Collegii Baliolenſis in Oxonia L. 6. *ar*]

ADAMVS de Baſſeya, Canonicus Inſulenſis, qui circa A. 1400. vixiſſe creditur Anticlaudianum terſis & politis verſibus in compendium redegit, & hinc inde digresſionibus moralibus doctisſimis, diuerſisque odis ſpiritualibus illuſtrauit. Quod opus ipſemet indigitauit: *Ludus. Adae de Baeyſſa, in Anticlaudianum Magiſtri Aalani de Inſula.* Exſtat MS. Tornaci in monaſterio Sancti Martini in duobus exemplaribus. *as*]

Notas in Anticlaudianum ſe ſcripſiſſe perhibet, iis quas ad Gunteri Ligurinum lib. VII. v. 543. ſcripſit Conr. RITTERSHVSIVS. *at*]

Locum ex Lib. V. Anticlaudiani emendat Caſpar BARTHIVS, *au*] Quamuis editio Viſchiana cum cura ſit adornata, obſeruari tamen poſſe eam ex MSto quodam Helmſta-

di-

ap] Animadvers. ad Papin. Statii II. Thebaid. p. 401. *aq*] l. c. p. 639. *ar*] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. II. p. 10. n. 391. *as*) v. Car. de VISCH praefat. cit. p. 316. *at*) v. Caſparis BARTHII Animadvers. ad Papin. Statii II. Thebaid. p. 639. *au*) Anim. ad Pap. Statii V. Thebaid. p. 205.

A. C. MCCXCIV dienfis Academiae Codice plurimis in locis emendari. Speciminis loco sit Liber Anticlaudiani primus quem ex dicto codice transscribam. Diversitatem impressi, autem uon addidi cum facile ab harum rerum curioso indagari possit, sed vbi differebat vterque manuscripti lectionem seruaui.

Praefatio.

Authoris mendico stylum, Phalerasq; Poetae,
Ne mea segnitie Clio dejecta senescat:
Ne jaceat calamus, scabra rubigne torpens.
Scribendi nouitate vetus iuuenescere charta
Gaudet, & antiquas cupiens exire latebras,
Ridet, & in tenui lasciuit arundine musa.
Fonte tuo sic Phaebe tuum perfunde Poetam,
Vt compluta tuo mens arida flumine, germen
Donet, & in fructum concludat germinis usum.

ANTICLAVDIANI LIBER PRIMVS.

CAPVT I.

Vt sibi iuncta magis naturae dona resultent,
Et proprium donet donis mixturae fauorem,
Sollers naturae studium, quae singula sparsim
Munera contulerat aliis, concludit in unum;
Cudit opus, per quod operi concluditur omni.
Pristina sic operum peccata repensat in uno;
Vt quod deliquit alias, compenset in isto.
Supplicat huic operi, famulans opus omne decoris;

Et tanta cupiens vestiri dote favoris, A. C.
Incudis deposcit opem; sed fessa laborat MCCXCIV
Incus, quae tantos vires expendit in usus.
Vltra sese posse studet natura, suumque
Supra se metitur opus, sic vincere fertur
Artifices alios, quod se superare fatetur.
Nec subitos animi motus perpessa, repentè
Currit ad haec opera: sed ad haec deliberat, utrum
Possit, & ad libram rationis singula pensat.
Protinus ergo suas vocat in sua vota sorores,
A quibus emeriti descendat tramite recto
Regula consilii, mentisque coerceat, aestum.
Vt sic freta suae scalpro rationis, in ipsos
Effectus operum mentis deducat Ideas,
Aut lima meliore diu concepta recidat,
Ergo consilii non aspernata rigorem,
Concilium coeleste vocat, peregrinat ab alto
Militiae coelestis honor, terramque serenat
Luce sua, dignatus humum vestire beatis
Gressibus, & nostri tolerans, fastidia mundi.
A splendore suo descendit regia coeli,
Dum lumen proprium terrae concedat ad horam.
Iam noua miratur tellus vestigia, ferre
Gaudet onus, sed vis oneris pensatur honore.

CAPVT II.

Pacis alumna mouet primos concordia gressus,
Et pleno cuncta perfundens copia cornu,
Et fauor, & multo perfusa, fauore iuuentus,

A. C. MCCXCIV.

Et riſus noſtrae proſcribens nubila mentis,
Et pudor, & certo contenta modeſtia fine,
Et ratio menſura boni, quam ſemper adhaerens
Felici greſſu felix comitatur honeſtas,
Et decus, & multa trutinans prudentia libra,
Et pietas, & vera fides, quae fraudis in umbra,
Nobis hypocritum mentiri neſcit amorem:
Et virtus quae ſpargit opes, quae munera fundit,
Quam penes ignorat ignauam gara quietem
Nec dormire poteſt theſauri maſſa ſepulti,
Sed mutat varios totiens peregrina magiſtros
Vltima nobilitas, & formae laude ſecunda
A longe ſequitur harum veſtigia; quamuis
Neſcio quid praeſigne gerat, tamen huius ad unguem
Non poterat reliquis facies aequare decorem:
Munere fortunae melior; ſed parcius ipſa
Gratia naturae dotes effundit in illa.
Haec ſuperum ſoboles greſſus maturat in arcem
Naturae, proprioque domum chorus afflat honore.

CAPVT III.

Eſt locus ex noſtro ſecretus climate, tractu
Longo, noſtrorum ridens fermenta locorum:
Iſte poteſt ſolus quicquid loca cetera poſſunt.
Quod minus in reliquis, melius ſuppletur in uno,

Quid

Quid praelarga manus naturae possit, & in quo A. C. MCCXCIV.
Gratius effundat dotes, exponit in isto:
In quo pubescens tenera lanugine florum
Sideribus stellata suis, succensa rosarum
Murice, terra nouum contendit pingere caelum.
Non ibi nascentis exspirat gratia floris,
Nascendo moriens, nec enim rosa mane puella
Vespere languet anus; sed vultu semper eodem,
Gaudens interni iuuenescit munere veris.
Hunc florem non urit hiems, non decoquit aestas,
Non ibi Bacchantis Boreae furit ira; nec illic
Fulminat aura Noti, nec spicula grandinis instant.
Quicquid depascit oculos, vel inebriat aures,
Seducit gustus, nares suspendit odore,
Demulcet tactus, retinet locus iste locorum:
Iste parit nullo vexatus vomere, quicquid
Militat aduersus morbos, nostramq; renodat
Instantis morbi proscripta peste salutem.
Non rerum vulgus, verum miracula gignens
Sponte, nec externo tellus adiuta colono,
Naturae contenta manu, Zephyrique fauore
Parturit, & tanta natorum prole superbit.
Flore nouo gaudens, folia crinata virenti
Non demersa situ, non iram passa securis,
Non deiecta solo, sparsis non deuia ramis,

A. C. Ambit silua locum, muri mentita figuram.
MCCXCIV. Non florum praedatur opes, foliiq; capillum
Tondet hiems, teneram florum depasta iuuentam,
Exilium patitur arbor, quaecumq; tributum
Germinis & fructus naturae soluere nescit.
Cuius mercari fructu meliore fauorem
Contendens, aliasque suo praecellere dono
Quaelibet & semper de fructu cogitat arbor.
Syrenes nemorum, cytharistae veris, in illum
Conuenere locum, mellitaque carmina sparsim
Commentantur aues, dum gutturis organa pulsant,
Pingunt ore lyram, dum cantus imbibit istos
Auditus, dulces offert sonus auribus escas.
In medio lacrymatur humus, fletuque beato
Producens lacrymas, fontem sudore perenni
Parturit, & dulces potus singultat aquarum.
Exuit ingemitas facies argenteus amnis,
Ad puri remeans elementi iura, nitore
Fulgurat in proprio peregrina faece solutus:
Praegnantis gremium telluris inebriat iste
Potus, & ad partus inuitat vota parentis.
Arboribus similes tellus non inuida potus
Donat, & affectum pariendi suggerit illis.

CAPVT IV.

In medio veniens euadit in aëra montis,
Ardua planities in nubibus oscula donat.
Hic domus erigitur naturae, si tamen isto
Nomine censeri fas est, cum munere possit

Si-

Sidereas penetrare domos, Superumque penates, A. C. MCCXCIV.
Nec ſibi dignetur conferre palatia regum,
A noſtris laribus excepta beatior aula.
Aera metitur artis ſuſpenſa columnis:
Sidere gemmarum praefulgurat, ardet in auro:
Nec minus argenti proprio donatur honore:
Non ibi materies quae ſit demiſſior iſtis
Jura tenet, propriaque poteſt plebeſcere forma.
Sic hominum mores picturae gratia ſcribit,
Sic operi proprio pictura fideliter haeret,
Vt res picta minus a vero deuiet eſſe.
O noua picturae miracula, tranſit ad eſſe
Quod nihil eſſe poteſt! picturaq; ſimia veri,
Arte non ludens, in res umbracula rerum
Vertit, & in verum mendacia ſingula mutat,
Sic logicae vires artis ſubtiliter huius
Argumenta premunt, logicaeque ſophiſtica vincunt.
Haec probat, iſta facit; haec diſputat, imperat iſta
Omne quod eſſe poteſt; ſic utraq; vera videri
Falſa cupit; ſed ad haec pictura fidelius inſtat.
Illic arma parat logico, logicaeq; palaeſtram
Pingit Ariſtoteles: ſed eo diuinius ipſa
Somniat arcana rerum, coelique profunda
Mente Plato, ſenſumque Dei perquirere tentat.

A. C. MCCXCIV.

More ſuo Seneca mores ratione monebat,
Optimus excultor morum, mentisque colonus.
Diuitis ingenii vena Ptolomaeus inundans,
Diuectus ſuperas curru rationis in auras,
Colligit aſtrorum numeros, loca, tempora, curſus.
Verbi pauperiem redimit ſplendore colorum
Tullius, & dictis ornatus fulgura donat.
Virgilii muſa mendacia multa colorat,
Et facie veri contexit pallia falſo.
Hic vigor & cenſus aequali munera lance
Penſant. Alciden vigor armat, ſenſus Vlyſſem.
Ne mentem fermentet opum conuictus, abunde
Fundit opes Titus, & munera cogit abire,
Militat inſtantis fervens audacia Turni
Enſe tonans, ignara metus, & prodiga vitae,
Hippolytique pudor Veneris ſubductus habenis,
Gaudet & excepto luget Cytheraea pudore.

CAP. V.

Has ſpecies rerumque tropos, & ſomnia veri,
Regia picta tenet, tanto feſtiua decore.
Sed minus in vultu geſtans inſigne decoris,
Poſtremos ſubtriſtis habet pictura penates.
Vel luſiſſe parum, vel ſaltem ſomnia paſſam
Credas, vel tenues irae ſenſiſſe procellas:
Vel magis oblitam facti praeſentis in illa
Naturam peccaſſe putes; delira videtur

Picturae facies meliorem poſcere formam. A. C.
Sed nec gemmarum radius ſplendore dieſcens, MCCXCIV.
Nec nitor argenti, nec fulgure gratius aurum,
Excuſare poteſt picturae crimen adultum,
Quin pictura ſuo languens palleſcat in auro.
Illic pannoſo plebeſcit carmine noſter
Ennius, & Priami fortunas intonat; illic
Meuius in caelos audens os ponere mutum,
Geſta ducis Macedum tenebroſi carminis umbra
Pingere dum tentat, in primo limine feſſus
Haeret, & ignauam queritur torpeſcere muſam.
Illic praecipiti Nero fulmine concutit urbem,
Indulgens ſceleri, cogit plus velle furorem,
Quam furor ipſe velit, quicquid diſtillat ab illo
Nequitiae, totum ſeſe partitur in orbem.
Illic diues eget, ſitit aurum totus in auro
Midas, nec metas animo conceſſit habendi.
Militis excedit legem, plus milite miles
Aiax, militiaeque modus decurrit in iram.
Fractus amore Paris, Veneris decoctus in igne,
Militat in Venere, dum militis exuit actus:
Damnoſe compenſat in hac, quod perdit in armis.
In Dauo propriam miratur noctua formam,
Et vultus peccata ſui ſolatur in illo.

A. C. Ergo naturae quicquid munuſcula plene
MCCXCIV. Percipit, aut eius modicum ſubterfugit artem.
Inſcriptum thalamis picturae fabula monſtrat.
Singula decernens ſenſu natura profundo,
Sedibus his ſua iura tenet, legesque figurat
Prouida, quas toto ſparſim promulgat in orbe:
Scrutatur rerum cauſas, & ſemina mundi:
Quis chaos antiquum vultu meliore redemit
Dum formae melioris opem vultusque decorem
Quæreret, atq; ſuum lugeret ſylva tumultum:
Quis fidei nexu ciuilia bella refrenans,
Et fratrum rixas, elementis oſcula pacis
Indidit, & numeri nodo meliore ligauit.
Terrarum motus, mugitum fulminis, iras
Oceani, ventorum praelia mente fideli
Conſpicit, & circa ſollers indagine claudit
Temporis excurſus; cur contriſtata pruinis
Languet hiems cana, ridet ver: aeſtuat aeſtas,
Effluit autumnus rerum torrente profundo:
Vel cur terra ſedet, fluit amnis, profluit aer,
Flamma volat, reliquisque fidem, non inuida ſeruat:
Non audens violare fidem cur foedera terris
Labilis unda tenet, certo contenta meatu.

CAP. VI.

Poſtquam caeleſtis aurata ſedilia caetus
Impleuit, tantaque nitens deitate refulſit
Ipſa

Ipſa domus, tanti lucem mirata diei; A. C.
Concilii ſtetit in medio natura, parumper MCCXCIV
In terram dimiſſa caput, concepta ſeueris
Vultibus exponens, dextraq; ſilentia dictans.
Suſpendens animos voces exiuit in iſtas:
Saepe, diu, multum ſollerti mente retracto
Singula, quæ noſtrae pinxit ſollertia dextrae:
Sed nihil inuenio quod in omni parte beate
Viuat, quin multas nobis deferre querelas
Poſſit, ſi noſtram velit accuſare Mineruam.
Sed noſtras erraſſe manus quia poenitet, error
Haud nocet, & noſtros denigrat parcius actus.
Nec tamen haerentes maculas abſtergere poſſum,
Quas habitus firmi præſcriptio longa tuetur.
Nam medicina ſilet, ubi morbi cauſa ſeneſcit:
Nec morbi veteres molimina tarda requirunt.
Vnica conicto tantae ſolatia peſtis;
Quae tamen effectu deſcribere nolo, priusquam
Norma iudicii veſtri mens noſtra probetur.
Hoc in mente diu ſcriptum mihi ſedet, ut omnes
Et ſimul inſtanter, caute, ſollerter, ad unum
Deſudemus opus: in quo tot munera fundat
Quaelibet, ut poſt has dotes videatur egere,
Noſtrorum crimen operum redimatur in uno,

A. C. Vnius probitas multorum crimina penset,
MCCXCIV. Vnaq; quam multas exterminet unda lituras.
Non terrae faecem redolens, non materialis;
Sed diuinus homo, nostro molimine terras
Incolat, & nostri donet solatia damnis.
Insideat caelis animo, sed corpore terris.
In terris humanus erit, diuinus in astris:
Sic homo, sicque Deus fiet, sic factus uterque
Quod neuter, mediaque via tutissimus ibit.
In quo nostra manus & munera nostra loquantur.
Sit speculum nobis, ut nos speculemur in illo;
Quae sit nostra fides, quae nostra potentia, virtus
Quae sit, & in quantum melius procedere possit.
Si labor accusat nostros in munere tanto
Defectus, oneriq; manus succumbere nostro:
Hoc decus excuset, soluens obiecta laboris.
Si natura negat, animi succurrere robur
Debet, & affectus effectu claudere nostro.
Nam quod nulla valet per se, supplebit in unum
Coniurata manus: ut quae non singula prosunt,
Multa iuuent collecta simul, nam plurimus amnem
Riuulus excrescens gignit, scintillaque flammam
Multa parit, multusque lapis concludit aceruum.
Heu

Heu pudeat noſtrum toties erraſſe laborem, A. C.
Et toties fructum male reſpondiſſe labori. MCCXCIV
Heu pudeat noſtra terris decreta ſilere,
Quod noſtri langueſcit amor, quod fama tepeſcens
Torpet, & a toto viles proſcribimur orbe;
Quod laxas mundo ſceleris concedit habenas
Theſiphone, noſtraque ſibi de gente triumphans
Gaudet, & a noſtro ſurgunt ſibi gaudia luctu.
Vincimur, & victas pedib9 ſubmittit Erinnys,
Et grauibus noſtra caſtigat colla catenis.

CAP. VII.

Sic natura ſuo mentem ſermone figurans,
Fine dato verbis orantis fine perorat.
Gaudet & aſſentit naturae curia, votum
Laudat & a voto non diſtant vota ſororum.
Surgit ad haec placidi vultus, geſtusque modeſti
Circumſpecta modis prudentia, colla pererrat
Aurea caeſaries, ſed acus mediata refrenat
Litigium crinis, & regula pectinis inſtat.
Ordo ſupercilii iuſto libramine ductus,
Ne nimis exhauſtus, nec multa nube pilorum
Luxurians, ſeſe geminos exemplat in arcus.
Luminis aſtra iubar, frons lilia, balſama naris,
Dens ebur, oſque roſam, parit, offert, reddit, adaequat.
Spirat in ore color vivus, nec candor adulter

A. C. Turpiter effigiat tanti phantasma decoris.
MCCXCIV. Siderium vultus castigauere ruborem
Labia nupta rosis; & ne palloris obumbrent
Nubila candorem, defendit flamma ruboris,
Clarior argento, fuluo conspectior auro,
Lucidior glacie, crystallo gratior omni.
Menti planities roseo non denegat ori.
Non male colla sedent, humeris non dissidet alta
Ceruix, sed spatio surgit distincta modesta.
Poma mamillarum modico suspensa tumore,
Nulla mollitie dependent fracta, sed ipsa
Duritie proprii describunt signa pudoris.
Explicat explicito tractu iunctura lacertos,
Amplexusq; suos deposcere brachia credas.
Imaque conciliat summis, extremaq; primis.
Conuallis laterum, modulo submissa decenti.
Cetera quis nescit meliora latere sub istis,
Quorum sola gerunt placidi praelucida vultus?
Canone sub certo diuisio; nulla retardat
Corporis excursum, vel certo fine refrenat.
Nunc magis euadens caelestia vertice pulsat.
Nunc oculos frustrans caelestibus insidet, ad nos
Nunc redit, & nostra sese castigat habena.
Vestis erat filo tenui contexta, colorem
Non mentita suum, nulloque sophismate visum
Decipit, immo rubor natiuus inebriat illam:

Non

Non ibi materies formae suffragia quaerit, A. C.
Ne formae peccata sui velamina quaerunt; MCCXCIV.
Materiae neutra succumbit, neutra sorori
Cedit, & ex aequo certant, vtra vincere possit:
Somniat hic rerum species pictura resultans,
Quas tamen ex parte iubet exspirare vetustas:
Et formae veteris vestigia pauca supersunt.
Sed tamen in partes vestem diffibulat istam
In variis scissura locis, lugere videtur
Vestis & illata sibimet conuitia flere.
Dextra manus librat trutinam, sua singula pensat
In numero, forma, mensura, pondere, causa.
His ornata modis, isto, festiua paratu
Verba parat sollers prudentia: cuius ab ore
Curia dependet, currunt instanter ad illam
Visus & auditus, sed voto dispare certant.
Visus ut in specie tanta conuiuia quaerat,
Auditusque favos verborum sugat ab ore.
His igitur verbis mentem prudentia pingit,
Dum tenet intentas attentio tanta sorores.

CAP. VIII.

Nil nisi diuinum sapit haec sententia, tanti
Prouida concilii, quae sic rationis in igne
Decoquitur, quod nulla manent vestigia faecis,
Non fluidum redolet animum, non mentis obesse
Segnitiem loquitur, subitis non motibus instat,

A. C. MCCXCIV

A summis ex sputa labris: Sed mentis ab alto
Prominet, & nostris effert medicamina morbis.
Trans hominem mens ista sapit, condita sapore
Diuinae mentis, de cuius fonte profundo
Riuulus emanat, animi discretio vestri.
Non igitur jacet exanimis, non indiga recti,
Non rationis inops, non mens effrenis oberrat,
Non agitur casu, tanto suffulta patrono.
Quae tantam mentem detractio moderat? aut quis
Vrgeat inuidiae stimulus? quis nubila livor
Misceat? aut odium? cum limes regius illam
Dirigat, & recto producat calle iuuantem?
Ne nostrae faciat conceptio mentis abortum
Ne res tanta ruat, ne lux moriatur in vmbra:
Sed magis exposita praefulguret, exeat istud
In commune bonum, melius sub luce patebit:
Namque bonum quod saepe latet, splendore minori
Degenerat, lucetque magis si luce fruatur.
Sic flos in fructus, in flumen riuus inundans
Ibit, & in messem pinguis procedit arista.
Quid melius sperare potest? quid maius? & vltra
Quid poterit velle conceptus mentis honestae?
Si bonus est, hucusque licet, defigat in isto

Gres-

Greſſus propoſito, nec longius ire laboret. A. C.
Sed tamen hoc ſupereſt quod mentem concutit, obſtat MCCXCIV
Propoſito, vexat animum, concepta retardat.
Quod tanti vires operis, non pondera rerum
Tantum neſcit opus, operas ſuſpirat in iſtas
Noſtra manus, quae ſic hominem conducit ad eſſe
Quod non producit, facit hunc, nec perficit ipſum.
Semper ad eſſe mouet, ſed nunquam promovet illum.
Eius ad eſſe valet, nec ad eius praeualet ortum.
Diſpar natura, diſpar ſubſtantia, forma
Diſcors, eſſe duplex, hominis concurrit ad eſſe.
Una ſapit terras, caelum ſapit altera, caelis
Inſidet haec, illa terris, mortique tributum
Cogitur iſta dare, mortis lex excipit illam.
Haec manet, illa fluit; haec durat, deperit illa:
Eſſendi nomen gerit haec, gerit altera numen.
Corpus habet terras, caeleſtia ſpiritus: ergo
Terram terra tenet, retinent caeleſtia caeli.
Incudem noſtram corpus mortale fatetur,
Artifices noſtros, & noſtram poſtulat artem:
Artifices alios animae natalae requirit.
Artificis melioris opem caeleſtis origo
Poſtulat, & noſtram fugit eius forma monetam,

Di-

A. C. Diuinique loquens operis miracula, nostrum
MCCXCIV Spreuit opus, ridens artis vulgaria nostrae.

CAP. IX.

Qualiter ex nihilo, sine forma, semine causa,
Materia, motu, sensu, ductore, ministro
Ingenitum, simplex, animabile, mobile, purum,
Prodeat exterius, nullo mediante patrono:
Sola dei nouit prudentia, cuius ab alto
Pectore procedit quicquid procedit in esse.
Hic elementa silent, languescunt semina rerum,
Sidus habet, natura iacet, virtusque planetae
Deficit, & propria miratur iura silere.
Ergo cum nostra genituram regula talem
Nesciat, & tantam superat pictura figuram,
Occasumq; manus talem patiatur ad ortum;
Non video, non concipio, non iudico memet
Scire modos, causas, rationes, semina, formas,
Instrumenta, quibus nostra mediante Minerua
Ortus caelestis animae ducantur ad ortum.
Ergo consilii super his libramina ferre
Nescio, non valeo, dubito, desisto, retardor,
Consilio, ratione, fide, mea causa tacebit
Orphana, nec certo claudetur fine voluntas,
Singula ni ratio trutina meliore repenset.
Quam penes obscurum fluitans, mutabile, cassum,
Ignotum, mendax, nihil est, cui singula lucent,

Cun-

Cuncta patent, dubiumque nihil, non ala videntur A. C. MCCXCIV
Aſtra, nec obſcurus aër, pelagusque profundum.
Sol animi, mentis oculus, lumenque viantis
Proſcripti patria, mortis ſolamen, origo
Iuſtitiae, virtutum regula, linea recti
Subducat dubia certis, mendacia veris,
In certo figat animum, dubiumque recidat,
Erroris tergat tenebras, verique ſerenet
Luce diem mentis, & falſi nubila pellat.
Menti concuſſae dubiorum fluctibus, aura
Gratior applaudat rationis, flamine leui
Concilians aeſtus animi, fluctusq; retardans,
Segnitiemque meam non tanti maſſa laboris
Accuſare poteſt, non tanta victa labore
Cedo, nec ignavae mendico quietis aſylum,
Aggrediar quicquid ratio dictauerit, immo
Iuſſerit, atque nihil de contingentibus ipſa
Transgrediar, finem proprium pro poſſe ſecura.
Sed quia principia nullo concludere fine,
Vel dare principiis fines aliunde profectos,
Vt primo medium, medio non conſonet imum,
Cenſetur turpe, fluitans, mutabile, ſtultum;
Cedere principiis malo, quam cedere fini.

CAP. X.

Sic ait, & tanto dubiorum turbine tota
Curia concutitur, turbataque turba ſororum

Flu-

A. C. Fluctuat in dubiis, alta cum voce fluentes;
MCCXCIV Suſpendens animos, & murmura ſola pererrant:
Qualiter aura fremit, fluit aër; fluctuat unda,
Quam primo Zephyrus complanat flamine leni
Si maris excutiat Borealis turbo ſoporem,
Vel maris inſtantes cogat vigilare procellas:
Sic animi fluitant, & mentes mentibus inſtant,
Quas natura prius leni perflauerat aura.
Perflat maiori flatu prudentia mentes:
Erigitur ratio, poſcitque ſilentia nutu,
Voce, manu facie; pacis tranquilla meretur
Vultus, & ad nutum morientia murmura nutant
Virginis in facie; prudentia plurima vultu
Paret, & expreſſi ſequitur veſtiga vultus,
Suntque relatiuae facies: gerit altera formam
Alterius, ſeſeque ſibi conformat in illa.
Vna ſibi facies faciem praeſentat utramque:
Vultus diuerſi, facies diuerſa duarum;
Non diverſa tamen, quales decet eſſe ſororum,
Par facies, habitusque pares, par geſtus in illis,
Par modus atque decor, ſed diſpar vultus in annis.
Nam potior ratio, ſenii vexilla gerebat,
Plenior aetate, plenis maturior annis.
Dextra manus ſpecula triplici flammata nitore

Splen-

Splendet, & in triplici ſpeculo triplicata reſultat A. C. MCCXCIV.
Vitrea mollities, quae tactus abdicat omnem
Inſultum, digitique leues vix ſuſtinet ictus.
Vnius ſpeculi ſeſe concedit in vſum,
Attente ratio ſpeculo ſpeculatur in iſto
Cauſarum ſeriem, rerum ſcrutatur abysſum,
Subiecti formaeque videt connubia, cernit
Oſcula, quae miſcet concretio, quaeue propinat
Vnio natiua, formis ſubiecta maritans,
Subiectum quae forma facit, quae perficit eſſe.
Quae rem conducit, vel quae perducit ad eſſe:
Quae generat, quae mutat eam, quae ſeruat in eſſe,
Quae ſit, vel quanta, qualis, vel quomodo ſeſe
Res habeat, reliquosque ſtatus perquirit in illa.
Argenti facies faeces exuta metalli,
Intra ſe ſplendore diem ſtellasq; relinquens.
Exultat, ſpeculi forma veſtita ſecundi.
Hic ſubiecta videt formis viduata reuerti
Ad chaos antiquum, propriamque requirere matrem,
Inque ſtatu proprio puram iuueneſcere formam,
Nec ſua degeneris ſubiecti taedia flere,
Quomodo forma ſuo gaudens requieſcit in eſſe;

A. C. Nec varios fluctus subiecti naufraga sentit,
MCCXCIV Qualiter ad proprium peregrina revertitur ortum,
Subiecti fugit occasus & funera vitat.
Subiecti senio non deflorata iuuentus,
Formarum formas sempet facit esse puellas.
Cernit in offenso vultu, mentisque profundo,
Quomodo compositum simplex, caeleste caducum.
Diversum fit idem, grauidum leue, mobile certum,
Obscurum lucens, pretiosum vile, iocosum
Flebile perpetuum mortale, volubile fixum,
Auri nobilitas, auro decoctior omni,
Vixque suum dignata genus speciemque fateri,
In speculi transit speciem, quae tertia rerum
Vmbras mentiri nescit, sed singula monstrat
Certius, & specie meliori cuncta figurat.
Hic rerum fontem, mundi genus, orbis Ideam
Exemplar, speciem, causam, primordia, finem,
Conspicit, & certis metitur singula causis:
Qua ratione, quibus causis, cur, quomodo, quando,
Instabilis, genitus, fluitans, mutabilis, iste
Mundus ab ingenito, stabili, certoq; figuram,
Esse, statum, vitam, speciem contraxit, & ortum.
Quomodo terrestrem formam caelestis Idea

Gi-

A. C. MCCXCIV

Gignit, & in noſtram ſobolem tranſcribit abysſum.
Mittit in exilium formas, quas deſtinat orbi.
A patre degenerat proles, faciemque paternam
Exuit, antiqui vultus oblita parentis;
Qualiter inmundo phantasma reſultat Ideæ,
Cuius inoffenſus ſplendor ſentitur in vmbra,
Qualiter a fonte formarum riuus aberrans
Ingenitum perdit ſubiecti labe nitorem.
Quid cogat fatum, quid caſus defleat, aut quid
Arbitrii posſit medio librata poteſtas:
Se totam ratio ſpeculis expandit in iſtis.
Sed magis ad praeſens viſus indulget habenis,
Mentem ſollicitat, animum diffundit, vt intus
Hauriat a ſpeculis aliquid ratione probatum,
Quod digne ferri tantas mereatur ad aures.

II. Scripſit librum partim metro partim proſa quem vocauit *Planctus naturae. aw*) In exemplari Abbatiae Cyſonienſis inſcribebatur: *Enchridion de naturis rerum*; In exemplari Coenobii S. Bertini: *Liber de conqueſtione naturae*; Frequentius tamen: *Liber de planctu naturae. ax*) Quia Autor ſcilicet in principio operis introducit naturam plangentem humani generis deprauationem, foe-

 dum-

aw) v. HENRICVS Gandav. de Scriptor. Eccleſ. cap. 21. *ax*) v. Caroli VISCH. praefat. ad hunc Alani librum in Operib. Alani p. 279.

A. C. MCCXCIV dumque vitiorum dominatum; maxime autem, infandi Sodomiae ſceleris, in quod prae caeteris vitiis inuehitur, in tantum, vt diuerſi Autores integro libro epigraphen adfigant: *Tractatus contra Sodomiae vitium. ay)* In his eſt Robertus HOLKOTH *az)* qui contra Sodomiae vitium feciſſe librum de planctu naturae Alanum perhibet. Chriſtophorus etiam HENDREICH *ba)* titulum libri facit: De planctu naturae, & contra Sodomiae vitium. Imo Ludouicus IACOBVS *bb)* duo diuerſa Alani ſcripta De Planctu naturae, & contra Sodomiae vitium habet.

Exſtat editum in ALANI Operibus cura Caroli de VISCH Antverpiae 1654. *bc)* Vſus eſt editor duobus MS. exemplaribus, quorum primum ſubminiſtrauit bibliotheca Abbatiae Pariſienſis iuxta Louanium ſed valde mutilum, principio & fine truncatum; ſecundum ſubmiſit Hugo Beckmans Abbatiae Cyſonienſis, ordinis Canonicorum Regularium Archimandrita, quod omnino integrum & perfectum erat, ac inſuper vetuſtate ſua plurimum commendabile. *bd)*

Commentario hunc librum illuſtrauit Leo ALLATIVS, *be)* prout ipſe etiam teſtatur Libro

ay) v. VISCH l. c. *az)* in cap. 10. lib. Sapientiae lectione 118. lit. A. *ba)* Pandect. Brand. p. 76. b. *bb)* de claris Scriptor. Cabilonens. L. III. p. 145. *bc)* p. 279. *bd)* v. VISCHII. praefat. l. c. p. 280. *be)* v. Lud. JACOB l. c.

bro de Apibus Vrbanis edito A. 1633. Verum vt literis ad Carolum VISCHIVM datis monuit Ferdinandus VGHELLVS superueniens mors opus imperfectum suppressit. *bf*) A. C. MCCXCIV

Editionem libri Vischianam infinitis in locis emendationem admittere collatio a me instituta cum tribus Academiae Helmstadiensis Codicibus MSStis me satis edocuit. Vt verbis fidem faciam Carmina libro inserta exhibebo ope dictorum trium manu scriptorum librorum.

Metrum I.

In lacrymas risus, in luctus gaudia verto,
In planctum plausus, in lacrymosa iocos:
Cum sua naturae video decreta silere
Cum Veneris monstro naufraga turba perit.
Cum Venus in Venerem pugnans illos facit illas;
Cumque sui bg) *magica deuirat arte viros.*
Non fraus tristitiam, non fletus fraudis adulter
Non dolus, immo dolor, parturit, immo parit.
Musa rogat, dolor ipse iubet, natura precatur
Vt donem flendo flebile carmen eis.
Heu quo naturae secessit gratia, morum
Forma, pudicitiae norma, pudoris amor.
Flet natura, silent mores, proscribitur omnis
Orphanus a veteri nobilitate pudor.
Actiui generis sexus se turpiter horret
Sic in passiuum degenerare genus,
Femina vir factus sexus denigrat honorem,

bf) VISCH l. c. p. 279. 280. *bg*) MS. II. sua.

A. C. *Ars magicae Veneris hermaphroditat eum.*
MCCXCIV *Praedicat & subiicit, fit duplex terminus idem;*
Grammaticae leges ampliat ille nimis.
Se negat esse virum naturae factus in arte
Barbarus. Ars illi non placet, imo tropus.
Non tamen ista tropos poterit translatio dici;
In vitium potius ista figura cadit.
Hic nimis est logicus, per quem conuersio simplex
Artis, Naturae iura perire facit.
Cudit in incude, quae semina nulla monetat,
Horret & incudem malleus ipse suam.
Nunquam materiam matricis signat idea
Sed magis in sterili littore vomer arat.
Sic pede dactilico Veneris male iambicat usus,
In qua non patitur syllaba longa breuem.
Quamuis femineae speciei supplicet omnis ,
Forma viri semper huius honore minor.
Quamuis Tyndaridi vultus famuletur, Adonis
Narcissique decor victus adoret eam:
Spernitur ipsa tamen, quamuis decor ipse per-
oret,
Et formae deitas disputet esse deam.
Qua Iouis in dextra fulmen langueret, & omnis
Phoebi cessaret otia neruus agens.
Qua liber seruus fieret, propriumque pudorem
Venderet Hippolytus, huius amore fruens.
Virginis in labiis cur basia tanta quiescunt,
Cum reditus in eis sumere nemo velit.
Quae mihi pressa semel mellirent oscula succo,
Quae mellita darent mellis in ore fauum.
Spiritus exiret ad basia deditus ori

Totus

Totus & in labiis luderet ipse sibi.
Vt dum sic moriar, in me defunctus, in illa
Felici vita perfruar alter ego.
Non modo Tyndaridem Phrygius venatur adulter.
Sed Paris in Paridem monstra nefanda parit.
Non modo per rimas rimatur basia Thysbes
Pyramus, huic Veneris rimula nulla placet.
Non modo Pelides metitur Virginis artus,
Vt sic virginibus se probet esse virum.
Sed male naturae munus pro munere donat,
Cum sexum lucri vendit amore suum.
A Genii templo tales anathema merentur,
Qui Genio decimas, & sua iura negant.

Metrum II.

Illic forma rosae, picta fideliter,
A vera facie deuia paubulum;
Aequabat proprio murice purpuram,
Telluremque suo sanguine tinxerat.
Contendens sociis propriis, adfuit
Flos illic redolens gratus Adonidis,
Argentoque suo nobile lilium,
Praedicabat agros, imaque vallium.
Illic flore thymus dispare disputans
Certabat, reliquis floribus inuidens
Narcissi socio flore, iocantia
Ridebant tacito flumina murmure.
Vultu florigero flos aquilonius
Florum praemicuit Lucifer omnium,
Vernalisque loquens temporis otia
Stellabant violae flosculus arbuta,

A. C. MCCXCIV

Picturae facies plena fauoribus:
Hic floris speciem viuere iusserat
Quae regalis erat chartula nominis,
Scribentisque tamen nescia pollicis.
Haec sunt veris opes, & sua pallia,
Telluris species, & sua sidera,
Quae pictura suis artibus edidit,
Florens effigians arte sophistica.
His florum tunicis prata virentibus
Veris nobilitat gratia prodigi.
Haeb byssum tribuunt, illaque purpuram,
Quae texit sapiens dextra Fauonii.

Metrum III.

Florifer horrentem Zephyrus laxauerat annum
 Extinguens boreae praelia pace sua.
Grandine percussus florum, pluit ille ligustra,
 Et pratis horum cussit inesse niues.
Ver, quasi fullo nouus, reparando pallia pratis,
 Horum succendit muricis igne togas.
Reddidit arboribus crines, quos bruma retondit
 Vestitum reparans, quem tulit illa prius.
Tempus erat, quo larga suis expandit in agris,
 Ad plausum Dryadum, gratia veris opes.
Quo dum maior inest virtus infantia florum,
 Altius emergens, matre recedit humo.
Quo violae speculum terrae cunabula linquens,
 Aeris inflatus postulat ore nouo.
Tempus erat, quo terra caput phalerata rosarum,
 Contendit coelo sidere plena suo,
Quo vexilla gerens aestatis, Amygdalus ortum
Prae-

A. C. MCCXCIV.

Praedicat, & veris gaudia flore nouat. bh)
Quo vitis gemmata suos amplexa maritos
Vlmos, de partu cogitat ipsa suo.
Proscribit brumae solaris cereus umbram,
Cogens exilium rigora cuncta pati.
Multis bruma tamen latuit phantastica syluis,
Quam syluae foliis fecerat umbra recens.
Quo flori puero Iuno dedit ubera roris
Quo primum partus lactat alumna suos.
Tempus erat, Phoebi quo mortua gramina virtus
Suscitat, e tumulis surgere cuncta iubens.
Quo mundum facies iouialis stella serenat,
Cum lacrymas hyemis tergit ab ore suo.
Aeris ut fidei se flos committere possit,
Nec florem puerum frigoris urat hyems.
Quo mundum Phœbus hyemis torpore gementem
Visitat, & laeta luce salutat eum.
Pristina quo senium deponit frigoris aetas,
Et mundus senior incipit esse puer.
Quo noctem Phoebus propriis depauperat horis,
Pygmaeusque dies incipit esse gigas.
Quo parat hospitium Phoebo, soluitq; tributum
Frixeum gaudens hospite sole pecus.
Quo Philomena sui celebrat solennia veris,
Odam melliti carminis ore canens:
In cuius festo sua gutturis organa pulsat,
Vt proprio proprium praedicet ore Deum.
Quo dulci sonitu citharam mentitur Alauda,
Cum volat ad superos, colloquiturque Ioui.

bb) MS. I. *notat.*

A. C. MCCXCIV

Splendor lasciuos argenteus induit amnes,
In fluuiisque suum iusserat esse deum.
Discursus varii fontis garrire videres,
Prologus in somnum, murmur euntis erat.
Splendorisque sui facie fons ipse rigabit, bi)
Vt sua defessus pocula sumat homo.

Metrum IV.

Evulgauit hoc Caspar BARTHIVS in Aduersariis. *bk*)

O Dei proles, genitrixque rerum,
Vinculum mundi, stabilisque nexus,
Gemma terrenis, speculum caducis,
Lucifer orbis.
Pax, Amor, Virtus, Regimen, Potestas,
Ordo, Lex, Finis, Via, Dux, Origo,
Vita, Lux, Splendor, Species, Figura,
Regula mundi.
Quae tuis mundum moderans habenis,
Cuncta concordi stabilita nodo
Nectis, & pacis glutino maritas
Coelica terris.
Quae Noys puras recolens ideas
Singulas rerum species monetas
Rem togans forma, chlamydemque formae
Pollice formans.
Cui fauet coelum, famulatur aer,
Quam colit tellus, venerantur undae bl)

Cui

bi) MS. II. *rigabat.* *bk*) Lib. XIX. c. IX. *bl*) MS. III. *aquae.*

Cui velut mundi Dominae, tributum A. C. MCCXCIV.
Omnia soluunt.
Quae diem nocti vicibus catenas
Cereum solis tribuis diei,
Lucido Lunae speculo soporans
Nubila noctis.
Quae polum stellis variis inaurans,
Aetheris nostri solium serenans
Siderum gemmis, varioque coelum
Milite comples.
Quae nouis coeli faciem figuris
Protheans mutas auiumque vulgus
Aeris nostri regione donas bm)
Legeque stringis.
Cuius ad nutum iuuenescit orbis,
Sylua crispatur folii capillo,
Et sua florum tunicata veste
Terra superbit.
Quae minas ponti sepelis, adauges,
Syncopans cursum pelagi furoris
Ne soli vultum tumulare possit
Aequoris aestus.
Tu mihi causam resera petenti,
Cur petis terram peregrina caelis?
Cur tuae nostris Deitatis offers
Munera terris?
Ora cur fletus pluuia rigantur?
Quid tui vultus lacrymae prophetant?
Fletus interni satis est doloris
Lingua fidelis.

Me-

A. C. MCCXCIV.

Metrum V.

Pax odio, fraudique fides, spes iuncta timori,
Est amor, & mixtus cum ratione furor.
Naufragium dulce, pondus leue, grata Charybdis,
Incolumis languor, insatiata fames.
Esuries satiens, sitis ebria falsa voluptas,
Tristities laeta, gaudia plena malis.
Dulce malum, mala dulcedo, sibi dulcor amarus,
Cuius odor sapidus, insipidusque sapor:
Tempestas grata, nox lucida, lux tenebrosa,
Mors viuens, moriens vita, suaue malum.
Peccatum veniae, venialis culpa, iocosa
Poena, pium facinus, imo suaue scelus.
Instabilis ludus, stabilis delusio, robur
Infirmum, firmum mobile, firma mouens.
Insipiens ratio, demens prudentia, tristis
Prosperitas, risus flebilis, aegra quies.
Mulcebris infernus, tristis paradisus, amoenus
Carcer, hyems verna, ver hyemale malum.
Mentis atrox tinea, quam regum purpura sentit,
Sed neque mendici praeterit illa togam.
Nonne per antiphrasin miracula multa Cupido,
Efficiens hominum protheat omne genus,
Cum sint opposita monachus, maechator; eidem
Haec duo subiecto cogit inesse simul.
Dum furit iste furor deponit Scylla furorem,
Et pius Aeneas incipit esse Nero.
Fulminat ense Paris, Tydeus mollescit amore,

Fit

A. C. MCCXCIV

Fit Nestor iuuenis, fit Melicerta senex.
Tersites Paridis formam mendicat, Adonis,
Dauus, & in Dauum vultus Adonis abit.
Diues eget Crassus, Codrus & abundat egendo,
Carmina dat Bauius, Musa Maronis hebet.
Ennius eloquitur, Marcus fit mutus, Vlysses
Iesipiens, Aiax desipiendo sapit.
Qui prius Antheum soluendo sophistica vicit,
Vincitur hoc monstro caetera monstra domans.
Quodlibet in facinus mulier discurrit, & vltra
Eius si mentem morbidat iste furor.
Nata patrem, fratremque soror, vel sponsa maritum
Fraude necat fati praeueniendo manum.
Sicque per auferesin male syncopat illa mariti
Corpus, furtiuo dum metit ense caput.
Cogitur ipsa parens nomen nescire parentis,
In partuque dolos dum parit illa parat.
Filius in matre stupet inuenisse nouercam,
Inque fide fraudes, in pietate dolum.
Sic in Medea pariter duo nomina pugnant,
Dum simul esse parens, atque nouerca, cupit.
Nescit & esse soror, vele seruare sororem,
Dum nimium Cauno Byblis amica fuit.
Sic quoque Mirra suo nimium subiecta parenti
Ex genitore parens, ex Patre mater erat.
Sed quid plura docebo, Cupidinis ire sub hasta
Cogitur omnis amans, iuraque soluit ei.
Militat in cunctis, vllum vix excipit huius
Regula, cuncta ferit fulminis igne sui.

Vin-

A. C. MCCXCIV

Vincere non potuit probitas, prudentia, formae
Gratia, fluxus opum, nobilitatis apex.
Furta, doli, metus, ira, furor, fraus, impetus, error,
Tristities, huius sospita regna tenent.
Hic ratio, rationis egere, modoque carere
Est modus, atque fides, non habuisse fidem.
Dulcia proponens assumit amara, venenum
Infert concludens optima fine malo.
Allicit alliciens, ridens deridet, inungit
Pungens afficiens inficit, odit amans,
Ipse tamen poteris ipsum frenare furorem,
Si fugias potior potio nulla datur.
Si vitare velis Venerem, loca, tempora vita,
Et locus & tempus pabula donat ei.
Persequitur si tu sequeris, fugiendo fugatur,
Si cedis cedit, si fugis illa fugit.

Metrum VI.

Heu quam praecipitem passa ruinam
Virtus sub vitio victa laborat?
Virtutis species exulat omnis,
Laxantur vitio frena furoris,
Languet iustitiae lucifer. Huius
Vix vmbrae remanent vmbra superstes
Extinctumque sui sidus honoris
Deflet, lucis egens, noctis abundans
Dum fulgur scelerum fulgurat orbem,
Nox fraudis fidei nubilat astrum:
Virtutumque tamen sidera nulla
Istius redimunt noctis abyssum,
Incumbit fidei vespera mundo

No-

A. C. MCCXCIV

Nocturnumque chaos fraudis abundat.
Languet fraude fides, fraus quoque fraudem
Fallit fraude, dolo sic dolus instat,
Mors moris egent moribus orbis.
Leges lege carent, iusque tenoris
Perdunt iura sui, nam sine iure
Fit ius omne, viget lex sine lege;
Mundus degenerat, aurea mundi
Iam iam degenerant saecula, mundum
Ferri pauperies vestit, eundem
Olim nobilitas vestiit auri,
Iam nec bn) *hypocrisis pallia quaerunt*
Fraudes, nec scelerum foetor odorus
Vt prauo chlamydem donet odori
Virtutum sibimet balsama quaerit.
Non vrtica rosis, alga hyancinthis,
Argento scoria, murice fucus
Formae pauperiem palliat, vt sic
Interni redimat crimina vultus.
Sed crimen phaleras exuit omnes,
Nec se iustitiae luce colorat:
Sed se iam vitium glossat aperte,
Fit fraus ipsa sui lingua furoris,
Quid tuti superest, cum dolus armat
Ipsas in propria viscera matres?
Cum fraternus amor fraude laborat,
Mentiturque manus dextra sorori?
Censetur reprobum ius probitatis,
Obseruare probos & pietatis

Lex

bn) MS. II. *non.* MS. III. *prob.*

A. C. *Lex est impietas, esse pudicum*
MCCXCIV *Iam cunctis pudor est. Absque pudore*
Humanos hominis exuit vsus
Non humanus homo. Degener ergo
Bruti degeneris induit actus,
Se sic exhominans exhominando. bo)

Metrum VII.

Postquam sacra fames auri mortalia punxit
Pectora, mens hominum nescit ieiuna timere;
Laxat amicitias, odium parit, erigit iras,
Bella gerit, bellum nutrit, litesque renodat
Rumpit nodata, dirumpit foedera, natos
Excitat in patres, matres in viscera, fratrum
Dat fratres vestire togas, & sanguinis omnes
Vnio quos vnit, furor hos male diuidit vnus
Dum stomachum mentis hydropicat ardor habendi,
Mens potando sitit, & Tantalus alter in illis
Ardet aquis, viresque siti dat copia census.
Esurit ergo satur, sitit ebrius, optat abundans.
Vnus cuncta cupit, ipsaque cupidine pauper
Efficitur, diuesque foris manet intus egenus,
Nil habet ergo miser, dum nil se credit habere
Diuitiis, dum pauperiem sua vota repensant
Hospicium cordis & moenia mentis auarae
Inuadunt hostes multi, multoque tumultu
Totam sollicitant humani corporis arcam.
Iam timor aggreditur mentem, pariterq; cupido
Concutit & totam mentis depauperat vrbem.
Curarum geminus turbo sic turbat auarum;
Cum-

bo) MS. II. *exhominandum.*

A. C. MCCXCIV

Cumque timenda timet, mens somniat ipsa timores,
Saepe nouos fingitque metus, damnique timore
Damna luit, damniq; malum formidine pensat:
Sic casus varios terroris somnia monstrant
Vxoris fraudem, furisque sophismata, terror
Nunciat, insultus hostis, iugulumque minantes
Mentitur gladios, & fulmina dira potentum.
Nunc anguis bp) *pestes recolit, nunc concipit iras*
Oceani, soloque metu iam naufragus exstat.
Diuitis in mundo mens philosophatur in arca
Dum nummum sepelit, nummusque sepultus auari
Vsibus emoritur, illum non ille sed ille
Possidet, & totum nummus sibi vendicat vsum.
Vt loculis varia numorum fercula donet,
Iniungit proprio dives ieiunia ventri.
Horret avaritiam venter, propriosque negari
Miratur reditus, loculi suffragia quaerit,
Sed ventri loculus surdas accommodat aures.
Pabula visus habet, & conuiuatur ocellus
Solus in argento, sed venter philosophari
Cogitur, & longo patitur ieiunia voto.
Non lacrymae, non mella precum, non ipsa perorat
Pauperies hominis, quin foenore diues egenum
Deuoret, & se nunc miseri facit esse crumenam.
Pauperis in lacrymis ridet, miserique labore
Pascitur, & poenam sibimet facit ipse quietem.

bp) MS. II. *ignis.*

A. C. MCCXCIV.

Hunc dolor, hunc risus, iocus hunc, moeror tenet illum,
Hic gemit, hic ridet, dolet hic, dum dedolet ille.
Omnis in affectum nummi laxatur auari
Diuitis affectus, nec enim datur vlla voluntas
Menti, qua possit alias deflectere vultus.
Diuitias non diues habet, sed habetur ab illis.
Non est possessor nummi, sed possidet ipsum
Nummus, & in nummis animus sepelitur auari.
Hos colit ille deos, haec idola ditat honore
Diuini cultus, nummus male munera donat.
Si omnis ratio calcata cupidine carnis
Seruit, & ancilla famulari cogitur illi.
Si oculus cordis, carnis caligine coecus,
Languet, & eclypsin patiens agit omnia solus.
Sic iubar humani sensus male palliat vmbra
Carnis, fitque nimis inglориa gloria mentis.
Diuitiis vel divitibus non derogat ille
Sermo, sed vitium potius mordere laborat.
Non census, non diuitias, non diuitis vsum
Damno, sed victor animus ratione magistra
Sabiectas sibi calcat opes, si denique census
Nobilis auriga ratio direxerit vsum.
Nam cunctas si spargat opes, si munera fundat
Diues, & in laudem spiret tentetque fauorem
Munere lucrari, tamen huius muneris auctor
Doctor & auriga nisi sit discretio, nullus
Fructus ei, laudem sibi quaerit, non dona merentur
Et potius mercantur eam, nisi facta decenter
Discrete fuerint, pro munere namque frequenter

Laus

Laus datur hypocrita famae simulatio falsa, A. C.
Simia laudis honor, vmbratilis vmbra fauoris. MCCXCIV

Metrum VIII.

Ne te gulosae scylla voraginis
Mergat profunda nocte libidinis
Praebe palato frena modestiae,
Ventri tributum solue modestius;
Imbrem Lyaei semita gutturis
Libet modeste bacchica pocula
Pota parumper, vt quasi poculis
Bacchi putetur os dare basia.
Frangat Lyaei lympha superbiam,
Bacchi furorem flumina temperent:
Nuptam Lyaeo se Thetis offerat,
Frenet mariti nupta tyrannidem
Plebeia simplex, rara comestio
Carnis superbae murmura conterat.
Vt te tyrannus parcius vrgeat,
Semper in ista carne superbiens,
Lentus cupido sic aget otia,
Fraenentur in te frena cupidinis,
Languens stupescat carnis aculeus,
Ancilla fiat sic caro spiritus:
Largire visus pessula ianuae,
Frenans ocellos, ne nimis improbe
Venentur extra luminis impetus
Praedamque menti nuntius offerat.
Si quos habendi feruor inebriat,
Exire cogant mente pecuniam,
Mentis triumphum sentiat ambitus,
Victae premantur colla cupidinis.

A. C. *Non in crumenis ipsa pecunia*
MCCXCIV. *Clausis moretur, pigraque dormiat,*
Nulli vacando, sed magis excubet
Custos honoris diuitis vsibus
Si tempus adsit, si locus exigat,
Surgat sepultae massa pecuniae,
Nummos crumenae funditus euomant.
Quaeuis honori munera militent.
Calcare si vis colla superbiae,
Flatus tumoris, fulmina spiritus,
Pensa caducae pondus originis,
Vitae labores, mortis apocopam.

Metrum. IX.

Dum tuba terribili bellum clamore salutans
Intonuit, cognata loquens praeludia belli.
Mugitu simili similem signando tumultum.
Aera laedebat mendaci vulnere cornu.
Deuia vox huius, vox huic anomala nescit
Organicis parere modis, orique fauere
Spernit, & effrenem miratur musica cantum.
Grataque vox citharae serenans gratius illic
Melliti tribuit auri conuiuia vocis,
Quae cantus varios faciens variando colorans,
Nunc lacrymas in voce parit, mentita dolorem.
Nunc falsi risus, sonitu mendacia pingit,
Et lyra quae semper cantu philomenat amoeno,
Dulcius alliciens, oculis phoenomena somni
Lectitat, & sepelit offensae murmura mentis
Fistula, quae noctu sollers vigil excubat, imo
Excubiis vocem compensat damna soporis:
Auribus arrisit per quem fit cerea mentis

Sa-

Saxea durities, mentisque liquescere durae A. C.
Cogitur asperitas, proprium fugare rigorem. MCCXCIV
Nunc noctis cursum, cantusque volucris acumen
Obtusae vocis tardabant tympana gressum.
Non tamen omnino cantus fraudatur honore,
Verbo si quis ea subtili verberet ictu
Suscitet atque manus tactu bq) *delibet amico,*
Aeris exhausti tractu satiata profundo.
Sub dulci strepitu ructabant organa ventum,
Diuiditur iuncta, diuisaque iungitur horum
Dispar comparitas cantus, concordia discors,
Vnio dissimilis similis discretio vocum.
Plebaei sonitu mendica voce sonabant
Cymbala, quae nunquam faciem clamando perorant
Auribus, auditus hominum vix digna mereri.
Nullus erat maior, melior, vel mollior illo,
Quo concludebat praedictis cantibus vnus,
Dulcis Pentaphonae cantus, vestigia cuius,
Cuius adorabat votum plebs aemula cantum.
Et qui cum cithara discordi disputat ore,
Psalterii condita fauo, mellita canore,
Insonuit vox grata ferens munuscula cantus,
Sistra puellaris tactum poscentia dextrae,
Linguae feminei Martis bellique prophetae,
Vocis inauditae miracula voce canebat.

III. *Parabolas. Doctrinale altum* inscribitur liber in nonnullis editionibus de quibus

bq) MS. III. *cantus.*

A. C. MCCXCIV bus mox. *Doctrinale minus*, alias *Liber Parabolarum* in editione Vischiana. *Compilatio Prouerbiorum* in manuscripto Helmstadiensis bibliothecae Academicae codice. Fallitur Ludouicus IACOBVS, *br*) qui Librum de Parabolis & Paruum Doctrinale diuersa scripta habet. Errat etiam Christophorus HENDREICH, *bs*) quia tria numerat diuersa Alani opera Tract. cui tit: A Phoebo Phoebe; De Parabolis seu Doctrinale altum, & Paruum doctrinale, quod periisse perhibet. Ἀνωνύμως occurrit titulo: Versus aliquot sic incipientes: A Phoebo Phoebe lumen capit &c. inter Codices Bibliothecae Bodleianae Manuscriptos. *bt*) Item titulo: Poema quod incipit, A Phoebo, Phoebe &c. inter libros MSS collegii S. Trinitatis apud Cantabrigiam *bu*) Item titulo: Anonymus. Init: A Phoebo Phoebe lumen; inter libros manuscriptos Thomae Gale. *bw*)

Scripta sunt Prouerbia carmine elegiaco. Non vero leonino ut habet Antonius du VERDIER in Bibliotheca Gallica.

Habet haec compilatio sex distinctiones, vel capita, quorum primum disticho, secundum tetrasticho, tertium hexasticho, quartum

br) de scriptor. Cabilonensib. Lib. III. p. 145. *bs*) Pandectar Brandenburg. p. 76. b. *bt*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae Vol I. P. I. p. 184. n. 4065. Tr. 2. *bu*) n. 5. v. Catalogos cit. P. III. p. 99. n. 446. *bw*) n. 266. v. Catalogos cit. T. II. P. I. p. 191. n. 6100.

tum octosticho, quintum decasticho, sextum dodecasticho unumquodque prouerbium includit. A. C. MCCXCIV

Prodiit si fides habenda Christophoro HENDREICH *bx)* Anno Christi 1449

Primò *by)* excusum typis est De Parabolis Philosophiae, siue Doctrinale altum Dauentriae 1492. *bz)*

Postea titulo: Doctrinale altum seu liber parabolarum Alani metrice descriptus cum sententiis & metrorum expositionibus, utilis valde, ad bonorum morum & virtutum (quae via sunt ad beatitudinem) instructionem. Coloniae per Henricum Quentell. Anno Domini MCCCC LXXXXVII. q.

Deinde eruditis commentariis latinis illustratus anno 1501. Lugduni, praefixo compendio vitae Authoris in paruo folio *ca)*

Inde rubro: Alanus metricus in parabolis cum optima expositione. Coloniae in officina Henrici Quentell Anno salutifero MDII. decima quinta Aprilis. q.

Item Lipsiae 1516. 4. *cb)*

Prodiit & inter auctores octo Morales qui An. 1520. prodierunt forma quarta maiore apud Martinum Boillon, una cum commento. *cc)*

 Hinc

bx) l. c. *by)* v. Caroli de VISCH Praefatio ad Doctrinale in Operibus Alani p. 421. *bz)* v. Valerii ANDREAE Bibliotheca Belgica ed. *Louan.* 1643. p. 32. *ca)* v. VISCH l. c. *cb)* v. ANDREAS l. c. *cc)* v. Jo. Alb. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. Supplem. p. 300.

A. C. MCCXCIV Hinc in rythmos Gallicos translatus, & commentariis moralibus eiusdem idiomatis honoratus anno 1536. Parisiis in 16. typis Dionysii Ianot. *cd*)

Item Lugduni 1438. 8. *ce*)

In Operibus Alani Antverpiae 1654. *cf*)

Cum Comment. Notis Philologicis illustratum edidit. And. SENFTLEBIVS. Wratisl. 1663. in 8 *cg*)

Commentarius in Parabolas iunctus est diuersis editionibus memoratis manuscripto item, quo usus sum, Helmstadiensi. Cum Vischius in editione sua non nisi Dauentriensi Anno 1492. Lugdunensi A. 1501. & Parisiensi 1536. anni exemplaribus impressis fuerit usus, egoque praeter MStum Helmstadiense editiones Colonienses annorum 1497. & 1502. consuluerim, exstantioresque diuersitates annotauerim opus integrum ad exemplaria mea adornatum dare non pigebit.

LIBER PARABOLARVM.

Caput I.

A Phoebo Phoebe lumen capit; a sapiente
Insipiens sensum, quo quasi luce micat.

*

Non aliud, nisi se, valet ardens Aethna cremare;

Sic

cd) v. VISCH l. c. *ce*) v. Christophorus HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 76. b. *cf*) p. 421. *cg*) v. HENDREICH l. c.

Sic se non alios inuidus ipse cremat. A. C. MCCXCIV.

*

Sus de sorde leuat saltem dum colligit escas.
Cur nunquam surgit sorde volutus homo?

*

Vtribus antiquis vinum committere noli;
Nec senibus sensum quem retinere velis.

*

Nititur in vetitum quod in agros defluat aequor;
Sic facit illicitum, quam cito peccat homo.

*

Stultior est stulto, qui mandat balsama cribro;
Et verbis pleno verba tacenda viro.

*

Saepe viatorem noua non vetus orbita fallit;
Sic socius socium non vetus imo nouus.

*

Non est in speculo res quam speculamur in illo;
Eminet & non est in muliere fides.

*

In sterili steriles aratrum facit aggere sulcos;
Et labor in miseris est sine fruge scholis.

*

De minimis granis fit grandis summa caballi;
De breuibus mendis non veniale malum.

*

Non sibi sed reliquis aries sua vellera portat.
Sic aliis unit semper auarus homo.

*

Non leuiter velli valet unco quod tenet ille;
Nec aes a loculo quod manus arcta ligat.

A. C. MCCXCIV.

*

Mille viris praebere poteſt pincerna Liaeum;
Pocula doctrinae pluribus unus homo.

*

Accipit & nunquam reddit mare Scylla receptum;
Sic rapit & retinet debitor aera malus.

*

Non leuiter corio canis trahetur ab vncto;
Nec nebulo diſco dum ſociatur ch) *eo.*

*

Sub molli paſtore capit lanam lupus; & grex
Incuſtoditus dilaceratur eo.

*

Gratior eſt ſolito poſt maxima nubila Phoebus;
Poſt inimicitias clarior eſt & amor.

*

Loricam duram poſſunt penetrare ſagittae;
Sic cor deriſus & mala verba meum.

*

Subtrahe ligna foco, ſi vis exſtinguere flammas;
Si carnis motus: otia, vina, dapes.

*

Firmiter in portu puppem tenet anchora morſu;
Sic in propoſito ſpes rata corda ſuo.

*

Ripa retentat aquas pelagi ne migret in arua;
Sic tenet irati frena modeſta manus.

*

Saepe cicatrices in vulnera priſca reſurgunt;
Ad mala facta ſui gens male ſana redit.

Fra-

ch) Edd. *ſatietur.*

A. C. MCCXCIV

*

Fragrantes vicina rosas urtica perurit;
Et iustos semper turbat iniquus homo.

*

In palea dum grana iacent immunda videntur;
Est similis prauis qui manet inter eos.

*

Ictibus undarum rupes immota resistit;
Auctibus assiduis & bonus obstat vi) *homo.*

*

Mobile cum vento folium volat arbore captum;
Sic mens instabilis semper ut aura volat.

*

Stultus qui puppem sine remige ducit in altum;
Et sine subsidio qui graue sumit onus.

*

Per patulas rimas sol lucens intrat in aedem;
Corda per auriculas dogma docentis init.

*

Multotiens captum trahit hamus ab aequore piscem;
Sed bona verba mali nullus ab ore trahet.

*

Pauperat & ditat talorum lusibus Vlphum
Alea; sed vitet ne mage fiat inops.

*

Extincti cineres si ponas sulphura viuent;
Sic vetus apposita mente calescit amor.

*

Dira charybdis aquas bibit & vomit omnibus horis;

Sic

vi) Ed. II. *omnis.*

A. C. MCCXCIV.

Sic dat sic aufert sors sua dona viris.

*

Currere cogit equum sub milite calcar acutum;
Et puerum studio virga vacare suo.

*

Non perit ipse sua propria qui nauigat aura;
Nec vir qui propria degere debet ope.

*

Tranquillum nequit esse fretum dum peste movetur;
Nec mansuetus homo dum mouet ira iecur.

*

Cur aperit portam qui claudere non valet illam;
Cur mihi rem spondet, qui dare nequit ck) *eam.*

*

Concipit ut pariat mulier dum venerit hora;
Tu quoque suscipiens des aliquando mihi.

*

Nulla potest sedare sitim flagrantibus unda;
Copia nec cupidi cor satiare viri.

*

Vipera virus habet quae cum calet euomit illud;
Claude sinum prohibe ne calefiat ibi.

*

De nuce fit corylus de glande fit ardua quercus;
De paruo puero saepe peritus homo.

*

Futile vas fundit sincerum vina retentat;
Sic audita tenet mens bona fundit hebes.

In

ck) MS. *mihi non dat.*

*

In nihilum nix alta fluit si desuper imber
Decidat, & vitio fama peremta perit.

*

Stratus humi palmes subeuntibus indiget vluis;
Indiget auxilio diuitis omnis inops.

*

Non possum cohibere canem quin latret ubique;
Nec queo mendaci claudere labra viro.

*

Fumum non ignem iaculatur ab ore caminus;
Obloquio non re liuor obesse potest.

*

Non domus at dominus laudetur si bonus is sit:
Si autem dominum spernimus atque domum.

*

Non ibis rostrum non ardea deserit anum:
Non leuiter vitium dum facit illud homo.

*

Aufert de solo nigra nubes lumina solis;
Et patris auxilium dira nouena mihi.

*

Non semper moriuntur aues quibus insidiatur
Arcus; nec mihi sunt tela nec hasta minae.

*

Sidera splendorem non possunt addere soli,
Cum superet solis lumina cuncta iubar.

*

Si Cato sis & vis in candida vertere nigra:
Curaque sit curae diues & esse potes.

*

In viscum volucres ducit cum cantibus Auceps,

A. C.
MCCXCIV.

In fraudem gentis blaesa loquela viri.

*

Impetus est syluis & vasta leonibus ira:
Et tamen inter se ius sociale tenent.

*

Post noctem sperare diem, post nubila solem,
Post lacrymas risum laetitiamque potes.

*

Omnia Caesar habet, sed gloria Caesaris esse
Desinit & tumulum vix habet octo pedum.

*

Non ruit in rupes, nec in alta pericula, nauis,
Quam maris in motus remige rector agit.

Cap. II.

Luctatur cum nocte dies, cum nube serenum,
Cum tenebris lumen, cum nece vita vigens.
Sic labor in nobis, nam spiritus & caro semper
Pugnant & morimur si caro vincat eum.

*

Pondera portat equus, bos terram sulcat aratro,
Vellera portat ouis, seruat ouile canis:
Omnia quippe suae naturae debita soluunt
Praeter eum qui plus his rationis habet.

*

Aethereus motus mouet omnia sidera, praeter
Vnum, sed semper permanet illud idem:
Sic constans & fidus homo sine fine tenebit
Hunc in more modum, quem tenet ipse polus.

*

Phoebus ab occasu rursus raptatur ad ortum

Quem

A. C. MCCXCIV

Quem prius huc illuc machina versa tulit
Sic in amicitia modus errat flagrat & ardet
Corruit & surgit, quod magis odit amat,

*

Tutior est locus in terra quam turribus altis
Qui iacet in terra non habet vnde cadat:
Imbres & venti tonitrus & fulmina turres
Flatibus euertunt stare sed ima sinunt.

*

Non possunt habitare simul contraria cum sint
Mors & vita, procul decidet haec ab eu.
Sic duo sunt quae non possunt intrare cor vnum
Vanus amor mundi, verus amorque dei.

*

Stratus humi non surgit, item dum poplite flexō
Portat onus graue quo praecipitatur equus.
Si, homo qui magna vitiorum mole grauatur.
Non nisi deposita mole leuare potest

*

Non quo nauta velit, sed quo volet cl) *aura vehetur*
Puppis cum tumidi venerit ira maris:
Non quo propositum, sed quo sors ducit eundum
Quemlibet ac hominem sic decet ire duce. cm)

*

Apparet phantasma viris, sed rursus ab illis
Vertitur in nihilum, quod fuit ante nihil.
Sic & adest & abest fugitiui gloria census.
Nam prius aduentat, post quasi somnus abit.

Dum

cl) MS. *velit.* cm) *Est homini licitum quo docet ire via.* Edd.

A. C.

*

MCCXCIV *Dum calor est, & clara dies, formica laborat*
Ne pereat dum nix venerit alta fame.
Sic iuuenis dum tempus habet sudoribus aptum
Quaerat, quo possit lassa senecta frui.

*

Non adeo sublime leuat leuis ala volucrem,
Quin redeat rursus rura relicta petens.
Non ita subvectos rota surgens tollit in altum,
Quin vergens illos rursus ad ima ferat.

*

Ebrius ante bibit, quam nauseat, ante ligurit
Quam vomat, ante leuat quam pede firmus eat
Non sic in nobis, nec est sic ordo retentus
Ante docere modo quam didicisse iuuat.

*

Non emitur care res legibus empta forarum
Venditor ac emtor sunt ibi mente pares.
Sed nihil est quod sit sub coelo carius emtum,
Quam quod emunt longae fronte rubente preces.

*

Dentibus acceptas rursus bos ruminat herbas
Vt totiens tritae sint alimenta sibi
Sic documenta tui si vis retinere magistri
Saepe recorderis quod semel aure capis.

*

Follibus inclusas faber improbus excitat auras,
Dum ferrum durum molliat ipse focus:
Sic ortus furor intus agit praecordia stulti

Dum

Dum reddit molles litis agone viros. A. C. MCCXCIV

*

Voce molossorum latebris agitantur onagri,
Exit & ipse canum dente timendus aper:
Sic & presbyteri vitiosos quaerere debent
Et nisi poenitеant ense ferire dei.

*

Et miser & diues fuit olim rex Mida, diues
Auro, sed vitae conditione miser:
Sic custos census, sic omnis viuit auarus,
Dum nihil & multum possidet ille boni.

*

Hesperus astrorum se praefert vespere primum
Qui facit immensum quo micat ipse iubar.
Sic cito non tarde se monstrat egentibus ille,
Qui clarum gemini lumen amoris habet.

*

Aeolus ingentes ventorum temperat iras
Et mare Neptunus saepe tridente domat:
Sic sese Dominus faciat feritate timeri
Qui regimen magnae gentis habere cupit.

*

Bella mouet citius cui desunt cornua taurus
Quam qui cornuta fronte ferire potest:
Saepius in vico pueros pugnare videmus
Quam validos homines queis solet esse vigor.

*

Impatiens aratri si bos iungatur aratro,
Tortam non rectam carpit arando viam:
Sic sunt qui retrahunt gradientes saepe retrorsum

A. C. MCCXCIV

Cum videant alios carpere lucis iter

*

Cum niue cum pluuia cum grandine vertere capras
Ac niti contra fronte videmus oues.
Iniustos fraus, ira, nefas, iniuria, captant
Sed iustus toto corde resistit eis.

*

Non potis est pelagus leuiter transire liburnus
Ni sit qui remis currere cogat eum.
Non valet ad metam cursum producere cursor
Ni sibi pes & spes auxilientur ibi.

*

Longius ille videt qui multis spectat ocellis
Quam cui dat visum solus ocellus homo:
Idcirco vaccam seruandam tradidit Argo
Sponsa Iouis Iuno, non Polypheme tibi.

*

Vim minus exercet qui late spargitur ignis
Quam cui collectae vim tribuere faces.
Fortius inuadit, qui vires colligit hostem
Quam qui dispersis viribus obstat ei.

*

Pessimus est hostis qui cum benefeceris illi
Fortius insurgit bella mouendo tibi:
Sic carni fac velle suum sibi bella moueri
Vis tibi si pacem tela domato fame.

Caput III.

Non teneas aurum totum quod splendet vt aurum
Nec pulchrum pomum quodlibet esse bonum.

Non

A. C. MCCXCIV

Non est in multis virtus quibus esse videtur
Decipiunt falsis lumina nostra suis.
Plus aloes, quam mellis habent in pectore tales,
Quos sanctis similes simplicitate putes.

*

Morsibus aggreditur lignum capra quo religatur
Cum sibi nil aliud quod lacerare queat.
Quamuis diuitias cupiat sibi quisque necesse
Vt capiant homines id quod habere queunt.
Nil prodest optare maius vel quaerere nobis
Quam quod vel quantum vult deus ipse dare.

*

Ad vada Neptuni fontes & flumina currunt,
Et quocunque potest currere currit aqua.
Post valles quas semper amat dilabitur vnda
Et colles odio quas habet illa fugit
Queis satis est his plura fluunt: his vndique fertur,
His datur, his emitur, pauper vbique iacet.

*

In boream Zephyrum conuerti saepe videmus
Nomine mutato rursus & hunc in eum.
Non tamen admiror de tempore si varietur
Cum sic cunctorum conditor esse velit:
Sed miror miranda nimis vaga corda virorum
Cur toties mutant se prohibente Deo.

*

Non aliam legem patitur fur quam latro captus
Quamuis de nocte fur eat, ille die.
Non minus hic peccat censum qui condit in agro

A. C. *Quam qui doctrinam claudit in ore suo.*
MCCXCIV *Absit commissum sine lucro ferre talentum*
Ne seruos nequam nos vocet ira dei.

*

Non opus est somno Syrenes ingredienti
Nec sibi qui studio falsa cauere volet.
Saepe stylum vertit versum qui fingere debet (n)
Dentibus & vngues & scabit vsque caput
Quaerit quae primum quae postea ponere possit
Non apte quaeuis verba locare potes.

*

Thersites vitium non vires auxit Athenis,
Inops virtutis garrulitate potens.
En inter scacos Alphinus inutilis exstat
Inter aues bubo fucus & inter apes
Inter narrantes cifram iuuat esse figuras
Et vult multotiens anticipare locum.

*

Separat instantes isthmos breuis insula fluctus
Et pacem gemini continet vna maris.
Non possunt tauri concurrere fronte minaci,
Dum baculum pastor subleuat inter eos.
Apula gens Lucanaque (o) *semper bella minantur*
Et rabiem media gens Venusina vetat.

*

In cauea propria fit atrox & aspera vulpes
Quae potius fugeret si foret illa foris.
Improbus & mordax canis est in limine noto,
Dum

(n) Ed. I. *gliscit.* (o) MS. *Lucanica.*

Dum videt auxilium vim sibi ferre canum. A. C.
Inter consortes audacior est homo nequam MCCXCIV.
Quam sit in extraneis hoste minante locis.

*

Inventum tarde leporem cito perdimus inter
Vepreculas cum sit res fugitiua lepus.
Perdimus anguillam manibus si stringimus illam
Cuius labilitas fallit in amne manus.
Sic abit inuentus nisi conseruetur amicus.
Et nisi libertas mutua seruet eum.

*

Non bene firmus erit digito qui soluitur vno
Nodus, nec fortis tam cito fracta fides.
Nunquam vir fidus qui desinit esse fidelis
Nunquam qui non est verus amicus erit.
Ex quo conueniunt duo pectora pectus in vnum
Fas est vt maneant pectora pectus idem.

*

Mente minus sanus quam corpore creditur aeger
Qui medicos stulte fuste vel ense ferit.
Quis magis insanus quam coecus in ardua ductus,
Si tunc contemnat felle tumente ducem
Lippo vel lusco collyria nigra medentur
Qui semel est luscus non nisi luscus erit.

*

Nolumus in scirpo quo non est quaerere nodum
Nec super infirmum ponere magna gradum.
Pasce canem, pastus tuus illum leniet, & te

A. C. *Quamuis caedatur laesus amabit herum.*
MCCXCIV *Fac seruo nequam bona semper & omne quod illi*
Praebueris perdes cum sibi nullus amor.

*

Ridiculus mus est qui muribus imperat & qui
Tamquam rex horum sic dominatur eis.
Non minor est risus de seruo quando leuatur
In dominum quoniam voce manuque ferit.
Asperius nihil est humili dum surgit in altum
Pingitur excelsa simia sede sedens.

*

Diuersis diuersa valent medicamina morbis,
Vt variant morbi sic variantur ea.
Non uno doctrina modo se mentibus infert:
His timor, his monitus, his adhibetur amor.
Quadrupedes adaquare nequis dum percutis illos
Nec cogit cunctos virga studere rudes.

*

Paruula venalem comprendit mantica telam;
Et iacet exiguo multiplicata loco.
Quis scit cp) *quod cupidae menti non sufficit orbis*
Praedia terrarum, gloria, census, honor.
Ius est ut penitus terrae sit homunculus expers
Qui totam terram solus habere cupit.

*

Faucibus innocuis deserta leunculus ambit
Cum nihil inueniat quod lacerare queat.
Non

cp) Edd. *cur sic.*

Non ſemper pungit ſerpens, nec fundit ubique
Virus, quod ſecum ſemper in ore gerit.
Non equidem ſtimulo, nec parceret ille veneno,
Si quid adeſſet quod laedere poſſet eo.

Caput IV.

Non bene de pedibus ſpinae tribulique trahuntur,
Dum breuis interius ſpina relicta manet!
Quo mora maior erit tanto mage vulnera putrent,
Et tunc non poſſunt abſque dolore trahi.
Qui culpas de corde trahit trahat uſque recentes,
Et cunctas una ne ferat una necem.
Quid prodeſt medico plagas ſanaſſe ducentas
Si maneat ſola qua moriatur homo.

*

Arbor quae late ramat niſi firma ſtat imo
Cum ramis facili corruit icta notho,
Sed quae radices habet in tellure profundas
Obſtat & euerti peſte furente nequit.
Qui ramos famae non radices meritorum
Extendit late ſcito quod ipſe ruet.
Non ſolum coelo qui verbula vana profanat
Aſt etiam vano diſplicet ille ſolo.

*

Non minus eſt dulcis paruo de fonte recepta
Quam quae de magno flumine fertur aqua.
Et cadus & dolium retinet quandoque falernum
Nec dolium melius quam breuis ipſe cadus.
Nec magis egregio vino dulceſcit in auro

A. C. *Quam facit in scyphis quid minus asse valent.*
MCCXCIV *Qualiscunque miser benedicat vel bona nemo*
Corpore vel misero vilia verba putet.

*

Visibus intentis scrutatur ab aethere praedam
Miluus, & a longe frusta relicta videt.
Non licet esuriat statim descendit abalto
Sed variis gyris circuit ipse locum.
Sunt nam qui laqueos posita dape ponere tentant
Vt sic incautae decipiantur aues.
Denique prospecto nihil aucupis artis adesse
Vnguibus accedit tutus & exta capit.

*

Nonnihil exempli vermes de carne creati
Demonstrant oculis notificantis opus.
Dentibus acceptam inuadunt morsibus illam
Non quaerunt aliam dum sibi durat ea.
Consilii nihil est nisi sal succurrere possit
Sal positum large mordet & arcet eos.
Vermibus hic mos est nec solum linquitur illis
Sunt in quos transit iam furor ipse viri.

*

Non propter pennas laudat conuiua volucrem
Nec propter corium mango disertus equum,
Nec equidem similis per singula cursitat usus
Vestes non homines omnis honorat homo.
Hunc noua facta nouum statuunt per singula morem
Et nihil excepto paupere vile iacet.
Nil bene pauper agit, sed pro ratione tenetur

Quic-

A. C. MCCXCIV.

Quicquid agat diues seu bene siue male.

*

Sumta quid esca valet quae quam cito sumitur exit
Nausea cor vexat viscera laxa dolent.
Quando non patitur medicamina morbus in aluo
Non signum vitae sed necis esse puto.
Vt dape venter eget sic spiritus indiget illa
Non bene pascuntur cum nihil alter habet.
Non discunt quicunque scholas ubicunque frequentant
Nam plures veniunt ut videantur ibi.

*

Bos semel est vitulus canis semel cq) ipse catellus.
Cur homo bis puer est quem licet esse semel?
De puero natura senem facit ut petit ordo
Sed vitium pueri de sene reddit item.
Non est barbati plaustello cr) iungere mures
Nec casu tali multiplicare vices.
Bis puer est homo virque semel, quem viribus vna
Cum sensu laxis balba senecta domat.

*

Saepe molossus ouem tollit de fauce luporum
Vt raptam comedat, non vt abire sinat.
Quid refert an ab hoste lupo moriatur, an illo
Cum dentes aeque sint vtriusque graues.
In multis similes ratio considerat actus
De quibus expertus verba referre cs) potest.

cq) Edd. semel est canis. cr) MS. plaustrillo.

A. C. MCCXCIV. *Res hominum cunctas defendit ab hostibus Alcon*
Vt sibi non illis res tueatur eas.

*

Simpliciter coecus prohibetur ducere coecum
Ne coecus coecum ducat in antra secum.
Sed tamen insanum prohibere nequimus Alanum
Quin coecos dubio ducere calle velit.
Non queritur quod turpe pedes offendat eundo
Sed quid tam pauci nocte sequuntur eum.
Miror & admiror quod iter lucis arrogat ille
Quem nunquam constat scisse vel isse viam,

*

Ad bellum quia durus erat migrauit Vlysses ct)
Aegistho thalamos ingrediente domi.
Qui iecet in plumis nil duri passus in armis
Non valet vt suetus vix tolerare malum.
Imbribus & ventis mutat gena laesa colorem
Vritur & leuiter sole tenella cutis.
Mollibus assuetus clypeum bene non gerit armis
Ne retinet gladium firmiter vncta manus.

*

Non omnis socius fidus est, non omne fidele
Pectus, non omni me sociare volo.
Qui socius volet esse meus, non alter at idem
Fiat ego: quia non est satis alter ego.
Non teneo socium qui scit quod nescio vel qui
Id quod non habeo forsitan illud habet
Cum socio socius deliberat omnia doctus
Cum sibi concordant consona corda duo.

Cra-

cs) Edd. *dicere vera.* *ct)* Edd. *Achilles.*

*

A. C. MCCXCIV

Crastinus ingrato procrastinat omnia more
Et de cras vno cras mihi mille facit.
Cur hodie non multiplicat qui multiplicat cras
Nonne dies solem signat vterque suum?
Post hodie cras esse solet cum sole reductum
Sed non cras illud quod mihi spondet habet.
Cras illud nunquam nec sol orietur in illo
Cum cras venturum sit sine fine suum.

Caput. V.

Non sunt digna coli quaecunque coluntur in orbe
Iugera nec fodi vinea quaeque manu.
Quid prodest parare solum, vel scindere vitem
Cum nil habet frugis nil habet illa meri.
Incultus requiescat ager sterilisque quiescat
Vt vitis nunquam vindemianda mihi.
A simili cessare probo debere daterem
Qui colit indignos & sua tradit eis.
Qui sua dat dignis serit & metit vnit & amplat
Indignis vero res data tota perit.

*

Nos asinus ridere facit, dum more leonis
Pingitur, & vulpes subdola cogit idem.
Exuat hic pellem qua se putat esse leonem
Vt patiens oneris iussa sequatur heri.
Hortor & vt vulpes propria sub pelle quiescat
Ne moueat risum, pelle leonis ouans.
Inflando se rana boui par esse volebat
Vlcisci pullos quos pede pressit arans.

Ast

A. C. *Ast bos iurauit ranunculus ante creparet*
MCCXCIV. *Per medium quam par proficeretur ei.*

*

Surgentem Drusus festinat radere barbam
Ne noceat cauae vocibus umbra genae.
Apponit speculum speculo monstrante relictos
Forficibus tollit forpicibusque pilos.
Et ne prurigo caput occupet omnibus horis
Lotricem promtam quae lauet illud habet.
Praeterea faciebus aquam manibusq; ministrat
Quotidie scopis a scobe tota piat.
Hoc facit exterius, sed sordes colligit intus
Nec sibi crescentes radere curat eas.

*

Constat vt illa manus primo perpulchra lauetur
Quae sibi praesumit vasa lauare dei.
Munda manus mundum vas dum lauat efficit atque
Sordida sordidius quam foret ante facit.
Tacta luto turpes subito trahit insita sordes
Et nigra fit subito quae prius alba fuit.
Non me verrucas iuste reprehendit habentem
Qui sibi portanti tubera parcit homo.
Vlceribus plenum primo se liberet ipsum
Postea verrucas rideat ille meas.

*

Nemo potest pugilem nexu prosternere fortem
Ni luctam faciens aggrediatur eum.
Nunquam formosae cecidissent moenia Troiae,
Ni coeptus fuerit quo cecidere labor.
Incipiat quicumque cupit bonus & pius esse
Dimidium facti qui bene coepit habet.

Quo-

Quomodo fiet opus nisi primitus incipiatur A. C.
Omnia principium constat habere suum. MCCXCIV
Audacem fortuna iuuat nil grande cor audax
Terret, nil animi quicquid abhorret habet.

*

Non potis est magno gibbo prohibente camelus
Pertransire leuis breue foramen acus.
Nec transire sinit locupletem ianua coeli
Dum cogit miserum sistere pondus opis.
Cur animae mortem tam prono corde requirit
Cur sibi quod tollit vivere captat homo.
Felix est pauper quem pauperat ipsa voluntas
Non est quod tergum cum petit alta grauet.
Nec latro nec praedo nec fur vafer insidiatur
Dum capit assumtas absque timore vias.

*

Mille viae ducunt hominem per secula Romam
Qui dominum toto quaerere corde solent.
Est via quae surgit montes directa per altos
Vepribus & sentis arduitate grauis
Est quoque nonnullus callis quem calculus asper
Asperat & plantas quotidianus arat.
Est via per pontum via per deserta per imas
Valles per scopulos per loca dura pedi.
Per nemus & latebras per lustra timenda fe-
rarum
Per spinas tribulos per luculenta vaga.

*

Semper hiat coruus semperque cadauera captat
Semper amat mortem mors fera pascit eum.
Quem sua debilitas, & quem premit ipsa senectus
Lae-

A. C. *Laetificant illum cum putat ipse mori.*
MCCXCIV *Non solum coruus morituris insidiatur*
Maxima pars hominum iam facit illud idem.
Filius ante diem mortem patris optat vt haeres
Fiat & vt multas cu) *lege capessat opes*
Proh dolor in clerum transit dolor & scelus illud
Hic emit ecclesiam dum tenet alter eam.

*

Bis bos percutitur dum ferrum sentit acutum
Si contra stimulum calcitret ipse suum.
Efficit ex vno duo vulnera vulnere ferrum
Vlterior primo peior & ictus erit.
Cur igitur domino serui parere creati
In dominum rabie pectoris arma leuant?
Hic furor haec rabies haec indignatio risum
Praebet & inultum quaerit habere malum.
Dum caput oppositum domino stomachante tenebit,
Suauiter euasit vincula Danus heri.

*

In momentaneo non est modus immoderato
Dum baratro donat quicquid habere potest.
Non minus excedit normam rationis auarus
Dum nihil expendens semper aceruat opes.
Nemo sequatur eos quoniam vitiosus vterque
Est via quam virtus inter vtrumque docet
Hic canis ille lupus eum carnem deuorat alter
Vulpes vt occultet seu canis alter opes.
Frontibus aduersis pugnantia crimina secum
Vitet qui vitae carpere curet iter.

Caput.

cu) Ed. I. *missas.*

Caput VI.

A. C. MCCXCIV.

Si quis arare sibi fructuosum curat agellum
Et mandare suum postea semen ei:
Primitus expurget spinas quae frugibus obsunt
Et vepres si quae sint ibi falce metet.
Obsunt & filices, cilices delere nociuas
Studet qui segetes purificare solet.
Non quodcunque solum segetes cum semine profert
Emergunt sordes luxuriante fimo.
Cura vigil bene curat agros incuria quippe
Reddit eos steriles unde poeta refert:
Neglectis vrenda filix innascitur agris.
Per filicem vitium denotat ipse viri.

*

Nescit homo quid dulcis habet dulcedinis esca
Qui nunquam didicit quid foret ipsa fames.
Post sitis ardorem post esuriem duo nobis
Dulcia sunt valde potus & ipse cibus.
Dulcius haerescunt humano mella palato
Si malus hoc ipsum mordeat ante sapor.
Qui patitur frigus calidos veneratur amictus
Qui morbum magnum sorte salutis ouat.
Qui bene falsa soli considerat & bona coeli
Falsa sinat falsis & bona vera petat.
Pectus ab illecebris & casibus exuat orbis
Qui volet in coelis anticipare locum.

*

Non bene viuit homo quem rerum sollicitudo
Torquet et examinat nocte dieque metus.
Nunquam securus dormit qui perdere vitam

Vna

A. C. MCCXCIV

Vna cum rebus quas habet ipse timet.
Vnde per exemplum legimus monstrasse tyrannum
Qui non ut dicit verna beatus erit.
Ad foueam ductus supra caput ipsius ensis
Pendebat tenui vix retinente filo.
Huic dape coniecta vesci praecepit, ut cw) *ausus*
Non erat is cx) *quoniam vidit vtrinque necem.*
Sic ait est de me lapsum casumque timente
Est certum propria morte vel hoste mori.

*

Ad mala facta malus socius socium trahit & sic
Fit malus & nequam qui fuit ante bonus.
Nimirum quoniam velocior ad mala spes cy) *est*
Quam sit ad illud opus quod deus optat agi.
Ima petit leuius quam surgit ad ardua pondus
Quod vix de terra buccina colla leuant.
Nonne boues qui plaustra trahunt quandoque trahuntur
Dum rota decliuo tramite mota ruit.
Cum trahit hic sursum quantum valet ille deorsum
Impedit haec illum retroque saepe cadit,
Nam magis est pronum celso de vertice sumtum
Quam quod ab occidua valle resurgat iter.

*

Aduena syluarum si bestia forte caninam

In-

cw) Edd. *Huic dapi coniunctam vestem percepit, &c.*
cx) Ed. II. *bis.* *cy)* Edd. *pes.*

Incidit in turbam nonne peribit ibi. A. C.
Nonne chelydrorum moriuntur morsibus illi MCCXCIV
Quos via vel casus protrahit inter eos.
Quis nisi sit serpens serpentibus associatur
Cum grauiter pungant id quod inhaeret eis.
Marcescunt flores & gramina mortificantur
Quae solo tactu fusa venena cremant.
Nec inter pueros dubios gens Marsia ponit
Vtrum se geniti sint ita scire volens.
Illis nam solis pariunt ut diximus angues
Dum sibi blanditiis oris amicat eos.
Dum curuare potes vel curuam reddere virgam
Faxis ut ad libitum stet tua virgu tuum.
Cum vetus in magnum fuerit solidata vigorem
Non leuiter flectes imperiali caput.
Rursus si tortam patieris surgere primum
Semper ut est primo torta manebit ea.
Sic homo dum puer est doceatur iussa tenere
Nec cor consuetis imbuat ille malis.
Argillam figulus quamuis mutauerit ollam
Sed siccae formam non adhibere potest
Ceruinam pellem latrat per tecta catellus
Primitus ad syluas doctus ut ire queat.

*

Tres seruos tribus usque modis seruire videmus
Non uni domino tres simul imo tribus
Est nam qui vitae fidens mercede futurae
Subiacet imperiis officiisque dei.
Hic seruus non est quoniam qui frena salubris
Iustitiae patitur liber & altus erit.

A. C. MCCXCIV

Est quoque qui misero subiectus paret homillo
Vt quondam primi constituere patres:
Non tamen tunc totum sibi subiugat imperiosum
Interior vinclis non retinetur homo.
Tertius est seruus vitio qui semper obedit
Hic penitus seruus viuit utroque modo.

*

Vt perpendiculo paries aequetur oportet
Non domus hoc ipso deficiente ruat.
Quomodo stare potest titubantis machina muri
Si fundamentum debile fallit opus.
A simili si quis sublimes tendit ad artes
Principio partes corde necesse sciat.
Artes post partes veteres didicere magistri
Idcirco magnum promeruere decus.
Primo dictantes & postea versificantes
Gaudenter ferulae supposuere manus.
Partibus imbutos sapientia duxit Athenas
Quadruuium triuio continuando sibi.

*

Illicitos miserande puer compesce furores
Scito quod ad mortem commouet hostis eos.
Aufer ab his mortem miserosque videto dolores
Altera plus istis sunt meditanda tibi.
Esto memor quod puluis eris quod vermibus esca
In gelida putris quando iacebis humo.
Non erit in mundo qui te velit ultra videre
Cum tua rancidior sit cane rupta caro.
Cur proprium caput ense secas cur sponte catenas

Dat-

A. C. MCCXCIV

Daemonis incurris cur sua iussa facis.
Motibus assiduis surgentibus obuius obsta
Nec superet qui te sic superare putat.

Heu quid homo tantum quaerit qui transit ut umbra
Qui nunc stare putat nunc cadit ima petens.
Quid certum manet huic nisi mors & mortis imago
Hunc semper sequitur hunc tenet huncque trahit.
Heu cur gaudet homo, cur ille superbit & ad quid
Cur ducit statum qui cinis est & erit.
Cur cupit & metuit & cur sibi subdere tentat
Omnia cur semper viuere posse putat.
Non sic non quoniam perit illa putatio vana.
Ros cadit & vitae rursus ad ima ruit.
Sic stat homo vel dic quo facto caetera constant
Quid plus sunt vanum singula quaeque nihil.

IV. Rythmum elegantem de *Christi incarnatione*; quo diuinum id opus omnes artium liberalium regulas aspernatum fuisse perquam ingeniose cecinit, quem exhibet IOAN. BVZELINVS in sua Gallo-Flandriae descriptione lib. I. cap. VII. *cz*) ex MS. Codice bibliothecae Abbatiae Marchianensis Ord. S Benedicti. *da*) Editus etiam est Antverpiae inter Ope-

cz) Valerii ANDREAE bibliotheca Belgica ed. Lovan. 1643. p. 32. *da*) v. Carolus de VISCH in Alani Operibus p. 418.

A. C. MCCXCIV Opera Alani, *db)* Anno 1654. Incipit: *Exceptiuam actionem Verbum Patris excipit.*

V. Rhythmus quo graphice *natura hominis fluxa* & caduca depingitur Initio: *Omnis mundi creatura Quasi liber & pictura.* Editus est ex MS. bibliothecae Marchunensis a Io. BVZELINO in Gallo Flandria tom. I. cap. 7. *dc)* Item in Alani Operibus per Carolum de VISCH Antverpiae 1654. *dd)*

VI. De *triplici mundo* metrice, initio: *Expugnans hyemem vernal.* Exstat MS. apud Martinianos Louanii. *de)*

VII. De *oculo morali* metrice. *df)*

VIII. Rythmi Alani *contra amorem Veneris* exstant manuscripti in bibliotheca Ducali Gvelpherbytana, eorumque primi versus rubro: *Carmen Alani probans virgines & non mulieres ad matrimonium esse ducendas;* inter manuscriptos Codices academiae Helmstadiensis. Quoniam prolixi non sunt integros dabo;

Vix nodosum valeo nodum denodare
Et indemonstrabile monstrum demonstrare,
Vnde volens Veneris vultum denodare
Quae naturas hominum vult denaturare
Huius arte magica quiuis protheatur
Iouialis deitas per hanc humanatur

Mars

db) l. c. *dc)* v. VISCH l. c. *dd)* p. 419. *de)* v. Caroli de VISCH biblioth. scriptor. Ord. Cisterc ed. Colon. 1656. p. 13. *df)* v. Car. de VISCH biblioth. scriptor. ord. Cisterc. ed. Col. 1656. p. 13.

Mars in pace vincitur Bachus debachatur A. C.
Ipse Titan vritur Triton inflammatur. MCCXCIV
Hoc praestando surripit auferendo praestat
Honestum depauperat pauperem honestat
Incestum castificat pudorem incestat;
Blandiendo verberat blandiens infestat.
Laeta moestis mellea felleis adiungit
Dum proponit dulcia sanguinem emungit
Allicit illiciens & inungens pungit
Illicit alliciens imo pungens vngit.
Verbera post vbera suis impartitur
Blandiendo vulnerat vulnerans blanditur
Verum dicit mentiens si vera mentitur
Verum compos omnium nullis compotitur.
Dulce malum amor est & dulcor amarus
Inimica caritas inimicus carus
Ignara prudentia sapiens ignarus
Praeauara largitas largiens auarus.
Ingrata temperies mulcebris tempestas
Et potens debilitas debilis potestas
Libertina seruitus seruiens libertas.
Pauper affluentia confluens paupertas.
Poena delectabilis tristis paradisus
Arridens tristities & contristans risus
Visionis coecitas coecitatis visus
Odium amabile & amor invisus.
Sitiens ebrietas sitis ebriata
Saties famelica fames satiata
Virtuosum vitium virtus vitiata
Inquietum gaudium requies ingrata.
Sub hac sola quaestio solet ventilari

A. C. MCCXCIV

Vtrum amor virginum ioco puellari
Matronalis debeat amor ancillari
An eundem deceat privilegiari
Ecce vultum induit dubitationis
Quaestio sophistica vmbra quaestionis
Eius in vestibulo disputationis
Excubat solutio soror rationis.
Quis nisi mentis inops hostis rationi
Fletum confert gaudio risum passioni
Lutum gemmae conferens noctuam pauoni
Flori foenum comparat Thersitem Adoni.
Laborat in extasi mentis furiosae
Qui cicutam lilio saliuncam rosae
Comparat vel purpuram chlamidi pannosae
Gloriam deglorians rei gloriosae.
Sed boni malitia non deflorat florem
Nec veri depauperat falsitas honorem
Nec incestus nubila nubilant pudorem
Neque Venus coniugis virginis amorem.
Malum bono proximum vilius vilescit
Bonum in contrarii facie nitescit
In unius tenebris alterum lucescit
Vnum in alterius luce tenebrescit
Vt pruina gratior dies est aestiua
Floreque decrepito rosa primitiua
Sic matronae Venus est quasi positiua
Cum Venus virgunculae sit superlatiua
Floret Venus virginis nondum deflorata
Cum sit nuce vilior Venus triturata
Sic libata gratior res est illibata
Fons signatus dulcior aqua publicata.

Dio-

A. C. MCCXCIV.

Dionea virgine nequit fermentari
Nec in fraudis fabulas vult adulterari
Huic pudor simplicitas gaudent gratiari
Sub hac amans quilibet vult meridiari.
Nil hoc infelicius felleus est rore
Melius vel mellius nil est hoc dulcore
Grauius ingratius nil est hoc furore
Laetius vel dulcius nil est hoc amore.
Primos flores virginis prima rudimenta
Et ver primum tempore prima sub iuventa
Veneris praedulcia sunt delectamenta
Quae minus luxuriae sapiunt fermenta.
Si quis vero coniugis in amore perit
Flores carpit hyemis in arena serit
Virorem in arido mel in felle quaerit
Publicae se publicans viam tritam terit.
A natura principe lex est instituta
Vt sub certo tempore sub aetate tuta
Sub statuto canone lege sub statuta
Sua soluant Veneri virgines tributa.
Sed nec leges postulant nec ius protestatur
Nec natura recipit quamuis patiatur
Quod a nupta Veneri vectigal soluatur
Maritatis fibula quo dissibulatur.
Virgo tributaria redditur amori
Quo fauoraliter fauens amatori
Vt naturae solito morem gerat mori
Precum contradicere nesciens dulcori.
Dat amor amarior stimulum vxori
Quae vt gulae pabulum det inferiori
Et feruentis clibani consulat furori

A. C. *Foedera defoederat maritalis thori.*
MCCCXIV *Amore pecuniae postquam inescatur*
Ad moechiae facinus mulier armatur.
Dum moechando teritur terendo moechatur
Vt a moechi loculo munus emungatur.
Ille postquam Veneris potu inebriatur
Cogitur ad vomitum venter bursae satur
Totus perit igitur totus deplumatur.
Et qui diues fuerat iam philosophatur.
Miser est qui coniugis in incude cudit
Qui sub tali ludicro ludens se deludit
Cui si sophismata mulier alludit
Expleto principio flebile concludit.
Iam nnturam Veneris nimis denaturat
De complexu coniugis cuius cura curat
Quam flagello mentulae rusticus triturat
Quae sub tantis ictibus inconcussa durat.
Nullus qui est sapiens talem ludum tentat
Tali gaudet gaudio timor quem fermentat
Metus horror gemitus vbi se praesentat
Vbi se securitas penitus absentat.
Vbi saepe somnia mortis soporatur
Moechus dum mechanice cum moecha moechatur
Vbi saepe mentulae bursa syncopatur
Vbi saepe geminus frater decollatur.
Dum in nupta Veneris sitis incandescit
Discurrit in facinus in feruorem exit
Nil audere dubitat nihil pertimescit
Natum mater abdicat nata patrem nescit.
Quid pudor quid pietas nupta non attendit

Ca-

Caminus luxuriae cum nuptam accendit A. C.
Iura Leges foedera turpiter offendit MCCXCIV
Castitatis immemor castitatem vendit
Cum Venus ad Venerem coniugem inuitat
Syncopare coniugis vitam non euitat
Vt moechiae maculam melius admittat
A mariti corpore truncum demaritat.
In prolis perniciem Progne neronisans
Phasiphe luxuriae potu tantalisans
Boueque sophistica bouem bargolisans.
Istud verum comprobat vere silogisans
Ad hoc pactum Helena vult silogisare
Potens probabiliter ad hoc disputare
Nam Troiae nobilitas posset adhuc stare
Si nouisset Phrygius melius amare.
Ergo non vlterius quaestio procedat
Cum se parti virginum ratio concedat.
Ergo nupta virgini in amore cedat
Et innupta quaelibet nuptam antecedat.

IX. Huc referri possunt *Gnomae* in nouem libros distinctae quas Alanus collegit. Ex iis Othonis cuiusdam XXXVII. euulgauit Caspar BARTHIVS in Adversariis *dg*)

LVI.

ANONYMVS.

Scripsit circa A. MCCXCIV. versus leoninos de *Adolpho Imperatore* (ab A. 1292. ad 1298.) qui exstant manuscripti in bibliotheca Paulina academiae Lipsiensis. *a*) Eos

dg) L. XXXI. c. XI.

LVI. *a*) v. FELLERI catalogum p. 77. n. 2.

A. C. MCCXCIV quoniam prolixae adeo non sunt ex codice memorato subiungam:

Multi gaudebant venit Rex quando Rudolphus.
Plures plangebant dum Rex aduenit Adolphus.
Saluus Rudolphus. Sit rex maledictus Adolphus.
Anno milleno bis centeno nonageno
Adiecto quarto Thuringia vixit in arto.
Tempore Septembris, quando tempus fuit imbris,
Rex adiit villas, vastauit Adolphus & illas.
Occidit multos pueros, iuuenes, & adultos.
Mactauit flentes cleros, templique clientes.
Virgineum coetum violans. Hoc non fuit aequum.
Pressit legitimas, moniales, & viduatas.
Ancillas, veteres ac antiquas mulieres
Se defendentes, casteque manere volentes,
Occidit misere. Deus occisis miserere!
Aras destruxit: ergo plebs plurima luxit.
Aras effregit, vbi plurima damna peregit.
Cistas concussit; fieri mala noxia iussit.
Rem nimis horribilem fecit res impius idem:
Corpus sacratum tristi digne veneratum
Abstulit a mensa domini. Deus haec mala pensa!
Namque sacramentum iecit supra pauimentum
Candelas, mappas, libros, calicesque, patenas,
Cum casulis albas rapiens humeralia pallas.
Haec exportauit. Mala pro nihilo reputauit.
Traxit ab ecclesiis mulieres, dans sceleratis.
Absque timore Dei comitans vicus Pharisaei.
Abstulit armenta, miseris tollens alimenta.
Quadrupedes magnos, macros, animalia, porcos

Se-

Secum minauit, quae tanquam cruda vorauit. A. C.
Robustosque bonos sua triturare colonos MCCXCIV
Semina praecepit. Rex haec enormia fecit.
Vestibus exutos dimisit currere nudos;
Ancillasque senes denudauit mulieres;
Fratres maiores denudans atque minores,
Seruos Bernhardi monachos famulosque Burchardi;
Quosque viatores spolians iuuenes seniores.
Ob prauos mores amisit regis honores.
Calcans vineta botros suxit sine meta.
Excidit vites, inopes fecit fore mites.
Mella comedit apum, dispersit apes prope campum
Vt sic arceret ne postea mellificarent.
Rex fuit Hunnorum ferus Athila catholicorum.
Per prauos actus sic Adolphus vt Athila factus.
Achab, Ierobeam, Constantinus, Nero nequam,
Herodesque malus, Agrippa, Diocletianus,
Maximianus, Valerianus, Retionarus:
Isti tortores fuerant reor hoc vitiores;
Nulli tortores Adolpho deteriores.
Non bene fecerunt, hunc cum regem statuerunt:
Iustius egissent alium si constituissent.
Vindicet haec dominus, quod tot mala fecit Adolphus,
Da Christo grandes Erfordia regia laudes.
Multi migrassent hi si te non habuissent.
Adolphus rex regum fex, per eum periit lex,
Destructor terrae, seminator maximae guerrae.
Consilii vani venit Cosmae Damiani

Adol-

A. C. MCCXCIV *Adolphus rugiens fex regum pauperes vrgens,*
Vt mons paturiens, post haec met deforecadent.

LVII.

FRANCISCVS CAESAR.

Vulgo de Keysere. Dixmudanus Flander. Religiosus B. Mariae de Dunis, S. Theologiae Doctor Parisiensis, cuius meminerunt praeter Antonium SANDERVM de scriptoribus Flandriae MEYERVS lib. 10. Annalium Flandriae, in Gvidone Dampetra & Jacobus MRCHANTIVS in descriptione Flandriae asserentes eum circa A. 1293. famigeratum fuisse theologum, & Libros Magistri Sententiarum in Academia Parisiensi enarrasse. Obiit Dunis A. 1294.

Edidit carmine *Vitam S. Bernardi* impressam postea Parisiis 1483. *a*)

LVIII.

ENGELBERTVS.

MCCXCVII. Abbas coenobii Admontensis ordinis S. Benedicti, *a*) ab A. C. MCCXCVII. Scripsit carmen panegyricum heroicum in *coronationem Rudolphi Habsburg.* Factam A. 1273. *b*)

LIX.

LVII. *a*) v. Caroli de VISCH bibliotheca scriptorum ordinis Cisterciensis ed. Colon. 1656. p. 110. 111. ex Adriano Mesdagh in chronico Dunensi & aliis antiquioribus eiusdem coenobii monumentis.

LVIII. *a*) v. Jo. TRITHEMIVS de Scriptor. Eccles. n. 379. *b*) v. Jo. Alb. FABRITIVS not. (*y*) ad Trithemii l. c.

LIX.

RAYMVNDVS LVLLVS.

A. C. MCCC.

Maioricensis. Tertii Ord. S. Francisci. *a*) Scripsit *Artem generalem rythmicam*, compositam Maioricis mense Martio A. MCCC. *Deus glorios. per b*)

LX.

BERNHARDVS.

SEC. XIII.

Ceytensis, *a*) vel Glystensis, *b*) vel Geystensis. Cum quidam male PALPISTAM vocant, vt vult Christophorus HENDREICH, *d*) Sed cum denominatio procul dubio a scripto memorando fuerit desumta, res exemplo non caret. Habemus Ioannem Architrenium, Galfridum de Vino Saluo, Eberhardum Graecistam & plures a scriptorum titulis cognominatos.

Vixit seculo XIII. *e*)

Scripsit *Palpistam*, *f*) vel *Palponistam*. *g*) Est dialogus metricus, *h*) quo vitam aulicam & priuatam versibus leoninis depingit. *i*) Inprimis aularum pestes adulatores, miserias quoque Principum & Curialium describit. *k*)

LIX. *a*) v. Lucae WADDINGI scriptores Ord. Minorum p. 295. *b*) v. WADDINGVS l. c. p. 297.

LX. *a*) v. Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 530. b. *b*) v. Jo. FABRICII Biblioth. Latin. ed. Hamb. 1712. p. 721. *c*) v. Jo. Alb. FABRICII Bibl. Lat. Suppl. p. 301. *d*) Pandect. Brandenb. p. 530. *e*) v. Chr. HENDREICR l. c. *f*) v. HENDREICH l. c. *g*) v. Jo. A. FABRICII. Bibl. Lat. p. 721. & suppl. l. c. *h*) v. HENDREICH l. c.

A. C. SEC. XIII. k) Vulgauit illum Henricus Quentelius An. 1501. Coloniae cum glossis. Ex qua editione tum non visa sibi Daumius, qui primus edidisse se putauit e MSto, postea intellexit quaedam posse in sua emendari & illustrari. l) Exstat & in Auctario Catal. Test. Verit. p. 1156. Edidit quoque eum una cum notis Christ. DAVMIVS. A. 1660. m) 8o. n)

LXI.

CONRADVS de MVRE.

Praecentor ecclesiae Tigurinae, vixit seculo XIII. Scripsit Carmen FABVLARII. a) Habuit olim Bibliotheca Thuana inter codices manuscriptos Fabularium M. Conradi Cantor. Ecclesi. Turicensis Constantien. b)

LXII.

NICOLAVS de BRAIA.

Vixit tempore Aruerni praesulis Parisiensis, cui dedicauit *Gesta Ludouici VIII.* hexametro carmine, initio: *Magnanimi Regis Ludouici fortia gesta;* quae leguntur in Franc. DVCHESNE Historiae Francor. scriptor. Tom. V. Parisiis 1649. a)

SE-

i) v. FABRICII Supplem. Bibl. L. l. c. k) v. HENDREICH l. c. l) v. FABRICIVS l. c. m) v. HENDREICH l. c. n) v. FABRICII B. L. p. 721.

LXI. a) v. Jo. MABILLONII Veter. Analector. Tom. IV. p. 564. b) v. Catalogum Bibl. Thuan. ed. Lauenburg. 1704. p. 445.

LXII. a] p. 290.

SECVLVM DECIMVM QVARTVM. A. C.

I. MCCCIV.

THOMAS WICKE.

Canonicus Oxonienſis. Claruit adhuc A. MCCXC. *a*) Chronicon ſuum Angliae perduxit ad A. MCCCIV. *b*)

Scripſit I. *Commendationes vini* Lib. I. initio: *Sincerum mihi dede merum ſi vis.*

II. *Increpationem gulae* Lib. I. init: *Prandens in menſa ventris depo.*

III. Alia carmine. *c*)

II.

IACOBVS de BENEDICTIS.

IACOPONVS *a*) ob inſignem ſui contemtum dictus Natione Italus. *b*) Patria Tudertinus. Ordinis Minorum. Obiit A. MCCCVI. d. XXV. Decembr. *c*)

Scripſit I. Rythmum *ad B. Virg. Mariam* MCCCVI. *prope crucem Chriſti patientis ſtantem*, qui incipit: *Stabat mater doloroſa.* Habetur in officio B. Virginis. *d*)

II. Canticum de *contemtu mundi*, cui initium: *Cur mundus militat ſub vana gloria.*

GVAL-

I. *a*] v. Jo. BALEVS ſcriptor. Britann. Cent. 4. n. 72. *b*] v. Gv. CAVEVS de S. E. p. m. 659. *c*] v. BALEVS l. c.

II. *a*] v. Epitaphium Iacobi. *b*] v. Henr. WHARTON Append. ad Hiſtor. Liter. Gvil. Cave de Scriptor. Eccles. ed. Londini 1689. p. 9. *c*] v. Epitaphium Jacobi apud Lucam WADDINGIVM Scriptor. Ord. Minor. p. 180. *d*] Luc. WADDINGVS Scriptor. Ord. Minor. p. 180.

A. C. MCCCX. GVALTERO MAPES hoc scriptum tribuunt Jo. BALEVS *e*) & Jo. PITSEVS *f*) In MSto quodam bibliothecae Helmstadiensis Codice exstat ἀνωνύμως titulo solo: *De contemtu mundi.*

III.

ROBERTVS BASTON.

Aliis BASCON. Anglus. *a*) Monachus Scardeburgensis Carmelita. Claruit A. MCCCX. *b*) Mortuus circa illum annum teste Jo. PITSEO. *c*) Non ergo viuebat A. 1314. vt vult Christophorus HENDREICH, *d*) Poeta Oxonii laureatus. *e*)

Scripsit I. De *Striuelinensi obsidione* Lib. I. init: *De planctu crudo metrum cum carmine. f*)

II. De *altero Scotorum bello* Lib. I. init: *Me cordis angustia cogit mira fari. g*)

III. De *Scotiae guerris variis* Lib. init: *Ludere volentibus ludo paro lyram. h*) Robertus Bastonus de gverris Scotiae rhythmice exstat manuscriptus in bibliotheca Cottoniana Titus A. XX. 6. *i*)

IV. De *variis mundi statibus* Lib. I. init: *Totum regnat seculum Papae potestas. k*)

V.

e] Scriptor. Britann. Cent. 3. n. 61. *f*] de illustr. Angl. scriptor. n. 301.

III. *a*) v. Christophori HENDREICH Pandectar. Brandenb. p. 442. a. *b*] v. Jo. BALEVS scriptor. Britann. Cent. IV. n. 92. *c*] de illustr. Angl. scriptor. n. 452. *d*] l. c. v. BALEVS l. c. *f*] v. BALEVS l. c. *g*] v. BALEVS. l. c. *h*] v. BALEVS l. c. *i*] v. Thomae SMITHI Catalogum p. 123. *k*] v. BALEVS l. c.

V. De *Sacerdotum luxuriis.* Lib. I. init: *Scribere decreui quia ludum fingere. l)* A. C. MCCCX.

VI. *Contra Artistas* Lib. I. init: *Meum est propositum gentis imperitae. m)* Roberti Bastoni versus rhythmici contra Artistas exstant manuscripti in Bibliotheca Cottoniana Titus A. XX. 7. *n)*

VII. De *diuite & Lazaro* lib. I. init: *Paupertate melior est Argentimar. o)*

VIII. *Exhortatio* Roberti Baston ad Anglos, versibus exstat manuscripta in bibliotheca Cottoniana Titus A. XX. 29 *p)*

IX. *Poemata & rhythmos.* Lib. I. *q)*

IV.

GVIDO.

Ferrariensis Ecclesiae presbyter, & postea, vt ferunt, Episcopus. *a)* Claruit temporibus Henrici de Luczelburg Imp. VII. & Clementis Papae V. A. MCCCX Fuit poeta insignis, scripsit tam metro quam prosa non contemnendae lectionis plura opuscula, in quibus est Volumen carmine scriptum ad Clementem Papam quintum, *super nouum & vetus testamentum* imitatus Petrum de Riga quod praenotauit *Margaritam Bibliae* lib. I. init: *Nobile principium rer b)*

Aaaa V.

l] v. BALEVS l. c. *m*] v. BALEVS l. c. *n*] v. SMITHVS. l. c. *o*] v. BALEVS l. c *p*] v. SMITHVS l. c. p. 124. *q*] v. BALEVS l. c.

IV. (*a* Jo. TRITHEMIVS de Scriptor Eccles. n. DXLI.
b] v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. l. c.

A. C.
MCCCXI.

V.

BENEVENVTVS de CAMPESANIS.

Carminibus celebrauit funus & exequias Ferretti Vicentini Poetae Vicentini. Carmen de conflictu inter Patavinos & Vicentinos: quod in honorem cecinit Canis Scaligeri, ac Patauinorum contemtum, cum iis A. C. 1311. erepta esset Vicentia ab Imp. Henrico VII. Carmini huic Albertinus Mussatus Patavinus, rogatu Paulli Judicis, carmine se opposuit, quod cum reliquis Mussati operibus, cura Felicis Osii prodiit. v. Joan. Bapt. Paiarinum in Historia Vicentina. Vossium de Hist, L. III. 9. a)

VI.

PETRVS de DACIA

Ordinis Praedicatorum & lector praecipuus inter lectores Praedicatorum in Gotlandia patria sua, bis etiam Prior. Coaevus Christinae Stumbelensi mortuae A. MCCCXII. d. VI. Nov. a)

Praefixit Libro VI. de virtutibus Christinae *argumentum* operis hexametrum, initio: *Cuius amo mores virtutum colligo flores*; quod

V. a) v. Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 510. a.

VI. a) v. Dan. PAPEBROCHII Commentarius praevius ad Acta Christinae in Actis Sanctorum Junii Tom. IV. p. 270.

quod exstat in Actis Sanctorum Junii Tom. IV. *b)* A. C. MCCCXIV.

VII.

BERNENSIS.

Aliis BERNERIVS, quidam monachus Ord. Praedic. Allobrox. Flor. A. C. 1314. Collegit *Antiphonam, Regina coeli, quam pulchra es,* e diversis patribus Antiphonarum, Responsorioum, Hymnorum, retinentibus tamen proprium sensum, cum propriis melodiis; quae finit, *tuum precare filium.* v. Alph. Fernandez in Concert. Praedic. Marracium in Biblioth. Marianam. Lusitanum in Bibliotheca p. 56. Altamuram in Biblioth. huius Ord. *a)*

VIII.

ADOLPHVS.

Quis ille Adolphus fuerit explorare non vacat. Scripsit is *a)* sermone ligato fabulas A. MCCCXV. ut ex operis fine patet. quod cum huc vsque editum esse non putem ex MSto Bibliothecae Gvelpherbytanae descriptum exhibeo Quamuis enim non elegans adeo sit, lectu tamen non adeo fore iniucundum credo. MCCCXV.

Aaaa 2 A

b) p. 429.

VII., *a)* v. Christoph. HENDREICH Pandect. Brand. p. 526. b.

VIII. *a)* v. Praefationem acrosticham.

A. C. *A* ugurio docti *b*) fraudes didici muliebres,
MCCCXV. *D* e quarum fraude nemo cauere poteſt.
O pto placere probo, cupiens hinc edere quaedam
L ectori fraude femineaque fide,
F abellas ex his quasdam coniungere gliſco, *c*)
V t verbis harum quisque ſibi caueat.
S icut arena maris, ſunt ſidera multa polorum:
M ulta ſic fraude femina praua viget.
E ius de fraude da promere virginis infans, *d*)
F acq; meam proram ne premat unda maris:
E ſto meus ductor, dans fauſtum cernere portum,
C uius mellifluo munere mundus ouat.
I bo tuo ductu bene per ſcopulos maris alti
T utus. Da ſolido fingere metra noua,
Lector condoleas ſcriptori carminis, vllam
Si mendam videas Dormiat inuidia,
Ac liuoris acus. Vigilet correctio limae,
Quae purgat vitium carminis omne putris.

Fabula I.

Coecus erat quidam, cui pulcra virago. Reſeruans
Hanc puro pure, ne luat haec alias.
In curtis *e*) viridi *f*) reſident hi ceſpite quodam
Luce.

b) forte: *doctus.* *c*) cupio. *d*) Chriſte *e*) aulae, curiae.
f) horto.

Luce. Petit mulier, robur adire pyri. A. C.
Vir fauet, amplectens mox robur ubique lacertis, MCCCXV.
Arbor adunca g) fuit, qua latuit iuuenis.
Amplexatur eam, dans baſia dulcia. Terram
Incepit colere, vomere cum proprio.
Audit vir ſtrepitum. Nam crebro carentia ſenſus
Vnius, in reliquo, noſco, vigere ſolet.
Heu miſer! clamat: Te laedit adulter ibidem.
Conqueror hoc illi, qui dedit eſſe mihi. h)
Tunc Deus omnipotens, qui condidit omnia verbo,
Qui ſua membra probat, vaſcula i) velut figulus,
Reſtituens aciem miſero. Tonat illico: Fallax
Femina! cur tanta fraude nocere cupis?
Heu mihi, quam fraude mulier mala varia ſordet.
Integra iura thori non tenet illa viro:
Alterius ſegetes ſemper putat vberiores.
Yo k) confinis vbera magna tenet.
Alterius thalamo mala credit ineſſe ſapinum,
Quamvis ſit ſpado, nil valeatque thoro.
Percipit illa virum. Vultu reſpondet alacri:
Magna dedi medicis, non tibi cura fuit.
Aſt, ubi luſtra ſua ſatis uda petebat Apollo,
Candida ſplendeſcens Cynthia luce mera.
Tunc ſopor irrepſit mea languida corpora, quaedam.

g) cava. h) Deo. i) legendum: *vaſcla.* k) Vaccae.

A. C. Aſtitit. Inſonuit auribus illa meis:
MCCCXV. Ludere cum iuuene ſtudeas in roboris alto.
Priſca viro dabitur lux cito, crede mihi.
Quod feci. Dominus ideo tibi munera lucis
Contulit. Idcirco munera redde mihi.
Addidit ille fidem mulieri, de prece cuius
Se ſanum credit. Mittit & omne nefas.
Eſſe ſolet nullum peius muliere venenum.
Excolit hanc, adamat vir, *l*) alter eam.

Fabula II.

Vxoremque, virum, thalamus coniunxerat unus.
Se ſatis infirmam retulit illa viro.
Dicens: Veſicae ſtringit ſtranguria morbus.
Memet. Gliſco nec ſurgere. Faue mihi.
Hic fauet. Haec ſurgit. Telam ſibi quaeritat vdam,
Et peluim promtam, qua capiat pluuiam.
Cum qua Zelotypus, *m*) hanc qui dilexit *n*) inire,
Ludos incepit perteneros Veneris.
Comprimit haec telam. Cito quod ſtrepitet bene ſtilla,
Vt vir credat eam mittere ſic lacrimam.
Sic opus ille ſuum perfecit, & inde recedens,
Se bene ſanatam retulit illa viro.
Exultans ſatis hic: Dominus benedictus in aeuum,
Qui tibi tam pernix contulit antidotum.
Sic

l) forte: *tenet* inſcrendum hic. *m*) adulter *n*) deſideráuit.

Sic vir deceptus mulieris fraude maligna. A. C.
Hanc igitur fugere quisque ſibi ſtudeat. MCCCXV.
Femina quaeq; mala, flagrantis ianua lethes,
Eſt & coelorum ſera frequenter ea.

Fabula III.

Vir vineta colit. Mulier putat hunc fore dudum
Vicetenus. o) Carum mox citat & iuuenem.
Immanes dat opes ipſi. Tandem petit illum,
Vt donet Veneris baſia grata ſibi.
Exercere iocos Veneris ſtudet iſte. Minerua
Hunc docuit mulier, quod bene placet eam.
Non ſic in thalamo Saturnius Amphitrionis,
Niſus cum Venere, puber ut iſte fuit.
Temporis articulo luxum Venus anxia mellit:
Inde cicuta mala fellit eum ſubito.
Eſt iocus iſte breuis, baratri quem crux grāve pungit.
Atque rogus iugis mox adolebit eum.
Vermis edax, algor, pedor, pix, nox, ſatanasq;,
Affligit Paridem, non cum crucibus modicis.
Luce virum clara ſpolians Ramnuſia p) pernix,
Nam vitis fronde ſtringit eam grauiter.
O dea coeca nimis, o monſtrum criminis alti,

o) forte: *vinetenus*, in vineam. p) fortuna.

A. C. MCCCXV.

Nutris grande ſcelus, iuſta premendo graue.
Cur premis Heinricum, *q*) exaltando Neronem?
Cur Moechum ſaluas hunc, ſpoliando virum
Lumine quaſſato. Dolor ingens auxerat illum.
Vinetum linquit, accelerando domum.
Iſte vibrat bifores. Moechum lodice grabati
Haec condit. Valuas pandit & illa viro.
Ipſius reditus cauſam quaeſiuit, & ille
Ordine rem referens, haec lacrimasque pluit.
Haec aſtuta nimis, Paridem ſaluare cupiſcens
Cogitat, & fraudem reperit illa cito.
Proh dolor unius vereor, quod laedere queat
Non modica peſte lumen, ait, reliquum.
Namque gregem totam corrumpit morbida Valans.
Sus linione ſua foedat apros reliquos.
Saepius audiui, quod verba beata vigerent
Tantum, quod crudus enſis eum habeat.
His de pane caro Chriſti fit, viteque ſanguis.
Placatur Deus hinc. Cogitur hincq; Satan.
Ergo tuum lumen ſacrabo carmine dio. *r*)
Neue bonum maculet, iunxerat osq; ſuum.
Taliter ut poſſet oculos concludere ſponſi
Hinc oculum lambit. Quaerit & ille fugam.
Moecho ſaluato; nunc ſpero, Chriſto fauente,
Am-

q) Septimellenſem, pauperem vulgo. *r*) diuo.

Amplius haec acies non scrupuletur, ait. A. C.
Nam sacris verbis sacrari pluribus illam, MCCCCXV.
Quam saluare queat sidera clara polus.
Omnes istius fraudes audite, studentes,
Ne vos seducat femina nugigera.
Thais amore caret. Iuueni non seruat amorem:
Fisci bonis viget hic, teque carente perit.

Fabula IV.

Vir lucri cupidus longinquos currit ad Indos
Hic vxor casta vernat, eratque pia;
Hanc socrui castae commisit, & inde recedit.
Haec Veneris ludo nequit egere diu.
Coeruleam faciem Venus huic depinxit, & eius
Exta Cupido nimis pallida torruerat.
Mater eam timuit iniusta peste grauari,
Quaerens: Cur pallor inficit s) faciem?
Se captam referens: nimium inuenies per amorem.
Cur hoc celasti filia cara mihi?
Pro natis natura potens vigilare parentes
Vult. Genitrix natae conuocat inde Parim.
Inuigilant epulis. Ceres seruitque Lyaeus
Ipsis, & mensa fercula multa tulit.
Hic Bachus saliit auro. Sapit hic fera, piscis.
Se fessos humeros mensa tenere docet.
Iunctus cum Cerere vult luxuriare Lyaeus,
Vt generet Venerem, utitur ille nimis.
Abra citatur. Adest. Facit illis nobile stratum.

s] forte *hic* inserendum.

A. C. Hos Citharea citat adque iocos teneros.
MCCCXV. Indulgent Veneri. Misit fortuna maritum
Ad tectum proprium, quo sua sponsa fuit.
Hic tonat. Haec surgit, & postae repagula laxat.
Non anus astuta condere quit Paridem.
Cogitat, & reperit artem. Dat ei pugionem.
Ipsi: staque tacens, atque tene gladium.
Terruit iste tacens sponsum, dum quaeritat: is sit,
Adstat cum gladio. Socrus ait subito:
Quidam stratilates t) conantes hunc dare morti,
A nobis ideo quaesiit auxilium.
Hos horrebat ad nos. Tenet hic idcirco mucronem.
Quare vir grates contulit huic vetulae
Nescius hic fraudis: Sit socrus tibi gratia magna
Sic tibi dat laudes primipotentis apex.
Quisque probus debet fratri conferre iuvamen:
Nam qui iuvare potest, non fecit, is perimit.
Gratulor in domino Jesu. Pariter residere
Nos decet, & munus reddere grande deo.
Audi, qua fraude decepit femina sponsum.
Heu quot adhuc regnant qualibet urbe pares.
Lena deum perdit, fratrem castigat, & omnes
Vi-

t] vagantes in platea

Vires eneruat corporis illa, cui A. C.
Egregiam fuscat animam, foruli cito fauces MCCCXV.
Constringitq;, dies sincopat hæc hominis,
Qui Christo seruit, diuina luce potiri
Post hanc, huic dabitur mens, satietur ea.
Hic visus domini dat iugia pascua iustis.
Hic nitido iubare verus Apollo micat.
Hic est perpetua. u] Non hic Alecto. Megaera,
Cumque sua socia, iura docere queunt.

Fabula V.

Gaudia vir iustus conans praefata mereri,
Dulce solum patriae deserit atque thorum.
Pro venia x) remeat ad sancti limina Petri.
Huic matrona fuit sobria, pulcra nimis.
Lacteus huic vultus, & est nivis aemula, dentes
Sunt nivei. Facies huic vt Apollo cluit.
Cum bella facie Citharea gerit mala bella.
Vincitur ipsa Venus a facie rosea.
Vni subiecto tribuens natura pudorem
Cum forma, quamuis rara sit illa seges
Raro pudicitia animi, forma, sunt in eodem
Subiecto. Thais effugat Andromadem.
Helena Penolpes mallet cito tollere sedem.
Illius in solio collocat & Venerem.
Ista die quadam confines ivit ad aedes.
Cernitur a quodam pubere sponsa proba.
Sau-

u) forte intelligitur laetitia. x] peccatorum.

A. C. Sauciat iſtius cor, & renes pulcra virago.
MCCCXV. Huius languere coepit amore Paris.
Xenia multa Paris caſtae legat mulieri,
Vt per dona ſua flectere poſſit eam.
Nam regum corda flectuntur munere. Petri
Sedes precanti munere dat veniam.
Datque poteſtatem, dat honorem, pontificatum.
Judicis excoecat lumina gaza potens.
Calcat virtutem. Sublimat & illa ſceleſtum.
Dat genus & mores. Decipit illa probos.
Parvus cum magno ſectantur munera. Proh! Proh!
Cum ſacramentis venditur ipſe Deus.
Scindere mucro nequit adamantem, Munere moechus
Non potuit ſobriam flectere quoq; modo.
Ignitis iaculis Venus huius viſcera torret.
Sic degit miſer hic. Pallor obit faciem.
Daemonis adiutrix anus hunc decumbere cernit,
Pallida ſint ora cur nimis? illa rogat.
Huic narrare pudet. Inſtat magis, & petit, illa,
Ut morbi vulnus inſinuetur *y*) ei.
Vulnera nemo poteſt medicina clauſa mederi.
Sanat aperta bene vulnera docta manus.
Huic vetulaeque: graui ſe, dicit, mulieris amore
Captum tam grauiter, vivere quod nequeat.
Gau-

y] manifeſtetur.

Gaude. Sis hilaris: ait isti daemone peior, A. C.
Femina. Namque facit, quod satanas refugit MCCCXV.
Femina nequitia vincit genus omne baratri.
Peior sub coelo bestia nulla manet.
Esto securus istius amore potiri
Arte mea volo, concito, z) crede mihi
Per triduum tu nulla cani dones alimenta,
Isti ieiuno cepae ferens acidum.
Esuriens canis est, illud quamuis sit amarum,
Escas insipidas esse facitque fames.
Consumto cepe facies canis imbre madescit.
Quaerit anus sponsam, quam Paris hic adamat.
Sponsa canis videt faciem. Cernit lacrimarum
Fontem. Tunc quaerit, cur gemit illa canis?
Ebria respondit anus isti: Daemonis arte
Haec mea nata fuit pulcra, pudica nimis,
Quam iuvenis pulcher nimium dilexit amore,
Flectere muneribus hanc, nequiensve minis.
Hoc dolet alma Cypris. Hammonis poplite flexo
Auribus insonuit cum lacrimis precibus
Ut contemptricem Veneris stimulet cruce dira,
Ne reliquae temnant eius opus, velut haec.
Cum

z] pro cito.

A. C. MCCCXV.

Cum iudex ſontis non vult punire reatum,
Semita peccandi tunc dabitur miſeris.
Asſolet unius ſcelerum terrere miniſtros
Paſſio, poenarum labis iterque ferat.
Aſtrorum cenſor hoc penſans, idola natae
Attribuitque canis. Ergo madet lacrymis.
Iſtis auditis ſingultat femina caſta,
Conſcia mens ſceleris crebro pavere ſolet.
Se queritur vetulae, ſpreviſſe cupidinis arcus.
O quam grande nefas hoc, ait, eſt, vetula,
Conſilium ſanum contemnit nemo diſertus:
Ergo meum rectum percipe conſilium.
Antidotum gratum tibi ſpero referre, favente
Plaſmatore pio, qui dedit eſſe mihi.
Fac moechi velle, tu ne mutabere formam
In canis, ut proles eſt mea verſa Joue
Haec decepta dolis, iuſſis mulieris obedit,
Ne ſibi donetur effigies catuli.
Namque ſuam quisque vult defenſare ſalutem,
Ut natura dedit hominibusque feris.
Quaerit anus puerum, quem flamma peruſſit amoris.
Hunc ducit meretrix peſſima. Junxit eos.
Stagnis non aliqua lethaeis beſtia tantis
Venit, plena dolis femina prava velut.
Luciferi turma cui nequit fraude nocere,
Hunc mulier fallit vulpide fraude ſua.

Fabula VI.

Callidus alter erat iuuenis, nitens abolere
Uxo-

Uxoris fraudes. Hunc sapiens docuit: A. C.
Ut strueret sublime sibi conclaue petrinum, MCCCXV.
Unum posticum conderet huicq; forum.
Iste, velut doctus sapientis concomitatus
Consilium, credit pellere posse dolos.
Quando deseruit ob causam limina lucri
Cum ferro solido clauserat ipse fores.
Ne queat exire mulier. Stetit ante fenestram,
Et transire videt egregium juuenem.
Num sciat interius visus, venator amoris,
In mundo quicquid ipse videt cluere.
Exterius dum pulcra videt, mouet interiora
Cordis, sic dominum fallit & ipse suum.
Pagina sacra refert: Atrox mors saepe fenestras
Per patulas intrat. Non referes ideo.
Hinc iuvenis nimium mulieris viscera torquet.
Ignitis faculis fluctuat, atque dolet.
Voluit & ingenio, qua sponsum fallere fraude
Haec queat, iuveni basia grata dare.
Quoq; diem pensat, & statim reperit artem,
Qua valuit proprium fallere fraude virum.
Sub cervicali vir claves nocte recondit,
Omni. Dat huic munera grata meri.
Ut faciant sumta bene dormitare maritum.
Suffulsi recreat languida membra sopor.
Absque modo sumtus bacchus nocet accipienti,

Sed

A. C. Sed ſumtus modice dat melius ſapere.
MCCCXV. Plena dolo mulier mox dormitante marito
Surrexit, claues abſtulit inde viro.
Clam reſerans poſtes, quem dilexit petit illum.
Velle ſuo nacto, curſitat illa domum.
Vir ſecum penſat: Haec ad quid donat hiati *aa*)
Munera tanta ſibi. Forte Cypris citat hanc.
In quadam nocte ſe plenum munere Bacchi
Finxerat, & ſomni. Surgit & illa thoro
Exercere iocos gliſcens Veneris, velut ante;
Vir ſurgens poſtes claudit, & illa redit.
Hic clamat, velut ignorans: Quis curſitat illic?
Femina reſpondit: Sponſe precor veniam.
Parce precor. Reſera ſeram, ne me grauis algor
Conſumat penitus, & morior boreas.
Cum ſe peccator dicit peccaſſe, meretur
Vt a ſummo patre detur ei venia.
In cruce viſpilio veniam quaeſiuit, & ille
Contulit huic, orbem qui regit atq; polum;
Quando ſcelus ſceleri veniam dederit, meteri aequa
Lance Deo veniam. Pagina ſacra ſic fert.
Ergo mihi parce, tibi quod parcat Deus ipſe,
Et donet meritum, quod ſine fine viget.
Aſpis vt iſte ſuam, verbis eius ſerat aurem;
Eius

aa] forte: *hianti.*

Eius cognatis iſta referre volens. A. C.
Addidit iſta minas huic: ſe ſaltare minatur MCCCXV.
In fundum putei, ni reſeret bifores.
Vir reſerare negans, ſtatim videt illa chimera
Immanem cautem; Proiicit in puteum.
Ingens ruptura lapidis quoque terruit illum,
Et dolet in flumen hanc cecidiſſe putans.
Currens veloci depeſſulat oſtia curſu,
Hanc ſaluare volens, cum patulis ſitulis.
Haec tigris currit, ut poſtes poſſit adire
Has patulas. Fallit taliter illa virum.
Obice conſolidat valvam. Petit hic. Serat aures
Haec ſponſa. Probra cum ſalibusq; dedit.
Sed poſtquam Phoebus madidum caput egeri tundis
Flammiuomo iubare coepit obire ſolum,
Et ſellam rubeo propriis convexit Eoo,
Cum palmis, dominam ſomniferamque fugat:
Concitat affines haec, accuſatque maritum,
Dicens: Iſte meus fornice nocte latet.
Deſerit ipſe thorum ſtygium quaerendo lupanar
Nocte. Suumque nefas alligat illa viro.
Affines huius tunc corripuere maritum
Pro tanta ſcelere. Caſta putatur ea.
Heu vitium regnat. Virtus peſſundatur alma.
Nulla fides iuſto iam datur, imo malo.
Calcatur virtus. Scelus mundo dominatur.
Juſti iudicii linea namque perit

A. C. MCCCXV.

Fabula VII.

Vir quidam senex capiens in nocte soporem
Cum muliere sua credit adesse Parim.
Clamitat: O mulier mihi moechus adesse videtur.
Haec ait: In somno par mihi forma patet.
Percipit hunc iterum. Palmis palpavit, & huius
In tellure fore senserat hic aratrum.
Exultans dixit: I, fer mihi sponsa lucernam,
Se laesam dicit haec fore peste gravi.
Hunc huic committit quaerens incendere lumen.
Haec subito surgens, hic vitulumq; locat.
Vir venit & reperit vitulum quaerens ubi moechus
Sit. Mulier verbis increpat hunc acribus.
Affines mane mulier sibi convocat omnes,
Dicens: vir pareret scandala crebra sibi.
Tunc vix eam nimium precibus rogauit amicus,
Vt donet veniam, pareere curet ei.
Do veniam, tibi vix, ait haec, de crimine tanto.
Si te paeniteat do sceleris veniam.
Nam quicunque petit veniam lacrimis, sibi danda
Est, ut sanctorum testificatur apex.

Fabula VIII.

Omnes audite. Referam mirabile quoddam
De

De quodam iuvene, quem Venus angari-
ans. *ab*) A. C. MCCCXV.

Huic pater affectans legis sociare cubile,
Nc lenae possent illaqueare probum.
Nam fervere lena, vagari, turpia fari,
Saepe facit iuvenes, utpote crebro liquet.
Luxuriae natus incensus putris amore,
Et voluit binos semper habere thoros.
Huic pater, o nate, tu noli spernere sanum
Consilium patris. Sufficit una tibi.
Semper vult duplex stultus habere grabatum.
Se credit posse multa iuuenta rudis.
Convictus tandem precibus patris, inquit: In uno
Esse thoro cupio temporis articulo.
A patre pulcra nimis nato virgo sociatur,
Quam satiare nequit viribus ille suis.
Eius eqvus fessus. Jubet haec complere diaetam.
Ille, labore licet, lassus, inersque, piger.
Anno completo cadit in foveam lupus atrox.
Assunt rusticuli, de nece sunt queruli.
Hi dicunt: laqueo; quidam: flamina perimendum
Esse lupum, Tumulis hi tumulare volunt.
Hic dicit, poenam se nosse magis truculentam,

 Qui

ab) vexans.

A. C. MCCCXV.

Qui petiit duplicem semper inire thorum,
Consulit: ur mulier mala statim, quae solet omni
Dolo esse plena, pro nece detur ei.
Legitimam crudam crucibus facis graviorem
Esse refert. Credat quilibet ista mihi:
Poena necis transit. Haec crude semper adurit
Cor sponsi: fraude qualibet illa nocet.
Quaeritur inde lupus: si gliscat ducere sponsam,
Ut possit vitam continuare suam.
Nec mora. Raptor eis fertur responsa dedisse
Talia: se nolle ducere legitmam.
Nexibus uxoris nullam seruat microcosmus
Maiorem poenam, credite ruricolae.
Carius *ac*) insignem mortem necis volo ferre,
Quam cruce perpetua cum muliere lui.
Femina prava nece scio quod praeponderat omni:
Mors transit subito. Femina crebro nocet.
Femina lethale virus serit, atque plagas net,
Cum quibus irretit corda Paris stolidi:

Fabula IX.

Caelebs coniugium iunxit divina potestas.
Nullum tam sobrium crede fuisse prius.
Tartareus coluber hoc dissociare cupivit.
Nititur, ut bilis materiamque ferat.
Ut

ac) Libentius.

Ut fallit iustos princeps satagit tenebrarum A. C.
Artibus innumeris, persequiturque pios. MCCXCIV.
Qui casum passus, comites vult esse ruinae
Fratres. Hic patitur, invidet ergo bonis.
Sedulo conatur, ut possit fraude cubile
Horum fraudare, sed nequit arte sua.
Luce videns vetula quadam per compita nequam
Hunc fusca facie, tristitiaeque nota.
Haec satrapam tetrum, quare sit nubilus eius
Vultus, perquirit. Ille refert vetulae:
Lucifer emisit me mundo, qui dominatur
Tartareo generi. Jusserat ille mihi:
Legitimos binos, quos firmus nectit amoris
Nodus, ut inter eos consererem lolium.
Namque mihi talis est ritus. Quaero nocere
Pacificis. Fraude fallere glisco bonos.
Quando fero spolium, me princeps noster honorat,
Nilque ferens graviter scorpio terga ferit
Me multis herus variis mulctat dire stigis,
Fraude mea si non fallitur ille thorus.
Hoc ob caeruleus graviter color inficit ora,
Ac oculis etiam fons fluit ergo meis.
Haec anus intonuit: Si me ditaveris aere,
Utile consilium concito dono tibi:
Nam cognoscis, & est mala, quaeque pecunia flectit.
Ergo da munus. Dissociabo thorum.

A. C. In vetulis varias artes cognoſce latere.
MCCCXV. Arte ſua mulier grandia ſaepe facit
Longo conſilio quandoq; viget breue poſſe.
Ingenio floret, cui brevis eſt data vis.
His dictis ore daemon reſpondet alacri.
Frange thorum, vetula, munera magna feram.
Æra ſua cupiens nancisci femina fraude
Legitimum quaerit diſſociare thorum.
Vir fuit in luco runcina vininia *ad*) ſcindens,
Botros ad vitem inde ligare volens.
Haec anus accipiens, torreſtinamque farinam,
Viſitat inde virum, cum lacrimis referens:
Deſipis, es ſtolidus: omnis rationis egenus,
Tanto ſudore corpus quod crucias.
Nam tua legitima Veneris iam ſudat in actu,
Quae reſecare parat guttura nocte tua.
Crede mihi munus, quod cernis, contulit illa,
Ne tibi narrarem, quod tibi nunc refero.
Huic vir confidit, illam prece ſupplici pulſans,
Ut ſibi ferre velit utile conſilium.
Haec ait: In nocte fingas tua membra gravata
Eſſe ſopore Tua colla ſecet *ae*) chalybe.
Hæc abit, & ſponſam pariter falſare laborans,
Huic: dare te morti vir tuus enſe parat.
Hoe

ad] Vimina e ricino *ae*] pro ſecabit

Hoc mihi lena vaga dixit, cum qua fuit ipse. A. C.
Haec dolet auditis tristibus indiciis. MCCCXV.
Et comis domina lacrimas fluit vberiores.
Hanc rogat, ut sanum conferat auxilium.
Huic in nocte tui crinem ceruice rescinde,
Fert anus, & inde fer, auxiliaris erit.
Decipulis positis mulier discedit iniqua.
Laetatur fractum fraude fuisse thorum.
Exta viri mota nec non rancore repleta,
Vt per anum sparsum triste fuit lolium.
Et fessus sudore graui propriam petit aedem.
Inuisis oculis conspicit ille suam.
Hostem nempe suum bene nemo videbit alacri
Palpebra, veluti crebo liquere potest.
Cogitat haec domina: vetulam sibi verba tulisse,
Ac eius visus fontis ab imbre madet.
Vt doctus fuerat, se tempore fingit opaco
Vir fore sopitum, naribus ac strepuit.
Hæc resecare parat sponsi de gutture crinem,
Vt sibi commisit plena dolis vetula.
Percipit hanc sponsus, & non modicum stomachatur.
Immensis sponsam verberibusque donat.
Quos Deitas nexit, hos dissociauit Erynnis.
His factis vetula postulat aera sua.
Huic baratri princeps verbo respondet alacri:
Nonque feram palma muneris aera tibi.
Ad longum contum lethea peste crumena
Vincitur, vetulae qua datur huic brauium

A. C. Hinc verbum vulgare sonat: mulier mala peior
MCCCXV. Esse solet Sathana plus tribus, vt liquet hac.

Fabula X.

Lena viro prorae caute gurgustia tendit:
Illum non quaerit, sed magis aera sua.
Non sic pisciculus hamo, vel truta sagena,
Vt iuuenis capitur fornice pestifero.
Nec sic decipulis falli poterit lupus atrox,
Nec volucris laqueis, vt capit haec iuvenes.
Peste graui mulier male decepit prothoplastum,
Vnde luem traxit cosmica progenies.
O fera Medea, fera pessima, sarcina grandis,
Omnis summa doli, tumba, cloaca luis.
Cur sponsum iustum Samsonem robore privas?
Cur vngues pili te mediante cadunt?
Hac Salomon etiam, quem vera sophia beauit
Dogmate, decipitur, idolatria litans.
Cum talis Salomon capitur muliere maligna,
Quis Plato poterit fraude cauere sibi?
O fortis Dauid. Mulier tua viscera torquet,
Vnde tuum trux mors ense secat populum.
O caelebs felix, pii sola salus genitoris,
Quem fratrum liuor vendidit aere grauis.
Cum dictis plange, lacrimarum fonte madesce;
Femina namque graui carcere te cruciat.

Pro-

Protholor Hypolitae cur priuat adultera vita A. C.
Te, quod non patitur casta Diana diu. MCCCXV.
Filia Loth propera mediam complere diaetam,
Quamuis excutiat te bene theologus.
Primo sapit mulier, tandem quasi scorpio pungit,
Cuius dulce labrum poena dolor sequitur.
Eris pro fasce correptum ludere moecho
Dat meretrix, longum iungit huic lugere.
Ianua tartarea mulier mala thaurea grandis
Daemonis est anceps, qua capit ille reos.
Non ita musca cadit, quam neuit aranea tela,
Atque canopeis, vt meretrice viri.
Circuiat haec vicos, veluti leo qui quaerit escam,
Non vt alauda, sed vt noctua quaerit iter.
Sero vagans toto, donec valeat reperire,
Hunc, cuius loculos euacuare queat.
Si confert munus, opus eius laudat, eumque
Huic spondet firma foedera, iura, fidem.
In muliere fides est protea. Transit vt vmbra.
Debilior tela, quam facit aranea.
Nemo placere potest huic. Nec Paris optat amorem,
Sed plus qui dederit plus placet ille sibi.
Nemo placet scorto, nisi qui numismate clangit.
Hunc adamat semper, huicque placere studet.
Huius ieiuna cum sit faux aere crumenae,

A. C. Deserit hunc, alium iungat ut illa sibi.
MCCCXV. Istius foruli quando sunt euacuati,
Algidus huic fit amor, qui fuit ante calens.
Ludicolas Veneris fuscato decipit ore.
Insidiatur eis, vt lupus agniculis,
Non solum meretrix corpus tibi tollit, & aera,
Sed tollit fructus spiritualis opes.
Vt fastus clarum sathanam fecit paranymphum,
Sic de te Verrem luxuriesque facit.
Est mortis puteus, est alta lacuna cloacae.
Est viscus sceleris, ac vaga quaeque lupa.
Lena supercilium gerit armatum graue pungens
Corda virum. Torquet viscera Paris ea.
Non ita mortificat visum visus basilisci,
Vt lenae visus exanimat iuuenes.
Non solum viuas acie res inficit illa.
Sed res artificis haec violare solet.
Illius gustus iuueni sunt spicula mortis.
Vulnus letale tangere dat lupulae.
Illius labrum crebro torret velut Aethna,
Viscera tam gentis haec adolet subito.
Siccae quisquiliae, stipulae, iunctaeque caminis
Ignis flammiuomus deuorat has subito.
Sic, quando nuda caro tangitur in muliere,
Alma Diana focis vritur hinc grauiter.
Tabet mens hominis, quamuis caro non violetur;

Nil

Nil caro casta iuuat mente fauere pari. A. C.
Non dabitur brauium, fuerit quaecunque pudica MCCCXV.
Carne. Nec in mente virgo manere studet.
Mente prius nisi corrupta, caro non violatur.
Ergo stude mentis virginitate frui.
Flectere quam possent bene terroresque metallum,
Non datur aureola virginitatis ei.
Syrenes neumis inolent, mersare carinas
Cetus odore suo pisciculos laqueat:
Sic oda mulier stolidos iuuenes citat ad se,
Vt queat illorum se satiare bonis.
Est damnum dulce mulier, confusio sponsi.
Insatiabilis est bestia, pugna frequens.
Prauum conuiuium solet aspidis esse venenum:
Casti naufragium; sollicitudo frequens.
Vas est moechiae; totius turbinis aedes,
Ferali morte saeuior esse solet.
Sed quid plura loquor. Non viuit bestia peior
Credo sub coelis, vt bene dicta probant.
Si stellae scribae, pelles coelum, maris vnda
Esset incaustum, nec cifra cum sociis
Sufficerent plene mulierum scribere fraudes,
Cum quibus illaqueant corda modo iuuenum.
Non poterit plene reserari fraus mulierum,
Quamuis lingua foret omnis arena maris.
Ergo loquor modicum, licet omnino sit ineptum.

Plus

A. C. MCCCXV.

Plus prodeſt aliquid, quam nihil inde loqui.
Quae careat fraude cum raro queat reperiri,
Hanc ergo fugias, liber vt eſſe queas.
Si tibi ſe iungat, vel ſi iungaris eidem,
Contrahis inde leuem, *af*) clerice, crede mihi.
Ex pice contrahitur labes. Sic ex meretrice
Omne malum trahitur. Crede mihi iuvenis.
Corpus, res, anima, male perditur, eius amorem
Si ſequeris. Fugias hanc ideo iuuenis.
Lis, odium, caedes, mors, rixa, ſuperbia, ſumunt
Principium Venere, ſicut vbique liquet.
Hanc ergo fugere cum toto nitere niſu,
Vt volucris laqueo, ne capiaris ea.
Illius intuitus fugias. Iter eius abhorre.
A te ſpernatur, vt pote taxus ape.
O deſes, Cereris operi ſtudeas inhiare,
Atque fori cauſis, piſciculisque plagis.
Pernici catulo niſus ſectare Dianae,
Et ſus ſilueſtris cuſpide laeſa cadat.
Piſci piſcina fodiatur vomere lira,
Plantetur planta tempore quaeque ſuo.
Inſiſtas Marti, tyro, ne dira Medea
Te trucibus laqueis illaqueare queat.
Vepribus, & ſpinis, terram purges bene princeps,

Vt

af) leuis notae maculam.

Vt flores lolium crescere triste sinat. A. C.
Calcitro, ne Cypris in repas repat inertes. MCCXV.
Nisibus insistat. Vomere vertat humum.
Semper agas quid virtutis, ne filius irae
Inueniat pigrum te, tibi quod noceat.
Luxus enim Veneris requies gerit alma, sed almus
Si labor affuerit, luxus abire sitit.
Nam pesti cuiq; requies fomenta ministrat,
Sed solito nisu pullulat omne bonum.
Absque labore domum semper Venus ignea quaerit,
Desidis in fibras serpere crebro solet.
Turpiter alterius violas, Aegiste, cubile.
Cur? ratio promta: desidiosus eras.
Ex nimia requie reptat saeuissima pestis,
Et Veneris fomes, quae mala multa parit.
Est requies longa virtutis prodiga, nutrix
Peccati, corpus annihilare solet.
Obfuscare solet requies retracta metalla.
Ex nimia requie deficit aegra caro.
Spinas, & tribulos, profert incultus agellus.
Pullulat exculto messis adulta solo.
Sic mens gyrouaga virtutum semina vellit,
Labruscasque parit, botrus & ipse perit.
Vita labat iuuenis, cuius labor est requiei
Insudare nimis. Sit labor comes.
Virtutum semen, hominum labor irrigat almus
Siccat & horreolo conciliare studet.
Tota phalanx Veneris conantis ab aede recedit.

Huic

A. C. MCCCXV.

Huic labor est hostis, & fugat hanc propere:
Ex Baccho, Cerere, crescit Venus & sibi vires
Assumit. Corpus aggrauat hinc hominis.
Hos ergo fugias, tibi ne Cypris dominetur.
Extrahe ligna rogis, concito flamma perit.
Olim cum Cerere Bacchum concumbere vidi
Inde nata fuit carnis amica Venus.
Algescunt Veneris artus. Vis tota moritur,
Deserit hanc quando Liber & alma Ceres.
Sed quid plura loquar: Veneris triplex medicina
Est: Fuga; siue labor; parcere saepe cibis.
Haec tria corde fido retine si vincere quaeris
Thaida. Nam melior nulla medela datur.

Caput XI.

Aemulus Vlrice diuini codicis alma
Quem fouet in gremio philosophia suo.
Septenas natas tibi mater contulit vna,
Ex quibus est nata plurima nata tibi.
Non aspernaris lac sumere. Namque potiris
Pro solidis epulis mentis ad alta means.
Tu satias cleri cor, doctrinam sitientis,
Sideribus sicut donat Apollo iubar.
Vt fontis scatebra riuo grandem pluit vndam:
Sic seris ore pia dogmata quando legis.
Moribus es Seneca. Sed corde Plato, vel Vlysses
Non vt arundo leuis, quam ventus ipse trahit.

Nunc

Nunc es Ariſtoteles; vel nunc Paulus; Helias; A. C. MCCCXV.
Priſcicus; *ag*) & Cicero; nunc es Apolonius.
Nunc facis in tabula nouem placere ſorores
Cum deuima, per ſe quae nihil eſſe ſolet.
Virgilii calamum ſequeris, quandoque Lucani,
Carmina cum fingis, tu vires, imo flores,
Nobilis egregia caput Auſtri, magna Wienna,
Quae multum clerum contines in gremio:
Qui concurrit ibi vario de climate mundi
Te quaerit: Ceruus utpote fontis aquas.
Quorum tu corda ſatias cum fonte ſalubris
Doctrinae: fluuius vtpote piſcieulum.
Vt polis eſt caput Auſtri, quam regis arce ſalubri,
Sic caput es cleri dogma ſerendo pium.
Dicitur Vlricus, vltra quam ſcandere ritum.
Humanum, veluti nomine rite patet.
Nominis effectum nullus qui fungitur iſto.
Iſtius exponit, praetitulatus vt is.
Exaltare tuos titulos qui nititur, ille
Soli fumoſis lumina dat faculis.
Te peto, corde pio ſumas vt vilia ſcripta,
Ad te quae ditem paupere fonte fluunt.
Accipe diſcipuli munus tam vile puſillum,
Namque ſolet pauper munera parua dare.
Omnem lima luat tua labem carminis huius,
Et purget: Veluti ſcopa domus cineres.

Hic

ag) Priſcianus i. e. Grammaticus in genere.

A. C. MCCCXV. Hic modo ſiſto ſtylum. Licet hic abrumpere filum.
Muſae completa rurſus eſt namque diaeta.
Annis millenis elapſis, tri quoque centis,
Nec non quindenis, Adolphus fecit egenis.
Me merces domini detur huic eius bona fini,
Et poſt hanc metam det ei ſedem bene laetam,
Jugeque ſolamen: Nunc dicat quilibet Amen.

IX.

IACOBVS CAIETANVS.

MCCCXIX Iacobum nomine, cognomento Caietanum, ſe ipſum appellat noſter in proſa triplici operi metrico praemiſſa. *a*) Petro Stephani patre natum ſe eſſe dicit. *b*) Hinc Iacobus Caietanus de Stephanescis nominatur a D. P. in Commentario praeuio de S. Petro coeleſtino Pontifice Romano. *c*) Anagninus dicitur ab Auberto MIRAEO. *d*) Magiſter liberalium artium Pariſiis creatus ibidem docuit. *e*) Jurisprudentiam deinde in Italia docuit *f*) Quarto Nicolai Papae IV. anno exſtitit ſubdiaconus *g*) A. Coeleſtino Papa

IX. *a*) Par. I. n. 2. in Actis Sanctorum Maii per Godefridum HENSCHENIVM Danielem PAPEBROCHIVM, Franciſcum BAERTIVM & Conradum JANNINGVM Tom. 4. ed. Antverp. 1685. d. 19. Maii p. 438. D. *b*) l. c. n. 6. ibid. E. *c*) n. 2. l. c. p. 419. D. *d*) de ſcriptor. Eccles. n. CCCCXIV. *e*) v. Proſa l. c. n. 6. ib. p. 438. *f*) v. l. c. n. 7. ibid. F. *g*) v. Proſa l. c. ibid.

Papa ad ecclesiastica munia promotus. *h*) A. C. Deinde in Leuitam Cardinalem per Bonifa- MCCCXIX cium VIII. Pontificatus eius anno secundo A. C. MCCXCV. *i*) Georgii ad velum aureum (titulo promotus) *k*) Vixit adhuc an. 1319. quo anno, die 28. Januarii scripsit epistolam dedicatoriam praefixam operi metrico. *l*) Nollem fidem habere Roberto GERIO, qui *m*) eum A. MCCCXLIII. obiisse vult. De studio suo poetico ipse narrat: se, cum iam Jurisprudentiae in Italia discendo & docendo operam daret, interdum absque instructore, nisi se ipso, Lucani vacasse acumini, Virgiliique rhetoricae suauitatis profluo, vnius gestae arduitatem, alterius fictae rei subtilitatem, ac amborum stili gravitatem altitudinemque circumspectans. *n*)

Scripsit I. *Vitam S. Coelestini V.* Papae libris III. heroico genere quae legitur in Actis SS. *o*) Libri primi init: *Alma Petri sedes iam dudum languida vultu.* Libri secundi init: *Sic igitur Phoebi diffundens orbita lumen.* Libri tertii: *Hactenus haec fama fuerant vulgata per vrbes.*

II. De *electione & coronatione Bonifacii Papae VIII.* Libri duo carmine hexametro scripti, qui exstant in Actis. *p*) Libri primi init: *Quamuis vecta gradu teneant vestigia Vatem.*

h) v. D. P. l. c. *i*) v. MIRAEVS l. c. *k*) v. Prosa. l. c. ib. *l*) in Actis p. 437. E. *m*) de S. E. p. m. 6. *n*) v. Prosa l. c. ib. p. 438. F. *o*) l. c. p. 443. *p*) l. c. p. 461.

A. C. MCCCXIX. *tem.* Secundi: *Iamque dies sacro Papae celebranda triumpho.*

III. De *Canonizatione S. Petri Coelestini* Libros tres, hexametros, qui leguntur in Actis. *q*) Primi init: *Iam coeli conuexa tenens, sidusque supernis.* Secundi: *Ergo vbi commissum magnarum indagine rerum.* Tertii: *Hactenus effuse magni praeconia festi.* In vnum volumen tria illa scripta redegit ipse Iacobus, illudque Abbati & conuentui monasterii S. Spiritus de Sulmone, Ordinis S. Benedicti, Valuensis Dioecesis, dedicauit. *r*) Manuscriptum originale donauit Jacobus monasterio S. Spiritus de Murrone prope Sulmonem. *s*) Ante editionem plurimum vsus hoc poëmate MARINVS est, vsus est & Odoricus RAINALDVS in Annalibus ecclesiasticis, nec non Ciacconii instaurator inter polatorque OLDOINVS, Jacobi versus allegandа saepius. *t*) Ediderunt Acta Sanctorum ex MS. Vaticano, collato cum ecgrapho autographi Sulmonensis, existente apud Patres Coeléstinos Romae. *u*) Castigationes textus suppeditavit D. P. notis subiunctas. *x*) Notas dedit idem. *y*)

IV. Librum de *centesimo seu Jubilaeo anno* hexametrum, initio: *Aurea centeno consur-*

q) l. c. p. 473. *r*) v. Acta Sanctorum l. c. p. 437. B. *s*) v. Dedicationem l. c. D. *t*) V. D. P. Commentar. n. 2 l. c. p. 419. E. *u*) v. eund. l. c. F. *x*) in Actis SS. *y*) l. c.

surgunt secula Phoebo. Quem Julius ROSEVS A. C. scholiis a se illustratum primum edidit & MCCCXIX postea Colonienses in Tom. 13. Bibliothecae P. P. retulerunt z) Exstat & in Bibliotheca maxima Patrum *aa*)

X.

HERMANNVS.

Frater Ordinis Cisterciensis in monasterio MCCCXXII Lehninensi vel Lheninensi, quod situm est in Marchia Brandenburgensi haud procul ab vrbe Brandenburgo. Vixit ante Anno MCCCXXII. quod ex versu decimo Vaticinii colligo:

Et nunc absque mora propinquat flebilis hora
Qua stirps Ottonis, nostrae lumen regionis,
Magno ruit fato, nullo superstite nato.

Quod eo anno contigit mortuis Woldemaro & Johanne IV. Electoribus. Dicitur scripsisse *Vaticinium* versibus rythmicis nondum editum, cuius initium:

Nunc tibi cum cura, Lhenin, cano fata futura.

XI.

CASTELLANVS BASSIANENSIS.

A. 1327. dicauit Franc. Dandulo, Venetiarum Duci carmen suum, quod *Pacem Venetianam* inscripsit. Agit eo de pace, quae inita inter Fridericum Barbarossam, Imper. & Alexandrum III. Papam, cum Venetiarum Princeps foret Sebast. Zianus. v. Bernard. MCCC-XXVII.

z) v. MIRAEVS l. c. *aa*) Tom. XXV. p. 936.

A. C. MCCC- XXIX. Scardeonium lib. II. de rebus Patauinis, Classe X. Vossium de Hist. Lat. III. C. 9. *a*)

XII.

ALBERTINVS MVSSATVS.

Patauinus. Obiit A. MCCCXXIX. Clodii exul. *a*) Poeta pro ratione aeui sui non incelebris iudice Henr. WHARTON. *b*)

Exstant. Albertini Mussati Historia Augusta Henrici VII. Caesaris & alia quae exstant opera Venetiis 1636. f. ex typographia Ducali Pinelliana; in quibus occurrunt carmina haec:

Pag. 1. Tragoedia *Ecceriniis*.

P. 17. *Achilleis* tragoedia altera.

P. 48. Epistola *ad Joannem* Grammaticae Professorem docentem Venetiis.

P. 52. Ad Ducem Venetiarum *Joannem Superantium* Epistola.

P. 64. *Ad Joannem* Grammatticae Professorem cum quaesisset ab eo per metra, qualiter contigerit, quod leo & lea, quae erant communis Venetiarum genuissent, & peperisset lea viros foetus contra Auctores loquentes, quod mortui nasci solent, & introducitur Vrania loquens.

P. 66. Ad Paulum iudicem de titulo rogantem, vt responderet Beneuenuto de Campesanis de Vicentia aduersus opus metricum

XI. *a*) v Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenburg. p. 449. a.

XII. *a*) v. Aub. MIRAEI mantissa ad Auctar. de S. E. *b*) Appendic. ad Gvil. Caue de S. E. p. III. 15.

cum, per eum factum in laudem Domini Canis Grandis, & vituperium Paduanorum, cum capta fuit Vicentia. A. C. MCCCXXIX.

P. 81. De *celebratione* suae *diei natiuitatis* fienda vel non. Elegia.

P. 83. Somnium in aegritudine apud Florentiam & Commendatio Antonii de Vrso Episcopi Florentini cuius beneficio liberatus fuit.

P. 90. *Cento* ex P. Ouidii Nasonis libris V. de Tristibus. *Ad Filium.*

P. 99. *Soliloquia.*

P. 116. *Eclogae.*

P. 140. *Fragmenta poetica.*

Priapeia eius prodiisse in his operibus falso perhibet Henr. WHARTON. *c*) Monetur e contrario lector ab editore Operum Mussati *d*) epistolas duas ad D. Joannem de Vigontia Patauinum, quarum vna Priapum expressit, uxorem Priapi altera commentus est, consulto praetermissas esse in gratiam aurium honestarum.

XIIII.

ADAMVS NVTZARDE.

Artium Magister Oxoniensis. Claruit A. MCCCXL. Poeta sua tempestate non vulgaris fuit. Scripsit I. carmine *Neutrale* quoddam Lib. I. init: *Aspirans precibus vestris persaepe.* II. De *speciebus lapidum* Lib. I. init: MCCCXL.

Cccc 3 *Euax*

c) Append. ad Gv. Caue de S. E. p. m. 15. *d*) p. 80.

A. C. MCCCXL. *Euax rex Arabum legitur scripsisse. a*) Hic liber vulgo rectius Marbodo tribuitur.

XIV.

HERMANNVS de SCHILDIS.

Ordinis fratrum eremitarum S. Augustini. Claruit A. MCCCXL. Scripsit de *divisione philosophiae* metrice lib. I. *a*)

XV.

ANONYMVS.

MCCC-XLIII. Scripsit carmine elegiaco *Poenitentiarum lupi vulpis & asini*; initio: *Instabat festiva dies animalia bruta.* Exstat inter Varia doctorum piorumque virorum de corrupto ecclesiae statu poemata per Matthiam FLACIVM Basileae 1556. *a*) Ad calcem adscriptum legitur: Explicit poenitentiarius lupi vulpis & asini completus Anno Domini MCCCXLIII. Exstat & in Grynaei vel Goalartii Catal. Test. verit. Tom. 2. *b*)

XVI.

JOANNES HOXSEMIVS.

MCCC-XLVIII. Sive de Hocsem a vico cognomine, ditionis Leodicensis, prope Hugardiam, sic dictus. A. MCCLXXVIII. mense Februario natus est, ut ipse de se loquens Chronici sui lib. I. c. XI. his versibus testatur, locum sive parochiam nativitatis suae c. XII. indigitando Hugardiam: *Mil-*

XIII. *a*] v. J. BALEVS scriptor. Britann. Cent. V. n. 63.

XIV. *a*) v. Joh. TRITHEMIVS de S. E. n. 594.

XV. *a*) p. 199. *b*) v. Christoph. Hendreich Pandectar. Brandenb. p. 308. b.

Mille ducenteno bis quarto septuageno A. C.
Anno, sub mundo natus sub mense secundo. MCCC-
Studiis melioribus Lovanii, Aureliis, atque alibi operam dedit & iura publice professus fuit. Tandem Canonicus & Scholasticus Leodici ad S. Lambertum & ad S. Petrum eadem in urbe Praepositus. Obiit A. MCCC-XLVIII. VI. Nonas Octobr. *a*) XLVIII.

XVII.

GVILLELMVS KETHVS.

Abbas de Killes. Claruit A. MCCCL. Rhetor & poeta ingeniosus multo mentis foetu tum in prosa tum in metro foecundus. *a*) MCCCL.

XVIII.

JOANNES CALIGATOR.

Lovaniensis. Poeta sui aeui insignis. Vixit circa A. MCCCLVIII. Versu complexus est *Vitam & Passionem* SS. Apostolorum *Petri & Pauli* libro uno, cuius hoc exordium: MCCC-LVIII.
Roma caput mundi primo pastore beata. a)

XIX.

RICHARDVS LEDREDVS.

Anglus Lodinensis. A Joanne XXII. renunciatus episcopus Ossoriensis in Hibernia. Obiit A. MCCCLX. Scripsit Hymnos MCCCLX.

XVI. *a*) v. Valerii ANDREAE Bibliotheca Belgica ed. Louan. 1643. p. 519.

XVII. *a*] v. Augustini SARTORII Cistercium bis-tertium p. 517.

XVIII. *a*] v. Valerii ANDREAE bibliotheca Belgica ed. Louan. 1643. p. 475.

A. C. quosdam in *Natali Domini aliisque festis* in
MCCCLX. ecclesia sua decantandos. *a*)

XX.

GVILHELMVS.

In urbe Coventre natus, & Carmelitani
MCCCLX. nominis monachus. Claruit A.
MCCCLX. *a*) Mortuus circa illum annum
teste Jo. PITSEO. *b*)

Scripsit *Carmina* diversa lib. I. init: *Isidorus annos a principio tibi. c*)

XXI.

JV.

MCCC-LXVI. Burgensis. Exstat *bellum Navarense* A. D. MCCCLXVI. versibus quingentis sexaginta per JV. Burgensem de Petro rege Aragoniae & Eduardo Principe &c. manuscriptum inter codices bibliothecae Bodleianae n. 1767. *a*)

XXII.

PETRVS BABYON.

Vel BABION & BABYO. Anglus. Theologus & Poeta. *a*) Claruisse creditur a BOSTONO A. MCCC-

XIX. *a*) v. Luc. WADDINGI scriptores ordinis Minorum p. 305.

XX. *a*) v. Joh. BALEVS Scriptor. Brittann. Cent. 6. n. 11. *b*) de illustr. Angl. Scriptor., n. 600. *c*) v. BALEVS l. c.

XXI. *a*] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I, P. I. p. 85.

XXII. *a*) v. Christoph. HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 372. b.

MCCCLXVI. *b*) aut A. MCCCLXVII. *c*) Carmine exercitatus tantum in literis profecit, quantum illa admirabantur secula. Juvenis carmina edidit, ad quae pangenda natum dixisses. Ingenium plane illi acutissimum, neque felix inventio defuit: usque adeo, ut non raro ad iustam gratiam & carminis maiestatem assurgeret; iudice Jo. BALEO. *d*) A. C. MCCCLXVI.

Scripsit I. *Comoediam* carmine Lib. I. initio: *Me dolor infestat foris intus. e*) Comoedia Babionis versibus exstat manuscripta in bibliotheca Cottoniana Titus A. XX. 30. *f*)

II. *Carmina* varia Lib. I. *g*)

XXIII.

GVALTERVS WIBVRNE.

Professione Franciscanus *a*) in coenobio Norwicensi. *b*) Joanni BALEO, videtur vixisse circa A. MCCCLXVI; Joanni PITSEO *d*) circa A. MCCCLXVII. Carminum author magnus enituit. Unde & encomium Christiparae virgini carmine hexametro cecinit, illi seculo plane non contemnendo. Quod & iterum postea rythmicis versiculis praestitit teste LELANDO apud BALEVM. *e*)

Cccc 5 Scri-

b) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 6. n. 23. *c*) v. Jo. PITSEVS de illustr. Angl. Scriptor. n. 462. *d*) l. c. *e*) v. BALEVS l. c. *f*) v. Thomae SMITHI Catalogum p. 124. *g*) v. BALEVS l. c.

XXIII. *a*] v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 6. n. 24. *b*) v. Jo. PITSEVS de illustr. Angl. scriptor. n. 613. *c*] l. c. *d*] l. c. *e*] l. c.

A. C. MCCC-LXVI. Scripsit I. De *Maria & eius filio* Lib. I. Initio: *Mariae carmina quondam hexametra. f)* II. *Encomium Christiparae* Lib. I. *g)* Puto PITSEVM multiplicare entia praeter necessitatem cum De *virgine Maria* carmine hexametro Librum unum, & *Encomium Christiparae* Librum unum diversa scripta habet.

III. *Carmina* diversi generis Lib. 1. *h)*

XXIV.

VRBANVS V.

MCCCLXX. Paterno nomine GVLIELMVS GRISANT appellatus. Natione Gallus patria Lemovicensis. Juris Canonici Doctor & Ordinis Benedictini monachus, Coenobii S. Victoris apud Massiliam Abbas, sedis Apostolicae in regno Siciliae & Neapolis legatus, Pontifex Romanus Avenione electus. A. MCCCLXII. d. XXIII. Septembris. Obiit A. MCCCLXX. die XIX. Decembr. Scripsit Versus de *Agno Dei*, qui exstant apud VICTORELLVM addition. ad Ciacconium de vitis Pontif. Romae 1630. *a)*

XXV.

CONRADVS.

De Altzeya, oppido Moguntinensis dioecesis in Palatinatu, tribus millibus a Wormatia distante, natione Teutonicus. Claruit A. MCCCLXX.

Scri-

f] v. BALEVS l. c. *g*] v. BALEVS l. c. *h*] v. BALEVS l. c. XXIV. *a*] v. Henr. WHARTON Append. ad Gv. Cave Script. Eccles. p. m. 45.

Scripsit I. Volumen versibus & rythmis de Dei genitrice *Maria & redemtione generis humani*, titulo: *Figurarum opus* Lib. I. II. *Carminum* lib. I. *a*) A. C. MCCCLX

XXVI.

JOHANNES.

Hildenshemensis. Ordinis fratrum B. Mariae semper virginis de monte Carmeli. Claruit temporibus Caroli Imp. IV. A. MCCC-LXX. *a*)

Scripsit metro & prosa multa praeclara opuscula. I. *De monstris in Ecclesia*, Lib. I. *b*) Quod opus metricum est. *c*)

II. Jo. de Hildesheim opusculum metricum *contra Detractorem*, &c. (ordinis *Carmelitarum*) exstat inter codices manuscriptos bibliothecae Bodleianæ n.3429. Tr.5. *d*)

XXVII.

GVILIELMVS IORDANVS.

Canonicus regularis S. Augustini in Viridi Valle apud Bruxellam. Joannis Ruysbroeckii primi ibidem Prioris discipulus. Obiit A. MCCCLXXXII. die XXIII. Nov. MCCC-LXXII.

Scripsit Rythmum de *conflictu vitiorum cum virtutibus*. *a*)

XXVIII.

XXV. *a*] v. J. TRITHEMIVS de Script. Eccles. n.660.

XXVI. *a*) v. Jo. TRITHEMIVS de. S. E. n. 648. *b*] v. TRITHEMIVS l. c. *c*) v. Jo. TRITHEMIVS de Scriptor. German. c.122. apud Jo. Alb. FABRICIVM not. (c) ad Trithemii de S. E. l. c. *d*] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae p.165.

XXVII. *a*] v. Valerii ANDREAE bibliotheca Belgica ed. Lovan. 1643. p.321.

A. C. MCCC-LXXII.

XXVIII.

JOANNES du PIN.

Monasterii de Vaucellis in Cameracesio, monachus. Claruit sub Philippo le Bel, & Philippo Valesio Francorum regibus, anno 1325. & postea. Obiit in episcopatu Leodiensi & sepulus est in cenobio Gvillielmitarum, A. 1372. Poeta & orator facundissimus. Meminerunt eius Ludovicus Gvicardinus in descriptione Galliae Belgicae, Renatus Chopinus in libro de sacra Politia Forensi, fol. 468. Claudius Fauchet & Franciscus de la Croix in bibliotheca Gallica. Ex Segvino.

Scripsit I. metro & prosa anno 1324. aetatis suae 22. Tractatum quem praenotavit: *Mundam vitam* sive Agrum virtutis bonae vitae, 8 libros complectentem &c. Impressus est Parisiis ahud Michaelem le Noir in 8°.

II. Edidit insuper versibus Alexandrinis, Opusculum quoddam, inscriptum, *Evangelium mulierum.* a).

XXIX.

BENEDICTVS XII.

Papa. Antea dictus Jac. Fournerius, Fornerius Furnius. Ord Cisterciensis. Gallus. Theol. D. Mor. 1372. aliis 1342.

Scripsit Carmina quaedam *prophetica.* a)

XXX.

XXVIII. a] v. Caroli de VISCH bibliotheca scriptorum ordinis Cisterciensis ed. Colon. 1656. p. 228.

XXIX. a) v. Christophori HENDREICH Pandect. Brandenb. p. 508. a.

XXX.

FRANCISCVS PETRARCHA

A. C. MCCC-LXXIV.

Natione Etruscus. *a*) Aretii ex Florentinis parentibus natus. Archidiaconus Parmensis: Canonicus Patavinus. Uno eodemque die Romam & Lutetiam ad accipiendam lauream evocatus. *b*) Moritur in heremitario suo agri Patavini: *c*) in Euganeis montibus Angradae, *d*) sub Carolo Imp. IV. & Gregorio Papa XI. A. M. CCCLXXXIV. Indictione vero XII. *e*) d. 14. Jul. aetat. annorum 70. uno minus die. *f*)

Scripsit I. *Bucolicorum* metrice lib. 1. Init. *Monice tranquillo*. *g*) Constant Eclogis XII, quarum prima vocatur *Partinenias*. Exstantque inter Codices MSStos ex dono Thomae BODLEII n. 13. in Bibliotheca Bodleiana n. 2190. *h*) & inter manuscriptos libros collegii novi in Oxonia n. 269. *i*)

II. *Epistolarum* metricarum libros tres. *k*)

XXXI.

JOHANNES BOCATIVS.

De

XXX] *a*] v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 622. *b*) v. MOLANVS in MS. bibliotheca sacra apud Aub. MIRAEVM in Auctar. de S. E. n. 441. *c*] v. TRITHEMIVS l. c. *d*] v. MOLANVS l. c. *e*] v. TRITHEMIVS l. c. *f*) v. Jo. Alb. Fabricii not. m. ad Trithemii l. c. *g*] v. THRITHEMIVS l. c. *h*) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae p. 115. *i*] v. Catalogos cit. P. II. p. 37. n. 1233. *k*] v. Henr. WHARTON in appendice ad Hist. Liter. Gv. Cave de scriptor. eccles. ed. Londin. 1689. p. 43.

A. C. MCCC-LXXV. De Certaldo. Natione Italus patria Florentinus. Moritur sub Carolo Imperatore, quarto & Gregorio Papa XI. A. MCCC-LXXV. Indictione XIIII. aetatis suae LXII. *a*) Aut A. MCCCLXXVI. ut vult Aub. MIRAEVS. *b*)

Scripsit *Bucolicorum* lib. I. Init. *Tyndare non satis fue. c*)

XXXII.

JOANNES.

MCCC-LXXIX. Bridlyngtonensis in Eboracensi patria natus. Canonicorum regularium in Bridlyngtonensi coenobio praeses. Obiit A. MCCCLXXIX. 6. Id. Octobr. *a*)

Scripsit I. Carmina *vaticinalia* Lib. 3. Initio: *Febribus infectus* vel: *Februus infestus,* ut legit Jo. PITSEVS, *b*) *requies fuerat. c*)

II. *Vaticinales* versus Lib. I. Init. *Taurus cornutus, ex primo germine. d*)

Exstat: *Joannis de Bridlington carmen vaticinale cum commentariis & expositione Joannis Ergene;* inter codices MSS. quos Kenelmus DIGBAEVS donavit bibliothecae Bodleianae n. 89. inter Codices bibliothecae Bodleianae n. 1690. *e*) Item: *Jo. Bridlington va-*

XXXI. *a*) v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 647. *b*] in Auctar. de S. E. n. 441. *c*] v. TRITHEMIVS l. c.

XXXII. *a*) v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. 6. n. 62. *b*] de illustr. Angl. scriptor. n. 646. *c*] v. BALEVS l. c. *d*] v. BALEVS l. c. *e*] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae p. 81.

vaticinia versu; inter Codices bibliothecae Bodleianae n. 2067. Tr. 45. *f*) Item: *Byrdlington versificat. in sua Prophetia*; inter libros manuscriptos Collegii Caio-Gonvilensis in Cantabrigia n. 34. Tr. 5. *g*) Item: *Prophetia Canonici de Bridlinton, temporibus Edwardi 2. & 3. init. Febribus infectus*; inter libros manuscriptos Collegii Sanctae Trinitatis apud Dublinium n. 524. Tr. I. *h*] qui codex & lectionem Balei confirmat. Item: *Fragmentum prophetiae Monachi de Bridlington*; inter libros manuscriptos bibliothecae Cottonianae Vitellius D. XII. 3. *i*] Item: *Versus prophetici per Priorem de Brydlington*; exstant ibidem F. XIII. 2. *k*] Item: *Prophetia, rhythmicis versibus exarata, cuiusdam Canonici regularis, Joannis de Bridlington, secundum opinionem vulgi, qui febribus infirmatus est, ut ipse Autor dicit in initio prophetiae: cum prolixa expositione de rebus in ista prophetia praedictis sub Regibus Edwardo II. & III. hic in Anglia & in Francia accidentibus. Is qui commentarios scripsit, eos inscribit Humfredo de Bohun, Comiti de Hereford, &c. & Constabulario Angliae*; Hanc operis notitiam suppeditat Codex bibliothecae Cottonianae Do-

A. C. MCCC-LXXIX.

f] v. Catalogos cit. p. 108. *g*] v. Catalogos cit. Tom. I. P. III. p. 130. n. 1064. *h*) v. Catalogos cit. Vol. II. P. 2. p. 40. n. 664. *i*] v. Thomae SMITHI catalogus Bibliothecae Cottonianae p. 93. *k*) v. SMITHI Catalogus p. 104.

A. C. MCCC-LXXIX. Domitianus A. IX. 15. *l*] Item: *Prophetia S. Joannis de Bridlingtona: versibus hexametris*; exstat in Bibliotheca Cottoniana, Cleopatra C. IV. 18. *m*]

XXXIII.

JOANNES SOMER

MCCCXC. Ordine Franciscus ex eo Collegio fuit, quod apud Gvalteri pontem [vulgo Bridgewater] emporium Somersetensium frequens, prope Flueli fluminis ripas situm est. Claruit A. MCCCXC. Scripsit de *facultate metrica* lib. I. v. Jo. BALEVS Scriptor Britann. Cent 7. n. 8.

XXXIV.

RICARDVS.

MCCC-XCVI. In Roffensi Cantiorum dioecesi atque oppido Maydeston oriundus. *a*) RICHARDVS MAYDESCON vocatur a Jo. TRITHEMIO. *b*) Oxonii primum Martonensis collegii socius fuit & Aylesfordiensis coenobii Carmelita postmodum factus. *c*) Claruit in gymnasio Oxoniensi eo potissimum tempore quo haeresis Johannis Wicleffi pullulare incepit in Anglia. *d*] Obiit Cal. Jun. MCCCXCVI. *e*]

Scripsit I. cum esset Joanni Lancastriae duci a confessionibus *Concordiam inter Regem*

l) v. SMITHVS l. c. p. 134. *m*] v. SMITHI Catalogus p 139.

XXXIV. *a*] v. Jo. BALEVS Scriptor. Britann. Cent. VI. n. LXXXVI. *b*] de S. E. n. 667. *c*] v. BALEVS l. c. *d*] v. TRITHEMIVS l. c. *e*] v. BALEVS l. c.

gem *Ricardum & cives Londinenses* A. M-CCCXCIII. firmatam hexametris pentametrisque versibus Init. *Tullius in laudem tantam sustollit.* Elegantiores eos esse, quam solebat ea aetas dare, testatur BALEVS. f) A. C. SEC. XIV.

II. *Precationes* metricas Lib. I. Init. *Kyrie eleyson, miserere, pater pie.* g)

III. Exstat *Liber Ricardi carmine conscript.* inter libros manuscriptos Collegii Iaio Gonvilensis in Cantabrigia n. 21. Tr. 2. h)

XXXV.

COLVCIVS.

Cancellarius Florentinus. Seculo XIV. vixisse videtur. Scripsit enim ad Ubaldinum Priorem S. Stephani epistolam de obitu & sepultura Lapi de Castellione Florentini. Carmine scripsit *Epitaphium Lapi.* Initio: *Castiglioneiades hoc sera & postuma Lapi;* quod exstat in Petri LAMBECII Commentar. de biblioth. Vindobon. Lib. II. c. VIII. p. 940.

SECVLVM DECIMVM QVINTVM.

I.

JOANNES GOWER.

Jo. GODEFRIDVS LIDGATE appellatur in codice MSto Collegii S. Trinitatis apud Dublinium n. 414. a) Vir equestris ordinis ex MCCCCII.

Dd dd Sti-

f) l. c. g] v. BALEVS l. c. h) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae P. III. p. 120. 1051.

I. a) v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae Vol. II. P. II. p. 37. n. 554.

A. C. MCCCCII. Stitenhamo villa Eboracensis provinciae. b) Castellum Sittenhamum nominat Jo. PITSEVS. c) Vixit ad iustam usque senectutem, fuitque coecus A. MCCCCII. d) Londini mortuum & sepultum esse A. MCCCCII. testatur PITSEVS. e) Fuit Poeta laureatus. De consequenda antiquorum poetarum in latino sermone elegantia quasi desperans, primum ad linguam Gallicam discendam, deinde ad Anglicanam excolendam se totum contulit. f) Habet statuam in loco sepulturae duplici nota insignem, nempe aurea torque, & hederacea corona rosis interserta: illud militis, hoc poetae ornamentum. g)

Scripsit I. Poemata dicta *Vox clamantis*, seu de *Mundi erroribus*, ut habet inscriptio Codicis MS. Laudiani in bibliotheca Bodleiana n. 1061. h) Libris VII. distinctum opus esse docet Codex manuscriptus Collegii Omnium Animarum in Oxonia. i) Incipit: *Scripturae veteris capiunt exempla.* k] Exstat opus manuscriptum inter Codices quos GV. Laud donavit bibliothecae Bodleianae F. n. 24. Tr. I. ipsius bibliothecae Bodleianae n. 1061.

b) v. LELANDVS apud Jo. BALEVM Scriptor. Britann. Cent. 7. n. 23. p. 524. c) de illustr. Angliae Scriptor. n. 731. p. 575. d] v. BALEVS l. c. p. 525. e] l. c. p. 576. 577. f) v. PITSEVS l. c. p. 576. g) v. BALEVS l. c. h] v. Catalogos MSStorum Angliae & Hiberniae p. 64. i) v. Catalogos cit. T. I. P. II. p. 88. n. 1427. k] v. BALEVS l. c. p. 524.

1061. *l*] Item inter codices ex dono Kenelmi DIGBAEI n. 138. in bibiotheca Bodleiana n. 1739. *m*] Jtem titulo: *Joannis Goweri Vox clamantis Lib. VII. cum Chronico eius tripartito & aliis eiusdem carminibus*; exstat inter Codices manuscriptos Collegii omnium Animarum in Oxonia. *n*] Item titulo: *Jo. Godefridi Lidgate Poema inscript. Vox clamantis*; libros manuscriptos collegii S. Trinitatis apud Dublinium. n. 414. *o*] Item titulo: *Joannis Gower Chronica, quae vox clamantis dicitur, siue poema de insurrectione rusticorum contra ingenuos & nobiles tempore R. Ricardi II. & de causis ex quibus talia contingunt enormia libris septem*; in Bibliotheca Cottoniana Tiberius A. IV 1. *p*) Exstare in Bibliotheca Lumleiana testatur PITSEVS. *q*]

A. C. MCCCCII.

II. Videtur ex initio: *Tolle caput mundi, C ter & sex*; colligi posse, esse poeticum scriptum: *Chronicon tripartitum* libris III. distinctum. *r*] Exstat manuscriptum in Collegio omnium Animarum *s*] Forte idem est cum praecedenti aut eius pars:

III. De *Rege Henrico IV.* liber, initio: *Rex coeli Deus & Dominus*. *t*]

l] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae T. I. P. I. p. 64. *m*] v. Catalogos l. c. p. 83. *n*] v. Catalogos l. c. P. II. p. 88. n. 1427. *o*] v. Catalogos l. c. p. Vol. II. P. II. p. 37. n. 554. *p*] v. Thomae SMITHI Catalogus librorum manuscriptorum biblioth. Cotton. p. 19. *q*] l. c. *r*] v. v. BALEVS l. c. *s*] v. PITSEVS l. c. *t*] v. BALEVS l. c.

A. C. MCCCCII.

IV. De *peste vitiorum*, initio: *Non excusatur qui verum non fateatur*, u] Exstat *Carmen super multiplici vitiorum pestilentia, qua, tempore Richardi II. Anno scil 20. partes nostrae specialiter inficiebantur;* inter Codices manuscriptos Bibliothecae Bodleianae n. 2449. x]

V. *Scrutinium lucis*, initio: *Heu quia per crebras humus est.* y]

VI. *Epigrammata* quaedam. Init. *Alta petens aquila volat alitque.* z]

VII, Carmen de *variis in amore passionibus*, ut habet titulus codicis Laudiani. Vel: Carmen super *amoris multiplici varietate*, ut inscribit codex Bodleianus. Init. *Est amor in glosa, pax bellica.* aa] Exstat manuscriptum inter Codices quos GV. LAVD bibliothecae Bodleianae donavit F. n. 24. Tr. 4. p. 166. b. in manuscriptis bibliothecae Bodleianae n. 1061. ab] & inter Codices ex dono Thomae Bodleii n. 9. Tr. 3. in Bibliotheca Bodleiana n. 2449. ac]

VIII. *Contra mentis saevitiam in causa superbiae* carmen exstat manuscriptum in Bibliotheca Bodleiana n. 2449. Tr. 5. ad]

IX. Poema Goweri de *populari tumultu & rebellione*, anno quarto *Ricardi II.* mutilum

u] v. BALEVS. l. c. *x*] v. Catalogos MSS. Angliae & Hiberniae p. 126. *y*] v. BALEVS Scriptor Britann. Cent. 7. n. 23. *z*] v. BALEVS l. c. *aa*] v. BALEVS l. c. *ab*] v. Catalogos MSS. cit. T. I. P. I. p. 64. *ac*] v. Catalogos l. c. *ad*] v. Catalogos l. c.

lum exſtat in Bibliotheca Cottoniana Titus A. XIII. 4. ae] A. C. MCCCCII.

X. *Carmina* diuerſa. af) *Gower's Poems, Engl. with ſome French and Latine Verſes*; exſtant inter libros manuſcriptos Collegii S. Trinitatis apud Cantabrigiam n. 17. ag) Joannis Gower verſus exſtant in manuſcriptis bibliothecae Cottonianae Tiberius A. IV. 14. ah)

Studioſius quam felicius Publium Ouidium imitatus eſt. Nec mirum illud videri debet, praeſertim in ſemibarbaro ſeculo; cum vix hac noſtra tam florenti aetate inveniantur, qui redundantem illam Naſonis in carmine felicitatem bellam belle exprimat. Ita ſentit Jo. BALEVS. ai)

Reliqua huius ſeculi ſupplementis ſeruanda ſunt.

II.
REMVS FAVINVS.

Eius exſtant de ponderum deque menſurarum vocabulis carmina initio: *Pondera Paconiis veterum memorata libellis*; typis exſcripta circa finem ſeculi XV. forma quarta foliis 6. Praefationem praemiſit operi P. Aeolicus datam Lipſiae non. Mart. 1494. in qua Remum dicit virum undecumque peri- INCERT.

Dddd 3 tum

ae] v. Thomae SMITHI Catalogus p. 122. af] v. BALEVS l. c. ag] v. Catalogos MSS. Angl. & Hibern. P. III. p. 97. n. 335. ah] v. SMITHI catalogus p. 19. ai] Scriptor. Britann. Cent. 7. n. 23.

A. C. INC. tum, qui carmine rem aggreſſus ita perfecerit, vt Phidiae opus appareat.

III.

ANONYMVS.

Auctor poematis quod inſcribitur *Salutaris*. Carmen eſt elegiacum, integrum, quod ſciam, hucusque non editum. Fragmentum tamen *ex veteri quodam poemate, cuius initium eſt: Aurea lux oritur;* quo noſtrum innuitur, euulgatum eſt a Matthia FLACIO inter varia doctorum piorumque virorum de corrupto eccleſiae ſtatu poemata. Baſileae 1556. p. 416. Ex Flacio edidit Joachimus VRSINVS Speculo Jeſuitico pag. 218. *a*) *Diſticha* etiam *ſelectiora ex Salutari* edita ſunt a Chriſtiano DAVMIO annexa Dionyſii Catonis diſtichis de moribus ad filium Cygneae 1672. o. *b*)

Integrum carmen ex MSto quodam Helmſtadienſi codice dato, notatis verſibus a Daumio editis ſtellae, à Flacio crucis ſigno:

* *Aurea lux oritur, pratum pete, collige flores,*
* *Et puerile caput clarificare ſtude.*
Florigeram capiti cupias adhibere coronam,
Vt populo digne praeradiare queas.
Floribus electis animum florere neceſſe,
Qui niſi floreſcit fructificare nequit.
Principio ſummo regi ſeruire labora,
Vt tibi det regni perpetuale decus.

Fa-

III. *a*] v. Dion. CATONIS. diſticha per Chriſt. Daumium p. 217. *b*] p. 217.

Factum factori summo praeponere noli, A. C.
Quem si depreties depretiandus eris. INC.
* *Mens insana bonum* c) *praefert umbratile summo,*
* *Falsaque pro veris gaudia stultus amat.*
O factura dei vitiorum sperne cloacam,
Non violare luto fecis imago dei.
* *Summum quaere bonum mentis conamine toto.*
* *Quis poterit magnis absque labore frui.*
Non sis ingratus domino, qui te recreauit,
Et pro te voluit scandala multa pati.
Vt bene conregnes duo bene compatiaris
Cum tibi longa feret gaudia poena breuis.
In summi regis nisu si stare labores
Ciuibus angelicis associandus eris.
Si praeceptoris summi praecepta refutes,
Inferni latebras, frifrigora, damna, feras.
Praemia virtutum, scelerum tormenta, quis vnquam
Scribere, pensare, vel numerare queat.
Tu cole reginam coeli, portumque salutis,
Vt pereant pateant coelica regna tibi.
Tota cohors superum tibi pura mente colenda,
Vt tibi dignetur ferre salutis opem.
Si domino facere vis templum materiale,
Hortor, vt aedifices spirituale prius.
Quid tibi monasterii valet aedificatio templi,
Si ruat in sordes spiritus aula tibi.

c] edit Daumian; *bono.*

A. C. * *Ad regni cathedram si vis volitare decenter,*
INC. * *Alas virtutis & rationis habe.*
* *Stemmate* d) *virtutis penetralia cordis adorna*
* *Quemlibet ornatum praeualet iste decor.*
* *Quid valet ornatus in corpore, formaque lucens,*
* *Si mens sordescit ac tenebrescit iners.*
Nunquam decipiat te forma superficialis,
Pulcra superficies dissimulare solet.
* *Purpura quid colet* e) *quid florida lingua caueto:* f)
* *Saepe latet coluber sub viridente* g) *rubo.*
* *Sol sub nube latet; sub spinis lilia vernant;*
* *Corpore sub vili mens pretiosa latet.*
* *Saepe sub auratis latitat vilissima crytis.* h)
* *Saepe latens aurum manica* i) *vilis habet.*
* *Fumosum corpus ne despice. Vilis amictus*
* *Saepius abscondit spirituale iubar.*
* *O quantos hodie fallit promissio nequam:*
* *Ergo caue stolida credulitate capi.*
* *Argus & argutus in facto quolibet esto:*
* *Mundus enim tendit retia mille modis.*
* *Luxus, auartia, fastus: triplex quasi mundum*
* *Funiculus capiunt & capiendo ligant.*
* *Luxuriae motus tota ratione refraena:*
* *Taagis* k] *in melle mille venena latent.*
* *Sub niue pix; & fel sub melle; lutumque sub auro;*

Pelle

d] edit. Daumian. *Sch[illegible]nate.* *e*] Daum. *celet.* *f*] D. *videto.* *g*] D. *viridante.* *h*] MS. & edit. Daumian. *capsis.* *i*] Daum. *mantica.* *k*) D. *Thaidis.*

* *Pelle sub agnina corda lupina latent.* A. C.
* *Fontis auaritiae pontum fuge, qui, satiare* INC.
* *Quos nequit, nydropicat, toxicat, atque necat.*
Tu, quasi monstra duo turpissima, spiritualem
Sperne polidoniam, simoniamque nefas.
Cum tibi sit mendax infamia, non verearis;
Nec tua delectet pectora fluxus amor.
In nebulone nihil differt sonus oris & ani:
Nam vox scurrisona stercoris instar habet.
* *Ira, vel inuidia, mentes & corpora laedit,*
* *Quas animi furias dira venena putes.* l)
* *Vince malum patiens. Qui non cupit aspera ferre,*
* *Dignus erit nulla prosperitate frui.*
Si stimules vrsam maiora pericula vides m)
* *Quam si melle foues tutus adire potes.*
* *Fellitos ira verborum melle perungas:*
* *Ne furor accrescat, hos stimulare caue.*
* *Pessima ne tollas. Mala peiora* n) *caueto*
* *Saepe necem generat instimulata febris.*
* *Stercoribus motis quod abinde resultat habebis.*
* *Balsama si moveas nectar odoris habes.* o)
Qui non limatur unquam feritate malorum,
Permanet impatiens & bonitate caret.
Virtus animi pulchri, & conversatio clara
Mentem nobilitant moribus atque beant.
* *Dissuadet mores commansio turpis honestos.*
* *Ergo relinque malos & sociare bonis.*

l] Daum: *puto.* *m*] D. *pericla timebis.* *n*)D. *peiorare.* *o*] D. *adest.*

A. C. INC.

* Te servare decet mores, decreta, p) loquelam
* Eius telluris, incola cuius eris.
* Prudentum serua mores, exempla sequaris:
* Prodit ab exemplis vita nefanda malis,
Coeco ductore coecus seducitur: ergo
Coecos & claudos non imitare duces.
Jam veniunt Anti Christi seducere mundum,
Christicolasque docent mortis inire viam.
Quicquid agunt alii praesignis honore corusca
Ut flos in spinis fert speciale decus.
Non Antichristos, sed Christicolas imitare:
Moribus, exemplo, cognitione, fide.
Tu fragilis miserere tui. Venerare parentes.
Dilige cognatos, affinibusque place.
Praelatos suffer. Subiectis parce cadentes
Erige. Contritis auxiliare pius.
Paupertas tibi foecunda toleranda benigne:
In qua libertas sobrietasque vigent.
* O quantas curas! o quanta pericula dives
* Sustinet! & falsi portat honoris onus.
Sit procul ebrietas, mentis contagio, rixae
Janua, naufragium mentis, imago veris.
* Non tibi sit curae vaga curia, fraudis alumna,
* Fabrica nugarum, perditionis iter.
Si quis adulari non vult discedat ab aula:
Moribus oppugnant aulica vita satis.
Scit laqueare pedes asinos simul aulica vulpes
Fallitur ex facili qui caret arte doli.
* Difficile est vulpi sociam decipere q) vulpem.
* Non

p] Daum. illamque. q] Daum. seducere.

* *Non est fallibilis concio plena dolis.* A. C.
O quantus labor! Hypocritae similantur honore INC.
Dum ficta morum sub gravitate rident.
**Heu servi regnant; domini famulantur. Aselli*
* *Donantur phaleris; dephalerantur equi.*
Judicium praestans falsum praeiudicat aequo
Causa patrociniis errat honesta malis.
†* *Mater Jerusalem quasi filia fit Babylonis.*
†* *Sordet, vilescit, deprimiturque* r) *iugo.*
†* *Inspice tot rerum contagia, non* s) *reprobaris.* t)
†* *Cum reprobis fugias & reprobanda vide.*
†* *Hypocrisin; fraudem; mendacia; iurgia; litem:*
†* *Desere; devita; respue; pelle; fuga.*
†* *Consortes Iudae vendunt patrimonia Christi:*
†† *Simonis arte perit spiritualis honor.* u]
†* *Defloret flos. Languet omne caput dominantum.* x]
†*‡ *Membra dolent. Pastor deuiat. Errat ouis.*
†* *Vae terrae* y] *pueri, quae* z] *deficit arte regendi.*
†* *Perditur in fatuis pontificale decus.*

* Non

---

r] MS. & edit. Daumian. *opprimiturque* s] Daum. *ne.* t] edit. Flacian. & Daumian. *reproberis.* u] D. *spirituale decus.* x] D. & F. *Ecclesiae. languet caput omne.* y] D. & F. *regno.* z] F. *quia.* D. *qui*

A. C. INC.

* *Non valet aequari gemmae vitrum pretiosae,*
* *Nec levis alga thymo, nec saliunca rosae.*
* *Non* aa] *assume iugum, quodvis tua ferre recusat:*
* *Pondere sub modico tutius ire potes.*
De pueri regno iniqua praesumit Aesopus.
Nec puer accelerat ad dominantis opus.
* *Disce modum seruare. Modestia temperat actus.*
* *Stultitiam simula tempore sive loco.*
* *Consule discretos, si quid dubitabile seruas.*
* *In dubiis noli deteriora sequi.*
* *Nullius arcanum, nec amici crimina, pandas.*
* *Non ea scruteris quae latuisse decet.*
* *Dives, & electus, non nobilis, esse probaris;*
* *Si te nobilitat res generosa: Dare.*
* *Nobilium proles, dare nescia, semper avara,*
* *Patrissare negat, degenerare studens.*
* *Desinat extolli de patris stemmate quisquis*
* *A bonitate patris degenerare studes.* ab]
* *Da cito, da gratis, da munera congrua cuique* ac]
* *Dum* ad] *dare non poteris munera verba dabis.*
Zelo virtutis dona tua, munera defer.
Munus vbi prostat, gratia nulla manet.
Dona relatiua non sunt meritoria. Virtus
Vendita virtutis nobilitate caret.
* *Virtus degenerat si mercenaria fiat.*

* *Sed*

aa] Daum. *Ne tibi.* *ab*] D. *studet.* *ac*] D. *cuiquam.*
ad] D. *cum.*

* *Sed manet in pretio, si sit inemta, suo.* A. C.
* *Debita persoluas. In votis esto fidelis.* 1NC
* *Quid magis infamat quam violare fidem?*
* *Sperat* ae) *qui seruit. Desperat* af) *qui dominatur:*
* *Nam fortuna leuat infima, summa premit.*
Vt sol effectus proprios alternat in aura:
Sic fortuna suas sic ag] *variare vias.*
Alea Scylla tibi vitetur, tessera Syrtes;
* *Quae spoliant multos: rebus, honore, fide.*
Tu nisi deuites virus letale draconum,
Iuxta quos habitas, scandala multa feres
Fautores tibi quaere bonos, qui tempore casus
Suppeditant curam, subuenientque tibi.
* *Copia fautorum basis est fortissima vitae,*
* *Quam nisi digneris aedificare, cades.*
Cum fueris sanus, medicorum quaere fauorem,
Vt tibi succurrant, quando salute cares.
Corpus vt encraticum serues moderare sapores,
Sitque modesta tibi motio, sitque quies.
Si medicina placet, prius vtere spirituali.
Post haec carnalis est adhibenda tibi.
Aëre sub sano mediocriter vtere laetis,
Conseruetque tuam sana diaeta crisim.
Quatenus humorum complexio sit moderata
Sic micat encratiae sidus in vrbe sua.
Sumens antidotum prius ora: nam mediator
Summus opus dubium certificare valet.
Nonne deus saluat reprobos mediante ministro?

Sic

ae) D. *Speret.* af) D. *desperet.* ag) forte: *scit.*

A. C. *Sic aegros medicis vult releuare suis.*
INC. *Si decreta legas orator idoneus esto.*
Iudicio iustus, consilioque pius.
Rhetoricae vultu, gestuque, loquendo refulge,
Verbula pinge tua schemate, sine tropo.
Sit doctrix verbi ratio, nec garrulus esto,
Et fuge rancorem, scurrisonumque sonum.
Dogma Theologicum si quaeris, perfice dogma.
Non decet iniustos pagina sacra viros.
Si sis causidicus Ciceronis dogmate polle,
Quis decretista rhetoris arte viget.
* *Non decet a porcis condita cibaria sumi*
* *Non decet immundas aurea cella* ah) *capras.*
* *Scire tuum nihil est, nisi virtus concomitetur:*
* *Plus stolidis peccat praua scienter agens.*
* *O quantos hodie turpissima vita docentis*
* *Pulcros sermones annihilare solet.*
* *Ridiculus sermo, cui vita rebellis abhorret.* ai)
* *Ergo caue doctor dissonus esse tibi.*
Terrenum panem si sumis corpore laeto,
Coelestem sumas non nisi mente pura.
* *Multa licet sapias, non dedignare doceri.*
* *Quis nisi mentis inops omnia scire putat?*
Leniter exaudi praecepta petentis amici,
Qui studeat laudes magnificare tuas.
* *Vt gallus gemmam reprobat, vel talpa lucernam,*
* *Sic delirus homo nobile dogma fugit.*
Collige diuinos flores cum flore sophiae,

Vt

ah) Daum. *sella.* *ai)* D. *oberrat.*

Vt fructus summi floris habere queas. A. C.
Vt solis radius aeterni solis in aula, INC.
Virtutum radiis praeradiare stude.
Ne pereas exul, hoc perfice dogma salutis:
Ad patriam tendas auxiliante deo.
* *Non tibi lucentem modio suppone lucernam,*
* *Sed commune iubar fac radiare palam.*
* *Sit procul inuidiae rabies & liuor eorum,*
* *Qui titulum libri detitulare student.*
Dum redolet nardus, donec rigante florescat,
Floreat huius honor carminis, atque decor.

IV.

ADAMVS de MONTALDO.

Genuensis. Scripsit *Passionem Christi* heroico carmine, quae seruatur manuscripta in bibliotheca Paulina academiae Lipsiensis, v. FELLERI Catalog. p. 297. n. 23, INC.

V.

PETRVS HELIAS.

Scripsit Textum metricum complectentem XVI. *libros Prisciani* maioris voluminis, qui exstat bis in bibliotheca Paulina Academiae Lipsiensis manuscriptus. v. FELLERI Catalog. p. 290. n. 12. & p. 392. n. 793. In priori ad calcem legitur: Explicit textus Petri Helyae metricus comprehendens quatuordecim libris Prisciani maioris voluminis scriptus sub anno domini millessimo quadringentesimo sexto, feria sexta proxima post ascensionem Domini, hora quasi septima in Nysa per manus Johannis Pintherii de Dissau INC.

A. C. ſau. Adſcribam initium operis ex Codice
INC. priori:

Sicut ab eſſe rei ſoliti rem promere dicant
Philoſophi: Vox eſt aër tenuiſſimus ictus,
Ad id, quod proprie ſentitur ab auribus, eſt vox
Eſt a materia ratio prior iſta per id, quod
Accidit, & per poſterius quod vocem manifeſtat.
Quatuor iſta modis diuidit, quos his cape ſignis:
Prima aliqua nominis vox dicitur articulata;
Altera nil ſignans ſic in articulata vocata;
Tertia ſcriptibilis; non ſubſtat quarta figuris.
Combinando modi ſpecies dant quatuor iſti.

VI.

PSEVD-OVIDIVS.

INC. Et amatoriis ſcriptis, quae medio aeuo conſcripta ſunt multa Ouidii, nomen falſo prae ſe ferre obſeruant eruditi. Huc ſpectat.

I. Ouidii *trium puellarum* liber, elegiaco carmine ſcriptus, initio; *Ibam forte viam quandam nullo comitante;* qui cum aliis praetenſis Ouidii ſcriptis: de ſagaci nuncio, de pulice, cum Pamphilo poeta de amore, & cum epiſtola amatoria metrice conſcripta; prodiit circa finem ſeculi XV. qu. foll. 24.

II. De *nuntio ſagaci* liber, verſibus hexametris ſed leoninis ſcriptus, initio: *Summi victoris fierem cum victor amoris;* prodiit cum libro

libro trium puellarum circa finem seculi XV. q. fol. 6. b. A. C. INC.

III. De *Pulice* carmen quoniam OFILII SERGIANI nomine etiam vulgatum est, postea memorabitur.

IV. Elegia de *Philomela* sub ALBI OVIDII Juventini nomine prodiit indeque suo loco recurret.

V. Libri III. de *Vetula* a nonnullis PAMPHILO MAVRILIANO, ab aliis LEONI Protonotario vindicantur. Hinc, vbi de Leone egerimus, fusius etiam de iis.

VI. Ouidii Nasonis elegia de *ventris & artuum dissensione* huc forte referenda, quae manuscripta exstat in bibliotheca Paulina academiae Lipsiensis. v. FELLERI catalog. p. 391. n. 638.

VII.

OFILIVS SERGIANVS.

Eius nomen in Ouidii vocabulum perperam mutatum esse putat Mechior GOLDASTVS. INC.
a) Exstat Ofilii nomine Elegia de *Pulice* inter Ouidii Nasonis Pelignensis erotica & amatoria opuscula Francofurti 1610. *b*) Initio: *Parue pulex & amara lues inimica puellis.* Fallitur vero Goldastus eo, quod se primum elegiae editorem habet. Prodiit enim Ouidii nomine circa finem seculi XV. cum aliis Ouidianis, scilicet libro trium puel-

 la-

VII. *a*) praefat. ad Ouidii erotica p. 23. *b*) p. 78.

A. C. INC. larum &c. c) Et quoniam textus veteris editionis, quae rarissime occurrit, correctior est Goldastiano, emendationes ex priori dabo, cum ille manuscripti codicis loco haberi possit:

Vers. 2. Goldastiana legit: *Carmine.* Vetus: *Ense.* ibid. Vet. *fungor.* ibid. V. *fata.* ib. V. *feror.* v. 3. V. *teneris.* v. 5. V. *emittit.* ib. V. *nigras.* ib. V. *fusas* v. 6. V. *Lenia.* v. 7. V. *Cumque.* v. 8. G *somno.* V. *summo.* ib. G. *graui.* V. *thoro* v. 11. G. *& dicam.* V. *edicam.* v. 15. G. *nisi iam.* V. *si non.* v. 16. G. *ad.* V. *in.* v. 19. G. *vel.* V. *Ut.* ibid. G. *mutarier vllis.* V. *mutarer in illis.* v. 20. G. *ad.* V. *in.* v. 21. G. *aut.* V. *ac.* ib. V. *possent.* v. 25. G. *sic sic.* V. *si sic.* v. 26. G. *in.* V. deest. v. 29. G. *Cumque illa dudum laedens, nil ipse cubarem,* V. *Sicut & optarem nullatenus vsque probarem.* v. 32. G. *fundensque precamina mille.* V. *fundens humilisque precatus.* v. 36. G. *Afferrem.* V. *Accirem.* v. 37. G. *Illam dum precibus, vel vi superator haberem.* V. *Dum bona vel precibus vel vi superata tenerem.*

VIII.

JOHANNES de BARDEA.

INC. Magister. Forte idem cum IOHANNE de WERDEA. Scripsit carmen de *fine poesis* quod exstat manuscriptum in bibliotheca Paulina academiae Lipsiensis. v. FELLERI catalog. p. 391. n. 638.

IX.

c) L. 19. B.

A. C. INC.

IX.

PAMPHILVS MAVRILIANVS.

Hoc nomine prodiit *Pamphilus* siue de *arte amandi* Elegiae, initio: *Vulneror & clausumque fero sub pectore telum*; inter Ouidii erotica per M. GOLDASTVM Francofurti 1610. *a*) Non autem primum per Goldastum prodiit Pamphilus, sed iam antea circa sec. XV. finem, cum Ouidii trium puellarum libro &c. in q. *b*) vbi tamen primus scripti versus sic sonat: *Vulneror & clausum porto sub pectore telum*, Cum aliae quoque emendatiores lectiones in antiquiori editione legantur, illaque manuscripti ad instar rarius occurrat, eas annotare non inutile fuerit:

Vers. 3. Goldastiana legit: *Et*. Antiquior: *Sed*. v. 8. G. *certus*. A. *tutus*. v. 17. A. *tegat*. v. 19. A. *euenient*. v. 20. G. *me*. A. *mihi*. v. 25. G. *nostrae vitae*. A. *vitae mater*. v. 27. A. *seruitque*. v. 32. G. *sed*. A. *est*. v. 36. exstat in antiquiori codice vbi in Goldastiana versus 38. & vice conuersa. v. 38. G. *sed modo*. A. *si non*. v. 45. G. *haec quae*. A. *nec quae*. v. 47. A. *orta*. v. 48. A. *his*. ibid. A. *metui*. v. 51. G. *nec*. A. *&*. v. 56. A. *haec*. ibid. G. *namque* A. *causa*. v. 58. G. *modum*. A. *suam*. ibid. G. *ipsa suam*. A. *esse modus*. v. 60. G. *tunc*. A. *sed*. v. 66. G. *vulnera serua tuis, aut tua*. A. *aut tu saeua tuis vulnera*. v. 72. G. *Quo licet*. A. *Qualibet*. ib. G. *tute*. A. *ipse*. v. 75. G. *cuncta*. A. *forte*. v. 77. G. *iurando*. A. *negando*. v. 80. A. *turbida*. v. 82. G.

IX. *a*] p. 75. *b*] fol. 11. b.

A. C. INC.

officio. A. *ingenio*. v. 83. G. *firmas*. A. *fortes*. v. 85. A. *comprenditur*. v. 86. G. *currit*. A. *transit*. v. 90. G. *arte suum*. A. *Illaesum*. v. 93. A. *tibi*. v. 94. A. *dabit*. v. 97. A. *His superare minas poteris grassantis*. v. 99. G. *scias*. A. *solet*. ib. G. *ipse*. A. *illa*. v. 100. A. *iocis*. v. 102. G. *trahunt*. A. *mouent*. v. 106. G. *Respicit omnimode*. A. *Despicit omnimode*. A. *Despicit e minimo*. v. 110. G. *mox*. A. *iam*. v. 112. G. *ipsa*. A. *habere*. v. 115. G. *ac*. A. *hoc*. v. 116. A. *tuum*. v. 119. A. *es*. v. 120. G. *nimio*. A. *paruo*. v. 122. A. *plura referre*. v. 132. G. *citius*. A. *tutus*. v. 141. A. *studio sic*. v. 143. G. *ergo*. A. *aegro*. v. 146. G. *sed meus*. A. *& magis*. ib. G. *redit*. A. *regnat*. v. 247. A. *mihi spes fuit omnis*. v. 155. G. *sed dubito*. A. *& subito*. v. 162. G. *mihi loquor*. A. *inde loquar*. v. 163. G. *Vlterius mille*. A. *alterius villae*. v. 165. G. *nisi dictis*. A. *dictis sed*. v. 168. G. *nulla*. A. *villa*. v. 172. G. *manet*. A. *fuit*. v. 182. A. *Vota nec ausus eram nostra referre tibi*. v. 185. A. *non plus tibi dicere volo*. v. 188. A. *sic multas*. v. 190. A. *nostro*. v. 191. A. *Quaere*. ib. G. *apta*. A. *obsta*. v. 197. G. *en dominum testor*. A. *inde deum coeli*. ib. G *terrae*. A. *ponti*. v. 199. G. *Non*. A. *Hoc*. ib. G *nunc*. A. *non*. v. 200. G. *& nullam*. A. *atque mihi*. v. 201. A. *tua nam mens est puerilis*. v. 203. G. *fit*. A. deest. v. 213. A. *venire tibi nec cuiquam non prohibebo*. v. 214. A. *viam iure*. v. 215. A. *Est & honor*. v. 216. G. *qualesque*. A. *quoscunque* v. 217. G. *vel tu*. A. *quod tu*. v. 218. A. *Huc venias salvo semper honore meo*. v. 220. A. *agant*. v. 222.

A.

A. *hoc ego non patior*. v. 223. G. *sed ego*. A. *solos*. v. 226. A. *loquar*. v. 227. A. *Tu non parua mihi, sed*. v. 230. G. *meritis*. A. *verbis*. v. 231. A. *veniet*. v. 232. G. *si quis*. A. *quisquis*. v. 239. G. *sed*. A. *si*. 244. G. *Ac*. A. *sed*. v. 245. A. *toto me non est nec fuit orbe*. v. 247. G. *natura*. A. *fortuna*. v. 249. A. *Illius & semper quod sim*. v. 252. A. *sum memorante sui*. v. 256. A. *aufert assuetas*. v. 259. G. *abusu*. A. *& vsu*. v. 276. G. *ibi*. A. *inde*. v. 279. A. *sapiensque*. v. 282. G. *est*. A. *in*. v. 286. A. *Miserunt causa*. v. 291. G. *nam*. A. *me*. ib. G. *vito*. A. *laedunt*. v. 293. G. *&*. A. *sed*. ib. G. *flamma*. A. *fama*. v. 296. G. *saepe manet dubius*. A. *spe manet in dubia*. v. 298 A. *& precor*. v. 301. A. *honesta*. v. 303. G. *pelles*. A. *vestes*. v. 313. G. *praestat*. A. *restas*. v. 316. A. *& ut*. v. 324. A. *discessit*. v. 325. A. *Me mea debilitas nimium spoliauit & aetas*. v. 332. A. *factaque* v. 335. A. *prudentia*. v. 342. A. *ipsa*. v. 344. G. *laudibus*. A. *cunctos*. ib. A. *exsuperat socios*. v. 345. G. *&*. A. *vt*. v. 347. G. *pubes* A. *iuuenis*. v. 353. & 354. desunt in Antiq. v. 358. G. *minus*. A. *nimis*. v. 363. G. *ipse*. A. *inde*. v. 364. A. *copia crimen habet*. v. 366. A. *bene si*. v. 374. A. *paruum gaudia*. v. 375. G. *praecordia*. A. *primordia*. v. 377. A. *Sed si rebus in his tua mens*. v. 385. G. *Nunc*. A. *Huc*. ibid. G. *Carinus*. A. *casus*. v. 393. G. *ambo*. A. *esse*. v. 399. A. *vtriusque*. v. 401. G. *Cum*. A. *quando* v. 407. A. *tua*. ib. G. *sine*. A. *taeda*. v. 415. G. *amorem*. A. *mores*. v. 416. G. *ingens*. A. *igneus*. v. 419. A. *Saepius immeritas*. v. 422. A. *Quae*. ib. A. *habet*. A. C. INC.

A. C. INC.

v. 423. A. *vera*. v. 424. G. *minor ipsa*. A. *timor ipse*. v. 427. A. *cognoscimus*. v. 430. G. *ego*. A. *ipsa*. v. 431. G. *lesso*. A. *Nescio*. ib. G. *secretumque fateri*: A. *si faciam manifestum*. v. 433. A. *experiar*. v. 434. A. *qua*. 441. A. *Hinc*. ib. A. *discede*. ib. G. *vt*. A. *&*. v. 4 3. G. *quo*. A. *nunc*. v. 455. A. *est nulla* v. 458. Addit Antiq. sequens distichon:

Nec celer exit, amor, qui longo ducitur vsu.
Spes licet exierit, non tamen exit amor.

v. 461. G. *cura* A. *plaga*. v. 464. G. *iam*. A. *nunc*. v. 471. G. *persaepe*. A. *Studiosa*. v 478. A. *cura*. v. 479. G. *mihi*. A, *menti*. ib. G. *nec*. A. *&*. ib. A. *nulla* v. 481. G. *labor*. A. *dolor*. v. 491. A. *pascis*. v. 492. A. *vt*. v. 393. A. *Accipitris*. v. 496. G. *sic*. A. *sed*. v 501. G. *virorum*. A. *suorum*. v. 504. A. *magnas*. 509. G. *loquenti*. A. *movetur*. v. 510. A. *Dulciter alloquium suscipit ipsa meum*. v. 514. A. *fit*. v. 516 A. *fessaque*. v. 521. A. *dubios*. v. 523. G. *prosperare*. A. *complere*. v. 524. A. *opus*. v. 533 A. *vox sic perdidit*. v. 536. A. *melius*. v. 537. G. *saepe*. A. *parua*. ibid. A. *potentum*: v. 529. deest in Goldastiana. Antiquior habet: *Est & vbique fides prisco spoliata labore*. v. 541. A. *satis*: v. 553. A. *mihi panditur ordo viarum*. v. 559. G, *est ille* A. *est nimis*: v. 560. A. *duritiem*. ib. G. *capit iste*. A. *comperit vsque*. v. 564. A. *gratior*. v. 568. G. *saepe sibi*. A. *sed penitus*. v. 572. A. *Nos*. v. 574. A. *Et modo sint*. v. 584, G. *refert*. A. *daret*. v. 590. G. *ire pares*. A. *igne pari*. v. 591. A. *ipsis*. v. 593. A. *Quod*. ib. G.

&

A. C. INC.

& nihil hoc. A. *sed sic*. v. 601. G. *sensus*. A. *curas*. v. 603. A. *Es*. v. 607. A. *subducere*. ibid. G. *saepe*. A. *fraude*. v. 609. G. *Nam*. A. *Nunc*. ibid. G. *copiamque*. A. *prius ante*. v. 610. A. *facta negam*. v. 611 G. *meus hic*. A. *Veneri*. v. 616. A. *diceret ille nihil*. v. 627. G. *usque rebellem*. A. *ipsa repugnem*. v. 628. A. *fortius*. v. 629. A. *casso*. ib. A. *fessa*. v. 632. A. *Lisque repugnando*. v. 633. G. *Est &*. A. *ipsi*. v. 635. A. *tuas flammas extinguere belli*. v. 637. A. *imperio*. ib. A. *dum fueris sua miles*. v. 641. A. *absentis vulnus* v. 642. A. *tuum*. v. 644. A. *ipsa morando*. v. 645. A. *hoc quod*. ib. G. *curas*. A. *credas*. v. 646. A. *vera*. v. 652. G. *ipsa*. A. *ecce*. ibid. G. *fructu*. A. *ipsa*. v. 658. A. *quid*. v. 669. G. *duxerit*. A. *direxit*. v. 673. A. *Ad me quid properas? venies huc*. v. 675. A. *tenet, mihi dic cito, dicere quoduis*. v. 681. A. *ope supplex mea*. v. 682 A. *te precor*. v. 683. A. *frustra nempe*. v. 689. A. *cum pectore pectora*. v. 691. A. *detegor a te*. v. 692. G. *iamque refellit*. A. *quando redibit*. v. 699. A. *requiescere*. v. 704. G. *meis*. A. *suis*. Versus 706-714. secundum textum Antiqui Codicis hoc rectius ordine locantur: 714. 713. 712. 711. 710. 709. 708. 707. (vbi A. *His furor intumuit*) 706. 723. A. *iam remeabit anus*. v. 728. A. *dolor*. v. 734. A. *cum factis*. v. 735. A. *mihi dare*. v. 740. A. *suas*. Ad vers. 740. Antiquus Codex addit distichon:

Implevere suos scelus & fallacia cursus.
In laqueum fugiens decidit ecce lupus.

A. C. v. 741. G. *procul hoc.* A. *poterit.* ibid. A. *abesse* v. 743. A. *Aetati.* v. 745. A. *contentio vestris.* v. 747. A. *quaecunque* ib. G. *mihi.* A. *nihil.* v. 748. A. *ego.* v. 751. A. *Arguor.* v. 753. A. *celari.* ib. A. *amantum.* v. 755. G. *se viuere.* A. *lenire.* ib. G. *tibi.* A. *mihi.* v. 756. A. *superest inter nos decet esse.* v. 758. A. *Utrem.* v. 765. G. *Sed.* A. *Heu.* ibid. A. *fugiam.* v. 766. non deest sed versus 767. ita legendus ex Antiquo: *Ostia iure mihi claudit uterque parens.* v. 768. nihil deficit v. 769. A. *vigilantibus.* v. 773. A. *reparari quod nequit arte.* v. 775. A. *nostros.* ibid. A. *prudentia* v. 778. G. *saepe.* A. *dura.* v. 779. G. *vitam.* A. *pacem.* v. 781. G. *proprium sit.* A. *votorum iam.*

INC.

X.

FRANCISCVS.

INC. Hoc nomen prae se fert ultimum distichon carminis cuiusdam, quod inscribitur: *Epistola cuiusdam amantis ad quandam puellam*; initio: *Accipe, qua careo, missam tibi cara salutem.* Scripta est carmine elegiaco, prodiitque circa decimi quinti seculi finem cum Ovidii libro de tribus puellis &c. loco ultimo.

XI.

ANONYMVS.

INC. Auctor *Experimentorum* medico practicorum contra varios morbos. Scriptum ipsum carmine gaudet hexametro, & LXVIII. capitulis est distinctum. Opus est manuscriptum

ptum ſeruaturque in Bibliotheca Helmſtadienſi. Decerpam inde primas lineas aliaque quaedam notatu curioſa. A. C. INC.

Experimenta leges & mente probata legenti,
Per quae quis poteſt curam praeſtare dolenti
Si tamen inprimis inſtes adhibere iuuamen

Contra ſurditatem aurium

Auriculae ſurdae ſi te vexatio laedit
Inſtilletur adeps anguillae mox retrocedit
Hoc & de colubro facias meliusque valebit

Contra calculum.

Si lapis excruciat frigus fuge quaere calorem
Turbida non ſumas nec eſcam ſcipticiorem
Pe[illegible] renes ungas patiendo dolorem
Balneu[illegible] intrans ac hirci ſume cruorem.

Contra ſudores manuum.

Quibuscunque manus ex ſudoribus cruciantur
Iniicias igni ſulphur fumoque necantur.

Contra verrucas.

Qui ſtercus capri vino miſcere curabit
Sicque fricando venae verrucas mox remouebit.

XII.

LAVINIVS.

Ordinis praedicatorii, cuius epigramma de *antiquitate vrbis Viennae* inſertum legitur in Antiquitatibus Viennae c. I. v. Jo. a BOSCO Bibliotheca Floriacenſis laevo Xyſto ed. Lugdun. 1605. p. 6. Carmen eſt elegiacum initio: *Urbs antiqua, potens armis, clarisſima gente.* INC.

A. C. INC.

XIII.

ANONYMVS.

Qui Erfordiae vixit, ſcripſitque carmina quae manuſcripta leguntur in codice quodam bibliothecae Academiae Helmſtadienſis quorum

I. Eſt ironica quaedam *deſcriptio* Magiſtri *Henrici* Praepoſiti Erfordienſis, cuius ſatyrae primos dabo verſus

Carminis auditor lectorue quod edere nitor
Unius ob merita perſonae, quam bona vita
Claraque doctrina titulant culpae ſine ſpina
Noli mirari deus iſta poteſt operari
Sim quod hyperbolicus homo forte putabit iniquus
Aut quod ob inuidiam mea metra ferant ironiam,
Aut eſt fortaſſe qui me putat antiphraſaſſe.
Aedepol in cura mihi non exit vlla figura
Sed rem ſicut erit mea muſa reſoluere quaerit. &c.

II. Contra *ſacerdotum vitia.* En & huius carminis initium:

De plebanorum dic muſa tyrannide quorum
Pungit corda metus & ocelli non niſi fletus
Fundere deberent ſua ſi malefacta viderent
Hi duo patrarunt mala primum quod violarunt
Verba ſacrae fidei quae clara luce diei
Pontifici vere ſe conſtringendo dedere
In ſacra veſte coram populo manifeſte
Per libri tactum quod in ordinibus fuit actum

Hoc

Hoc iuuamentum iusserunt tollere ventum A. C.
Si sic iuuaret Judaeus non violaret INC
Nec daret inventum pro marcis vt puto centum. &c.

III. De *statu vrbis Erfordiensis*, cuius carminis hoc est initium:

Quid plus dicetur nisi quod de iure meretur
Urbs Erfordensis quod eam non terreat ensis
Intus & exterius sed plenum cedat ei ius
Inter magnificas vrbes & pacis amicas
Hic est claustrorum situs optimus & monachorum
Vita deo grata quia viuunt labe fugata.
Hic sunt praelati diversa sede locati
Recte viventes domino populoque placentes
Sunt ibi magnorum duo coetus canonicorum
Tertius est praegnans quem provehat aethere regnans
Digni laudari quia quidam sanguine clari
Quidam gratifici quidam probitatis amici
Quidam legistae quidam vel in arte sophistae
Quidam stellarum cursus & tempus earum
Explorare sciunt & cur bona vel mala fiunt
Quidam metrorum praefulgent dogmate quorum
Laus est non minima sederit me iudice prima
Quidam cordarum tactu mulcent cor amarum
Quidam cantare norunt per gamaritare
Quidam dictare quidam causas agitare
Aut mensurare aut per cifras numerare
Et decretistas speculabere quisquis ibi stas

Aut

A. C. INCERT. *Aut oratores quos mundus habet meliores*
Omnes devoti de quavis labe remoti
Quid moror? Istorum quivis est canonicorum
Dignus episcopio nec in hoc mendax ego fio.

IV. Satyra in *Genehardum* quendam, init.

Ad bona non tardus superest adhuc Ghenehardus
Ad nutum cuius stant scripta voluminis huius
Nam sua laus late diffunditur ex probitate
Et diffundetur plus dummodo vivere detur
Qui si vir gratus non esset homoque beatus
Non foret ad tales tres ecclesias cathedrales
Canonice tractus & praebendas ibi nactus.

V. Carmen titulo *Occultus*, quod inprimis agit de cultu publico sanctorum. Et huius primas apponam versus:

Dicitur occultus quia fert homo quasi stultus
Qui non orauit quando tot metra parauit
Cautius egisset si psalterium repetisset
Qui dat ei nomen aliunde sit illius omen
Cum mercatore qui Christum tradidit ore
Summam perstrinxi nihil & modicum quasi finxi
Sed tamen est fictum quicquam vel in vtile dictum
Sit post hoc dictum nomen domini benedictum &c.

XIV.

JACOBVS.

INC. Presbyter, Scripsit *miracula S. Zenonis* versu

su hexametro, initio: *Admiranda nimis miracula visere sancti*; quae leguntur in Actis Sanctorum Aprilis per G. HENSCHENIVM & D. PAPEBROCHIVM. Tom. II. ed. Antverp. 1675. p. 76. A. C. INC.

XV.

ANONYMVS.

Auctor carminis quod inscribitur *Filo*, quod manuscriptum seruatur in Bibliotheca Academica Helmstadiensi: En carminis particulam: INC.

Graecia, summorum foecunda parens studiorum,
Clara viris doctis argento diues & auro,
Filonem genuit, pollentem rebus & arte.
Res sibi fortuna partim, non omnibus vna,
Ars partim dederat, partim quoque cura parentum.
Agros, ancillas, pecus, aurum, moenia, villas,
Gemmas, argentum, vestes, numerumque clientum,
Hic homo possedit. Nihil ex his defuit illi.
Annis florebat. Nec erat quis pulchrior illo.
Prudens, facundus, hilaris, nullique secundus.
Nil deus hic oblitus erat, naturaque diues.
Hic speciem fieri iussit similem mulieri,
Marmore desectam Pario varie redimitam.
Os, nares, oculi, guttur, collum, caput omne,
Crura, pedes, digiti, manus vtraque, brachia venter,
Pulchre disposita sunt, gratissima cuncta videnti.

Im-

A. C. INC.

Immo Diana, Venus, Pallas; cum Deidanira,
Isti cessissent, aut, si praesens Paris esset,
Hic Helenam forma decerneret inferiorem.
Filo diuersis ornatibus induit illam:
Aures cum collo, cum pectore brachia, gemmis
Iustis auro micuere, caputque corona.
Iaspis, smaragdus, carbunculus, atq; topazon,
Sardis, Chrysolitus, saphirus, onyx, amethistus,
Hic fulget, hic iacintus similis atque berillus
Purpuream chlamidem viridi tunicae superaddit.
Gemmis intextis auro micat vtraque vestis.
Digna suo cultu speciosa probatur imago.
Sic ars artificis, sic est manus hic operata.
Hanc Filo celsa seruandam ponit in aede.
Aula patet paucis. Paucis accedere fas est.
Tactibus humanis ne dignaretur imago.
Hic quoque secum decreuit votum faciendo
Uxorem sibi ducendam nunquam nisi talem.
Tam pulchram, quoque tam mundam sicut & redimitam.
Sic aliquod vir deduxit sine coniuge tempus.
Vir quidam Tyrius, cui Zeno nomen, ad huius
Hospitium venit casu quo nescio ductus.
Filo diues erat, nec diues eo minus ille.
Suscipitur diues a diuite, diuitiasque
Ostendunt sumtus, ex auro vasa, domusque
Inclyta cortinis, famuli famulatus & ordo,
Organa cum cithara, lyra, tympana, moenia complent.
Hospes susceptor, hospes susceptus, ouantur.

Mu-

Musica dulcedo mulcet famulos vtriusque. A. C.
Congaudent, plaudunt, saltant, ducuntque choreas, INC.
Vt musas hic iurares cantare nouenas.
Post ludum Filo Zenonem ducit in aulam,
Inclyta qua stabat, qua seruabatur, imago.
Quam cum vidisset hospes ruit obstupefactus,
Atque diu sine voce iacet, tandem redit in se,
Cumque graui gemitu clamore graui replet aulam:
Ach me! vae misero! mihi qualiter vxor amanda
Huc mea deuenit? quis eam mihi casus ademit?
Egrediens te cara domi Filonia reliqui.
Quis praedo? quis fur huc te raptam mihi duxit?
Filo refert: Hospes erras, non hoc tua venit
Coniux. Hæc ad me spectat quam cernis imago.
Dic rogo: Numquid habes vxorem tam speciosam,
Quae tanto cultu niteat, sic inclyta vultu.
Hic ait: Aspecie nihil hac vxor mea differt,
Si tamen haec simile fruitur spiramine vitae.
Ergo miratur speciem, mirandoque laudat
Hospes, & assidua Filoniam mente reuoluit,
Nil differre duas repetens, similes sed vtrasq;.
Filo notat quae Zeno refert, auditque libenter.
Post hæc hospitio simul egrediuntur in hortum.
Hic gratum gramen. Hic colloquiis locus aptus.
Expansi rami praebent hic arboris umbram.
Hic

A. C. INC.

Hic residere viris placet. Hic describit vterque
Inter sermones varius quos mutuo dicunt.
De regione sua quaesiuit ab hospite Filo,
Atque locum, nomenque loci, sua quae domus esset.
Ille suo susceptori quaesita resoluit:
Filo, meae patriae nomen Tyrius, Tyrus vrbis
Diuitiis meae nemo mea praecellit in vrbe,
Cunctas in patria specie mea femina vincit.
Paucis mansit apud Filonem Zeno diebus.
Ad patriam tandem rediens proficiscitur ille
Per mare, per terras, syluasque, pericula magna
Euadens patriam terram reprehendit & vrbem.
Occurrunt & suscipiunt famuli venientem,
Et gaudens sua gaudentem Filonia recepit.
Consederunt, & colloquiis dum dulcia iungunt
Oscula multa, virum rogat haec, causamque morarum.
Ille refert, se pelle prius nec posse redisse.
Tunc illi subiit in mente Filonis imago.
Heu mihi proclamat, quae me vidisse recordar
Delectat mea visa loqui, dum visa retrudit.
Dum recolo stupor inuadit mentem recolentis
Ille stupor qui me tenuit dum talia vidi.
Illa virum, quod narret ei, quae vidit, orat,
Oscula dans, collumque viri complexibus arctans.
Hospitio me Graecus, ait, filo vir honestus
Excepit, quem diuitiae, virtus, honor, ornant.

Hunc

Hunc fecit fortuna virum mihi prospera natum. A. C. INC.
Nemo fere laudare potest vt conuenit illum.
Vt taceam de diuitiis & moenibus altis,
Annis, consiliis, floret, vultusque decore.
Virtutes conueniunt omnes in eundem.
Graecia tota parem Filoni non habet vnum.
Huius in aede viri quae mira modo loquar audi.
Par tibi, nil distans, stat, imago statu specieque.
Tam vultu tibi quam cultu penitus simulatur.
Hanc vidi, stupuique videns, de te mihi raptam
Esse putans, cecidi, iacuique diu sine voce.
Vix solens mihi restituit sensum pius hospes.
Ne talem mirere, rogo dilecta, stuporem.
Hoc tuus egit amor, fidumque meum tibi pectus.
Filo tuam commendabat speciem licet absens,
Qua sua me testante pari fulgebat imago.
Auditum conquesta viri Filonia stuporem
Esse probat miranda satis quae dixerat ipse.

Narrat deinde carminis auctor Filonem voti sui memorem Tyrum naue conscensa profectum, a Zenone hospitio exceptum, & tandem singulari artificio Feloniam secum in Graeciam duxisse.

XVI.

ALBVS OVIDIVS JVVENTINVS.

Hoc nomen reperit Goldastus in Codice INC.

A. C. INC. quodam manuscripto, praefixum elegiae de Philomela, qui & existimat auctorem in Longobardia natum aut versatum esse vi huius versus: *Dulce palara sonat, quem dicunt nomine drostam*; Drostae enim vocem conuenire cum Germanica *Drostel.* Ego puto legendum *droslam*, dicitur enim *drossel.* Scriptorem fuisse Christianum colligit Goldastus ex versu: *Cuncta suo domino depromunt munera laudum*; quia cuncta animalia in Psalmis Deo dicuntur laudes dicere. *a*) Ipsa Elegia de *Philomela* incipit: *Dulcis amica veni noctis solatia praestans.* Legitur inter Ovidii erotica & amatoria per M. GOLDASTVM Francofurti 1610. *b*)

XVII.

ANONYMVS.

INC. Scripsit *Historiam de Pyramo & Thisbe* carmine partim elegiaco partim hexametro, quae incipit: *Narratur Babylon urbs dicta duos aluisse.* Praefationem speciminis loco dabo ex codice manuscripto bibliothecae Hemstadiensis Veteris:

Carmina fingo licet iam nobis carmina cudet
Heu quid carminibus praeualet vsus opum.
Nam puer indoctus & adhuc implumis egensque
Doctrinae studio carmina sacra cupit.

Sper-

XVI. *a*) Dedicatioriam epistolam praefixam Ovidii eroticis p. 24, 25. *b*) p. 71.

A. C. INC.

Spernitur omnis inops, sapiensque parum reputatur,
Si non delitiis polleat ipse satis.
Qui nunc pomposis incedit vestibus, ille
Creditur esse sciens nil licet ipse sciat.
Si sapiens egeat, nec abundet vestibus honos
Multa licet non tamen ipse placet.
Non est prudentis hominem cognoscere cultu.
Pulcro vestitu nemo probandus erit.
Si lupus induitur praepulchro vellere, nequam
Hunc sua nequitia per sua facta probat
Non propter censum quiuis probus esse probetur.
Non facit esse probum quemlibet agger opum.
Non aspernetur sapiens, licet huic dominetur
Paupertas nimium, post quia diues erit.
Inuidus inuidia rogo ne mea carmina carpat,
Nec me crudeli rodere dente velit.
Non quia ditari cupiam per munera multa,
Nec quia sum vanae laudis auarus ego.
Sed quia torpere facit omnis inertia sensum
Hos scribo versus multa nociua fugans.
Dirige musa stylum, sine te quia scribere frustra
Tento, dictandi sum nec in arte valens:
Ardua tentari possunt a quolibet in quo
Credulitas regnat de bonitate dei.
Hac ego confisus audacter singula tento
Et metuendo nihil scribere plura volo.
En quia parua mihi mens, & minor ars ratione,
Dictandi minima, cogor habere modum.

A. C. *Vt stultos ego subiaceam, sunt qui sapientes*
INC. *Rodere non cessant, nec bona facta probant.*
15. *Cum multi tales sint qui laudabile culpent*
Non pudor est ergo si mea scripta premunt.
En mihi pulcrorum verborum copia parua.
Sic tamen incipiens dicere pauca volo.

XVIII.

IVLIVS SPERATVS.

INC. Eius Elegia de *philomela*, initio: *Sum noctis socia, sum cantus dulcis amica*; inserta Ouidii Eroticis. Francof. 1610. p. 74.

XIX.

ANONYMVS.

INC. Auctor *Historiae de Pyramo & Thisbe*, diversae ab illa quae paulo ante memorata fuit, carmine hexamatro rythmico scriptae, quae manuscripta seruatur in bibliotheca Helmstadiensi, ex cuius codice dabo praefationem:

Quaerat nemo decus ibi quae vult pingere coecus,
Cuius pictura decoris nihil est habitura.
Si vult saltare claudus, vel si iubilare
Mutus conatur, hinc ventor honorificatur.
Ad mea subtiles metra non voco, corde seniles.
Vilis ego viles invito, puer pueriles.
Sensus prudentis aduersus insipientis
Non conuertatur, ne risus verba sequatur.
Quaerant maiores maiora, minora minores.
Lac pueri vultis panis tribuatur adultis.

Ipsa Historia incipit: *Pyramus & Thisbe fuerant ciues Babylonis.* A. C. INC.

XX.

LEO.

Protonotarius sacri palatii Bizantei sub Vatachio Principe. Scripsit *praefationem* libris III. Ouidii Nasonis Pelignensis de vetula, quae exstat in Ouidii Eroticis ed. Francof. 1610. p. 105. Existimat editor GOLDASTVS Leonis nomen esse fictum, cum nullus exstiterit Imperator Constantinopolitanus Vatachius nomine. Scripta est praefatio carmine hexametro initio: *Ouidius Naso Peligni ruris alumnus.*

Forte etiam ipsorum de *Vetula* librorum, qui in dictis eroticis l. c. p. 106. leguntur, aut magnae illorum partis, auctor est Leo. Certe nomine quidem Ouidii elaboratum esse opus ex textu satis docemur, aeui tamen Ouidiani integrum non esse suadent permulta. Scilicet L. I n. XXX. v. 3. ed. cit. p. 127. legitur vocabulum *treuga*, pro armistitio, quod aeui est recentioris. Lib. I. n. XXXVIII. ed. cit. p. 133. l. ult. vox *Alkimia* itidem serius ab Arabibus ad Latinos venit. Idem dicendum de *Algebra* & *Almucgrabala*, quae occurrunt n. XLI. v. 5. p. 135. *Algebraque* iterum L. III. n. II. v. 5. p. 163. *Cognoscere amicam* Lib. II. n. I. v. 5. & 7. p. 136. est hebraismus, ex lectione S. Codicis haustus.

A. C. INC. *Pastorum* & *praelaturarum* meminit L. II. n. XIV. v. 3. & 8. p. 143. quae voces ecclesiasticae sunt. *Camisia* item, quae affertur L. II. n. XXIV. p. 150. l. 1. non est aeui Ouidiani. *Sibi* loco *ipsi* nonnunquam vsurpat auctor L. II. n. XXXIII. v. 5. p. 155. n. XXXVI. v. penult. p. 157. *Dei vnitatem* stabilit auctor. L. III. n. IV. p. 164. vbi & p. 165. terminos *principium* & *principiatum* adhibet, & Manichaeorum sententiae, quod ad *duo principia* mundi sibi contraria & coaeterna, meminit. Vocabulo *glorificare* nonnunquam vtitur, quod est ecclesiastico Christianum, vt L. III. n. V. v. vlt. p. 166. Mundum ex nihilo *creatum* esse probat L. III. n. VI. p. 166. n. XVIII. p. 273. *Resurrectionem mortuorum* credit futuram L. III. n. XX. p. 175. Locum de incommodis senectutis ex Ecclesiastico profert L. III. n. XXIII. p. 176. De *religione Christiana* multa habet L. III. n. XXXII. seqq. vbi vaticinatus talia inducitur Ouidius, & ex foliis Sibyllae haec hausisse v. L. III. n. XLI. v. antep. p. 186. de quibus tamen constat, eas ignoratas prorsus fuisse ante Commodi Imperatoris tempora. *Trinitatem* admittit iis terminis, ne Christiani quidem primis seculis vtebantur L. III. n. XLII. XLIII. *Mariam* mediatricem appellat L. III. n. XLV. v. pen. p. 188. eamque in coelos sumtam esse docet. n. XLVI.

XXI.

A. C.

XXI.

ANONYMVS.

INC.

Exstat in Codice quodam MSto bibliothecae Helmstadiensis carmen valde incomtum hexametrum quod inscribitur: *Auctor de extremo iudicio.* Num scriptor homine proprio AVCTOR fuerit appellatus non ausim definire. Incipit: *Quatuor de partes mundi sunt angeli missi.*

XXII.

JOHANNES de WERDEA

INC.

Ita nomen legitur in codice quodam manuscripto bibliothecae Paulinae Lipsiensis. *a*) Idem procul dubio cum JOHANNE de WERDENA natione Teutonico, ordinis fratrum minorum *b*) Coloniensis dioecesis. *c*) Magistrum fuisse testatur codex manuscriptus Lipsiensis. *d*) Scripsit carmen elegiacum *An scire malum sit malum;* quod manuscriptum exstat in bibliotheca Paulina academiae Lipsiensis. *e*)

XXIII.

ANONYMVS.

Scripsit librum carmine hexametro cui titulus: *Triuita studentum.* Agit de iis quae in INC.

Ff ff 4 scho-

XXII. *a*) Joach. FELLERI catalog. p. 390. n. 330. *b*) v. Jo. TRITHEMIVS de S. E. n. 693. *c*] v. TRITHEMIVS de script Germ. c. 143. *d*) l. c. *e*] v. FELLERVS l. c.

A. C. ſcholis monaſticis olim docebantur. Legi-
INC. tur manuſcriptum in codice quodam bibliothecae Helmſtadienſis, ex quo breuem eius notitiam dabo:. Incipit: *Praeſens huic operi ſit gratia pneumatis almi.* Capitulum hoc primum eſt generale. Capitulum ſecundum inſcribitur *de Latiniſatione & ſolutione paſtus.* Tertium, *de conuerſatione ſtudentium in ſcientiis moribus & graduatione.* Tractatus operis ſecundus eſt *de ſeptem artibus liberalibus & de vita ſcholaſtica.* Capitulum primum *de grammatica.* Secundum *de Logica.* Tertium *de Rhetorica.* Quartum *de Arithmetica.* Quintum *de Muſica.* Sextum *de Geometria.* Septimum *de Aſtronomia.* Octauum *in philoſophia naturali.* Tractatus tertius *de vita eccleſiaſtica.* Capitulum primum *de admonitione.* Secundum *de extremo iudicio.* Tertium *de damnandis.* Quartum *de ſaluandis.* Quintum *de meditationibus.*

XXIV.

MAVRITIVS.

INC. Scripſit opuſculum metricum de *virtute*, initio: *Deſtituit terras decus orbis, gloria rerum, Virtus* &c. quod exſtat manuſcriptum in bibliotheca Paulina Academiae Lipſienſis. v. Joach. FELLERI Catalog. p. 299. n. 29.

XXV.

ANONYMVS.

Scri-

Scripsit opus poeticum titulo: *Luparius descendens in auernum*; quod integrum quoniam & ingeniosum & non inelegans est, dabo ex Codice MSto bibliothecae Helmstadiensis: A. C. INC.

Sorte lupus quidam per pascula lata vagantes
Arripuit multas opilionis oues.
Laedere pastor eum postquam virtute nequiuit,
Illaqueare dolo pastor eum studuit.
Nam rigidam flectit montis conamine quercum
Vt caput illius tangere possit humum.
Et capiti flexo laqueus sic nectitur unus:
Mobilis vt laqueum baculus detineat.
Sed laqueum terrae baculus sic applicat ille,
Vt laqueo pereat qui baculum moueat.
Et medio baculi sic inseritur caput agni,
Vt baculum moueat qui caput arripuit.
Tunc abit opilio lupus in genium capit istud,
Et caput agninum protinus ore capit.
Sed baculo moto laqueus ligat illico collum,
Atque rigor quercus tollit in alta lupum.
Vt vidit opilio captum pendere latronem,
Mittit in hunc lapides accelerando necem.
Vulnera mille facit, lupus vt pereat lapidatus
Sed nequit expelli spiritus ille malus
Vt magis hunc cruciet, tandem deponit ab alto
Atque leuans fustem pertulit ista lupo:
Nil faciunt lapides, cerebrum iam fuste relidam,
Atque meis agnis festiuitas faciam.

A. C. *Mox lupus exclamat: Miserere piissime pastor,*
INC. *Et tibi quae referam percipe pauca, precor.*
Si mihi dignatus fueris concedere vitam,
Omnia quae rapui quadrupla restituam.
Sed nihil hic habeo. Si me patiaris abire,
Ne tibi sim fallax, vtile pignus habe.
Congruus obses erit lupulus meus, hunc tibi trado,
Et veniente die qua reberis redeam.
Vt redeam nunquam damnum nullum tibi restat;
Sum pro confecto si iuuenis pereat.
Ille nocere potest, ego non viuendo nocebo,
Et tibi si perimas commoda nulla dabo.
Tolle meam pellem iam non erit apta catena.
Tolle meam carnem non erit apta cibus.
Nescio cur miserum corpus disperdere quaeras,
Cum tibi de neutra parte sit vtilius.
Vt breuiter narrem, quantocyus obside sumto
Dat remeare lupum credulus opilio.
Ille parans artem, qua falleret opilionem
Dum rediit monachum reperit & famulum.
O mi frater aue, nec despice verba precantis,
Nec quia peccaui me reprobare velis.
Poenitet erroris, bona mundi sumere taedet.
Innocuumque pecus me iugulasse piget.
Vita breuis superest, nil prodest membra fouere,
Si sit habenda mihi ulla salus animae.
Heu quoties fregi celeberima festa diei,
Dum celebrat missam presbyter hostis eram.

Ac

Ac ego presbyteri vaccas rapuique, comedi
Pullos, gallinas atque boues rapui.
Vndique sanctorum rapui equites monachorum,
Sic ego multorum raptor & hostis eram.
Percute hinc baculo, vel quouis tange flagello.
Hanc animam tantum mi pie redde deo.
Caesariem tondens latam rogo tonde coronam
Et mihi conuersi da monachi tunicam.
Ne putes frustra tantum perferre laborem,
Cum mihi nunc data sit do tibi munus ouem.
Si tibi non placeant data fercula carnis ouinae
Da famulo carnem, tu tibi vellus habe.
Vt recipit monachus nimis acceptabile munus,
Forpicibus sumtis illico tondet eum.
Atque caput radens tantam studet esse coronam,
Vt sit ab auricula girans ad auriculam.
Et docet vlterius qualis foret ordo tenendus
Inde cucullatum praecipit esse lupum.
Cum lupus ad chorum peruenisset monachorum
Vocibus altisonis vlulat atque canit.
Quem monachi deridentes dixere priori
Anno quod taceat imperat hinc monacho.
Vt tacitus sitis nimis quia dissonus estis.
Sic narrant monachi, sed prior inquit ei.
Ante fores templi volo quod custos moneatis.
Sic lupus ante fores vt legat homo manet.
Cumque die quadam fratres missam celebrarent,
Ante refectorium contigit ire lupum.
Hic circumspiciens nullum deuidit adesse;
Crede mihi paues deuorat ille decem.

Dum

A. C. *Dum custos pauum pauem ibi non reperiret,*
INC. *Obstupuit multum, cum foret insolitum.*
De facto vere commotus erat nimis ille,
Et circumspiciens videt adesse lupum.
Quem grauiter caedens custos sibi taliter inquit:
Tanta vorare tibi regula coepta negat.
Et sibi concitans irato verbere fustem:
Dixit: Cum primis vltima damna lues.
Talia verba lupo postquam custos retulisset,
Conturbat fratres fama nefanda lupi.
Mox remouetur ab his expulsus, sitq; bubulcus,
Et sibi porcellos commisere suos.
Dum custodisset hos ad tempus studiose
Nequitiam primam dissimulare nequit.
Sed vorat, & mactat, occidit, eosque coactat
Morsibus atque suis tradita dum teneat.
Conspiciunt monachi, quod nil facit officiorum,
Transmutatus honor, sed magis ille furit.
Protinus a monachis discedere non rediturus
Praecipitur. Lupulus irrediturus abit.
Esset inauditum nimis, & mirabile dictum:
Si fluctus super aduersa transiret aquas.
Sic natura lupi si mutaretur ab eis,
Nequitia magna ridiculosa foret.
Venerat illa dies, reddi qua debuit obses,
Qua lupus vt rediit pollicitus fuerit.
Rediit, & pastor cognoscere vix valet illum,
Nam modo fuluus erat, qui fuit ante niger.
Qualis eras? inquit: nimis es mutatus ab illo,
Tunc dico, quando captus eras laqueo.
Ille caput flectit, nudante fronte cucullam

De-

Deponit, sed fraus sub bonitate latet. A. C.
Pastorem saluare iubet: Benedicite; dixit INC.
Ora rigans lacrimis talia verba tulit:
Vulneribus lapidum, mihi quae dederas, laceratus
Nuper eram languens. Affuit & medicus.
Ille premens venam pulsum male currere sensit,
Et mihi: non viues sed morieris; ait.
Interea monachus venit, vt me visitet aegrum,
Et monet, vt tandem poeniteam scelerum.
Spemque dedit firmam, quod nullus perditus esset,
Cui mala vita fuit, si bona mors fieret.
Hanc mihi persvasit penitus contemnere vitam,
Et mihi sic raso tradidit hunc habitum.
Vt veteres mores alimentaque prisca reliqui,
Qui fueram languens illico conualui.
Nunc, quia debuerat meus obses perdere vitam,
Ne pereat, vitam ponere quaero meam.
Ac rediens, sicut me constitui rediturum,
Quid tibi restituam non habeo proprium.
Fallere nolo fidem, si vis parcere parce.
Si placet vt peream me citius perime.
Haec mea, pastor ait, te laedat dextera nunquam,
Sed quoniam laesi, postulo, da veniam.
Interimens monachum duplex fierem homicida;
Obses erit liber, tuque domum remea.
Tunc remeant hilares. Timet hic, moratur in agro.

Et

A. C. *Et lupus esuriens protulit haec lupulo:*
INC. *Crede mihi frater nimis est caro dulcis ouina,*
Et cibus asper erit caseus atque faba.
Non opus assumam, quod non possum tolerare.
Dixit, & vt dudum coepit oues rapere.
Sed breue post tempus, dum rapto vescitur agno,
Aspicit hunc, & sic arguit, opilio,
Sanctulus es monachus, non debes carne cibari.
Non ita sancta iubet regula Basilii,
Inde Lupus: *Non est simplex, ait, ordo bonorum.*
Tunc male delusum se vidit opilio.
Postea quando famem natique suamque videret
Raptor, oberrantem reperit ecce capram.
Sola stat in monte carpendo vireta capella
Ex improuiso prosiliente lupo.
Tu quoque iure modo, lupus inquit, pascua mordes.
Crede mihi feci nescio, capra refert.
At lupus intonuit: Reddes *conuiuia pelle.*
Vnde leuat tales haec tremebunda preces:
Praeueniam mortem missis concede duabus.
Vna tibi, domine, prosit, & vna mihi.
Sic ait. Illa canit altum diapente caprinum.
Affuit opilio prosiliente cane.
Tunc lupus aufugiens: Poteris *legisse, cauebas*
Non mihi, sed missa profuit illa tibi.
Plus aliis pro te quam tu tibi credere noli.
Qui tibi dormitat scit vigilare sibi.

Pro-

A. C. INC.

Prosequitur genus ergo caprae lupus, vt properando
Cursitat, hircus eum conspicit atque fugit.
Arboris enormis dum culmen scanderet hircus
Hunc sequitur rapido quod foret esca lupo.
Spes tibi nulla fugae, trepidans se vertit ad ipsum,
Cum via vertenti vix daret arcta locum.
Dentibus ergo lupus minitat stridentibus hirco.
Cornua pro clypeo porrigit ille lupo.
Sed quia non potuit sub barba tangere collum
Nititur a supera prandere parte capram.

-- -- -- -- -- -- -- -- --

Nec rixae longam dat via stricta moram.
Ambo cadunt, ambo dependent, & iugulantur.
Hinc lupus, hinc hircus, flent sua damna, cadunt.
Scit deus hic anima requie qua gaudeat hircus,
Sed scio styx animam quod tenet atra lupi.

XXVI.

ANONYMVS.

INC.

Qui scripsit carmen de fraudibus Hospitum publicorum, titulo *Peregrinus*. Ex duobus illud Codicibus manuscriptis bibliothecae Helmstadiensis Academicae exhibeo, velut lectu non adeo indignum.

Incipit Peregrinus,

Olim qui peregre fortasse voles proficisci,
Tutius vt vadas, haec mea scripta legas.
Qualicunque metro te deuitare docebo

Re-

A. C. INC.

Retia, quae nummo tendit auarus homo.
Non tot sunt auium laquei, pedicaeque a) ferarum,
Quot laqueos nummo tendit auarus homo.
Viscera dispensat, & texit aranea telas,
Vt sit pro pretio musca laboris ei.
Sic animam perdit, b) corpusque fatigat, auarus,
Si nummum capiat, nil sua damna querens.
O miser! & plusquam miser, immo miserrime, nunquam
Haec Euangelii dicta notanda putas?
Quid prodest homini lati lucratio mundi?
Damno sint animae si sua lucra suae?
Disce miser, quod diuitiae sint spina tricuspis,
Quae semper cupidi pungere corda solent.
Diuitias vna parit, altera collateralis
Est. Tandem sequitur tertia cuspis eas.
Alternis etenim vicibus labor, & timor, ira
Immo dolor, cupidos extenuare solent.
Aes labor accumulat, seruat timor, & dolor aufert;
Has aeris parcas, quisquis es, esse scias.
Cloto labor, Lachesis timor, Athropos dolor hic sunt,

Quae

XXVI. a) quibus pedes illaqueantur b) MS. prodit

Quae cupidi mentem moeſtificare ſolent. A. C.
Namque labore graui multo diſcrimine vitae INC.
Tam cito labentes accumulantur opes.
Non ignis nec aquae terret diſcrimen auaros.
Improba ſpes lucri nulla pericla timet.
Quaeris vt expediam, qua ſollicitudine parcas
Seruet auarus opes, quoue timore colat?
Promtius expediam: Qua ſollicitudine nidum
Seruat auis pullos cum fouet illa ſuos.
Quis dolor amiſſis rebus conſumat auarum
Quemlibet exempla cottidiana docent.
Nec dolor iſte latere poteſt, quem teſtificata
Os, manus, ac oculi, ſigna doloris habent.
Os clamore ſonat, planctu manus, & lacrymarum
Imbre madent oculi, ſic dolor occat opes.
Quis niſi mentis inops ad opes ſuſpiret habendas?
Quis mihi pauperiem iudicet eſſe malam?
Saepius ex opibus ſurgunt faſtus, gula, luxus.
Pauperies humilis ſobria, caſta, manet.
Aſt in praecipiti quoniam ſtetit ardor habendi,
Expedit, vt diſcat quiſque cauere ſibi.
Praecipue peregrinus, & ignotus; quia plures
Talibus inſurgunt, inſidiisque premunt.

A. C. INC.

His ego compatiens decreui scribere fraudes,
Per quas emungit hospes iniquus eos.
Vt fraus, nota magis, noceat minus, expositosque
Tendiculos nummi quisque cauere sciat.
Limina sanctorum si quando petunt peregrini
Pluribus *c*) inuitans obuius exit eis.
Occurritq; aliquis plena plus saepe diaeta,
Ducat vt hospitio te, peregrine, suo.
Non pietatis ope tactus, sed amore crumenae,
Vt releuet grauidam compatiente manu,
Heu quot lacinas *d*) pateris miseranda crumena!
Mantica quam modico tempore clausa manes!
Mantica vae miserae nimium vicina crumenae!
Mantica vae quoties in tua damna paris.
Obuius ergo venit praemissus ab hospite seruus
Exspectans, domino quos vocet ipse suo.
Dumque venire videt peregrinos, iungitur illis,
Quos saluere iubens ista referre solet:
Cuiates estis fratres? quo certificatus
Ipsorum patriam laude beare studet.
Atque ita felices, quibus ibi contigit esse

In

c) MS. II. *plurimus.* *d*) forte *lacinias.*

In patria, ſimilis non reperitur ei. A. C.
Haec eſt, quae ſola fidei conſeruat honores. INC.
Proh dolor! haec aliis eſt aliena locis.
Militat haec Marti, ſcrutatur Apollinis artes,
Patria, re gemino vernat honore potens.
Fertilitate praeit terras ſub vtroque iacentes
Cardine, totius gloria ſola ſoli.
Tandem de dominis quaerit, caſtrisque, lociſque,
Et quaſi nota vocat nomine quaeque ſuo.
Nam quod praedidicit praeſentibus a peregrinis
Enumerans, veluti ſingula nota, refert.
Ipſorumque loquens idiomate compatriotas,
De quocunque loco ſint, probat eſſe ſuos.
Sic laqueos celat; ſic fraudes palliat, vt ſic
Credula ſimplicitas credat abeſſe dolos.
Sic mel apis, ſtimulumque, gerit, ſic ore canendo
Sirenes vngues diſſimulare ſolent.
Ad finem tandem properans inquirit ab ipſis:
Cuius in hoſpitio membra leuare velint?
Commendansque ſuum dominum, ſuadensque, quod eius
Intrent hoſpitium, talia lina iacit:
Vobis conſulere teneor, quia compatriotae
Praeſidium debet quilibet eſſe ſuo.
Exulis eſt, quod in exilio ſint compatriotae,

A. C. Compatiens veram continuando fidem.
INC. Dicite num noſtis, fama referente, fidelem
Gerhardum, notum laude fideque, virum.
Hunc ego prae reliquis burgi burgenſibus huius
Elegi, dominus eſſet vt ille meus.
Adiui certe de laude viri licet abſens.
Nam famam probitas nulla latere poteſt.
Hac tamen in huius titulis mihi teſtor iniquam,
Inuida conticuit quae referenda forent.
Inuida fortaſſis non eſt, ſed verius impos. *e*)
Multa licet narret, omnia nemo poteſt.
Si qua tamen recitans *f*) redimit dicendo fidelem,
A fidei titulis intitulando virum.
Hoc adhuc tantum virtutes colligit omnes:
Nam virtus nulla ſola manere poteſt.
Sed quia non potuit a qualibet intitulari,
Obtinuit titulum nominis vna fides.
Quae tantum ſortita virum ceſſiſſe ſorores
Gaudeat & ſola publica regna regat.
Pace loquar fidei, ſibi plus accreſcit honoris
De probitate viri, quam ferat ipſa ſibi.
Ius ſequitur, vim proſequitur, cauſas miſerorum
Semper proſequitur, aſſequiturque decus.
Sparſit opes ad opus inopum, dat opem tribulatis.
Hoc vt opus ſit opi, cum ſit opertus ope.
Hu-

e) MS. II. *inops.* *f*) MS. II. *recitet.*

Huius ſi laudes numerare velim, prius omne A. C.
Ebiberet quamuis paruula muſca mare. INC.
Et prius innumera numerarem ſidera coeli,
Quam poſſem laudes enumerare viri.
Nec tamen propter mea credite verba, ſed ipſum
Qualis ſit, quem ſic laudo, probate virum.
Nam ſemper ſecum conſueuerunt peregrini
Noſtrates omni commoditate frui.
Quippe probe ſecum noſtri quoque compatriotae
Vt puta praeterita nocte fuere viri.
Illi iurabant, alias ſe non habuiſſe
Hoſpitium melius commodiusue ſuo.
Inque ſuum velle ſe promiſere redire
Hoſpitium, ſi dent fata redire ſibi.
Nec quenquam recipit alium, niſi compatriotas
Noſtros, ac illis commoda multa facit.
Quos, quia prae reliquis ſcit diſcretos & honeſtos,
Suscipit hoſpitium commoditate ſui.
Tamque leui pretio dat eis ſua, vel leuiori
Vendere quam ſoleat ciuibus ipſe ſuis.
Nam neque vina, nec annonam, mercatur ab illis,
Vendat vt hoſpitibus carius illa ſuis
Immo ſuus dat ager fruges, ſibi vinea vinum,
Hortus olus, pratum gramina, ligna nemus.
Idcirco leuiore foro vobis dabit iſta,

A. C. INC

Quam qui pro nummis ſingula pauper emit.
Nam qui mercantur, vt vendant carius, illi
Paſcere de lucro ſeque ſuosque ſolent.
Credite, non eget hoc lucro dominus meus, immo
Commoda plus veſtra, quam ſua lucra, ſitit.
Ergo bonis auibus veniſtis, quia vobis
Occurri. Super hoc gratificate Deo.
Ipſe ego felicem me gratulor eſſe, quod adſit
Vobis ſermonis copia tanta mihi.
Iuſſus eram certe procedere longius, aſt nunc
Vobiscum propter vos repedare volo.
Nam timeo, nequam ſi forſitan hoſpitis aedem
Intraretis, vbi commoda nulla forent
Sunt etenim multi, qui ſuſcipiunt peregrinos
Emungendi ſpe, non pietatis ope.
Ergo vitetis hos, dum vitare poteſtis,
Qui damnis veſtris ſic inhiare ſolent.
Ad minus hac nocte tales vitabitis, immo
Omni vos faciam commoditate frui.
Commoda tot faciam vobis, quot nullus habere
Poſſet in hoſpitio commoda plura ſuo.
Ad ſummum peream, niſi ſic ſeruiuero vobis,
Quod veſtro merear iure fauore frui.

Et

Et si sunt pedites peregrini, quo magis illos A. C.
Alliciat, solet hac calliditate frui. INC.
Sarcinulas, vestes, illo, quo venerat ante,
Ducit equo, fessos exonerando viros.
Ipsorumque aliquem fessum, vel forsitan aegrum,
Ducit equo tanquam compatiendo sibi,
Intera magis hospitio propiatur, *g*) & ecce
Inuitare viros obuia turba ruit,
Tunc qui ducit eos metuens ne forte sequantur
Quenquam praeter eum callidus ista refert.
En seductores, seductorumque clientes,
Occurrent, qui vos illaqueare volunt.
Certatim veniunt, vos inuitare, luporum
More ruunt, pecudum quando pericla petunt.
Sunt apes, mel in ore gerant, stimulosque recondunt
In cauda colubres florida prata tegunt.
Mel dulcis verbi fuco fel acerbat acerbi
Discors est cordi lingua dolosa mali
Isti promittunt vobis quam plurima, quisque
Plus alio dantes verba sed absque fune. *h*)
Dumque vident, nil promissa precesque valere,
Vos terrere minis falsa minando volunt.

g) MS. II. *properatur*. *h*) MS. II. *fuere*. Vtrumque obscurum.

A C. INC.

Me seductorem dicent, & vos spoliatum
Ducere, fingentes crimina multa mihi.
Et postquam portas vicosq; intrabitis vrbis,
Omnis in hospitio vos volet esse suo.
Maior erit clamor, maior fit in vrbe tumultus,
Quam de conflictu bellica castra fremunt.
Nil autem quicquid promittant, siue minentur,
Curetis, recto me comitate gradu.
Vix bene finiuit monitus in viaque clientes
Certatim veniunt alliciuntque viros.
Quos dum promissis secum precibusque vocare
Non possunt, miscent iurgia multa minis.
Ipsorumque aliquis animi de felle propinans
His verbis cordis testificatur opes.
Ite malis auibus. Confusio, scandala, damna,
Vestrum perpetuo concomitentur iter.
O miseri, stolidique boues! rationis egentes!
Quo ruitis capti fraude doloque viri?
Pabula praetendit coquus, absconditque securim,
Vt male securum victimet ipse bouem
Sic verbis iste cepit vos dulcibus, vt sic
Vos emungendi copia fiat ei.
Quamvis haec & plura minetur & vnus & alter,
Constat propositum flectere nolle viros.

Vt-

Vrbis per medium nullo reuuiante retenti A. C.
Se praecedentis concomitantur iter. INC.
Quos postquam seruus domini perduxit ad aedem,
Proponit domino perfidus ista suo.
Ecce meos vobis adduco compatriotas,
Et precor, vt laete suscipiatis eos.
Nam nec in hoc anno tam delectos mihi vidi
His igitur fieri commoda multa precor.
Cui dominus: fausto veniant precor omine, certe
Quod potero faciam commoditatis eis.
Nec mora, vina probant, & monstrari sibi poscunt.
Mensuram quarti detur abinde rogant.
Vina probat gustus, mensuram visus obambit,
Censet, quid dandum sit, rationis apex
Taxato pretio quaerunt, si sufficientes
Lectos his habeat omnibus? Hospes ait:
Numquid sufficiet vobis, quod saepe ducentis
Sufficit integra commoditate viris.
Intrant ergo domum, baculos saccosque reponunt,
Et iam disponunt commoda quisq; suum.
Certatim studio ventri seruire studetur.
Praeparat ille focum, comparat ille i) cibum:
Tutelamque pedum sotulares consuit alter

i) MS. II. cccc.

A. C. INC.

Hic vngendo suos mollificare studet.
Dumque ita diuersis studiis diuersa geruntur,
Et iam iuncta foco continet olla cibum:
Exit ab hospitio seruus, qui duxerat illos,
Occurritque aliis, his velut ante, viris.
Extrahitur tandem crudis humoribus igne
Assus vel coctus subueniente cibus.
Disponunt igitur coenam, Cereremque locantes
In mensa ferri bacchica dona rogant.
Tunc vinum peius datur, & mensura minor, quam
Primo monstrarat hospes iniquus eis.
Quod dum constat eis, ira suadente: malignus
Hospes, exclamant, impietatis amans.
En vinum peius das, mensuramque minorem
Quam promisisti, fraude doloque nocens
Tunc velut admirans, & non sibi conscius, hospes
Se cruce consignans intonat ore fero:
Degeneres, nequamque viri, qui fallere sueti,
Fallaces alios creditis esse viros.
Fertur, & est verum, quo crimine quisque laborat,
Imbutum simili quemlibet esse putat.
Exemploque sui falli fallax timet, & si
Nil noceat, tamen est fraus sua terror ei.

Sic-

Sic nunquam ſecurus erit, nunquam bene viuet A. C. INC.
Semper continuis *k*) eſt timor ille ſuus.
Alterni comites ſibi ſunt probra, iurgia, rixae,
Praelia, vulnera, mors, tartareusque dolor.
Creditis, o turpes! animam me perdere velle
Pro tantillo? Non; aeſtimo pluris eam.
Non recito veluti iactans, ſed gloria Chriſto,
Bis Romae peregre progrediendo fui.
Et ſemel ad ſanctum Jacobum. Nolit Deus vnquam
Praemia me tanta perdere fraude mea.
Sed neque tam propere *l*) quenquam reprehendere fraude
Debetis; niſi fraus ſit manifeſta prius.
Nonne locum vidiſtis, vbi *m*) fuit illa lagena,
Cuius tunc vobis vina probanda dedi.
Ite, videte, lagena loco nec dum niſi eodem,
Cuius nunc vobis vina bibenda dedi.
Vadent ergo, videntque loco quod vas ſit eodem,
Quo fuit hoc, cuius vina bibere prius.
Tunc quaſi conuicti coguntur credere falſum,
Et ſe dixiſſe tot ſibi probra dolent.
Aſt hoſpes ſic confuſis obiurgat vt ante.
Jur-

k) MS. II. *continuus.* *l*) MS. II. *proprio.* *m*) *vidiſtis locum quo* MS. II.

A. C. Jurgia plura tamen hospita saeua facit.
INC. Innatumque sibi fundens ex ore venenum
Cuius sit sexus, probra loquendo, probat.
Femineis certe feruens audacia linguis
Quaelibet ore leo est femina, corde lupus.
Sic de mensura periit querimonia, *n*) ne plus
Obiectum fraudis imputet hospes eis.
Quapropter plenae laxantur fraudis habenae.
Fraus si nil metuat cuncta licere putat.
Saepe malus mala, non imo quia sunt mala, vitat,
Sed quia deprensum poena sequatur eum.
Discumbunt tandem coenaturi peregrini,
Vina gratanter qualiacunque bibunt.
Dumque triumpharint Bacchusque Ceresque, repulsis
Hostibus hicque sitim vicerat, illa famem.
Surgitur a coena stratumque rogant peregrini
Vt noctis fessa membra quiete leuent.
Improba tunc nigros impletos stramine saccos
Pro pactis lectis hospita sternit eis.
Hos vero conuicta *o*) saccos tulit a pede dicta; *p*)
Sed nec abest, qui de puluere nomen habet. *q*)
Saccorum sordes nequeo describere plene.
Heu

n) MS. II. *memoria*. *o*) MS. II. *cornuta*. *p*) pediculus. *q*) pulex.

Heu quotiens hinc eſt nauſea facta mihi! A. C.
Ninc noua miſcentur de lectis iurgia, quod non INC.
Sicut promiſit, ſtrauerit hoſpes eis.
Et quod pro lectis ſacros ſubſtrauerit ipſis
Praeduro factos ſtramine ſorde nigros.
Hoſpita tunc iterum facilem maledicere linguam
Exerit, r) & verbis praelia dira mouet.
Atque ita. Villani, non his digni ſatis eſtis
Lectis, o turpes degeneresque viri.
Saepe iacent his in lectis, quorum fore ſerui
Poſſetis, ſaluo quiuis honore ſuo.
Dicite! quid lucri de vobis conſequimur? quod
Vos inuitamus, hoſpitiumque damus.
Propter vos patimur incommoda multa nihilque,
Quo compenſetur, vtilitatis adeſt.
Vina quidem noſtra pretio venduntur eodem
Vobis, quo noſtris ciuibus illa damus.
Cur igitur lectos, cusſinaque mollia plumis,
Vobis ſubſternam, neſcio. Fructus abeſt.
De lectis ſic ſopitur querimonia tota,
Strataque gratanter qualia cunque petunt.
Poſtremo pauca cuſſina domeſtica portat,
Vt

r) MS. II. *Excitat*

A. C. INC.

Vt sic offensos mitiget illa viros.
Dicens: multa licet nobis opprobria falsa
Dixeritis, tamen hoc non meminisse volo.
Intuituque Dei, quantum possum melius, vos
Procurabo, bonum retribuendo malis.
En praeter solitum cussinum cuilibet addo,
Vt merear vestro participare bono.
Attamen hoc moneo, ne tam proni maledictis
Sitis, nam lites iurgia saepe mouent.
Taliter instructi grates referunt peregrini,
Hoc *s*) se spondentes dogmate *t*) velle frui. *u*)
Tunc modicum vini fert in cratere propinans
Gratis, quo sibi plus hospes amicet eos.
Et rogat, vt potent sanctae Gertrudis amore,
Vt possent omni prosperitate frui
Letheos etiam calices post quinque propinat,
Vt somno pressos exspoliare queant.
Pocula suscipiunt, grates communiter illi
Reddentes super hoc, quod bene tractet eos.
Sic abolet tandem, quicquid deliquerat ante,
Vt sibi confisos denuo fallat eos.
Ergo ferens chartam, signumue aliud dat eis, vt

Cras

s) MS. II. *Haec.* *t*) MS. II. *dogmata.* *u*) MS. II. *sequi.*

Cras sic hospitium prouideatur eis. A. C.
Quod tradens dicit: cras vobis hospes honestus INC.
Hoc signo dabitur hospitiumque bonum.
Cras eritis cum fratre meo, signumque ferentes
Hoc, a quo missum sit, referetis ei.
Quo viso vos suscipiet laetanter, & omni.
Propter me faciet commoditate frui.
Chunradus nomen est illi, sed quia saepe
Nomen idem plures significare solet:
Additur huic felix, vt sic determinet ipsum
Verius, adiectae proprietatis honor.
Istius adiectiui naturaliter ipsum
Non contingenti munere forma beat.
Non tantum positiuus eum, vel comparatiuus,
Felicem, verum tertius ordo beat.
Felix est rebus, hominumque fauore beatus
Et felix, quia non displicet ille Deo.
Nam cui displiceat fidei basis, immo columna,
Iustitiae cultor, & pietatis amans.
Ore, manu, corde, dispensat opem pietatis,
Erudiens, tribuens, compatiendo gemens.
Ac vt de facili domus illius inueniatur,
Indicat expresse pendula sella fores.
Cras cum quod nostro prandere potestis amico,
Quem virtus plena laude beare studet.
In quo multimodas dotes natura locauit,

Pau-

A. C. INC.

Pauperior solito munere facta suo.
Hic bonus Arnoldus est à bonitate vocatus,
In quo virtutum conuenit omne bonum.
Istius ante domum pendet scyphus. Hic generosa,
Quae recreent fessos, vendere vina solet.
Huic quoque dicetis, sibi vos a me fore missos,
Vt pretio vobis det sua vina leui.
His dictis hospes dormitum vadit, & ipsos
Optat felici nocte bonaque frui.
Inque vicem laetae noctis requiem peregrini
Huic optant, multum gratificando sibi.
Tandem dormitur, tunc surgit saepius hospes,
Tendans, si loculos alleuiare queat.
Hinc fit quod cubitum diues quis vadit, & idem
Surgit inops loculos euacuante manu.
Diluculo surgunt, dominoque domus benedicunt.
Ianua pandit iter, egrediuntur enim.
Et villae tandem propiant, vbi prandia fumant.
Inuitansque iterum turba fatigat eos,
Ac operam perdit, eiusque tecta subintrant
Cum quo prandere suaserat hospes eis.
Exponuntque sibi, quis eos transmiserit illuc.
Quo scito laete suscipit hospes eos.

Mul-

Multaque promittit nil soluens, nam sua vina A. C. INC.
Vendit eis quanto carius ipse potest,
Nec mora, prandetur, quasi surgunt, abeuntque,
Dilatumque prius aggrediuntur x] iter.
Hospitio tandem propiant, tunc vnda clientum
Effluit, inuitans alliciensque viros.
Quas tunc planditias dat gens sapiens adulandi
Quantaque promittit nunc reticere volo.
Quae dum se cernunt in vanum fundere, multo
Suffusi felle verba probosa mouent.
Iratique simul illum qui misit eosque
Ad quem mittuntur vituperando premunt.
Et si fortassis illius nuntius adsit,
Ad quem praeteritus destinat hospes eos,
Propositum stabilit, & verbis verba retundit,
Omnimoda dominum laude beando suum.
Praeceditque viros, donec perduxerit illuc,
Quo fore transmissos pendula sella docet.
Obuius excipit hosfelix Conradus, & ecce

x) MS. II. *progrediuntur.*

A. C. Praeſentant illi tradita ſigna ſibi.
INC. His viſis ſubiicit: ſcio, quis vos miſerit ad me
Hoſpitium vobis eius amore dabo.
Ingeminatque: bene veniatis, commoda multa
Spondet, & in pretio ſe dare vina leui.
Quicquid promittat nil lucra nil ſua captat,
Spe lucri ſcelera nulla patrare timens.
Attendens aequoque magis quod oportet habere
Vnde habeat nunquam diſcutiendo librat.
Et ſic Conradus felix, quamuis vitioſum y)
Excedit fratrem fraude doloque ſuum.
Spiritus illius etenim geminatur in iſto.
Ille malus, peior, peſſimus ipſe manet.
Gerhardus malus eſt, Arnoldus peior fuit. Aſt hic
Conradus malus eſt vlteriore gradu.
Haec & plura mala tolerant pedites peregrini.
Aſt equites illis plura dolenda ferunt,
Qui quotiens veniunt ſtudioſius alliciuntur.
Cur? quia plus ab eis vtilitatis habent.
Hos

y) MS. II. *vitioſus.*

A. C. INC.

Hos etenim vino, foeno, fraudant & auena.
Insuper hos aliter exspoliare solent.
Fraude etenim faciunt, quod quamuis bene sanus
Claudicet, & claudus esse putetur equus.
Hoc puto quod faciant, filis stringendo pedes, vel
Pungendo subulis in loca nota sibi.
Tunc mercatur enim fraudis factor, quia secum
Ducere non poterit iam peregrinus eum.
Peioremque alium plus quam duplo sibi vendit,
Et qui venit eques cogitur esse z) pedes.
Subducunt etiam furtiue vendita saepe
Pabula, furandi cum vacat hora sibi.
His aliisque modis hospes spoliat peregrinos.
Idcirco studeat quisque cauere sibi.
Plura quidem dicturus eram de fraudibus horum;
Sed nimium longi taedia vito maris.
Nam si mille mihi linguas natura dedisset,
Et conclusa foret quaelibet ore suo;
Non tamen innumeras fraudes laqueosque, dolosi

z) MS. II. *ire.*

A. C. INC.

Hoſpitis exſequerer, quem ſitis vrget opum.
Pauca quidem dixi velut expertus, ſed ab iſtis
Qui peregrinaris collige plura tibi.
En non hoſpitibus generaliter improperare aa)
Me credas Reprobos reprobo; laudo probos.
Vlterius ſcripturus eram, ſed longius ire
Non poſſunt feſſi claudipedes elegi.
Advertique breui quod ouant nouitate moderni,
Et noua verba niſi curta placere nouis.
Sed tamen vt ſenſum breuitas non ſyncopet, ac ſit
Sub breuitate leuis, ſub leuitate breuis.
Ergo equus ad ſtabulum redeat, pontoque relicto
In portu teneat anchora iacta ratem.

XXVII.

PETRVS CAMELIANVS.

INC. Scripſit de *vita B. Katharinae Aegyptiae* carmine, quod ſeruatur manuſcriptum inter

aa) ſuccenſere.

ter Codices bibliothecae Bodleianae n. 941. v. Catalogos librorum MS. Angliae & Hiberniae p. 61. A. C. INC.

XXVIII.
REGINALDVS.

INC. Natione Anglus. Ordinis S. Benedicti monachus Cantuariensis in coenobio S. Augustini. Vir bonarum artium studiosissimus & linguae Latinae peritissimus. Imo in elegantia Romana mire floruit Selectoribus enim auctoribus perlustrandis omne tempus, quod poterat, impendit. Euasitque Rhetor & poeta inter suos insignis. *a*)

Scripsit de *vita Malchi* monachi carmine metrico. *b*) Malchi cuiusdam Graeci historias Graecas vertisse in poemata Latina & operi hanc praefixisse notam *super Malcum Bizantinum*, initio: *Praelia gesturus ludo pius;* narrat Jo. PITSEVS. *c*) Exstat manuscriptum inter codices bibliothecae Bodleianae n. 1429. *d*)

XXIX.
REIMBALDVS.

XXVIII. *a*) v. Joh. PITSEVS append. illustr. Angliae scriptor Cent 3. n. 74. b) v. Catalogos MSStorum Angliae & Hiberniae pag. 71. b. n. 1429. in bibliotheca Bodleiana. *c*) l. c. *d*) v. Catalogos. l. c.

A. C. Scripsit Versus hexametros de *vitae S. Maioli scriptoribus Syro & Aldebaldo*; initio:
INC. *Inclyta sanctorum cum sint tot gesta piorum.* Praemissi sunt vitae S. Maioli auctoribus Syro & Aldebaldo in Actis Sanctorum Maii per God. HENSCHENIVM & Dan. PAPEBROCHIVM Tom. II. ed. Antverp. 1680. d. XI. Mai. p. 668.

XXX.

REINERVS.

INC. Magister. Exstat eius *Fagi Facetus de mensae moribus* carmen hexametrum, manuscriptum in bibliotheca Paulina academiae Lipsiensis. v. Joach. FELLERI catalog. p. 389. n. 330.

XXXI.

RICHARDVS.

INC. Frater cuiusdam ordinis. Scripsit metrice I. de *vita & canonizatione Bernhardi* abbatis Claraeuallensis, quod seruatur manuscriptum in Bibliotheca Paulina academiae Lipsiensis. II. De *glorioso fine Bernhardi* abb. Clar. quod seruatur ibidem manuscriptum. III. De *fundatione Claraevallis* quod habetur in bibliotheca memorata scriptum. Tria fecimus scripta quamuis ex

ex Catalogo Joachimi FELLERI codicum manuſcriptorum bibliothecae Paulinae id non ſatis conſtet, Legitur ibi: *Frater Richardus de vita & canonizatione Bernhardi abbatis Claraeuallenſis, item de glorioſo fine eius, & fundatione Claraeuallis, metrice.* IV. Rythmicas *ſalutationes ad Bernhardum*, quae in bibliotheca dicta obſeruantur. V. FELLERI catalog. p. 311. n. 37. A. C. INC

XXXII.

THOMAS de CAMPO.

Frater Ordinis cuiusdam. Scripſit verſus *medicinales*, qui habentur manuſcripti in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis v. FELLERI catalog. p. 267. n. 3. INC.

XXXIII.

AEGIDIVS.

Magiſter, cuius verſus leonini ad *clauſtrales* exſtant manuſcripti in bibliotheca Paulina academiae Lipſienſis. v. Ioach. FELLERI catalog. 166. n. 21. INC.

XXXIV.

BRVNO de COLONIA.

Scripſit *Lapidarium* compilatum ex Al- INC.

 ber-

A. C. berto M. de mineralibus. Codicem manu-
INC. sciptum operis seruat bibliotheca Paulina academiae Lipsiensis. v. FELLERI catalog. p. 291. n. 12.

XXXV.

FLORINVS.

INC. Magister. Scripsit Physiologum, siue librum de natura animalium elegiacum, qui manuscriptus exstat in bibliotheca Paulina academiae Lipsiensis. v. Joach. FELLERI catalog. p. 391. n. 638.

XXXVI.

GALFRIDVS.

INC. Seu GAVFRIDVS. Scripsit poema super Machabaeos, quod manuscriptum seruatur inter Codices Laudianos bibliothecae Bodleianae n. 812. v. Catalogos librorum MSS. Angliae & Hiberniae p. 59.

XXXVII.

GEORGIVS MAVRIGENSIS.

INC. Eius elegia de *poetices commoditatibus* manuscripta seruatur in bibliotheca Paulina academiae Lipsiensis. v. FELLERI catalog. p. 392. n. 740.

XXXVIII.

A. C.

XXXVIII.

BICINVS.

INC.

Exstat titulo: *Bicinus de statu monachorum non mendicantium* rythmus manuscriptus in bibliotheca Academica Helmstadiensi, cuius initium:

Olim nostrum ordinem principes laudabant
Et Romani principes ipsum honorabant
Grata priuilegia gratis nobis dabant
Et praeter suffragia nihil postulabant.

XXXIX.

ANONYMVS.

Qui scripsit *vitam Judae traditoris* versu hexametro, initio: *Cunctorum veterum placuere poemata multum*; quae exstat manuscripta in codice quodam bibliothecae Helmstadiensis. Idem videtur esse auctor in eodem Codice manuscripto subsequentis *Vitae Pilati* Christi Judicis, initio: *Si veluti quondam scriptorum nil scripta placerent.* INC.

A. C. INC.

XXXX.

GILBERTVS.

Scripsit *Historiam Alexandri M.* ex cuius cap. I. versus XX. hexametro genere scriptos producit Thomas RVDBORNE in Histor. Msj. Wintonien. L. IV. c. V. v. Angliam Sacram ed. Londin. 1691. p. 242.

XXXXI.

GVIDO VINCENTIVS.

INC. Ordinis praedicatorum, cuius exstat *Margarita sacrae scripturae*, vel tota Biblia metrice abbreuiata, manuscripta in bibliotheca Paulina academiae Lipsiensis. v. Joach. FELLERI catalog. p. 343. n. 21.

XXXXII.

LVDOLPHVS de LVCO.

INC. Magister. Scripsit *Flores Grammaticae* versu hexametro, qui manuscripti exstant in Codice quodam bibliothecae Helmstadiensis, initio: *Flores Grammaticae propono scribere Christe.*

XXXXIII.

A. C. INC.

XXXXIII.
BERNHARDVS WESTERRODES.

Scripsit *Planctum* initio: *Collationis gratia, pertracturus aliqua de statu clericali;* qui exstat inter varia doctorum piorumque virorum de corrupto ecclesiae statu poemata per Matth. FLACIVM p. 101.

XXXXIV.
ANONYMI VARII.

Qui leguntur inter Varia doctorum piorumque virorum de corrupto ecclesiae statu poemata per Matth. FLACIVM Basileae 1556. Exscribam titulos seu inscriptiones carminum & eorum initia. INC.

I. *Cleri fletus: Hoc est deploratio perditae malitiae Clericorum, seu spiritualium Antichristi, olim ante annos* 100. *vel amplius, ab aliquo pio, templi domini repurgationem videre cupiente, conscripta.* Initium: *Mundus falso dictus mundus* Legitur l. c. p. 90.

II.

A. C. INC.

II. *In Episcureismum & simoniam Praelatorum spiritualium, & corruptelas, tyrannidemque nummi.* Initio: *Satis vobis notum est & res manifesta.* Exstat ibidem pag. 133.

III. *De nouo statu ecclesiae elegiacum carmen.* initio: *Corruit Ecclesia stipulae suffulta columna.* Exstat in collectione Flaciana pag. 122.

IV. *Antiqui rythmi de statu mundi.* Initio: *Recessit hoc tempore Lex a sacerdotibus.* Legitur ibid. p. 182.

V. *Planctus Ecclesiae.* initio: *Rogo corde pertractetur.* Exstat ibid. p. 214.

VI. *De Simonia vetustum carmen* hexametrum, initio: *Creuit in Ecclesia monstrum genitore Losinga.* Legitur ibidem pag. 234.

VII. *Rhythmi quos post Synodum Lateranensem anno D. 1216. nobilis quidam Anglus in sacerdotalis coniugii fauorem composuit;* initio:

tio: *Prisciani regula penitus cassatur.* Exstat ibid. pag. 236. INC.

VIII. *Consultatio sacerdotum quorundam, super mandato Praesulis facto, vt & concubinas habitas abigant, & posthac nullas alant: ex vetusto exemplari, & manuscripto.* initio: *Clerus & presbyteri nuper consedere.* Exstat ibid. 371.

IX. *Carmen ex antiquo codice.* initio: *Pater, fili, spiritus sancte septiformis.* Exstat ibid. p. 396.

X. *Quod Romana auaritia sit Scylla, Syrtis & Charybdis pecuniae gentium.* initio: *Propter Sion non tacebo.* Exstat in Collectione Flaciana pag. 408. Varias lectiones ex manuscripto quodam Vratislauiensi ab amico mecum communicatas dabo. Versu. 6. Flac: *sed &* manuscriptum *iacet* versu. 12. Flac. *vidi vidi.* manuscriptum *videns vidi.* vers. 21. Flac. *ibi pugna.* manuscriptum *hic concursus.* vers.

27.

A. C. INC.

27. Flac. *hominum.* manuſcriptum *humanum.* vers. 30. Flac. *habes.* manuſcriptum *habens.* vers. 31. Flac. *Franconem.* manuſcriptum *Tremonem.* vers. 37. Flac. *panni.* manuſcriptum *palam.* vers. 41. Flac. *Franconis.* manuſcriptum *Tremonis.* vers. 42. Flac. *Franco.* manuſcriptum *Tremo.* vid. 44. Flac. *parcet homini.* manuſcriptum *paret ſangvini.* vers. 60. Flac. *Vti reum.* manuſcriptum. *nunc rem ſermo.* vers. 61. Flac. *hic.* manuſcriptum *&.* vers. 64. Flac. *Nulli.* manuſcriptum *Neque.* vers. 65. Flac. *Gratiani.* manuſcriptum *Gratiarum.* vers. 70. Flac. *ſedet.* manuſcriptum *ſedens.* vers. 75. Flac. *ſpeciem.* manuſcriptum *ſpem.* vers. 84. Flac. *veſtra.* manuſcriptum *tua.* vers. 85. Flac. *excepit.* manuſcriptum *recepit.* vers. 93. Flac. *Petri.* manuſcriptum *patrum.* vers. 100. Flac. *&* manuſcriptum *ſed.* vers. 107. Flac. *iudicat.* manuſcriptum *indicant.* vers. 121. Flac. *Joannes nuncupatur.* manuſcriptum *Pilatus appellatur.* vers. 123. Flac. *groſſo loto.* manuſcri-

A. C. INC.

ſcriptum *craſſo lato.* v. 125. Flac. *ſed rerum emptum.* manuſcriptum *Redemtum a.* vers. 129. Flac. *vero Carlinorum.* manuſcriptum. *mater ſterlingorum.*

Dactilici leonini in Romam, quod donis omnia iuſtificet, item quod ſit inſatiabilis; initio: *Eccleſiaſtica Roma negotia cum moderetur.* Exſtat in collectione Flaciana p. 415.

XII. *Querela cuiusdam ſacerdotis, vt vocant, curiati, de monachis, qui ſacerdotium illius coenobio ſuo volebant vnire;* verſu hexametro, initio: *Quae monachi quaerunt, patrio mea iure fuerunt.* Exſtat ibidem pag. 455.

XIII. *Vita monaſtica;* initio: *Si vis eſſe coenobita.* Exſtat ibidem pag. 461.

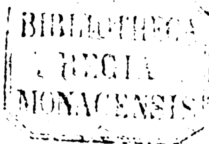
VIV. *De morte Imperatoris Henrici VII. quem frater Paulinus ordinis praedicatorum intoxicauit ex vetuſtiſſimo libro carmina, ſeu*

rhyth-

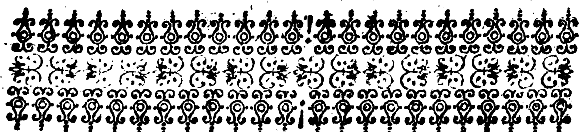
A. C. INC. *rhythmi quidam* initio: *In anno, quo millesimum.* Exstat ibidem pag. 470.

XV. *Regula beati Libertini ordinis nostri;* initio: *Abbas noster tritus est scyphos euacuare.* Exstat ibid. pag. 488.

IN:

INDEX I.

Carminum quae vel integra inseruntur, vel ex MSSis & autographis editionibus corriguntur & recensentur.

INDEX II.

Poetarum quorum historia datur.

A.

Fabius

Mauri-

Philip-

FINIS.

CATALOGVS LIBRORVM
Sumptu NOVI BIBLIOPOLII
editorum.

GEorgii *Beyeri* ſpecimen juris Germanici. 4.
Bibliotheca academica anni 1718 & 19, 4.
Bibliotheca noviſſima obſervationum ac recenſionum 4.
Godofredi *Boenigk* digeſta juris civilis Romani in ordinem naturalem reducta. 8. & 4.
- inſtitutiones juris civilis Romano-Germanici conſonantes. 8. & 4.
Dubia juris naturæ ad generoſiſſimum dominum *** vbi plurima, quæ vulgo in jurisprudentia naturali tanquam doctrinæ fundamentales & indubiæ admittuntur, ſub examen vocantur 4.
Irenæi *Elpiſtii* diſquiſitio de eligenda religione in Germania. 4.
Ethica Carteſiana. 8.
Ge. *Franci de Franckenau* de Palingeneſia ſive reſuſcitatione artificiali cum commentario *Joh. Chriſtiani Nehringii.* 4.
Jo. Chr. *Franck* de dominio rei filio familias fauore in patrem donatae patri vulgo, ſed perperam tributo. 4.
- problema iuridicum de ſucceſſione liberorum matri in tutore ipſis petendo negligenti hodierno iure non adimenda, occaſione Novell. LXV. 4.
- vindiciæ verborum poſtremorum §. vlt. I. de nuptiis adverſus emendationes intempeſtiuas. 4.
Mich. Henr. *Gribneri* principia proceſſus iudiciarii cum differentiis juris Magdeburgici Jo. Chr. *Franck*. 8.
- opuſcula ſelecta juris publici & privati. 4.
Nic. Hier. *Gundlingii* ſingularia ad legem majeſtatis. 4.
Nicol. *Gurtleri* inſtitutiones theologicæ cum notulis poſtumis auctoris. 4.
Mich. Gottlieb. *Hanſchii* ſelecta moralia. 4.
Io. Gottl. *Heineccii* cultioris latinitatis fundamenta 8.
- ſyntagma antiquitatum Romanarum iurisprudentiam illuſtrantium. 8.

Io. Mich.

Io. Mich. *Heineccii* ſchediaſma de colloquiis religioſis. 4.
Chriſtiani *Knaut* compendium botanicum 8.
Polyc. *Leyſeri* hiſtoria poetarum & poemat. medii ævi 8.
Joh. Petri de *Ludewig* ICti dica Jubileorum 4.
- opuſcula miſcella iuridica, hiſtorica & philoſophica, II. tomi, fol.
- oratoria de Namuro, emendanda Germaniæ iurisprudentia, & alia. 8.
- prærogativæ Wurtenbergici ducatus. 4.
Luderi *Menckenii* tabulæ ſynopticæ Inſtitutionum f.
- tabulæ ſynopticæ Pandectarum f.
- theoria & praxis Pandectarum 8.
- uſus practicus Inſtitutionum 8.
Frider. *Menz* Ariſtippus deſcriptus & ab imputationibus vulgaribus vindicatus. 4.
Μουσαίου τοῦ γραμματικοῦ τὰ καθ' Ἡρὼ καὶ Λέανδρον, *Muſæi* Grammatici de Hero & Leandro poema cum notis variorum 8.
Jo. Ge. *Pertſch* de crimine Simoniæ 4.
Jo. Wilh. *Peterſenii* Vranias, qua opera Dei magna carmine heroico celebrantur. 4.
Probæ Falconiæ cento Virgilianus hiſtoriam veteris & novi teſtam. complexus c. not. Jo. Henr. Kromayeri. 8.
Friedemanni *Schneider* proceſſus diſputandi 8.
Carolus *Sigonius* de antiquo jure populi Romani. 8.
Jac. Car. *Spener* de datiua tutela ſubvaſallor. imperii. 4.
- hiſtoria Germaniæ univerſalis & pragmatica II. vol. 8.
- notitia Germaniæ antiquæ cum novis tabulis Geographicis, & conſpectu Germaniæ mediæ 4
- primitiæ obſervationum hiſtorico-feudalium 4.
Zachar. Conr. ab *Uffenbach* bibliotheca Uffenbachiana MSSta ſ. catalogus & recenſio MSStorum codicum, quos ad vſus publicos offert, fol.
Vitæ iuris conſultorum veterum a Bern. *Rutilio*, Jo. *Bertrando* & Guil. *Grotio* conſcriptæ. 4.
Jo. Ge. *Wagner* iuris naturalis & gentium liber elementarius 8.
Jac. Gabr. *Wolffii* inſtitut. iurisprudentiæ naturalis. 8.

Zozimas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de Zozima.

p. 426. [illegible] exstat typis impr. in [illegible] [illegible] Amphilochii

[illegible]

[illegible]

